DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

NÂBÎ'NİN MÜNŞEÂT'I: İNCELEME-METİN

Adnan OKTAY

DİYARBAKIR-2014

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

NÂBÎ'NİN MÜNŞEÂT'I: İNCELEME-METİN

Hazırlayan
Adnan OKTAY

Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nce Doktora Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Danışmanları
Doç. Dr. İdris KADIOĞLU
Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK

DİYARBAKIR-2014

Tezi Destekleyen Birim Sayfası

Bu tez, Dicle Üniversitesi DUBAP koordinasyon birimi tarafından "12-ZEF-96" numaralı "Nabî'nin Münşeât'ı (İnceleme-Metin Projesi)" kapsamında desteklenmiştir.

DOKTORA ONAY SAYFASI

D. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalında DOKTORA tezi olarak kabul edilmiştir. …. / …. / 2014

Tez Danışmanı (1) : Doç. Dr. İdris KADIOĞLU …………………

Tez Danışmanı (2) : Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK …………………

Üye : Prof. Dr. Sadettin ÖZÇELİK …………………

Üye : Doç. Dr. Halil ÇEÇEN …………………

Üye : Yard. Doç. Dr. Ramazan SARIÇİÇEK…………………

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Rıfat EFE

Enstitü Müdürü

…./…./2014

BİLDİRİM

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi DÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

………………..

Adnan OKTAY

…./…./2014

ÖN SÖZ

Bu çalışma, XVII.-XVIII. yüzyılların şair-yazarı olan Nâbî'nin Münşeât adlı eserinin inceleme ve metninden oluşmaktadır. Münşeât, Nâbî'ye ait olduğu tespit edilebilen iki yüz kırk iki metinden/mektuptan meydana gelmiştir.

Bu tezin amacı, Klâsik Edebiyatın en büyük temsilcilerinden biri olan Nâbî'nin akademik olarak çalışılmamış olan Münşeât adlı eserinin karşılaştırmalı metnini ortaya çıkarmak ve Münşeât'ta geçen metinlerin/mektupların edebî incelemesini yapmaktır.

Yapılan bu çalışmada *belge tarama yöntemi* kullanılmıştır. Bu yöntemle yurt içi ve yurt dışındaki kütüphanelerde bulunan yazma eser katalogları taranarak Nâbî Münşeât'ının nüshaları tespit edilmiştir. Nüsha tavsif ve tasnifleri yapılmış, bu incelemeler neticesinde belirlenen nüshalar için kütüphanelerle irtibata geçilerek karşılaştırmalı metinde kullanılacak nüshalar temin edilmiştir. Nüshalar karşılaştırılarak eserin karşılaştırmalı metni ortaya çıkarılmıştır. Bu işlemden sonra metin, *analiz* yapılarak incelenmiştir.

Bu tezin kapsamı, Nâbî'nin Münşeât'ının akademik ölçütlere göre gün yüzüne çıkarılmasını, Klâsik Türk Edebiyatı araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak edebî analizinin yapılmasıdır. Bu tez hazırlanırken, başta divanlar ve sözlükler olmak üzere, Eski Türk Edebiyatı alanında daha önce yapılmış olan çalışmalardan yararlanılmıştır. Ayrıca Nâbî hakkında yapılmış akademik çalışmalar da dikkate alınmıştır.

Münşeât'ın, yurt içinde ve yurt dışındaki kütüphanelerde, yüz elli beş nüshası tespit edilmiştir. Bu nüshalardan elli dört tanesine ulaşılmıştır. Bunlardan A, H, N, Ö, T, USA olarak kısaltılmış altı (6) nüsha, diğerlerine göre daha hacimli, düzenli ve okunaklı olmalarından dolayı karşılaştırmalı metnin kurulmasında temel başvurulan nüshalar olmuştur. Bunların yanı sıra AE, BD1, BD2, HK, IB1, IB2, IB3, KB, KM, M, MH1, MK1, MK2, Ö1, TD, TS1, TS2, şeklinde kısaltılmış olan nüshalardan da yer yer faydalanılmıştır. Her nüshanın birtakım eksikleri olduğundan dolayı karşılaştırmalı metnin kurulmasında belli bir nüsha esas alınmamış, eldeki nüshaların hepsinden yararlanma yoluna gidilmiştir.

Ulaşılan tüm nüshalar dikkatlice incelenmiş ve bunlarla ilgili kapsamlı tablolar oluşturulmuştur. Bu tablolara, karşılaştırmalı metin oluşturulurken başvurulan nüshalarla ilgili çeşitli bilgiler işlenmiştir. Nüsha Bilgileri Tablosunda (Tablo 1), eserin künyesiyle ilgili bilgiler bulunmaktadır. Aruz Kalıpları ve Nazım Şekilleri Tablolarında (Tablo 5.1, 5.2, 5.3), Münşeât'ta geçen Türkçe, Farsça ve Arapça manzum metinlerin vezin ve nazım şekillerine yer verilmiştir. Mektup Türlerinin Sayısı Tablosunda (Tablo 2), Münşeât'ta yer alan mektupların türlerinin kaçar adet olduğu işlenmiştir. Nüshaların Mektup Sayıları Tablosuna (Tablo 3), hangi nüshanın kaç mektup içerdiğiyle ilgili rakamlar girilmiştir. Okuyucunun kullanılan nüshalardaki metinlere rahatlıkla ulaşabilmesi için oluşturulmuş olan Kullanılan Nüshaların Metin-Varak Numarası Tablosunda (Tablo 4), incelenen her metnin başlığının ilgili nüshada bulunduğu varak numarası ve karşılaştırmalı metindeki metin/mektup numarası verilmiştir.

İncelenen elli dört (54) nüshada Nâbî'ye ait olduğu kesin olan metin/mektupların yanı sıra, dil ve üslûp bakımından paralellik arz ettiği halde ona ait olmasından kuşku duyulan yaklaşık yüz (100) metin/mektup daha bulunmaktadır. Bunların başlıkları ve bir kısmının da giriş cümleleri inceleme kısmına alınmıştır.

Bu çalışmada kullanılan nüshaların kütüphane arşiv numaralarındaki kısaltmalar, olduğu gibi korunmuş ve bunlar, "Kısaltmalar" başlığına alınmamıştır.

Çalışmanın giriş kısmında inşâ, inşâ ile ilgili kavramlar, inşânın edebiyat tarihi içindeki yeri, Nâbî, Nâbî'nin inşâ yeteneği ve bu bağlamda Münşeât adlı eserle ilgili çeşitli hususlara yer verilmiştir.

Birinci Bölüm, Nâbî'nin Münşeât'ıyla ilgili elde edilen verilerin/bilgilerin değerlendirilmesinden oluşmaktadır. Eserin tanıtımından sonra nüsha tavsif ve tasnifine yer verilmiştir. Daha sonra nüshalarda yer alan, fakat Nâbî'ye ait olduğundan kuşku duyulan metin/mektuplar üzerinde durulmuş ve Münşeât; şekil, muhteva, imlâ, üslûp ve dil yönünden incelenmiştir. Metin başlıkları, metin/mektupların sıralanması, mektupların şekil özellikleri, mektup türleri, eserdeki manzum metinler, nazım şekilleri, aruz kalıpları,

eserde adı geçen kitap isimleri şekil incelemesine konu olmuştur. Muhteva incelemesinde öncelikle her metin/inşâ kısaca özetlenmiştir.

İmlâ incelemesinde eserin dikkat çeken imlâ hususiyetleri üzerinde durulmuştur. Tarafımızdan metne eklenmiş olan harf/ses/ifadeler köşeli parantez […] içinde gösterilmiştir.

Üslûp ve dil incelemesinde, metinde yer alan seciler, ses ve söz tekrarları, ikilemeler, söz kalıpları, darb-ı meseller, deyimler, edebî sanatlar, hitap sözleri, Arapça ve Farsça ibareler, ayetler, hadisler, kelam-ı kibarlar ile dua sözlerinin yanında Nâbî'nin üslûbunun şekillenmesinde etkili olan şair ve yazarlar ile bunların eserlerine yer verilmiştir.

İkinci Bölümde, önce metin kurma yöntemi üzerinde durulmuş ve ardından Münşeât'ın karşılaştırmalı metnine yer verilmiştir. Burada her metne/mektuba bir numara verilmiştir. İnşâ başlıkları, nüshalara göre faklılık arz etmektedir. Bu sebeple mektup içeriğini en kapsamlı şekilde açıklayan başlıkların, karşılaştırmalı metinde kullanılmasına dikkat edilmiştir. İçeriğe uygun olan farklı başlıklardan bir tanesi de ilgili dipnotta gösterilmiştir. Bazı mektuplarda başlık olmadığı için bu mektupların başına "Başlıksız" ifadesi yazılmıştır. Karşılaştırmalı metinden sonra *Sonuç* ve *Özel Adlar Dizini*ne yer verilmiştir. Dizinde, hem karşılaştırmalı metnin hem de inceleme kısmının özel adları bulunmaktadır. İnceleme kısmında yer alan karşılaştırmalı metinden yapılmış alıntılardaki özel adlar, dizinde gösterilmemiştir.

Tezin hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocalarım Doç. Dr. İdris Kadıoğlu ve Prof. Dr. Süleyman Çaldak'a yakın ilgilerinden dolayı teşekkür ederim.

Ayrıca benimle bilgi ve tecrübelerini paylaşan, bana yol gösteren kıymetli hocalarım Prof. Dr. Sadettin Özçelik, Prof. Dr. A. Azmi Bilgin, Prof. Dr. Cihan Okuyucu, Prof. Dr. Hatice Aynur, Prof. Dr. Hayati Develi, Prof. Dr. İskender Pala ve Prof. Dr. Mahmut Kaplan'a şükranlarımı sunarım.

Farsça metinlerin okunması ve tercümesinde yardımcı olan Yard. Doç. Dr. Hayrullah Acar, Araş. Gör. Emrullah Yakut, Haidar Khezri ve Shahab Vali'ye; Arapça metinlerin okunması ve tercümesinde yardımcı olan Doç. Dr. Mehmet Akbaş, Yard. Doç. Dr. Halid el-Avâisi, Yard. Doç. Dr. Tahirhan Aydın, Yard. Doç. Dr. Yunus Cengiz, Öğr. Gör. Dr. Ahmet Abdulhadioğlu, Araş. Gör. Dr. Fatih Kılıç ve Araş. Gör. Kamuran Gökdağ'a teşekkür ederim.

Son olarak manevî desteklerini gördüğüm anneme, babama, kardeşlerime, çocuklarıma ve eşime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Gerek karşılaştırmalı metnin hazırlanmasında gerekse inceleme kısmının yazımında son derece titiz çalışmama rağmen eksikliklerin olması mümkündür. Hatalarımın müsamaha ile karşılanacağını umar, saygılar sunarım.

Adnan OKTAY

İÇİNDEKİLER

ÖZET

Nâbî’nin Münşeât’ı: İnceleme-Metin

Bu çalışma, Klâsik Türk Edebiyatının XVII. yüzyıl şair-yazarı Nâbî’ye ait, çoğu mektuplardan oluşan iki yüz kırk iki metin ve bu metinlerle ilgili yapılmış edebî incelemeden oluşmaktadır. Bu metinlere ek olarak Nâbî’ye ait olduğu kesin olmayan yaklaşık yüz (100) metin daha tespit edilmiştir. Münşeât’ın yüz elli beş nüshasının olduğu görülmüştür. Bu nüshaların bir kısmı bizzat elde edilerek incelenmiştir. Nüsha tasnifi ve tavsifi yapılmış, elli dört nüshadan yirmi üçünden faydalanılmış, karşılaştırmalı metinde esas olarak altı (6) nüsha kullanılmıştır. Nüshalarla ilgili tablolar oluşturulmuş ve bu tablolara, incelenmiş olan elli dört nüshanın çeşitli bilgileri işlenmiştir. Bu çalışma; Giriş, iki bölüm, Sonuç ve Özel Adlar Dizininden oluşmaktadır. Girişte Nâbî ve inşâ ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Birinci bölümde Münşeât’ın şekil ve muhtevası üzerinde durulmuş ve eserin edebî incelemesi yapılmıştır. İkinci bölümde Münşeât’ın karşılaştırmalı metnine yer verilmiştir. Yapılan çalışmadan elde edilen bulgulara, Sonuç bölümünde değinilmiştir. Çalışmanın sonuna kişi, yer ve eser adlarını içeren Özel Adlar Dizini eklenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Nâbî, Münşeât, inşâ, mektup, nesir.

ABSTRACT

Nabi's Munshaat: Analysing-Text

This study is composed of two hundred and forty two texts, mostly letters, belonging to Nabi, who is known as the poet-writer of 17th century classical Turkish literature, and the literary studies about these texts. In addition to these texts, one hundred more texts that are alleged to be Nabi's have been found out. One hundred and fifty-five manuscripts of Munshaat have been detected. Some of these manuscripts have been obtained and analyzed in person. The manuscripts have been classified and defined, twenty-three manuscripts out of fifty-four ones have been benefited from, and six copies in essence have been used in comparative text. Tables have been drawn on manuscripts and fifty-four manuscripts used have been classified here. This study is made up of an introductory part, two chapters, a conclusion and an Index for Proper Nouns. The introductory part includes data about Nabi and insha. The first chapter dwells on the structure and content of Munshaat and it has been analysed in literary terms. The comparative text of Munshaat takes place in the second chapter. The findings that we have come up with throughout the study are presented in Conclusion part. An Index of Proper Nouns have been attached to the end, including the names of people, places and works.

Key Words: Nabi, Munshaat, insha, letter, prose.

KISALTMALAR

AKM	: Atatürk Kültür Merkezi
b.	: Bin (oğul)
bk.	: Bakınız
c.	: Cilt
EAT	: Eski Anadolu Türkçesi
GEFAD	: Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
GUJGEF	: Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty
Haz.	: Hazırlayan-lar
İ.	: İnşâ
İBB	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İst.	: İstinsah
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MKDB	: Millî Kütüphane Daire Başkanlığı
mm.	: milimetre
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TDED	: Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi
TÜBAR	: Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi
USA	: Amerika Birleşik Devletleri
v.	: Volume (cilt)
vb.	: Ve benzeri
vs.	: Ve saire
YKY	: Yapı Kredi Yayınları
Yz.	: Yazma

Nüsha Kısaltmaları

A	: İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu, 34 Sü-Tarlan 91.
AE	: İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Edebiyat 403
BD1	: İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi, V4114.

BD2	: İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi, B5879.
H	: Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 5272.
HK	: İstanbul Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları, S.H.M.H.K.Yz. 384/2.
IB1	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Türkçe Yazmaları, K.691/1.
IB2	: İBB Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazmaları, O.80/3.
IB3	: İBB Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazmaları, K.16/6.
KB	: Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, Gaziantep İl Halk Kütüphanesi, 42 Kon 3466/4.
KM	: İstanbul Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi Süleymaniye-Mehmet Asım Bey Koleksiyonu, 34 Ma 481/1.
M	: Manisa İl Halk Kütüphanesi, Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 2774.
MH1	: Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 5274.
MK1	: Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 4801.
MK2	: Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 3708.
N	: İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu, 34 Sü-Tarlan 140.
Ö	: Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Hk 4266.
Ö1	: Ankara Milli Kütüphane, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, 06 Hk 1323.
T	: İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Tercüman Gazetesi Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Y-202.
TD	: Ankara Türk Dil Kurumu Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Yz. A 410.
TS1	: Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, R. 1053.
TS2	: Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, H. 848.
USA	: USA. Boston Harvard University. Houghton MS Turk 30, no. 2220956.

KARŞILAŞTIRMALI METİNDEKİ İŞARETLER

ا (آ)	a, ā	ص	ṣ
ا (أ)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ż, ḍ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	ʿ
ث	s̱	غ	ġ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	ḳ
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ڭ	ñ
د	d	ل	l
ذ	ẕ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ى	y, ı, i, ī
		ء	ʾ

1. GİRİŞ

1.1. İnşâ ve İnşâ ile İlgili Bazı Kavramlar

İnşâ

İnşânın sözlüklerde birçok anlamı vardır. Arapça *neşe'e* kökünden türemiş olan inşâ; ortaya çıkarmak, icat ve ihdas etmek, kurmak, üretmek, yazmak, yazma sanatı, kompozisyon (Durmuş, İ. 2000: 334) yapma, meydana getirme, terbiye etme; belirli kurallara göre mektup yazma, kaleme alma, nesir yazı (Özarslan, 2007: 64); imâl, gemi ve bina yapma; yaratma, icat etme, söz yaratıcılığı, yazıcılık; kâfiyeli, secili, fasîh ve müteressilâne yazı; bir nesneyi yükseltme, diriltme, büyüyüp geliştirme, devenin gebe kalması gibi anlamlara gelmektedir. Kelimenin ıstılâhî manası, yazışma ya da nesir yazıların belirli kurallar çerçevesinde yazılması olarak özetlenebilir (Gültekin, 2007: 2, 232, 234).

İnşâyı "mektup" kelimesinin dar anlamı içine hapsetmemek gerekir. Nitekim konuyla ilgili yazılmış eserler, bu kelimeyi mektup kelimesiyle sınırlandırmamaktadır. Aksine inşâ, nesir olarak oluşturulmuş resmî ve hususî yazışmalar yanında herhangi bir meseleyle ilgili sanatlı nesirle yazılmış eserleri de ihtiva etmektedir. Dolayısıyla inşâ, bir taraftan resmî ve hususî "mektup yazımı ile mektup yazma kuralları" anlamına gelirken diğer taraftan sözü belâgata uygun söylemeyi karşılamaktadır. Zamanla kelime resmî yazışma kuralları bilgisini karşılamaktan uzaklaşmış, nesir yazmadaki yeteneği karşılar hale gelmiştir. Böylece bu tür metinleri yazanlar *nâsir* olarak değil, *münşî* olarak

adlandırılmıştır. Daha sonraki dönemlerde ise resmî yazıları yazanlara *kâtip*[1] denmiştir. Bununla beraber kâtipliğin en üst derecesinin "münşî"lik olduğu unutulmamalıdır (Durmuş, İ. 2000: 335; Gültekin, 2007: 1, 239).

Edebiyatta belli kuralları olan belâgat ve fesâhat ölçülerine göre ortaya konmuş edebî güzellik taşıyan her çeşit söz veya yazı "inşâ" ile karşılanmıştır. Bu tür yazılar için *"sanatlı nesir, güzel nesir, sanatlı yazı"* kavramları kullanılmıştır. Bu kavram, ayrıca dil biliminde iki temel kavramdan (inşâ-haber) biri olarak ya da *"sözle gerçekleşen fiiller"*i karşılayan bir fıkıh terimi olarak kullanılmıştır (Durmuş, İ. 2000: 334-335)[2].

Arap Edebiyatında belli bir usûle göre mektup yazma anlamındaki inşâ, ilk olarak Kudame b. Ca'fer tarafından 288/901 yıllarında yazılmış olan *Kitâbü'l-Harâc ve Sınâ'ati'l-Kitâbe* adlı eserde geçmektedir. Burada inşâ, *inşâü'l-kitâb, kitâb münşe, meclisü'l-inşâ/dîvân-ı inşâ* şeklinde kullanılmıştır (Durmuş, İ. 2000: 335).

İnşânın anlaşılabilmesi için konu ile ilgili bazı temel kavramların incelenmesi gerekir. Bu yüzden inşâyla yakından ilişkili olan *ilmü'l-inşâ, dîvân kâtipliği, nesir, mektup, münşî, münşeât, kitabet* kavramları, kısa açıklamaları ile birlikte aşağıya alınmıştır:

İlmü'l-inşâ

Resmî ve özel yazışmaların belirli bir usule göre yapılmasının inceliklerini ve mektup yazma sanatını ifade eden inşâyı konu edinen disipline *ilmü'l-inşâ* (inşâ ilmi) denmiştir (Durmuş, İ. 2000: 334).

İnşâ eserleri, ilk olarak resmî yazışmalarla ilişkili olarak ortaya çıkmıştır. Bu yüzden inşâ, yazıldığı Arapça, Farsça ve Türkçe gibi dillere ve o devletin yazışmalarda kullandığı *resmî dile* bağlı olarak gelişmiştir. Sonuçta Arapça, Farsça ve Türkçede oldukça geniş bir

---

[1] İlhanlılar resmî belgelere bitig derlerdi. Bunları yazanlara ulug-bitigçi denirdi. Osmanlılarda ise ilk dönemlerde yazıcı kelimesi kâtip için kullanılmıştır (Gültekin, 2007: 241). Diğer yandan kâtip*, "…yazıda belli bir ustalık derecesine ulaşmış, birtakım bilgilere sahip, inşâ kaidelerine riayet ederek verilen resmî yazıcılık görevini ifa eden kişi …"* ya da *"Her yazdığı şeyden kolaylıkla mana çıkaran kişi…"* (Haksever, 1996: 7) olarak da tanımlanmıştır.

[2] İnşânın dil bilimi ve fıkıhtaki yeri ile ilgili bk. Görgün, 2000: 339-342.

inşâ literatürü oluşmuştur. En başta Hz. Muhammed'in mektuplarında bulunan besmele, dua ifadeleri gibi İslâmî unsurlar, sonradan meydana getirilen *ilmü'l-inşâ* ile ilişkili diğer ürünlerde de yerini korumuştur. Ancak devletlerin bürokrasilerinden kaynaklanan farklılıklara göre bu ürünlerin üslûplarının da farklılık gösterdiği görülmüştür (Durmuş, İ. 2000: 335).

Dîvân Kâtipliği

Dîvân, devlet merkezinde idarî işlemlerin yürütüldüğü en önemli kurumdur. Buradaki işlemler, *dîvân kâtipliği* denilen birim tarafından kaleme alınmaktadır. Muhtelif devletlerde değişik isimler verilmiş olan bu birim, İslâm Devletleri'nin bürokratik bir yapı kazanması ile birlikte görülmeye başlamıştır. Bir devlet kurumu olarak *dîvân kâtipliği*, Muaviye tarafından kurumsallaştırılmıştır. Bunun için *dîvân-ı inşâ, meclisü'l-inşâ* gibi kavramlar da kullanılmıştır. Bu sebeple inşâ metinleri, sadece mektup yazma sanatı ile ilgili hususları değil, bulunduğu dönemin sosyal, kültürel unsurlarının yanında ayrıca devletin bürokratik yapısı hakkında da bilgiler vermektedir. *Dîvân Kâtipliği* biriminde çalışan memurlar, başlarda devlet merkezinde çalıştırılır iken zamanla eyalet valileri tarafından da görevlendirilmiştir (Durmuş, İ. 2000: 335).

Nesir

Nesir, Arapça bir kelime olup *"yayma, dağıtmak, saçma, sözü çoğaltmak, manzum olmayan söz"* anlamlarına gelmektedir. Istılâhî manası ise *"nazmın karşıtı olarak dil kaidelerine bağlı, tabiî anlatım yolu"*dur (Durmuş, İ. 2007: 6; Gülhan, 2012: 9).

Nesir, Klâsik Edebiyat metinlerinde nazım kadar geniş yer almamıştır (Okumuş, 2011: 87). Bunun çeşitli sebepleri vardır. Tanpınar, eski nesrin genişleyememe sebebini, *"…kültürün insana ayırdığı sahanın darlığı…"* ifadeleri ile açıklar. Türkçe, Orhun Abideleri gibi olgun örneklerle tarihe girmiş iken ne yazık ki, sonraki dönemlerde *nesir* hususunda canlılığını yitirmiştir (Tanpınar, 1997: 31-32). Bu tespit, tarihin belli bir

döneminde *nesir* sahasında bir kopmanın gerçekleştiğine işaret etmektedir. Önceden nesri/inşâyı kültürel hayatın önemli bir parçası haline getiren yapının/düzenin, ortadan kalktığı ya da nesri fazla önemsemeyen yeni bir düzenle yer değiştirdiği anlaşılmaktadır. Öyleyse devlet yönetimi/bürokrasi veya sosyal-kültürel hayat ile nesrin yakın bir ilgisi vardır. Nesri arka plana atan bu sosyal ya da kültürel hayat düzeninin de değişmesi, yeniden nesre yönelmeyi sağlamıştır. Ortaya çıkan yeni düzen, nesri de geliştirmiştir. Nitekim, nesrin bürokrasi ile yakın ilişki içinde olduğunu söyleyen İnalcık, bu durumu *"…Osmanlı nesri, aslında Osmanlı bürokrasisine bağlı küttâbın özel bir hazırlık ile öğrendikleri resmî "inşâ" üslûbudur."* (İnalcık, 2005: 68) ifadeleri ile dile getirmiştir.

Mektup

Mektup için arîza, kâime (büyüklerden küçüklere yazılan resmî yazı), şukka (kâğıt parçası), nâme, varak-pâre, tezkire, uhuvvet-nâme, muhabbet-nâme, kâğıt gibi ifadeler kullanılmıştır (Karataş, 2012: 2177).

> *"Mektup yazmak amacıyla ilk dönemlerde kil tablet ve papirüs kullanılmıştır. Ortaçağda bunların yerini "tirşe" denilen bir madde almıştır. İlk mektup örnekleri Firavun mektupları ve Hitit Hattuşaş bölgesinde bulunan Kral Mektuplarıdır. Bunların en önemli özelliği diplomatik olmalarıdır. Bu metinlerin yanında Democthenes ve Çiçero'nun mektupları da politik, edebî, felsefî ve sosyal pek çok konunun tartışıldığı ya da çözüme kavuşturulduğu resmî ya da genel mektuplardandır* (Karataş, 2012: 2175)[3].

Mektup, öncelikli olarak kişiler ve kurumlar arasında iletişimi sağlayan önemli bir araçtır. Ancak bu tür mektupların yanında eğitici/didaktik amaçları olan mektuplar da yazılmıştır. İslâm dünyasında eğitici/didaktik özel mektuplardan İmam Rabbânî, Gazâlî ve

[3] *"Eski Yunan kültüründe Çiçero ve Seneca'nın mektupları, Horatius'un "Mektuplar" ve Ovidius'un "Karadeniz'den Mektuplar" adlı eserleri önemli metinlerdir. Ayrıca Latin Edebiyatının hicivden sonra en fazla gelişmiş edebî türü mektuptur. İlk edebî mektup olarak Londra Kalesinde tutsak olarak bulunan Thomas More'un kızı Margaret'e bir kömür parçasıyla yazdığı mektup gösterilmektedir. Mektubun bir edebî tür olarak kabul edilmesinin kökeninin Yeni Ahit'te Paul'e yazılan mektuplara dayandığı iddia edilmektedir. Mektubun asıl gelişim asrı 18. yüzyıldır. Gelişim yeri ise İngiltere'dir. Bunun sebepleri arasında Latin Edebiyatının yeniden canlandırılmaya çalışılması, bireyselliğin öne çıkması, romantizmin hızlı bir şekilde etkinleşmesidir. Bu asırdaki saray yaşamının sosyal hayatı canlandırması da bu türü geliştirir. Salon dedikoduları, sosyal ve bireysel haberler, uzaktaki tanıdıklara ulaştırılmak istenmiş, bu durum da tür olarak mektubun gelişmesini sağlamıştır."* (Karataş, 2012: 2175)

Mevlânâ'nın mektupları tasavvufî ve eğitici olmaları yönüyle zikredilebilir (Karataş, 2012: 2175). Bunlardan başka el-Hac Muhammed Esad ile Şeyh Hasan Sezâî'nin Mektûbât'ları da müritlere hitaben ya da uzaktaki bir bağlısına yazılmış olmaları hasebiyle sonradan derlenip adeta bir el kitabı olarak hazırlanıp okunmuş eserlerdendir (Törenek, 1999: 165).

Münşeât

Münşeât, *inşâ* kelimesinin ism-i mef'ûlü olan *münşe*nin çoğuludur. *"Kaleme alınan güzel nesir yazıları, bir münşînin yazdığı şeyler, mektuplar, resmî veya hususî muharrerât"* anlamlarının yanında *"müsvedde ve inşâ ettikleri kâğıt ve dahi yelkeni çekilmiş gemi, yelken açmış gemi"* anlamlarına gelmektedir (Haksever, 1996: 15). Bu anlamların yanında münşiyâne ve müteressilâne yazılmış yazılar, inşâ edilmiş şeyler, mürâseleler; kaleme alınmış şeyler, fenn-i inşâya ait âsâr (Aksoyak, 2007: 2), muharrerât; nesir yazılar, atölye, iş yeri gibi anlamlarda da kullanılmaktadır (Gültekin, 2007: 235).

Edebî anlamıyla münşeât, *"inşâ ilmi ile ilgili öğretici bilgilerin yer aldığı süslü ve sanatlı inşâ örneklerinin daha ziyade mektup türü güzel yazıların yer aldığı kitap ve mecmûalar"* anlamına gelmektedir. Buna göre inşâ ilmiyle ilgili öğretici bilginin, sanatlı ve süslü örneklerin ve genellikle mektup türünde yazıların içinde bulunduğu mecmûalara *münşeât* denir. Bu eserler, edebî gelenek içinde dîvânlar kadar itibar görmüş, münşeât müellifleri ile şairler, değer ve kıymet açısından bir tutulmuştur (Haksever, 1996: 16).

Münşeât (bir çeşit nesir antolojisi), münşî denilen ve devletin dîvân, kalem ve ketebe gibi dairelerinde çalışan nişancı, tevkiî ya da kâtiplerin yazdığı çoğu sanatlı resmî yazılar ile mektupların toplandığı eserlere ya da şair ve edebiyatçıların her türlü sanatlı düz yazıları ve bu yazıların toplandığı eserlere de denmiştir (Batislam, 2013: 47; İnce, 2009: 636; Okumuş, 2011: 87). Türk ve Fars kültüründe "mektûbât"ın karşılığı olarak da kullanılmıştır (Uzun, 2006: 18)

Çok farklı manalarda kullanılan münşeât kelimesinin kullanımında bazen karışıklıklar olabilmektedir. Kelimenin hem münşiyâne yazılmış yazılar ve mektuplar hem

de bu tür yazıların toplandığı mecmûaya isim olması, bu karışıklıkların temel sebebidir (Gültekin, 2007: 235).

Nâbî'nin Münşeât'ından hareketle münşeât, bir şair ya da yazarın herhangi bir mesele ile ilgili görüşlerini ifade eden nesir yazıların ya da başkasına yazılmış resmî veya hususî mektupların toplandığı eserlere/mecmûalara karşılık gelmektedir.

Münşî

Lügatteki manası "yapan, inşâ eden, yaratan"dır. Bir edebiyat terimi olarak da "güzel nesir yazan, inşâ tekniğine uygun beliğ yazılar kaleme alabilen, inşâ ilmi ile meşgul olan kişi" anlamlarına gelir (Haksever, 1996: 12). Ayrıca münşî ifadesi, devlet dairelerindeki dîvân, kalem, ketebe gibi resmî kurumlarda çalışan nişancı, tevkiî ya da küttâblar için de kullanılmıştır (Uzun, 2006: 18).

Kitâbet

Kitâbet, inşâya yakın bir manaya gelmektedir. İlm-i inşâ ya da fenn-i kitâbet, vesîka veya belge ilmi olarak da bilinir. Batıda XVII. yüzyıldan itibaren hukûkî ve idârî önem taşıyan resmî kayıt ve belgeler, *diplomatika* adında diplomasiden de bağımsız bir bilim dalı haline gelmiştir.

Osmanlı diplomatikası, münşeât geleneği ve modern anlamda diplomatika çalışmaları olarak iki başlıkta değerlendirilmiştir. İlk dönem Feridun Ahmet Bey'in *Münşeâtü's-selâtin* (1575), Ahmed-i Dâ'î ile Kırımlı Hafız Hüsam'ın *Teressül* gibi eserleri Osmanlı inşâ eserleri ya da münşeâtları içinde birer diplomatika eseri olarak da kabul edilebilir (Gök, 2008: 731, 732, 739).

1.2. İnşânın Tarihî Gelişimi

Burada sadece İslâmiyetten sonraki dönemde Arap, Fars ve Türk Edebiyatlarında inşânın tarihî gelişiminden bahsedilmiştir[4].

1.2.1. Arap Edebiyatında İnşâ

İnşâ ile ilgili metinler, İslâm devletlerinin bürokratik yapı kazanmasıyla birlikte farklı devletlerde farklı isimlerle karşılanan *dîvân kâtipliği* makamının işleriyle ilgili olarak ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı bir taraftan *kuramsal metinler* hazırlanırken bir taraftan da yazıldıkları devletlerin bürokratik yapısı hakkında bilgiler içeren *kurumsal metinler* hazırlanmıştır (Durmuş, İ. 2000: 335).

Cahiliye Döneminde nesir, hayatın önemli bir parçasıydı ve daha çok hitâbette kullanılmaktaydı. Şiir ve fasîh olarak kullanılan dil ise nazmın gücünün de farkında olan Arapların (Furat, 1996: 96) Cahiliye Döneminden kalan önemli iki unsur olarak bilinmektedir. Yaygınlık kazanmış bir yazıları olmamasına rağmen Arapların gelenekleri teşekkül etmiş bir nazım ve nesir sanatına sahip olmaları, bu iki unsura sahip olmalarından kaynaklanmaktadır[5].

Sözlü kültür ve edebiyat ürünleri, aynen hitâbette olduğu gibi İslâmiyetten sonra içerik açısından önemli değişime uğramıştır. İslâm'la beraber bu ürünler, insanların yeni dine davet edilmelerinde önemli birer araç olarak kullanılmıştır.

İslâm tarihinde ilk resmî mektup örnekleri, yeni bir devletin de kurulmasının etkisiyle Hz. Muhammed'in İslâm'a davet/tebliğ mektuplarıdır. Bu mektupların üslûp ve

---

[4] Çalışılmış olan Nâbî'nin Münşeât'ı, İslâmî Dönem Arap ve Fars Edebiyatlarından derin izler taşımaktadır. Bundan dolayı "İnşânın Tarihî Gelişimi" başlığında, sadece İslâmî Döneme ait söz konusu edebiyatlardaki inşânın tarihî gelişiminden bahsedilmiştir.

[5] Metinlerin yazılı olmaması, Cahiliye Dönemi Arap Edebiyatının gelişim dönemlerini takip etmeyi zorlaştırmaktadır. Edebî çalışmaları teşvik eden gelenekler ve adeta bir edebî muhit özelliği arz eden panayırlarla ilgili yapılan her çalışmanın özellikle Cahiliye Dönemi Arap Edebiyatının gelişimi hakkında bilgi sahibi olmayı beraberinde getireceği önemli bir gerçektir. Ayrıca Kur'ân'dan ve diğer İslâmî/dinî ürünlerden etkilenen hitâbet sanatının, inşânın ortaya çıkışına zemin hazırladığı unutulmamalıdır (Gültekin, 2007: 4-6).

yapısı, inşânın ilk ve en eski kurallarını içermektedir. İlk mektuplar, oldukça sade ve sanatlı söyleyişlerden uzak iken son zamanlarda inşâ edilen mektuplar, daha süslü ve sanatlı olmanın yanında tekrarlardan uzak, kelimelerin özel olarak seçildiği metinler haline gelmişlerdir.

Sözlü ürünlerin yazılı hale getirilme çabası, kitâbet ve kâtipliğin önemini arttırmıştır. Hz. Ebubekir'in hitâbet ve inşâsı, peygamberin öğretilerini, mektuplarını ve sözlerini takip etmiştir. Hz. Ömer zamanında devletin idarî, askerî ve malî faaliyetlerinin yürütüldüğü yer olan *Dîvân*'ın kurulmasıyla inşâ, kurumsal bir kimliğe bürünmüştür. *Dîvân*'ın varlığı, kitâbet çalışmalarının "yeni bir meslek grubunun işi" formatına sokulduğunu göstermektedir. Ayrıca bu durum, "kâtipler" sınıfının doğuşuna/doğacağına işaret etmektedir.

İslâmî dönemin ilk mektuplarında seci, istiâre gibi bediî sanatlara yer verilmemiştir. Hz. Osman zamanında mektuplar şiirle süslenmiştir. Hz. Ali zamanında ise mektuplarda seci ile beraber şiir, ayet ve hadislere bolca yer verilmiştir. Tabiî bu durum, mektupların daha da uzamasına sebep olmuştur. Dört Halife dönemi mektuplarının en göze çarpan yönü, estetiğin önceki döneme göre daha fazla ön plana çıkmış olmasıdır (Gültekin, 2007: 5-8).

Sonuçta Hz. Muhammed, İslâmî dönemin yazışma kurallarının bir pratiğini oluşturmuştur. Bu pratik; Roma, Bizans ve eski İran yazışma kuralları, yöntem ve teknikleri; İslâm, Arap ve Fars devletlerinde gelişen yeni bir pratik ile birleşerek inşâ sanatının kurumsallaşmasına sebep olmuştur (Gültekin, 2007: 36).

Emevîler devrinin (661-750) nesri; hitâbet, inşâ, vaaz, dinî kıssa ve tarih ile dinî ilimlerin çeşitli dallarının temel malzemesi olarak gelişmiştir. Arap Edebiyatının birçok ürününde olduğu gibi bu dönem nesri, örnek olarak Kur'ân ve hadis dilini sürdürmüştür (Furat, 1996: 167).

Emevîler döneminde yazışmaların doğru yapılabilmesi için uyulması gereken kuralları belirten ve Abdülhamîd b. Yahyâ el-Kâtib (ölüm 132/750) tarafından yazılmış

Risâle ile'l-Küttâb'ın olması, kitâbetin İslâmiyet'ten sonraki tarihî süreçte kat ettiği mesafenin anlaşılması bakımından önemli bir kaynaktır[6]. Bu eser, Hz. Muhammed'den beri oluşan İslâmî resmî yazı geleneğinin aslında Bizans, Yunan ve Fars mektup yazma geleneğinden izler taşıdığını ya da bu geleneklerden etkilendiğini gösteren önemli bir eserdir. Ancak zamanla inşâ, faydalandığı yabancı unsurları aşmış, kendi başına müstakil bir tür olarak gelişmiştir (Gültekin, 2007: 8).

Esas olarak inşâ resmî yazışmaların nasıl yapılacağını konu edinmektedir. Bu sebeple devlet kurumları içinde bu görevi yapacak bir makamın ihdas edilmesiyle beraber inşâ, bu makamın ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak gelişmiştir (Durmuş, İ. 2000: 335). Muaviye tarafından *Dîvânü'r-Resâil* [7] adıyla bir kurumun oluşturulması, ülke topraklarının genişlemesi gibi sebeplerden dolayı bu dönemin mektupları, zamanla daha sanatlı bir hale gelmiştir. Dört Halife devrindeki mektuplar, konuşma diline yakın iken bu dönem ürünleri, artık birçok sanatın icrâ edildiği mektuplar haline gelmiştir. Böylece ilk zamanlarda pek de muteber olmayan bir uğraş olan mektup, Emevîler döneminde kendine göre belli kuralları olan seviyeli bir tür haline gelmiştir (Gültekin, 2007: 8-11).

Abbâsîlerin ilk iki asrında yazılan münşeât mecmûaları hakkında fazla bilgi yoktur. Bu dönemden günümüze ulaşan eserler daha çok *edebü'l-kâtib*[8] türündedir. Bunun yanında X. yüzyıldan itibaren inşâ sahasında dikkat çekici ilerlemeler kaydedilmiştir (Durmuş, İ. 2000: 335).

Abbâsîler (750-1258) döneminde kitâbet (yazı yazma) sanatı, İran kültürünün etkisinde kalmıştır. Bürokratik düzenin belli bir olgunlaşmaya gelmesinden sonra kitâbet, artık dîvânlardaki resmî yazışmalarda kullanılan bir uğraş olmaktan çıkmış; kitap yazma,

---

[6] Bu eser, kâtiplerin başvuru kaynaklarından biridir. Abdullah b. Mukaffâ'nın eseri de kâtiplerin faydalandığı eserlerin başında gelmektedir (Durmuş, İ. 2000: 335).

[7] *Dîvânü'r-Resâil,* Emevîlerde Muaviye zamanında devletin resmî yazışmalarını yapmak üzere oluşturulmuş devlet dairesidir.

[8] *Edebü'l-kâtib* türündeki eserler, kâtiplerin uymaları gereken kuralları ihtiva eden eserlerdir. Buna göre divan kâtibinin öncelikle dili, fıkhı ve bürokrasideki hiyerarşik yapıyı çok iyi bilmesi gerekmektedir. Bunun yanında bu türdeki eserler, kâtibin vazifesini hakkıyla yerine getirebilmesi için yazı ve yazı malzemelerine dair ayrıntılardan kâtibin ahlâkî özelliklerine kadar birçok konu hakkında bilgiler ihtiva etmektedir (Durmuş, İ. 2000: 336).

tercüme yapma, husûsî mektup, tevkî'ât ve makâmelere[9] kadar birçok alanda tercih edilmiştir. Diğer yandan *Dîvânü'r-Resâil*'de çalışmanın toplumsal saygınlığı daha da artmış, adeta ayrıcalıklı bir sınıf (kâtipler) ortaya çıkmıştır (Gültekin, 2007: 12).

Araplar, fetihlerle birlikte topraklarını genişletmiştir. Fetihlerin neticesinde Farslarla komşu olmuşlar ve onlarla sosyal, kültürel ve ticarî ilişkiler geliştirmişlerdir. İran'la olan kültürel münasebetlerinde Fars Edebiyatından etkilenmişlerdir. Sonuçta önceden kısa olan Arapça nesir, ağır bir üslûp kullanılarak daha uzun hale getirilmiştir (Batislam, 2009: 78). Arapça kitâbetin gelişmesinde Abbâsîlerin İranlılardan aldığı *tevkî'ât* [10] türü oldukça fazla etkili olmuştur.

Abbâsîler döneminde inşâ edebiyatının önde gelen müellifleri, özellikle Büveyhîlerin hizmetindeki *Dîvânü'r-Resâil* 'de çalışan kâtipler arasından çıkmıştır. Nitekim, Ebû İshâk es-Sâbî'nin *Münşeât* ve *Resâ'il* başlıklı üç ayrı mecmûası, bu dönemin eserleri olarak günümüze kadar ulaşmıştır (Durmuş, İ. 2000: 335)[11].

Abbâsîler döneminde Ebu'l-Yüsr İbrâhim b. Muhammed el-Müdebbir tarafından yazılmış olan *Risâletü'l-Azrâ* kitâbetin üslûbunu ve diğer özelliklerini göstermesi bakımından önemlidir. Ayrıca Abbâsîlerin son döneminde Ebü'l-Fazl İbnü'l-Amîd ve Sâhib b. Abbâd'ın bu sanatta oluşturdukları ekol, bu sanatın klâsik şekline ulaşmasını sağlamıştır[12]. Belâgat ve fesâhatin de etkisiyle nesirdeki büyük gelişmeler, mektupların zaman-mekânla ilişkili olarak ileri seviyede bir olgunluk ve güzelliğe ulaşmasına, böylece kitâbet sanatının da estetik olarak zirveye çıkmasına sebep olmuştur (Gültekin, 2007: 13-14).

---

[9] Kabile toplantısı manasına gelen makâme, edebî bir tür olarak Emevîler ve Abbâsîler dönemindeki halifelerin, dindar kimselerin ağzından dinî hikâyeler dinlemek için yaptıkları toplantıları ifade ediyordu. Bu türün gelişmesi, Abbâsîlerin son dönemine denk gelir (Furat, 1996: 289).

[10] *Tevkî'ât,* devlet dairelerine sunulan yazı ve dilekçelerin derkenarında yer alan ve o metnin muhtevasını özetleyen sanatkârâne yazılardır. Bu metinler zamanla o kadar çok ve önemli bir hale gelmiştir ki, sadece bu türle ilgili işleri yapmak üzere *Dîvânü't-Tevkî* denilen bir birim oluşturulmuştur (Gültekin, 2007: 14).

[11] Bu metinler, eyalet memurları ve makamlarına yönelik olarak hazırlanmış metinler olup rica, uyarı ve tekdir konularında yazılmış risaleleri içermektedir (Durmuş, İ. 2000: 335).

[12] Bu dönemin diğer önemli kâtip, münşî ve eserleri için bk. Durmuş, İ. 2000: 336.

XI. ve XII. asırlarda Arapçanın yanında Farsçayı da resmî dil olarak kullanan devletler ortaya çıkmıştır. Bunun neticesinde Arapça ve Farsça resmî mektupların derlendiği mecmûalar oluşmaya başlamıştır[13].

Fâtımîlerin (909-1171) ortaya çıkışıyla da özellikle istiâre, seci ve diğer sanatların yoğun kullanımıyla kitâbet, anlaşılmaz bir hal almış ve muhataba hitap şekillerine dayanan *teressül üslûbu* yaygınlaşmıştır. Eyyûbîler (1171-1348), Fâtımîlerin *Dîvân-ı İnşâ* olarak değiştirdikleri *Dîvân-ı Resâ'il*'i, tekrar eski ismiyle adlandırmıştır. (Gültekin, 2007: 14-15).

Fâtımîler ve Eyyûbîler döneminde birçok münşeât mecmûası yazılmıştır. Bu dönemin eserlerinden olan Ebü'l-Kâsım İbnü's-Sayrafî'nin bazı edebî risâleleri de içeren *el-Efdaliyyât* adlı eseri önemlidir (Durmuş, İ. 2000: 336). Ayrıca Ebû Abdurrahîm el-Lahmî el-Kâdı el-Fâdıl'ın (ölüm 596/1199) oluşturduğu üslûp, *Fâdılî Üslûbu*[14] olarak kendisinden sonraki dönemi etkilemiştir (Gültekin, 2007: 15).

Memlükler (1250-1517), Arap nesrinin gelişmesi için çalışmalar yapmışlar, *Dîvân-ı İnşâ*'ya önem vermiştir. *Sır kâtibi* kavramını sultanın bütün sırlarına vakıf olması hasebiyle bu Dîvân'ın başındaki kişi için kullanmış olan Memlükler, Dîvân'ın daha da gelişmesine katkıda bulunmuşlardır. Birçok çalışanı edip olan ve sürekli kendini yenileyen ve gelişen *İnşâ Dîvânı*'ndaki çalışmalar, nesrin de gelişmesine sebep olmuştur.

Bu dönemde *Eyyûbî* olarak isimlendirilen *Fâdılî Üslûbu* takip edilmiştir. Bu üslûbun takipçilerinden Muhyiddin Abdullah b. Abdüzzahhir (ölüm 692/1292), Mısır'daki yazışmalarda uygulanacak kuralları ve ıstılahları tespit etmiş, devlet görevlileri arasında kullanılan rütbe ve lakapların yerinde kullanılması gerektiğine özel ehemmiyet göstermiştir.

---

[13] Bu mecmûalar arsında Cürcân Emîri Kâbûs b. Veşmgîr'in mektuplarını içeren *Kemâlü'l-Belâğa* adlı mecmûa ile Hârizmşahlar sarayında görev yapmış Reşidüddîn Vatvât'ın Arapça ve Farsça mektuplarını içeren mecmûalar zikredilebilir (Durmuş, İ. 2000: 336).

[14] *Fâdılî Üslûbu*nda, hayâlî tasvirlerin yapıldığı şiirsel anlamlara baş vurulur. Seci, tıbak, telmih, tevriye ve cinas sanatları çok kullanılır. Cümle ve paragraflar aşırı derecede uzundur. İlmî terimlere sıkça yer verilir.

Bu dönemde nesir, şiirin önüne geçmiş, konuyla ilgili ansiklopedik eserler yazılmıştır. Nesirde ustalaşmış şahıslar, edebî olarak kendilerini ispatlamaya çalışmıştır. Bu yüzden bediî sanatlar sıkça kullanılmış ve böylece aşırı derecede sanatlı metinler ortaya çıkmıştır. Bu kadar gelişen kitâbet, doğal olarak hitâbetin gerilemesine sebep olmuştur (Gültekin, 2007: 16-17)[15].

Arap Edebiyatı inşâ metinleri arasında *şürût* veya *sicillât* türü metinler de zikredilebilir. Bu metinler, kazâ makamı ya da adeta bir noter görevi de gören kadılar tarafından hazırlanmıştır. Olayların şahitleri ortadan kalktığı zaman verilen kararların doğruluğunu göstermek amacıyla hazırlanan şürût metinleri; fıkıh, inşâ, gelenekler ve devletin resmî işlemleri ile yakından ilişkilidir. Zamanla bu metinleri inceleyen *"ilmü'ş-şürût"* adında yeni bir disiplin ortaya çıkmıştır (Durmuş, İ. 2000: 336).

1.2.2. Fars Edebiyatında İnşâ

İran'da İslâm öncesi dönemde resmî yazışmaları padişah kâtipleri yürütmüştür. Bu dönemde *inşâ*ya Farsçada *nâme-nüvîsî* veya *nâme-nigârî*, kâtiplere de *debîr* denmiştir. Sâsânîler (224-651) döneminde herhangi bir meseleyle ilgili olarak sanatlı nesirle yazılan risâleler için *nâme* tabiri kullanılmıştır. *Nâme-nüvîsî* ise özellikle yemek yeme, giyinme âdâbı ya da toplumsal bazı kurallara dair yazılmış risâleleri karşılamıştır (Gültekin, 2007: 20). İslâmiyetten sonra Fars edebiyatında inşâ, "mektup yazma sanatı" anlamında kullanılmıştır (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337).

Saffârîler, Tâhirîler ve Sâmânîler döneminde ihvâniyat ve sultâniyat türü mektupları sadedir. Didaktik metinler ise edebî tabirler ve şiirsel ifadelerle dolmuştur. Gazneliler döneminde sultâniyat mektuplarında üslûp bazen sade iken sanatlı ifadelere doğru bir ilerleme kaydetmektedir (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337).

Daha önce sivil alanda zayıf da olsa örneklerini veren *inşâ*, zamanla devlet bürokrasisi içinde etkin bir yer edinmiştir. Devletin idarî birimleri içinde kâtip sınıfının

[15] Bu dönemde konuyla ilgili olarak yazılmış eserler için bk. Gültekin, 2007: 18-19.

ortaya çıkışı, Saffârî Devletinin (863-902) ilk dönemlerine denk gelmektedir. Farsça *inşâ/nesir* örneklerini ortaya koyan ilk resmî kâtip, Saffârî Devletinin kurucusu olan Yakub Leys-i Saffâr'ın kâtibi Muhammed b. Vasîf'tir (Gültekin, 2007: 21). Kâtip sınıfının ortaya çıkışı, inşânın geleceği açısından önemli bir gelişme olmuştur.

Sâmânîler dönemi (874-999), Farsça nesrin temelinin atıldığı bir dönemdir. Ancak kayda değer herhangi bir eser yazılamamıştır. Bu dönemde *mürsel* denilen sade ve anlaşılır mektuplar yazılmıştır. Bu mektupların bir amacı vardır ve bu yüzden bu metinlerde anlama daha fazla önem verilmiştir (Gültekin, 2007: 21-22). Dönemin nesri, akıcı olup her türlü tasannudan uzaktır. İlgili metinlerde, sadece maksadı izah etmek kaygısı güdülmüştür. Bundan ötürü bu metinler, *sade nesrin* bütün özelliklerini içermektedir (Coşkuner, 2004: 48). Ancak bu durum fazla uzun sürmemiştir. Arap Edebiyatındaki *inşânın anlaşılmama sorunu* yine denilebilir ki, aynı sebeplerden dolayı Fars Edebiyatı için de söz konusu olmuştur.

Gaznelilerde (977-1187) inşâ ile ilgili ilk eserler, bu hanedanın son dönemlerine denk gelmektedir. Muhammed b. Hüseyin el-Beyhâkî'nin mektuplarında ilk Farsça inşâ örneklerine rastlanmaktadır.

Sâmânîler gibi Gaznelilerin ilk dönemlerinde *mürsel* denilen sade ve anlaşılır mektuplar yazılmıştır. Mektupların sanat ve edebî zevkten uzak olması, o dönemde söz konusu coğrafyanın içinde bulunduğu sosyal ve siyasî şartlarla ilişkilendirilebilir.

Gaznelilerden sonra İran coğrafyası uzun yıllar siyasî birliğini sağlayamamıştır. Kurulan İldenizliler, Salgurlular gibi atabeyliklerin hakimiyetlerinin kısa sürmesi, öte yandan Abbâsîlerin ortadan kalkması, Oğuzların ayaklanması, Moğollarca Karahıtayların ortadan kaldırılıp geniş bir coğrafyanın istilâ edilmesi gibi sosyal ve siyasî olaylar, inşânın da doğal olarak gelişememesine sebep olmuştur.

Yukarıda belirtilen sebepler, Farsça nesirde tasavvufun da etkileriyle birleşerek remizli bir söylemin gelişmesini sağlamıştır. Ayrıca değişen hayat/devlet düzeni, düşük

seviyeli yeni bir kâtipler sınıfını doğurmuştur. Bu da Farsçanın oldukça yanlış bir şekilde kullanılmasına sebep olmuştur (Gültekin, 2007: 22-23).

Gazneliler döneminin inşâ metinleri arasında Ebü'l-Fazl el-Beyhâkî'nin *Târîh-i Beyhâkî*'si, Gazâlî'nin *Fezâ'ilü'l-enâm min resâ'ili hücceti'l-İslâm*'ı, Aynül'l-kudât el-Hemedânî'nin *Nâmehâ-yı Aynü'l-kudât-ı Hemedânî*'si ve Ahmet el-Gazâlî'nin mektupları zikredilebilir (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337).

Hârizmşahlardan (1157-1231) Atsız'ın *Resâ'il-i Sâhib-dîvân*'ı, Reşidüddîn Vatvât'ın *Nâmehâ-yı Reşidüddîn Vatvât*'ı, Bahâeddîn-i Hârizmî'nin *et-Tevessül ile't-teressül*'ü türün örnek eserleridir. Bu eserlerin dili sıkça kullanılan sanatlar, seciler, kelime oyunları sebebiyle oldukça ağırdır (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337).

Türk boylarından biri tarafından kurulmuş bir devlet olmasına rağmen Selçukluların (1040-1157) sonlarına doğru Farsça inşâ sanatı zirveye ulaşmıştır. Selçuklular döneminde İslâm'a ait birçok Arapça dinî unsur/kelime Farsça nesre girmiştir. Ayrıca bu dönemde kâtiplere Arapça bilme zorunluluğu getirilmiş, *makâme* denilen hikâyeler de yaygınlık kazanmıştır. *"Selçukluların kuruluşundan XIII. asrın sonlarına kadar devlet dili olarak Farsçanın kullanılmış olması, eserlerin Türkçe yazılmasını engellemiştir."* (Gültekin, 2007: 35)[16]

Muhammed b. Abdülhâlik el-Meyhenî, *Destûr-ı Debîrî* adlı eserinde mektupları üç grupta incelemiştir. Bunlar sultâniyât, ihvâniyât ve mehâzir olarak sıralanmıştır. Resmî işlemleri içerenler sultâniyât; hususî metinler ihvâniyât; taahhütnâme, şehâdetnâme gibi eserler de mehâzir olarak değerlendirilmiştir. Bu metinlerin hepsi de zamanla belli şekil ve kalıplara bürünmüşlerdir (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337).

Selçuklu devlet dairelerinde, Hârizmşahlar Sultanı Sencer'in münşîlerinden Müntecibüddin Atâbek-i Cüveynî'nin *Atebetü'l-ketebe* adlı inşâ eseri örnek alınmıştır (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337)[17].

---

[16] XIII. asır öncesi Türkçe inşânın tarihi için bk. Gültekin, 2007: 32-35.

[17] Selçuklular döneminde yazılmış inşâ metinleri için bk. Kanar, Kurtuluş, 2000: 337.

Değişen sosyal ve siyasî şartlar, nesir üslûplarının da değişimini beraberinde getirmiştir. Selçuklulardaki *Horasan Üslûbu*[18] yerini, Arapça eserler yazılmamasına rağmen daha süslü ve sanatlı olan *Irak Üslûbu*'na[19] bırakmıştır (Gültekin, 2007: 22-24).

Türklerin yaşadığı coğrafyalarda ilk inşâ metinleri, Anadolu Selçukluları (1077-1308) döneminde devlet merkezinden yazılan berat, ferman, takrir[20] gibi Farsça resmî yazılardan oluşmaktadır (Haksever, 1996: 18). Bu dönemde yazılan inşâ metinlerinin içeriğinde dönemin sosyo-ekonomik durumu, siyasî vaziyeti ve devlet kurumlarının işleyişi ile ilgili önemli bilgiler bulunmaktadır (Daş, 2004: 207).

Bu dönemde Hasan b. Abdülmü'min el-Hûî'nin *Nüzhetü'l-küttâb ve Tuhfetü'l-Ahbâb, Gunyetü'l-kâtib ve Rüsûmü'r-resâ'il* adlı eserleri, Ebû Bekir İbnü'z-Zekî'nin *Ravzatü'l-küttâb* ve *Hadîkatü'l-elbâb*'ı, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin *Mektûbât'ı*, önde gelen Farsça eserlerdendir (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337).

Osmanlılar döneminde de Farsça inşâ örneklerine rastlanmaktadır. Bunların en önemlisi Feridun Bey'in yaklaşık üçte biri Farsça olan *Münşeâtü's-Selâtîn* adlı eseridir. Yavuz Sultan Selim zamanında kaleme alınan *Letâ'ifü'l-inşâ* da Farsça metinler yanında Arapça ve Türkçe metinler içermektedir. Abdülgaffâr Sadîkî-i Hüseynî'nin Yavuz Sultan Selim için yazdığı *Sahîfetü'l-ihlâs* da önemli bir münşeat mecmûasıdır (Kanar, Kurtuluş, 2000: 338).

Safevîler dönemi (1502-1736), birçok inşâ eserinin yazıldığı bir dönem olarak zikredilebilir. Ancak Safevî Devletinin (907-1135/1501-1722) baskıcı uygulamaları, hem âlim ve sanatkârların ülkeyi bir bir terk etmesini hem de *Hind Üslûbu* denilen yeni bir üslûbun Farsça nesirde kullanılmasını sağlamıştır. Bu üslûpta akla sığmayan hayaller, muğlak ifadeler kullanılarak lafız güzelliğine dikkat çekilmiştir (Gültekin, 2007: 24).

---

[18] *Horasan Üslûbu*, sade ve akıcı bir üslûp olup daha çok baskı ortamlarının olmadığı, şair-yazarların fikirlerini açık ve yalın bir şekilde ifade edebildiği serbestlik dönemlerinde kullanılmıştır.

[19] *Horasan Üslûbu*na göre daha sanatkârâne olan *Irak Üslûbu*, süslü ibâreler ile secili, kinâyeli ifadelerden oluşan şiirsel uzun cümlelerden kurulu bir üslûptur .

[20] **Berat**: Eskiden rütbe, nişan ve imtiyaz berildiğini belirten fermanlara denmiştir. **Ferman**: Münşe'ât kayıtlarına göre gönderen padişah ise ve bir kişiye mansıp ihsan ediyorsa ona "menşûr"; bir iş, maslahat siparişi için yazmışsa "ferman" denir. Metni yazan padişahtan başkası ise bu metne "misâl" denir (Haksever, 1996: 24). **Takrir**: Bir işin resmen merciine bildirildiği yazı demektir.

Safevîlerden sonra kurulan Kaçarlar Devleti (1779-1925) döneminde *Hind Üslûbu* yerini *Horasan Üslûbu*na bırakmıştır. Böylece daha anlaşılır metinler ortaya çıkmıştır. Bu dönemde nesirde önceki dönem eserleri taklit edilmiştir.

Farsça inşâ; Moğollar, Timurlular, İlhanlılar, Safevîler, Kaçarlar gibi birçok ülkede gelişimini sürdürmüştür. Ayrıca Hindistan ve Anadolu'da inşâ ile ilgili önemli eserler verilmiştir (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337)[21].

Yazar ve âlim olan devlet adamlarının resmî yazışmalarının mecmûalarda toplanması, bu metinlerin kaybolmasının önüne geçmiştir (Gültekin, 2007: 23-25). Fars Edebiyatında İslâm'ın kabul edilmesinden günümüze kadar geçen zamanda yüz yirmi yedi (127) tane münşeât mecmûası tertip edilmiştir[22]. Bu rakam, münşeâtın toplumsal karşılığının/ilgisinin anlaşılması bakımından önemlidir.

1.2.3. Türk Edebiyatında İnşâ

İnşâ, Türk Edebiyatında bir dil bilimi terimi, resmî yazışmaları ihtiva eden bir disiplin, bir tür kompozisyon tekniği ve güzel yazı yazma sanatı olarak anlaşılmıştır. Ziyâ Paşa, *Şiir ve İnşâ* adlı makalesinde inşâyı doğrudan nesir anlamında kullanmıştır. İnşâ, kelimelerin cümle içindeki söz dizimi kurallarına göre sıralanmasını da karşılamıştır. Bir bilim dalı olarak inşâ, yazıların münşî denilen yazarların beğenecekleri özelliklere sahip olması için bilinmesi ve uyulması gereken kuralları öğreten fen olarak izah edilmiştir. Kâtip Çelebi inşâyı, *ifadede yerine, konusuna ve amacına uygun güzel ibareler kullanmak* olarak tanımlamış ve mektubu da inşânın bir dalı olarak değerlendirmiştir (Uzun, 2000: 338).

İlk zamanlarda Türk Edebiyatında yazışma kurallarını ihtiva eden *inşâ* sanatı, zamanla hünere bağlı belâgat kurallarına göre yazılmış her çeşit nesir yazıyı içermiştir.

[21] Bu eserlerle ilgili detaylar için bk. Kanar, Kurtuluş, 2000: 337.
[22] Bu eserlerle ilgili detaylar için bk. Gültekin, 2007: 26.

Sanatlı nesir, bu anlamda ortaya çıkış ve gelişimini İslâmî edebî geleneğe borçludur (Gültekin, 2007: 35-36).

Anadolu'daki güç dengelerinin değiştiği bir süreçte Türkçe, yönetim dili karakterine bürünmüştür. Böylece yazışma dili Farsça olmaktan çıkmıştır. Osmanlıların kurulmasıyla her türlü yazışmada Türkçenin kullanımı yaygınlaşmış, Farsça ise bu anlamda kaybolmuştur.

Edebî gelenekler, edebî kültür ortamlarıyla yakından ilişkilidir. XIV. asırda Anadolu'daki karışıklığın/kargaşanın varlığı, edebî bir kültür ortamının oluşumunu geciktirmiştir. Bu dönemde genellikle Arapça ve Farsçadan Türkçeye yapılmış inşâ ürünlerinden Kur'ân tercüme ve tefsirleri dikkat çekmektedir. Bunların dili de gerçekleştirilmek istenen hedeflerle bağlantılı olarak sadedir.

Bir taraftan Türkçe resmî mektuplar sıkça ortaya çıkarken diğer taraftan ünlü şair, yazar ve âlimlerin çevrelerindeki çeşitli kişi ya da kurumlara gönderdiği mektupların kendileri ya da başkaları tarafından derlenmesiyle münşeât mecmûaları ortaya çıkmıştır (Gültekin, 2007: 40). "Dîvân, kalem, ketebe" adlı devlet dairelerinde görev yapan nişâncı, tevkiî veya kâtipler tarafından yazılmış/derlenmiş olan bu mecmûalar, resmî mektuplar ve manzum/mensur yazılmış hususî mektupları içermektedir. Ayrıca bu mecmûalarda yazılmış makale ya da arzuhâl gibi metinler de yer almaktadır (Uzun, 2006: 18).

XIV. yüzyıl, kâğıdın yaygınlaşmasıyla beraber mektup türünün daha da geliştiği bir yüzyıl olmuş (Karataş, 2012: 2175), nesir alanında Arapça ve Farsçadan tercüme edilmiş müstakil eserler yazılmıştır. Bunlar, telif olmayan dinî içerikli Türkçe eserlerdir. Beylik yöneticilerinin Arapça ve Farsça bilmemesi eserlerin Türkçe yazılmasında etkili olmuştur.

Ahmed-i Dâ'î'nin[23] XV. asrın başlarında kaleme aldığı mektup yazma kuralları, hitap formülleri ve mektup örneklerini içeren münşeât türünün *Teressül* adlı bilinen ilk inşâ eseri (Haksever, 2011a: 1265), Selçuklular tarafından geliştirilen Fars inşâ geleneğinin adeta devamı niteliğindedir (Gültekin, 2007: 36-38).

---

[23] Ahmed-i Dâ'î'nin hayatı ve eserleri ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Özmen, Mehmet. (2001). *Ahmed-i Dâ'î Dîvânı (Metin-Gramer-Tıpkı Basım) I-II.* Ankara: TDK Yayınları.

Yahya b. Mehmet el-Kâtip tarafından 884/1479'dan önce yazılmış olan *Menâhicü'l-İnşâ* adlı eser, II. Murat ve Fatih Sultan Mehmet devirlerindeki resmî yazılara yer vermiştir. Bu eserin Farsça inşânın etkisinde kaldığı açıktır (Gültekin, 2007: 36-38). Nitekim Arap ve İran Edebiyatlarından etkilenen Eski Türk Edebiyatındaki ilk mektup örnekleri olması dolayısıyla Şeyh Mahmûd b. Edhem'in *Gülşen-i İnşâ* ve Mesîhî'nin *Gül-i Sad-berg*'ini burada zikretmek gerekir (Derdiyok, 1997: 665). Hüsâm-zâde Mustafa Efendi'nin *Mecmûa-yı İnşâ* adlı eseri de en eski inşâ kitaplarındandır.

Devlet dairelerindeki hatt-ı humâyûn, irâde-i seniyye, menşur, emir-nâme, buyuruldu, telhis, takrir, tahrirât, tezkire, kâime, temessük, sened, ilmühaber, müzekkire, mazhar, mazbata, lâyiha gibi belgelerle fetvâ, i'lâm, hüccet ve vakfiyeler Türkçe inşânın önemli kaynakları arasındadır (Uzun, 2000: 338).

Türkçe nesrin gelişmesinde birçok sebep bulunmaktadır. Mevcut devlet büyüdükçe sosyal ve kültürel yapıdaki değişmeler, yeni bir inşâ sürecinin başlamasına sebep olmuştur. İran'a gidip tahsil gören şair ve yazarlar, sanatlı nesrin ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır. Bunda özellikle Fars ve Arap ekolleri ile resmî yazışma dili etkili olmuştur (Gültekin, 2007: 36-37).

İnşâdan bahsederken Çağatay Edebiyatı mektuplarını unutmamak gerekir. Nitekim, sevgiliye seslenerek başlanan bir tür mektuplaşmadan oluşan eserlerin ilk ortaya çıkışı deh-nâmeler ile olmuştur. İran Edebiyatı kökenli olup Türk dilleri arasında sadece Çağatay Türkçesinde örneklerine rastlanan bu tür, mesnevî biçiminde aruzun hezec bahri ile yazılmış metinlerden oluşmaktadır. İçinde gazellerin de olduğu bu metinlerin konusu, âşık-maşûk arasındaki mektuplaşmadır (Gençtürk, 2010: 149).

İnşâ, Osmanlı edebî geleneğinde, mektup yazımından ziyade, belîğ ve fasîh olmak şartıyla secili ve sanatlı söz dizimini ifade etmiş, mektup yazma da inşânın bir dalı olarak değerlendirilmiştir (Gültekin, 2007: 233). Gelibolulu Mustafa Âlî (1541-1600)'nin *Menşe'ü'l-İnşâ* adlı eserinde, özellikle Molla Câmî'nin eserlerini örnek aldığı; düzgün söz söyleyen, akranı arasında az bulunan, tarih ve hikmeti bilen, bilgili ve erdem sahibi münşîleri övdüğü görülmektedir (Aksoyak, 2006: 235). Bu övgüler, inşânın sadece mektup

yazmadan ibaret olmadığını açıkça göstermiş, ayrıca iyi bir münşînin nasıl olması gerektiğinin ölçütlerini de ortaya koymuştur.

Osmanlılarda *nişâncı*[24], Selçuklulardaki resmî yazışmaları yürüten *Dîvân-ı İnşâ* veya *Dîvân-ı Tuğrâ*nın görevini ifa etmiştir. Bu görevi yaparken Dîvân-ı Humâyûn kâtiplerinin başı olan *re'îsü'l-küttâb*ın memuriyetinden faydalanmıştır. Burada yeri gelmişken Osmanlılarda *nişâncı* seçilebilmek için aranan şartları, Gelibolulu Mustafa Âlî'nin penceresinden incelemekte fayda vardır. Ona göre nişâncı seçilebilmek için yazı yazmada eski olmak ya da olmamak (tecrübe) bir şart değildir. Bu görev bazen ulemâya bazen de münşîlere verilebilir. Nişâncı, Acem ve Buhara'dan gelen mektupları da tercüme edebilmelidir. Böyle biri ortaya çıkmazsa bu görev için kadılar ve müderrislerden biri de seçilebilir ya da İran ve Arabistan'da uygun biri araştırılıp bu görev ona verilebilir (Aksoyak, 2006: 238).

XV. asır, Türkçenin artık oluşturulan metinlere yetmediğinden şikâyet edildiği bir asır olmuştur (Gültekin, 2007: 36). Bu da dilin ne derece işlendiğinin önemli bir göstergesidir.

Türk Edebiyatında önemli mektup örneklerine Eski Türk Edebiyatı ürünlerinden olan münşeât kitaplarında rastlanmakta ve bu eserlerde genellikle Arap Edebiyatının takip edildiği görülmektedir (Karataş, 2012: 2176).

Münşeâtın, ilk örneklerini XIV. yüzyılda vermiş olduğunu[25] ve giderek bir tür olarak anılmış inşâ ilminin kurallarına göre yazılan nesir yazıları için kullanıldığını dikkate almak ve nesir dilinin de XIV. yüzyıl ile XV. yüzyılın ilk yarısında çok yalın ve özentisiz bir görünüm arz ettiğini unutmamak gerekir (Haksever, 2009: 24; Okumuş, 2011: 89). Ancak *"XV. yüzyıldan itibaren edebî nesir örnekleri, sürekli olarak daha sanatlı ve süslü bir yol*

---

[24] Nişancı, Osmanlılarda yüksek vazifelerden biridir. İslâm hükümetlerinde "sâhib-i kalem-i âlâ, sâhib-i dîvânü'l-inşâ, muvakki', tuğrâî, pervâne" gibi adlar verilen bu makamın sahibine Osmanlılar "nişancı" demişler ve makamın gördüğü vazifeden kinaye olarak da "tevkiî" ismini vermişlerdir. Ayrıntılı bilgi için bk. Pakalın, 1993: 697-700.

[25] İnalcık ise *"Timurîler dönemi Farsça münşeâtlarda örnekleri verilen inşâ dili, Osmanlılarda bu örneklere göre XV. yüzyılın ilk yarısında meydana gelmiş … Cezerî Kasım tarafından geliştirilmiş ve (XVI. asırda) Nişancı Celâl-zâde Mustafa tarafından klâsik şekline ulaşmıştır."* demiştir (İnalcık, 2005: 69).

izlemiştir." (Batislam, 2009: 78) Bu yüzyılda mektup, bir amaç olmaktan çıkmış, güzel sözler söylemenin bir aracı haline gelmiştir. Ancak bazen gerçekten mektubun bir amaca binaen yazıldığı da görülebilmektedir. XVI. asır şairi olan Fuzûlî'nin *Şikâyet-nâme*si[26], çağına göre sadeliği yönüyle buna güzel bir örnektir (Karataş, 2012: 2177).

XV. asırda birçok münşî yetişmiştir. Bunların başında kendisinden sonraki dönemleri de büyük ölçüde etkileyen Tâcî-zâde Cafer Çelebi gelmektedir[27]. İnşâ hususunda kendisinden sonraki dönemleri önemli ölçüde etkileyen kişilerden biri de XVI. asrın önemli münşîlerinden biri olan Nişancı Celâl-zâde Mustafa'dır (Uzun, 2000: 339).

Fatih Sultan Mehmet'in Kânûn-nâme-i Âl-i Osmân'ında devlet ricâline nasıl hitap edileceği ve bununla ilgili kullanılacak kavramlar üzerinde durulmuştur (Gültekin, 2007: 39). Bu durum, aslında devlet otoritesinin sanat ve edebiyatla hatta inşâ ile yakından ilgili olduğunu göstermektedir. Bu kânûn-nâmenin ilk bakışta devlet bürokrasisine yönelik olduğu düşünülebilir. Oysaki, bürokrasideki kişilerin genellikle aydın, şair, edip olduğu bu dönemin önemli bir gerçeğidir. Buradan yola çıkılarak idarecilerin edebî metinlerin tanziminde etkin olduğu söylenebilir.

Osmanlı münşeâtçılığının ilkel yapısını bırakıp belli bir sanat anlayışı ile yazılmasının İdris-i Bitlisî ile başladığı düşünülebilir. Nitekim *Heşt-behişt* incelendiğinde Bitlisî'nin Farsçayı Türkçe edebî metin yapısı içinde bozmadan ve hiç yorulmadan ne kadar ustaca kullandığı rahatlıkla görülmektedir (Daş, 2003b: 189).

İnşâ alanındaki örnekler arttıkça bu çalışmaların bir sınıflandırmaya da tabiî tutuldukları görülmektedir. Resmî ve husûsî mektupları içeren münşeât mecmûalarının olması, bu sınıflandırmanın varlığını kanıtlamaktadır. Ayrıca XV. asırdaki inşâ metinlerine

---

[26] Burada her ne kadar Fuzûlî'nin Şikâyet-nâme'sinden sade ve rahat anlaşılabilirliği yönüyle bahsedilmişse de O'nun aynı zamanda süslü nesir örneklerine de imza attığı unutulmamalıdır. Şehzâde Bâyezîd'den kendisine gelen mektuba yazdığı cevâb-nâme, Fuzûlî'nin süslü ve ağır nesir üslûbuna güzel bir örnektir (Mazıoğlu, 2011: 167-181).

[27] XV. yüzyıl, nesrin başlangıç devresi olmasına rağmen birçok nâsiri barındırmaktadır. İznikli Musa b. Hacı Hüseyin, Kaygusuz Abdal, Ahmed-i Dâ'î, İbn-i Arabşâh, Arif Ali, Ahmed Bîcan, Ali b. Hüseyin, Eşrefoğlu Abdulah Rûmî, Adnî Mahmûd Paşa, Âşık Paşa-zâde, Nişancı Mehmet Paşa, Küçük Abdal, Sinân Paşa, Dursun Bey, Molla Lütfî, Mesîhî, Firdevsî-i Rûmî, Haliloğlu Yahya, Ebu'l-Hayr-ı Rûmî, Yazıcıoğlu Ali, Kıvâmî, Oruç Bey, Neşrî, Mercimek Ahmed, Yahya b. Mehmet el-Kâtip, Şeyh Ahmed gibi bir kısmı aynı zamanda alim, şair olan bu şahsiyetler, XV. yüzyılın önemli nâsirlerindendirler (Okumuş, 2011: 91-101).

müstakil isimler verilirken daha sonraki yıllarda yazılanların çoğuna *münşeât mecmûası* ismi verilmiştir (Gültekin, 2007: 39).

XVI. yüzyılda farklı alanlarda mensur eserler kaleme almış birçok âlim, şair, bilim adamı göze çarpmaktadır. Feridun Ahmet Bey'in *Münşeâtü's-Selâtîn*'i, Lâmi'î Çelebî ile Kınalı-zâde Alî Efendi'nin *Münşeât*ları bu asrın önde gelen münşeâtlarındandır[28].

XVII. yüzyıl, inşâ metinlerinin oldukça fazla olduğu bir yüzyıldır. Önceki asrın derin izlerinin rastlandığı XVII. yüzyılda yazılan kuramsal metinlerde fazla ağır bir üslûp kullanılmamıştır. *Hadîkatü'l-Münşeât*, *İnşâ-i Sa'dî, Hulâsa-i İnşâ ve Münşeât-ı Râmî, Unvân-nâme-i Gencî*, *Kitâb-ı İnşâ*, *İnşâ* adlı eserler, bu asrın kuramsal metinleri olarak kaydedilmiştir (Gültekin, 2007: 49-51).

XVII. yüzyılda kuramsal metinlerde sanatlı üslûp önceki asırla benzer iken münşeât metinlerinde de sanatlı nesir üslûbunun bu asırda Veysî ve Nergisî'nin münşeâtları ile zirveye ulaştığı görülmektedir (Gültekin, 2007: 102)[29].

XVIII. asırda edebiyat, renkli ve halka/avama ait unsurların içinde bolca olduğu bir hale bürünmüştür. Günlük konuşma diline yaklaşmış bir dil kullanılmıştır. *Münşeât-ı Osman-zâde Tâib*, *Münşeât-ı Âsım*, *Münşeât-ı Lutfî*, *Mecmûa-i İnşâ*, *Münşeât-ı Mehmed Reşîd*, *Mekâtib-i Müfîd*, *Münşeât Mecmûası*, *San'ât-ı Kitâbet*, *Risâle-i İnşâ*, *İnşâ* (3 adet

---

[28] XVI. yüzyıl nâsirleri arasında Zenbilli Ali Efendi, Kemâl Paşa-zâde Şemseddin Ahmed, Abdülganî Efendi, Zâtî, Sehî Bey, Fuzûlî, Taşköprülü-zâde İsâmeddin Ahmed, Gelibolulu Mustafa Surûrî, Kınalı-zâde Hasan Çelebi, Ahdî, Ebussuûd Efendi, Pîrî Reîs, Seydî Ali Reîs, Birgivî Mehmet Efendi, Âşık Çelebi, Bâkî, Latîfî, Gelibolulu Âlî, Selânikli Mustafa Efendi, Lütfî Paşa gibi şahsiyetler yer almaktadır (Okumuş, 2011: 91-116).

[29] Bu asrın eserleri arasında Münşeât-ı Nâbî, Münşeât-ı Veysî, Münşeât-ı Nergisî, Münşeât-ı Nef'î, Münşeât-ı Nev'î-zâde Atâyî, Münşeât-ı Latîfe, Münşeât-ı Abdülkerim Çelebi, Münşeât-ı Abdülganî-zâde Mehmet Nâdirî, Münşeât-ı Okçu-zâde, Menşe'ü'l-İnşâ, Behcetü'l-İnşâ, Düstûrü'l-İnşâ, Münşeât-ı Zuhûrî, Münşeât-ı Dahkî, Münşeât-ı Sâmî, Münşeât-ı Âlî Efendi, Münşeât-ı Mehmet Abdülbâkî, Münşeât-ı Seyyid Mustafa, Münşeât-ı Vânî Mehmet Efendi, Mekâtibü'l-Müfîd, Münşeât, Münşeât-ı Dîvân-ı Humâyûn, Münşeât-ı Âlî, Mekâtib-i Hulefâ ve Selâtîn, Münşeât Mecmûası (7 adet ayrı müstakil eser), Kitâb-ı İnşâ, İnşâ (5 adet ayrı müstakil eser), İnşâ-i Kadîm, İnşâ Mecmûası (4 adet ayrı müstakil eser), Münşeât (3 adet ayrı müstakil eser), Mecmûa-i Resâili ve'l-Fermânât ve Muâhedâtü'l-Devletiyye, Münşeât ve Resâil, Mecmûa-i Münşeât (4 adet ayrı müstakil eser), Ravzatü'l-İnşâ, İnşâ-i Mu'teber, Risâle fî-Beyâni'l-Mürâselât, Risâle-i İnşâ, *İsimsiz* (2 adet ayrı müstakil eser) adlı eserler sayılabilir. (Gültekin, 2007: 102-131).

ayrı müstakil eser), *İnşâ-i Mergûb* (4 adet ayrı müstakil eser) adlı müstakil eserler XVIII. asır nesrinin kuramsal metinleri olarak dikkat çekmektedir (Gültekin, 2007: 51-58)[30].

Yukarıda yüzyıllara göre sıralanmış eserlere bakılırsa münşeât mecmûası açısından XV. asır, münşeât mecmûasının hiç görülmediği bir asır olarak tespit edilmiştir. XVI. asırda otuz sekiz; XVII. asırda elli dört; XVIII. asırda yetmiş yedi; XIX. asırda ise elli bir eserin kaleme alındığı görülmüştür (Gültekin, 2007: 85).

Devletin, inşâyı yönetmeliklerin ve resmî metinlerin ya da ders kitaplarının sınırları içine sıkıştırdığı bir dönem olarak XIX. asır dikkat çekmektedir[31]. XIX. asır, devlet eliyle yapılan müdahaleler neticesinde dilde sadeleşmeye gidildiği bir asırdır. Bu durum dönemin inşâ eserlerinde kendini rahatlıkla hissettirmektedir (Gültekin, 2007: 157)[32]. Tanzimat'a

---

[30] Bu dönem eserleri arasında Münşeât-ı Nevres, Münşeât-ı Râgıb (Telhîsât-ı Râgıb Paşa), Münşeât-ı Kânî, Münşeât-ı Âtıf Mustafa, Münşeât-ı Münîf, Münşeât-ı Refîâ, Münşeât-ı Zeynî-zâde Hüseyin, Münşeât-ı Vehbî, Münşeât-ı Salih b. Hüseyin b. Osman b. Salih, Muharrerât-ı Husûsiye-i Neş'et, Münşeât-ı İbrahim Vehbî, Münşeât-ı Ahmed Resmî, Münşeât-ı İshak H^{v}âcesi Ahmed Efendi, Münşeât-ı Abdülkerîm b. Sinan Efendi, İnşâ-i Mergûb-i Seyyid Vahdetî Çelebi, Münşeât-ı Esîrî, Münşeât-ı Bahaüddin Ahmed Cizyedâr-zâde, Mektûbât-ı Sezâî, Münşeât-ı Kâtib Hüsnî, Münşeât-ı Âbî, Mecmûa-i Münşeât, Mektûbât-ı İbrâhim Hâs, Münşeât-ı Nahifî, Münşeât-ı Hâfız Osmân, Münşeât-ı Seyyid Mehmet, Münşeât-ı Emîn, Münşeât-ı Mehmet Nesîb, Münşeât-ı Halîl Mâhir, Münşeât-ı Ebû Reşîd Hoca Mehmet Râsim b. Yûsuf Egrikapılı Çelebi, Münşeâtü'l-Letâif ve Sandûkatü'l-Ma'ârif, Münşeât-ı Abdullah Efendi, Mecmûa-i Eş'âr ve Münşeât, Münşeât Mecmûası (8 adet ayrı müstakil eser), Münşeât (3 adet ayrı müstakil eser), Mecmûa-i Münşeât (6 adet ayrı müstakil eser), Mecmûa-i Resâil, Münşeâtü'l-Mufassala li-Mülûki'l-Osmâniyye, Münşeât-ı Siyâsiye, Mecmûa-i Mektûbât, Mecmûa-i Münşeât-ı Resmiyye, Mektup Sûretleri (2 adet ayrı müstakil eser), Kitâb-ı İnşâ (2 adet ayrı müstakil eser), İlm-i İnşâ, İmlâ ve İnşâ, Nümûne-i İnşâ, Kitâb-ı İnşâ-i Mergûb, İnşâ-i Mergûb (2 adet ayrı müstakil eser), İnşâ-i Mergûbe, *İsimsiz* (11 adet ayrı müstakil eser), İnşâ Mecmûası adlı eserler zikredilebilir (Gültekin, 2007: 131-157).

[31] İnşâ-i Mergûb (13 adet ayrı müstakil eser), Münşeât-ı Mehmet Süheyl, Münşeât (3 adet ayrı müstakil eser), İnşâ (2 adet ayrı müstakil eser), Münşeât-ı Said Efendi, İlm-i İnşâ ve Lûgati, Kitâbet Mecmûası, İlm-i İnşâda Müsta'mel Olan Lûgatler, İnşâü'l-Mergûbi'l-Matlûb, İnşâü'l-Mergûb (3 adet ayrı müstakil eser), İnşâ-yı Cedîd, İlm-i İnşâ (2 adet ayrı müstakil eser), İnşâ Mecmûası, Unvân-ı Mekâtib, Kitâb-ı İnşâ, Mecmûa-i Münşeât (2 adet ayrı müstakil eser) adlı kuramsal eserlerin yanında tarihi belli olmayan yaklaşık kırk beş tane inşâ ile ilgili eser bulunmaktadır (Gültekin, 2007: 58-85).

[32] XIX. asır inşâ sahasının önemli eserleri arasında Münşeât-ı Hâcı Râsim, Münşeât-ı Enverî, Münşeât-ı Âsım, Münşeât-ı Ebû Bekr Rif'at, Münşeât-ı Es'ad, Münşeât-ı Celâleddin, Bâhir Efendinin Bazı Tahrîrâtı, Münşeât-ı Celâl (2 adet ayrı müstakil eser), Münşeât-ı Rif'atî Mehmet, Münşeât-ı Târihiyye, Münşeât (6 adet ayrı müstakil eser), Münşeât-ı Münîb, İnşâ-yı Hayret (Riyâzü'l-Kütebâ ve Hıyâzü'l-Üdebâ), Dîvânü'l-İnşâ, İnşâ-i Mergûb-i Abdullah Şâkir, İnşâ (3 adet ayrı müstakil eser), İnşâ-i Mergûb-i Cedîd-Elkâb, Sûret-i Mektûb, Mecmûa-i İnşâ, *İsimsiz*, Kitâb-ı İnşâü'l-Mergûbi'l-Cedîd, İnşâ-i Mahsûsa, İnşâ Örnekleri, İlm-i Kitâbet, İnşâ ve Şiir Mecmûası, İnşâ-yı Husûsî, İnşâ-i Cedîd, Mecmûa-i Eş'âr ve Münşeât, Mecmûa-i Mekâtib ve Eş'âr, Mecmûa-i Münşeât (3 adet ayrı müstakil eser), Mecmûa-i Münşeât ve Eş'âr, Mektûbât ve Münşeât, İnşâ-yı Mergûb, Mecmûa-i Gazeliyât ve İnşâ, İnşâ-i Mergûb (4 adet ayrı müstakil eser), Mecmûa-i Eş'âr ve Fevâid ve İnşâ, Mecmûa-i Ulûm-i Kitâbet adlı eserler zikredilebilir (Gültekin, 2007: 157-171),

kadar mektup türü, *inşâ* denilen nesir sahasının bir parçası olarak değerlendirilmiştir (Batislam, 2009: 77; Gökyay, 1974: 17). Tanzimat'tan sonra ise inşâ, bir sanat kolu olarak değil bir bilim dalı olarak kabul edilmiştir (Karataş, 2012: 2176).

1836'da çıkarılan bir hatt-ı humâyûnla *reîsü'l-küttâb*lık makamı, umûr-ı hâriciye nezâretine çevrilerek bakanlık seviyesine çıkarılmış, artık eski inşâ yerini batılı anlamda daha farklı yeniliklere sahne olan yeni inşâya bırakmıştır. Eski inşânın kısmen etkisi ve izleri devam etse de oluşan yeni inşâ, birçok münşînin kalem oynattığı bir uğraş halini almıştır (Gültekin, 2007: 40).

Tanzimat sonrası kitâbet, resmî ve husûsî kitâbet başlığında çoğu zaman aynı yapıt içinde beraber ele alınmıştır. Bu yapıtlara önceleri *münşeât* ya da *inşâ*; bunları tertipleyenlere de *münşî* denirken Tanzimatla beraber kitâbet-i resmiye ve gayr-ı resmiye el kitâbı denmiş, yazışmalar için *kitâbet*, bu işle meşgul olanlara da *kâtip* denmiştir. Ayrıca kitâbet-i adliye, kitâbet-i askeriye, kitâbet-i hâriciye gibi yeni kavramlar da kullanılmaya başlanmıştır. Bu eserlerde kuramsal bilgilerin yanında açılan yeni okulların müfredâtlarına yetişmeye çalışan bir çaba görülmektedir. Bu dönemde inşânın değişim ve dönüşümünü içeren birçok eser hazırlanmıştır (Gültekin, 2007: 40-41)[33]. Kısaca Tanzimat ve sonrasındaki dönemde inşâ, köklü değişikliklere sahne olmuştur. Bu durumu Tanpınar, *"Türkçede nesrin teşekkülü için insanın ve cemiyet müesseselerinin değişmesi, tahsil sisteminin Türkçeye dönmesi lâzımdı. İşte Tanzimat bunu yaptı."* (Tanpınar, 1997: 33) ifadeleri ile özetlemiştir.

1.3. Bir Şair ve Nâsir/Münşî Olarak Nâbî ve Münşeât'ı

Ömrü, I. İbrahim, IV. Mehmet, II. Süleyman, II. Ahmet, II. Mustafa, III. Ahmet gibi sultanların saltanat yıllarına denk gelen Nâbî, hicrî 1055-1124 (milâdî 1642-1712)

---

[33] İnşâ ile ilgili olarak XV. asırdan itibaren Türkçe yazılmış bu eserlerle ilgili olarak bk. Gültekin, 2007: 41-231.

yılları arasında yaşamıştır[34]. Rühâ'da (Şanlıurfa) doğup İstanbul'da vefat etmiş olan Nâbî, Klâsik Türk Edebiyatının klâsik döneminin son büyük şairidir (Mengi, 1991: 28). Yaşadığı yüzyıl, imparatorluğun en karışık olduğu, toplumsal yapının bozulmaya başladığı, mağlubiyetle sonuçlanan savaşların arttığı, iç isyanların baş gösterdiği bir yüzyıldır. Hayatının büyük bir kısmı, en karakteristik özelliği *istikrarsızlık* olan ve Osmanlı tarihçilerince *çözülme asrı* ya da devletin eski gücünü kaybetmeye başladığı asır olarak nitelenen XVII. yüzyılda geçmiştir[35]. Nâbî'nin İstanbul'a gelişi 1076/1665-66 tarihindedir. 1082/1671 tarihinde Kamaniçe Kalesinin fethi için yapılmış olan sefere katılmış (Okuyucu, 2013: 21), 1089/1678 yılında Rühâ'yı ziyaret edip hacca gitmiştir[36]. 1685 yılında Mora'ya giden Nâbî, Mora dönüşü Halep'e gitmiş ve orada müreffeh bir hayat yaşamıştır. Nâbî'nin Halep'teki 20. yılı (İ. 24), 1705 tarihine denk gelmektedir. Vefatı 10 Nisan 1712 / 3 Rebiyülevvel 1124 tarihindedir[37].

"Klâsik Türk Edebiyatı denince akla ilk önce şiir gelir." (Kaçalin, 2013) fikri ile *"Eski Türk Edebiyatı diyince eskiler sadece dîvân şiirini ve bu şiirin estetiği ile birçok sanatlarını kullanan süslü nesri kast etmişlerdir."* (İz, 1996: V) fikri, önemli bir hususa işaret etmektedir. Bu husus, Klâsik Türk Edebiyatı içinde nazmın, nesre göre daha fazla öneme sahip olmasıdır. Nâbî'nin edebî kişiliği incelenirken de bu durum belki de farkına varılmadan dikkate alınmıştır. Bu yüzden onun mensur eserleri kısmen de olsa görmezden gelinmiştir. Halbuki, Sâib-i Tebrîzî, Molla Câmî, Şevket-i Buhârî gibi İranlı şairlerin şiirinden etkilenen Nâbî'nin şairliğiyle beraber iyi bir nâsir olarak da incelenmesi gerekmektedir (Bilkan, 2007: 16).

---

[34] E. J. W. Gibb, Nâbî'nin 1630'lu yıllarda doğduğunu iddia etmiştir (Gibb, III-V, 1999: 231).

[35] Bu bilgiler için bk. Savran, 2006: 103; Bilkan, 2006: 113; Şener, 2013: 2507.
Nâbî bu karmaşa dönemlerinde toplumsal problemlerle yakından ilgilenmiştir. Nitekim, Dîvân'ında onun siyasî, sosyal ve ekonomik hadiseleri gözlemlediği yakından müşahede edilebilmektedir (Selçuk, 2009: 161).

[36] Şentürk, Tuhfetü'l-Harameyn adlı eserin, bu hac yolculuğundan beş yıl sonra telif edildiğini (1094/1683) belirtir (Şentürk, 2013: 520). Bu bilgi Nâbî'nin hangi yıl hacca gittiğinin hesaplanmasını kolaylaştırmıştır.

[37] Nâbî'nin hayatı ile ilgili olarak bk. Diriöz, 1994: 35; Ambros, 2011: 248-9; Okuyucu, 2013: 16; Akkuş, 1995: 199.

Nâbî, öncelikle bir şair olarak edebiyat tarihinde yerini almıştır. Nitekim tezkireler de Nâbî'nin büyük bir şiir yeteneğine sahip olduğunu belirtmektedir[38]. Bunun en önemli sebebi, Klâsik Türk Edebiyatının algılandığı zeminin öncelikli olarak şiirle beraber anlaşılmasıdır. Diğer ifadeyle Klâsik Edebiyat denilince akla hemen *şiir*in gelmesidir. Bu durumu Gülhan, *"Her edebî ekolde olduğu gibi Klâsik Edebiyatımız da nesir ve nazım ürünlerinden oluşuyorsa da; bu ekolde nesrin, nazım yanında ikinci planda kaldığı bir gerçektir."* (Gülhan, 2012: 9) ifadeleriyle dile getirmektedir. Hatta şairin sadece bugün iki büyük cilt halinde basılmış olan Dîvân'ının olması, bunun en önemli kanıtlarındandır[39].

Karahan, Nâbî için *"XVII. yüzyılda yetişmiş, Klâsik Dîvân Edebiyatının nazımda ve nesirde büyük sanatkârları arasında yer almış ve XVIII. asır Dîvân Şiiri ve İnşâsı üzerinde kuvvetle hâkim olmuş bulunan Nâbî'nin…"* (Karahan, 1947: 140) ifadelerini kullanmaktadır. Özellikle Münşeât'ın oldukça hacimli olmasının yanında Nâbî'nin tarihe adeta tanıklık edip hayatının geniş bir dönemine yayılmış mensur metinler/mektuplar yazmış olması, bu şairin/nâsirin özellikle nesri ile ilgili inceleme yapılmasını zorunlu kılmıştır.

"…Nâbî'nin nazmı gibi nesri de çok güçlüdür." (Haksever, 2011b: 33) ifadeleri, Nâbî'nin nesri ile ilgili tereddütleri ortadan kaldırmaktadır. Nâbî'nin nazım alanında vermiş olduğu eserler, nesir alanında verdiği eserlere göre daha fazladır. Sözü güzel ve etkili söyleme yeteneğinin şairde nesir alanında da güçlü bir şekilde kendisini hissettirdiği, yapılmış olan bu çalışmaya göre rahatlıkla söylenebilir[40].

Fahir İz'in eserinde belirttiği *sade nesir, süslü nesir (inşâ) ve orta nesir* (İz, 1996: V-XVI) kavramları göz önünde bulundurulduğunda Nâbî'nin orta nesri takip ettiği söylenebilir. Bu bağlamda *"…yenilikçi, aydınlatıcı, günümüz tabiriyle aydın kimliğine sahip bir kişiliğe sahip olan Nâbî'yi diğer sanatçılardan ayıran bir başka özelliği de*

---

[38] Bu husus için bk. Abdülkadiroğlu, 1999: 411; Çapan, 2005: 628; İnce, 2005: 630.

[39] *Nâbî'nin manzum eserleri*: Türkçe Dîvân, Farsça Dîvânçe, Hayrî-nâme (Hayriyye), Terceme-i Hadîs-i Erba'în, Hayr-âbâd, Sûr-nâme. *Nâbî'nin Mensur Eserleri*: Fetih-nâme-i Kamaniçe, Tuhfetü'l-Harameyn, Zeyl-i Siyer-i Veysî, Münşeât (Bilkan, 2007: 23-37).

[40] Bugün yapılan birçok çalışmada bile muhtemelen çalışmanın içeriğinden kaynaklanmış olacak ki, Nâbî'nin sadece *şairlik* özelliğine yer verilmiş, *nâsirlik* yönüne ise vurgu yapılmamıştır. Bk. Şener, 2013: 187-196; Bektaş, 2008: 51-66.

düşüncelerini açık, yalın ve doğrudan söylemesidir." ifadeleri, Nâbî'nin tarzının anlaşılması bakımından önemlidir (Aytaş; Karakuş Aktan, 2012: 542). Ayrıca *"…Nâbî, bağlı olduğu edebiyat anlayışının kuralları çerçevesinde ve onun hayat felsefesine aykırı gelmeyecek şekilde eserlerinde realiteyi de görmüş ve ifadelendirmiştir."* (Savran, 2006: 110) sözleri, Münşeât'ta da yansımaları olabilecek sözlerdir.

Bu incelemeye konu olan Münşeât adlı eserden Nâbî'nin inşâ konusunda oldukça yetenekli olduğu anlaşılmaktadır. Zeyl-i Siyer-i Veysî adlı mensur eserin akademik incelemesi yapıldığında Nâbî'nin nesri ile ilgili daha kesin hükümler verilmesi mümkündür.

1.3.1. Münşeât'ta Nâbî'nin Hayatından Kesitler

Münşeât'ta yer alan mektuplar, Nâbî'nin hayatının yaklaşık olarak elli (50) yılına yayılmış mektuplardır. Dolayısıyla bu metinler, onun hayatı boyunca yapıp ettiklerini, muhatap, dost ve düşmanlarını, his, hayal ve düşüncelerini aksettirmesi bakımından oldukça önemlidir.

Nâbî, *"…Merḥūm ḫuld-āşiyān, peder-i ʿālī-güherleri, Sulṭān Meḥmed Ḫān Ḥażretlerinüñ merḥūm Muṣāḥib Pāşā vasıṭāsıyla yigirmi sene ḳadar ḥużūr-ı humāyūnlarına mülāzemet şerefine vāṣıl ve envāʿ-ı iltifāt ü iḥsānlarına nāʾil olmaḳ müyesser olup…"* (İ. 23) ifadeleriyle Musahip Paşa'nın vesilesiyle yaklaşık yirmi sene kadar Sultan IV. Mehmet'in huzurunda çalışma şerefine nâil olduğunu belirtmiştir.

Şam Defterdarlığına ikinci defa getirilişi dolayısıyla muhatabına teşekkür ettiği bir mektubunda *"…On iki seneden berü zehr-ābe-i ʿazl demāġ-ı ümmīdümi çāk çāk ve ḥayvānāt-ı ḳadr nā-şināslar beyninde mehçe-i ārām u ḳarārumı müşrif-i helāk itmiş iken…"* (İ. 129) ifadelerinden Nâbî'nin on iki sene önce Şâm Defterdârlığından azledilmesinden sonraki dönemde sıkıntı çektiği anlaşılmaktadır.

Nâbî, yirmi otuz sene devlet kapısında çalıştığını *"…Bi-ḥamdi'llāh, yigirmi otuz sene miḳdārı dāʾire-i devlet-i ʿaliyyede nāʾil olduġumuz emvāl ü eşyāyı, cümle cenābuñuz*

gibi çelebi maḫdūmlara ve ālüfte yārāna ve zümre-i iḫvān u dervīşāna ṣarf itdügümüzi…" (İ. 200) ifadeleriyle belirtmiş, burada ömrünü çevresindekilere iyilik yapmakla geçirdiğini dile getirmiştir. Yine *"…Senevī kendü ḫuddāmumuzdan fażla otuz, ḳırḳ ḳadar şuʿarā ve küttāb ve ʿulemā ve meşāyiḫ ve sāʾir ḫᵛānendegāna biʾt-tamām yıllıḳların viregelmiş idük…"*(İ. 200) ifadelerinde söylediği gibi Nâbî, kendi yöneticilik yıllarında otuz kırk şair, kâtip, âlim, şeyh ve mûsikîşinâsa yıllık ücret verdiğini iftiharla belirtmiştir.

Nâbî'nin kadim dostları vardır. Bazen mektuplarında bu dostlarından bahseder. Kullandığı ifadeler, onun dostlarına ve dostluk kavramına özel önem verdiğine işaret etmektedir. Şam Kadısı İbrahim Efendi'ye yazdığı mektubunda *"…bu s̱enā-kāruñuz on sekiz sene ḳadar nār-ı firāḳa sūzān iken…"* (İ. 208) ifadeleriyle muhatabından ayrılığının on sekiz yıl kadar olduğunu üzülerek belirtmiştir. Bu durum, mektupların büyük bir kısmında açıkça görülmektedir.

Nâbî'nin saraydaki hayatıyla ilgili bilgilere de mektuplarda rastlanmaktadır. Nitekim bir mektubunda Musahip Paşa'yla beraber uzun yıllar sarayda kaldığını, Silahtar Hüseyin Paşa, Saatçi Mehmet Paşa, Boz-oklu Mustafa Paşa ve zamanın has oda ağalarıyla sohbetler ettiğini ve Sultan IV. Mehmet'in lütuf ve yardımlarına nail olduğunu dile getirmiştir (İ. 33).

Münşeât'ta Nâbî'nin Diyarbakır'a gittiğiyle ilgili ipuçları bulunmaktadır (İ. 215). Bu metinde Nâbî, Diyarbakır'da ismini verdiği Süveyka(?) Hamamı'nın taslarından sanki onları görmüşçesine bahsetmektedir[41].

---

[41] Nâbî'nin Diyarbakır hayatıyla ilgili olarak Ali Emîrî Efendi, Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid'de Çâkerî Efendi'yi anlatmak için oluşturduğu başlıkta *"Şâ'ir-i şehîr Nâbî-i nüktedânın Diyârbekir'e gelerek şu'arâ-yı memleket ve üstâdân-ı mûsikân ile hem-âheng-i şi'r ü nağamât olması"* (Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid, Fihrist Bölümü) ifadelerini kullanmış, böylece Nâbî'nin Diyarbakır'a geldiğine işaret etmiştir. Ayrıca aynı eserde *"… birçok şu'arâ-yı memâlik ü bilâd ve o cümleden melikü'ş-şu'arâ Nâbî merhûm gibi bir üstâd defa'âtle şehrimüze gelerek o encümen-i dâniş'de musâhabet-pîrâ olmuş idi..."* (Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid, s. 23) ifadelerine yer verilmiş, bu şehre farklı ülkelerden birçok şairin uğradığını, bunlardan birinin de buraya defalarca gelen Şair Nâbî olduğunu belirtmiştir. Nihânî maddesinde de Nâbî'nin ilim tahsili için Diyarbakır'a geldiği beyan edilmiştir (Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid, s. 128). *"Alâuddîn Sâbit Efendi, hicrî 1119 senesinde Âmid Kadılığı'na nasb ve ta'yîn olunmuştur. Bu sırada vâkı' olan da'vet üzerine Nâbî Efendi, son def'a olarak Diyârbekir'e gelmiş idi."* (Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid, s. 26) ifadeleri, Nâbî'nin Diyarbakır'a hicrî 1119 yılında geldiğine işaret etmektedir. Küçük yaşlarda ilim tahsili için Diyarbakır'a gelmiş olan Nâbî, son olarak 1120/1708 yılında Diyarbakır'da bulunmuştur (Kadıoğlu, 2010: 39).

1.3.2. Münşeât'ta Nâbî'nin Fizikî Portresi

Nâbî, birçok mektubunda kendi fizikî portresi ile ilgili önemli bilgiler vermektedir. Mektuplarda bazı klişe ifadelerle karşılaşılan bu portre hakkında, burada birkaç örnek verilmiştir. *"…bu **peder**-i nā-tüvānı, sinn-i heftād u heştād es̱nāsında ʿ ināyetle iḥyā…"* (İ. 32) ifadeleriyle yaşının yetmiş seksenlerde olduğunu belirtir. Bu husus birçok yerde görülmektedir. Mektup girişlerinde Nâbî kendisini ifade ederken genellikle *"…bu **peder**-i duʿā-perverüñüz…"* (İ. 19-1), *"…müşfiḳāne-i **pederī** budur…"* (İ. 23), *"…bu **peder**-i vālā-perverüñüz…"* (İ. 25), *"…bu dāʿī-i **peder**-māndeleri iḥyā…"* (İ. 26-3) ifadelerinde olduğu gibi kendisini *peder* sözüyle tanımlamaktadır. "Peder" ifadesini mektuplarının büyük bir kısmında kullanan Nâbî'nin, birçok mektubunu, yaşının kemâle erdiği, kendisinin şöhret kazandığı, çevresince tanınıp bilindiği ve devlet erkânı nezdinde itibarının olduğu dönemlerde yazmış olabileceği düşünülmektedir.

1.3.3. Nâbî'nin Münşeât'a Yansıyan İnşâ Kabiliyeti

Münşeât'ın girişindeki on beş kısa metin, Nâbî'nin inşâsı hakkında önemli fikirler vermektedir. Bu metinlerde Nâbî, inşâ hususundaki kabiliyetini ispatlamış ve bu farklı metinleri yazarak nesirde adeta on beş farklı üslûp kullandığını göstermiştir (İ. 3-17).

Nâbî'nin şiir alanında kendisini iyice ispatladığı bir dönemde ihtimaldir ki, edebiyat meclislerinde nesir alanında da güzel metinler yazıp yazamayacağı konuşulmuştur. Bu esnada bir manayı on beş değişik ifade ile yazabileceğini iddia eden Nâbî, bunu söz konusu metinlerle kanıtlamıştır.

Nâbî'nin üstün inşâ yeteneğini Münşeât'taki birçok metinde görmek mümkündür. Her türlü duygu ve düşünceyi nesirde çok farklı üslûplarla ifade etme ustalığına sahip olan yazar, bir taraftan çok samimî ve içten bir üslûpla muhatabından bazı isteklerde bulunurken diğer taraftan en galiz küfürleri hoşlanmadığı bir muhatabı için acımasızca kullanabilmektedir. Nâbî'nin bütün bunları yaparken edebî kaygıdan, estetikten, mana

sanatlarından, ses ve söz uyumlarından bir an bile uzak düşmediğini rahatlıkla görmek mümkündür.

1.3.3.1. Münşeât'a Göre Nâbî'nin Çok Yönlülüğü

Nâbî, mektuplarında nazım ve nesir alanında eserler veren kişiler ile saz şairlerini övmüş, onlara adeta üstatlık etmiştir. Bir taraftan nesir alanında eğiticilik yaparken bir taraftan muhatabının şiirlerinden zevk aldığını belirtmiştir. Ayrıca Nâbî, saz şairleri ile de mektuplaşmakta, onların eserlerini takip ettiğini ve bu eserlerden zevk aldığını beyan etmektedir.

Nâbî'nin edebî değeri diğerlerine göre oldukça yüksek olan bazı mektupları vardır. Bazen bu tür mektuplarda muhatabının edebî birikimden övgüyle bahseder (İ. 123). *"…Merḥūm Muṣāḥib Pāşā müntesiblerinden şāʿir-i ġarrā Yūnus Beg'üñ ḫayr-ḫalefi olan Dervīş Ṣāliḥ Beg'üñ āvān-ı ẕī-ʿavāmīde iken Nābī Efendi ṭaraflarına ekser mükātebāt, vāḳıʿ olmaġla…"* (İ. 182) ifadelerinden büyük şair Yunus Bey'in halefi olan Derviş Salih Bey'in Nâbî Efendi ile birçok kez yazıştığı ve hatta Nâbî'nin, inşâ konusunda çevresindekileri eğittiği anlaşılmaktadır.

Nâbî, Dürrî Efendi'ye gönderdiği bir mektupta, onun şiirlerinden zevk aldığını, Halep Muhafızı'nın da katıldığı kasîde ve redif sohbetlerinde bulunmak istediğini dile getirmiştir. Nâbî, burada Dürrî Efendi'yi iltifat ederek övmüştür. Hatta Dürrî Efendi'yi; Unsurî, Ferruhî, Ascedî ve Firdevsî'ye benzeterek onun mükemmel bir şiir yeteneğine sahip olduğunu belirtmiştir (İ. 192).

Köprülü-zâde Mustafa Paşa'nın oğlu Es'ad Bey'e yazılmış olan mektup (İ. 213) da adeta bir edebiyat sohbeti niteliğindedir. Diğer yandan Nâbî, Sabit Efendi'nin şiirlerini de zevkle okuduğunu dile getirmiştir (İ. 236-2). Ayrıca Erzurum'da Ermenî Şairi Hakkâk Mosis'e gönderdiği mektupta da edebî münazaralara yer verilmiştir. Bu mektup, bir gayrimüslime gönderilmiş olan tek mektuptur. Burada ayrıca Nâbî, *"…erbāb-ı çögürden*

ʿĀşıḳ Vārṭān ile Mecnūnī ḫalāvetine vāṣıl olmaḳ iḥtimāli yoḳdur." (İ. 238) ifadeleriyle Âşık Vartan ve Mecnûnî adlı çögür erbabı kişilerin eserlerinden zevk aldığına değinmiştir.

1.3.3.2. Münşeât'ta Hezl, İstihza, Öfke

Münşeât, yazarının birçok üslûbu bir arada kullandığı bir eser olarak dikkat çekmektedir. Bazı mektuplarda Münşeât'ın genelinde görülmeyen farklı bir üslûp dikkat çekmektedir. Bu mektupların, Nâbî tarafından öfke anında yazıldığı düşünülmektedir. Ayrıca bu metinlerdeki hakaret, küfür, alay ve istihza ifadeleri, Nâbî'nin edebî kişiliğine ve üslûbuna ayrı bir renk katmaktadır (İ. 214, 215, 242).

1.3.4. Toplumsal Problemler Karşısında Nâbî'nin Rolü

Nâbî, eserlerinde sık sık memleket meselelerine çözümler sunmuştur (Bilkan, 1998: 116). Bu durum, Münşeât'ta da söz konusudur. Yazar, birçok yerde halkın problemlerinin çözülmesi hususunda yöneticilerin makul eylemlerini onaylamış, kendince çözüm yolları üzerinde durmuştur. Sorunların üstesinden gelmek için nasıl davranılması gerektiği ile ilgili fikrini beyan etmiştir. Nâbî, problemlere çözüm yolları sunarken bir manifesto şeklinde düşüncelerini sıralamaktan ziyade etrafındaki güzel örnekler, eylemler, şahsiyetler üzerinden sorunlarla ilgili fikirlerini ve çözüm yollarını kendine özgü bir yöntemle dolaylı bir şekilde beyan etmiştir (İ. 170, 235)[42].

Münşeât'ta Nâbî'nin hayatı ve düşünceleri ilgili elbette ki, elde edilmiş veriler bunlardan ibaret değildir. Nâbî'nin hayatı ile ilgili bilgi kırıntılarını, her mektubun satırları arasında bulmak mümkündür.

---

[42] Nâbî'nin toplumsal olaylar/problemlerle ilgili düşünceleri için bk. Mengi, 1978: 178-179; Kortantamer, 1984: 83-116.

1.3.5. Nâbî'nin Mektuplaşması

Cevâb-nâme başlıklı metinlerden hareketle Münşeât'ta tek yönlü bir mektup göndermeden ziyade *mektuplaşma*dan rahatlıkla söz edilebilir. Bazı mektuplarda Nâbî, muhataptan kendisine daha önce mektup geldiğine işaret etmektedir. Bu durum, Nâbî'nin mektup yazmasının tek yönlü olmadığını göstermektedir. Yani İ. 138'de belirttiği gibi bir taraftan kendisine mektuplar gelmekte, diğer taraftan da Nâbî, bu mektuplara cevaplar vermektedir. Yazar ayrıca eserin çeşitli yerlerinde muhatabıyla mektuplaşmadan, mektuplaşma isteğinden bahsetmektedir (İ. 34, İ. 36, İ. 99, İ. 131 vs.). Bazen yoğunluk sebebiyle cevaplanamayan bazı mektuplar da olmuştur. Bu durumda Nâbî, önceden almış olduğu mektupların tümüne *toplu cevap* verme yolunu seçmiştir (İ. 182).

Nâbî'den mektup almak ya da ona mektup göndermek veya onun mektuplarından birine konu olmak, halk arasında ya da işin erbabı nezdinde ayrıca bir statü kazanmaktır. Bu hususa bizzat Nâbî'nin kendisi, Kâtip Ledünnî'ye cevap olarak gönderdiği bir mektubun sonunda *"…Maḳṣūd laṭīfedür, yoḫsa resm-i ġaddārāne ile sizi fedā degüldür. Belki cenābuñuza beyne'l-ahālī, vesīle-i şöhret olacaġı mektūbdur…"* (İ. 217) ifadeleriyle işaret etmektedir.

Münşeât genelde Nâbî'nin kendi isteğiyle yazdığı mektuplardan oluşmaktadır. Ancak bazıları, (İ. 60 gibi) Nâbî'nin bizzat kendi isteğiyle değil, ona birilerinin rica etmesiyle yazılmıştır. Cafer Paşa tarafından büyük şeyhlerden Şam'daki Şeyh Murat ya da Mahmud Efendi'ye Nâbî yazısıyla yazılmış olan mektup (İ. 207), onun bazen ısmarlama mektup yazdığını göstermektedir. Mektuplarından *"Ḳandiye'yi fetḥ ü tesḫīr itdükde Nābī Efendi müsveddesiyle irsāl olınan mektūbdur."* (İ. 223) başlıklı mektup, bahsedildiği gibi ısmarlanmış mektuplardan biridir. Diğer taraftan *"Müşārün İleyhden Mektūb-ı Mezbūra Bu Ḥabeşī-zāde Müsveddesiyle Yazılan Cevābdur."* (İ. 131) başlıklı mektup, Nâbî'nin bir mektubuna Tevkiî Süleyman Paşa tarafından Habeşî-zâde müsveddesiyle cevap olarak yazılmıştır. Münşeât'ta yer alan bu mektup, Nâbî'nin almış olduğu bir mektup olması açısından önemlidir.

1.3.5.1. Nâbî'nin Mektuplaştığı Kişiler

Nâbî'nin mektuplarındaki muhatapları toplumun her kesiminden tanıdık kişilerdir. Bu kişiler, çoğunlukla yönetici insanlardır. Bunlar arasında Vezir Ali Paşa, Halep Muhafızı Mehmet Paşa, Halep Muhafızı Silahtar İbrahim Paşa, Halep Valisi İbrahim Paşa, Damat Ali Paşa, Râmî Paşa, Refia Efendi, Boz-oklu Mustafa Paşa, Çorlulu Ali Paşa, Şeyhülislâm Mehmet Sadık Efendi, Defterdar İsmail Efendi, Mîr-i Mîrân Abdülbâkî Paşa, Arif Efendi, Tevkiî Süleyman Paşa, Hamevî Ali Efendi, Baltacı Mehmet Paşa, Mehmet Paşa-zâde Yusuf Beg, Diyarbakır Valisi Yusuf Paşa, Bâkî Paşanın Dîvân Efendisi Enis Çelebi, Habeşî-zâde, Erzurum Muhafızı İbrahim Paşa, Veziriazam Ammî-zâde Hüseyin Paşa, Maktûl Mustafa Paşa-zâde Ali Paşa, Mîr-zâ Efendi, Köprülü-zâde Esad Beg, Kastamonu Mütesellimi Halil Ağa yer almaktadır. Derviş Salih Bey, Sabit Efendi, Şair Mosis, Kâtip Ledünnî gibi bazı şair ve edipler de onun mektuplaştığı kişilerdendir. Bu kişilerden hareketle mektupların sadaret makamına ya da önemli devlet yöneticilerine gönderilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Nâbî'nin sıradan insanlara göndermiş olduğu mektuplar da vardır.

Münşeât'ta Nâbî'nin en fazla kendisine mektup gönderdiği kişi olarak Râmî Mehmet Paşa göze çarpmaktadır. Mektuplardan bir kısmında Râmî Mehmet Paşa'ya Nâbî'nin apayrı ve derin bir muhabbetinin olduğu anlaşılmaktadır. Bu muhabbet, Mevlânâ'nın II. İzzeddin Keykâvus'a gönderdiği mektuptaki baba-oğul arasındaki derin muhabbeti anımsatmaktadır (Gölpınarlı, 1963: VIII). Nitekim, birçok mektupta Nâbî, aralarındaki samimiyetten dolayı muhatabına *oğlum* diye hitap etmektedir.

Râmî Mehmet Paşa kadar olmasa da Nâbî'nin diğer önemli derecede mektup gönderdiği bir kişi de Ali Paşa'dır. Ali Paşa bazen Damat Ali Paşa, bazen Çorlulu Ali Paşa bazen de Silahtar Ali Paşa olarak dikkat çekmektedir.

Mektuplardan sadece bir tanesi bir kadına, Hatice Sultan'a yazılmıştır (İ. 233). Diğer mektupların hepsinde ise muhatap erkektir. Bu durum, dönemin sosyal yapısı ile ilişkilendirilebilir.

1.3.5.2. Mektupların Yazılış Sebepleri

Mektup yazdığı kişiler ve gerekçelerine bakılırsa genelde Nâbî'nin muhataplarından birçok zaman dünyalık taleplerde bulunduğu anlaşılmaktadır. Devlet ricâline gönderilen mektupların büyük bir kısmında muhataptan bazen dolaylı bazen de açık olarak bir yardım ya da bu yardıma işaret eden bir *inâyet-nâme*[43] beklendiği (İ. 199) anlaşılmaktadır.

Mektuplarda dile getirilen hususlara göre Nâbî'nin kenarda köşede oturan bir kişi olmadığı rahatlıkla anlaşılabilir. Hele Râmî Paşa'ya gönderilen mektuplarda Nâbî'nin hayat içinde birçok hususta inisiyatif aldığı, insanların sıkıntı ve ihtiyaçlarıyla yakından ilgilendiği göze çarpmaktadır. Nitekim, Mektup Türlerinin Sayısı Tablosuna (Tablo 2) bakıldığında bu husus rahatlıkla fark edilebilir. Mektup türlerinden dua-nâme, tehniyet-nâme, ricâ-nâme, şefâat-nâme, hulûs-nâme, meveddet-nâme, niyâz-nâme, teşekkür-nâmenin özellikle fazla olması, bu iddiayı önemli derecede desteklemektedir.

Münşeât'taki mektup türlerinin çok fazla ve çeşitli olması, Nâbî'nin ortalama bir Osmanlı aydını olduğunu göstermektedir. Bir taraftan ubûdiyet-nâme yazan Nâbî diğer taraftan hezl-nâme yazabilmektedir. Ya da bir yandan dua-nâme yazarken diğer yandan iltimâs-nâme yazabilmektedir. Bu durum, Nâbî'nin, hayatın birçok farklı alanında kalem oynattığını, hayat içinde kendisine göre (nev'i şahsına münhasır) bir tavır takındığını göstermektedir.

Mektuplardan bir kısmı, bugünkü karşılığıyla referans mektubu niteliğindedir. Bunlar genelde mektubu götüren kişinin eline aceleyle yazılıp tutuşturulmuş mektuplardır.

---

[43] Devlet büyüklerinin ya da ileri gelen kişilerin, başkalarına lütuf ve yardım amacıyla gönderdiği mektuplardır.

"…Yaḥyā Aġā ḳuluñuz pā-der-rikāb iken namāz-ı ṣubḥ es̱nāsında…" (İ. 32) ifadelerinden de anlaşıldığı gibi sabah namazı vaktinde yolculuk esnasında yazılan bir mektubun bazı dikkatten kaçan hususları/yanlışlıkları da rahatlıkla affettirebileceğine işaret edilmiştir. Bununla birlikte mektubu getiren kişiye yardım edilmesi ya da söz konusu kişinin sıkıntısının giderilmesi tavsiye edilmiştir.

Münşeât'ta çok geniş bir yelpazede talepler söz konusudur. Bu mektuplarda bazen çok samimî kişisel istekler dile getirilir (İ. 138). Bazen iftiraya uğramış bir depremzedeye yapılan rutin yardımların devam etmesine vurgu yapılır (İ. 70). Bazen vefat eden birinin geride kalanları için toplumsal sorumluluk gereği, adeta sosyal yardımlaşmanın öncülüğü yapılır (İ. 87). Bazen muhatabın hastalıktan kurtulmasından dolayı duyulan mutluluk dile getirilir (İ. 112). Kimi zaman Halep'in harçlarıyla ilgili tespitlerde bulunur (İ. 71). Bazen iyi hasletlerinden bahsettiği kişinin, kendisine uygun bir işe yerleştirilmesini ya da bir şekilde ona yardım edilmesini muhatabından talep eder (İ. 72, 74, 76, 84, 117, 144, 198). Bazen de muhatabından erbabına kitap yardımında bulunulmasını isteyerek farklı bir talebi dile getirir (İ. 77). Bütün bunlardan hareketle Nâbî'nin toplumsal sorumluluk bilincine sahip olduğu ve sosyal-siyasî hayattaki gidişata müdahale eden bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır (Bilkan, 2006: 118).

Nâbî, bazen kendi kişisel ihtiyaç ve isteklerinin yerine getirilmesi için aşırı derecede cüretkâr ve aktif bir şekilde taleplerde bulunmuştur (İ. 97). At (İ. 21, 22) çeşitli hediyeler (İ. 23), kendi evinin tamir edilmesi (İ. 25), hastalığının ağırlığından dolayı doktor talebi (İ. 36, 58-1), mansıp (İ. 43), at ve eyer takımı (İ. 56), erzak (İ. 91) gibi çeşitli yardımlar (İ. 94), defterdarlık makamı (İ. 97), Şam Defterdarlığı (İ. 128), taltiflerin devam ettirilmesi (İ. 111, 124), Gürcü beççe (İ. 152, 159, 177, 239), şeyhten kendi çocukları için okunmuş iki külah (İ. 181), hazineden bir pay (İ. 186), kahve mukataası (İ. 187), oğlu Ebülhayr (bir işe yerleştirilmesi vs.) için yardım (İ. 191), birkaç köyün mîrîsi (İ. 205), bir edipten kendi eserine takriz yazması (İ. 240) gibi istekler Nâbî'nin rahatlıkla muhataplarından istediği kendi kişisel talepleridir.

1.3.5.3. Mektuplarda Taşra ve Merkez Bürokrasisi

Münşeât'ta yer alan mektupların büyük bir kısmı devrin idarecilerine gönderilmiştir. Bu yüzden Nâbî, taşra ve merkez bürokrasisini çok iyi bilmektedir. Yöneticilerden kime, hangi ifadelerle hitap edileceğini, idarecilerin hassas noktalarını ya da zaaflarını veya onların nelerden hoşlandığını; yöneticilerin taleplerle ilgili olarak nasıl ikna edileceğini, hangi talebin, kimden ve nasıl isteneceğini mektuplarında adeta uygulamalı olarak göstermiştir. Muhatapları için kullandığı ifadeler, onların ayrıca sosyal hayat içindeki duruşları, kişilikleri, konumları ve makam mevkileri ile yakından ilişkilidir. Nâbî'nin bu husustaki maharetini göstermesi bakımından *İnşâ 200* oldukça önemlidir.

Nâbî bir yandan vezir ya da veziriazama mektuplar gönderirken bir yandan da büyük yöneticilerin dîvân efendisi, kethüda ya da tezkerecilerine mektuplar göndermektedir. Dolayısıyla bu yöneticilerin, taleplerin gerçekleştirilmesi ya da yerine getirilmesi hususunda hakikaten etkili oldukları, Nâbî tarafından çok iyi bilinmektedir.

2. BİRİNCİ BÖLÜM

2.1. Nâbî'nin Münşeât'ı

2.1.1. Münşeât'ın Telif Edilmesi ve Bir Araya Getirilmesi

Münşeât mecmûaları, genel olarak yazmaya yeni başlayanlara kuramsal destek içerikli olanlar ve tanınmış şairlerin kendilerine ait mektup sûretlerini bir araya getirmeleriyle oluşturulmuş olanlar olmak üzere iki kısımda incelenir. Mektupları bir araya getiren bizzat mektupların sahibi ise bu mektuplarda bir hata ya da eksiklik genellikle olmamaktadır. Ancak mektupları başkası derlemişse bu mecmûalarda birçok sıkıntı ile karşılaşılabilmektedir[1].

Burada incelenen Münşeât adlı eser, bizzat Nâbî tarafından derlenip toparlanmamıştır[2]. Ayrıca mektupların birer nüshasının Nâbî tarafından kopyalandığı ile ilgili elde kesin kanıtlar yoktur. Nüshalardaki mektup sayısının birbirinden çok farklı olması, Münşeât'ın Nâbî tarafından derlenip toparlanmadığını daha da netleştirmektedir. Ancak, Münşeât'ın başındaki farklı üslûpları gösteren metinler/parçalar, Nâbî'nin belli başlı bazı metinleri kısmen de olsa derlediğini göstermektedir.

Bazı nüshaların istinsah tarihlerine bakıldığında eserin, Nâbî tarafından gözden geçirilip düzeltilmiş olabileceği düşünülmektedir. Bu hususa nüshalar değerlendirilirken işaret edilmiştir.

Mektupların büyük bir kısmının istinsah tarihi belli değildir. Bazı mektupların yazılış tarihi; içerdikleri olaylar ve bahsedilen kişiler sebebiyle rahatlıkla kestirilebilmektedir. Ancak birçok mektubun istinsah tarihi, kesin olarak verilememektedir. Bu durum, Nâbî mektuplarının kronolojik olarak tasnif edilmesini de güçleştirmektedir.

Münşeât metinleri/mektupları incelenmeden hazırlanan biyografilerin eksiklikler içereceği unutulmamalıdır. Mektuplar, bir taraftan kişinin yalnızlığını, iç dünyasını ifade ederken diğer taraftan tarihî, siyasî ve edebî bir belge olma özelliği taşır[3]. Dolayısıyla

---

[1] Münşeât mecmûaları ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Gültekin, 2007: 236-238.
[2] Uzun, Münşeât'ın bizzat Nâbî'nin kendisi tarafından derlendiğini iddia etmektedir. Bk. Uzun, 2007: 18.
[3] Bu hususla ilgili olarak bk. İnce, 2009: 652; Kefeli, 2002: 41.

Nâbî'nin mektupları da bu açıdan incelendiğinde hem yazarın iç dünyasının keşfine yardımcı olmakta hem de yukarıda bahsedilen nitelikleri haiz birer belge olma özelliği taşımaktadır.

2.1.2. Münşeât'ın Nüshaları

Münşeât'ın yurt içi ve yurt dışı kütüphane kayıtlarında tespit edilen toplam yüz elli beş nüshası vardır. Bunlardan bazıları *"Arz-ı Hâl-i Nâbî, Hasbihâl, İnşâ, Mektûb, Tuffe-i Emsâl-i Nâbî: Dilbaş"* başlıkları altında sadece birkaç metni içeren küçük risalelerdir. www.yazmalar.gov.tr'de Münşeât olarak kaydedilmiş bazı nüshaların da *(Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları: M. R. 4534, H. 1019)* Nâbî'nin eseri olmadığı tespit edilmiştir. *Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları, No: 384-1*'de kayıtlı *Münşeât-ı Mehmed Esad* isimli nüshanın yazarının sehven Nâbî olarak kaydedildiği görülmüştür.

Nüsha kısaltması, müstensih, hat, varak-satır sayısı, hicrî-miladî istinsah tarihi, bulunduğu ülke-şehir-koleksiyon, arşiv numarası bilgileri Nüsha Bilgileri Tablosunda (Tablo 1) yer almaktadır.

2.1.2.1. Karşılaştırmalı Metin İçin Kullanılan Nüshalar

1. A Nüshası (İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu, 34 Sü-Tarlan 91):

Müstensih	: -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: -
Hat (Yazı)	: Nestalik
Satır Sayısı	: 19
Varak Sayısı	: 146
Ölçü	: 206x124-154x73 mm.

Adi tezhipli mihrâbiye, yaldız cetvel ve üçgen biçiminde güller ile söz başları kırmızıyla belirlenmiş olup nazım parçaları çift sütun üzeredir. Kahverengi meşin,

zencirekli bir cildi vardır. Silahtar Ali Paşa'nın emriyle Habeşî-zâde Abdurrahman Rahîmî Efendi tarafından derlenmiştir. Nüshanın 1a varağı boştur. 1b'de şu ifadeler yer almaktadır: *"Sulṭān Meḥmed zamānındadur, Sulṭān Aḥmed ʿaṣrında daḫı ḫidmet itmiş Nābī̄ merḥūmuñ masḳaṭ-i reʾsi olan maḥall (Rühā) imiş.*" 2a'da *Münşeʾāt-ı Nābī̄, aleyhi raḥmetü'l-Bārī̄, temellükü'l-ʿaṣr Meḥmed Yümnī̄/ʿAynī̄*(?), *kātib-i ruʿūs-ı humāyūn* (م)[1]. ifadelerine yer verilmiştir. 2a boştur.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşī̄de degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-āṣārda nādire-güftār ve vādī̄-i neṣr ü inşāda Veysī̄-i nāmdārī̄ münsī̄…

Son: …*Niʿme'l-maṭlūbu ve niʿme'l-meʾmūl ve niʿme'l-mesʾūl. Bākī̄ bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i nī̄rān bād.*

2. AE Nüshası (İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Edebiyat 403):

Müstensih	: Seyyid Emī̄n
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: 1179/1765
Hat (Yazı)	: Arap-Talik
Satır Sayısı	: 17
Varak Sayısı	: 132
Ölçü	: 205x122,140x60 mm.

Serlevha ve cetveller tezhipli olup tam meşin kaplı ve mikleplidir. Baş tarafları eksiktir. Nüshanın yaklaşık yüz on varağı Münşeât'tandır. Burada Nâbî'ye ait olmayan metinler de vardır.

Baş: Saʿādetlü, ʿizzetlü, birāder-i ser-ber-ā-berüm ḥażretlerinüñ nādī̄-i neşāṭ-ābād ü meserret-bünyādlarına, ġıdā-yı zemzeme-i rūḥāniyān olmaġa şāyān nevāle-i…

Son: …tecvī̄z-gerde-i meşreb-i himmet olmamaġın mektūb-ı ḳabī̄ḥü'l-üslūbuñ ṣarf-ı enfās u evḳāt ile teʾessüf-künān, tamāmen şerḥ ü irsāl olınmışdur…

[1] Bir mektubun sonunda mim (م) harfine rastlanmasını, Gökyay göndericinin/yazıcının Şiî mezhebinden olmasına bağlamaktadır (Gökyay, 1974: 21).

3. BD1 Nüshası (İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi, V4114):

Müstensih	: Maḥmūd ʿUrfī
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: 1782/1782
Hat (Yazı)	: Talik
Satır Sayısı	: 22
Varak Sayısı	: 84
Ölçü	: 210x140 mm.

Cildi kağıt mukavva olup sırtı bordo meşindir. Söz başları kırmızıdır. Nâbî'ye ait olmayan bazı inşâ örneklerini de içermektedir. "…25 Rebīʿü'l-evvel, 1195, ġafare le-hu" ile bitmiştir. Ardından Nâbî'ye ait olmayan bazı mensur metinlere yer verilmiştir.

Baş: *Bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm.* Saʿādetlü, ʿināyetlü, fażīletlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihāc-ı ʿazīzüm, oġlum, sulṭānum ḥażretlerinüñ maḳṣad-ı esnā-yı ʿālī ve…

Son: …semāḥatlü efendüm, sulṭānum ḥażretleri, ne ise merām, taḥrīr olınmışdur. Temmet, hāẕihi'r-risālete'l-inşāʾiyye-i Nābī Yūsuf Efendi … … ġafere lehü.

4. BD2 Nüshası (İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi, B5879):

Müstensih	: -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: 1187/1773
Hat (Yazı)	: Talik
Satır Sayısı	: 15
Varak Sayısı	: 86
Ölçü	: 285x165- 200x100 mm.

Nüshanın giriş kapağının içinden asıl metne kadar olan kısımda Nâbî'ye ve başka bir şaire ait bazı manzum metinlere yer verilmiştir. Metin 1b'de *"Emlaḥa şuʿarā, ḥażret-i Nābī-i pīr-i tā-hüner-edā, ḳuvvet-i ḳudsiyye-i münşiyāne ile ber-āvürde-i leb-i ḫāme-i bediʿü'l-imlā buyurduḳları teẕākīr-i nev-edādur ki, pīrāye-i dībāce-i ġarrā vü ārāyiş-i ser-i ṣaḥīfe-i Münşe'āt-ı ra'nā ḳılındı, ve hüve't-tevfīḳü'l-mennān."* başlığının altında bir manzumeden sonra *"Dībāce-ṭırāz-ı Nüsḫa-i Ekvān Ber-mūcib-i* كل يوم هو فى شأن *kulle yevmin huve fī-şeʾn, Nābī-i Nā-tüvān-ı…"* ifadeleriyle metin başlamaktadır. Farklı

üsluplarla yazılmış olan kısa metin parçalarınden sonra *"Temmeti't-teẕākīri bi-tevfīḳi'l-ḳādiri bi-nuḳāti teẕkere-i bedīʿü'l-imlā-yı ġarrādur."* başlığıyla bir sayfalık bir metin vardır. Birçok yerinde *"Vaḳf-ı Kütüpḫāne-i ʿUmūmī … Muḥammed Esʿad"* mührü basılıdır. Sondaki mektuplara karşılaştırmalı metinde yer verilmemiştir, ancak Nâbî'yle ilgili olmaları kuvvetle muhtemeldir. Burada bir beyit ile tarih düşürülmüştür: "fî 22 c.a. 1187." Bu nüsha harekelidir.

Baş: Emlaḥu'ş-şuʿarā ḥażret-i Nābī-i pīr … edā, ḳuvvet-i ḳudsiyye-i münşiyāne ile ber-āverde-i leb-i ḫāme-i bedīʿü'l-imlā buyurduḳları teẕākīr-i nev-edā-āver ki …

Son: … buyurmaları bābında lüṭf u himmet ẕāt-ı sütūde-ḫaṣlet sulṭānum ḥażretlerinüñdür. *Bāḳī hemīşe nihāl-i iḳbāl ber-āver-i āmāl dāʾim bād.*

5. H Nüshası (Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 5272):

Müstensih	: ʿİzzet es-Seyyid Ḥamduʾllāh Şehsüvār-zāde
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: 1148/1735
Hat (Yazı)	: Nesih
Satır Sayısı	: 21
Varak Sayısı	: 138
Ölçü	: 210x125-140x78 mm.

Mıklebli, yaldız zencirek ve şemseli, koyu kahverengi meşin ciltlidir. Mihrâbiyesi mülevven altın yaldızlı, cetvel ve başlıkları altın yaldızlıdır. Söz başları kırmızıdır. Girişte *"Münşeʾāt-ı Ḥassān-ı Rūm Nābī-i Merḥūm"* yazılıdır. Ayrıca, *Ḥaşmet* başlıklı bir beyte yer verilmiştir. Sonraki sayfadaki mühürlerden birinde *"Hāẕā kitābu'ş-şerīf ʿizz-i vaḳf-ı el-Ḥāc Eyyūb"*, diğerinde *"ʿOs̱mān bende-i Raḥmān"* yazılıdır. Diğer mühür okunamamıştır. Müstensih kaydının yanında *"Kemāl Pāşā"* başlıklı bir manzume yer almaktadır. Temiz bir nüshadır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġat-şiʿār ve selāset-āṣārda nādire-güftār ve vādī-i neṣr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: *…niʿme'l-meʾmūl ve niʿme'l-mesʾūl. Bākī bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i Yezdān bād, bi-rabbi'l-ʿubbād, temmetü'l-kitāb, sene 9 Muḥarrem 1148.*

6. HK Nüshası (İstanbul Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları, S.H.M.H.K.Yz. 384/2):

Müstensih	: -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: -
Hat (Yazı)	: Talik
Satır Sayısı	: 25
Varak Sayısı	: 115
Ölçü	: 215x135 mm.

Yazısı oldukça okunaklıdır. Yer yer kırmızı noktalarla süslenmiştir. Nazım parçaları çift sütun halinde yazılmıştır. Kısmen söz başlıkları kırmızıdır. Söz başlarının ya da başlıkların olmadığı mektuplar hayli fazladır. Başında "Nābī Efendi'nüñ inşā eyledügi mektūb-ı elḳābdur." yazılıdır. Son sayfalar kopuktur. Bu sebeple bu nüshanın sonundaki mektup eksik kalmıştır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-ās̱ārda nādire-güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: … müteşevviḳāne-i bī-ḳarārāne ve iḥtirāmāt-ı münceẕibāne-i bī-iḫtiyārāne ile cerīde-pīrā-yı rūḥāniyān olmaġa şāyān daʿavāt-ı zūd-teʾs̱īr.

7. IB1 Nüshası (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Atatürk Kitaplığı, Türkçe Yazmaları, K.691/1):

Müstensih	: -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: 1187/1773
Hat (Yazı)	: Nesih
Satır Sayısı	: 25
Varak Sayısı	: 105
Ölçü	: 220x145-145x60 mm.

Katalog kaydında bu nüsha ile ilgili herhangi bir açıklama yazılmamıştır. Kapak fotoğrafı görülmemiştir. Mihrâbiyesi altın yaldızlı, cetveli yaldızlıdır. Yazısı oldukça

okunaklıdır. Metin başlıkları kırmızıdır. Yer yer kırmızı noktalarla süslenmiştir. Nazım parçaları çift sütun halinde yazılmıştır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-ās̱ārda nādire-güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: …tecāvüz olınmamaḳ vechi üzre muṣālaḥaya ḥükm birle mā-vaḳaʿa bi'ṭ-ṭaleb ketb olındı, *taḥrīri 1117, 9 Receb, temmet hāẕihi nüsḫatun bi-ʿavni'llāhi teʿālā.*

8. IB2 Nüshası (İBB Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazmaları, O.80/3):

Müstensih	: -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: -
Hat (Yazı)	: Talik
Satır Sayısı	: 17
Varak Sayısı	: 98
Ölçü	: 210x130-145-60 mm.

Katalog kaydında bu nüsha ile ilgili herhangi bir açıklama yazılmamıştır. Kapak fotoğrafı görülmemiştir. Metin başlıkları kırmızıdır. Birçok sayfanın derkenarı doludur. Nüshanın sonunda bazı sayfalar kopmuştur.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār selāset-ās̱ārda nādire-güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdārī münşī…

Son: … cedīd ancaḳ ümīdvāruz. Kendi eliñüz ṭoḳunduġı maḥalden bu pīrligümüzde ʿalima'llāh, tāze-neşve-i ḥayāt kesb idecegümüzi…"

9. IB3 Nüshası (İBB Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazmaları, K.16/6):

Müstensih	: -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: -
Hat (Yazı)	: Talik
Satır Sayısı	: 32
Varak Sayısı	: 45
Ölçü	: 195x120-170x90 mm.

Katalog kaydında bu nüsha ile ilgili herhangi bir açıklama yazılmamıştır. Kapak fotoğrafı görülmemiştir. Nüsha dağınık halde olup sayfaları hasarlıdır. Metin başlıkları kırmızıdır. Metin sayfaya çarpraz olarak istinsah edilmiştir. Yazı yer yer siliktir. Nüshanın sonunda bazı sayfalar kopmuştur. Eser Nâbî'nin Münşeât'ından bazı metinleri içermektedir. Öncesinde ve sonrasında özensiz bir hatla çeşitli metinler yazılmıştır.

Baş: *Ez-Münşeʾāt-ı Nābī*: Vezīr-i Aʿẓam-ı Sābıḳ Şehīd ʿAlī Pāşā'ya Yazılmışdur: Semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, sulṭānum ḥażretlerinüñ…

Son: …ʿaşḳumuza taḥammül idemeyüp anlar daḫı ḳarīben helāk olurlar, üçüñüzden birden ḫalāṣ olmış oluruz. Bāḳī bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i nīrān olasız."

10. KB Nüshası (Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, Gaziantep İl Halk Kütüphanesi, 42 Kon 3466/4):

Müstensih	: -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: 1117/1705
Hat (Yazı)	: Nesih
Satır Sayısı	: 25
Varak Sayısı	: 102
Ölçü	: 225x150-175x85 mm.

Cetveller yaldızlı, sözbaşları kırmızı olup kahverengi tam meşin zencirekli cildi vardır. Oldukça okunaklı olan bu nüsha, Gaziantep İl Halk Kütüphanesinde "27 Hk 312/4" no ile kayıtlıyken Konya Bölge Yz. Es. Kütüphanesinde "42 Kon 3466/4" no ile kaydedilmiştir. Nüshanın istinsah tarihi yazılmamıştır. Ancak katalogda istinsah tarihi, 1117 olarak işlenmiştir.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-ās̱ārda nādire-güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: *…Niʿme'l-maṭlūbu ve niʿme'l-meʾmūl ve niʿme'l-mesʾūl. Bāḳī bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i nīrān bād.*

11. KM Nüshası (İstanbul Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi Süleymaniye-Mehmet Asım Bey Koleksiyonu, 34 Ma 481/1):

Müstensih : Abdu'r-raḥim bin el-Şeyḫ Sāliḥ
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : 1146/1733
Hat (Yazı) : Arap Talik
Satır Sayısı : 23
Varak Sayısı : 108
Ölçü : 220x145-145x60 mm.

Zencirekli, gömme şemseli, kahverengi meşin ciltlidir. Cildin iç taraflarına kırmızı kâğıt döşenmiştir. 1a'da *"Hāẕā'l-kitābu Mecmūʿa-i İnşā el-Ḥāc Süleymān İbni Aḥmed el-Yesārī el-Edirnevī…"* ifadelerine yer verilmiştir. Altında Seyyid Ahmed Necîp Yesârî'ye ait hicrî 1205(?) tarihli bir temellük kaydına, ardından iki adet mühre yer verilmiştir. Mihrabiye müzehhep değildir. Cetveller ve söz başları kırmızıdır. Yer yer sayfa kenarlarında manzum ve mensur metinlere yer verilmiştir. Kısmen kırmızı noktalarla süslenmiştir. Eserin sonundaki boş sayfalara müellifi, müstensihin kendisi olduğu düşünülen birkaç inşâya yer verilmiştir.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār, selāset-ās̱ārda nādire-güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son:

Çeşm guşāde lāzıme-i ehl-i himmet est / *Ger baʿd-ı merg ḥabbe şevem tūtīyā şevem*

Bī-reng-i ʿaşḳ reng-i diger rā çe iʿtibār / *Ger baʿd-ı merg mühre şevem kehribā şevem*

12. M Nüshası (Manisa İl Halk Kütüphanesi, Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 2774):

Müstensih : Ḥācı Ebū Bekir
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : -
Hat (Yazı) : Nesih
Satır Sayısı : 17
Varak Sayısı : 168
Ölçü : 230x135-165x75 mm.

Müzehheb şemseli, zencirekli vişne rengi meşin ciltlidir. Mihrabiyesi müzehhebdir. Söz başları ve cetveller kırmızıdır. İlk iki sayfanın cetvelleri yaldızlıdır. Oldukça temiz bir nüshadır. Münşeât metninden sonra farklı bir hatla iki mensur metne yer verilmiştir.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-ās̱ārda nādire-i güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: "…muṣālaḥaya biñ cān ü dilden rāżī olmaları ṣıdḳ-ı ḳadīm tecāvüz olınmamaḳ vechi üzre muṣālaḥaya ḥükm birle bi'ṭ-ṭaleb ketb olındı." Bu ifadeden sonra şunlar yazılmıştır: *"el-Ḥāc Ebū-bekr ġafara'llāhu ve li-vālidihimā ve cemīʿi'l-muʾminīne ve'l-muʾmināt."*

13. MH1 Nüshası (Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 5274):

Müstensih	: Dīvān-ı Humāyūn Kātibi Seyyid ʿAlī Şākir
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: 1193/1780
Hat (Yazı)	: Talik
Satır Sayısı	: 31
Varak Sayısı	: 73
Ölçü	: 300x195-220x125 mm.

Cildi mıklebli, desenli kağıttan kaplanmış mukavva olup sırtı ve sertâbı bordo meşindir. Söz başları kırmızı olup serlevhası mülevven çiçek motiflidir. 69b varağında 1121 tarihi bir mektuptan sonra yazılmıştır. Oldukça hacimli bir nüshadır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār, selāset-ās̱ārda nādire-i güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdār münsī…

Son: …bābında kerem ʿināyetlü efendümüñdür. *Mine'd-dāʿī bi'l-ḫayri Yūsuf Nābī.* (Beyit) *Z'-ḫᵛān-ı kerem şüd heme behremend / Gürisne ne-mānde cüz īn derdmend.*

14. MK1 Nüshası (Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 4801):

Müstensih : Dervīş Muḥammed el-Ceylānī el-Ḳādiriyyī
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : 1141/1728
Hat (Yazı) : Nestalik
Satır Sayısı : 15
Varak Sayısı : 195
Ölçü : 215x145-180x110 mm.

Cildi kahverengi meşin kaplı mukavva olan bu nüshanın kapağı, gömme şemseli, zencirekli ve köşebentlidir. Sırtı tamir görmüştür. Kağıdı; zemini sarı, kenarları beyaz suyolu filigranlıdır. 1a'da içinde "*Celāle'd-dīn*" yazan bir mührün yanında Farsça beyitlere yer verilmiştir. 1-13 varaklarda, eldeki Nâbî mektuplarından hiçbiri yoktur. Bu kısımda Ahmet Said adlı bir muharrire ait inşâ örneklerine fazlaca yer verilmiştir. İçinde farklı tarihlere yer verilmiştir. Bunlardan bazıları şu şekildedir: 193a'da "sene 1141" yazılıdır. 196b'de ise mühür içinde "sene 1201" yazılmıştır. Eserin yazısı özensizdir. Yer yer kırmızı noktalarla süslenmiştir. Nüshanın son sayfaları kopuktur. Bu yüzden son mektup eksik olarak bitmektedir.

Baş: Fevā᾿id-i zekāt-ı nevādir gevher-keş-i silk-i belāġat olan ḫāme-i ᶜanberīn-cāmelerine iḫtiṣāṣ bulan saᶜādetlü Nābī Efendi merḥūmuñ Maġnīsāvī Birrī Efendi…

Son: …ḥarīr-i enfās, henüz teng-i bedenden güsiste olmayup bender-i Ḥaleb'de pā-beste-i kārgāh-ı iḳāmet olduġumuz āmed-şüd-i mākū-yı aḫbārdan nümāyāndur.

15. MK2 Nüshası (Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 3708):

Müstensih : -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : -
Hat (Yazı) : Talik
Satır Sayısı : 23
Varak Sayısı : 124
Ölçü : 210x120-160x72 mm.

Serlevha ve mihrabiyesi müzehheb ve mülevvendir. Cetveller yaldızlıdır. Sırtı bordo meşindir. Zencirekli, kahverengi meşin bir cilt içindedir. Söz başları kırmızıdır.

Nüshanın başındaki dört varak eksiktir. Sonunda bu eser için yazılmış Edirneli Kâmî Muhammed Efendi, Seyit Vehbî Efendi ve Osman Efendi-zâde Sâmî Çelebi’ye ait takrizler yer almaktadır.

Baş: (Kopuk kısım) … taʿbīrāt-ı ẓarāʾif der-zebān idi. Ne meclis, meclis-i ṣāḥib-i sütūde-siyer, vezīr-i pākīze-gevher, fāżıl-ı melek-ḫıṣāl, fāʾiz-i derece-i ʿilm ü kemāl, yegāne-i …

Son: … ḫᵛāce efendiler ile muṣālaḥaya biñ cān ü dil ile … rāżī olmalarıyla ṣıdḳ-u ḳadīm tecāvüz olınmamaḳ vechi üzre muṣālaḥaya ḥükm birle bi’ṭ-ṭaleb ketb olındı.

16. N Nüshası (İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu, 34 Sü-Tarlan 140):

Müstensih	: -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: -
Hat (Yazı)	: Nestalik
Satır Sayısı	: 19
Varak Sayısı	: 184
Ölçü	: 202x132-128x68 mm.

Çiçekli, tezhipli mihrabiye şükûfeli, yaldız cetvelli, söz başları kırmızı ile belirlenmiş, bir deffesi düşmüş, meşin vişne renkli, şemseli, zencirekli, şirazesi dağılmış bir cilt içindedir. 1a’da *Nābī* altında *“ṣāḥib… 1180/1766”* yazılıdır. Bunun da altında temellük kaydı için özensiz bir yazıyla *“Hāẕā kitāb-ı inşā’ … …, ʿİsmāʿīl ibni ʿAzīz Aġā’dur.”* yazılıyken altında sene 1277/1860 bilgisine yer verilmiştir. Metne *“Bismi’llāh”* ile başlanmıştır. Son yaprakta metinden sonra ebced rakamları vardır.

Baş: *Bismi’llāh.* Żamāʾir-i erbāb-ı fażl ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-ās̱ārda nādire-i güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdār…

Son: … ḫᵛāce efendiler ile muṣālaḥaya biñ cān ü dilden rāżī olmalarıyla ṣıdḳ-ı ḳadīm tecāvüz olınmamaḳ vechi üzre muṣālaḥaya ḥükm birle bi’ṭ-ṭaleb ketb olındı.

17. Ö Nüshası (Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Hk 4266):

Müstensih : -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : 1154/1741
Hat (Yazı) : Nesih
Satır Sayısı : 19
Varak Sayısı : 198
Ölçü : 210x120-150x65 mm.

Zencirekli, salbek şemseli, mıklebli bordo meşin ciltlidir. Kenarları yıpranmış, salbek çiçek desenli, şemseli kırmızı muhafazalıdır. Üst kapağın içi ebruludur. Mihrabiye müzehhep ve mülevven cetveller altın yaldızlı ve söz başları kırmızıdır. Oldukça hacimli bir nüshadır. Bu nüsha, metnin tamiri noktasında diğer nüshalara göre oldukça dikkatli ve daha bilinçli yazılmıştır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār selāset-ās̱ārda nādire-i güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdār…

Son: … biñ cān ü dilden rāżī olmaları ile ḥadd-i ḳadīm üzre tecāvüz olınmamaḳ üzre ol vecihle muṣālaḥaya ḥükm birle mā-veḳaʿa bi'ṭ-ṭaleb ketb olındı.

18. Ö1 Nüshası (Ankara Milli Kütüphane, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, 06 Hk 1323):

Müstensih : -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : -
Hat (Yazı) : Talik
Satır Sayısı : 21
Varak Sayısı : 83
Ölçü : 160x120-140x70 mm.

Kahverengi, sade meşin ciltli olup müzzehep mihrabiyelidir. Cetvelleri yaldızlanmıştır. Ara başlıkları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. İlk sayfası okunmayacak kadar siliktir. Başta Seyyid Abdullah'ın mührü basılmıştır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-ās̱ārda nādire-i güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: …muṣālaḥaya biñ cān ü dil ile ṭavʿan rāżī olmalarıyla ḥudūd-ı ḳadīme tecāvüz olınmamaḳ vechi üzerine muṣālaḥaya ḥükm birle bi'ṭ-ṭaleb ketb olındı.

19. T Nüshası (İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Tercüman Gazetesi Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Y-202):

Müstensih	: el-Ḥāc Muḥammed Ṣādıḳ
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: 1167/1753
Hat (Yazı)	: Nestalik
Satır Sayısı	: 17
Varak Sayısı	: 179
Ölçü	: 212x138 mm.

Söz başları kırmızıdır. Müellifin doğum tarihi 1055/1645-46; ölüm tarihi de 1124/1712-13 olarak verilmiştir. 1b boştur. 2a'ya bir katalog etiketi yapıştırılmıştır. Etikette Latin alfabesiyle şu ifadeler yazılıdır: "Y202 / 157. Eserin adı: *"Münşeʾāt-ı Nābī Efendi"*, Müellifi: Nâbî Efendi. 179 varak. (1171)." Etiketin dışına bir kaşe basılmıştır. Kaşede eserin katalog bilgileri mevcuttur. 2b boştur. 3a'ya iki kaşe vurulmuştur. Sayfanın sol alt tarafına bir mühür basılmıştır. Mühürde *"Ebū Bekr es-Ṣadīḳ"* ifadeleri yazılıdır. Bu temellük mührü de olabilir. Burada başka tarihlere de yer verilmiştir. Metin bittikten sonra farklı notlar ve çeşitli şiirler bulunmaktadır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl-ı ʿirfāna pūşīde degüldür, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār, selāset-ās̱ārda nādire-i güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdār münsī…

Son: …*Niʿme'l-maṭlūbu ve niʿme'l-meʾmūl ve niʿme'l-mesʾūl. Bāḳī bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i nīrān bād.*

20. TD Nüshası (Ankara Türk Dil Kurumu Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Yz. A 410):

Müstensih	: -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	: 1206/1791

Hat (Yazı) : Nesih Kırması
Satır Sayısı : 15
Varak Sayısı : 69
Ölçü : 175x115-152x75 mm.

Konu başları kırmızıdır. Siyah ve tuğla renkli kağıtla kaplanmış kartondan bir cilt içerisindedir. 1b'deki başlık, *"Münşe'āt-ı Nābī Efendi, Raḥmetu'llāhi ʿaleyhi, terceme-i Ḥabeşī-zāde Raḥīmī Efendi, raḥmetehu ve esʿadehu" şeklindedir."* Hattı rahatlıkla okunabilmektedir. Nüshanın sonundaki bir metnin altına şu not düşülmüştür: "17 Cemāzi'l-ūlā, sitte ve mi'eteyn ve elfe (1206)." Ancak, bu metin anlaşıldığı kadarıyla "*Ẕeyl-i Siyer-i Nābī*" başlığıyla sonradan bu nüshaya eklenmiştir. Son sayfalar kopuktur. Bu sebeple bu nüshanın sonundaki mektup yarım kalmıştır.

Baş: Żamā'ir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-ās̱ārda nādire-güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: … iḫlāṣ ḳılınduġı siyāḳda ber-dāşte-i s̱enāverī-i dīrīn budur ki, ʿāṭıfetlü, mekremetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerine olan.

21. TS1 Nüshası (İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, R. 1053):
Müstensih : -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : 1134/1721
Hat (Yazı) : Nesih-Talik
Satır Sayısı : 30
Varak Sayısı : 117
Ölçü : -

Kenarları zencirekli, kahve rengi deri ciltli olup sırtı bordo meşindir. Yer yer sayfa kenarlarında çeşitli metinler vardır. Söz başları kırmızıdır. Bazen söz başlarının yeri boştur.

Baş: Żamā'ir-i erbāb-ı fażl ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār selāset-ās̱ārda nādire-i güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: …ṣūret-i müstelzim-i envāʿ-ı fütūḥ u şādmānī idügi lā-reybdür. *Temmet, hāẕā'l-kitāb bi-avni'llahi'l-meliki'l-vehhab, sene 1134, min lehü'l-ʿizz ve'l-şeref (mim).*

22. TS2 Nüshası (İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, H. 848):

Müstensih : -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : 1146/1733
Hat (Yazı) : Talik
Satır Sayısı : 21
Varak Sayısı : 135
Ölçü : -

Kenarları zencirekli, kahve rengi deri ciltlidir. Temellük kaydı vardır. Metin kısmen harekelidir. Sonunda bir tarih beytine yer verilmiştir. Bu tarihin ardından Nâbî'ye ait olmayan yedi mektuba yer verilmiştir.

Baş: Żamā᾿ir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār selāset-ās̱ārda nādire-i güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: *…Niʿme'l-maṭlūbu ve niʿme'l-mes᾿ūl fe-niʿme'l-me᾿mūl. Bāķī bir gün muķaddem ser-nigūn-ı dereke-i nīrān bād, Temmetu Münşe᾿āt-ı Nābī bi-ʿavni'llāhi teʿālā.*

23. USA Nüshası (Boston Harvard Üniversitesi-Amerika Birleşik Devletleri. Houghton MS Turk 30):

Müstensih : -
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : 1176/1762
Hat (Yazı) : Nestalik
Satır Sayısı : 17
Varak Sayısı : 149
Ölçü : 210x210x138 mm.

1a'da rengi solmuş bir ifadeden sonra okunamamış bazı ifadelere yer verilmiştir. 2a'nın kenarında Farsça bir manzumeye yer verilmiştir. 3b'de *Ṣūret-i Mektūb-ı Ḫūb* başlıklı bir metne, akabinde *Ṣūret-i Āḫer* başlıklı bir metne, 4a'da *Elfāẓ-ı Lāzıme* başlığı altında bir yer verilmiş. Daha sonra *Muḥabbet-nāme* adlı bir metnin ardından tekrar *Muḥabbet-nāme* başlıklı bir metne ve daha sonra *Muḥabbet-nāme-i Laṭīf* adlı bir inşâya yer

verilmiştir. Bu metinler, üslûp açısından kısmen Nâbî'nin üslûbunu çağrıştırmakla birlikte bu metinlere karşılaştırmalı metinde yer verilmemiştir.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl-ı ʿirfāna pūşīde degüldür, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār, selāset-ās̱ārda nādire-i güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdār münsī…

Son: …*Niʿme'l-maṭlūbu ve niʿme'l-meʾmūl ve niʿme'l-mesʾūl. Bākī bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i nīrān bād.*

2.1.2.2. Metin İçin Kullanılan Nüshaların Tasnifi

Bu çalışma yapılırken herhangi bir nüshanın esas alınmamış olmasının sebebi, eserin başlı başına müstakil bir eser olarak yazılmamış olmasıdır. Esere zaman içinde yeni mektuplar ilave edildiği, nüshalardan anlaşılmaktadır.

Yapılan ön incelemede, A nüshasının diğer nüshalara göre daha hacimli olduğu tespit edilmiştir. Ancak nüshalar detaylı incelendikçe yeni mektuplar tespit edilmiştir. İncelenen nüshalardan hiçbiri, Nâbî'nin bütün mektuplarını içermemektedir.

Münşeât, Nâbî tarafından müstakil olarak hazırlanmış bir eser değildir. Farklı zaman ve mekânlarda farklı kişilere gönderilen mektupların sonradan derlenip toparlanması neticesinde oluşturulmuş bir eserdir. Tarihi bilinen en eski IB1 nüshası (hicrî 1117) dikkate alındığında Nâbî'nin bu nüshayı gördüğü söylenebilir. Yapılan bu çalışmada eserin bütünüyle Nâbî tarafından derlendiği ya da yeniden istinsah edildiği kanaati oluşmamıştır[1].

Eldeki tarihi en eski olan nüsha, hicrî 1117 tarihli IB1 nüshasıdır. Bu nüshanın bilinmeyen bir nüshadan alındığı ya da oluşturulan ilk nüshalardan biri olma ihtimali yüksektir. Bu nüsha, başka bir nüshadan istinsah edilmiş olabileceği gibi bir müstensihin

[1] Böyle bir kanaate varmak amacıyla Nâbî'nin el yazısı ile ilgili bazı eserler incelenmiştir. Bu eserlerde Nâbî'nin el yazısı olarak verilmiş olan hat (Mehmed Mağnîsâvî, 45 Hk 5181/1; Karahan, 1947; Çağlı, Özdingiş, 2004) ile incelenen Münşeât nüshalarındaki hat arasında ikna edici benzerlikler bulunamamıştır.

Nâbî’nin mektuplarını derlemesi sonucu tamamen bağımsız bir şekilde de hazırlanmış olabilir.

A, H, N, Ö, T, USA nüshaları; hacim, muhteva ve tarih bakımından diğer nüshalara göre daha önemli olduğundan karşılaştırmalı metin için özellikle seçilmiş ve daha çok kullanılmıştır.

İstinsah tarihi belli olmayan nüshalar oldukça fazladır. Bu durum, müellife ya da esas metne en yakın nüshayı bulmayı zorlaştırmaktadır. Bu sebeple hazırlanmış olan karşılaştırmalı metin, özellikle yukarıda belirtilmiş olan nüshalar (A, H, N, Ö, T, USA) üzerinden kurulmaya çalışılmıştır.

Mektup sayısı diğer nüshalara göre hayli az olan D1, E4, G, IB3, TD, MK1, M5, BD2 nüshaları, diğer nüshalardan pek de farklı olmayan mektuplar içerdiklerinden dolayı tasnif dışı bırakılmışlardır. Bu nüshalardan bazıları tarihsiz olup bazıları ise geç tarihlerde istinsah edilmiştir.

İncelenen elli dört nüshanın istinsah tarihi (hicrî 1117) en eski olan İBB Atatürk Kitaplığındaki IB1 nüshasına göre bazı değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bu nüshanın mektup sayısı, yazısı, başlama ve bitiş ifadeleri, dil ve imlâ açısından tutarlılığı, tertip ve düzen gibi hususlar bakımından iyi bir nüsha olarak hazırlandığına kanaat getirilmiştir. En hacimli nüshalardan biri olan A nüshasıyla karşılaştırıldığında IB1 nüshasının, sekiz inşâsının eksik olduğu görülmektedir.

Amacımız nüsha karşılaştımaları yaparak en sağlam ve doğru metni ortaya koymaktır. Bu yüzden içerdikleri mektup sayısı ve hacimleri bakımından tutarsızlık gösteren nüshalardan hiçbiri esas alınmamıştır.

Eldeki nüshalar, beş ana başlık altında aşağıdaki gibi bir değerlendirmeye de tabi tutulabilir:

a. *Aynı ifadelerle başlayıp aynı ifadelerle biten nüshalar (1. grup)*: D, H1, H3, IB1, K, H2, M, MK2, N, Ö, Ö1, S4, Z. Bu nüshalar “*Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür…*” ifadeleriyle başlayıp *"…muṣālaḥaya ḥükm birle biʾṭ-ṭaleb ketb ü taḥrīr*

olındı." İfadesi ile bitmektedir. İstinsah tarihleri birbirinden farklı olmakla beraber genel olarak içerikleri, mektup türleri benzerlik arz etmektedir.

b. *Aynı ifadelerle başlayıp ve aynı ifadelerle biten nüshalar (2. grup)*: A, E, E1, H, J1, KB, M4, MH1, R, S, S5, S6, T, USA, Y1, Z2. Bu nüshalar, *"Żamā'ir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür…"* ifadeleriyle başlayıp *"…bāḳī ... bād"* ifadeleri ile bitmektedir. İstinsah tarihleri birbirinden farklı olmakla beraber genel olarak içerikleri, mektup türleri benzerlik arz etmektedir.

c. *Sonu eksik olan nüshalar*: E2, HK, IB2, TD, M1, Z1. Bu nüshalardan özellikle HK ile M1 nüshaları, bu çalışma açısından önemli sayılabilir. Buna rağmen bu nüshalar, sonlarındaki sayfa kopukluğu, ya da nâ-tamam olma durumlarından dolayı bu grupta değerlendirilmiştir. M1 nüshası eksik olduğu halde S2 nüshasıyla aynı mektupla bitmektedir. Bu anlamda aralarında bir ilişki olabileceği dikkatten uzak tutulmamalıdır.

d. *Farklı metinlerle biten nüshalar*: TS1, S2, MK1, M6, Y nüshaları farklı metinlerle bitmektedir. Diğer nüshalardan farklı olarak ayrıca bu nüshalar da kendi aralarında farklı metinlerle sona ermektedir.

e. *Dağınık ya da karışık halde veya kısmen Nâbî'nin metinlerinin içinde bulunduğu nüshalar*: D1, AE, E4, G, IB3, M5, BD1, BD2.

2.2. Münşeât'ın Edebî Yönden İncelemesi

Eserin edebî incelemesi; şekil, imlâ, muhteva, üslûp ve dil incelemesi şeklinde dört ana bölüme ayrılmıştır.

2.2.1. Münşeât'ın Şekil İncelemesi

Burada Münşeât'taki başlıklar ile metinlerin sıralanması, Münşeât'taki mektupların yapısı ve Münşeât'ta Yer Alan Manzum Metinler başlıklarına yer verilmiştir.

2.2.1.1. Münşeât'taki Başlıklar

Münşeât'taki başlıkların büyük bir kısmı müstensihler tarafından kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Metin muhtevalarının anlaşılmasında başlıkların önemli bir yeri vardır. Başlıkların ikisi Arapça, diğerleri ise Türkçedir. Başlıklar bazen oldukça kısa (İ. 2), bazen çok uzun (İ. 230) olabilmektedir. Genelde terkipli, Arapça ve Farsça kelime ve cümlelerle zenginleştirilmiş başlıklar tercih edilmiştir.

Başlıklar oluşturulurken varsa metnin içeriğine en yakın olan ve en doyurucu bilgiyi veren iki başlık tercih edilmeye çalışılmıştır. Bunlardan biri metnin içinde verilmiş, diğeri ise başlık dipnotunda gösterilmiştir. Metnin incelenmesi için değerlendirmeye alınan diğer nüshalardaki başlıklar ise metnin hacmini genişletmemek amacıyla çalışmaya alınmamıştır. Bu yöntemin tercih edilmesinin sebebi, başlıkların müellife değil müstensihlere ait olma ihtimalidir. Ayrıca başlıkların satır numaraları da gösterilmemiştir. Eğer incelenen nüshada başlığa yer verilmemişse bu durum başlık dipnotunda gösterilmiştir. Örnek: *-N.* Bu, *N nüshasında başlık yoktur*, anlamına gelmektedir. Başlığı olmayan metinlerin başlık kısmına tarafımızdan (*Başlıksız*) ifadesi yazılmıştır.

2.2.1.2. Münşeât'taki Metinlerin Sıralanması

Nâbî'nin inşâdaki üstün yeteneğini göstermek için hazırlanmış baştaki kısa metinlerin sıralaması hiçbir nüshada değişmemiştir. Bu metinler incelenen nüshalarda ya yoktur ya da varsa en başta yazılmıştır. Diğer metin/mektupların sıralamasının ise müstensihler tarafından rastgele ya da metne ulaşma sırasına göre yapıldığı söylenebilir.

Mektuplar, tarihî/kronolojik bir sıralama gözetilmeden istinsah edilmiştir. Mektupların ayrıca muhataba göre bir tasnife tabi tutulmadığı görülmüştür.

2.2.1.3. Münşeât'taki Mektupların Yapısı

Mektuplar, uzun, orta ve kısa hacimlidir. Nüshalardaki uzun mektupların satır sayısı yüze kadar çıkmakta, bunun yanında beş-on satırlık kısa metinler de bulunmaktadır. Öte yandan incelenen nüshalarda kullanılan yazı çeşitleri farklılık arz etmektedir. En fazla kullanılan yazı çeşitleri sırasıyla talik, nesih ve nestaliktir.

Her mektup türünün kendine göre bir şekli vardır. Bu şekil, mektubun içeriği/muhtevası ile yakından ilişkilidir. Mektubun türü ya da muhtevası, metnin nasıl şekilleneceğine ve sûretinin nasıl olacağına yön vermektedir. Bu şekil, belli kural ve şablonlar çerçevesinde oluşturulmaktadır[1]. Bu çalışmada mektup metinleri, dört kısım olarak değerlendirilmiştir. Bunlar; başlık, giriş, metin ve sonuçtur. Münşeât'ta mektup türlerinin sayısı oldukça fazla olduğundan dolayı sadece bir tehniyet-nâmenin (İ. 206) iç yapı özellikleri örnek olması amacıyla buraya alınmıştır[2].

a. Başlık:

Münşeât'ın başındaki on beş metnin başlıkları hariç diğer başlıklar, müstensihler tarafından mektubun içeriğine uygun olarak metne eklenmiştir. Mektupların çoğunun başlıkları yazılmıştır. Bu başlıklardan mektubun kime yazıldığı, yazılış sebebi, mektubun türü gibi bilgilere ulaşılabilmektedir. "*Rāmī Pāşā Mıṣr Vālīsi Olduḳda Tehniyye-*

---

[1] Mektup türlerinin iç yapısı/şekil özellikleri için bk. Gültekin, 2007: 242-292.

[2] Mektupların şekil ve içerikleri ile ilgili yapılan araştırmalarda şu tespitler dikkat çekmektedir:

1. Mektup bölümleri başlığı altında şu başlıklara yer verilmiştir: Elkâb, dîbâce, taleb, du'â, imzâ (Gökçe, 2006: 18).
2. Gültekin ise mektubu; Giriş, Metin ve Sonuç olmak üzere üç ana bölüme ayırır (Gültekin, 2007: 288). Ayrıca burada incelenmiş olan tehniyetnâme türündeki metinler için belirlenmiş olan şu on rüknü vermiştir: Bunlar "*İbtidâ, Mürselün ileyh, İsm-i mürselün ileyh cezâ-yı ibtidâr ki mürselün ileyhe duayı müştemil ola, Zikr-i kâtib, İblâğ-ı selâm, Mukaddime-i tehniyet, Tehniyet olan şey'ün bekâsını ricâ, Tehniyet olınan şeye dua, Mürselün ileyhe dua.*" (Gültekin, 2007: 246)
3. Mebâniyü'l-İnşâ ise mektupları ibtidâ, tahallüs, talep ve intihâ olmak üzere dört bölüme ayırır (Mîralay Süleyman Bey, 1291: 208-219).
4. Mesîhî'nin Gül-i Sad-berg'inde elkâb, ibtidâ, tahallüs, talep, intihâ, dua ve imza bölümleri bulunmaktadır (Derdiyok, 1997: 666; Batislam, 2009: 79).
5. Diğer yandan mektubun iç yapısını hû, beduh, elkâb, dîbâce, asıl konu, dua, selâm, imzâ şeklinde değerlendirenler de olmuştur (Karataş, 2012: 2177).

nāmesidür" (İ. 206) başlığı, bu mektubun Râmî Paşa'nın Mısır'a vali olduğu zaman Nâbî tarafından tebrik amacıyla yazıldığını göstermektedir.

b. Giriş (*Elkâb, Mürselün ileyh, İsm-i mürselün ileyh, İblâğ-ı selâm, İbtidâ, Mukaddeme, Dîbâce, Tahallüs, Cezâ-yı ibtidâr ki mürselün ileyhe duayı müştemil ola, Zikr-i kâtib*):

Bu kısımda muhataba hitap (elkâb), onun ismini anma ya da sıfatlarını zikretme, onu övme ve onun için dua etme ifadelerine yer verilir. Mektubun yazılış sebebine geçmek için hazırlık yapılır. Mektup sahibi, kendi sağlık durumunu ya da ekonomik düzeyini, güzel yanlarını muhatabına edebî bir dille anlatır. Muhatabına selamlarını iletir. Örnek: *"Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü ser-tāc-ı ibtihācum, sulṭānum ḥażretlerinüñ dīvān-ḫāne-i baʿīdü'l-ġavr-ı raṣīnü'l-esāslarına pīş-ṭāḳ-ı muʿallā-revāḳ-ı felek-mümāsları sāḥasına dest-i tevāżuʿ ve taʿẓīmle Rūd-ı Nīl'den cūşendeter ve Baḥr-ı İskenderiyye'den ḫurūşendeter zülāl-i daʿavāt-ı sükkerīn ve selsāl-i taḥiyyāt-ı nemekīn pāşīde ḳılınduġı zemīnde ʿarża-dāşte-i Yaʿḳūb-ı ḥazīnleri budur ki, iḳtiżā-yı revābıṭ-ı iḫlāṣ ve istiḥkām-ı ḳavāʿid-i iḥtirām u iḫtiṣāṣ üzre cānib-i müştāḳ-ı hicr-azmālarına iʿāde-i sefīr-i tefaḳḳud buyurılur ise bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā, henüz muḳīm-i ʿuzletkede-i ʿāfiyet olup duʿā-yı ḥavṣala-i keşīdemüz, bižāʿe-i müzcāt-ı duʿālarıyla memlū idügi peymūde-i keyl-i evfā-yı ʿirfānlarıdur…"* (İ. 206)

c. Metin (*Mukaddime-i tehniyet, Tehniyet olan şey'ün bekâsını ricâ, Tehniyet olınan şeye dua*):

Bu kısım, mektubun konusunun ne olduğunu ve niçin yazıldığını gösteren ve kısmen de muhataptan beklenen taleplere bazen açıkça bazen de ima ile yer verilen kısımdır. Mektubun konusuna binaen, muhatap methedilir, bu haberden dolayı çok mutlu olunduğu ifade edilerek onun yeni görevinde başarılı olması için dua edilir. Daha önce hazırlık yaptığı talepleri dile getirir. Örnek: *"…Revzen-i ḳaṣru'l-ʿayn-ı intiẓārumuz,*

hübūb-ı nesīm-i ʿināyet-i Rabbānīye güşāde, lākin bulāḳ-ı dīdemüz tevārüd-i sefāʾin-i aḫbār-ı şādmānīye āmāde iken bi-ḥamdiʾllāhi teʿālā, teʾyīd-i İlāhī ve ʿināyet-i pādşāhī ile ġayābetiʾl-cubb-i tengnā-yı Ḳıbrīsʾden serīr-i ʿizzet-maṣīr-i Mıṣrʾa taḥvīl buyurduḳları aḫbārı, cān-ı hicrān-çeşīdeye ʿamel-i pīrāhen ve dīde-i ḥayātumuz rūşen idüp bu ṣūret-i meserret-baḫşā müşāhedesinden ḥarīm-i sīnemüzde müctemiʿ olan nisvāndan vesāvis-i fāside, turunc-ı ḫāṭır-ı ḫūn-ālūdumuzdan sikkīn-i ḥayretle ḳaṭʿ-ı yed-i ümmīd eylemişdür. Bu ḳaḥṭ-ı sāl-i melālde, ḫazāʾin-i elṭāf-ı İlāhīden āmede-i dest-i āmāl olan nuḳūd-ı nā-maʿdūde-i sürūr-ı mīzān-ı ḳıyāsa güncāyişden mürtefiʿ ve ekyās-ı iltimāsa nā-müttesiʿ olmaġla ḫarīdārī-i şükri rişte-i pīr-zen-i evhāmdan güsteterdür. Fe-ḥamden s̱umme ḥamden, Cenāb-ı Ḫudāvend-i vedūd celle şānuhu, mübārek ü mesʿūd ve ʿahd ü maʿdelet-perverlerin memālik-i ümmüʾd-dünyāya ḫayrüʾl-ʿuhūd eyleye! Āmīn. Vaẓīfe-i muʿtāde-i şebān-rūzumuz üzre hemīşe emānī-i ḫayriyyeleri mānende-i Yūsuf-ı ṣıddīḳ hem-āġūş-ı Zelīḫā-yı taḥḳīḳ ve miḳyās-ı maḳāṣıd-ı nāfiʿaları cūşiş-i āb-ı birke-i murād ile vāṣıl-ı aʿlā-yı medāric-i tevfīḳ olup mezāriʿ-i āmālleri, reşāşe-i ḫalīc-i ʿināyet ile peyveste-sebz ü ter ve besātīn-i mecāmiʿ-i iḳbālleri, rükūʿ ve sücūdda sebz-i aġṣān ile hemvāre ezher olmaḳ duʿāları zebānumuzda ünbūbe-i ney-şekker gibi mükerrer ve dāne-i pirinc üzre olan naḳş-ı iḫlāṣ gibi ṣaḥīfe-i dilde mużmerr olduġı minnet-keş-i ḳalem-i beyān degüldür…” (İ. 206)

d. Sonuç (*İntihâ, Mürselün ileyhe dua, İmzâ*)

Mektup konusuna uygun olarak övgü ve dua ile bitirilir; imza atılır. Örnek: *“…İn-şāʾaʾllāhu teʿālā, zamān-ı saʿādetüñüzde, ṣaḥīfe-i şarḳiyye vü ġarbiyye nüsḫa-i Mıṣriyye resīde ve derece-i niẓām ve mesāʿī-i ʿādile-i himmetleriyle müretteb mehāmm-ı rāh-ı Beytüʾl-ḥarām ve sebīlüʾl-ʿallām olmaġla dergāh-ı kerīm-i çāre-sāzdān müstedʿāyuz. Bende Yūsuf Nābī.”* (İ. 206)

2.2.1.4. Münşeât'ta Yer Alan Manzum Metinler

Münşeât'ta Farsça, Arapça ve Türkçe yazılmış birçok manzume vardır. Bu metinler dört mısralık bir manzume ise ya da iki beyitten oluşuyorsa bütünüyle inceleme kısmına alınmıştır. Ancak söz konusu metinler dört mısradan fazlaysa burada sadece ilk iki ve son iki mısraya yer verilmiştir. İncelemenin fazla hacimli olmaması için Arapça ve Farsça manzumelerin manalarına ve Arap harfleriyle yazımına yer verilmemiş, sadece karşılaştırmalı metinleri buraya alınmıştır. Ayrıca bu manzumelerin vezni bulunarak üstünde gösterilmiştir. Vezni bulunamayan manzumelerin üzerine *(Vezin?)* yazılmıştır.

2.2.1.4.1. Türkçe Manzumeler

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün
Bu sitem-dīde bende-i nā-şād
Yaʿni nā-ḳābil ü kem-istiʿdād

Bu ḳalīlü'l-biżāʿe, ʿabd-i ḥaḳīr
Ḥabeşī-zāde-i şikeste-żamīr *(Habeşî-zâde, 1. İnşâ)*

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün[1]
Ey maʿni-i hestī ki senüñ ḫalḳa vücūduñ
Sermāye-i īcāddur iḥsān-ı Ḫudā'dan
…
Kim virmez idi kimseye Ḥaḳ ḥüsn-i ṭabīʿat
Ḫalḳ itmez idi kimseyi ḳısm-ı büleġādan (19.2. İnşâ)

[1] Tamamı beş(5) beyit olan bir na'ttir.

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün[1]

Oldı hem-ḳadr-i leyle-i İsrā

Leyle-i mevlid-i ḥabīb-i Ḫudā

…

Eyle yā Rab murādın āmāde

Ḳalb-i pākin kederden āzāde *(19.3. İnşâ)*

Rübâî (*Ahreb*)

Yā rab baña fevc-i keremüñ rām eyle

Āġāzemi ġıbṭa-senc-i encām eyle

Noḳṣānlarumı nüsḫa-i ʿālemde

Aḳlām-ı ʿināyetüñle itmām eyle *(24. İnşâ)*

Rübâî *(Ahreb)*

Emvācı iẓhār idicek lücce-i cūd

Geldükde ḫurūşa baḥr-ı zeḫḫār-ı vücūd

Māhirā zebānı buldı tüvān cünbiş

İtsün naʿatdür ḥamd-i maʿbūd *(24. İnşâ)*

Rübâî *(Ahreb)*

Der-beste iken ḫizāne-i ʿālem-i nūr

Virdi ḳalem-i irāde destūr-ı ẓuhūr

ʿĀlem pür olup cevāhir-i ḥikmetden

Oldı niʿam şükriyle dünyā maʿmūr *(24. İnşâ)*

Rübâî *(Ahreb)*

Olmazdı ṭabāḳ-ı çarḫ-bīnā gerdān

İtmezdi bisāṭ-ı ḫāk medd-i emān

---

[1] Tamamı doksan yedi(97) beyit olan bir naattir.

Ey mā-ḥaṣal-ı vücūd sensin maḳṣūd

Bu devlete nāʾil olmadan kevn ü mekān *(24. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün[1]

Be-sunʿ-ı ḥikmet-i miʿmār-ı āsmān u zemīn

Çehār rükn ile buldı ḳarār ḫāne-i dīn

Niẓām-ı ʿālem-i şerʿ-i münīr olmışdur

Mis̱āl-i çār ʿanāṣır Çehār-yār-ı Güzīn *(24. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün[2]

Ḥarf u ṣavt u nefes ü ʿilm ü ḥayāt u ḳudret

Şübhe yoḳ olduġına cümle ʿaṭiyyāt-ı Ḫudā

Bende vü mālik-i bende Ḫudā'nuñ olıcaḳ

Cehldür kime ki, benüm diyü iderse daʿvā *(24. İnşâ)*

Rübâî (*Ahrem*)

Ben bilmez idüm saʿādetin kevkebümüñ

Hem-dūş-ı ḥuṣūl olduġını maṭlabumuñ

Biñ būse-i ārzū-yı şekībi var imiş

Dāmen-i şehenşehde meger kim lebümüñ *(24. İnşâ)*

Mefʿūlü mefāʿilün feʿūlün[3]

Ser-rişte nümā-yı gevher-i rāz

Maḳṣūda bu yüzden eyler āġāz

…

---

[1] Bir kıt'adır.

[2] Bir kıt'adır.

[3] Tamamı yetmiş beş(75) beyit olan bir kasîdedir.

İḥsānına dāʾim ola maẓhar

Ḳalmaya kef-i duʿāsı bī-zer *(26.1. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilātün[1]

Ne bir maḥalli didürdük ne der-kenār idebildük *(26.3. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün[2]

Eyledi maḳdem-i şeh-zāde-i ḫūrşīd-liḳā

Çeşm-i Ḫān Aḥmed-i din-perveri leb-rīz-i ṣafā

…

Eskiden ḫıdmetidür didi anuñçün tārīḫ

Geldi rūḥ-ı mütecessid gibi Sulṭān ʿİsā *(28. İnşâ)*

Rübâî (*Ahreb*)

Maḳṣūre-i ʿizzetde hemīşe var ol

Gülzār-ı emānīde gül-i bī-ḫār ol

Ser-sebz ḳılup dıraḫt-ı baḫtuñ Mevlā

Sen sāye-i rifʿatüñde ber-ḫūrdār ol *(30.1-230. İnşâ)*

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün[3]

Ḫidīv-i heft-kişver revnaḳ-ı evreng-i İskender

Ki oldı şimdi evc-i salṭanatda mihr-i tābende

…

Didi tārīḫden ḫoş taʿmiye resminde tārīḫin

Ola Sulṭān Muḥammed ʿizz ü devlet birle pāyende *(30.2. İnşâ)*

---

[1] Gazelden bir mısradır.

[2] Tamamı on sekiz(18) beyit olan "Tārīḫ-i Velādet-i Sulṭān ʿĪsā" başlıklı bir tarih manzumesidir.

[3] Tamamı yirmi(20) beyit olan "Tārīḫ-i Velādet-i Şeh-zāde Sulṭān Meḥmed" adlı bir tarih manzumesidir.

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün[1]

Ẕāt-ı Sulṭān Muḥammed-i şeh-zād

Şems-i iḳbāl ü nūr-ı ṣāfīdür

…

Rūḥ-ı pāk-ı resūl-i kevneyne

Ṣalavāt-ı şerīf kāfīdür *(30.3. İnşâ)*

Rübâi *(Ahreb)*

Ey luṭf-ı H̱udā dāʾire-gerd-i ḥaremüñ

V'ey h̲aṭṭ-ı kemāl h̲āk-būs-ı ḳalemüñ

Ey āṣaf-ı bī-ʿadīl āh̲ir Rūm

Çekdi bizi şevḳ-i rūy-māl-i ḳademüñ *(38. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün[2]

Egerçi gūşe-güzīn-i ḳanāʿat olmışıdıḳ

Velīk Rūm'da bāḳī naṣībümüz var imiş *(38. İnşâ)*

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[3]

Çekmesün mi dil sevād-ı maʿnīye naẓm-ı teri

Yoḳ siyeh ferrāceli dūşīze-i nāzükteri

…

Ḥıfẓ-ı Rabbānī enīs ola ʿināyet hem-celīs

ʿAvn-ı Īzid hem-nefes tevfīḳ-i Bārī reh-beri *(39. İnşâ)*

[1] Tamamı on(10) beyit olan "Tārīh̲-i Dīger" başlıklı bir tarih manzumesidir.

[2] Müfreddir.

[3] Tamamı otuz dört(34) beyit olan bir kasîdedir.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Ey veliyyü'n-niʿam ey āṣaf-ı ʿālī-fıṭrat

Oldı rūy-ı dilüm ālūde-i gerd-i ḫaclet

Olmadum farḳa muvaffaḳ ḳalem-i müşgīnüñ

Ḫāk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet (40.1. İnşâ)

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Cenāb-ı Ḥaḳ vücūd-ı nāzenīnüñ ber-devām itsün

Mizācuñ rencden sālim derūnuñ şād-kām itsün *(40.1. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʾilün

Bu ṣıfatla seni tezyīn iden Allāh ġanī

Ḳudretiyle yine āfetden emīn ide seni

Tā-ebed dāʾireñe uġramaya dīde-i bed

Rişte-i devlet ü ʿizzüñ ola peyvend ebed *(40.1. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilün[1]

Ey bihīn-gevher-i silk-i vüzerā

Nüsḫa-i cāmiʿa-i ḫulḳ-ı nikū

…

İresin ol senenüñ ʿīdine kim

Göresin pīş-i elifde se dü *(40.3. İnşâ)*

Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūlün[2]

Vezīr-i melek-ḫū silaḥdār pāşā

Ki pīr-i ḫıred eylemiş anı ferzend

---

[1] Üç(3) beyittir.

[2] Tamamı yedi(7) beyit olan bir tarih manzumesidir.

…

Zebān-ı dehān-ı zamān didi tārīḫ

Duʿā ile Nābī vezīr-i ḫıredmend *(42. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün[1]

Peyām-ı müjde-i luṭfa güşāde gūş-ı ümīd

Ḳabā-yı dil-keş-i tebşīre beste-dūş-ı ümīd

…

Ḳarār gördügi yoḳ gūsfend-i enfāsum

Remīde eylemeden Nābīyā vuḥūş-ı ümīd *(43. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Metāʿ-ı ṣabrın ider her ṣadā-yı pā ġārret

Telāş-ı ḫāṭır-ı ümmīdvārı biz bilürüz *(43. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Ṣoḥbetüñden senüñ ey āṣaf-ı pākīze-ḫıṣāl

Oldı ḫarmāna sebeb vāhime-i istiṣḳāl

Yoḫsa bir dem güẕār itmez ki bu bezm-i ḫāṣuñ

Ṭavfdan ḫālī ola dāʾiresin peyk-i ḫayāl *(44.1. İnşâ)*

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün[2]

Tertīb-i kevnüñ itme naẓar iḫtilāfına

Çeşm-i edeble eyle naẓar dürd ü ṣāfına

…

Allāh muʿammer ide vücūd-ı şerīfini

Yol bulmaya ġubār-ı keder ṭabʿ-ı ṣāfına *(44.1. İnşâ)*

---

[1] Tamamı beş(5) beyittir.

[2] Tamamı on(10) beyit olan bir gazeldir.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[1]

Çeşm-i aġyārı ḳomaz devr itmege gerdenine

Perde-i nāmūs dinse vechi var pīrāhene

…

Mālik olmaz böyle kāmil āṣafa her pādişāh

Olmaz āẕīne Şeb-i Ḳadr'e muvāfıḳ her sene *(44.2. İnşâ)*

Rübâî (*Ahreb*)[2]

Ṣarf itmekle medārını deryānuñ

Zeyn itmekile ṣaḥāʾifin ṣaḥrānuñ

Nābī nice mümkin eylemek istīfā

Aḫlāḳ-ı ḥamīdesin ʿAlī Pāşā'nuñ *(46. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilün[3]

Ḥażret-i āṣaf-ı bī-miṡl ü ʿadīl

K'eylemiş fażlı Ḫudā ẕātına ḥaṣr

…

Refʿ idüp dest-i duʿāsını didi

ʿAlī Pāşā'ya mübārek ola ḳaṣr *(48.1. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün[4]

Bāreka'llāh zihī ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-zemīn

Ki hevā-ḫᵛāh-ı gül-i revzenidür ḫuld-ı berīn

…

[1] Tamamı yedi(7) beyit olan bir gazeldir.
[2] Rubâîdir.
[3] Tamamı beş(5) beyit olan bir tarih manzumesidir, tarih 1122-3 olarak hesaplanmıştır (Bilkan, 1997: 320).
[4] Tamamı otuz sekiz(38) beyit olan bir tarih manzumesidir.

Sāl-i tārīḫini is̱bāta dü-şāhid lāzım

İḳtirān itse se şīne yine s̱üls̱-i aḫ-ı şīn *(48.2. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün[1]

Naḳşına nisbet-ile naḳş-ı Ḫıṭā naḳş-ı ḫaṭā

Güline nisbet-ile ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn *(50. İnşâ)*

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün[2]

Kem-yābdur bu ḫᵛān-ı vesīʿü'n-nevālde

Bī-şübhe ṣarf-ı loḳma-i nāzikter-i ḥelāl

…

Allāh muʿammer eyleye ẕāt-ı şerīfüñi

Mirʾāt-ı ṭabʿı görmeye gerd-i ġam u melāl *(54.2. İnşâ)*

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[3]

Sūzişinden nāme-i şevḳuñ olaydı bā-ḫaber

Naḳline olmazdı gerden-dāde mürġ-i nāme-ber

İtmeyen kimdür o dergāha güşāde bāl ü per

Pāyüñe rū-māle her kim saʿy ide şām u seḥer

Kaʿbe-i maḳṣūdına elbet bulur bir gün ẓafer

…

Her kemāli eylemiş Mevlā o memdūḥa ʿaṭā

Vaṣfını imlāya ḳāṣir ḫāme-i muʿciz-edā

Saʿy ile olmaz bu taʿyīn-i ezeldür Nābīyā

Ḥażret-i Ḥaḳ'dan devām-ı ẕātını eyle duʿā

Ey Raḥīmī saña bu sermāye-i devlet yeter *(57. İnşâ)*

---

[1] Tarih manzumesinden bir beyittir.

[2] Tamamı on(10) beyit olan bir kıt'adır.

[3] Tamamı beş(5) kıt'adan oluşan "Ġazel-i Ḥabeşī-zāde Raḥīmī, Taḫmīs-i Nābī Efendi" başlıklı bir tahmistir.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün[1]

O şāh-ı ḥüsne söyleñ āḫiret ḥaḳḳın ḥelāl itsün

Dilinde var ise refʿ-i ġubār infiʿāl itsün *(58.1-231. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün[2]

Ne müjdedür bu ki, mażmūnıdur güşāyiş-i baḫt

Ne müjdedür bu ki maʿnāsı devlet-i bīdār *(63. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Hemīşe pīş ü pesüñde s̱ebāt-ı rifʿat içün

Ḫırām-ı ḳāmet-i tūġ u ʿalem mübārek bād (67. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Niẓām-ı memleket ü intiẓām-ı ʿālem içün

Mürācaʿāt-ı umūr-ı ümem mübārek bād (67. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Berāy-ı resm-i edeb pīşgāh-ı cāhuñda

Ḳad-i sipihr-i ser-efrāz ḫam mübārek bād (67. İnşâ)

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün[3]

Müntesibdür derine żābıṭa-i mecd ü şeref

Müncez̠ibdür diline dāʿiye-i luṭf u ʿaṭā

…

[1] Bir matla’ beyittir.

[2] Îdiyyeden bir beyittir.

[3] Tamamı beş(5) beyit olan bir kıt’adır.

Nūr-ı āfāḳ-ı hüner nuḫbe-i iksīr-i şeref

Mihr-i gerdūn-ḫıred Ḥażret-i Bāḳī Pāşā *(67. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Pür itdi güft ü şenīd-i beşāret āfāḳı

Cihān bu şevḳle hep kūhsāra dönmişdür *(67. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Cihānı eyledi kālā-yı ārzū-yı tezyīn

Ḳurıldı çār-sūy-ı ʿālem içre şehr-āyīn *(67. İnşâ)*

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[1]

Çıḳdı çarḫa rütbe-i rifʿat-meʾāb-ı Erżurūm

Oldı ʿālī āsmānāsā cenāb-ı Erżurūm

…

Eyle bir ʿanḳā-yı ʿālī-şāna oldı āşiyān

Oldı sürme çeşm-i āfāḳa türāb-ı Erżurūm *(67. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Devr-i dil-ḫᵛāhı felek şimdi murād itdi hele

Döndi ol ḳāʿideden terk-i ʿinād itdi hele *(67. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

ʿAlāmet-i es̱er oldı nişānesinde bedīd

Taḫallüf eylemedi tīr-i ḳabża-i ümīd *(67. İnşâ)*

[1] Tamamı altı(6) beyit olan bir gazeldir.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Virmez ne ṭurur maʿrifet erbābı mezāda

Kālā-yı hüner şimdi ḫarīdār beni buldı *(67. İnşâ)*

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün[1]

Ey himmetüñ ārāyiş-i erkān-ı vezāret

Ve'y devletüñ ārāmiş-i yek-rān-ı vezāret

…

Hemvāre ola dest-i duʿā gibi güşāde

İḳbālüñ içün pençe-i fermān-ı vezāret *(67. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün[2]

Ḫoşā, semend-i mülāyim ki, ḥīn-i reftārı

Unıtdurur dil-i ʿuşşāḳa şīve-i yārı

Nigāhı ġamze-i cānān [gibi] tecessüs ider

Ḫırām-ı dil-keşine dil viren giriftārı *(69. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Armaġān gitse olur Çīn'e hele taṣvīri

Bu ḳadar ancaḳ olur ḥaḳ bu ki, ḥüsn-sīmā *(69. İnşâ)*

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Beşer meftūn-ı eṭvārı melek ḥayrān-ı reftārı

N'ola düşse ḫırām itdükçe ḥayret zīr ü bālāya *(69. İnşâ)*

[1] Tamamı dokuz(9) beyit olan bir kasîdedir.

[2] Kıt'adır.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün[1]

Nābī-i dil-şüde bir eski duʿā-gūyuñdur

Lāyıḳ-ı şān-ı şerīfüñ ne ise eyle gözet *(94. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün[2]

Elif ki encümen-i ḥarfde ser-āmeddür

Per-i Hümā-yı saʿādet serindeki meddür

…

Hemīşe ola fürūzān çerāġ-ı iḳbāli

O dūdmān-ı ʿazīmüñ ki cūdı bī-ḥaddür *(96. İnşâ)*

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Sen unıtduñ beni luṭfuñla yād itdüklerüñ

Ben unıtmam ḫāṭır-ı vīrān şād itdüklerüñ *(97. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Felek düşürdi bizi bir ġarīb illere kim

Ne bir zebānumuz añlar ne tercemān bulınur *(97. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Müftī-i devr ü zamān mā-ḥaṣal-ı kevn ü mekān

Ṣūret-i cevher-i cān maʿni-i lafẓ-ı ʿālem *(100. İnşâ)*

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Gördük güşāyiş-i gül-i maḳṣūdı ṣolmadın

Ser-menzil-i murāda irişdük yorılmadın *(106. İnşâ)*

---

[1] Müfreddir.

[2] Tamamı yirmi dört(24) beyit olan bir kasîdedir.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

İtdi es̱er göñüldeki sūz u güdāzumuz

Ṣad şükr geçdi naḳd-i sirişk-i niyāzumuz *(106. İnşâ)*

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Olmış ṭutalum meyve-i ümmīd resīde

Murġān-ı belā ḳor mı anı itmege çīde *(110. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Felek bir ehl-i derūnuñ kebāb ider cigerüñ

Bir iki cāhili görse żiyāfet eyleyecek *(Fethi Efendi, 118. İnşâ)*

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Daḫı ben şimdi bildüm rūzgāruñ n'eydügin ey dil,

Bilinmezmiş ṣafā-yı vaṣl-ı yār ile geçen demler *(127. İnşâ)*

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Ġarībüñdür anı ḫoş ṭut efendüm işte ben gitdüm

Göñül dirler ser-i kūyuñda bir dīvānemüz ḳaldı *(Birrî Mehmed Dede, 127. İnşâ)*

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Uçardum bulsam ammā n'eyleyim bāl ü perüm yoḳdur *(127.-181. İnşâ)*

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mürġ-i dil uçdı żabṭına tedbīr ḳalmadı

Şehr-i Ḥaleb'de müddet-i teʾḫīr ḳalmadı

Naḳl itdi Rūm'a ḳısmetümüz dāye-i ḳader

Şehbā'da şimdi nūş idecek şīr ḳalmadı *(130. İnşâ)*

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Ne reng-i rūyı var ne neşʾe-i ṣahbā-yı nābı var

Tehī gördük dirīġā sāġar-ı billūrı Şehbā'yı *(Habeşî-zâde, 131. İnşâ)*

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Ey nāme sen ol māh-liḳādan mı gelürsin?

Ey hüdhüd-i ümmīd Sabā'dan mı gelürsin? *(143. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Baḳılsa yoḳ yine mektūb yārdan ġayrı

Şemīm-i pīrehen-i Yūsuf'uñ viren ḫaberin *(143. İnşâ)*

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Göñül bir cām-ı jeng-ālūda döndi köhne rūzında

Zamān ile aña āyīne-i ʿālem-nümā dirken *(151. İnşâ)*

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Virmez sipihr kimseye sermāye-i murād

Tā sıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda *(151. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-ı nefes rāst söyle ey dem-i ṣubḥ

Ne gün gelür ḫaberüñ var mı āfitābumdan *(159. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Güşāde ġonce-i dil ḳaldı bir bahāra daḫı *(159. İnşâ)*

Mefʿūlü mefāʿilün feʿūlün

Bu sāl-i ḫuceste-fāla Nābī

Reh-yāb olamaz melāl-i desti

Bī-naḳş u ziyād geldi zīrā

Tārīḫine lafẓ-ı ten-dürüstī *(160.2. İnşâ)*

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Ne sendendür ne bendendür ne çarḫ-ı kīneverdendür

Bu derd-i ser ḫumār-ı neşʾe-i cām-ı ḳaderdendür *(164. İnşâ)*

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Teşrīfüñ ile dīdemüzi eyle münevver *(168. İnşâ)*

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Gelmedi bir dem ḳanāʿat baḳmadan ruḫsāruña

Ḥāṣılı dünyāya ṭoydıḳ ṭoymadıḳ ruḫsāruña *(168. İnşâ)*

Müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün

Ḥammām içinde dil-beri görmez gözi külḫen görür *(169. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Bir yanar yoḳ benüm içün cigerümden ġayrı

Bir acır mı bulınur yārelerümden ġayrı *(Şükrü Çelebi, 169. İnşâ)*[1]

[1] Bu manzume Fuzulî'de şu şekildedir: Ne yanar kimse mana âteş-i dilden özge / Ne açar kimse kapum bâd-ı sabâdan gayrı (Akyüz ve diğ., 1958: 397).

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Ḫoşā ol nāme-i ser-beste kim dil-dārdan geldi

Henüz açılmaduḳ bir ġoncedür gülzārdan geldi *(183. İnşâ)*

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Mirʾāt-ı Sikender gibidür tabʿ-ı laṭīfüñ

Bāḳī ne diyem olmaya maʿlūm-ı şerīfüñ *(183. İnşâ)*

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Añılmaz mı ṣafā-yı vaṣl-ı yār ile geçen demler *(194. İnşâ)*

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

İtsün ḳıyās nāmedeki pīç ü tābdan

Āgāh o şūḫ ḥāl-i ġulām-ı kemīneyi *(195. İnşâ)*

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Yek-nesaḳdür renc ü rāḥat ḥüzn ü şādī böyledür *(203. İnşâ*

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

ʿĀḳil ne şād olur bu cihānda ne ġam çeker

Cāhil hemīşe şād olayın dir elem çeker *(203. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Cevāb-ı pursiş-i āsāyiş-i cihān Nābī

Ḫarābezār-ı ḳanāʿatde bī-nişānlıḳdur *(203. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Muntaẓır cümle aḥibbā müteraḳḳib yārān

Seni gözler seni ey ḳıble-i ehl-i ʿirfān *(208. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Şevḳümüz ḥavṣala-i ḫāmeye ṣığmaz Nābī

Anı vā-beste-i hengām-ı mülāḳāt idelüm *(208-235. İnşâ)*

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Bülendī merhemüñ keyfiyyeti ey yār-ı bī-pervā

Bu merhemden yine ol zaḫma ḳāʾildür dil-i şeydā *(212. İnşâ)*

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Her vaʿde-i dürūġına biñ yıl zamān virür *(215. İnşâ)*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Dem-i viṣāl geçer neşʾe-i şerāb gibi

Ḳalur gözüñde o demler ḫayāl-i ḫᵛāb gibi *(216. İnşâ)*

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Zebān-ı bülbül-i nālān ve ṭūṭī-i süḫandānı

Girenler fehm iderler, gülsitān u şekeristānı *(218. İnşâ)*

(Vezin?)[1]

Elā ey nesīm-i rāz-ı kilkil terāne-i kilkile ḥicāb eyler

Manṭıḳı çāk çāk idüp bī-lisān keşf-i rāz eyler

…

Ṭūṭī-i feyż-i zamān çehre-i sāḳīden

Rāz-ı engüşt dem-i mīz-āb-ı kilki selsāl eyler *(Râzî, 225. İnşâ)*

[1] Tamamı altı(6) beyit olan bir manzumedir.

(Vezin?)

Yelerek dileyen ṭurmaz seḥerī gelür ṣabā

Söyle jāleyi ġonçe-i ḫande ḫāmeye Rāzī'ye *(Râzî, 225. İnşâ)*

(Vezin?)

Açamaz ġam-ı ebrūdan ḫāme ʿaynın n'eylesün

Dehen-i nūna düşmiş noḳṭa-i ḥāl ḫāme-i rāzdan *(Râzî, 225. İnşâ)*

(Vezin?)

O demde dil-dārī-i rāz-ı raḳam bülbülāne-ṣıfat

Medḥ gülzārında pervāz eyleyüp zemzemeler eyler[1]

Teklīf-i zerrīn-i hilāl-i ḫoş-ı sāḳīden

Dil-ārāyı keşf-i kilkilā dil-sūza cinān eyler

Çeşm-i bīmār-ı dil-sūze bezmin[d]e ney-i nālān-ı ḫāmesi

Cinān-ı būy-ı rāzı nesīm-i seḥerveş ifşā eyler *(Râzî, 225. İnşâ)*

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Bu kilīm-i ṭurfe-bāf olsa degül cāy-ı ʿaceb

Devr-i çarḫuñ yādigārı rūzgāruñ nādiri

Eylemiş rişte ʿacūz-ı ṭabʿ-ı Rāzī vechi vār

Reşkden fersūde olsa peşm-i maġz-ı Sāmir'i *(Râzî, 226. İnşâ)*

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Her biri bir cānibe meyl eylemiş taʿbīrler

Ṣūret ü maʿnāsını żabṭ idemez zencirler *(Râzî, 226. İnşâ)*

[1] zemzemeler eyler: zemzemeleriyle MK2

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Yolda zencīrin sürer dīvāne şeklin bağlamış *(241. İnşâ)*

Rübâî *(Ahreb)*

Ol mürġ-i cefā-perver gibi müdām

Dāma düşerüz ḳafesden āzād olsaḳ *(241. İnşâ, Azmî-zâde Hâletî rübâ'îsinden)*

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Böyledür aḥvāl-i ʿālem, gāhī şādī gāhī ġam *(241. İnşâ)*

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Ne ʿaceb tīz geçer ẕevḳ [u] sürūr-ı eyyāmı

İrmedin nıṣf-ı nehārı irişür aḫşāmı *(Ulvî, 241. İnşâ): (Tunç, 2005: 51)*

Tablo 5.1: Aruz Kalıpları ve Nazım Şekilleri Tablosu (Türkçe Metinler)

Aruz Kalıpları	Kasîde	Gazel	Tahmis	Rübâ'î	Kıt'a	Beyit	Mısra
Ahreb				8			
Ahrem				1			
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün	1	2	1			5	3
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün					6	12	
Feʿilātün feʿilātün feʿilün					2		
Feʿilātün mefāʿilün feʿilün	1				1	2	
Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūlün					1		
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün	1	1			2	15	2
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilātün							1
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün					1	12	2
Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün		1			1	9	1
Mefʿūlü fāʿilātün mefʿūlü fāʿilātün						1	
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün	2					4	1
Mefʿūlü mefāʿilün feʿūlün	1				1		
Müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün							1
Vezni tespit edilemeyen		1				2	
TOPLAM	**6**	**5**	**1**	**9**	**15**	**62**	**11**

2.2.1.4.2. Farsça Manzumeler[1]

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Bedīʿ-i nāme ki her nīk zi-lafẓ-ı cān-baḫşeş

Çu der-siyāhi-i şeb rūşenī-i pervīn est

Daḳīḳehā-yı maʿāneş der-libās-ı ḥurūf

Zi-rūy-ı luṭf sezā-yı hezār taḥsīn est (1. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Çu rūzgār resīdem be-dergehī ki koned

Zamāne ṭavf-ı ḥarīmeş be-dīde-i taʿẓīm (1. İnşâ)

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Bāġ-ı maʿnī ḫoş-bahār ez-ebr-i taḳrīr-i men est

Serv-i ū naẓm-ı men est ü sebz-i ū inşā-yı men (1. İnşâ)

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Gülşen-i ṭabʿ-ı tu ez-taḥsīn-i men şud sebz ü ter

Ebr-i ū cūd-ı men est ü mihr-i ū iʿṭā-yı men (1. İnşâ)

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

Çu şaṣt āmed nişest āmed be-dīdār (Nizâmî, 21. İnşâ)

Feʿilātün mefāʿılün feʿilün

Ender īn kārgāh-ı būḳalemūn

Kullu emrin bi-vaḳtihi merhūn (23. İnşâ)

[1] Farsça manzumelerin tercümeleri karşılaştırmalı metin içinde verilmiştir.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Kār mevḳūf be-vaḳt est ki çun vaḳt resīd

Ḫᵛābī ez-bend rehānīde meh-i Kenʿān-rā (23. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Leẕīẕ būd ḥikāyet dırāzter goftem

Çünān-ki ḥarf-i ʿaṣā goft Mūsā ender-Ṭūr (23, 26.3. İnşâ)

(Ahreb)

Şeb reft u ḥadīs̱-i mā be-pāyān ne-resīd

Şeb-rā çe guneh ḥadīs̱-i mā būd dırāz (Mevlânâ, 23. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilātün

Besā laṭīfe ki der-żımn-ı nā-murād bahā'st (24. İnşâ)

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Mā ez-tu cudāyīm be-ṣūret ne be-maʿnā

Çun fāṣıla-i beyt boved fāṣıla-i mā (25. İnşâ)

Mefʿūlü fāʿilātü, mefāʿīlü, fāʿilün

Dil ez-neşāṭ nāme-i luṭfet çu kūdegān

Ṣad bār ḫᵛānde vü dīger ez-ser-girifte est (26.2.-157. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Eger ḥaḳīḳat-i İslām der-cihān est

Hezār ḫande zened küfr ber-Muselmānī (36. İnşâ)

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Olmadum farḳa muvaffaḳ ḳalem-i müşgīnüñ

H̬āk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet (40.1. İnşâ)

Mefʿūlü mefāʿ īlün mefʿūlü mefāʿ īlün

Çun rūḥ-ı kemīn Nābī der-lucce-i nūr āmed

Ez-tengī-i dunyā rest der-dār-ı surūr āmed

Taḥḳīḳ-şināsān-ı maʿnī-i şuhūd-ı ġayb

Gūyend be-tārīh̬ ***Nābī be-ḥużūr āmed*** *(58.2. İnşâ)*

Mefʿūlü fāʿilātü, mefāʿīlü, fāʿilün

H̬āşāk nīz der-dil-i deryā guẕer koned (59. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Eger be-çeşm-i beden furṣat-ı ziyāret n'ist

Ne besteʾend be-kes şāh-rāh-ı dilhā rā (60. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Eyā vezīr-i güzīn ṣadr-ı Cem mübārek bād

Berāt-ı cāh-ı humāyūn-raḳam mubārek bād (67. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Hemīşe pīş ü pesüñde s̱ebāt-ı rifʿat içün

H̬ırām-ı ḳāmet-i tūġ u ʿalem mübārek bād (67. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Niẓām-ı memleket ü intiẓām-ı ʿālem içün

Mürācaʿāt-ı umūr-ı ümem mübārek bād (67. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Berāy-ı resm-i edeb pīşgāh-ı cāhuñda

Ḳad-i sipihr-i ser-efrāz ḫam mübārek bād (67. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Be-bīn tefāvut-i cāh ez-kucā'st tā-be-kucā (67. İnşâ)

(Vezin?)

Subḥāna'llāh temām-ı ser tā-pāyeş

Der-ḳālıb-ı ārzū-yı men rīḫte-end (69. İnşâ)

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Hem-çun şerāb-ı telḫ-i be-reghā-yı mey-perest

Her kūçeʾi ki, hest be-ʿālem-i devīden est (69. İnşâ)

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Taḳdīr çunīn būd çi tedbīr numūdīm

Taḳdīr-i Ḫudā-rā ki tevāned ki be-der-kerd (75. İnşâ)

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Müjde ey dil ki bahār-ı çemen-efrūz āmed

Şeb be-reft ez-ser-i sermā-zedegān rūz āmed (106. İnşâ)

Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl

Eger pursi ez-ḥāl-i men yek-nefes

Men u terk-i ummīd ve defʿ-i heves (118. İnşâ)

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Her ki bed-rā pervered āḫir ez u bāyed şikest

Muḥtesib-rā ber-ser-i ḫum būy-ı mey-āver şikest (118. İnşâ)

Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl

Ser-i nā-kesān[-rā] ber-efrāşten

Ve'z ānān umīd-i bihī dāşten

Ser-i rişte-i ḫᵛīş gum-kerden est

Be-ceyb-enderūn mār perverden est (118. İnşâ)

Mütefāʿilün feʿūlün mütefāʿilün feʿūlün

Be-bur ey ṣabā peyāmī be-gül ez-fiġān-ı bülbül

Ve iẕā suʾilte minnī fe-kemā raʾaytenī ḳul (127. İnşâ)

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Murġī çu hevā-yı dil-i men geşte şikāret

Şukrāne-i īn ṣayd tehī kon ḳafesī çend (129. İnşâ)

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Yek-dehān ḫᵛāhem be-pehnā-yı felek

Tā-be-gūyem vaṣf-ı ān reşk-i melek (130. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilātün

Dilā zebān-ı edeb cüz be-āferīn me-küşāyī (135. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Dil-i remīde-i mā şekve ez-vaṭan dāred

ʿAḳīḳ-i mā dil-i pür-ḫūnī ez-Yemen dāred (151. İnşâ)

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Der-ġam-ābād-ı felek raḫne-i āzādī n'ist

Be-numā ḫāṭır-ı āzāde kudām est āncā (164. İnşâ)

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Kilk-i muşgīn-i tu rūzī-i ze-mā yād koned

Be-bered ecr-i du ṣad bende-i āzād koned (183. İnşâ)

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

An siyeh-çerde ki şīrīnī-i ʿālem bā-ū'st (Hâfiz, 196. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Be-āsmān-ı ser-efrāz nāz mī-zībed

Be-ḫāksār-ı furū-ten niyāz mī-zībed (199. İnşâ)

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Ender-īn kārgāh-ı **kün fe-yekün**

Kulli emrin bi-vaḳtihi merhūn *(203. İnşâ)*

Pīçīde şeved be-pāy-ı her kes ʿameleş (203. İnşâ)

(Vezin?)

İnṣāf be-deh ey felek-i mīnā-fām

Z'īn her du kudām ḫūbter kerd ḫırām

Ḫūrşīd-i cihān-tāb-ı tu ez-cānib-i ṣubḥ

Yā māh-ı cihān-gerd-i men ez-cānib-i şām (Ali Şîr Nevâî, 208. İnşâ)

(Vezin?)

Īn nāme ki, māye-i neşāṭ u ṭarab est

Efzūnī-i ʿahd-i ḫoşī-rā sebeb est (210. İnşâ)

(Vezin?)

Ger bāde çunīn şude ḫumārī bihter

Z'īn merhem-i yāre zaḫm-dārī Bihter (212. İnşâ)

(Ahrem)

Ey ber-tu sücūd-ı zāhidān vaḳt-ı nemāz

V'ey ṭāʿat-i rindān be-tu hengām-ı niyāz

Ger ehl-i ḥaḳīḳat est ü ger rāh-ı mecāz

Her kes be-zebānī be-tu mī-gūyed rāz (212. İnşâ)

Gīrem ki, Ḫudā cāme dehed kū endām? (215. İnşâ)

Müfteʿilün fāʿilün müfteʿilün fāʿilün

Ber-feres-i tīz-rev her ki tu-rā dīd guft

Berg-i gul-i surḫ-rā bād kucā mī-bered? (216. İnşâ)

(Vezin?)

Z'-ḫᵛān-ı kerem şüd heme behremend

Gürisne ne-mānde cüz īn derdmend (220. İnşâ)

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Z'īn beşāret der-çemen her geh ki mī-āyed nesīm

Mī-nehed eşcār serhā ber-zemīn şükrān rā (Selmân-ı Sâvecî, 223. İnşâ)

(Vezin?)

Kes nümāyed Cem ez-ḥaḳīḳat-i vāridāt-ı ḥall-i İlāhī

Maẓhar-ı ān bāşed ki yābed feyż ez-ʿināyet-i İlāhī (225. İnşâ)

Ber-ān muḳteżā ebyāt-rā ḳalem-rev be-mā şude est (225. İnşâ)

(Vezin?)

Ber-īn rū ḳalem ez-tedbīr-i ūstād-ı mā

Nev-perver niyāzī kun ze-ʿayn-ı melāl-i mā (225. İnşâ)

(Vezin?)

Ey yār ġam heme ez-īn tu teʾessüfī ne-yāft

Nīş u nūş kunem ki ez-menbaʿ-ı nāb est (225. İnşâ)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Resmī ḫāme kuned ḥāl-i ʿanber ber-ṣaḥīfe

Berāy-ı ān dīde-i nem ḫūn-ı eşk-bār şude (225. İnşâ)

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Cāh u celālet muḫalled bād şevket ber-ḳarār

ʿİzz ü iḳbālet müʾebbed bād ḥaşmet pāyidār (232. İnşâ)

Feʿūlün, feʿūlün, feʿūlün, feʿūl

Be-gerdiş kuned nesr-i ṭāʾir ṭavāf (234. İnşâ)

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Her nāvek-i duʿā ki güşādend ehl-i rāz

Ez-bāzū-yı niyāz heme ber-hedef resīd (234. İnşâ)

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Taḳdīr çunīn būd çe tedbīr numūdīm

Taḳdīr-i Ḫudā-rā ki, tevāned ki, be-der-kerd (237. İnşâ)

Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl

Zamāne be-nīk ü bed ābisten est

Sitāre gehī dūst u geh düşmen est (237. İnşâ)

(Vezin?)

Būy-ı küfr mī-āyed (238. İnşâ)

(Vezin?)

Lafẓ-ı İncīl kucā, maʿnī-i eşʿār kucā (238. İnşâ)

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

Felek kec-revter est ez-ḫaṭṭ-ı tersā (238. İnşâ)

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün[1]

Uftādegī ze ṭıynet-i men kim nemī-şeved

Ger baʿd-ı merg berg-i ḫuşk şevem būriyā şevem

…

Bī-reng-i ʿaşḳ reng-i diger rā çe iʿtibār

Ger baʿd-ı merg mühre şevem kehribā şevem (240. İnşâ)

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Murġ-ı zīrek çün be-dām üfted taḥammül bāyedeş (241. İnşâ)

---

[1] Tamamı beş(5) beyittir.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Fikr-i şenbe telḫ dāred cumʿa-i eṭfāl rā (241. İnşâ)

Tablo 5.2: Aruz Kalıpları ve Nazım Şekilleri Tablosu (Farsça Metinler)

Aruz Kalıpları	Rübâ'î	Kıt'a	Beyit	Mısra
Ahreb	2			
Ahrem	1			
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün			1	
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün			5	2
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün			5	1
Feʿilātün mefāʿilün feʿilün			2	
Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl		1	2	1
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün			11	1
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilātün				2
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün				
Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün				2
Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün			9	1
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün			4	
Mefʿūlü mefāʿīlün mefʿūlü mefāʿīlün		1		
Müfteʿilün fāʿilün müfteʿilün fāʿilün			1	
Mütefāʿilün feʿūlün mütefāʿilün feʿūlün			1	
Vezni tespit edilemeyen	0	0	5	6
TOPLAM	**3**	**2**	**46**	**16**

2.2.1.4.3. Arapça Manzumeler[1]

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i yek-tā

Ḫalleda'llāhu mulkehu ebedā (19.3. İnşâ)

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Rūḥahu rūḥī ve rūḥī rūḥahu

Men raʾā rūḥayni ʿāşā fi'l-beden (25. İnşâ)

(Vezin?)

Mā-murselun esraʿu fi'n-necāḥ

Min-aṣfarin mudevverin ṣıḥāḥ (26.2. İnşâ)

Lev la'l-tuḳā le-ḳultu le-hu cellet ḳudretuhu (Harîrî, 26.2. İnşâ)

Mütefāʿilün feʿūlün mütefāʿilün feʿūlün

Be-bur ey ṣabā peyāmī be-gül ez-fiġān-ı bülbül

Ve iẕā suʾilte minnī fe-kemā raʾaytenī ḳul (127. İnşâ)

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Ender-īn kārgāh-ı ***kün fe-yekün***

Kulli emrin bi-vaḳtihi merhūn *(203. İnşâ)*

[1] Arapça manzumelerin tercümeleri karşılaştırmalı metin içinde verilmiştir.

Tablo 5.3: Aruz Kalıpları ve Nazım Şekilleri Tablosu (Arapça Metinler)

Aruz Kalıpları	Beyit	Mısra
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün	1	
Feʿilātün mefāʿilün feʿilün	2	
Mütefāʿilün feʿūlün mütefāʿilün feʿūlün	1	
Vezni tespit edilemeyen	1	1
TOPLAM	**5**	**1**

2.2.1.4.4. Manzum Metinlerin Vezni ve Nazım Şekilleri

Münşeât'ta birçok manzum metne yer verilmiştir. Bazı mektuplar manzum metin olarak yazılmıştır (İ. 26-1, İ. 28, İ. 40-3). Münşeât'ta yer alan manzum metinlerin veznini ve nazım şekillerini gösteren tablolar hazırlanmıştır (Tablo 5.1, 5.2, 5.3). Buna göre Münşeât'ta en fazla Türkçe manzum metin bulunmakta ve ardından Farsça ve Arapça olarak sıralama devam etmektedir. Tablolarda vezni tespit edilemeyen manzum metinler de gösterilmiştir.

2.2.2. Münşeât'ın İmlâ İncelemesi

XVII. yüzyıl, Eski Anadolu Türkçesi özelliklerinin kullanımına devam edildiği, ancak ünlü uyumlarının da kullanıma girmeye başladığı "geçiş dönemi" olarak değerlendirilebilecek bir yüzyıldır. Bu durum, doğal olarak metin çalışmalarında bir karışıklığa sebep olmaktadır (Tuğluk, 2010: 359). Belki de bundan dolayı Münşeât'ta bazen imlâ karışıklığı/tutarsızlığına rastlanmaktadır. Günümüzdeki metin çalışmalarında da imlâ tutarsızlığı sık sık göze çarpmaktadır. Bu çalışmanın karşılaştırmalı metninde İsmail Ünver'in *"Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler"* adlı makalesi esas alınmıştır. Metnin imlâsı ile ilgili bazı hususlar, aşağıda sıralanmıştır:

Ünsüzlerin Yazımı

1. /ç/ ünsüzü genellikle cîm (ج) ile yazılmıştır.

2. /p/ ünsüzü genellikle bâ (ب) ile yazılmıştır.

3. Günümüzde d (د) harfi ile gösterilen bazı kelimelerin ilk sesleri, ṭ (ط) harfi ile gösterilmiştir. Örnek: ṭaġ, ṭamġa, ṭoġ-, ṭoġru, ṭoḳuz, ṭoḳun-, ṭol-, ṭolu, ṭuyul-, ṭurur. Bazı kelimelerde ise hem ṭ (ط) hem de d (د)'li kullanım beraber söz konusudur. Örnek: ṭolaş-dolaş, ṭoy-doy, ṭur-dur.

Eklerin Yazımı

4. Karşılaştırmalı metinde birinci teklik şahıs iyelik eki *-Um* EAT'de olduğu gibi yuvarlak ünlü ile; ikinci teklik şahıs iyelik eki *-Üñ* yuvarlak ünlü ile; üçüncü teklik şahıs iyelik eki *-I* düz ünlü ile kullanılmıştır. Birinci çokluk şahıs iyelik eki olan *-UmUz*, yuvarlak tabanlı kelimelere eklenirken "derūnımuza, olduġımuzda, taṣavvurımuza" örneklerinde olduğu gibi yardımcı ses olarak ye (ی) ile kullanılmasından dolayı bazen *-ImUz* şeklinde gösterilmiştir. İkinci çoğul şahıs iyelik eki olan *-(U)ñUz,* EAT'de yuvarlak olarak kullanılırken Münşeât'ta bazen ye (ی) ile istinsah edilmiştir. Örnekler: ʿazīz-iñüz-i (عزیزیکزی), ḳadr-iñüz-i (قدریکزی), s̱enāver-iñüz (ثناوریکز), enver-iñüz-den (انوریکزدن), peder-iñüz-e (پدریکزه), żamīr-iñüz-i (ضمیریکزی).

Karşılaştırmalı metinde birinci çoğul şahıs eki olan *-Uz,* yuvarlak ünlülü gösterilmiştir. Ayrıca bu ekin *-vUz* şeklinin, farklı şekillerde istinsah edildiği görülmüştür. Örnekler: idine-vüz (ایدینه یوز - ایدینه یز - ایدینه وز)

5. *-A* datif eki, hem elif (ا) ile hem de he (ه) harfi ile istinsah edilmiştir. Örnekler: añ-a (اکا), bañ-a (بکا), dām-a (دامه).

6. *-rA* yön ekinin ünlüsü, he (ه) ile istinsah edilmiştir. Örnekler: üz-re (اوزره), ṭaş-ra (طشره), ṣoñ-ra (صکره), iç-re (ایچره).

7. *-daş* isimden isim yapım ekinin ünlüsü elif (ا) ile gösterilmiştir. Örnek: ḳarın-daş-uñuz.

8. *-sIz* isimden isim yapım olumsuzluk eki, karşılatımalı metinde "bār-gīr-süz, şübhe-süz, sulṭānum-suz" örneklerinde olduğu gibi yuvarlak ünlülü yazılmıştır.

9. *-cI* eki; "duʿā-cı, ḳapu-cı, mektūb-cı-sı, çaḳır-cı-başı, balṭa-cı, Şūrba-cı-zāde, taḫt-ı revān-cı-başı, daʿvā-cı-sı" kelimelerinde olduğu gibi düz ünlülüdür.

10. *-cIk* eki; "ḳuzı-cıḳ-ların, miḳdār-cıḳ, emekdār-cıḳ-lar" örneklerinde olduğu gibi düz ünlülü olarak kullanılmıştır.

11. *-lI* eki, "saʿādet-lü, devlet-lü, ʿināyet-lü, mekremet-lü, muḥabbet-lü, ḳan-lu, māl-lu" örneklerinde olduğu gibi yuvarlaktır. Öte taraftan "Çorlı-lı, kir-li, yaldız-lı, çañ-lı, uṣ-lı" gibi kelimelerde ise bu ekin düz ünlü ile gösterilmiştir. Karşılaştırmalı metinde her iki durum, olduğu gibi korunmuştur.

12. *-lIk* ekinin ünlüsü, karşılaştırmalı metinde düzlük-yuvarlaklık bakımından kök ünlüsüne uyumlu olarak yazılmıştır. Örnekler: bī-nişān-lıḳ-dur, sü-başı-lıḳ, çaḳıl-lıḳ, ṣarf-fürūş-luḳ.

13. *-ncI* eki; "dörd-ü-nci, bir-i-nci" örneklerinde olduğu gibi düz ünlülüdür.

14. Fiilden fiil yapım eki olan *-(I)l-* ekinin ünlüsü, ye (ی) ile yazılmamışsa bile karşılaştırmalı metinde düz-dar ünlülerle yazılmıştır. Örnekler: Buyur-ıl-, gönder-il-, yaz-ıl-, ḳaldır-ıl-, itdir-il-, vir-il-.

15. *-(I)ş-* eki "ḳar-ış-, yap-ış-, ir-iş-" örneklerinde olduğu gibi düz ünlü ile yazılmıştır.

16. EAT'de yuvarlak ünlülü olan *-DIr* faktitif eki, bu ekin ünlüsünün birçok yerde ye (ی) ile kullanımından dolayı karşılaştırmalı metinde düz-dar ünlü ile yazılmıştır. Örnekler: it-dir-, çek-dir-, in-dir-, di-dir-.

17. *-(I)n-* eki, EAT'deki gibi düz ünlü hali ile karşılaştırmalı metne alınmıştır. Örnekler: Dök-in-disi, süpür-in-disi ol-ın-duḳda.

18. *-mA* fiilden isim yapım eki, he (ه)'li ve he (ه)'siz olarak istinsah edilmiştir. Örnekler: buyur-ma-larıyla (بیورملریله), yanaş-ma (یناشمه).

19. Sıfat-fiil yapım eki olan *-dUḳ, -dUġ* eki, EAT'de daima yuvarlak ünlü ile yazılmıştır (Ergüzel, 2009: 29). Ancak Münşeât'ta, bu ekin ünlüsünün bazen ye (ی) ile yazıldığı görülmüştür. Örnek: oldığımuz (اولدیغیمز).

20. Zarf-fiil eki olan *-up/-üp* ekinin ünsüzü, nüshalarda *"ب"*ile istinsah edilmiştir.

21. *-IcAk* zarf-fiil ekinin birinci vokali, bazen ye (ی) ile bazen de ye (ی)'siz istinsah edilmiştir. Örnekler: alıcaḳ (آلیجق), olıcaḳ (اولجق).

22. "Gördük güşāyiş-i gül-i maḳṣūdı **ṣolmadın** / Ser-menzil-i murāda irişdük **yorılmadın** (İ. 106) ile "Ne ʿaceb tīz geçer ẕevḳ [u] sürūr-ı eyyāmı / **İrmedin** nıṣf-ı nehārı irişür aḫşāmı (Ulvî, İ. 241)" beyitlerinde *"ṣolmadın-yorılmadın-irmedin"* zarf-fiillerinde *-mAdAn* eki kullanılmıştır. Bu manzume incelenen Nâbî Dîvânında da (Bilkan, 1997) bulunamamıştır. Dolayısıyla bu örneklerin Nâbî'ye ait olmayan alıntılar olduğu düşünülmektedir.

Bazı Kelimelerin Yazımı

23. Bazı kelimelerde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı durumlar söz konusudur. Örnek: *ḳurı, degül-süz, bilür-süz.*

24. Bazı kelimelerin yuvarlak olarak istinsah edildiği görülmüştür. Bu kelimelerden biri de *kapı* sözcüğü olup metinde *ḳapu* olarak geçmektedir.

25. Bugün *çubuk* olarak kullanılan kelime ise karşılaştırmalı metinde *çıbuġ-uñ* (چبوغن) şeklinde yer verilmiştir.

26. *"berü-beri, kendü-kendi"* sözcükleri her iki farklı halde yazılmıştır. *"ḳarşu"* sözcüğünün ikinci ünlüsü, yuvarlak ünlüdür.

27. Bazen ünlüleri ye (ی) ile bazen de ye (ی)'siz gösterilmiş olan *beg, gece, deyü* gibi kelimeler, karşılaştırmalı metinde /e/ ile yazılmıştır. Bugün /e/ ile yazılan *di-, id-, it-, ir-, yit-, ir-, vir-,* gibi fiillerin ise kök ünlüsü hep ye (ی) ile yazılmıştır. Ayrıca bugün birinci ünlüsü /i/ olarak söylenen *eyü* (ایو) sözcüğü de karşılaştırmalı metinde bir defa geçmektedir.

28. Bugün "öyle, o şekilde" anlamlarında kullanılan sözcüğün, Münşeât'ta *eyle* olarak geçtiği görülmüştür.

29. Metinde ünlü düşmesi olabilecek bazı kelimeler kullanılmıştır. Örnekler: *üzere-üzre; oġul- oġlum; göñül-göñlüñi.*

30. *-mI* soru eki kendisinden önceki kelime ile hem bitişik hem de ayrı istinsah edilmiştir. Örnekler: *ṣalmış mı (*صالمشمى), *ola mı* (اوله مى).

31. Bazı sözcüklerin nüshalarda bazen bitişik bazen de ayrı yazıldığı görülmüştür. Örnekler: *ʿarż-ı ḥāl* (عرضحال- عرض حال), *ḫāk-i ʿizzet* (خاكعزت- خاك عزت).

32. Bazen iki kelimenin genellikle vezinden dolayı birleşik yazıldığı ve bir ünlüsünün düştüğü görülmüştür. Örnekler: ne + eyler: *n'eyler*; ne + eylesün: *n'eylesün*; ne + eyleyim: *n'eyleyim*; ne + eydügin: *n'eydügin*; *ne + ist: n'ist (Farsça);* ne + ola: *n'ola*; ne + olaydı: *n'olaydı*; ne + olduġın: *n'olduġın*.

İzafet Kesresinin Yazımı

33. Bazen izafet kesresi için ye (ى) ya da vav (و) harfi yazılmıştır. Örnek: mesmūʿ-ı: mesmūʿı (مسموعى-مسموع); *"…duʿā-yı ʿömr-ü devletüñüze…"* (İ. 19-1); *"…daʿavāt-ı devām-ı ʿömr-ü devletleri tanẓīmi…"*(İ. 59); *"…aḫẕ-u intiḳām idügi…"*(İ. 212, İ. 216).

Hareke ve Yazı İşaretleri

34. Metin istinsah edilirken bazen şedde kullanılmıştır.

35. Sonu eksik olup müstensihi ve istinsah tarihi bilinmeyen BD2 nüshası harekelidir.

36. Okunması zor olan ya da okuyucu tarafından yanlış okunabilecek bazı kelimeler harekelenmiştir. Örnek: münsī (مُنْسِي).

2.2.3. Münşeât'ın Muhteva İncelemesi

Burada Münşeât'ta yer alan metinlerin kısaca içeriklerine yer verilmiştir. Bu içerikler, inşâ numaraları ile beraber aşağıdadır:

İnşâ 1: Bu metin, Habeşî-zâde tarafından eserin girizgâhı olarak yazılmış olup Nâbî'ye ait değildir. Nâbî'nin münşîliği övülmüş, eserin toplanmasına yer verilmiştir: Buna göre eser, sultanın damadı olan vezir tarafından verilmiş bir emre binaen derlenmiştir.

İnşâ 2: Nâbî, bir akşam ikinci vezir ve sultanın damadı olan Şehit Ali Paşa'nın (1667-1716) bir ziyafet meclisine katılmıştır. Bir yemeğe davet mektubunun kaç değişik şekilde yazılabileceği konuşulmaktadır[1]. Herkes fikrini söyler. Nâbî, on beş (15) değişik şekilde söyleyebileceğini belirtir ve bunu bir gecede yazıp tamamlar. Aşağıdaki özetlenen ilk on beş metin bu hususla ilgilidir:

İnşâ 3'te bir sabah vaktinde, güneşin doğuşu esnasında muhatapla görüşmek, sohbet etmek düşüncesi dile getirilirken bir ziyafet davetinin gıda kavramlarıyla; İnşâ 4'te bir bahçede su kenarında serinlemekle ilgili kavramlarla; İnşâ 5'te bir Mevlevî tekkesinin kavramları ile; İnşâ 6'da kahramanlık meydanındaki at biniciliğinin kavramları ile; İnşâ 7'de kumaş ticareti kavramlarıyla; İnşâ 8'de güzel koku kavramları ile; İnşâ 9'da hakikat, ince anlayış, kalp temizliği, ihlas gibi kavramlarla; İnşâ 10'da bir ordunun ilerleyiş kavramlarıyla; İnşâ 11'de çamaşır yıkama kavramlarıyla; İnşâ 12 ve 13'te yazı yazma ifadeleriyle; İnşâ 14'te sergilenen güzel davranışlarla; İnşâ 15'te çadırla ilgili kavramlarla; İnşâ 16'da bir gelinin kıymetli taşlarla süslenmesi ile; İnşâ 17'de ise hastalık ve tedavi kavramları ile muhatap davet edilmiştir.

İnşâ 18: Nâbî, Vezir Ali Paşa'nın daha yeni vezirliğe atanması münasebetiyle kendi eserlerinden biri olan Hadîs-i Erbaîn Tercümesi'ni hediye olarak bu mektupla beraber göndermiştir. Buradan, Nâbî'nin daha evvelden Ali Paşa'ya iki mektup daha gönderdiği

[1] Ayrıntılı bilgi için bk. Kaya, 2007: 117; Gökyay, 1974: 18.

anlaşılmaktadır. Hatta, Tevkiî Süleyman Paşa, bu mektuplarda bazı yazım kusurlarını görmüş ve bu durum Nâbî'yi utandırmıştır.

İnşâ 19: Bu mektup, bir dua-nâme olup Sultan Ahmet zamanında Şehit Ali Paşa'ya Halep'ten bir na't-ı Nebevî ile beraber gönderilmiştir.

İnşâ 20: Şehit Ali Paşa'nın vezaret-i sânî makamına gelişiyle yazılmış bir tehniyet-nâmedir. Mektubun ikinci bölümünde vezirin Halep taraflarına gelmesinden dolayı Halep civarının cennet gibi olduğuna işaret edilmiş, dua ile mektup bitirilmiştir.

İnşâ 21: Halep Muhafızı Mehmet Paşa'ya ya da sâbık Vezir Şehit Ali Paşa'ya yazılmış olan bu dua-nâmede Nâbî, duadan sonra kendisinin çok yaşlandığını, vücudunda takat kalmadığını, bu yüzden kendisine bir at verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

İnşâ 22: Daha önce gönderilmiş olan dua-nâmeye cevap verdiği belirtilen bu metinde girişten sonra Nevruz Bayramı'nda Mir-âhûr Muhammed Paşa eliyle yazılmış olan metne cevap verilmiştir. Buna göre Muhammed Paşa'nın mektubu edebî zevk ve estetik açısından övülmüştür. Bu mektubun Sultan Ahmet'e gönderilmiş olan ikinci bölümünde daha önceki talebin Muhammed Paşa'ya havale edildi belirtilmiştir. Nâbî burada muhatabından bir Rumeli beygiri istemiştir. Bir beygirin temin edilmesinin muhatap için basit bir iş olduğunu vurgulamıştır.

İnşâ 23: Nâbî, bu mektupta Sultan Ahmet ile aralarında geçen bir olayı anımsatmış, buna dayanarak sultandan çeşitli hediyeler talep etmiştir.

İnşâ 24: Bu inşâ, yazarın Veysî'nin Siyer'ine zeyil olarak yazdığı mensur Zeyl-i Siyer-i Veysî adlı eserin şekil ve içerik özellikleri hatta kapak özelliklerinden de detaylı olarak bahsettiği bir metindir.

İnşâ 25: Daha önce Halep Muhafızı Silahtar Vezir İbrahim Paşa'ya yazılmış olan bir muhabbet-nâmeye binaen Nâbî'ye hediyeler gönderilmiş, Nâbî de aldığı hediyelere teşekkür etmek amacıyla bu mektubu yazmıştır. Mektubun sonunda yazar, kendi evinin tamir edilmesini de talep etmektedir.

İnşâ 26.1: Başlıktan Sultan Ahmet'in Nâbî'ye gönderdiği bir hediyeye binaen yazılmış olduğu anlaşılan bu kasîde, daha önceden sultana gönderilmiştir. Ancak şairin herhangi bir ihsana nail olmaması nedeniyle aşağıdaki mektupla beraber muhataba tekrar gönderilmiştir[1].

İnşâ 26.2: İnşâ 26.1'deki kasîde ile beraber Sultan Ahmet'e gönderilmiş olan bu mektupta Sultan Ahmet'in cülusu hatırlatılmıştır. Sultan, madde ve mana âleminde üstün niteliklere sahip olması bakımından fazlasıyla övülmüş ve mektup, sultandan lütuf ve ihsan talebi ile bitirilmiştir.

İnşâ 26.3: Nâbî, yazdığı bir eserin tamamını sultana göndermenin nasip olmadığını, eserin bir nüshasının Halep Mollası Kevakibî-zâde Veliyüddin Efendi'de olduğunu, istenirse eserin ondan alınıp istinsah edilebileceğini bildirmiştir. Önceden sultana sunduğu bazı eserlerinden dolayı çeşitli hediyeler aldığını belirtmekte, özellikle *Tuhfetü'l-Harameyn*'e karşılık bolca ihsanlara nail olduğunu ifade etmektedir.

İnşâ 27.1: Halep Valisi Silahtar İbrahim Paşa'ya yazılmış olan övgü ve teşekkür içerikli bir dua.nâmedir.

İnşâ 27.2: Halep Valisi Silahtar İbrahim Paşa'ya yazılmış mektubun aceleye getirilerek yazıldığını belirten özür içerikli bir haşiyedir.

İnşâ 28: Sultan Ahmet'in oğlu Şehzâde İsâ'nın doğumuyla ilgili bir tarih manzumesidir.

İnşâ 29: Nâbî'nin İbrahim Paşa'ya Antakya'da bir köy malikanesi dolayısıyla yazdığı cevap-nâmedir. Burada Nâbî subaşı olduğunu beyan etmiştir.

İnşâ 30.1: Nâbî tarafından Sultan Ahmet'e, Şehzâde Sultan Mehmet'in veladeti dolayısıyla yazılmış tarih manzumelerini bildiren bir mektuptur.

---

[1] Münşeâtlarda bazen manzumelere yer verilmiştir. Bazen münşînin kendisi bazen de inşâ derlemesi yapan kişi/ler, kendi şiirlerinden ya da başka şairlerden alıntı yaparak mensur metin içinde bir beyit, kıt'a, gazel ya da kasîdeye yer vermiştir. Hatta bazen mektuplarını baştan sona kadar manzum olarak yazmışlardır (Haksever, 1996: 28-29; Güven, 2007: 115-126).

İnşâ 30.2; İnşâ 30.3: Şehzâde Sultan Mehmet'in doğumu sebebiyle yazılmış velâdet-nâme türünde iki tarih manzumesidir.

İnşâ 30.4: Önceki mektubun tetimmesi (eklenti) olarak yazılmış olan bu metinde *Hayr-âbâd* nüshasının Anadolu kadılarından Faik Efendi'den temin edilebileceği belirtilmiştir. Ardından sadrazamın oğluna gönderilmiş olan kısa bir dua-nâmeye yer verilmiş, söz konusu tarihlerin bir suretinin sadrazama da gönderildiği ifade edilmiştir. Nâbî, burada Defterdar-zâde Ali Ağa ile yaptığı sohbetlere değinmiş, muhataptan lütuf ve ihsan beklentisi ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 31.1: Nâbî'nin, kardeşi Mahmud Ağa'nın toprağını, oğullarına bölmek amacıyla yazdığı bir dua-nâmedir. Duadan sonra Arap seferi sırasında Hacı Mahmud'un kendisine ait olan zeameti, yaşlılığından dolayı oğulları Hacı Muhammed ve İsmail arasında paylaştırmak istediğini ifade etmiştir.

İnşâ 31.2: Nâbî, Musahip Paşa ile olan muhabbetinin Râmî Paşa ile de devam etmesini dilemektedir.

İnşâ 32: Nâbî'nin, oğlu Hayrullah Çelebi'nin elindeki kahve vergilerinin sağlamlaştırılması ricasıyla İbrahim Paşa'ya yazdığı bir iltimas-nâmedir. Duadan sonra durumunu arz edip Muhassıl Abdurrahman'ı şikâyet etmiştir. Muhatabının yardımıyla sıkıntıdan kurtulduğunu, mektubun sabah namazı vaktinde aceleyle yazıldığını belirtmiş, bu yüzden hatalarının affedilmesini dileyerek duayla mektubu bitirmiştir.

İnşâ 33: Huzur-ı humayunda *Hayr-âbâd* adlı eserin kıymet görmesi amacıyla sadrazama yazılmış bir letâif-nâmedir. Duadan sonra Nâbî, muhatabıyla geçmişteki anılarından, dostluklarından bahsedip söz konusu esere sahip çıkılması gerektiğini ifade ederek dua ile mektubu bitirmiştir.

İnşâ 34: Halep Valisi İbrahim Paşa'nın Nâbî ile mektuplaşmasından bahsedilmiştir. Nâbî, burada muhatabını sürekli hatırladığını vurgulamaktadır.

İnşâ 35: Hüseyin Ağa'ya gönderilmiş olan bir niyaz-nâme olup ağadan Süleyman Paşa-zâde Yusuf Bey'e şefâat etmesi talep edilmektedir.

İnşâ 36: Uzman bir tabibe gönderilmiş olan bir davet-nâmedir. Bu metin iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde bir doktor talep edilmektedir. İkinci bölümde ise Nâbî, Mısır'dan biriyle mektuplaşmasından bahsetmiştir. Bu mektup, Ramazan ayında imsak vaktinde yazılmıştır. Bu yüzden mektubun itina ile yazılmadığı, bayram hilâli görüldüğünde bundan daha iyi bir mektup yazılacağı ifade edilmiştir.

İnşâ 37: Vezire yazılmış olan bu metinde Nâbî, ondan Kapıcıbaşı Süleyman Paşa-zâde Yusuf Bey'e şefâat etmesini istemiş ve muhatabına yeni yazılmış birkaç gazelini sunmuştur.

İnşâ 38: Halep'ten başkente/İstanbul'a yapılan bir yolculuk esnasında Nâbî, şevke gelerek sultan ya da sadrazama bu ubûdiyet-nâmeyi yazmıştır.

İnşâ 39: İkinci Vezir Silahtar Damat Ali Paşa'ya yazılmış bir bayram tebriği kasîdesidir.

İnşâ 40.1: Vezir, bayramda çevresindekilere hediyeler dağıtmıştır. Nâbî'ye de bu hediyelerden verilmiştir. Muhatabına sık sık övgülerde bulunmuş ve dualar etmiş olan Nâbî, teşekkür amacıyla bu mektubu yazmış, bunun gecikmesinden dolayı da mahcubiyetini ifade etmiş ve bir manzume ile mektubunu tamamlamıştır.

İnşâ 40.2: Nâbî'nin önceki mektup için yazdığı bir tetimme (eklenti)dir.

İnşâ 40.3: Bayramda hediyeye mazhar olunca yazılmış olan bir tarih manzumesidir.

İnşâ 41: Yazdığı arzuhalden sonra kendisine gönderilen hediyeler için yazılmış bir dua-nâmedir.

İnşâ 42: Silahtar Ali Paşa'nın ikinci vezirliğe gelmesi dolayısıyla yazılmış bir tarih manzumesidir.

İnşâ 43: Mansıp ümidiyle yazılmış olan bir mektuptur. Nâbî burada vezirin meclisine davet edilmeyi büyük bir istekle beklediğini beyan etmiştir.

İnşâ 44.1: Nâbî'nin Damat Ali Paşa'ya göndermiş olduğu bu arzuhale bir manzumeyle giriş yapılmıştır. Ardından muhatapla görüşme isteği beyan edilmiş ve metin, bir gazelle sona ermiştir.

İnşâ 44.2: Bir önceki metnin sonuna eklenmiş olan bir gazelden oluşmaktadır.

İnşâ 45: Yüce vezire gönderilmiş bir ubûdiyet-nâmedir. Burada Nâbî, birkaç gün hastalandığını, bu hastalıktan muhatabı sayesinde kurtulduğunu, kendisinden talep edilen beyitlerin yakında gönderileceğini, daha önce birçok davetlere katıldığını, ancak hiçbirinde muhatabının meclisinden aldığı kadar zevk almadığını beyan etmiş ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 46: Bir rübâî ile başlayan bu mektup, Nâbî'nin Vezir Ali Paşa'ya yardımlarından dolayı göndermiş olduğu bir niyaz-nâmedir.

İnşâ 47: Nâbî, kendisine Urfa'dan hediye olarak gelen Kovanlar Köyü'nde yetişmiş şifalı buğdayı ya da bu buğdaydan yapılmış olan bulguru, Silahtar Ağa'ya hediye olarak göndermiştir. Bu mektubu, hediyelerle beraber ağaya sunmuştur. Mektupta, gönderdiği hediyelerden övgü ile bahsetmiş, bulgurun Rühâ (Urfa)'daki Hz. İbrahim ile Hz. Eyyüb makamının suyuyla kaynatıldığını belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 48.1; İnşâ 48.2: Mora Adası fatihi Silahtar Ali Paşa'nın yaptırdığı köşk için Nâbî tarafından yazılmış iki tarih manzumesidir.

İnşâ 49: Hazinedar Ağaya gönderilmiş olan bu mektupta devletli efendinin tasvirleri istediğine değinilmiş, ancak bu isteğin *getüresüz-gönderesüz* gibi ifadelerle açıkça anlaşılır olmaması yüzünden tasvirlerin gönderildiği belirtilmiştir.

İnşâ 50: Nâbî'nin, kasrın tarihi için yazdığı bazı beyitleri değiştirmek amacıyla oğlu Ebülhayr ile Kethüda İbrahim Efendi'ye gönderdiği mektuptur.

İnşâ 51: Hazinedar Ağaya gönderilmiş olan bir mektuptur. Nâbî'nin mecmûasına kaydedilmek üzere Kethüda Beyden alınmış olan bir nüshanın, Nâbî'nin kendi el yazısı ile yazılmış bir mektupla beraber gönderildiğinden bahsedilmiştir.

İnşâ 52: Silahtar Vezir Ali Paşa kasrının kitabesine ne kadar beyit lazım geldiğini sormak için Kethüda Beye yazılmış olan bir mektuptur.

İnşâ 53: Silahtar Vezir Ali Paşa'nın kasrındaki kitabenin genişliğinin kaç beyitlik olduğunu sormak için Kethüda İbrahim Efendi'ye yazılmış bir mektuptur.

İnşâ 54.1: Nâbî'nin, kendisine Malatya'dan gelen bir hediyeyi, Vezir Ali Paşa'ya göndermesi sebebiyle Hazinedar Ağaya yazılmış olan bir tezkeredir.

İnşâ 54.2: Önceki mektubun devamında Vezir Ali Paşa için yazılmış on beyitlik bir manzumedir.

İnşâ 55: Nâbî'nin, kendisine verilen bir görev sebebiyle veliyyünniamın fikrini, zikrini, huyunu, mizacını öğrenmek için Hazinedar Ağaya yazdığı bir tezkeredir.

İnşâ 56: Vezir Silahtar Ağa'nın kendisine hediye olarak verdiği at için eyer takımı talebiyle yazılmış bir tezkeredir.

İnşâ 57: Habeşî-zâde Rahîmî'nin gazeline Nâbî'nin yazdığı tahmistir.

İnşâ 58.1: Hasta olarak yatağında yatan Nâbî, bu mektubu vezirden uzman doktor talebiyle yazmıştır. Nâbî'nin sağlık durumu acil müdahele gerektirmektedir. Bu esnada Nâbî, perişan halde olduğundan dolayı vezirden helallik istemiştir.

İnşâ 58.2: Bu arzuhalden sonra bir daha Nâbî'ye arzuhal göndermek nasip olmamıştır. Verilen manzumede de Nâbî'nin kendi vefatına tarih düşürdüğü belirtilmektedir.

İnşâ 59: Hz. Mevlânâ sülalesinden Seccâde-nişin olan Şeyh Muhammed Sadreddin Çelebi tarafından Vezir Ali Paşa'ya gönderilmiş bir dua-nâmedir. Metnin sonunda mektubu götüren Derviş Hacı Halil'in bazı talepleri ileteceği belirtilmiş, bu taleplerin muhatap tarafından en iyi şekilde değerlendirilip yerine getirilmesi istenmiştir.

İnşâ 60: Bir önceki mektubun cevabı olan bu metin, Vezir Ali Paşa tarafından Nâbî Efendi'nin yazısıyla/ifadeleriyle Çelebi Bostan Efendi'ye gönderilmiş yardım içerikli bir (kerem-nâme) mektuptur.

İnşâ 61: Sadık Efendi şeyhülislâmlık makamına geldiğinde yazılmış olan bir tehniyet-nâmedir.

İnşâ 62: Reisülküttâb Râmî Efendi'ye gönderilmiş kahve mukataasıyla (vergi) ilgili bir mektuptur. Metin, Fethi-zâde Abdullah Efendi ile Halil Ağa'nın selâmı ve duasıyla bitirilmiştir.

İnşâ 63: Reisülküttâb İshak Efendi'ye dîvân ıstılahlarıyla ilgili yazılmış latifeli bir mektuptur. Burada kalem, cerîde, mukavva, safahât, defter, cild, müsvedde, sahîfe, şâkird, dîvân-hâne, tezkere, erbâb-ı kalem, küttâb, nakş, imzâ, gubâr, vezn gibi kavramlara yer verilmiştir.

İnşâ 64: Vezir Teberdar Mehmet Paşa'nın kethüdası Osman Ağa'ya yazılmış bir dua-nâmedir.

İnşâ 65: Râmî Efendi'ye gönderilmiş bir tezkeredir. Nâbî, muhatabının sıhhat ve afiyette olması için dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 66: Memik-zâde tezkerecisi olan efendiye beyaz çiçek soğanı gönderildiğine dair yazılmıştır.

İnşâ 67: Vezir Abdülbâkî Paşa'nın Erzurum'a vali olması sebebiyle yazılmış olup oldukça uzun bir tehniyet-nâmedir. Nâbî, bu metni sık sık manzumelerle ve birçok edebî sanatla süslemiştir.

İnşâ 68: Bâkî Paşa'nın Dîvân Efendisi Refia Efendi'ye gönderilmiş beliğ ifadelerle dolu bir mektuptur. Nâbî, muhatabın kendisine daha önceden gönderdiği mektuptan memnun kalmıştır. Aldığı hediyeler sebebiyle de mutlu olmuştur. Abdurrahman ve Hasan Ağa adlı kişileri muhatabına şikâyet etmiş, bunun yanında özellikle Haleb'e teşriflerinden sonra Abdülbâkî Paşa'dan gelen hediyelerin çokluğundan bahsetmiştir. Dîvâne Ali Ağa'ya da sitem dolu ifadeler kullanmıştır. Halep'te Çavuş Ali Ağa'yı oldukça fazla yermiş, Süleyman Paşa'yı da methetmiştir. Süleyman Paşa'nın en kısa zamanda küçük müezzin olması için dua ederek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 69: Reisülküttâb Râmî Efendi tarafından Nâbî'ye gönderilen beygir sebebiyle yazılmış olan bir teşekkür-nâmedir.

İnşâ 70: Nâbî'nin muhtemelen Râmî Efendi'ye gönderdiği bir mektuptur. Burada muhataba duadan sonra Nâbî, Hacı Şaban adında bir kişinin, hastalıktan perişan olduğunu, depremde zarar gördüğünü ve bu yüzden daha önceden kendisine yapılan yardımların devam etmesi gerektiğini ifade etmiştir.

İnşâ 71: Dostlardan birine yazılmış olan bu metinde duanın ardından Halep'teki vergilerle ilgili bir hususa işaret edilmiştir.

İnşâ 72: Reisülküttâb Râmî Efendi'ye Abdurrahman Ağa vasıtasıyla gönderilmiş olan bu mektupta, muhataba iletilen hususlarla ilgili yardımın esirgenmemesi istenmiştir.

İnşâ 73: Reisülküttâb Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî, çuhadar efendi ile kendisine gelen latifeli mektubu aldığını, bundan dolayı mutlu olduğunu, muhatabına dua ettiğini, yaşadığı yerlerin ahvali ile ilgili tafsilatın çuhadar efendiden sorulabileceğini ifade etmiştir.

İnşâ 74: Reisülküttâb Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî, Halep Muhafızının kethüdası olan Ali Ağa'dan yardımın eksik edilmemesini istemiştir.

İnşâ 75: Şam Kadısı Arif Efendi'ye yazılmış olan bir tehniyet-nâmedir. Nâbî, bu mektupta Şeyhülislâm için Şeyh Mustafa Mevlevî'nin sürekli dua ettiğini belirtmiş, muhatabının bu yöreye gelmesiyle Halep ve Şam arasındaki kervanların daha da arttığını ifade ederek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 76: Reisülküttâb iken Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bir rica-nâmedir. Nâbî'yle beraber Halep'te birkaç gün kalan Ali Bey, iyi hasletleriyle dikkat çekmiştir. Bu vesileyle Nâbî, muhatabından ona yardım etmesini istemiştir.

İnşâ 77: Reisülküttâb iken Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bir mektuptur. Duadan sonra Şeyh Ahmet Mekkî Efendi, takvası ve ilmi bakımından övülmüş ve onun Şeyh Murat Efendi'nin yakını olduğu üzerinde durulmuştur. Şeyhin bazı kitaplara ihtiyaç duyduğuna

ve bu hususta kendisine yardım edilmesinin feyz ve bereket açısından önem arz ettiğine vurgu yapılarak mektup bitirilmiştir.

İnşâ 78: Reisülküttâb iken Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu şefâat-nâmede Nâbî, Halep tüccarlarından Mir-zâde Hüseyin Çelebi'nin vefat ettiğini belirtmiş ve muhatabından Zerzene Ceziresi'nin onun oğulları arasında paylaştırılması hususunda yardım istemiştir.

İnşâ 79: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu rica-nâmede Nâbî, Antâkî Musa Efendi'ye yardım edilmesini istemiştir.

İnşâ 80: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu rica-nâmede Nâbî, kişilik özellikleri iyi olan Hacı Hüseyin Ağa'nın Muhammed Paşa'nın yakınlarından biri olduğunu belirtmiş ve bu sebeple muhatabından söz konusu kişiye yardım etmesini rica etmiştir.

İnşâ 81: Subhî Ahmet Efendi'ye gönderilmiş olan bu tezkerede Nâbî, isteğinin yerine getirilmesi sebebiyle muhatabına teşekkürlerini bildirip dua etmiştir.

İnşâ 82: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu şefâat-nâmede Nâbî, muhatabından bu mektubu getiren kişiye şefâat ve yardım etmesini istemiştir.

İnşâ 83: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu darâat-nâmede Nâbî, duadan sonra muhatabından gelen yardımın kendisi için önemli olduğunu belirtmiş ve mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 84: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu şefâat-nâmede Nâbî, Hacı Ali Ağa'nın iyi özelliklere sahip olduğunu, bu yüzden kendisine yardım edilmesinin uygun olduğunu bildirmiştir.

İnşâ 85: Râmî Efendi'nin meclisine abanoz dalı gönderilmesi amacıyla yazılmış, retoriğin güzel örnekleriyle dolu bir niyaz-nâmedir. Duadan sonra Nâbî, daha önce birkaç defa muhatabına mektup gönderdiğini, Çuhadar Ahmet Ağa ile Şam'da görüştüğünü ve kendisinden memnun kaldığını belirtmiştir. Nâbî, Derviş Buhârî adında bir usta tarafından birkaç ayda yapılmış benzersiz ve meşhur bir *abanoz duman (tütsü) çubuğu*nun kendisine Silahtar Mustafa Paşa'nın hediye ettiğini Çuhadar Ahmet Ağa'ya söylemiştir. Çuhadar

Ahmet Ağa'nın, Râmî Efendi'nin bu çubuktan çok memnun kalacağını beyan etmesi üzerine Nâbî, bu çubuğu Râmî Efendi'ye hediye olarak göndermiştir. Mektup dua ile sona ermiştir.

İnşâ 86: Halep'te ikamet eden Çeşmî-zâde Abdulhalim Efendi'ye şefâat talebiyle Râmî Efendi'ye yazılmış bir mektuptur.

İnşâ 87: Vefatından dolayı Halep Kadısı Emrullah Efendi'nin ailesine yardım edilmesi için Reisülküttâb Râmî Efendi'ye yazılmış bir mektuptur.

İnşâ 88: Reisülküttâb Râmî Efendi'ye yazılmış olan bu şefâat-nâmede Nâbî, Diyarbekrî Hacı-zâde Yusuf Efendi'nin iyi hasletlerinden bahsetmiş ve muhatabından söz konusu kişiye yardım etmesini istemiştir.

İnşâ 89: Sadece övgülü bir giriş mahiyetinde olan bu metinde muhatap methedilmiştir.

İnşâ 90: Râmî Efendi'nin yeniden sağlığına kavuşması için yazılmış bir niyaz-nâmedir. Duadan sonra mektubu götüren Mir-zâde Hacı Mustafa methedilmiş, ardından Hacı Muhammed adında biri övülmüştür. Nâbî, muhatabına yüz (100) Rühâ narı, biraz Rühâ bulguru ve yüz (100) Halep lülesi göndermiştir. Râmî Efendi'nin şifa bulması için duayla mektup sona ermiştir.

İnşâ 91: Ammî-zâde Hüseyin Paşa'ya gönderilmiş olan bu niyaz-nâmede Nâbî, duadan sonra muhatabının kendisine erzak vermesini istemiş ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 92: Devlet büyüklerinden birine yazılmış bir dua-nâmedir.

İnşâ 93: Zihnî Efendi'ye selâm amacıyla Abdülbâkî Bey'in mektubuna yazılmış olan bir haşiyedir. Nâbî, bir süreden beri Zihnî Efendi ile yazıştıklarını belirtmiş, çağrıldığı davete katılamayacağını beyan ederek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 94: Rikâb-ı Humâyûn Kaymakamı Boz-oklu Mustafa Paşa'ya yazılmış olan bu metinde duadan sonra Nâbî, kendisinin yaşlandığını, vücudunun zayıf düştüğünü ve bu yüzden kendisine yardım edilmesini dileyerek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 95.1: Köprülü-zâde Mustafa Paşa'nın oğlu Es'ad Bey'e bir kasîde ile beraber gönderilen bu mektupta Nâbî, duadan sonra İdlib Mütevellisi Ahmet Ağa'nın kendisine Es'ad Bey'in şiirle ilgilendiğini söylediğini belirtmiştir. Nâbî; Firâkî Süleyman Efendi, Neylî Efendi, Reis Ahmet Efendi ve Ahmet Paşa'nın meclislerindeki edebî sohbetlere katıldığını ve bu sohbetlerin kaleme alınması halinde epeyce metnin yazılabileceğini ifade etmiş, mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 95.2: Önceki mektubun der-kenarında yazılmış olan bu tezkerede Nâbî, muhatabının eserleriyle tanışmak istediğini beyan etmiştir.

İnşâ 96: Muhtemelen önceki mektuba eklenerek gönderilmiş olan bu kasîde, Köprülü-zâde Mustafa Paşa'nın oğlu Es'ad Bey için Nâbî tarafından yazılmış olup 101 beyittir.

İnşâ 97: Tersane-i Amire Emini Boz-oklu Mustafa Bey tarafına gönderilmiş olan bu metinde Nâbî, muhatabı için dua etmiş, yaşlandığını, belki de muhatabı tarafından unutulduğunu, ancak kendisinin onu unutmadığını, ondan mektup beklediğini ve kendisinin defterdar olarak atanmak istediğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 98: Güzel bir girişle başlayan bu mektup, özür ifadeleriyle sona ermiştir.

İnşâ 99: Konya'da Seccâde-nişin olan Hz. Mevlânâ-zâde Seyit Bostan Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî, muhatabıyla mektuplaşmak ve bir an evvel görüşmek istediğini, ancak hayat şartlarının buna el vermediğini beyan etmiştir. Bu mektubun muhatabı Ö nüshasında, "Nakşibendî tarîkatinden Diyarbekir'de Seccâde-nişin Aziz-zâde Ahmet Efendi" olarak geçmektedir.

İnşâ 100: Sadık Efendi şeyhülislâm olduğunda yazılmış bir tehniyet-nâmedir. Mektuba duayla bir giriş yapılmıştır. Edebî zevk açısından Nâbî, kendi edebî birikiminin

muhatabın bilgi ve tecrübesinin yanında ancak ummandan bir katre olduğunu belirtmiştir. Birkaç övgü ifadesinden sonra dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 101: Sadrazam Çorlulu Ali Paşa'ya gönderilmiş olan bu ubûdiyet-nâmede, duadan sonra Nâbî, daha önce muhatabının ihsanlarına nail olduğunu ifade etmiş, bundan sonra da bu lütuf ve ihsanların devam etmesini istemiştir. Muhatabının görevini yerine getirirken başarılı olması için dua edip mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 102: Sadrazam Çorlulu Ali Paşa'ya tekrar vezir olması sebebiyle gönderilmiş olan bu ubûdiyet-nâme, sadece muhataba dua edilen giriş kısmından ibarettir.

İnşâ 103: Kalaylı Ahmet Paşa, Bağdat Muhafızı iken gönderilmiş olan bu ubûdiyet-nâmede Nâbî, süslü bir girişin ardından duaya yer vermiştir. Muhatabına sadakatini ifade etmiş, Muhassıl Abdülbâkî Bey ile beraber onun için sürekli dua ettiğini vurgulamış ve bir an önce muhatabın meclisine katılmak istediğini dile getirmiştir. Kendisinden istendiği takdirde bundan sonra da muhatabını methedebileceğini ifade ederek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 104: Râmî Efendi hummaya yakalandığında gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî, ona Allah'tan şifa dilemiş, Çuhadar İsmail'den onun iyileştiği haberini alınca çok mutlu olduğunu belirtmiş, şifa dilekleriyle mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 105: Şeyhülislâm Mehmet Sadık Efendi'ye Halep'ten Müvakka'-zâde Çelebi Es'ad Efendi için gönderilmiş olan bu şefâat-nâmede Nâbî, süslü bir girişten sonra muhatabına dua etmiştir. Müvakka'-zâde Çelebi Es'ad Efendi'nin ailesi ve kendisinin iyi özelliklerinden bahsederek ona şefâat edilmesini istemiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 106: Râmî Efendi reisülküttâb olduğunda gönül okşayıcı ifadelerle yazılmış olan bir tehniyet-nâmedir. Övgü ifadelerinden sonra Nevruz Bayramı'nda gerçekleşen bu olaydan dolayı bütün kâinatın bayram havasına girdiğini belirten Nâbî, mübalağalı övgüler ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 107: Râmî Efendi'ye reisülküttâb iken gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî, övgü dolu bir girişten sonra muhatabına dua etmiştir. Devamında Nâbî Efendi, Bâkî Bey'in

çuhadarı Hüseyin ile kendisine ulaştırılan kerem-nâmeden dolayı mutlu olduğunu, muhataba yazılmış olan arzuhalin İbrahim adlı kişinin hareketi dolayısıyla muhtemelen geciktiğini belirtmiş ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 108: Râmî Efendi'ye gönderilmiş bir mektubun dîbâcesi olan bu metinde Nâbî, muhatabına bir talebini Ramazan ayında ilettiğinden bahsetmiştir.

İnşâ 109: Seyit Feyzullah Efendi, Erzurum'dan âsitâneye/başkente geldiğinde yazılmış olan bu ubûdiyet-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, kendisinin unutulmamasını istemiş, bu konudaki hükmü muhatabına bırakarak mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 110: Vergiyle ilgili bir sebepten dolayı Halep'ten Defterdar İsmail Efendi'ye yazılmış olan bir rica-nâmedir. Giriş ve duanın akabinde Nâbî, muhatap tarafından kendisine verilmiş olan mukataanın kendisini çekemeyenler tarafından engellendiğini belirtmiş, bir beyitle mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 111: Musahip Paşa'nın kethüdası Çalık Mehmet Ağa çavuşbaşı iken yazılmış olan bu metinde, giriş ve duadan sonra Nâbî, kendisine daha önce gösterilen teveccühleri hatırlatıp teşekkür etmiş, kendisinin unutulmamasını ve önceki taltiflerin de devam ettirilmesini isteyerek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 112: Ulemâdan Arif Efendi'ye yazılmış olan bu hulus-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, muhatabın hastalığından kurtulduğunu duymanın kendisini içtenlikle mutlu edeceğini bildirerek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 113: Arif Feyzullah Efendi'ye yazılmış olan bu hulus-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, kendisinin muhatabı tarafından unutulmamasını beyan etmiş ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 114: Vezir Kaptan-ı Derya'ya gönderilmiş olan bu dua-nâmede, denizcilik kavramları ile kurulmuş bir giriş ve duadan sonra muhatabın cömertliği üzerinde durulmuş, kardeşi Halep Muhafızı Cafer Paşa zikredilmiş ve paşa tarafından Ahmet Efendi'ye yapılmış olan iyilikler belirtilmiş, bu yüzden muhataba dua edilmiştir. Ancak Nâbî, Ahmet Efendi'nin yaşlandığını, kendisindeki görevleri yerine getiremediğini, buna paralel olarak

kendisinin de yaşlandığını ifade etmiş, Ahmet Efendi'ye reva görülen şefkatin kendisine de reva görülmesini istemiş, bu konudaki hükmü muhatabına bırakarak mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 115: Mîr-i Mîran Abdülbâkî'ye gönderilmiş olan bu mektupta sadece giriş/dîbâce ifadelerine yer verilmiştir.

İnşâ 116: Sadrazama gönderilmiş olan bu daraat-nâmede, sık sık muhataba övgü ifadelerine yer verilmiş ve mektup dua ile bitirilmiştir.

İnşâ 117: Şeyhülislâm Sadık Efendi'ye gönderilmiş olan bu şefâat-nâmede, muhatabı öven ve ona dualar içeren bir girişten sonra Nâbî, Şeyh Muhammed Efendi'nin, kendisinin hocası olan Rühâ'nın eski müftüsü Mahmud Efendi'nin oğlu olduğunu, bu kişinin eğitimini Kürt Medreseleri'ndeki âlimlerden aldığını, ahlâk ve ilim bakımından iyi bir seviyede olduğunu belirtmiş, bu zata yardım edilmesinin önem arz ettiğini vurgulayıp dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 118: Sadrazamın mektupçusu Fethi Efendi'ye gönderilmiş olan bu hulus-nâmede girişten sonra Nâbî, kendisinin durumunun iyi olduğunu öncelikle belirtmiştir. İyi niyetli olmayan kişilerin muhatabıyla ilgili olarak yaptığı hareketlerin kötü olduğunu, bu hareketlerin kendisini son derece rahatsız ettiğini, ancak bunda asıl sorumlunun muhatabının kendi yapıp ettikleri olduğunu vurgulamıştır. Fakat buna rağmen olup biten bu hoş olmayan olayların engellenmeye çalışıldığını beyan etmiş, duayla mektup sona ermiştir.

İnşâ 119: Hazır bir mektup dîbâcesi olan bu metinde, övgüden sonra muhataptan kendisine yardım edilmesi talep edilmekte ve metin dua ile sona ermektedir.

İnşâ 120: Devlet adamlarından Ali Paşa'ya gönderilmiş olan bu hulus-nâmede övgü ve duadan sonra Nâbî, muhatapla devlet işlerinin yoğunluğundan dolayı görüşmenin ancak dualarda gerçekleştiğini, kendisinin onunla bir araya gelmek istediğini, ancak bunun bir türlü gerçekleşmediğini, unutulduğu düşüncesinden dolayı kederlendiğini, onun hastalığından kısa zamanda kurtulması için Allah'a dua ettiğini belirtmiş, görüşme konusunda hükmün muhataba ait olduğunu belirterek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 121: Sadık dostlarından biri olan Veziriazam Mehmet Paşa'ya gönderilmiş bir dua-nâmededir. Mektuba övgü ve dua ile giriş yapan Nâbî, âsitâneye dua-nâme yazmak için durumu Çakırcı-başı İvaz Ağa ile müzakere ettiğini, âsitâneye gidecek adam çıktığında dua-nâmesini göndereceğini, ancak Kasım Ağa'nın âsitâneye gidişinden haberdar olmadığından mektubunu gönderemediğini ve bu yüzden utandığını, muhatabının çuhadarı ile gelen iltifat-nâmeden dolayı hayli mahcup olduğunu, fakat buna çok sevindiğini, bu tür iltifat-nâmelerin bundan sonra da devamını dilediğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 122: Reisülküttâb Râmî Efendi'ye Hamevî Ali Efendi'yi tavsiye için gönderilmiş olan bu şefâat-nâmede giriş ve duadan sonra Nâbî, Ali Efendi'nin Halep'e gelip kendisiyle birkaç gün zaman geçirdiğini, söz konusu kişi ile mutlu olduğunu, âsitâneye geldiğinde kendisine şefâat edilmesini istediğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 123: Nadirî Ahmet Efendi tarafına gönderilmiş ikinci tezkeredir. Nâbî burada muhatabının edebî birikimden detaylıca bahsetmiş dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 124: Veziriazama gönderilmiş olan bu ricâ-nâmede giriş ve duadan sonra Nâbî, hasta ve yaşlı olduğunu, kendisine yardım edilmesini ifade ettikten sonra dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 125: Ulemâdan Nâimâ Efendi'ye ya da Mehmet Paşa'nın Dîvân Efendisi Şefik Mustafa Efendi'ye yazılmış olan bu dua-nâmede giriş ve duadan sonra Nâbî, muhatabının bir kıt'asında kendisine işaret ettiğini, bundan mutlu olduğunu, bu yüzden kendisine dua ettiğini, hukuklarının eski olduğunu ve uzun bir müddet görüşemediklerini belirtmiş, muhatabının kısa zamanda sağlığına kavuşması için dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 126: Büyük sûfî şeyhlerinden Arif Efendi'ye ya da Himmet-zâde Abdullah Efendi'ye gönderilmiş olan bu ubûdiyet-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, muhatabından ayrı kaldığını, bu yüzden sıkıntı çektiğini, ancak her şeye rağmen şeyhin samimî bir müntesibi olduğunu belirtmiş, dua ile mektubu bitirmiştir.

İnşâ 127: Tarikat şeyhlerinden Aziz Efendi'ye gönderilmiş olan bu ubûdiyet-nâmede övgü dolu girişten ve dua ifadelerinden sonra Nâbî, şeyhe olan sadakatini bildirerek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 128: Şam Defterdarlığı görevi verilmesi için Nâbî Efendi tarafından Râmî Efendi'ye yazılmış olan bir ricâ-nâmedir. Muhatabın methedildiği bir giriş ve duadan sonra Nâbî, bir yıl evvel Şam Defterdarlığı görevini istediğini, ancak bunun gerçekleşmediğini, artık ne olursa olsun bu göreve getirilmek istediğini, âlemin perişan olduğunu, kendisinin de bu perişanlıktan etkilendiğini, bu yüzden bu tarafa dokuz bin (9000) kuruşun havale edilmesi gerektiğini beyan ederek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 129: Şam Defterdarlığı görevine ikinci defa getirilmesi sebebiyle Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî Efendi, giriş ifadeleri ve duanın ardından Ahmet Bey eliyle gönderilmiş olan iltifat-nâmeyi aldığını, bu yüzden çok mutlu olduğunu, muhatabını bu görevden dolayı asla mahcup etmeyeceğini detaylı olarak izah ettikten sonra dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 130: Halep'teki görevinden azledildikten sonra âsitâneye gelmek amacıyla Tevkiî Süleyman Paşa'ya yazılmış bir darâat-nâmedir. Bu mektupta Nâbî, bir manzumeyle Halep'te artık rızkının kalmadığını, kaderin kendisini Rum diyarına gönderdiğini beyan etmiş, devamında artık yaşlandığını, Kethüda Hacı Ali Ağa'nın durumu kendisine bildirdiğini, daha önce kendisinin onun çok yardımını gördüğünü, Silahtar Ali Paşa'nın lütfuna birçok kez mazhar olduğunu belirtmiştir. Halep Dîvânı'nın çavuşlar kethüdası Bekir Ağa'nın birinci sahip olduğunu, bu yüzden onun kendisinin azledildiği bu göreve daha layık olduğunu, Genç Ali Efendi ve Hacı İbrahim'in de iyi hasletlere sahip olduklarını ifade etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 131: Tevkiî Süleyman Paşa'dan Habeşî-zâde yazısıyla Nâbî'ye yazılmış bir nevâziş-nâmedir. Giriş ve duadan sonra söz konusu kişi, birkaç defa Halep'te Nâbî'nin sohbetinde bulunduğunu, Erzurum ve Kerkük'te görevlendirildiğini, bu yüzden Nâbî'den ayrı kaldıklarını, artık Halep'te olduğunu, ancak Nâbî'nin âsitâneye gittiğini öğrendiğini, Nâbî'yi Nizâmî ve Câmî'ye benzettiğini, bu yüzden kendisiyle ülfet kurmak istediğini

belirtmiştir. Nâbî'nin yokluğu dolayısıyla üzüntülerini bir beyitle ifade etmiştir. Mektuplaşmalarında kendisine yapılan eleştirilerden memnun kaldığını, eserlerinin inci gibi olduğunu, Mustafa adlı bir kişi tarafından bulunup yazılan Dîvân halindeki bir suretin bu nevâziş-nâme ile beraber gönderildiğini belirtmiş, dua ile mektubuna son vermiştir.

İnşâ 132: Hamevî Ali Efendi hakkında yazılmış latifeli bir mektuptur. Hitaptan sonra Ali Efendi, bir şehre benzetilmiş, latifeli bir üslûpla muhatabın portresinden uzun uzadıya bahsedilmiş, dua ile metin bitirilmiştir.

İnşâ 133.1: İbrahim Paşa silahtarlık görevinden azledildikten sonra Nâbî Efendi'ye çeşitli eziyetler edilmiştir. Bu sebeple Nâbî'nin Râmî Efendi'ye göndermiş olduğu bu ubûdiyet-nâme, giriş ve duadan ibarettir.

İnşâ 133.2: Bu metin oldukça kısa bir metin olup önceki metin ile birleştirilerek değerlendirilmiştir. Burada sadece metnin giriş ifadeleri yazılmıştır.

İnşâ 134: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bir dua-nâmedir. Görevinden ayrılan Silahtar Paşa, Nâbî'yi sarayına çağırıp bir beygir ile bir at hediye etmiştir. Nâbî Efendi, bu hediyelerin kendisine verilmesinde en büyük payın Râmî Efendi'de olduğunu beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 135: Kibardan Silahtar Paşanın dîvân efendisi Şefik Efendi'ye gönderilmiş olan bir hulûs-nâmedir. Nâbî, duadan sonra muhatabının halini hatırını sormuş, onunla aralarının soğuduğunu, mektuplaşmalarının kesildiğini, kendisinin bunu asla istemediğini, söz konusu olan kasîdenin ise yanlış anlaşıldığını, düşmanların kendisine iftira ettiğini, kasîde okunurken orada olanların buna şahit olduğunu, bu sebeple düşmanların sözlerine kulak asılmaması gerektiğini belirtip dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 136: Vezir Baltacı Mehmet Paşa'ya gönderilmiş olan bu darâat-nâmede giriş ve duadan sonra Nâbî, kendisine yapılan yardımdan dolayı muhatabına teşekkür edip dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 137: Ulemâdan Muhammed Paşa-zâde Yusuf Bey'e yazılmış olan bu dua-nâmede giriş ve duadan sonra yazar, muhatabıyla mektuplaşmalarına değinmiş, Vezir Halil

Efendi ile görüşmeleri esnasında kendi dualarını ona iletmelerini rica edip dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 138: Diyarbakır'da görevli Muid Ahmet Efendi'ye gönderilmiş olan bu metinde Nâbî, muhatabından mektup alamadığı için üzüntülerini belirtmiştir.

İnşâ 139: Tevkiî Süleyman Paşa'nın mühürdarı Kethüda Kör Ali Ağa'ya gönderilmiş bu mektupta, Ramazan ayının bazı hususiyetleri dile getirilmiştir. Ayrıca Nâbî, Erzurum Muhafızı Vezir İbrahim Paşa'nın kendisine Habeşî-zâde yazısıyla bir mektup gönderdiğini[1], Hamevî Ali Efendi zamanında Halil Ağa ve Necip Çelebi ile sohbetlerinin olduğunu, Ali Efendi'nin âsitâneye gitmesi vesilesiyle onunla beraber güzel bir kıt'ayı muhatabına gönderdiğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 140: Şeyhülislâm Sadık Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektupta giriş ve duadan sonra Nâbî, Sadık Efendi'yi yeni görevine getirilmesi vesilesiyle tebrik etmiş ve muhatabına sadakatini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 141: Veziriazam Baltacı Mehmet Paşa'nın kethüdası Kel Yusuf Efendi'ye ve Kapıcıbaşı Kethüda Osman'a gönderilmiş olan bu ubûdiyet-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, dünyanın gidişatının bazen iyi bazen kötü olduğunu, muhataba gelen musibetten dolayı üzüldüğünü belirtmiştir. Halep'e geldiği gün, karşılama sırasında yedeğindeki Osman Ağa'dan kalan tek ve son yadigar olan siyah beygiri kendisine verdiğini ve kendisinin bundan dolayı ağladığını ve bu durumdan çok memnun kaldığını belirterek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 142: Veziriazam Gürcü Süleyman Paşa'nın mühürdarına gönderilmiş olan bu meveddet-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, Hamevî Ali Efendi'yle muhabbetlerinin iyi olduğunu, Silahtar Ali Paşa'nın da iyi hasletlere sahip olduğunu, ikisinin de dîvânda yer almasının uygun olacağını, bu mektubu da Çuhadar Halil Bey ile gönderdiğini belirtmiştir.

İnşâ 143: Kibardan Selanik Mollası iken Mîr-zâ Efendi-zâde'ye gönderilmiş olan bu hulûs-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, muhatabından kendisine gelen kerem-

[1] Bu mektup, İ. 131 olabilir.

nâmeden dolayı mutlu olduğunu belirtmiş, muhabbetlerinin bundan sonra da devam etmesini istemiştir.

İnşâ 144: Faik Efendi'ye gönderilmiş bir ricâ-nâmedir. Nâbî, kendisiyle bu ricâ-nâmeyi gönderdiği Abdurrahim Bey ile otuz yıllık kadim dost olduğunu, devlet işlerinde görevlendirilmesinin faydalı olacağını ve bu durumun Râmî Efendi'ye söylenmesini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 145: Bostan Efendi-zâde Çelebi Efendi'ye gönderilmiştir. Burada Nâbî, kendisine gelen bir mektuptan dolayı muhatabına teşekkür etmiştir.

İnşâ 146: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî, muhatabından Silahtar Ağa vasıtasıyla gelen kerem-nâmeyi aldığını ve bu yüzden kendisine teşekkür ettiğini ve ona dua ettiğini belirtmiştir.

İnşâ 147: Süleyman Paşa-zâde Kapıcıbaşı Yusuf Bey için devlet ricalinden Silahtar Ali Paşa'ya gönderilmiş olan bir şefâat-nâmedir.

İnşâ 148: Halil Paşa'nın damadı Ragıp Efendi, Nâbî'ye bir niyâz-nâme göndermiştir. Buna bir cevab-nâme yazan Nâbî, burada muhatabına birkaç gazel göndermek istediğini, ancak yaşlılığının buna engel olduğunu, gönderilmiş olan birkaç gazelin istenmesi halinde Dürrî Efendi'den temin edilebileceğini, Süleyman Ağa-zâde Mehmet Ağa ve Mustafa Çelebi ile selâmlaşmalarından memnun olduğunu belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 149: Şeyh-zâde'ye Birecik İskelesi veya Suruç Mukataasının verilmesi hususunda Nâbî tarafından Diyarbakır Valisi Ocak-zâde Yusuf Paşa'ya gönderilmiş olan bir ricâ-nâme veya ubûdiyet-nâmedir.

İnşâ 150: Râmî Efendi beglikçi iken yazılmış olan bir ubûdiyet-nâmedir.

İnşâ 151: Bâkî Paşa'nın Dîvân Kâtibi Enis Çelebi'ye gönderilmiş bir mektuptur. Nâbî, Ali Çelebi'nin kendisine selâmını getirdiğini, halinin perişan olduğunu, memleket hasreti çektiğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 152: Veziriazam Mehmet Paşa'ya yazılmış olan bu mektupta Nâbî, kendisine gelen inâyet-nâme dolayısıyla rahata erdiğini, ifa edeceği göreve karşılık olarak Gürcü beççe istediğini ve anlaşmaya varılması durumunda söz konusu görevi en kısa zamanda yerine getireceğini belirtmiş, bu husustaki son hükmü muhatabına bırakmıştır.

İnşâ 153: Bu metin, bir mektup girişinden ibarettir.

İnşâ 154: Kısa ve latifeli olan inâyet-nâme içerikli bu mektubun kime gönderildiği belli değildir.

İnşâ 155: Kısa ve latifeli olan bu mektubun kime gönderildiği belli değildir.

İnşâ 156: Kısa ve latifeli olan bu mektubun kime gönderildiği belli değildir. Bu mektubun sadece giriş kısmı yazılmıştır.

İnşâ 157: Mehmet Paşa ya da Tevkiî Süleyman Paşa'ya gönderilmiş olan bu neşât-nâmede Nâbî, girişten sonra kendisine daha önce gönderilmiş olan bir iltifat-nâmeden dolayı çok mutlu olduğunu ve söz konusu metni defalarca okuduğunu beyan etmiştir.

İnşâ 158: Râmî Efendi'ye gönderilmiş bir niyâz-nâme ya da dua-nâmedir.

İnşâ 159: Erzurum Muhafızı İbrahim Paşa'ya gönderilmiş bir dua-nâmedir. Nâbî burada birkaç gün evvel muhatabına bir dua-nâme gönderdiğini, kısa bir süre sonra Erzurum'a giden birini fark edince tekrar bir dua-nâme yazdığını, o taraflardan Halep'e gelen kervanlar arasında kendisine gönderilen bir Gürcü beççe beklediğini, hayalen karlı Erzurum'u dolaştığını, kendisine bir kürkün de gönderilebileceğini, ertelenmiş bedellerle ilgili de Çorbacı-zâde'nin bilgisinin olduğunu ifade etmiştir.

İnşâ 160.1: Yirmi Sekiz Efendi'ye gönderilmiş olan bu ricâ-nâmede Nâbî, Diyarbakır Alayı Beyliği ile ilgili olarak muhatabından bilgi istemiş, uygun olursa ilgilenenleri oraya gönderebileceğini beyan edip selâmla mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 160.2: 1124 tarihini veren bir tarih manzumesidir.

İnşâ 161: Veziriazam Ammî-zâde Hüseyin Paşa ya da Râmî Efendi'ye gönderilmiş bir mektuptur. Burada Nâbî, kendisine gönderilen bin dinara teşekkür ettiğini, muhatabına

dua ettiğini, onun adaletli olması sebebiyle toplum içinde sevildiğini, zulme rıza göstermediğini beyan etmiş ve Halep Muhafızı Yusuf Paşa'nın yüce makama gönderdiği atların da kabul edilmesini belirtmiştir.

İnşâ 162: Mîr-i Mîrân Yusuf Paşa(?), Baba Dağı'nda iken yazılmış olan bu mektup, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada muhatabından gelen bir mektuptan dolayı çok sevindiğini, paşanın refah dolu hayatından dolayı son derece mutlu olduğunu belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 163: Ammî-zâde Hüseyin Paşa'ya sefere çıkarken yazılmış olan bu arzuhal, giriş ve dua ile başlamıştır. Nâbî, sadrazamın çıktığı seferden zaferle dönmesini, bu vesileyle bütün İslâm Âlemi'ni mutlu etmesini dilemiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 164: Râmî Efendi'ye yazılmış olan bu mektup, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî, burada gönlünün sürekli muhatabıyla olduğunu ve ondan ayrılığın kendisine çok zor geldiğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 165: Dostlardan Arif Efendi'ye Halep'ten gönderilmiş olan bu mektup, giriş ifadeleriyle başlamaktadır. Nâbî burada kendisine gönderilmiş olan mektup ve hediyelerden memnun kaldığını belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 166: Maktûl Mustafa Paşa-zâde Ali Paşa'ya gönderilmiş olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada Musahip Paşa'yla sık sık görüştüğünü, muhabbetlerinin iyi olduğunu belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 167: Defterdar İsmail Efendi'ye birinci görevi sebebiyle yazılmış olan bu nevâziş-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada muhatabının öncelikle hal ve hatırını sormuş, kendisinin iyi olduğunu belirtmiş, lütuf ve yardımların kendisinden esirgenmemesini dileyerek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 168: Ahbaptan Faik Efendi'ye gönderilmiş olan bu davet tezkeresi, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada muhatabıyla epey zamandan beri bir araya gelip sohbet edemediğini belirtmiş, muhatabını evine davet edip bir beyitle mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 169: Dostlardan birine gönderilmiş olan bu mektup, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabıyla Sakız'da Hasan Paşa Bahçesi ve sarayında, Mezamorta Sarayı'nda, Mühürdar Kalesinde, çeşme başlarında katıldığı eğlence meclislerini hatırlatmış, küçük müezzinin okuduğu ilâhîler ile Şükrü Çelebi'nin okuduğu manzumelere yer vermiş, bu tür etkinliklerin artık düzenlenmemesi sebebiyle çok üzüldüğünü ifade etmiş, Ali Paşa ile yapılacak sohbetlerde kendisinin unutulmamasını belirterek mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 170: Rakka Valisi Mustafa Paşa'nın Rakka ahalisine yardım etmesi ve ihanet eden kötü niyetlilerden korumak için onlara sahip çıkması için Reisülküttâb Râmî Efendi'ye yazılmış olan bu ricâ-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamaktadır. Burada Nâbî, kendi durumunun iyi olduğunu, daha önce bir mektup daha yazdığını, Rakka Valisi Mustafa Paşa'nın buraya atanmasının çok yerinde bir karar olduğunu belirtmiştir. Mustafa Paşa'nın bu yöredeki eşkiya gruplarını bastırdığını, isyancılarla iyi mücadele ettiğini, Hüseyin ve Tahir kavgasından dolayı ortaya çıkan büyük Arap Fitnesi'nin ve yerleşik isyancıların zararlarının, alınan güzel tedbirler sebebiyle engellendiğini, Araplarla savaşırken Deyr Kalesi'ne kadar asker sevk edildiğini, böylece Bağdat'a gitmesi planlanan buğday gemilerini Fırat'ta engeleyen Arap şerlilerinin iki aydan beridir yaptığı anlatılması mümkün olmayan kötülüklerin engellendiğini ifade etmiştir. Kavganın sebebi olan Tahir'in, Arapları zabt etmeye gücü olsaydı ve Araplar onun emrine tam olarak girseydi, bu kişilerin onu bile zorlayacaklarını, Tahir'in söz ve hareketlerinin güven vermediğini, Araplara güç yetirecek akıl ve liyakatinin bulunmadığını, onun tam bir *deli* olduğunu söylemiş, çaresiz ve kayıtsız Arapları zincirden başka zabt etmenin adeta mümkün olmadığını, genel bir düzen oluşturuluncaya kadar Mustafa Paşa'nın buradan gitmemesi gerektiğini belirtmiştir. Metnin sonunda Nâbî, kendi vatanının Rühâ, meskeninin Halep olduğunu, muhatabının kendisine, Rühâ'daki yakınlarına ve biraderi Hacı Mahmud Ağa'ya yaptığı iyiliklerin çok olduğunu vurgulamış, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 171: Âmid Muhafızı Yusuf Paşa'nın Dîvân Efendisi Muhammed Efendi'yi bir görev sebebiyle Râmî Efendi'ye tavsiye için yazılmış olan bu ricâ-nâme, giriş ifadeleri ve

dua ile başlamıştır. Burada Nâbî, Muhammed Efendi'nin Halep'e geldiğini, kendisinin onu çok beğendiğini belirtmiş, ona yardım edilmesini dileyerek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 172: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Burada Nâbî, daha önce Muhassıl Osman Ağa ile Mevkûfâtî Yusuf Efendi tarafından kendisine dua-nâme gönderildiğini belirtmiş, kendisine gelir kaynağı olarak tahsis edilen çeşitli mülklerle ilgili bazı değerlendirmelerde bulunmuştur. Haşim-zâde, Hacı İbrahim, Şehbender Abdurrahman, Tarihci Gavrî Hasan Ağa'nın çeşitli vesilelerle isimlerini anmış, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 173.1: Kubûrî-zâde Çelebi'ye gönderilmiş olan bu ricâ-nâmede Nâbî, giriş ifadelerinden sonra muhatabından bir akşam vaktinde kendi meclisini şereflendirmesini rica etmiştir.

İnşâ 173.2: Bu tezkerede Nâbî, muhatabını kendi meclisine davet etmiştir.

İnşâ 174: Sadece giriş ifadelerinden oluşan kısa bir metindir.

İnşâ 175: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Burada Nâbî, muhatabına Halep'ten Şam tüccarı vasıtasıyla poliçe gönderdiğini, bunlardan bir kısmını şayet uygunsa masraf olarak kendisine istediğini, uygun değilse bile bu durumu yine de kabul edeceğini belirtmiş, ardından bir şikâyetine yer vermiştir. Kendi mülkiyetinde olan Aynü'l-cemil ve Canlıca Mezralarının Şehbender Abdurrahman tarafından haksızca zapt edildiğini ifade etmiş, bu konuda muhatabından yardım istemiştir. Muhatabına yüz (100) inci ile Rühâ narı ve Rühâ bulgurunu Hacı Mustafa ile gönderdiğini, muhatabından mektup alamadığını, ancak ondan mektup almayı içtenlikle istediğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 176: Bazı kötü niyetli kişiler, Nâbî'nin 11 Rebiyülahir, Çarşamba günü öldüğü haberini yaymışlardır. Bu esnada Vezir İbrahim Paşa Erzurum'da bulunmaktadır. Nâbî bu kötü haberi öğrenir öğrenmez paşaya haber vermesi için Habeşî-zâde'ye bir mektup yazmıştır. Giriş ifadeleri ve dua ile başlayan bu mektupta Nâbî, bu haberin doğru olmadığını, daha önce dua-nâme gönderemediği için muhatabından çok özür dilediğini

belirtmiş, bu mektubu gece geç saatlerde aceleyle yazdığını beyan etmiştir. Bu kötü haberi duyan ve kendisini seven kişilerin her taraftan ziyarete geldiklerini, ancak hakikati öğrenince dua ile geri gittiklerini belirtmiştir. *H^{v}ace Tarihi* adlı eserin nüshasının muhatabında olup olmadığını da soruşturan yazar, yüzden fazla gazelin kendisinde hazır olduğunu ve bunları da muhatabına göndereceğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 177: Erzurum Muhafızı Silahtar İbrahim Paşa'ya Gürcü beççe isteğiyle gönderilmiş olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Burada Nâbî, Vezir Mehmet Paşa'nın Halep'e geldiğini, onun muhatabından çok bahsettiğini, epey zamandan beri kendisine muhatabının inâyet-nâme veya iltifat-nâme göndermediğini, gelen kervanlarda da kendisine gönderilecek Gürcü beççeyi hep beklediğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 178: Mektup giriş ifadeleri ile başlamıştır. Burada Nâbî, bir eser yazdığını, bu eserden aceleyle birkaç gazeli yazıp muhatabına hediye edeceğini, eserin tamamını ise daha sonra kendisine ileteceğini, "H^{v}ace Tarihi" nüshasının kayıp olduğunu, bu yüzden eserin soruşturulması gerektiğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir. Bu metin, İnşâ 177'in devamı olarak düşünülebilir.

İnşâ 179: Nüshalarda genellikle İnşâ 178 ile beraber işlenmiş olan bu metin, dîvân efendisine selâmla başlamıştır. Nâbî, muhatabına oğlu Ebülhayr'ın da hürmetlerini özellikle iletmiş, Şeyh İsmail'e gönderilen selâmın verdiği mutluluğu dile getirmiştir. Ayrıca sultana yazılmış tarihlerin güzelliğine işaret etmiş, kendisine yapılan iyiliklerde muhatabının da payının olduğunu ifade ederek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 180: Musul'a vali tayin edilen Vezir Çelebi Yusuf Paşa'ya Halep valisi iken yaptığı yardımlar sebebiyle gönderilmiş olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başalamıştır. Nâbî burada, öncelikle her zaman dua-nâme gönderemediği için muhatabına özrünü beyan etmiş, onun hep aklında olduğunu, bu yüzden onu kıskananların her zaman olduğunu belitmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 181: Hz. Mevlânâ Celâleddin-i Rumî’nin evlatlarından Seccâde-nişin Sadreddin Çelebi’ye gönderilmiş olan bu niyâz-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabına muhabbetinin fazlalığını, bu yüzden ona kavuşmak istediğini, fakat ihtiyarlığının buna engel olduğunu, manevî sofralarından kendilerine pay verilmesini, Ebülhayr’ın muhabbetini sunduğunu, on iki ve sekiz yaşlarındaki çocuklarına göre iki külahı uygunsa göndermesini ifade etmiş, mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 182: Bu mektup iki kısımdan ibarettir. Bu kısımlar birbirinden anlam olarak bağımsız gibi durmaktadır. Ancak genelde beraber işlenmişlerdir. Birinci kısım: Merhum Musahip Paşa tabilerinden büyük Şair Yunus Bey’in halefi olan Derviş Salih Bey’in Nâbî Efendi’ye gönderdiği birçok yazışmanın cevabı olan bu metin, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabından kendisine gelen mektup sebebiyle mutlu olduğunu, gönüllerinin birlikteliğini, bundan sonra da mektuplaşmalarının devam etmesi dileğini belirterek mektubun birinci kısmını bitirmiştir.

İkinci kısım: Bu kısım ayrı bir mektup olarak da değerlendirilebilir. Vezir Mehmet Paşa’ya gönderilmiştir. Nâbî, muhatabından kendisine bir ilgi alakasının olduğunu, kendisinin de aynı duyguları muhatabı için beslediğini, ancak dua-nâme yazıp gönderecek takatinin olmadığını belirtmiş, mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 183: Râmî Efendi’ye gönderilmiş olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, paşaya olan muhabbetini çok içtenlikli bir edebî dil ve üslûp ile ifade etmiştir.

İnşâ 184: Vezir Mehmet Paşa-zâde Mîr Mustafa Bey’e gönderilmiş olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabının kendisine yaptığı yardımları dile getirmiş, aldığı mektuptan dolayı da oldukça mutlu olduğunu beyan ederek mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 185: Halep’ten dostlarından biri tarafından gönderilmiş olan tezkereye yanıt olan bu cevâb-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, kendisine gelen

güzel mektuptan dolayı mutlu olduğunu, bu sebeple bu metni yazdığını beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 186: Sadrazam Çorlulu Merhum Ali Paşa'ya gönderilmiş bir arzuhal olan bu metin, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, hazineden kendisine bir pay verilmesi hususunda muhatabından yardım istemiştir.

İnşâ 187: Sadrazam Çorlulu Merhum Ali Paşa'ya gönderilmiş bir arzuhal olan bu metin, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabından malikane hususunda yardım istemiştir. Kahve mukataası için Nâbî, kendisine bir berat gönderilmesini ifade etmiş, son hükmün de sadrazamda olduğunu beyan ederek metnini bitirmiştir.

İnşâ 188: Kime yazıldığı belli olmayan, fakat muhtemelen Râmî Efendi'ye gönderilmiş olabileceği düşünülen bu metin, giriş ifadeleri ve sonuç duasından ibarettir.

İnşâ 189: Nâdî Ahmet Efendi'ye gönderilmiş olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, gelen fermanla elli senelik emeklerini ayırdıklarını, bu yüzden üzüldüğünü, daha sonra Silahtar Ağa'nın beratıyla sevince gark olduğunu beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 190: Kime yazıldığı belli olmayan, fakat muhtemelen Râmî Efendi'ye gönderilmiş olabileceği düşünülen bu tezkere, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, önceden içinde bulunduğu kötü hali ve sonradan nail olduğu nimetleri hatırlatmış, bunlar için daha önce muhatabına yazdığı ifadelere işaret etmiştir. Mektup eksiktir.

İnşâ 191: Ali Paşa'nın Dîvân Efendisi Refia Çelebi'ye yazılmış olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, Halep Muhafızı silahtarının o taraflara gelişini fırsat bilip bu mektubu yazdığını, oğlu Ebülhayr'ın da muhatabın bir duacıları olduğunu, yardımlarını çok gördüğü merhum Bâkî Paşa için dua ettiğini belirtmiş, muhatabından da yardım ve lütuf beklediğini ifade ederek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 192: Dürrî Efendi'ye yazılmış olan bu muhabbet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, öncelikle muhatabını büyük şairler Unsurî, Ferruhî, Ascedî ve

Firdevsî'ye benzetmiş, muhatabından mektup almak istediğini, Dürrî ve Sadî Efendilerin eserleriyle şevklendiğini, Halep Muhafızı'nda olan kasîde ve redif sohpetlerinden zevk aldığını ifade etmiş, bundan sonra ayrılıklarının daha fazla uzamaması temennisi ve duasıyla mektubunu sonlandırmıştır.

İnşâ 193: Küçük Çelebi-zâdenin kardeşi Süleyman Ağa Halep'e gitdiğinde kardeşi İsmail Efendi'ye yazılmış olan bu muhabbet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, İstanbul'a hayran olduğunu, muhatabının kardeşini Halep'te görünce mutlu olduğunu beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 194: Mühürdar Musahip Paşa için yazılıp Mısır'a gönderilmiş olan bu muhabbet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî'nin ifade zengiliğinin adeta mükemmel bir göstergesi olan bu mektup, muhataba duyulan sevgiyi belirten ifadelerle zenginleştirilmiş, dua ile bitirilmiştir.

İnşâ 195: Mehmet Emin Efendi'ye yazılmış olan bu muhabbet-nâme, giriş ifadelerinden sonraki bir beytin ardından yapılmış yorumlarla devam etmektedir. Nâbî burada, muhatabına kavuşmak istediğini, ancak buna bazı engellerin olduğunu, Vanî Hasan Ağa'ya, Ömer Efendi'ye selâm ettiğini, Attâr Çelebi'nin muhataba dua ettiğini, Mustafa Çelebi'ye muhabbetlerini sunduğunu, Kâtip Abdurrahman Efendi'nin selâm ettiğini, Kahveci-zâde Seyit Muhammed'in afyon müptelası olduğunu, Sahaf Seyit Ali Çelebi[1] ve Saçlı-zâde Ahmet Çelebi'nin ve cümle dostların selâm ettiğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 196: Mehmet Emin Efendi'ye yazılmış olan bu muhabbet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, bazen Abdullatif Çelebi ile bostanda kalıp ağa hazretlerini ve muhatabını yad ettiklerini belirtmiştir.

İnşâ 197: Tevkiî Süleyman Paşa'ya yazılmış olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, tuğra motifi üzerinden kendi durumunu muhatabına izah

---

[1] Ali Emîrî Efendi, Nâbî'nin hicrî 1120 yılında Diyarbakır'da bulunduğunu ve bu esnada dostu olan Abdülvahhâb Ağa-zâde Muhammed Emîn'e bir mektup yazdığını ifade etmiştir. Bu mektupta Çâkerî mahlasıyla şiirler yazan Sahaf Seyit Ali Çelebi'nin selâmlarını dostuna iletmiştir (Ali Emîrî Efendi, s. 126-128).

etmiştir. Muhatabına daha önce de dua-nâme göndermek istediğini, ancak buna şartların el vermediğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 198: Reisülküttâb Râmî Mehmet Efendi ya da Halep'te Hüseyin Paşa-zâdeye bir tanıdığını tavsiye için yazılmış olan bu şefâat-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, Şeyh Hüseyin'in isteğiyle bu metni yazdığını, bu zata gerekli yardımın yapılmasını istemiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 199: Abdülbâkî Paşa'nın önceden bir müddet Veziriazam Tekfur-dağî Mustafa Paşa'ya kethüda iken yazılmış olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, bunu yazarken içinde bulunduğu mahcubiyetini, muhatabı tarafından kendisine mektup gönderilmediğini, bu dua-nâmeye bir inâyet-nâme ile cevap beklediğini beyan etmiş ve mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 200: Tevkiî Süleyman Paşa'nın mühürdarı Ali Ağa'dan gelen serzeniş ifadeli mektupta büyük şaire ta'riz yapıldığından; şairin tenkit dolu babacan nasihatlerle yazdığı bu cevâb-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, Çuhadar Mustafa tarafından mektubun kendisine ulaştığını, fazla yazı yazmaktan dolayı muhatabına mektup yazamadığını, kendisine gelen mektuptaki bazı ifadelerden dolayı bu mektubu yazdığını belirtmiş, bu ifadelere gerekli tenkitlerini yaparak mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 201: Tekfur-dağî Mustafa Paşa sadrazam olduğunda kethüdası Abdülbâkî Bey'e yazılmış olan bu tehniyet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, Mustafa Paşa'nın sadaretinden memnun olduğunu detaylıca belirtmiş, bu tehniyet-nâmeyi sunmaya muhatabını vekil tayin ettiğini belirterek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 202: Bir dosta yazılmış olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabına olan muhabbet ve sevgisini dile getirerek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 203: Reisülküttâb Râmî Efendi görevinden azl olunup âsitâneye gitmesi emr olununca yazılmış olan bu tesliyet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, bu durumun zor, ancak bunun takdir-i İlahî olduğunu, bu dünyada mutluluk gibi görünen şeyin aslında mihnet olduğunu, yaptığı hizmeti hakkıyla yaptığını, ulaşılacak tüm dünyevî

makamlara ulaştığını, bundan sonra da ömrünü Allah'a taat ile geçireceğini, bu durumda bile bazılarının kendisinden bazı beklentileri olabileceğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 204: Devlet ricalinden birine Ayntâbî Ahmet Efendi'ye yardım edilmesi için yazılmış olan bu şefâat-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, bu kişiyle kırk yıllık ülfetleri ve kendisine yardım edilebilecek biri olduğunu belirterek yardımı muhatabına bırakmıştır.

İnşâ 205: Acem Ebubekir Efendi'ye yazılmış olan bu hulûs-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, öncelikle uzak diyarlarda olduğunu, daha önce iki defa tebrik metni gönderdiğini, vatanı Rühâ'nın istirahata uygun olmadığı için Halep'te yaşadığını, birkaç köyün mîrîsinin kendisine tahsis edilmesini, detayın Râmî Efendi'nin mektubunda yazıldığını belirtmiş, yardım isteğini yineleyerek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 206: Mısır Valisi olunca Râmî Efendi'ye yazılmış olan bu tehniyet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, Mısır'la ilgili kavramlara sıkça yer vererek bu haber yüzünden çok sevindiğini, yardım ve inayetini kendisinden eksik etmemesini ifade etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 207: Cafer Paşa tarafından büyük şeyhlerden Şam'daki Şeyh Murat ya da Mahmud Efendi'ye Nâbî yazısıyla yazılmış olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Burada muhataptan gelen meveddet-nâme dolayısıyla mutlu olunduğu, manevî lütuf ve feyzin devam etmesi dileği belirtilmiş, dua ile mektup bitirilmiştir.

İnşâ 208: İbrahim Efendi Şam kadısı iken azlinden sonra âsitâneye giderken yolunun Halep'ten geçmesi ve bir müddet Halep'te misafir kalması talebiyle yazılmış olan bu davet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, Halep'in büyük ve güzel bir şehir olduğunu, Muhafız Mehmet Paşa'nın da Halep'te muhatabın kalmasına sevineceğini, kendisi için bir evin hazırlandığını belirtmiş, Hüseyin Çelebi ve diğer görevlilere selâm ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 209: Recep Paşa'nın dîvân efendisi Ahmet Efendi'ye Şam'da iken yazılmış olan bu muhabbet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, kendisinin uzun zamandan beridir buralarda unutulduğunu, bunda kendisinin de payı olduğunu, Şamlı Derviş Ali Çelebi'nin o taraflarda bir vazifesi olduğunu, bu vazife sebebiyle mektubunu yazdığını ve buna bir cevap yazılmasını ifade etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 210: Musahip Mustafa Paşa'dan Şeyh Vanî Efendi'ye yazılmış olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Burada muhatabın özlemiyle gönül yanık haldeyken ondan bir mektup geldiği, bu mektubun kendisini son derece mutlu ettiği ve bir an önce ona kavuşmak isteği ifade edilmiştir.

İnşâ 211: Sadrazamın mektupçu kethüdası Subhî-zâde Feyzullah Efendi'ye yazılmış olan bu latîfe-nâme, klişe giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabıyla hayalî olarak görüştüğünü, Hisar Yalısı'nda babası ve Memişçik ile olan sohpetleri unutmadığını, Fethi-zâde'nin, muhataba olan sevgisini anlattığını, buna çok sevindiğini yazmıştır. Ayrıca muhatabından bir talebi olduğunu, bununla ilgilenmesini istediğini, kendisine birkaç yeni gazel hediye ettiğini, bunların kabul edilmesini dilemiş ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 212: Kamaniçe Kadısı Mîr-zâde Efendi'ye yazılmış olan bu mektup, dua ile başlamıştır. Nâbî burada, epeyce bir süreden beri muhatabıyla görüşemediğini, yeni gelen mektubuna çok sevindiğini, ancak mektuptaki ifadelerin zehir gibi olduğunu ifade etmiş, rind ve zahid ile ilgili bir tartışmaya yer vermiştir. Ardından geçen zaman içinde bazı dostane olmayan fiil ve sözlerden uzunca bahsedilmiş, dua ile mektup bitirilmiştir.

İnşâ 213: Merhum Köprülü-zâde Mustafa Paşa'nın oğlu Es'ad Bey'e yazılmış olan bu hulûs-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, medrese eğitimi kavramlarıyla muhatabından aldığı mektuba çok sevindiğini belirtmiş, muhatabının seviyesinin Sâib, Urfî ve Selîm gibi yüce olduğunu, şiir ve inşâda Sâlis Vassâf, Kelîm ve Fehîm gibi olduğunu ifade etmiştir. Halep Muhafızı Mehmet Paşa'nın bile kendisine ait kitap nüshasını birkaç defa okuduğunu söylemiş, muhataptan kendi risalesine bir takriz yazmasını istemiş ve mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 214: Halep valisi Silahtar İbrahim Paşa zamanında Nâbî'nin hizmetine enderun ağalarından Mahmud Ağa adında siyah bir Arap verilir. Nâbî, bu kişinin nursuz çehresinden rahatsız olur. Durumu şikâyet ettikçe İbrahim Paşa, latifeyle ağayı Nâbî'ye musallat eder. Derken paşa azl edilip Kerkük'e giderken yolda zikredilen ağanın lisanından Habeşî-zâde yazısıyla bir mektup yazar ve mektubu Nâbî'ye gönderir. Bu mektup, gelen söz konusu mektuba Nâbî'nin yazdığı ağır bir cerb-nâmedir. Mektup, olumsuz manalar ve hakaret dolu ifadelerle başlamış ve aynı üslûpla bitirilmiştir.

İnşâ 215: Bâkî Paşa'nın emrinde çalışan, önceden Kastamonu Mütesellimi olan Halil Ağa'nın bazı uygunsuz söz ve fiillerinden dolayı öfkelenen Nâbî Efendi'nin ciddiyetsizce yazdığı bu mektup, alaycı bir üslûpla yazılmıştır. Nâbî burada, kendisine muhatabından gelen mektuptaki uygunsuz ifadelerin oldukça ağır sözlerle tenkit etmiştir.

İnşâ 216: Halep Muhassılı Bâkî Paşa'nın görevinden azledilmesinden sonra Nâbî'nin üzüntülerini beyan etmek için yazdığı bir mektuptur. Nâbî burada, muhatabını çok sevdiğini, kendisiyle geçirdiği anları asla unutamadığını tafsilatlı olarak ifade etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 217: Reis kâtiplerinden Ledünnî adında kâtibin manasız mektubuna Nâbî Efendi'nin *hezl-amiz* yazdığı bir mektuptur. Bu mektup, manasızlığından dolayı büyük bir kısmı okunamadığından tıpkıbasım olarak karşılaştırmalı metne alınmıştır. Mektubun anlaşılabilen son kısmı ise okunmuş ve karşılaştırmalı metne alınmıştır.

İnşâ 218: Manisalı Birrî Efendi'nin Bülbüliyye adlı eserine Nâbî Efendi'nin yazmış olduğu takrizdir. Nâbî burada, muhatabını ve eserini beliğ ifadelerle övmüş, metnini bir beyitle bitirmiştir.

İnşâ 219: Başlıksız olan bu tehniyet-nâmenin kime gönderildiği belli değildir. Giriş ifadeleri ve dua ile başlayan bu metinde Nâbî, daha önce muhatabına bir dua-nâme gönderdiğini, ondan lütuf ve ihsanlar beklediğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 220: Başlıksız olan bu dua-nâmenin kime gönderildiği belli değildir. Giriş ifadeleri ve dua ile başlayan bu metinde Nâbî, muhatabının İslâm Âlemi tarafından çok sevildiğini, onun âleme çok faydası olduğunu, muhatabına bir kasîde gönderdiğini beyan etmiş, Farsça bir beyit ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 221: Büyük tezkereci Abdullah Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektup, giriş ifadeleri ve dua ile başlamaktadır. Nâbî burada, Süleymaniye Tab-hanesi'nde hazırlanmış olan bir eserle ilgili değerlendirme yapmakta ve eserin basımıyla ilgili kusurları dile getirmektetir.

İnşâ 222: Sadrazam olması sebebiyle muhataba gönderilmiş olan bu tehniyet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamaktadır. Nâbî burada, duyduğu bu habere çok sevindiğini, daha önce de muhatabına kavuşmak istediğini, ancak yaşlılığının buna engel olduğunu, kendisinden mektup beklediğini, Beglikçi Râmî Efendi ile beraber sevgilerini ilettiğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 223: Başlıklardan birinde (MH1) Kandiye Kalesi'ni fetheden Köprülü-zâde Ahmet Paşa'ya Nâbî yazısıyla Musahip Mustafa Paşa tarafından gönderildiği belirtilen bu mektup, Nâbî'nin latifelerini içermektedir. Metin, klişe giriş ifadeleri ve dua ile başlamaktadır. Mektubun sahibi burada, kendisine gelen mutlu bir haber üzerine bu mektubun yazıldığını, humma hastalığına yakalanmasına rağmen Çavuşbaşı İbrahim Ağa'dan aldığı mektuba çok sevindiğini, çok zor olmasına rağmen fethedilen kalenin çok sağlam ve meşhur olduğunu, bunda Allah'ın yardım ve inayetiyle muhatabının büyük payı bulunduğunu belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 224: Başlıksız olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamaktadır. Nâbî burada, halinin iyi olmadığını, kendisine yardım edilmesini muhatabına iletmiştir.

İnşâ 225: Bu metin, Râzî'nin bir gazeli ile başlamaktadır. Nâbî, bu gazelin tenkidini yapmış ve şairini eleştirmiştir.

İnşâ 226: Râzî mahlasıyla garip şiirler yazan bir şairin yazdığı kasîdeye Nâbî'nin yazdığı takrizdir.

İnşâ 227: Şeyhülislâm Seyit Feyzullah Efendi'nin mahdumlarına Mekke kadısı iken latife yoluyla yazılmış olan bu dua-nâme, secili bir giriş ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabına olan muhabbetini uzun uzadıya dile getirmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 228: Nâbî'nin bazı lâle isimlerini içeren beliğ mektubudur.

İnşâ 229: Nâbî'nin güzel tabirler ile yazdığı kıymetli bir hulûs-nâmedir.

İnşâ 230: Nâbî'nin güzel tabirler ile yazdığı kıymetli bir muhabbet-nâmedir.

İnşâ 231: Arslan Mehmet Paşa tarafından dîvân efendisi Rasih Efendi yazısıyla gelen mektuba Nâbî'nin yazdığı tesliyet-nâmedir. Burada Nâbî, yaşlılık ve hastalığına işaret eden bir beyitle muhatabından helallik istemiştir.

İnşâ 232: Sadrazam Mehmet Paşa'ya sefere çıktığı esnada yazılmış bir mektuptur.

İnşâ 233: Hatice Sultan'a gönderilmiş olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî bu metinde, mektubu Hacı Ömer Ağa'nın âsitâneye/başkente gidişi vesilesiyle yazdığını belirtip lütuf talebini söyleyerek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 234: Başlıksız olan bu mektupta, muhataba gönderilmiş bir kasîde ile ilişkili olarak bu mektubun yazıldığına işaret edilmiştir. Ayrıca Nâbî, kendisine muhatabından gelen mektuba son derece sevindiğini ifade etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 235: Antakya'da çıkan fitnenin giderilmesi için Halep Valisi İbrahim Paşa görevlendirilir. Paşa görevini yerine getirerek Halep'e geri döner. Dîvân Efendisi Habeşî-zâde'ye hitaben teşekkür etmek amacıyla yazılmış olan bu hulûs-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, öncelikle muhatabına teşekkür etmiştir. Ardından bu görevi ifa eden İbrahim Paşa'ya teşekkürlerini dile getirmiş, bir beyitle mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 236.1: Mısır Valisi Râmî Mehmet Paşa'nın gönderdiği mektuba yazdığı cevâb-nâmedir. Nâbî burada, aldığı mektuptan dolayı çok mutlu olduğunu beyan etmiştir.

İnşâ 236.2: Bu mektupta Nâbî, öncelikle Sabit Efendi'nin eserlerinden zevk aldığını, Sabit Efendi Mısır'a gittikten sonra ondan hediye ya da şiir alamadığını ifade etmiştir. Sabit Efendi'nin İstanbul'a gitmesine çok sevinen Nâbî, Halep Mollası ile İstanbul'a bu mektubu göndermiştir. Burada Sabit Efendi'nin şiirleri, Mısır şekerine eşdeğer olarak değerlendirilmiştir. Nâbî, mektupla beraber birkaç yeni gazelini de gönderdiğini, bunların muhatabı tarafından kabul edilmesini dile getirmiştir. Ayrıca Sabit Efendi'de bulunan Dîvân nüshasında yer almayan yüzden (100) fazla gazelin kendisinde olduğunu belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 237: Sadrazamın kethüdası Osman Ağa'ya yazılmış olan bu hulûs-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabından bir mektup alınca çok mutlu olduğunu iki Farsça beyitle dile getirmiştir.

İnşâ 238: Erzurumlu Şair Hakkâk Mosis adlı Ermenî şairin gönderdiği mektuba yazılmış olan bu cevâb-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlar. Nâbî burada, muhatabıyla olan şiir ve inşâ ile ilgili karşılıklı sohpet ve atışmalarına yer vermiştir.

İnşâ 239: Bâkî Paşa'nın dîvân efendisi Enis Efendi'den Gürcü beççe isteğini dile getiren latif üslûpla yazılmış nükteli bir mektuptur. Nâbî mektubunda kendisinin Halep'te yaşadığını, durumunun iyi olduğunu, muhatabından mektup aldığını, Osman Paşa'nın kethüdası Ahmet Ağa'nın Halep muhassılı olduğunu, Fazlı Efendi'ye selâmlarını ilettiğini belirtmiş, iyi hasletlerini zikretmek babında dört güzel dosta yer vermiştir. Bu dostlar; Fazlı Efendi, Bâkî Ağa, Enis Efendi, Faik Efendilerdir. Mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 240: Sabit Efendi'ye yazılmış olan bu mektup, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, *Hayr-âbâd* adlı eserin bir nüshasının Faik Efendi'de olduğunu, Faik Efendi'ye yazdığı bir mektubunda bu hikâyecik için Sabit Efendi'den takriz yazmasını istediğini, Sabit Efendi'nin mektuplarını kendisine Halil Ağa'nın getirdiğini belirtmiş, beş beyitlik bir Farsça manzumeyle mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 241: Hocalar ile medrese talebeleri arasında geçen bir sohbeti içeren bu metin, talebelerin derse ve medreseye gitmemek için uydurmuş olduğu akıl almaz bahaneler ve

buna çözüm olarak sunulan öneriler üzerinde müderrislerle varılan sözleşmeden bahsetmektedir.

İnşâ 242: Nâbî'ye İnşâ 214'teki gibi benzer sebeplerle yazılıp gönderilmiş olan bir mektuba Nâbî'nin verdiği cevap olduğu düşünülen bu mektup, hakaret dolu ifadelerle başlamaktadır. Nâbî, burada kendisine gönderilmiş olan söz konusu mektubu, adeta cümle cümle tenkit ederek değerlendirmiş, yine hakaret dolu ifadelerle mektubunu bitirmiştir.

2.2.3.1. Mektup Türleri

Mektup yazımı belli kural ve kalıplara bağlıdır. Her mektup türünün kendine has bazı kuralları vardır. Bu kurallar göz önünde bulundurularak, metinler inşâ edilmektedir. İnşâ sürecinde mektubun kime ve niçin yazıldığının bilinmesi önemlidir. Çünkü oluşturulacak metin bunlara göre şekil almaktadır. Bu yüzden kâğıt düzeninden kullanılacak ifadelere kadar birçok hususun, mektup yazarken göz önünde bulundurulduğu görülmektedir. Göz önünde bulundurulan bu hususlar, ayrıca mektubun türünün ne olacağını da belirlemektedir.

Fars Edebiyatında resmî mektuplar *sultâniyat*[1], özel mektuplar *ihvâniyat* adıyla sınıflandırılmıştır. Dîvân Edebiyatında da buna benzer isimlendirmeler yapılmıştır. (Gültekin, 2007: 241)[2]. Buna göre Münşeât'ın metinleri ağırlıklı olarak *ihvâniyat* türünde metinlerdir.

---

[1] Muhatabın/muhtevanın devlet ya da devletle ilişkili olması halinde yazılar-yazışmalar/mektuplar "fermân, nâme-i humâyûn, hatt-ı humâyûn, berât, menşûr, mülk-nâme, ahd-nâme, irâde, takrîr, telhîs, ruk'a, buyurıldu, tezkire, tarhaniyet-nâme, arîza, kâime, temessük, arz, arz-ı hâl, arz-ı mahzar, tahrîrât, şukka" gibi ismler almaktadır (Gültekin, 2007: 261).

[2] Mektup türleriyle ilgili bk.: Gökçe, Recep. (2006). *Eski Türk Edebiyatında Mektup ve Bir Mecmû'a-i Münşeât (İnceleme-Metin-Tıpkı Basım).* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bu çalışmada ayrıca uhuvvet-nâme, şevk-nâme, ta'ziyet-nâme, taleb-nâme, şefakat-nâme (şefkat-nâme), mu'âvenet-nâme, muhlis-nâme, tavsiye-nâme, irsâl-nâme, i'lâm-nâme, şikâyet-nâme, iyâdet-nâme adlı mektup türlerinden de bahsedilmiştir (Gökçe, 2006: 21). Haksever, farklı olarak i'tizâr-nâme (özür beyan eden metin), i'zâz-nâme (ikram içerikli metin), tevkîr-nâme (ululama içerikli metin), istimâlat-nâme (gönül alma, çekme, avutma içerikli metin) türlerinden bahseder (Haksever, 1996: 26). Bu husus için ayrıca (İnce, 2009: 649-650.)ye de bakılabilir.

Münşeât'ta birçok türde mektup yer almaktadır. Bir mektubun hangi türe ait olduğuna karar vermek için bazen zorluk yaşanmıştır. Bir mektup (İ. 172. ve İ. 158 gibi), hem bir dua-nâme hem de bir niyaz-nâme olarak değerlendirilebilir. Başlığında dua-nâme yazan bir metin (117. İnşâ gibi), ayrıca bir şefâat-nâme olarak da değerlendirilebilir. Bu durum, bir hatadan ziyade metne bakış açısıyla ilgilidir.

Münşeât'ta yer alan mektup türleri şunlardır: Tezkere, duâ-nâme, ricâ-nâme, tehniyet-nâme, şefâat-nâme, hulûs-nâme, meveddet-nâme, niyâz-nâme, ubûdiyet-nâme, arzuhâl, cevâb-nâme, muhabbet-nâme, teşekkür-nâme, darâat-nâme, davet-nâme, latîfe-nâme, neşât-nâme, nevâziş-nâme, takriz-nâme, tesliyet-nâme, tetimme-i mektup, cerb-nâme, hezl-nâme, iltimâs-nâme, kerem-nâme. Bu mektup türlerinin yanında "cerb-nâme, davet-nâme, dostî-nâme, hasb-i hâl-nâme, heves-nâme, iltifât-nâme, iltimâs-nâme, inâyet-nâme, iştiyâk-nâme, kerem-nâme, mekremet-nâme, neşât-nâme, nevâziş-nâme, tesliyet-nâme" türlerine de az da olsa Münşeât'ta yer verilmiştir. Bu eserde ayrıca herhangi bir türe dahil edilmeyip başlıklarında hâşiye, ser-nâme, inşâ gibi ifadeler yazan metinler de yer almaktadır. Mektup türlerinin karşılaştırmalı metin içindeki sayıları Mektup Türlerinin Sayısı Tablosunda (Tablo 2) gösterilmiştir.

Yukarıda isimleri anılan türlerden Münşeât içinde üçten fazla örneği olan mektup türleri ile ilgili kısa açıklamalara aşağıda yer verilmiştir:

Arz-ı Hâl: Sözlükte kişinin kendi halini ya da ne halde bulunduğunu bildirmesi, dilekçe anlamında kullanılan arz-ı hal, bir iş için bir makam veya resmî daireye yazılan dilekçe anlamına gelmektedir. İstid'â-nâme olarak da değerlendirilir (Gültekin, 2007: 282)[1]. Bu tür metinlerde Nâbî genellikle kendi durumunu devlet idarecilerine bildirmiş, konu ile ilgili olarak onlardan yardım talep etmiştir. İncelenen eserde bu türe ait on (10) adet metin yer almaktadır.

Cevâb-nâme: Gelen bir mektub, konu ya da soruya cevap amacıyla yazılan mektuplardır (İnce, 2009: 650). Nâbî, bu metinleri yazarak kendisinin bir meselede yardımını isteyen ya da fikrini soran veya herhangi bir hususla ilgili olarak kendisine

[1] Dilekçeler hakkında daha ayrıntılı bilgi için bk. Afacan, 2011; İpşirli, 1991.

gönderilmiş olan mektuplara cevap vermiştir. Münşeât'ta cevab-nâme türünde on (10) metin yer almaktadır.

Darâat-nâme: Muhataba itaat etmeyi, ona tabi olmayı belirten, alçak gönüllüce yazılmış aşırı tevazu içeren mütevazi mektup türüdür (Haksever, 1996: 26). Nâbî, devrinin önde gelen yöneticilerine samimiyetini ve sadakatini belirtmek amacıyla bu türde mektuplar yazmıştır. Münşeât'ta bu türe ait dört mektuba yer verilmiştir.

Dua-nâme: Bu tür, din ve devlet büyükleri ya da ana-baba için Allah'tan iyi dilek ve temennilerde bulunmak üzere yazılır (İnce, 2009: 649). Bunun yanında bu türde birine işi, hastalığı gibi durumlardan dolayı dua etme ya da birini herhangi bir etkinliğe davet etme söz konusu edilir. Münşeât içinde en fazla mektuba sahip olan türlerden biri olan dua-nâme türüne ait otuz dört mektup yer almaktadır.

Hulûs-nâme: Sadece muhabbet, alaka ve bağlılığı göstermek için içtenlikle yazılmış olan mektup türüdür. Nâbî, devletin önde gelen yöneticilerine muhabbet ve bağlılığını göstermek için bu türde mektuplar yazmıştır. Bu türe ait karşılaştırmalı metin içinde on iki adet mektup yer almaktadır.

İnşâ: Bu tür metinlerin en önemli özelliği, bir mektup gibi herhangi birine ithafen yazılmamış olmalarıdır. İnşânın konusu herhangi bir edebî, sanatsal durum ilgili olabileceği gibi bir metnin tenkidi ile ilgili de olabilir. Ayrıca bu metinleri, bir tür olarak da değerlendirmemek gerekir. *İnşâ* isminin verilmesi, başlıklarında bu ifadenin kullanılması sebebiyledir. Münşeât'ta on yedi (17) metnin başlığında *İnşâ* ifadesi geçmektedir.

Muhabbet-nâme: Bu mektuplara meveddet-nâme, şevk-nâme ya da uhuvvet-nâme isimleri de verilmektedir (Gültekin, 2007: 242). Kişinin kendi sevgisini ya da aşkını muhatabına belirtmek için yazdığı mektup türüdür. Bu türden dokuz adet mektuba Münşeât'ta yer verilmiştir. Meveddet-nâme ismiyle ise Münşeât'ta on bir adet mektup bulunmaktadır.

Niyâz-nâme: Yalvarma, yakarma üslûbuyla yazılmış mektup türü olup dua, istek ve herhangi bir ihtiyaç amacıyla muhataba yazılırlar (Haksever, 1996: 26). Nâbî de beliğ

ifadelerle niyaz-nâmeler yazmış, genellikle devlet büyüklerine bir ricasını arz etmek üzere göndermiştir. Bu türe karşılaştırmalı metin içinde on bir (11) defa rastlanmaktadır.

Ricâ-nâme: Bu türün en önemli özelliği, bir ümit ya da beklenti veya bir istek ya da dilek ile ilgili olarak yazılmış olmalarıdır. Münşeât'ta bu türden on yedi (17) mektup bulunmaktadır.

Şefâat-nâme: Bir suçun affedilmesi (Gültekin, 2007: 260) ya da herhangi bir iş için yardım istenmesi amacıyla yazılan mektuplardır. Bu türde bazen iyi haslet ve liyâkatinden dolayı bir kişinin devlet yöneticisine ya da bir üst makama tavsiye edilmesi söz konusu edilir. Şefâat-nâmeler o kadar etkilidir ki, devlet yöneticileri herhangi bir göreve atama yapacağı zaman kendilerine gelmiş bu tür metinleri de dikkate almışlardır. Tarikat şeyhlerinden gelen şefâat-nâmelerin de atamalarda önemli etkisi olmuştur (Yılmaz, 2006: 100). Bu bağlamda Nâbî'nin Münşeât'ında genellikle bazı kişilerin ihtiyaçlarını gidermek amacıyla şefâat-nâme türünde on üç metin yer almaktadır.

Tehniyet-nâme (tebrîk-nâme): "Tebrikler, hoş geldin!" demek için bir yöneticiye yeni atandığı/geldiği makam sebebiyle yazılmış olan mektuplardır. Tebrîk-nâme ismiyle doğum, düğün, terfi gibi mutluluk verici olayların kutlanması amacıyla da yazılırlar. Nâbî, devlet büyüklerinden Vezir Ali Paşa, Abdülbâkî Paşa, Râmî Mehmet Paşa gibi şahsiyetlere yeni görevlerine atanmalarından dolayı tehniyet-nâmeler yazmıştır. Münşeât'ta on dört metin, tehniyet-nâme türündedir.

Teşekkür-nâme (şükür-nâme): Yapılan bir iyiliğe teşekkür etmek amacıyla yazılmış olan mektup türü olup Münşeât'ta bu türün özelliklerini taşıyan beş metne yer verilmiştir.5

Tezkere: *"Herhangi bir iş için müsaade edildiğini bildirmek üzere alınan resmî vesika, tezkire"* anlamında olan bu kelime, *pusula* manasında da kullanılmaktadır. Resmî kurumlar veya kişiler arasında iletişim amacıyla teferruatsız ve sade bir dille yazılmış metin/mektuplardır[1]. Karşılaştırmalı metninde genellikle kısa olup tür olarak herhangi bir türe ait yeterli veri vermeyen metinler de tezkere olarak değerlendirilmiştir. Bunlardan bir

[1] Ayrıntılı bilgi için bk. Gültekin, 2007: 242; Haksever, 1996: 26.

kısmının *tezkere* olarak değerlendirilmesinde, başlıklarındaki *tezkere* ifadesi etkili olmuştur. Diğerleri de bu örneklerle ilişkilendirilip/kıyaslanıp *tezkere* olarak değerlendirilmiştir. Münşeât'taki otuz yedi (37) tezkere, konu bakımından farklılıklar arz etmektedir.

Ubûdiyet-nâme: Bir devlet büyüğüne olan bağlılık, sadakat, bendelik, kulluk ve köleliği belirtmek amacıyla yazılıp söz konusu kişiye/makama arz edilen mektuplardır (İnce, 2009: 649). Münşeât'ta devletin önde gelen yöneticilerine gönderilmiş on bir (11) ubûdiyet-nâme metni yer almaktadır.

2.2.4. Münşeât'ın Üslûp ve Dil Bakımından İncelemesi

Üslûp, *"…kişinin kendi duygu, düşünce ve heyecanlarını dile getirme şekli, dili kullanma biçimi…"* (Durmuş, İ. 2002: 383) olarak tanımlanmıştır. Birçok etken üslûbun oluşmasına katkı sağlamaktadır. Bunlar arasında inanç ve toplumsal hayatın da önemli yeri vardır (İnce, 2009: 646).

XVII. asır, sade bir dille yazılan eserlerin yanında Veysî, Nergisî, Nâbî gibi münşîlerin Türkçe nesrin tüm imkânlarını zorladığı, ancak erbabınca bilinebilen girift, sunî ve muğlak metinlerin yazıldığı bir asırdır (Coşkun, 2004: 554).

Nâbî'nin nazımdaki üslûbu için Bilkan, *"…fazla kullanılmayan, sözlük sayfaları arasında kalmış kelimelerin, şiir ve nesir dilini güçleştirdiğini belirtmesine rağmen yazdıklarında pek uygulayamamıştır."* (Bilkan, 2006: 116) ifadelerini kullanmıştır. Kaplan, Nâbî'nin nesirdeki üslûbunu *"…daha ağır, zincirleme Farsça terkiplerle dolu…"* sözleriyle dile getirmiştir (Kaplan, 2008: 60). Okuyucu'nun *"… nesir dilinde hüner gösterme arzusuyla hareket eden diğer nâsirler gibi Nâbî de tam bir münşî tavrı sergiler."* (Okuyucu, 2013: 118) ifadeleri, Nâbî'nin sanat yapma endişesini belirtmektedir.

Tanzimat dönemine kadar nesirde üstat olarak kabul edilen Nergisî (Çaldak, 2004: XII) ile Veysî, kendi dönemlerinde birçok aydının genelde kullandığı tarz ve üslûpla

yazmışlardır. Onlar, Türk dilini Arapça, Farsça kelime ve izafetlerle, seci ve diğer edebî sanatlarla, uzun cümlelerle yoğun bir şekilde kullanan kişiler olarak anılmaktadır (Haksever, 2001: 179)[1]. Nâbî'nin mektuplarında da böyle bir üslûp özelliği kısmen mevcuttur. Bu yüzden onu inşâ hususunda *başarılı* olarak (Mengi, 1991: 28) değerlendirmek gerekir[2].

Nâbî'nin üslûbuyla ilgili olarak Münşeât nüshalarından birinin derkenarında yazılmış olan şu ifadeler önemlidir: *"Nābī merḥūm nes̱r ḫuṣūṣunda dehā(?) mahāretli olup ez-cümle iş-bu kitābda münderic mektūblardan māʿadā Rühā'ya çoḳ ās̱ārı ve müfīd maḳāleleri bulındugı añlaşılmış ise de merḥūmuñ birāz şedīd lisān ile müştehir olduġı da unutulmamalıdur[3]."* Bu ifadelerden Nâbî'nin nesir konusunda bir dahi olduğu, Münşeât'tan başka çeşitli makalelerinin olduğu, kendi döneminde ağır bir lisanla yazmasıyla öne çıktığı anlaşılmaktadır.

İnşâ tekniği ve üslûbu açısından bakıldığında Münşeât'ta sadece Nâbî'ye has bir üslûptan bahsetmek mümkün değildir. Bu çalışma yapılırken ulaşılıp da karşılaştırmalı metne alınmayan mektup örneklerinden anlaşıldığı kadarıyla, birçok kişinin üslûbu ile Nâbî üslûbu, aslında birbirine oldukça yakındır. Nitekim, münşeâtlarda inşâ tekniği açısından kişiye/yazara göre değişmeyen kalıplaşmış ve yerleşmiş tarzlar kullanılmıştır[4]. Bu yüzden Nâbî'nin münşeât üslûbu üzerinde *o türle ilgili oluşmuş geleneğin* epeyce etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Nâbî'nin Münşeât'ında üslûp için *ṣūret, naḳş, taʿbīr, libās, ṭarz, ṭavr, ḳabā, revş, vādī, vażʿ, reftār* gibi ifadeler, özellikle girişteki kısa metinlerin başlıklarında kullanılmıştır. Bu ifadelerin hayli fazla olması, üslûp için bu dönemde kullanılan kavram zenginliğine ve Nâbî'nin farklı üslûpları tek bir metin içinde bile rahatlıkla kullanabildiğine işaret etmektedir.

---

[1] Tanpınar, nesrin bol sanatlarla süslü olması ve anlamının kapalılığı ile ilgili olarak "… nesirde söz sanatları iptilâsının mühim sebebi de şüphesiz ki, başka dillerde plastik sanatlardan ve resimden gelen terbiyeden, onların insana açtığı sarih görüş imkânından mahrum oluşudur." ifadelerini haklı olarak kullanır (Tanpınar, 1997: 33).

[2] *"Nâbî'nin nesrinin genellikle süslü olduğu söylenebilir."* (Ambros, 2011: 249).

[3] A nüshası 147b.

[4] İnşâ üslûbu için bk. Tanpınar, 1997: 32; Gökyay, 1974: 18; Batislam, 2009: 80; Haksever, 2009: 25.

Münşeât'ta Nâbî'nin tekdüze bir üslûbundan bahsetmek mümkün değildir. Bu durum, eserin büyük bir kısmının mektuplardan oluşmasından kaynaklanmaktadır. Doğal olarak bu mektuplar, farklı zamanlarda, farklı kişilere yazılmıştır. Bundan dolayı Münşeât'taki Nâbî üslûbu; muhataba, zamana ve konuya göre farklılık arz etmektedir. Yani üslûbu önemli ölçüde muhatabın ilmi, irfanı, makamı ve mevkisiyle beraber içinde bulunulan çağ/zaman ve metnin muhtevası şekillendirmektedir[1]. Nitekim Nâbî ve Gelibolulu Mustafa Âlî gibi yazarların farklı eserlerinde farklı üslûpları da kullandığı (Coşkun, 2004: 553) dikkate alınırsa aslında Nâbî üslûbunun karmaşıklığı daha iyi anlaşılmış olacaktır.

Münşeât'ta sade ve anlaşılır bir Türkçe ile yazılmış bazı mektuplar bulunmaktadır. Bunların yanında anlaşılması zor, içinde Arapça ve Farsça kelimelerin çok olduğu zincirleme terkiplerle dolu mektuplar da yer almaktadır. Ağır, süslü ve sanatlı üslûp özellikleri, eserin ilk metinlerinde oldukça fazladır.

Nâbî'nin inşâ üslûbu, genellikle muhatabının anlamadığı ve içinden çıkamadığı bir üslûp değildir. Aksine o, muhatabının birçok yönden seviyesini sık sık göz önünde bulundurmuştur. Ama bunu yaparken kendi sanatından taviz vermemiştir.

Münşeât, Nâbî'nin nesir üslûbunun zenginliğini kanıtlamak için önemli bir tanıktır. Çeşitli duyguları latifeli, hicivli ve şiirsel ifadelerle yazdığı ve adeta bir sanat etkinliğine dönüşen mektupları, onun üslûbunun anlaşılması açısından önemlidir. Nâbî, Münşeât'taki birçok mektubunda bir taraftan muhatabına bazı tavsiyelerde bulunurken diğer taraftan İ. 242'de olduğu gibi argo ve küfür dolu ifadeleri rahatlıkla kullanabilmektedir.

Münşeât'ın dili Türkçedir. Nâbî, bu eserinde sık sık Arapça ve Farsça kelimelere yer vermiştir. Rastgele seçilen bir sayfada bile kelimelerin epeyce bir kısmının Arapça ve Farsça olduğu görülecektir. Hatta Nâbî'nin eserinde, sadece Türkçenin bazı kelimelerini, eklerini ve cümle düzenini kullandığı bile söylenebilir.

---

[1] Üslûbun şekillenmesinde önemli yer tutan muhatabın makamı, mektup yazarken a'lâ, ednâ ve akran olarak değerlendirilir (Haksever, 1996: 9).

Münşeât içinde terkiplere oldukça sık yer verilmiştir. Aşağıdaki metin, eserin başında yer alan sanat kaygısıyla kaleme alınmış metin parçalarından biridir:

*"Ḥażret**lerinüñ** meclis-i pākīze-niẓām**larına**, māliş-i cebhe-i taʿẓīm ü sitāyiş pīşānī-i tekrīm **ile** ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i ḳadīm **budur** ki, ābyārī-i feyyāże-i ʿināyet ve rīziş-i zülāl-i iltifāt-ı bī-ġāyet**üñüz ile** şüst ü şūy-ı pīrāhen-i çirk-āgīn-i hicrān ve taṭhīr-i cāme-i ḥırmān **itmek, çoḳdan** cā-kerde-i ṭaşt-ı hezār sūrāḫ-ı dil ü cān **olmaġla**, in-şāʾaʾllāhu teʿālā, ḳurṣa-i ṣābūn-ı mihr-i münīr legen-i çarḫ-ı müstedīrde, kef-feşān-ı sepīde-i ṣubḥ **olduġı** āvānda ṭaraf-ı s̱enāverīye taḥrīk-i ḳādime-i teşrīf **ile** dāmen-i dilden izāle-i vesaḫ-ı aḥzāna himmetleri mercū**dur**, bāḳī (İ.8)."* Bu metindeki Türkçe unsurlar koyulaştırılarak yazılmıştır. Dikkat edilirse metindeki ek ve kelimelerin sadece çok az bir miktarı Türkçedir. Ayrıca en az üç kelimeden oluşan terkiplere sık sık yer verilerek süslü ve sanatlı bir üslûp kullanılmış, sanat kaygısı gözetilmiştir.

Aşağıdaki metin, daha önce hizmetinde bulunmuş avamdan birinin ağzındanmış gibi yazılıp kendisine gönderilen bir mektuba, Nâbî'nin verdiği bir cevab-nâmeden alınmıştır:

*"…Estaġfiruʾllāh ve etūbū ileyhi ki, **seni** ḫāṭır**a getürüp** ḥāl**üñden** suʾāl **eyleyem**. **Seni** ḫāṭıra **getürmek**, müʾeddī-i istiʿāẕe ve mūcib-i istiġfār**dur** ve cemīʿ-i vesāvis-i fāside ve evhām-ı muvaḥḥişe, **seni** tefekkür**den** ehven**dür**. Farażā, ṣıḥḥat**üñi** ḫaber **vireceklerine** müteyaḳḳın **olsam** zebān**uma getürüp** ḥāl**üñden** suʾāl **itmeyecegüm** Ḫudā**'ya** ʿıyān**dur** (İ. 242)."* Bu mektubun muhatabı, avamdan bir hizmetçidir. Yazar burada, muhatabının bilgi ve kültür seviyesini dikkate alarak Türkçe unsurlara daha fazla yer vermiş anlaşılmasında sıkıntı yaşanmaması için az da kısa terkipler kullanmıştır. Ancak bunu yaparken sanat kaygısını göz ardı etmeyen bir üslûp kullanmıştır.

Münşeât'ta yazar, sık sık uzun cümlelere yer vermiştir. Öyle ki, uzun cümlelerin eserin tüm metinlerinde bulunabilmesi mümkündür. Böyle cümlelere bu kadar fazla yer verilmiş olması, Nâbî'nin anlaşılmasını oldukça zorlaştırmaktadır. Hatta İ. 92 gibi bazı metinlerin sadece tek bir uzun cümleden oluşuyor olması, bunu kanıtlamaktadır. Aşağıya alınmış olan iki örnek cümle, bu hususu rahatlıkla gözler önüne sermektedir:

Örnek 1: *"…Reşeḥāt-ı ḳalem-i rengīn-ḫırāmı ḫāl-i cemāl-i şāhid-i āmāl ve nefeḫāt-ı himem-i infişāmı bādī-i iḳbāl olan fażīletlü, mürüvvetlü efendüm ḥażretlerinüñ maḥfaẓa-i cerīde-i ʿavārif ve muḳavvā-yı eczā-yı maʿārif olan mevḳiʿ-i maʿālī-rüsūmlarına, ṣafaḥāt-ı defter-i muḥāsebe-i aʿmāl-i ʿālemiyāna güncāyiş mertebesinden bīrūn duʿā ve rūz-nāme-i nüh cild-i āsmān-ı keṡret-i sevdā ile cāme-pūş-ı ʿanber-gūn-ı leyāl olmaḳ derecesinden efzūn ṡenā īṡārı siyāḳında müsvedde-i ẓalāmı ṣaḥīfe-i ufuḳ üzre beyāż iden ḫūrşīd-i zerrīn ḳalem-i şākird-i dāʾirü'l-ifāde-i pertevi olmaġla rūşenā-yı ʿālem olan ḳalb-i münīrleri, tefaḥḥuṣ-ı ser-saṭr-ı dībāce-i risāle-i iştiyāḳ ḳılınduḳdan ṣoñra ʿarīża-i niyāzmendī budur ki, defter-i muʿteber-i ḫāṭır-ı ḫaṭīrlerinde esāmī gürūh-ı aḥibbā tefaḳḳudı eṡnāsında nām-ı devlet-ḫᵛāhı daḫı çeşm-güẕār-ı iltifātları olur ise* بمنّه سبحانه و تعالى *bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā berāt-ı ser-best-i ṡenāları, der-dest olmaġla ḳalem-rev-i çehār-ḫāne-i vücūd-ı ḫāksār, ʿavārıż-ı āsīb-i rūzgārdan muʿāf olup zemīn-i ḳalb-i ḥazīn dīvān-ḫāne-i āferīnişde cenāb-ı ʿālīlerine muḳāṭaʿa-i ḫāṣ taʿyīn buyurılduġı demden berü ḥāṣıl olan naḳd-i nā-maġşūş-ı duʿā dest-i ḥavāle-i şevḳ ile teslīm-i ḫazīne-i icābet ḳılınmaḳ, ẕimmet-i ṣadāḳatümüzde ʿadīmu't-taḥvīldür…* (İ. 63)"

Örnek 2: *"Sebeb-i taḥrīr-i veṡīḳa-i leṭāʾif ve mūcib-i tasṭīr-i nemīḳa-i ẓarāʾif budur ki, medīne-i ṣabāvetde vāḳıʿ maḥalle-i ṭufūliyyet sākinlerinden bāʿż-ı kūdekān-ı nev-resīde meclis-i ʿirfāna ḥāżır olup bu siyāḳ üzre basṭ-ı maḳāl ve keşf-i serīde-i ḥāl eylediler ki, bizler bir gürūh eṭfāl-i nā-dīde-i ʿālem olup ṭāʾir-i ervāḥumuz, feżā-yı ıṭlāḳı ber-vech-i dil-ḫᵛāh ṭayarān iderken nā-gāh dāne-i ḳażā ile dām-ı taḳdīre esīr olup bir zamān aṣlāb-ı ābā-yı ʿulvī ve erḥām-ı ümmehāt-ı süflī zindānlarda, Yūsuf-miṡāl, pā-beste-i imhāl olup bir müddet daḫı düzd-i töhmet-ālūde-i bī-günāh meṡābesinde meclis-i ṣulb-i pedere giriftār olıcaḳ şu yolından ferce-i ḫalāṣ tevaḳḳuʿ itdügümüz ṭuyulmaġla bizi bir zamān daḫı raḥm-i māder nāmında olan ḳanlu ḳuyuya indirüp ol zindān-ı teng ü tārda selāsil ü aġlāl ü ʿurūḳ u aʿṣābla ez-ser tā-kādem muḳayyed ü maġlūl olup ṭoḳuz ay miḳdārı ol künc-i şīme-i miḥnetde nevāle-i ḫūn-ı cigerle ser-be-zānū-yı tengnā-yı ıżṭırār iken nā-gāh bir gün küşāyiş-i derīçe-i merām müyesser olup (mıṣraʿ);*

Yolda zencīrin sürer dīvāne şeklin bağlamış

mażmūnınca saḥā-i vücūda vażʿ-ı ḳadem idüp istişmām-ı nesīm-i ḥayāt ile teneffüs ve miḥen-i sālifeden necāt bulduġumuza secde-i şükr ve girye-i sürūra der-kār iken dāye-i mihrbān ṣūret-i şefḳatde bizi ḳat ḳat meclis-i ḳımāṭuma pīçīde idüp bizler ise "Yā Rāb! Bu ne ṭāliʿ-i maʿkūsdur ki, (beyt);

Ol mürġ-i cefā-perver gibi müdām
Dāma düşerüz ḳafesden āzād olsaḳ"

diyü bükā-yı iştikāya dem-sāz olduḳça ser-i pistānın bize mühr-i dehān idüp liḥāfe-i ḳımāṭa bizi ḥabs itdügi gibi feryādumuz daḫı sūrāḫ-ı gelūmuzda muḥtebes eyledi… (İ. 241)"

Münşeât'ta kullandığı ses/söz tekrarları, söz kalıpları ve ikilemelerin bilinmesi, Nâbî'nin üslûbunun daha iyi anlaşılması için önemlidir. Ayrıca metinde yer alan edebî sanatlar, darb-ı meseller, kelâm-ı kibârlar, deyimler, Arapça ve Farsça metinler/ibareler, ayet ve hadisler ile Nâbî'nin üslûbunun oluşmasında etkili olduğu düşünülen ve Münşeât'ta çeşitli vesilelerle zikredilen kitapların bilinmesi de Nâbî'nin üslûbu ile ilgili bir hükme varmak açısından önem arz etmektedir. Bahsi geçen unsurlar, örnekleriyle beraber aşağıya alınıp incelenmiş, böylece Nâbî'nin nesir üslûbu, daha net bir şekilde tespit edilmeye çalışılmıştır. Sonuçta görülmüştür ki, bu eserdeki Nâbî üslûbu, metin içinde oldukça fazla yer verilmiş olan seciler ile Türkçe, Arapça ve Farsça ile yazılmış ve metne alınmış birçok manzum ve mensur ifadenin yer almasından dolayı şairane bir üslûptur. Ayrıca bu üslûp, içinde birçok Türkçe deyimin kullanıldığı, uzun cümlelerin sıkça geçtiği, edebî sanatlarla süslenmiş, hikemî ve bilgece ifadelerin yer aldığı, kısmen *süslü* bir üslûp olarak da nitelendirilebilir.

2.2.4.1. Münşeât'ta Edebî Sanatlar

Münşeât'ta birçok edebî sanat bulunmaktadır. Bu sanatlar, dört ana başlıkta incelenmiştir. Bunlar; Mecazlar, Anlamla İlgili Edebî Sanatlar, Sözle İlgili Edebî Sanatlar ve Sanat Olarak Kabul Edilen Nazım Türleri şeklinde sıralanmıştır. Aşağıda çalışmanın

hacmini arttırmamak amacıyla sadece madde başı yapılmış edebî sanatlar, karşılaştırmalı metinden alınmış örnekleriyle beraber verilmiştir.

2.2.4.1.1. Mecazlar

Teşbih

Çeşitli yönlerden aralarında benzerlik bulunan kavramlardan zayıf olanı güçlü olana benzetme sanatına teşbih denir (Kocakaplan, 1992: 161).

"…buyurmalarına ***çeşm-i ümmīdümüz, mānend-i āyīne-i rāh-ı intiẓārumuz*** *der-küşāddur…"* (İ. 8). Bu ifadede ümit gözü, yol gözetleme aynasına, *"…mefhūm-ı* ***baḥr-ı ṭavīl gibi ṭūl-i ḥayāt*** *ve…"* (İ. 18-1) ifadesinde hayatın uzunluğu, bahr-i tavil mefhumuna benzetilmiştir.

İstiâre

Bir ifadeyi benzerlik ilişkisi dolayısıyla gerçek manasının dışında kullanmaktır. Bu sanatta benzetmenin (teşbihin), sadece benzeyen ya da benzetilen ile yapılması söz konusudur[1].

"…Rūzgāruñ bu şīvesinden memnūn oldıḳ…" (İ. 239) Bu ifadede *rūzgār* nazlı bir sevgiliye benzetilmiştir. Fakat *sevgili* ifadede açıkça yer almamaktadır. Dolayısıyla ifadede benzeyene (*rūzgār*) yer verilmiş, kendisine benzetilen ise söylenmemiştir. Bu sebeple kapalı istiâre sanatı yapılmıştır.

Mecâz-ı Mürsel

Bir kelimenin gerçek manasının dışında yeni bir anlamla kullanılmasıdır (Kocakaplan, 1992: 97). *Mecaz* denince mutlak manada *mecâz-ı mürsel* anlaşılır (Saraç, 2000: 91).

[1] Detaylı bilgi için bk. Kocakaplan, 1992: 63; Saraç, 1996: 52; Saraç, 2000: 98; Coşkun, 2007: 66.

"…bize degül cümle dünyāya seni bī-vefā idüp…" (İ. 242) ifadesinde "*cümle dünyāya*" ifadesi, *Dünya'nın içindeki insanların hepsi* anlamında kullanılmıştır. Bu yüzden *mecâz-ı mürsel* olarak değerlendirilebilir.

Kinâye

Gerçek ve mecâz anlamı olan kelimeleri, asıl olarak mecâz anlamını kast ederek kullanmaktır. Diğer bir deyişle *"Bir lafzı, hakikî manasının murad edilmesi mümkün olmakla birlikte hakikî manasının dışında kullanmaktır."* (Saraç, 1996: 112)

*"…bünye-i vīrānumuzı **ḫākden refʿ** ve taḳviyet ü temhīd **buyurılmaḳ…**"* (İ. 21); *"Bu dāʿīlerini bār-gīr iḥsānıyla **ḫākden refʿ buyur**mışlar…"* (İ. 55) Burada *"ḫākden refʿ buyurmak"* deyimi kinâye sanatı için örnek olarak düşünülebilir. Çünkü bu ifadenin her ne kadar gerçek manası da anlaşılabilse de mecâz manası daha ağır basmaktadır.

Teşhis

Teşhis, insan dışı varlıklara insana ait özellikler vermektir (Kocakaplan, 1992: 175). *"**Āyīne-i ṭūṭī-i ḫod-bīn āb-ı ḫuşk** ve **āyīne-i bülbül-i ġamgīn āteş-i terdür…**"* (İ. 218). ifadesinde dudu kuşu/papağana bencillik; bülbüle de gamlı olma özelliği verilmiştir. Yani insana has özelliklerle, insan harici varlıklar anlatılmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla teşhis sanatı yapılmıştır.

2.2.4.1.2. Anlamla İlgili Edebî Sanatlar

Îhâm

Îhâm, ifadenin metin içinde birden fazla anlamıyla kullanılması ve bu kullanımların hangisinin esas olarak kast edildiğinin anlaşılmaması sanatıdır (Kocakaplan, 1992: 50)[1].

[1] Coşkun, îhâmı şu şekilde tanımlamıştır: *"Anlamı karıştırmak, okuyucuyu yanıltmak ve şüphelendirmek için ifadede eşadlı (cinaslı) veya çok anlamlı bir kelime kullanmaya ve bu kelimenin farklı anlamlarını*

"…cenābuñuzuñ ʿazmiyle ṣubḥ-ı Ḥaleb-dīdemüz ***şām*** *olup derd-şināsī-i ʿālemden ẓalām olduġından…"* (İ. 216) ***şām*** sözcüğü, burada hem "Suriye'nin şimdiki başkenti olan şehir" anlamında hem de *akşam* manasında anlaşılabilmektedir. Ancak hangi mananın daha baskın olduğu anlaşılamamaktadır. İfade içinde söz konusu sözcüğün her iki manası da dengeli kullanılmıştır.

Tevriye

Birden fazla gerçek anlamı olan bir kelimeyi, herkesçe bilinen anlamı ile değil, o kelimeyi uzak anlamı ile kullanmaktır (Saraç, 1996: 188). *"…evvelā* ***şerīʿat*** *kesdügi parmaḳ acımaz, diyerek…"* (İ. 241). ifadesinde *şerîat* kelimesinde tevriyeli bir kullanım söz konusudur. Şöyle ki, *şerîat* kelimesinin akla gelen ilk anlamı, *"Allah tarafından Hz. Muhammed'e bildirilmiş nizamın bütünüdür."* İkinci anlam ise *"yasa, kanun, meşrû düzen ve adil yönetim"* anlamıdır. Burada kast edilen mananın, kelimenin ilk anda akla gelmeyen ikinci manası ya da uzak manası olduğu düşünülürse bu ifadede *tevriye* sanatı yapılmış olur.

Tenâsüb

Tenâsüb, tezat dışında anlamca birbiriyle ilişkili kelimeleri bir arada kullanmaktır (Saraç, 2000: 139).

"…zīrā ne ḳadar ḥayvānāt-ı ***berrī*** *ve* ***baḥrī*** *ve ḥimār-ı* ***ünsī*** *vü* ***vaḥşī*** *ve* ***sibāʿ*** *u* ***bahā'im*** *var ise…"* (İ. 242); *"lücce-i* ***şerm*** *ü* ***ḥicāb*** *itmegin"* (İ. 18-1) ifadelerinde *"berr-bahr", "ünsî-vahşî", "sibâ'-bahâ'im", "şerm ü ḥicāb"* sözcükleri arasında bir anlam ilişkisi olduğundan tenâsüb sanatı yapılmıştır.

---

destekleyen bir veya birkaç kavramı aynı ifade içinde zikretmeye mugalâta veya îhâm denir." (Coşkun, 2007: 116)

Leff ü Neşr

Bir metin içinde birden fazla kavramı söyledikten sonra bu kavramlarla ilgi hususiyetleri belirtmeye ya da bu kavramlarla karşılaştırma yapmak için yeni kavramlar ifade etmeye leff ü neşr sanatı denir (Saraç, 1996: 113).

*Mālik olmaz böyle **kāmil āṣafa** her pādişāh*

*Olmaz āẕīne **Şeb-i Ḳadr'e** muvāfıḳ her sene (44.2. İnşâ)* beytinde *"kāmil āṣafa-Şeb-i Ḳadr'e"*, *"pādişāh-sene"* ifadeleri arasında anlam ilişkisi ya da mana açısından paralellik söz konusu olduğundan leff ü neşr sanatı yapılmıştır.

Hüsn-i Talil

Bir olayın gerçek sebebini inkar ederek bunun yerine hayalî ve sanatlı bir sebebi yerleştirmek olarak tanımlanan hüsn-i talil (Kocakaplan, 1992: 41) sanatına örnek olarak aşağıya birbiriyle ilişkili olan iki beyit verilmiştir.

Kim virmez idi kimseye Ḥaḳ ḥüsn-i ṭabīʿat

Ḫalḳ itmez idi kimseyi ḳısm-ı büleġādan

Gūş itmek eger olmasa maḳṣūd-ı İlāhī

Evṣāf-ı dil-ārāñı zebān-ı şuʿarādan (İ. 19-2).

Burada sevgilinin vasıflarını şairlerden dinlemek düşüncesi ilâhî bir maksat olarak belirtilmiş ve bu maksat olmasaydı Allah'ın beliğ sözler söyleyen şairlerden/insanlardan hiç kimseyi yaratmayacağı ve hiç kimseye tabiî güzelliğin verilmeyeceği belirtilerek hüsn-i talil sanatı yapılmıştır. Halbuki, bu yaklaşım, güzel bir yakıştırmadan başka bir şey değildir. Dolayısıyla gerçek sebep arka plana itilerek sanatlı bir gerekçe öne sürülmüştür.

Mübâlağa

Sözün etkisini arttırmak için bir şeyi ya olamayacağı bir biçimde anlatmak ya da olduğundan çok veya pek az olarak nükteli ve zarif bir şekilde ifade etmektir (Dilçin, 2009: 447).

"Mā-ḥaṣal, cenābuñuzuñ vücūdıyla gülşen görinen Ḥaleb, şimdi numūne-i dūzaḫ görinür oldı." (İ. 216) ifadelerinde muhatabın Halep'ten ayrılmasından dolayı bu şehrin cehennem kadar kötü bir hal aldığına işaret edilerek mübâlağa sanatı yapılmıştır.

Tezâd

Tezâd, iki zıt kavramdan birini gerçek manasıyla diğerini de mecâz manasıyla bir arada kullanma sanatıdır (Kocakaplan, 1992: 185).

"Ol mürġ-i cefā-perver gibi müdām

***Dāma düşerüz** ḳafesden **āzād ol**saḳ."* (İ. 241) beytinde dâma düşmek (hapsolmak, tutuklanmak, özgürlüğünü kaybetmek) ile âzâd olmak (özgür olmak, hürriyetine kavuşmak) ifadeleri birbirine zıt anlamları olan ifadeler olarak bir arada kullanılmıştır. Bundan ötürü tezâd sanatı yapılmıştır.

Tekrîr

Bir kelimenin heyecana bağlı olarak tekrarlanmasıdır (Kocakaplan, 1992: 144). *"…**geh ü gāh**…"* (İ. 1); *"…**dāmen dāmen…**"* (İ. 1, 196); *"…**yegān yegān…**"* (İ. 16); *"demāġ-ı ümmīdümi, **çāk çāk** … itmiş iken…"* (İ. 129); *"…ḳāfilegāh-ı rifʿatlerine **kārvān kārvān** kālā-yı teng…"* (İ. 239) ifadeleri bu sanata işaret etmektedir.

*"…Veysī merḥūma **hem** bāʿiṡ-i nesḫ ü şöhret ve **hem** vāsıṭa-i tecdīd-i iʿtibār u raġbet…"* (İ. 24); *"…**hem** kātib-i sırr u **hem** silaḥdār…"* (İ. 26-1); *"…zemīn ü āsmān **hem** raḳṣ idüp **hem** oldı ḫᵛānende…"* (İ. 30-2) örneklerinde olduğu gibi cümlede sözcükleri birbirine bağlayan "hem … hem" bağlacı karşılaştırmalı metinde birçok yerde geçmektedir.

Nidâ

Kuvvetli duygu ve heyecanları seslenerek ifade etmek için kullanılan nidâ sanatı (Kocakaplan, 1992: 111) için verilen aşağıdaki örnekte muhataba hitap edilmiştir: *"Ey mekrūh-ı bed-siriṣt! Saña ne gūne bed-duʿā ideyim ki…"* (İ. 242). Bu sanat için karşılaştırmalı metinde örnek sayısı oldukça fazladır.

Hitab ifadeleri, "yā, ey" ifadeleri ve "-(y)ā" eki ile sağlanmaktadır. Aşağıya bununla ilgili birkaç örnek alınmıştır.

"Eyle ***yā*** *Rab murādın āmāde* (İ. 19-3); ***Ey*** *nāme sen ol māh-liḳādan mı gelürsin? / **Ey** hüdhüd-i ümmīd Sabā'dan mı gelürsin?* (İ. 143); ***Nābīyā*** *bu cevāb-ı ṣāfīdür."* (İ. 30-3) ifadelerine dikkat edilirse bu ifadeler, yukarıda bahsedilen ek ve sözcüklerden biriyle beraber kullanılarak nidâ sanatına örnek teşkil etmektedirler.

Bu örnekler dışında birçok mektubun giriş kısmında muhataba yöneltilmiş hitap ifadelerine yer verilmektedir. Bu husus için tespit edilmiş birkaç örnek aşağıdadır:

"Ve ***benüm devletlü, ʿināyetlü sulṭānum ḥażretleri****! Cenāb-ı fettāḥ-ı mefāliḳ-i umūr, ḥuṣūl-i dil-ḫᵛāhuñuz ile mesrūr eyleye…"* (İ. 22-2)

"Saʿādetlü, fażīletlü, ʿināyetlü, ḥaḳīḳatlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿāzīzüm ve mükerremüm, aġā-yı ʿālī-şānum, oġlum, sulṭānum ḥażretleri*nüñ hem-rütbe-i mecālis-i ḳudsiyān ve hem-derece-i maḥāfil-i rūḥāniyān olan…"* (İ. 32)

İstifhâm

Cevabı bilinen bir hususu soru sorarak ifade etme sanatı olarak tanımlanan (Kocakaplan, 1992: 75) istifhâm sanatının örneği aşağıya verilmiştir:

Ey nāme sen ol māh-liḳādan mı gelürsin?

Ey hüdhüd-i ümmīd Sabā'dan mı gelürsin? (143. İnşâ). Halbuki şair her iki mısrada da sorduğu soruların cevaplarının ne olduğunu bilmektedir. Ancak çeşitli sebeplerden dolayı bu tür soruları sormaktadır.

Telmih

İfade içinde meşhur bir olaya işaret etme sanatıdır (Kocakaplan, 1992: 138). Aşağıya Sultan Ahmet'in oğlu Şehzâde İsâ'nın doğumuna işaret eden bir tarih manzumesine yer verilmiştir:

"Böyle şeh-zāde-i pākīze-sirişte yaraşur

Nāmını ***çarḫdan*** *eylerse* ***Mesīḥā*** *ihdā"* (İ. 28) Bu manzumeye konu olan şehzâdenin adı *İsâ*'dır. İsâ ismi ayrıca bir peygamber ismidir ki, bu peygamberin elini hastalara sürdüğünde derhal hastaları iyileştirmesi dolayısıyla lakabı da *Mesîh*'tir (Pala, 1991: 336). Burada *Mesîhâ* sözcüğüyle Hz. Îsâ hatırlatılarak telmih sanatı yapılmıştır.

İktibâs

İktibas sanatı, nazım ve nesirde bağlama uygun ayet ve hadis kullanmaktır (Kocakaplan, 1992: 55). Aşağıda bu sanatın örnekleri verilmiştir:

Hadis için örnek: *bi-ḥurmeti men ḳāle "Kuntu nebiyyen ve Ādemu beyne'l-mā'i ve'ṭ-ṭīn*[1]*." (İ.* 67)

Ayet için örnek: *Ve kāne emru'llāhi ḳaderen maḳdūrā*[2]*." (İ.* 87) Ḥażret-i Bārī, cenāb-ı saʿādete ʿömr-i ṭavīl iḥsān eyleye!

---

[1] *"Adem su ile çamur arasında iken ben nebi idim (Hadis)." diyenin hürmetine.*

[2] Kur'ân-ı Kerim; Ahzab: 38.

2.2.4.1.3. Sözle İlgili Edebî Sanatlar

Aliterasyon

Münşeât'ta ses tekrarlarına sıkça yer verilmiştir. Dolayısıyla aliterasyon örnekleri çoktur. *"Aliterasyon, sözcüklerin ilk ünsüzlerinin, ahenk oluşturmak üzere aynı cümlenin dizimsel ekseninde yinelenmesidir. İlk ünsüzlerinin yanı sıra sözcüklerin içinde oluşan ünsüz yinelemeleri de aliterasyon olarak kabul edilebilir."* (Durmuş, M. 2012: 997) *"…hem-siri**ş**t-i encümen-i bihi**ş**t olan pī**ş**gāh-ı…"* (İ. 26-1) örneğinde görüldüğü gibi *ş* ünsüzünün ahenkli tekrarı söz konusudur. Diğer yandan *"…**ş**āhid-i aṭlas-pū**ş**-ı iltifāt-nāme-i in**ş**irāḥ-baḫ**ş**āları, girībān-ı **ş**ebden…"* (İ. 22-1) ifadelerinde de *ş* ünsüzünün tekrar edildiği görülmektedir.

Cinâs

Cinas sanatı, şekil ve telaffuz bakımından aynı ya da birbirine çok yakın, anlamları ise farklı olan iki kelimeyi bir araya getirerek kullanma sanatıdır (Saraç, 1996: 11). Aşağıdaki beyitte "Çīn-çīn" kelimeleri; yazılışları aynı, anlamları farklı olması nedeniyle bu sanata örnek olarak verilebilir:

*Güline nisbet-ile ṣūret-i **Çīn** ṣūret-i **çīn*** (İ. 50)

İştikâk

Verilen örnekte görüldüğü gibi aynı kökten türemiş kelimeleri bir arada kullanmaktır (Kocakaplan, 1992: 80): *"Hem **ta'mīr**-i bilāda sa'y ider ve hem kendi **ma'mūr** olur."* (İ. 144) Koyu yazılmış sözcükler, Arapça "عمر" kökünden türemiş sözcüklerdir.

Seci

"Bir metinde en az iki ibare sonundaki kelimelerin son seslerinin benzeşmesi…" (Coşkun, 2007: 236) olarak tanımlanan seci sanatının Münşeât'taki örnekleri, üslûbun ana unsurlarından birini oluşturmaktadır ve bu yüzden hayli fazladır. Buraya mümkün oldukça dikkat çekici örnekler alınmaya çalışılmıştır.

*"…eşʿār-ı belāġāt-**şiʿār** ve selāmet-**ās̱ārda** nādire-**güftār** ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i **nāmdār**-…"* (İ. 1); *"…efvāc-ı yümn ü **saʿādet**, dest-bend-i edā-yı **ḫıdmet** ve gürūh u enbūh-ı ḫayr u **bereket**, dāmen be-miyān-ı **irādet** ve çeşm-dūz-ı gūşe-i ebrū-yı **işāret…**"* (İ. 2); *"…ḫurūs-ı ṣubḥgāhī āheng-i **nevā** ve dücāce-i **dücā**, vażʿ-ı beyża-i **beyżā** eyledügi…"* (İ. 3); *"…Ey çeşm-i çerāġ-ı dūdmān-ı **Nebevī**, ve ey müntaḫab-ı sülāle-i **Murtażavī**, ey maḥkemesi naẓargeh-i beyt-i **İlāhī**, pīşīn-i ufḳ-ı **Şerīʿat-i Muṣṭafavī**, **ʿaynü'l-ḳużātü'l-mevālī**, **ḳıbletü'l-velātü'l-eʿālī**, ḫaṭīb-i **Minber-i ʿArafāt**, üştür-süvār-ı numūne-i **Meydān-ı ʿAraṣāt**, imāme-i sübḥa-i maḥfel-keşān-ı **tevfīḳ**, muḳtedā-yı lebbeyk-gūyān-ı mevḳif-i **taḥḳīḳ**, şemʿ-i **pervānegān**, sepīd-per-i iḥrām-ı **ber-dūşān**, merdümek-i ṣaff-ı ihẕāb-ı ḫūn-ābe-i **fürūşān**, pīş-ḳadem-i niyāzmendān-ı **dergāh**, ẕirve-pīrā-yı cīl-i raḥmet-**penāh**, ḳalb-i kenīse-i meydān-ı **maʿrifet**, bālā-nişīn-i daʿvetiyān-ı żiyāfet-ḫāne-i **raḥmet…**"* (İ. 227)[1] Dikkat edilirse koyu yazılmış kelimeler arasında nesirdeki ses benzerliği/kafiye olarak değerlendirilen seci sanatı söz konusudur.

Îcâz

İcâz; maksadı, sıradan insanların gündelik hayatlarında kullandıklarından daha kısa ifade etmeye denir (Saraç, 1996: 46). Atasözleri ve deyimler bu sanatın en güzel örnekleridir (Kocakaplan, 1992: 48). Ayrıca özdeyişler ile veciz sözler de icâz sanatı için birçok zaman rahatlıkla örnek olarak verilebilir. Çalıştığımız metinde bu sanata uygun örnek hayli fazladır.

[1] İ. 68'de de oldukça kıymetli sayılabilecek seci örneklerine yer verilmiştir.

Eyā emīr-i güzīn ol emīr-i ʿilm ü hüner

Ki ʿilm cümle-i ās̱ārdan müʾebbeddür (İ. 96).

"…ammā ẓāhiren meşāġil-i umūr, vesīle-i nisyān olmışdur." (İ. 97) Dikkat edilirse burada birkaç sözcükle derin manalar ifade edilmeye çalışılmıştır.

2.2.4.1.4. Sanat Olarak Kabul Edilen Nazım Türleri

Tarih

Münşeât'taki tarih manzumeleri, tarihî vesika niteliği taşımakta olup dönemin önemli vakalarını yansıtmaktadır. Bunlara metin içinde *"Tārīḫ-i Velādet-i Sulṭān ʿĪsā* (18 beyit); *Tārīḫ-i Velādet-i Şeh-zāde Sulṭān Meḥmed* (20 beyit); *Tārīḫ-i Dīger* (10 beyit); *Vezīr-i Ḫıredmend-i Kelāmī Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-cāha Tārīḫ-i Vezāret ...* (7 beyit); *Serdār-ı Cünūd-ı Manṣūra, Fātiḥ-i Cezīre-i Mora, Saʿīd u Şehīd-i Merḥūm ...* (5 beyit); *Tārīḫ-i Dīger* (38 beyit)" başlıklarıyla yer verilmiştir. Ayrıca *"Bu sāl-i ḫuceste-fāla Nābī"* mısrasıyla başlayan başlıksız bir tarih manzumesi (4 mısra) de metinde yer almaktadır[1].

Mülemmâ

Mısraları birbirinden farklı dillerde yazılmış olan manzumelerdir (Coşkun, 2007: 295). Aşağıya mısralarından biri Farsça, diğer mısraları Türkçe olan bir mülemmâ alınmıştır:

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Ey veliyyü'n-niʿam ey āṣaf-ı ʿālī-fiṭrat

Oldı rūy-ı dilüm ālūde-i gerd-i ḫaclet

Olmadum farḳa muvaffaḳ ḳalem-i müşgīnüñ

Ḫāk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet (40.1. İnşâ)

[1] Tarih düşürme ile ilgili detaylı bilgi için bk. Yakıt, 2010; Karabey, 1983.

2.2.4.2. Münşeât'ta Kalıp Sözler

Münşeât'ta yer alan darb-ı meseller, kelâm-ı kibârlar ile deyimler, kalıp sözler olarak değerlendirilmiş ve bu kavramlar, örnekleriyle beraber aşağıya alınmıştır.

2.2.4.2.1. Darb-ı Meseller, Kelâm-ı Kibârlar

Darb-ı mesel atasözü demektir (Pala, 1991, 121). Kelam-ı kibar ise vecize ve atasözünün yerine kullanılır (Pala, 1991, 288). Münşeât'ta geçen aşağıdaki ifadeler, darb-ı mesel ve kelâm-ı kibâr kapsamında değerlendirilebilir[1]:

"*es-Sulṭānu iẕā kāne ṣāliḥan fe-huve mine'l-aḳṭāb ve iẕā kāne ġayre ṣāliḥ fe-huve mine'l-abdāl*[2]*.*"(İ. 23)

"Mülūkdan ṭamaʿ-ı iḥsān, ʿayb degüldür." (İ. 23)

"*el-ʿĀrifu yekfiyehu'l-işāreh*[3]*" (İ.* 43)

"…Bī-nāmūsa ḳarye ve maḥṣūl ü emvāl iʿtimād itmenüñ, köpegi ḳaṣṣāb dükkānına ve fāreyi nigehbān-ı maḥzen itmeden farḳı (yoktur)." (İ. 118)

"el-Ġarīḳu yeteşebbeṣu bi-kulli ḥaşīşin[4]*."*(İ. 149)

"ʿĀḳıbetu'l-emri bi'ż-żarūre[5]*"*(İ. 149)

"*el-ʿUhdetu ʿalā'r-rāvī*[6]*.*"(İ. 215)

"Ḥażır müft-i yārānı kim istemez?" (İ. 215)

"*Şukūfe-i külḫen ḥażrā'-i dimen.*[1]*"*(İ. 238)

---

[1] Burada en çok Arapça atasözlerine yer verilmiştir. Arapça atasözleri ve deyimlerden bazıları için bk. Koçak, İnci. (1982). Al-Harîrî'nin Makâmât'ındaki Bazı Atasözleri ve Deyimler. *Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi.* c. XXX. S.1-2. 185-192.

[2] *Sultan, eğer salih ise kutuplardan (bir kutup)tur, eğer salihlerden değilse o (sultan) abdaldan (bir velidir).*

[3] *Arif, kendisine bir işaretin yeterli olduğu kimsedir.*

[4] *Suya düşen çer çöpe yapışmaya çalışır. "Denize düşen yılana sarılır." atasözünün karşılığıdır.*

[5] *İşin neticesi, zorunludur.*

[6] *Sorumluluk raviye aittir.*

“Şerīʿat kesdügi parmaḳ acımaz.” (İ. 241)

“…muvāfıḳ olduġın añlayup **az ṭamaʿ çoḳ żarar ideceklerini** cāzim olmaġıla…” (İ. 241)

2.2.4.2.2. Deyimler

Deyimler, genellikle birkaç kelimeden ya da tam veya eksiltili cümlelerden oluşan; bir maksadı, bir hususu ya da bir olayı teşbih, istiâre, mecaz, kinâye ögeleriyle anlatan ya da tasvir eden ifadelerdir (Parlatır, 2000: 2-3)[2]. Türkçe, deyim bakımından zengin bir dildir. Günlük hayatta bile birçok ifade deyimlerle beraber söylenmektedir. İfadeye canlılık ve doyuruculuk kattıklarından dolayı edebiyatın bütün türlerinde sık sık deyimlere yer verilmiştir (Kadıoğlu, 2005: 42). Aşağıya, Münşeât'ta geçen bazı deyimler alınmıştır[3].

Ağzına yakışmak: “…Bir defʿa senüñ **aġzuña yaḳışur…**” (İ. 148)

Ahz-ü intikâm itmek: “…ṣalātüñ **aḫẕ-ü intiḳām it**düklerini mi…” (İ. 216)

Ateş düşmek: “…**Derūn-ı ṭopa āteş düşdi…**” (İ. 30-2)

Aynın açamamak: “…**Açamaz** ġam-ı ebrūdan ḫāme ʿ**aynın** n'eylesün?” (İ. 225)

Başına küller savurmak: “…tīġ-i sitem-i rūzgārdan şikāyet içün **başına küller ṣavurup** lākin…” (İ. 241)

Belâ etmek: “…düşmene bārān-ı **belā idüp** ʿan-ḳarīb…” (İ. 163)

Belâya duş olmak: “…bunlardan müşkil bir **belāya** daḫı **dūş ol**dum ki…” (İ. 242)

Boyuna biçilmiş kaftan olmak: “…ḫınzīr lafẓı, tamām **boyuña biçilmiş ḳaftān**uñdur…” (İ. 242)

---

[1] *Külhanın çiçeği, mezbelenin sakini (gibidir). Dağlar, ifadeyi “Şükūfe-yi gülḫan ḫaḍrā-yı dimen.” olarak okumuş; “Külhan gülü, orta malı.” olarak da mana vermiştir* (Dağlar, 2012: 94-95).

[2] Ayrıca deyimlerle ilgili olarak bk. MKDB, 2001: VII.

[3] Karşılaştırmalı metindeki deyimler bunlarla sınırlı değildir. İncelemenin hacmini arttırmamak için her deyim için genellikle birer örnekle yetinilmiştir. Burada deyim ifadeleri karartılarak (bold) yazılmıştır. Ayrıca Klâsik Türk Edebiyatında deyimlerle ilgili olarak bk: Tanyeri, M. Ali. (1999). *Dîvân Şiirinde Deyimler*. Ankara: Akçağ.

Ciger kebab itmek: "…Felek bir ehl-i derūnuñ **kebāb ider cigerin…**" (İ. 118)

Çarha girmek: "…**Çarḫa** çoḳ **girdi** çarḫ-ı dā᾽ire-gīr…" (İ. 19-3)

Dama düşmek: "…**Dāma düşerüz** ḳafesden āzād olsaḳ…" (İ. 241)

Derde ilâç olmamak: "…ġayrı bu **derde** dārū-yı ʿ**ilāc olmaduġın** bilmek…" (İ. 241)

Derd-i çâre-sûza giriftâr eylemek: "…Bu pīrlikde bu **derd-i çāre-sūza** bizi niçün **giriftār eylediñüz…**" (İ. 216)

Dil-beste olmak: "…bu diyāra **dil-beste olup…**" (İ. 30-4)

Döke saça: "…Hemān baʿd-ez-īn **döke ṣaça** maṣraf idersin…" (İ. 68)

Dünyalar (birinin) olmak: "…ḥāṣıl olduḳda **dünyālar bizüm olup…**" (İ. 162)

Dünyaya gelmişe dönmek: "…olup yeñi **dünyāya gel**mişe **dön**mişdür…" (İ. 228)

Dünyaya toymak: "…Ḥāṣılı **dünyāya ṭoy**dıḳ ṭoymadıḳ ruḫsāruña…" (İ. 168)

Eser kalmamak: "…şimdi pederüñüzde **es̱er ḳalma**mışdur…" (İ. 129)

El degmemek: "…şevḳe **el degmez** oldı…" (İ. 235)

Elden çıkarmak: "…vücūduñuzı **elden çıḳarup** çeşm-bāz-ı ḥayret…" (İ. 216)

Elden düşmemek: "…nezāket-üslūbuñuz **elden düşmeyüp** ve pes…" (İ. 142, 144, 193)

Elden ve ayakdan çıkmak: "…sermā-zede-i ıżṭırāb olup **elden ve ayaḳdan çıḳmaḳ** mertebelerine…" (İ. 159)

Ele almak: "…ḫāme-i şerāre-rīzi **ele alup** numūne-i naḳş-ber-āb…" (İ. 212)

Ele girmek: "…bir köhne-pā-pūşları **elüme girse…**" (İ. 23)

Ele girmek: "…kes̱ret-niẓām ḳanda **ele gir**er, diyü…" (İ. 208)

Eli tokunmak: "…Kendi **elüñüz ṭoḳunduġı** maḥalden…" (İ. 175)

Emânetin hakkına riâyet etmek: "…ʿaṣrda ḳadr-i emāneti bilür ve **ḥaḳḳ-ı emānete riʿāyet ider** adam nādirdür…" (İ. 29)

Emânetin kadrini bilmek: “…ʿaṣrda **ḳadr-i emāneti bilür** ve ḥaḳḳ-ı emānete riʿāyet ider adam nādirdür…” (İ. 29)

Eti senin, kemiği benim olmak: “…**eti senüñ, kemügi benüm…**” (İ. 241)

Fırsat düşmek: “…taḥrīrine **furṣatumuz düşmez…**” (İ. 23)

Fırsatı fevt itmek: “…itmeyüp kendiñüz muġtenim olmaḳ **furṣatını fevt it**meyesüz…” (İ. 23)

Gam çekmek: “…bu cihānda ne **ġam çeker…**” (İ. 203)

Gamdan âzâd olmak: “…Mirʾāt-ı żamīri **ġamdan āzād** / Yā Rabb **ola** ṭurduġınca ʿālem…” (İ. 26-1)

Gamı def etmek: “…baḫşāları ile **defʿ-i ġam idüp** dostān…” (İ. 120, 132)

Gece ve gündüz sürmek (olmak): “…**gice ve gündüz** yüzüme ve gözüme sürüp vesīle-i…” (İ. 23)

Gönlü kopmak: “…**ḳopdı göñli şevḳinden…**” (İ. 30-2)

Gözünde kalmak: “…**Ḳalur gözüñde** o demler ḫayāl-i ḫᵛāb gibi…” (İ. 216)

Gâşe-güzîn-i kanâat olmak: “…**gūşe-güzīn-i ḳanāʿat ol**duḳ…” (İ. 97)

Hadd-i imkânda olmak: “…**Ḥadd-i imkānda olduġı** ṣūretle ṭālibīn…” (İ. 160-1, 226)

Haddi olmadığını bilmek: “…bu iḥsāna liyāḳat-ı **ḥaddüm olmaduġın bilürüm…**” (İ. 26-3)

Hasret kalmak: “…ke-ẕālik, ḥiṣṣedār-ı **ḥasret ḳalmaḳ** ʿala’l-…” (İ. 208)

Helâk olmak: “…**helāk ol**mamuza bir ramaḳ ḳalmış…” (İ. 242)

İki gözün nurı olmak: “…benüm oġlum, **iki gözüm nūrı…**” (İ. 150, 173-1, 175, 203)

İki günde bir: “…boġçelerden ġayrı her **iki günde bir** gāh sarāylarında…” (İ. 130)

Kenîf sûrâhına altın düşürmek: "…sehven **kenīf sūrāḫına altun düşürmek** ile aṣlā farḳı yoḳdur…" (İ. 242)

Kurban etmek: "…S̱evr-i gerdūnı **ḳurbān it**mez…" (İ. 67)

Mürg-i fursat pervâzâ gelmek: "…ne çāre **mürġ-i furṣat, pervāzā gelmiş** bulunup…" (İ. 107)

Nân u nemek hukûkunu bilmek: "…**ḥuḳūḳ-ı nān u nemegi** biz de mi **bil**meyelüm…" (İ. 68)

Ne hadd: "…ḳudsī-niẓāmda mez̠kūr olmaḳ **ne ḥaddümüzdür…**" (İ. 30-1)

Ramak kalmak: "…ṣuya ġarḳ olmamuza bir **ramaḳ ḳal**mış iken…" (İ. 242)

Sînesini güşâde itmek: "…Yollar gözedüp, **sīnesin itmişdi güşāde…**" (İ. 67)

Sözü yok: "…Kendülerinüñ luṭfına **söz yoḳ…**" (İ. 68)

Şahin başından üsküfünü almak: "…yumurṭadan çıḳmış cürre **şahin başından üsküfin al**ıcaḳ…" (İ. 241)

Şişip kabarmak: "…bu zaḫma taḥammül idemeyüp **şişüp ḳabarmaġa** başladı…" (İ. 241)

Taşdan âb cereyân itmek: "…ḥāʾil olmaz, "**Ṭaşdan āb cereyān itdir**ür." Taʿbīriyle…" (İ. 200, İ. 206)

Tedârik görmek: "…tīzcek müteyaḳḳıẓ olup **tedārik**in **gör**diñüz…" (İ. 118)

Tehî-dest kalmak: "…beyne'n-nās, **tehī-dest ḳalmaḳ…**" (İ. 62)

Yâdigârı kalmamak: "…bundan ġayrı **yādgārı ḳalma**dı…" (İ. 22-2, 85)

Yanar yok: "…Bir **yanar yoḳ** benüm içün cigerümden ġayrı…" (İ. 169)

Yerini boş koymak: "…gitdüñ; **yerüñi boş ḳoy**maduñ…" (İ. 242)

Yol bulmamak: "…**Yol bulmaya** ġubār-ı keder ṭabʿ-ı ṣāfına…" (İ. 44-1)

Yollar gözetmek: "…**Yollar gözedüp,** sīnesin itmişdi güşāde…" (İ. 67)

Yüz sürmek: "…Kim mihr **yüz sür**erse sezādur liḥāfına…" (İ. 44-1)

Yüzüne sürmek: "…taḥrīrin **yüzine sürmeg**e…" (İ. 175)

Yüzüne ve gözüne sürmek: "…ḳalemüñüz ile **yüzümüze ve gözümüze sürüp…**" (İ. 23, 175)

Yüzünü siyah eylemek: "…Cenāb-ı Ḥaḳ, **yüzin siyāh eyle**ye…" (İ. 68)

Zarar görmek: "…Hele biz **żarar**-ı māliyyesin **gör**medik bī-edebānesin **çek**dik…" (İ. 118)

Zararını çekmek: "…Hele biz **żarar**-ı māliyyesin **gör**medik bī-edebānesin **çek**dik…" (İ. 118)

Zîr ü zeber olmak: "…berekātiyle kendisi **zīr ü zeber ol**up biz…" (İ. 242)

2.2.4.3. Münşeât'ta Arapça ve Farsça İbareler

Arapça ve Farsça ibareler Nâbî'nin üslûbunu doğrudan etkilemiştir. Yazar bu ifadeleri sık sık kullanarak bu dillere hakimiyetini göstermiştir. Hem Türkçe hem Arapça hem de Farsça ibareleri, nazım ve nesirde başarılı bir şekilde kullanmıştır. Bu da Nâbî'nin üslûbunu monotonluktan kurtarmakta, anlatıma ayrı bir zenginlik katmaktadır.

2.2.4.3.1. Arapça İbareler

Arapça ibareler, metin içinde oldukça fazla yer almaktadır. Bu ifadeler, dipnotta anlamlarıyla beraber verilmiştir. "Arapça Manzumeler, Darb-ı Meseller, Kelâm-ı Kibârlar" başlıklarında verilmiş olan Arapça ibarelere burada ayrıca yer verilmemiştir.

2.2.4.3.1.1. Ayetler

Ayetler, metin içinde bağlamla ilgili olarak genelde kısmen kullanılmıştır. Hatta bazı örnekler, ayetlerden bir ya da birkaç ifadeyi içermektedir. Metinde ayetlerden iktibas edilen on dört ifade, mektup numaralarıyla beraber aşağıda verilmiştir:

"Kulle yevmin huve fī-şeʾn[1]" (İ. 1, 22-1)

"Lāʾilāhe illā'llāh[2]" (İ. 19-3)

"Ve kefā bihi şehīden[3]" (İ. 23)

"Allāhu nūru's-semāvāti ve'l-arḍi[4]" (İ. 24)

"el-Ḳurbu ev ednā[5]" (İ. 24)

"Mā-evḥā[6]" (İ. 24)

"Hāẕihi biḍāʿetunā ruddet ileynā[7]" (İ. 51)

"Lā-yeyʾesū min-ravḥi'llāhi[8]" (İ. 58-1, 231)

"Ve kāne emru'llāhi ḳaderen maḳdūra[9]" (İ. 87)

"Berden ve selāmen[10]" (İ. 90)

"Ẕālike faḍlu'llāhi yuʾtīhi men yeşāʾu[11]" (İ. 222)

"Ve mā ūtītum mine'l-ʿilmi illā ḳalīlā[12]" (İ. 225)

"Yeʾtūnehā min-kulli feccin[13]" (İ. 227)

"Ānāʾi'l-leyli ve eṭrāfe'n-nehāri[14]" (İ. 232)

---

[1] *O, her an ilahi kudretinin yeni bir gösterişi tasarrufundadır.* Kur'ân-ı Kerim; Rahman: 29.

[2] *Allah'tan başka ilah yoktur.* Kur'ân-ı Kerim; Muhammed: 19.

[3] *Şahit olarak O (Allah) yeter.* Kur'ân-ı Kerim; Ahkaf: 8.

[4] *Allah, göklerin ve yerin nurudur.* Kur'ân-ı Kerim; Nur: 35.

[5] *Yakın olan önceliklidir. (Ayetten kısa bir alıntıdır.)* Kur'ân-ı Kerim; Necm: 9.

[6] *Vahyettiği… (Ayetten ifade)* Kur'ân-ı Kerim; Enam: 106-145; Kehf: 27; Necm: 10.

[7] *İşte bu sermayemiz bize iade edilmiş.* Kur'ân-ı Kerim; Yusuf: 65.

[8] *Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin.* Kur'ân-ı Kerim; Yusuf: 87.

[9] *Allah'ın işi takdir edilmiş ve yerine gelmiştir.* Kur'ân-ı Kerim; Ahzab: 38.

[10] *(Dedik ki, "Ey ateş! İbrahim'e karşı ol) serin ve güvenli.* Kur'ân-ı Kerim; Enbiya: 69.

[11] *Bu Allah'ın fazlıdır, onu dilediğine verir.* Kur'ân-ı Kerim; Cuma: 4; Maide: 54.

[12] *Size ancak ilmin az bir kısmı verildi.* Kur'ân-ı Kerim; İsra: 85.

[13] *Oraya her yönden gelirler. Hac Suresi 27. ayetde şöyle bir ifade vardır:* يَاْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ

[14] *Gece vakitleri ve gündüz uçları…* Kur'ân-ı Kerim; Taha: 130. *(Ayetin içinden bazı lafizlar alınmıştır).*

2.2.4.3.1.2. Hadisler

Münşeât'ta hadislere çok az yer verilmiştir. Aşağıya metinde geçen beş hadis, transkripsiyonu ve dipnotta anlamıyla beraber verilmiştir.

"Levlāke lemā ḫalaḳtu'l-eflāk[1]" (İ. 24)

"Li-ecidu nefese'r-raḥmāni min-ḳibeli'l-Yemen[2]" (İ. 62)

"Bi-ḥurmeti men ḳāle "Kuntu nebiyyen ve Ādemu beyne'l-māʾi ve'ṭ-ṭīn[3]" (İ. 67)

"En-nāsu mecziyyūne bi-aʿmālihim inne-ḫayren fe-ḫayrun ve inne-şerren fe-şerrun[4]" (İ. 203)

"Men-eṣbaḥa fī-dārihi, muʿāfen fī-bedenihi, āminen fī-sirbihi, māliken ḳūte yevmihi, fe-ke-ennemā meleke'd-dunyā bi-ḥeẕāfīrihā[5]" (İ. 203)

2.2.4.3.1.3. Diğer Arapça İbareler

Münşeât'ta ayet ve hadis olmayan yaklaşık yüz (100) Arapça ibare yer almaktadır. Bu ibareler, metnin bağlamına uygun olarak genellikle Allah'ın gücü ve kudreti ile ilişkilidir. Bundan başka bu metinler, Allah'a hamd etme ve peygamberi övmenin yanında muhatap için dua etme, metnin bağlamı ile ilgili benzetme ve tasvirler yapma, hikmetli sözler söyleme maksadıyla kullanılmıştır. Bu ifadeler, geçtikleri inşâ numaralarıyla beraber aşağıda verilmiştir:

"Ve mine'llāhi't-tevfīḳ ve ʿaleyhi't-tuklān[6]" (İ. 1)

---

[1] *Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım.* (Hadis)

[2] *Allah'ın nefesini Yemenli inananlardan buldum." ya da "Allah'ın nefesinin Yemen cihetinden bulduğum için…"* (Hadis)

[3] *"Adem, su ile çamur arasında iken ben nebi idim." (Hadis) diyenin hürmetine.*

[4] *İnsanlar amelleriyle karşılık bulurlar. Eğer iyilik yaparlarsa iyilik; kötülük yaparlarsa kötülük bulurlar (Hadis).*

[5] *(Ey iman edenler!) Sizden biri kendi evinde, bedeninde herhangi bir hastalık olmadan selâmetle sabahlar ve o günkü azığı da yanında bulunursa dünya bütünüyle onun olmuş gibidir (Hadis).*

[6] *Yardım Allah'tandır ve ancak ona güvenilir (tevekkül onunla yapılır).*

"Bismike'llāhumme aḥmeduke[1]" (İ. 2)

"Eṭāla'llāhu beḳāhu[2]" (İ. 20-1)

"Bi-ḥurmeti seyyidi'l-mürselīn[3]" (İ. 20-2)

"Ṭāle beḳāhu ve nāle mā-yercāhu[4]" (İ. 22-1)

"Bi-ḥurmeti eşrefi'l-murselīn, bi-ʿuẕren[5]" (İ. 22-2, 89)

"Ẓıllu'llāhi fi'l-araḍīn[6]" (İ. 23)

"Mulūkuhu ẓıllu'llāhi[7]" (İ. 23)

"Minhu bedeʾe ve ileyhi yeʿūd[8]" (İ. 24)

"Şükrün lā-yüḥṣā[9]" (İ. 24)

"Rıḍvānu'llāhi teʿālā ʿaleyhim ecmaʿīn[10]" (İ. 24)

"Eyyeda'llāhu ve ebḳāhu[11]" (İ. 24, 26-2, 30-1)

"Mā-min-şeyʾin illā ve ḳad yuṡelleṡu[12]" (İ. 25, 26-3)

"Ke'n-naḳşi fi'l-ḥaceri[13]" (İ. 25)

"Bi-meşīʾeti'llāhi teʿālā[14]" (İ. 30-1)

"Bi-ḥasebi'l-ḳānūni'l-ḳadīm ve bi-ḥasebi'ṭ-ṭarīḳi'l-meslūk ʿalā-vechi's-suhūlih[15]" (İ. 31-1)

"ʿAlime'llāhu ve ʿalime ahāli'l-Ḥaleb[16]" (İ. 32)

"Yessera'llāhu bi'l-ḫayri mā-yurīdu ve mā-yeşāʾ[17] " (İ. 39)

"Ṣalavātu'llāhi ʿalā-nebiyyinā ve ʿaleyhi[1]" (İ. 47)

---

[1] *Allah'ım senin adınla ve senin övgünle (başlarım).*
[2] *Allah onun hayatını (yönetimini) uzatsın.*
[3] *Resullerin en saygının (en şereflilerinin) hürmetiyle…*
[4] *Ömrü uzun olsun ve isteğine ulaşsın.*
[5] *Gönderilmişlerin en şereflilerinin hürmetine, (hatalarımızdan dolayı) özür dileyerek…*
[6] *Allah'ın yeryüzündeki gölgesi.*
[7] *Onun sultanları, Allah'ın gölgesidirler.*
[8] *Başlangıç ondandır, dönüş de onadır.*
[9] *Sayılamayacak derecede şükürler olsun.*
[10] *Allah Teala, onların hepsinden razı olsun.*
[11] *Allah onu desteklesin (güçlendirsin) ve daim kılsın.*
[12] *Hiçbir şey yoktur ki, üçüncüsü (üçlenmiş) olmasın.*
[13] *Taşa işlenen nakış gibi...*
[14] *Allah Teala'nın dilemesi ile…*
[15] *Eski kanuna ve halihazırda kabul edilen sisteme göre kolay bir şekilde…*
[16] *Allah ve Halep halkı (da) bilir.*
[17] *O her ne dilediyse ve istediyse Allah, onu (ona) hayırlı bir şekilde kolaylaştırsın.*

"Ṣalavātu'llāhi ʿalā-nebiyyinā ve ʿaleyhumā[2]" (İ. 47)

"Bāḳī ed-duʿā mine'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī[3] " (İ. 50)

"Bāḳī ed-duʿā mine'l-ebi'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī[4] " (İ. 52)

"Bāḳī ed-duʿā, kemā-fī-evveli[5]" (İ. 54-1)

"Bāḳī ed-duʿā, kemā-fī-evveli[6]" (İ. 55)

"ʿAmmarahu'llāhu'l-melikü'l-ʿallām[7]" (İ. 60)

"Bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā[8]" (İ. 63)

"el-Ḥamdu li'llāh elfun elfun el-ḥamdu li'llāh[9]" (İ. 67)

"Ke'l-bedri beyne'n-nücūmi mütele⸾lī[10]" (İ. 67)

"Ḫalleda'llāhu mulkehu[11]" (İ. 67)

"et-Te⸾ennī mine'r-raḥmān[12]" (İ. 69-70)

"el-ʿAceletu mine'ş-şeyṭān[13]" (İ. 69-70)

"Ṭāle beḳāhu[14]" (İ. 76-77)

"Dāme mükerremen[15]" (İ. 89)

"Bi-mennihi subḥānehu[16]" (İ. 92)

"Merḥūmun ve maġfūrun le-humā[17]" (İ. 95-1)

"Dāme ẓılāle irşādehu ʿalā-mefāriḳi'ṭ-ṭālibīn[18]" (İ. 99)

---

1 *Allah'ın selâmı, peygamberimize ve onun (Hz. Ebü'l-beşer'in) üzerine olsun.*
2 *Allah'ın selâmı, peygamberimize ve onların üzerine olsun.*
3 *Bâkî, samimî (ihlas sahibi) Yusuf Nâbî'den dualar.*
4 *Bâkî samimî baba Yusuf Nâbî'den dualar.*
5 *Bâkî, önceden olduğu gibi dualar.*
6 *Bâkî, önceden olduğu gibi dualar.*
7 *Allah, alim olan melikin ömrünü uzatsın.*
8 *Eksikliklerden münezzeh olan Allah Te'ala'nın ihsanıyla…*
9 *Şükürler olsun, binlerce kez şükürler olsun.*
10 *Yıldızlar arasında dolunayın parlaması (ışık saçması) gibi.*
11 *Allah onun saltanatını bâkî kılsın.*
12 *Telaşsız ve dinginlikle hareket etmek Allah'tandır.*
13 *Aceleyle ve telaşla hareket etmek (ise) şeytandandır.*
14 *Ömrü uzun olsun.*
15 *Saygınlığı daim olsun.*
16 *Eksikliklerden münezzeh olanın ihsanıyla… (Bu ifadenin metin içinde farklı versiyonları yaklaşık yirmi farklı yerde kullanılmıştır. Bu farklı versiyonlar, benzerliklerinden dolayı buraya alınmaya değer görülmemiştir.)*
17 *Rahmet ve mağfiret edilmiş iki kişi.*
18 *İrşadının gölgesi, talebelerinin bilgisi üzerinde daim olan.*

"Bi-ḥurmeti seyyidi'l muḳarrebīn[1]" (İ. 101)

"Sellemehu's-selāmu[2]" (İ. 105)

"Sellemehu'llāhu teʿālā[3]" (İ. 106)

"Aʿṭi'l-ḳavse li-rāmīhā[4]" (İ. 106)

"Bi-ḥurmeti raḥmeten li'l-ʿālemīn[5]" (İ. 106)

"el-Ḥamdu li'llāh s̱umme el-ḥamdu li'llāh[6]" (İ. 106-109)

"Ḥamden li-vāhibi'l-ʿaṭāyā[7]" (İ. 113)

"ʿAlā-şarṭi ʿademi'l-ġafle[8]" (İ. 129)

"Yessera'llāhu mā-yurīdu ve mā-yeşāʾu[9]" (İ. 142)

"Edāma'llāhu bi'l-iḳbāli[10]" (İ. 161)

"Bi-ḥurmeti eşrefi'l-mürselīn[11]" (İ. 166)

"Vechen mine'l-vücūh[12]" (İ. 170)

"Ḳaddesena'llāhu teʿālā bi-sırrıhimi'l-aʿlā[13]" (İ. 181)

"Dāme maḥfūẓan[14]" (İ. 186)

"Merḥūmun ve maġfūrun le-hu[15]" (İ. 191)

"Bi'n-nebiyyi ve ālihi'l-ʿālī[16]" (İ. 195)

"İnnehu ʿalā-mā yeşāʾu ḳadīrun[17]" (İ. 195)

"Leyte-Zeyden ṭāʾirun[18]" (İ. 200)

---

[1] *(Padişaha) en yakınında bulunan maiyeti.*
[2] *Allah ona esenlik versin.*
[3] *Allah Teala ona esenlik versin.*
[4] *Yayı, okçuya ver.*
[5] *Alemlere rahmetin hürmetiyle…*
[6] *Hamd Allah içindir, sonra hamd (yine) Allah içindir.*
[7] *Hediye verene hamd olsun ki...*
[8] *Gaflet olunmamak şartıyla…*
[9] *Allah her ne istediyse onu ona kolay kılsın.*
[10] *Allah onun ikbalini açık kılmıştır.*
[11] *Gönderilmiş olanların en şereflisinin hürmetine.*
[12] *Vecihlerden biri olarak; her ne suretle olursa olsun..*
[13] *Onun sırrıyla yüce Allah bizi arındırsın.*
[14] *(Allah) onu korusun.*
[15] *Ona rahmet ve mağfiret olsun.*
[16] *Nebi ve onun yüce dostları için…*
[17] *O, her ne dilediyse ona güç yetirendir.*
[18] *Keşke Zeyd kuş olsa!*

"Leyte-Zeydun ṭā᾽iru[1]n" (İ. 200)

"Ve eyyu naʿīm, lā-yükeddirihu'd-dehr[2]" (İ. 203)

"Fe-ḥamden ṡumme ḥamden[3]" (İ. 206)

"el-Fażlu mā-şehidet bihi'l-aʿdā᾽[4]" (İ. 212)

"Fe-lā-ḥavle ve lā-ḳuvvete illā bi'llāh[5]" (İ. 214)

"el-ʿUhdetu ʿalā'r-rāvī[6]" (İ. 215)

"Cezā᾽ehu'llāhu ḫayren ve berren[7]" (İ. 218)

"Mine'l-ʿabdi'd-dāʿī Yūsuf Nābī[8]" (İ. 219)

"Mine'd-dāʿī bi'l-ḫayri Yūsuf Nābī[9]" (İ. 220)

"el-Ḥamdu li-veliyyi'l-ḥamd[10]" (İ. 221)

"Mine'l-muḫliṣi ʿan-ṣamīmi'l-ḳulubi Nābī[11]" (İ. 222)

"Minī ed-duʿā[12]" (İ. 222)

"Leh-ü'l-ḥamdu[13]" (İ. 223)

"Tesāruʿu'ẕ-ẕihni mine'l-feyyāḍi ilā-ḥıfẓi'l-vāridāt[14]" (İ. 225)

"Fe-inne ḳavlenā[15]" (İ. 225)

"Bede᾽e fayḍi vāridāt mine'l-mefhūmi'l-evveli[16]" (İ. 225)

"Ve le-huma'l-luzūmu fe'l-luzūmu eʿammu min en yekūne minhā eʿammu ve eḫaṣṣu fe'l-luzūmü'l-eḫaṣṣu li-ennehu bidūni taṣavvuri'ṭ-ṭarafeyni yūcedū bi-ṭarafi'l-

---

[1] *Keşke Zeyd kuş olsa!*

[2] "*Ve ey uyuyan! Dünya (zaman) seni kederlendirmesin (Feleğin (belâ ve musibetlerle bulandırmadığı bir müreffeh yaşantı yoktur. Hangi müreffeh yaşantı vardır ki, felek onu belâ ve musibetlerle bulandırmasın.)"* Bu söz, atasözü gibi meşhur bir sözdür (Çakır, 2006: 281).

[3] *Hamd, sonra yine hamd (şükür) olsun.*

[4] *Fazilet düşmanın da şehadet ettiğidir.*

[5] *Güç ve kuvvet ancak Allah'a mahsustur.*

[6] *Sorumluluk raviye aittir.*

[7] *Allah onu hayır ve iyilikle mükafatlandırsın.*

[8] *Duacı kul(unuz) Yusuf Nâbî'den.*

[9] *Hayırla duacı Yusuf Nâbî'den.*

[10] *Hamd sahibine hamd olsun.*

[11] *Kalbî en samimî duygularımla, Nâbî.*

[12] *Bâkî, benden dua.*

[13] *Ona hamd olsun.*

[14] *Zihinin, bol bol feyiz veren (Allah)'den gelen varidat (ilham)ı muhafaza etmeye süratle yönelmesi.*

[15] *Muhakkak (ki) sözümüz budur.*

[16] *İlk mefhumdan itibaren bana yoğun bir şekilde ilham geldi.*

melzūmi faḳaṭ ve li-ennehu küllemā taḥaḳḳaḳa'l-ifādetu yeteḥaḳḳaḳü'l-ʿalāḳatu ve leyse ʿala'l-ʿaksi fe'l-ʿaḳlu yeczimü'l-mülāzemete beynehumā mevcūden fe'l-mülāzemetu minhā ẓuhūrü'l-vāridāti bi'l-ifādeti; ey bi-ʿavni'l-ḳalemi feḥāṣiluhā huve kevnü'l-mütekellimi en-nāsiḫi müteleẕẕiẕen ve murreten ḥīne ẓuhūri'l-vāridāti bi-leṭāfetin ʿalā-ṣafāʾi'l-ḳalbi[1]" (İ. 225)

"Temme'l-kelāmu ʿalā-mā-ḥaḍara'l-vechu[2]" (İ. 225)

"Mine'd-dāʿi'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī[3]" (İ. 227)

"Bi-ḥurmeti nūn ve'ṣ-ṣād[4]" (İ. 229)

"el-Ḥamdu li-aḥseni'l-ḫāliḳīn[5]" (İ. 230)

"Lā-zāle maḥrūseten bi-ʿināyeti'l-meliki'l-müteʿāli ilā-infiṣāli silsileti'l-eyyāmi ve'l-leyāl[6]" (İ. 232)

"Yeʾise mā-yeʾis[7]" (İ. 234)

"Ve eyyu ricāʾin ḫābe ʿinde kerīmin[8]" (İ. 234)

"Yessera'llāhu lehü'l-İslāmu ve'l-īmān[9]" (İ. 238)

"Bi'n-nebiyyi ve ālihi'l-emcād[10]" (İ. 239)

"Kāne mā-kāne, meżā mā-meżā, el-ḥāletu hāẕihī[11]" (İ. 241)

"Ġafera'llāhu le-hu ve li-vālidihimā ve li-cemīʿi'l- muʾminīne ve'l-muʾmināt[1]" (İ. 241)

---

[1] *Her ikisi (ifade ve ifadenin anlamı) birbiri için gereklidir. Bu gereklilik, onlardan her birinin daha genel ve daha özel olmasından daha kapsayıcı bir şeydir. Gerekliliği sağlayan daha özel olandır. Çünkü, iki taraf tasavvur edilmezse sadece lazım olunan taraf (ifade) kalır. İfade ne zaman gerçekleşirse alaka (anlam) da gerçekleşir. Ancak bunun tersi doğru değildir. Akıl, her ikisi arasındaki gerekliliği ortaya çıkarır. Bu konulardaki gereklilik, akla gelenlerin ifade edilmek suretiyle ortaya çıkarılmasıdır. Yani, kalemin yardımıyla ortaya çıkan şudur ki, hatıra gelen şeyler tüm saydamlığıyla kalbin paklığına yansır. (Böylece) yazıcı/konuşucu (bundan) lezzet alır ve elem duyar.*

[2] *Bulunduğu hal üzere söz sona ermiştir.*

[3] *İhlaslı duacı kul(unuz) Yusuf Nâbî'den.*

[4] *Nun ve sadın hürmetine.*

[5] *En güzel şekilde yaratana hamd olsun.*

[6] *Yüce melikin inayeti ile (onun makamı) günler ve geceler zincirinin koptuğu (güne, yani kıyamete) kadar muhafaza olunsun.*

[7] *Ümitsizliğe kapılan kapılmıştır.*

[8] *Ve hangi istek cömertin yanında kabul edilmemiş ki?*

[9] *Allah ona İslâm'ı ve imanı nasip etsin.*

[10] *Peygamber ve kıymetli ehliyle (kalınız).*

[11] *Olan oldu, geçen geçti, işte hal bu haldir.*

“Estaġfiru’llāh ve etūbū ileyhi[2]” (İ. 242)

“Zādeha’llāhu ve ebḳāhu[3]” (İ. 242)

“Neʿūẕu bi’llāhi min-ẕālike[4]” (İ. 242)

“Tecāveza’llāhü ʿan-seyyiʾātihim[5]” (İ. 242)

“Ṭābeḳa’n-naʿlu bi’n-naʿli[6]” (İ. 242)

“Niʿme’l-maṭlūbu ve niʿme’l-meʾmūlu ve niʿme’l-mesʾūlu. Temmet[7]” (İ. 242)

2.2.4.3.2 Farsça İfadeler

Manzum metinler hariç Münşeât’ta yer alan yaklaşık seksen Farsça ifade, metin içinde ya da sonunda genellikle muhataba dua etmek amacıyla kullanılmıştır. Bu ifadeler, içinde geçtikleri inşânın numaralarıyla beraber aşağıda verilmiştir:

“Bāḳī hemīşe der-sāye-i Yezdānī āsūde bād[8]” (İ. 23)

“Bāḳī hemīşe ʿizz ü rifʿat dāʾim bād[9]” (İ. 29)

“Bāḳī eyyām-ı merām be-kām bād. Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy-ı mührbes est[10]” (İ. 35)

“Bāḳī hemīşe derd-i kān-ı ḥabābet guşāde ve esbāb-ı ḥaẕāḳet āmāde bād[11]” (İ. 36)

“Bāḳī ʿizzet efzūn bād[12]” (İ. 52)

“Bāḳī eyyām-ı rifʿat ziyāde bād[13]” (İ. 53)

“Bāḳī ʿizz ü devlet dāʾim bād[14]” (İ. 56)

“Bāḳī hemvāre eyyām-ı himmet ve ḥüsn-i itmām-ı ṭarīḳat dāʾim bād[1]” (İ. 60)

---

[1] *Allah ona, onun anne-babasına ve bütün müminlere mağfiret eylesin.*

[2] *Allah’a sığınırım ve ona tevbe ederim.*

[3] *Allah onu arttırsın ve bâkî kılsın.*

[4] *Bundan Allah’a sığınırız.*

[5] *Allah onların günahlarını affetsin.*

[6] *Bütün detaylarıyla, tıpatıp, aynı…*

[7] *Ne güzel amaç ve ne güzel emel ve ne güzel istek… Bitti.*

[8] *(O) her zaman Allah’ın gölgesinde rahat olsun.*

[9] *Bâkî, her zaman izzet ve yücelik devamlı olsun.*

[10] *Meram günlerimiz, gönlümüzce olsun. Kâtibin yazısı, mührün yerini tutar.*

[11] *Artık sevgi madeninin derdi her zaman açık ve ustalık vasıtaları her zaman hazır olsun.*

[12] *Bâkî, izzet fazla olsun.*

[13] *Bâkî, yücelik günleri ziyade olsun.*

[14] *Bâkî, izzet ve devlet devamlı olsun.*

"Bāḳī ʿömr-ü devlet mezīd bād[2]" (İ. 62)

"Bāḳī hemīşe defter-i āmāl resīde bād[3]" (İ. 63)

"Bāḳī ʿizzet dāʾim bād[4]" (İ. 64)

"Bāḳī eyyām-ı meserret dāʾim bād[5]" (İ. 65)

"Bāḳī ʿizzet bād[6]" (İ. 66)

"Ḫoş āmedī[7]" (İ. 68)

"Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy-ı mühr bes'est[8]" (İ. 68)

"Bāḳī ʿömr mezīd bād[9]" (İ. 69)

"Hemvāre revnaḳ-efzā-yı seccāde-i ḥükm-i Rabbānī müstedām ü mübārek bād[10]" (İ. 75)

"Bāḳī eyyām-ı saʿādet mezīd bād[11]" (İ. 77)

"Bāḳī ʿizz ü devlet dāʾim bād[12]" (İ. 79)

"Bāḳī eyyām-ı devlet mütezāyid bād[13]" (İ. 83)

"Bāḳī bād[14]" (İ. 87)

"Bāḳī eyyām-ı saʿādet u rifʿat bād[15]" (İ. 94)

"Bāḳī, saʿādet bād[16]" (İ. 95)

"Bāḳī, eyyām-ı saʿādet müteraḳḳī bād[17]" (İ. 97)

"Bāḳī eyyām-ı saʿādet efzūn ve der-seccāde-i irşād bād[18]" (İ. 99)

---

1 *Bâkî, her zaman himmet günleri ve tarikatin (yolun) güzelce tamama ermesi sürekli olsun.*
2 *Bâkî, ömrün ve devletin (daha da) ziyade olsun.*
3 *Artık emellerin defteri daima ulaşılabilir olsun.*
4 *Bâkî, izzetin daim olsun.*
5 *Bâkî, mutluluk günleri daim olsun.*
6 *Bâkî, yüce olsun.*
7 *Hoş geldin.*
8 *Kâtibin yazısı mührün yerine geçer.*
9 *Bâkî, ömr(ünüz) uzun olsun.*
10 *Daima Rabbanî hükmün seccadesinin parlaklığının arttırıcısı devamlı ve mübarek olsun.*
11 *Saadet günleri sürekli artsın.*
12 *Bâkî, yücelik ve mutluluk devamlı olsun.*
13 *Devlet günlerin sürekli artsın.*
14 *Sürekli olsun.*
15 *Bâkî, saadet ve yücelik günleri olsun.*
16 *Bâkî, saadet olsun.*
17 *Bâkî, saadet günleri artsın.*
18 *Saadet günleri artsın ve irşat seccadesinde sürekli olsun.*

“Bāḳī hemīşe dūst be-kām ve bā-ʿayş-ı ṣafā ber-devām bād[1]” (İ. 106)

“Bāḳī eyyām-ı saʿādet ü rifʿat dāʾim bād[2]” (İ. 111)

“Bāḳī ʿizz ü saʿādet, gülşen-i eyyām bād[3]” (İ. 113)

“Bāḳī rifʿat bād[4]” (İ. 118)

“Bāḳī ʿizzet bād[5]” (İ. 122)

“Hemīşe der-mesned-i fażīlet u ʿirfān ḳarīn-i devam bād, bāḳī[6]” (İ. 123)

“Bāḳī hemvāre eyyām-ı ṣafā, ber-devām bād[7]” (İ. 125)

“Bāḳī eyyām-ı saʿādet dāʾim bād[8]” (İ. 127)

“Bāḳī eyyām-ı ʿömr-ü devlet ber-medīd bād[9]” (İ. 130)

“Bāḳī ne-māned ān-ki ne-ḫᵛāhed beḳā-yı tū[10]” (İ. 131)

“Bāḳī eyyām-ı ʿizz ü saʿādet mezīd bād[11]” (İ. 132)

“Bāḳī eyyām-ı saʿādet dāʾim bād[12]” (İ. 136)

“Bāḳī eyyām-ı saʿādet bād[13]” (İ. 137)

“Bāḳī eyyām-ı fażīlet mütemādī bād[14]” (İ. 138)

“Bāḳī ebvāb-ı umīd guşāde ve esbāb-ı ʿīd āmāde bād[15]” (İ. 139)

“Bāḳī ʿizzet efzūn bād[16]” (İ. 142)

“Bāḳī ʿömr mezīd bād[17]” (İ. 143)

“Bāḳī eyyām-ı ʿizzet bād[18]” (İ. 144)

---

[1] *Bâkî, her zaman dostlar isteklerine ulaşsın; ve (ömürleri) eğlence ve mutlulukla devam etsin.*
[2] *Bâkî, saadet ve yükselme günleri daim olsun.*
[3] *Zaman gülşeninin izzet ve saadeti daim olsun.*
[4] *Yükselme sürekli olsun.*
[5] *Bâkî, izzet olsun.*
[6] *Her zaman fazilet ve irfan tahtında daim olsun.*
[7] *Bâkî, her zaman safa günleri devamlı (eğlenceli) olsun.*
[8] *Bâkî, saadet günleri devamlı olsun.*
[9] *Ömür ve devlet günleri devam üzre olsun.*
[10] *Bundan sonra, senin bekanı istemekten başka bir şey kalmadı.*
[11] *Bâkî, izzet ve saadet günleri (sürekli) artsın.*
[12] *Bâkî, saadet günleri devamlı olsun.*
[13] *Bâkî, saadet günleri olsun.*
[14] *fazilet günleri devamlı olsun.*
[15] *Her zaman ümit kapıları açık ve bayram yapma sebepleri hazır olsun.*
[16] *Bâkî, izzet artsın.*
[17] *Bâkî, ömr(ünüz) uzun olsun.*
[18] *Bâkî, izzet günleri olsun.*

“Bāḳī hemīşe der-seccāde-i irşād bād[1]” (İ. 145)

“Bāḳī hemīşe ġonce-i merām küşād bād[2]” (İ. 151)

“Bāḳī bād[3]” (İ. 155)

“Bāḳī devlet der-teraḳḳī bād, mine’l-ʿabdi’l-ḳadīmi Yūsuf Nābī[4]” (İ. 160-1)

“Bāḳī devlet dāʾim bād[5]” (İ. 162)

“Bāḳī ʿizzet bād[6]” (İ. 165)

“Bāḳī ʿizzet ü devlet dāʾim bād[7]” (İ. 166)

“Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād[8]” (İ. 167)

“Bāḳī ʿizzet dāʾim bād[9]” (İ. 170)

“Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād[10]” (İ. 171)

“Bāḳī devām-ı ʿömr-ü devlet bād[11]” (İ. 172)

“Bāḳī eyyām-ı saʿādet[12]” (İ. 178)

“Bāḳī hemīşe eyyām-ı saʿādet efzūn bād[13]” (İ. 180)

“Bāḳī hemīşe ārāyiş-i miḥrāb ābād bād[14]” (İ. 182)

“Bāḳī eyyām-ı ʿizz ü devlet bād[15]” (İ. 184)

“Bāḳī eyyām bād[16]” (İ. 185)

“Bāḳī, sermā-yı ekdār pāy-guẕār bād[17]” (İ. 192)

“Bāḳī hemvāre ẕevḳ u ʿişret bād[18]” (İ. 194)

---

[1] *Bâkî, her zaman irşad seccadesinde olsun.*
[2] *İstek goncası her zaman açsın.*
[3] *Sonsuza kadar yaşasın.*
[4] *Bâkî, devletin yükselsin, (bu dua veya mektup) eski kulunuz Yusuf Nâbî’dendir.*
[5] *Bâkî, devlet sonsuza kadar (var) olsun.*
[6] *Bâkî, yücelik olsun.*
[7] *Bâkî, izzet ve devlet devamlı olsun.*
[8] *Bâkî, izzet ve yücelik devamlı olsun.*
[9] *Sonsuz yücelik devamlı olsun.*
[10] *İzzet ve yüceliğiniz daim olsun.*
[11] *Ömür ve devletin devamı bâkî olsun.*
[12] *Bâkî, saadet günleri (olsun).*
[13] *Bâkî, her zaman saadet günleri çok olsun.*
[14] *Bâkî, her zaman mihrabın süsü çok olsun.*
[15] *Bâkî, yücelik ve devlet günleri olsun.*
[16] *Bâkî, günler (güzel) olsun.*
[17] *Bâkî, keder soğukları geçsin.*
[18] *Bâkî, her zaman zevk ve eğlence (çok) olsun.*

“Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād[1]” (İ. 195)

“Bāḳī hemvāre ġarḳ bād[2]” (İ. 197)

“Bāḳī ʿizzet bād[3]” (İ. 199)

“Bāḳī der-mesned-i saʿādet bād[4]” (İ. 202)

“Bāḳī eyyām-ı hidāyet ü irşād mütemādī bād[5]” (İ. 207)

“Bāḳī ʿizzet bād[6]” (İ. 208)

“Bāḳī bād[7]” (İ. 211)

“Bāḳī esbāb-ı ḥaşmet nā-furūḫte bād[8]” (İ. 215)

“Bāḳī der-mesned-i serīr-i ʿāfiyet müstedām bād[9]” (İ. 221)

“Bāḳī hemīşe nihāl-i şecere-i āmāl resīde-i ṭāḳ-ı iḳbāl bād. Bi-ḥurmeti nūn ve’ṣ-ṣād[10]” (İ. 229)

“Bāḳī hemvāre ʿarūs-ı dūşīze-i kām der-āġūş ve rām dāʾim bād[11]” (İ. 230)

“Bāḳī maḥabbet be-her murād ki dāred resīde bād[12]” (İ. 234)

“Bāḳī hemīşe eyyām-ı iḳbāl bād[13]” (İ. 235)

“Bāḳī menāb-ı ʿizzet bād[14]” (İ. 236-2)

“Ḳalem īn-cā resīd u ser-be-şikest[15]” (İ. 238)

“Bāḳī bādā bād[16]” (İ. 239)

---

1 *İzzet ve yücelik sürekli devamlı olsun.*
2 *Bâkî, her zaman (mutluluğa) gark (olmuş) olsun*
3 *Bâkî, yücelik olsun.*
4 *Bâkî, saadet dayanağı olsun.*
5 *Bâkî, hidayet ve irşat günleri devamlı olsun.*
6 *Bâkî, yücelik olsun.*
7 *Sonsuza kadar olsun.*
8 *Bâkî, haşmet sebepleri (vasıtaları) satılmamış olsun.*
9 *Devamlı afiyet tahtında oturur halde olsun.*
10 *Bâkî, her zaman emeller ağacının fidanı ikbal takına ulaşmış olsun. Nun ve sadın hürmetine.*
11 *Bâkî, isteğin el değmemiş gelini her zaman kucakta ve boyun eğen olsun.*
12 *Bâkî, muhabbet (olsun), her ne murad varsa (ona) erişsin.*
13 *Bâkî, ikbal günleri daim olsun.*
14 *Bâkî, yüce makamın (daimî) olsun.*
15 *Kalem buraya erişti ve (kalemin) ucu kırıldı.*
16 *Bâkî, rüzgar olsun.*

2.2.4.4. Münşeât'ta Dua

Dua ifadeleri, metinde yazarın üslûbunu etkileyecek kadar oldukça fazladır. Aşağıya birkaç örnek alınacaktır. Alınan örnekler dışında "Farsça İfadeler" başlığında verilmiş olan ifadelerin büyük bir çoğunluğunun dua ifadesi olduğu dikkatten kaçırılmamalıdır[1]. Ancak, dua ifadelerinin sadece bu kadar olduğunun düşünülmesi yanlış olur. Hemen hemen bütün mektuplarda girişten sonra dua kısmının olduğu düşünüldüğünde Münşeât'taki dua metinlerinin de ne kadar fazla olduğu anlaşılacaktır. Dua ifadeleri genellikle Farsça olarak mektubun sonuç kısmında yer almaktadır. Metin içinde bulunan dua ifadeleri de hayli fazladır. Duaların metin içinde çok olması, mektuplar içinde dua bölümü olması ile yakından ilgilidir.

"…Cenāb-ı Ḥaḳ, mübārek ve müteyemmin ve nūr-ı ʿināyetle çeşm-i iḳbālüñüzi rūşen eyleye. Āmīn..."; "…Cenāb-ı İlāhī, anları da ve sulṭānumı da viḳāye-i Rabbānīsinde ekdār-ı rūzgārdan emīn ü sālim eyleye. Āmīn…" (İ. 20-2)

"…budur ki, cenāb-ı müʾellif-i nüsḫa-i tekvīn, ẕāt-ı maʿālī-nihāduñuzı, peyveste-i maḥfūẓ-ı şīrāze-i inḫifāż eyleye! Āmīn..." (İ. 77)

"…*Fe-ḥamden s̱umme ḥamden,* Cenāb-ı Ḫudāvend-i vedūd celle şānuhu, mübārek ü mesʿūd ve ʿahd ü maʿdelet-perverlerin memālik-i ümmü'd-dünyāya ḫayrü'l-ʿuhūd eyleye! Āmīn..." (İ. 206)

2.2.4.4.1. Beddua

Beddua örneklerine Münşeât'ta birkaç yerde tesadüf olunmaktadır. Dualara göre değerlendirildiğinde bedduaların metinde bu kadar az olması Nâbî'nin yaşadığı çevre ve muhatap olduğu insanlarla dostluk kurma noktasında oldukça başarılı olduğu söylenebilir.

[1] Bu ifadeler, çoğunlukla başında "bâkî" sözü olan Farsça ifadelerdir. "bâkî" sözü, birçok zaman mektupların sonunda yer almıştır. Örneğin, XIX. yüzyılın ikinci yarısı muharrirlerinden olan Ahmet Midhat Efendi tamamen mektuplardan oluşan "Eski Mektuplar" adlı romanında bir mektubunu "bâkî" ifadesi ile bitirmiştir (Ahmet Midhat Efendi, 2003: 198).

Söz konusu beddualardan biri şudur: "…Cenāb-ı Ḥaḳ, yalıñız bize degül cümle dünyāya seni bī-vefā idüp bir sāʿat muḳaddem cān-ı ḫabīs̱üñi zebāniyān-ı siyāsetgerān-ı dūzaḫ ile hem-āġūş ve cīfe-i bed-reng-i bedenüñi, zīr-i liḥāf-ı ḫākde ṭuʿme-i mār u mūr u mūş eyleye. Āmīn…" (İ. 242) Diğer bir beddua ise yine aynı kişi için söylenmiş olup metinde "…Yoḫsa bunda dil-berān-ı mevzūn-ı bī-şümār var iken şeyṭān gibi bir ḥarīf ʿālem-i ruʾyāda bir ṣūrete temes̱s̱ül itdügi ṣūretde ḥāşā, senüñ gibi bir ḳabīḥ-manẓarı ṭaṣarruf itmege irtikāb eyleye…" (İ. 242) ifadeleriyle mana bakımından daha girift bir şekilde yer almaktadır.

2.2.4.5. Münşeât'ta Bahsi Geçen ve Nâbî Üslûbuyla İlgili Olduğu Düşünülen Eserler

Münşeât'ta geçen eser isimlerinden bir kısmı Nâbî'nin kendi eserleridir. Bir kısmı da faydalandığı ya da çeşitli vesilelerle değindiği veya atıf yaptığı eserlerdir. Nâbî, bir taraftan kendi eserlerine değinirken öte taraftan bağlama uygun olarak faydalandığı eserlerin isimlerine yer vermiş ya da alıntı yaptığı eserlere işaret etmiştir. Bu da Nâbî'nin üslûbunda etkili olan bazı şahsiyetlerin olduğunu göstermektedir. Nâbî'nin mektuplarında ismini andığı, alıntı yaptığı ya da yazarını anarak işaret ettiği eserler aşağıda üç başlık altında incelenmiştir:

a. Nâbî'nin Kendi Eserleri

Hadîs-i Erbaîn Tercümesi, Zeyl-i Siyer-i Veysî, Tuhfetü'l-Harameyn, Hayr-âbâd ve *Dîvân*, Nâbî'nin Münşeât'ta çeşitli sebeplerle değinmiş olduğu kendi eserleridir. Bu eserler bağlamlarıyla beraber aşağıya alınmıştır:

Dîvân:

Dîvân ile ilgili ifadeler (İnşâ 131), bu eserin Nâbî'ye ait olma hususunda şüphe uyandırmaktadır. Dolayısıyla *"…bendelerine taḥrīr itdirilüp başḳa **Dīvān** olmaġla ser-*

levḥa-i dil…" (İ. 131) ifadesinde geçen "*Dîvân*"ın kime ait olduğu şüphelidir. Diğer bir mektupta *Dîvân* ile ilgili olan ifadelerden ise eserin Nâbî'ye ait olduğu rahatlıkla anlaşılmaktadır. *"…cenāb-ı şerīfüñüzde olan **Dīvān**'dan ḫāric ṣoñra ẓuhūr itmiş…"* (İ.236-2) ifadelerinde ve bu ifadelerin devamında Nâbî, kendi *Dîvân*'ının bir nüshasının muhatabında olduğunu ve daha sonradan telif edilmiş bazı şiirlerin bu nüshada yer almadığını belirtmiştir.

Hadîs-i Erbaîn Tercümesi:

*"…**Ḥadīs̱-i Erbaʿīn Tercümesi**yle maʿan irsāl eyledügi mektūbdur ki…"* (İ.18-1) ifadelerinden *Hadîs-i Erbaîn Tercümesi*'nin bir mektupla beraber muhataba gönderildiği belirtilmiştir.

Hayr-âbâd:

Hayr-âbâd, metinde en fazla işaret edilen eserdir. *"…ḳarīben **Ḫayr-ābād**-nām bir ḥikāyecik naẓm olınup ṭaraf-ı āsitāneye..."* (İ.240) ifadeleri ile kısa bir hikâye olan Hayr-âbâd'ın az bir süre önce nazm olunup başkente gönderildiği; *"…nüsḫa-i **Ḫayr-ābād** şimdiye dek resīde-i naẓar-ı enverüñüz olmadıysa Anaṭolı ḳużātından Fāʾiḳ…"* (İ.30-4) ifadelerinden eserin, şayet ulaşmadıysa belirtilen kişiden sorgulanmasının istendiği; *"…bundan esbaḳ **Ḫayr-ābād**-nām kitāb-ı nev-ḳumāş-ı pāy-endāz, ḫidīv-i cihāniyān olınmaḳ…"* (İ.33) sözlerinden eserin kısa bir süre önce yazıldığı; *"…lākin, ẓāhiren bu ebyātuñ cāʾizesi, **Ḫayr-ābād** cāʾizesi gibi süpürde-i kīse-i nisyān olmaḳ muḥtemeldür…"* (İ.152) sözlerinden ise daha önce sunulmuş olan bu eserin caizesinin unutulduğu veya alınmadığı anlaşılmaktadır.

Tuhfetü'l-Harameyn:

*"…daḫı ḥacc-ı şerīfden gelüp **Tuḥfetü'l-Ḥarameyn** nüsḫasın ʿarż itdügümüzde…"* (İ.26-3) ifadeleri ile *Tuhfetü'l-Harameyn*'in hac fârizası dönüşü muhataba sunulduğu anlaşılmaktadır.

Zeyl-i Siyer-i Veysî:

*"…nā-kāste ve **Ẕeylü's-Siyer**-i celīlü'l-ḳadr-i ḳamer-i nīm-māhiye-i…"* (İ.24) ifadesiyle *Zeyl-i Siyer-i Veysî*'in eksik olduğu ve tamamlanmak istendiği ifade edilmiştir.

b. Diğer Eserler

Avâmil:

*"…ʿ**Avāmil** oḳıyan eṭfāluñ nā'il…"* (İ.200) ifadesinde medrese çocuklarının *Avâmil* okuduklarına işaret edilmiştir[1].

Bulgatü'l-Gavvâs:

*"…Şeyḫ Muḥyu'd-dīn el-ʿArabī ḳuddise sırruhu'l-ʿazīz ḥażretleri, **Bulġatü'l-Ġavvāṣ**-nām bir te'līf-i münīflerinde…"* (İ.23) ifadesinde Muhyiddin Arabî'nin *Bulgatü'l-Gavvâs* adlı eserine işaret edilmiştir[2].

---

[1] Medreselerde oktulan dersler için bk. Hızlı, Mefail. (2008). Osmanlı Medreselerinde Okutulan Dersler ve Eserler. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi.* c. 17. S. 1. s. 25-46.

[2] Bu eser Muhyiddin Arabî'nin eserleri listesinde yer almaktadır (Kabalcı Yayınevi, tarih yok). Ayrıca İsmail Erdoğan da bu eseri İbn-i Arabî'nin eseri olarak zikretmektedir (Erdoğan, 2010: 28).

Hoca Tarihi:

*"Bizüm **Ḫ'āce Tārīḫi** nüsḫası, dā'ire-i āṣafīde sehven gitmek…"* (İ.176) ifadesinde Hoca Sadettin Efendi'nin *Hoca Tarihi* adlı eserine işaret edilmiş, eserin yanlışlıkla vezaret makamına gittiğinden bahsedilmiştir[1].

Kânûn ve Şifâ:

*"menbaʿ-ı ʿāfiyet-fermā ve mesned-i refīʿ-i selāmet-baḫşālarına hem-rütbe-i **Ḳānūn** u **Şifā** olan duʿā-yı icābet-der-ḳafā…"* (İ.17) sözleri ile İbni Sînâ'nın *Kânûn* ve *Şifâ* adlı eserlerine[2] işaret edilmiş ve muhatap için yapılan duanın bu eserler kadar kıymetli olduğu vurgulanmıştır.

Kitâb-ı Mesnevî (Manevî):

*"…gencūr-ı defā'in-i **Maʿnevī**, ṣāḥib-i **Kitāb-ı Meṡnevī**, Ḥażret-i Mevlevī…"* (İ.59) sözlerinde Mevlânâ'nın *Mesnevî-i Ma'nevî*'sine değinilmiştir. Ayrıca *"…ḳuṭbü'l-evliyā, zuḫrü'l-etḳiyā, gencūr-ı defā'in-i **Maʿnevī**, ṣāḥib-i **Kitāb-ı Meṡnevī**, Ḥażret-i Mevlevī…"* (İ.59) ifadesinde de aynı esere atıfta bulunulmuştur.

Mahzen-i Esrâr:

*"Gūşı eyler **Maḫzen-i Esrār** ḥikmet lehçesi*

Çeşmi eyler maşrıḳ-ı envār ḥüsn-i manẓarı" (İ.39) dizelerinde Nizâmî'nin *Mahzen-i Esrâr* adlı eserine işaret söz konusudur[3].

---

[1] *Hoca Sadettin Efendi ve eserleri için bk.* Daş, Abdurrahman. (2003a). *Osmanlılarda Münşeât Geleneği ve Hoca Sadeddin Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Münşeât'ı.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; Daş, Abdurrahman. (2003b) "Hoca Sadeddin Efendi'nin Hayatı ve Eserleri". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, s. 14, 165-208.

[2] İbni Sînâ'nın hayatı ve eserleri için bk. Alper, Ömer Mahir. (1999). İbn Sînâ: Eserleri. *İslâm Ansiklopedisi.* (c. XX, 337-345). İstanbul: TDV Yayınları.

[3] Beyitte geçen "maşrıḳ-ı envār" ifadesi de bir kitap ismini çağrıştırmaktadır.

Makâmât-ı Harîrî:

*“…tedḳīḳāt-ı **Maḳāmāt-ı Ḥarīrī**, ibrīşim-i tār-ı yek-tār-ı ḫayāllerine peyvend ve ṭabʿ-ı…”*(İ. 213) sözleriyle Harîrî’nin *Makâmât* adlı eserine işaret edilmiştir[1].

Mîzân-ı Şa’rânî:

*“…kevkebe-i fürūġ-ı ṭabʿ-ı bülendleri, **Mīzān-ı Şaʿrānī**-i şuʿarā-yı sābıḳa ve sevād-ı raḳīme-i eṣer…”* (İ. 213) ifadeleriyle Abdulvehhâb-ı Şa’rânî’nin *Mîzânü’l-Kübrâ* adlı eserin eski şairlerin eserlerine ya da manzum metinlerine yer verdiğine işaret edilmiştir[2].

Siyer-i Veysî:

“…olduğı ḥālde ḳabā-yı nīm-dūz-ı **Siyer**, Veysī merḥūm tavṣīl-i ẕeyille itmām dāʿiyesi içün…” (İ.24) ifadeleri ile Veysî’nin *Siyer*’inin eksik olduğundan dolayı tamamlanmasına değinilmiştir.

Şeh-nâme:

*“…belki mecālis-i **Şeh-nāme** teṣāvīrine nigerān olmaġa bile…”* (İ. 21, 213) ifadesinde *Şeh-nâme* meclislerinin tasvirlerine ya da burada zikredilen eğlence meclislerine yer verilmiştir. *“…ḥuṣūli, **Şeh-nāme**’de mesṭūr olan āhen ḳulleden…”* (İ. 68) ifadesinde *Şeh-nâme*’de bahsi geçen demir kuleye (zirve, doruk) işaret edilmiştir. *“…naẓīre-i evvelīn-i **Şeh-nāme**-i ʿirfān…”* (İ. 192) ifadesiyle *Şeh-nâme*’nin irfân içerikli olduğuna temas edilmiştir.

[1] Makâmât için bk. Harîrî. (1991). *Makâmât.* Çeviren: Sabri Sevsevil. Ankara: MEB Yayınevi.
[2] Mîzânü’l-Kübrâ için şu esere bk. Abdulvehhâb-ı Şa’rânî. (2012). *Mîzânü’l-Kübrâ: Dört Hak Mezhebin Büyük Fıkıh Kitabı ve Tasavvufî Yorumları.* İstanbul: Furkan Yayınları.

c. Eserlerine İşaret Edilen Kişiler

Mevlânâ Câmî:

*"…Lākin **Mevlānā Cāmī** merḥūmuñ nüsḫası sulṭānumuñ kütüb-ḫānelerinde mevcūd…"* (İ.18-1) ifadesiyle Mevlânâ Abdurrahman Câmî'nin eserinin bir nüshasının sultanın kütüphanesinde olduğu vurgulanmıştır.

Şiir ve inşâda Sâib, Urfî, Selîm, Sâlis Vassâf, Kelîm ve Fehîm'i yüce bir makama oturtan Nâbî, muhatabını şiir ve inşâda bu şahsiyetlere benzeterek övmektedir. Ayrıca Firdevsî, Unsurî, Ferruhî ve Ascedî'yi şiirleri sebebiyle övmektedir. Sabit Efendi'nin ismini de onun şiirlerinden zevk alarak okuduğunu belirtirken zikretmektedir. Şair Yunus Bey'i de "şâir-i garrâ" ifadesiyle övmektedir. Ayrıca *"…Luṭf idüp bu gice meclisümüzi reşk-sāz-ı bezm-i Bayḳarā ve maḥsūd-ı Zühre-i zehrā buyurasız…"* (İ. 173-1) ifadeleriyle Sultan Baykara'nın meclisini işaret etmiştir. Mektuplarında övgüyle kendilerinden bahsedilen bu şahsiyetlerin yazdığı eserler, Nâbî'nin üslûbunun oluşmasında şüphesiz etkili olmuştur.

2.2.4.6. Nâbî Üslûbuyla Yazılmış Bazı Şüpheli Mektuplar

Münşeât metinlerinin üslûpları genelde birbirine benzemektedir (Batislam, 2009: 78). Bu yüzden bağımsız gibi duran metinlerin kime ait olduğunun tespit edilmesi zorlaşmaktadır. Bu durum, Nâbî'nin Münşeât'ı için de geçerlidir. Nüshalarda geçen bazı metinlerin Nâbî'ye ait olması mümkündür. Fakat, kesin bir hüküm için daha güçlü delillerin olması gerekmektedir. Nâbî'ye ait olmasından kuşku duyulan bu metinler, karşılaştırmalı metne alınmamıştır. Aşağıda bu metinlerin hangi nüshalarda geçtiği belirtilmiştir. Metinlerin varsa başlıkları alınmış, giriş kısımlarına da kısmen yer verilmiştir.

1.1.4.1. AE Nüshasındaki Metinler

1b'de yazarı belli olmayan bir arzuhale yer verilmiştir. Sayfanın kenarında ise Dervīş … Mevlevî'ye ait bir manzume yazılmıştır. Ayrıca bu nüshanın kırkıncı (40.) varağına kadar olan bazı sayfaların kenarında manzum ve mensur metinlere yer verilmiştir. Bunlardan biri, söz konusu metinlerin üslûbunu görmek amacıyla örnek olarak aşağıya alınmıştır. Bazılarının ise başlıklarıyla beraber giriş kısmından bir-iki satırına yer verilmiştir. Kalan diğer inşâ metinlerinin de varsa sadece başlıklarına yer verilmiştir:

1. Metin (111a): Meclis-i şerīflerine dürer-i cevāhir-i saʿādet-i rabbāniyye ve aṣnāf-ı ġurer-i zevāhir-i ʿināyet-i sübḥāniyye ki, ḫazāʾin-i daḳāyıḳ-ı Ḫālıḳ-ı bī-çūnla maḥzūn u meknūn dürr-nis̱ār-ı mekremet-ṣıfātla iḫlāṣ-ı ṭaviyyet-i būstān-ı silsile-i ṣıdḳ-ı ḳudsiyān ile neşve-nümādur. Maʿrūż-ı ẕerre-i ḫāksārlarına eger dīde-i merḥamet-bīn ve gūşe-i çeşm-i ʿāṭıfet-āyīn ile nigāh buyurılup pursīden-i aḥvāl-i muḫliṣ buyurılur ise bi-ʿināyeti'l-meliki'l-maʿbūd-ı ḥamd-i Ḫudā ile ḫūş-dem ve aḥbābuñ ẕikr-i ḫayrları evrādıyla ḫurrem olup ol cenāb-ı ḥażret-i cāmiʿü'l-müştāḳīden mercū ve mesʾūldür ki, şeref-i ẕāt-ı ḫuceste-ṣıfāt ki, etemm-i murādātdur, ʿalā-aḥseni'l-ḥāl ola ve meclis-i ṣafāların cārūb-ı müjgānla menkūs-ı müyesser eyleye, āmīn! Bi-mennihi ve iḥsānihi ve baʿde … ve ṣādırın ile īs̱ār-ı selāmetlerinden teḥāşī buyurılmaması vürūdı maḥżı mūcib-i meserret-i tām idügine reyb yoḳdur. باقى هميشه مأمولات دنيوى و مقصودات اخروى بر وفق دلخواه باد *Bāḳī hemīşe meʾmūlāt-ı dünyevī ve maḳṣūdāt-ı uḫrevī ber-vefḳ-i dil-ḫᵛāh bād* [1].

2. Metin (111b): Meclis-i şerīf-i müstevcibü's-serverleri ṣavb-ı mekremet evbine mezīd-i aġrāz u ikrām farṭ-ı tevḳīr ü iḥtirām ile muḫāleṣet-nümūn ve ġurer-i…

3. Metin (111b): Meclis-i şerīf-i şeref-baḫşlarına envāʿ-ı ḍarāʿat ve aṣnāf-ı muḫāleṣet ile nāḥiye-i iḫlāṣ-nihāde ve cebhe-i iḫtiṣāṣ-fütāde ḳılınup inhā-i muḫāleṣet-āyīn oldur ki…

---

[1] *Artık, dünyevî istekler ve uhrevî maksatlar, (onları) isteyen gönüle göre olsun.*

4. Metin (112a): Ḥażretlerinüñ ḫāk-pāy-ı şeref-baḫşları ki, fi'l-ḥaḳīḳa, tūtiyā-yı ʿuyūn-ı dāʿiyān ve kuḥl-i dīde-i devlet-ḫᵛāhāndur. Ḫulūṣ-ı bilā-ġāye ve ḍarāʿat-ı bī-nihāde…

5. Metin (112b): Saʿādetli, fażīletli efendi ḥażretlerinüñ meclis-i dil-nişīn-i bihişt-āyīnleri ṣavb-ı ʿizzet evbine daʿavāt-ı S̱üreyyā-niẓām ve teslīmāt-ı lüʾlü-intiẓām…

6. Metin (113a): Ḥażretlerinüñ meclis-i şerīf-i saʿādet-redīf ve maḥfel-i münīf-i ʿizzet-elīfleri ṣuyūb-ı şeref-evbine dürer-i daʿavāt-ı…

7. Metin (113a): Meclis-i şerīf-i saʿādet-i elīfleri ṣavbına ki, melce-i cemāhir-i ʿulemā vü mellā vü meşāyiḫ ü ṣuleḥādur, envāʿ-ı ḫulūṣ u meveddet ve aṣnāf-ı…

8. Metin (113b): Saʿādetlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ maḥż-ı niʿmet-i celīle olan vücūd-ı şerīflerin Ḫudā-yı…

9. Metin (114a): Ḥażretlerinüñ maḥfel-i refīʿ-i maʿālī-şiʿār ve nādī-i menbaʿ-ı eʿālī-medār cenābına daʿavāt-ı ṣāfiyāt-ı müştāḳāne ve taḥiyyāt-ı vāfiyāt-ı bī-kerāne itḥāfından…

10. Metin (114a): Daʿavāt-ı ṣāfiyāt ve taḥiyyāt-ı vāfiye iblāġından ṣoñra inhā-i muḥibbāne olınur ki, maḳarr-ı ḥükūmetleri olan Filibe aʿyānından Meḥmed Aġā rū-be-rāh olmışdur.

11. Metin (114b): Ḥażretlerinüñ ḥużūrlarına cevāhir-i s̱enā nis̱ār olınup mihr ü muḥabbet-i nühüfteleri ʿayān ḳılınup inhā-i muḫliṣ-i s̱enākār oldur ki, saʿy-i bisyār ile fülān…

12. Metin (114b): Ḫavāṣṣ-ı teslīmāt-ı selāmet-i simāt ve ṣavāliḥ-i daʿavāt-ı icābet-i ġāyāt ihdāsıyla mezīd şevḳ ile taḥiyyat ü selām ihdā olınup inhā-i muḫliṣī budur ki…

13. Metin (115a): Meclis-i şerīflerine dürer-i daʿavāt-ı ṣāfiyāt ve ġurer-i teslīmāt u āfiyāt īs̱ār u nis̱ār olınduḳdan ṣoñra nāḳil-i varaḳçe-i muḫāleṣet-şiʿār…

14. Metin (115b): Ḥażretlerinüñ maġbūṭ-ı bihişt olan nādī-i elṭāf-ı siriştleri ṣavbına cevāhir-i edʿiyye-i pervīn-niẓām ve zevāhir-i es̱niye-i ʿanberīnfām īs̱ār u…

15. Metin (116a): Ḥażretlerinüñ nādī-i refīʿ-i vālā-yı bezm-i bihiştāsālarına gülistān-ı iḫlāṣda zülāl-i selsāl-i ṣıdḳ-ı ṣafā ile neşv ü nemā yāfte…

16. Metin (116b): Ḥażretlerinüñ menbaʿ-ı yenābīʿ-i fażl-ı efżal ve ser-çeşme-i cūybār-ı elṭāf u kemāl olan bezm-i İrem-naẓīr-i bihişt-semīrleri ṣavb-ı mekārim…

17. Metin (117b): ʿAlā ḥücceti'l-iẕni[1]

18. Metin (124a): Merḥūm İsḥaḳ Ḫᵛācesi Aḥmed Efendi Ḥażretlerinüñ Şeyḫü'l-islām Meḥmed Efendi müteveccih-i ʿālem-i beḳā olduḳda ʿizzetlü ʿAbdü'l-ʿazīz Efendi Ḥażretlerine gönderdügi taʿziyet-nâmenüñ ṣūretidür:[2]

19. Metin (126a): ʿArżuḥāl-i Veysī Efendi ki, … Üveys Pāşā firistāde būd.[3]

20. Metin (128b): Būrısalı Hādī Efendi-zāde Seyyid Emīn Efendi'nüñ münşeʾātlarıdur.

21. Metin (129b): Nāme-i Dīger Seyyid Emīn.

22. Metin (130a): Vehbī Efendi'nüñ mektūbıdur.

23. Metin (131a, başlıksız)

24. Metin (131b): El-faḳīr-i dāʿī vaṣf-ı aḥbāb Emīn.

25. Metin (132a): Mānend-i bendīne-i mercān sīne-i dil-berān olan mihrin…

26. Metin (132a): Bostān-ı Kaʿbe-i ʿulyā maṭāf-ı kerrūbiyān

1.1.4.2. TD Nüshasındaki Metin

1. Metin (68b): Sābıḳan Ṭrablūs Vālīsini ʿazl ve yerine Muḥaṣṣıl ʿOs̱mān Pāşā gelüp anı daḫı Ṭrablūs'dan ʿazl itmişlerdür ve bu ḳāʾime-i vezīr ketḫüdāsı olup Mīr el-Ḥāc

[1] *Bu metin Arapçadır.*
[2] *Bu metin Arapçadır.*
[3] *Bu metin Arapçadır.*

Pāşā-yı müşārün ileyhüñ ḳapu ketḫüdāsı olan ḫāliṣen ʿOs̱mān Ketḫüdāya yazılmışdur[1]: Budur ki, rāh-ı Beytu'llāh'da ḳāṭın-ı ṭavāʾif-i ʿArabān cibāl ü berārīde pür-ḳadrde…

1.1.4.3. M Nüshasındaki Metin

1. Metin (170a, *Balıksız*): Devletlü, ʿināyetlü mürüvvetlü, ʿaṭūfetlü vaḳūru'l-kerem, cezīlü'l-himem, efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ pīşgāh-ı devlet-i destgāh-ı sāmiyānelerine hezār taʿẓīm ü iclāl ve bī-şümār…

1.1.4.4. Ö1 Nüshasındaki Metin

1. Metin (74b): Bu daḫı şeyḫü'l-islām, müftī'ü'l-enām Paşmaḳçı-zāde Seyyid ʿAlī Efendi (1638-1712) Ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı mükerremleri Seyyid ʿAbdu'llāh Efendi'nüñ cānibine kelām-ı muʿciz-irtisām ḥażret-i şīr-i Ḫudā ʿAlī Murtażā sene-i merḳūme tārīḫ vāḳiʿ olduġın işāret żımnında taḥrīr ve irsāl olınan mektūb-ı merġūbdur: Mekremetlü, semāḥatlü, muḥabbetlü naḫl-i necīb maḫdūm-ı edeb sulṭānum ḥażretlerinüñ meclis-i şerīf-i belāġat-perver ve nādī-i münīf-i bülend-āḫterleri ṣavb-ı…

1.1.4.6. TS2 Nüshasındaki Metinler

Aşağıdaki metinler, Nâbî'nin Münşeât'ı sona erdikten sonra kalan boş sayfalara yazılmış olan metinlerdir.

1. Metin (130a, *der-kenārda*): Mūṣul Vālisi ṭarafına ketḫüdā begden: Ḥażretlerinüñ … devlet-meʾābları ṣavbına kemāl-i taʿẓīm ü ikrām ve nihāyet-i tefḫīm ü iḥtirām…

2. Metin (132a): Mıṣr Vālīsi Meḥmed Pāşā'nuñ şerīf-i Mekke'ye gönderdügi mektūbdur: Neyyir-i raḫşende-i sipihr-i siyādet, bedr-i tābende-i ufḳ-ı şerāfet, saʿādetlü, merḥametlü, şerāfetlü, şerīf-i ʿālī-şānum sulṭānum ḥażretlerinüñ mevḳiʿ-i refīʿ-i…

---

[1] *Bu mektubun buraya alınmasının asıl sebebi, bu metnin Nâbî'ye ait iki mektup arasında yer almasıdır.*

3. Metin (133a, *başlıksız*): Devletlü, ʿināyetlü, merḥametlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḳadīmden reşeḥāt-ı ebr-i ʿāṭıfetleri neẓāret-baḫşā-yı…

4. Metin (133a, *başlıksız, der-kenārda*): Devletlü efendimüñ ḥużūr-ı lāmiʿü-nūr-ı Süleymān…

5. Metin (133b): Maḫādim-i kirāmdan birine ṣarf cümlesi ihdāsı żımnında yazılmışdur: Saʿādetli sulṭānum ḥażretlerinüñ reşkīn-sāz-ı Bāġ-ı İrem olan nādī-i muḥteremlerine şāʾibe-i ʿillet ü riyādan…

6. Metin (133b, *der-kenārda*): İrsāl-i taḳvīm-i…: ʿİnāyet-kār-ı irsāl-i be-sāl-i vaẓīfe-i ẕimmet-i ʿācizānemüz olan rūz-nāme irsāl ü tecdīd…

7. Metin (134a): Aydın Vālisinedür, saʿādetlü imām-ı evvel-i sulṭānī ḥażretlerine: Saʿādetlü sulṭānum ḥażretlerinüñ ġıbṭa-fermā-yı gül-zār-ı İrem olan…

8. Metin (134b): Defterdār Efendi'den ḳāʾim-maḳām-ı rikāb ṭaraflarına: Ḥażretlerinüñ ḫāk-pāy-ı gerd ve besā-yı sāmīlerine taḳdīm-i vācibe-i sāyiş-cebīn-i bī-çīn-i ibtihāl ile hemvāre müʾes̱s̱ir-i ʿālem-gīr-i cāh u celālleri ʿunvān-ṭırāz-ı şeref-nāme-i …

9. Metin (135a): Ḳandiye Muḥāfızı Ebū-bekir Pāşā'dan Muḥāsebeci İsmāʿīl Efendi'yedür: Saʿādetlü, mekremetlü efendi ḥażretlerinüñ nādī-i maʿāriflerine mezīd-i aġrāz u ikrām ile daʿavāt-ı ṣāfiyāt-ı muḥabbet-meʾāl ve ġurer-i teslīmāt-ı vāfiyāt-ı…

10. Metin (135b, *başlıksız*): Sulṭānum ḥażretlerinüñ bārgāh-ı bülend ve destgāh-ı devletlerine rūy-ı ʿubūdiyyet mālīde ve…

1.1.4.8. T Nüshasındaki Metinler

1. Metin (T 3b-4a): Ġazel-i Nābī Taḫmis-i ʿİzzet-i Nā-kām Der-naʿt-ı Seyyidü'l-Enām

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Zihī cāy-ı dil-ārā merḳad-i ḫayrü'l-verādur bu
Muḳallid ravża-i zībā-yı ḫatmü'l-enbiyādur bu

Edā-yı resm-i taʿẓīm ile bir devlet-serādur bu
Ṣaḳın terk-i edebden kūy-ı maḥbūb-ı Ḫudā'dur bu
Naẓargāh-ı İlāhīdür maḳām-ı Muṣṭafā'dur bu

Ḫulūṣ ile bu devlet-ḫāneye kim ki ola dāḫil
Dü-ʿālemde olur ol ẕāt-ı vālā devlete nāʾil
Bunuñ zerre ġubārından be-her noḳṣān olur kāmil
Bu ḫāküñ pertevinden oldı deycūr-ı ʿadem zāʾil
ʿAmādan açdı mevcūdātı çeşm-i tūtiyādur bu

Bu cāy-ı dil-güşā ḫayrü'l-emākindür şerāfetde
Felekden ḳadr-i vālāsı müreccaḥ bāb-ı raḥmetde
Resūl-i ekremüñ ārāmgāhıdur ḥaḳīḳatde
Ḥabīb-i Kibriyā'nuñ ḫᵛābgāhıdur fażīletde
Tefevvuḳ-kerde-i ʿarş-ı Cenāb-ı Kibriyā'dur bu

Melāʾik bu zemīnüñ cümle-i muḥtāc-ı ḫākidür
Felek būy-ı türāb-ı nāb-ı pāki ʿıṭrnākidür
Kevākib çarḫ-ı aʿlāda bunuñ envār-ı pākidür
Felekde māh-ı nev Bābü's-selām'uñ sīne-çākidür
Bu nīk ḳandīldür ḫūr maṭlaʿ-ı nūr-ı żiyādur bu

…
Varup taʿẓīmle ʿizzet-i tażarruʿ ile ol şāha
Mürāʿāt-ı edeb şarṭıyla gir Nābī bu dergāha
Metāf-ı ḳudsiyāndur būsegāh-ı evliyādur bu

2. Metin (T 13b): *"Boġçe hediyyesine dāʾir nihāde-i ṣandūḳa-i ḳabūl buyurılduġını īmāya müdedāʾir min müsvedde-i Lāmiʿ Efendi"* başlıklı bir metindir.

3. Metin (T 14a): T 13b'deki metinle ilişkili olduğu anlaşılan bu metin, *"… boġçenüñ vuṣūline dā᾿ir bu daḫı ḳabā-yı dīger"* başlığı ile verilmiştir.

1.1.4.9. USA Nüshasındaki Metin

Mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün mefāᶜīlün[1]

Ḥakīm-i muṭlaḳuñ olmasa ger bir işde taḳdīri
Muḳīd olmaz hezār erbāb-ı ᶜaḳluñ re᾿y-i tedbīri
ᶜİnāyet eylese bir bende gene Ḥażret-i Mevlā
Ṣavāb olur ḫaṭāsı hem kemāl-i maḥż-ı taḳṣīri
… ḳadar ḳalmaz ne-deñlü gūşiş eylersin
Ḳażā … mümkin degül saᶜyle taġyīri
Hezārān cūş … ile ḳat ḳat …
Kişi menᶜ idemez ḳavs-ı ḳaderden atılan tīri
Muḳadderdür ġınā vü faḳr-ı … …
Nedür *naḥnu ḳasemnā*[2] āyetinüñ añla tefsīri
Mü᾿es̱s̱irdür muḥaḳḳaḳ fāᶜil-i … her işde
Kevākible felekden ey müneccim bilme te᾿s̱īri
Ne naḳş itdiyse üstād …

1.1.4.7. BD1 Nüshasındaki Metinler

1. Metin (46a, *başlıksız*): Ḥażretlerinüñ pesendīde-i ḫāṣ u ᶜām olan nādī-i saᶜādet-niẓāmlarına merāsim-i taᶜẓīm ü tekrīm birle ber-āverde-i ravża-i derūn-ı ḫulūṣ-meşḥūn

---

1 Bu manzume, incelenen nüshalar arasında sadece USA 149a'da mevcuttur. Dolayısıyla okunamamış yerlerin başka bir nüshadan bakılarak tamamlanması mümkün olmamıştır.

2 Bu beyitte geçen *"naḥnu ḳasemnā"*nın meali, içinde geçtiği ayetle birlikte şu şekildedir: "*Rabbinin rahmetini onlar mı paylaştırıyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık.*" Kur'ân-ı Kerim; Zuhruf: 32.

olan ezhār-ı ḫūş-būy-ı daʿavāt-ı icābet-maḳrūn ve es̱mār-ı ḫūş-çāşnī-i taḥiyyāt-ı meveddet-nümūn itḥāfı lāzıme-i pursiş-i ṭabʿ-ı enverleriyle tekmīl ẕeylinde, temmet.

2. Metin (61b): Ḫān-ı ʿĀlī-şāna: Şevketlü, celādetlü, mehābetlü, ḫūrşīd-menziletlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum, pādişāhum ḥażretlerinüñ ḫāver-i āfitāb-ı devlet…

3. Metin (72a, *başlıksız*): Saʿādetlü, şerāfetlü, semāḥatlü şerīf-i ʿālī-şān ḥażretlerinüñ meclis-i refīʿ-i ʿarş-fersā ve maḥfel-i münīf-i sidreāsālarına iʿẓām u ikrām-ı bī-…

4. Metin (72b, *başlıksız*): Fażīletlü, şerāfetlü, semāḥatlü mezīd meveddetlü efendi ḥażretlerinüñ ṭavāfgāh-ı cemīle-i üns olan meclis-i…

5. Metin (73a, *başlıksız*): Saʿādetlü Ḫalīl Efendi ḥażretleri aḥsen-i ḥāli ile ḫıdmetlerinden müfāraḳat ve meʾẕūnen ol cānibe rū-be-rāh olmaġla nemīḳa-i vidād-ı ...

6. Metin (76a, *başlıksız*): Fażīletlü, semāḥatlü, mekremetlü, mürüvvetlü efendüm, sulṭānum efendi *ṭāle beḳāhu ve nāle mā-yetemennāhu*[1], ḥażretlerinüñ kenār-ı pīş-…

7. Metin (79b, *başlıksız*): Ḥażretlerinüñ mūr u … fetḥ ü ẓafer ve mecmaʿ-ı cünūd-ı nuṣret-…

8. Metin (80a, *başlıksız*): Fażīletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ merciʿ-i fażīletmendān ve melce-i ḥācetmendān olan nādī-i feżāʾil-…

9. Metin (81a): Ḥālā maḥmiye-i Edirne'de seccāde-pīrā-yı irşād ve feyż-baḫş-ı erbāb-ı istiʿdād olan mürşid-i āgāh, ʿārif-i bi'llāh, himmetlü, velāyetlü, kerāmetlü, efendimüz kerāmet-i bünyānları sāḥasına dest-āvīz-i faḳīrānemüzdür:[2] Himmetlü, kerāmetlü, velāyetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḫānḳāh-ı evliyā-penāḫlarına zīver-i ṭāḳ-ı…

10. Metin (81b, *başlıksız*):[3] Saʿādetlü, semāḥatlü, reʾfetlü birāder-i vālā-şānum, sulṭānum efendi ḥażretlerinüñ menbaʿ-ı zülāl-i maʿārif ve kemāl-i nādī-i…

[1] *Ömrü uzun olsun ve temenni ettiğine ulaşsın.*
[2] Bu metnin sonunda "ʿAbd-i faḳīr ʿİffet (?)" yazılıdır.
[3] Bu metnin sonunda "*Mine'l-muḫliṣi Meḥmed Esʿadü'l-…*" yazılıdır.

11. Metin (82a): Kenār-ı Nüvişteleri: Benüm mürüvvetlü, reʾfetlü sulṭānum birāder-i ḥamīde-ḫıṣālum ḥażretleri ʿUrfī Efendi muḫlişümüz…

12. Metin (82a): ʿAlī-zāde Żiyāʾu'd-dīn Efendi Ḥażretlerinüñ bu ḥaḳīre taḥrīr buyurduḳları kerem-nāmedür: Saʿādetlü, reʾfetlü mezīd muḥabbetlü ḳarındaş-ı muḫteremüm ʿUrfī Efendi Ḥażretlerinüñ kenār-ı leb-i Kevs̱er'den dil-nişīn olan…

13. Metin (82b): Bu mektūb-ı manẓūme daḫı Luṭfī Efendi birāderümüz ṭarafından bu ʿabd-i faḳīr ʿUrfī-i pür-taḳṣīre taḥrīr olınmışdur.

14. Metin (83a): Bu daḫı … … ṭarafından ṭarafumuza gelen mektūb-ı feṣāḥat-üslūbdur.[1]

15. Metin (83b): Bu daḫı ol şāʿir-i māhirüñ ṭarafumuza gönderdügi mektūb-ı belāġat-üslūbdur.

16. Metin (83b): Bu daḫı mūmā ileyhüñ ṭarafumuza gönderdükleri mektūb-ı feṣāḥat-maṣḥūbdur.

17. Metin (84a): Bu daḫı mūmā ileyhüñ mektūbıdur.

18. Metin (84b): Vezīr-i muḥterem Rātıb Aḥmed Pāşā'nuñ selāmet-kirār-ı ḫān-ı ḥażretlerine gönderdükleri mektūbdur.

1.1.4.5. BD2 Nüshasındaki Metinler

1. Metin (39b): Meclis-i rindāne ile muḥabbet-nāme-i zībādur: Şebdīz-i iştiyāḳları olduġum saʿādetlü, semāḥatlü, necābetlü, nebāhetlü, meymenetlü nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, sulṭānum mīr-i kerrūbī-ḫıṣāl ḥażretlerinüñ…

2. Metin (44a): Bir ẕāt-ı leṭāʾif-şinās cenāblarınuñ mektūbına cevāb olmaḳ üzre ʿalā-ṭarīḳi'l-mülāṭife taḥrīr ü tenmīḳ olınan muḥabbet-nāme-i ġarrā ve inşā-yı zībā olmaġla keşīde-i zerrīn-tār-ı imlā ḳılındı: *Mācerāmuz bizüm ey dil daḫı çoḳ şu götürür.* Saʿādetlü,

[1] Metnin sonunda mektubun 1134 tarihinde yazıldığı belirtilmiştir.

necābetlü, neẓāfetlü, ʿārifetlü, vālā-ḳadrüm, sulṭānum efendi ḥażretlerinüñ mecrā-yı māʾil-i ḥayāt-ı neşāṭ olan nādī-i semāḥat-i irtibāṭları sū-yı dil-cūyına…

3. Metin (46b): Vüzerā-yı bīrūn ḥażerātı cānibinden ketḫüdā-yı ḥażret-i ṣadr-ı ʿālī ṭaraflarına bār-gīr-i ḫūş-nümā hediyye-i seniyyelerinüñ vuṣūlini mutażammın nüvişte ve pāy-endāz ḳılınan mektūb-ı ġarrā ve ʿubūdiyyet-nāme-i zībādur: Devletlü, saʿādetlü, reʾfetlü, ʿaṭūfetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḫak-pāy-ı devlet-iştimāllerine…

4. Metin (47a): İşbu ṣūret-i ġarrā daḫı mektūbī-i ḥażret-i ṣadr-ı ʿālī ṭarafından vüzerā-yı bīrūn ḥażerātı cāniblerine bār-gīr ihdā'l-lezīnüñ vuṣūlini müşʿir-i taḥrīr ve pāy-endāz ḳılınan ʿubūdiyyet-nāme-i zībādur: Devletlü, ʿināyetlü, ʿaṭūfetlü, ḥimāyetlü, ʿaliyyü'l-himem efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ dāmen-i saʿādet pīr-i emn-i vezīrāneleri bu…

5. Metin (48a): İşbu ṣūret-i dil-ārā daḫı teẕkere-i evvel efendi ḥażretleri cānibinden vüzerā-yı bīrūn ḥażerātınuñ esb-i hediyye-i behiyyeleri vuṣūlini mutażammın taḥrīr ü tesyīr ḳılınan ʿubūdiyyet-nāme-i ġarrādur: Devletlü, ʿināyetlü, reʾfetlü, ʿāṭıfetlü, cezīlü'l-himem efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḫāk-pāy-ı kimyā-i ʿayyār-ı celīlü'l-…

6. Metin (49a): İşbu ṣūret-i belāġat-nümā daḫı teẕkere-i s̱ānī efendi ḥażretleri ṭarafından vüzerā-yı bīrūn ḥażerātınuñ bār-gīr hediyyeleri vuṣūlini müşʿir nüvişte ve pāy-endāz ḳılınan ʿubūdiyyet-nāme-i raʿnādur: Devletlü, ʿināyetlü, reʾfetlü, ʿaṭūfetlü veliyyü'n-niʿam, cezīlü'l-kerem efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ cevlāngāh-ı…

7. Metin (50a): İş-bu ṣūret-i rengīn daḫı reʾīsü'l-küttāb-ı vālā-cāh efendi ḥażretleri cānibinden…

Yukarıdaki metinlerden başka BD2 nüshasında kırk beş(45) adet mektup bulunmaktadır. Çalışmanın hacmini arttırmamak için bunların sadece varak numaraları dipnotta verilmiştir[1].

---

[1] BD2'de bulunan metinlerin varak numaraları: 51b, 51a, 52b, 53a, 54b, 55b, 56a, 57a, 58a, 59a, 60a, 61a, 62a, 62b, 63b, 65a, 65b, 66b, 67b, 68b, 69b, 70b, 71b, 72a, 73b, 74a, 75a, 75b, 76b, 77a, 77b, 78b, 79b, 80b, 81a, 81b, 82b, 83a, 83b, 84b, 85b

3. TABLOLAR

Tablo 1: Nüsha Bilgileri Tablosu

Sıra	Nüsha Kısaltması	Müstensih	Hat	Ölçü	Varak Sayısı	Satır Sayısı	İst. Tarihi	Bulunduğu Ülke, İl, Yer, Koleksiyon	Arşiv Numarası
1	A		Nestalik	206x124-154x73 mm.	146	19	0	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu	34 Sü-Tarlan 91
2	A1		Arap-Talik		110	23	0	İstanbul Süleymaniye-Atıf Efendi Yazma Eser Kütüphanesi-Koleksiyonu	34 Atf 2282/2
3	B		Talik	210x130-150x70 mm.	162	19	1173/1759	Almanya-Berlin Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları	Ms.or.oct.1595 Staatsbibliothek, Berlin
4	B1		Nesih	210x134 mm.	161	17	0	Bosna-Hersek-Saraybosna Gazi Hüsrev Begova Kütüphanesi Türkçe Yazmaları	3933
5	D		Nesih	212x135-155x75 mm.	177	17	0	Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi	21 Hk 1718
6	D1		Kırma Divanî	220x160-195x135 mm.	69	21	1254/1838	Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi	21 Hk 567
7	E		Arap-Talik	210x106,150x45 mm.	177	25	1191/1778	İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emiri Koleksiyonu	34 Ae Edebiyat 405
8	E1	Muḥammed Emīn bin Ḫalil	Arap-Nesih	210x130,150x67 mm.	178	19	1151/1738	İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emiri Koleksiyonu	34 Ae Edebiyat 402
9	E2		Arap-Talik	130x132,130x70 mm.	130	17	0	İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emiri Koleksiyonu	34 Ae Edebiyat 404
10	AE	Seyyid Emīn	Arap-Talik	205x122,140x60 mm.	132	17	1179/1765	İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emiri Koleksiyonu	34 Ae Edebiyat 403
11	E4		Arap-Talik	200x115,b.b. mm.	3	25	0	İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emiri Koleksiyonu	34 Ae Arabi 4363/5
12	G		Talik	205x140-155x80 mm.	12	27	0	Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi	05 Ba 1551/9
13	H	ʿİzzet es-Seyyid Ḥamdu ʾllāh Şehsüvār-zāde	Nesih	210x125-140x78 mm.	138	21	1148/1735	Manisa İl Halk Kütüphanesi	45 Hk 5272

14	H1		Nesih	210x125-160x75 mm.	165	19	1170/1756	İstanbul Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları	S.H.M.H.K.Yz. 390
15	H2		Nesih	205x185-150x85 mm.	200	15	0	İstanbul Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları	S.H.M.H.K.Yz. 391
16	H3		Nesih	210x140-155x85 mm.	196	15	0	İstanbul Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları	S.H.M.H.K.Yz. 392
17	HK		Talik	215x135 mm.	115	25	0	İstanbul Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları	S.H.M.H.K.Yz. 384/2
18	IB1		Nesih-Talik		129	23	1117/1705	İstanbul İBB Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazmaları	K.691/1
19	J1		Nesih	220x145-145x60 mm.	105	25	1187/1773	İstanbul İBB Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazmaları	O.62/1
20	IB2		Talik	210x130-145-60 mm.	98	17	0	İstanbul İBB Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazmaları	O.80/3
21	IB3		Talik	195x120-170x90 mm.	45	32	0	İstanbul İBB Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazmaları	K.16/6
22	K		Arap-Nesih		162	19	0	Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi İl Halk Kütüphanesi	42 Kon 3445
23	KB		Arap-Nesih	225x150-175x85mm	102	25	1117/1705	Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Gaziantep İl Halk Kütüphanesi	42 Kon 3466/4
24	TD		Nesih Kırması	175x115-152x75 mm.	69	15	1206/1791	Ankara Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Türkçe Yazmaları	Yz. A 410
25	M	Ḥācı Ebū Bekir	Nesih	230x135-165x75 mm.	168	17	0	Manisa İl Halk Kütüphanesi	45 Hk 2774
26	M1		Nesih	210x14-175x75 mm.	161	23	1203/1788	Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu	06 Mil Yz A 5317
27	MK1	Dervī̇ş Muḥammed el-Ceylānī̇ el-Ḳādiriyyī̇	Nestalik	215x145-180x110 mm.	195	15	1141/1728	Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu	06 Mil Yz A 4801
28	MK2		Talik	210x120-160x72 mm.	124	23	0	Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu	06 Mil Yz A 3708
29	M4	Ḥāfıẓ Aḥmed	Talik	195x140 - 153x84 mm.	127	21	1149/1736	Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu	06 Mil Yz A 2211
30	M5		Talik	260x140 - 222x100 mm.	3	39	0	Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu	06 Mil Yz A 3554/18

31	M6	Muḥammed Ṣāliḥ Ḥamdī	Talik	213x122 - 160x75 mm.	112	19	1148/1735	Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu	06 Mil Yz A 8314
32	N		Nestalik	202x132-128x68 mm.	184	19	0	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu	34 Sü-Tarlan 140
33	N1		Arap Talik		110	29	1140/1727	İstanbul Süleymaniye-Nuruosmaniye Yazma Eser Kütüphanesi Koleksiyonu	34 Nk 4299
34	Ö		Nesih	210x120-150x65 mm.	198	19	1154/1741	Ankara Milli Kütüphane Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi	06 Hk 4266
35	Ö1		Talik	160x120-140x70 mm.	83	21	0	Ankara Milli Kütüphane Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi	06 Hk 1323
36	R		Nesih-Talik	212x145-175x84 mm.	105	25	0	Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi	Râşid Efendi 1273/4
37	S		Nesih	215-135 mm.	164	23	0	İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları	R. 1054
38	TS1		Nesih-Talik		117	30	1134/1721	İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları	R. 1053
39	S2		Talik	205x130 mm.	159	21	0	İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları	R. 1051
40	S3		Nesih	205x130 mm.	158	19	1142/1729	İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları	R. 1052
41	S4		Nesih	210-135 mm.	173	17	0	İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları	H. 847
42	S5		Talik	210-125 mm.	125	23	0	İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları	B. 173
43	TS2		Talik		135	21	1146/1733	İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları	H. 848
44	T	el-Ḥāc Muḥammed Ṣādıḳ	Nestalik	212x138 mm.	179	17	1167/1753	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Tercüman Gazetesi Kütüphanesi Türkçe Yazmaları	Y-202
45	KM	Abdu'r-raḥim bin el-Şeyḫ Sāliḥ	Arap Talik		108	23	1146/1733	İstanbul Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi Süleymaniye-Mehmet Asım Bey Koleksiyonu	34 Ma 481/1
46	USA		Nestalik	210x210x138 mm.	149	17	1176/1733	ABD-Boston Harvard Üniversitesi	Houghton MS Turk 30. 011453767
47	MH1	Dīvān-ı Humāyūn Kātibi Seyyid ʿAlī Şākir	Talik	300x195-220x125 mm.	73	31	1193/1780	Manisa İl Halk Kütüphanesi	45 Hk 5274

48	BD1	Maḥmūd ʿUrfī	Talik	210x140	84	22	1195/1782	İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi	V4114
49	BD2		Talik	285x165 - 200x100	86	15	1187/1773	İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi	B5879
50	Y		Talik	207x135-160x70 mm.	147	19	0	İstanbul Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Türkçe Yazmaları	482
51	Y1		Talik	250x155-158x100 mm.	90	25	0	Konya Mevlana Müzesi Türkçe Yazmaları	2174
52	Z		Nesih	205x125 mm.	133	25	0	İzmir Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları	1655/1
53	Z1		Talik	220x135 mm.	130	19	0	İzmir Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları	1041
54	Z2		Arap-Talik	214x129-148x70 mm.	136	19	0	Manisa İl Halk Kütüphanesi Akhisar Zeynelzâde Koleksiyonu	45 Ak Ze 182

Tablo 2: Mektup Türlerinin Sayısı Tablosu

Mektup Türleri	**Adet**
Tezkere	37
Dua-nâme	34
Ricâ-nâme	17
Tehniyet-nâme	14
Şefâat-nâme	13
Hulûs-nâme	12
Meveddet-nâme	11
Niyâz-nâme	11
Ubûdiyet-nâme	11
Cevâb-nâme	10
Arz-ı Hâl	10
Muhabbet-nâme	9
Teşekkür-nâme	5
Darâat-nâme	4
Davet-nâme	3
Latîfe-nâme	3
Neşât-nâme	3
Nevâziş-nâme	2
Takriz-nâme	2
Tesliyet-nâme	2
Tetimme-i Mektup	2
Cerb-nâme	1
Hezl-nâme	1
İltimâs-nâme	1
Kerem-nâme	1
Diğer (İnşâ, ser-nâme vs.)	23
TOPLAM	**242**

Tablo 3: Nüshaların Mektup Sayıları Tablosu

Sıra	Nüsha Kısaltması	Mektup Sayısı
1	MH1	210
2	Ö	204
3	A1	201
4	M4	201
5	S	200
6	N1	199
7	Y1	199
8	A	198
9	R	198
10	Y	198
11	E	197
12	HK	197
13	MK2	196
14	H1	194
15	Z	194
16	KB	193
17	B	192
18	TS1	192
19	IB1	190
20	M1	189
21	S2	186
22	E1	185
23	S5	185
24	T	185
25	USA	185
26	H	173
27	Z1	173
28	TS2	172
29	S3	171
30	KM	169
31	M	166
32	E2	153
33	K	153
34	AE	149
35	Z2	146
36	J1	143

37	N	143
38	D	142
39	S4	140
40	H2	139
41	M6	137
42	B1	133
43	H3	125
44	IB2	121
45	BD1	108
46	Ö1	83
47	MK1	66
48	TD	64
49	IB3	46
50	BD2	43
51	D1	42
52	G	26
53	E4	16
54	M5	8

Tablo 4: Kullanılan Nüshaların Metin-Varak Numarası Tablosu

Sıra	Mektup No	A	AE	BD1	BD2	H	HK	IB1	IB2	IB3	KB	KM	M	MH1	MK1	MK2	N	Ö	Ö1	T	TD	TS1	TS2	USA
1	1	1b			1b	1b	25b	3b	65b	y	85b	1b	1b	1b	160b		1b	2b	1b	1b	1b	1b	1b	1b
2	2	2b			2a	3a	26b	4b	67a	y	86a	2b	3a	2a	y	4b	3a	4a	2b	3a	3b	2a	2b	3a
3	3	3b	3b	2a	3a	3b	27a	5b	68a	63b	86b	3a	4a	2b	y	4b	4b	5a	3a	4a	4b	2b	3b	4a
4	4	3b	3b	2b	3b	3b	27a	5b	68a	64a	87a	3a	4b	2b	160b	5a	5a	5b	3a	4b	5a	2b	3b	4b
5	5	4a	4a	2b	3b	4a	27a	5b	68b	64a	87a	3a	5a	2b	y	5a	5a	6a	3b	5a	5b	2b	3b	4b
6	6	4a		3a	4a	4a	27b	6a	68b	63b	87a	3a	5a	3a	y	5a	5b	6a	3b	5a	5b	3a	4a	5a
7	7	4b		3b	4b	4b	27b	6a	69a	64a	87b	3b	5b	3a	157b	5b	6a	6b	3b	5b	6a	3a	4a	5a
8	8	4b		3b	4b	4b	27b	6a	69a	64b	87b	3b	6a	3a	158a	5b	6b	6b		6a	6b	3a	4b	5b
9	9	5a		4a	5a	4b	28a	6b	69b	y	87b	3b	6a	3a	158a	5b	7a	7a		6a	7a	3a	4b	5b
10	10	5a		4a	5b	5a	28a	6b	70a	y	88a	4a	6b	3b	157a	6a	7a	7b		6b	7b	3b	5a	6a
11	11	5b		4b	6a	5a	28a	7a	70a	y	88a	4a	7a	3b	157a	6a	7b	7b		6b	7b	3b	5a	6b
12	12	5b	4a	4b	6a	5b	28b	7a	70b	y	88a	4a	7a	3b	158b	6a	8a	8a		7a	8a	3b	5b	6b
13	13	6a	4b	5a	6b	5b	28b	7b	70b	y	88b	4b	7b	3b	159a	6b	8b	8b	4a	7b	8b	4a	5b	7a

14	14	6a	5a	5a	7a	6a	29a	7b	71a	y	88b	4b	8a	3b	159a	6b	8b	8b	4a	7b	9a	4a	6a	7a
15	15	6b		5b	7a	6a	29a	7b	71a	y	88b	4b	8a	4a	159b	6b	9b	9a	4a	8a	9b	4a	6a	7b
16	16	6b		5b	7b	6b	29a	8a	71b	y	89a	5a	8b	4a	159b	7a	9b	9b		8b	9b	4a	6b	8a
17	17	7a		6a	8a	6b	29b	8a	72a	y	89a	5a	9a	4a	160a	7a	10a	10a		9a	10a	4b	6b	8a
18	18.1	7a		8a		7a	30b	8b	74a	y	89a	6b	9a	4b	182a	8b	10b	10a		9a	10b	5b	8b	8b
19	18.2	8a		9a			31a		75a		89b	7a		4b		9a		11a					9b	
20	19.1	8a	5b	1b		7b		9b	83a	42b	90a	y	11b		y	12a	12a	11b		10b	12a		16a	9b
21	19.2					8b	34b	22b	82b	42b	99b	12a		4b		12a		11b				8a	15b	
22	19.3	8b				8b		10a			90b							11b	7b					
23	20.1	11a	9a	6b		10b	29b	12a	72a	y	92a	5a	11b		y	7a	13b		10b	11b	13a	4b	7a	10b
24	20.2	12a	10a	7b		11b	30a	13a	73b		93a	6a	12b	6b		8a	14b	16b	11b	12b	14b	5a	8a	11b
25	21	12b	11a			12b	31b	13b	75b	40b	93a	7a	13b	6b	y	9a	16a	17b	12a	13b	15b	6a	9b	12a
26	22.1	14a	12a	9a		13b	33a	15a	80b	41b	94a	11a	15b	7a	y	10b	18a	18b	13a	15b	18a	7b	14a	13b
27	22.2			10a					82a	42a	95a	11b						20b	13b		19b		15a	
28	23	15b				15b	35a	17b	98a	y	96a	y	17b	8a	y	12b	20b	13b	14a	17b	20b	9a	29a	15b
29	24							19a	77a	y	97b	8a			y								10b	
30	25	17b	14b	10b		17a	36b	23a	84a	43a	100b	13a	20b	9a	y	14a	23b	21a	15b	20a	23b	10a	16b	18a

31	26.1	19a				18b	37b	24 b	86a	y	101b	14a		9b	y	15a	25b	29b	16b	22a		10a	17b	19b
32	26.2	21a	16b			20b	39a	26a	88a	44a	103a	16a	22b	10a		16b	26a	31b	18b	22a	25b	11b	20a	19b
33	26.3			24a					89b	44b	103b	17a							19b					
34	27.1	23a	18b			22a	40b	28a	90b	45a	104a	17b	25b	11a	y	18a	29a	22b	20a	24b	27b	12b	21a	22a
35	27.2	24a				23b		29b	92b	46a	105a	19a		11b			31a	24b		26b			23a	23b
36	28	24b				24a		29b	y	y	105b	y		11b	y			25a					23a	
37	29	25a	19b	11a		24b	41b	30a	92b	46a	105b	19a	27b	12a	y	19b	31b	34a		26b	30a	13b	23b	23b
38	30.1	26a	19b	11b		26a	42b	31a	94a	46b	106b	20a	29b	12b	y	20b	33a	26a		28a	31b	14b	24b	25b
39	30.2	27a						32a			107a			13a				27a					25b	
40	30.3	28a						32 b			107b			13a				28a					26b	
41	30.4										107b			13b									27a	
42	31.1	29a	21a	42b			32b	21a	79a	41a	99a	10a		13b	161b	10a	35a	35a		30a	33a	7a	13a	26b
43	31.2		22a	42a			33a		80a	41b	99b	10b		14a	162a	10b							13b	
44	32	30a	22a	12a			43b	33b	96a	47b	108a	21b	32b	14a	y	21b	37a	36b		31b	34a	15b	27b	28a
45	33	31b					90a	35a	100b	49b	109b	24a	35a	15a	y	23a	39b	12b		33b	36b	16b	30b	30a
46	34	32b	23a	13a	24b		90b	36a	101b	50a	110a	25a	36a	15a	y	23b	41a	38b		38b	38a	17a	31b	31a
47	35	33a	23b	13a			91a	36 b	102b	50b	110a	25a	37a	15b	y	24a	42a	39a		35b	39a	17b	32a	31b

48	36								y	y		y			y				72b					
49	37	33b	24a	13b			91b	36 b	103a	50b	110b	25b	37b	15b	y	24b	41b	39b		36b	39b	17b	32b	32a
50	38	34a		14a			97a	37b	y	51a	111b	y	38b	16a	y	27a	43b	40b		37b	40b	21a	35a	33a
51	39	34b						38b	y	y	112a	y			y			41a	31a					
52	40.1	35b					95a	39b	90b	y	112b	y		16a	y	25a	44b	43a	32a	38a	41b	19a	33a	33b
53	40.2							37b		51a	111a											20b		
54	40.3	37a					96b			51a			41a	17a		26b	47a	45a	33b	40a	43b	20b	34b	35b
55	41	37a		14a			97a	37b	104b	y	111b	26b	41a		y	27a	47a	45a		40b		21a		35b
56	42	37a					96b	37b	104a	y	111a	26a	41a		y	26b	47b	45b	33b	40b	44a	20b	35a	36a
57	43	37b		14b			97b	38a	105a	51b	112a	27a	41b	17a	y	27b	48a	45b	33b	41a	44b	21a	35b	36a
58	44.1	38a			27b		97b	41b	106a	y		y	42b	17b	y	28a	49a	46b	34a	41b	45a	21b	36a	37a
59	44.2																	47a	34b					
60	45	39a		15a			92a		106a	51b		27a	42b	17b	y	28a	49b	47b	35a	42a	45b	22a	36b	37a
61	46	39b					92a	41a	y	52a	113b	28a	43b	17b	y	28b	50a	48a	35a	42b	47a	22a	37a	37b
62	47	39b		15b			92b	42a	107a	52a	114b	28a	43b	17b	y	28b	50b	48a	35b	43a	46b	22a	37a	38a
63	48.1	40a						42b	y	y	114b	y	44a		y		51a	49a	35b	43b	47b			38b
64	48.2	40a				26b					114b							49a	35b					

65	49	42b		16a		27b	92b	43b	107b	52b	115b	28b	44b	18a	y	29a	51b	51a	36b	43b	48a	22b	37b	38b
66	50	42b				27b		44a	y	y	115b	y	44b	18b	y		52a	51b	36b	40a	48a		37b	35a
67	51	43a				28a		44a	y	y	116a	y	45a	18b	y	29a	52b	51b	38a	44a	47b		38a	39a
68	52	43a				28a		44a	y	y	116a	y	45b	18b	y		53a	52a	38a	44a	48a		38a	39a
69	53	43a	25a			28b		44b	y	y	116a	y	45b	18b	y		53a	52a	38a	44b	48a			39b
70	54.1	43b				28b	93a	43b	107b	52b	115b	28b	46a	18a	y		53b	52b	38b	44b	49b	22b		39b
71	54.2	43b				28b		44b			116b							52b	38b					
72	55	44a		16a		29a	93a	45a	108a	52b	116b	28b	46a	18a	y	29a	54a	53a	39a	45a	50a	22b	38a	40a
73	56	44b	25b	16b		29a	93a	16b	108a	y	95b	28b	46b	18a	y	29b	54a	53b	39a	45a	50a	22b	38b	40a
74	57	44b				29b			y	y		y		19a	y			54a	39b					
75	58.1	45b	26a	16b		30a	93b		y	52b		y	47a	19a	y	29b	55a	54b	39b	45b	50b	23a	38b	40b
76	58.2	46a											47b				55b	55a	41a	46b	51b			41a
77	59		6b						y	y		y		5a	y			55b	9b					
78	60		7b				127b		y	y		y		5b	y	62b		56a	10a			58a		
79	61	46a	26b			30b	96a	45a	y	y	116b	y	48a	19b	91a	26a	56a	56a	41a	46b	52a	20a	39a	41b
80	62	46b	27a	17b		31a	94a	45b	109b	y	117a	29b	48b	19b	y	29a		57a	41b	47b		23b	39b	42a
81	63	47b	28a	59a	10a	32a	59b	46a	y	y	117b	85b	49b	20a	89a	100b	56b	58b	42a	48a	52b	104a		42b

82	64	48b	30a	18a		33a	94b	47a	110b	y	118b	30a	50b	20b	y	30b		60a	42b	49b		24a	40b	44a
83	65	49a	30a	18b		33b	82b	47b	111a	y	118b	30b	51b	20b	y	31a		60b	43a	50b		76a	41a	44b
84	66	49b	30b			34a	98a	48a	111b	y	119a	30b	52a	20b	y	31b	58b	61a	43b	51a	54b	18a	41a	45a
85	67	49b				34a	98a	48a	111b	57b	119a	y	52a	21a	183a	31b	59a	61a	43b		55a	18b		
86	68	56b	30b			40a	137a	53b	y	y	123a	79a	59b	58a	y	72b	67b	69a	48a	51a		70b		45a
87	69	57b	33b		17a	42b	102b	56a	76a	y	124b	86b	62a	24a	165a	36a	72a	72a		54b		27b		48a
88	70			57b					y	y		87b			y									
89	71								y	y		88a			y									
90	72	60a	35b	22a		44a	104a	57b	114a	y	125b	33b		24b	y	37a		74a		56b		28b		50a
91	73								y	y		89a			y									
92	74	60a	35b	22a		44b	104a	57b	114b	y	125b	34a		24b	y	37b		74a		57a			41b	50a
93	75	60b	36a	58a		44b	104a	57b	y	y	126a	88a	64a	24b	171a	37b	74b	74b		57a		29a		50b
94	76	61a	36b	58b		45b	104b	58a	y	y	126b	y	65a	25a	y			75a	61a	58a		29b		51a
95	77	61b	37a			45b	105a	58b	y	y	126b	90a	65a	25a	y	38b		75b	61b	58b		29b		51b
96	78	61b	37b			46a	105a	59a	y	y	127a	y	65b	25b	y	38b		76a	61b	59a		30a		52a
97	79	62a	38a			46b	105b	59a	y	y	127a	90b	66a	25b	y	39a		76b	62a	59b		30b		52a
98	80	62b	38b		29b	47a	105b		y	y	127b	90b		25b	y	39a		77a	62a	60a		31a		52b

99	81	63a	39a			47a	106a	60a	y	y	127b	y	66b	25b	y	39b	75b	77b	62b	60a	64a	31a		53a
100	82	63a	39a			47b	106a	60a	y	y	127b	y	66b	26a	y	39b		77b	62b	60b		31a		53a
101	83	63a	39b			47b	106a	60a	y	y	127b	89b	67a	26a	y	39b	75b	77b	63a	60b	64a	31b		53b
102	84	63b	39b			47b	106b	60a	y	y	128a	90a		26a	y	40a		78a	63a	61a		31b		53b
103	85	63b	40a			48a	106b	60b	y	y	128a	y	67a	26a	y	40a	77a	78b	63a	61b	64b	32a		54a
104	86	64b	41a				107a	61a	y	y	128b	y		26b	y	40b		79a	63b	62a		32b		54b
105	87	65a	41b			49b	107b	61b	y	y	129a	89b	68a	26b	y	41a	77a	80a	64a	63a	65b	33a		55a
106	88	65b	42b			50a	108a	62b	y	y	129b	89b	68b	27a	y	41b		80b	64b	64a		33b		56a
107	89								y	y		90a			y									
108	90	66b	43b			51a	108b	63a	y	y	129b	89b	69b	27b	y	42a	78a	81b	65a	64b	66b	34a		56b
109	91	67a	44a			51b	109a	63b	y	y	130a	y	70a	27b	162b	42b	79a	82a	65b	65b		34b		57a
110	92	67a	44b			51b	109a	63b	y	y	130b	y	70b	27b	y	42b	79b	82b	66a	65b	67b	35a		57b
111	93	67b	44b			52a	109a	64a	y	y	130b	y	70b	28a	y	43a		82b	66a	66a		35a		57b
112	94	67b	45a			52b	109b	64a	y	y	130b	y	71a	28a	y	43a		82b	66b	66b	68a	35b		58a
113	95.1			19a				64b	112a	y	131a	31a		39b	y									
114	95.2							65b	113b		131b	32a		40a										
115	96			19b				65b	113b	y	131b	32a			y									

116	97	68b	45b		19a	53a	109b	66a	y	y	132a	y	71b	28a	92a	43b		83b	66b	67a		36a		58b
117	98								y	y		90b			y									
118	99	69a	46b	23a	28a	53b	48b	66b	116a	y	132b	35a	72b	28b	91b	44a	80b	84b	67b	68a	70a	36b	41a	108b
119	100	69b	47a	23b	21a	54a	110b	67a	116b	y	133a	35a	73b	28b	y	44b		85b	67b	68b		37a	42a	60a
120	101	71a	48b	23b	20b	55b	111a	68a	118a	y	133b	36a		29a	y	45a	81b	86b	68b	70a		38a	43a	62b
121	102	71b	49b			56a	111b	68b	118b	y	134a	36b	75b	29b	y	45b	82a	87b	69a	70b		38b	43b	63a
122	103	71b	49b		23a	56a	111b	68b	119a	y	134a	36b	75b	29b	y	46a	82b	87b	69a	71a		38b	44a	63a
123	104	72b	51a			57a	112b	69b	120b	y	135a	37b	77a	30a	y	46b	84a	88b	70a	72a		39b	45a	64a
124	105	73a	51b	24b	36b	57b	112b	70a	121a	y	135a	38a	77b	30a	y	47a		89a	70a	73a		40a	45a	64b
125	106	73b	52a	25a		58a	113a	70b	121b	y	135b	38b	78a	30b	y	47a	85a	90a		73b		40a	45b	65a
126	107	76a	55b	27b		60b	115a	72b	125a	y	136a	40b		31b	y	49a		93a		76b		42b	48a	68a
127	108	76b	56a		30b	61a	115a	73a	125b	y	136b	40b	81b	31b	100b	49b		93b		77a		43a	48b	68b
128	109	76b	56a	28a		61a	115a	75a	125b	y	140b	41a	81b	31b	92b	49b	89a	93b		77b		43a	48b	68b
129	110	77a	57a			61b	115b	75a	126a	y	141a	41b	82b	32a	y	50a	89b	94a		78a		43b	49a	69a
130	111	77b		28b		62a	116a	75b	126b	y	141b	41b	82b	32a	y	50a		94b		78b		43b	49b	69b
131	112	78a	58a			62b	116a	76a	127a	y	141b	42a		32b	y	50b		95a		79a		44a	50a	70a
132	113	78b	58b	29a		62b	116b	76a	127b	y	142a	42a	83b	32b	y	51a	90a	95b		79b		44b	50b	70b

133	114	78b	59a	29b		63a	116b	76b	128a	y	142a	42b	83b	32b	169a	51a	90b	96a		80a		45a	50b	71a
134	115	79b	59b			64a	117b	77b	129a	y	142b	43a	85a	33a	y	52a	92a	111a		81a		45b	51b	72a
135	116	80a				64a	117b	77b	y	y	142b	43b	85a	33a	y	52a	92b	97a		81a		46a	51b	72a
136	117	80a	61a			64b	117b	77b	130a	53a	143a	43b	85b	33a	170b	52a		97b		81b		46a	52a	72b
137	118	80b	62a	30a		65a	118a	78b	130b	53b	143b	44a	86a	33b	167b	52b	93a	98b		82b		46b	52b	73a
138	119	82a	61b				119a	79b	y	y		y	87b	34a	y					84a		48a	54a	74b
139	120	82b				67a	119a	79b	122b	54a		45a		34a	y	54a		100a		84a		48a	54a	74b
140	121	83a	62b	32a		67b	119b	80a	133a	55b		45b	88a	34b	y	54b		100b		85a		48b	54b	75b
141	122	83b	63a	32b		68a	120a	80b	134a	55b	145a	46a	88b	34b	y	54b	93b	101b		85b		49a	55b	76a
142	123	83b	63b		26a	69a	120b	81a	135a	y	145b	46b	89b	35a	y	55a		102a		86b		49b	56a	76b
143	124	84a	64b	33a		69b	121a	82a	135b	54b	146a	47a		35a	y	55b		103a		87a		50a	56b	77b
144	125	85b	65a	33a			71a		136b	54b	146b	47b		36a	y	56a				88a		50b	57a	78a
145	126	86a	66a	33b		70a	121b	82a	137a	62a	146b	48a	91a	36a	y	56b	95a	104b		88b		51a	57b	78b
146	127	86a	66b	33b	28b	70b	122a	82b	137b	62a	147a	48b	91b	36b	y	57a		105a		89a		51b	58a	79a
147	128	86b	67a	34b		71a	122b	83a	138b	62b	147b	49a	92a	37b	y	57a	95b	105b		89b		52a	58b	79b
148	129	87a	67b	34b		71b	122b	83b	139a	63a	147b	49a	92b	37b	y	57b	96a	106a		90b		52b	59a	80a
149	130	88b	69a	36a		73a	89a	84b	139b	y	148b	50a	94a	38a	103a	58b	98b	107b		92a		53b	60a	81b

150	131						45a		y	y		y			y	59a						86b		
151	132	89a				73b	124a	85a	141a	y	149a	50b	94b	38b	y		99a	109b		92b		54a	60b	82a
152	133	90a	69a			74b	46b		142b	y	149b	51b	96a	35b	y	87b	100b	110		93b		88b	61b	83a
153	134.1						46b									88a						88b		
154	134.2	90a				74b	45a		143a		149b	51b	96a	66b			101a	109b		94a			62a	83b
155	135	90b	69b	36a		75a		86a	y	y	149b	51b	96b	39a	y			111b		94a			62a	83b
156	136	91b	70b			76b	124b	87a	144b	y	150b	52a	98a	44b	y	59b	101b	113a		95b			63b	85a
157	137	92a	71a	37a			125a	87a	145a	y	151a	52a		45a	y	60a		113b		96a		55a	63b	85b
158	138	92b	71b	37b		77a	125a	87b	146a	y	151a	52b	98b	45a	y	60a	102a	114a		97a		55b	64a	86a
159	139	93a	72a	38b	25a	77b	125b	88a	146b	y	151b	54a	99a	45b	y	61a	103a	115a		98a		56a	65a	86b
160	140	94a	72b	38b		78b	126b	89a	148a	y	152a	55a		45b	y	61b		116a		99a		57a	66a	87b
161	141	94b	73b			79a	126b	89b	148b	y	152b	55a	100b	46a	y	62a	104b	116b		99b		57b	66b	88a
162	142	95b	74a			80a	128a	90a	149b	y	153a	56a	101a	46b	y	63a		117b		100b		59a	67a	89a
163	143	96b	75b	39a		81a	128b	91a	151a	y	153b	57a	102b	47a	y	64a		119a		102a		60a	68b	90a
164	144	97a	76a	39b		82a	129a		152a	y	154a	57b	103b	47a	y	64b	105b	120a		102b		60b	69a	91a
165	145	97b	76b	40a		82b	129b	91b	152b	y	154b	57b	104b	36b	117b	64b		120b				61a	69b	
166	146	98a	76b			82b	130a	91b	153a	y	154b	58a		40a	y	65a		183a				61a	70a	

167	147	98b	77a			83a	130a	92a	153b	y	155a	58b		47b	y	65a	106b	174a		103b		61b	70b	91b
168	148	99a				83b	130b		154a	y	155a	59a	105a	47b	y	66a	107b	121a		104a		62b	71a	92a
169	149	100a				85b	131a	92b	155b	y	156a	59b	105b	48a	y	66b	108b	122a		122a		63b	71b	93a
170	150	101a	77b			85b	134a	93b	157a	y	156b	60b	107a	40a	94b	69b	110b	123b		106b		67a	73a	94a
171	151	101b	78a			86a		94a	157b	y	157a	61a	107b	48b	99a	71b		124a		107a		69a	73b	94b
172	152	102a	78b	40b		86b	136b	94b	158a	y	157a	61a	108a	48b	193b	72a		124b		107b		69b	74a	95a
173	153	102b	79b	41a		87b	57a	95a	159b	y	157b	62a	109a	65b	194a	74b	111a	125b				72b	74b	
174	154	103a				87b	57b		159b	y	158a	62a	109b	65b	100a	98b	112b	126a				73a	75a	
175	155	103a	80a	41a		88a	58a	95b	160a	y	158a	62a	109b	66a	195b	75a	112a	126a				73a	75a	
176	156	103a	80a				57a	95b	160a	y	158a	62a		66a	99b	75a		126b				73a	75a	
177	157	103b	80a	41b	34a	88a	58a	95b	160a	y	158a	62b	109b	66a	104a	75a	112a	126b		108b		73b	75a	96a
178	158	103b	80b	22b		88b	56b	96a	115a	y	140b	34a		40b	194b	75b	112b	127a		109a		73b	75b	96b
179	159	104a	81a	22b		88b	80b	96a	115a	y	158b	34b	110a	49a	95a	75b		127b		109b		74a	76a	96b
180	160.1			41b					161b	y		63a		66b	y									
181	160.2								162a			63b		66b										
182	161	104b	81b			89b	81a	96b	y	y	159a	y	111a	43b	96a	76a	113a	128b		110a		74b	76b	97b
183	162	105b	82b			90b	81b	97b	y	y	159b	y		50a	104b			129b				75b	77b	

184	163	106a	83a				82a	98a	y	y	160a	y	112a	50a	175a	77a		130a		111b		75b	78a	98a
185	164	106b	83b			91a	82b	98a	y	y	160a	y	113a	40b	y	77b	114b	130b		112a		76b	78b	99a
186	165	107a	84a			91b	83a	98b	y	y	160b	y		50a	y	78a		131b		112b		77a	79a	99a
187	166	107b	84b			91b	83a	99a	y	y	161a	y	113b	50b	y	78b	115a	132a		113a		77b	79b	99b
188	167	108a	85a			92b	83b	99b	y	y	161b	y	114a	50b	y	79a	116b	133a		114a		78a	80a	100b
189	168	108b	86a			93b	84a	100a	y	y	162a	y	115a		y	79b	117a	133b		115a		78b	81a	101a
190	169	109a	86b			93b	84b	100b	y	y	162a	y		51a	y	79b	117b	134a	40a	115a		78b	81a	101b
191	170	109b	86b			931a	84b	101a	y	y	162b	y	116a	40b	y	80a		134b		116a		79a	81b	102a
192	171	111a	87a			95a	86a	102b	y	y	163b	y		41b	y	82a	118b	137a		118a		80b	83b	104a
193	172	111b				95b	86a	102b	y	y	163b	y	117b	41b	y	81a	119a	137a				81a	83b	
194	173.1						87b		y	y		y		66b	y	83a						83a		
195	173.2						87b							66b		83a						83a		
196	174						87a		y	y		y			y	83a						83b		
197	175	112b	87b	42b		96b	87a	103b	162b	y	164b	63b	119a	42a	y	82a	120b	138b				82a	84b	
198	176	113b	88a	43a		97b	88a	73a	y	y	137b	64b	120b	51a	y	83b	122b	140a		118b			86a	104b
199	177	114b	88b	43b		98b	88b	73b	y	y	139b	65a	121a	51b	101b	84a	123b	140b		119b		84a	86b	105a
200	178	115a							y	y		y			y		125a			120b				

201	179	115b		44a		99b		74b	y	y	140b	65b	122b	52a	y	84b	125b	142a		120b			87b	106a
202	180	115b	89a			99b	46a	104a	y	y	165a	66a	123a	52a	y	87a	126a	142b		121a		88a	88a	106b
203	181	116b	89b			100a	46b	104b	y	y	165b	66b	123b	36b	y	88a	127a	143a		121b		88b	88b	107a
204	182	117a	90b	44a		101a	47b	105a	y	y	166a	67a	124b	37a	y	88b	128b	144a		123a		89b	89b	108a
205	183				33a				y	y		y			y									
206	184	119a	91b	46a		103a	48b	106b	y	y	167a	68b		52b	y	90a		146a		125b		91a	91b	110a
207	185	119b	92a			103b	50a	107a	y	y	167a	69a		53a	y	91a	130b	146a				92b	91b	
208	186	119b	93a	46b			49a	107a	y	y	167a	69a	127a	35b	y	90a	131a	167a				91b	92a	
209	187								y	y		y		35b	y									
210	188						49b		y	y		y			100a	90b						91b		
211	189	120a	93b		31b	103b	49a	107b	y	y	167b	69a	127a	53a	y	90b		167b		126a		92a	92a	110b
212	190						49a		y	y		y		66a	y	91a		168a				91b		
213	191	120b	94a	47a		104a	50a	108a	y	y	167b	69b	127b	53a	y	91b	131b	146b		126b		92b	92b	111a
214	192	121a	95a	48a		105a	50b	108b	y	y	168b	70b	128b	53b	y	92a	133a	147b		127b		93b	93b	112a
215	193	121b	95b	48b			51a	109a	y	y	168b	71a	129a	54a	97a	92b		148b		128b		94a	94a	112b
216	194	122b	96b		13b	105b	51b	109b	130b	y	169a	71a		54a	116b	93a		149a		129a		94b	95a	113b
217	195	123a	97a			106b	52a	110a	y	y	169b	72b		54b	y	93b	134a	150a		130a		95a	95b	114a

218	196	123b	98a			1061a	53a	110b	y	y	170a	y	130b	54b	y	94a		151a				96a	96b	
219	197	124b	98b	51b		107b	55a	112a	y	y	170b	73a	132a	55a	28b	96b	136a	152b		132a		98b	97b	115b
220	198	125a	99a	52a		108a	55b	112a	y	y	171a	73b		55a	90b	97a		153a		132b		99a	98a	116a
221	199	125b	100			108a	56b	112b	y	y	171b	74a	132b	55a	114a	97b	137a	153b		133a		100a	98b	116b
222	200	126b	101a	52b		109a	58a		y	y	172a	74b	133b	55b	y	99a	138b	155a		134a		102b	99b	117b
223	201	128a					59a	113a	y	y	172b	y	135a	56a	40b	100a		156b		136a		103b	101a	119a
224	202	128a	101b	54a		111a	60b		y	y		76a		56b	161a	102b		157a		136b		105a	101b	119b
225	203	128b				111a		113b	y	y	173a	76a	136a	42b	y	107b	140b	157b		137a		112b	101b	120a
226	204	132a		55a		114b			y	y	175b	79a		57a	y			161a					105a	
227	205	131b	103a	56a	32b	114b		117a	94b	y	175a	78b	139a	57a	y		144a	162b		142a			105a	124b
228	206	132b	102a		9a	115a		117b	94a	y	175b	81b	139b	44a	y			161b		141a			105b	123b
229	207	134a	103a	57a		116b	130b	118b	y	y	176b	82b	141a	59b	y	65b	146b	163b		143a		62a	107b	125a
230	208	134b	104b			117a		119a	y	y	177a	83a	142a	59b	y		147b	164a		144a			108a	125b
231	209		104a			124b	56a		y	y		84b		62b	97b	97a		165a				99b	114b	137b
232	210						133b		90b	y		y		21a	y	69a		166a				66a		
233	211	135a	105a			118a	54b	120a	y	y	177b	83b	143a	60a	194b	96a	149a	168a		145a		98a	108b	126b
234	212	136b		67a		120b	132a	120b	y	y	179a	96b		61a	100b	67b	151a	169b		146b		64b	111a	128a

235	213	138b		20b	11b	123a	53a	122a	79a	y	180b	32b	144a	62a	115a	94b	152b	172b		149b		96a	113b	130a
236	214	142a	110b	42b		132b	61a	124b	y	59a	174a	101a	158a	67a	149b	102a	170a	187b	77b	165a		106a	126a	144a
237	215			63b		127a	68b	123a	y	y	182a	y	148b	63b	y	109a	157b	177a	75b	154a		114b	117b	134a
238	216		108a	62a		130b	71b		y	y		92b	152b	65a	y	111b	162b	181a		159a			121a	138b
239	217						60b		y	y		98a	154b	67a	y	101b	165a	184a		164b		105b	122b	143a
240	218								y	y		y		73b	13b									
241	219								y	y		y		74a	y									
242	220								y	y		y		74a	y									
243	221								y	y		y			64a									
244	222								y	y		y			64b									
245	223								y	y		y		57b	83b									
246	224						70b		y	y		y			88a	111a								
247	225						72b		y	y		y			y	114a								
248	226						74a		y	y		y		72a	y	115b								
249	227								y	y		y		72b	y									
250	228								111a	y		y			y									
251	229				37a				y	y		y			y									

252	230				38b				y	y		y			y									
253	231								y	y		y			y				40b					
254	232								y	y		y			y				70b					
255	233								y	y		y			y				71b					
256	234								y	y		y			y				72a					
257	235	118b	91b	44a		102b	48a	106a	y	y	166b	68a	126a	52b	y	89a	129b	145a		124b		90a	90b	109a
258	236.1	124a	98b	51a		1061b	54a	111a	y	y	170a	72b	131a	44a	101a	95b	135a	151b		131a		97b	96b	114b
259	236.2	124a		51a		1061b											135b	152a		131a			97a	115a
260	237	130b		54a		113b	70a	117a	y	y	174b	78a		56b	y	112b		160b		139b		117b	104a	122a
261	238	140a		69a	40b		50b	115a	y	56a	138a	98b	155a	69b	146b	70a	166a	185a		161a		67a	123b	140b
262	239		107a		14b	125a	65a		84a	y		90b	146a	62b	195a	106a	154a	174b	73a	151a		110b	115b	131b
263	240								y	y		109a			y									
264	241						77a	128b	y	65b		106a	164b	70b	y	119a	179a	194b	71b					
265	242	143a				133b	61b	125b	y	59a	174b	101b	159a	67b	150b	102b	171a	188b		166a		106b	126b	145a

Tabloda (y) ile gösterilmiş olan metinler, ilgili nüshada yoktur. Boş bırakılmış kısımlar ise önceki metin ile beraber değerlendirildiğinden varak numaraları verilmemiştir.

4. İKİNCİ BÖLÜM

4.1. Metin Kurma Yöntemi

Karşılaştırmalı metin; esas olarak A, H, N, Ö, T, USA nüshaları ile kurulmuştur. Metnin satır numaraları, A nüshasına göre verilmiş olup bu nüshada yer almayan mektupların satır numaraları verilmemiştir. Karşılaştırmalı metinde A, N, T, USA nüshalarının sayfa başlangıç yerleri gösterilmiş, metnin fazla hacimli olmaması için H, Ö nüshaları ile kısmen faydalanılan diğer bazı nüshaların sayfa başlangıç yerleri ise gösterilmemiştir.

Nüshaların Mektup Sayıları Tablosunda (Tablo 3) görüldüğü gibi nüshalardaki mektup sayıları birbirinden oldukça farklıdır. A nüshasında yer almayan mektupların başlangıç varak numaraları başlık dipnotunda verilmiştir.

Yukarıda bahsedilen nüshalardan başka AE, HK, IB1, IB2, KB, TD, M, MK1, MK2, Ö1, TS1, TS2, KM, MH1, BD1, BD2 nüshalarından da metin kurmada faydalanılmıştır.

Bir karşılaştırmalı metni kurarken ana nüshaya ulaşmak önemlidir. Ancak burada ana nüshaya ulaşmaktan ziyade metnin ortaya konulması ve kurulumu öncelenmiştir. Dolayısıyla eldeki tüm nüshalar tek tek incelenmiş, kurulan karşılaştırmalı metindeki eksiklikler, böylece giderilmeye çalışılmıştır.

Bazı nüshalarda Nâbî'nin üslûbunu andıran, ancak elde daha güçlü deliller olmadığı için karşılaştırmalı metne alınmayan yalaşık yüz (100) adet mektup tespit edilmiştir. Bunların, inceleme kısmında başlık, giriş cümleleri gibi bilgilerine kısaca yer verilmiştir.

Karşılaştırmalı metinde, metin/mektuplar sıralanırken genel olarak nüshaların ortak sıralama düzenine riayet edilmiştir. Farklı nüshaların genellikle sonunda yer alan mektuplar, karşılaştırmalı metnin de son sıralarına alınmıştır.

4.2. Karşılaştırmalı Metin

1. Münşeʾāt-ı Nābī[1]

Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u[2] ʿirfāna pūşīde degüldür ki[3], eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset[4]-ās̱ār(2)da nādire-güftār ve vādī-i nes̱r ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī[5] olan münşī-i devrān (3) ve[6] Vaṣṣāf-ı zamān, H̱ᵛāce-i cihān, Ḥassān-ı Rūm[7] Nābī Efendi merḥūmuñ mededkārī-i (4) feyż-i Bārī ile ḳulzüm-i maʿānīden dāmen dāmen ber-āverde-i leb-i beyān[8] eyledügi (5) derārī-i nikāt ü[9] mażāmīni rişte-i naẓma keşīde ve nasaḳ-ı (6) maʿrūf üzre müretteb dīvān eyleyüp ziynet-baẖş-ı kāşāne-i mihr ü[10] muḥabbet (7) ve revnaḳ-dih-i bālā-ẖāne-i ülfet olan ṣuver-i[11] mekātīb-i bedīʿatü'l-esālībe (8) şīrāze-bend-i[12] raġbet olmayup (beyt)[13];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

بدیع نامه که هر یك ز لفظ جان بخشش　　　چو در سیاهی شب روشنی پروینست

دقیقه های معانش در لباس حروف　　　ز روی لطف سزای هزار تحسینست

Bedīʿ-i nāme ki her nīk[14] zi-lafẓ-ı cān-baẖşeş

Çu der(9)-siyāhi-i[15] şeb rūşenī-i pervīn est

---

[1] A 1b, H 1b, N 1b, Ö 2b, T 1b, USA 1b: Münşeʾāt-ı Nābī: -A, -N, -Ö, -T, Münşeʾāt-ı Nābī Efendi USA
[2] u: -U
[3] ki: -T, -USA
[4] ve selāset: ve selāmet H, T, selāset Ö
[5] nāmdārī münsī: nāmdār-münşī A, N, nāmdār-münsī H, T, USA
[6] ve: -Ö
[7] cihān Ḥassān-ı Rūm: cihān Rūm A, cihān Ḥassān-ı Rūmī T, USA
[8] dāmen ber-āverde-i leb-i beyān: ber-āverde-i leb ü beyān A, dāmen ber-āverde Ö
[9] ü: ve ġırārī-i laṭīfāt-ı A
[10] ü: -T, -USA
[11] ülfet olan ṣuver-i: elif-ṣuver-i USA
[12] şīrāze-bend-i: şīrāze-i bend-i USA
[13] beyt: rubāʿī Ö, -A, -N
[14] *nīk zi-: yek zi-* A, H, N, T, USA, *nīk* Ö
[15] *siyāhī-i: sipāhī-i T, USA*

Daḳīḳehā-yı maʿāneş[1] *der-libās-ı [N 2a] ḥurūf [T 2a]*

(10) Zi-rūy-ı luṭf[2] *sezā-yı hezār taḥsīn est*[3]

(Nes̱r); güftārı[4], naḳş-ı nāṣiye-i iştihārı[5] olan [A 2a] (1) zāde-i ṭabʿ-ı pesendīde-reftārı, muḫālif-i yek-dīger çend nevʿ libās-ı perend-i[6] tāze(2)-naḳş ile cilveger idüp ol şāhid-i ser-be-mühr-i[7] rāzı, māh-ı seriʿü's-seyr gibi ḳangı (3) şehr ü diyāra[8] sefer-ber itmiş ise endiye-i aṣḥāb-ı[9] fażl u kemālde hezār terḥīb[10] (4) ile bir[11] nüsḫāsın taʿvīẕ-i muḥabbet diyü ārāyiş-i destār-ı ser eyleyüp be-her-ḥāl (5) bir[12] ṣūretin daḫı ziynet-dih-i ser-i sefīne-i[13] ʿirfān itmeleri muḳarrer idi. Bināʾ-ber-īn (naẓm)[14];

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(6) Bu sitem-dīde bende-i[15] nā-şād

Yaʿni nā-ḳābil[16] ü kem-istiʿdād

Bu ḳalīlü'l-biżāʿe, (7) ʿabd-i ḥaḳīr

Ḥabeşī-zāde-i şikeste-żamīr

[1] *daḳīḳehā-yı maʿāneş: daḳīḳehā ve'y maʿānīş* A, *daḳīḳehā-yı maʿānīş N*
[2] *zi-rūy-ı luṭf: zi-rūy-ı laṭīf* Ö, *zi-rūy-ı laṭīf* T, *rūzī laṭīf* USA
[3] *Onun can bağışlayan lafızlarından her biri, gece karanlığındaki Pervin yıldızının aydınlığı gibidir. Harf kisvesini giymiş manalarının inceliği, güzelliklerinden dolayı binlerce takdire layıktır.*
[4] nes̱r güftārı: güftār A, güftārı N, T, USA, nes̱r güftāre-i Ö
[5] iştihārı: iştihār N
[6] çend nevʿ libās-ı perend-i: çend nevʿ libās-ı perende A, çende nevʿ libās-ı perend-i N, çend libās-ı perend-i Ö
[7] idüp ol şāhid-i ser-be-mühr-i: idüp ol şāhid-i ser-be- meh-i H, idüp şāhid-i ser-be-mühr-i N, T, olup ol şāhid-i ser-be-mühr-i Ö
[8] diyāra: diyārda Ö
[9] aṣḥāb-ı: -H
[10] u kemālde hezār terḥīb: u kemālde hezār tercīb N, u kemāl hezār terḥīb T, kemālde hezār terḥīb USA
[11] ile bir: iledür, birer A, Ö, iledür, bir ve H, iledür, bir N, T, USA
[12] bir: birer H, N, T, USA
[13] ziynet-dih-i ser-i sefīne-i: ziynetdür ser-i sefīne-i H, ziynet der-ser-i sefīne-i USA
[14] naẓm: -A, -N, -T, beyt H, -USA
[15] bende-i: -T
[16] nā-ḳābil: nāḳil T, USA

(neşr)[1]; ḥālā reh-berī-i ḥażret-i[2] tevfīḳ-i Ḫudāvend-i vehhāb (8) ile ḫıdmet-i ʿāliyyelerinde şeref-yāb-ı intisāb-ı der-i devlet-meʾābları olduġum erīke(9)-ārā-yı mecd ü iḳbāl, revnāḳ-dih-i dīvān-ḫāne-i cāh ü celāl ve maṭlaʿ-ı neyyireyn-i[3] fażl u (10) kemāl, menbaʿ-ı cūybār-ı birr[4] ü nevāl, dāmād-ı şehryār-ı memālik-sitān, muḳarreb-i pādişāh-ı[5] (11) devrān, ḳāʾim-maḳām-ı rikāb-ı sulṭānī, nāʾib[N 2b]-menāb-ı āṣaf-ı Süleymānī, semiyy-i şīr-i Ḫudā, (12) müşīr-i maʿdelet-pīrā, memdūḥü'ş-şiyem, veliyyü'n-niʿam, ʿaliyyü'l-himem, dāme[6] mā-dāme'l-ʿālem[7] [T 2b] ḥażretleri (13) bi-ḥasebi'l-maḳām, lāzıme-i cāh ü devletleri olan meşāġil-i ṣūriyyeden (14) aḥyānen furṣat-yāb-ı ferāġ olduḳça tetabbuʿ-ı kütüb-i naḳliyye ve aḳliyyeye kemāl-i[8] iştiġāl (15) ve geh ü gāh[9] tevārīḫ ü siyer ve müʾellefāt-ı aṣḥāb-ı hüner ü kemālāta nigāh-efgen-i taḥsīn (16) olup mirʾāt-ı ẕihn-i ṣafvet-nümālarında[10], bu yüzden daḫı gerd-i[11] kelāl müşāhede (17) eyleseler semend-i tabʿ-ı evc-peymāları[12] pūye-gerd-i hevā olmaġla[13] vādī-i maʿārifden (18) bir semte[14] daḫı aṭf-ı ʿinān-ı raġbet ü gül-gūn-ı sebük-seyr-i efkārların[15] bir (19) zemīn-i dil-nişīn-i feyż-nümāya revān itmek muʿtād-ı edībāneleri olmaġın[16], [A 2b] (1) ol pīr-i tāze-güftāruñ bu maḳūle ās̱ār-ı ḫāme-i müşgīn-bārından[17] sebt-i cerīde-i (2) intiḫāb buyurdukları nāmeleriyle[18] pişgāh-ı devlet-penāhlarına rūy-māl[19] ile şeref-yāb (3) olmazdan muḳaddem ʿarż-ı ʿubūdiyyet ve hüner siyāḳında irsāl eyledügi mekātīb[20] (4) ü teẕākīr ʿalā-vechi't-tertīb[1] kilk-i ihtimām-ı [N 3a] ʿabd-i nā-kām[2]

---

[1] neşr: -A, -H, -N, -T, -USA
[2] ḥażret-i: ḥażar-ı A, N
[3] ve maṭlaʿ-ı neyyireyn-i: maṭlaʿ-ı neyyireyn-i A, H, N, T, USA, ve maṭlaʿ-ı neyyir-i Ö
[4] birr: pür H, N, T, USA
[5] pādişāh-ı: pāşā A
[6] dāme: -N
[7] *Alemde daim ve bâkî oldukça.*
[8] naḳliyye ve aḳliyyeye kemāl-i: aḳliyye ve naḳliyyeye kemāl-i Ö, naḳliyye ve aḳliyye kemāl-i T, USA
[9] geh ü gāh: gāh A, geh H, N, geh gāh Ö
[10] -nümālarında: -nümālarından A
[11] gerd-i: كرد و T, USA
[12] -peymāları: -T, -USA
[13] olmaġla: olmamaġla A, H, N, Ö
[14] semte: semend A, şeme H, N, Ö, T, USA
[15] efkārların: efkārlarını , N
[16] edībāneleri olmaġın: dībāceleri olmaġın A, edībānları olmaġla N
[17] müşgīn-bārından: miskīn-bāzından A
[18] nāmeleriyle: nāmlar-ile N, nāmeler-ile USA
[19] rūy-māl: rū-māl Ö, rūymāl T
[20] mekātīb: mekātib T, USA

ile tenmīḳ u tensīḳ u (5) taḥrīre bi’ẕ-ẕāt[3] fermān-ı muteḥettimü’l-imtis̱ālleri ṣādır olmaġın tasṭīre şürūʿ (6) olındı. ومن الله التّوفيق وعليه التّكلان *Ve mine’llāhi’t-tevfīḳ ve ʿaleyhi’t-tuklān*[4].

(7) Dībāce-ṭırāz-ı nüsḫa-i ekvān ber-mūceb-i كل يوم هو فى شأن *kulle yevmin huve fī-şeʾn*[5] Nābī-i (8) nā-tüvān-ı [T 3a] ʿuzlet-i iḫtiyārī-i teḳālīb-i zamān der-i devlet-meʾāb-ı veliyyü’n-niʿam-ı (9) ʿalī-şāna ruḫ-sūde itmegin (beyt)[6];[7]

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

چو روزكار رسيدم بدركهى كه كند　　　　زمانه طوف حريمش بديده تعظيم

(10) *Çu rūzgār resīdem be-dergehī ki koned*

Zamāne ṭavf-ı ḥarīmeş be-dīde-i taʿẓīm[8]

(neṣr)[9]; (11) terānesiyle ser-i enbān-ı maʿārifi[10] pīşgāh-ı āṣafīde bāz, (beyt)[11];

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

باغ معنى خوش بهار از ابر تقرير منست　　　　سرو او نظم منست و سبز او انشآى من

(12) Bāġ-ı maʿnī ḫoş-bahār ez-ebr-i taḳrīr-i men est

Serv-i ū naẓm-ı men est ü sebz-i ū[12] *inşā-yı men*[13]

(neṣr)[14]; (13) mażmūnıyla gūyā olduḳça, (beyt)[15];

---

[1] teẕākīr ʿalā-vechi’t-tertīb: teẕkīr ʿalā-vechi’t-tertīb A, teẕākīr ʿala’t-tertīb T, USA

[2] nā-kām: nā-gāh A

[3] bi’ẕ-ẕāt: -A, -H, -N, -T, -USA

[4] *Ve mine’llāhi’t-tevfīḳ ve ʿaleyhi’t-tuklān: Ve mine’llāhi’t-tevfīḳ* A, H, N, T, USA: *Yardım Allah’tandır ve ancak ona güvenilir (tevekkül onunla yapılır).*

[5] *O, her an ilahi kudretinin yeni bir gösterişi tasarrufundadır.* Kur’ân-ı Kerim; Rahman: 29.

[6] ʿĀlī-şāna Ruḫ-sūde İtmegin Beyt: ʿAlī Pāşā Ruḫ-sūde İtmegin A, N, ʿAlī Pāşā Ruḫ-sūde İtmegin Beyt H, Ö, T

[7] H 2b, N 3a, Ö 3b, T 2b, USA 2b

[8] *Rüzgar gibi (öyle) bir kapıya ulaştım ki, zamane onun harimini tazim gözüyle tavaf eyler.*

[9] neṣr: -A, -H, -N, -T, -USA

[10] maʿārifi: maʿānī-i Ö

[11] *Beyt*: -A, -N

[12] ū: ez N

[13] *Benim takririmin bulutuyla mana bağının baharı hoştur. Onun servisi benim nazmım, onun yeşilliği de benim nesrimdir.*

[14] neṣr: -A, -H, -N, -T, -USA

[15] beyt: -A, -H, -N, -Ö, -T

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

کلشن طبع تو از تحسین من شد سبز و تر   ابر او جو د منست و مهر ا و اعطای من

(14) Gülşen-i ṭabʿ-ı tu ez-taḥsīn-i men şud sebz ü ter

Ebr-i ū cūd-ı men est ü mihr-i ū iʿṭā-yı[1] men[2]

(nes̱r); (15) ḫiṭābı resīde-i semʿ-i şevḳ olmaġla[3] bu maḳāle-i nev-peydā ile ʿarż-ı kālā-yı (16) inşā itmegin ser-levḥa-i zīver-i[4] **Münşeʾāt** ḳılınmışdur.

2. باسمك اللهم احمدك *Bismike'llāhumme aḥmeduke*[5]

Bir şebāngeh bir meclis-i üns-ā-üns-i rūḥānī-niẓāmda ki, (18) tār u pūd-ı bisāṭ u firāşı, ḥarīr-i zer-tār-ı[6] ʿināyet ü tevfīḳden [N 3b] rişte ve eczā-yı (19) binā-yı feyż-pāşı gül-āb-ı tedḳīḳ ve ʿıṭr-ı şāhī-i taḥḳīḳden sirişte idi. Efvāc-ı[7] [A 3a] (1) yümn ü saʿādet, dest-bend-i edā-yı ḫıdmet ve gürūh u[8] enbūh-ı ḫayr u bereket, dāmen (2) be-miyān-ı irādet[9] ve çeşm-dūz-ı gūşe-i ebrū-yı işāret olmışlar idi. Māʾide-i (3) feżāʾil[10] ü maʿārif der-miyān ve maʿcūnü'l-cevāhir-i [T 3b] leṭāʾif der-dehān ve sevāniḥ-i (4) taʿbīrāt-ı ẓarāʾif[11] der-zebān idi. Ne meclis, meclis-i ṣāḥib-i[12] sütūde-siyer, vezīr-i pākīze(5)-gevher, fāżıl-ı melek-ḫıṣāl, fāʾiz-i derece-i ʿilm ü kemāl, yegāne-i vüzerā, yek-dāne-i vükelā, (6) āṣaf-ı s̱ānī, ferīd-i bi-

---

[1] *iʿṭā-yı*: *aʿżā-yı* Ö

[2] *Senin mizaç gülşenin, benim takdirimden (beğenimden dolayı) yeşil ve taze olmuştur. Onun bulutu, benim cömertliğimdir ve onun güneşi (sıcaklığı, saadeti) benim ödememdir.*

[3] nes̱r; ḫiṭābı resīde-i semʿ-i şevḳ olmaġla: ḫiṭābı resīde-i şemʿ-i şevḳ olmaġla A, ḫiṭābı resīde-i semʿ-i şevḳ olmaġla H, T, ḫiṭābı resīde-i semʿ-i şevḳi olmaġla N, USA, nes̱r; resīde-i semʿ-i şevḳ olmaġın Ö

[4] ser-levḥa-i zīver-i: zīver-i ser-levḥa-i Ö

[5] H 3a, N 3a, Ö 4a, T 3a, USA 3a: *B'ismike'llāhumme ve bi-ḥamdike: Allāhumme aḥmeduke, Derkenarda "Bu maḥalden Nābī Efendi merḥūmuñ ās̱ārına bedʾ olınır" ifadesi yazılıdır* Ö: *Allah'ım senin adınla ve senin övgünle (başlarım).*

[6] firāşı, ḥarīr-i zer-tār-ı: firāşı, ḥarīr-i A, firāşı, ḥarīr-i zer-tāb-ı H, N, ferşi, ḥarīr-i tār-ı T, ferşi, ḥarīr-i zer-tār-ı USA

[7] taḥḳīḳden sirişte idi, efvāc-ı: muḥaḳḳīḳden sirişte, efvāc-ı A, taḥaḳḳuḳdan sirişte idi, efvāc u T, taḥḳīḳden sirişte idi, efvāc u USA

[8] ḫıdmet ve gürūh u: ḫiẕmet ve gürūh T

[9] irādet: edāt A

[10] māʾide-i feżāʾil: māʾide-i fażl Ö, mānende-i feżāʾil T, USA

[11] taʿbīrāt-ı ẓarāʾif: taʿbīrāt Ö, taʿbīrāt-ı ẓarāyif u T, ẓarīf u USA

[12] meclis, meclis-i ṣāḥib-i: meclis-i ṣāḥib-i A, H, USA, meclis, meclis-i Ö

müdānī, dāmād-ı şehenşāh-ı[1] enām, memdūḥ-ı elsine-i ḫāṣ[2] u ʿāmm, (7) āṣaf-ı ʿaẓīmu'ş-şān, müşīr-i refīʿü'l-ʿunvān, ḫulāṣa-i terkīb-i kemāl, yaʿnī ʿAlī Pāşā-yı (8) bülend-iḳbālde ki[3], cevlān-ı lisān-ı ʿirfānları, elsine-i dāʾire-nişīnān-ı bezmi[4], zebān-ı şemʿ-i meclis gibi ḳuvvet-i nāṭıḳadan bī-naṣīb ve ḥüsn-i taʿbīrāt-ı maʿānī-nişānları, çeşm ü dil-i[5] (9) mesāmiʿ-i ḥużżārı bī-şekīb idüp enāmil-i fehm ü idrākleri ṭurre-i pīç-der-pīç-i maʿānīye[6] şāne(10)-zen ve ser-pençe-i[7] ḳuvvet-i [N 4a] müteḫayyile ile[8] tūy-der-tūy-ı aġṭiye-i tevriye[9] vü istiʿārāta çāk-efgen (11) olduḳları[10] ḥāletde bu dāʿī-i fersūde-bāl, yaʿnī Nābī-i perīşān-maḳālleri̇n[11] (12) şāyān-ı nigāh-ı[12] iltifāt ve ḫiṭāb-ı ḥalāvet-baḫşāları ile kāse-i sāmiʿayı[13] (13) leb-rīz-i şerbet-i ḥayāt buyurup ḳuvvet-i taṣarrufāt-ı münşīyāne ile bir şāhid-i [T 4a] nev(14)-ḫırām-ı maʿnā ḳaç libās ile cilve-güẕār ve bir dūşīze-i tāze-endām-ı meʾāl[14] çend (15) perde ile ḳābil-i iẓhār-ı şīve-i reftār olur? Ve bir āb-ı[15] ṣāf ḳaç perde-i (16) şükūfeden ṣūret-nümā ve bir pertev-i şemʿ-i mażmūn ḳaç reng-i cām-ı revzenden (17) hüveydā olmaḳ ḥayyiz-i imkāndadur? Yaʿnī "Maʿnā-i vāḥid, ḳaç dürlü taʿbīr ile taḥrīr ve ṣūret-i vā(18)ḥide ḳaç reng[16] ile taṣvīr olınmaḳ müteṣavverdür?" diyü[17] taḥrīk-i leb-i cevher-rīz-i (19) istinṭāḳ u istiḫbār buyurduḳlarında ahālī-i meclis-i ʿālīlerinden baʿżı[18] [A 3b] (1) ṣūret-i s̱āniyesin bile istiʿsār u istişkāl ve s̱ālis̱e vü rābiʿasın ḫod[19] derece-i (2) imtināʿa īṣāl

[1] şehenşāh-ı: şehenşāhī-i USA
[2] ḫāṣ: ḫᵛāṣ USA
[3] iḳbālde ki: iḳbāl A, H, USA
[4] bezmi: bezm A
[5] şemʿ-i meclis gibi ḳuvvet-i nāṭıḳadan bī-naṣīb ve ḥüsn-i taʿbīrāt-ı maʿānī-nişānları, çeşm ü dil-i: -A
[6] maʿānīye: maʿāniye T, N
[7] pīç-der-pīç-i maʿānīye şāne-zen ve ser-pençe-i: pīç-i maʿānīye zen ve ser-pençe-i A
[8] müteḫayyile ile: müteḫayyileleri Ö
[9] tūy-der-tūy-ı aġṭiye-i tevriye: tūy-ı aġṭiye-i tevriye A
[10] olduḳları: olduġı A, Ö
[11] maḳālleri̇n: maḳālleri N
[12] şāyān-ı nigāh-ı: şāyān-gāh-ı A, H, N, Ö
[13] baḫşāları ile kāse-i sāmiʿayı: baḫşālarıyla kāse-i sāmiʿayı A, T, USA, baḫşāları ile kāse-i sāmiʿamı N, Ö
[14] tāze-endām-ı meʾāl: tāze-endām-ı māʾil A, H, nāzük-endām-ı meʾāl N
[15] bir āb-ı: ve berāt-ı A
[16] vāḥid ḳaç dürlü taʿbīr ile taḥrīr ve ṣūret-i vāḥide ḳaç reng: vāḥid ḳaç dürlü taʿbīr ile taḥrīr ve ṣūret-i vāḥid ḳaç reng A, Ö, vāḥid ḳaç reng T, USA
[17] diyü: -U
[18] baʿżı: baʿż-ı: H, N, T, USA
[19] rābiʿasın ḫod: rābiʿasın cūd H, rābiʿa ḫod T

itmeleriyle bu faḳīr-i ber-hem-zede[1]-bāl, yaʿnī [N 4b] Nābī-i perīşān-maḳāl, şevḳ-i (3) naẓar-ı[2] taḥsīn ve dāʿiye-i nevāziş ü āferīnleriyle yek-şebe müddetde[3] ol ṭıfl-ı nev-ḫırām-ı (4) maʿnāyı ḥadd-i bulūġ-ı merdān olan mirḳāt-ı[4] pānzde-pāyede cilve-sāz ve (5) ol ḳumāş-ı nev-ẓuhūr-ı pānzde-ẕirāʿ pāy-ı semend-i bülend(6)lerine pāy-endāz[5] ḳılınmışdur.

3. Ṣūret-i Evvel[6]

(8) Saʿādetlü, ʿizzetlü[7], birāder-i ser-ber-ā-berüm ḥażretlerinüñ nādī-i [T 4b] neşāṭ-ābād ü[8] meserret-bünyād(9)larına, ġıdā-yı zemzeme-i rūḥāniyān olmaġa şāyān[9] nevāle-i nemekīn-i ḫoş-çāşnī-i (10) duʿā ihdāsına müteʿāḳıb ber-āverde-i[10] muḫliṣ-i bī-riyā budur ki, cenāb-ı şerīfüñüz(11)le[11] çoḳdan dāʾire-nişīn-i ḫᵛānçe-i[12] ṣoḥbet itmek ve nemek-līs-i[13] māʾide-i ülfet olmaḳ kilār-ı żamīr(12)de[14] müstekin olmaġın, in-şāʾa'llāhu teʿālā, ḫorōs-ı ṣubḥgāhī āheng-i nevā ve dücāce-i dücā[15], (13) vażʿ-ı beyża-i beyżā eyledügi hengāmda cādde-i teşrīfi pīş-gīr-i ḳādime-i[16] ʿazīmet ve (14) kebāb-ı[17] dil-i müştāḳa nemek-feşān-ı tesliyet[18] olmaları mercūdur, bāḳī[19].

---

[1] ber-hem-zede: hem-zede T, USA
[2] maḳāl, şevḳ-i naẓar-ı: maḳāle, şevḳ-i naẓar u Ö
[3] āferīnleriyle yek-şebe müddetde: āferīnlerine yek-şebe müddetde A, N, T, USA, āferīnlerine yek-şebe H
[4] mirḳāt-ı: -Ö
[5] pāy-endāz: -A
[6] H 3b, N 4b, Ö 5a, T 4a, USA 4a: *Başlık* Ö: Ṣūret-i Evvel Bu Minvālde Taḥrīr ve Bu Maḳāl ile Taṣṭīr Olındı T, USA
[7] saʿādetlü, ʿizzetlü: ʿizzetlü, saʿādetlü Ö
[8] ü: -T
[9] zemzeme-i rūḥāniyān olmaġa şāyān: zemzeme-i rūḥāniyān olmaġa şāyānı A, zümre-i rūḥāniyān olmaġa şāyān USA
[10] ber-āverde-i: pür-āverde-i USA
[11] şerīfüñüzle: şerīfüñüz ile T, N
[12] ḫᵛānçe-i: ḫᵛāce-i A, H
[13] ve nemek-līs-i: -līs-i A, H, ve nemek-çeş-i N
[14] żamīrde: żamīrümüzde Ö
[15] dücā: -A, recā H, T, USA
[16] pīş-gīr-i ḳādime-i: pīş-gīr-i ḳadīme-i T, pīşger-i ḳādime-i USA
[17] kebāb-ı: kitāb A
[18] nemek-feşān-ı tesliyet: nemek-i tesliyet-feşān A, H, N, tesliyet-feşān T, USA
[19] bāḳī: -N, -T, -USA

4. Naḳş-ı Dīger[1]

(16) Saʿādetlü, mekremetlü, dāder-i pākīze-gevherüm[2] ḥażretlerinüñ hem-reng-i nişīmen-i bihişt olan (17) meclis-i rūḥānī-siriştlerine, gül-i mużāʿaf-ı duʿā, ārāyiş-i sükkān-ı semāvāt-ı (18) ʿalā ḳılınduġı iʿlāmdan ṣoñra[3] inhā-kerde-i birāderī budur ki[4], cenāb-ı kerīmüñüz ile[5] (19) leb-i cūybār-ı mülāḳātda tebrīd-i ḥarāret-i iştiyāḳ ve taʿdīl-i mizāc-ı iftirāḳ itmek[6] [A 4a] (1) nühüfte-i zāviye-i żamīrümüz olmaġın, in-şāʾa'llāhu teʿālā, inficār-ı emvāc-ı[7] tebāşīr-i felaḳ ḳılınmaḳ[8] miyānında (2) ḥabāb-ı āfitāb-ı cereyāna der-kār olduġı es̱nāda ifāża-i selsāl-i teveccühleriyle (3) terṭīb-i[9] [T 5a] demāġ-ı intiẓār ve izāle-i sevdā-yı ıżṭırār buyurmaları der(4)-ḫᵛāstdur, bāḳī[10].

5. Taʿbīr-i Dīger[11]

(6) Sadāḳatlü, saʿādetlü, semāḥatlü[12], aḫ-i vālā-birāderüm[13] ḥażretlerinüñ encümen-i ḥaḳāyıḳ-niẓāmlarına, berg-i (7) sebz-i dervīşāne-i duʿā ihdāsından ṣoñra ber-dāşte-i s̱enāverī budur ki, (8) cenāb-ı şerīfüñüzle[14] [N 5b] muḳābele-i nüsḫa-i germiyyet ve idāre-i peymāne-i[15] ülfet hevāsıyla (9) mānend-i ney-i nālān[16] ve şevḳ-i ḳudūmuñuzla sīne-kūbān

---

[1] H 3b, Ö 5b, T 4b, N 5a, USA 4b: *Başlık* N: Naḳş-ı Dīger-i Taʿbīr-i Tāze A, H, Ö

[2] dāder-i pākīze-gevherüm: pākīze-gevherüm A, H, T, USA, pākīze-gevher N

[3] iʿlāmdan ṣoñra: iʿlāmından ṣoñra T, USA

[4] birāderi budur ki: birāderidür ki Ö, T, USA, birāderi N

[5] kerīmüñüz ile: şerīfüñüzle Ö

[6] itmek: -A, -N, -Ö, -T, -USA

[7] inficār-ı emvāc-ı: inficāc-ı emvāc-ı H

[8] felaḳ ḳılınmaḳ: felaḳ ḳılmaḳ A, ḳılmaḳ H, felaḳ Ö, T, -USA

[9] terṭīb-i: -H, raṭb-ı Ö

[10] der-ḫᵛāstdur, bāḳī: der-ḫᵛāstedür A, H, der-ḫᵛāstdur N, Ö

[11] H 4a, Ö 6a, T 5a, N 5a, USA 4b: *Başlık* Ö: Ser-nāme-i Taʿbīr-i Dīger-i Nüviştedür A, H

[12] sadāḳatlü, saʿādetlü, semāḥatlü: sadāḳatlü, semāḥatlü A, H, N, T, USA, saʿādetlü, semāḥatlü Ö

[13] birāderüm: perverüm T, N, Ö, USA

[14] s̱enāverī budur ki, cenāb-ı şerīfüñüzle: s̱enāverīdür ki, cenāb-ı şerīfüñüzle H, s̱enāverī budur ki, cenāb-ı şerīfüñüz ile N, s̱enāverīdür ki, cenāb-ı şerīfüñüz ile T, USA

[15] idāre-i peymāne-i: dāʾire-peymā-i bī- Ö

[16] ney-i nālān: nālānı A, bī-nālān T, USA

eyledügümüz[1] meşmūl-ı żāʾiḳa-i (10) ʿirfānuñuz olmaġla, in-şāʾa'llāhu teʿālā, pāl-heng-i ḳurṣ-ı ḫūrşīd-i tābān, miyān-ı Mevlevī-i (11) çarḫ-gerdānda dıraḫşān olduġı zamān hem-ḥāl-i tekye-i[2] dervīşān olan (12) ġam-ḫāne-i[3] nā-be-sāmānumuza[4] idāre-i veche-i ʿazīmet ve izāle-i ġubār-ı vaḥşet[5] buyurmaları (13) çeşm-dāşt-ı intiẓārumuzdur[6]. باقی الدعا *Bāḳī ed-duʿā*[7].

6. Libās-ı Dīger[8]

(15) Fażīletlü, muḥabbetlü, mekremetlü[9], yār-ı ṣadīḳ ve birāder-i şefīḳum[10] ḥażretlerinüñ meclis-i ahālī-penāh ve (16) maʿālī-destgāhları ṣavbına[11], sāḥa-i ʿālem-i bālāda cilve-i istiḥsāna çesbān[12] (17) kemmiyyet-i semāvātı duʿā[13] pīş-keş olınmaḳ ḫilālinde, inhā-yı iḫlāṣ-pīşeleri budur[14] ki, [T 5b] (18) cenāb-ı refīʿleriyle[15] hem-rikāb-ı ṭarīḳ-i ittiḥād ve raḫş-ı cünbān-ı[16] meydān-ı ḥubb (19) [N 6a] u vidād olmaḳ dāʿiyesi ʿinān-ı ārāmumuzı rübūde[17] itmegin, in-şāʾa'llāhu teʿālā, ḥamāʾil-i zerrīn-i [A 4b] (1) mihr-i enver, āvīḫte-i gerden-i edhem-i çābuk-ḫīz-i seḥer olduġı maḥal, naʿl[18]-der-āteş-i iştiyāḳ(2)larınuñ ṣaḥn-ı miḥnet[19]-

---

[1] -kūbān eyledügümüz: -kūpān idügümüz A, Ö, -kūbān idügümüz N, -giryān eyledügümüz T, USA
[2] tekye-i: -A, -T, -USA
[3] ġam-ḫāne-i: ḫāne-i Ö
[4] nā-be-sāmānumuza: tābistānumuza A, H, T, tābistānumuz USA
[5] vaḥşet: ḫışmet T, USA
[6] intiẓārumuzdur: intiẓārdur A
[7] *Bāḳī ed-duʿā*: *bāḳī* A, -Ö: *Bundan sonrası duadır.*
[8] H 4a, T 5a, N 5b, Ö 6a, USA 5a: *Başlık* A: Bu Daḫı Taʿbīr-i Dīger Tesvīddür T, USA
[9] fażīletlü, muḥabbetlü, mekremetlü: muḥabbetlü, mekremetlü A, T, Ö, USA, fażīletlü, mekremetlü N
[10] şefīḳum: şefīḳim A, ṣıddīḳ USA
[11] -destgāhları ṣavbına: -destgāhlarına Ö
[12] çesbān: çesbānı A, H, T, USA
[13] duʿā: -T, -USA
[14] -pīşeleri budur: -pīşeleridür H, T, USA
[15] refīʿleriyle: rifʿatleriyle T
[16] cünbān-ı: cünbānı A
[17] vidād olmaḳ dāʿiyesi ʿinān-ı ārāmumuzı rübūde: dād olmaḳ dāʿiyesi ʿinānı ārāmumuzı A, dād olmaḳ dāʿiyesi ʿinān-ı ārāmumuzı rübūde T, dād olmaḳ dāʿiyesi ʿinān-ı irādetümüzi rübūde N, dād olmaḳ edʿiyyesi ʿinān-ı ārāmumuzı rübūde USA
[18] naʿl: bu naʿl A, H, Ö
[19] iştiyāḳlarınuñ ṣaḥn-ı miḥnet: iştiyāḳ-ı ṣaḥn-ı miḥnet A, iştiyāḳlarınuñ ṣaḥn-ı muḥabbet H

serāsın naḳş-ı süm-i[1] semend-i teşrīfleriyle hem-kevkebe-i āsmān buyurmaları, (3) eʿazz-i mültemesānumdur[2]. باقى الدعّا *Bāḳī ed-duʿā*[3].

7. Taḥrīr-i Dīger[4]

(5) Ḥażretlerinüñ pīşgāh-ı rifʿatlerine[5] revāc-yāb-ı mezādgāh-ı melekūt olmaġa[6] erzānī, (6) emtiʿa-i daʿavāt-ı rūḥānī ihdāsından ṣoñra ser-māyedār-ı kālā-yı ʿirfān olan ẕāt-ı (7) daḳīḳa-dānlar ile[7] maḥzen-i āmīziş ve ittiḥāda ve[8] teng-güşā-yı ḥarīr-i muvāneset ve endāze(8)-peymā-yı[9] germiyyet ü ülfet olmaḳ zāviye-gīr-i kārbān[10]-serāy-ı żamīrümüz olmaġın, in-şāʾa'llāhu (9) teʿālā, tamġā-yı zerrīn-i benderçe-i[11] Çīn, kenāre-i aṭlas-ı felekde ṣūret-nümā-yı temkīn (10) olduġı hengāmda ribāṭ-ı nişīmen-i[12] dil-nişīnümüzde[13] muvāzene-i eczā-yı mihr ü[14] muḥabbet [N 6b] içün taḥrīk-i (11) terāzū-yı ḳādime-i ʿazīmet buyurmaları sencīde-i çeşm-i intiẓārumuzdur. (12) باقى الدعّا *Bāḳī ed-duʿā.*[15]

---

[1] süm-i: sümm-i H
[2] eʿazz-i mültemesānumdur: eʿazz ḳılınmışdur A, eʿazz-i mültemesātdur N
[3] *Bāḳī ed-duʿā*: bāḳī A, -H, -N, -Ö
[4] H 4b, T 5b, N 6a, Ö 6b, USA 5a: *Başlık* N: Taḥrīr-i Āḫeri A, Ö
[5] pīşgāh-ı rifʿatlerine: pīş-kār rifʿatlerine A, pīşgāh-ı reʿfetlerine H, pīşgāh-ı refīʿlerine N, Ö
[6] olmaġa: olmaġla A
[7] olan ẕāt-ı daḳīḳa-dānlar ile: ẕāt-ı daḳīḳadānlarıyla A, olan ẕāt-ı daḳīḳadānlarıyla N, Ö, olan ẕāt-ı daḳīḳadānların T, USA
[8] ittiḥāda ve: ittiḥādda Ö, ittiḥāda T
[9] endāze-peymā-yı: endāz-peymā-yı A, endāze-peymā-yı yeke-tāz-ı Ö
[10] kārbān: gerdān H, N, T, USA
[11] benderçe-i: bend-i derece-i H, T, USA
[12] hengāmda ribāṭ-ı nişīmen-i: hengāmda nişīmen-i A, zamān ribāṭ-ı nişīmen-i Ö
[13] dil-nişīnümüzde: nişīnümüzde A
[14] eczā-yı mihr ü: eczā-yı mihr A, icrā-yı mihr ü H, Ö, T, USA
[15] *Bāḳī ed-duʿā*: *bāḳī bād* A, -N, -Ö: *Bāḳī bād: Bâkî olsun.*

8. İnşā-i Dīger[1]

(14) Ḥażretlerinüñ meclis-i ser-āmedlerine, taʿṭīr-i demāġ-ı ʿulviyyūna sezā, gül-āb-ı[2] nev-taḳṭīr-i duʿā (15) ihdāsı ḫilālinde, ber-dāşte-i ser-be-teslīm-i iḫlāṣları budur[3] ki, cenāb-ı şerīfüñüzüñ[4] (16) ser-bürehnegān-ı minaṣṣa-i muḥabbetlerinden itdügümüz[5] ser-i mū ḳabūl-i ḳīl ü ḳāl itmedügine[6] (17) bināʾen, cenābuñuz ile kürsī-nişīn-i mücāleset-i[7] āmīziş ü iḫtilāṭ ve muḳābele(18)-dāşte-i mirʾāt-ı üns ü[8] irtibāṭ olmaḳ sevdāsı, ser-i bī-sāmānumuza ser(19)-dāde[9] olmaġın, in-şāʾa'llāhu teʿālā[10], ser-tırāş-ı tīz[11]-dest-i seḥer āyīne-i tābnākin [A 5a] (1) dükkān-ı maṭlaʿa āvīḫte itdügi vaḳitde muḫliṣ-ḫānemüzde dāmen-i dilden taṭhīr-i (2) evsāḫ-ı firḳat[12], teşmīr-i bāzū-yı himmet ve taḥrīk-i miḳrāṣ-ı kām-ı ʿazīmet buyurmalarına (3) çeşm-i ümmīdümüz[13], mānend-i āyīne-i rāh-ı intiẓārumuz der-küşāddur, bāḳī[14].

9. Ḳabā-yı Dīger[15]

(5) Ḥażretlerinüñ mirʾāt-ı[16] ḥaḳāyıḳ u īḳān ve medār-ı daḳāyıḳ u[17] ʿirfān olan nādī-i (6) mīnū-nişānlarına, inciẕāb-ı zencīr-i żamīr ile duʿā-yı serīʿü't-teʾs̱īr īṣālinden ṣoñra[18]

---

[1] H 4b, N 6b, Ö 6b, T 6a, USA 5b: *Başlık* A: Bu Daḫı İnşā-i Dīger-i Tesvīddür N, T, USA
[2] sezā gül-āb-ı: serā gül-āb-ı A
[3] ser-be-teslīm-i iḫlāṣları budur: seyr-i teslīm-i iḫlāṣları budur A, ser-be-teslīm-i iḫlāṣlarıdur Ö
[4] şerīfüñüzüñ: şerīfüñüz A
[5] idügümüz: idügümüz A, itdügümüz H, T, USA
[6] itmedügine: idügine A
[7] mücāleset-i: mecāliste A, H, N
[8] ü: -A
[9] bī-sāmānumuza ser-dāde: bī-sāmānumuzda serd-dāde A
[10] teʿālā: -N
[11] tīz: neyyir T, USA
[12] firḳat: firḳate H, N, T
[13] çeşm-i ümmīdümüz: çeşm-i ümmīdümüz Ö, ümmīdümüz -T, -USA
[14] intiẓārumuz der-küşāddur, bāḳī: intiẓār güşādedür A, intiẓāra güşādedür H, intiẓāra güşāddur N, intiẓārda güşādedür Ö, intiẓārumuz der-güşādur, bāḳī USA
[15] H 4b, T 6a, N 7a, Ö 7a, USA 5b: *Başlık* A: Bu Daḫı Ḳabā-yı Dīger-i Tesvīddür N, T, USA
[16] mirʾāt: merāʾet N
[17] u: -T, -USA
[18] -teʾs̱īr īṣālinden ṣoñra: -teʾḫīr īṣālinden ṣoñra A

numūne-i (7) muḫliṣ-i ṣāf-derūnları[1] budur ki, zenberek-i nühüfte-i süveydā-yı[2] ḳalbümüz, cāẕibe-i[3] iḫlāṣlarına (8) pā-beste [T 6b] ve raḳḳāṣ-ı bī-ārām-ı ḫāṭırumuz, derece-i iḫtiṣāṣlarına peyveste olmaġın, in-şāʾa'llāhu (9) teʿālā, girībān-ı muraṣṣaʿ-ḳabā-yı gencūr-ı deycūrdan[4], sāʿat-i zerrīn-i ḫūrşīd dıraḫşān (10) olduġı[5] zamānda, dārū-yı bür'ü's-sāʿe-i[6] teşrīfleriyle bu nīş-ḫorde-i ʿaḳreb-i (11) hicrāna ifāża-i ifāḳat ü teskīn ve idāre-i miftāḥ-ı nevāzişleriyle evḳāt-ı duʿā (12) vü s̱enālarına[7] taʿyīn buyurmaları mütemennādur. باقی الدعا *Bāḳī ed-duʿā*[8].

10. Ṭarz-ı Dīger[9]

(14) Ḥażretlerinüñ cilvegāh-ı sipāh-ı rüşd ü[10] intibāh olan pīşgāh-ı ʿirfān-penāhlarına, (15) pīşānī-i semend-i icābetde münaḳḳaş olan ṣabāḥü'l-ḫayr-ı duʿā ihdāsından ṣoñra (16) inhā-yı[11] [N 7b] s̱enāverī budur[12] ki, cenāb-ı yekke-tāz-ı himmetle türk-tāz-ı ʿarṣa-i[13] nāz u niyāz ve (17) refʿ-i ġubār-ı sūz u güdāz, sāḥa-i żamīrümüzde[14] cāy-sāz olmaġın, in-şāʾa'llāhu teʿālā, raḫt-ı (18) sīmīn-i sepīde-i ṣubḥ gerden-i gerdūnda[15] nümāyān ve rikāb-ı zerrīn-i āfitāb miyān-ı (19) semend-i semāvātda ber-āvīzān olduġı[16] zamān ṭaraf-ı dil-ḫᵛāhlarına

---

[1] -derūnları: -derūn T, USA
[2] süveydā-yı: sevdā A
[3] cāẕibe: cāzibe A
[4] gencūr-ı deycūrdan: gencūr u deycūrdan A, gencūr-ı bī-cevrden T, USA
[5] olduġı: olduġı A
[6] dārū-yı bür'ü's-sāʿe-i: dārū-yı bür'ü's-sāʾiʿa-i A, dārū-yı bir'i's-sāʿe-i T
[7] duʿā ve s̱enālarına: duʿālarına Ö
[8] *Bāḳī ed-duʿā*: -A, -Ö, -T
[9] H 5a, N 7a, Ö 7b, T 6b, USA 6a: *Başlık* A: Bu Daḫı Ṭarz-ı Dīger-i Tesvīddür T, USA
[10] ü: -T, -USA
[11] ihdāsından ṣoñra inhā-yı: ihdāsından ṣoñra inhā-i Ö
[12] s̱enāverī budur: s̱enāverīdür H, Ö, T, USA
[13] ʿarṣa-i: ʿarża-i T
[14] u güdāz, sāḥa-i żamīrümüzde: u güẕār, sāḥa-i żamīrümüz A, güdāz, sāḥa-i żamīrümüzde T, u güẕār, sāḥa-i żamīrümüzde USA
[15] ṣubḥ, gerden-i gerdūnda: ṣubḥ, gerdūnda A, H, Ö
[16] semāvātda ber-āvīzān olduġı: semāvātı ber-āvīzān olduġı A, semāvātīye āvīzān olduġı Ö, semāvātı ber-āvīzān olduġı T, USA

imāle-i ʿinān, [A 5b] (1) teşrīf içün[1] rāh-ı iştiyāḳda dü-çeşm rūşen ve ebrū cüsūr-ı ṭāḳ-ı ārzū olmışdur[2]. (2) *Bāḳī bād*[3].

11. Revş-i Dīger[4]

[T 7a] (4) Ḥażretlerinüñ meclis-i pākīze-niẓāmlarına, māliş-i cebhe-i taʿẓīm ü sitāyiş pīşānī-i[5] tekrīm (5) ile ʿarża[6]-dāşt-ı dāʿī-i ḳadīm budur ki, ābyārī-i feyyāże-i ʿināyet ve rīziş-i (6) zülāl-i iltifāt-ı bī-ġāyetüñüz[7] ile şüst ü şūy-ı pīrāhen-i çirk-āgīn-i hicrān (7) ve taṭhīr-i cāme-i ḥırmān[8] itmek, çoḳdan cā-kerde-i ṭaşt-ı[9] hezār sūrāẖ-ı dil (8) ü cān olmaġla, in-şāʾa'llāhu teʿālā, ḳurṣa-i ṣābūn-ı mihr-i münīr legen-i çarẖ-ı müstedīrde, (9) kef-feşān-ı [N 8a] sepīde-i ṣubḥ olduġı[10] āvānda ṭaraf-ı s̱enāverīye[11] taḥrīk-i ḳādime-i (10) teşrīf ile dāmen-i dilden izāle-i vesaẖ-ı aḥzāna himmetleri mercūdur, (11) bāḳī[12].

12. Libās-ı Dīger[13]

(13) Ḥażretlerinüñ nüsẖa-i fünūn-ı maʿālī ve muṭālaʿagāh-ı intiẓār-ı[14] eʿālī olan nādī-i (14) ahālī[15]-perverlerine ebvāb-ı ikrām ve fuṣūl-ı iḥtirāmı[16] ḥāvī, daʿavāt-ı icābet-meʾāl (15)

---

[1] içün: -U
[2] iştiyāḳda dü-çeşm rūşen ve ebrū cüsūr-ı ṭāḳ-ı ārzū olmışdur: iştiyāḳdadur ve çeşm ü ebrū cüsūr-ṭāḳ-ı ārzū olmışdur A, iştiyāḳda dü çeşm rūşen ve ebrū-yı cüsūr-ı ṭāḳ-ı ārzū olmışdur H, N, iştiyāḳda dü çeşm ebrū çeşm-i zer-ṭāḳ-ı ārzūvānumdur T, USA
[3] *bāḳī bād*: -T, -N, -Ö, -USA
[4] H 5a, N 7b, Ö 7b, T 6b, USA 6b: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Revīş-i Āẖerle Tesvīddür USA
[5] pīşānī-i: pīşāne-i H
[6] ʿarża: ʿarż T, USA
[7] bī-ġāyetüñüz: bī-ġāyeñüz H, bī-ʿināyetüñüz T, USA
[8] ḥırmān: ẖarmān H
[9] cā-kerde-i ṭaşt-ı: çākerde ṭaşt-ı A, H, Ö, çākerde ṭıynet-i T, USA
[10] olduġı: olduġı A
[11] s̱enāverīye: s̱enāveriye T, USA, s̱enāverīne N
[12] bāḳī: -N, -T, -USA
[13] H 5b, N 8a, Ö 8a, T 7a, USA 6b: *Başlık* A: Bu Daḫı Üslūb-ı Āẖer İle Tesvīddür T, USA
[14] muṭālaʿagāh-ı intiẓār-ı: muṭālaʿa-ı intiẓār-ı A, muṭālaʿagāh-ı enẓār-ı N
[15] ahālī-: ahālī-i N
[16] fuṣūl-ı iḥtirāmı: fużūlī-i iḥtirāmı T, fuṣūl-ı iḥtirām USA

iblāġı żımnında maʿrūż-ı s̱enāver-i rāst-maḳāl budur ki, cenāb-ı maʿārif-niṣābuñuz (16) ile[1] ġāʾibāne cerīde-i ḫayāle müs̱bet[2] olan mevādd-ı muḥabbet bi'l-müşāfehe, lisān-ı ḳalem ile ṣaḥīfe-i (17) sāmiʿaya[3] taḥrīr olınmaḳ ārzū-yı debīr-i żamīr[4] olmaġın, in-şāʾa'llāhu teʿālā, rīkdān-ı (18) zer-i dürr[T 7b]-efşān-ı[5] āfitāb-ı tābān, dest-i kātib-i müsvedde-şikāf-ı bāmdādda gerdān (19) olduġı[6] zamān, ḳalem-i ḫaṭavāt-ı saʿādet-resānlarıyla ṣaḥīfe-i sāḥa-i ḫāne-i faḳīrānemüze[7] [A 6a] (1) hem-reng-i nüsḫa-i cennet [N 8b] ve gerd-i[8] dāmen-i ʿināyetleriyle varaḳ-ı zer-efşān-ı[9] ḫayr u bereket (2) buyurmaları, çeşm-dāşt-ı tevaḳḳūʿumuzdur, bāḳī[10].

13. Vādī-i Dīger[11]

(4) Ḥażretlerinüñ nādī-i[12] vālāterīn-i efāżıl-nişīnlerine, ser-māye-i münşiyāne-i melekūt olmaġa (5) şāyān taʿbīrāt-ı tāze-maʿnā-yı[13] duʿā itḥāfı ẕeylinde, maʿrūż-ı devām-cūy-ı[14] (6) rifʿatleri budur[15] ki, mektūb-ı müşevveş-raḳam-ı ḫāṭır-ı fātirümüz, mühür-zede-i[16] mihr ü muḥabbetleri ve (7) żıyāʿ-ı ribāʿ-ı żamīr-i kesīrümüz, ḥüccet-dāde-i dest-i irādetleri olmaġla[17] nigīn-i zerrīn-i (8) şems-i tābān, ceyb-i kebūd-fām-ı āsmāndan lemeʿān itdügi

[1] -niṣābuñuz ile: -niṣābuñuz A, -niṣābuñuzla N
[2] cerīde-i ḫayāle müs̱bet: cerīde-i ḫayāle s̱ebt A, cerīde-i ḫayāl müs̱bet H, USA, cerīde-i ḫayāl müs̱ebbit N, cerīde-i ḫayāl müs̱bet T
[3] ḳalem ile ṣaḥīfe-i sāmiʿaya: ḳalemle ṣaḥīfe-i sāmiʿaya A, N, Ö, ḳalem ile ṣaḥīfe-i sāmiʿa USA
[4] debīr-i żamīr: debīr-i żamīrümüz N, biz żamīr USA
[5] zer-i dürr-efşān-ı: zer-feşān-ı A
[6] bāmdādda gerdān olduġı: bāmdāda gerdān olduġı A, H, Ö, T, USA
[7] ḫaṭavāt-ı saʿādet-resānlarıyla ṣaḥīfe-i sāḥa-i ḫāne-i faḳīrānemüze: ḫaṭavāt-ı saʿādet-resānlarıyla ṣaḥīfe-i sāḥa-i faḳīrānemüze A, ḫaṭavāt-ı saʿādet-resānlarıyla ṣaḥīfe-i sāḥa-i faḳīrānemüz N, ḫaṭavāt-ı saʿādet-resānlarıyla ṣaḥīfe-i sāḥa-i ḫāne-i faḳīrānemüz Ö, ḫaṭavāt-ı saʿādet-resānlarına ṣaḥīfe-i sāḥa-i ḫāne-i faḳīrānemüze T, ḫaṭerāt-ı saʿādet-resānlarına ṣaḥīfe-i sāḥa-i ḫāne-i faḳīrānemüze USA
[8] cennet ve gerd-i: muḥabbet ve kerden-i A
[9] efşān-ı: -feşān-ı A
[10] bāḳī: -A, -N, -Ö
[11] H 5b, T 7b, N 8b, Ö 8b, USA 7a: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Vādī-i Dīger ile Tesvīddür T, USA
[12] nādī-i: -Ö
[13] maʿnā-yı: maʿānī-i H
[14] devām-cūy-ı: dāʿī-i devām-cūy-ı A
[15] rifʿatleri budur: rifʿatleridür Ö, T, USA
[16] fātirümüz, mühür-zede-i: fātirümüz, mühür-zāde-i A, fātır, mühür-zede-i T, USA
[17] olmaġla: olmaġın Ö

demde, eser-i naķş-ı (9) ķadem-i meymenet-tevʾemleriyle ṣaḥīfe-i sāḥa-i ġam-ḫānemüz[1], varaķ-ı memhūr ve ḥıfẓ-ı esbāb-ı sürūr (10) u neşāṭ ile[2] nüsḫa-i taʿvīẕ-i suṭūr buyurmaları, mesṭūr-ı cerīde-i āmālümüzdür[3].

14. Ṭavr-ı Dīger[4]

[T 8a / N 9a] (12) ʿİzzetlü efendi ḥażretlerinüñ[5] meclis-i meserret-niẓām ve beşāret-irtisāmları ṣavbına, vecd[6]-engīz-i maḥāfil-i (13) ķudsiyān ve ḥālet-baḫş-ı mecāmiʿ-i rūḥāniyān olacaķ rāst-rev[7] daʿavāt (14) ihdāsı żımnında[8], maʿrūż-ı perde-güzīn-i iḫlāṣları budur ki, cenāb-ı bülend-cāhlarınuñ (15) āvāze-i ḥüsn-i sīret ve ṣīt ü[9] ṣadā-yı luṭf-ı ṭabīʿatları, āvāze[10]-gīr-i iştihār (16) ve şūr[11]-efgen-i mesāmiʿ-i ṣıġār u kibār ve ḥarekāt-ı maṭbūʿaları kār-bend-i[12] naķş-ı uṣūl (17) ve cünbiş-i muʿtedilāneleri[13], pā-beste-i ḥüsn-i[14] ķabūl olmaġın, ferdā dāʾire-i zerrīn-i (18) ḫūrşīd, dest-i rāmişger-i[15] gerdūnda be-dīdār olduġı[16] esnāda, ķudūm-ı saʿādet(19)-lüzūmlarıyla ḫāne-i ḫāmuşānumuzı[17], eşref-i maķāmāt ve ser-i iftiḫārumuzı, [A 6b] (1) vāṣıl-ı evc-i mübāhāt buyurmaları, ḫulāṣa-i āmālümüzdür[18].

---

[1] ġam-ḫānemüz: ġam-ḫānumuz A, T, N
[2] ile: -A, -H, -N, -T, -USA
[3] āmālümüzdür: āmānumuzdur T, USA
[4] H 6a, T 7b, N 8b, Ö 8b, USA 7a: *Başlık* A: Bu Daḫı Elfāẓ-ı Dīger ile Tesvīddür T, USA
[5] ʿizzetlü efendi ḥażretlerinüñ: ḥażretinüñ A, ḥażretlerinüñ N, Ö
[6] vecd: vech T, USA
[7] -rev: -revi A
[8] żımnında: żımnda A
[9] ü: -T, -USA
[10] āvāze: āvāre-i A
[11] şūr: sūr A, şevķ T, USA
[12] kār-bend-i: kārına H, N, T
[13] muʿtedilāneleri: muʿtedilānları N
[14] ḥüsn-i: ḥüsn ü A, çīn-i T, USA, aḥsen-i N
[15] rāmişger-i: dest-i rāmişger-i Ö
[16] be-dīdār olduġı: be-dīdār olduġı A, bedīd olduġı N
[17] ḫāne-i ḫamuşānumuzı: ḫāne-i ḫāmūşānemüzi A, Ö, ḫāme-i ḫāṣ-ı şānumuzı T, USA
[18] āmālümüzdur: mālumuzdur T, USA

15. Vażʿ-ı Dīger[1]

(3) ʿİzzetlü efendi[2] ḥażretlerinüñ serā-perde-i iḳbāllerine medd-i ṭınāb-ı[3] duʿā ve vażʿ-ı fülke-i s̱enā h̲ilālinde ber-dāşte-i (4) dāʿī-i pā-ber-cāları budur[4] ki, dāmen-i h̲ayme-i dilde naḳş-ı ih̲lāṣuñuz[5] dūh̲te ve sütūn-ı[6] żamīrümüz, (5) iştiyāḳuñuz ile[7] efrūh̲te[8] olmaġın, [T 8b] in-şāʾa'llāhu teʿālā, ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālem-güşā-yı çīn[9] (6) kesr-i sipāh-ı siyeh-livā-yı[10] ẓalām ve fetḥ-i ḳalʿa-i[11] ser-be-çarh̲-ı şām[12] içün siper-i zerrīn be-dūş (7) ve şemşīr-i eşiʿʿa ile cūş[13] u h̲urūş eyledüginde cenāb-ı sütūde[14]-ṣıfāt ile (8) sāye-i ḥiṣār-ı mülāḳātda[15], güẕāriş-i peymāne-i evḳāt, aḳdem-i mültemesāt-ı dāʿīleridür, (9) bāḳī[16].

16. Nüsh̲a-i Dīger[17]

(11) Ḥażretlerinüñ gencīne-i maʿārif ve h̲izāne-i cevāhir ü leṭāyif[18] olan nişīmen-i müzeyyenlerine (12) mürsele-i ʿarāʾis-i ḥūrü'l-ʿīn ve gūşvāre-i dūşīzegān-ı bihişt-i berīn olmaġa (13) sezā leʾālī-i girān-bahā-yı daʿavāt [N 10a] itḥāfına ḳarīn-i ber-dāşte-i vālā-h̲ᵛāhları budur[19] ki, (14) cenābuñuz ile[20] ġāʾibāne beynümüzde cārī olan nuḳūd-ı

---

[1] H 6a, T 8a, N 9b, Ö 9a, USA 7b: *Başlık* Ö: Bu Dah̲ı Ṭavr-ı Dīger ile Tesvīddür T, USA
[2] ʿizzetlü efendi: -A, -H, -N, -Ö
[3] medd-i ṭınāb-ı: medd-i ṭıbāb-ı USA
[4] pā-ber-cāları budur: pā-ber-cālarıdur T, USA
[5] ih̲lāṣuñuz: ih̲lāṣuñuza A, H, iḳbālüñüz Ö
[6] sütūn-ı: destūr-ı T
[7] iştiyāḳuñuz ile: iştiyāḳuñuzla A, N
[8] efrūh̲te: fürūh̲te A
[9] çīn-i: çunīn A
[10] -livā-yı: berāy-ı T, USA
[11] ḳalʿa-i: ḳalʿayı H
[12] şām: meşām A, Ö
[13] eşiʿʿa ile cūş: şuʿaʾ ile cūş A, eşiʿʿa ile h̲oş Ö
[14] sütūde: sütūde-i A
[15] mülāḳātda: mülāḳāt T, USA
[16] aḳdem-i mültemesāt-ı dāʿīleridür bāḳī: aḳdem-i mültemesāt-ı dāʿīleridür H, aḳdem-i mültemesātdur N, Ö, mültemesātumdur T, USA
[17] H 6b, T 8b, N 9b, Ö 9b, USA 8a: *Başlık* Ö: Bu Dah̲ı Vażʿ-ı Āh̲er ile Tesvīddür T, USA
[18] leṭāyif: leṭāʾif A, Ö
[19] vālā-h̲ᵛāhları budur: vālā-h̲ᵛāhlar budur A, dil-h̲ᵛāhlarıdur Ö, vālā-h̲ᵛāhlarıdur T, USA
[20] cenābuñuz ile: cenābuñuzla N, Ö

müteʿāḳibü'l-vürūd, ḥubb u (15) vidād-ı nā-maʿdūd[1] olmaġın ṣarrāf-ı sipihr-i daḳīḳa-şinās nuḳre-i encümle (16) tebdīl eyledügi zerrīn-i[2] ʿālem-tābı, āverde-i[3] bāzār-ı ṣubḫgāh[4] eyledügi vaḳitde (17) cenāb-ı şerīfüñüz ile[5] hem-zānū-yı ṣoḥbet-i ḫāṣ ve kīse-i ārzūda olan nuḳre-i (18) nā-maġşūş-ı iḫlāṣ, yegān yegān[6] şümürde-i benān-ı beyān ve güẕāşte-i[7] ser-engüşt-i zebān ḳılınmaḳ [T 9a] (19) ümmīdiyle süfre-i sāmiʿa güşāde ve taḫta-i sīnemüz, āmāde idügi [A 7a] (1) melḥūẓ-ı ʿizzet buyurılmaḳ mercūdur[8]. باقی الدعا *Bāḳī ed-duʿā*[9].

17. Reftār-ı Dīger[10]

(3) Ḥażretlerinüñ mevḳiʿ-i[11] menbaʿ-ı ʿāfiyet-fermā ve mesned-i refīʿ-i selāmet-baḫşālarına[12] (4) hem-rütbe-i **Ḳānūn** u **Şifā** olan duʿā-yı icābet-der-ḳafā ihdāsından ṣoñra (5) ġāyetü'l-beyān inhā-yı derdmendānumuz budur ki, bu[13] s̱enāverleri [N 10b] müddet-i medīdeden (6) berü[14] teb-zede-i ḥummā-yı[15] iftirāḳ ve esīr-i firāş-ı iştiyāḳları olmaġın, in-şāʾa'llāhu (7) teʿālā, ṭabīb-i ḥāẕıḳ-ı ṣubḥ-ı ṣādıḳ, tedāvī-i emrāż ü[16] esḳām ve izāle-i ʿilel-i sevdā-yı (8) ẓalām içün hāven-i[17] zerrīn-i mihr-i münīr[18], eczā-yı envāra[19] der-kār eyledügi maḥall-i pursiş-i (9) ḫāṭır-ı bīmār ve tefaḥḥuṣ-ı nabż-ı nā-hemvār-ı[20] bī-ḳarār içün ser-

[1] nā-maʿdūd: nā-maʿdūde A
[2] zerrīn-i: zer-i N, Ö, T, USA
[3] āverde-i: ber-āverde-i Ö
[4] ṣubḫgāh: ṣubḫgāhī A
[5] şerīfüñüz ile: şerīfüñüzle A, Ö
[6] yegān: -A
[7] benān-ı beyān ve güẕāşte-i: benān ve güzeşte-i A, benān ve güẕāşte-i H, N, beyān ve güẕāşte-i T, USA
[8] melḥūẓ-ı ʿizzet buyurılmaḳ mercūdur: maʿlūm-ı ʿizzet buyurıla Ö
[9] *Bāḳī ed-duʿā*: bāḳī A, -N, -Ö
[10] H 6b, N 10a, Ö 10a, T 9a, USA 8a: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Reftār-ı Dīger ile Tesvīddür T, USA
[11] mevḳiʿ-i: mevḳif A, Ö
[12] selāmet-baḫşālarına: selāmet-baḫşāları A, selāset-baḫşālarına T
[13] derdmendānumuz budur ki, bu: mendāne budur ki, bu A, derdmendānemüz budur ki, bu H, Ö, derdmendānumuzdur ki, bu T, derdmendānumuzdur ki USA
[14] berü: beri A, H, N, T, USA
[15] ḥummā-yı: ḥummā T
[16] ü: -T, -USA
[17] hāven-i: hāvī A
[18] münīr: münīrin Ö
[19] envāra: envārda T, USA
[20] nā-hemvār: hemvāre N

bālin-i dil-ḫaste-i iştiyāḳların teşrīf[1] (10) ve şerbet-i şifā-baḫş-ı iltifātlarıyla[2] mizāc-ı maʿlūl-i intiẓārumuzı talṭīf buyurmaları, (11) intihā-yı emānī-i[3] ṭabʿ-ı żaʿīfümüzdür. باقى الدعا *Bāḳī ed-duʿā*[4].

18.1. Ḥadīs̱-i Erbaʿīn Tercümesi ile Maʿan İrsāl Eyledügi Mektūbdur ki, Henüz ʿAlī Pāşā Ḥażretleri Vezāret ile Çıḳduġı Vaḳitdür[5]

[T 9b] (14) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[6], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, sulṭānum ḥażretlerinüñ (15) merciʿ-i efāżıl-ı üdebā ve melceʾ-i ekābir-i fużelā olan [N 11a] nādī-i[7] dīvān-ḫāne-i āṣafiyyü'l-irtisām[8] ve (16) müttekā-yı ṣāḥibiyyü'l-intiẓāmları sāḥasına, rişte-i tār u[9] pūd-ı taʿbīrātı, çarḫa-i tekrīmāt (17) ile tāfte[10] ve kārgāh-ı iḫlāṣda şāne-i tāze-beste-i tefḫīmāt ve mākū-yı[11] nev-cünbiş-i (18) taʿẓīmāt ile bāfte[12] ve endāze-i elfāẓ-ı müʾes̱s̱ireye[13] keşīde ve varaḳ-ı mücellā-yı ṣıdḳa[14] (19) pīçīde, vāsıṭa-i tecdīd-i iḫtiṣāṣ-ı[15] mele-i aʿlā olmaġa şāyān ve tamġā-zede-i icābet-i [A 7b] (1) Rabbānī olmaġa çesbān[16], emtiʿa-i nā-dīde-i daʿavāt-ı nā-dūḫte ve aḳmişe-i nā-şenīde-i ḥayāt-ı[17] (2) nā-fürūḫte, resm-i ādāb-ı şermsārāne ve vażʿ-ı tevāżuʿ-ı niyāzmendāne ile dest(3)-āviz-i ʿācizāne ḳılınduġı

[1] teşrīf: şerīf A
[2] iltifātlarıyla: iltifātlar-ile A, iltifātları ile N
[3] intihā-yı emānī-i: intihā-yı āmālī-i N, emānī-i T, USA
[4] *bāḳī'd-duʿā*: *bāḳī* A, -N, *temmetu't-teẕākīr* Ö
[5] H 7a, N 10b, Ö 10a, T 9a, USA 8b: *Başlık* H: Ḥadīs̱-i Erbaʿīn Tercümesiyle Maʿan İrsāl Eyledügi Mektūbdur ki, Henüz ʿAlī Pāşā'nuñ Vezāret ile Çıḳduġı Vaḳitdür T, USA
[6] Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü: Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü T
[7] nādī-i: -A, -T, -USA
[8] irtisām: irttisām N
[9] sāḥasına, rişte-i tār u: sāḥa-i rişte-i tār A, sāḥasına, rişte-i tār N, T, USA
[10] çarḫa-i tekrīmāt ile tāfte: çarḫa-i tekrīmāt ile tāfte-i rikāb N, tekrīmāt ile tāfte USA
[11] tefḫīmāt ve mākū-yı: tefaḥḥuṣ ve mākū-yı N, tefḫīmāt ve *Derkenarda "mākūy; yaʿnī çuḥālaruñ mekügi dimege" yazılmıştır* Ö
[12] bāfte: yāfte A, H, N, T, USA
[13] müʾes̱s̱ireye: müʾes̱s̱ire H, N, T
[14] ṣıdḳa: ṣıdḳ T, USA
[15] tecdīd-i iḫtiṣāṣ-ı: teceddüd-i iḫtiṣām-ı A, tecdīd-i iḫtiṣām-ı H, T, USA, teceddüd-i iḫtiṣāṣ-ı Ö
[16] çesbān: ḥasebān USA
[17] ḥayāt-ı: cinān N, taḥiyyāt-ı Ö

zemīnde[1], ʿarża-dāşte-i dāʿī-i dīrīn-i ʿināyet-dīde(4)leri budur[2] ki, cenāb-ı şīrāze-bend-i ecẕā-yı kāʾināt, celle şānuhu, nüsḫa-i kem-yāb-ı (5) kitāb-ḫāne-i vezāret[3] olan ẕāt-ı girāmīlerin[4] maḥfaẓa-i viḳāye-i Rabbānīsinde (6) mekīn ve maʿnā-yı[5] bihterīn-ṣūret-i devlet olan vücūd-ı sāmīlerin mefhūm-ı (7) baḥr-ı ṭavīl gibi ṭūl-i ḥayāt ve[6] [N 11b] imtidād-ı [T 10a] s̱ebātla[7] mecmūʿa-i maḳām-ı saʿādetde, kām-bīn eyleye. (8) Āmīn. Bundan esbaḳ[8], vaẓīfe-i lāzımemüz olduġı üzre, iki[9] defʿa tehniyye-i rütbe-i (9) ʿulyā-yı vezāretlerini[10] muḥtevī duʿā-nāme-i ʿācizāne ile ser-i saʿādet-medārları (10) taṣdīʿine ictirāʾ olınmışdı. Ammā[11] ġālibā reh-zenī-i baḫt-ı nā-sāzkāra[12] (11) müṣādif olmaġla şeref-i taḳbīl-i yed-i[13] ʿulyālarına muvaffaḳ olamadı. Ḥattā saʿādetlü, (12) semāḥatlü[14], vezīr-i ṣaḥib-żamīr Tevḳīʿī[15] Süleymān Pāşā ḥażretleri[16] s̱enāverlerinüñ (13) taḥrīr-i tehniyyet-nāmede[17] taḳṣīrümüze teʾessüf buyurduḳları, vāṣıl-ı gūş-ı faḳīr (14) olduġı bu dāʿīlerin ġarīḳ-i lücce-i şerm ü ḥicāb itmegin ḥālā telāfī-i[18] taḳṣīr-i (15) güẕeşte içün bir hediyye-i meymenet-endūz-ı rūḥāniyyeye muvaffaḳ olup nādī-i (16) ʿulyālarına refʿ-i ruḳʿaya mübāderet olındı. Bu hediyyenüñ ḳadr ü ḳıymeti ve[19] ʿinda'llāh, (17) şeref-i menzileti yine ʿināyetlü sulṭānumuñ[20] muḥāṭ-ı ẕihn-i derrākleri[21] olmaġla vā-beste-i (18) taʿrīf degüldür.

---

[1] ḳılınduġı zemīnde: ḳılınduġı zemīnde Ö, ḳılınduġı zemīninde T, USA
[2] -dīdeleri budur: -dīdeleridür T, USA
[3] vezāret: وزارات A
[4] girāmīlerin: girāmīleri H, N
[5] maʿnā-yı: maʿnā A
[6] gibi ṭūl-i ḥayāt ve: ḥayāt ve A, Ö, gibi ṭūl-i ḥayāt ve ve N
[7] s̱ebātla: s̱ebāt-ile T, N, Ö, USA
[8] esbaḳ: aḳdem T, USA
[9] olduġı üzre, iki: olduġı üzre, iken A, H
[10] vezāretlerini: vezāretlerin A, T, USA
[11] taṣdīʿine ictirāʾ olınmışdı. Ammā: taṣdīḳine ecẕā olınmış idi. Ammā A, taṣdīʿine ictirāʾ olınmış idi. Ammā N, taṣdīʿine ictirāʾ olınmış-ıdı Ö
[12] nā-sāzkāra: nā-sezākāra T, USA
[13] yed-i: -T, -USA
[14] semāḥatlü: -T, -USA
[15] tevḳīʿī: tevfīḳī A
[16] ḥażretleri: -Ö
[17] tehniyyet-nāmede: tehniyye-nāmede de Ö
[18] telāfī-i: telāḳī-i A, T
[19] ve: -N
[20] sulṭānumuñ: sulṭānum ḥażretlerinüñ N
[21] derrākleri: idrākleri A

Lākin **Mevlānā**[1] **Cāmī** [N 12a] merḥūmuñ nüsḫası sulṭānumuñ kütüb-ḫānelerinde (19) mevcūd ve manẓūr-ı saʿādetleri olduġı[2] bilā-şekk olmaġın, anlaruñ ḳumāşıyla [A 8a] (1) bu dāʿīlerinüñ nesīc-i nev-tār-ı faḳīrānesinüñ[3] [T 10b] muvāzenesi yine devletlü sulṭānumuñ (2) mīzān-ı ʿirfān ve endāze-i inṣāflarına maḥmūldür[4]. Ol-bābda, ḥüsn-i ḳabūl ve luṭf (3) u[5] kerem; devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[6] sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

18.2. Ḥāşiye[7]

Benüm saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum ḥażretleri, nüsḫa-i merḳūme çūḳadār bendelerine teslīm olınmışdur. Mezbūr bendeleri evvelden maʿlūm-ı dāʿīleri ve müstaḳīm ü müʿeddeb ḳulları olmaġın, manẓūrü'l-ḫāṭiʾe-i ʿināyet buyurılmaḳ bābında luṭf u ʿināyet devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

19.1. Mektūb Maʿa Naʿt-ı Nebevī[8]

(5) Saʿādetlü, ʿināyetlü, fażīletlü, ḥaḳīḳatlü[9], nūr-ı bāṣıra-i iftiḫār u ibtihācum[10], ʿazīzüm[11], oġlum, sulṭānum ḥażretlerinüñ (6) maḳṣad-ı esnā-yı eʿālī vü efāżıl ve revācgāh-ı ecnās-ı maʿālī vü fežāʾil olan (7) pīşgāh-ı mekārim-destgāhlarına lisān-ı şevḳ ü iḫlāṣ ve ıṣṭılāḥ-ı ṣıdḳ (8) u iḫtiṣāṣ üzre tuḥfe-i[12] mecālis-i ḳudsiyān ve hediyye-i [N 12b] medāris-i

---

[1] Mevlānā: Mollā USA
[2] olduġı: olduġı A
[3] faḳīrānesinüñ: faḳīrānesiyle N
[4] maḥmūldür: muḥavveldür N, T, USA
[5] ve luṭf u: u H, ve luṭf N
[6] devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: devletlü, ʿināyetlü A, devletlü, semāḥatlü, ʿināyetlü H, N, devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü T, USA, semāḥatlü, ʿināyetlü Ö
[7] Ö 11a
[8] H 7b, T 10b, N 12a, Ö 11b, USA 9b: *Başlık* A: Müşārün İleyh Ḥażretlerine Bir Ḳıṭʿa Naʿt-ı Nebevī ile Maʿan İrsāl eyledügi Mektūbdur Ö
[9] Saʿādetlü, ʿināyetlü, fażīletlü, ḥaḳīḳatlü: Saʿādetlü, ʿināyetlü T, USA
[10] iftiḫār u ibtihācum: iftiḫārum A, T, USA
[11] ʿazīzüm: -A, -H, -N, -T, -USA
[12] u iḫtiṣāṣ üzre tuḥfe-i: u iḥtiṣāṣ üzre tuḥfe-i A, u iḫtiṣāṣ üzre tuḫfe-i N, iḫtiṣāṣ üzre tuḥfe-i T, USA

rūḥāniyān (9) olmaġa[1] şāyān nüsḫa-i tāze-taʿbīr-i daʿavāt-ı serīʿü't-teʾs̱īr ve risāle-i nev-teʾ(10)līf-i taḥiyyāt-ı bedīʿü't-taḥrīr ihdāsı, meclā-yı[2] füyūżāt-ı ḳudsiyye olan żamīr-i ḫaṭīrleri (11) pursişi ile tekmīl ü[3] taʿṭīr olınur. Hemvāre, ḳurb-ı sāye-i Yezdānīde, rū-be-rūy-ı (12) nūr-ı cemāl ü kemāl ve zānū-be-zānū-yı şāhid-i ʿāfiyet[4] ü iḳbāl olalar. Eger meşāġil-i (13) ḫidemāt-ı humāyūn beyninde, tefaḥḥuṣ-ı ḥāl-i dāʿī-i dil-rübūdeleri[5], furṣat-yāb-ı duḫūl (14) olmaḳ şerefine nāʾil olursa[6] bi-ḥamdihi subḥānehu[7], henüz mücelled-i[8] çār-fenn-i [T 11a] beden şīrāze(15)-bend-i[9] enfās güsiste olmayup ḥāşiye-i mühimme-i duʿāları, pīrāye-i bihīn-i[10] evḳāt (16) ḳılınmaḳ eşref-i iştiġālümüz idügi, ʿallāme-i ḥaḳīḳat-bīn-i ʿirfānlarına[11] nā-pūşīdedür. (17) ʿAla'l-ḫuṣūṣ, ahālī-i Ḥaleb'den baʿż-ı gūşe-i dāmān-ı iḳbālüñüze vāṣıl-ı rū-māl ve sāmiʿaları (18) nāṭıḳa-i ʿināyet-endūzuñuzdan nāʾil-i leʾāl-i maḳal olanlar, bu ṭarafa geldükçe bu peder-i duʿā(19)-perverüñüz aḥvāline taḥrīk-i leb-i istiḫbār [N 13a] buyurduġuñuzı[12] naḳl itmeleriyle sūrāḫ-ı ṣımāḫ-ı [A 8b] (1) ʿācizānemüz, memerr-i ḳavāfil-i sürūr ve[13] dil-i vīrānemüz maʿmūr olmaġın evlād u ʿiyālümüz ile (2) duʿā-yı ʿömr-ü devletüñüze[14] mużṭarr u mecbūr idügümüz[15] nā-mestūrdur. Benüm ʿināyetlü, mekremetlü[16] (3) sulṭānum ḥażretleri! Her bār ṭaraf-ı eşrefe[17] küstāḫāne duʿā-nāme taḥrīriyle[18] evḳāt-ı (4) ʿazīziñüzi[19] tażyīʿ ve ser-i mübārekeñüzi[20] taṣdīʿ, münāfī-i

[1] olmaġa: olmaġla A, H, Ö
[2] meclā-yı: mücellā-yı T, N
[3] tekmīl ü: tekmīl-i T, USA
[4] ʿāfiyet: ʿāḳıbet A
[5] rübūdeleri: rübūdeleridür ki T, USA
[6] şerefine nāʾil olursa: şerefine nāʾil olur ise N, muʿarrıḳına nāʾil olursa T, USA
[7] *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan Allah'a hamd ile.*
[8] henüz mücelled-i: henüz mücellede-i A, mücelled-i T, USA
[9] şīrāze-bend-i: şīrāze-i Ö
[10] bihīn-i: mihīn-i H, metn-i Ö, meh-liḳā T, USA
[11] ḥaḳīḳat-bīn-i ʿirfānlarına: ḥaḳīḳat-i ʿirfānlarına Ö, ḥaḳīḳat-bīn-i ʿirfānları T, USA
[12] buyurduġuñuzı: buyurduġuñuz A, H, N
[13] ve: -T
[14] devletüñüze: devletüñüzde A, H, N
[15] idügümüz: eyledügümüz Ö, T, USA
[16] mekremetlü: -Ö, -T, -USA
[17] eşrefe: eşrefüñüze Ö
[18] taḥrīriyle: taḥrīr ile Ö, T, USA, taḥrīr N
[19] ʿazīziñüzi: ʿazīzeñüzi H
[20] mübārekeñüzi: mübāreküñüzi H, Ö

şarṭ-ı ādāb mülāḥaẓa olınmaġın[1] (5) bu taḳṣīrümüzi istiʿfāya ve[2] bu yaḳınlarda ravża-i ṭabīʿat-ı pīrāneden ser-zede olmış (6) bir ḳıṭʿa naʿt-ı Nebevī ihdāsıyla teyemmünen mübāderet[3] olındı. Dergāh-ı İlāhīde ḳabūli (7) bī-iştibāh[4] olmaġın cenāb-ı saʿādet ve sāʾir ḫᵛānā[5] vü şinevā nāʾil-i ḥiṣṣe-i (8) feyż ü s̱evāb olmaḳ meʾmūldür. [T 11b] Baʿd-ez-īn[6] çekīde-i ḫāme-i feyż-ās̱āruñuz olan varaḳ-pāre-i[7] ʿināyet(9)-āmīz ile ser-i[8] iftiḫār u intiẓārumuzı, sürādıḳ-ı semā[9] buyurmaḳ bābında, luṭf u kerem (10) devletlü, ʿināyetlü cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur[10].

19.2. Naʿṭ-ı Şerīf[11]

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Ey maʿni-i hestī[12] ki senüñ ḫalḳa vücūduñ
Ser-māye-i īcāddur iḥsān-ı Ḫudā'dan

Maḳṣūd senüñ şānuñı āfāḳa beyāndur
Ārāyiş-i tertīb-i niẓām-ı dü[13]-serādan

Evṣāfuña ṣarf itmek içün olmasa elfāẓ

---

[1] şarṭ-ı ādāb-ı mülāḥaẓa olınmaġın: şarṭ olup mülāḥaẓa olmaġın H, şarṭ-ı ādāb-ı mülāḥaẓa olmaġın T, USA
[2] taḳṣīrümüzi istiʿfāya ve: taʿṣīr-i taḥrīr-i istiʿfāya A, taḳṣīrümüzi istiʿfāya N, taḳṣīrümüzi istiʿfā ve T, USA
[3] ihdāsıyla teyemmünen mübāderet: ihdāsına teyemmünen mübāderet A, Ö, ihdāsıyla temennā ve mübāderet T, USA
[4] İlāhīde ḳabūli bī-iştibāh: İlāhīde ḳabūl bī-iştibāh A, İlāhīde ḳabūli iştibāh N
[5] ḫᵛānā: ḫᵛāna A
[6] ez: ze A
[7] varaḳ-pāre-i: -A
[8] ser-i: kesr-i T, USA
[9] semā: sīmā A, H, N, T, USA
[10] devletlü, ʿināyetlü cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur: devletlü, ʿināyetlü kerīmü'ş-şānuñdur A, devletlü, ʿināyetlü cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur N, cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur T, USA
[11] E 9a, IB1 22b: *Başlık* E: Cenāb-ı ḥażret-i veliyyü'n-niʿam henüz ḥarem-i muḥterem-i sulṭān-ı selāṭīn-i ʿālemde rütbe-i silāhdār-ı mükerrem iken ol şāʿir-i iʿcāz-gūyā diḳḳat-i şeh-i her dü serāda muvaffaḳ olduġı ḳaṣīde-i ġarrādan çend ebyāt ile pīşgāh-ı fermān-penāhlarına ʿarż-ı duʿā-yı ḫulūṣ siyāḳında irsāl eyledügi mektūb-ı belāġat-üslūblarıdur KB 99b
[12] maʿnī-i hestī: maʿnī IB1
[13] niẓām-ı dü: niẓām-ı derd-i E, dü IB1

Maḥrūm ḳalurdı şuʿarā ḥüsn-i edādan

Nābī ḳuluñuñ añladuġı[1] ey şeh-i kevneyn
Bir nüktedür īcād-ı vücūd-ı üdebādan

Kim virmez idi kimseye Ḥaḳ ḥüsn-i ṭabīʿat
Ḫalḳ itmez idi kimseyi ḳısm-ı büleġādan[2]

Gūş itmek eger olmasa maḳṣūd-ı İlāhī
Evṣāf-ı dil-ārāñı zebān-ı şuʿarādan

19.3. Naʿt-ı Şerīf İn est[3]

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün
(12) Oldı hem-ḳadr-i Leyle-i İsrā
Leyle-i Mevlid-i ḥabīb-i Ḫudā

(13) Niçe şeb ṣubḥgāh ʿīd ü[4] sürūr
Feverān-ı tenūr-ı nūr-ı ẓuhūr

(14) Nice şeb nūr-baḫş oldı o şeb
K'oldı ṭāliʿ içinde ol kevkeb

(15) Ne mübārekdür ol şeb-i tārīk
K'oldı āfāḳa mūcib-i tebrīk

---

[1] ḳuluñuñ añladuġı: ḳuluñ añladugı IB1
[2] Kim virmez idi kimseye ḥaḳ ḥüsn-i ṭabīʿat / Ḫalḳ itmezdi kimseyi ḳısm-ı büleġādan: Taʿalluḳ itmez idi kimseye bī-ḳısm-ı büleġādan E
[3] H 8b, Ö 11b
[4] ü: -Ö

(16) Ne ḳavī-baḫt imiş o şeb ẓulumāt

K'oldı peydā içinde āb-ı ḥayāt

(17) İtdi ol şām-ı bī-ʿaded-berekāt

Şeb-i Ḳadr ü Berāt-baḫş u[1] zekāt

(18) O sevād-ı şeb içre buldı vücūd

Levḥ-i ḫilḳatde maʿnī-i maḳṣūd

(19) Oldı ol[2] şeb furūġ-güster-i ḫāk

Sırr-ı mestūr-ı maʿnī-i *levlāk*

[A 9a] (1) Oldı ol tīre-şām-ı kuḥlī-fām

Sürme-i nūr-baḫş-ı çeşm-i enām

(2) Oldı ol şām içinde cilve-nümā

Kevni tertībden[3] murād-ı Ḫudā

(3) Virdi ol şām içinde ʿāleme[4] zīb

Maʿnī-i aṣl-ı ʿālem-i terkīb

(4) Oldı ṣaḥnında[5] ol şebüñ ber-pā

Bārgāh-ı risālet-i ʿuẓmā

---

[1] u: -Ö
[2] ol: o Ö
[3] kevni tertībden: kevni tertībinden H, kevn-i tertībden Ö
[4] virdi ol şām içinde ʿāleme: virdi o şām içinde ʿāleme H, virdi ol şām içinde ʿālem Ö
[5] ṣaḥnında: żımnında H

(5) İtdi pür ol şeb ḫuceste-es̱er

Ṭabla-i çarḫı sükker-i aḫter

(6) Ol seḥergeh oldı çehre[1]-nümā

Āftāb-ı nübüvvet-i kübrā

(7) Oldı zīb-i ḳılāde-i tekrīm

Nüh ṣadefden o şebde dürr-i yetīm

(8) O şeb içre o şemʿ-i bezm-i Ḫudā

Virdi fānūs-ı kāʾināta ṣafā

(9) Başdı ol şebde ṣaḥn-ı mülke ḳadem

Sebeb-i āferīniş-i ʿālem

(10) O mübārek şeb içre oldı bedīd

Nāvdān-ı siḳāye-i ümmīd

(11) O şeb olduḳda sırrın itdi ʿıyān

Cünbişi gāhvāre-i īmkān[2]

(12) Oldı āvīze heft seyyāre

Keh-keşān nīm-ṭāḳ-ı gehvāre

(13) Pīş-gīr-i sefīd[3] açup meh-tāb

Ebr-i raḥmet-feşānda itdi[4] gül-āb

---

[1] seḥergeh oldı çehre: seḥergehde oldı cilve Ö

[2] īmkān: īmān Ö

[3] sefīd: sepīd Ö

[4] itdi: ṣaçdı Ö

(14) Devr idüp micmer-i sipihr-i es̱īr

İtdi ḫalḳuñ demāġını taʿṭīr

(15) Olınup zeyn mülk-i ʿılliyyīn

İtdiler nüh felekde şehr-āyīn

(16) Girdi ol şevḳ ile semāʿa felek

Cebhe-sāy oldı ḫāk-i şükre melek

(17) Şīr-i envāre oldı ʿġarḳ cihān

Oldı pistān-ı mihr ü meh cūşān

(18) İtdi ol zāde-i ne-dīde naẓīr

Çeşm-i ābā vü ümmehātı ḳarīr

(19) Görmedi āferīniş içre tamām

Öyle mevlūdı māder-i eyyām

[A 9b] (1) Görmedi çeşmi olalı gerdān

Öyle maʿṣūmı dāye-i devrān

(2) Anuñ olındı[1] ʿaşḳına bünyād

Raḥmet-ābād-ı ʿālem-i īcād

(3) Ṭoġmaḳ içün o[2] āftāb-ı münīr

Çarḫa çoḳ girdi çarḫ-ı dāʾire-gīr

---

[1] olındı: oldı H

[2] ṭoġmaḳ içün o: ṭoġmaḳ içün H, ṭoġmaġ içün o Ö

(4) Bulmaḳ içün[1] vücūd o gevher-i pāk

Ḳatı çoḳ şekle girdi maʿden-i ḫāk

(5) Açılınca o ġonce-i maḳṣūd

Çoḳ ḫazān çekdi gülistān-ı vücūd

(6) Bulınınca[2] o gevher-i nā-yāb

Baḥr çoḳ gerdiş eyledi gird-āb[3]

(7) O şeb-i nūr-zāya olsa sezā

Ṣad hezārān hezār[4] rūz fedā

(8) Oldı ol şām mevhibet-encām

Maṭlaʿ-ı ẕāt-ı pāk-i ḫayr-ı[5] enām

(9) Aña münzel kitāb-ı vaḥy-ı mübīn

Ḫalḳa oldur veliyy-i niʿmet-i dīn

(10) İbtidā ol getürmese miftāḥ

Ḫalḳ ḳanda bulurdı bāb-ı felāḥ

(11) Ḳanda neşv[6]-nemā bulurdı tamām

Kişt-i īmān ü mezraʿ-ı[7] İslām

---

[1] bulmaḳ içün: bulmaġ içün Ö
[2] bulınınca: bulınca H
[3] baḥr çoḳ gerdiş eyledi gird-āb: baḥrı çoḳ gerdiş eyledi gird-āb H, baḥrı çoḳ gerdiş eyledi dolāb Ö
[4] hezār: her zār-ı H
[5] ẕāt-ı pāk-i ḫayr-ı: mihr-i ẕāt-ı ḫayrü'l- Ö
[6] neşv-: neşv ü Ö
[7] kişt-i īmān ü mezraʿ-ı: kiştzār-ı mezāriʿ-i Ö

İdicek sāḥa-i vücūda ḫırām

Nüsḫa-i ṣunʿın oldı ḥüsni tamām[1]

(12) İdüp itmām[2] nüsḫa-i ḫilḳat

Ketebe yazdı kātib-i ḳudret

(13) Maṭbaḫ-ı kāʾināta virdi nemek

Ena emlaḥ[3] ʿibāreti bī-şekk

(14) Evvelīn ṣunʿ-ı kārgāh-ı ezel

Maṭlab-ı Kirdgār-ı *ʿazze ve cell*

(15) İntiḫāb-ı cerīde-i maʿnā

Nūr-ı yek-tā sütūde-i Mevlā

(16) Maḳṣad-ı kār-ḫāne-i hestī

İftiḫār-ı bülendī vü pestī

(17) Reh-ber-i şāh-rāh-ı fevz ü[4] felāḥ

Ḳāʾid-i kārvān-ı zühd ü ṣalāḥ

(18) Şemʿ-i meclis-fürūz-ı *mā evḥā*[5]

Şeb-çerāġ-ı serīr-i *ev ednā*[6]

---

[1] *Beyit*: -A, -Ö

[2] itmām: itmāma Ö

[3] *Güzelleştim*.

[4] ü: -A

[5] Kur'ân-ı Kerim; Necm: 10.

[6] Kur'ân-ı Kerim; Necm: 9; Bakara: 255.

(19) Bāʿis̱-i cūşiş-i maʿādin-i ṣunʿ

Dürr-i yek-dāne-i maḫāzin-i ṣunʿ [1]

[A 10a] (1) Ḥükm-fermā-yı ḫıṭṭa-i nāsūt

Nāmiye-bāḫş-ı gülşen-i melekūt

(2) İdicek sāḥa-i vücūda ḫırām

Nüsḫa-i ṣunʿuñ oldı ḥüsni tamām

(3) Dest-i luṭfiyle itdi küfri tebāh

Ḫançer-i *Lā ʾilāhe illā'llāh* [2]

(4) Fātiḥ-i ḫıṭṭa-i[3] Müselmānī

Rāyet-efrāz-ı dīn-i Yezdānī

(5) Evvelīn fātiḥ-i ḳalem-rev-i[4] nūr

Naḳş-ı pīşīn-i kārgāh-ı ẓuhūr

(6) Aṣl-ı taḫmīr-i ṭıynet-i eşbāḥ

Nūr-ı ebdān-ı ḫulāṣa-i ervāḥ

(7) Seyyidü'l-enbiyā ḥabīb-i Vedūd

Bihterīn naḳş-ı kārgāh-ı vücūd

(8) Şāfiʿ-i müznibīn ḫazīne-i cūd

(9) Yaʿnī Aḥmed, Muḥammed ü[1] Maḥmūd

---

[1] dürr-i yek-dāne-i maḫāzin-i ṣunʿ: -A

[2] *Allah'tan başka ilah yoktur.* Kur'ân-ı Kerim; Muhammed: 19.

[3] ḫıṭṭa-i: ḫutbe-i H

[4] ḳalem-rev-i: ḳulzüm-i H

(10) Kim ki[2] maḳbūl-i ḥażret-i Ḥaḳ olur

O şebüñ ḳadrine muvaffaḳ olur

(11) Kim ki[3] eyler o leyleye ikrām

İder aḥkām-ı ʿizzetin iḥkām

(12) Kim ki[4] o leyleye ider taʿẓīm

İder esbāb-ı rifʿatin tanẓīm

(13) Anda taʿẓīm içün yanan ʿanber

Micmer-i māhı nār-ı reşke aḳar

(14) O şeb içre sebīl olan şerbet

İder işrāb[5] Kevs̱er-i cennet

(15) Anda ṣarf olınan nebāt u şeker

Renc-i cürme olur şifā-āver

(16) Şemʿ olınsa o leylede[6] īḳād

Ẓulmet-i naḳżdan ider[7] āzād

(17) Li'llāhi'l-ḥamd bir vezīr-i şefīḳ

Buldı icrā-yı ḫıdmete tevfīḳ

---

[1] ü: -H

[2] kim ki: kim-ki A

[3] kim ki: kim-ki A

[4] kim ki: kim-ki A

[5] işrāb: īrās̱ Ö

[6] leylede: leyleye Ö

[7] naḳżdan ider: naḳṣdan olur Ö

(18) Ṣıdḳ u iḫlāṣ ile idüp niyyet

İtdi tertīb-i meclise himmet

(19) İtdi bu ḫıdmet-i şerīfe ḳıyām

Şarṭ-ı iḫlāṣuñ[1] eyledi itmām

[A 10b] (1) Leyle-i mevlide idüp taʿẓīm

İtdi cümle levāzımın tetmīm

(2) Niçe yirde yaḳup çerāġ-ı münīr

İtdiler ṣaḥn-ı meclisi tenvīr

(3) Ḳadd-i ḫūbānda şemʿ-i kāfūrī

İtdi taḥrīk lücce-i nūrı[2]

(4) Çıḳdı çarḫa buḫūr u ʿanber u ʿūd

İtdi rāh-ı neẓẓāreyi mesdūd

(5) Ḳaplayup çarḫı dūd-ı ʿanber-bār

Zuhāl'e döndi sebʿa-i seyyār

İtmedi bezmi būy-ı ʿanber u ʿūd

Ḫāṭır-ı ehl-i ʿaşḳveş pür-dūd

Çıḳdı eflāke dūd-ı ʿanber-bār

Zuhāl'in rengin itdi dīgergūn[1]

---

[1] iḫlāṣuñ: iḫlāṣın Ö

[2] nūrı: şūrīÖ

(6) Şerbet-i reng reng ü nuḳl-i kebāb

Virdi ez̠vāḳa çāşnī-i ḥayāt

(7) Olınup ʿaḳd-i bezm-i rūḥānī

Oldı ser-şār z̠evḳ-i vicdānī

(8) Oldı her bir dehān nāṭıḳa-rāz

Ḥoḳḳa-i gevher-i[2] s̠enā-yı Ḫudā

(9) Oldı her bir[3] zebān-ı mercān-fām

Māhī-i lücce-i ṣalāt ü selām

(10) İde ḫayrın[4] ḳabūl Īzid-i pāk

Ola marżiyy-i[5] server-i *levlāk*

(11) Oldı Ḥaḳḳ'a o z̠āt-ı nīk-ḫıṣāl

Faḫru'l-aḳrān zübde-i[6] ems̠āl

(12) Fāżıl u kāmil ü ḥalīm ü selīm

ʿĀlim ü ʿāmil ü ġayūr u[7] kerīm

(13) Yaʿnī dāmād-ı şehryār-ı cihān

(14) ʿAlī Pāşā-yı kāmilü'l-ʿirfān

---

[1] *İki beyit*: -A, -Ö, -S3
[2] gevher-i: kevs̠er-i Ö
[3] bir: -H
[4] ḫayrın: ḫayruñ H
[5] marżiyy-i: marażī-i H, Ö
[6] zübde-i: güzīde-i H, Ö
[7] u: -H

(15) O ḳadar ehl-i ʿiffet ü perhīz

Renciş-i mūrı eylemez tecvīz

(16) Ḥüsn-i ḫulḳı verā-yı ḥadd-i beyān

Luṭf-ı ṭabʿı ḳıyāsdan güẕerān

(17) Çün degül vaṣfı ḳābil-i taʿdād

Eyle Nābī duʿāsını īrād

ʿÖmri efzūn ola zamānı mezīd

Her umūrında Ḥaḳ ide teʾyīd[1]

(18) Ḥaḳ teʿālā ḥayātın ide mezīd[2]

İde esbāb-ı rifʿatin temhīd

(19) Görmeye ṭabʿ-ı ṣāfı gerd-i keder

Olmaya dāmen-i dili muġber

[A 11a] (1) Seri üstinden olmaya zāʾil[3]

Sāye-i pādişāh-ı deryā-dil

(2) Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i yek-tā

(3) خلد الله ملكه ابدا

Ḫalleda'llāhu mulkehu ebedā[4]

---

[1] *Beyit*: -A, -Ö

[2] mezīd: medīd H, Ö

[3] zāʾil: ẕāʾil Ö

[4] *Allah, onun mülkünü (saltanatını, varlığını, devletini) sonsuza dek sürdürsün.*

(4) Şehryār-ı yegāne-i İslām
Ẓıll-ı Yezdān-ı niẓām-baḫş-ı enām

(5) Āfitāb-ı sipihr-i sulṭānī
Ḳurre-i dīde-i Müselmānī

(6) Nüsḫa-i bī-ʿadīl-i fenn-i kemāl
Pādişāh-ı serīr-i istiḳlāl

(7) Eylemiş ʿālem-āferīn-i Ḳadīr
Ṭıynetin dest-i luṭfıla taḫmīr

(8) Yā İlāhī bi-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı cihān
ʿAvn u naṣruñla ḳalbin it şādān

(9) Yā İlāhī bi-ḥaḳḳ-ı dīn-i mübīn
Eyle esbāb-ı devletin temkīn

(10) Yā İlāhī bi-ḥaḳḳ-ı nūr-ı dühūr
Eyle aʿdā-yı devletin maḳhūr

(11) Bi-ḥaḳ-ı şām-ı mevlid-i Nebevī
Ḳıl mebānī-i devletini[1] ḳavī

(12) Eyle yā Rab murādın āmāde
(13) Ḳalb-i pākin kederden āzāde

[1] devletini: devletin H

20.1. Bu daḫı Ol Müşīr-i Bülend-iştihār ve Ol Vezīr-i Sipihr-iḳtidār Maṭlaʿ-ı Serāy-ı ʿĀlī-şāndan Rütbe-i Vālā-yı Vezāret-i S̱ānī ve Ḳāʾim-maḳām-ı Rikāb-ı Ḫüsrevānī ile Hengām-ı Ṭalʿatinde Berāy-ı Tehniyyet Südde-i Devletlerine İrsāl Eyledügi Ruḳʿa-i ʿUbūdiyyetdür[1]

(18) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[2], pertev-i şārıḳ-ı ḥayātum ve nūr-ı bāṣıra-i (19) mübāhātum, sulṭānum اطال الله بقاه *eṭāla'llāhu beḳāhu*[3] ḥażretlerinüñ ḳıble-i āmāl-i feżāʾilmendān-ı [A 11b] (1) devrān ve ṭamġa-ḫāne-i emtiʿa-i fażl u[4] ʿirfān, dīvān-ı raṣīṣü'l-esās (2) ve[5] menīʿü'l-indirāsları sāḥasına sitāyiş-i pīşānī-i tevāżuʿ ve māliş-i cebīn-i (3) tażarruʿla tebḫīren damġa-i[6] ḳudsiyān, ʿuhde-i sirişt-i ḫāṣiyyetnākinde mużmer ʿanber-pāre-i (4) daʿavāt-ı girān-bahā ve taʿṭīr-i meşāmm-ı rūḥāniyān, ṭıynet-i berg-i kemterīninde muḫammer[7] şükūfe-i (5) reng-ā-reng-i taḥiyyāt-ı nev-peydā nis̱ārına[8] müteʿāḳıb ʿarża-dāşte-i dāʿī-i dīrīn ve s̱enā(6)ver-i kemterīn budur ki, ḥażret-i muṣannif-i kitāb-ḫāne-i vücūd ve müʾellif-i terākīb-i [T 12a] būd u[9] ne-būd (7) celle şānuhu, [N 14a] nüsḫa-i endek-yāb-ı ẕāt-ı maʿālī-ṣıfātların[10] dārü'l-ifāde-i merātib-i (8) devletde peyveste-i şīrāze-gīr-i ʿāfiyet ve maḥfaẓa-nişīn-i selāmet ve[11] bāġbān-ı (9) çemen-ṭırāz-ı āferīniş[12], *ʿammet ālāʾuhu-ī*[13] ārāyiş ḥadīḳa-i saʿādet ü leṭāfet (10) olan nihāl-i ḳaviyyü'n-nemā-yı vücūd-ı yek-tāların hemvāre rüʾūs-ı ḥācetmendān-ı enām (11) üzre sāye[14]-bāḫş-ı luṭf u ʿināyet eyleye! Āmīn. Bi-ḥamdi'llāh, ber-ṭıbḳ-ı[15] tertīb-i ḥikmet(12)-endūz-ı cerīde-i rabbānī ve

---

[1] H 10b, N 13b, T 11b, USA 10b: *Başlık* A: Bu Daḫı Ol Müşīr-i Bülend-iştihār ve Ol Vezīr-i Sipihr-iḳtidār Maṭlaʿ-ı Serāy-ı ʿĀlī-şāndan Rütbe-i Vālā-yı Vezāret-i S̱ānī ve Ḳāʾim-maḳām-ı Rikāb-ı Ḫüsrevānī ile Hengām-ı Ṭalʿatde Berāy-ı Tehniyyet-i Südde-i Devletlerine İrsāl Eyledügi Mektūbdur T, USA

[2] saʿādetlü, semāḥatlü ʿināyetlü ʿāṭıfetlü: saʿādetlü T, USA

[3] *Allah onun hayatını (yönetimini) uzatsın.*

[4] u: -N

[5] ve: -A, -N

[6] damġa-i: defʿa-i H, T, USA

[7] berg-i kemterīninde muḫammer: berg-i kemterīnde micmer A, berg-i kemterīninde micmer H, T, perek-i kemterīninde micmer USA

[8] nis̱ārına: nis̱ār USA

[9] u: -T

[10] -ṣıfātların: -simātların N, T

[11] ve: -A

[12] āferīniş-i: فرينش A

[13] *Nimeti bol olsun.*

[14] sāye: sāye-i A

[15] ṭıbḳ-ı: ṭarīḳ N

ber-vefḳ-i taʿyīn-i irāde-i ezeliyye-i Ṣamedānī, ẕāt-ı (13) memdūḥu'ṣ-ṣıfāt-ı bī-müdānīleri[1], cezbe-i biżāʿe-i cevāhir-i istiʿdād ve şevḳ-i[2] (14) liyāḳat-ı māder-zādla erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i[3] cāh ü celāl ve emnaʿ-ı mevāḳıf-ı ʿizz ü iḳbāl olan (15) rütbe-i ʿulyā-yı vezārete[4] iʿtilā ve derece-i vālā-yı destūriyyete irtiḳā buyurup ve[5] (16) nüsḫa-i devlet-serāy-ı salṭanatda, dībāce maḳāmında maġbūṭ-ı ḫıyām-ı gerdūn (17) olan dīvān[6]-ḫāne-i maʿdelet-penāh ve[7] bā-ḫuṣūṣ ser-levḥa-i zer-endūde[8] menzilesinde (18) maḥsūd-ı ḳıbāb-ı melekūt olan zīr-i ḳubbe-i saʿādet-destgāhda ḥāʾiz-i merkez-i [N 14b] (19) taʿyīn[9] ve fāʾiz-i derece-i temkīn[10] olduḳları, peyām-ı beşāret-fermā[11] [T 12b] bu dāʿī-i kerem [A 12a] (1)-dīdelerin neşʾe-yāb-ı sülāfe-i inşirāḥ itmegin edā-yı lāzıme-i tehniyye-i (2) iḳbāllerini, munṭavī bir duʿā-nāme ile tecdīd-i berāt-ı iḫlāṣ dāʿiyesinde iken (3) sābıḳan ṣadr-ı vālā ve ḥālā muḥāfıẓ-ı[12] ḫıṭṭā-i Şehbā Meḥmed Pāşā-yı[13] nādirü'l-aḳrān (4) ḥażretleri pīşgāhına, kemāl-i ittiḥād ü iḫlāṣ ve ġalebe-i incizāb ü iḫtiṣāṣdan (5) nāşī iṭāre buyurılan varaḳāʾ-i bülend-pervāz-ı raḳīme-i rūḥānīleri ḥāşiyesinde (6) bu ġarīḳü'l-iḥsān dāʾīlerine zebān-güẕār-ı iltifāt-ı selām buyurılduġı ʿaynı ile (7) dīde-i pīr-i Kenʿān'a[14] būy-ı pīrāhen-i Yūsuf ʿamelin icrā ve ṭūṭī-i nāṭıḳa-i faḳīrānemüzi (8) bī-iḫtiyār ġarḳ-ı şekeristān-ı duʿā ve vaḳf-ı ḫıdmet-i[15] duʿā-yı bī-riyā eyledügi (9) muḥāṭ-ı ʿilm-i Cenāb-ı Kibriyā'dur. Bāḳī luṭf u iḥsān devletlü ve saʿādetlü, mürüvvetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür[16].

[1] bī-müdānīleri: bī-müdānları N
[2] şevḳ: sūḳ H, N, T, USA
[3] māder-zādla erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i: māder-zādla erfaʿ-ı A, māder-zādla refʿ-i mevāḳiʿ-i H, māder-zād ile erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i N, T, USA
[4] vezārete: vüzerāta A
[5] ve: -A, -H, -N
[6] dīvān: dīvā[n] N
[7] ve: -A, -H, -T, -USA
[8] -endūde: -endūze H
[9] taʿyīn: yaḳīn T, USA, taʿayyün N
[10] temkīn: temekkün H, N
[11] -fermā: -fermā-yı A, N, -fermā-yı T, -fermāyı USA
[12] vālā ve ḥālā muḥāfıẓ-ı: vālā-yı ve ḥālā muḥāfıẓ-ı N, vālā ḥālā T, USA
[13] Pāşā-yı: Pāşā N
[14] Kenʿān'a: Kenʿān T
[15] vaḳf-ı ḫıdmet-i: vefḳ-i ḫıdmet-i H, USA, vefḳ-i ḫiẕmet-i T
[16] Bāḳī luṭf u iḥsān devletlü ve saʿādetlü, mürüvvetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür: Bāḳī luṭf u iḥsān devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür A, Bāḳī luṭf u iḥsān devletlü saʿādetlü, sulṭānum ḥażretlerinüñdür N, -Ö, Bāḳī luṭf iḥsān devletlü mürüvvetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür T, Bāḳī luṭf iḥsān devletlü sulṭānumuñdur USA

20.2. Der-kenār Nüvişte[1]

(11) Benüm saʿādetlü, ʿināyetlü[2] sulṭānum ḥażretleri [N 15a] egerçi neyl-i derece-i[3] sāmiye-i saʿādet (12) ve rütbe-i ʿāliyye-i vezāret[4] hengāmında, südde-i vüzerā-yı ʿālī-cāh[5] ṭavāfgāh-ı (13) ṣaḥāʾif-i nihānī[6] ḳılınmaḳ, resm-i ḳadīm ve deʾb-i sülūk idügi[7] maʿlūm u müştehirdür. (14) Lākin ḥaḳḳu'l-inṣāf [T 13a] budur ki, ġalebe-i cevher-i ẕāt-ı[8] bī-ʿadīlüñüz, ol ḳāʿide-i köhneye[9] (15) daḫı imrār-ı ḳalem-i nesḫ buyurup rütbe-i ʿulyā-yı destūriyyet ve elḳāb u[10] maʿānī-i (16) vezāret[11] sulṭānum gibi maʿmūrü'l-cevānib bir fāżıl-ı yegānenüñ südde-i refīʿine (17) intisāb ile kesb-i ʿulüvv-i şān itdüginden[12] nāşī tebşīr ü tehniyye-i rütbe-i ve(18)zāret daḫı şāyānterdür[13] ve bu taʿbīr ü taḥrīr, vāḳıʿ-ı ḥāle muvāfıḳ u muṭābıḳ (19) ve sulṭānumuñ ẕāt-ı ʿālī-şānı, bu maʿnāya lāyıḳ olmaġın mubālaġa ve iġrāḳ-ı[14]

[A 12b]

(1) şāʿirāne maḳūlesinden olmaduġı[15] imżā-kerde-i aṣḥāb-ı inṣāfdur. Cenāb-ı (2) Ḥaḳ, mübārek ve müteyemmin[16] ve nūr-ı ʿināyetle çeşm-i iḳbālüñüzi rūşen eyleye. Āmīn. (3) Ḥālā [N 15b] muḥāfıż-ı ḫıṭṭa-i Şehbā, vezīr-i bī-naẓīr ü sütūde-rā[17] ḥażretleri, bu ṭarafa

---

[1] H 11b, N 14b, Ö 16b, T 12b, USA 11b: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Kenār-ı Duʿā-nāmede Nüviştedür T, USA
[2] ʿināyetlü: -T, -USA
[3] derece-i: derçe-i N
[4] vezāret: وزراعت A
[5] -cāh: -cāy A, Ö, جاب N
[6] nihānī: nihāl A
[7] sülūk idügi: meslūk idügi A, Ö , sülūk eyledügi T, USA
[8] cevher-i ẕāt-ı: cevāhir-i ẕāt-ı T, cevāhir-i USA
[9] köhneye: köhne H
[10] u: -H, -T, -USA
[11] vezāret: vezirāt A
[12] ʿulüvv-i şān itdüginden: ʿuluvvü'ş-şān itdüginden T
[13] rütbe-i vezāret daḫı şāyānterdür: rütbe-i vüzerāt daḫı şāyānīterdür A, vezāret daḫı şāyānterdür Ö
[14] iġrāḳ-ı: iġlāḳ-ı Ö
[15] olmaduġı: olduġı A
[16] müteyemmin: ممیون N
[17] ü sütūde-rā: ü sütūre A, sütūde-rā N, Ö, T, USA

teşrīf (4) itdükleri eyyāmdan berü[1] Ḥaleb, reşk-i gülşen-i bihişt olup her bār (5) şeref-yāb-ı meclis-i üns-ā-üns-i maʿālī[2]-niẓāmları olduḳça, ʿalima'llāh, sulṭānumuñ (6) medāyiḥ-i cezīle ve maḥāsin-i cemīleleri, nemek-i meclis-i iltizāmları[3] olup iẓhār (7) buyurduḳları ʿalāḳa-i ṣādıḳāne ve rābıṭa-i ḫāliṣāne ḥadd-i taḥrīrden bīrūndur. (8) Ṭabīʿat-ı şerīflerinde daḫı ṣıdḳ u[4] iḫlāṣdan ġayrı bir şey olmaduğı meşhūd-ı (9) bāṣıra-i[5] [T 13b] taḥḳīḳüñüzdür. Her bār bu dāʿīñüze, sulṭānumla bu[6] dāʿīñüzi müẕākere buyurduḳların[7] (10) naḳl u ḥikāye ve sulṭānuma taḥrīk-i zebān-ı[8] s̱enā buyururken[9] mektūb-ı şerīfüñüz (11) ḥāşiyesinde taḥrīr buyurılan iltifāt-ı taʿbīr-i selāmuñuz, taḳrīr-i sābıḳların (12) taḥḳīḳ u taṣdīḳ itmekle duʿācuñuzdan ziyāde memnūn ve münşeriḥü'l-ḫāṭır (13) olup bī-iḫtiyār duʿā-yı ẕāt-ı ʿadīmü'l-mis̱ālüñüzi [N 16a] żamīme-i evrād itmek (14) mertebesinde iltizām buyurmışlardur[10]. Cenāb-ı İlāhī, anları da ve sulṭānumı da[11] viḳāye-i Rabbānīsinde (15) ekdār-ı rūzgārdan emīn ü sālim[12] eyleye. Āmīn. بحرمت سيّد المرسلين باقى *Bi-ḥurmeti seyyidi'l-mürselīn, bāḳī*[13].

---

[1] eyyāmdan berü: eyyāmdan T
[2] maʿālī: maʿānī A
[3] meclis-i iltizāmları: iltizāmları Ö
[4] bīrūndur, ṭabīʿat-ı şerīflerinde daḫı ṣıdḳ u: bīrūndan ṭabīʿat-ı şerīflerinde daḫı ṣıdḳ u A, bīrūndan ṭabīʿat-ı şerīfleri daḫı ṣıdḳ u N, bīrūndur, ṭabīʿat-ı şerīflerinde daḫı ṣıdḳ Ö
[5] olmaduğı meşhūd-ı bāṣıra-i: olmaduğı meşhūr-ı bāḫire-i A
[6] dāʿīñüze, sulṭānumla bu: dāʿī-i sulṭānum ile A, dāʿīñüze, sulṭānumla H, T, USA, dāʿīñüze, sulṭānum ile N, dāʿīñüze, sulṭānum ile bu Ö
[7] buyurduḳların: buyurduḳları A, buyurduḳlarını Ö
[8] zebān-ı: zebānı A
[9] buyururken: iderken Ö
[10] evrād itmek mertebesinde iltizām buyurmışlardur: āver itmek mertebe iltizām buyurmışlar A, evrād itmek mertebesinde iltizām buyurmışlar H, T
[11] anları da ve sulṭānumı da: anları-da ve sulṭānumı-da N
[12] emīn ü sālim: و سا A
[13] *bi-ḥurmeti seyyidi'l-mürselīn, bāḳī*: *bi-ḥurmeti eşrefi'l-mürselīn* A, H, *bi-ḥurmeti seyyidi'l-mürselīn* N, Ö, -T, -USA: *Resullerin en saygının (en şereflilerinin) hürmetiyle…*

21. O Yekke-tāz-ı Miżmār-ı Belāġat ü Beyān, Pīr-i Nā-tüvān, Veliyyü'n-Niʿam-ı Bī-imtināndan Eşheb-i Ṭabʿ-ı Sebük-reftārına Çesbān Bir Raḫş-ı Āheste-ḫırām Niyāzıyla Edhem-i Ḫāme-i Vādī-i İnşāya Kerem-i ʿİnān Eyledügi Heves-nāmesidür[1]

(19) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, mürüvvetlü[2] nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, sulṭānum ḥażretlerinüñ [A 13a] (1) cilvegāh-ı ḫuyūl-ı[3] duʿā-gūyān-ı devlet ü[4] iḳbāl ve cevlāngāh-ı rekāʾib-i (2) maḳāl, medīḥa-serāyān-ı cāh ü celāl[5] olan sāḥa-i bihişt-miṡāl devlet-serāy-ı (3) ʿizz ü iclāllerine[6], [T 14a] semend-i müteḫayyileden esraʿ ser-menzil-i icābete resā[7] ve eşheb-i (4) nūr-ı nigāhdan çāpükter[8] tamġā-yı ḳabūle sezā [N 16b] perverde-i ṣıṭabl-ı iḫlāṣ ve miḥasse[9]-zede-i (5) tīmār-ı iḫtiṣāṣ olan[10], yek-rān-ı sebük-ʿinān-ı duʿā ve rehvār-ı ḫoş-reftār-ı ṡenā[11] efsār-ı (6) iftiḳār ve şekīme-i şerm ü inkisār ile keşīde ḳılındugı ẕeylinde, ʿarża-dāşte-i (7) dil-sipārları budur[12] ki, benüm saʿādetlü, devletlü[13] sulṭānum ḥażretleri, āferīnende-i (8) meydān-ı hestī ve dārende-i tertīb-i bülend ü pestī, celle[14] şānuhu, ḥażretleri, ber-ṭıbḳ-ı (9) ṭūl-i ezmān raḫş-ı[15] emānī vü āmāli zīr-i rān[16] eyleye. Bu piyāde-i naṭʿ-ı inzivā olan dāʿī-i (10) bī-riyālarınūñ ḫayyāl-i enfāsı[17] ḳavāʾim-i

---

[1] H 12b, N 16a, Ö 17b, T 13b, USA 12a: *Başlık* N: O Yekke-tāz-ı Miżmār-ı Belāġat ü Beyān, Pīr-i Nā-tüvān, Veliyyü'n-Niʿam-ı Bī-imtināndan Eşheb-i Ṭabʿ-ı Sebük-reftārına Çesbān Bir Raḫş-ı Āheste-ḫırām Niyāzıyla Edhem-i Ḫāme-i Vādī-i İnşāya Kerem-i ʿİnān Eyledügi Duʿā-nāmesidür T, USA, Vezīr-i Aʿẓam-ı Sābıḳ Şehīd ʿAlī Pāşā'ya Yazılmışdur IB3

[2] Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, mürüvvetlü: saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü A, saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü Ö, saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü T, USA

[3] ḫuyūl-ı: ḫubūl-i A, N

[4] ü: -T, -USA

[5] celāl: iclāl N

[6] iclāllerine: celāllerine A

[7] ser-menzil-i icābete resā: menzil-i icābete resā A, USA, ser-menzil-i icābete resān N, ser-menzil-i icābet-resā Ö

[8] çāpükter: cāy-gīr A

[9] miḥasse: maḥşer A, N

[10] iḫtiṣāṣ olan: iḫtiṣāṣ A, H, N, T, USA

[11] ṡenā: niṡār نثار A

[12] -sipārları budur: -sipārlarıdur A, H

[13] saʿādetlü, devletlü: devletlü, saʿādetlü Ö, saʿādetlü T, USA

[14] dārende-i tertīb-i bülend ü pestī, celle: ber-ārende-i tertīb-i bülend ü pestī, celle Ö, dārende-i tertīb-i pestī, ʿizz ü T, USA

[15] raḫş-ı: vaḫş-ı USA

[16] vü āmāli zīr-i rān: زيرانى A, و آمك زير ران H, N, vü emānī zīr-i rānı T, vü emānī Yezdānī USA

[17] enfāsı: enfās A, T, USA

maṭāyā-yı duʿālarına peyvend ve medd-i dü-tā-yı[1] (11) naẕra-i āmāli, tekāver-i s̱enālarına sīne-bend[2] olup ve dīde-i sīm-rīzümüz[3], (12) semend-i āheste-ḫıram-ı duʿā-yı devletlerine rikāb ve[4] müjgān-ı sirişk-ālūde[5] (13) suʾāl-i raḫş-ı ʿāfiyetlerine[6] cevāb idügi, mānend-i ʿinān müsellem-i ḳabża-i ʿirfānları[7] (14) olmaġla, pīşgāh-ı ẕihn-i derrāklerinde, icāle-i esb-i iddiʿā[8], is̱āre-i ġubār-ı riyādan (15) muʿarrā[9] olmaġla, rāh-ı rāstdan [N 17a] küstāḫāna bāʿis̱-i kesr-i ʿiḳāl-i kümeyt-i[10] (16) ḫāme-i perīşān-maḳāl budur ki, bu dāʿī-i sāl-ḫorde-i [T 14b] pā-fersūdelerinüñ[11] (17) bāre-i bī-ārām-ı ḥayātı, merāḥil-i merḥale-i sebʿīni[12] güẕār itmekle;

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

چو شصت آمد نشست آمد بديدار

Çu şaṣt āmed (18) nişest āmed be-dīdār[13]

(Nes̱r); ṭıbḳınca[14] üstüḫᵛān-ı sāḳ-ı ʿacz-mesāḳ-ı pīrānemüz[15], ḳalemdān-ı (19) ḳużat-ı[16] ʿazl-çeşīdeveş imdād-ı midād-ı ḳuvvetden ḫālī ve ʿuḳde-i zānū-yı [A 13b] (1) nā-tüvānumuz, kāse-i ṭanbūrāsā ʿurūḳ-ı ḫuşkla mālı olmadan nāşī, mānend-i ḳalem, ḳavāʾim-i (2) maṭiyye-i engüştāndan, istiʿāre-i ḥareket ve deryūze-i imdād-ı ḳuvvet itmeden[17] (3) mużṭardur. Merkūbe eşedd-i iḥtiyācumuz muḳarrer olup bu ṭaraflarda bulınan[18] maṭāyā (4)

---

1 ve medd-i dü tā-yı: ve medd ü tārı USA
2 sīne-bend: sīne-bende A
3 -rīzümüz: -rīzüm A
4 ve: -T, -USA
5 -ālūde: -ālūd A, N
6 ʿāfiyetlerine: ʿāfiyetler A
7 ʿirfānları: ʿārifānları T
8 icāle-i esb-i iddiʿā: icāle-i esb-i duʿā A, iḥāle-i esb-i iddiʿā USA
9 muʿarrā: müberrā T, USA
10 kümeyt-i: yek'est Ö, T, USA
11 pā-fersūdelerinüñ: pā-fersūdlerinüñ N
12 sebʿīni: sebʿīn H
13 *Yaş altmışa varınca oturmak gerekli görülür. (Nizamî)*
14 nes̱r; ṭıbḳınca: ṭıbḳınca A, nes̱r; ṭabʿınca H, ṭıbḳınca N, nes̱r; ṭabʿınca Ö, ṭabʿınca T, USA
15 pīrānemüz: pīrānumuz T, N
16 ḳużat-ı: ḳażā-i A, H, ḳaṣṣāb-ı T, USA
17 itmeden: itmede Ö
18 bulınan: بولن N

maḳūlesi, eşḳiyā-yı Türkmen ü ʿArab şeklinde ser-der[1]-hevā ve berḳ-i cünbiş-i (5) kūh-sīmā olmaġla, hengām-ı şebānumuzda bile rükūbdan hirāsān ve cünbiş-i tünd[2] ü tīzinden[3] (6) tersān iken şimdi, bu eyyām-ı ʿacz ü nā-tüvānīde süvār olmaḳ degül belki (7) mecālis-i **Şeh-nāme** teṣāvīrine nigerān olmaġa bile[4] tüvānumuz olmaduġından (8) nāşī[5], bi'ż-żarūre, Rūm-ili'nüñ rehvār-ı hemvāre mülāyim-reftār bār-gīr-i mevzūn(9)-kirdārına eşedd-i [N 17b] iḥtiyācumuz vuḳūʿı ve bu diyārlarda[6] imtināʿ-ı vücūdı, bu gūne (10) refʿ-i ġāşiye-i şerm ü ḥicāb ve āvīziş-i rikāb-ı küstāẖīye[7] müʾeddī-i irtikāb (11) olmışdur[8]. Ġalebe-i mekārim-i āṣafānelerinden, ferāmūşān-ı zevāyā-yı ṣıṭabl-ı[9] (12) iḳtidārları olan bār-gīr-i[10] köhne-sālden bir kemīne [T 15a] ve[11] kemter ammā, ẖoş-rūy ve[12] (13) ẖoş-manẓar, kemer-gerden ü mevzūn-peyker, nerm-ẖūy u[13] müşgīn-būy, ḳavī-püşt, (14) sütūn-dürüşt[14], ṭavūs-düm ü kāse-süm[15] bār-gīrcik iḥsānıyla beden-i (15) nā-tüvānumuza, ifāża-ı rūḥ-ı cedīd ve bünye-i vīrānumuzı[16] ẖākden refʿ ve taḳviyet (16) ü temhīd buyurılmaḳ, çeşm-dāşt-ı tevaḳḳuʿ-ı müstemendānemüzdür[17]. Lākin saʿādetlü (17) sulṭānumuñ[18] zīr-i rān-ı[19] meymenet-nişānına, kesb-i şeref-i misās idegeldügi[20] (18) derece-i ʿulyā ve mertebe-i

---

[1] ser-der-: sürūr-ı H, N, T
[2] kūh-ı sīmā olmaġla hengām-ı şebānumuzda bile rükūbdan hirāsān-ı tünd: kūh-ı sīmā olmaġla hengām-ı şebānumuzda bile rükūbdan hirāsān ve cünbiş-i Ö, tünd T, USA
[3] tīzinden: tezinden A, H, T, USA
[4] nā-tüvānīde süvār olmaḳ degül belki mecālis-i şeh-nāme teṣāvīrine nigerān olmaġa bile: nā-tüvānīde süvār olmaḳ degül belki mecālis-i şeh-nāmede teṣāvīrine nigerān olmaġa bile A, nā-tüvānīden süvār olmaġla bile N, nā-tüvānīde süvār olmaḳ degül belki mecālis-i şeh-nāme teṣāvīrine nigerān olmaġla bile USA
[5] nāşī: -Ö
[6] diyārlarda: diyārlara N
[7] āvīziş-i rikāb-ı küstāẖīye: ūş rikāb-ı küstāẖīye A, āvīziş-i rikāb-ı güstāẖiyye N, T, USA
[8] olmışdur: olınmışdur T, USA
[9] āṣafānelerinden, ferāmūşān-ı zevāyā-yı ṣıṭabl-ı: āṣafānelerinden, ferāmūşān-ı zevāyā-yı ıṣṭabl-ı A, āṣafānelerinden, ferāmūşān-ı ṣıṭabl-ı H, āṣafānlarundan ferāmūşān-ı zāviyān ṣıṭabl-ı N, āṣafānelerinden, ferāmūş-ı zevāyā-yı ṣıṭabl-ı T, USA
[10] bār-gīr-i: bār-gīrān-ı N, Ö
[11] ve: -T, -USA
[12] ve: -A, -H, -N, -T, -USA
[13] nerm-ẖūy u: nerm-cūy H, nerm-ẖūy Ö
[14] dürüşt: dürüst N
[15] -süm: -sīm A, H, N, T, USA
[16] vīrānumuzı: vīrānumuz N
[17] müstemendānemüzdür: müstemendānumuzdur T, N
[18] sulṭānumuñ: sulṭānum T
[19] zīr-i rān-ı: زيران A, H, N, T, USA,
[20] idegeldügi: ide-geldügi T, N

ʿulüvv-i baẖtdan müfāraḳata sebeb olacaġumuz taḳdīrde (19) ümīddür ki, muʿtād u me'lūf olduġı[1] raẖt u bisāṭından daẖı mehcūr olmayup [A 14a] (1) "Beni raẖt u baẖt ve ālāt-ı zīnümden[2] cüdā itmege sebeb, sen[3] olduñ." diyü (2) bu nā-tüvāna ḳaṣd-ı kīn ve endāẖte-i ʿarṣa-i zemīn itmeden ṣıyānet-i müşfiḳāne(3)leri[4], ʿalāḳa-i mürüvvet [N 18a] ü iḥsān buyurılmaḳ bābında luṭf u iḥsān[5], devletlü sulṭānum (4) ḥażretlerinüñdür ve in-şāʾa'llāhu teʿālā[6], bu ḥaseneñüzüñ ʿöşr-i ems̱āli deh rūz[7] müddetde, vāṣıl-ı (5) ṭavīle-i iḳbālüñüz olacaġına[8] elṭāf-ı ẖafiyye-i ilāhiyye mütekeffildür. Bundan aḳdem daẖı (6) ẖāk-i ʿizzete[9] duʿā-nāme taḥrīr olınmışdı[10]. Lākin Anṭākiyye'de, çend-rūz tevaḳḳufı[11] (7) vāḳıʿ olmaġla bu duʿā-nāmemüz ile [T 15b] dūş-be-dūş[12] vāṣıl olacaġı muḥtemel (8) olmaġla, tekerrüren[13] istis̱ḳāl buyurmamaḳ bābında, mekārim-i fıṭrīlerine[14] tevessül olınur. (9) Luṭf u kerem, devletlü sulṭānumuñdur[15].

---

[1] muʿtād u me'lūf olduġı: muʿtād me'lūf olduġı A, H, N, T, USA, muʿtād u me'lūf olduġı Ö
[2] zīnümden: zīn-i müzeyyenümden A
[3] sen: -Ö
[4] müşfiḳāneleri: müşfiḳānları N
[5] buyurılmaḳ bābında luṭf u iḥsān: -N
[6] ve in-şāʾa'llāhu teʿālā: ve in-şāʾa'llāhu A, in-şāʾa'llāhu teʿālā N
[7] ḥaseneñüzüñ ʿöşr-i ems̱āli deh rūz: ḥaseneñüzüñ ʿöşr-i ems̱āli-deh rūz A, N, ḥaseneñüzüñ ʿöşr-i ems̱āli deh rūze Ö, ḥaseneñüz ʿöşr-i ems̱āli rūz T, USA
[8] olacaġına: olacaġında T, USA
[9] ẖāk-i ʿizzete: ẖāk-ʿizzete N, Ö, USA
[10] olınmışdı: olınmış-ıdı A, Ö, USA, olmış-ıdı N
[11] tevaḳḳufı: tevḳīʿi A
[12] dūş-be-dūş: dūş-ber-dūş A
[13] tekerrüren: nigerān A, tekerrürin Ö, T, USA
[14] fıṭrīlerine: fıṭratlarına N, fıṭriyyelerine Ö, fıṭrīleriyle T, USA
[15] Luṭf u kerem, devletlü sulṭānumuñdur: Luṭf kerem, devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür N, Luṭf u kerem, sulṭānum ḥażretlerinüñdür T, USA

22.1. Bu daḫı Ol Yekke-tāz-ı Miżmār-ı Belāġatuñ[1] Muḳaddimen Niyāz Eyledügi Esb-i Rehvārı Ḥaleb Muḥāfıẓı Vezīr-i Mükerrem, Saʿādetlü, ʿİnāyetlü[2] Meḥmed Pāşā Ḥażretleri[3] Tedārik ü Taḥṣīl[4] Eyleyüp Ṭaraf-ı Veliyyü'n-niʿamdan[5] İʿṭāya Fermān Buyurmaları[6] Bābında Vezīr-i Müşārün ileyh Şeref-baḫşā-yı Ṣudūr Olan Mektūb-ı Emr-üslūbları Vürūdınuñ[7] Teşekküri İçün Nüvişte Eyledügi Duʿā-nāmedür[8]

[N 18b] (15) Ḥażret-i şīrāze-dūz-ı daḳāyıḳ-ı[9] revābıṭ-ı eczā-yı imkān ve cenāb-ı ḳalemdān-ı ṣaḥāʾif-i (16) *kulle yevmin huve fī-şeʾn,* cellet ḳudretuhu, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[10] (17) sulṭānum طال بقاه و نال ما یر جاه *ṭāle beḳāhu ve nāle mā-yercāhu*[11] ḥażretlerinüñ nüsḫa-i cāmiʿa-i fünūn-ı (18) fażl u ʿināyet ve şerḥ-i şifā-baḫşā-yı kimyā-yı ʿizz ü saʿādet olan (19) vücūd-ı bī-hemāl ve[12] ẕāt-ı bī-miṡāllerin[13] peyveste-i maḥfaẓa-i ʿināyet-i Rabbānīsinde[14] mekīn [A 14b] (1) ve viḳāye-i kitāb-ḫāne-i ṣavn-ı Ṣamedānīde, taṭarrufāt-ı[15] ekdār ve taṣārrufāt-ı[16] aḳdārdan (2) emīn eyleye. Āmīn[17]. [T 16a] Hem-seng-i terāzū-yı ʿīd ü[18] nevrūz-ı be-rūz[19]-fīrūz-ı behçet-efrūzda, ser-āḫūr[20] (3) Meḥmed Aġā bendeleri yediyle

---

[1] belāġatuñ: belāġat N,

[2] saʿādetlü, ʿināyetlü: saʿādetlü N, -T

[3] ḥażretleri: ḥażretlerinüñ USA

[4] ü taḥṣīl: -T

[5] veliyyü'n-niʿamdan: veliyyü'n-niʿamīden T

[6] buyurmaları: eyleme H,

[7] emr-üslūbları vürūdınuñ: emr-üslūblarınuñ N

[8] nüvişte eyledügi duʿā-nāmedür: yazduġı duʿā-nāmesidür H, nüvişte eyledügi duʿā-nāmeleridür T
H 13b, T 15b, N 18a, Ö 18b, USA 13b: *Başlık* A: Bu Daḫı Ol Yekke-tāz-ı Miżmār-ı Belāġata Münāsib Dābbe İḥsānıyla İʿtilāʾ Buyurmaları İçün Ḥaleb Muḥāfıẓı Meḥmed Pāşā'ya Sipārişleri Bābında Teşekkür-nāmedür Ö

[9] ḥażret-i şīrāze-dūz-ı daḳāyıḳ-ı: ḥażretlerinüñ şīrāze-dūz-ı daḳāyıḳ-ı H

[10] ʿāṭıfetlü: -T, -USA

[11] *Ömrü uzun olsun ve isteğine ulaşsın.*

[12] ve: -U

[13] bī-miṡāllerin: bī-miṡāllerine A

[14] Rabbānīsinde: Rabbānīde A

[15] mekīn ve viḳāye-i kitāb-ḫāne-i ṣavn-ı Ṣamedānī'de taṭarrufāt-ı: mekīn ve viḳāye-i kitāb-ḫāne-i ṣavn-ı Ṣamedānī'de taṭarruḳāt-ı A, taṭarruḳāt-ı N, mekīn ve viḳāye-i kitāb-ḫāne-i ṣavn-ı Ṣamedānī'sinde taṣarrufāt-ı Ö, mekīn ve viḳāye-i kitāb-ḫāne-i ṣabūn-ı Ṣamedānī'sinde taṭarrufāt-ı T

[16] taṣārrufāt-ı: taṭarruḳāt-ı Ö

[17] eyleye, āmīn: -A

[18] ü: -N

[19] be-rūz: ber-rūz A, Ö

[20] fīrūz-ı behçet-efrūzda, ser-āḫūr: fīrūz-ı behçet-efrūzda, silaḥ-şūr A, fīrūzda mīr-āḫūr Ö

şāhid-i aṭlas-pūş-ı iltifāt-nāme-i inşirāḥ-baḫşāları, (4) girībān-ı şebden lemeʿān iden āfitābāsā, revzene-i intiẓārumuza, pertev-efşān-ı (5) ʿināyet ve mānende-i[1] hümā-yı mübārek-bāl, ser-i bī-sāmānumuza[2], sāye-endāz-ı (6) beşāret olmaġla rūḥ-ı nā-tüvān, üftān ü ḫīzān[3], istiḳbāline şitābān (7) ve gülistān-ı suṭūr-ı pür-nūrından gül-çīn-i nükhet-i cāvidānī[4] olup ḫuṣūṣan (8) ḥāşiye-i dil-ārāsında[5], her noḳṭa-i dil-nişīni, süveydā-i ḳulūb-ı rūḥānīsinden[6] (9) ʿazīzter ve [N 19a] her ḥarf-i muʿanber-cebīni, ḥavācib-i[7] ḥūrü'l-ʿīnden nāzükter ve[8] her kelime-i (10) rengīn-metīni revāyiḥ-i[9] maʿānī-i ʿāliyye ile memlū nevāfiḥ-i misk-i[10] ezferden muʿaṭṭarter (11) olan çekīde-i ḫāme-i ḫāṣṣe-i ʿināyet[11]-fermāları, terkīb-i maʿcūn-ı cevāhirden efzūn[12], (12) tefrīḥ-i derūn[13] ve tenvīr-i çeşm-i ḥayret-nümūn itdügi sāʿatde[14], bī-iḫtiyār, feverān-ı[15] sirişk-i sürūr ile (13) māliş-i dīde-i taʿẓīm beyninde ġavġā-yı mümānaʿat peydā ve edā-yı lāzıme-i teşekkür ile (14) taʿbīrāt-ı s̱enā-yı ẕāt-ı girāmīleri miyānesinde, münāzaʿa-i nevbet-i müsābaḳat (15) rū-nümā olmaġla bu dāʿī-i [T 16b] bī-şuʿūr, bir müddet, esīr-i keş-me-keş-i ḥayret olmış iken[16] (16) bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, delālet-i ḳāʾide-i[17] tevfīḳ ile āḫir, ḳāʿide-i muḳarrere-i taḳdīm-i ehemm[18] taṣḥīḥ ve lāzıme-i (17) duʿā-yı devletleri cümleye tercīḥ olınmışdur. Cenāb-ı Ḥaḳ, ḳuvvetü'l-ḳalb-i ahālī ve ḳurretü(18)'l-ʿayn-ı eʿālī olan sāye-i saʿādet-māyelerin, mefārıḳ-i[19] müstaʿiddān-ı (19)

---

1 mānende-i: mānend-i Ö
2 ser-i bī-sāmānumuza: ser-i nā-sāmānumuza A, ser-tāb-ı emānumuz T, USA
3 nā-tüvān üftān u ḫīzān: -N
4 cāvidānī: cāvidān Ö
5 -ārāsında: -ārāsından A
6 ḳulūb-ı rūḥānīsinden: ḳulūb-ı rūḥānīsinde N, ḳulūb-ı rūḥānīden Ö, ḳılūp rūḥānīsinden T, USA
7 ḥarf-i muʿanber-cebīni, ḥavācib-i: ḥurūf-ı muʿanber-cebīni, ḫᵛāce-i A, ḥarf-i muʿteber-cebīni, ḥavācib-i H, ḥurūf-ı muʿteber-cebīni, ḥavācib-i Ö, ḥarf-i muʿteber-çīni, ḥavācib-i T, USA
8 ve: -T, -USA
9 rengīn-metīni revāyiḥ-i: rengīn-metn revāyiḥ-i A, rengīnī-metīn-i revāyic N
10 nevāfiḥ-i misk-i: nevāfic-i misk-i A, N, T, nevāfiḥ-i müşg-i Ö
11 ḫāme-i ḫāṣṣe-i ʿināyet: ḫāṣṣe-i ġāyet A, ḫāme-i ḫāṣiyye-i ʿināyet USA
12 efzūn: efrūz H
13 tefrīḥ-i derūn: -A
14 sāʿatde: sāʿatden A, H, Ö, T, USA
15 feverān-ı: fevvārān-ı T, USA
16 ḥayret olmış iken: ḥayret olmış-iken A, N, Ö, ḫayret olmış-iken H, ḥayret olmışken T, USA
17 teʿālā, delālet-i ḳāʾide-i: delālet-i ḳāʾide-i A, delālet-i ḳāʾid-i H, delālet-i ḳāʾide-i N, teʿālā, ḳāʾid-i Ö, teʿālā, delālet-i ḳāʾid-i T
18 muḳarrere-i taḳdīm-i ehemm: muḳarrere-i taḳdīm-i ehemm ü H, Ö, muḳārrer-i taḳdīm-i ehemm ü T, USA
19 mefārıḳ-i: muḳārin-i T, USA

zamān ve[1] ḥācetmendān-ı eyyāmdan zāʾil eylemeye. Āmīn. Bu dāʿī-i nā-tüvānlarınuñ ehemm-i aʿmāl[2] [A 15a] (1) ve aḥsen-i eşġāli, [N 19b] bu arāżī-i muḳaddese ve emākin-i müteberrekede, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[3] (2) sulṭānum içün, taḫt-ı imkānda olduġı[4] mertebe evḳāt-ı mücerrebede, kendi lisān-ı[5] (3) ʿācizānemüzden ġayrı, maẓānn-ı enfās-ı ḳudsiyye olan münzeviyān-ı ḳıbāb-ı (4) ḫafā, baʿż-ı eʿizze-i murtāżīnden[6], isticlāb-ı duʿā itdügi[7] şāʾibe-i sümʿa (5) vü riyādan muʿarrā olduġı meşmūl-ı[8] ẕāʾiḳa-i ʿilm ü ʿirfānları olduḳdan ṣoñra (6) ol bābda[9], emr ü fermān ve luṭf u iḥsān[10] devletlü, ʿināyetlü, saʿādetlü, semāḥatlü[11] sulṭānum (7) ḥażretlerinüñdür.

22.2. Sulṭān Aḥmed Ḥażretlerine İrsāl idügidür[12]

Ve[13] benüm devletlü, ʿināyetlü[14] sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı fettāḥ-ı mefāliḳ-i (8) umūr, ḥuṣūl-i dil-ḫᵛāhuñuz ile mesrūr eyleye[15]. Mekārim-i ʿaliyyeñüzden niyāzmend olduġumuz[16] (9) ḫuṣūṣı, lisānen Meḥmed Aġā ḳuluñuza sipāriş ve saʿādetlü Meḥmed Pāşā s̱enāverüñüze[17] (10) ḥavāle buyurılmaġla vezīr-i müşārün ileyh ḥażretleri, [T 17a] bu gūne muʿāmele-i mütteḥidāne ve bī-tekellüfāneñüzden (11) bu duʿācuñuzdan efzūn nāʾil-i ibtihāc ü inşirāḥ olup faḳaṭ bir bār-gīre (12) münḥaṣır[18] iken işāret-i ʿaliyyeñüze imtis̱ālen[1],

---

[1] ve: -Ö
[2] aʿmāl: aʿmāli Ö
[3] ʿāṭıfetlü: -T, -USA
[4] olduġı: olduġı Ö
[5] lisān-ı: keşān-ı A, kesān-ı T, USA
[6] murtāżīnden: murtāżāndan H, Ö, USA
[7] itdügi: idügi Ö
[8] olduġı meşmūl-ı: olduġı meşġūl-ı T, USA
[9] olduḳdan ṣoñra ol bābda: olduḳdan ṣoñra ol-bābda A, USA
[10] ve luṭf u iḥsān: -N
[11] devletlü, ʿināyetlü, saʿādetlü, semāḥatlü: devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü A, devletlü, ʿināyetlü N, devletlü, semāḥatlü Ö, devletlü T, USA
[12] N 19b, Ö 20b, T 16b, S2 16b: *Başlık* S5: -A, -N, -Ö, -T, Der-kenār Nüvişte S2
[13] ve: -T, -N, -Ö
[14] devletlü, ʿināyetlü: devletlü T
[15] ile mesrūr eyleye: üzre mesrūr A
[16] olduġumuz: olduġımuz Ö
[17] s̱enāverüñüze: s̱enāverüñüz A
[18] münḥaṣır: münḥaṣıra A, T

kemāl-i ṭavʿ u raġbet ve ṭīb-i (13) ḫāṭırla[2] duʿācuñuza īs̱ār u teslīme mübāderet buyurmışlardur. Cenāb-ı Ḥaḳ [N 20a] anları[3] (14) ve sulṭānumı daḫı merkez-i saʿādetde dā'im ü s̱ābit[4] eyleye. Duʿācuñuz ṭarafınuñ daḫı memnūn-ı (15) luṭf u iḥsānları[5] olmışuzdur. Benüm devletlü, saʿādetlü[6] sulṭānum ḥażretleri, egerçi (16) taṣdīʿ-i[7] küstāḫānedür, ammā bir bār-gīre inḥiṣārları taḥrīrinden teveccüh iden (17) su'āl-i muḳadderenüñ[8] cevābı ḫālī ḳalmamaḳ içün taḥrīre[9] ictirā' olındı. Bu ṭaraflarda[10] (18) Rūm-ili bār-gīrlerinüñ vücūdı[11] ʿadīm olmaġla bu ṭarafa teşrīfleri eyyāmından (19) berü tefaḥḥuṣ itdirüp birinüñ ḥuṣūline muẓaffer olamadılar. Ḥattā ibtidā'-ı[12] teşrīflerinde, [A 15b] (1) istiḳbāllerine müsāraʿat eyledügümüzde yedeklerinde ancak bir bār-gīr[13] bulınmaġın (2) ṣoydurup duʿācuñuza[14] ikrāmen süvār idüp taḳrīrlerinde, "Bizüm ʿOs̱mān Aġā'nuñ (3) bizde bundan ġayrı yādgārı[15] ḳalmadı. Egerçi bir ġayrısı[16] olaydı, bunı size ihdā itmek (4) muṣammem idi." diyü buyurdılar. "Bu duʿācuñuz daḫı bize heftede bir iki defʿa[17] ancaḳ [T 17b] (5) iḳtiżā ider. Sizlere muḥāfaẓa-i eṭrāf içün[18] her bār lāzımdur." diyü cevāb ile (6) muḳābele olınmışdı[19]. Ḥālā nefes-i mübārekeñüz [N 20b] kerāmet menzilesinde tefvīżine[20] (7) işāret-i seniyyeñüz ṣudūrından ġāyet memnūn u mesrūr olup taḥṣīl-i (8) rıżā-yı şerīfüñüzi vāsıṭa-i inşirāḥ ʿadd[21] buyurmışlardur. Saʿādetlü (9) sulṭānumuñ ṭaraf-ı

---

[1] imtis̱ālen: imtis̱āl T
[2] ve ṭīb-i ḫāṭırla: ve ṭīb-i ḫāṭır ile A, T, ḫāṭırla Ö
[3] anları: anları-da A
[4] ü s̱ābit: -Ö
[5] iḥsānları: iḥsān-ı ʿaẓīmleri A
[6] devletlü, saʿādetlü: saʿādetlü A, devletlü T
[7] taṣdīʿ-i: taṣdīʿe cesāret-i N
[8] muḳadderenüñ: muḳadderüñ Ö
[9] ḫālī ḳalmamaḳ içün taḥrīre: ḫālī ḳalmamaġ-çün taḥrīre A, ḳalmamaḳ içün taḥrīr ü Ö
[10] ṭaraflarda: ṭarafda Ö
[11] vücūdı: vücūd A
[12] teşrīfleri eyyāmından berü … olamadılar. Ḥattā ibtidā'-ı: -Ö
[13] bir bār-gīr: bu bār-gīr A, bir bār-gīrleri Ö, T
[14] duʿācuñuza: duʿācuñuz A
[15] bizde bundan ġayrı yādgārı: bize bundan ġayrı yārı A, bizde bundan ġayrı yādgārları T
[16] ġayrısı: ġāyrı A
[17] defʿa: -N
[18] sizlere muḥāfaẓa-i eṭrāf içün: muḥāfaẓa-i eṭrāf içün sizlere Ö
[19] olınmışdı: olınmış-ıdı N, Ö, olınmışdur T
[20] tefvīżine: tefvīże A, Ö
[21] inşirāḥ ʿadd: inşirāḥ-ı bī-ʿadd N

şerīflerine olan irtibāṭ-ı ḫāṭır ve ṣıdḳ-ı teveccühleri, (10) mā-verā-yı ḥadd-i taḥrīr ve taḳrīrdür[1]. Cenāb-ı Ḥaḳ, anları daḫı sulṭānumı visāde-i[2] (11) ʿizz ü devletde ġunūde ve ekdār u[3] āfātdan āsūde eyleye. Āmīn. بحرمت اشرف المرسلين *Bi-ḥurmeti eşrefi(12)'l-murselīn*[4]. Bāḳī luṭf u ʿināyet, saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum (13) ḥażretlerinüñdür[5]

23. Kerāmetlü, Şevketlü, Şehenşāh-ı Cihān, Sulṭān Aḥmed Ḫān *Eyyeda'llāhu ve İbḳāhu*, Ḥażretleri, Āvān-ı Ṭufūliyyetlerinde, Ol Ser-der-hevā-yı Cāh Olan Pīrüñ Dil-ḫᵛāhını, Kerāmet-i Cibilliye ile Keşf-i Żamīr Siyāḳında Hengām-ı Salṭanatlarında Manṣıb-ı Dīvāniyyeye İrtiḳāʾ Buyurmaların Īmā ve Bir Zerrīn ile Destār-ı İftiḫārın Tezyīn Eyledükleri Berāy-ı Teẕkīre İʿlāmıdur[6]

[N 21a] (19) Benüm pertev-i dīde-i ḥayātum, oğlum[7], sulṭānum ḥażretleri! Ġāʾibāne müşāhede-i teveccühātuñuzdan[8] [A 16a] (1) nāşī, cenābuñuza kesb-i ʿalāḳa-i irtibāṭ olmağın[9] bu mesʾele-i ḫafiyye, belki[10] maʿlūm-ı (2) şerīfüñüz[11] olmamaḳ iḥtimāliyle taḥrīre mübāderet [T 18a] olındı. Tavṣiye-i müşfiḳāne-i (3) pederī budur[12] ki, şevketlü, kerāmetlü[13], ظلّ الله فى الارضين *ẓıllu'llāhi fī'l-araḍīn*[14], ḫalīfe-i rūy-ı zemīn (4) efendimüzi[1],

---

[1] ḥadd-i taḥrīr ve taḳrīrdür: ḥadd-i taḥrīr ve taḳrīrden A, ḥadd ve taḥrīr ve taḳrīrdür N

[2] anları daḫı sulṭānumı visāde-i: anları daḫı sulṭānumı ve sāʾir A, anları daḫı sulṭānumı daḫı ve sāḥa-i N, anları daḫı ve sulṭānumı visāde-i Ö, anlar daḫı sulṭānumla visāde-i T

[3] ʿizz ü devletde ġunūde ve ekdār u: ʿizz ü devletlere ġunūde ve ekdār u A, ʿizz ü devletde ġunūde ve ekdār N, T, devletde ġunūde ve ekdār Ö

[4] *Gönderilen peygamberlerin en şereflisinin hürmetiyle.*

[5] *bi-ḥurmeti eşrefi'l-murselīn*, bāḳī luṭf u ʿināyet, saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür: *bi-ḥurmeti eşrefi'l-murselīn*, bāḳī luṭf u ʿināyet, saʿādetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür A, *bi-ḥurmeti eşrefi'l-murselīn*, bāḳī luṭf u ʿināyet, saʿādetlü, sulṭānumuñdur H, *bi-ḥurmeti eşrefi'l-murselīn* Ö, *Bāḳī bād* T

[6] H 15b, N 20b, Ö 13b, T 17b, USA 15b: *Başlık* Ö: Kerāmetlü, ʿAzīmetlü, Şehenşāh-ı Cihān, Sulṭān Aḥmed Ḫān *Ebbeda'llāhu ve'l-beḳāhu*, Ḥażretleri, Ṭufūliyyetlerinde, Ol Serdār-ı Hevā-yı Cāh Olan Pīrüñ Dil-ḫᵛāhı, Cibilliyye ile Keşf-i Żamīr Siyāḳında Hengām-ı Salṭanatlarında Menāṣıb-ı Dīvāniyyeye İrtiḳāʾ Buyurmaları Īmā ve Bir Zerrīn İle Destār-ı İftiḫārın Tezeyyün Eyledükleri Berāy-ı Teẕkīre İʿlāmıdur A

[7] pertev-i dīde-i ḥayātum, oğlum: pertev-i dīde-i ḥayātum T, perver-i ḥayātum USA

[8] teveccühātuñuzdan: teveccühāneñüzden Ö

[9] olmağın: olınmağın A, Ö

[10] belki: birle A

[11] maʿlūm-ı şerīfüñüz: maʿlūmuñuz Ö

[12] pederī budur: pederī oldur Ö, perveri budur USA

[13] şevketlü, kerāmetlü: -U

[14] *Allah'ın yeryüzündeki gölgesi.*

zinhār u zinhār sāʾir nāsa ḳıyās[2] buyurmayup veliyy-i muṭlaḳ (5) bilüp ḫıdmet-i şerīflerinde ādāb-ı evliyāya riʿāyet buyurasız. *Ḫatmü(6)'l-velāyeti'l-Muḥammediyye ve'l-kibrītü'l-aḥmer*[3], Şeyḫ Muḥyu'd-dīn el-ʿArabī ḳuddise sırruhu'l-ʿazīz (7) ḥażretleri, **Bulġatü'l-Ġavvāṣ**-nām bir te'līf-i münīflerinde السلطان اذا كان صالحاً فهو من الاقطاب و اذا كان غير صالح فهو من الابدال "*es-Sulṭānu iẕā (8) kāne ṣāliḥan fe-huve mine'l-aḳṭāb*[4] *ve iẕā kāne ġayre ṣāliḥ*[5] *fe-huve mine'l-abdāl*[6]*"* (9) taʿbīrin taṣrīḥ buyurmışlardur. Abdāl, aḳṭābdan bir derece mütenezzil[7] olan (10) ḳırḳ nefer evliyāʾu'llāha[8] ıṭlāḳ olınur. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[9], şevketlü efendimüz[10], derece-i aḳṭābdan (11) veliyy-i muṭlaḳ olduġında, ḳaṭʿā iştibāh buyurmayup [N 21b] o naẓarla[11] dīdār-ı (12) pür-envārına[12] ve enfās-ı müteberrikelerinden feyż-yāb olmaġa saʿy buyurasız. Sāʾir (13) meşāyiḫüñ cümle velāyetlerinde şüphe var, ammā[13] anlaruñ velāyetlerinde ḳaṭʿā[14] (14) şübhe yoḳdur. Ḥālā mevcūd olan meşāyiḫ-i rüsūm, anlaruñ derecesini (15) ruʾyāda[15] bile göremezler[16]. ملوكه ظلّ الله *Mulūkuhu ẓıllu'llāhi* [17] ıṭlāḳı, bu iʿtibār iledür[18]. Ġaflet (16) buyurmayasız, *ʿalima'llāh, şehida'llāh*[19], bir köhne-pā-pūşları elüme girse [T 18b] gice ve[20] (17) gündüz yüzüme ve gözüme[21] sürüp vesīle-i istifāża-i rūḥāniyyet iderdüm. Merḥūm (18) ḫuld-āşiyān, peder-i ʿālī-güherleri, Sulṭān Meḥmed Ḫān Ḥażretlerinüñ merḥūm Muṣāḥib (19) Pāşā vasıṭāsıyla yigirmi sene ḳadar

---

[1] efendimüzi: efendimüzi N
[2] ḳıyās: ḳıyāsın A
[3] *Muhammedî velayetin ve mürşitlerin sonuncusu.*
[4] *mine'l-aḳṭāb*: *mine'l-abdāl A*
[5] *ṣāliḥin*: *ṣāliḥan N*
[6] *Sultan, eğer salih ise kutuplardan (bir kutup)tur, eğer salihlerden değilse o (sultan) abdaldan (bir velidir).*
[7] mütenezzil: menzil Ö
[8] evliyāʾu'llāha: evliyāʾu'llāh N
[9] teʿālā: -A, -N
[10] efendimüz: efendimüz N
[11] o naẓarla: ol naẓar ile T, USA
[12] -envārına: -envār A, -enver Ö, -enverlerine T, USA
[13] ammā: -H
[14] ḳaṭʿā: -T, -USA
[15] ruʾyāda: rüyāda H
[16] göremezler: göremez H
[17] *Onun sultanları, Allah'ın gölgesidirler.*
[18] iʿtibār iledür: taʿbīr iledür T, USA, iʿtibār-iledür N
[19] *ʿalima'llāh, şehida'llāh: ʿalima'llāh T, ʿalim USA: Allah bilendir, Allah şahittir.*
[20] pā-pūşları elüme girse gice ve: pāy-būşları elime girse gice A, pā-būşları elüme girse gice ve H, pā-būşları elime girse gice ve N, Ö
[21] yüzüme ve gözüme: yüzime ve gözime Ö

ḥużūr-ı humāyūnlarına mülāzemet şerefine vāṣıl [A 16b] (1) ve envāʿ-ı iltifāt ü[1] iḥsānlarına nāʾil olmaḳ müyesser olup[2] ḥattā, ḫaṭṭ-ı humāyūnları (2) iḥsānıyla kemāl-i refāhiyyet ile[3] ziyāret-i Ḥarameyni'ş-şerīfeyn[4] müyesser oldı[5]. Ammā ol (3) eyyāmlarda[6], bu maʿnādan ġāfil bulınduġumdan[7] nāşī, ḥālā ol eyyām-ı fāʾiteye (4) teʾessüf itmedeyüm. Cenābuñuz bārī bu saʿādetden [N 22a] maḥrūm olmamañuz içün (5) keşf ü taḥrīr olındı, ammā luṭf idüp bu sırrı nā-maḥreme keşf (6) itmeyüp kendiñüz muġtenim olmaḳ furṣatını[8] fevt itmeyesüz. Her bār cenābuñuza (7) duʿā-nāme taḥrīrine furṣatumuz[9] düşmez. Bārī cenāb-ı saʿādete bir ḥikāye daḫı (8) idelüm[10], ḥālen şevketlü efendimüzüñ kerāmetine dāʾir taḥrīr idelüm[11]. Ḥażret-i[12] Rabbu(9)'l-ʿizzet, serīr-i saʿādetde müʾeyyed eyleye. Ẕāt-ı humāyūnları, çār[13]-sāle (10) olduġı eyyāmda, henüz dīdār-ı mübāreklerin müşāhede müyesser olmış idi[14]. Bir gün (11) Ḳaraaġaç Bāġçesi'nde merḥūm efendimüz[15] Sulṭān Meḥmed Ḫān ṭābe s̱erāhu, (12) ḥażretlerinüñ ḥużūr-ı humāyūnlarından [T 19a] ṭaşra çıḳup bāġçe cānibine ʿazīmet (13) üzre iken meger ḥālā şevketlü, kerāmetlü efendimüz[16] ḥażretleri, miyān-ı şükūfe(14)zārda cilve-i ihtizāza çıḳmışlar. Merḥūm Boz-oḳlı[17] Muṣṭafā Pāşā silaḥdār (15) aġā[18] idiler. Mübārek ellerine yapışup yanlarınca dört beş küçük ʿArab

---

[1] ü: -T, -USA
[2] olup: oldı Ö, -T, -USA
[3] refāhiyyet ile: refāhiyyetle A
[4] Ḥarameyniʾş-Şerīfeyn: Ḥarameyn N, T, USA
[5] ḫaṭṭ-ı humāyūnları iḥsānıyla … Ḥarameyni'ş-Şerīfeyn müyesser oldı: -Ö
[6] eyyāmlarda: eyyāmda Ö
[7] bulınduġımdan: bulınmaduġımdan USA
[8] furṣatını: farżiyyetin A, furṣatın T, USA
[9] furṣatumuz: farżiyyetümüz A
[10] idelüm: idelim USA
[11] ḥālen şevketlü efendimüzüñ kerāmetine dāʾir taḥrīr idelüm: ḥālen şevketlü efendimüzüñ kerāmetine dāʾir taḥrīr ideyim N, ḥālen şevketlü efendimüzüñ kerāmetine dāʾir taḥrīr ideyim Ö
[12] ḥālā şevketlü efendimüzüñ kerāmetine dāʾir taḥrīr idelüm ḥażret-i: ḥażret-i T
[13] çār: çāre N
[14] mübāreklerin müşāhede müyesser olmış idi: mübāreklerin müşāhede müyesser olmış-ıdı A, H, N, mübāreklerin müşāhede müyesser olmamış-ıdı Ö, mübārekleri müşāhede müyesser olmamış-ıdı USA, mübāreklerin müşāhede olmışdı T
[15] efendimüz: efendimiz N
[16] meger ḥālā şevketlü, kerāmetlü efendimüz: ḥālā şevketlü, kerāmetlü efendilerümüz N, meger ḥālā şevketlü efendimüz T, USA
[17] Boz-oḳlı: Boz-oġlı H, N, Ö
[18] aġā: -H

(16) muṣāḥibcikler ile[1] gülgeşt[2] iderken bu faḳīri uzaḳdan görüp lisān-ı (17) mübārekleriyle; "Gel efendi!" diyü [N 22b] daʿvet buyurdılar[3]. İbtidāʾ, dīdār-ı pür-enverleriyle (18) anda ḳarīrü'l-ʿayn olmaḳ müyesser oldı. Bu faḳīr daḫı sürʿatle varup[4] dāmen-i (19) mübāreklerin[5] rūy-māl itdügümde "Otur!" diyü emr eyledi. Çaḳıllıḳ üzre[6] [A 17a] (1) pīşgāh-ı saʿādetlerinde oturduġumda, taḫtanuñ berisinden[7] bir zerrīn ḳoparup (2) kendi yed-i müʾeyyedleri ile[8] destār-ı faḳīrānemüze naṣb[9] buyurdılar. Tekrār dāmen-i (3) saʿādetlerine rūy-māl idüp bu taʿbīr ile[10] laṭīfeye şürūʿ eyledügümde[11] "Efendüm, bu şükūfe(4)nüñ ismi gerçi[12] zerrīndür. Ammā zerrīn dimek, altun dimekdür. Şeh-zādelerüñ iḥsān (5) idecegi o bir zerrīndür." didügümde[13] "İn-şāʾa'llāhu teʿālā[14], anı daḫı virirüm." diyü vaʿd buyurdılar. (6) Merḥūm Silaḥdār Muṣṭafā[15] Pāşā, o maḥalde buyurdılar ki, "Efendimüzi[16], Allāh teʿālā[17] muʿammer eyleye, (7) bu efendimüzden müşāhede olınan[18] kerāmāt [T 19b] ve ġarīb ḥālāt, bī-ḥisābdur. (8) Peder ü birāderine beñzemez, ḥattā bu ḳadar adam geçerken birisine taḳayyüd[19] itmeyüp sizi, (9) bu iltifāta taḫṣīṣ buyurup[20] ḳadriñüzi bildükleri daḫı min-ʿindi'llāh, kerāmet-i (10) maḥż olduġı hüveydādur." didiler[21]. "İn-şāʾ[N 23a]-a'llāhu teʿālā[1], benden size müjde; bu efendimüzüñ[2] (11) luṭf-ı

---

[1] muṣāḥibcikler ile: muṣāḥibciler bile A, muṣāḥibleriyle H, peççe muṣāḥibler ile Ö, muṣāḥibcikleriyle T, USA
[2] gülgeşt: geşt H
[3] buyurdılar: buyurduḳlarunda T, buyurduḳlarında USA
[4] varup: -Ö
[5] mübāreklerin: mübāreklerine Ö
[6] eyledi, çaḳıllıḳ üzre: eyledi, çaḳıllıḳ üzerinde A, buyurdılar, çaḳıllıḳ üzerinde Ö, eyledi, çaḳıllar üzre T, USA
[7] oturduġımda taḫtanuñ berisinden: urduġımda taḫtanuñ berisinden A, oturduġımda taḫtanuñ berisinde N, oturduġımda taḫtınuñ berisinden T, USA
[8] müʾeyyedleri ile: müʾeyyedleriyle A, T, USA
[9] naṣb: naṣīb N
[10] bu taʿbīr ile: -T
[11] eyledügümde: eyledüm A, eylemegi Ö
[12] gerçi: egerçi Ö
[13] didügümde: dimekde A
[14] teʿālā: -A
[15] Muṣṭafā: -N, -T, -USA
[16] efendimüzi: efendi N, Ö, T, USA
[17] teʿālā: -A, -Ö, -T, -USA
[18] olınan: olan N
[19] taḳayyüd: raġbet N
[20] buyurup: idüp Ö
[21] didiler: -Ö

“İn-şāʾ[N 23a]-a’llāhu teʿālā[1], benden size müjde; bu efendimüzüñ[2] (11) luṭf-ı ʿaẓīmine maẓhar olursız.” diyü bu tebşīri[3] buyurdılar. Bu ḥikāyeyi[4], o zamāndan (12) berü ṣaḥīfe-i taḥḳīḳe naḳş idüp her bār, zebān-güẕār-ı duʿā itmedeyüm. Benüm saʿādetlü (13) sulṭānum, oğlum ḥażretleri[5]! Bu taḥrīrāt, rāyiḥa-i iḥtimāl-i[6] kiẕb ü ṭamaʿdan ḫālī olmamaḳ maʿnāsına (14) çesbān görinür. Ammā ʿalima’llāh, و كفا به شهيداً *ve kefā bihi şehīden* vāḳıʿu’l-ḥālden[7] bir ḥarf ziyāde (15) degüldür[8]. Mülūkdan ṭamaʿ-ı[9] iḥsān, ʿayb degüldür. Ammā ḥāşā ki, yetmiş yaşından (16) ṣoñra[10] ṭamaʿ-ı zeḫārif-i dünyevī içün irtikāb-ı rū-siyāhī-i dürūġ[11] olına. (17) Ancaḳ maḳṣūd, şevketlü efendimüzüñ[12] kerāmetlerinden beyān ile cenābuñuzı ḫulūṣa (18) taḥrīṣdür. Allāhu aʿlem, şevketlü efendimüzüñ maẓhar-ı luṭfları olmaḳ, cerīde-i taḳdīr-i İlāhīde[13], (19) mesṭūr olduġı iltifāt-ı sābıḳlarından[14] müstedeldür. Evvelinde vāsıṭa-i vaʿd bir silaḥdār [A 17b] (1) aġā olup şimdi daḫı miftāḥ-ı ḥuṣūl, siz[15] silaḥdār aġā oġlumuzuñ[16] vücūdı (2) olduġı delīl-i vāżıḥdur. Ancaḳ muḳaddime[17] ve netīcede müʾeṡṡir-i ḥaḳīḳī olan [N 23b / T 20a] müsebbibü’l-esbāb[18] (3) ḥażretlerine[19], tefvīż idüp ḳarīḥa-i humāyūndan ne[20] ṣudūr iderse aña muntaẓır olup (4) bu faḳīr içün tecvīz-i taṣdīʿ buyurmayasız[21]. (beyt)[22];

---

[1] teʿālā: -A, -Ö
[2] efendimüzüñ: efendimüzüñ T, N
[3] bu tebşīri: tebşīr H, Ö, T, USA
[4] ḥikāyeyi: ḥikāye A, H, N, T, USA
[5] sulṭānum, oğlum ḥażretleri: sulṭānum, oğlum A, H, T, USA, oğlum, sulṭānum Ö
[6] iḥtimāl-i: iḥtimāli N
[7] *ʿalima’llāh ve kefā bihī şehīden* vāḳiʿü’l-ḥāl: vāḳiʿü’l-ḥāldür T, *ʿalima’llāh* vāḳiʿü’l-ḥāldür USA; *Ve kefā bihī şehīden*: *Şahit olarak O (Allah) yeter.* Kur’ân-ı Kerim; Ahkaf: 8.
[8] bir ḥarf ziyāde degüldür: -T, -USA
[9] ṭamaʿ-ı: tamaʿ ve T, USA
[10] yaşından ṣoñra: yaşdan ṣoñra H
[11] rū-siyāhī-i dürūġ: rūy-siyāhī dirīġ A
[12] efendimüzüñ: efendimüzüñ T, N
[13] İlāhīde: İlāhīdür A
[14] sābıḳlarından: sābıḳalarından N, T, USA
[15] ḥuṣūl, siz: ḥuṣūl H, ḥuṣūlsüz N
[16] oġlumuzuñ: oġlumuzuñ USA
[17] muḳaddime: muḳaddime T
[18] müsebbibü’l-esbāb: sebebü’l-esbāb A, müsebbibü’l-esbāba Ö, T, USA
[19] ḥażretlerine: -Ö, -T, -USA
[20] ne: -T, -USA
[21] buyurmayasız: buyurasız T, USA
[22] beyt: -N, naẓm Ö, -USA

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

کلّ امر بوقته مرهون   اندرین کار کاه بوقلمون

Ender īn kārgāh-ı būḳalemūn (5)

Kullu emrin[1] *bi-vaḳtihi merhūn*[2]

(beyt)[3];

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

خوابی از بند رهانیده مه کنعانرا   کار موقوف بوقتست که چون وقت رسید

Kār mevḳūf be-vaḳt est ki çun vaḳt resīd[4]

(6) Ḫᵛābī[5] *ez-bend rehānīde*[6] *meh-i Kenʿān-rā*[7]

(nes̱r)[8]; ḥīn-i taḥrīrde olan lez̠z̠et-i ḫiṭāb, (7) mūris̱-i ıṭnāb olduġından ʿafvuñuz ricā olınur, (beyt)[9];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

چنانکه حرف عصا کفت موسی اندر طور   لذیذ بود حکایت درازتر کفتم

Lez̠īz̠ būd ḥikāyet[10] *(8) dırāzter goftem*

Çünān[11]*-ki ḥarf-i ʿaṣā goft Mūsā ender-Ṭūr*[12]

(Ahreb)

---

[1] *emrin*: *yevmin* N

[2] *Bukalemun (gibi değişken olan) bu dünyada, bütün işler (kendi) gerçekleşeceği vakitle sınırlıdır.*

[3] beyt: -A, -N, -Ö, -USA

[4] resīd: resīde A

[5] ḫᵛābī: cevāb A

[6] *ez-bend rehānīde*: *ez-bend rehā bend-i* A, USA, *ez-bend rehā bende-i* H, N, Ö,T

[7] *İş vakti gelince gerçekleşir. Zamanı gelince bir rüya, Ken'an ayını (Yusuf) esaretten kurtarır.*

[8] nes̱r: -A, -H, -N, -T, -USA

[9] beyt: -N, naẓm Ö

[10] *ḥikāyet*: *ḥikāye* A, H, N, T, USA

[11] çünān: cenāb A

[12] *Musa(nın) Tur Dağında "asa"(dan bahsederken) sözünü uzattığı gibi (ben de) lezzetli olduğu için hikâyeyi uzattım.*

شب رفت و حدیث ما بپایان نرسید　　　　شب را چه کنه حدیث ما بود دراز

Şeb (9) reft u[1] *ḥadīs̱-i mā be-pāyān*[2] *ne-resīd*

Şeb-rā çe guneh[3] *ḥadīs̱-i mā būd dırāz*[4] *(10)*

باقی همیشه در سایهٔ یزدانی آسوده باد *Bāḳī hemīşe der-sāye-i Yezdānī āsūde (11) bād.*[5]

24. Devletlü, Veliyyü'n-niᶜam Emr-i ᶜĀlīleri Üzre Ṣāʾibü'l-vaḳt Nābī Efendi'nüñ Muḳaddemā ᶜAvāʾiḳ-i Nā-müsāᶜiden İtmāmı Olduġı Gibi Nā-kāste ve Ẕeylü's-siyer-i Celīlü'l-ḳadr-i Ḳamer-i Nīm-māhiye-i Tamāmī Gibi Bedr itdirmege Vesīle-i Şevḳ-i Ġarām Olmış iken İḫtitām-ı Nüsḫa-i Ḫayāli Ḫitām-ı Tekemmülenüñ Dībācesidür[6]

(*Ahreb*)

Yā rab baña fevc-i keremüñ rām eyle

Āġāzemi ġıbṭa-senc-i encām eyle

Noḳṣānlarumı nüsḫa-i ᶜālemde[7]

Aḳlām-ı ᶜināyetüñle itmām eyle

[IB1 19b] taḥrīk-i nesāʾim-i enfās ile cūybār-ı elsineden ṣūret-nümā olan emvāc-ı ḥamd[8] ü s̱enā ber-muḳteżā-yı feḥvā-yı[9] منه بدأ و اليه يعود *minhu bedeʾe ve ileyhi yeᶜūd*[10], ol muḥīṭ-i

---

[1] *reft u*: *reft* Ö, *rifᶜat u* A, N, T
[2] *be-pāyān*: *beyān* A, Ö, T
[3] *guneh*: *koned* A, N, T, USA
[4] *Şeb-rā çe koned ḥadīs̱-i mā būd dırāz*: *Şeb-rā çe koned ḥadīs̱-i mā būd dırāzī* A, T, USA, -Ö
Gece bitti ve bizim hikâyemiz henüz sona ermedi. Bizim hikâyemiz uzundu, (buna) gece ne yapsın? (Bu msralar Mevlânâ'nın bir rübâîsindendir.)
[5] *bāḳī hemīşe der-sāye-i Yezdānī āsūde bād:* -Ö: *(O) her zaman Allah'ın gölgesinde rahat olsun.*
[6] IB1 19a, KB 97b, TS2 10b: *Başlık* IB1
[7] ᶜālemde: aᶜmālimde TS2
[8] taḥrīk-i nesāʾim-i enfās … olan emvāc-ı ḥamd: -IB1, -KB
[9] feḥvā-yı: -TS2
[10] *Başlangıç ondandır, dönüş de onadır.*

emvāc-ı ḥaḳīḳat *celle şānuhu*, cānibine rāciʿdür ki, her bir zebān-ı nāṭıḳa-pīrā-yı[1] insānī ve lücce-i bī-kenāruñ her lisānı ve her ḥabāb-ı[2] noḳṭa-i emvāc-ı kelimāt u ḥurūf ol elsine-i enhārda münzele gibi[3] ḫaṭṭ-ı pīşānī ve ārāyiş ü[4] zīver-i şānīdür, (rubāʿī[5]);

(Ahreb)

Emvācı[6] iẓhār idicek lücce-i cūd

Geldükde ḫurūşa baḥr-ı zeḫḫār-ı vücūd

Māhirā zebānı[7] buldı tüvān cünbiş

İtsün naʿatdür ḥamd-i maʿbūd

Ve lemeʿān-ı bāriḳa-i شكر لا يحصى *şükrün lā-yüḥṣā*[8], ber-ḥaseb-i müʾeddī-i[9] kerīmdür[10]. الله نور السّموات و الارض *Allāhu nūru's-semāvāti ve'l-arḍi*[11], ẕāt-ı muḳaddes-i ulūhiyyet ʿazze ismuhu, dergāhına ʿāʾiddür ki, meşāriḳ-i şümūs-ı ervāḥ ve meṭāliʿ-i aḳmār-ı ʿuḳūl-i eşbāḥ[12] olan ebdān meẓāhir-i küll-i insānīnüñ her birin bir serāçe-i sāḥa-i nūr ve serāy-ı çār-ṣuffe-i sürūr ve esirre-i[13] ḳulūbın müttekā-yı salṭanat-ı ʿilm ü şuʿūr[14] ve āb-gīne-i dīdelerin[15] revzene-i şeh-nişīn-i tecellī-ḫāne-i ṭavr eylemiş, (rubāʿī[16]);

(Ahreb)

Der-beste[17] iken ḫizāne-i ʿālem-i nūr

Virdi ḳalem-i irāde destūr-ı ẓuhūr

---

[1] zebān-ı nāṭıḳa-pīrā-yı: zebān-ı nāṭıḳa-serā-yı IB1, zamān-ı nāṭıḳa-pīrā-yı KB
[2] ḥabāb-ı: cenāb-ı IB1, KB
[3] gibi: -gīr TS2
[4] ü: -IB1, -KB
[5] rubāʿī: beyt IB1, KB: *Metinden de anlaşılacağı gibi türü naattir.*
[6] emvācı: emvācını TS2
[7] māhirā zebānı: māhī-i zebān TS2
[8] *Sayılamayacak derecede şükürler olsun.*
[9] müʾeddī-i: müʾeyyedi IB1, müʾebbedi KB
[10] kerīmdür: kerīme-i TS2
[11] *Allah, göklerin ve yerin nurudur.* Kur'ân-ı Kerim; Nur: 35.
[12] ʿuḳūl-i eşbāḥ: ʿuḳūl IB1, KB
[13] serāçe-i sāḥa-i nūr ve serāy-ı çār ṣuffa-i sürūr ve esirre-i: serā her birin cā-serā-yı ṣuffa-i sürūr esire-i IB1, KB
[14] ʿilm ü şuʿūr: ʿālem-şuʿūr TS2
[15] dīdelerin: deyrlerin IB1
[16] rubāʿī: beyt IB1, KB
[17] der-beste: ẕerr IB1, KB

ʿĀlem pür olup cevāhir-i[1] ḥikmetden
Oldı niʿam şükriyle dünyā maʿmūr

Ve ḫançer-i lüʾlü-i nigār-ı yāḳūt kenār-ı meḫāric miyānında cünbān-ı aḫger-i bāre-i[2] zebāndan fürūzān olan ʿūd-pāre-i ṣalāt-ı ṭayyibāt ve ʿanber[3]-rīze-i taḥiyyāt u teslīmāt, ol mihmān-ı[4] ʿazīz-i bi'l-iḥsāna[5] *esrā* ve iḥrām-nişīn-i dāʾire-i القرب او ادنى *el-ḳurbu ev ednā*[6], ve gevher-i[7] niṡārāt-ı ما اوحى *mā-evḥā*[8], pīşgāhına gerdān bir feḥvā-yı لولاك لما خلقت الا فلاك *levlāke lemā ḫalaḳtu'l-eflāk*[9], eger teşrīf-i ʿarża-i[10] vücūd buyurmaları taʿalluḳ-gerde-i irādet-i[11] ḥikmet-āmīz-i rabbānī olmasa bu tertīb-i rengīn-i encümen-i ʿālem-nümāyān ve micmere-i muraṣṣaʿ-ı važʿ-ı eflāk gerdān[12] olmazdı, (rubāʿī[13]); *(Ahreb)*

Olmazdı ṭabāḳ-ı çarḫ-bīnā gerdān
İtmezdi bisāṭ-ı ḫāk medd-i emān
Ey mā-ḥaṣal-ı [IB1 20a] vücūd sensin[14] maḳṣūd
Bu devlete nāʾil olmadan[15] kevn ü mekān

ve ʿaḳīde-i şekkerīn-i selām ve taḥiyyat-ı ṭıbḳ-ı nāṭıḳa ile ḥāşiye-i metn-i meclis-i nübüvvet ve vaṣṣāle-i bezm-i nüsḫa-i risālet olan āl ü aṣḥāb-ı bülend-menḳabet رضوان الله تعالى عليهم اجمعين *rıḍvānu'llāhi teʿālā ʿaleyhim ecmaʿīn*[16] ḥażerātınuñ pīşgāh-ı hidāyet-penāhlarına

---

[1] cevāhir-i: cevher-i IB1, KB
[2] cünbān-ı aḫger-i bāre-i: merdce cünbān-ı aḫger-i TS2
[3] ve ʿanber: -IB1, -KB
[4] mihmān-ı: -IB1
[5] bi'l-iḥsāna: bālā-ḫāne-i TS2
[6] *Yakın olan önceliklidir. …(Ayetten kısa bir ifadedir.)* Kur'ân-ı Kerim; Necm: 9.
[7] gevher-i: gevher-çīn-i TS2
[8] *Vahyettiği…(Ayetten bir ifadedir.)* Kur'ân-ı Kerim; Necm: 10.
[9] *levlāke lemā ḫalaḳtu'l-eflāk: levlāke levlāke lemā ḫalaḳtu'l-eflāk* TS2: *Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım* (Hadis).
[10] teşrīf-i ʿarża-i: be-teşrīf-i ʿarża-i KB, teşrīf-i ʿarṣa-i TS2
[11] irādet-i: irāde-i TS2
[12] muraṣṣaʿ-ı važʿ-ı eflāk gerdān: važʿ-ı eflāk IB1, važʿ-ı eflāk gerdān KB, muraṣṣaʿ-ı eflāk gerdān TS2
[13] rubāʿī: beyt IB1, KB
[14] sensin: sen IB1, KB
[15] olmadan: olmadın KB
[16] *Allah Teala, onların hepsinden razı olsun.*

nihāde ḳılınur ki, her biri mesāhil-i birke-i şerʿ-i[1] ġarrā ve mesāric-i cevāmiʿ-i millet-i beyżādur, (ḳıṭʿa[2]);

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Be-sunʿ-ı ḥikmet-i miʿmār-ı āsmān u[3] zemīn

Çehār rükn ile buldı ḳarār ḫāne-i[4] dīn

Niẓām-ı ʿālem-i şerʿ-i münīr olmışdur

Mis̱āl-i çār ʿanāṣır Çehār-yār-ı Güzīn

Ammā baʿd[5]; bu kemterīn ḫāk-i yeksān[6] sāḥa-i naẓm u inşā ve ʿācizterīn-i nemek-çeşān-ı nevāle-i sebk ü imlā Nābī-i ber-hem-zede-bāl-i perākende-edā[7], muḳaddemā şümār-ı sayḥa-i sinīn vāṣıl-ı tārīḫ-i ḫamsīn ve tisʿīn olduġı ḥālde[8] āsitāne-i saʿādetde olduġı ḥālde ḳabā-yı nīm-dūz-ı **Siyer**, Veysī merḥūm[9] tavṣīl-i ẕeyille itmām dāʿiyesi içün taḥrīk-i mevzūn-ı yerāʿa-i[10] ʿācizāne idüp vāḳʿa-i bedrden ekber ġazevāt-ı İslām, Beytu'llāhu'l-ḥarām, Mekke-i mükerreme ḫitāmına dek bi-ḥamdi'llāhi, aḥsen-i taʿbīrāt ve eblaġ-i teşbīhāt üzre teʾyīd-i Yezdānī ve teshīl-i Rabbānī[11] ile intihā-yı merātib-i leṭāfet ü nezāketde tesvīd ü taḥrīr ve kemāl-i derece-i ḥüsn[12] ü belāġat ü feṣāḥatda[13] terḳīm ü tasṭīr olınmışdı. Selāset-i[14] ʿibārāt ve melāḥat-i nikāt ü[15] istiʿārāt bir derecede ṣūret-yāb-ı ḥüsn-i niẓām ve bir mertebede[16] maẓhar-ı ḳabūl-i şekl-i seyyidān-ı[17] enām olmışdı ki, bī-tekellüf,

---

[1] şerʿ-i: şürrāḥ-ı IB1, KB
[2] ḳıṭʿa: beyt IB1, KB
[3] u: -IB1, -KB
[4] buldı ḳarār ḫāne-i: buldılar ez-ḫāne-i IB1, KB
[5] ammā baʿd: -IB1, -KB
[6] ḫāk-i yeksān: cārūb-keşān-ı TS2
[7] -edā: اذا IB1, KB
[8] ḥālde: sālde TS2
[9] merḥūm: merḥūmı TS2
[10] yerāʿa-i: berāʿa-i KB
[11] Rabbānī: Yezdānī IB1, KB
[12] derece-i ḥüsn: ve vech-i aḥsen IB1, derece-i aḥsen KB
[13] feṣāḥatda: feṣāḥat IB1, KB
[14] selāset-i: selāmet-i TS2
[15] ü: -TS2
[16] mertebede: mertebe IB1, KB
[17] şekl-i seyyidān-ı: müşkil-pesendān-ı TS2

nüsḫa-i **Siyer**, Veysī merḥūma hem bāʿis̱-i nesḫ ü şöhret ve hem vāsıṭa-i tecdīd-i iʿtibār u[1] raġbet olup[2] ʿaynı ile māh-ı ṣıyāmuñ ẕeylinde ẓuhūr iden revnaḳ u ārāyiş ü neşāṭ-ı ʿīd, eyyām-ı rūzenüñ evḳāt-ı [IB1 20b] ḫᵛāb-ālūd ve[3] eyyām-ı imsāḳ-nümūdına[4] vesīle-i nisyān ve hengām-ı es̱mār-ı[5] ḥadāʾiḳ ü besātīn, mevsim-i güẕeşte-i evrāḳ u eşcāra[6] vāsıṭa-i rüchān olduġı gibi dest-i raġbetden suḳūṭ ve[7] ṣūretleri nümāyān oldı. Nüsḫa-i nev[8]-ṭarḥ-ı belāġat-nümā-yı faḳīr, nemek-i kitāb-ḫāne-i kibār[9], zīver-i pīş-taḫta-i iʿtibār ve enīs-i çeşm-i dil-i ḥüsn-şināsān-ı ās̱ār olmaġla mālik olanlar temellügi ser-māye-i iftiḫār ve dest-res olmayanlar berhem-zen-i[10] teʾessüf-i bī-iḫtiyār olmaḳ mertebelerine irtiḳā eyledi. Ḥattā, baʿż-ı[11] maḳādīr-şināsān-ı fażl u hüner ve[12] ḫarīdārān-ı gevher-es̱er, kemāl-i[13] şevḳ-i raġbetlerinden mānend-i bādām-ı dü-maġz ve mis̱āl-i ābisten-i tev’em, cild-i vāḥidde bir[14] ḫaṭṭ ile cemʿ itmeleriyle **Siyer-i Veysī-i** merḥūm bir ferzend-i resānende gibi ser-levḥa-i zerrīn ve cedvel-i rengīn ile tecdīd-i libās u[15] ʿunvān ve taḥṣīl-i şöhret ü[16] şān eyledügi daḳīḳa-sencān-ı[17] mīzān-ı inṣāfa ʿıyān ve ḳıymet-şināsān-ı ḳumāş-ı inşāya nümāyāndur. Egerçi, bu zebān-güẕār-ı ḳalem-i iddiʿa şemmāme-i taʿbīrāt-ı hüner-fürūşāne ve dest-būy-ı taḥrīrāt-ı ḫod şitābāne[18] rāyiḥa-i faḫr ü mübāhātdan[19] ḫālī olmaduġı muḥaḳḳaḳdur. Ammā, li’llāhi’l-ḥamd, sirişt-i ḫamīr-i[20] faḳīr o maḳūle kān-rīz-i zaʿm u pindār ve çirkāne vü[21]

---

[1] u: -TS2
[2] merḥūma hem bāʿis̱-i nesḫ ü şöhret ve hem vāsıṭa-i tecdīd-i iʿtibār u raġbet olup: merḥūm hem nesḫ-i şöhret ve hem vāsıṭa-i tecdīd ü iʿtibār u raġbet olur IB1, KB
[3] ve: -KB
[4] -nümūdına: -nümūd IB1, KB
[5] es̱mār-ı: es̱mār ve IB1, KB
[6] eşcāra: aḳmār IB1, KB
[7] ve: -TS2
[8] nev-: bu IB1, KB
[9] kibār: ekbād IB1, KB
[10] berhem-zen-i: bir nemden IB1, pür-nemden KB
[11] baʿż-ı: -IB1, -KB
[12] ve: -IB1
[13] kemāl-i: -TS2
[14] bir: -TS2
[15] libās u: libās-ı TS2
[16] şöhret ü: şöhret-i IB1, KB
[17] -sencān-ı: -sübḥān-ı IB1, KB
[18] şitābāne: nā-şināsāne TS2
[19] faḫr ü mübāhātdan: faḫr-ı mübāhāt IB1, KB
[20] ḫamīr-i: taḥrīr-i IB1, taḫmīr-i KB
[21] çirkāne vü: çirkāne IB1, çirk-ābe-i KB

naḫvet ve delāl-i cāhilāneden muṣaffā olmaġla muṭlaḳā taḥdīs̱-i niʿam ve edā-yı şükr-i vāhibü'l-kirām[1] olduġı yine muḥāṭ-ı ʿilm-i İlāhīdür, (ḳıṭʿa[2]);

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Ḥarf u ṣavt u nefes ve ʿilm ü[3] ḥayāt u ḳudret

Şübhe yoḳ olduġuna cümle ʿaṭiyyāt-ı[4] Ḫudā

Bende vü mālik-i bende Ḫudā'nuñ olıcaḳ

Cehldür kime ki, benüm diyü iderse daʿvā

Lākin es̱er-i merḳūmuñ fetḥ-i Mekke-i mükerremeden ṣoñra ḳābil-i[5] imżā-yı ḫitām ve vāṣıl-ı serḥadde itmām olduġuna baʿż-ı ʿavāʾiḳ-i[6] taḳdīr dāmen-gīr olup yigirmi senedür maʿmūre ve meşhūr-ı Ḥaleb-i Şehbā'da[7] gūşe-nişīn-i [IB1 21a] ʿuzlet ve tūşe-güzīn-i ḳanāʿat olup fıḳdān-ı ser-māye-i tāb ü tüvān ve derecāt-ı mirḳāt-ı ḥayāt-ı ḥadd-i heftādı güz̠ār sebebiyle gülgeşt-i gülşen-serāy-ı Rūm'dan bi'l-külliye, çeşm-bend-i yeʾs ve[8] ḥırmān olduġumuz eyyāmda ol diyārlarda nedret-i ḫarīdār ve ḳıllet-i raġbet ü iʿtibār es̱er-i merḳūmuñ dāʿiye-i itmāmın müsvedde-i żamīrden ḥakk itmişken, [mısr]aʿ;

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

بسا لطيفه كه درضمن نامراد بهاست

Besā laṭīfe ki der-żımn-ı nā-murād bahā'st[9]

ṭıbḳınca[10] eyyām-ı saʿādet-niẓām, ḥażret-i Aḥmed Ḫān[11] *eyyeda'llāhu ve ebḳāhu*, sāḥa-i eḳālīm-i sebʿayı hem-sirişt-i bihişt ve sāye-i maʿdilet-fermān-ı[12] ḫāḳānı, ʿarṣa-i ġabrā-i

[1] vāhibü'l-kirām: vāhib-i ikrām TS2
[2] ḳıṭʿa: beyt IB1, KB
[3] u nefes ve ʿilm ü: nefes ve ʿilm IB1, KB
[4] ʿaṭiyyāt-ı: ʿaṭāyāt-ı IB1, KB
[5] ḳābil-i: nāʾil-i TS2
[6] serḥadde itmām olduġına baʿż-ı ʿavāʾiḳ-i: serḥadde itmām olduġına baʿż-ı ʿavāʾiḳa IB1, serḥadd itmām olduġına baʿż-ı ʿavāʾiḳa KB, serḥadd itmām olmasına baʿż-ı ʿavāʾiḳ-i TS2
[7] senedür maʿmūre ve meşhūr-ı Ḥaleb-i Şehbā'da: sene daḫı maʿmūre-i meşhūre-i Ḥalebü'ş-Şehbā'da TS2
[8] ve: -IB1, -KB
[9] *Muratsızın içinde olan birçok latife değerlidir (güzeldir).*
[10] ṭıbḳınca: ṭıbaḳçe-i IB1, KB
[11] ḥażret-i Aḥmed Ḫān: Aḥmed Ḫānı TS2
[12] -fermān-ı: -fermā-yı TS2

ferādīs-i cinānla hem-dest[1] itdügi hengāmlarda devā᾿ir-i pergār aʿvām-ı[2] ṣad ü pīst ü se merkezinde ḫırām eyledügi eyyāmda meger[3] dīde-i ümmīd-i faḳīrüñüzde[4] müşāhede-i ruḫsāre-i devletle ḳarīr ve pīşāne-i ārzū-nāliş-i[5] küstāḫāne-i āsitāne-i[6] saʿādetde hem-kevkebe-i mühr-i[7] münīr olmaḳ nüvişte-i cerīde-i taḳdīr olmaġla ḥavādiṡ-i iltifāt-ı baʿż-ı vükelā-yı devlet, cünbiş-i[8] taḫt-ı revān-ı himmet-i reh ve āriyyet-i ʿazīmet olmaġla vāṣıl-ı ser-menzil-i pāyitaḫt-ı saʿādet olduḳda bi-ḥamdi'llāhi[9], müşāhede-i kemāl-i iltifāt-ı vükelā-yı devlet ile vāṣıl-ı ʿömr-i s̱ānī ve nā᾿il-i menāṣıb-ı refīʿa-i dīvānī olduḳda ġayret-keşīde-i leb-i ḫūrşīd olan şeref-i dāmen-būs-ı şehryār ile iḳtiżā-yı[10] medāric-i āmāl ü emānī olmaḳ müyesser oldı, (ḳıṭʿa); (*Ahreb*)

Ben bilmez idüm saʿādetin kevkebümüñ
Hem-dūş-ı ḥuṣūl olduġunı[11] maṭlabumuñ
Biñ būse-i ārzū-yı şekībi[12] var imiş
Dāmen-i şehenşehde meger kim lebümüñ

---

[1] hem-dest: hem IB1, hem-pā KB
[2] aʿvām-ı: ʿavām-ı IB1, KB
[3] meger: kemer IB1, KB
[4] faḳīrüñüzde: faḳīr-i kemter TS2
[5] pīşāne-i ārzū-nāliş-i: pīşānī-i ārzū-māliş-i TS2
[6] küstāḫāne-i āsitāne-i: küstāḫāne-i IB1, KB, āsitāne-i TS2
[7] mühr-i: maḥżar-ı IB1, KB
[8] cünbiş-i: cünbiş-baḫş-ı TS2
[9] bi-ḥamdi'llāhi: el-ḥamdu TS2
[10] iḳtiżā-yı: aḳṣā-yı TS2
[11] hem-dūş-ı ḥuṣūl olduġunı: hümā-veş ḥuṣūl olduġı IB1, KB
[12] ārzū-yı şekībi: ārzū şebīni IB1, KB

25. Bu daḫı Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam, Rikāb-ı Humāyūn-ı Şehryār-ı Maʿdelet-şiyem Ḥażretlerinüñ Silaḥdārlıġı Ḫıdmet-i ʿAliyyelerinde iken Muḥāfıẓ-ı Şehbā Sābıḳan Silaḥdār-ı Nāmdār Vezīr Bin[1] Vezīr İbrāhīm Pāşā Efendimüz Ḥażretlerine[2] İrsāl Buyurduḳları Muḥabbet-nāmeleriyle Bir Kīseye Vażʿ Olınup Ol Nā-tüvāna Gönderilen Nevāziş-nāmeleri Şükrānesidür[3]

(18) Saʿādetlü, semāḥatlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-revnaḳ-ı nüzhetkede-i[4] (19) bihiştiyān ve hem-ziynet-i ṣoḥbet-ḫāne-i ḳudsiyān olan pīşgāh-ı dil-ārā-yı [A 18a] (1) rūḥānī-niẓāmlarına şāyān [T 20b] ḳumāş-ı eşʿār-ı tāze-zemīn[5] renginde, perniyān-ı (2) nev-ṭarḥ-ı duʿā ve metāʿ-ı nev-ṭarz-ı ās̱ār şeklinde, perend-i nev-ẓuhūr-ı s̱enā[6] basṭına müsāraʿat (3) żımnında ʿarża[7]-dāşte-i dāʿī-i dil-bendeleri budur ki[8]…

Benüm maʿrifetlü, ṣadāḳatlü sulṭānum (4) ḥażretleri[9]! Çend-rūz muḳaddem muḥāfıż-ı ḫıṭṭa-i Şehbā; devletlü, saʿādetlü[10], āṣaf-ı kişver-ārā[11] (5) İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri s̱enāverüñüze taḥrīr buyurılan ḫulūṣ-nāmeñüz[12] ḥāşiye(6)sinde, bu peder-i vālā-perverüñüz[13], ḳalem-i maḫṣūṣ-ı gevher-bāruñuzdan mütereşşiḥ selām-ı (7) ṣadāḳat-fercām ve pursiş-i ḫāṭır-ı beşāret-niẓāmuñuzla yād buyurduġuñuz[14] mūris̱-i (8) irtiḳā-yı ṭabaḳāt-ı meserret olmışdur. Hemvāre, sāye-i ẓıll-ı [N 24b] İlāhīde, āsīb-i ekdār-ı (9) kevniyyeden, āsūde-nişīn-i maḳṣūre-i[15] ḥıfẓ-ı Rabbānī olasız. Āmīn. Cenāb-ı (10) saʿādetüñüz gibi bir

[1] bin: ibni A
[2] efendimüz ḥażretlerine: efendimüze T, USA
[3] H 17a, N 23b, Ö 21a, T 20a, USA 18a: *Başlık* A: Ṣavb-ı Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿamdan Muḥāfıẓ-ı Ḫıṭṭa-i Şehbā Silaḥdār-ı Sābıḳ İbrāhīm Pāşā'ya Firistāde Buyurılan Nevāziş-nāme ile Tevʾem-i Nābī Efendi Daḫı İltifāt-nāme-i İḥsānına Sezā Buyurup Bir Kīseye Vażʿ u İʿtilāya Olan Teşekkür-nāmesidür Ö
[4] nüzhetkede-i: nüzhet-gāde N
[5] -zemīn: -T, -USA
[6] s̱enā: -A
[7] ʿarża: ʿarż N
[8] -bendeleri budur ki: -bendeleridür H, T, USA, -bendleri budur ki N, Ö
[9] ḥażretleri: -A, -T, -USA
[10] devletlü, saʿādetlü: devletlü T, USA
[11] kişver-ārā: kişver-rā Ö
[12] ḫulūṣ-nāmeñüz: ḫulūṣāneñüz A
[13] vālā-perverüñüz: vālā-perverüñüzi A, dilā-perverüñüzi Ö
[14] buyurduġuñuz: buyurduñuz A
[15] maḳṣūre-i: maḳṣūde-i H, N, T, USA

ẕat-ı ḳadr-şinās taʿyīni ile öyle[1] vezīr-i kerīmü'l-aḫlāḳ, (11) ṭībü'l-aʿrāḳla[2] āġūş-ı yek-varaḳda, hem-zānū-yı nişīmen-i tasṭīr ve hem-pehlū-yı (12) rābıṭa-i taḥrīr olmaḳ daḫı başḳa[3] bir saʿādetdür. ʿAle'l-ḫuṣūṣ (naẓm)[4];

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

ما از تو جداییم بصورت نه بمعنی　　　چون فاصلهٔ بیت بود فاصلهٔ ما

Mā ez-tu cudāyīm be-ṣūret (13) ne be-maʿnā

Çun fāṣıla-i[5] beyt boved fāṣıla-i[6] mā

(Neṣr)[7]; mefhūmı üzre, bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, ṣıdḳ u[8] (14) ittiḥād-ı ḫulūṣ-ı vidādumuza īmādur, (şiʿr)[9]; (15)

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

روحه روحی و روحی روحه　　　من رای روحین عاشا فی البدن

Rūḥahu rūḥī ve rūḥī rūḥahu[10]

Men raʾā rūḥayni (15) ʿāṣā[11] fi'l-beden[12]

(Neṣr)[13]; ṭıbḳı üzre kemāl-i yek-cihetī [T 21a] vü intisābumuza[14] işāret ḳaṣdıyla (16) bir cism derūnında iki rūḥ[15] meṣābesinde, bir kīse-i mektūbda īvā buyurduġuñuz (17) kemāl-i nezāket ṭabʿ-ı derrākūñüze[16] ḥaml olınduġından ġayrı cenābuñuz daḫı ما من شئ الاّ و قد يثلّث

---

[1] öyle: -T, -USA
[2] aʿrāḳla: aʿrāfla H, N, T, aʿrāḳ ile Ö
[3] başḳa: -N
[4] naẓm: -A, -T, beyt Ö, -USA
[5] *fāṣıla-i: fāżıla-i* H
[6] *fāṣıla-i: fāżıla-i* H: *Biz (her ne kadar) senden sûret olarak ayrıyız, mânâ olarak değil. Bizim ayrılığımız, (birbirinden görünüşte ayrı olan) beyitin ayrılığı gibidir.*
[7] neṣr: -A, -H, -N, -T, -USA
[8] ṣıdḳ u: ṣıdḳ-ı A, H, T, N, Ö, USA
[9] şiʿr: -A, beyt H, -N, -T, -USA
[10] *rūḥahu*: *rūḥahu* beyt H
[11] *ʿāṣā*: عشا A, *ġāṣā* T, USA
[12] *Onun ruhu, benim ruhum; benim ruhum da onun ruhudur. Bir bedende yaşayan iki ruhu kim görmüş?*
[13] neṣr: -A, -H, -N, -T, -USA
[14] intisābumuza: intisābumuz N
[15] cism derūnında iki rūḥ: cism derūnında yek rūḥ A, cism derūnında iki H, çeşm derūnında iki rūḥ T, USA
[16] derrākūñüze: idrākūñüze A, N, Ö, USA

mā-min-şey'in illā ve ḳad yus̱elles̱u[1] me'āline riʿāyet ve bu iḫlāṣ u ittiḥāda cenābuñuz[2] daḫı ḥiṣṣedār-ı müşāreket (19) olduġuñuza kendi imżā-yı dil-ārāñuz ile işāret buyurduġuñuzdan ḳaṭʿ-ı naẓar, [A 18b] (1) bizüm iḫlāṣ-ı [N 25a] ġā'ibānemüz, sizlerden ziyāde, كا النّقش فى الحجر *ke'n-naḳşi fi'l-ḥacerī*[3] müstaḥkem[4] dimek (2) ḳaṣdıyla naḳş-ı nigīn-i dil-nişīnüñüzi, ārāyiş-i ẓahr-ı mektūb buyurmaġla daʿvā-yı (3) ṣıdḳ u ittiḥāduñuzı ḳat ḳat te'kīd ü temhīd buyurmaġla bu s̱enāverüñüz[5] daḫı (4) imżā-nüvīs-i taḥḳīḳ ü taṣdīḳ olmışuzdur. Cenāb-ı İlāhī, hemvāre merkez-i saʿādetde (5) dā'im ü sābit[6] eyleye. Āmīn[7]. Benüm saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü[8] sulṭānum ḥażretleri, Allāh teʿālā anları (6) ve cenāb-ı saʿādetüñüzi[9] dil-ḫᵛāhı ile mesrūr u muʿammer eyleye. Vezīr-i müşārün ileyh ḥażretleri (7) Ḥaleb'e teşrīfleri sāʿatinden[10] berü bir sāʿat cenābuñuzuñ medḥ ü s̱enāsından (8) ḫālī güẕer[11] eyledügi vāḳıʿ olmamışdur. Bu mertebe kimesneden bir kimesneye ʿalāḳa-i (9) derūn-ı[12] meşhūdumuz olmamışdur[13]. Anlaruñ taʿbīrāt u teşvīḳātından fażla (10) cenābuñuzuñ[14] daḫı muʿāmele-i ḫulūṣ-ı ġā'ibāneleri[15] ḥaḳ budur ki, [T 21b] vīrāne-i ḫāṭırumuzı (11) ṭaraf-ı şerīfüñüze ceẕb ve ḥüccet-i iḫlāṣ ile cenābuñuza[16] mülk idüp ḥālā kātib-i (12) aʿmāl olan melā'ike-i kirām, cenābuñuzuñ[17] duʿā vü s̱enāsından füzūn[18] defter-i (13) aʿmālümüze bir şey ḳayd [N 25b] itdükleri nādir olmaḳ gerekdür. Lākin[19] benüm

---

[1] *mā-min-şey'in illā ve ḳad yus̱elles̱u*: ما من شئ يثنى الاّ و قد يثلّث Ö: *Hiçbir şey yoktur ki, üçüncüsü (üçlenmiş) olmasın.*
[2] cenābuñuz: cenābuñuza N
[3] *Taşa işlenen nakış gibi...*
[4] müstaḥkem: müstaḥkemter H, N, T, USA, müstaḥkemüz Ö
[5] buyurmaġla bu s̱enāverüñüz: buyurmaġla bu s̱enāveriñüz A, N, buyurduġuñuza s̱enāverüñüz Ö, buyurmaġla s̱enāverüñüz T, USA
[6] saʿādetde dā'im ü sābit: saʿādet N
[7] āmīn: -T, -USA
[8] saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü: saʿādetlü, semāḥatlü A, saʿādetlü, ʿināyetlü N, Ö, saʿādetlü T
[9] saʿādetüñüzi: şerīfüñüzi Ö
[10] teşrīfleri sāʿatinden: teşrīflerinden N
[11] ḫālī güẕer: ḥālī güẕer N, ḫālī güẕār: T, Ö, USA
[12] derūn-ı: derūnī A, Ö
[13] bu mertebe, kimesneden … derūn-ı meşhūdumuz olmamışdur: -T, -USA
[14] cenābuñuzuñ: cenābuñuz N
[15] ġā'ibāneleri: ġā'ibānları N
[16] cenābuñuza: cenābuñuz T, USA
[17] cenābuñuzuñ: cenāb-ı şerīfüñüzüñ A, Ö
[18] füzūn: efzūn Ö
[19] lākin: -N, -T, -USA

sulṭānum, kibārdan (14) birisi bir ḫarābe ḫāne temellük eyledükde elbetde[1] az müddetde anuñ taʿmīrine teveccüh itdükleri (15) ʿādet-i maʿrūfe iken hīç cenābuñuzdan ol maḳūle ḥareket-i taʿmīr ẓuhūr itmedügi[2] (16) mūris̱-i taʿaccüb olmadadur[3]. Eger ṭabīʿat-ı şāʿiriyye[4], müʾeddī-i aḫẕ olınup[5] mūcib-i (17) ʿaṭā olmaduġı[6] ḳāʿideye istimsāk buyurılur ise biz[7] daḫı şāʿir olduġumuz[8] (18) var, ammā zamān-ı iḳtidārumuzda, ehlinden taṣarruf ve dirīġ vāḳıʿ olmamışdur[9]. Cenābuñuza (19) maḳṣūd-ı laṭīfedür, ammā muʿāmele-i sābıḳa-i[10] zerrīn ʿaṭiyyesinden ḥaḳ budur ki, ümmīdümüz [A 19a] (1) münḳaṭıʿ degüldür. Lākin[11], cenābuñuzuñ zamān-ı terbiyye vü vesāṭetinde[12] ẓuhūr itmedüginden ṣoñra (2) ne zamān ẓuhūr idecegi vā-beste-i ʿuḳde-i[13] efkārdur. Hemān Cenāb-ı İlāhī, nūr-ı (3) dīde-i ʿālemiyān[14] olan āfitāb-ı felek-i salṭanatı, hemvāre viḳāyetü'l-ḥıfẓ-ı Ṣamedānī'sinde (4) muʿammer ü müstedām ide. Āmīn, bāḳī[15].

---

[1] ḫāne temellük eyledükde elbetde: ḫāne temellük eyledükde elbette N, ḫāneyi temellük eyledük de elbetde Ö
[2] itmedügi: itdügi H
[3] olmadadur: itmededür H
[4] şāʿiriyye: şāʿirāne A
[5] olınup: olup Ö
[6] olmaduġı: olduġı H
[7] buyurılur ise biz: buyurılur ise bizüm Ö, buyurılur-ısa biz T
[8] olduġumuz: oldıġumuz A, H, T, USA
[9] olmamışdur: olmışdur N
[10] sābıḳa-i: sābıḳan N
[11] lākin: -Ö
[12] vü vesāṭetinde: vesāṭetinde A, vü vesāṭetinden T
[13] ʿuḳde-i: ʿuḳle-i N, T, USA
[14] ālemiyān: ālemiyyān N
[15] āmīn, bāḳī: āmīn A, N, Ö, bāḳī T, USA

26.1. Vāḥidü'l-beşer, S̱āniyü'l-manẓar, S̱ālis̱ü'ş-şems Ve'l-ḳamer, Ḳuṭb-ı Felek-i Salṭanat, Ḥāris-i Mülk ü Millet, Şehenşāh-ı Devrān, Ġāzi Sulṭān Aḥmed Ḫān Ḥażretleri Ol Künc-nişīn-i İnzivāya Gencīne-i Cūdından İʿṭā ve İrsāl Buyurduḳları Zer-i Meserret-es̱er Vuṣūlinde, Dest-i Suʾāli Dergāh-ı Ḳāḍiyü'l-Ḥācāta Bāz ve ʿAṭiyye-i Ġaybiyye Şükrine Zemzeme-pervāz Olduġudur[1]

[T 173b] *Mefʿūlü mefāʿilün feʿūlün*[2]

(10) Ser-rişte nümā-yı gevher-i rāz
Maḳṣūda bu yüzden eyler āġāz

(11) Kim bu[3] dem-i ḥayret-āzmāde
Kim rāh-ı dil idi nā-güşāde

(12) Pejmürdelemişdi[4] bāġ-ı ümmīd
İtmişdi berāt-ı yeʾs-i tecdīd[5]

(13) Ḫuşk olmış idi[6] riyāż-ı āmāl
Āyīne-i dil ġubāra pā-māl

(14) Oldı göze nā-gehān nümāyān
Bir ebr-i sefīd-i[7] ʿanber-efşān

(15) Bir ebr-i sefīd līk merḳūm
Bir ḳaṭre-i feyż-i sırr-ı mektūm[8]

(16) Her lafżı meşīme-i leṭāfet
Maʿnāsı leʾāli-i belāġat

---

1 H 18b, T 22a, N 25b, Ö 29b, USA 19b: *Başlık* Ö: Vāḥidü'l-beşer, S̱āniyü'l-manẓar, S̱ālis̱ü'ş-şems Ve'l-ḳamer, Ḳuṭṭāb-ı Felek-i Salṭanat, Ḥāris-i Mülk ü Millet, Şehenşāh-ı Devrān, Ġāzi Sulṭān Aḥmed Ḫān Ḥażretlerinüñ O Genc-nişīn-i İnzivāya Gencīne-i Cūdından İʿṭā ve İrsāl Buyurduḳları Zer-i Meserret-es̱er Vuṣūlinde, Dest-i Suʾāl Dergāh-ı Ḳāḍiyü'l-Ḥācāta Bāz ve Bu ʿAṭiyye-i Ġaybiyye Şükrine Zemzeme-pervāz Olup Bu Mektūb Ān'est T

2 *Manzume:* -N, T 173b, H 18b, Ö 29b, USA 19b

3 bu: bir Ö

4 pejmürdelemişdi: bize müjdelenmişdi A, pejmürdelenmiş-idi Ö

5 yeʾs-i tecdīd: yeʾsimi tecdīd A, yeʾs-i cedīd T

6 olmış idi: olmış-ıdı A, Ö, olmışdı T

7 sefīd-i: sefīde A

8 mektūm: meknūn A

(17) Mānend-i seḥāb-ı faṣl-ı nīsān[1]

Bāġ-ı dile oldı ḳaṭre-efşān[2]

(18) Ammā ki[3] ne ḳaṭre ḳaṭre-i zer

Her ḳaṭresi āftāb-ı enver

(19) Ḥāşā nice āftāb-ı enver

Mihr aña nice olur ber-ā-ber

[A 19b] (1) Ṣalmış mı[4] cebīn-i mihre sāye

Ṭuġrā-yı ḫidīv-i ʿarş-pāye

(2) Hīç nām-ı şerīf ẓıll-ı Yezdān

Olur mı cebīn-i mihre mihmān

(3) Bu rifʿate ḳandan oldı şāyān

Pīşānī-i āftāb-ı tābān

(4) Çün oldı o ebr-i[5] feyż-perver

Bu ḫāk-i ḥaḳīre ḳaṭre-güster

(5) Līk itdi beni bu ṭurfe-ṣūret

Ġarḳ-ābe-i[6] cūybār-ı ḥayret

(6) Kim bu ne seḥāb-ı cān-fezādur

Kim ḳaṭreleri naẓar[7]-rubādur

(7) Devr eyleyeli sipihr-i[8] devvār

Meşhūr[9] degül seḥāb-ı zer-bār [T 174a]

(8) Dil olmış iken[10] bu ḥāle medhūş

Oldı bu ṣadā resīde-i gūş[1]

---

[1] faṣl-ı nīsān: fażl-ı beyān A, fażl-ı nīsān H

[2] Mānend-i seḥāb-ı faṣl-ı nīsān / Bāġ-ı dile oldı ḳaṭre-efşān: Bāġ-ı dile oldı ḳaṭre-efşān / Mānend-i seḥāb-ı faṣl-ı nīsān A, T

[3] ki: -Ö

[4] ṣalmış mı: ṣalmış-mı T

[5] ebr-i: bir A

[6] ġarḳ-ābe-i: irfāne-i A

[7] naẓar: naẓara Ö

[8] sipihr: sipihre T

[9] meşhūr: meşhūd Ö

[10] olmış iken: olmış-iken A, Ö

(9) K’ey pīr-i füsürde-i kem-endīş

Olmaḳ ne bu pāy-māl-i[2] teşvīş

(10) Bu ebr-i sipihr-i mekremetdür

Ārāyiş-i evc-i ʿāṭıfetdür

(11) Feyyāże-i ʿālem-i digerdür[3]

Yaġdurduġı dürr ile[4] güherdür

(12) Ol ebr mi ẓann idersüñ anı

Kim ola her ebr aña müdānī

(13) Mektūbıdur ol bülend-cāhuñ

Kim maḥremidür cihān-penāhuñ

(14) Bu ol varaḳ-ı kerem-nümādur

Kim evc-i ʿināyete hümādur

(15) Ammā ne hümā hümā-yı gül-per

Her beyżası reşk-i mihr-i enver

(16) Şāhenşehe aḳreb u[5] ḳafādār

Hem kātib-i sırr u hem silaḥdār

(17) Seyf ü ḳalemi be-hem ber-āver

Destinde dü-żıdd[6] olur ber-ā-ber

(18) Hem-nām-ı ʿAlī ṣadīḳ-i fāżıl

Bālāter-i rütbe-i efāżıl

(19) Dānişver-i fāżıl-ı yegāne

Maʿrūf-ı maʿārif-i zamāne

[A 20a] (1)Faḫr-ı ḳudemā vü reşk-i eslāf

Āvāze-fürūz-ı ḥüsn-i evṣāf

---

[1] Dil olmış iken bu ḥāle medhūş / Oldı bu ṣadā reşīde-i gūş … … Mektūb ile bir kerīm dānā / Ser-rişte-i ülfet itdi peydā: -T

[2] ne bu pāy-māl-i: bu ne pā-māl-i Ö

[3] digerdür: dīgerdür Ö

[4] dürr ile: dürle A

[5] şāhenşehe aḳreb u: şāhenşehe aḳreb A, Ö, şāhenşeh aḳreb H

[6] żıdd: ṣad H

(2) Ṣāfī-dil ü ḫayr-ḫᵛāh-ı devlet

Dānā-yı mesāʾil-i ḥaḳīḳat

(3) Dārende-i nüh ḳıbāb-ı gerdūn

Meʾmūlin ide ḥuṣūle maḳrūn

(4) İtdi bu ḥaḳīre[1] ġāʾibāne

Teẕkīre[2] ʿaṭiyye-i şāhāne[3]

(5) Ammā nice şeh ḫalīfe-i dīn

Āb-ı ruḫ-ı gülşen-i selāṭīn

(6) Yaʿni melikü'l-mülūk-ı ʿālem

Ser-tāc-ı şehān ḫidīv-i[4] aʿẓam

(7) Ḫūrşīd-i vücūd-ı[5] rūḥ-ı eyyām

Ṣāhenşeh-i taḫtgāh-ı İslām

(8) Ārāyiş-i mesned-i ḫilāfet

Fermān-dih-i manṣıb-ı şerāfet

(9) Şūyende-i nām-ı Ḫüsrev ü Cem

Ṣāhenşeh-i ekrem ü muʿaẓẓam

(10) ʿAnḳā-yı[6] cihān hümā-yı devrān

Kürsī-i amān ü ʿarş-ı īmān

(11) Şāyeste-i taḫt-ı pādişāhī

Nūr-ı Ḥaḳ u sāye-i İlāhī[7]

(12) Ḫān Aḥmed-i ʿādil-i yegāne

Sulṭān-ı yegāne-i zamāne

(13) Allāh muʿammer ide ẕātın

Medd eyleye rişte-i ḥayātın

---

[1] ḥaḳīre: faḳīre A
[2] teẕkīre: teẕkīr-i A, Ö
[3] şāhāne: şehāne Ö
[4] şehān ḫidīv-i: ḫidīv şehān-ı Ö
[5] vücūd-ı: vücūd u Ö
[6] ʿAnḳā-yı: ʿṣafā-yı Ö
[7] *beyit*: -Ö

(14) İḥsān ile ol ḫidīv-i yek-tā

Dāʿī-i ḳadīmin itdi iḥyā[1]

(15) Sī[2] sālden ol şehenşeh-i dīn

İtmişdi[3] bir iltifāt-ı zerrīn

(16) Şimdi es̱eri gelüp ẓuhūra

Ġarḳ itdi beni yem-i sürūra

(17) Āḫir olup ol es̱er hüveydā

Ās̱ār-ı kerāmet oldı peydā

(18) ʿAṣr-ı pederindeki[4] silaḥdār

Olmışdı delīl-i luṭf[5]-güftār

(19) Gör ḥikmeti[6] yine bir silaḥdār

Oldı sebeb-i ẓuhūr-ı ās̱ār

[A 20b] (1) Anuñla da ḥubba[7] ġāʾibāne

Oldı selefi yine bahāne

(2) Mektūb ile[8] bir kerīm ü[9] dānā

Ser-rişte-i ülfet itdi peydā [T 174a]

(3) Bu luṭfa Cenāb-ı Rabbu'l-erbāb

Ol rütbe ricālin[10] itdi esbāb

(4) Oldı lemeʿāna bu cemīle[11]

Aṣḥābı[12] o merkezüñ vesīle

(5) Oldı bu kerem[13] eliyle cārī

---

[1] iḥyā: aḥkem A

[2] sī: se A

[3] itmişdi: itmiş-idi A

[4] pederindeki: pederinde-ki A

[5] luṭf: luṭfa A, luṭf u Ö

[6] ḥikmeti: ḥikmeti ki A

[7] ḥubba: ḥubba-i A

[8] mektūb ile: mektūbla Ö

[9] kerīm ü: kerīm A, H, T, USA

[10] ricālin: ricālüñ T

[11] lemeʿāna bu cemīle: lemeʿān bu cismle T

[12] aṣḥābı: aṣḥāb T

[13] bu kerem: ikrām A

Bu ẖāke ʿaṭā-yı şehryārī

(6) Olmaġa[1] bu ʿāṭıfet be-dīdār

Hep oldı sebeb birer[2] silaḥdār

(7) Şāyestedür olmaġa bu iḥsān

Ser-māye-i iftiẖār-ı aḳrān

(8) Bu şevḳ ile ṣıġmayup cihāna[3]

İrdi ser-i faẖrum āsmāna[4]

(9) Refʿ itdi göge bu ẖāk-ı rāhı[5]

Tefrīḥ-i[6] nevāl-i pādişāhī

(10) Yoḳ olduġı kimseye müyesser

Bī-renc ṭaleb ʿaṭiyye-i zer

(11) Olmadı mülūkdan[7] nümāyān

Bir kimseye ġāʾibāne iḥsān

(12) Yoḳ geldügi ʿādeten ẓuhūra[8]

İrsāl-i ʿaṭā bilād-ı Rūm'a[9]

(13) İmʿān olınursa kāʾināta

Kim oldı sezā[10] bu iltifāta

(14) Bu da baña bir[11] ʿaṭā-yı Ḥaḳdur

Eslāfda[12] mes̱eli nā-sebaḳdur

(15) Bu luṭf ki oldı mis̱li[13] nādir

Kim ola edā-yı şükre ḳādir

---

[1] olmaġa: olmaġla T
[2] birer: bir A
[3] şevḳ ile ṣıġmayup cihāna: şevḳ ile ṣıġmayup cihān A, şevḳle ṣıġmayup cihāna Ö
[4] āsmāna: esmāya A
[5] ẖāk-ı rāhı: ẖāk-rāhı Ö
[6] tefrīḥ-i: taṣrīḥ A
[7] mülūkdan: bir mülūkdan T
[8] ẓuhūra: ẓuhūr A
[9] Rūm'a: dūra Ö
[10] sezā: -A
[11] bir: -A
[12] eslāfda: İslām'da A
[13] luṭf ki oldı mis̱li: luṭf ki mis̱li oldı Ö, luṭfuña oldı mis̱li T

(16) Luṭf ide ʿala'l-ḫuṣūṣ o yek-tā

Kim mis̱li degül cihānda peydā

(17) Bir vechile aña nisbetüm yoḳ

Bu ʿāṭıfete liyāḳatüm yoḳ

(18) Ben mūr-ı naḥīf ol Süleymān

Ben ḫāk-i ḥaḳīr o ẓıll-ı Yezdān

(19) Yā Rabbi bi-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı ʿālem

Peyveste-i derūnın eyle ḫurrem [A 21a / T 174b]

(1) Olsun dil-i feyż-güsteri[1] şād

Mirʾāt-ı żamīri[2] ġamdan āzād

(2) Yā Rabb ola ṭurduġınca[3] ʿālem

Bālā-yı serīrde mükerrem

(3) Ṣalsun şafaḳ olduġınca gül-gūn

ʿĀlemlere sāye-i humāyūn

(4) Aʿdāsı ola zebūn u ḫaste[4]

Bed-ḫᵛāhı zelīl ü dil-şikeste[5]

(5) Ol rūḥ-ı cihānuñ it İlāhī

Ḥıfẓuñ seri üzre ser-penāhī

(6) İt dest-i ʿināyetüñle yā Rabb

Dil-ḫᵛāhı ne ise hep müretteb

(7) Dāʿī-i kemīn[6] faḳīr Nābī

Dergāh-ı refīʿinüñ[7] türābı

(8) İḥsānına dāʾim ola maẓhar

Ḳalmaya kef-i duʿāsı bī-zer

---

[1] -güsteri: güster T
[2] żamīri: żamīr H
[3] ola ṭurduġınca: ol ṭurduġınca A, ola durduġınca H
[4] zebūn u ḫaste: zebūr ḫaste A, zebūn ḫaste H, T
[5] ü dil-şikeste: şikeste H, dil-şikeste Ö
[6] kemīn: kemīni A
[7] refīʿinüñ: refīʿüñ A, refʿinüñ H, T

26.2. Mektūb Īn est[1]

(10) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[2], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum[3], sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-sirişt-i[4] (11) encümen-i bihişt olan pīşgāh-ı[5] mekārim-destgāhlarına[6] icābet-ḫāne-i Rabbānīsinde[7], (12) imżā-yı ḥüsn ü ḳabūle[8] ser-i iḳbāle-i daʿavāt-ı zūd-teʾs̱īr ve medrese-i melekūtda, (13) taḥsīn ve taḳrīẓ-i Bircīs'e aḥrā[9] risāle-i taḥiyyāt-ı tāze-taʿbīr nis̱ārı[10] küstāḫāne-i (14) ism-i[11] pursiş-i ḫāṭır-ı mübārekleriyle tez̠yīl olınur[12]. Hemvāre, erfaʿ-ı[13] medāric-i (15) ʿizzet ve erḳā-yı maʿāric-i saʿādet olan[14] merkez-i ḳurb-ı ḫıdmet, ẓıll-ı İlāhīde, (16) maġbūṭ-ı ḫademe-i rūḥāniyān ve hem-zānū-yı [N 26b] şāhid-i āmān olalar[15]. Ḥāl-i dāʿī-i (17) ʿināyet-dīdeleri, taʿalluḳgāh-ı çeşm-i tefaḳḳūd buyurılur ise[16] bi-ḥamdihi subḥānehu[17], henüz (18) tār-ı[18] enfās-ı ḥayāt-ı dīdeleri, nā-küşte[19] olup metn-i duʿā-yı ʿömr-ü devlet-i şehenşāhī[20], (19) duʿā-yı ẕāt-ı ḫayrları ile taḥşiye olduġı[21] [T 24b] ʿallāme-i ʿirfānlarına nā-pūşīdedür. [A 21b] (1) Çeşm ü gūş-ı şevḳ-endūdumuz[22], vaḳf-ı rāh-ı intiẓār

[1] H 20b, T 22a, N 26a, Ö 31b, USA 19b: *Başlık* A: -N, -T, -USA
[2] saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: semāḥatlü, ʿināyetlü Ö, saʿādetlü, ʿināyetlü T, USA
[3] nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum: -T, -USA
[4] hem-sirişt-i: hem-rişt-i N
[5] pīşgāh-ı: bihiştgāh-ı A
[6] destgāhlarına: destgāhları N
[7] Rabbānīsinde: Rabbānīde N, T, -Ö
[8] ḳabūle: ḳabūl A
[9] aḥrā: aḥrā-yı T, USA
[10] nis̱ārı: s̱enāveri A
[11] ism-i: resm-i Ö
[12] tez̠yīl olınır: tez̠līl olur A, tez̠līl olınır T, USA
[13] erfaʿ-ı: rāfiʿ-i A
[14] hemvāre, erfaʿ-ı medāric-i ʿizzet ve erḳā-yı maʿāric-i saʿādet olan: -T, -USA
[15] āmān olalar: nev-ḫırām-ı āmān olasız Ö
[16] buyurılur ise: buyurılursa A, buyurılur-ısa T
[17] *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan Allah'a hamd ile.*
[18] tār-ı: nār-ı T, USA
[19] ḥayāt-ı dīdeleri, nā-küşte: ḥayāt nā-küşte A, T, USA, ḥayāt nā-küste Ö
[20] şehenşāhī: şāhenşāhī T, şehenşāhī-i N
[21] ḫayrları ile taḥşiye olduġı: ḫayrları ile taḥşiye olınduġı A, ḫayrlarıyla taḥşiye olduġı N, ḫayrlarıyla taḥşiye olınduġı Ö
[22] -endūdumuz: -endūdemüz T, USA

iken mübārekterīn evḳātda, (2) nemīḳa-i nemekīn-i[1] taʿbīr-i zer-efşānları, ḥammāme-i Ḥarem gibi ser-i iftiḫārumuza sāye(3)-güster[2] olmaġın, (beyt)[3];

Mefʿūlü fāʿilātü, mefāʿīlü, fāʿilün

دل از نشاط نامه لطفت جو کودکان　　　صد بار خوانده و دیکر از سر کرفته است

Dil ez-neşāṭ nāme-i luṭfet[4] çu kūdegān

Ṣad bār ḫʷānde[5] vü dīger ez(4)-ser-girifte est[6]

(Neṣr)[7]; ṭıbḳı üzre miyān-ı dest ü leb ve[8] çeşm ü gūş u serde ẓuhūr (5) iden ġavġā-yı taḳdīm-i ḳıble-i[9] taʿẓīm sükūnından ṣoñra derūn-ı ḥikmet-i meşḥūnında[10], maḥzūn (6) olan şümūs-ı şārıḳa-i āsmān-salṭanat ايّده الله و ابقاه *eyyeda'llāhu[11] ve ebḳāhu* dıraḫşān (7) yaʿnī, bu iḥsān-ı dīde-i ḳadīmlerine ʿināyet-i ʿaṭiyye-i cihāndārī ki, (şiʿr)[12];

(Vezin?)

ما مرسل اسرع فى النّجاح　　　من اصفر مدور صحاح

Mā[13]-murselun esraʿu (8) fi'n-necāḥ

Min-aṣfarin[14] mudevverin ṣıḥāḥ

ve ṣāḥib-i Maḳāmāt'uñ (mıṣraʿ)[15];

لولا التقى لقلت له جلّ قدرته

---

[1] nemekīn-i: -resān A
[2] sāye-güster: sāye-i güsterīn H, N
[3] beyt: -A, -N, -T, -USA
[4] luṭfet: luṭf T, USA
[5] *bār ḫʷānde*: *pāre* A, *pāre ḫʷānde* Ö, T, USA
[6] *Gönül, senin lütuf mektubunun sevincinden çocuklar gibi şendir. (Gönül, o mektubu) yüz defa okudu ve (onu) tekrar baştan aldı.*
[7] neṣr: -A, -H, -N, -T, -USA
[8] ve: -A, -H, -N, -T, -USA
[9] ḳıble-i: -A
[10] meşḥūnında: meşḥūnda H, meşḥūnından N
[11] *eyyeda'llāhu*: *ebbeda'llāhu* A, Ö: *Allah onu desteklesin (güçlendirsin) ve daim kılsın.*
[12] cihāndārī ki, şiʿr: cihāndārı-ki A, N, cihāndārı T, USA
[13] mā-: yā A, H, N, USA, bā- T
[14] aṣfarin: اصطر A, -T; *Hiçbir gönderilmiş olan, gerçek yuvarlak sarıdan (altından) başarıda daha hızlı değildir!*
[15] mıṣraʿ: -A, -H, -N, -T, -USA

Lev la'l-tuḳā le-ḳultu le-hu (9) cellet[1] ḳudretuhu

(neṣr)[2]; taʿbīr-i [N 27b] ārāyiş-i pīşānī-i iştihārıdur. Nümāyān olduġı ḥāletde[3], ʿaynı (10) ile dīde-i Yaʿḳūb-ı ḥazīne[4] pīrāhen-i Yūsuf-ı ʿazīzden ḥāṣıl olan nūr-ı[5] sürūruñ (11) numūnesi ẓāhir olup bī-iḫtiyār, dest-i duʿā efrāşte-i bārgāh-ı[6] Kibriyā (12) ḳılınmışdur. Ol teşne-i[7] rūḥānī ve ẕevḳ-ı vicdāniyyenüñ beyān-ı şānına şāyeste (13) taʿbīr henüz şükūfe-i nev-ẓuhūr-ı [T 23a] tenhāda[8] ism gibi luġat-ı[9] imkānda nā-peydā olmaġın, edā-yı (14) ḥaḳḳ-ı teşekküri zebān-ı ḥāle ḥavāle olınmışdur. Cenāb-ı Ḥaḳ, merdüm-i çeşm-i kāʾināt (15) olan ẕāt-ı humāyūnların meda'd-dehri bālā-yı serīr-i İskenderīde, nigāh(16)-dāşte-i viḳāyetü'l-ḥıfẓ-ı emn ü selām idüp sāye-i humāyūnların, mefāriḳ-i (17) iḥsān-dīdegāndan[10] zāʾil eylemeye. Āmīn. Bu kemīne-i bī-liyāḳat, ḫıṭṭa-i baʿīdede, (18) ḥavāle-gerd-i żamīr-i kerāmet-maḳrūn ve zebān-güẕār-ı humāyūn buyurılmaḳ[11], pīr-i nā-tüvānı[12] nāʾil-i (19) ʿömr-i s̱ānī itmekle baḳıyye-i ḥayāt, vaḳf-ı ʿömr-ü devletleri ḳılınmışdur. Bā-ḫuṣūṣ, iḥsān-ı [A 22a] (1) humāyūn-ı ḳadīmden, me'lūf-ı ziyāreti olduġumuz ḫazīne-i humāyūn[13] mühriyle [N 27b] ẓuhūr itmegin (2) ʿāşıḳ-ı güm-kerde-yāb gibi çeşm-i derūnımuza mālīde ve[14] teberrüken ṣandūḳ-ı[15] taʿẓīmde nühüfte (3) ḳılınmışdur. Şevketlü, kerāmetlü, veliyyü'n-niʿam efendimüzüñ, tehniyye-i[16] cülūs-ı humāyūnları içün[17] iki (4) üç sene muḳaddem, bir ḳaṣīde-i ġarrā naẓm olınup lākin żımnında[18] ʿādetā melḥūẓ olan (5) rāyiḥa

---

1 *cellet*: *celle* Ö: *Eğer korkmasaydım "Ona (paraya) sen kudreti yüce olan tanrısın." derdim.* (Harîrî-Makâmât)
2 neṣr: -A, -H, -N, -T, -USA
3 ḥāletde: ḥālde Ö
4 ḥazīne: ḫazīne A, H, N, T, USA
5 nūr-ı: -Ö
6 bārgāh-ı: -T, -USA
7 teşne-i: neşʾe-i Ö, USA, T
8 tenhāda: nihāda Ö
9 luġat-ı: -A, laġib-i T, USA
10 iḥsān-dīdegāndan: iḥsān-ı dīde-i kāndan USA
11 buyurılmaḳ: buyurmaḳ N
12 -tüvānı: -tüvān N
13 ḳadīmden, me'lūf-ı ziyāreti olduġumuz ḫazīne-i humāyūn: -U
14 çeşm-i derūnımuza mālīde ve: çeşm-i derūnımuza mālīde A, USA, çeşm ü rūyumuza mālīde H, N, T
15 ṣandūḳ-ı: ṣandūḳa-i H, N
16 tehniyye-i: -Ö
17 humāyūnları içün: humāyūnları-çün Ö
18 olınup lākin żımnında: olınup lākin żımnda A, olınmışdur lākin żımnında Ö

ṭamaʿ-ı[1] mūriṡ-i ḥicāb olmaġın irsālinde[2] tereddüd olınmış idi[3]. Ḥālā, cāʾize-i humāyūn (6) pīşīn ẓuhūr itmegin[4] irsāle cesāret olındı. Velādet-i (7) humāyūnları içün olan[5] tārīḫ daḫı ġālibā resīde-i naẓar-ı enverleri [T 23b] olmamaḳ iḥtimāliyle (8) ṣūreti irsāl[6] olındı. Bir vaḳt-i münāsibde, ʿarż u teblīġi[7] vā-beste-i reʾy-i ʿālīleridür. (9) Ol bābda[8] luṭf u kerem cenāb-ı refīʿü'ş-şānuñdur.

26.3. Der-kenār Nüvişte

Benüm ḥaḳīḳatlü, fażīletlü[9], nūr-ı dīdem, (10) sulṭānum ḥażretleri[10]! Āṡār-ı faḳīrānemüzüñ tamāmen irsāline vaḳit müsāʿid[11] olmadı. Ammā sābıkan Ḥaleb (11) Monlası[12] Kevākibī-zāde Veliyü'd-dīn Efendi[13], tamāmen bir nüsḫasın götürmişdür[14]. Raġbet buyurılur ise[15] (12) anlardan istinsāḫ buyurasız. Bu dāʿī-i [N 28a] dil-dāde ḥaḳḳında Allāh teʿālā muʿammer eyleye[16], (13) muʿāmele-i ġam-ḫᵛāruñuz[17] müşāhedesi bu faḳīri[18] küstāḫ itmekle zāviye-i ḫāṭır-ı fātirde (14) emānī-i ʿalemden bāḳī ḳalan ārzū-yı nühüfteyi ki, mālīḫulyā[19] aḳsāmından idügi, bī(15)-iştibāhdur[20]. Ḥużūr-ı saʿādete ʿarż u iʿlām dāʿiyesi, ḫalecāndan ḫālī[21] (16) olmayup lākin bu ṭarafda şerm ü ḥicāb daḫı[1] māniʿ olmaġla

---

[1] ṭamaʿ-ı: -A, -H, -N, -T, -USA
[2] olmaġın irsālinde: olduġından irsālde Ö
[3] olınmış idi: olınmışdı A, T, olınmış-ıdı Ö, USA
[4] pīşīn ẓuhūr itmegin: pīşīn ẓuhūr itmegin ẓuhūr itmegin A, peşīn ẓuhūr itmegin T
[5] humāyūnları içün olan: humāyūnları içün A, H, N, T, USA, humāyūnlar içün olan Ö
[6] irsāl: iḥsān Ö
[7] u teblīġi: teblīġ A, u teblīġ T, USA
[8] ʿālīleridür, ol bābda: ʿālīlerindür, ol-bābda A, ʿālīleridür, ol-bābda T, USA
[9] fażīletlü: -T, -USA
[10] ḥażretleri: -A, -N, -T, -USA
[11] müsāʿid: -A, -N, -T, -USA
[12] monlası: mollası A, ḳāḍısı Ö
[13] Efendi: -A
[14] götürmişdür: görmişdür A, götürmişlerdür T
[15] buyurılur ise: buyurılursa A, buyurılur-ısa T
[16] eyleye: eyle A
[17] -ḫᵛāruñuz: -ḫᵛārāneñüz A, Ö
[18] faḳīri: faḳīr A, T
[19] nühüfteyi ki, mālīḫulyā: nühüfteyi ki, māliḫūlyā A, T, N, tehniyyeyi ki, mālīḫulyā T, USA
[20] idügi, bī-iştibāhdur: idügi, bī-iştibāhīdür A
[21] ḫālī: ḥāli Ö

küstāḫāne kemāl-i tereddüd ile (17) ber-dāşte-i mevḳiʿ-i inhā ḳılınur ki, eger terbiye-i müşfiḳāneñüz ile[2] ʿālem-i bālādan tekrār (18) iḥsān ṣūreti nümāyān olursa[3] beyt-i mükerremüñ kisvesi tecdīd olınduḳça[4] (19) sābıḳı[5] müsteḥaḳḳına iʿṭā olınduġı gibi beden-i muḳaddes[6] ḳıble-i ʿālem istiʿmālinden [A 22b] (1) muʿaṭṭal olan kürklerüñ[7] biricigi ile bu dāʿī-i peder-māndeleri iḥyā buyurılur ise[8] (2) rāyiḥa-i [T 24a] cism-i ḫilāfet-penāhlarıyla[9] tecdīd-i ḳuvvet-i ḥayāt itdügümüzden ġayrı tā-be-ḳıyāmet, (3) evlād-ı evlādumuza[10], ser-māye-i mübāhāt ü iftiḫār olacaġı bedīhīdür. Merḥūm u maġfūrla (4) peder-i ḫuld-āşiyān-ı vālā-güherleri efendimüzden[11] bir defʿa, sūr-ı humāyūnda, [mısr]aʿ[12];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilātün

Ne bir maḥalli didirdük[13] ne (5) der-kenār idebildük

(Nes̱r)[14]; ġazelini istimāʿ ve istiḥsān [N 28b] buyurduḳlarında ve bir defʿa (6) daḫı ḥacc-ı şerīfden gelüp[15] **Tuḥfetü'l-Ḥarameyn** nüsḫasın ʿarż itdügümüzde[16] ve bir defʿa (7) ikimüz de[17] ḳarīḥa-i humāyūnlarından birer kürk-i semmūr iḥsānına maẓhar olduġumuz lez̠z̠eti, henüz[18] (8) demāġ-ı cānda bāḳī ḳalmaġın; ما من شئ الاّ و قد يثلّث *mā-min şeyʾin illā ve ḳad yus̱elles̱u*[19] mefhūmınuñ itmāmı, (9) Allāh teʿālā muʿammer eyleye, bu efendimüzüñ

---

[1] bu ṭarafda şerm ü ḥicāb daḫı: bu ṭarafdan şerm ü ḥicāb A, bu ṭarafda şerm ü ḥicāb H, N, T, USA, bir ṭarafdan şerm ü ḥicāb daḫı Ö
[2] ile: -le A
[3] olursa: olınırsa N
[4] olınduḳça: olduḳça A
[5] sābıḳı: sābıḳan H
[6] muḳaddes: muḳaddese N
[7] kürklerüñ: kürklerin A, USA
[8] ise: -sa A, -ısa T
[9] cism-i ḫilāfet-penāhlarıyla: çeşm-i ḫilāfet-penāhlarıyla N, çeşm-i ḫilāfet-penāhlarına T, USA
[10] tā-be-ḳıyāmet, evlād-ı evlādumuza: bi'l-ḳıyāmet, evlādumuza A, tā-be-ḳıyāmet, evlādumuza N, tā-be-ḳıyāmet, evlād-ı evlādumuz ile Ö
[11] efendimüzden: efendimüzden T, N
[12] [mısr]aʿ: -A, -N, -T, -USA
[13] didirdük: -A
[14] nes̱r: -A, -N, -T, -USA
[15] gelüp: -T
[16] itdügümüzde: buyurduḳlarında A
[17] ve bir defʿa ikimüz de: -T, -N, -Ö, -USA
[18] henüz: -U
[19] *mā-min şeyʾin illā ve ḳad yus̱elles̱u*: *mā-min şeyʾin yus̱ennā illā ve ḳad yus̱elles̱u (İkil kılınan hiçbir şey yokdur ki, üçlü kılınmsın.)* Ö: *Hiçbir şey yoktur ki, üçüncüsü (üçlenmiş) olmasın.*

iḥsānından ẓuhūr itmek mālīḫulyāsını[1] defʿa-i (10) ḳudret bulamaduġumdan küstāḫāne āverde-i zebān-ı ḳalem ḳılındı. Lākin bu iḥsāna[2] (11) liyāḳat-ı ḥaddüm olmaduġın bilürüm. Ammā āfitāb-ı tābānuñ nūrı, pestlere[3] (12) taʿalluḳ itdügi ḳadar āfitāba mūriṡ-i naḳṣ olmaduġı maʿnā tesliyet-baḫş-ı ḫāṭır-ı (13) tereddüd olmadadur. Taṣvīrüñüzde[4] reʾy-i ḥakīmāneñüz olup ve[5] müʾeddī-i renciş-i (14) tabʿ-ı humāyūn olmaz ise luṭf[6] u kerem Cenāb-ı Kerīmüñdür. Ve illā teġāfül buyurmañūzdan[7] (15) daḫı memnūnum. Cenāb-ı [T 24b] saʿādetüñ[8] tedbīr-i ḥakīmānesine ḥavāle olınmışdur.

Benüm saʿādetlü, (16) devletlü[9] sulṭānum! Cenāb-ı saʿādete olan leẕẕet-i muḫāṭabāt-ı ḫayāliyye[10] bāʿiṡ-i (17) ıṭnāb-ı taḥrīr olduġundan ʿafvuñuz ricā olınur, (beyt)[11]; (18)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

لذیذ بود حکایه درازتر کفتم   چنانکه حرف عصا کفت موسی اندر طور

Leẕīẕ būd ḥikāye[12] dır[N 29a]-āzter[13] goftem

Çünān ki ḥarf-i ʿaṣā[14] goft Mūsā ender-Ṭūr

(19) Bāḳī hemīşe luṭf u ʿināyet, cenāb-ı ʿālī-şānuñdur[15]. [A 23a]

---

[1] mālīḫulyāsını: māliḫūlyāsı A, Ö, māliḫūlyāsını T, N
[2] iḥsāna: iḥsān A, N
[3] pestlere: bestāna Ö, peslere T, USA
[4] olmadadur, taṣvīrüñüzde: olmada, taṣvīrüñüzde N, olmadadur, taṣvībüñüzde T
[5] ve: -A, -H, -N, -T, -USA
[6] tabʿ-ı humāyūn olmaz ise luṭf: tabʿ-ı humāyūn olmaz ise luṭf ise N, humāyūn olmazsa luṭf T, USA
[7] buyurmañūzdan: buyurmañuz T, USA
[8] saʿādetüñ: şerīfüñ Ö
[9] devletlü: -T, -USA
[10] ḫayāliyye: ḫaliye T, USA
[11] olduġından ʿafvuñuz ricā olınır, beyt: olduġından ʿafvuñuz ricā iderüm A, olduġından ʿafvuñuz ricā iderüm, beyt Ö, olduġından ʿafvuñuz ricā olınır H, N, T, USA
[12] ḥikāye: ḥikāyet H, Ö, T, USA
[13] dırāzter: dırāzter A, رازتر T, ازتر USA
[14] *çünān ki ḥarf-i ʿaṣā*: *cenāb-ki ḥarf-i ʿaṭā* A: Beyitin manası: *Musa'(nın) Tur Dağı''nda "asa"(dan bahsederken) sözünü uzattığı gibi (ben de) lezzetli olduğu için hikâyeyi uzattım.*
[15] Bāḳī hemīşe luṭf u ʿināyet cenāb-ı ʿālī-şānuñdur: Bāḳī luṭf u ʿināyet cenāb-ı ʿālī-şāndur A, *Bāḳī hemīşe ʿizz ü saʿādet ḳarīn-i mübārek bād, bi-rabbi'l-ʿibād* H, Bāḳī luṭf u ʿināyet cenāb-ı ʿālī-şānuñdur Ö, Bāḳī hemīşe ʿināyet cenāb-ı kerīmu'ş-şānuñdur T, USA

27.1. Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı Ferişte-ḫıṣāl Ol Ṣāḥib-i Maʿārif ü Kemāl, Vālī-i Ḥaleb Olan Müşīr-i Bī-hemāl İbrāhīm Pāşā'ya Tevcīh-i Siyāḳında İrsāl Buyurduḳları Mektūb-ı Emr-üslūblarınuñ Şükri ve Müşārün ileyhüñ Medāyiḥi Taḥrīriyle Olan Duʿā-nāmesidür, Ẕikr Olınur[1]

(5) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ḥaḳīḳatlü, mekremetlü[2], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum[3], ʿazīz ve mükerrem aġā-yı ʿālī-şānum, oġlum[4], sulṭānum ḥażretlerinüñ ṣaff-ı aʿlā-yı[5] (6) devlet-serāy-ı ḫāṣ ve mesned-i bülend-i maḳāmāt-ı[6] iḫtiṣāṣ olan müstaḳarr-ı mīnū-niẓām-ı (7) vesīʿü'l-iḳtiṣāṣları pīşgāhına dest-i taʿẓīm ile vażʿ-ı şükūfedān-ı reng-ā-reng-i (8) s̱enā ve basṭ-ı fevākih-i gūn-ā-gūn-ı duʿā ʿaḳībinde ḫulāṣa-i mefhūm-ı ruḳʿa-i bī-riyā[7] budur ki, Cenāb-ı (9) Ḥaḳ celle şānuhu, mecmūʿa-i dest-i iʿtibār olan ẕāt-ı maʿārif-i meşḥūnlarından[8] [T 25a] maḥfaża-i (10) ʿināyet-i Rabbānīde[9] mükerrem [N 29b] ve eczā-yı iḳbāl ü[10] āmāllerin āġūş-ı şīrāze-i ṣıyānet-i (11) Ṣamedānī'sinde[11] müstaḥkem eyleye! Ġalebe-i inciẕāb-ı ṭabīʿī[12] ve teʾs̱īr-i ʿalāḳa-i ḥaḳīḳīden[13] münbaʿis̱ (12) mekremet-nāme-i ṣadīḳāneleri[14] vürūdı dīde-i pīr-i Kenʿān'a[15] būy-ı pīrāhen-i Yūsuf (13) ʿamelin ifāża idüp dil ü dīde-i[16] iştiyāḳ-endūd-ı leb-rīz-i nūr-ı sürūr olduġundan (14) fażla ḳıble-i ʿālemiyān[17]

---

[1] H 22a, N 29a, Ö 22b, T 24b, USA 22a: *Başlık* A: Ḥażret-i Cenāb-ı Veliyyü'n-niʿam-ı Ferişte-ḫıṣāl Ol Ṣāḥib-i Maʿārif ü Kemāl, Vālī-i Ḥaleb Olan Müşīr-i Bī-hemāl İbrāhīm Pāşā'ya Tavṣiye Siyāḳında İrsāl Buyurduḳları Mektūb-ı Emr-üslūblarınuñ Teşekküri ve Müşārün ileyhüñ Medāyiḥi Taḥrīriyle Olan Duʿā-nāmesidür Ö

[2] Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ḥaḳīḳatlü, mekremetlü: Saʿādetlü, semāḥatlü, mekremetlü A, H, N, Saʿādetlü, mekremetlü T, USA, Saʿādetlü, ʿināyetlü, ḥaḳīḳatlü Ö

[3] ibtihācum: iftiḫārum Ö

[4] ʿazīz ü mükerrem aġā-yı ʿālī-şānum, oġlum: -A, -H, -N, -T, -USA

[5] ṣaff-ı aʿlā-yı: ṣaffu'l-aʿlā-yı A

[6] maḳāmāt-ı: mamḳat A

[7] ruḳʿa-i bī-riyā: ruḳʿayı riyā T

[8] meşḥūnlarından: meşḥūnların A, N, meşḥūnlarını Ö

[9] Rabbānīde: Rabbānīsinde A

[10] ü: -T, -USA

[11] ṣıyānet-i Ṣamedānī'sinde: Ṣamedānī'de Ö

[12] ṭabīʿī: ṭabʿī Ö

[13] ḥaḳīḳīden: ḥaḳīḳatden H, N, T, USA

[14] ṣadīḳāneleri: ṣadīḳānları N, T, USA

[15] Kenʿān'a: Kenʿān T, USA

[16] dil ü dīde-i: dil dāʾire-i N, dīde-i Ö

[17] ʿālemiyān: ʿālemiyānı A

ve Kaʿbe-i ḥācetmendān[1] olan pīşgāh-ı rūḥānī-sirişt-i (15) ẓıll-ı İlāhīde[2] zebān-güẕār-ı terbiye ve taʿrīf buyurılduġı taʿbīrāt-ı ʿanberīn sūdā-yı (16) ʿilāve-i behcet ü ihtizāz olup duʿā-yı imtidād-ı[3] ʿömr-ü devlet ve edā-yı (17) teşekkürāt-ı[4] niʿmet-i deryālarından dest ü pā-zen-i[5] şināverāne iken ḥikmeten[6] (18) mektūb-ı dil-āşūb-ı ʿināyet-maṣḥūbları muḥāfıẓ-ı[7] ḫıṭṭā-i Şehbā, vezīr-i bī-naẓīr[8], (19) saʿādetlü İbrāhīm Pāşā Ḥażretlerinüñ[9] yevm-i nüzūllerine[10] müṣādif olup ibtidāʾ-ı[11] şeref-i [A 23b] (1) mülāḳātda anlaruñ yed-i kerīmlerüñden[12] bu dāʿīlerine[13] vāṣıl olup ḫāṣiyyet-i mektūb-ı (2) şerīfüñüz meclis-i evvelde[14] muʿāmele-i ülfet ü[15] istīnāsa bāʿiṡ olduġundan[16] ġayrı (3) ol ṣoḥbet-i rūḥ-baḫşā [N 30a] tamāmen idāre-i sübḥā-i ṡenā ve iʿāde-i ḫayr-ı duʿāñuzla[17] [T 25b] ḫitām bulmışdur. (4) Ḥāşiye-i mektūb-ı ʿanberīn-raḳamuñuzda[18] āṣāf-ı müşārün ileyh ḥażretleri, medāyiḥe[19] taḥrīr (5) buyurduġuñuz kelimāt-ı pākīze-simāt, ʿayn-ı vāḳıʿ ve[20] nefsü'l-emre muṭābık olduġı (6) cāy-ı kelām degül, ammā ḥaḳ budur ki, her ne-ḳadar[21] medd-i ḳumāş-ı ṡenā[22] olınsa anlaruñ[23] bālā-yı istiʿdād(7)ından ḳāṣır ve anlaruñ celāʾil-i evṣāfı ve medāyiḥ-i aḫlāḳı ḥudūd-ı[24] taʿbīr ü taḥrīrden[25] mütezāyid (8) ü mütekāṡirdür. Ẕāt-ı şerīflerinde,

---

[1] ḥācetmendān: ḥācetmendānı A
[2] İlāhīde: ilāhiydi A
[3] ümtidād-ı: -N
[4] teşekkürāt-ı: teşekkür-i Ö
[5] dest ü pā-zen-i: dest-i niyāzdan T, USA
[6] ḥikmeten: ḥikme-i A, ḥikmetuhu N, USA
[7] -maṣḥūbları muḥāfıẓ-ı: -meşḥūnları muḥāfıẓ-ı H, N, -maṣḥūbları muḥāfaẓa-i T, USA
[8] vezīr-i bī-naẓīr: vezīri naẓīr H, āṣaf-ı bülend-rā Ö
[9] Pāşā Ḥażretlerinüñ: Pāşā A, H, N, T, Pāşā'nuñ Ḥażretlerinüñ Ö
[10] nüzūllerine: nüzūllerinde N
[11] ibtidāʾ: ibtidā-yı A, Ö
[12] kerīmlerüñden: kerīmlerinden Ö, USA
[13] müṣādif olup ibtidāʾ-ı … kerīmlerüñden bu dāʿīlerine: -H
[14] şerīfüñüz meclis-i evvelde: şerīfüñüz meclis-i evvelinde H, şeref meclis-i evvelde N
[15] ü: -A
[16] olduġundan: olduġundan Ö
[17] duʿāñuzla: u duʿāñuzla H, duʿāñuz ile Ö, T, USA
[18] raḳamuñuzda: raḳamuñuzdan N
[19] medāyiḥe: medāyiḥinde H, T, USA, medāyiḥine Ö
[20] ve: -Ö
[21] ne-ḳadar: ḳadar A
[22] ṡenā: -A
[23] anlaruñ: -Ö
[24] medāyiḥ-i aḫlāḳı ḥudūd-ı: medāyiḥi aḫlāḳ ḥudūd-ı N, medāyiḥ-i aḫlāḳı ḥadd-i Ö
[25] taḥrīrden: taḥrīr A

vedīʿa-ı İlāhī olan maʿārif ü[1] feżāʾil (9) ve ʿaḳl ü rüşd ve dāniş ü taḳvā ve sāʾir aḳsām-ı ṭabīʿat ü mürüvvet (10) maḳūlelerine cenābuñuz bizden muḳaddem ʿālim olmaġla evṣāf-ı ḥamīdelerinüñ taʿrīfi, (11) bu faḳīrüñ minnet-keş-i[2] taʿbīr ü taḥrīri degüldür. Ancaḳ bizüm meşhūd u maʿlūmumuz olan (12) budur ki, ẕātlarında merkūz olan cevāhir-i aṣālet maḥallinde ẓāhir olup ḫıṭṭa-i (13) Şehbā'ya teşrīflerinde ekābir ü aṣāġir[3], bi'l-cümle, muʿāmelāt-ı[4] iltifāt-ı ḥaḳīmāne (14) ve mücāẕāt-ı[5] lāzıme-i ḥākimānede olan ḥarekāt-ı muʿtedilelerinüñ memnūnı (15) olup bi'l[6]-ittifāḳ, enderūnı [N 30b] ve bīrūnı duʿā-yı devlet-i şehryārīde hem-zebān (16) ü ittifāḳ[7] olmışlardur. ʿAlima'llāh, gerek levāzım-ı ʿiffet ve istiftā-yı ʿismet[8] ve gerek (17) icrā-yı [T 26a] levāzım-ı niẓām-ı ḥükūmetde[9] bu faḳīrüñüz, eslāfında mis̱lin görmedüm. Es̱er-i meymenet-i (18) ḳudūmlarından nāşī belde-i vesīʿü'l-eṭrāf-ı Ḥaleb'de vāḳıʿ olan on beş[10], (19) yigirmişer senelik ḫuṣūṣ-ı ḳattāl[11] u seffāk maḳūlelerinden dört, beş nefer [A 24a] (1) şaḳī ki, her bir vālī-i cedīd geldüginde[12] ahālī-i maḥalleleri[13] şerlerinden ḫalāṣ ümīdiyle[14] tecemmüʿ ve muʾāḫeẕ[15] (2) idüp niçe ḥüccetler ile melʿanetlerin[16] is̱bāt idüp vālīlere teslīm idüp[17] izāle-i (3) vücūdlarına niyāzmend olmışlar iken vālīlerüñ baʿżısı[18] ṭamaʿından ve bāʿżıları[19] (4) ʿacz-i nefslerinden ıṭlāḳ idüp ahālī-i şehre[20] daḫı ziyāde ḳaṣd-ı intiḳām-ı muʿtād(5)ları olan

---

[1] ü: -T
[2] minnet-keş-i: minnet keş-i A, T
[3] aṣāġir: aṣāġire A
[4] muʿāmelāt-ı: muʿāmele-i N
[5] mücāẕāt-ı: muḥāverāt-ı Ö
[6] olup bi'l-: olan A
[7] ü ittifāḳ: ittifāḳ A, iltifāt N
[8] istiftā-yı ʿismet: istiftā-yı ʿaẓamet A, istiʿfā-yı ʿismet H, N, Ö, T
[9] ḥükūmetde: ḥükūmet USA
[10] olan on beş: olan on beşer H, on beşer Ö
[11] ḳattāl: ḥāl USA
[12] her bir vālī-i cedīd geldüginde: her vālī-i cedīd geldüginde H, Ö, her vālī-i cedīd geldükde N, her bir vālī geldükde T, USA
[13] maḥalleleri: maḥalleri N, Ö, USA, maḥalle T
[14] ḫalāṣ ümīdiyle: ümīdiyle A
[15] ve muʾāḫeẕ: muʾāḫeẕe A, USA, -H, ve muʾāḫeẕe Ö
[16] melʿanetlerin: melʿanetlerini N
[17] teslīm idüp: teslīm ve T, USA
[18] baʿżısı: baʿżıları T
[19] bāʿżıları: bāʿżıların N
[20] ahālī-i şehre: ihāle-i şehre N, ahālī-i şehr USA

meşhūr[1] ḫırsızlarına bunlaruñ zamānında daḫı muʾāḫeẕ[2] olındukda (6) mücerred niẓām-ı memleket içün icrā-yı ḥaḳda taḳṣīr buyurmayup cezā-yı şerʿīlerin[3] (7) tertīb buyurmalarıyla tamāmen ahālī-i Ḥaleb'i ʿabd-i zer-ḫarīde[4] ve duʿā-yı devletlerine vaḳf-ı zebān [N 31a] (8) itmişlerdür. Benüm nūr-ı çeşmüm, oğlum, sulṭānum! Böyle ḥükm-i[5] muʿtedil eyyāmında ehl-i ʿarż (9) rāḥat olmaġla bu dāʿīñüz, bu taḥrīre[6] bī-iḫtiyār olduġumdan irtikāb-ı tafṣīl (10) olınmışdur. Cenāb-ı saʿādetüñ ḥużūr-ı ʿālīterīn-i humāyūnda, bu faḳīri terbiye(11)leri[7] teşekkürine ḳādir degül iken vezīr-i müşārün ileyh [T 26b] ḥażretlerinüñ teşrīfleri, (12) teşekküri daḫı żamīme olmaġın bu żaʿf-ı pīrī[8] eṡnāsında bu faḳīrüñüzi (13) şükr fırṭınasına vaḳf buyurduñuz. Elṭaf-ı ḫafiyye-i İlāhīden[9] birḳaç (14) sene şehrümüzi bunlaruñ sāye-i maʿdeletlerinde āsūde idüp tīzcek (15) firāḳlarına mübtelā itmemek ricā olınur. Bundan aḳdem necābetlü şeh-zāde-i ṡānī[10] (16) ḥażretlerinüñ velādet-i bā-berekātlarına bir tārīḫ-i faḳīrāne[11] daḫı naẓm ve irsāl (17) olınmışdı[12]. Ẓāhiren, yine terbiye-i kerīmāneñüze maẓhar olmaḳ[13] gerekdür. Anuñ daḫı (18) vuṣūli aḫbārından[14] mümkin olduġı ḳadar[15] çekīde-i ḳalem-i gevher-niṡār buyurılmaḳ (19) bābında luṭf u kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur[16].

---

[1] meşhūr: meşhūd N
[2] muʾāḫeẕ: muʾāḫeẕe A, Ö
[3] şerʿīlerin: şerʿiyyelerin USA
[4] -ḫarīde: -cerīde T, USA
[5] böyle ḥükm-i: böyle ḥākim-i A, Ö, bu ḥikmet-i T, USA
[6] bu dāʿīñüz, bu taḥrīre: bu dāʿīlere, bu taḥrīr A, dāʿīñüz, bu taḥrīre Ö, bu dāʿīñüz, bu taḥrīr T, USA
[7] faḳīri terbiyeleri: faḳīr terbiyeleri A, USA, faḳīr terbiyelerümi T
[8] olmaġın bu żaʿf-ı pīrī: olmaġla bu żaʿf-ı pīrī N, olmaġın bu żaʿf-ı pīr T
[9] İlāhīden: İlāhiyyeden Ö
[10] necābetlü şeh-zāde-i ṡānī: şeh-zāde-i ṡānī A, H, N, T, USA, necābetlü Şeh-zāde ʿĪsā Ö
[11] bir tārīḫ-i faḳīrāne: tārīḫ-i muḥaḳḳirāne A, bir tārīḫ-i muḥaḳḳirāne Ö
[12] olınmışdı: olınmış-idı N, Ö
[13] kerīmāneñüze maẓhar olmaḳ: kerīmāneñüze maẓhar olmamaḳ H, T, USA, kerīmānuñuza maẓhar olmamaḳ N
[14] aḫbārından: ḫaberin N
[15] ḳadar: -A, -H, -N, -T, -USA
[16] u kerem cenāb-ı kerīmu'ş-şānuñdur: u kerem cenāb-ı kerīmu'ş-şānlarınuñdur Ö, keremu'ş-şānuñdur T

27.2. Ḥaşiye[1]

Benüm nūr-ı dīdem, sulṭānum [A 24b] (1) ḥażretleri! Nāme-ber[2] bendeleri tāziyāne be-kef, müze [N 31b] be-pā ḥīn-i[3] taḥrīrde, pīşgāh-ı (2) faḳīrde[4] ḫamyāze-keş-i intiẓār olmaġın ʿicāleten taḥrīre imkān[5] müyesser oldı. (3) Ḳuṣūrumuzı[6] endāḫte-i vādī-i teġāfül ü tesāmuḥ buyurılmaḳ mercūdur.

28. Tārīḫ-i Velādet-i Sulṭān ʿĪsā[7]

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

(5) Eyledi maḳdem-i şeh-zāde-i ḫūrşīd-liḳā
Çeşm-i Ḫān Aḥmed-i din-perveri leb-rīz-i ṣafā

(6) Böyle şeh-zāde-i pākīze-sirişte yaraşur
Nāmını çarḫdan eylerse Mesīḥā ihdā

(7) Mehd[8] cünbānlıġına Zühre iner eylemese[9]
Dāyenüñ rifʿat-i şānından eger istiḥyā

(8) Anı Rıḍvān daḫı evvelden iderdi itḥāf
Olsa şāyeste-i gehvāresi şāh-ı[10] Ṭūbā

(9) İsm-i sulṭān aña şāyān ki[11] ʿadedde birdür
Lafẓ-ı sulṭān ile ʿaynı ile lafẓ-ı ʿĪsā[12]

(10) Ḥażret-i pādişehüñ ṭāliʿ-i saʿd-aḫteridür

---

[1] H 23b, N 31a, Ö 24b, T 26b, USA 23b: Ḥaşiye: -A, -H, -N, -T, -USA
[2] ḥażretleri, nāme-ber: ḥażretleri ḥażretleri, nāme N
[3] be-pā ḥīn-i: be-pā çīn-i A, N, çīn-i T
[4] faḳīrde: faḳīr A, N, T
[5] imkān: imkāna H
[6] ḳuṣūrumuzı: ḳuṣūrını A, ḳuṣūrı H, N
[7] H 24a, Ö 25a: *Başlık* A: Tārīḫ-i Velādet-i Şeh-zāde ʿĪsā'dur Ki, Taḥrīr Olındı H
[8] mehd: mihr-i A
[9] eylemese: eylese A
[10] şāh-ı : miṣl-i A
[11] şāyān ki: şāyān-ki A
[12] *"sulṭān" ve "ʿĪsā" kelimelerinin altına ebced hesabının neticesi olarak "150" yazılmıştır* A

Ki mükerrer keremin eyledi iẓhār-ı Ḫudā

(11) ʿAvn-ı Ḥaḳḳ'uñ müteʿāḳibligin eyler işʿār

İki şeh-zāde ile olduġı çeşm-i[1] bīnā

(12) ʿĀlemüñ eyledi taʿṭīr[2] meşāmm-ı ẕevḳin

Ol iki ġonce-i nev-reste-i gülzār-ı bahā

(13) Pederinüñ daḫı olmışdı[3] iki şeh-zāde

Merdüm-i dīde maḳāmında aña cilve-nümā

(14) Ola kendi daḫı yā Rab pederinden efzūn

Zīver-i memleket[4] ārāyiş-i dīn ü dünyā

(15) Ẕāt-ı şeh-zāde-i meh-rū[5] ne ḳadar nāzük ise

Aña tārīḫ daḫı öyle[6] gerek müstes̱nā

(16) Aña tārīḫ içün ol gūne süḫan lāyıḳdur[7]

Ki mürāʿāt olına ḥüsn-i edā ḥaḳḳ-ı edā

(17) Böyle tārīḫe bir üstād-ı süḫan lāzım kim[8]

İltimāʿ eyleye ṭabʿında ḳumāş-ı maʿnā

(18) Pederinüñ daḫı tārīḫ-i humāyūnında

Ola mānend-i meh[9] engüşt-nümā-yı şuʿarā

(19) Zūr-ı çevgān-ı ṭabīʿatla o eyyāmuñda

Dest-i ṭabʿ-ı şuʿarā senden ola gūy-rübā

[A 25a] (1) Nābī-i pīr-i kühen-sāldur olursa eger

Zümre-i ehl-i maḳāl içre bu taʿrīfe sezā

(2) Ḳırḳ yıldan berü iḳlīm-i hüner-ḫīz-i süḫan

Ḫāṣdur ṭabʿına bī-müşterek ü bī-daʿva[1]

---

[1] ile olduġı çeşm-i: olduġı çeşm-i A, ile olduġı çeşmi Ö
[2] taʿṭīr: taʿṭīl A
[3] olmışdı: olmış-ıdı H
[4] zīver-i memleket: zīveri memleket H
[5] meh-rū: mihr meh H
[6] aña tārīḫ daḫı öyle: ola tārīḫ daḫı eyle A
[7] ol gūne süḫan lāyıḳdur: ol-gūne süḫan lāyıḳdur A, ol gūne süḫan lāzımdur Ö
[8] lāzım kim: lāzım-kim A
[9] mānend-i meh: mānende-i A

(3) Eskiden ḫıdmetidür didi anuñçün tārīḫ

Geldi rūḥ-ı mütecessid gibi Sulṭān ʿĪsā (1117/1705-6)

29. Nāẓım-ı Umūr-ı Memleket Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-himmet Aḥvāl-i Reʿāyāya Taḥṣīl-i İṭṭilāʿ ve Nesaḳ-sāz-ı Umūr-ı Cumhūr Olmaḳda Saʿy-ı Mevfūrlarından Nāşī Silaḥdār iken Nevāḥī-i Anṭākiyye'den Bir Karye Mālikānesine Teveccüh-i Nigāh-ı Merḥamet Buyurduḳlarında Nābī Efendi Ṭarafından İstiṣvāb ile Cevāb-nāmesidür[2]

(8) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[3], pertev-i ḥadīḳa-i ḥayātum, sulṭānum ḥażretlerinüñ nüsḫa-i encümen-i (9) ḳudsiyān olan pīşgāh-ı ʿināyet-i ʿunvānlarına dest-āvīz-i ḫulūṣ-āmīz-i (10) daʿavāt-ı icābet-peyvend[4] ve reh-āverde-i[5] teʾs̱īr-engīz-i taḥiyyāt-ı kerrūbī-pesend nis̱ārına[6], (11) müteʿāḳıb ʿarża-dāşte-i dil-beste-i evṣāf-ı ʿulyāları budur ki[7], benüm saʿādetlü, (12) ʿināyetlü[8] sulṭānum ḥażretleri, revzene-i sāmiʿa-i intiẓār-ı [N 32a] vürūd ḳāfile-i peyām-ı ʿāfiyet-i (13) ẕāt-ı sütūde-ṣıfātlarına güşāde iken eşref-i[9] aḥyānda Çūḳadār Aḥmed Aġā (14) ḳullarıyla[10] iltifāt-nāme-i neşāṭ-baḫşāları[11] vürūdı, dīde-i żamīrümüzi ḳarīr itdüginden (15) mā-ʿadā bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[12], nevāḥī-i Anṭākiyye'de ʿalāḳa-i mālikāneye tevcīh-i żamīr buyurılmaġla baʿd-ez-īn (16) gūşe-i naẓar-ı enverleri, bu ṭarafa taʿalluḳ itdüginden fāʾiz-i derece-i sürūr-ı nā-maḥṣūr (17) olduġumuza[13] ḳalb-i muṣaffāları

---

[1] bī-daʿvā: bī-pervā A

[2] H 24b, N 31b, Ö 34a, T 26b, USA 23b: *Başlık* Ö: Nāẓım-ı Umūr-ı Memleket, Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-himmet Aḥvāl-i Reʿāyāya Taḥṣīl-i İṭṭilāʿ ve Vefḳ-sāz-ı Umūr-ı Cumhūr Olmaḳda Saʿy-ı Nūrlarından Nāşī Silaḥdār İken Nevāḥī-i Anṭākiyye'den Bir Karye Mālikānesine Teveccüh-i Nigāh-ı Merḥamet Buyurduḳlarından Nābī Efendi Ṭarafından İstiṣvāb ile Cevāb-nāmesidür A

[3] ʿināyetlü: -T, -USA

[4] -peyvend: -peyvende A

[5] ve reh-āverde-i: ve reh-āver-i A, و ر اورده H, ve reh-āverd-i Ö

[6] pesend nis̱ārına: pesend-i s̱enāverine A

[7] ʿulyāları budur ki: ʿulyālarıdur ki H, Ö, T, USA

[8] ʿināyetlü: -T, -USA

[9] eşref-i: eserr-i Ö, USA

[10] ḳullarıyla: ḳulları ile A, N

[11] -baḫşāları: -baḫşā Ö

[12] teʿālā: -A, -H, -N, -T, -USA

[13] olduġumuza: olduġumuz A, olduġın Ö

aʿdal-i[1] şühūddur. Ḫuṣūṣan, arāżī-i muḳaddesede, basṭ-ı (18) rābıṭa-i taʿalluḳ buyurılmaḳ, muḳaddime-i meymenet ü bereket olduğı maʿnā, mūcib-i istibşār-ı (19) żamīr-i faḳīr olmışdur[2]. Ḥażret-i Ḫālıḳ-ı vedūd; mübārek, mesʿūd[3] ve eyyām-ı menāfīʿin memdūd [A 25b] (1) eyleye! Ḥalen muḥāfıẓ-ı Şehbā, āṣaf-ı bülend-ārā[4], saʿādetlü İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri, (2) s̱enāveriñüz çūḳadār[5] ḳuluñuz ile muḳarreb aġālarından[6] birini bile gönderüp (3) ahālī-i ḳurādan [T 27b] sinīn-i māżiye maḥṣūlin tefaḥḥuṣ u[7] istiḫbār itdüklerinde, baʿde(4)'l-mīrī, senevī yedi yüz ġurūşa ḳarīb[8] defter idüp getürdiler. [N 32b] Eger daḫı ziyādece[9] (5) tedḳīḳ ü ihtimām olınursa[10] bir miḳdār teraḳḳī bulacaġı[11] muḥaḳḳaḳdur. Sü-başı[12] nāmında (6) olan bendeñüze daḫı iki yüz[13] ġurūşdan mütecāvizce sü-başılıḳ[14] resmi ḥāṣıl (7) olmaḳ gerekdür. Nevāḥī-i merḳūmenüñ[15] maḥṣūlātı, şaʿīr ü ḥınṭa maḳūlesinden ancaḳ (8) taʿayyüşleri[16] mertebesi olup arāżīleri, eks̱er eşcār-ı zeytūn olmaġla ve eşcāruñ (9) her yüz aġacında[17] beynlerinde müteʿārif resm-i muʿayyen olmaġla mecmūʿ-ı[18] umūrı ber-vech-i taḳdīr bir[19] (10) ayda ḥuṣūle gelmekle żabṭ-ı[20] sühūlete maḳrūndur. Ḥālā Aḥmed Aġā ḳuluñuz, vezīr-i mūmā (11) ileyh ḥażretlerinüñ reʾy ile żabṭ u[21] taḥṣīle müteveccih

---

[1] aʿdal-i: ʿadl-i A
[2] faḳīr olmışdur: faḳīrdür T, USA
[3] mesʿūd: -N, -T, -USA
[4] bülend-ārā: bülend T, USA, bülend-rā N, Ö
[5] çūḳadār: çūḳadārī A
[6] aġālarından: aġālardan T, USA
[7] māżiye maḥṣūlin tefaḥḥuṣ u: māżiyeden maḥṣūlin tefaḥḥuṣ A
[8] yedi yüz ġurūşa ḳarīb: yedi-yüz ġurūşa ḳarīb A, N, Ö, T, yedi yüz ġurūş müretteb H
[9] ziyādece: ziyāde A
[10] ü ihtimām olınırsa: olınırsa H, olınsa N
[11] bulacaġı: olacaġı N
[12] sü-başı: ṣu-başı A, H
[13] bendeñüze daḫı iki yüz: bendeñüze daḫı iki-yüz A, N, Ö, USA, bendeñüz daḫı iki-yüz T
[14] mütecāvizce sü-başılıḳ: mütecāvizce ṣu-başılıḳ A, H
[15] merḳūmenüñ: merḳūme ḳurāsınuñ A, H, N, Ö
[16] taʿayyüşleri: taʿayyüş H
[17] aġacında: aġacından T, USA
[18] muʿayyen olmaġla mecmūʿ-ı: muʿayyen olmaġla mecmūʿı A, müteʿāyyin olmaġla mecmūʿı N, müteʿāyyin olmaġla mecmūʿ-ı T
[19] bir: -A, -H
[20] żabṭ-ı: żabṭ u N
[21] mūmā ileyh ḥażretlerinüñ reʾy ile żabṭ u: mūmā ileyh ḥażretlerinüñ reʾyler ile żabṭ A, müşārün ileyh ḥażretlerinüñ reʾyiyle żabṭ u Ö, müşārün ileyh ḥażretlerinüñ reʾy ile żabṭ u T, USA

olmışdur[1]. Nevāḥī-i merḳūmede, aṣḥāb-ı (12) vuḳūfdan[2] bu dāʿīñüze müteʿalliḳ bir kimesne olmaġın aña mektūb yazup Aḥmed[3] Aġā (13) ḳuluñuza reh-nümā-yı ṭarīk-i tedḳīḳ olmaġ içün[4] sipāriş eyledüm. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, bir şey fevt (14) olmaz. İtmām-ı[5] umūrdan ṣoñra in-şāʾa'llāhu teʿālā[6], yine tafṣīl üzre ḫāk-i ʿizzete[7] iʿlām olınur. Benüm (15) saʿādetlü, devletlü[8] sulṭānum ḥażretleri! [N 33a] Ḳurāñuzuñ keyfiyet-i aḥvāli, maʿlūm-ı devletüñüz (16) olduḳdan ṣoñra luṭf idüp naṣīḥat-i pederīye iʿtimād buyurılursa[9] zinhār, (17) emāneten[10] [T 28a] kimesneye sipāriş buyurmayasız. Zīrā bu[11] ʿaṣrda ḳadr-i emāneti bilür ve ḥaḳḳ-ı (18) emānete riʿāyet ider adam nādirdür. İn-şāʾa'llāhu teʿālā[12], ḳarīben rütbe-i taḥammüli[13] maʿlūm-ı devletüñüz (19) olduḳdan ṣoñra kendi ḫuddāmuñuzdan birine ber-vech-i maḳṭūʿ tefvīż buyurasız[14]. Anlardan [A 26a] (1) raġbet vāḳıʿ olmaduġı taḳdīrde[15] in-şāʾa'llāhu teʿālā[16], bir muʿtemed-i ʿaliyye ādeme ber-vech-i maḳṭūʿ (2) tefvīż[17] olınur. Cenāb-ı İlāhī, ḫayrlar[18] müyesser eyleye! Āmīn[19]! باقى هميشه عزّ و رفعت دائم باد *Bāḳī hemīşe ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*[20].

---

[1] olmışdur: olmışlardur Ö
[2] vuḳūfdan: vuḳūf A
[3] Aḥmed: -T, -USA
[4] olmaġ içün: olmaġ-çün A, olmaġ-ıçün T, N, Ö, USA
[5] itmām-ı: tamām-ı A
[6] bir şey fevt olmaz. İtmām-ı umūrdan ṣoñra in-şāʾa'llāhu teʿālā: bir şey fevt olmaz. İtmām-ı umūrdan ṣoñra A, bir şey fevt olmaz. in-şāʾa'llāhu teʿālā Ö, bir şey fevt olmaz. İtmām-ı umūrdan ṣoñra T, bir şey fevt olmaz. İtmām-ı umūrından ṣoñra USA
[7] ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete N, USA
[8] devletlü: -T, -USA
[9] pederīye iʿtimād buyurılursa: pederīye iʿtimād buyurılur ise N, Ö, pederiyyeye iʿtimād buyurılursa T, pederiyyeye iʿtimād buyurılur ise USA
[10] emāneten: emānete N
[11] bu: -Ö
[12] teʿālā: -A, -N, -T, -USA
[13] rütbe-i taḥammüli: mertebe-i taḥammül A, mertebe-i taḥammüli Ö
[14] buyurasız: buyurırsız T, USA
[15] vāḳıʿ olmaduġı taḳdīrde: olmaduġı taḳdīrde N, vāḳıʿ olmaduġı taḳdīrce T, USA
[16] in-şāʾa'llāhu teʿālā: in-şāʾa'llāhu A, -T, -USA
[17] buyurasız, anlardan raġbet … ber-vech-i maḳṭūʿ tefvīż: -Ö
[18] ḫayrlar: ḫayrlusın A, ḫayrlusını H, ḫayrlusın N, ḫayrlısın Ö
[19] āmīn: -Ö, -T, -USA
[20] *bāḳī hemīşe ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*: -A, *bāḳī ed-duʿā* H, *bāḳī* N, *bākī devlet efzūn bād*: *Bâkî, her zaman izzet ve yücelik devamlı olsun.*

30.1. Rūḥ-ı Cismān-ı ʿĀlem, Māye-i Cenāb-ı Benī Ādem, Şehenşāh-ı Sipihr-iḳtidār Ḥażretlerinüñ Şehzāde-i ʿĀlī-nejādlarına, Meded-i Enfās-ı Ḳudsiyye ile İnşā Eyledügi Tārīḫ İʿlāmıdur[1]

(6) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum[2], oġlum, sulṭānum ḥażretlerinüñ envāʿ-ı (7) fünūn u kemālāt ile müretteb ve celāʾil-i ḫaṣāʾil ü maʿāl ile[3] müẕehheb nüsḫa-i endek(8)-yāb-ı kitāb-ḫāne-i [N 33b] fıṭrat olan vücūd-ı girān-māyeleri, peyveste-i şīrāze-gīr-i rişte-i[4] ʿāfiyet (9) ve şemse[5]-peẕīr-i şeref ü ʿizzet ve maḥfaża[6]-nişīn-i ḳurb-ı salṭanat olmaḳ duʿāları, (10) ehemm-i iştiġāl-i şebān-rūzumuz olduġı ʿarż u inhā ẕeylinde netīce-i reftār-ı ḫāme-i süḫan[7]-güẕār (11) budur ki, benüm nūr-ı dīdem, ʿināyetlü sulṭānum ḥażretleri! ʿİnāyet-i Yezdān ve ḥafaẓa-i[8] (12) rūḥāniyān, hemvāre ẕāt-ı [T 28b] ʿadīmü'l-mis̱āllerine nigehbān[9] ola! Defterdār[10]-zāde ʿAlī (13) Aġā bendeñüze firistāde buyurılan kerem-nāme-i ʿaliyyeñüz ḥāşiyesinde, iki defʿa, (14) bu peyġūleñüzi[11], zāviye-i ḫamūl olan dāʿī-i kühen-sāli kendi mübārek ḳalem-i gevher(15)-nis̱āruñuzla[12] yād ve ḫāne-i ber-hem-zedemüzi[13] şād u ābād buyurduġuñuzdan bī-iḫtiyār cūşiş-i (16) reşk-i[14] sürūr-ı penc-nihāl-i iḫlāṣa imdād itmekle şāḫsār-ı meyvedār-ı duʿā, resīde-i (17) Sidretü'l-

---

[1] H 26a, N 33a, Ö 26a, T 28a, USA 25b: *Başlık* A: Rūḥ-ı Cismān-ı ʿĀlem, Māye-i Ḥayāt-ı Benī Ādem, Şehenşāh-ı Sipihr-iḳtidār Ḥażretlerinüñ Şehzāde-i ʿĀlī-nejādlarına, Meded-i Enfās-ı Ḳudsiyye ile İnşād Eyledügi Tārīḫi İʿlāmdur Ö

[2] ʿināyetlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum: -T, -USA

[3] maʿāl ile: maʿāl-ile A, N, maʿāliye T, USA

[4] şīrāze-gīr-i rişte-i: şīrāze-gīr-i A, şīrāze-i gīr-i rişte-i N

[5] şemse: şemşīr A, şīme Ö

[6] maḥfaża: maḥfaża-i A, N

[7] reftār-ı ḫāme-i süḫan: ḫāme-i saḫt- A, reftār-ı ḫāme-i saḫt- T

[8] ḥafaẓa-i: ḥıfẓ-ı A

[9] -mis̱āllerine nigehbān: -mis̱ālüñüzüñ nigehbānı A, -mis̱ālüñüzüñ nigehbānı Ö, -mis̱ālüñüzüñ nigehbān T, USA

[10] defterdār: defter-dād A, T

[11] peyġūleñüzi: peyġūleñüzin A, Ö

[12] -nis̱āruñuzla: -nis̱āruñuz ile T, USA

[13] ber-hem-zedemüzi: ber-hem-zede A

[14] cūşiş-i reşk-i: cūşiş-i sirişk-i Ö

Müntehā ḳılınmışdur. Ḫaṭṭ-ı dil-pez̠īrüñüz[1], ḫod ḥarf-be-ḥarf, merḥūm[2] Muṣāḥib (18) Pāşā ḫāṭṭınuñ şebīh-i ʿaynı[3] olmaġla çeşm-i ḥasretüñüze[4] bāʿis̠-i tenvīr olmışdur, (beyt)[5];

(*Ahreb*)

Maḳṣūre-i (19) [N 34a] ʿizzetde hemīşe var ol
Gülzār-ı emānīde gül-i bī-ḫār ol
Ser-sebz[6] ḳılup [A 26b] (1) dıraḫt-ı baḫtuñ Mevlā
Sen sāye-i rifʿatüñde ber-ḫūrdār[7] ol

(Nes̠r)[8]; bā-ḫuṣūṣ, felek-i (2) heftümden[9] erḳā ve sipihr-i s̠evābitden aʿlā olan[10] ḥużūr-ı humāyūn-ı şehryārī[11] *eyyeda'llāhu (3) ve ebḳāhu*'da[12] bu ʿabd-i kemter-i zebān-güẕār[13] terbiye ve taʿrīf buyurduġuñuz bir vechile ferāmūş (4) olınacaḳ[14] iḥsān degüldür. Bu luṭfuñ edā-yı şükri, bīrūn-ı ḥavṣala-i ḳalem idügi (5) bedīhīdür. Ḥażret-i Allāhu ʿaẓīmü'ş-şān, vücūd-ı pür-cūd-ı[15] humāyūnların meda'd-dehri[16] ārāyiş-i serīr-i (6) salṭanat eyleye! Bu faḳīr-i nāçīzüñ o[17] meclis-i ḳudsī-niẓāmda [T 29a] mez̠kūr olmaḳ ne ḥaddümüz(7)dür? Kendi kemāl-i keremlerindendür. Duʿā-yı ʿömr-ü devletlerinüñ ʿāmme-i müʾminīn üzre (8) vücūb-ı şerʿīsinden ġayrı bu ʿabd-i[18] faḳīrüñ ʿurūḳ u aʿṣābı[19], niʿmet ü iḥsān-ı (9)

---

[1] dil-pez̠īrüñüz: leb-rīzüñüz T, USA
[2] merḥūm: -T, -USA
[3] pāşā ḫāṭṭınuñ şebīh-i ʿaynı: pāşā ḫāṭṭınuñ şebīh-i ʿĪsā A, N, pāşā ḫāṭṭınuñ şebīh-i ʿayn H, pāşānuñ şebīh-i ʿaynīsī Ö
[4] ḥasretüñüze: ḥasretümüze Ö
[5] olmışdur, beyt: olmışdur A, H, N, T, olınmışdur USA
[6] -sebz: -sebze USA
[7] sāye-i rifʿatüñde ber-ḫūrdār: pāye-i rifʿatüñde ber-ḫūdār A, pāye-i rifʿatüñde ber-ḫūrdār H, sāye-i rifʿatde ber-ḫūrdār N, T, USA, pāye-i rifʿatüñde ber-ḫūrdār Ö
[8] nes̠r: -A, -H, -N, -T, -USA
[9] heftümden: heftden T, USA
[10] s̠evābitden aʿlā olan: nev-pez̠īrān-ı aʿlā olan N, s̠evābitden aʿlā T, USA
[11] şehryārī: sipihr-i bārī A
[12] -'da: -A, -H, -N, -T, -USA
[13] kemter-i zebān-güẕār: kem-ḳadri zebān-güẕār A, Ö, kem-ḳadri zebān-güẕārı H, kemter-i zebān-güẕārı N, kem-miḳdārı zebān-güẕārı T, USA
[14] olınacaḳ: olıncaḳ N
[15] pür-cūd-ı: -A, -H, -N, -T, -USA
[16] dehr-i: duhūr-ı A, N
[17] o: ve A
[18] ʿabd-i: -N
[19] aʿṣābı: اعصیانی T, اعصانی USA

peder-i ʿālī-güher-i bihişt-maḳarrlarıyla perverde olmağın ḥālā duʿā-yı ʿömr-ü devletleri sāʾir(10)den ziyāde bu ʿabd-i faḳīre farīża-i ẕimmet ḳılınduğı عالم السر و الخفيات *ʿālimu'ṣ-sırr* [N 34b] *ve'l-ḫafiyyāt'*a[1] ʿıyāndur. (11) Baʿd-ez-īn yine mevḳiʿ-i[2] mütenāsibede ḥüsn-i tedbīrleriyle duʿā-yı[3] ḫayrumuzı iġtinām[4] (12) bābında luṭf u kerem, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü[5] oğlum, sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

Der-kenār Nüviştedür[6]: Benüm saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü[7] (13) oğlum, sulṭānum ḥażretleri[8]! Ṭulūʿ-ı kevkeb-i mesʿūd[9] şeh-zāde-i āfitāb-ı vücūd, şevḳle[10] kārgāh-ı (14) ġayb-ı maʿnādan iki ḳumāş-ı tārīḫ-i nev-ẓuhūr bāfte-i mākū-yı[11] ḳalem olmağın, pīçīde-i (15) kāffe-i varaḳ ḳılınup nādī-i devlete dest-āvīz-i küstāḫāne ḳılındı. بمشيئة الله تعالى *Bi-meşīʾeti'llāhi[12] (16) teʿālā,* bir vaḳt-i münāsibde ʿarża[13]-dāşte-i pīşgāh-ı cihān-penāhī ḳılınmaḳ bābında (17) reʾy ü[14] kerem sulṭānum ḥażretlerinüñdür[15]. Binā-yı ḥayāt-ı[16] faḳīrānemüz, derecāt-ı nerdübān-ı heftādı (18) güẕer[17] itmegin endīşe-i maʿtūhānemüz, bālā-yı[18] suʿūddan ʿāciz olup bu mertebe-i (19) peste ancaḳ dest-res müyesser olmışdur. Ḳuṣūrı ḥavāle-i [T 29b] naẓar-ı semāḥat buyurılmaḳ [A 27a] (1) mercūdur. Bu maḳūle ḫıdmet-i vaẓīfe-i ḳadīmemüz olmağla yine edāsına müsāraʿat olındı.

---

[1] *Gizli, saklı çok ince şeyleri bilen (Allah).*
[2] mevḳiʿ-i: mevāḳiʿ-i N, Ö, T
[3] tedbīrleriyle duʿā-yı: tedbīrleriyle duʿā-i A, rütbeleri ile duʿā-yı N, terbiyeleri ile duʿā-yı Ö
[4] iġtinām: iʿtibār A
[5] saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü: semāḥatlü, ʿāṭıfetlü A, H, N, saʿādetlü, ʿāṭıfetlü Ö, semāḥatlü T, USA
[6] Der-kenār Nüviştedür: -A, -H, -N, -Ö, -T, -USA
[7] saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü: saʿādetlü A, N, T, USA, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü Ö
[8] oğlum, sulṭānum ḥażretleri: oğlum ḥażretleri A, -N, sulṭānum ḥażretleri Ö, T, USA
[9] mesʿūd: mesʿūde N
[10] şevḳle: şevḳile Ö
[11] bāfte-i mākū-yı: yāfte-i mākū-yı H, T, USA
[12] *Bi-meşīʾeti'llāhi: bi-meşiyyetihi'llāhi* T, N: *Allah Teala'nın dilemesi ile…*
[13] ʿarża: ʿarż A, T, USA
[14] ü: -T, -USA
[15] sulṭānum ḥażretlerinüñdür: sulṭānumuñdur A, Ö, USA
[16] ḥayāt-ı: cenāb-ı A
[17] güẕer: güẕār A
[18] maʿtūhānemüz, bālā-yı: maʿtūhānemüzdür, bālā-yı N, maʿtūhānemüz, bālāya Ö

30.2. Tārīḫ-i Velādet-i Şeh-zāde Sulṭān Meḥmed[1]

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

(2) Ḫidīv-i heft-kişver revnaḳ-ı evreng-i İskender

(3) Ki oldı şimdi evc-i salṭanatda mihr-i tābende

(4) Cihāndār-ı muʿazzam Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed kim

(5) Felekler ārzū eyler derinde olmaġa bende

(6) Ki ol[2] feyyāż-ı muṭlaḳ itdi iḥsān bir ciger-gūşe

(7) Ki nūr-ı ʿārıżı ḫūrşīd-i tābāna ider ḫande

(8) Zihī āyīne kim ṣūret-nümā-yı safḥa-i ḳudret

(9) Vücūd-ı pākin itmiş ser-te-ser nūr ile āgende

(10) Ḫoşā cevher ki cevher-baḫş-ı iḥsān-ḫāne-i *lā-rayb*

(11) Anı görmiş vişāḥü'ṣ-ṣadr-ı sulṭānīye erzende

(12) Ferāhem-kerdedür ẕātında ṣāf-ı *aḥsenü't-taḳvīm*

(13) Olınmış derdi gūyā ġayr-ı eṭfāle perākende

(14) Gelelden cünbişe gehvāre-i gerdūn ṣalınmış mı[3]

(15) Aña mānend bir şehzāde-i meh-rūy-ı nāzende

(16) Gice çıḳmazdı seyre bir[4] daḫı ol şeb murād üzre

(17) Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı[1] böyle şermende

---

[1] *Manzume*: Ö 27a: *Başık* Ö: -A

[2] ki ol: aña Ö

[3] ṣalınmış mı: ṣalınması A

[4] bir: -A

(18) Olur mānend-i Yūsuf ʿārıż-ı ḥavrā-firībinden[2]

(19) Zenān-ı Mıṣrveş bānū-yı ḫāver pençe-efkende

[A 27b] (1) Pederle māderüñ saʿdı aña itmiş sirāyet kim[3]

(2) Felek terbīʿ-i saʿdın itdügi gün oldı zāyende

(3) Humāyūn-per hümā-yı āşiyān-zād-ı saʿādetdür

(4) Ki heft iḳlīmi itdi feyż-i bāli naḳş-yābende[4]

(5) Cihān-ı nā-ḫoşı yümn-i[5] ḳudūmı eyledi ḫoş-ḥāl

(6) Gelince böyle gelsün ʿāleme ṭıfl-ı ḫoş-āyende

(7) Virüp yümn-i ḳudūmı çār-sūy-ı ʿāleme zīnet

(8) Neşāṭından cihān oldı zer ü zīverle[6] zībende

(9) Derūn-ı ṭopa āteş düşdi ḳopdı göñli şevḳinden

(10) Ṣafādan ḳalmadı temkīn[7] ne ʿunṣurda ne maʿdende

(11) Ṣafādan desti ḫalḳuñ inmez oldı sūy-ı[8] bālādan

(12) Kimi vaḳf-ı duʿā olmış kimi olmaḳda raḳṣende

(13) Felekler eyledi def mihr ü māhın baḥr gird-ābın[9]

---

[1] olmasaydı: olmış-ıdı A
[2] -firībinden: -firībinde A
[3] sirāyet kim: sirāyet-kim A, Ö
[4] bāli naḳş-yābende: naḳş-ı ḥüsn-i tābende A, naḳşı ile tābende Ö
[5] yümn-i: feyż-i A, Ö
[6] zīverle: zīvere ki A
[7] temkīn: ġamgīn Ö
[8] desti ḫalḳuñ inmez oldı sūy-ı: dest ḫalḳuñ inmez oldı A
[9] māhın baḥr gird-ābın: māhı baḥr gird-ābın A, māhı baḥr gerdānın Ö

(14) Zemīn ü āsmān hem raḳṣ idüp hem[1] oldı ḫᵛānende

(15) Duʿā-yı devleti bir gūne vācib Ehl-i İslām'a

(16) K'aña[2] āmīn diye rūḥ-ı revende cism-i āyende

(17) Dıraḫt-ı devletin bār-āver itsün ḥażret-i Bārī

(18) Ola bīḫinden[3] aʿdānuñ nihāl-i ʿömri ber-kende[4]

[A 28a] (1) Duʿā-gūy-ı eb ü ecdādı[5] Nābī bu meserretden

(2) Olup mānend-i bülbül naġme-i tāze-serāyende

(3) Didi tārīḫden ḫoş taʿmiye resminde tārīḫin[6]

(4) Ola Sulṭān Muḥammed ʿizz ü devlet birle pāyende (1117)

30.3. Tārīḫ-i Dīger[7]

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(6) Ẕāt-ı Sulṭān Muḥammed-i şeh-zād[8]
Şems-i iḳbāl ü[9] nūr-ı ṣāfīdür

(7) Eylemek ṣaḥn-ı ʿālemi teşrīf
Yümn ile[10] ʿaṣruñ ittiṣāfıdur

(8) Nūr-ı çeşm-i cihāniyān dinmek
Maʿnī-i ġayr-ı iḫtilāfīdür

[1] hem: -A
[2] k'aña: aña A, Ö
[3] bīḫinden: bīḫinde A
[4] ʿömri ber-kende: ʿumrevī perākende A
[5] -gūy-ı eb ü ecdādı: eb ü ecdād A
[6] tārīḫin: tārīḫçün A
[7] Ö 28a: *Başlık* Ö: -A
[8] şeh-zād: şeh-zāde A
[9] iḳbāl ü: iḳbāle A
[10] yümn ile: yümnle A

(9) Aña olmaḳ semiyy-i faḫr-ı rusül

Şeref ü[1] meymenetde vāfīdür

(10) Fi'l-ḥaḳīḳa o nām-ı ʿarş-efrūz

Ġayr içün şöhret-i iżāfīdür

(11) Cümle āfātdan müsemmāsı

Yümn-i teʾs̱īr ile muʿāfīdür[2]

(12) Dünyevī uḫrevī o ism-i şerīf

ʿİllet ü miḥneti münāfīdür

(13) Sāl-i tārīḫini suʾāl idene

Nābīyā bu cevāb-ı şāfīdür

(14) Aña tārīḫ bu kifāyet ider

Cümle tārīḫe bu telāfīdür

(15) Rūḥ-ı pāk-ı resūl-i kevneyne

(16) Ṣalavāt-ı şerīf kāfīdür, sene 1117[3]

30.4. Tārīḫden Evvel Yazılan Mektūbuñ Tetimmesidür[4]

(17) Benüm nūr-ı çeşmüm, iftiḫārum! Nüsḫa-i **Ḫayr-ābād** şimdiye dek resīde-i [N 35a] naẓar-ı enverüñüz (18) olmadıysa Anaṭolı ḳużātından Fāʾiḳ Efendi[5]-nām duʿācuñuzdan muṭālebeye himmet (19) buyurasız. Malāṭiyyeli Ġalaṭa ḳassāmı ile müştehir[6] bir monlā-zāde bu ṭarafdan nüsḫasın [A 28b] (1) götürmişdi[7]. Fāʾiḳ Efendi dāʿīñüz taḥṣīl ve sulṭānuma īṣāl iderler. Medāyiḥ-i[8] (2) şehryārī daḫı ol[9] nüsḫada ibḳā olınmışdur. Bāḳī luṭf u kerem cenāb-ı (3) ʿālī-şānuñdur.

---

[1] ü: -A
[2] *beyt*: -Ö
[3] sene 1117: -A
[4] Tārīḫden Evvel Yazılan Mektūbuñ Tetimmesidür: -A, -H, -N, -Ö, -T, -USA, R 109a
[5] efendi: -A
[6] müştehir: şöhret T, USA
[7] götürmişdi: görmiş idi A, götürmiş idi N, götürmişdür Ö
[8] medāyiḥ-i: meddāḥ-ı A
[9] ol: o A, T

(*Metin Başı*)[1] Benüm ʿināyetlü, semāḥatlü[2] oğlum, sulṭānum ḥażretleri! Allāh teʿālā muʿammer eyleye[3]! (4) Saʿādetlü, devletlü[4] ṣadr-ı aʿẓam pederüñüz ḥażretlerinüñ[5] bu dāʿī-i ḳadīm[6] ile ülfet-i (5) sābıḳa-i ṣādıḳānelerinden nāşī bu duʿā-nāme, taḥrīri ʿaḳābinde[7] bir nevāziş-nāme-i (6) ʿaliyyeleri, tevārüd idüp taʿmīr-i[8] ḫāṭır-ı kesīrümüz buyurmaları ile[9] tecdīd-i ḫıdmet-i duʿā(7)-güẕārī itdügümüzden ġāyrı[10] tārīḫ-i faḳīrānemüzüñ[11] bir ṣūreti, anlar ṭarafına irsāl (8) olınmayup āḫerden istimāʿ itmeleri, żamīr-i enverlerine[12] mūris̱-i keder olmamaġ içün[13] (9) anlar ṭarafına irsāl[14] olınmışdur. Pīşgāh-ı cihān-penāhīye ʿarż olınmaḳ (10) dāʿiyesi, ḫāṭır-ı şerīfüñüzden ser-zede olursa luṭf u iḥsān buyurup (11) nüsḫasın anlar ṭarafından tefaḥḥuṣ buyurup yine anlaruñ reʾy ü taṣvībiyle[15] (12) ʿarż buyurılur ise[16] [T 30a] bu duʿācuñuzı[17] ḳat ḳat memnūn-ı[18] iḥsān buyurmış olursız. (13) Defterdār-zāde ʿAlī Aġā ḳuluñuz, eks̱er evḳātda, bu duʿācuñuzuñ ḫānesine mülāzım (14) olup muḳaddemen pederleriyle daḫı ülfetümüz olmaġla kendülere[19] ḫaylī taʿalluḳ-ı ḫāṭır kesb (15) olınup şebān-rūz, saʿādetlü sulṭānumuñ medāyiḥ-i aḫlāk ve maḥāsin-i (16) evṣāfları nüsḫaların idāre itmedeyüz. Lākin bu diyāra dil-beste olup (17) bu ṭarafda basṭ-ı firāş-ı iḳāmet niyyeti ile bir şeyʾ-i cüzʾiyye[20] niyāzmend olmaġla (18) kendüyi baʿde'l-

---

[1] KB 108a, R 109a, S5 30a, S6 30a, T 29b
[2] semāḥatlü: -T, -USA
[3] Allāh teʿālā muʿammer eyleye: -T, -USA
[4] devletlü: -T, -USA
[5] ḥażretlerinüñ: ḥażretleri T, USA
[6] ḳadīm: ḳadīme T, USA
[7] ʿaḳābinde: ʿaḳībinde T, USA
[8] taʿmīr-i: -A
[9] buyurmaları ile: buyurmalarıyla A, T, USA
[10] itdügümüzden ġāyrı: itdügümüz ġāyr-ı A
[11] faḳīrānemüzüñ: faḳīrānemüz A
[12] enverlerine: münīrlerine Ö
[13] olmamaġ içün: olmamaġ-çün A, H, N, T, USA
[14] olınmayup āḫirden istimāʿ … anlar ṭarafına irsāl: -T, -USA
[15] taṣvībiyle: taṣvīri ile A, H, N, T, USA
[16] buyurılur ise: buyurılur-ısa A, T
[17] duʿācuñuzı: duʿācuñuza T, USA
[18] memnūn-ı: -T, -USA
[19] kendülere: kendilere Ö
[20] bir şeyʾ-i cüzʾiyye: şeyʾ-i cüzʾīye Ö

yevm, bu faḳīrüñüze[1] hibe itmek vechiyle[2] mesʾūline müsāʿade-i ʿaliyyeñüz (19) ṣudūrı, bu dāʿīñüze vesīle-i minnet olıcaġı bī-reybdür[3]. باقى الدعا *Bāḳī ed-duʿā*[4].

[A 29a]

31.1. Nābī Efendi, Merḥūm Birāderi Maḥmūd Aġā Tīmārını, Oġullarına Ḳaṣr-ı Yed itmekle Berātı İḫrāc Olınmaḳ İçün Niyāz-ı Şāʿirānesidür[5]

(3) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[6] sulṭānum, *eṭāla'llāhu beḳāhu* ḥażretlerinüñ hem-sāye-i (4) felek-i nühüm ve hem-pāye-i mustaḳarr-ı[7] dühüm āvīzişgeh-i[8] ḳanādīl-i S̱üreyyā vü Sühā ve āmīzişgeh-i ṭavāʾif-i (5) uli'n-nühā[9] olan dīvān-ḫāne-i mekārim-esās-ı ʿilliyyīn-mümāslarınuñ (6) derece-i pāyīn ve mirḳāt-ı pestine[10] vażʿ-ı cebīn-i ḍarāʿat-āyīn ḫilālinde (7) maʿrūż-ı dāʿī-i kemterīn[11] budur ki, Cenāb-ı Ḥaḳ cellet[12] ḳudretuhu, gevher-i bāzū-yı devlet[13] (8) olan vücūd-ı maʿālī-penāhların dürc-i emn ü[14] selāmetde mekīn [T 30b] ve mihr-i[15] sipihr-i [N 35b] (9) rifʿat ü fażīlet olan ẕāt-ı ʿālī-cāhların burc-ı ʿāfiyet (10) ü ʿizzetde āsūde-nişīn idüp lemʿa-i ināyetlerin gūşe-i güzīnān-ı[16] tīre(11)-rūz ve çeşm ü dest-i[17] ḥimāyetlerin ḥācetmendān-ı dīde-dūz-ı firḳatden[18] (12) zāʾil eylemeye! Āmin.

---

[1] faḳīrüñüze: faḳīrüñüz A
[2] vechiyle: vechile A, T
[3] minnet olıcaġı bī-reybdür: minnet olıcaġı reybdür A, minnet olacaġı bī-reybdür Ö, minnetdür T, USA
[4] *Bāḳī ed-duʿā*: bāḳī T, USA, bāḳī luṭf u kerem devletlü sulṭānumuñdur Ö
Benüm ʿināyetlü, semāḥatlü … … *Bāḳī ed-duʿā*: -N
[5] N 35a, Ö 35a, T 30a, USA 26b: *Başlık* A: -N, Ḥācı Maḥmūd'uñ Tīmārı Ferāġından Müsāʿadesi-çün Duʿā-nāmesidür T
[6] saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü: saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü A, saʿādetlü T
[7] felek-i nühüm ve hem-pāye-i mustaḳarr-ı: felek-i mustaḳarr A
[8] āvīzişgeh-i: āvīz-i şebeke-i N, T, USA
[9] *Akıllı kimseler, akıl sahipleri…*
[10] pestine: pesendīde H, Ö, T, USA
[11] kemterīn: kemteri A
[12] *cellet*: *celle* N, Ö, T, USA
[13] devlet: himmet Ö
[14] -penāhların dürc-i emn ü: -penāhīlerin dürc-i emn ü A, -penāhların emn ü Ö, -penāhların dürc-i emn T, USA
[15] ve mihr-i: ve neyyir-i A, Ö
[16] güzīnān-ı: -T
[17] çeşm ve dest-i: çeşm-dost-ı Ö
[18] firḳatden: farḳından Ö, firḳatde T, USA

Birāderümüz Ḥācı[1] Maḥmūd-nām bendeñüz, pīr ü nā-tüvān olup[2] muḥāfıẓ-ı (13) Raḳḳa, saʿādetlü Yūsuf Pāşā Ḥażretleri pederüñüzle[3] ʿArab Seferi çün[4] Ḥaleb'e geldüklerinde (14) ḳadīmden taṣarrufında olan zeʿāmetin[5] ḥüsn-i rıżāsıyla ṣulbī oġulları (15) el-Ḥāc Muḥammed ve İsmāʿīl-nām ḳullaruñuza[6] ḳaṣr-ı yed idüp vezīr-i mūmā ileyh (16) ḥażretleri, taḥvīl ü teẕkere[7] iḥsān itmeleri ile āsitāne-i[8] devletde berāt-ı (17) iḥsān olınmaḳ içün[9] irsāl olınmışdur. بحسب القانون القديم و بحسب الطريق المسلوك على وجه السّهوله *Bi-ḥasebi'l-ḳānūni'l-ḳadīm (18) ve bi-ḥasebi'ṭ-ṭarīḳi'l-meslūk*[10] *ʿalā-vechi's-suhūlih*[11] ṣūret-yāb-ı ḥuṣūl olur ise[12] (19) *niʿme'l-meʾmūl* [13] ve illā nevʿan ʿuḳde-i işkāl ve taʿvīḳe dūçār olmaḳ iḥtimāli [A 29b] (1) vāḳıʿ olup devletlü, ʿināyetlü[14] sulṭānumuñ [N 36a] taḥrīk-i enāmil-i iltimāslarına (2) vā-beste olmaḳ ṣūreti nümāyān olursa[15] devletlü sulṭānumuñ hubūb-ı (3) nesīm-i niʿmet[16] ü şefḳatleri çeşm-dāşt-ı niyāz-ı faḳīrānemüzdür[17]. Bu dāʿī-i kemterlerinüñ[18] (4) iʿtiḳādında, meṣāliḥ-i żarūriyyemüz[19], devletlü sulṭānumuñ[20] cerīde-i iltizām-ı (5) müşfiḳānelerinden[21] mesṭūr u muḥarrer ve mehtāb-ı[22] ḫāṣṣe-i [T 31a] āṣafānları[23] aḳsāmından (6) maʿdūd buyurılmaḳ mertebeleri, meczūm u muḳarrer olmaġın

[1] Ḥācı: el-Ḥāc Ö
[2] ü nā-tüvān olup: nā-tüvān A, nā-tüvān olup N, T
[3] ḥażretleri pederüñüzle: pederüñüz ile T, USA
[4] seferi çün: seferinde T, USA, seferi-çün A, N
[5] zeʿāmetin: tīmāruñ T, USA
[6] el-Ḥāc Muḥammed ve İsmāʿīl-nām ḳullaruñuza: el-Ḥāc Maḥmūd ve İsmāʿīl-nām ḳuluñuza A, USA, el-Ḥāc Maḥmūd İsmāʿīl-nām ḳuluñuza N, Ḥācı Maḥmūd ve İsmāʿīl-nām ḳuluñuza T
[7] teẕkere: teẕkīre A
[8] teẕkere iḥsān itmeleri ile āsitāne-i: teẕkere iḥsān itmeleriyle āsitāne-i A, N, USA, teẕkere iḥsān itmeleri ile āsitān-ı T
[9] olınmaḳ içün: olınmaġ içün Ö
[10] *-meslūk*: *-mülūk* A, Ö
[11] *suhūli* N: *suhūleti* A, T, USA: *Eski kanuna ve halihazırda kabul edilen sisteme göre kolay bir şekilde…*
[12] olur ise: olursa A, T, USA
[13] *Ümidin gerçekleşmiş olması, ne âlâ…*
[14] ʿināyetlü: -N, -T, -USA
[15] olursa: olur ise N
[16] niʿmet: himmet Ö
[17] faḳīrānemüzdür: faḳīrānedür A
[18] kemterlerinüñ: kemterīn T, USA
[19] żarūriyyemüz: żarūretümüz N, T, USA, ṣūriyyemüz Ö
[20] sulṭānumuñ: sulṭānum N
[21] müşfiḳānelerinden: müşfiḳānelerinde A, N, Ö, müşfiḳānlarından USA
[22] ve mehtāb-ı: mehtāb-ı A, N, T, USA, ve mühimmtāb-ı Ö
[23] āṣafānları: āṣafāneleri Ö

taṣvīr-i[1] ʿācizānemüz (7) taṣdīḳ ve mefhūm-ı iʿtiḳād-ı ṣādıḳānemüz teʾyīd ü taḥḳīḳ buyurılmaḳ bābında, (8) luṭf u[2] iḥsān ve emr ü fermān[3]; ʿināyetlü, fażīletlü, semāḥatlü[4] sulṭānum ḥażretlerinüñdür[5].

31.2. Der-kenār Nüviştedür

(9) Benüm menbaʿ-ı merḥamet ve maʿden-i mürüvvet sulṭanum ḥażretleri, egerçi ıṭnāb u tafṣīlāt ile (10) ḥużūr-ı şerīfüñüzde[6] irtikāb-ı küstāḫī-i taḥrīrden şerm ü ḥicāb muḳarrer olmaġla[7], (11) ammā bu faḳīr ḥaḳḳında rayiḥa-i fāyiḥa-i teveccüh ü iltifātuñuz şemm olmaġla bu[8] maḳūle ḥālāt-ı lāʾubāliyāneye ictirāʾ[9] olınmışdur. Muḳaddimen, bu dāʿīñüze bāb-ı (12) feyż dāmād-ı şehryārī ṭarafından münfetiḥ olmaġla [N 36b] Cenāb-ı Ḥaḳ, anlaruñ şümār-ı[10] (13) ḫāki ḳadar sulṭānuma ʿömrler[11] iḥsān eyleye. Gūyā perverde-i iḥsānı olduġum[12] Muṣāḥib (14) Pāşā ḳadar sulṭānumuñ südde-i saʿādetine rabṭ-ı ḫāṭır itmişümdür[13]. Ḫuṣūṣan, (15) nūr-ı dīde-i maḫṣūṣumuz[14] *maġfūrun le-hu* Rāmī Pāşā'nuñ eks̱er eḳārib ü[15] ḫuddāmı, (16) ḫıdmet-i[16] ʿaliyyeleriyle müşerref olup bāb-ı ecānibe gitmedüklerinden daḫı ḳat (17) ḳat mesrūr olup ṭaraf-ı eşrefe ʿalāḳa-i irtibāṭ-ı faḳīrānemüz müteżāʿif (18) olmışdur. Fıṭrat-ı aṣliyyeñüzden[17] olan ḳadr-şināslıḳ, bu dāʿī ḥaḳḳında (19)

---

[1] taṣvīr-i: taṣavvur-ı A, Ö, USA
[2] buyurılmaḳ bābında, luṭf u: bābında, luṭf u N, buyurılmaḳ bābında, luṭf Ö, luṭf u T
[3] ve emr ü fermān: -T, -USA
[4] ʿināyetlü, fażīletlü, semāḥatlü: ʿināyetlü, fażīletlü A, N, ʿināyetlü T, USA
[5] ḥażretlerinüñdür: ḥażretlerinüñ A
[6] tafṣīlāt ile ḥużūr-ı şerīfüñüzde: tafṣīlātla ḥużūr-ı şerīfüñüzde A, tafṣīlāt ile ḥużūr-ı şerīfüñüze N
[7] muḳarrer olmaġla: muḳarrer: -N, -T, -USA, muḳarrerdür Ö
[8] ammā bu faḳīr … … şemm olmaġla bu: bu A, ammā bu faḳīr ḥaḳḳında rayiḥa-i fāyiḥa-i teveccüh ü iltifātuñuz şemm olınmaġla bu USA, -N, -T, ammā bu faḳīr ḥaḳḳında rayiḥa-i fāyiḥa-i teveccüh ü iltifātuñuz şemm olınmaġla Ö
[9] lāʾubāliyāneye ictirāʾ: lāʾubāliyāneye icrā A, lāʾubāliyen ictirāʾ N
[10] şümār-ı: şerer-i T, USA
[11] ʿömrler: ʿömr A, Ö, T, USA
[12] olduġum: olduġum N
[13] itmişümdür: itmişdür A, N, Ö, itmemişdür T
[14] maḫṣūṣumuz: maḫṣūṣumuzuñ H, N
[15] ü: -A, -N, -T, -USA
[16] ḫıdmet-i: ḫiẕmet-i T
[17] aṣliyyeñüzden: aṣliyyeñüzde A, Ö, T, USA

ẓuhūr iden sevābıḳ-ı iltifāt [T 31b] ü ʿināyetleri, ḫod dīde-i żamīrümüzi[1], ḫalḳa [A 30a] (1)-āsā, bāb-ı saʿādetetüñüze bend eyledügi[2], in-şāʾa'llāhu teʿālā, sulṭanumuñ daḫı (2) meşhūd-ı āfitāb-żamīrleridür[3]. Bināʾ-ber-īn vāḳıʿ olan taḥrīrāt-ı[4] müteşevviḳāne (3) ve taʿbīrāt-ı bī-tekellüfānelerümüzi[5], lezẕet-i muḫāṭaba-i ḫayāliyyede[6] bī-iḫtiyārlıġumuza (4) ḥaml ile bu dāʿīlerin[7] ḥaḳḳında cereyān iden zülāl-i iltifātları, inḳıṭāʿ (5) bulmamaḳ[8] emrinde sāye-i şecere-i mekārim-i celiyyelerine ilticā [N 37a] olınur[9]. Bāḳī luṭf (6) u kerem; ʿināyetlü, merḥametlü, mürüvvetlü[10] ẕāt-ı bülend-cāhlarınuñdur. Bende Yūsuf Nābī[11].

32. Nābī Efendi-zāde Ḫayru'llāh Çelebi ʿUhdesinde Olan Rüsūm-ı Ḳahve Muḳāṭaʿası Mālikānesine Taʿarruż Olınmaġla İstiḥkāmını Ricā ile Mesʾūline Müsāʿade Buyurılmaḳ Bābında İltimās-nāmesidür[12]

(10) Saʿādetlü, fażīletlü, ʿināyetlü, ḥaḳīḳatlü[13], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿāzīzüm ve mükerremüm[14], aġā-yı ʿālī-şānum[15], (11) oġlum, sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i mecālis-i ḳudsiyān ve hem-derece-i maḥāfil-i (12) rūḥāniyān olan nādī-i refīʿü'ş-şān-ı

[1] dīde-i żamīrümüzi: dīdemüzi T, USA
[2] ḫalḳaāsā, bāb-ı saʿādetetüñüze bend eyledügi: ḫalḳaāsā, bāb-ı saʿādetüñüze bend eyledügi Ö, ḫalḳaāsā, bāb eyledügi T, ḫalḳa-i āsiyāb eyledügi USA
[3] -żamīrleridür: -żamīrlerinden N
[4] taḥrīrāt-ı: taʿbīrāt-ı Ö
[5] taʿbīrāt-ı bī-tekellüfānelerümüzi: taʿbīrāt-ı bī-tekellüfātlarumuzı N, taḥrīrāt-ı bī-tekellüfānelerümüzi Ö, taʿbīrāt-ı tekellüfānemüzi T, USA
[6] ḫayāliyyede: ḫāliyede N
[7] dāʿīlerin: dāʿīleri A, N, Ö
[8] bulmamak: olmamaḳ N
[9] celiyyelerine ilticā olınır: cebeliyyelerine ilticā olınır A, celīlelerine ilticā olınır Ö, celiyyelerine ilticā olındı T, USA
[10] ʿināyetlü, merḥametlü, mürüvvetlü: -A, ʿināyetlü, merḥametlü Ö, ʿināyetlü, mürüvvetlü: N
[11] Bende Yūsuf Nābī: -A, -Ö, Bende Yūsuf USA
[12] N 37a, Ö 36b, T 31b, USA 28a: *Başlık* Ö: Nābī Efendi-zāde Ḫayru'llāh Çelebi ʿUhdesinde Olan Rüsūm-ı Ḳahve Muḳāṭaʿası Mālikānesine Taʿarruż Olınmaġla İstiḥkāmı Ricā İle Mesʾūline Müsāʿade Buyurılmaḳ Bābında İltimās-nāmesidür T, USA
[13] ḥaḳīḳatlü: -A, -N, -T, -USA
[14] ʿāzīzüm ve mükerremüm: ʿazīz ü mükerrem N, Ö, T
[15] ʿālī-şānum: ʿālī-şān N

feżāʾil-nişānlarına, aķsām-ı iḫlāṣ (13) ve envāʿ-ı iḫtiṣāṣ ile żamīme-i evrād-ı kerrūbiyān[1] olmaġa şāyān şerāʾif-i daʿavāt-ı (14) ṣādıķa[2] ve leṭāʾif-i[3] taḥiyyāt-ı lāyıķa [T 32a] niṣārı ẕeylinde ʿarża-dāşt-ı[4] dāʿī-i (15) dīrīneleri budur[5] ki, benüm nūr-ı dīdem, saʿādetlü, mekremetlü oġlum[6], sulṭānum ḥażretleri taḥrīrine[7] şürūʿ (16) olınacaķ zamān[8] bu dāʿīñüzüñ lisānına ve ne cenāb-ı saʿādetüñ semʿ-i (17) şerīfine münāsib [N 37b] maʿnā degül, ammā cenāb-ı şerīfüñüzden[9] ümīdvār-ı luṭf u ʿināyet (18) olduġumuzdan nāşī hezār şerm ü ḥicāb ile taṣdīʿe ümmīd-i ʿafvuñuz taķdīmiyle (19) cesāret olınur. Ḫulāṣa-i teşbīb[10] budur ki, Ḥaleb muķāṭaʿātından bir muķāṭaʿa[11], [A 30b] (1) nā-çīz bende-zādeñüz üzerine[12] mālikāne itdirilmiş idi[13]. Müntefiʿ-i bahā muķāṭaʿātı, (2) ibtidā-yı ẓuhūr-ı mālikānede[14], çāpük-destān-ı dünyā-perest maķūleleri, (3) rübūde-i çengāl-i taṣarruf idüp fāʾideleri, birķaç sene muḥaṣṣıllar ʿuhde(4)sinde ķalup taḥammüli[15] mertebesine ṭāliblerine iltizāmen virür idi[16]. Üç (5) dört seneden[17] ṣoñra yine Ḥaleb muḥaṣṣıllarınuñ ʿarżıyla[18] Ḥaleb fürūḫtı üzre (6) ṭālibine mālikāne olmaġ içün[19] müʾekked fermānlar vārid olmaġın Ḥaleb taḫmīṣi[20] aṣıl mālı (7) egerçi altı biñ yüz ġurūş[21] olup lākin Baġdād ve Ḥicāz[22] ṭaraflarından vürūdı

[1] kerrūbiyān: girībān A
[2] ṣādıķa: ṣādıķāne N
[3] leṭāyif-i: -N
[4] niṣārı ẕeylinde ʿarża-dāşt-ı: ṣenāsı ẕeylinde ʿarża-dāşt-ı A, niṣārı ẕeylinde ʿarża-dāşte-i Ö, T, USA
[5] dīrīneleri budur: dīrīnleri budur Ö, dīrīneleridür T, USA
[6] nūr-ı dīdem, saʿādetlü, mekremetlü oġlum: nūr-ı dīdem, N, T, USA, saʿādetlü, mekremetlü oġlum Ö
[7] taḥrīrine: taḥrīr A
[8] zamān: mādde T, USA
[9] cenāb-ı şerīfüñüzden: cenāb-ı kerīmüñüzden Ö, cenābuñuzdan şerīfüñüzden USA
[10] teşbīb: teşebbüṣ USA
[11] muķāṭaʿa: muķāṭaʿa-ı Ö
[12] üzerine: üzerinde yine A
[13] itdirilmiş idi: itdirilmiş-idi N, Ö
[14] muķāṭaʿātı ibtidā-yı ẓuhūr-ı mālikānede: muķāṭaʿātı ibtidā-yı ṭahūr-ı mālikānede A, muķāṭaʿātı ibtidā-i ẓuhūr-ı mālikāne itdirilmesi T, USA
[15] taḥammüli: taḥammül A
[16] virür idi: virürler idi A, Ö
[17] -e ṭāliblerine iltizāmen virür idi. Üç dört sene-den: -den T
[18] Ḥaleb muḥaṣṣıllarınuñ ʿarżıyla: muḥaṣṣıllaruñ ʿarżıyla N, -Ö, muḥaṣṣıllaruñ ʿarż ile T, USA
[19] olmaġ içün: olmaķ içün T, USA
[20] taḫmīṣi: taḫmīṣi A, taḫmīsi T, USA
[21] yüz ġurūş: ġurūş N, ġurūşa T, USA
[22] ve Ḥicāz: ve ḥicāb N, -Ö

(8) muʿtād olan ḳahve münḳaṭıʿ olmaġla muḥaṣṣıllar żarūrī beşer biñ ġurūşa[1] (9) virirler idi. Bināʾ-ber-īn taʿayyüş olmaḳ ümmīdiyle beş biñ ġurūşa[2] muḥaṣṣıl (10) ʿarżıyla mālikāne berāt olınmış idi[3]. Dört beş seneden berü[4] علم الله و علم اهالي الحلب *ʿalime'llāhu ve ʿalime* (11) *ahāli'l-Ḥaleb*[5] [N 38a] beş biñ ġurūşı[6] daḫı tamāmen[7] istīfā olınamayup [T 32b] bir miḳdār (12) żarar irtikāb itmedeyüz. Her[8] muḥaṣṣıl, bunı zebān-güẕār itmeyüp sene-i (13) māżiyede[9] muḥaṣṣıl olan ʿAbdu'r-raḥman-nām muḥīll ü mekkār; bu pederüñüze[10], saʿādetlü, (14) devletlü, mürüvvetlü[11] İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri muḫliṣüñüzüñ żamāʾimiyle[12] leṭāʾif peydā ve bizüm lisānumuzdan (15) naḳl u inhā itmekle ḥarīf-i[13] merḳūm gerçekden renciş-i ḫāṭır yapup aḫẕ-ı (16) intiḳām sevdāsıyla muḳāṭaʿa-i merḳūmenüñ tefāvüti olan biñ (17) yüz ġurūş[14] baḳāyā nāmıyla ʿarż idüp taḥṣīl[15] içün fermān irsāl (18) itdirmegin ḥālen olan muḥaṣṣıluñ daḫı ḳuvvet-i ṭāmiʿası tenfīẕine (19) muḥarrik olmaġla bu pīrligümüzde müddet-i ʿömrümüzde görmedük[16] miḥnet-i lā-yuṭāḳa[17] [A 31a] (1) giriftār eylediler. Berātumuzuñ süṭūrında, muḥaṣṣıllar żarar iddiʿā itmeyüp itdügi taḳdīrde (2) daḫı mesmūʿ olmamaḳ[18] aʿẓam-ı şürūṭından iken muḥaṣṣıl[19] işġā itmeyüp köhne(3)-pāpūş[20] u firāşumuzı fürūḫt itdirmege[21] bir ramaḳ ḳalmış iken[1] nā-gāh nesīm-i (4) ʿināyet-i[2] İlāhī

---

[1] ġurūşa: ġurūş USA
[2] virirler idi. Bināʾ-ber-īn taʿayyüş olmaḳ ümīdiyle beş biñ ġurūşa: -N, -T, -USA, virirler idi. Bināʾ-ber-īn taʿayyüş olmaḳ ümīdiyle beşer biñ ġurūşa Ö
[3] berāt olınmış idi: berāt olınmış-ıdı N, Ö, ve berāt olınmış idi T, USA
[4] berü: -N
[5] *ʿalime'llāhu ve ʿalime ahālī'ü'l-Ḥaleb*: *ʿalime'llāhu ve ʿullimū ahāli'l-Ḥaleb* N, *ʿalime'llāhu ve ʿullimū ahāli'l-Ḥaleb* Ö, *ʿalime'llāhu ve ʿalime* ahālī-i Ḥaleb T, USA: *Allah ve Halep halkı (da) bilir.*
[6] ġurūşı: ġurūşa T
[7] tamāmen: -T, -USA
[8] itmedeyüz, her: itmedeyüz, her N, Ö, USA, itmedeyüz, bir T
[9] māżiyede: māżiye A
[10] mekkār; bu pederüñüze: mekkāra; bu pederüñüze A, mekkār; bu pederüñüz USA
[11] saʿādetlü, devletlü, mürüvvetlü: saʿādetlü, mürüvvetlü USA
[12] muḫliṣüñüzüñ żamāʾimiyle: żamāʾimiyle A, muḫliṣüñüzüñ żamāʾimi ile USA
[13] ḥarīf-i: ḥarīf-i ü N, T
[14] ġurūş: ġurūşı T
[15] taḥṣīl: taḥṣīli N
[16] müddet-i ʿömrümüzde görmedük: müddet-i ʿömrümüzde görmedügümüz Ö, -T, -N
[17] lā-yuṭāḳa: lāyıḳ u T, USA
[18] daḫı mesmūʿ olmamaḳ: daḫı mesmūʿ olmamaġla A, mesmūʿ olmamaḳ T, USA
[19] muḥaṣṣıl: muḥaṣṣıllar Ö
[20] -pāpūş: -pāy-ı pūş A, pūşiş Ö
[21] itdürmege: itdirmege USA

vezān olup Ḥażret-i Ḫudā-yı [N 38b] bī-çūn; saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü[3] āṣaf-ı (5) ṣāḥib-i kerem, ṣadru'ṣ-ṣudūr-ı aʿẓam[4] efendimüz ḥażretlerinüñ sāye-i[5] devletlerin memālik-i (6) ʿālemden [T 33a] zāʾil eylemeye! Ḥaḳīḳat-ı ḥāle vāḳıf olmalarıyla Ḫıżır-ı meded-res gibi fermān-ı (7) ʿafv ü iḥsānları[6] imdādumuza irişüp ʿaynı ile ḥüccet-i ʿatāḳ menzilesinde, bu (8) pīr-i nā-tüvānı pençe-i muṭālebe-i lā-yuṭāḳdan āzād buyurmalarıyla bī-iḫtiyār, ehl ü ʿiyālümüz ile[7] (9) bükāʾ-i sürūr[8] ile duʿā-yı ʿömr-ü devletlerine ṣarf-ı evḳāt olınmışdur[9]. Cenāb-ı (10) Ḥaḳ, vücūd-ı kerīmānelerin[10] daḫı mekkāre ve mefāsid-i[11] ʿālemden viḳāye-i Rabbānīsinde, emīn (11) ve bed-ḫᵛāhların ser-nigūn ve ḥazīn eyleye! Āmīn[12]. Bu luṭfuñ şükrinden biz ʿāciziz, Allāh teʿālā, mükāfātın[13] (12) eyleye! Lākin benüm saʿādetlü[14], nūr-ı dīdem, iḥsān buyurılan fermān-ı ʿālī-şāndan[15] baʿde'l-yevm (13) yā māl-i[16] ḳadīmiyle ḳabūl idüp yāḫūd ḳaṣr-ı yed içün berātumuz irsāli fermān buyurılmış, ḥālen[17] (14) Yaḥyā Aġā oġlumuzla[18] irsāl olındı. Eger māl-i ḳadīmiyle ḳabūl ider bulınur ise[19] (15) Allāh teʿālā mübārek eyleye! Lākin ṭālib-i[20] ẓuhūr itmeyüp [N 39a] muḥaṣṣıllar ʿuhdesinde ḳalmaḳ iḳtiżā (16) iderse[21] anlar daḫı beş biñ ġurūşa ancaḳ müşteri bulabilürler. Bizüm (17)

---

1 ḳalmış iken: ḳalmışken A, T, ḳalmış-iken N, Ö, USA
2 ʿināyet-i: ʿāṭıfet-i Ö
3 saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü: saʿādetlü, ʿināyetlü A, saʿādetlü, devletlü T, USA
4 ṣadru'ṣ-ṣudūr-ı aʿẓam: ṣadru'ṣ-ṣudūr Ö
5 sāye-i: سعايهٔ N
6 iḥsānları: iḥsān A
7 ile: -A
8 bükāʾ-i sürūr: bükā vü sürūr A, Ö
9 olınmışdur: ḳılınmışdur Ö
10 kerīmānelerin: kerīmlerin Ö, kerīmlerinden N
11 mefāsid-i: mefāside-i A
12 ser-nigūn ve ḥazīn eyleye, āmīn: ser-nigūn eyleye A, ser-nigūn ser-nigūn eyleye, āmīn N, ser-nigūn eyleye, āmīn T, USA
13 mükāfātın: mükāfāt A, Ö
14 saʿādetlü: -U
15 ʿālī-şāndan: ʿālī-şān A, ʿālī-şānda T, Ö, USA
16 māl-i: ḥāl-i A
17 irsāli fermān buyurılmış ḥālen: irsāli fermān buyurılmış A, irsāl-i fermānı buyurılmış ḥālen Ö, irsāl-i fermān buyurılmış ḥālen T, USA
18 oġlumuzla: oġlumuz ile A
19 bulınır ise: bulınırsa A, Ö, T, USA
20 eyleye, lākin ṭālib-i: lākin meṭālib-i A, eyleye, lākin ṭālibi T, USA
21 iderse: ider ise A

āsiyābumuz[1] teḳāṭurı muʿtād olan māʾ-i nā-çīzüñ inḳıṭāʿı, anlaruñ nehr-i[2] ʿamīḳine (18) çendān imdād idemedügi bedīhīdür. Devletlü, [T 33b] ʿināyetlü āṣaf-ı aʿẓam efendimüz[3] (19) ḥażretlerinüñ ḫāk-i ʿizzetlerine[4], küstāḫāne bir[5] ʿarż-ı ḥālcik taḥrīrine cesāret olındı. [A 31b] (1) Ġāʾibāne ġam-ḫᵛār-ı ġayret-keşümüzüñ cümleden aḳdemi[6] cenāb-ı saʿādetüñüz olmaḳ ḫayāli, (2) żamīr-i kesīr-i peder-i pīrde cāy-gīrdür. Sarāy-ı humāyūna[7] teşrīf buyurduḳları es̱nāda, (3) saʿādetlü oğlum ḥażretleri daḫı ḥiṣṣeñüze düşen niyāz-ı lisānīde ve[8] tefhīm-i (4) keyfiyyet-i ḥālde mā-fi'ż-żamīrüñüz olan luṭf u ʿināyeti icrā ve[9] bu peder-i nā-tüvānı, (5) sinn-i heftād u heştād es̱nāsında ʿināyetle[10] iḥyā ve beyne'n-nās, şerm ü ḥicābdan (6) rehā ve berāt-ı ḳadīm üzre ibḳāya teveccüh-i tāmmuñuz niyāz iderüz. Cenāb-ı Ḥaḳ, (7) sizleri daḫı hengām-ı pīr ü[11] nā-tüvānīde, ıżṭırāb u iftiḳārdan [N 39b] rehā eyleye! (8) Āmīn. Benüm nūr-ı dīdem ʿalima'llāh, Yaḥyā Aġā ḳuluñuz pā-der-rikāb iken[12] namāz-ı ṣubḥ (9) es̱nāsında, telāş ile[13] taḥrīr olınmışdur. Perīşān-ı[14] taʿbīrātumuzdan aġmāż-ı (10) çeşm, tesāmuḥ buyurılmaḳ mercūdur. Birḳaç gün muḳaddem, bir ġazel-i nev-zemīn dilden ser-zede[15] (11) olmaġla hediyye-i şāʿirānemüz ḥużūr-ı saʿādete ihdāya ictirāʾ[16] olındı. Bāḳī luṭf (12) u kerem cenāb-ı kerīmüñüzüñdür[17].

---

[1] āsiyābumuz: āsiyābumuzda N, āsiyābumuza Ö
[2] nehr-i: nehy-i A
[3] ʿināyetlü āṣaf-ı aʿẓam efendimüz: ʿināyetlü āṣaf efendimüz N, ʿināyetlü āṣaf-ı aʿẓam efendimüzüñ Ö, āṣaf-ı aʿẓam efendimüz T, USA
[4] ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine N, Ö, T, USA
[5] bir: bu USA
[6] cümleden aḳdemi: cümleden aḳdem A, cümle aḳdemi T, USA
[7] humāyūna: humāyūnı A
[8] lisānīde ve: lisānīde A, T, USA, lisānda N
[9] ve: -T, -USA
[10] es̱nāsında ʿināyetle: es̱nā-i ʿināyetle A, es̱nāsında ʿināyet ile USA
[11] pīr ü: pīrī ve Ö, pīr T, USA
[12] iken: -T, -N
[13] ile: eyleye A
[14] perīşān-ı: perīşānī-i A
[15] nev-zemīn dilden ser-zede: nev-zemīn ser-zeden A, nev-zemīn ser-zede N, T, nūr-ı zemīn ser-zede USA
[16] ictirāʾ: icrā A:
[17] Bāḳī luṭf u kerem cenāb-ı kerīmüñüzüñdür: bāḳī N, Bāḳī luṭf u kerem cenāb-ı kerīmlerinüñdür Ö, -T, -USA

33. Bu daḫı Kes̱īrü'n-nevāl, Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı Maʿārif-ḫıṣāl Cānibine Ḫayr-ābād-nām Te'līfin Ḥużūr-ı Humāyūnda Taḥsīn-i Ricāsına İrsāl Eyledügi Mektūb-ı Leṭā'if-iştimālidür[1]

(16) Benüm devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü[2] nūr-ı dīdem, oġlum, sulṭānum, aġā-yı kerīmü'l-ḫıṣāl (17) ḥażretlerinüñ[3] hem-rütbe-i nişīmen-i rūḥāniyyīn olan pīşgāh-ı bihişt-āyīnleri (18) türābına, reyḥān-ı deste-i daʿavāt-ı ḥavrā-pesend nis̱ārı ʿaḳībinde ʿarża-dāşte-i[4] (19) dāʿī-i ġāʿibānları budur[5] ki, cenāb-ı nesaḳ-baḫş-ı kārgāh-ı vücūd celle şānuhu, [A 32a] (1) imāme-i[6] sübḥa-i ʿıḳdü'l-le'āl-i muḳarrebīn-i şehenşāhī[7] olan yek-tā-güher-i ẕāt-ı [N 40a] girān-ḳadr(2)ların peyveste-i ārāyiş-i dest-i raġbet ve pīrāye-i vişāḥu'ṣ-ṣadr-ı[8] saʿādet (3) idüp merkez-i ʿālīlerinüñ ġāyeti ve rütbe-i sāmīlerinüñ nihāyeti olan (4) medāric-i vesīʿa ve menāṣıb-ı refīʿalarıyla ser-efrāz[9] eyleye! Āmīn[10]. Sāmiʿa-i faḳīrāne(5)müz, celā'il-i evṣāf-ı seniyyeleriyle müzeyyen ve maʿālī-i[11] aḫlāḳ-ı ʿaliyyeleriyle gülşen (6) olduġından, fażla ṭanīn-endāz-ı ṣımāḫ-ı āfāḳ olan āvāze-i feżā'il ü[12] maʿārif (7) ve şöhret-i ʿulūm-ı ʿavārifleri, mesāmiʿ-i ekvānı leb-rīz itdüginden bī-iḫtiyār, ḫāne-i (8) köhne-ġubār-ı beste[13]-dil vaḳf-ı duʿā-yı ʿömr-ü devletleri ḳılınmışdur. Benüm devletlü, (9) saʿādetlü sulṭānum ḥażretleri! [T 34b] Egerçi ḥarem-serāy-ı şehryārī perverdelerinden (10) degülüz, ammā merḥūm Muṣāḥib Pāşā ḥażretlerinüñ ḫidmet-i kitābetlerinde olduġumuz (11) taḳrībiyle[14]

---

[1] N 39b, Ö 12b, T 33b, USA 30a: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Kes̱īrü'n-nevāl Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı Maʿārif-ḫıṣāl Cānibine **Ḫayr-ābād**-nām Te'līfi Ḥużūr-ı Humāyūnda Taḥsīn-i Ricāsına İrsāl Eyledügi Mektūb İştimālidür T, USA

[2] devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü: devletlü, semāḥatlü, saʿādetlü Ö

[3] aġā-yı kerīmü'l-ḫıṣāl ḥażretlerinüñ: aġā-yı kerīmü'l-ḫıṣāl ḥażretleri A, N, ḥażretleri Ö

[4] ʿarża-dāşte-i: ʿarża-dāşt-ı A, USA, ʿarż-dāşte-i N, ʿarż-dāşt-ı T

[5] ġāʿibānları budur: ġāʿibāneleri budur A, bī-riyāları budur Ö, ġāʿibāneleridür T, USA

[6] imāme-i: -U

[7] şehenşāhī: şāhenşāhī Ö

[8] vişāḥu'ṣ-ṣadr-ı: vişāḥu'ṣ-ṣudūr-ı T

[9] refīʿalarıyla ser-efrāz: refīʿa ile ser-efrāz A, refīʿaları ile ser-efrāz N, refīʿa ile ser-firāz Ö

[10] āmīn: -T, -USA

[11] maʿālī-i: maʿānī-i A

[12] ü: -T, -USA

[13] -ġubār-ı beste-: -ġubār-ı peste- N, Ö

[14] taḳrībiyle: taḳrīble A

sinīn-i kes̱īrede[1] evḳāt-ı ḥayātumuz, sarāy-ı ʿāmire-i şehryārīde güẕer[2] idüp merḥūm (12) Silaḥdār Ḥüseyin Pāşā ve Sāʿatçi Meḥmed Pāşā ve Boz-oḳlı[3] Muṣṭafā Pāşā [N 40b] ile ve sāʾir (13) o ʿaṣruñ ḫāṣ oṭā aġālarıyla itdügümüz leṭāʾif-āmīz ṣoḥbetler ve[4] *maġfūrun le-hu,* cennet-mekān, (14) ḫuld-āşiyān, Sulṭān Meḥmed Ḫān Ḥażretlerinden nāʾil olduġumuz luṭf u ʿināyetler (15) ve[5] bu gūşe-i ʿuzletde ser-māye-i ḫayāl-i[6] pīrānemüz ve medār-ı inşirāḥ-ı faḳīrānemüz[7] olmadadur. (16) Bināʾ-ber-īn ol dāʾire-i ʿāliyye erbābına ḫāṭırumuz müncez̲ib olmada bī-iḫtiyār olup (17) evḳāt-ı ḥayāt-ı bī-tābānumuzı sāliflerüñ[8] ervāḥ-ı muṭahharasına ve bāḳīlerüñ[9] (18) ṭūl-i ḥayātına duʿā-yı ḫayr ḫıdmeti içün[10] taʿyīn itmegi, eşref-i aʿmāl ʿadd itmişüz(19)dür. Bundan esbaḳ **Ḫayr-ābād**-nām[11] kitāb-ı nev-ḳumāş-ı pāy-endāz, ḫidīv-i cihāniyān olınmaḳ[12] [A 32b] (1) ārzūsıyla libās-ı naẓmda cilve-sāz ve āsitān-ı devlete ʿarż u[13] niyāz olındukda (2) metn-i ʿubūdiyyet-nāmede imżāʾ vü mühri dü-ḫalḳa-i gūş-ı ʿubūdiyyetüñüz olan Defter(3)dār-zāde ʿAlī Aġā bendeñüzüñ ḫāk-i ʿizzete[14] ʿarż-ı ḥālinde taṣrīḥ olınmışdı[15]. [T 35a] Lāḳin es̱er(4)inüñ ʿadem-i ẓuhūrı[16] vuṣūlinde iştibāh ʿārıż [N 41a] olmaġın tekrar taṣdīʿe ictirāʾ[17] (5) olındı. Eger ṭaraf-ı āṣafīden rikāb-ı humāyūna ʿarż olınup istiʿṭāf-ı[18] (6) mekārim-i şehryārī olınur ise[19] devletlü sulṭānum kitāb-ı merḳūmuñ ḫafāyā vü mez(7)āyā ve leṭāʾif-i maʿānīsinde[20] ḥużūr-ı humāyūnda

---

[1] kes̱īrede: kes̱īre A, N, Ö
[2] güẕer: -A, güẕār N, Ö
[3] Boz-oḳlı: Boz-oġlı Ö
[4] ṣoḥbetler ve: ṣoḥbetlere T, USA, ṣoḥbetlere ve N
[5] ve: -A, -T, -USA
[6] ḫayāl-i: ḥayāt-ı N
[7] medār-ı inşirāḥ-ı faḳīrānemüz: medār-ı inşirāḥ-ı faḳīrānemüz ve medāric N, medāric-i inşirāḥ-ı faḳīrānemüz T, USA
[8] bī-tābānumuzı sāliflerüñ: bī-tābānumuzı sālifüñüzüñ A, bī-tābānemüzi sāliflerüñ Ö
[9] bāḳīlerüñ: bāḳīlerinüñ T
[10] ḫıdmeti içün: ḫıdmet içün N, Ö
[11] -nām: -T, -USA
[12] olınmaḳ: -A, -N, -T, -USA
[13] u: -A, -N, -Ö, -T
[14] ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete N, Ö, T, USA
[15] olınmışdı: olınmış-ıdı Ö, USA
[16] ẓuhūrı: ẓuhūrından A, Ö
[17] tekrar taṣdīʿe ictirāʾ: tekrar taṣdīʿe icrā A, tekrīr-i taṣdīʿe ictirāʾ N, Ö, T, USA
[18] istiʿṭāf-ı: istinṭāf-ı T, USA
[19] olınır ise: olınırsa Ö, T, USA
[20] maʿānīsinde: maʿānīsin A, Ö, T, USA

terbiye ile[1] ẓuhūr-ı ās̱ārına bāʿis̱ (8) olmañuza ümīdvārum. Bu ḫuṣūṣda olan iḥsānuñuza[2] bu ḥāşiyede küstāḫāne (9) ve bī-tekellüfāne[3] taḥrīrümüzüñ ʿafvı[4] ile itmām buyurılmaḳ bābında luṭf u[5] kerem, cenāb-ı kerīmu(10)'ş-şānuñdur, bāḳī[6].

34. Bu daḫı Devletlü, Veliyyü'n-niʿam Efendimüzüñ Silaḥdārlıḳları Es̱nāsında İbrāhīm Pāşā Ḥaleb Vālīsi iken Gāh Maḫṣūṣ Mektūb ve Gāh Pāşā-yı Mezbūruñ Mektūbı Kenārında Nābī Efendi'ye Selām Yazılup Birāz Zamān Yazılmaduġını Müşʿir Gönderdügi Mektūbıdur[7]

(15) Benüm[8] saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, aġā oġlum, sulṭānum ḥażretleri (16) ġıbṭagāh-ı [N 41b] nüzhetkede-i mīnū olan sāḥa-i nādī-i dil-cūlarına[9] dest-i taʿẓīm-i iştiyāḳ(17) [T 35b]-āmīz ile vażʿ-ı şüḳūfedān-ı[10] duʿā-yı icābet-i nev-zemīnde[11] ʿarża-dāşt-ı duʿā-gūy[12] (18) budur ki, ṭarafe-i eşrefe[13] vesāʾiṭ-i taʿrīfāt-ı āṣafī ile ṣūret-peẕīr olan rābıṭa-i (19) incis̱āb-ı ġāʾibāne beyānı kirāren sebḳat itmekle muḥtāc-ı külfet-i beyān degüldür. [A 33a] (1) Ammā bir müddetden berü nevāziş-nāme-i istiḳlāli degül ḥavāşī-i mekātīb-i[14] ʿaliyyelerinde (2) bile ḥiṣṣe-i selāma[15] ʿadem-i neylümüz nevʿan maʿānī-i nisyān ü teġāfül īrās̱ idecek (3) efkāra müʾeddī olmadadur. ʿArż-ı taḥrīrüñ[16], ser-rişte-i

---

[1] ile: eyleye A
[2] iḥsānuñuza: iḥsānuñuz A, Ö
[3] ve bī-tekellüfāne: ve bī-teklīfāne A, bī-tekellüfāne T
[4] ʿafvı: ʿafv T, USA
[5] u: -A, -N
[6] kerīmü'ş-şānuñdur, bāḳī: kerīmü'ş-şān ḥażretlerinüñdür A, kerīmü'ş-şānuñdur Ö
[7] N 41a, Ö 38b, T 35a, USA 31a: *Başlık* Ö: Devletlü, Veliyyü'n-niʿam Efendimüzüñ Silaḥdārlıḳları Es̱nāsında İbrāhīm Pāşā Ḥaleb Vālīsi İken Gāh Maḫṣūṣ Mektūb ve Gāh Pāşā-yı Müşārün İleyhüñ Mektūbı Kenārında Nābī Efendi'ye Selām Yazılup Birāz Zamān Selām Yazılmaduġına Müşʿir Gönderdügi Mektūb-ı Ḫulūṣ-iştimālidür T
[8] benüm: -T, -USA
[9] nādī-i dil-cūlarına: nāzı dil-ḥūlarına A
[10] şüḳūfedān-ı: şüḳūfeden A
[11] nev-zemīnde: nev-zemīninde A, Ö
[12] -dāşt-ı duʿā-gūy: -dāşt-ı duʿā-gū A, -dāşte-i duʿā-gū Ö, -dāşt-ı duʿāñuz T, USA
[13] ṭarafe-i eşrefe: ṭarafe-i eşrāfa N, ṭaraf-ı eşrefe Ö, ṭaraf-ı eşrefe T, ṭaraf-ı eşrāfa USA
[14] ḥavāşī-i mekātīb-i: ḥavāşī-i mekātib-i A, ḫᵛāşī-i mekātīb-i N, USA, ḫᵛāşī-i mekātib-i T
[15] selāma: selām N
[16] ʿarż-ı taḥrīrüñ: ʿarż-ı taḥrīk N, T, ġaraż-ı taḥrīk Ö, ġaraż-ı taḥrīrüñ USA

muḥabbetdür. Ve illā ṭarafeynden (4) ser-zede olan şevḳ ü[1] ḫulūṣ ġāʾile-i nisyāndan maṣūn olacaġı[2] meczūmdur. (5) Bir sāʿat mürūr itmez ki, meclis-i ḫāṭır-ı nūr u żiyā[3]-fürūz-ı āṣafīde maḥāsin-i aḫlāḳ-ı (6) kerīmüñüz[4] teẕkār ve duʿā-yı ḫayruñuz tekrār olınmaya. Hemān Cenāb-ı İlāhīnüñ ḥıfẓ u[5] emānında (7) muḳīm ve ber-vech-i dil-ḫʷāh-ı sāye-i cihān-penāh-ı ḫāḳānīde müstedīm[6] olasız. (8) باقی ایّام مرام بکام باد خطّهٔ کاتب بجای مهر بس است *Bāḳī eyyām-ı merām be-kām bād. Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy-ı mühr bes est*[7].

35. Ḥüseyin Aġā'yı Şefāʿat Żımnında Taḥrīrine Tecāsüri İstiʿfā Siyāḳında Niyāz-nāme-i Ḫoş-taʿbīrdür ki, Naḳl Olınur[8]

(11) Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[9] efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ [T 36a] erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i (12) fażl u kerem ve emnaʿ-ı mevāżıʿ-ı[10] ʿilm ü himem olan pīşgāh-ı devlet-penāh ve[11] saʿādet-destgāhlarına[12] (13) pīşānī-i duʿā, hem-kār-ı ḳadem ḳılınduġı zemīnde[13] maʿrūż-ı dāʿī dem-be-dem budur ki, benüm (14) devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü[14] efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳ, ẕāt-ı kerīmu'ṣ-ṣıfātuñuzı nigāh(15)-dāşte-i viḳāye-i emn ü ʿāfiyet iḥsān[15] eyleye! Bu dāʿīñüz ḥaḳḳında olan rābıṭa-i (16) naẓar-ı ʿināyet ü iltifātuñuz, şöhret-yāb-ı enām olmaġla ḫāk-pāy-ı devlete teşne-i rū-māl (17)

---

[1] ü: -A, -N
[2] olacaġı: olıcaḳ N
[3] meclis-i ḫāṭır-ı nūr u żiyā: ḫāṭır-ı nūr u żiyā N, meclis-i ḫāṭır-ı Ö, ḫāṭır-ı nūr-ı żiyā T, meclis-i ḫāṭır-ı nūr-ı żiyā USA
[4] kerīmüñüz: kerīmeñüz Ö
[5] u: -T, USA
[6] müstedīm: müstedām N
[7] *Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy-ı mühr bes est:* -N, -T, -USA: Önceki ifadeyle beraber metnin anlamı: *Meram günlerimiz, gönlümüzce olsun. Kâtibin yazısı, mührün yerini tutar.*
[8] N 42a, Ö 39a, T 35b, USA 31b: *Başlık* Ö: Ḥüseyin Aġā'ya Duʿā-nāme-i Şefāʿat Żımnında Taḥrīrine Tecāsüri İstiʿfā Siyāḳında Niyāz-nāme-i Ḫoş-taʿbīrdür Ki, Naḳl Olınır A
[9] Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: Saʿādetlü, semāḥatlü, devletlü, ʿināyetlü USA
[10] mevāżıʿ-ı: -A
[11] devlet-penāh ve: devlet A, devlet-penāh N, Ö, T
[12] -destgāhlarına: -destgāhīlerine A
[13] zemīnde: zemīninde T, USA
[14] devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü: devletlü, semāḥatlü A, N, Ö, T, devletlü, saʿādetlü USA
[15] emn ü ʿāfiyet iḥsān: emīn ü ʿāfiyet iḥsān A, emn ü ʿāfiyet N, Ö, T

olanlar, duʿā-nāme-i faḳīrānemüzi vesīle-i[1] duḫūl-i meclis-i ʿālī ittiḫāẕ itmeleriyle her biri, (18) ḫᵛāst-gār-ı nemīḳa-i niyāz olup bu dāʿī-i kemīnenüñ siriştinde[2] daḫı ḳuvvet-i müdāfaʿa[3] (19) nā-yāb ve iẓhār-ı cevāb-ı yeʾs[4] [N 42b] müʾeddī-i şerm ü ḥicāb olmaġın bi'ż-żarūre, saʿādetlü [A 33b] (1) sulṭānumuñ[5] ġalebe-i ʿafv ü tesāmuḥlarına[6] iʿtimāden küstāḫāne[7] taḥrīr ü taṣdīʿ irtikāb olınmışdur. (2) Nemīḳa-resān-ı ḍarāʿat-ı Ḥüseyin Aġā bendeñüz güẕeşte-i cerīde-i bendegāna maḫṣūṣ[8] (3) olmaġın şāyān-ı naẓar-ı[9] iksīr-eẟer[10] buyurılmaḳ emrinde luṭf sulṭānumuñdur. Süleymān (4) Pāşā-ẕāde Yūsuf Big bendeñüzle [T 36b] ḫāk-i ʿizzete[11] duʿā-nāme taḥrīriyle olan taṣdīʿüñ (5) tekrīri[12] ʿafv buyurılmaḳ niyāzında olduġumuzdan[13] ġayrı gāh gāh ibrām-ı aḥibbā ile[14] bu gūne (6) taṣdīʿāta ruḫṣat-ı ʿaliyyeleri ṣudūrını[15] müşʿir, işāret-i sāmīlerine ümīd(7)vāruz. Ol bābda[16] emr ü fermān devletlü, merḥametlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür[17].

36. Nābī Efendi'nüñ Bir Ṭabībe Gönderdügi Mektūbdur[18]

ʿİzzetlü, saʿādetlü[19] birāderüm ṭabīb efendi ḥażretlerinüñ pīşgāh-ı naẓar-ı[20] ḥāl-şināsları meveddet-i aʿşāb-ı gūn-ā-gūn-ı ẟenā ḳılup pursiş-i żamīr-i münīr-i[1] feylesofāneleri bir

---

[1] vesīle-i: vesīle ve N
[2] siriştinde: sirişte N
[3] müdāfaʿa: dāfiʿa Ö
[4] cevāb-ı yeʾs: yeʾs-i cevāb T, USA
[5] sulṭānumuñ: sulṭānum A
[6] u tesāmuḥlarına: u iḥsānlarına Ö, tesāmuḥlarına USA
[7] küstāḫāne: kestāne A, küstāḫī-i Ö
[8] bendegāna maḫṣūṣ: bendegān maḫṣūṣ A, N, bendegān maḫṣūṣlarından T, bendegān maḫṣūṣalarından USA
[9] olmaġın şāyān-ı naẓar-ı: olmaġın şāyān-ı naẓra-i A, olmaġın olmaġla in naẓar-ı USA
[10] iksīr-eẟer: iksīrī-eẟer USA
[11] ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete N, Ö, T, USA
[12] tekrīri: tekrārı A, tekdīri USA
[13] olduġumuzdan: olduġumuz ve A
[14] aḥibbā ile: aḥbābla T, iḥsān-ile USA
[15] ṣudūrını: ṣadrını N
[16] ol bābda: ol-bābda A, N, Ö, T, USA
[17] devletlü, merḥametlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür: devletlü, sulṭānumuñdur A, sulṭānum ḥażretlerinüñdür Ö
[18] H3 32a, M5 157a, Ö1 72b: *Başlık* H3: Eṭıbbādan bir ḥakīm-i ḥāẕıḳa gönderilmişdür M5, Münşī-i Mezbūr Zümre-i Eṭıbbādan Bir Dūstına Taḥrīr Eyledügi Daʿvet-nāmesidür Ö1
[19] ʿizzetlü, saʿādetlü: -M5, -Ö1
[20] naẓar-ı: -M5, -Ö1

üslūb-ı ḥakīmāne müʾeddī ḳılındukdan ṣoñra ber-dāşte-i devām-cūy-ı cenāblarıdur[2] ki, eger sebbābe-i serīredān-ı ʿirfānları benef-gīr-i[3] ḫāṭır-ı bīmāra müteḥarrik olur ise bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā, mizāc-ı ʿillet-zede-i iftirāḳ egerçi şerbet-i şīrīn-güvār-ı ʿāfiyetle istīlā-yı maraż-ı cān-feşān endūhdan selīmü'l-bāl olmaḳ derecesine müteḳāribdür. Ammā buḥrān-ı ṣıḥḥat-gīr-i[4] hücūm pīçīde-i firāş-ı çār-gūne-i beden olan ṭabīʿat-ı şikeste-ḳuvāya[5] hücūm üzre ḳārūre-i ġalīẓu'ṭ-ṭabʿ-ı rūzgār-ı nā-ṣāf ve eczā-yı[6] evżāʿ-ı bādire-i eyyām girifte-i hāven-i[7] ḫilāf olmaġın dil ü cāna mütetebbiʿ-i inḳıyāṣ olmadadur. Eger nīşter-i ġamze-i dil-dūz-ı iltifātları nevāziş-i şiryān-ı pür imtilā-yı ilāme-i der-kār ve ʿaḳāḳīr-i müfettiḥe-i ḫāṣṣiyetdār-ı[8] teveccühleri ʿurūḳ-ı vücūda vesīʿ-i[9] idrār olmazsa ne südde-i emʿā-yı iḳbāl muḫill ve ne sevdā-yı biḥār-engīz-i āmāl muḥallil olmaḳ müyesserdür[10]. Hemīşe taḫliye-i ṣadr-ı selāmet-i cenāb-ı şerīflerine[11] maʿcūn-ı müfezziʿ-i[12] ḳuvā-baḫşā-yı iltifātları ve[13] tedbīr-i müdāvā-yı dest[14]-güşālarına menūṭ idügi żamīr-i ḥaẕāḳet-i daḳīḳlerine[15] hüveydādur ve[16] īṣāl-i cān-ı dārū-yı ifāḳat buyurmañuz çeşm-dāşt-ı tevaḳḳuʿ u tażarruʿumuzdur. باقی همیشه دردکان حبابت کشاده و اسباب حذاقت اماده باد *Bāḳī hemīşe derd-i kān-ı ḥabābet guşāde ve esbāb-ı ḥaẕāḳet āmāde bād*[17].

Bi-rabbi'l-ʿibād, vürūdı gerd-i ḫāṭır-ı müştāḳānemüze vāsıṭa-i inḥilāl olduġı cā-yı maḳāl degüldür. Kārgāh-ı ḫayālüñüzde nev-be-nev yāfte mākū-yı ṭabʿ-ı bī-ḳarāruñuz olan ḫoş-nümā-yı taʿbīrāt-ı tāze ẓuhūruñuz bālā-yı taḥsīne düşmek olmaz. Ḫuṣūṣen, naẓar-ı

---

[1] münīr-i: -M5, -Ö1
[2] cenāblarıdur: ḥayātları H3
[3] benef-gīr-i: nabż-gīrī-i Ö1
[4] ṣıḥḥat-gīr-i: sitem-gīr-i Ö1
[5] ḳuvāya: fevāʾid-i Ö1
[6] eczā-yı: icrā-yı Ö1
[7] girifte-i hāven-i: güftehādan Ö1
[8] ḫāṣṣiyetdār-ı: ḫāṣṣiyet-i H3
[9] vesīʿ-i: vesīle-i Ö1
[10] müyesserdür: ümīddür Ö1
[11] şerīflerine: şerīflerinüñ Ö1
[12] müfezziʿ-i: müferriḥ-i Ö1
[13] ve: -H3
[14] dest: best H3
[15] daḳīḳlerine: refīḳlerine Ö1
[16] ve: -Ö1
[17] *Artık sevgi madeninin derdi her zaman açık ve ustalık vasıtaları her zaman hazır olsun.*

iʿtibārumuzda metāʿ-ı maʿrifetden aʿlā olduġı ḥükm-kerde-i ʿālemiyāndur. Mütevārid olan mekātīb-i ḫoş-āyende ḳumāşuñuzdan fevḳa'l-muʿtād memnūnuz ve her mektūbuñuz vürūdı Mıṣr-ı dilde cārī olan miḳyās-ı Nīl-i muḥabbete bir parmaḳ teraḳḳī eyledügi bī-iştibāhdur. Ber-ḫūrdār olasız. Vāḳıʿan yine gevher-i nā-yāb-ı iḫlāṣ-ı zemānede aṣḥāb-ı ṭabīʿatuñ ṣandūḳa-i ṭıynetinden ġayrda maḳṣūddur. Bizüm cenābuñuza olan ʿalāḳa-i ḫāṭıramuz daḫı bu reh-güẕerdendür. Hediyye-i ḫāliṣeñüz çūpek-i sīm-tār-ı ibrişīm-bāf resīde-i leb-i ḳabūl olup fevvāre-i dūd-ı āh-ı ġurbetüñüz numūnesi olmaġla āteş-i ıżṭırābuñuza vesīle-i istidlāl olmışdur. Benüm cānum, ḥālā Yūsuf-ı çāh-nişīn-i ıżṭırāb zindān-güzīn-i inḳılāb olduġuñuz maʿlūmdur. Ammā muḳteżā-yı taḳdīre teslīm ḳadar istirāḥat olmaz. Ecrām-ı neyyir gāh-ı Burc-ı Esed'de giriftār-ı ʿuḳde-i ḫusūf olur ammā yine ʿāḳıbet incilāʾ emr-i muḳarrerdür. Künām-ı şīre düşenlerden vā-reste olmış çoḳdur. Ṭabīʿat-ı sibāʿiyet iḳtiżāsı ḳadr-nā-şināslıḳdur. Lākin ism-i Ṭrablūs'uñ nıṣf-ı evveli lafẓ-ı ṭarab olmaġla nıṣf-ı āḫeri olan "-lūs"da maʿnā-yı çāşnī-i sürūr mużmerdür. Allāhu aʿlem, hemān ıżṭırābuñuz İslām'uñ ġaliyyesinden olmaḳ gerekdür.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

اکر حقیقت اسلام در جهان است　　　　هزار خنده زند کفر بر مسلمانی

Eger ḥaḳīḳat-i İslām der-cihān est

Hezār ḫande zened küfr ber-Muselmānī[1]

Benüm cānum, şeb u rūzda baʿde's-saḥūr hengām-ı imsākda taḥrīr olan varaḳanuñ mezāyāsı ancaḳ bu ḳadar olur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, nāḫun-ı hilāl-i ʿīd dehen-güşā olduḳda baʿdehu, bundan mufaṣṣalca bir iştiyāḳ-nāme taḥrīri muṣammemdür. Baʿd-ez-īn, yine mekātīb-i müştāḳāne bend-i mecrā-yı ḳadīm buyurmaları meʾmūldür[2].

---

[1] *Eğer İslam'ın hakikati dünyada olsaydı küfür (meseleyi anlamadığından dolayı) Müslüman(lar)la çokça alay ederdi.*

[2] *Bi-rabbi'l-ʿubbād,* vürūdı … … ḳadīm buyurmaları meʾmūldür: -H3, -M5

37. Dergāh-ı ʿĀlī Ḳapucı-başılarından Süleymān Pāşā-zāde Yūsuf Beg'e Şefāʿat ve Birḳaç Ġazel-i Nev-ṭarḥ İrsāliyle Pīşgāh-ı Veliyyü'n-niʿama Duʿā-nāmedür[1]

(10) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü [N 43a] efendüm, sulṭānum *eṭāla'llāhu beḳāhu,* ḥażretlerinüñ (11) derecāt-ı mirḳāt-ı dīvān-ḫāne-i devlet ü iḳbāllerine[2] ḫuṭūṭ-ı[3] cebhe-i taʿẓīm ü tevāżuʿ (12) sāyīde ve[4] sāḥa-i ṣuffe-i bāb-ı saʿādet ve iclāllerine pīşānī-i tekrīm ü tażarruʿ[5] (13) mālīde ḳılınup ehemm-i veẓāʾif-i müterettibe-i[6] evḳātumuz olan duʿā-yı devām-ı ẕāt-ı (14) ʿālī-cāhları[7] edāsı ʿaḳībinde ʿarża-dāşte-i[8] dāʿī-i münferidü'l-iḫtiṣāṣları[9] (15) budur ki, raḳīme-resān-ı ḍarāʿat me'lūf-ı ḳadīmümüz, ser-bevvābīn-i dergāh-ı ʿālī, ʿizzetlü[10] (16) Yūsuf Beg bendeleri, ʿināyetlü sulṭānumuñ ḫāṣṣe-i bende-i ṣādıḳ ve[11] dāʿī-i [T 37a] (17) müteḥaḳḳıḳ u müsteḥaḳları olup istiktāb-ı nemīḳa-i[12] faḳīrānemüzi, devletlü (18) sulṭānum ḥażretlerinüñ ḫāk-i ʿizzetlerine[13] vesīle-i mülāḳat ve vāsıṭa-i neyl-i (19) iltifāṭ ʿadd itmegin küstāḫāne taḥrīre ictirāʾ[14] olındı. Şāyān-ı naẓar-ı iltifāt[15] [A 34a] (1) buyurılmaḳ, eʿazz-ı[16] meṭālib-i ʿācizānemüzdür. Benüm devletlü, ʿināyetlü[17] efendüm, sulṭānum (2) ḥażretleri! Sulṭānumuñ[18] şevḳ-i müṭālaʿa-i iltifātlarıyla[19] ḳarīben kiştzār-ı faḳīrānemüzden[20] ser-zede (3) olmış baʿż-ı sebze-i [N 43b] pejmürde-i

---

[1] N 41b, Ö 39b, T 36b, USA 32a: *Başlık* T: Dergāh-ı ʿĀlī Ḳapucı-başılarından Süleymān Pāşā-zāde Yūsuf Beg'i Şefāʿat ve Birḳaç Ġazel-i Ṭarḥ İrsāliyle Pīşgāh-ı Veliyyü'n-niʿamīye Duʿā-nāmedür Ö

[2] iḳbāllerine: iḳbāllerini N

[3] iḳbāllerine ḫuṭūṭ-ı: iḳbāllerine ḥuṭūṭ-ı A, iḳbāllerini ḥuṭūṭ-ı N, iḳbāllerine T

[4] ve: -T, -USA

[5] tażarruʿ: tażarruʿla N

[6] müterettibe-i: mertebe-i A

[7] ẕāt-ı ʿālī-cāhları: ẕāt-ı ʿālī-cāhlarına T, ʿālī-cāhlarına USA

[8] ʿarża-dāşte-i: ʿarża-dāştı T, ʿarża-dāşt-ı USA

[9] *münferidü'l-*: *müteferridü'l-* Ö

[10] ʿizzetlü: -T, -USA

[11] ve: -T

[12] nemīḳa-i: nemīḳa ve N

[13] ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine Ö, T, USA

[14] ictirāʾ: icrā A

[15] ʿadd itmegin küstāḫāne … … şāyān-ı naẓar-ı iltifāt: -N

[16] eʿazz-ı: -T

[17] ʿināyetlü: -T, -USA

[18] sulṭānumuñ: -A

[19] iltifātlarıyla: iltifātuñuz A, iltifātlarına USA

[20] faḳīrānemüzden: faḳīrān A, faḳīrden Ö, T

āṡār-ı[1] perīşānumuz, bilā-vāsıṭa ḫāk-pāy-ı saʿādete (4) ʿarż u irsāle[2] ḥicāb olmaġın ʿizzetlü Dürrī[3] Efendi duʿācuñuza taḥrīr ve sulṭānumuñ (5) meclis-i bihişt-āyīn-i ʿināyetlerine refʿ ü īṣāl içün tavṣiye olınmışdur. (6) Resīde-i naẓar iksīr-i eṡerüñüz olduḳda sezā-yı[4] gūşe-i çeşm-i iltifāt buyurılmaġa (7) ümīdvārum[5]. Saʿādetlü ṣadr-ı cedīd ḥażretlerinüñ teşrīf-i mesned-i vezāret (8) buyurduḳlarında iki tārīḫ vāḳıʿ olup lākin yā[6] vaḳti güẕer itmiş bulınup (9) yāḫūd ʿadem-i raġbetleri iḥtimāli māniʿ-i irsāl olmış idi[7]. Yūsuf (10) Beg ḳuluñuz istiṣḥābına ibrām itmegin Yūsuf Beg[8] bendeñüze[9] (11) virilüp lākin teblīġ veyā teġāfül emri, devletlü sulṭānumuñ reʾy-i ʿālīlerine[10] (12) taʿlīḳ olınmışdur. Ol bābda[11] emr ü fermān[12], devletlü, ʿināyetlü[13] sulṭānum ḥażretlerinüñdür[14].

38. Cānib-i Şehbā'dan Āsitān-ı Devlete Reh-rev-i ʿAzīmet iken Eṡnā-yı Rāhda Pīşgāh-ı Devlet-penāh-ı Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-cāha, Farṭ-ı Şevḳden Taḥrīr Eyledügi ʿUbūdiyyet-nāmedür[15]

(Ahreb)

[N 44a] (15) Ey luṭf-ı Ḫudā dāʾire-gerd-i ḥaremüñ
V'ey ḫaṭṭ-ı kemāl ḫāk-būs-ı ḳalemüñ
(16) Ey āṣaf-ı bī-ʿadīl āḫir Rūm
Çekdi bizi şevḳ-i rūy-māl-i ḳademüñ

---

[1] āṡār-ı: -N
[2] irsāle: irsāl N
[3] Dürrī: Dürerī A
[4] sezā-yı: serāy-ı T, USA
[5] ümīdvārum: ümīdvāruz A, Ö
[6] tārīḫ vāḳıʿ olup lākin yā: tārīḫ vāḳıʿ olup lākin A, tārīḫcegüz vāḳıʿ olup lākin yā N, T, USA, tārīḫcegümüz vāḳıʿ olup lākin yā Ö
[7] olmış idi: olmış-ıdı A, N, Ö, USA, olınmış idi T
[8] ḳuluñuz istiṣḥābına ibrām itmegin Yūsuf Beg: -N, -T, -USA
[9] bendeñüze: bende Ö
[10] ʿālīlerine: ʿālīleri A
[11] ol bābda: ol-bābda A, N, T, USA
[12] fermān: -A
[13] devletlü, ʿināyetlü: -A, -T, devletlü A, N
[14] sulṭānum ḥażretlerinüñdür: sulṭānumuñdur A
[15] N 43b, Ö 40b, T 37b, USA 33a: *Başlık* Ö: Cenāb-ı Şehbā'dan Āsitān-ı Devlete Reh-ber-i ʿAzīmet Üzre İken Eṡnā-yı Rāhda Pīşgāh-ı Devlet-penāh-ı Veliyyü'n-niʿam Taḥrīr Eyledügi ʿUbūdiyyet-nāme A

(neṡr)[1]; (17) benüm devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü[2] efendüm, sulṭānum *eṭāla'llāhu beḳāhu* ḥażretleri! (18) Ḫāḳ-pāy-ı saʿādete ḫāme-misāl rūy-mālden ṣoñra[3] maʿrūż-ı dāʿī-i kemterīnleri (19) oldur[4] ki, teʾsīr-i taḳdīr birle bi'l-āḫere üftān ü ḫīzān cānib-i āsitān-ı[5] saʿādete [A 34b] (1) şitābān olduġumuz mesmūʿ-ı saʿādetüñüz olmışdur, (beyt)[6];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Egerçi gūşe-güzīn-i (2) ḳanāʿat olmışıdıḳ[7]

Velīk[8] Rūm'da bāḳī naṣībümüz var imiş

(Neṡr); egerçi[9] metāʿib-i (3) bedeniyye müteḥaḳḳıḳ ammā rū-māl-i ḫāk-pāy-ı devlete müʾeddī olduġından memnūn-ı taḳdīrüz. (4) Devletlü sulṭānumuñ cāẕibe-i meclis-i şevḳ-i ʿālīleri, vāsıṭa-i pervāzumuz (5) olduġına, in-şāʾa'llāhu teʿālā[10], żamīr-i enveriñüzden ziyāde şāhid[11] olmaz. ʿArż-ı ḥāl-resān (6) çūḳadār bendeñüz, ḫaymemüz pīşgāhından güẕār[12] üzre [N 44b] iken baʿde'l-istiḫbār (7) rüfeḳāsından teʾḫīr ile bir[13] miḳdār ʿarż-ı ḥāl taḥrīrine [T 38a] imkān oldı. Küstāḫī-i (8) bī-tekellüfānemüz[14], ʿafv buyurılmaḳ bābında luṭf u keremlerine müsteniddür ve[15] muʾāḫe(9)ẕāt ü muʿātebātı, Ḥażret-i Ḥaḳ şifāhen ḳarīben müyesser eyleye. Āmīn[16]. Bāḳī (10) luṭf u iḥsān devletlü[17] sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

---

1 neṡr: -A, -N, -T, -USA
2 semāḥatlü: -T, -USA
3 rūy-mālden ṣoñra: rūy-mālīden ṣoñra A
4 kemterīnleri oldur: kemteri oldur A, kemterīnleri budur N
5 āsitān-ı: -A
6 saʿādetüñüz olmışdur, beyt: saʿādetleri olmışdur A, saʿādetüñüz olmışdur N, T, USA
7 olmışıdıḳ: olmış ıdıḳ H
8 velīk: velākin H, N, T, USA
9 neṡr; egerçi: egerçi A, N, gerçi T, USA
10 teʿālā: -A
11 şāhid: şāhidümüz T, USA
12 bendeñüz, ḫaymemüz pīşgāhından güẕār: bendeleri, ḫaymemüz pīşgāhından güẕār A, Ö, bendeñüzi, ḫaymemüze pīşgāhından güẕār N, bendeñüz, ḫaymemüz pīşgāhından güẕer USA
13 bir: bu N, Ö
14 bī-tekellüfānemüz: tekellüfātumuz T
15 müsteniddür ve: müstenidüz ve Ö, müsteniddür USA
16 āmīn: -Ö
17 devletlü: -A, -N, -T, -USA

39. Ḳaṣīde-i ʿĪdiyye Der-sitāyiş-i Vezīr-i Ekrem, Destūr-ı Muʿaẓẓam, Memdūḥü'l-ḫıṣāl, Āṣaf-ı Ṣāḥib-i Feżāʾil, Mihr-i ʿAvn-i İlāhī, Dāmād Ḥażret-i Pāşā-yı Silaḥdār ʿAlī Pāşā يسرالله بالخير ما يريد وما يشأ *yessera'llāhu bi'l-ḫayri mā-yurīdu ve mā-yeşāʾ*[1], Ez-eşʿār-ı Leṭāfetü'ş-şuʿarā ve'l-büleġā, Nābī Efendi Merḥūm u Maʿżūr[2]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

(15) Çekmesün mi[3] dil sevād-ı maʿnīye naẓm-ı teri
Yoḳ siyeh ferrāceli dūşīze-i nāzükteri

(16) ʿArżlarda[4] saṭrlar ṣaff-ı ṣalāt-ı cumʿadur
Ṣaḥḥ-ı āṣafdur[5] ḫaṭībi pençe-i fermān-beri

(17) Maḥv ile[6] iṡbāt ile yoḳ farḳı mevc-i baḥrdan
Dest-i ḳudretde sevād-ı kāʾinātuñ defteri

(18) Ehl-i ḥarfüñ ḥattı[7] eyler vaḳt-i ḥācetde ẓuhūr
Eyleme kec-naḳşlikle ittihām[8] engüşteri

(19) Eyleyen sünbüller ile gülleri ehl-i bihişt
Eylemiş ḥikmetle ehl-i nār ʿūd u ʿanberi

[A 35a]

(1) Lemʿa-i envārına dil-bestedür sırr-ı[1] ḥayāt

---

[1] *O her ne dilediyse ve istediyse Allah, onu (ona) hayırlı bir şekilde kolaylaştırsın.*
[2] *Kasîde*: Ö 41a: *Başlık* A: Ḳaṣīde-i ʿĪdiyye Der-sitāyiş-i Vezīr-i Ekrem, Destūr-ı Muʿaẓẓam, Memdūḥu'l-ḫaṣāʾil, Āṣaf-ı Ṣāḥib-i Feżāʾil, Maẓhar-ı ʿAvn-i İlāhī, Dāmād-ı Şāhī Silaḥdār ʿAlī Pāşā يسرالله بالخير ما يريد وما يشأ *yessera'llāhu bi'l-ḫayri mā-yurīdu ve mā-yeşāʾ,* Ez-eşʿār-ı Leṭāfet-şiʿar, Faḫru'ş-şuʿarā, Zaḫru'l-büleġā, Nābī Efendi Ö
[3] çekmesün mi: çekmesün-mi A, Ö
[4] ʿarżlarda: ʿarżlara da A
[5] ṣaḥḥ-ı āṣafdur: ṣubḥ-ı āṣafdur A, ṣaḥḥ-ı āṣaf-dem Ö
[6] maḥv ile: maḥvla A
[7] ḥattı: ḥüsni Ö
[8] kec-naḳşlikle ittihām: künc-naḳşlikle inhā A, kec-naḳşlik-ile ittihām Ö

Gerdiş-i ḫūrşīd-i ʿālem-tābı ṣanma[2] serserī

(2) Ol gülüñ ruḫsār-ı āteşnākine dil-bend olan
Yansa da[3] dūzaḫda farża sürḫ olur ḫākisteri

(3) Eyledi ebvāb-ı efvāhı hilāl-i[4] şām-ı ʿīd
ʿUḳde-i imsākden künc-i kerem gibi berī

(4) ʿĪd geldi herkesüñ bir köhne[5] dest-āvīzi var
İdelüm āmāde Nābī biz daḫı bir nev-beri

(5) Şerm ile vażʿ idelüm ol südde-i ʿulyāyı[6] kim
Müşterīdür müşterī olmaġla[7] kemter çākeri

(6) Südde-i devlet-meʾāb-ı āṣaf-ı s̱ānī k'odur
İltifāt-ı pādişāh-ı ḳadr-dānuñ maẓharı

(7) Āṣaf-ı memdūḥ dāmād-ı şehenşāhī k'odur
Cümle destūrān-ı ʿaṣruñ ḳadr ile[8] bālāteri

(8) Fāżıl-ı devrān ʿAlī Pāşā-yı ʿālī-cāh kim
Baḥs̱ ider nuṭḳ-ı selīsi çāşnī-i kevs̱eri

---

[1] sırr-ı: -A
[2] ṣanma: żamīr A
[3] da: ger Ö
[4] ebvāb-ı efvāhı hilāl-i: efvāhı ebvāb-ı helāk-ı A
[5] köhne: gūne A, Ö
[6] şerm ile vażʿ idelüm ol südde-i ʿulyāyı: şermle vażʿ idelüm ol südde-i ʿulyāya A, şermle vażʿ idelüm o südde-i ʿulyāya Ö
[7] olmaġla: olmaġa A, Ö
[8] ḳadr ile: ḳadr-ıla A, Ö

(9) Nūrdan ḫalḳ eylemiş ẕāt-ı şerīfin dest-i ṣunʿ

Ṣūret-i insānda gelmiş yā melekdür yā perī

(10) Eylemiş terkīb-i cism-i pākine āmīḫte

Lemʿa-i dāniş-fürūġ-ı dil ṣafā-yı cevheri

(11) Eyleye keyvānı[1] şāyān-ı nigāh-ı iltifāt

Cānına minnetdür olmaḳ[2] ol ʿAlī'nüñ Ḳanber'i

(12) Rütbe-i ʿulyā-yı cāhına ʿilāve[3] ʿilm ü fażl

Şānınuñ[4] idrāk-i esrār-ı ḥaḳāyıḳ ser-beri[5]

(13) Sāḥa-i cāhında köhne ḫayme saḳf-ı āsmān

Maṭbaḫ-ı rāhında kemter kāse şems-i ḫāverī

(14) Maʿnī-i ʿiffet perestār-ı ḥarīm-i ʿizzeti

Pertev-i himmet ġulām-ı ḫāne-zād-ı duḫteri

(15) Himmet ü nāmūs[6] u ġāyret dest-bend-i ḫıdmeti

Zühd ü[7] taḳvā vü diyānet hem-nişīn ü yāveri

Lücce-i ʿilm ü hüner baḥr-ı muḥīṭ-i maʿrifet

Cümle fennüñ ṣafḥa-i ḳalb-i laṭīfi defteri[8]

---

[1] eyleye keyvānı: eylese keyvān A
[2] olmaḳ: -A
[3] ʿilāve: ʿalāḳa A
[4] şānınuñ: şānuñ A
[5] ser-beri: serseri A
[6] nāmūs: nāmūsı A
[7] zühd ü: ز A
[8] *beyit*: -A

Hīç bir fenn yoḳ ki leyyin[1] olmaya ṭabʿı muḥīṭ
Hīç müşkil yoḳ ki ẕihni olmaya dānişveri

Nāḫun-ı endīşe-i idrāki āsān ḥall ider
Lafẓ u[2] maʿnāda olan her nükte-i müşkilteri

Diḳḳat-i ṭabʿ u ṣafā-yı ẕihn ü nūr-ı dānişi
Eylemiş aḫlāḳınuñ Bārī teʿālā zīveri

ʿAfv ü ḥilm ü ʿiffet ü fehm ü ẕekā şerm ü ḥayā
Ḫulḳınuñ her birisi bir bende-i fermān-beri

Mū-be-mū aḫlāḳ-ı maḥmūde vücūd-ı nāzügi
Ser-be-ser evṣāf-ı memdūḥe żamīr-i enveri

Ḫaṭṭ-ı pīşānīsi mevc-i baḥr-ı maʿnā-yı ḫıred
Fikr-i vicdānīsi mażmūn-ı iṣābet-güsteri

Gülşen-i iḳbālinüñ şevḳıyle pervāz eyleyen
Sürḫ[3] olur ṭūṭī-ṣıfat sebz olsa da bāl ü peri

Leẕẕet-i nuṭḳ-ı[4] revān-baḫşı cemāl-i ṣūreti
Baḫş ider aʿmālara bīniş semīʿ eyler keri

Gūşı eyler **Maḫzen-i Esrār** ḥikmet[5] lehçesi

[1] leyyin: anı Ö
[2] lafẓ u: lafẓ-ı Ö
[3] sürḫ: sebz Ö
[4] nuṭḳ-ı: nuṭḳ u Ö
[5] ḥikmet: lüṭuf Ö

Çeşmi eyler maşrıḳ-ı envār ḥüsn-i manẓarı

Cümle nefsü'l-emrdür bir ḥarf yoḳdur Ḥaḳ bilür[1]
Kim ola lāf ü güzāf-ı ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri[2]

(16) Ḥaḳ teʿālā eyleye ẕātın ḫaṭālardan[3] emīn
Ola mirʾat-ı żamīri gerd-i külfetden berī

(17) ʿİzz ü devletle ola[4] dil-ḫᵛāhı deñlü kām-yāb
Merciʿ-i eşrāf u aʿyān-ı cihān ola deri

(18) Ḥıfẓ-ı Rabbānī enīs ola ʿināyet hem-celīs[5]
ʿAvn-ı Īzid hem-nefes tevfīḳ-i Bārī reh-beri [A 35b]

---

[1] Cümle nefsü'l-emrdür bir ḥarf yoḳdur Ḥaḳ bilür: Cümlesi nefsü'l-emrdür Ḥaḳ bilür bir ḥarf yoḳ Ö
[2] Hīç bir fenn … … ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri: -A
[3] ḫaṭālardan: belālardan A
[4] ü devletle ola: devletde A, ü devletden ola Ö
[5] hem-celīs: hem-ʿinān A, Ö

40.1. Saʿādetlü, Mekremetlü Āṣaf-ı Kerem-güster Vezīr-i Müşārün ileyh, Ahālī-perver Ḥażretleri Ṭarafından ʿAle'l-ʿīd Bendegān u Dāʿiyāna Virilegelen ʿAṭāyā-yı Kerīmānelerinden, Nābī Efendi'ye Emtiʿa-i Mütenevviʿa ile Tertīb ve İrsāl Buyurılan Ġonce-i Ravża-i İnʿām, Bu Ġonce-i Zerrīn-ẖitāmuñ Zīver-i Dībācesi Olan Varaḳanuñ Süṭūrı Kendi Ḳalem-i Mükerremleriyle Olduġuna Naẓra-i Ūlāda, Mütefaṭṭın Olamaduġı Şermsārlıġına İʿtiẕāren Ḫāk-i ʿİzzetlerine Taḳdīm itdügi ʿArż-ı Ḥāl-i Elṭāf-iştimālidür[1]

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

(7) Ey veliyyü'n-niʿam ey[2] āṣaf-ı ʿālī-fıṭrat

Oldı rūy-ı dilüm ālūde-i gerd-i ẖaclet[3]

(8) Olmadum[4] farḳa muvaffaḳ ḳalem-i müşgīnüñ

خاك بادا بسر هوش و بچشم غفلت

Ḫāk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet[5]

(neṡr)[6]; (9) ẖāḳ-i ḳadem-i iksīr-āṡārlarına ʿarż-ı ḥāl-i Nābī[7], dāʿī-i nā-hūşyār-ı perīşān-güftārları (10) budur ki, benüm ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü[8] efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Rūz-ı muḳaddem[9], (11) āsmān-ı āṣafīlerinden, bu ẖāksār-ı kem-miḳdārları

---

[1] N 44b, Ö 43a, T 38a, USA 33b: *Başlık* Ö: Saʿādetlü, Mekremetlü Āṣaf-ı Kerem-keṡr Vezīr-i Müşārün ileyh-i Ahālī-perver Ḥażretleri Ṭarafından ʿAle'l-ʿīd Bendegān u Dāʿiyāna Olagelen ʿAṭāyā-yı Kerīmānelerinden Nābī Efendi'ye Emtiʿa-i Mütenevviʿa ile Tertīb ü İrsāl Buyurılan Ġonce-i Ravża-i İnʿām-ı Nev-ġonce-i Zerrīn-ẖitābuñ Zīver-i Dībāce Olan Varaḳanuñ Sūrı Kendi Ḳalem-i Mükerremleriyle Olduġuna Naẓra-i Ūlāda Mütefaṭṭın Olamaduġı Şermsārlıġına İʿtiẕār-ı Ḫāk-i ʿİzzetlerine Taḳdīm Eyledügi ʿArż-ı Ḥāl-i Elṭāfdur A

[2] ey: -N, -T, -USA

[3] ẖaclet: ḥaclet A,T

[4] olmadum: olmada N

[5] *Ḫāk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet*: *Ḫāk-i bād ise hūyeş baḫşem ġaflet* A, *Ḫāk bādā be-ser-i hūyeş u be-çeşm-i ġaflet* N, *Ḫāk bādā be-ser-i hūş be-çeşm-i ġaflet Ö*, *Ḫāk-i bād* T, USA: *Onun başına (ve) gözüne gaflet toprağ(ı) dolsun.*

[6] neṡr: -A, -N, -T, -USA

[7] Nābī: -Ö

[8] ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü: ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü T

[9] muḳaddem: mesnedüm USA

farḳına, yārān-ı[1] feyżnāk-ı mevhibetlerinden (12) bu teşne-i ʿāṭıfetleri üzre [N 45a] rīzān olan ʿaṭiyye-i emtiʿa-i girān-bahānuñ evvelā[2] bālā-yı defter-i (13) ḫoş-manẓarında muḥarrer olan esāmī-i ḫāṭır-rübāsına lez̠z̠et-i ṣarf-ı naẓar[3] meşġalesinden (14) ḳaṭʿ-ı naẓar tāze-nesīc-i[4] ḫoş-ḳumāşlarınuñ şaʿşaʿa-i tār-ı zerrīn ve lemeʿān-ı rişte-i sīmīnleri (15) evvelā nice[5] nūr-ı şuʿūrumuzı rübūde itmegin ḫitāmında olan[6] çend süṭūr-ı dil-nişīn (16) ʿādetā bālā-yı pīşīn[7] maḳāmında [T 38b] ḫaṭṭ-ı[8] kitābet-i ḫazīnedār[9] olmaḳ iʿtiḳādıyla (17) imrār-ı naẓardan ġaflet olınmışdı[10]. Ammā yine ġalebe-i ṣıdḳ-ı veliyyü'n-niʿamīye[11] inżimām-ı ġayret-i (18) İlāhī birḳaç günden ṣoñra tekrār cerīde-i ferīde-i[12] merḳūmeye iʿāde-i naẓar iḳtiżāsı[13] mūcib olup [A 36a] (1) şāḫsār-ı gülistān-ı ḥurūfına iṭāre-i ṭāʾir-i nigāh olındukda mefhūm-ı ʿināyet-melzūmında[14] (2) her noḳṭası şebnem-i bahāristān-ı mekremet ve her kelimesi şāḫsār-ı pür-berg ü bār-ı ḳalem-i (3) ḥażret-i veliyyü'n-niʿmet, āṣaf-ı ālī-menzilet olduġı meşhūd-ı çeşm-i ıṭṭılāʿ olduġundan (4) sirişk-i şerm[15] ü sürūr ikisi bir libāsda[16] [N 45b] cevlān ve ḫūn-ābe-i[17] ḫaclet ü meserret (5) ikisi[18] bir menbaʿdan feverān iderek ḳalem-mis̠āl seccāde-i varaḳ üzre māliş-i (6) pīşānī-i duʿāya mübāderet olınmışdur[19]. Nāʾil-i dest-būsları olan ol[20] (7) varaḳ-pāre-i ʿālī-ḳadr ḫod ile'l-ān būse-i

---

[1] kem-miḳdārları farḳına, yārān-ı: kem-miḳdārları firḳate, bārān-ı A, kem-ḳadrları farḳına, yārān-ı N, kem-miḳdārları farḳına, bārān-ı Ö
[2] emtiʿa-i girān-bahānuñ evvelā: girān-bahānuñ olan A
[3] naẓar: naẓm A
[4] tāze-nesīc-i: nesīc-i A, N, tesbīḥ-i T, USA
[5] sīmīnleri evvelā nice: sīmīnleri olan evvelā pençe-i N, sīmīnler evvelā nice USA
[6] olan: evvelā N
[7] pīşīn: nişīn A, T, USA
[8] ḫaṭṭ-ı: ḥaṭṭ-ı T, N
[9] kitābet-i ḫazīnedār: kātib-i ḫazīne Ö
[10] olınmışdı: olınmış-ıdı A, N, Ö, USA
[11] -niʿamīye: -niʿamiyye N, T, USA
[12] günden ṣoñra tekrār cerīde-i ferīde-i: günden ṣoñra tekrār cerīde-i A
[13] merḳūmeye iʿāde-i naẓar iḳtiżāsı: merḳūmeye naẓar iḳtiżāsı A, merḳūmeye iʿāde-i naẓar iḳtiżāsını Ö, merḳūme-i iʿāde-i naẓar iḳtiżāsı T
[14] melzūmında: melzūmından A, Ö, USA
[15] olduġundan sirişk-i şerm: olduġundan sirişk-i çeşm Ö, olınduġından sirişk-i şerm T, USA
[16] ikisi bir libāsda: ikisi bir libāsdan N, T, ikisini bir libāsda Ö
[17] ḫūn-ābe-i: ḫūtābe-i A
[18] ikisi: ikisini Ö
[19] olınmışdur: olındı T, USA
[20] ol: -Ö, -T, -USA

taʿẓīm içün[1] miyāne-i çeşm ü dehānda maḥv-ı rü(8)sūm-ı ḫaṭṭ-ı ʿanberīn eylemek mertebelerine bāliġ olmadadur. Cenāb-ı İlāhī, yegāne-i gevher-i imkān (9) olan vücūd-ı ʿālī-şānuñuzı maḥfūẓ-ı viḳāye-i ḥıfẓ ve[2] dürc-i emn ü āmān eyleye! Ḥaḳḳā ki, (10) ḳadr-şināslıḳ ve lāyıḳ-nevāzlıḳ ṣaḥīfesine kendi ḳalem-i [T 39a] mükerremüñüz ile kütübe[3] ḳodıñuz ve ehl-per(11)verlik[4] meydānında kūy-ı müsābaḳatı dest-i ems̱ālden[5] rübūde buyurdıñuz. Sulṭānuma bir vechile (12) duʿā ve[6] ṣaḥīfe-i medḥ ü s̱enāñuzı ne taʿbīr ile edā idecegümde dest-ḫoş-ı ḥayret olmışdur[7]. (13) Bu ne ḥüsn-ḫıṣāl ve luṭf u kemāldür ki[8], bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, taʿyīn-i ʿināyet-i ezeliyye ile bāb-ı (14) devlet-meʾābuñuz [N 46a] merciʿ-i ḫavāṣṣ[9] u ʿavām ve taḥṣīl-i rıżā-yı ḫāṭır ve dāʿiye-pesend ü[10] ḳabūlüñüz (15) içün tertīb-i hedāyā ḫulāṣa-i ārzū-yı ekābir iken bu dāʿī-i ḳadīm-i[11] kem-ḳadre iḥsān (16) buyurılan ʿaṭiyye-i[12] ʿīdiyyenüñ ismin[13] kemāl-i keremden hediyyeye tebdīl buyurmaḳdan[14] fażla (17) kendi ḳalem-i mübāreküñüzle berg-i sebz-i dervīşānemüzdür[15], taʿbīriyle bu ḫāksāruñ ser-i iftiḫāruñ[16] (18) āsmāndan berter buyurduġuñuzuñ edā-yı teşekküri ḥavṣala-i ṭāḳat-ı beşeriyyeden bīrūn ve ẓurūf-ı (19) ḥurūfa[17] güncāyiş mertebesinden efzūndur. Bu[18] taʿbīr-i ʿabīr-endūduñuz ḳalem-i zerrīn ile ārāyiş-i [A 36b] (1) kitābe-i nüh[19] ṭāḳ-ı felek ve

---

[1] būse-i taʿẓīm içün: būse-i taʿẓīm N, USA, būsına taʿẓīm içün Ö
[2] ve: -U
[3] mükerremüñüz ile kütübe: mükerremüñüzle kütübe A, mükerremüñüz ile gine N, mükerremüñüze ile kütübe Ö
[4] ve ehl-perverlik: perverlik A
[5] ems̱ālden: ems̱ālde N
[6] duʿā ve: duʿā-yı N
[7] idecegümde dest-ḫoş-ı ḥayret olmışdur: idecegi dest ḫoş-ı ḥayret olmışdur N, idecegümde dest-ḫoş-ı ḥayret olmışumdur Ö
[8] u kemāldür ki: kemāldür ki N, u kemāldür Ö, u T
[9] ḫavāṣṣ: ḫāṣ N
[10] ü: -A, -N, -USA
[11] ḳadīm-i: -N, -Ö
[12] ʿaṭiyye-i: ʿaṭabe-i N
[13] kemāldür ki, *bi-ḥamdi'llāhi teʿālā* taʿyīn-i … ʿaṭiyye-i ʿīdiyyenüñ ismin: -T
[14] hediyeye tebdīl buyurmaḳdan: hediyye-i tebdīlden N, T, USA, hediyyeye tebdīlden Ö
[15] mübāreküñüzle berg-i sebz-i dervīşānemüzdür: mübāreküñüzle berg-i sebz-i dervīşānumuzdur N, mübāreküñüz ile berg-i sebz-i dervīşānemüz Ö, mübāreküñüz ile berg-i sebze-i dervīşānumuzdur T, USA
[16] ser-i iftiḫāruñ: iftiḫāruñ A, ser-i iftiḫārın Ö, USA
[17] bīrūn ve ẓurūf-ı ḥurūfa: ve ṭurūfa ḥurūfa A, bīrūn ve ẓurūf-ı ḥurūf T
[18] bu: nev- T, USA
[19] nüh: -A, -N, -T, -USA

duʿā-yı ʿömr-ü devletüñüz dībāce-i zer-efşān-ı evrād-ı mülk ḳılınmaḳ derece(2)sinden daḫı bālāterdür, (beyt)[1];

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Cenāb-ı Ḥaḳ vücūd-ı[2] nāzenīnüñ ber-devām itsün

(3) Mizācuñ rencden sālim derūnuñ şād-kām itsün

(Nes̱r)[3]; (4) bu muʿāmele-i mütevāżıʿāne ve şīme-i sālikāneñüz[4], ḥaḳ budur ki, müs̱mir-i emān-ı dünyevī ve uḫrevī (5) müntec-i[5] berekāt-ı ṣūrī vü maʿnevī olduġı imżā-kerde-i[6] muḥaḳḳıḳān-ı aṣḥāb-ı ḳulūbdur (6) ve bu mertebe-i bülend[7]-cāh ve [N 46b] menzilet-i ʿulüvv-şāna[8] ve rifʿatle [T 39b] bu gūne silk-i dervīşāne[9] (7) ve menzile-i bī-vücūdāneye tenezzül-i nefs-i şerīf buyurılmaḳ, ber-muḳteżā-yı ḥaḳḳu'l-inṣāf (8) meşāyiḫ-i ʿaṣrdan bile ṣudūrı nā-muḥtemeldür. Ruḫṣat-ı ʿaliyye-i erzānī buyurılur ise ẕāt-ı (9) ʿadīmü'l-mis̱ālüñüze[10] isticlāb-ı enfās-ı daʿavāt bu faḳīre ve evlād-ı[11] evlādumuza ser-māye-i (10) faḫr u mübāhāt olmaḳ içün[12] bu varaḳ-pāre-i ḫūrşīd-i ġubār-ı teẕhīb ü tezyīn[13] ve ṭāḳ-ı (11) ḫānumuza taʿlīḳ ü tāʿyīn[14] olınmaġa sezāvārdur. İbtidā-yı vürūdında[15] bu dāʿī-i perīşān-şuʿūr, ġalebe-i (12) ġafletle ḥaḳīḳat-i emre reh-yāb-ı vuḳūf olamaduġından[16] lāzıme-i teşekkür ve duʿā-gūyende[17] (13) ibtidā taḳṣīr olınduġından ḥālā nefs-be-nefs[1] ġarḳ-ı lücce-i

---

[1] bālāterdür, beyt: bālāterdür A, T, USA, bālā-yı terdür N
[2] Ḥaḳḳ vücūd-ı: cūd-ı A
[3] nes̱r: -A, -N, -T, -USA
[4] şīme-i sālikāneñüz: şemme-i sālikāneñüz A, şemme-i sālikānuñuz N, şīme-i ṣādıḳāneñüz Ö, tetimme-i sālikāneñüz T, USA
[5] müntec-i: ve müntec-i N, müntec ve USA
[6] imżā-kerde-i: imżāñuzda USA
[7] bu mertebe-i bülend-: mertebe-i bülend- N, bu mertebe-i bülendi Ö
[8] ve menzilet-i ʿulüvv-şāna: ve menzilet ü ʿulüvv-şān A, Ö, ve menzilet ü ʿulüvv-şāna N, menzilet-i ʿulüvv-şāna T, menzilet-i ʿulüvv-şān USA
[9] silk-i dervīşāne: silk-i dervīşān A, meslek-i dervīşāne Ö
[10] buyurılur ise ẕāt-ı ʿadīmü'l-mis̱ālüñüze: buyurılur ise ẕāt-ı ʿadīmü'l-mis̱ālüñüz A, buyurılur-ısa ẕāt-ı ʿadīmü'l-mis̱ālüñüze T
[11] enfās-ı daʿavāt bu faḳīre ve evlād-ı: enfās bu faḳīre ve evlād-ı Ö, enfās-ı daʿavāt bu faḳīre ve evlād u T
[12] u mübāhāt olmaḳ içün: mübāhāt olmaġ içün A, u mübāhāt olmaġ içün N, Ö
[13] ġubār-ı teẕhīb ü tezyīn: ġubār-ı teẕhīb N, T, ʿayār-ı teẕhīb ü tezyīn Ö, ġubār ve teẕhīb ü tezyīn USA
[14] ḫānumuza taʿlīḳ ü tāʿyīn: ḫānemüz taʿlīḳ A, ḫānumuza taʿlīḳ N, T, USA, ḫānemüze taʿlīḳ ü tāʿyīn Ö
[15] ibtidā-yı vürūdında: ibtidā, derūnda A, ibtidā, vürūdında N, T, USA
[16] olamaduġından: olamaduġımdan A, Ö
[17] ve duʿā-gūyende: ve duʿā-gūyīde N, Ö, duʿā-gūyīde T, USA

şerm ü ḥicāb ve giriftār-ı āsiyāb-ı[2] (14) infiʿāl ü ıżṭırāb olmadayum. Lākin bu ġaflet ü taḳṣīre ve ricā-yı[3] ʿafv ü iḥsān vesīle-i (15) ḳavī ve vāsıṭa-i metīn, ʿavālim-i taḫayyül ü tefekkürde tefaḥḥuṣ olındukça yine[4] ʿaynı ile āsmānuñ (16) zemīnden[5] ve āfitābuñ Sühā'dan ve zemzem-i şerīfüñ nehr-i ʿĀṣī'den iʿtiẕārına [N 47a] (17) müşābih varaḳ-pāre-i iltifātlarında[6] olan taʿbīrāt-ı iʿtiẕār-ı[7] ʿināyet-āmīzlerinden (18) ġayra[8] dest-res mümkin degüldür[9]:

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Bu ṣıfatla seni tezyīn iden Allāh ġanī (19)

Ḳudretiyle yine āfetden emīn ide seni[10]

[A 37a / T 40a]

(1) Tā-ebed dāʾireñe uġramaya dīde-i bed

(2) Rişte-i devlet ü[11] ʿizzüñ ola peyvend ebed

40.2. Tetimme-i Mektūb[12]

Ḫāk-i ʿizzete māliş-i rūy-ı şermnākden ṣoñra ʿarż-ı ḥāl-i kemīneleri budur ki, ḫayāl-i evṣāf-ı ẕāt-ı ʿālī-şānları mücellā-yı müteḫayyilede cevlān üzre iken[13] lafẓ-ı vezīr-i ḫıredmend tamām-ı ẕāt-ı bī-miṡāllerine[14] muṭābıḳ maʿnā olup ʿacabā tārīḫ ola mı diyü

---

[1] nefs-be-nefs: naḳş-be-naḳş A

[2] āsiyāb-ı: esbāb-ı Ö

[3] ve ricā-yı: cā-yı A, der-ricā-yı N, Ö

[4] olındukça yine: olındukça N, olındukda Ö

[5] zemīnden A: zemīnde N, Ö, T, zemīninde USA

[6] iltifātlarında: iltifātlarından A

[7] iʿtiẕār-ı: -Ö

[8] ġayra: ġayrı T, USA

[9] degüldür: degüldür, rubāʿī Ö

[10] seni: yaʿnī A

[11] rişte-i devlet ü: devlet ü N, rişte-i devlet USA

[12] IB1 37b, IB3 51a

[13] cevlān üzre iken: civān üzre IB1

[14] bī-miṡāllerine: bī-hemāllerine IB3

āvāze-i[1] sübḥa-i fikr olındukda tamām vāḳiʿ olmaġın ḫāk-i ʿizzete libās-ı naẓmla ʿarża cesāret olındı. Bāḳī[2], fermān sulṭanumuñdur.

40.3. Bu daḫı Es̱nā-yı ʿĪdde Maẓhar-ı ʿAṭiyye-i Kerīmāneleri Olduḳda Taḥrīr Olınmışdur[3]

Feʿilātün feʿilātün feʿilün

[T 40b] (4) Ey bihīn-gevher-i silk-i[4] vüzerā

Nüsḫa-i cāmiʿa-i ḫulḳ-ı nikū[5]

(5) Eylesün ʿīdüñi[6] Allāh saʿīd

Olasın devlet-ile hem-zānū

(6) İresin[7] ol senenüñ ʿīdine kim

Göresin pīş-i elifde se[8] dü (1122)

41. Bu daḫı Maẓhar-ı ʿAṭiyye-i Kerīmāneleri Olduḳda Taḥrīr Olınmışdur[9]

(7) Benüm saʿādetlü[10], devletlü, veliyyü'n-niʿam efendüm[11], sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı İlāhī, gevher-i gencīne-i fażl (8) u kemāl olan ẕāt-ı kerīmlerin maḥfūẓ-ı[12] viḳāyetü'l-emn-i

---

[1] āvāze-i: idāre-i IB1, IB3

[2] bāḳī: -IB3

[3] N 47a, Ö 45a, T 40a, USA 35b: *Başlık* Ö: Es̱nā-yı ʿĪdde Maẓhar-ı ʿAṭiyye-i Girāmīlerine Maẓhar Olındukda Taḥrīr Olınmışdur USA

[4] silk-i: mülk-i N

[5] nikū: nīkū Ö

[6] ʿīdüñi: ʿīdiñi Ö

[7] iresin: irsin A, N, idesin USA

[8] göresin pīş-i elifde se: görsin pīş-i elifde se N, göresin pīş-i elifde sene T, USA, *Derkenarda şunlar yazılmıştır: "Tārīḫ-i naẓm sene 1122/1222; Duʿāsına göre tārīḫ-i raḳam sene bu resm üzre olup güftār-ı beytinden yüz seneye dek muʿammer olasın dimek çıḳar."* *Ö*

[9] N 47a, Ö 45a, T 40b, USA 35b: *Başlık* Ö: -A, -N, -T, -USA

[10] saʿādetlü: -N, -T, -USA

[11] efendüm: -U

[12] maḥfūẓ-ı: maḥfūẓa-i T, USA

ʿināyet eyleye! Āmīn! Ṣaḥīfe-i[1] (9) yümnāda olan ʿarż-ı ḥāl-i dāʿīleri taḥrīrinden ṣoñra ʿaṭiyye-i kerīmāneleri[2] [N 47b] vāṣıl (10) u nāzil olup dāʿīlerin ḳat ḳat ġarḳ-ı[3] lücce-i şerm ü iḥsān buyurmışlardur. (11) Duʿā-yı[4] ʿömr-ü devletleri, taḳdīm-i cümle-i umūr ḳılınmaḳ iltizāmı, derūn u bīrūn-ı[5] ḫāne-i bende(12)gīye[6] sirāyet eyledügi Ḫuda'ya ʿıyāndur. Cenāb-ı Ḥaḳ, hemīşe bāb-ı saʿādetlerin, muḳsim-i (13) meserrāt-ı[7] duʿā-gūyān eyleye! Āmīn. باقی الدعا *Bāḳī ed-duʿā*[8].

42. Vezīr-i Ḫıredmend-i Kelāmī Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-cāha Tārīḫ-i Vezāret Vāḳıʿ Olmaġla Pīşgāh-ı Devletlerine Birḳaç Ebyāt-ı Dil-ārā ile ʿArż u İnhā Siyāḳında Yazılmışdur[9]

Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūlün

(17) Vezīr-i melek-ḫū[10] silaḥdār pāşā
Ki pīr-i ḫıred eylemiş anı ferzend

(18) ʿAlī-nām ol āṣaf-ı pāk-dil[11] kim
S̱enāsıyla rīzān ider ḫāmeden[12] ḳand [T 41a]

(19) Pesend eyleyüp dāver-i dīn sülūkin[13]
Terāzū-yı ṣıhriyyete[14] itdi peyvend

---

[1] ṣaḥīfe-i: ṣaḥāʾif-i USA
[2] kerīmāneleri: kerīmānları N
[3] ġarḳ-ı: ġarḳa-i T, USA
[4] buyurmışlardur, duʿā-yı: buyurmışlar, duʿā-yı A, T, USA, buyurmışlardur, duʿā-yı ve N
[5] derūn u bīrūn-ı: derūn bīrūn-ı A, T, USA, derūn N
[6] bendegīye: bendegīne N
[7] meserrāt-ı: meserrāt u A
[8] *Bāḳī ed-duʿā*: -A, -N, -Ö
[9] N 47b, Ö 45b, T 40b, USA 36a: *Başlık* Ö: Vezīr-i Ḫıredmend Kelāmı Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-cāha Tārīḫ-i Vezāret Vāḳıʿ Olmaġla Pīşgāh-ı Devletlerine Birḳaç Ebyāt-ı Dil-ārā İle ʿArż-ı İnhā Siyāḳında Yazılmışdur USA
[10] melek-ḫū: ḥū A
[11] pāk-dil: pāk N
[12] ḫāmeden: ḫāme-i A, N, Ö, T, USA
[13] sülūkin: sülūk T, USA
[14] ṣıhriyyete: mührine A, żamīrine T, USA

[A 37b]

(1) Silaḥdārlıḳdan çerāġ eyledükde

Olup s̱ānī-i āṣafiyyetle[1] ḫursend [N 48a]

(2) Çemenzār-ı cāh-ı[2] nihāl-i vücūdın

İde Ḥażret-i Ḥaḳ hemīşe berūmend

(3) Ola şemse-i cildveş pāy ber-cā

Gülistān-ı iḳbāl ü cāhında[3] gül-ḫand

(4) Zebān-ı dehān-ı zamān didi tārīḫ

Duʿā ile Nābī vezīr-i ḫıredmend[4] (1121)

43. Şāʿir-i Mūmā İleyh Ümmīd-i Manṣıb ile Müteraṣṣıd iken Güşāyiş-i Baḫt-ı İstişfāʾ ile Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam İki ʿArż-ı Ḥālden Birisidür[5]

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(7) Peyām-ı müjde-i luṭfa güşāde gūş-ı[6] ümīd

(8) Ḳabā-yı dil-keş-i tebşīre[7] beste-dūş-ı ümīd

(9) Naẓīre[8] olmada ḳālbüm tennūr-ı ṭūfāna[9]

(10) Nefes nefes feverān itmede ḫurūş-ı ümīd

---

[1] āṣafiyyetle: āṣaf-ile A, āṣafetle N, T, USA
[2] cāh-ı: çāh-ı T, USA
[3] cāhında: cihānda N
[4] ḫıredmend: *Kelimenin üstünde "sene; 1121" tarihi yazılmıştır* Ö
[5] N 48a, Ö 45b, T 41a, USA 36a: *Başlık* A: Şāʿir-i Mūmā ileyh Ümmīd-i Manṣıb ile Müteraṣṣıd-ı Güşāyiş-i Baḫt İken İstişfāʾ ile Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿama Eyledügi ʿArż-ı Ḥāllerinden Biridür Ö
[6] luṭfa güşāde gūş-ı: luṭf güşāde baḫt-ı A, luṭfa güşāde baḫt-ı N
[7] tebşīre: taʿbīre Ö
[8] naẓīre: naẓara A
[9] ṭūfāna: ṭūfān T, USA

(11) Urur sefīne-i ārāmı sāḥil-i yeʾse

(12) Bir iki gün daḫı limanlımazsa cūş-ı[1] ümīd

(13) Dem-ā-dem olmada germ-ābe-i[2] ḫayālümde

(14) Ten-i bürehnesine yeʾs[3] cāme-pūş-ı ümīd

(15) Ḳarār gördügi yoḳ gūsfend-i enfāsum[4]

(16) Remīde[5] eylemeden Nābīyā vuḥūş-ı ümīd

(**Neṣr**)[6]; [N 48b] (17) ḫāk-pāy-ı kimyā-yı[7] sīmā-yı veliyyü'n-niʿama[8], hezār şerm ü ḥicāb ile māliş(18)-cebīn-i niyāzmendī zemīninde ʿarża-dāşte-i bende-i küstāḫ[9] budur ki, (naẓm)[10]; (19)

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Metāʿ-ı ṣabrın ider her ṣadā-yı pā ġārret

Telāş-ı ḫāṭır-ı ümmīdvārı biz[11] bilürüz

(neṣr)[12]; [A 38a] (1) mıṣdāḳı üzre ʿazīmet-i dāmen-būsa vesvese-i[13] iştiġāl-i dāmen-gīr olmaġın küstāḫāne (2) taḥrīr-i ʿarż-ı ḥāle ictirā[14] olındı. Taṣmīm-i müẕekkire[15] buyurılanlar ile[16] mülāḳāt vāḳıʿ olmaġın (3) be-her-ḥāl keyfiyyet-i ḥāl-i [T 41b] perīşānumuza zebān-

[1] cūş-ı: ser-ḫoş-ı A
[2] germ-ābe-i: germāye-i USA
[3] ten-i bürehnesine yeʾs: ten-i bürehnesine yeʾsin A, tez bürehnesine T, USA
[4] enfāsum: evḳātum B
[5] remīde: remīd A, T, USA
[6] neṣr: -A, -N, -T, -USA, Vezīr-i Müşārün İleyhe Āsitānede İken Bir Tezkeredür R 115b, KB 114a, KM 27a, Z2 19a, IB2 105b
[7] kimyā-yı: -Ö, kimyā T, USA
[8] veliyyü'n-niʿama: veliyyü'n-niʿamīye A, Ö
[9] küstāḫ: küstāḫāne T, USA
[10] naẓm: -A, -N, -T, -USA
[11] telāş-ı ḫāṭır-ı ümmīdvārı biz: telāş-ı ümmīdvārı biz Ö, USA, telāş-ı ḫāṭır-ı ümmīdvārı T, telāş-ı ümmīdvārı N
[12] neṣr: -A, -N, -T, -USA
[13] dāmen-būsa vesvese-i: dāmen-pūş vesvese-i A, dāmen-būsa ve sūsene T, USA
[14] taḥrīr-i ʿarż-ı ḥāle ictirā: taḥrīr-i ʿarż-ı ḥāl icrā A, Ö, taḥrīre ʿarż-ı ḥāle ictirā N, taḥrīre ʿarż-ı ḥāl T, USA,
[15] müẕekkire: müẕākere T, N, Ö, USA
[16] buyurılanlar ile: buyurılanlar A, T, USA, buyurılan N

güẕār-ı[1] istiḫbār buyurılmaḳ iḥtimāli vardur. (4) Ricā-yı taḥrīr, cevāb-ı[2] ḥaddümüz olmayup terk-i edeb maḳūlesi olduğı maʿlūm-ı bende(5)gīdür. Lākin eger bu şeb rūy-māl-i[3] meclis-i vālāya ruḫṣat-ı ʿaliyye-i erzānī buyurılmaz ise ʿarż-ı ḥāl-i (6) faḳīre[4] fermān maḳāmında bir varaḳ-pāre-i cüzʾī üzre ḳalem-i mübāreküñüz[5] ile lafż-ı lā vü (7) neʿamdan bir şey[6] işāret buyurılmağla teskīn-i ıżṭırāb-ı derūn-ı maḥzūn-ı bende(8)gīye ʿināyet buyurılur ise[7] العارف يكفيه الاشاره *el-ʿārifu yekfiyehu'l-işāreh*[8] [N 49a] medlūlı üzre tesliyet (9) ü rāḥat[9] kesb olınduğı maʿlūm-ı ʿālīleridür. Emr ü fermān; devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü[10] (10) efendüm[11], sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

44.1. Bezm-i ʿĀlü'l-ʿāl-i Āṣaf-ı Bī-miṣāle Ruḫṣat-ı Vuṣūl-i ʿArż-ı Ḥāldür[12]

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün (naẓm)[13];

(12) Ṣoḥbetüñden senüñ ey āṣaf-ı pākīze-ḫıṣāl

(13) Oldı ḫarmāna sebeb vāhime-i istiṡḳāl[14]

(14) Yoḫsa bir dem güẕār itmez ki[15] bu bezm-i ḫāṣuñ

(15) Ṭavfdan ḫālī ola dāʾiresin peyk-i[1] ḫayāl

---

[1] perīşānumuza zebān-güẕār-ı: perīşānumuz zebān-güẕār-ı A, Ö, perīşānumuz N, perīşānumuza T
[2] ricā-yı taḥrīr, cevāb-ı: cā-yı taḥrīr N, T, USA
[3] eger bu şeb rūy-māl-i: eger bu şeb rū-māl-i N, bu şeb rūy-māl-i USA
[4] buyurılmaz ise ʿarż-ı ḥāl-i faḳīre: buyurılmazsa ʿarż-ı ḥāl-i faḳīre A, Ö, buyurılmazsa ʿarż-ı ḥāl-i faḳīr T, USA
[5] mübāreküñüz: mübārekeñüze N
[6] bir şey: birisi N, Ö, T, USA
[7] buyurılur ise: buyurılursa A, T
[8] *el-ʿārifu yekfiyehü'l-işāreh*: *el-ʿārifu keyfiyetu'l -işāreh* A, *el-ʿārifu yekfiyehü'l-işāret* N: *Arif, kendisine bir işaretin yeterli olduğu kimsedir.*
[9] rāḥat: irāḥat N
[10] devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü: saʿādetlü, ʿināyetlü A, saʿādetlü N, devletlü, saʿādetlü Ö, devletlü T, -USA
[11] efendüm: -A, -T, -USA
[12] N 49a, Ö 46b, T 41b, USA 37a, BD2 27b: *Başlık* Ö: Āṣaf-ı bī-miṣāl, vezīr-i sütūde-ḫıṣāl, ḥażret-i dāmād-ı şehenşāh-ı muʿaẓẓam, ʿAlī Pāşā-yı kerrūbī-cemāl cenāblarınuñ ḫāk-pāy-ı devlet-iştimāllerine pāy-endāz ḳılınmışdur: Ḳıṭʿa-i raʿnā BD2
[13] naẓm*:* -A, -N, -T, -USA
[14] istiṡḳāl: iştiġāl N
[15] güẕār itmez ki: güẕer itmez N, güẕer itmez ki Ö, güẕer itmez T, güẕār itmez USA

(neşr)[2]; (16) ḫak-pāy-ı veliyyü'n-niʿama[3] ʿarża[4]-dāşte-i dāʿī-i küstāḫ budur ki, vāhime-i s̱ıḳlet-i nevāfil, (17) züvvār-ı īcāb-ı tevārī itdügi bendegān-ı maḫṣūṣa daḫı[5] sārī ve pervānegān-ı (18) envār-ı iltifāt [T 42a] olan bī-çāre sāmiʿa ve bāṣıraya mūcib-i ıżṭırāb u ıżṭırār[6] olmışdur. (19) Eger ārāyiş-i encümen-i ṣoḥbete raġbet ve ḫalvet-i ḫāṣṣeden maḳarr-ı bīrūnī-i saʿādet ve teşrīfe niyyet var ise[7] dāmen-i[8] [A 38b] (1) ʿizzete rūy-māl ile gürisnegān-ı [N 49b] merḳūmuñ istiḥṣāl-i ġıdā-yı[9] rūḥānīlerine (2) şitāb-ı ehemm-i āmāldür. Emr ü fermān efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñdür[10].

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

(3) Tertīb-i kevnüñ itme naẓar iḫtilāfına
(4) Çeşm-i edeble eyle naẓar dürd ü[11] ṣāfına

(5) ʿĀrif libāsa baḳmaz[12] ider ẕāta iltifāt
(6) Cevher-şinās tīġ çekinmez ġılāfına

(7) Tertīb ider ṣufūfını[13] sāġarda mevc-i mey
(8) Ceyş-i girān-ġubār-ı ḫumāruñ maṣāffına

(9) Āb-ı revān ḫazīnesinüñ ḳuvvetiyledür
(10) Fevvārelerde itdügi cünbiş ḫilāfına

---

1 dāʾiresin peyk-i: dāʾire-i ser-i peyk-i A, N
2 neşr: -A, -N, -T, -USA, Müşārün İleyhe Bu Daḫı Teẕkeresidür R 115b, Müşārün İleyhe Teẕkeresidür IB2 106a
3 veliyyü'n-niʿama: ve'l-niʿamīye A, veliyyü'n-niʿamīye Ö
4 ʿarża: ʿarż USA
5 daḫı: -Ö
6 ıżṭırāb u ıżṭırār: ıżṭırārī A, ıżṭırāb u ıżṭırārī Ö, ıżṭırāb ıżṭırār T, USA
7 ve teşrīfe niyyet var ise: -A, ve teşrīfe niyyet var-ısa T
8 dāmen-i: dāmān-ı Ö
9 ġıdā-yı: ġıdāsı T, N
10 sulṭānum ḥażretlerinüñdür: ḥażretlerinüñdür A, efendimüñdür Ö
11 ü: -A, -Ö
12 baḳmaz: taḳmaz A
13 ṣufūfını: ṣafvetini A

(11) İtmek dürūġ vażʿ ile ḫalḳı[1] firīfte

(12) Bābuñ[2] varaḳ yapışmaġa beñzer şikāfına

(13) Müẕnib ki iʿtirāf ide şāyān-ı şān-ı[3] cāh

(14) İḥsān ile muḳābeledür iʿtirāfına

(15) Nābī ümīddür bu ġazel ẕāt-ı āṣafuñ

(16) Ola vesīle ḫāṭırınuñ inkişāfına

(17) Ol āṣaf-ı yegāne ki bāb-ı refīʿinüñ

(18) Tevfīḳ ü yümn-i nevbet ararlar ṭavāfına

(19) Dāmād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl

[A 39a]

(1) Kim mihr yüz sürerse sezādur liḥāfına

(2) Allāh muʿammer ide vücūd-ı şerīfini

(3) Yol bulmaya ġubār-ı keder ṭabʿ-ı ṣāfına

44.2. Ve Le-hu Muzeyyel[4]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Çeşm-i aġyārı ḳomaz devr itmege gerdenine

Perde-i nāmūs dinse vechi var pīrāhene

---

[1] vażʿ ile ḫalḳı: vażʿ-ile ḫalḳ A, vażʿla ḫalḳı Ö

[2] bābuñ: bāmuñ Ö

[3] ide şāyān-ı şān-ı: ider şāyān-ı şāhı A

[4] A 39a, Ö 47a: *Başlık*: -A

Her zamān u her mekānuñ başḳadur ḫāṣiyyeti
ʿUḳde-i ḫāṭır açılmaz varmayınca gülşene

Nermī vü saḫtī telāzüm itmegin vā-bestedür
Kārgāh-ı cāme-dūzī penc[1]-pāre āhene

Nev-be-nev merhem-zen olsa zaḫm-ı miḳrāṣa n'ola
Ḥükm-i cinsiyet ider īcāb-ı ġayret sūzına

Ḳabża istiʿdād yoḳdur her derūn-ı tīre de
Nūrı ḫūrşīdüñ taʿalluḳ eylemez her revzene

Nev-bahār-ı ʿaṣr-ı Sulṭān Aḥmed'i de Nābīyā
Döndi iş-bu āṣafuñ luṭfıyla ḳalbüm gülşene[2]

(4) Mālik olmaz böyle kāmil āṣafa her pādişāh
(5) Olmaz āẕīne Şeb-i Ḳadr'e muvāfıḳ her sene

45. Bu daḫı Ḫāk-i Āsitān-ı Āṣaf-ı ʿĀlī-şāna ʿUbūdiyyet-nāmedür[3]

(7) Ġubār-ı ḳadem-i veliyyü'n-niʿama[4] māliş-i pīşānī-i ḍarāʿat ẕeylinde ʿarża[5]-dāşte-i (8) bende-i ḫāṣ-ı dāʿī[6] budur ki, benüm saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[7] efendüm, sulṭānum ḥażretleri! (9) Ġālibā taġyīr-i[8] hevādan nāşī çend-rūz mizāc-ı ḥaḳīrānemüz[1] pā-māl-i

[1] penc: bīḫ Ö
[2] Çeşm-i aġyārı ḳomaz devr itmege … … luṭfıyla ḳalbüm gülşene: -A
[3] N 49b, Ö 47b, T 42a, USA 37a: *Başlık* Ö: Ḫāk-i Āsitān-ı Āṣaf-ı ʿĀlī-şāna ʿUbūdiyyet-nāmedür T
[4] veliyyü'n-niʿama: veliyyü'n-niʿamīye A, Ö
[5] ʿarża: ʿarża-i A
[6] bende-i ḫāṣ-ı dāʿī: bende-i ḫāṣuʿl-ḫāṣ A, ḫāṣ Ö
[7] saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: saʿādetlü, ʿināyetlü A, N, semāḥatlü, ʿināyetlü Ö, saʿādetlü T, USA
[8] taġyīr-i: taġayyür-i Ö

inḥirāf[2] olduġı rū-māl-i (10) südde-i saʿādetlerinden[3] mūcib-i ḥırmān olmış iken[4] dest-zede-i ʿināyetleri (11) olan nemīḳa-i ḥayāt-baḫşāları nüsḫa-i şifāʾ-i büʾrü's-sāʿe olup kesb-i (12) ʿāfiyet olınmışdur[5]. Cenāb-ı Feyyāż-ı muṭlaḳ, sāye-i[6] ʿināyetlerin ser-i bī-sāmānumuz(13)dan zāʿil eylemeye! Fermūde-i[7] ʿālīleri üzre in-şāʾa'llāhu teʿālā[8], ḳarīben ebyāt-ı maṭlūbe (14) ḫāk-i ʿizzete[9] īṣāl olınur. Tārīḫ mülāḥaẓası [T 42b] müʾeddī-i teʾḫīr olmasa ebyāt (15) bu gūne ṣūret-pezīr bulmaḳ[10] mümkin idi. Fettāḥ-ı umūr, bir tārīḫ-i [N 50a] dil-ārāya[11] muvaffaḳ (16) eyleye! Yalıda iyāb[12] ü ẕihāb-ı sefāʾin müşāhedesi yārāna müżāyaḳa çekdir(17)medüginden[13] hem-sāyegān-ı[14] sevāḥil her gün biri daʿvet itme(18)dedürler. Ḥattā, bugün Yaḥyā Efendi-zāde dāʿīñüzüñ daʿvetinde bulındıḳ. Lākin ʿalima(19)'llāh, sulṭānumuñ rūḥāniyyet-i meclis-i ʿālīlerinüñ inşirāḥ-ı maʿnevīsi[15], bir [A 39b] (1) meclisde[16] meşhūd olmaḳ muḥāldür. Bāḳī luṭf u iḥsān ʿināyetlü (2) efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñdür[17].

---

1 ḥaḳīrānemüz: faḳīrānemüz Ö
2 pā-māl-i inḥirāf: pā-māl A
3 saʿādetlerinden: saʿādetden A
4 olmış iken: olmışken A, T, olmış-iken N, USA
5 olınmışdur: olmışdur T, USA
6 sāye-i: sāʾir N, ve sāye-i T, USA
7 eylemeye, fermūde-i: eyleye, fermūde-i A, eylemeye, müjde-i N, eylemeye, fermān-ı T, USA
8 teʿālā: -A
9 ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete A, N, T, USA, ḫāk-ʿizzetlerine Ö
10 ṣūret-pezīr bulmaḳ: ṣūret-pezīr olmaḳ A, ṣūret bulmaḳ Ö
11 dil-ārāya: dil-ārāne A
12 iyāb: ebāt A
13 çekdirmedüginden: çekdirmedükden T
14 hem-sāyegān-ı: īmā hem-sākinān-ı sevāḥil-i yegāne A, hem-sāyegān-ı sevāḥil-i yegāne Ö, USA, hem-sāygān-ı N
15 maʿnevīsi: maʿnāsı USA
16 meclisde: bir meclisde A
17 Bāḳī luṭf u … ḥażretlerinüñdür: Bāḳī fermān sulṭānumuñdur T, USA

46. Bu daḫı Ol Āsmān-ı Luṭf u ʿİnāyetden Mihr ü Mülāṭafet Meşhūd Olmaġla Ruḫṣat-ı Ḫāk-būsa İẕn-i ʿĀlīleri Niyāzıdur[1]

(*Ahreb*)

(5) Ṣarf itmekle medārını[2] deryānuñ

Zeyn itmekle[3] ṣaḥāʾifin ṣaḥrānuñ

(6) Nābī nice mümkin eylemek[4] istīfā

Aḫlāḳ-ı ḥamīdesin ʿAlī Pāşā'nuñ [N 50b]

(**Nes̱r**)[5]; (7) ḫāk-pāy-ı āṣafānelerine sitāyiş-i[6] pīşānī-i mutażarrıʿāne ʿaḳībinde ʿarż-ı ḥāl-i (8) dāʿī-i nā-tüvānları budur ki, egerçi devletlü[7] sulṭānuma ẕevḳ-i ḥaremden[8] vāsıṭa-i (9) ḥırmān olmaḳ inṣāf degül, ammā iḥtimālen[9] sulṭānumuñ daḫı ṭabʿ-ı şerīflerine (10) ḥaremden kelāl gelüp ṣoḥbet-i bīrūnīye nevʿan inciẕāb var ise[10] teşrīfde (11) istiʿcālleri[11] niyāz olınur. Kendi umūr-ı faḳīrānemüze dāʿir[12] ḫāk-i ʿizzete ʿarżı[13] [T 43a] (12) mūcib-i ḥayret[14] olmaġla küstāḫlıḳ irtikābına cesāret olınmışdur. Emr (13) ü[15] fermān devletlü, saʿādetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür[16], bāḳī[17].

---

[1] N 50a, Ö 48a, T 42b, USA 37b: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Ol Āsmān-ı Luṭf u ʿİnāyetden Mihr ü Mülāṭafet Meşhūdı Olmaġla Ruḫṣat-ı Ḫāk-būsa İẕn-i ʿĀlīleri Niyāzıdur N

[2] itmekle medārını: itmege medārını A, itmekle midādını N, T, USA, itmege midādını Ö

[3] itmekle: itmege A, Ö

[4] eylemek: itmek Ö, T, USA

[5] nes̱r: -A, -N, -T, -USA, Bu Daḫı Bir Teẕkeresidür Z2 20a

[6] āṣafānelerine sitāyiş-i: āṣafānlarına sitāyiş-i N

[7] nā-tüvānları budur ki, egerçi devletlü: nā-tüvānları budur ki, egerçi T, nā-tüvānlarıdur ki, egerçi USA

[8] ḥaremden: ḥaremde T, USA

[9] iḥtimālen: iḥtimāl T, USA

[10] var ise: var-ısa T

[11] istiʿcālleri: istiḥālleri USA

[12] faḳīrānemüze dāʿir: faḳīrānemüzde dāʿire-i N

[13] ḫāk-i ʿizzete ʿarżı: ḫāk-ʿizzete ʿarżı A, N, Ö, ḫāk-ʿizzete ʿarż-ı T, USA

[14] ḥayret: meserret T

[15] ü: -A

[16] emr ü fermān … sulṭānum ḥażretlerinüñdür: -T, -USA

[17] bāḳī: -A, -N, -Ö

47. Bu daḫı Nābī Efendi'nüñ Masḳaṭ-i Reʾsi Olan Rühā'dan Gelen Gendüm Hediyyesini Kiştzār-ı Āmāline Dām ü Dāne idüp Bī-şermāne İrsālidür[1]

(17) Benüm nūr-ı dīdem, ʿizzetlü[2] oğlum, silaḥdār ağā ḥażretleri! Edā-yı ḳavāʿid-i selām[3] (18) ve duʿādan ṣoñra inhā-kerde-i pederī budur ki, vaṭanumuz olan Rühā nevāḥīsinden (19) Ḥażret-i Ebü'l-beşer [N 51a] صلوات الله على نبينا و عليه *ṣalavātu'llāhi ʿalā-nebiyyinā ve ʿaleyhi*[4], bihişt-i berīnden hengām-ı [A 40a] (1) ḫurūclarında ibtidā[5], vażʿ-ı çift ü zirāʿat buyurduḳları Ḳovanlar[6]-nām ḳariyye (2) arāżīsinden bir mezraʿa-i maḫṣūṣada be-her-sāl ḥāṣıl olan buğdāydan (3) ṭabḫ[7] olınmış bulġūrdan birāderümüz[8], teberrüken bir iki vaḳıyye irsāl itmegin (4) devletlü efendimüzüñ maṭbaḫ-ı ʿālīlerinde pilāv-ı maʿhūde[9] sīmāsında ṭabḫ içün (5) ḥużūr-ı şerīfe gönderildi. Şifā-yı ḫāliṣ ve bereket-i maḥż idügi kirāren (6) mücerreb ve belde-i mezbūre[10] ahālīsi beyninde maʿrūf u meşhūrdur. Ḫāk-i (7) ʿizzetlerine[11] ʿarż ve istīẕān ile ṭabḫ itdirilür ise[12] reʾy-i cenābuñuz gider. (8) Benüm ʿizzetlü oğlum! Ḫāṭırdan gitmekle ḥāşiyeye taḥrīr olındı. Hem māʾ-i muʿcize-i (9) Ḫalīl'e[13] ve hem Eyyüb Nebī صلوات الله على نبينا و عليهما *ṣalavātu'llāhi ʿalā-nebiyyinā [T 43b] ve ʿaleyhumā*[14] şifā-yāb (10) olduğı cāhuñ ābı ile iğlāʾ[15] olınmışdur.

---

[1] N 50b, Ö 48b, T 43a, USA 38a *Başlık* Ö: Bu Daḫı Nābī Efendi'nüñ Masḳaṭ-i Reʾs Olan Rühā'dan Gelen Gendüm Hediyyesi Kiştzār-ı Āmāline Dām u Dāne İdüp Bī-şermāne İrsālidür A

[2] ʿizzetlü: -T, -USA

[3] edā-yı ḳavāʿid-i selām: edā-yı ḳavāʿid-i İslām A, N

[4] *Allah'ın selamı, peygamberimize ve onun (Hz. Ebü'l-beşer'in) üzerine olsun.*

[5] ibtidā: ibtidā-yı USA

[6] Ḳovanlar: Fidanlar Ö

[7] ṭabḫ: ṭabʿ A

[8] birāderümüz: -U

[9] maʿhūde: maʿhūd u A, maʿhūd N, Ö

[10] mezbūre: mezbūr A

[11] ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine A, N, Ö, T, USA

[12] itdirilür ise: itdirilüp A, itdirilürse T

[13] Ḫalīl'e: Ḫalīliyye Ö, T, USA

[14] *ʿaleyhumā*: *ʿaleyhā* A: *Allah'ın selamı, peygamberimize ve onların üzerine olsun.*

[15] olduğı cāhuñ ābı ile iğlāʾ: olduğı cāhuñ ācı ile iğlāʾ A, olduğı cāhuñ ābı ile iğlāʾ Ö, olduğı cāhuñ ābı ile aġlāl T, olınduğı cāhuñ ābı ile aġlāl USA

48.1. Serdār-ı Cünūd-ı Manṣūra Fātiḥ-i Cezīre-i Mora, Saʿīd u Şehīd-i Merḥūm, Silaḥdār ʿAlī Pāşā Efendimüzüñ Sarāy-ı ʿĀlīlerinde Olan Ḳaṣr-ı Cennetāsālarına Olan Tārīḫ-i Bedīʿü'l-üslūblarıdur[1]

Feʿilātün feʿilātün feʿilün

(14) Ḥażret-i āṣaf-ı bī-miṡl ü ʿadīl
K'eylemiş fażlı Ḫudā ẕātına ḥaṣr

(15) Vāḥidü'l-vaḳt o vezīr-i yek-tā
Ki vücūdıyla mübāhīdür ʿaṣr[2]

(16) Yapdı bir ḳaṣr ki seyre çıḳsa[3]
Dīde cāʾiz ki ṣalātın[4] ide ḳaṣr

(17) Fikr-i tārīḫin iderken Nābī
Cānib-i Ḥaḳdan irüp mevce-i naṣr

(18) Refʿ idüp dest-i[5] duʿāsını didi
ʿAlī Pāşā'ya mübārek ola ḳaṣr (1124[6])

---

[1] N 51a, Ö 49a, T 43b, USA 38b: *Başlık* A: Serdār-ı Cünūd-ı Manṣūra Fātiḥ-i Cezīre-i Mora Saʿīd u Şehīd-i Merḥūm Silaḥdār ʿAlī Pāşā Efendimüzüñ Sarāy-ı ʿĀlīlerinde Olan Ḳaṣr-ı Cennetāsālarına Olan Tārīḫdür N
[2] Ki vücūdıyla mübāhīdür ʿaṣr: Dīde cāʾiz ki, ṣalātın ide ḳaṣr A
[3] bir ḳaṣr ki seyre çıḳsa: bir ḳaṣr ki seyre çıḳa A, bu ḳaṣrı ki seyre çıḳsa Ö
[4] ki ṣalātın: ṣalātın A, ki ṣalavātın N
[5] dest-i: yed-i Ö
[6] *Tarih 1122-3 olarak hesaplanmıştır* (Bilkan, 1997, s. 320).

48.2. Tārīḫ-i Dīger[1]

[A 40b]

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

(1) Bāreka'llāh zihī ḳaṣr-ı[2] ḫoş-āyende-zemīn

(2) Ki hevā-ḫᵛāh-ı[3] gül-i revzenidür ḫuld-ı berīn

(3) Mihr tāvān-ı zer-endūdesinüñ reşkinden

(4) Rūy-ı zer[4] ile ider sāḥasına važʿ-ı cebīn

(5) Görüp ārāyişini saḳf-ı zer-ender-zerinüñ

(6) Zīnetin[5] itdi ferāmūş sipihr-i ḫod-bīn

(7) Naḳş-ı rengīnine[6] nisbetle kemīn maʿnādur

(8) İdemez naḳş dimek mis̱lini ṣūretger-i Çīn

(9) Bābveş ceybini çāk eyler idi şerminden

(10) Ṭarḥ-ı mevzūnını seyr eylese ḳaṣr-ı Şīrīn

(11) Ḥıfẓ içün olmadadur çeşm-i bedinden ḫalḳuñ[7]

(12) Micmer-i çarḫ ile[8] gerdīde sipend-i pervīn

(13) Feyż-i teʾs̱īri[9] hevā-yı çemen-efrūzı ider

(14) Çār-faṣlın senenüñ hem-nefes-i[1] ferverdīn

---

[1] H 26b, Ö 49a: *Başlık* A: Serdār-ı cünūd-ı manṣūra, fātiḥ-i Cezīre-i Mora, saʿīd ü şehīd-i merḥūm Silaḥdār ʿAlī Pāşā efendimüzüñ sarāy-ı ʿālīlerinde olan ḳaṣr-ı cennetāsālarına olan tārīḫdür Ö

[2] ḳaṣr-ı: -A

[3] hevā-ḫᵛāh-ı: هواه A

[4] zer: zerd Ö

[5] zīnetin: zeyn A

[6] rengīnine: rengīne A

[7] ḫalḳuñ: ḥaḳḳā Ö

[8] çarḫ ile: çarḫla A, Ö

[9] teʾs̱īri: teʾs̱īr A, Ö

(15) Mühr-i ḫūrşīdden[2] urur ḥüccet-i eflāke ḳażā

(16) Ki bu ḳaṣra yaḳışur dinse eger faṣṣ-ı[3] nigīn

(17) Naḳşına nisbet ile naḳş-ı Ḫıtā naḳş-ı ḫaṭā

(18) Naḳşına mihr ile meh çeşme-güşā-yı taḥsīn[4]

(19) Ṭarḥına[5] ṣubḥ u mesā ruḳʿa-nüvīs-i tebrīk

[A 41a]

(1) Naḳşına mihr ile meh çeşme[6]-güşā-yı taḥsīn

(2) Dīde-i ʿaḳlı[7] gibi ṣāḥibinüñ her revzen

(3) ʿĀlem-i nūra baḳar[8] her biri bir çeşm-i yaḳīn

(4) Cūş-ı envār-ı żāmīrinden alur[9] mālikinüñ

(5) Naḳşınuñ[10] sünbüli hem-reng-i libās-ı rengīn[11]

(6) Sürḫī-i naḳşı[12] peyām-āver-i rūy-ı ḫūbān

(7) Siyeh-i resmi nümāyende-i zülf-i müşgīn

---

1 nefes-i: nefesi A

2 ḫūrşīdden: ḫūrşīdin A, Ö

3 dinse eger faṣṣ-ı: dise eger ḳaṣr-ı A, dinse eger ḳaṣr-ı Ö

4 Naḳşına mihr ile meh çeşme-güşā-yı taḥsīn: Güline nisbet ile ṣūret-i Çīn ile ṣūret-i çīn A, Güline nisbetle ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn Ö

5 ṭarḥına: ṭarafına A

6 mihr ile meh çeşme: mihrle meh çeşm A, mihr ile çeşm Ö

7 ʿaḳlı: ʿaḳl Ö

8 baḳar: baṣar Ö

9 envār-ı żāmīrinden alur: nūr-ı żāmīrinden olur A, envār-ı żāmīrinden olur Ö

10 naḳşınuñ: naḳş-ı A

11 rengīn: şīrīn A, Ö

12 naḳşı: naḳş A

(8) Dāḫil-i ṣaḥnı olan bī-nemek olsa ne ḳadar[1]

(9) Es̱er-i luṭf-ı hevāsından olurlar nemekīn

(10) Ḥükm-i şāhenşeh-i tevfīḳ ile āvīḫtedür

(11) Çār-divāresine emtiʿa-i şehr-āyīn

(12) Lanbanuñ[2] her yeri pervāz-geh-i mürġ-i neşāṭ[3]

(13) Cāmlar[4] her biri bir ṣāf-dil-i gūşe-nişīn

(14) Bulsa tevfīḳ-i temāşāsına ruḫṣat Rıḍvān

(15) Naḳd-i gencīne-i Firdevs'i virürdi pīşīn

(16) Ṣadr-ı[5] şāhenşeh-i devrāna maḳarr olmadadur[6]

(17) Ġayre şāyeste degül tesmiye-i şāh-nişīn

(18) Ṣaḥnı būs itmek ile[7] pāyını ẓıllu'llāhuñ[8]

[A 41b]

(1) Olsa carūbı sezā nāṣīye-i[9] ḥūrü'l-ʿīn

(2) Bu şeref çoḳ mıdur ol āṣaf-ı bī-mis̱le k'ola

(3) Ḥażret-i pādişeh-i ʿāleme dāmād-ı güzīn

---

[1] ṣaḥnı olan bī-nemek olsa ne ḳadar: ṣaḥn olan bī-nemek olsa taḳdir A, ṣoḥbeti olan bī-nemek olsa ne ḳadar H
[2] lanbanuñ: لاینه نك A, lānenüñ H
[3] yeri pervāz-geh-i mürġ-i neşāṭ: iri pervāz-geh-i murġıyla nişān A, iri pervāz-geh-i mürġ-i neşāṭ Ö
[4] cāmlar: cāhlar A, cānlar H
[5] ṣadr-ı: ṣadrı H, Ö
[6] olmadadur: olmaḳdur H
[7] ṣaḥnı būs itmek ile: ṣaḥn būs itmekle A, ṣaḥnı būs itmekle H, Ö
[8] ẓıllu'llāhuñ: ẓıll-ı ilāhuñ A
[9] olsa carūbı sezā nāṣīye-i: olsa carūbı sezā nāşīye-i A, USA, olsa carūbı sezā nāḥīye-i H, ola carūbı sezā nāṣīye-i Ö

(4) Eylemiş luṭfına ol gevher-i pāki taḫṣīṣ

(5) Naẓar-ı dāver-i devrāna hezārān taḥsīn

(6) Sāye-i ẕāt-ı Ḫudā Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed

(7) Ki vücūdındadur esrār-ı ṭılısm-ı tekvīn

(8) Ẕātı bir āyet-i ṣunʿ-ı ezelīdür k'itmiş[1]

(9) Münşī-i kevn ʿibārāt[2] arasında tażmīn

(10) Gelmedi[3] silsile-i sābıḳa-i neslinden

(11) Böyle[4] bir kāmil ü ġayret-keş ü dindār ü metīn

(12) Lebi nev-bāve-ḫor-ı mezraʿ-ı tefsīr ü ḥadīs̱

(13) Dili ġavvāṣ-ı bün-i[5] lücce-i Ḳurʾān-ı mübīn

(14) Ḳalb-i āgāhına pūşīde degül sırr-ı umūr

(15) Ṭabʿ-ı derrākine mestūr degül maʿnī-i dīn

(16) Āfitāb-ı felek-efrūz-ı ḫıred k'itmişdür

(17) Mülk-i İslām'a Ḫudā sāyesini[6] ḥıṣn-ı ḥaṣīn

(18) Pertev-i ṭabʿ-ı humāyūnı olınca lāmiʿ

(19) Fülke-i ḳurṣa-i ḫūrşīdi[7] olur dāġ-ı cebīn

[A 42a]

---

[1] ṣunʿ-ı ezelīdür k'itmiş: kevn ʿibārāt arasında tażmīn H

[2] ʿibārāt: ʿibādāt Ö

[3] gelmedi: geldi A

[4] böyle: eyle A

[5] bün-i: dīn-i A

[6] İslām'a Ḫudā sāyesini: İslām Ḫudā māyesini A, İslām'a Ḫudā māyesini Ö

[7] ḫūrşīdi: ḫūrşīd Ö

(1) Ol[1] şehüñ cümle kirāmāt-ı vücūdındandur[2]

(2) K'itdi bu[3] āṣafı dāmādlıġında temkīn

(3) Gevher-i lücce-i aḫlāḳ[4] ʿAlī Pāşā kim

(4) Eylese faḫr sezā ẕātı ile devlet ü[5] dīn

(5) Ebr-i[6] feyyāż-ı ʿaṭādur yem-i istiġnāsı[7]

(6) Baḥr-ı pür-cūş-ı ḫıred kūh-ı veḳār u temkīn

(7) Bī-vefā şānına mīzān-ı ḳıyās ü[8] taʿdād

(8) Nā-resā cāhına endāze-i fikr ü taḫmīn

(9) Ḫāne-zād-ı ḥarem-i ṭıynetidür[9] nūr-ı ḫıred

(10) Rīze-ḫᵛār-ı niʿam-ı fikretidür reʾy-i rezīn

(11) Nābiyā öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳ ile[10] kim

(12) Ḥażret-i Ḥaḳḳ'uñ ola ḥüsn-i[11] ḳabūline ḳarīn

(13) Ẕāt-ı ʿālīsini aḥbāb[12] ile etbāʿı ile

(14) Eylesün Ḥażret-i Allāh ḫaṭālardan emīn

---

[1] ol: o A, Ö
[2] vücūdındandur: vücūdındur A
[3] bu: -A
[4] aḫlāḳ: ḫallāḳ A
[5] devlet ü: devāt-ı A
[6] ebr-i: öyle A, ide Ö
[7] yem-i istiġnāsı: yemm-i istiġnā Ö
[8] ü: -A, -Ö
[9] ṭıynetidür: ṭıynetdür A
[10] öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳ ile: eyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳla A, öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳla Ö
[11] ḥüsn-i: ḥüsn ü A
[12] aḥbāb: aḥbābı A

(15) Yaluñuz ins ü melek olmaya şevḳiyle ola[1]

(16) Sidre'den[2] Rūḥü'l-emīn zemzeme-senc-i āmīn[3]

(17) İde dil-ḫ^{v}āhı ḳadar ẕevḳ ü ṣafā ʿıyş ü[4] neşāṭ

(18) Her umūrında ḫudāvend-i cihān ola muʿīn

(19) Sāl-i tārīḫini[5] is̱bāta dü-şāhid lāzım

İḳtirān itse se şīne yine s̱üls̱-i[6] aḫ-ı şīn

[A 42b]

49. Birḳaç Taṣvīr İrāʾet Olınduḳda Berāy-ı Ḫāṭır-ı Pīr Raġbet Ṣūretin Gösterüp İrsāline Müsāraʿat Siyāḳında Teẕkīredür[7]

(4) Benüm ʿizzetlü oġlum, ḫazīnedār[8] aġā ḥażretleri! Baʿde'd-duʿā, teẕkīreñüzde[9] "Devletlü[10] efendimüz, taṣvīrleri (5) ister." buyurmışsız. "Getüresüz." yāḫud "Gönderesüz[11]." [N 52a] diyü taṣrīḥ olınmamış. Egerçi (6) ṣūret-i bī-rūḥ mes̱ābesinde[12] olduġumuzdan nāşī biz daḫı dāḫil[13] olup (7) bile götürmek fehm olınur. Ammā ṣarāḥaten[14] istidlāl olınmaġa cesāret olına(8)maduġından irsāl olınmışdur. Rūḥumuz, şebān-rūz mülāzım-ı [T 44a] dergāhları olmaġla (9) ṣūretümüz, ḫıdmet-i duʿālarında ḳalmışdur.

---

1 şevḳiyle ola: şevḳle ola A, şevḳiyle olsa H

2 sidreden: süddeden A

3 zemzeme-senc-i āmīn: zemzeme-i şeyḫ-i āyīn A, H

4 ü: -H

5 tārīḫini: tārīḫi A,H

6 itse se şīne yine s̱üls̱-i: ise şīne yine s̱üls̱-i A, itse se şīne yine s̱elās̱e-i H, itse şīne yine s̱üls̱-i Ö

7 H 27b, N 51b, Ö 51a, T 43b, USA 38b: *Başlık* Ö: Birḳaç Taṣvīr İrāʾet Olınduḳda Berāy-ı Ḫāṭır-ı Pīr Raġbet Ṣūretin Gösterüp İrsāline Müsāraʿat Siyāḳında Teẕkeredür T, USA

8 ʿizzetlü oġlum, ḫazīnedār: ʿizzetlü oġlum, silaḥdār Ö, oġlum, ḫazīnedār T, USA

9 teẕkīreñüzde: teẕkīrüñüzde A, tezkereñüzde N, Ö, T, USA

10 devletlü: -A

11 gönderesüz: göndüresüz USA

12 mes̱ābesinde: -N, -USA

13 dāḫil: -T, -USA

14 ṣarāḥaten: ṣarāḥate A

50. Oğlı Ebü'l-ḫayr ile İrsāl Eyledügi Teẕkiredür ki, Ḳaṣra Olan Tārīḫüñ Baʿżı Beytini Tebdīl içün Müşārün İleyh Pāşā-yı ʿUlüvv-şānuñ Ketḫüdāsı İbrāhīm Efendi'ye Īṣāl itdügi Teẕkiredür [1]

(13) ʿİzzetlü, mekremetlü oğlum, cānum aġā-yı[2] sütūde-siyer ḥażretleri! Levāzım-ı[3] s̱enā[4] edāsı ʿaḳībinde, (14) bizüm Ebü'l-ḫayr[5] dāʿīlerinüñ ḫāk-pāy-ı āṣafīye, dest-āvīz-i nā-çīzi[6], ḫāk-i ʿizzetlerine[7] (15) lisānen ʿarż olınmış idi[8]. Ṣıṭabl-ı ḳabūlde[9] cāy-gīr buyurılmaḳ içün[10] ʿarż u teblīġleri (16) meʾmūldür ve ḳaṣr-ı ārām-ı ʿizzetlerine[11] olan naẓm u ebyātındaki[12];

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Naḳşına nisbet-ile (17) naḳş-ı Ḫıṭā naḳş-ı ḫaṭā[13]

mıṣraʿınuñ[14] s̱ānīsi,

Güline nisbetle ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn

Güline nisbet-ile [N 52b] ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn[15]

taḥrīr olınsa[16] daḫıca (18) maʿmūr olur, öylece taḥrīr itdiresüz. Hem bizde[1] müsvedde perīşān olup (19) istiḫrācı ʿasīr[2] olmaġla sizde tebyīż olınan varaḳuñ bir ṣūretin bizüm[3]

---

[1] H 27b, N 52a, Ö 51b, T 40a, USA 35a: *Başlık* A: Es̱nā-yı ʿĪdde Maẓhar-ı ʿAṭiyye Ebü'l-ḫayr İle İrsāl Eyledügi Teẕkeredür Ki, Ḳaṣr Olan Tārīḫüñ Baʿżı Beyti Tebdīl İçün Müşārün İleyh Pāşā-yı ʿUlüvv-şānuñ Ketḫüdāsı İbrāhīm Efendi Ḥażretlerine İrsāl Eyledügi Teẕkere-i Maṭbūʿatü'l-inşādur Ki, Ẕikr Olınır T

[2] cānum aġā-yı: aġā-yı A, cānum Ö

[3] levāzım-ı: levāzıma N

[4] s̱enā: s̱enā-yı T

[5] Ebü'l-ḫayr: Ebü'l-ḫayr ile USA

[6] nā-çīzi: nā-çīz T

[7] ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine A, H, N, Ö, T, USA

[8] olınmış idi: olınmışdı T, olınmış-ıdı Ö, USA

[9] ḳabūlde: ḳabūlinde A

[10] buyurılmaḳ içün: buyurılmaġ-çün A, H, buyurılmaġ içün Ö, T, USA

[11] ārām-ı ʿizzetlerine: ārām-nümūnlarına A, H, Ö

[12] ebyātındaki: ebyātdaki N, Ö

[13] naḳş-ı Ḫıṭā naḳş-ı ḫaṭā: naḳş-ı Ḫıṭā A, naḳş-ı Ḫıṭā H, N, T, USA

[14] mıṣraʿınuñ: murġınuñ T, USA

[15] ṣūret-i çīn: -A, -H, -N, -T, -USA

[16] olınsa: olına H

mecmūʿaya [A 43a] (1) ḳayd içün irsāl buyurılmaḳ ricā olınur[4]. باقى الدعا من المخلص يوسف نابى *Bāḳī ed-duʿā mine'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī*[5].

51. Ḫazīnedār Aġāya İrsāl Eyledügi Teẕkīredür[6]

(3) Benüm ʿizzetlü, mekremetlü oġlum, cānum[7] ḫazīnedār aġā ḥażretleri! Edā-yı lāzıme-i taḥiyyāt siyāḳında[8] (4) münhā-yı pederī budur[9] ki, bizüm mecmūʿaya ḳayd içün saʿādetlü[10] ketḫüdā beg oġlumuzdan (5) bir nüsḫa[11] iltimās olınmış idi[12]. Ḥālen ʿaynı ile bizüm kendi taḥrīrümüz irsāl buyurılmaġla (6) هذه بضاعتنا ردّت الينا *hāẕihi biḍāʿetunā ruddet ileynā*[13] vesvesesi, īrāṡ-ı ḫalecāndan ḫālī degüldür. Ḫāk-pāy-ı veliyyü(7)'n-niʿamīde, istirāḳ-ı[14] keyfiyyet-i ḥāl ve bu pederiñüze[15] iḫbār ile bu daġdaġadan bizi (8) taḫlīṣe[16] cenābuñuzdan ve ketḫüdā beg oġlumuzdan çeşm-dāşt-ı intiẓārız. باقى عزّت افزون باد *Bāḳī (9) ʿizzet efzūn bād*[17].

---

[1] öylece taḥrīr itdiresüz, hem bizde: eylece taḥrīr itdiresüz, hem bizde A, öylece taḥrīr itdüresüz, hem bizde H, eylece taḥrīr itdiresüz, hem bizüm Ö
[2] ʿasīr: ġayr H
[3] bizüm: -A
[4] ricā olınır: meʾmūldür Ö
[5] *Mine'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī*: -N, -T, -USA, *Mine'l-ebu'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī* Ö; *Bâkî, samimî (ihlas sahibi) Yusuf Nâbî'den dualar.*
[6] H 28a, T 44a, N 52b, Ö 51b, USA 39a: *Başlık* A: Ḫazīnedār Aġāya İrsāl Eyledügi Teẕkeredür N
[7] mekremetlü oġlum, cānum: oġlum, cānum A, mekremetlü oġlum N, T, USA
[8] siyāḳında: siyāḳından A
[9] pederī budur: pederīdür T, USA
[10] saʿādetlü: -Ö
[11] nüsḫa: nüsḫa-i A, nüsḫası Ö
[12] olınmış idi: olınmışdı A, olınmış-ıdı T, N, Ö, USA
[13] *İşte bu sermayemiz bize iade edilmiş.* Kur'ân-ı Kerim; Yusuf: 65.
[14] -niʿamīde, istirāḳ-ı: -niʿamīde, istirḳāḳ-ı A, -niʿamīden istirāḳ-ı Ö
[15] ḥāl ve bu pederiñüze: ḥāl ve bu pederüñüz A, ḥāl pederüñüze T, USA
[16] taḫlīṣe: taḫliye A
[17] *Bāḳī ʿizzet efzūn bād*: *Bāḳī* T, USA: *Bâkî, izzet fazla olsun.*

52. Bu daḫı Ḳaṣr-ı Mezbūra Ne Miḳdār Beyt İlḥāḳ Lāzım idügini İstiʿlām içün Ketḫüdā Bege İrsāl Eyledügi Teẕkeredür[1]

(12) Benüm ʿizzetlü, mekremetlü oğlum, cānum aġā-yı refīʿü'l-ḳadr ḥażretleri! Lāzıme-i iḫlāṣ ile (13) iblāġ-ı taḥiyyāt żımnında inhā-kerde-i pederī budur ki, devletlü, saʿādetlü[2] āṣaf-ı (14) ʿālī-cāh ḥażretlerinüñ sarāy-ı dil-ārāları[3] vaṣfında keşīde-i silk-i niyāz olan[4] (15) ebyāta, çend beyt ilḥāḳ[5] iḳtiżā itmekle ebyāt āmāde ḳılınmışdur. Lākin [T 44b] mevḳiʿ-i (16) münāsibde taḥlīl[6] içün ebyāt-ı merḳūmenüñ vuṣūli lāzım gelmegin ḫāk-i ʿizzetlerine[7] (17) ʿarż ve varaḳ-ı[8] merḳūmı bu pederüñüze irsāli[9] meʾmūldür. باقى الدّعا من الاب المخلص يوسف نابى *Bāḳī ed-duʿā. Mine'l-ebi'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī*[10].

53. Bu daḫı Ḳaṣr-ı Mezbūruñ Ne Miḳdār Beyte Vüsʿati Ne Mertebe Olduġunı İfhām içün Saʿādetlü Ketḫüdā İbrāhīm Efendi'ye İrsāl Eyledügidür[11]:[12]

[A 43b] (1) Benüm rifʿatlü, mekremetlü, nūr-ı dīdem, aġā-yı kerīmü'l-ḫıṣāl oğlum[13] ḥażretleri! Ḳavāʿid-i ikrām [N 53b] (2) u iḥtirām üzre mebānī-i taḥiyyāt-ı maṭbūʿa refʿi ḫitāmında ber-dāşte-i pederī (3) budur ki, devletlü, saʿādetlü[14] āṣaf-ı bülend, cenāb-ı

---

[1] H 28a, N 53a, Ö 52a, T 44a, USA 39a: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Ḳaṣr-ı Mezbūra Ne-miḳdār Beyt İlḥāḳ Lāzım İdügin İstiʿlām İçün Ketḫüdā Bege İrsāl Eyledügi Teẕkeredür N
[2] saʿādetlü: -T, -USA
[3] dil-ārāları: vālāları Ö
[4] olan: olınan A, H
[5] ilḥāḳ: ilḥāḳı H, Ö
[6] münāsibde taḥlīl: münāsibde taḫayyül N, T, USA, münāsibine taḥlīl Ö
[7] ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine A, H, N, Ö, T, USA
[8] vuṣūli lāzım gelmegin ḫāk-ʿizzetlerine ʿarż ve varaḳ-ı: -N
[9] irsāli: irsāl A, H, N, Ö
[10] *Mine'l-ebi'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī*: *Mine'l-muḫliṣi'l-ebi Yūsuf Nābī* H, -Ö, -T, -USA: *Bâkî, samimî baba Yusuf Nâbî'den dualar.*
[11] *Başlık* Ö: Ḳaṣr-ı Mezbūruñ Ne-mikdār Beyte Vüsʿati Ne-mertebe Olduġı İfhām İçün Saʿādetlü İbrāhīm Efendi'ye İrsāl Eyledügi T, USA
[12] H 28b, N 53a, Ö 52a, T 44b, USA 39b
[13] oğlum: -T, -USA
[14] saʿādetlü: -T, -USA

efendimüzüñ[1] ber-efrāḫte-i miʿmār-ı (4) himmetleri olan ḳaṣr-ı[2] cedīd-i bī-ʿadīlüñ kitābelerine[3] çend beyt ile medīḥa-i nigār-ı (5) s̱enā[4] olmaḳ, ḫıdmet-i vācibemüz olup lākin maḥall-i güncāyiş-i ebyāt ne mertebe[5] olduġı (6) maʿlūm olmamaġla zemīn-i dil-nişīnüñ[6] ḳaç beyte vüsʿati[7] mertebesin işāret (7) ü iʿlām buyurmaları mercūdur[8]. باقى ايّام رفعت زياده باد *Bāḳī eyyām-ı rifʿat ziyāde bād*[9].

54.1. Bu daḫı Ḫazīnedār Aġāya Tez̠kīredür ki, Ḥażret-i Āṣafīye Bir Seyb İrsāl Żımnında İrsāl Olınmışdur[10]

(10) Benüm[11] ʿizzetlü oġlum, ḫazīnedār aġā! Baʿde's-selām ḫāk-pāy-ı āṣafīye [T 45a] bu maḳūle nā-çīz hediyye irsāli, (11) nevʿan sūʾ-i edeb olduġı ẓāhirdür. Ammā nām-ı[12] şehryārī ḫāme-i āfitāb ile mesṭūr (12) olduġundan sarāy-ı[13] çeşm-i iltifāt olmaḳ iḥtimāli[14], [N 54a] müʾeddī-i cesāret oldı. Belde-i (13) baʿīde[15] Malāṭiyye'den bir kimesne getürmiş nökerce bir[16] şeydür. باقى الدعا كما فى اوّل *Bāḳī ed-duʿā, kemā-fī-evveli*[17].

[1] efendimüzüñ: efendimüz ḥażretlerinüñ Ö
[2] ḳaṣr-ı: ḳaṣra N
[3] kitābelerine: kitāblarına N
[4] s̱enā: -A
[5] ne mertebe: ne-mertebe N, T, USA
[6] dil-nişīnüñ: dil-nişīninüñ Ö
[7] vüsʿati: vesʿi A
[8] ü iʿlām buyurmaları mercūdur: ü iʿlām buyurılmaḳ mercūdur A, buyurmaları der-ḫᵛāstdur Ö, buyurmaları mercūdur T, USA
[9] *Bāḳī eyyām-ı rifʿat ziyāde bād*: *Bāḳī eyyām-ı rifʿat ziyād bād* A, N, *Bāḳī eyyām-ı rifʿat mezīd bād* Ö, -USA: *Bâkî, yücelik günleri ziyade olsun.*
[10] H 28b, N 53b, Ö 52b, T 44b, USA 39b: *Başlık* A: Bu Daḫı Ḫazīnedār Aġāya Tez̠keredür Ki, Ḥażret-i Āṣafīye Bir Seyb İrsāli Żımnındadur Ö
[11] benüm: -A, -H, -N, -T, -USA
[12] nām-ı: -T, -N
[13] olduġundan sarāy-ı: olduġundan sezā-yı Ö
[14] iḥtimāli: -A
[15] baʿīde: baʿīdeden N, T, USA
[16] bir: -Ö, -T, -USA
[17] *Bāḳī ed-duʿā, kemā-fī-evveli*: -H, *Bāḳī ed-duʿā* N, Ö, T, USA: *Bâkî, önceden olduğu gibi dualar…*

54.2. Naẓm-ı Merġūb Der-ḥaḳḳ-ı ʿAlī Pāşā[1]

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

(14) Kem-yābdur[2] bu ḫᵛān-ı vesīʿü'n-nevālde[3]

(15) Bī-şübhe ṣarf-ı loḳma-i nāzikter-i ḥelāl

(16) Bu müddeʿāya[4] ister iseñ şāhid-i ḳavī

(17) Ḥall içre lā-yı[5] nefy yiter şāhid-i maḳāl

(18) Tedḳīḳ olınsa lafẓ-ı ḥelālüñ ḥurūfına

(19) *Lā-ḥalle*[6] lafẓı ʿaynı ile gösterir cemāl

[A 44a]

(1) Nābī velī bu maʿnī-i rengīn benüm degül

(2) Benden tereşşuḥ itmedi bu ṣāfter zülāl

(3) İtdüm rübūde gird-i lebinden bir āṣafuñ

(4) K'itmiş Ḫudā vücūdını[7] mecmūʿa-i kemāl

(5) Damād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl

(6) Mirʾāt-ı ʿilm ü fażl u hüner nüsḫa-i ḫıṣāl

(7) İtmiş vürūd ḫāṭır-ı ḥikmet-şināsına

(8) İtmiş żamīr-i enveri bu nükteyi[8] ḫayāl

---

[1] *Manzume*: H 28b, Ö 52b: *Başlık* H: -A, Naẓm Ö

[2] kem-yābdur: kebābdur A

[3] vesīʿü'n-nevālde: sebʿi'n-nevālden A, vesīʿü'n-nevāl H

[4] müddeʿāya: müddeʿā Ö

[5] lā-yı: lā-i A, H

[6] *Helal değil, helal olmayan.*

[7] vücūdını: vücūdını H

[8] nükteyi: nükteʾi Ö

(9) İtdüm niyāz ü ʿarż ki bī-naẓm olur telef

(10) Bu maʿnī-i bülend ü bu pākīzeter meʾāl

(11) Deryā-yı iltifātı olup mevc-ḫīzden[1]

(12) Emriyle girdi kisve-i naẓma bu nev-leʾāl[2]

(13) Allāh muʿammer eyleye ẕāt-ı şerīfüñi[3]

(14) Mirʾāt-ı ṭabʿı görmeye gerd-i ġam u melāl

55. İstimzāc-ı Veliyyü'n-niʿamī içün Ḫazīnedār Aġāya Teẕkeredür[4]

(16) Benüm ʿizzetlü oġlum, ḫazīnedār aġā, baʿde'ṡ-ṡenā, devletlü[5] veliyyü'n-niʿam ḥażretleri! (17) Çend-rūz muḳaddem bu dāʿīlerine bir māddenüñ taḥrīrin[6] işāret buyurmalarıyla (18) birḳaç günden berü[7] āmāde ḳılınmışdur. Lākin ṭaraf-ı eşreflerinden işāret, (19) münḳaṭıʿ olmaġla ʿadem-i müsāʿade-i mizāc-ı kerīmlerine ḥaml żımnında ẓuhūr iden vesvese-i [A 44b] (1) dāʿīlerin bī-ḳarār itmekle mizāc-ı ʿālīlerine[8] keyfiyyet üzre olduġun lisānen nemīḳa(2)-resān bendeñüzle ifāde buyurılmaḳ mesʾūldür[9]. باقى الدعا كما فى اوّل *Bāḳī ed-duʿā, kemā-fī-evveli*[10].

---

[1] -ḫīzden: -ḫīz-i iẕn A, H

[2] nev-leʾāl: nevāl A, nev-meʾāl H

[3] şerīfüñi: şerīfiñi Ö

[4] H 29a, N 54a, Ö 53a, T 45a, USA 40a: *Başlık* Ö: İstimzāc-ı Veliyyü'n-niʿamī İçün Ḫazīnedār Aġāya Teẕkīr A

[5] baʿde'ṡ-ṡenā, devletlü: baʿde's-selām Ö

[6] māddenüñ taḥrīrin: mādenüñ taḥrīre A, māddenüñ taḥrīrin H, N, T, USA

[7] berü: beri N, T, USA

[8] ʿālīlerine: ʿālīleri ne USA

[9] mesʾūldür: mesʾūledür A

[10] *Bāḳī ed-duʿā, kemā-fī-evveli*: -T, -USA, *bāḳī* N, Ö: *Bâkî, önceden olduğu gibi dualar…*

56. ʿAṭiyye-i Veliyyü'n-niʿam Olan Bār-gīre Bisāṭ ü Zīn ü Raḫt Suʾāliyle Yazılmışdur[1]

(4) Benüm ʿizzetlü oğlum silaḥdār aġā[2]! Baʿde'd-duʿā [N 54b] devletlü veliyyü'n-niʿam-ı[3] āṣaf-bülend-i cenāb-ı[4] (5) efendimüz ḥażretlerini Allāh teʿālā[5], muʿammer eyleye! Bu dāʿīlerini bār-gīr iḥsānıyla[6] ḫākden refʿ (6) buyurmışlar. Ammā bu dāʿīlerini endāḫte-i ḫāk [T 45b] ideceginde[7] żamīr-i enverlerine dağdaġa (7) ʿārıż olduğun muḳaddemen işʿār buyurmışlar idi. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, anlaruñ teveccüh (8) ü[8] iltifātları bu dāʿīlerine īrāṡ-ı ḳuvvet-i bāzū[9] itmekle żabṭına taḥṣīl-i ḳudret[10] (9) muḥaḳḳaḳdur. Ancaḳ bār-gīrsüz beni bisāṭ ü zīver ü[11] iḥtişāmumdan dūr itmege sebeb (10) olup raḫt u bisāṭ-ı girān-ḳadrdan ṣoñra[12] bisāṭ-ı köhne-i çirk-ālūde-i[13] faḳīrāneye (11) giriftār eyledik, diyü ihāneten[14] zemīne endāḫte idecegi vesvesesi, īcāb-ı tereddüd (12) itmeden ḫālī degüldür. Vākıʿa, sādece[15] ve babayāne bir kesme ile bir raḫt ve bir köhne[16] egere (13) iḥtiyācumuz muḳarrerdür. Rikābumuz var, bāḳīsi köhne ve nā-hemvāredür[17]. Anlar içün[18] muḥtāc-ı (14) sūḳ olmamaḳ bābında luṭflarına çeşm-dāşt-ı tevaḳḳuʿumuz, kendi luṭfları[19] (15) bizi küstāḫ eyledi. Yine ʿafvlarına[20] ilticā olınur. باقی عزّ و دولت دائم باد *Bāḳī ʿizz ü devlet dāʾim bād*.

---

[1] H 29a, N 54a, Ö 53b, T 45a, USA 40a: *Başlık* Ö: ʿAṭiyye-i Veliyyü'n-niʿam Olan Bār-gīre Bisāṭ ü Zīn ü Raḫt Mesʾūliyle Teẕkeredür N

[2] benüm ʿizzetlü oğlum silaḥdār aġā: benüm oğlum silaḥdār aġā A, benüm ʿizzetlü silaḥdār aġā oğlum H, N, ʿizzetlü silaḥdār aġā oğlum Ö

[3] veliyyü'n-niʿam-ı: -T, -USA

[4] cenāb-ı: -T, -USA

[5] ḥażretlerini Allāh teʿālā: ḥażretleri Allāh teʿālā H, ḥażretlerini Allāh Ö

[6] iḥsānıyla: iḥsān ile Ö

[7] ḫāk ideceginde: ḫāk ideceginden A, H, Ö, ḫākden ideceginde N

[8] ü: -A

[9] bāzū: bāz T, USA

[10] ḳudret: ḳuvvet Ö

[11] bār-gīrsüz beni bisāṭ ü zīver ü: bār-gīrsüz beni bisāṭ zīver A, H, N, T, USA, bār-gīr sen beni bisāṭ ü zīver ü Ö

[12] girān-ḳadrdan ṣoñra: girān-ḳadrdan dūr itdükden ṣoñra böyle Ö

[13] -ālūde-i: -ālūd-ı köhne-i Ö

[14] ihāneten: ihānete A

[15] sādece: sādece T

[16] köhne: -Ö

[17] ve nā-hemvāredür: ve nā-hemvārdur A, Ö, hemvārdur N

[18] içün: -T, -N

[19] luṭfları: luṭflarına A, H, N, T, USA

[20] ʿafvlarına: ʿafvları A

57. Ġazel-i Ḥabeşī-zāde Raḥīmī, Taḫmīs-i Nābī Efendi[2]

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

(17) Sūzişinden nāme-i şevḳuñ olaydı bā-ḫaber

(18) Naḳline olmazdı gerden[3]-dāde mürġ-i nāme-ber

(19) İtmeyen kimdür o dergāha[4] güşāde bāl ü per

[A 45a]

(1) Pāyüñe rū-māle her kim saʿy ide şām u seḥer

(2) Kaʿbe-i maḳṣūdına elbet bulur bir gün ẓafer

(3) İntisāb-ı āsitānuñdan zamān mesrūr bād

(4) İltiẕām-ı ḫıdmetüñe[5] nüh felek mecbūr bād

(5) Māliş-i ḫāk-i derüñden rūy-ı meh pür-nūr bād

(6) Tā-ḳıyāmet ḫānedān-ı devletet[6] maʿmūr bād

(7) Kāḫ-ı iḳbālüñe[7] hergiz irmesün gerd-i keder

(8) Nūr-ı meh eyler[8] temelluḳ sāye-i dīvārına

(9) Çāk-ı[9] dāmen n'olduġın[10] bilmez girer gülzārına

(10) Bāġbānı ruḫṣat-ı[11] āzār virmez ḫārına

(11) Şübhesüz vāṣıl olur naḫl-ı ümīdüñ bārına[12]

---

[1] *bāḳī ʿizz ü devlet dāʾim bād*: -A, -N, *bāḳī* T, USA: *Bâkî, izzet ve devlet devamlı olsun.*

[2] H 29b, Ö 54a

[3] gerden: gerdān Ö

[4] dergāha: dergāhına A

[5] ḫıdmetüñe: ḫıdmetüñden A, ḫıdmetüñde Ö

[6] devletet: devlet A

[7] kāḫ-ı iḳbālüñe: kāḫ-ı iḳbāliyle A, gāḫ iḳbālüñe H, kāḫ-ı iḳbāliñe Ö

[8] nūr-ı meh eyler: nūr-ı meh anlar H, rūy-ı meh eyler Ö

[9] çāk-ı: pāk-ı A

[10] n'olduġın: n'olduġuñ H

[11] bāġbānı ruḫṣat-ı: bāġbān ve raṣt-ı A, bāġbān ruḫṣat-ı H, Ö

[12] naḫl-ı ümīdüñ bārına: naḫl-ı ümīdüñ yārına A, H, bāġ-ı ümīdüñ bārına Ö

(12) Bezm-i ḫāṣ-ı āṣafīye nā᾿il olmaḳdur hüner

(13) Eylemezdi südde-i iḳbālini ārāmgāh

(14) ʿİzz ü devlet bulsa andan ġāyrı bir cāy-ı penāh

(15) İtmemekdür ilticā ol dergehe maḥż-ı günāh

(16) Ẕerrece[1] mihr ile itse bir ḳula kemter nigāh

(17) Ḫāk-i dergāhın anuñ aʿyān ide[2] ḳuḥl-i baṣar

(18) Her kemāli[3] eylemiş Mevlā o memdūḥa ʿaṭā

(19) Vaṣfını imlāya ḳāṣir ḫāme-i muʿciz[4]-edā

[A 45b]

(1) Saʿy ile olmaz bu taʿyīn-i ezeldür Nābīyā

(2) Ḥażret-i Ḥaḳ'dan devām-ı ẕātını eyle duʿā

(3) Ey Raḥīmī[5] saña bu ser-māye-i devlet yeter

58.1. Ol Pīr-i Żaʿīf Pīster-nişīn-i Ferāmūş-ı Bīmārī Olmaġla Ḥıẕḳa-i Eṭibbā Ricāsına Şifā-ḫāne-i Kerem-i Veliyyü'n-niʿamdan İstidʿā Siyāḳında ʿArż-ı Ḥālidür[6]

(7) Gūşe-i dāmān-ı veliyyü'n-niʿamī, māliş-i çehre-i zerd-i sirişk-ālūde-i bīmārāne[7] (8) ile hem-reng-i sāḥa-i bahār ḳılınduġı zemīnde ʿarża-dāşte-i[8] [T 46a] dāʿī-i nā-tüvānları (9) budur ki, taḫmīsine[9] fermān-ı ʿālī-şānları vārid olan ġazel-i nev-zemīn, (10) şebāngāh-ı[10]

[1] ẕerrece: ẕerre-i A, H, Ö
[2] ide: ider Ö
[3] kemāli: kemāl A
[4] muʿciz: muʿammer A
[5] Raḥīmī: Raḥmī A
[6] H 30a, T 45b, N 55a, Ö 54b, USA 40b: *Başlık* N: Ol Pīr-i Żaʿīf Pīster-nişīn-i Ferrāş-ı Bīmārī Olmaġla Ḥıẕḳa-i Eṭibbā Ricāsına Şifā-ḫāne-i Kerem-i Veliyyü'n-niʿamīden İstidʿā Siyāḳında ʿArż-ı Ḥālidür Ö
[7] zerd-i sirişk-ālūde-i bīmārāne: derd-i sirişk-ālūde-i bīmārāne N, zerd-i sirişk-ālūd-ı bīmārāne Ö, zerd-i sirişk-ālūde-i bīmār T, USA
[8] zemīnde ʿarża-dāşte-i: zemīninde ʿarża-dāşt-ı T, zemīninde ʿarża-dāşte-i USA
[9] budur ki, taḫmīsine: budur ki, taḫmīse A, -dur ki, taḫmīsine T, USA
[10] şebāngāh-ı: şebgāh-ı T

vāṣıl-ı ʿabd-i ḥazīn olmaġın sulṭānumuñ şevḳ ü iltifātı (11) çerāġ-ı bī-şuʿūruma ifāża-i revġan-ı tāze itmekle imtis̱ālen li'l-emri'l-ʿālī, (12) şikeste vü[1] beste çend maḳāl-i bī-meʾāl, pīşgāh-ı saʿādete hem-pāy-ı[2] (13) ʿarż-ı ḥāl ḳılınmışdur. Benüm devletlü, semāḥatlü efendüm[3]! Ḥālen bu ʿabd-i dāʿīlerinüñ (14) aʿżā-yı ser-a-pāy-ı ẓāhire ve bāṭınesine[4] nefḫ ü tenfīḫ[5] ʿārıż olup (15) ḳarīben[6] enfās-ı ḥayātum, keş-me-keş-i ser-pençe-i yeʾs ü ümīdde güẕār[7] itmek(16)dedür. Bu ġarḳagāh-ı[8] fenādan bir daḫı vāṣıl-ı sāḥil-i necāt[9] olacaġum, ebʿad iḥtimāldür[10]. (17) Bir iki ṭabīb-i ḥāẕıḳ, şebān-rūz, dāʾire-i pister-i ġarībānumdan[11] dūr olmayup (18) ʿalā-ṭarīḳi iltizāmi[12], tedbīrāt-ı müşfiḳāneye ihtimām iderlerse[13] ve erzāḳ-ı (19) muḳaddereden daḫı baḳıyye var ise[14] [N 55b] sāḥa-i ḥayātda, bir müddet daḫı[15] ümīd-i cilve-i [A 46a] (1) elṭāf-i ḫafiyye-i İlāhīden[16] baʿīd degüldür. Lākin öyle[17] bir iki ṭābīb-i dil-sūza[18] ẓafer (2) bulmaḳ, bu duʿācuñuzuñ vüsʿ-i[19] iḳtidārından ḫāric olmaġla merḥametlü sulṭānum (3) ḥażretleri[20] ṭarafından ḥekīm-başı efendi, duʿācuñuza işāret-i derūnī ṣudūrına (4) mevḳūf olmaġla küstāḫāne ʿarż-ı ḥāle cesāret olındı. Bāḳī kerem (5) ü meserret sulṭānumuñdur[21], (beyt)[22]; [T 46b]

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

---

[1] li'l-emri'l-ʿālī, şikeste vü: li'l-emri'l-ʿālī, şikeste N,T, *li'l-emri teʿālā*, şikeste USA: *Yüce emre uymak için (yüce emirden dolayı).*
[2] bī-meʾāl, pīşgāh-ı saʿādete hem-pāy-ı: meʾāl, pīşgāh-ı saʿādete hem-pāy-ı A, bī-meʾāl, pīşgāh-ı saʿādet hem-bāl-i N, bī-meʾāl, pīşgāh-ı saʿādete hem-bāl-i Ö, -USA
[3] semāḥatlü efendüm: semāḥatlü ve efendüm A, efendüm T, USA
[4] bu ʿabd-i … ẓāhire ve bāṭınesine: -N, -T, -USA
[5] nefḫ ü tenfīḫ: nefḫ ü nefḫ, *Derkenarda "nefḫ ü nefḫ; pāre pāre olup ṭaġılmaḳ" yazılmıştır* Ö
[6] olup ḳarīben: olınup ḳarīben A, olup girībān-ı Ö
[7] ü ümīdde güẕār: ümīdde güẕār N, T, USA, ü ümīdde güẕer Ö
[8] ġarḳagāh-ı: ġarḳa-i N, T, USA
[9] sāḥil-i necāt: sāḥil-i baḥr-ı necāt H, ḥayāt Ö
[10] olacaġım, ebʿad iḥtimāldür: olacaġım, ebʿad cemāldür A, olıcaġım, ebʿad iḥtimāldür N
[11] pister-i ġarībānumdan: piser-i ġarībānumdan H, pister-i ġarībānemden Ö, T, pister-i ġarībānemüzden USA
[12] ʿalā-ṭarīḳi iltizāmi: ʿalā-ṭarīḳi'l-iltizāmi Ö
[13] iderlerse: iderler ise Ö
[14] daḫı baḳıyye var ise: daḫı baḳıyye varsa A, var ise H, daḫı baḳıyye var-ise Ö
[15] daḫı: -H
[16] İlāhīden: İlāhiyyeden Ö
[17] öyle: eyle A
[18] ṭābīb-i dil-sūza: ṭābīb olsun A
[19] vüsʿ-i: vüsʿ ü H
[20] sulṭānum ḥażretleri: sulṭānumuñ H, sulṭānum N, Ö, T, USA
[21] Bāḳī kerem ü … sulṭānumuñdur: -N, -Ö, -T, -USA
[22] beyt: -A, -H, -N, -T, -USA

(6) O şāh-ı ḥüsne söyleñ āḫiret ḥaḳḳın[1] ḥelāl itsün

(7) Dilinde var ise refʿ-i ġubār infiʿāl itsün

(Neşr)[2]; (8) āḫir-i maḳālümüz[3] olmaḳ muḥtemeldür. لا ييأسو من روح الله *lā-yeyʾesū min-ravḥi'llāhi* ile[4] ümidgāhumuz (9) sulṭānumuñ teveccüh-i derūnlarıdur[5]. Bī-şuʿūrāne bu taḥrīr-i berāt[6] ʿafv buyurılmaḳ (10) mercūdur. Manẓūr-ı şerīfüñüz olsam bu mertebeyi daḫı ümīd itmezdiñüz. Bāḳī (11) iḥsān, devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür[7].

58.2. Fi'l-ḥaḳīḳa Devletlü Efendimüze Bu ʿArż-ı Ḥālden Ṣoñra Bir Daḫı ʿArż-ı Ḥāl Göndermek Vāḳıʿ Olmadı. Kendi Vefātına Tārīḫdür. Raḥmetu'llāhi ʿAleyh[8]

Mefʿūlü mefāʿīlün mefʿūlü mefāʿīlün

چون روح كمين نابى در لجّۀ نور آمد　　از تنكئ دنيا رست درد ار سرور آمد

تحقيق شناسان معنئ شهود غيب　　كويند بتاريخ نابى بحضور آمد

(14) Çun rūḥ-ı kemīn Nābī der-lucce-i nūr[9] āmed [N 56a]

(15) Ez-tengī-i dunyā rest der-dār-ı surūr[10] āmed

(16) Taḥḳīḳ-şināsān-ı maʿnī-i[11] şuhūd-ı ġayb

(17) Gūyend be-tārīḫ[12] ***Nābī be-ḥużūr āmed*** sene; 1124[13]

---

[1] ḥaḳḳın: ḥaḳḳuñ T
[2] neşr: -A, -N, -T, -USA
[3] maḳālümüz: maḳālemüz Ö
[4] ile: -N; *Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin.* Kur'ân-ı Kerim; Yusuf: 87.
[5] derūnlarıdur: derūnīleridür Ö
[6] taḥrīr-i berāt: taḥrīrāt T, N, Ö, USA
[7] devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür: devletlü sulṭānumuñdur A, N, sulṭānum ḥażretlerinüñdür USA
[8] N 55b, Ö 55a, Ö1 41a, T 46b, USA 41a: *Başlık* A: Fi'l-ḥaḳīḳa Devletlü Efendimüze Bu ʿArż-ı Ḥālden Ṣoñra Bir Daḫı ʿArż-ı Ḥāl Göndermek Vāḳıʿ Olmadı / Ḥabeşī-zāde: Kendi Vefātına Tārīḫdür Ö
[9] nūr: tu N, T, USA
[10] *dunyā rest der-dār-ı surūr: dīnār'est der-dār-ı surūr* A, *dīnār'est der-dār-ı surūr-ı tu* N, *tendār'est der-dār-ı surūr* Ö, *dīnār'est derd ez-surūr USA*
[11] *-şināsān-ı maʿnī-i: -şināsānān-ı maʿnā-yı* Ö
[12] *gūyend be-tārīḫ: gūyende be-tārīḫ* A, *gūyend pey-tārīḫ* Ö
[13] sene; 1124: 1124 A, -N, -USA, *koyu yazılmış olan kısmın üstüne 1118 yazılmıştır, öyle anlaşılıyor ki, 1118 tarihi, bu manzumenin yazılış tarihidir* N
*"Zavallı Nâbî'nin ruhu, nur denizine dalarak dünyanın sıkıntısından kurtularak mutluluk yurduna girdi. Görülen ve görülmeyenlerin asıl mânâsını bilenler, tarih olarak "****Nâbî huzûra geldi.****" dediler."*

59. Ḥażret-i Mevlānā Ḳuddise Sırruhu[1], Sülālesinden Ḥālā Seccāde-nişīn-i İrşād Olan Şeyḫ Muḥammed Sadre'd-dīn Çelebi Ṭarafından Devletlü, Fażīletlü Gürūh-ı Evliyā ve Ṣuleḥāya Muḥabbetlü Vezīr-i Müşārün İleyh Ḥażretlerine Vürūd iden Duʿā-nāmedür[2]

Devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ sürme-i cevāhir-i ahālī-i iḳbāl-i rūzgār olan ġubār-ı sümm-i semend-i dil-bendleri ʿabīr-i ceyb-i ecfān-ı ve seng-rīze-i fināyı āsitān-ı[3] āsmān-rifʿatleri tügme-i[4] iklīl-i tārik-i cān ḳılınup şifāʾ-i[5] ḍarāʿat u ibtihāl ile gūşe-i bisāṭ-ı nādī-i mevfūrü'l-eyādīleri telṡīm olınmaḳ ẕeylinde fī'ṣ-ṣubḥ ve'l-mesāʾ, rişte-i enfāsa leʾālī-i daʿavāt-ı devām-ı ʿömr-ü devletleri tanẓīmi pīşe-i hemīşemüz ve mā teʿākubi'l-cedīdān ḥüsn-i teveccüh-i beḳā-yı ẕāt-ı melāʾik-simātları ehemm-i mehāmm olan pīşemüz olduġı ḫāk-pāy-ı saʿādete ibāne ve ifāde olınduḳdan ṣoñra şīme-i kerīmāne-i[6] fıṭrīleri muḳteżāsınca bu duʿā-gūy u devlet-cūy-ı kemīneleri (mıṣraʿ[7]);

Mefʿūlü fāʿilātü, mefāʿīlü, fāʿilün

خاشاك نيز در دل دريا كذر كند

Ḫāşāk nīz der-dil-i deryā guẕer koned[8]

(neṡr); meʾāli ile nīm naẓara-i iltifāta[9] şāyān görilür ise bi-ḥamdihi subḥānehu[10] henüz peyġūle-nişīn-i zāviye-i ʿāfiyet olup her bā-medād ve[11] şeb-gīr-i cedd-i[12] büzürgvārumuz ḳuṭbü'l-evliyā, zuḫrü'l-etḳiyā[13], gencūr-ı defāʾin-i **Maʿnevī**, ṣāḥib-i **Kitāb-ı Meṡnevī**,

---

[1] *Allah onun sırrını kutsasın.*

[2] AE 6b, M6 10b, Ö 55b, Ö1 9b, MH1 5a: *Başlık Ö*: Ḥażret-i Mevlānā Ḳuddise Sırruhu, Sülālesinden Ḥālā Seccāde-nişīn-i İrşād Olan Şeyḫ Muḥammed Sadre'd-dīn Çelebi Ṭarafından Vezīr-i Müşārün ileyh ʿAlī Pāşāya Vürūd İden Duʿā-nāmedür M6

[3] āsitān-ı: āsitān-ı āsitān-ı Ö

[4] tügme-i: temīme-i AE

[5] şifāʾ-i: şifāh-ı AE, MH1

[6] kerīmāne-i: girībāne-i Ö

[7] kemīneleri mıṣraʿ: -Ö1

[8] *Deryanın içinde süprüntü de dolaşır.*

[9] naẓara-i iltifāta: ḳaṭre Ö, M6

[10] *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan Allah'a hamd ile.*

[11] bā-medād ve: bā-medād Ö

[12] cedd-i: ḥadd-i Ö

[13] *Velilerin kutbu (en yücesi, zirvesi)… Takva sahiplerinin en takvalısı…*

Ḥażret-i Mevlevī *ḳuddise sırruhu'l-ʿazīz*üñ ḥarīm-i[1] türbe-i münevverelerinde ḥażret-i pādişāh-ı devrān, mālik-i riḳāb-ı ʿālemiyān, şāhenşāh-ı ibn-i şāhenşāh, Sikender-i tüvān ve[2] Cem-sipāh cenāblarınuñ ṭannāb-ı bārgāh-ı salṭanatları merbūṭ-ı evtād-ı ebediyyü'l-ābād olmaḳ, duʿāsı es̱erinde ḫuṣūṣan, bi'l-cümle, dervīşānumuz ile sulṭānum ḥażretlerinüñ nuḳūd-ı edʿiyye-i devām-ı ʿömr-ü iclālleri ile cüyūb-ı mele-i aʿlā māl-ā-māl ḳılınmaḳ ḫıdmetinde *bez̲lu mā-fi'l-vusʿ*[3] olınduğı ʿalā-ruʾusi'l-eşhāda maʿlūm-ı bende ve āzāddur[4]. Ḫidīv-i kārdānā, kām-baḫşā! Vāsıṭa-i duʿā-nāme Dervīş el-Ḥāc Ḫalīl[5] ḳulları baʿż-ı mesāliḥ-i faḳīrānemüz itmāmı niyāzıyla der-i devlet-penāha rū-be-rāh olmışdur. Şeref-i dāmen-būslarıyla kām-yāb olduḳda gūşe-i ʿayn-ı ʿināyetleriyle manẓūr buyurılmaḳ der-ḫᵛāst-ı müstemendānemüz olduğı maʿlūm-ı devletleri olduḳda emr ü fermān saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

60. ʿİnāyetlü, Devletlü Vezīr-i Mükerrem Cenāb-ı Müşārün İleyh Ḥażretleri Ṭarafından ʿAzīz-i Merḳūma Ol Üstād-ı Ḫıred-kāruñ Tesvīdi ile Taḥrīr Olınan Kerem-nāme-i Āṣafānedür[6]

Ḫalefü'ṣ-ṣıdḳ-ı ʿālem-i[7] taḥḳīḳ, şemʿ-i ḫānevāde-i ṣadīḳ, s̱emere-i şecere-i kerāmet[8], istivā-yı külāh-ı istiḳāmet, çerāġ-ı dūdmān-ı kerāmet ü velāyet[9], kevkeb-i ufḳ-ı cemāl ü celāl, nūr-ı bāde-i[10] būstān-ı fażl u kemāl, fażīletlü, ḥaḳīḳatlü, himmetlü[11] çelebi efendi ḥażretlerinüñ meclis-i dil-geş-i ḳudsī[12]-niẓām ve encümen-i bihiştveş-i rūḥānī-ittisāmları

---

[1] ḥarīm-i: -Ö, ḥarem-i Ö1

[2] Sikender-i tüvān ve: İskender-i tüvān ve AE, M6, MH1, -Ö1

[3] *fi'l-vusʿ*: *fi'l-vāsiʿ* AE

[4] maʿlūm-ı bende ve āzāddur: mesṭūr-ı bende ve āzāddur AE, maʿlūm-ı bende-i āzāddur Ö

[5] el-Ḥāc Ḫalīl: el-Ḥācı AE, M6

[6] MK2 62, Ö 56a, Ö1 10a, TS1 58a: *Başlık* Ö: Kerāmetlü, Fażīletlü Müşārün İleyh Çelebi Bostān Efendi Ḥażretlerine Ṭaraf-ı Veliyyü'n-niʿam-ı Ahālī-perverīden Münşī-i Merḳūmuñ İnşāsıyla İrsāl Olınan Mektūbdur Ö1

[7] Ḫalefü'ṣ-ṣıdḳ-ı ʿālem-i: der-ṣadefistān-ı TS1, MK2

[8] s̱emere-i şecere-i kerāmet: -TS1, -MK2

[9] çerāġ-ı dūdmān-ı kerāmet ü velāyet: çerāġ-ı dūdmān-ı velāyet Ö1

[10] nūr-ı bāde-i: nev-bāde-i Ö, tūde-i Ö1, TS1

[11] fażīletlü, ḥaḳīḳatlü, himmetlü: fażīletlü, himmetlü Ö1, fażīletlü, ḥaḳīḳatlü TS1, MK2

[12] ḳudsī: rūḥānī TS1, MK2

ṣavbına[1], envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı ṣādıḳa-i[2] mütevāżıʿāne ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı lāyıḳa-i müteżarrıʿāne ile zīver-i destār-ı[3] ḳudsiyān olmaġa şāyān şükūfe-i nev-ceste-i daʿavāt-ı mütenāsıḳa ve ārāyiş-i küleh-gūşe-i[4] rūḥāniyān olmaġa çesbān sünbül-deste-i taḥiyyāt-ı mütevāfıḳa ihdāsı[5] lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı feyż-müʾeṡṡirleriyle teʾkīd ü teʾsīs[6] ḫilālinde inhā-kerde-i dil-beste-i iḫlāṣları budur ki, bundan aḳdem Dervīş el-Ḥāc[7] Ḫalīl bendeleriyle firistāde buyurılan mülaṭṭife-i feyż-perverleri[8] vürūdı sefīne-i żāmīrümüzde bād-bān-ı inşirāḥ ve teng-güşā-yı ḫāṭıra vesīle-i infisāḥ olup[9] rişte-i ʿalāḳa-i ṣādıḳa-i sābıḳaya[10] müʾeddī-i teżāʿuf[11] u istiḥkām olmışdur[12]. Ġāʾibāne cenāb-ı şerīflerine ve[13] ʿala'l-ḫuṣūṣ, menbaʿ-ı[14] zülāl-i kerāmet ü velāyet olan ḫānedān-ı celīlü'ş-şān ve ecdād-ı ʿiẓām-ı[15] bāhirü'l-bürhānlarına olan rābıṭa-i ṣıdḳ u iḫlāṣumuz[16] yine mirʾāt-ı tābnāk-i żamīr-i münīrlerinde[17] nümāyān olmaġın nā-rişte-i ṡebt-i taḥrīr ü taḳrīr[18], kendi kendimüzi ol āsitān-ı kerāmet-penāhuñ[19] müntesib-i maḫṣūṣları[20] zümresinden şümār itmekle iftiḫār ve cemīʿ-i aḥvāl ü umūrumuzda[21] o dergāh-ı velāyet-penāhdan[22] istiẓhār üzre olup (beyt);

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

---

[1] rūḥānī-ittisāmları ṣavbına: ḳudsī-ittisāmları ṣavbına MK2, TS1, rūḥānīyān-ı irtisāmları ṣavb-ı evbine Ö1
[2] ṣādıḳa-i: ṣādıḳāne-i TS1
[3] destār-ı: ṭaylasān-ı Ö, Ö1
[4] küleh-gūşe-i: ṭaylasān-ı TS1, MK2
[5] ihdāsı: ihdā-yı Ö
[6] teʾkīd ü teʾsīs: taʿḳīb TS1, MK2
[7] el-Ḥāc: Ḥacı TS1, MK2
[8] feyż-perverleri: ferec-baḫşāları TS1, MK2
[9] sefīne-i żāmīrümüzde bād-bān-ı … vesīle-i infisāḥ olup: tengnā-yı ḫāṭırumuza vesīle-i infisāḥ ve sefīne-i żāmīrümüzde bād-bān-ı inşirāḥ olmaġın ṭaraf-ı eşreflerine mürtebiṭ olan Ö, tengnā-yı ḫāṭırumuz vesīle-i infisāḥ ve sefīne-i żāmīrümüzde bād-bān-ı inşirāḥ olmaġın ṭaraf-ı eşreflerine mürtebiṭ olan Ö1
[10] ṣādıḳa-i sābıḳaya: ṣādıḳāne-i sābıḳaya Ö, ṣādıḳa-i sülefāya Ö1
[11] İki kat olma, iki misli olma
[12] olmışdur: olınmışdur TS1, MK2
[13] ve: -Ö1
[14] menbaʿ-ı: mecrā-yı Ö, Ö1
[15] ʿiẓām-ı: kirām-ı Ö, Ö1
[16] iḫlāṣumuz: ḫulūṣumuz Ö, Ö1
[17] tābnāk-i żamīr-i münīrlerinde: tābnāk-i żamīrlerinde MK2, ṭabʿ-ı tābnāk-i żamīrlerinde Ö, Ö1
[18] nā-rişte-i ṡebt-i taḥrīr ü taḳrīr: vā-reste-i minnet-i evrāḳ u aḳlāmdur. Ḫudā-yı ġayb-dān-ı vāḳıf-ı serīre-i ḥāldür ki Ö, Ö1
[19] -penāhuñ: -bünyānuñ TS1, MK2
[20] maḫṣūṣları: muḫlişleri Ö1
[21] aḥvāl ü umūrumuzda: umūrda Ö1, aḥvālümüzde TS1, MK2
[22] -penāhdan: -destgāhdan istimdād ü Ö

نه بسته اند بکس شاهراه دلها را　　　　اکر بچشم بدن فرصت زیارت نیست

Eger be-çeşm-i beden furṣat-ı ziyāret n'ist

Ne beste'end be-kes şāh-rāh-ı dilhā rā[1]

(Nes̱r); mefhūmı üzre her bār pāy-ı ḫayāl ile vaḳt-i āmed-şüd-i[2] ziyāret-i ġāʾibānede tek-ā-pū-yı ṣādıḳānemüz[3] ḫāme-zede-i taṣdīḳ ve imżā-kerde-i taḥḳīḳ buyurılduḳdan ṣoñra gāh gāh evḳāt-ı ṣufūf ve hengām-ı[4] ġalebe-i rūḥāniyyet-i bāṭın u ẓāhirleri[5] vuḳūʿında zümre-i fuḳarā vü dervīşān[6] ile muvācehe-i ʿaliyye-i ecdād-ı ʿiẓāmlarına[7] bu dil-dāde-i ḫāliṣü'l-bāllerin teveccühāt-ı[8] bāṭına ve taʿalluḳāt-ı derūniyye[9] ile yād buyurmaları çeşm-dāşt-ı āmālümüzdür. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, şevketlü, kerāmetlü, ʿināyetlü efendimüz[10], pādişāhumuz, ḫalīfe-i İslām, عمّره الله الملك العالّام *ʿammarahu'llāhu'l-melikü'l-ʿallām*[11], ḥażretleri daḫı ecdād-ı kirāmlarına olan ʿalāḳa-i ṣādıḳa-i humāyūnlardan nāşī[12] ḳarīḥa-i ṣabīḥa-i humāyūnlarından āsitānelerine[13] żamīme-i luṭf u ʿināyet[14] buyurmalarıyla şām u seḥer fuḳarā ve dervīşān ile ṣıdḳ-ı teveccühlerin ilzām u ḫıdmet ve[15] duʿā-yı ʿömr-ü

---

[1] *Beden gözüyle ziyaret fırsatı yoksa bile gönül yolları kimse için kapalı değildir.*

[2] vaḳt-i āmed-şüd-i: edā-yı ḫıdmet-i Ö, Ö1

[3] ġāʾibānede tek-ā-pū-yı ṣādıḳānemüz: ġāʾibānede tek-ā-pū-yı ṣādıḳāmuz Ö1, ġāʾibāne olduġı TS1, ʿāyibāne olduġı MK2

[4] ṣufūf ve hengām-ı: ṣafvet-i ḫāṭır ve Ö, Ö1

[5] rūḥāniyyet-i bāṭın u ẓāhirleri: rūḥāniyyetleri TS1, MK2

[6] fuḳarā vü dervīşān: sālikān-ı rāh-ı ʿārifān-ı āgāh Ö, Ö1

[7] ʿiẓāmlarına: kirāmlarında Ö, Ö1

[8] -bāllerin teveccühāt-ı: -bālleri bu cihāt-ı MK2, -bālleri teveccühāt-ı TS1

[9] derūniyye: ḳalbiyye ve daʿavāt-ı ḫayriyye Ö, Ö1

[10] şevketlü, kerāmetlü, ʿināyetlü efendimüz: şevketlü, kerāmetlü TS1, MK2

[11] *ʿammarahu'llāhu'l-melikü'l-ʿallām*: *ḫalleda'llāhu salṭanatehu* Ö, Ö1: *Allah, alim olan melikin ömrünü uzatsın.*

[12] daḫı ecdād-ı kirāmlarına olan ʿalāḳa-i ṣādıḳa-i humāyūnlardan nāşī: -MK2

[13] ṣabīḥa-i humāyūnlarından āsitānelerine: ṣabīḥa-i humāyūnlarından āsitānelerine āsitānelerine MK2, TS1, ṣabīḥa-i humāyūnlarından fetḥ-i bāb-ı kerāmet-i ḫān-ḳāh-ı velāyet-penāhlarına Ö, ṣabīḥa-i humāyūnlarından fetḥ-i bāb-ı kerāmet-i ḫān-ḳāh-ı velāyet-penāhlarına Ö1

[14] luṭf u ʿināyet: iḥsān ü ʿinān Ö, iḥsān ü ʿināyet Ö1

[15] ilzām u ḫıdmet ve: iltizām u ḫıdmet Ö, iltizām u ḫıdmet ve Ö1

devletlerinde[1] edā-yı ḥüsn-i ḳıyām buyurılmaḳ[2] meʾmūldür. باقی همواره ایام همت و حسن اتمام طریقت دائم باد *Bāḳī hemvāre eyyām-ı himmet ve ḥüsn-i itmām-ı ṭarīḳat dāʾim bād*[3].

61. Ṣādıḳ Efendi Mesned-i Fetvāya İʿtilāʾda Yazılmışdur[4]

(19) Ḥażretlerinüñ ḳıble-i aṣḥāb-ı emānī[5] olan südde-i refīʿleri, būse-i leb-i [A 46b] (1) taʿẓīm ile hem-rütbe-i Rükn-i Yemānī ḳılınduğı siyāḳında ber-dāşte-i dāʿī-i (2) ḳadīmleri budur[6] ki, benüm saʿādetlü, ʿināyetlü, fażīletlü, mürüvvetlü[7] efendüm[8], sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı (3) ber-ārende-i mülk ü melekūt, ẕāt-ı feżāʾil[T 47a]-siriştlerin hemvāre ārāyiş-i (4) ṣadr-ı ʿaẓīmü'l-ḳadr-i fetvā idüp sāye-i enāmil-i müteyemminelerinden ḥallāl-i[9] eşkāl-i (5) mesāʾil itmeden dūr itmeye[10]. Bi-ḥamdihi subḥānehu[11] cāẕibe-i istiʿdād-ı māder-zād[12] ile (6) mesned-i ʿālī-cāh-ı meşīḫat-ı İslāmiyyeye revnaḳ-efzā-yı teşrīf olduḳları āvāzesi[13], (7) mesāmiʿ-i āfāḳı, pür[14]-ṭanīn idüp ḫuṣūṣan, bu dāʿī-i dil-beste-i dīrīnelerin[15] (8) resīde-i aʿlā-yı ṭabaḳāt-ı ibtihāc eylemişdür. Cenāb-ı İlāhī, mübārek ü mesʿūd (9) eyleyüp [N 56b] ber-vech-i dil-ḫʷāh-ı kām-rev olmaḳ müyesser eyleye! Bundan esbaḳ ʿaliyye-i[16] mekārim-i (10) ẕātīlerinden nāşī bu dāʿī-i ḳadīmlerin[17] iltifāt-nāme-i ʿaliyye ve

---

[1] devletlerinde: devletleri Ö1, devletlerine TS1, MK2
[2] ḥüsn-i ḳıyām buyurılmaḳ: ḥaḳḳ-ı ḳıyāmda tecvīz-i taḳṣīr buyurılmamaḳ Ö, ḥaḳḳ-ı ḳıyāmda tecvīz-i taḳṣīr buyurmamaḳ Ö1
[3] *Bāḳī hemvāre eyyām-ı himmet ve ḥüsn-i itmām-ı ṭarīḳat dāʾim bād*: -TS1, -MK2: *Bâkî, her zaman himmet günleri ve tarikatin (yolun) güzelce tamama ermesi sürekli olsun.*
[4] H 30b, N 56a, Ö 56a, T 46b, USA 41b
[5] emānī: āmāli N
[6] ḳadīmleri budur: ḳadīmleridür H, T, USA
[7] saʿādetlü, ʿināyetlü, fażīletlü, mürüvvetlü: saʿādetlü, fażīletlü A, ʿināyetlü, mürüvvetlü T, USA, ʿināyetlü, fażīletlü N, ʿināyetlü, fażīletlü Ö
[8] efendüm: -N, -T, -USA
[9] ḥallāl-i: ḥalāʾil-i H, N, USA
[10] itmeye: itmene A, eylemeye H
[11] *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan Allah'a hamd ile.*
[12] māder-zād: māder-zāt N
[13] teşrīf olduḳları āvāzesi: şerīf olduḳları āvīze-i A
[14] pür: bir N
[15] dīrīnelerin: dīrīneleri USA
[16] ʿaliyye-i: ġalebe-i Ö, T, USA
[17] ḳadīmlerin: ḳadīmlerini A

muḫāṭaba-i girāmīleri (11) ile ser-efrāz buyurmaları ile[1] evḳāt-ı ḥayātumuz, ʿināyetlü efendimüñ duʿā-yı ʿömr-ü[2] devletlerine (12) ṣarf olınduġı bundan aḳdem ḍarāʿat-nāme-i faḳīrānemüz ile ḫāk-i ʿizzete inhā[3] olınmış idi[4]. Şimdi gül-bang-ı duʿā, meleʾ-i aʿlāya[5] peyveste ḳılınduġı (13) şöhret-yāfte-i mecāmiʿ-i ḳudsiyāndur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, devlet-i ʿaliyyelerinden (14) ḥiṣṣe-i sürūr-ı rūḥānī iktisāb olınduġı gibi[6] ḫafiyye-i elṭāf-ı ṣūriyyeye (15) daḫı ümīdvārız, bāḳī[7].

62. Reʾīsü'l-Küttāb Rāmī Efendi'ye İrsāl Olınmışdur[8]

(17) Saʿādetlü, ʿināyetlü, ḥaḳīḳatlü[9] nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, efendüm[10], oġlum, sulṭānum (18) ḥażretlerinüñ kenāre-i pīş-taḫta-i ʿināyetlerine[11], dest-i niyāz-ı dervīşāne[12] (19) ile vażʿ-ı şuḳūfe-i deste-i s̱enā ḫilālinde ʿarża-dāşte-i[13] dāʿī-i bī-riyāları [A 47a] (1) budur ki, benüm māye-i ṭarāvet-i ḥadīḳa-i ḥayātum, oġlum, sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı (2) Ḥaḳ, neḳāve-i eczā-yı[14] aṣālet olan ṭıynet-i[15] pākīzelerin, ālāyiş-i ġubār-ı ekdārdan (3) maṣūn ve kenāre-i ẕeyl-i iḳbāllerin, taʿalluḳ-ı[16] ḫāṭır-ı āzārdan meʾmūn eyleye! (4) Āmīn[17]. Bu dāʿī-i nā-tüvānları emrinde ser-zede-i ẓuhūr olan muʿāmelāt-ı (5) ʿināyetleri, bir vechile ferāmūş

[1] ser-efrāz buyurmaları ile: ser-efrāz buyurmaları A, N, T, ser-firāz buyurmalarıyla Ö, ser-efrāz buyurmalarıyla USA
[2] ʿömr-ü: -A, -Ö, -T, -USA
[3] olınduġı bundan … ile ḫāk-i ʿizzete inhā: -A
[4] olınmış idi: olınmışdı T, olınmış-ıdı A, N, Ö, USA
[5] meleʾ-i aʿlāya: meleʾ-i aʿlāma A, mülāḳāt N
[6] ḥiṣṣe-i sürūr-ı rūḥānī iktisāb olınduġı gibi: ḥiṣṣe-i sürūr-ı rūḥānī ensāb olınduġı gibi A, sürūr-ı rūḥānī iktisāb olınduġı T, sürūr-ı rūḥānī iktisāb olınduġı gibi USA
[7] daḫı ümīdvārız, bāḳī: ümīdvārız A, daḫı ümīdvārız N, ümīdvārız, bāḳī T, USA
[8] H 31a, Ö 57a, T 47b, USA 42a: *Başlık* A: Reʾīsü'l-Küttāb Rāmī Efendi'yedür T, USA
[9] ḥaḳīḳatlü: -T, -USA
[10] efendüm: efendi Ö, -T, -USA
[11] ʿināyetlerine: ʿināyet-kārlarına Ö, T, USA
[12] dervīşāne: dervīşān USA
[13] -dāşte-i: -dāşt-ı T, USA
[14] eczā-yı: icrā-yı H, Ö, T, USA
[15] olan ṭıynet-i: on ṭabīb-i A
[16] taʿalluḳ-ı: taʿlīḳ-i ḫār-ı A, H
[17] āmīn: -H, -T, -USA

olınmayup şebān-rūz, evlād ü ʿıyālümüz (6) ile[1] iltizām-ı duʿā-yı ʿömr-ü devletüñüz, aḳdem-i umūrumuz idügi muḥāṭ-ı ʿilm-i ḫudāvend-i ġafūrdur[2]. (7) Ḥażret-i kerīm-i çāre-sāz, ẕāt-ı kerem-siriştüñüzi merkez-i ʿināyetde[3] zāʾil (8) eylemeye! Egerçi, muḳāṭaʿa-i merḳūm[4], insidād-ı ṭarīḳ-i ḳahve sebebiyle māl-i müsemmāsın[5] (9) istīfādan ḳāṣır idügi muḥaḳḳaḳdur. Ammā, beyne'n-nās, tehī-dest ḳalmaḳ, (10) ʿaynı ile erbāb-ı[6] meclise ḳahve gelüp miyān-ı cemʿden birisi tehī-dest [T 48a] (11) ḳalduġı gibi ve[7] belki destinde olan fincān dururken[8] "Sen lāyıḳ degülsün!" (12) diyü elinden alınup ġayra[9] virilmek, müʾeddī-i ıżṭırāb ve mūcib-i[10] şerm ü ḥicāb (13) olduġı gibi bu dāʿīñüze[11] vesīle-i ıżṭırāb olmışken[12] dest-gīrī-i (14) ʿināyetüñüz[13] ile ol daġdaġadan vā-reste olduġumuzuñ teşekküri muḳāṭaʿa(15)nuñ ʿadem-i istīfāsına vāsıṭa-ı nisyān olmadadur. Ammā in-şāʾa'llāhu (16) teʿālā, baʿde'l-yevm, cānib-i Mıṣr u Yemen'den sefīne-i[14] ümīdümüz māl-ā-māl olup (17) لاجد نفس الرحمن من قبل اليمن *li-ecidu nefese'r-raḥmāni min-ḳibeli'l-yemen*[15] vürūdıyla dil-şād olmaġa ümīdvāruz. Ġaraż-ı (18) tesliyet-i ḫāṭır içün taḥrīk-i silsile-i leṭāʾifdür ve illā erzāḳ-ı muḳāddemenüñ[16] (19) ʿadem-i taḫallüfi imżā-kerde-i yaḳīn-i dīn idügi müteʿayyindür ve[17] nemīḳa-resān-ı duʿā Fetḥī [A 47b] (1)-zāde ʿAbdu'llāh[18] Efendi bendeñüz, sulṭānumuñ sāye-i saʿādetleriyle[19] iftiḫār iden (2) bende-i muḫlişlerinden[20] olmaġın dāmen-i saʿādete

[1] evlād ü ʿıyālümüz ile: olan ve ʿıyālümüz A, evlād ʿıyālümüz ile H, T, USA
[2] ġafūrdur: ġafūr A
[3] ʿināyetde: ʿināyetden A, Ö
[4] merḳūm: merḳūme Ö, T, USA
[5] müsemmāsın: müsemmāsı T, USA
[6] erbāb-ı: A, T
[7] ve: -Ö
[8] dururken: ṭururken Ö
[9] alınup ġayra: alınup ġayr A, alup ġayra Ö, T
[10] mūcib-i: mūriṡ-i A, Ö
[11] olduġı gibi bu dāʿīñüze: olduġı gibi bu dāʿīñüze Ö, olduġı gibi bu dāʿīñüz T, USA
[12] olmışken: olmış-iken Ö
[13] vesīle-i ıżṭırāb olmışken dest-gīri ʿināyetüñüz: -T, -USA
[14] sefīne-i: sefāʾin-i Ö
[15] *"Allah'ın nefesini Yemenli inananlardan buldum." ya da "Allah'ın nefesinin Yemen cihetinden bulduğum için…" (Hadis).*
[16] muḳāddemenüñ: muḳādderenüñ T, USA
[17] ve: -Ö
[18] ʿAbdu'llāh: -T, -USA
[19] sulṭānumuñ sāye-i saʿādetleriyle: sulṭānumuñ sāye-i saʿādetiyle H, sāye-i saʿādetle Ö
[20] muḫlişlerinden: maḫṣūṣlarından Ö

rūy-mālde[1] manẓūr-ı ʿināyet (3) buyurılmaḳ ve[2] bu s̱enāverüñ daḫı ḥāşiye-i metn-i iltimāsıdur[3]. Ḥāżır-ı meclis Ḫalīl[4] Aġā (4) ḳuluñuz daḫı[5] gūşe-i dāmen-i saʿādete[6] leb-i edeb ile rūy-māl iderler[7]. باقى عمر و دولت مزيد باد *Bāḳī (5) ʿömr ü devlet mezīd bād*[8].

63. Muṣṭalaḥāt-ı Dīvāniyyeyi İltizām Eyledügi Mektūb-ı Leṭāfet-iştimālidür[9]

(7) Reşeḥāt-ı ḳalem-i rengīn-ḫırāmı ḫāl-i[10] cemāl-i şāhid-i āmāl [T 48b] ve nefeḫāt-ı himem-i infiṣāmı (8) bādī-i[11] iḳbāl olan fażīletlü, mürüvvetlü[12] efendüm ḥażretlerinüñ maḥfaẓa-i cerīde-i ʿavārif (9) ve muḳavvā-yı[13] eczā-yı maʿārif olan mevḳiʿ-i maʿālī-rüsūmlarına, ṣafaḥāt-ı[14] [N 57a] (10) defter-i muḥāsebe-i aʿmāl-i ʿālemiyāna[15] güncāyiş mertebesinden bīrūn duʿā ve r(11)ūz-nāme-i nüh[16] cild-i āsmān-ı kes̱ret-i sevdā[17] ile cāme-pūş-ı ʿanber-gūn-ı leyāl olmaḳ (12) derecesinden efzūn s̱enā īs̱ārı[18] siyāḳında müsvedde-i ẓalāmı ṣaḥīfe-i ufuḳ (13) üzre beyāż iden ḫūrşīd-i zerrīn ḳalem-i şākird-i dāʾirü'l-ifāde-i[19] pertevi olmaġla[20] (14) rūşenā-yı ʿālem olan ḳalb-i münīrleri, tefaḥḥuṣ-ı ser-saṭr-ı[21] dībāce-i

---

[1] rūy-mālde: rūy-mālīde A
[2] ve: -A, -H, -Ö
[3] metn-i iltimāsıdur: iltimāsīden T, USA
[4] Ḫalīl: Celīl USA
[5] daḫı: -T, -USA
[6] gūşe-i dāmen-i saʿādete: -Ö
[7] iderler: ider T, USA
[8] *Bāḳī ʿömr ü devlet mezīd bād*: *Bāḳī eyyām-ı devlet mezīd bād* A, Ö, *Bāḳī hemīşe eyyām-ı devlet mezīd bād, bi-rabbi'l-ʿibād* H, *Bāḳī ʿömr-i devlet mezīd bād* USA: *Bâkî, ömrün ve devletin (daha da) ziyade olsun.*
[9] H 32a, N 56b, Ö 58b, Ö1 42a, T 48a, USA 42b: *Başlık* Ö: Reʾīsü'l-küttāb saʿādetlü İsḥaḳ Efendi Ḥażretlerine münşī-i merḳūmuñ ıṣṭılāḥāt-ı dīvāniyyeyi iltizām eyledügi mektūb-ı leṭāfet-iştimāldür Ö1
[10] ḫırāmı ḫāl-i: ḫırāmı ḥāl-i H, N, ḥarāmı māl-i T, USA
[11] infiṣāmı bādī-i: bī-inḳıżā-yı bādī-i A, bī-inḳıżā-yı nādī-i H, infiṣāmı nādī-i N, bī-inḳıżā-yı nādī-i Ö
[12] fażīletlü, mürüvvetlü: fażīletlü A, N, Ö, mürüvvetlü T, USA
[13] muḳavvā-yı: miḳdārı A
[14] ṣafaḥāt-ı: ṣuḥufāt-ı T, USA
[15] ʿālemiyāna: ʿālemiyān A, T
[16] nüh: -A, -N, -T, -USA
[17] sevdā: sevād A, USA
[18] s̱enā īs̱ārı: nīs̱ārı A
[19] şākird-i dāʾirü'l-ifāde-i: şākird-i es̱erü'l-ifāde-i USA
[20] olmaġla: olmaġa USA
[21] tefaḥḥuṣ-ı ser-saṭr-ı: tefaḥḥuṣı ser-saṭr-ı Ö, ser-süṭūr-ı T, USA

risāle-i (15) iştiyāḳ ḳılınduḳdan ṣoñra ʿarīża-i[1] niyāzmendī budur ki, defter-i muʿteber-i ḫāṭır-ı (16) ḫaṭīrlerinde[2] esāmī gürūh-ı[3] aḥibbā tefaḳḳudı es̱nāsında nām-ı devlet-ḫᵛāhı daḫı (17) çeşm-güẕār-ı iltifātları olur ise[4] بمنّه سبحانه و تعالى *bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā*[5] berāt-ı ser-best-i (18) s̱enāları, der-dest[6] olmaġla ḳalem-rev-i çehār[7]-ḫāne-i vücūd-ı ḫāksār, ʿavārıż-ı āsīb-i rūzgār(19)dan muʿāf[8] olup zemīn-i ḳalb-i ḥazīn dīvān-ḫāne-i āferīnişde[9] cenāb-ı ʿālīlerine muḳāṭaʿa-i ḫāṣ taʿyīn buyurılduġı demden berü ḥāṣıl olan naḳd-i nā-maġşūş-ı[10] duʿā [N 57b] dest-i ḥavāle-i şevḳ ile[11] [T 49a] teslīm-i ḫazīne-i[12] icābet ḳılınmaḳ[13], ẕimmet-i ṣadāḳatümüzde ʿadīmu't-taḥvīldür. Dil ü cān mültezim-i ḫıdmet-i[14] ḫuṣūṣları olmaġla şām [A 48a] (1) u seḥer edā-yı[15] vaẓīfe-i s̱enāları, ẓahriyye-i ṣūret-i berāt-ı evḳāt ve[16] mühr-i mihrleri[17], (2) zīver-i teẕkere-i ṣafaḥāt-ı[18] eyyām-ı ḥayāt ḳılınduġı[19] cerīde-i ḫāṭırlarında[20] mesṭūr (3) u muḳayyeddür. Ṭaraf-ı şeref-i intisāblarından zer-i nāb-ı[21] ḫayr-ı meserret-niṣāb vürūdına[22] kīse-i (4) sāmiʿa-i[23] āmāde ve keffe-i mīzān-ı dü-dīde[24] güşāde iken ol maʿden-i himem (5) ve mensūḫ-sāz-ı erbāb-ı ḳalem[25] olan ḫᵛāce-i

---

[1] iştiyāḳ ḳılınduḳdan ṣoñra ʿarīża-i: iştiyāḳından ṣoñra ʿarża-i T
[2] ḫāṭır-ı ḫaṭīrlerinde: ḫāṭırlarında A, H, Ö, ḫāṭır-ı ḫaṭīrlerinden N
[3] gürūh-ı: kerde-i Ö
[4] iltifātları olur ise: iltifātları olursa A, T, Ö, iltifāt olursa N
[5] *Eksikliklerden münezzeh olan Allah Te'ala'nın ihsanıyla…*
[6] der-dest: -A
[7] çehār: cihān H, N
[8] muʿāf: maʿārif N
[9] āferīnişde: āferīnişīde USA
[10] nā-maġşūş-ı: nā-menḳūş-ı N
[11] şevḳ ile: şevḳ-ile H, N, şevḳle Ö
[12] ḫazīne-i: ḥazīne-i M
[13] ḳılınmaḳ: -U
[14] dīvān-ḫāne-i āferīnişde … … cān mültezim-i ḫıdmet-i: -A
[15] u seḥer edā-yı: u seḥer edā-i H, seḥer edā-yı N, T, USA
[16] ve: -U
[17] mühr-i mihrleri: mihrleri A, Ö, mühr-i mehleri H
[18] teẕkere-i ṣafaḥāt-ı: teẕkīre-i ṣafaḥāt-ı A, teẕkīre-i ṣuḥufāt-ı USA
[19] ḥayāt ḳılınduġı: ḥayāt ḥayāt ḳılınduġı N
[20] ḫāṭırlarında: ḫāṭırlarından N
[21] zer-i nāb-ı: zer-tāb-ı H, N, T, USA, zer-i bāb-ı Ö
[22] meserret-niṣāb vürūdına: meserret vürūd-ı A
[23] sāmiʿa-i: muʿāmele-i T, USA
[24] dīde: dīde-i A
[25] -sāz-ı erbāb-ı ḳalem: sāʾir erbāb-ı raḳam A, -sāz-ı erbāb-ı raḳam N

mükerreme rādde-i defter-i[1] muḥāsebe-i (6) emānī-i ḥisāb ve reʾsü'l-māl-i āmāl-i rüʾūs-ı ḳalem-i[2] küttāb olan destgāh-ı bülend(7)-cāha, muḥāsebe-i evvel tefvīż buyurılduġı[3] aḫbārı ki, fī'l-aṣl, vürūd-ı ḳāfile-i meṭālib-i (8) dil ü cāndur. Derīçe-i ribāṭ-ı sāmiʿada bār-güşā-yı beşāret olduḳda (9) ḫazāʾin-i enderūn [N 58a] u[4] bīrūnı, dārü'l-mülk-i beden olan ḥavāss-ı ẓāhire ve bāṭına, (10) nuḳūd-ı[5] nā-maʿdūd-ı ẕevḳ u neşāṭ u[6] neşʾe ile māl-ā-māl olmışdur, (beyt)[7];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(11) Ne müjdedür bu ki, mażmūnıdur[8] güşāyiş-i baḫt

(12) Ne müjdedür bu ki[9] maʿnāsı devlet-i bīdār

(Neṡr)[10]; (13) bu neşāṭuñ ḳudūm-ı meymenet-lüzūmına ġalebe-i şevḳden nāşī pāy-ı ārzū ile[11] (14) piyāde muḳābeleye[12] şitābān ve ʿuhde-i iltizām-ı iḫlāṣumuzda cümle [T 49b] mevḳūfātumuz(15)dan olan[13] nuḳre-i eşk-i sürūr, pīşīn-i ḫıdmet-i[14] şükr-i Yezdān ḳılınup (16) bir müddetden berü istīlā-yı tekālīf-i şāḳke-i ḥüzn ü endūh ile ḫāne-i[15] dilden (17) gürīḫte olan ẕevḳ u şevḳ iʿāde ve[16] ġam u keder fürū-nihāde ḳılınmışdur. Ḥaḳḳā ki, (18) bu naḳş-ı dil-firīb ki[17], imżā-yı ḥüccet-i emānī ve[18] bu resm-i merġūb ve ṣafḥa-i[19] zīb ki, ṣaḥḥ-ı (19) teẕkere-i şādmānīdür[20]. Çekīde-i ḫame-i taḳdīr olup dārü'l-inşā-yı elṭāf-ı [A 48b] (1)

1 mükerreme rādde-i defter-i: mükerreme zāde-i defter-i A, H, mükerreme zāde-i Ö
2 ḳalem-i: -Ö
3 evvel tefvīż buyurılduġı: tefvīż buyurılduġı A, evvel tefvīż olınduġı N
4 u: -A, -T, -USA
5 nuḳūd-ı: -Ö
6 ẕevḳ u neşāṭ u: ve ẕevḳ neşāṭ T, USA
7 māl-ā-māl olmışdur, beyt: māl-ā-māl olmışdur A, N, T, USA, māl-ā-māldür, beyt Ö
8 mażmūnıdur: maṣūnıdur T
9 ki: -U
10 neṡr: -A, -N, -T, -USA
11 ārzū ile: ārzūyla Ö
12 muḳābeleye: muḳābele N
13 mevḳūfātumuzdan olan: mevḳūfātdan Ö
14 ḫıdmet-i: -Ö, ḫiẕmet-i T
15 ḫāne-i: -A
16 ve: -A
17 ki: -Ö
18 ve: -A
19 ṣafḥa-i: ṣaḥfe-i H
20 şādmānīdür: şādmānīde A

İlāhīden müsellem-i dest-i istiḥḳāḳları olan berāt-ı neşāṭdan bu[1] hevādār(2)ları [N 58b] daḫı ḥiṣṣedār[2] olmaġla şāhid-i ümmīdi, der-kenāra maḥal olmaḳ[3] ḳadar *inşirāḥ-ı (3) dil virmegin, dest-i* şükr[4] dergāh-ı Bārī'ye edā ile el[5] ḳaldırılup tefāvüt-i (4) ḥasene-i[6] şükr ü[7] sipās, kesr-i aʿmāl-i mīzān idecek mertebe-i izdiyād bulmışdur[8]. (5) Bu ḫuṣūṣda olan ġubār-ı naḳd-i iḫlāṣ ve vezn-i[9] nuḳre-i iḫtiṣāṣ, muḳāyese-i (6) ṭabʿ-ı daḳīḳa-şināslarına ḥavāle ḳılınduġın[10] ʿan-ḳarīb bu muʿāmele-i ḳalemiyye, mülāṭife-i (7) kelāmiyyeye[11] mübeddel olup muḥāsebe-i iştiyāḳ, bi'l-müşāfehe kendüler ile (8) görilmek, teyessüri ḫıdmet-fermāy-ı[12] kār-ḫāne-i imkān olan Ḫudā-yı bī-zevālden (9) ricā olınur. باقى هميشه دفتر آمال رسيده باد *Bāḳī hemīşe defter-i āmāl resīde bād*[13].

64. Vezīr-i Aʿẓam-ı Sābıḳ Teberdār[14] Meḥmed Pāşā Ketḫüdāsı ʿOs̱mān Aġā'yadur[15]

[T 50a] (11) Aġā-yı ʿālī-şān ḥażretlerinüñ elṭaf-ı mevāḳiʿ-i ʿizzet ve eşref-i mevāżiʿ-i rifʿat (12) olan nādī-i sāmī-menziletlerine taʿẓīmāt-ı vāfiye ve tekrīmāt-ı kāfiyeye[16] maḳrūn (13) dest-āvīze-i[17] daʿavāt-ı maḳbūle ve reh-āverd-i[18] taḥiyyāt-ı meşmūle nis̱ārı[1] (14) lāzıme-i

---

[1] bu: bir T, USA
[2] ḥiṣṣedār: ḥiṣṣe-yāb Ö
[3] olmaḳ: bolmaḳ Ö
[4] der-kenāra maḥall olmaḳ ḳadar inşirāḥ-ı dil virmegin, dest-i şükr: der-kenāra maḥall olmaḳ ḳadar inşirāḥ-ı dil virmegin, dest-i N, der-kenāra maḥall bulmaḳ ḳadar inşirāḥ-ı dil alıvirmegin, dest-i şükr Ö, -T, -USA
[5] el: -Ö, -T, -USA
[6] dergāh-ı Bārī'ye edā ile el ḳaldırılup tefāvüt-i ḥasene-i: -N
[7] ü: -T, -USA
[8] bulmışdur: bulınmışdur USA
[9] vezn-i: rızḳ-ı A
[10] ḳılınduġın: ḳılındı H, Ö, ḳılınduġı N
[11] kelāmiyyeye: kelāmiyye T, USA
[12] kendüler ile görilmek, teyessüri ḫıdmet-fermāy-ı: kendüleriyle görilmek, teberī-i ḫıdmet-i fermān-ı A, kendüler ile gönderilmek, teberī-i ḫiẕmet-fermāy-ı T, kendüleriyle gönderilmek, teberī-i ḫıdmet-fermāy-ı USA
[13] *Bāḳī hemīşe defter-i āmāl resīde bād*: *Bāḳī hemīşe defter-i aʿmāl resīd bād* Ö, *Bāḳī hemīşe defter-i āmāl resīd bād* USA: *Artık emellerin defteri daima ulaşılabilir olsun.*
[14] teberdār: serdār A, T, -USA
[15] H 33a, Ö 60a, T 49b, USA 44a: *Başlık* Ö: Vezīr-i Aʿẓam-ı Sābıḳ Serdār Meḥmed Pāşā Ketḫüdāsı ʿOs̱mān Aġā'yadur A
[16] kāfiyeye: kāfiye T, USA
[17] dest-āvīze-i: dest-āvīz-i Ö, T
[18] maḳbūle ve reh-āverd-i: maḳbūledür reh-āverd-i A, H, Ö, maḳbūledür āverd-i T

pursiş-i[2] ḫāṭır-ı nāzükterleri ile[3] temhīd olınmaḳ siyāḳında münhā-yı (15) s̱enāverī budur[4] ki, bi-ḥamdihi[5] subḥānehu ve teʿālā[6], eczā-yı perīşān-ı terkīb-i vücūd-ı (16) ḫulūṣ-endūdumuz, henüz şīrāze-bend-i[7] ʿāfiyet olup[8] nev-be-nev (17) cenāb-ı saʿādetüñüzüñ[9] idāre-i evrāḳ-ı maḥamid-i aḫlāḳları ile[10] ḫāme-i zebānumuz, ḥāşiye(18)-nüvīs-i duʿā vü s̱enā idügi[11] ʿallāme-i daḳīḳa-i ʿirfānuñuza[12] nā-pūşīdedür. Benüm (19) nūr-ı dīdem nemīḳa-resānuñ istiʿcālinden nāşī bu ruḳʿa[13], devletlü, saʿādetlü[14] āṣaf-ı [A 49a] (1) ʿālī-şān ve ṣāḥib-ḳırān-ı zamān ḥażretlerinüñ ḫāk-i ʿizzetlerine[15] maḫṣūṣ (2) duʿā-nāme taḥrīrine imkān olmaduġından iʿtiẕāra cenāb-ı kerīmüñüz tevkīl (3) olınmışdur. Luṭf u mürüvvet buyurup taḳṣīrümüzi taʿmīr ü termīm buyurılmaḳ (4) ricā olınur. Ḳarīb ü baʿīd ḫıdmet-i duʿālarında taḳṣīr olınmaduġı Ḫudā'ya ʿıyāndur. (5) Ḫuṣūṣan taḥrīr olınacaḳ[16] duʿā-nāme mefhūmı, ümīdvār olduġumuz ḫāliye içün [T 50b] (6) rāyiḥa-i ṭamaʿdan ḫālī olmayacaġı muḥaḳḳaḳdur[17]. Taʿbīrāt-ı ṭamaʿkārāne taḥrīri[18], mūcib-i (7) şerm ü ḥicāb olmışdur. Cenāb-ı Ḥaḳ, cemīʿ-i umūrlarında ẓahīr ve bi'l-cümle, evlād u (8) etbāʿlarıyla dest-gīrleri[19] ola! Āmīn. باقى عزّت دائم باد *Bāḳī ʿizzet dāʾim bād*[20].

---

[1] nis̱ārı: s̱enāveri A
[2] pursiş-i: -T
[3] nāzükterleri ile: nāzükterleriyle A
[4] münhā-yı s̱enāverī budur: ber-dāşte-i s̱enāverī budur A, münhā-yı s̱enāveridür T, USA
[5] bi-ḥamdihi: bi-ḥamdi'llāhi A
[6] ve teʿālā: -Ö
[7] -bend-i: -bend ü güsil-i A, -bend-güsil-i T, USA
[8] olup: olınup H
[9] cenāb-ı saʿādetüñüzüñ: cenābuñuzuñ H, T, USA
[10] aḫlāḳları ile: aḫlāḳlarıyla A, H, Ö
[11] idügi: eyledügi H
[12] ʿirfānuñuza: ʿirfānuñuz A
[13] ruḳʿa: defʿa H, Ö, USA
[14] saʿādetlü: -T, -USA
[15] ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine T, Ö, USA
[16] olınacaḳ: olındı, -caḳ A
[17] muḥaḳḳaḳdur: muḥaḳḳaḳ olmaġla A, Ö
[18] taḥrīri: taḥrīr T, USA
[19] dest-gīrleri: dest-gīr T, USA
[20] Āmīn, *bāḳī ʿizzet dāʾim bād*: *Bāḳī ʿizz ü devlet dāʾim bād* Ö, *Bāḳī* T, USA: *Bâkî, izzetin daim olsun.*

65. Rāmī Efendi'yedür[1]

(10) Saʿādetlü, fażīletlü, mekremetlü[2], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz ü mükerremüm, efendi oġlum[3] (11) ḥażretlerinüñ nādī-i refīʿ-i semā-sīmā[4] ve encümen-i menbaʿ-ı bihişt-nümālarına incizāb-ı (12) müteşevvıḳāne ve irtibāṭ-ı müteʿaşşıḳāne ile es̱mār-ı ābdār-ı daʿavāt-ı kes-ne-çīde[5] (13) ve enhār-ı nev-kerdār-ı taḥiyyāt-ı kes-ne-dīde[6] ihdāsı, lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı āyīne(14)-mis̱ālleriyle[7] itmām u ikmālden ṣoñra ber-dāşte-i s̱enāverleri[8] budur ki, (15) bir ān-ı meserret-i āvānda ās̱ār-ı yerāʿa-i[9] müşg-bārları ve mufāvaża-i[10] rengīn(16)-taʿbīr-i dil-ārāları vürūdı, bād-bān-ı sefīne-i[11] neşāṭ ve seḥāb-ı kiştzār-ı (17) inbisāṭ olup ḫuṣūṣan şerbet-i şifā-baḫş-ı lezīẕü'ṭ-ṭaʿam-ı ḥarāret(18)-irvāları hem-şīre-i[12] ḥelāl-zāde-i ʿuṣāre-i ʿaynıdur[13]. Hem-şīre-i ḥarām(19)-zādesinden efzūn īṣāl-i teşne-i inşirāḥ ve mest-i peymāne-i irtiyāḥ[14] [A 49b] (1) eylemişdür. Cenāb-ı Ḥaḳ, āsūde-i ḫāl-i mihrbān[15] olan midād-ı ʿanberīn(2)-nihād-ı ümīdüñüzi[16], [T 51a] ṣaḥāʾif-i āmāle cārī ve kefş-i pāy-ı[17] saʿīdüñüz verā-yı (3) āsitāne-i iḳbālde mütevārī eyleye! Āmīn[18]. باقى ايّام مسرّت دائم باد *Bāḳī eyyām-ı meserret dāʾim bād*[19].

---

[1] H 33b, Ö 60b, T 50b, USA 44b: *Başlık* A: -Ö, Münşī-i Mūmā İleyhüñ Ṭarz-ı Maṭbūʿ Üzre Nüviştedür USA
[2] saʿādetlü, fażīletlü, mekremetlü: saʿādetlü, mekremetlü T, USA
[3] nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz ü mükerremüm, efendi oġlum: nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz ü mükerrem, efendi oġlum A, nūr-ı dīdem, ʿazīz mükerrem, efendi oġlum Ö, nūr-ı dīdem, ʿazīz mükerremüm, oġlum efendi T, USA
[4] refīʿ-i semā-sīmā: refīʿ-i semā-sīmā A, refīʿ-sīmā H, T, USA
[5] daʿavāt-ı kes-ne-çīde: daʿavāt-keş-i pīçīde H, T, USA
[6] taḥiyyāt-ı kes-ne-dīde: taḥiyyāt-keş-i ne-dīde H, T, USA
[7] mis̱ālleriyle: tims̱ālleriyle A, Ö, USA
[8] s̱enāverleri: s̱enāver-i dil-rübūdeleri A, Ö
[9] yerāʿa-i: berāʿat-i H, berāʿa-i T, USA
[10] mufāvaża-i: mufāże-i H, T, USA
[11] sefīne-i: sefīne ve A
[12] -irvāları hem-şīre-i: -revāları hem-şīre-i A, H, -revāları hem-şehre T, USA
[13] ʿaynıdur: ġaybdur A, H
[14] teşne-i inşirāḥ ve mest-i peymāne-i irtiyāḥ: inşirāḥ dest-i peymāne-i irtibāḥ A, neşʾe-i inşirāḥ dest-i peymāne-i irtibāḥ H, teşne-i inşirāḥ ve mest-i peymāne-i irtibāḥ T, USA
[15] āsūde-i ḫāl-i mihrbān: āsūde-i ḥāl-i mihrbān A, T, USA, sūde-i ḫāl-i mihrbān H, sūde-i ḫāl-i mihrübān Ö
[16] -nihād ümīdüñüzi: -nihād ümīdleri H, Ö
[17] kefş-i pāy-ı: كشفپاى A, T, USA
[18] Āmīn: -A, -T, -USA
[19] *Bāḳī eyyām-ı meserret dāʾim bād*: *Bāḳī müstedām bād* A, Ö, -H: *Bâkî, mutluluk günleri daim olsun.*

66. Memik-zāde Teẕkīrecisi Efendiye Beyāż Şükūfe İrsālinde Yazılmışdur[1]

(6) Ḥadīḳa-i fażl u efāżıl[2] olan nādī-i vālāya şükūfe-i s̱enā īs̱ārı[3] siyāḳında (7) firistāde-i tekrīmāneleri olan iki piyāz-ı[4] dīde-nevāz resīde-i ṭarḥ-ı (8) ḳabūl[5] olmışdur. Ḥażret-i Allāh, ḳuzıcıḳların vāṣıl-ı bahār-ı zindegānī eyleye! (9) Bu hediyye-i behiyyeleri [N 59a] vesīle-i inşirāḥ-ı derūn olduġı gibi pīrāhen-i (10) piyāzda nühüfte olan şāhid-i hūş-nümā-yı şükūfe daḫı zīver-i ser-şīşe-i[6] (11) ẓuhūr olduġı hengāmda ṭībi meşāmm-ı āşām olacaġı[7] muḥaḳḳaḳdur. (12) باقى عزّت باد *Bāḳī ʿizzet bād*[8].

67. Tehniyyet-nāme Berāy-ı Vezāret-i ʿAbdü'l-bāḳī Pāşā Der-ḥīn-i Vālī Şuden Be-Erżurūmi'l-maḥrūsa Ez-güzīde-i İnşā-i Nābī[9]

(15) Zihī güşāyiş-i ḥasb-i ḥāl-nāme-i dīvān-ı bedīʿü'n-naẓm-ı yümn ü iḳbāl (16) ki, saṭr-ı nuḫustīn, ṣafḥa-i dil-nişīnde[10], bu maṭlaʿ-ı ġarrā-yı nigīn[11]-maʿānī-i (17) tehniyyet-fermāy[12] ẓuhūr eyleye, (naẓm)[13];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

ايا وزير كزين صدر جم مبارك باد   برات جاه همايون رقم مبارك باد

(18) *Eyā vezīr-i güzīn ṣadr-ı Cem mübārek bād*

---

[1] H 34a, N 58b, Ö 61a, T 51a, USA 45a: *Başlık* A: -H, Memik-zāde Teẕkerecisine Beyāz Şükūfe İrsāline Yazılmışdur T, USA

[2] u efāżıl: efḍāl H, efāżıl T, USA

[3] şükūfe-i s̱enā īs̱ārı: şükūfe nis̱ārı A

[4] tekrīmāneleri olan iki piyāz-ı: kerīmāneleri olan iki piyāza A, tekrīm olan iki piyāz-ı N, kerīmāneleri olan iki piyāz-ı Ö

[5] ḳabūl: ḳabūli A, -T, -USA

[6] ser-şīşe-i: şīşe-i A

[7] meşāmm-ı āşām olacaġı: meşāmm olıcaġı N

[8] *Bāḳī ʿizzet bād*: -Ö, Bāḳī T, USA: *Bâkî, yüce olsun.*

[9] H 34a, N 59a, Ö 61a: *Başlık* N: ʿAbdu'l-bāḳī Pāşā'ya Tehniyyet-i Vezāret İçün Nüvişte Bir Tāze Ṭarḥ-nāmedür Ö

[10] ṣafḥa-i dil-nişīnde: ṣafḥa-i ol-nişīnde A, ṣaḥīfe-i dil-nişīnde N, ṣaḥīfe-i dil-nişīninde Ö

[11] nigīn: rengīn A, H, N

[12] maʿānī-i tehniyyet-fermāy: maʿnā-yı bihişt-fermān A, H, maʿnā-yı tehniyyet-fermā Ö

[13] naẓm: -A, -H, -N

(19) *Berāt-ı*[1] *cāh-ı humāyūn-raḳam mubārek bād*[2]*.*

(Neṡr)[3]*;* [A 50a] (1) Ḫoşā, mevkib-i kevkeb-efrūz-ı şāh-rāh-ı mecd ü iḳbāl ki, iclālhā[4] pīşānī-i (2) mehçe-i efḍāl[5] rāyātında bu maḳāle-i tebrīk-nümā, çeşm-res-i derīçe-i nişīnā, (3) ġurfe-i[6] mīnā ola ki, (naẓm)[7];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(4) Hemīşe pīş ü pesüñde ṡebāt-ı rifʿat içün[8]

خرام قامت توغ و علم مبارك باد

(5) *Ḫırām-ı ḳāmet-i tūġ u ʿalem mübārek bād*[9]

(Neṡr)[10]; (6) ḫoşā, ʿAnḳā-yı [N 59b] münaḳḳaş-ı pür-serā-perde-i fermān-rāyī ki[11], şemse-i gül-pūş-ı (7) şefḳat-i vālāda bu[12] naẓm-ı bī-miṡāl nümāyān ola ki, (beyt)[13];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(8) Niẓām-ı[14] memleket ü intiẓām-ı ʿālem içün

مراجعات امور ا مم مبارك باد

(9) *Mürācaʿāt-ı umūr-ı ümem*[15] *mübārek bād*

(Neṡr)[1]; (10) ḫoşā, teʿānuḳ-ı ʿālī-ṭāḳ-ı dīvān-ḫāne-i cāh ü celāl ki[2], ṣaḥīfe-i kitābe-i (11) ḥāll-kārīsinde[3], bu beyt-i saʿādet-meʾāl nüvişte ola ki, (beyt)[4];

---

[1] berāt-ı: berāy-ı Ö

[2] *Ey seçkin vezir! Cem('in yönetimine benzeyen) sadr(azamlığ)ın sana mübarek olsun. Padişah tarafından yazılan makamın beratı (sana) mübarek olsun.*

[3] neṡr: -A, -N

[4] iḳbāl ki, iclālhā: iclāl ki, iclāl ki Ö

[5] efḍāl: efḍāl ve Ö

[6] nişīnā, ġurfe-i: nişīnān, ġarḳa-i A, nişīnā, ġarḳa-i N, nişīnān, ġurfe-i Ö

[7] naẓm: -A, -N

[8] içün: -çün A

[9] *Her zaman önünde ve arkanda rif'atin sabit olması için tuğun ve sancağın boyunun yürüyüşü (salınışı, sana) mübarek olsun.*

[10] neṡr: -A, -N

[11] -rāyī ki: -rā ān ki A, H, rāyetle N,

[12] şefḳat-i vālāda bu: şefḳat-i vālāsında bu A, saḳf-ı vālāsında nev-H, saḳf-ı vālāsında bu Ö

[13] ki, beyt: -A, -H, -N, ki, naẓm Ö

[14] niẓām-ı: niẓām u A

[15] ümem: ehemm A: Mısranın manası: *Ümmetin işlerinin müracaatı mübarek olsun.*

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(12) Berāy-ı resm-i edeb pīşgāh-ı cāhuñda[5]

قد سپهر سرافراز خم مبارك باد

(13) *Ḳad-i sipihr-i[6] ser-efrāz ḫam mübārek bād*

(nes̱r)[7]; (14) ḥaḳḳā ki, bir müddetden berü çeşm-i hāle ve ebrū-yı hilāle[8] ʿārıż olan iḫtilāc-ı (15) mütevālī bī-şübhe emārāt ve nüvīd-i gūş-ı āfitāba[9] müterettib olan (16) ṭanīn-i müteʿāḳıbdan ʿalāmāt-ı beşārāt[10] be-dīdār olmaġla dūşīze-i rūzgār (17) ābisten-i mevālīd-i[11] emānī ve kāse-i devrān, leb-rīz-i şīre-i rūz-ı[12] şād(18)mānī olduġı müstedel idi. Müneccim-i raṣad-ḫāne-i gerdūn, usṭurlāb-ı[13] āfitāb (19) ile heme-rūz-ı irtiḳāʿāt-ı ʿulviyyāt-ı āfāḳa ḥavāle-i cevāsīs-i intiẓār [A 50b] (1) itdüginden[14] lā-büdd bir ḥekīm-i cihān-pesend istiḫrāc idecegi, ṣaḥāʾif-i (2) taḳvīm-i[15] eyyāmda hüveydādur. Ḫāl-güşā-yı[16] [N 60a] devrān, nev-be-nev levḥa-i pīrūze-gūn-ı[17] gerdūn (3) üzre neşr-i noḳṭa-i aḫterān itdüginden elbette[18], bir naḳş-ı nuṣret-āyīn-i ferec[19] (4) iẓhār idecegi āşikār idi. Ammā ṣarāḥaten taʿalluḳgāh-ı aḥkāmı[20], ḳangı devletmend-i (5) nīgū-nām olacaġı[21], henüz vā-

---

[1] nes̱r: -A, -H, -N
[2] celāl ki: celāl-ki N
[3] ḥāll-kārīsinde: ḥāll-kārisinde H, Ö, ḫāll-kārīsinde N
[4] ki beyt: -A, -N, ki naẓm Ö
[5] cāhuñda: cāhında H
[6] ḳad-i sipihr-i: sipihr-i A, N, Ö: Beytin manası: *Edep resmi için senin huzurunda yüce feleğin boynunu eğmesi mübarek olsun.*
[7] nes̱r: -A, -H, -N
[8] hāle ve ebrū-yı hilāle: pāke ve ebrū-yı hilāle A, Ö, hāle H
[9] āfitāba: aḳyāya N, āfitāb Ö
[10] beşārāt: beşāret A, Ö
[11] mevālīd-i: mütevālid-i A, H, N
[12] şīre-i rūz-ı: neşīre-i rūz-ı H, neşīre-i N, Ö
[13] usṭurlāb-ı: suṭurlāb-ı N, Ö
[14] itdüginden: idebilenden A
[15] taḳvīm-i : taḳdīm-i A
[16] hüveydādur. Ḫāl-güşā-yı: hüveydā ve ḫāl-güşā-yı A, Ö
[17] pīrūze-gūn-ı: pīrūze A
[18] noḳṭa-i aḫterān itdüginden elbette: noḳṭa-i aḫterān itdüginden elbetde A, nuḳaṭ-ı aḫterān itdüginden elbette Ö
[19] ferec: ferāḥ A, feraḥ Ö
[20] aḥkāmı: aḥkām N, Ö
[21] olacaġı: olıcaġı N

reste-i ʿuḳde-i īhām olmamışdur[1]. Egerçi, (6) muṭālaʿa-i merātib ve istiʿdād-ı enāma[2] ḳādir olan ve ṣaḥīfe-i imrūz(7)dan[3], naḳş-ı ferdāyı müşāhede iden maḥremān, esrār-ı ḥikmete[4] nā-nühüfte idi. (8) Bā-ḫuṣūṣ, pāy-ı rūḥānī ile[5] cünbiş-i maʿnevī ile gülgeşt-i nüzhet-ābād-ı ʿālem-i (9) miṡāl idenlerüñ meşhūd-ı[6] bāṣıra-i yaḳīnleri olmış idi[7]. Ammā, "Keşf-i ḥavāşī-i (10) umūrdan ḳāṣır olan baʿż-ı endek-fehmān-ı kem-şuʿūr[8], ʿacabā bir[9] nev-dūḫte-i (11) ḫayyāṭ-ı ṣunʿ olan teşrīf-i maʿālī-ṭırāz-ı iclāl, ḳangı saʿādetmend-i bülend(12)-iḳbālüñ bālā-yı istiʿdādına pūşīde ve bu yek-rān-ı mülāyim-şekīme-i (13) muraṣṣaʿ-licām-ı iḳbāl, ḳangı şeh-süvār-ı[10] meydān-ı saʿādetüñ seng-i (14) rikābına keşīde ḳılınacaḳdur?" diyü şiʿāb-ı tereddüd olduḳları ḥālde [N 60b] nā-gāh (15) mübeşşirān-ı ḫoş-āyende-i süḫan-ı müjde-resān-ı şeker-şiken dāmān-ı mesāmiʿ-i (16) müştāḳāna tebrīk ü taʿrīfden[11] mürekkeb ve tevbīḫ ü tebşīrden muḫammer taḳrīriyle (17) bu[12] vechile, gül-pāş-ı bahāristān-ı beşāret oldılar ki, ey kūteh[13](18)-naẓarān-ı pür-teşvīş ve ey kem-ṭabaʿān ü[14] kem-endīş ne cāy-ı ḳīl ü ḳāl ve ne maḥall-i iştibāh (19) ü istişkāldür. Hīç bu ʿaṣr-ı dil-ārāda, bir ẕāt-ı memdūḥu'ṣ-ṣıfātdan [A 51a] (1) özge şāyeste-i fatḳ u ratḳ-ı ḥukūmet ve bir āṣaf-ı sencīde-ḥarekātdan ġayrı[15] sezā(2)vār-ı ḥall ü ʿaḳd-i eyālet-i vezāret mi vardur[16] ki, iḥtimāl-i āḫerle esīr-i daġdaġa-i tereddüd olur(3)sız? Ḥālen maʿlūm olsun ki[17], bir iftitāḥ-ı ṣabāḥ-ı nihānī ve inḳılāb-ı ufuḳ-ı şādmānī[18] (4) ol destūr-ı bülend-şān-ı vālā-nişānuñ naʿl-

[1] olmamışdur: olmamış-ıdı A, Ö
[2] enāma: enām A
[3] imrūzdan: emrüñüzden A, H, N
[4] ḥikmete: ḥükm N
[5] ile: -A, -Ö
[6] meşhūd-ı: meşhūda N
[7] olmış idi: olmış-ıdı A, N, Ö
[8] kem-şuʿūr: kem-şuʿūrdan N
[9] bir: bu A
[10] şeh-süvār-ı: şeh-süvār-ı şihād-ı A, N, şehvār-ı H
[11] taʿrīfden: tefrīʿden A
[12] taḳrīriyle bu: taḳdīr ile bu A, taḳrīr ile bir Ö
[13] kūteh: gūşe-i A, N, gūne H
[14] ve ey kem-ṭabaʿān ü: ve ey kem A, N, ve'y kem-ṭabaʿān ü Ö
[15] -ḥarekātdan ġayrı: -ḥarekātdan ġayr A, -ḥarekāt ġayrı N
[16] vezāret mi vardur: vezāret-mi var N, vezāret mi var Ö
[17] olsun ki: olsun-ki A, N
[18] inḳılāb-ı ufuḳ-ı şādmānī: inḳılāb-ı ufuḳ-ı şādānī A, infilāḳ-ı ufuḳ-ı şādmānī Ö

gīri, liyāḳat u ḳābiliyyet ü dest-gīrī-i (5) himmet ü[1] salṭanatda, zirve-i ʿulyā-yı ḥükūmet-i vezārete[2] iʿtilā ve derece-i evvelīn-i (6) eyālet-i Erżurūm'a irtiḳā[3] buyurduḳlarınuñ envār-ı inbisāṭıdur ki, [N 61a] tevfīḳ-i[4] meymenet (7) ʿalā-vechi'l-iḫtiṣār mülāzım-ı dergāhı ve baḫt[5] u saʿādet, ʿalā-ṭarīḳi'l-iḫtiṣāṣ (8) kemer-beste-i ḫıdmet-i bārgāhıdur. Ṭuġrā-yı dil-ārā, ḳalem-i ʿanberīn-ḳadeḥine[6] ḥasret-keş (9) ve ārzū-yı māşıṭa-i ser-engüşt ile[7] zülfe-i müşgīn-ṭuġrā müşevveşdür. Zerger-i (10) kebūd-pūş-ı gerdūn debīr-i[8] dīvān-ḫāne-i aḥkāmına, devāt-ı zerrīn ve niṭāḳ-ı[9] mühür(11)dār-ı cüst ü ḫırāmına rīkdān-ı[10] sīmīn tedāriki içün[11] ḳurṣ-ı māh ve beyża-i ḫūrşīd, (12) fürūzende-i[12] ebrle güẕāriş virmededür ve[13] dest-i pīrī çehregān-ı ḥūrā (13) ve şān-ı āsmānda gül-ābdān-ı sīmīn-sevād-ı[14] ḳamer ve tefsīde-i micmer-i zerrīn, (14) mihr-i enver züvvār-ı tehniyye-i cāhı içün gerdān-ı ebr-i sünbül-i[15] reng-i bahārī ve reşeḥāt-ı (15) nīsānī-i ḫıdmet-güẕārī-i[16] ʿūd ü gül-āb içün sūzān u giryāndur, (beyt)[17];

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

(16) Müntesibdür derine żābıṭa-i mecd ü şeref

(17) Müncezibdür diline dāʿiye-i luṭf u ʿaṭā

(18) Müntehī himmetine silsile-i cūd ü kerem

(19) Münḥaṣır devletine ḳāʿide-i ʿizz ü ʿalā

---

[1] ü: -A, -Ö
[2] vezārete: وزراته A
[3] Erżurūm'a irtiḳā: Erżurūm'da ittiḳā A
[4] tevfīḳ-i: tevfīḳ ü A, H, N
[5] ʿalā-vechi'l-iḫtiṣār mülāzım-ı dergāhı ve baḫt: -Ö
[6] -ḳadeḥine: -ḳudūmına Ö
[7] ser-engüşt ile: ser-engüşt-le N
[8] debīr-i: ve pīr-i A, H, Ö
[9] niṭāḳ-ı: ṭāḳ-ı H
[10] cüst ü ḫırāmına rīkdān-ı: cüst-ḫırāmına rīkdān-ı A, N, ḥaslet-ḫırāmına rīkdār-ı H
[11] tedāriki içün: tedārüki içün N, tedārik içün Ö
[12] fürūzende-i: fürūzīde-i A, N
[13] virmededür ve: virmededür Ö
[14] sevād-ı: süvār-ı H
[15] gerdān-ı ebr-i sünbül-i: gerdān-ı ebr-i sünbülī N, gerden-i ebr-i sünbülī Ö
[16] -güẕārī-i: -güẕārī ve A
[17] beyt: -A, -N

[A 51b / N 61b]

(1) Şöhret-i kevkebesi ḫaṭ-keş-i ās̱ār-ı selef

(2) Rifʿat ü debdebesi māḥī-i vaṣf-ı ḳudemā[1]

(3) Bilmek isterseñ eger kimdür o ʿālī-cāhı

(4) Odur ol naḫl-i dil-ārā-yı riyāż-ı vüzerā

(5) Nūr-ı āfāḳ-ı hüner nuḫbe-i iksīr-i[2] şeref

(6) Mihr-i gerdūn[3]-ḫıred Ḥażret-i Bāḳī Pāşā

(Nes̱r)[4]; (7) çendü'l-beşāret-i[5] ʿālem-ḫᵛāh-ı meymenet[6]-penāh ki, resm-i müjdegānīsine nis̱āra sezā (8) ḫazāʾin-i[7] imkānda naḳd-i güher-i nā-yāb olmaġın nā-çār-ı dest-res-i faḳīrāne-i (9) muḫliṣān olan dīdeden[8], sirişk-i sürūr-nis̱ārına[9] ve reme reme ġanem-i ġam ḳurbān ve kīse (10) kīse naḳd-i endūh taṣadduḳına mübāderet olınmışdur. الحمد لله الف الف الحمد لله *El-ḥamdu li'llāh elfun elfun el-ḥamdu li'llāh*[10], (11) ki, ol yek-tā-güher-i kān-ı imkān[11], tāze-nihāl-i ḫıyābān-ı devrān, ferīde-i eṣdāf-ı ʿilm (12) ü edeb, çerāġ-ı dūde-i ḥaseb ü neseb, ḳurret-i ʿayn-ı eʿālī[12], ḳuvvetü'l-ḳalb-i ahālī, (13) gencīne-i fikr ü zekā, defīne-i ʿahd ü vefā, ḫamīr[13]-māye-i fehm ü ferāset, mecmūʿa-i derk (14) ü feṭānet, ʿaẓīmü'l-ḳadr ü[14] mütevāżıʿ, refīʿu'ṣ-ṣadr-ı müteşāciʿ[15], ʿālī-cāh-ı dervīş(15)-nihād,

---

[1] *beyit*: -Ö

[2] āfāḳ-ı hüner nuḫbe-i iksīr-i: āfāḳ-ı hüner nuḫbe-i kesīr-i A, āfāḳa hüner baḫta-i iksīr-i H, āfāḳa hüner nuḫbe-i iksīr-i N, Ö

[3] gerdūn: gerdūnı H, N

[4] nes̱r: -A, -N

[5] çendü'l-beşāret-i: ḥabbeẕā, beşāret-i A, N, Ö

[6] meymenet: himmet A

[7] ḫazāʾin-i: ḫazīn-i A

[8] muḫliṣān olan dīdeden: muḫliṣān olan dīde-i A, muḫliṣān dīdeden N, muḫliṣāne olan dīdede Ö

[9] -nis̱ārına: -nis̱ār A, Ö

[10] *Şükürler olsun, binlerce kez şükürler olsun.*

[11] imkān: -A

[12] ḳurret-i ʿayn-ı eʿālī: ḳurre-i ʿayn-ı eʿālī A, ḳurre-i ʿayn-ı āmālī Ö

[13] ü vefā, ḫamīr-: ü vefā, ḫamīre- A, H, vefā, ḫamīre- N

[14] ü: -A, -H, -N

[15] müteşāciʿ: müteşābiḥ Ö

bülend-şān-ı meskenet[1][N 62a]-muʿtād, müdeḳḳiḳ-i ḫabāyā-yı umūr, müdebbir-i ʿamīḳu'ş-şuʿūr, (16) ṣarrāf-ı maḳādīr, peẕīrende-i maʿāẕīr ve bisyār-ı[2] ʿafv ve endek-i ġażab ve dest-i[3] (17) ḫulūṣ-ı ṭaleb, devr-endīş ü ʿavāḳıb-bīn, ġayret-keş-i dīn-i mübīn, şāriʿ-i (18) istiḳāmet, muḳīm-i merkez-i luṭf u mürüvvet, ḫayr-ḫᵛāh-ı ʿibād ve[4] ḥamiyyet-keş-i bilād, (19) iksīr-i ʿadl[5] ü dād, kimyā-yı rüşd ü sedād ve rāst-kār[6] u rāst-kūy, ḫayr-endīş ü[7] nīk[A 52a](1)-ḫūy[8], bārīk-bīn ve tīz-hūş, ḥāl-şinās ü[9] ḥaḳ-gūş, mücerreb ü[10] kāmil, müdeḳḳiḳ ʿāḳil[11], (2) ʿayn-ı merāḥim, maḥż-ı mekārim, mürebbī-i müstaʿiddān, çāre-res-i müstemiddān[12], şecīʿ-i (3) pür-ciger, metīn-i pür-güher, maʿmūre-i merāḥim ü[13] işfāḳ, mecmūʿa-i maḥāsin-i aḫlāḳ, mā-ḥaṣal (4) kālā-yı bīst ü heşt-tār[14], bālā-yı celāʾil-i evṣāfından ḳāṣır olan (5) ẕāt-ı sütūde-ṣıfāt ḥażretlerinüñ şāh-nişīn-i āmāline, nesāʾim-i tevfīḳāt-ı (6) ilāhiyye vezān ve sefīne-i iḳbāline, şurṭa-i ʿināyet-i şāhenşāhī[15] resān (7) olup teḳāżā-yı ḥükm-i istiʿdād ile āfitāb-ı ʿālem-tāb-ı vücūdları, (8) aḳṣā-yı[16] [N 62b] medāric-i devlet olan ḫaṭṭ-ı üstüvā-yı vezāret[17] ve derece-i nuḳṭatu'ş(9)-şeref-i[18] iʿtidāl-i āṣafiyyeye[19] taḥvīl buyurduḳları āvāzesi, şeş cihān-ı[20] (10) ʿāleme velvele-endāz olmaġın, sereyān-ı

---

[1] meskenet-i: meskenete A
[2] ve bisyār-ı: bisyār-ı A, N, Ö
[3] ġażab ve dest-i: ʿaṭab ve dest-i A, ġażab dost-ı H, Ö
[4] ve: -H, -N, -Ö
[5] ʿadl: ʿadīl Ö
[6] rüşd ü sedād ve rāst-kār: rüşd ü sedād rāst-kār Ö
[7] ü: -A
[8] ḫūy: ḥūr A
[9] ü: -A, -T
[10] ü: -A, -H, -N
[11] müdeḳḳiḳ ʿāḳil: müdeḳḳiḳ A, ʿāḳil N
[12] müstemiddān: müstemendān A, Ö
[13] ü: -A, -H, -N
[14] ü heşt-tār: heşt tāze A, heşt-tār H, N
[15] şāhenşāhī: şehenşāhī Ö
[16] aḳṣā-yı: aḳṣā-i A
[17] ḫaṭṭ-ı üstüvā-yı vezāret: خط استوا وزرات A, ḫıṭṭa-i üstüvā-yı vezāret H, ḫıṭṭa-i üstüvā-yı vezāret N
[18] nuḳṭatu'ş-şeref-i: noḳṭa-i eşref-i A
[19] āṣafiyyeye: āṣafiyyete A, Ö
[20] şeş cihān-ı: şeş-cihāt-ı A, Ö

feyż ü neşāṭdan eczā-yı kāʿināt (11) yek-ser[1] gūş ü zebān ve ecrām-ı mümkināt birbirine beşāret-künān oldılar, (naẓm)[2];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(12) Pür itdi güft ü[3] şenīd-i beşāret āfāḳı

(13) Cihān bu şevḳle hep kūhsāra dönmişdür

(Nes̱r)[4]; (14) nesāʾim-i gül-bīz-i seḥerī, dest-māye-i[5] beşāretle gülistāndan gülistāna (15) revān[6] ve ricālü'l-ġayb-ı maʿnevī, bu ser-māye-i nev-yāb-ı[7] tehniyyetle şehristān(16)dan şehristāna şitābān[8] oldılar, (naẓm)[9];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(17) Cihānı eyledi kālā-yı ārzū-yı[10] tezyīn

(18) Ḳurıldı çār-sūy-ı ʿālem içre şehr-āyīn

(Nes̱r)[11]; (19) bu niʿmet-i behiyye-i ilāhiyye muḳābilinde, maḳṣūde-i[12] şükr-i müsellem-i[13] enfās-ı nā-resā ve[14] biżāʿe-i [A 52b] (1) evḳāt-ı bī-vefādur. El-ḥaḳ[15], bu beşāret-i ḥayāt[16]-bāḫşā ki, mis̱āl-i seḥāb-ı nev-bahārı, (2) tamāmen eczā-yı ʿāleme[17] sārī ve mānende-i[18] ʿīdu'ṣ-ṣıyām, ḥükm-i inbisāṭı [N 63a] ḳulūb-ı[19] ḫurd u büzürge (3) cārīdür. Saʿd-i Ẕābiḥ,

---

[1] yek-ser: yek-sere N, Ö
[2] naẓm: -A, -N
[3] ü: -N
[4] nes̱r: -A, -N
[5] gül-bīz-i seḥerī, dest-māye-i gül-bīn-i seḥerī, būd semāya A, N, gül-bīn-i seḥerī, dest-māye-i H
[6] gülistāndan gülistāna revān: gülşenden gülistān revān A, gülistāndan gülistāna Ö
[7] -yāb-ı: -bāb-ı H
[8] şitābān: بان A
[9] naẓm: -A, -N, beyt H
[10] kālā-yı ārzū-yı: kelā-yı ārzūmı A, kālā-yı maʿrifet H, kālā-yı ārzū Ö
[11] nes̱r: -A, -H, -N
[12] ilāhiyye muḳābilinde, maḳṣūde-i: maḳām-ı bülende, maḳṣūde-i A, ilāhiyye muḳābilinde, maḳṣūre-i Ö
[13] müsellem-i: sellem-i Ö
[14] ve: -A
[15] el-ḥaḳḳ: ancaḳ A
[16] ḥayāt: ḥayā H
[17] tamāmen eczā-yı ʿāleme: tamām-ı eczā-yı ʿālem A, H, Ö
[18] mānende-i: mānend-i H, Ö
[19] ḳulūb-ı: ḳılınup A

tīġ-i hilāl ile S̱evr-i gerdūnı[1] ḳurbān itmez de n'eyler? Ve gencūr-ı siyeh(4)-çerde-i şeb, ṭabaḳ ṭabaḳ[2] pīrūze-fām-ı sipihr ile naḳd-i nücūmı nis̱ār itmez de ne güne (5) ṣaḳlar? H̱urde-i[3] ilhām-nümā-yı ẓıll-ı İlāhī pīşgāhında, ʿuḳūl-ı mülūk-ı ʿālem edā-yı zemīn(6)-pūş[4] teslīm itseler[5] şāyān degül midür[6] ki, ṣayrafī-i sebbābe-i[7] ʿirfānı silkü(7)'l-cevāhir-i zümre-i kibār beyninde ol kerīmü'ş-şān-ı bülend cenābı bu rütbe-i seniyye içün (8) taẖṣīṣ ü intiẖāb buyura ve miḥekk-i naẓar-ı şehenşāhī, maḥall-i[8] taḥsīn degül midür[9] ki, (9) kāffe-i aʿyānuñ mīzān-ı iʿtibārında kāmilü'l-ʿayār olan ol āṣaf-ı rūşen-i[10] (10) saʿādet-meʾābı[11], naḳş-ı sikke-i eyālet-i vezārete taʿyīn ü iẖtiyār ile peymūde-i (11) endāze-i[12] inṣāf olınsa kārgāh-ı rūzgārda bāfte[13] olınan nev-ḳumāş-ı (12) nev-beste-i şāneyi[14] ser-ā-ser neşāṭdan bālā-yı İslāmiyān, minnet-keş-i nessāc-ı taḳdīr (13) olsalar erzānī mi[15] degüldür? Ve ḳālıb-ı ẖᵛāhiş-i ʿālemiyāna mesbūk bu ḥasene-i[16] (14) sulṭānī müşāhede[N 63b]sinden tehī-destān-ı zamān duʿā-yı devlet-i şehryārī (15) içün dest-güşā-yı icābet-ẖāne-i Yezdānī olsalar furṣat mı[17] degüldür? Bu beşāret-i (16) sārre[18] içün mecmūʿ-ı aʿẓā-yı insānı, reşk-i bürde-i çeşm ü leb ü[19] gūş (17) olsalar ġarīb midür? Ve bu beşāret[20] ü şevketle ẖıṭṭa-i dil-güşā-yı Erżurūm, ḥased[21](18)-kerde-i eyālet-i Mıṣr u Şām u Ḥaleb olsa baʿīd midür? Ve merzübūm-ı

---

[1] gerdūnı: gerdūn A, gerdūnīʾi Ö
[2] ṭabaḳ ṭabaḳ: ṭabaḳ A
[3] ẖurde-i: ẖıred-i N, Ö
[4] ʿālem edā-yı zemīn-pūş: ʿālem-ārā-yı zemīn-pūş A, ʿālem edā-yı zemīn-būs Ö
[5] itseler: eyleseler A
[6] degül midür: degül-midür A, N
[7] sebbābe-i: siyābe-i H
[8] maḥall-i: -A
[9] degül midür: degül-midür A, N, Ö
[10] rūşen-i: reviş-i Ö
[11] -meʾābı: -maʾālī Ö
[12] endāze-i: endāz-ı Ö
[13] rūzgārda bāfte: rūzgārda bāḳıye A, rūzgārda yāfte H, rūzgārdan yāfte N
[14] şāneyi: şāne A
[15] erzānī mi: erzānī N
[16] ḥasene-i: ẖaste-i N
[17] furṣat mı: furṣat-mı A, H, N
[18] sārre: sāde H, Ö
[19] reşk-i bürde-i çeşm ü leb ü: reşk-i bürde-i çeşm ü leb A, reşk-i perde-i çeşm leb H, sirişk-i perde-i çeşm ü leb ü N, sirişk-i bürde-i çeşm ü leb ü Ö
[20] ġarīb midür? Ve bu beşāret: ġarīb-midür? Ve bu şān A, ġarīb midür diyü şān H, ġarīb-midür? Ve bu beşāret N, ġarīb midür? Ve bu şān Ö
[21] ḥased-: ḥadd- H

Erżurūm[1] (19) daḫı evḳāt-ı żāyiʿ[2]-kerde-i sālifesi içün duʿā-yı ʿayn itse mesmūʿ mı[3] [A 53a] (1) degüldür? Ve fevāʾit-i[4] telāfī-i evḳāt olınduġı içün[5] ḳāżī-i dārü'l-ḥikem, inṣāf-ı ḫıṭṭā-i (2) ʿālī-baḫt, Erżurūm'a şükr ü sipās ile ḥükm eylese meşrūʿ mı degüldür? (naẓm)[6];

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[7]

(3) Çıḳdı çarḫa rütbe-i rifʿat-meʾāb-ı Erżurūm
(4) Oldı ʿālī āsmānāsā[8] cenāb-ı Erżurūm

(5) Erżurūm'ı itse ġayrıya[9] tefevvuḳ vechi var
(6) Düşdi bir ʿālī-cenāba intisāb-ı Erżurūm

(7) Olduġıyçün nev-bahār-ı devletinden feyż-yāb
(8) Oldı cennet gibi efzūn āb u tāb-ı Erżurūm

(9) Naḳd-i nāḳış gibi düşdi çeşm-i gerdūndan ḳamer
(10) Tā ki, naʿlinden nişān[10]-gīr oldı bāb-ı Erżurūm

(11) Sāye-i baḫtuñda feyż-i Ḥaḳḳ-ile olsun naṣīb
(12) Her diyāra devlet-i ḥüsnü'l-meʾāb-ı Erżurūm

(13) Eyle[11] bir ʿAnḳā-yı ʿālī-şāna oldı āşiyān
(14) Oldı sürme çeşm-i āfāḳa türāb-ı Erżurūm

---

[1] merzübūm-ı Erżurūm: mezbūr Erżurūm A
[2] żāyiʿ: żāyiʿ żāyiʿ H
[3] duʿā-yı ʿayn itse mesmūʿ mı: duʿā-yı ʿayn itse mesmūʿ-mı A, N, iddiʿā-yı ġaben itse mesmūʿ mı Ö
[4] fevāʾit-i: ḫavāyet-i H
[5] olınduġı içün: olınduġı-çün N
[6] meşrūʿ mı degüldür, naẓm: meşrūʿ-mı degüldür A, N, meşrūʿ mı degüldür H
[7] *manzume*: -N
[8] āsmānāsā: āsimānāsā A
[9] itse ġayrıya: ġayrıya itse Ö
[10] nişān: şān A
[11] eyle: öyle Ö

(neṣr)[1]; (15) āṣaf-ı ʿālī-cāhā, mekārim-penāhā inṣāf inṣāf ki[2], mekānet-i zelḳā-yı[3] destūri(16)yyet ki aḳṣā-yı maḳāṣıd-ı iḳbāl ve rütbe-i seniyye-i vezāret[4] ki, aʿlā-yı müṣāʿide-i[5] (17) cāh ü celāldür. Bir rütbe-i esmā[6] ve bir derece-i esmādur ki[7], lafẓ-ı[8] rütbe-i ʿuẓmā-yı (18) salṭanat ve zirve-i kübrā-yı[9] ḫilāfetden ġayrı medāric-i ʿālem üzre müteʿālī (19) ve kevkebe-i nāmūs-ı rifʿati[10], كالبدر بين النجوم متلالى *ke'l-bedri beyne'n-nücūmi mütele'lī'*dür[11]. ʿUhde-i ḳadīmede[12] vāsıṭü [A 53b] (1)'l-ʿıḳd-ı[13] silk-i iştihār olan Niẓāmü'l-mülk-i [N 64a] Melik-şāh-ı[14] Selçūḳī ve Ṣāḥib [b.] (2) ʿAbbād-ı[15] Faḫru'd-Devle-i[16] Deylemī bu silsile-i ḥasene-i vezārete[17] insilākla[18] ser-i mübāhātı, ḳubbe[19](3)-sā-yı künbed-i berīn itmişlerdür. Maʿa-hāẕā, ḫalḳa der-gūş-ı ḫıdmet olduḳları, (4) mülūk-ı muṭlaḳ-ı[20] mālik-i istiḳlāl olamayup[21] ḥālen fermān-revā-yı[22] heft (5) kişver, mālik-i baḥr u berr, melikü'l-mülūk-ı ʿālem, şehryār-ı[23] Rūm u ʿArab u[24] ʿAcem (6) خلد الله ملكه *ḫalleda'llāhu mulkehu*[25] ḥaẓretlerinüñ ḥavāşī-i salṭanat-ı cāmiʿalarından bir ḥāşiye ve eczā-yı (7) devlet-i külliyelerinden bir cüzʾ[26] taʿdād olınan Baġdād ḫulefāsınuñ baʿżı mülk ve

---

[1] neṣr: -A, -H, -N
[2] inṣāf ki: inṣāf-ki A, N
[3] mekānet-i zelḳā-yı: zülfā-yı Ö
[4] *vezāret:* اوازان H, uzmā-yı saltanat N
[5] müṣāʿide-i: müṣāʿid-i Ö
[6] esmā: esnā Ö
[7] seniyye-i vezāret ki, aʿlā-yı müṣāʿide-i cāh ü celāldür. Bir rütbe-i esmā ve bir derece-i esmādur ki: -N
[8] lafẓ-ı: -N, -Ö
[9] ve zirve-i kübrā-yı: vüzerā-yı kübrā-yı A, ve zirve-i kübrā N
[10] nāmūs-ı rifʿati: -A, nāmūsı refʿi N
[11] *Yıldızlar arasında dolunayın parlaması (ışık saçması) gibi.*
[12] ʿuhde-i ḳadīmede: ʿahd-i ḳadīmede H, ʿuhde-i ḳadīmiyyeye-de N, ʿuhūd-ı ḳadīmede Ö
[13] el-ʿıḳd-ı: el-ʿuḳde-i A
[14] -şāh-ı: -şāhī-i Ö
[15] ʿAbbād: ʿayār H, N
[16] Faḫru'd-devle-i: Faḫru'd-devlet-i N, Ö
[17] vezārete: وزراته A
[18] insilākla: insilāk ile Ö
[19] ḳubbe-: ḳımme- Ö
[20] muṭlaḳ-ı: muṭlāḳa H
[21] olamayup: olmayup H
[22] revā-yı: revān-ı N
[23] şehryār-ı: şehryārı N
[24] u: -N
[25] *ḫalleda'llāhu mulkehu*: -H: *Allah onun saltanatını bâkî kılsın.*
[26] cüzʾ: cüzʾi N, cüzʾ ve Ö

(8) maḥdūd[1] u muḫtaṣarda naṣb-kerdeleri ve ḫuṭbe ve sikkede peyrevleri[2] idiler. (9) Ḥālen, vüzerā-yı devlet-i[3] ḳāhire-i ʿOs̱māniyyenüñ rütbe-i şān ü şevket ü ʿulüvv-ḳadr (10) ü[4] menziletlerine, ḳıyās-ı şāfī ve burhān-ı vāfī kāfīdür[5], (mıṣraʿ)[6];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

ببین تفاوت جاه از کجاست تا بکجا

Be-bīn tefāvut-i cāh ez-kucā'st (11) tā-be-kucā[7].

(nes̱r)[8]; bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[9], ṭıbāḳ-ı sipihre[10] ḫande-i nāz iden rütbe-i ʿālü'l-ʿāl[11], āṣafiyyet-i (12) cenāb-ı kerīm, ʿadīmü'l-mis̱ālüñ [N 64b] gibi bir zāt-ı ḳābile muḳārin olmaġla cilve-i (13) ihtizāza[12] āġāz eyledi. Ve tamāmen merātib ü maʿāric-i devlete, naẓra-i mütenezzilāne (14) iden merkez-i ʿulüvv-ender-ʿulüvv-i destūriyyet-i ẕāt-ı ʿālī-vaḳāruñ gibi bir vücūd-ı (15) kāmile intisāb ile cünbiş-i[13] ibtihāc ü iġtirāra der-kār eyledi, (naẓm)[14];

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

(16) Devr-i dil-ḫᵛāhı felek şimdi murād itdi hele

(17) Döndi ol ḳāʿideden terk-i ʿinād[15] itdi hele

---

[1] maḥdūd: mecdūd A
[2] peyrevleri: pīrverleri H, N, Ö
[3] vüzerā-yı devlet-i: vüzerāt-ı A,
[4] ü: -N
[5] burhān-ı vāfī kāfīdür: burhānı bu kāfīdür A, burhān-ı vāfī bu kāfīdür Ö
[6] mıṣraʿ: -A, -H, -N
[7] *Be-bīn tefāvut-i cāh ez-kucā'st tā-be-kucā*: *Be-bīn tefāvut-i cāh kucā'st tā-be-kucā* A: *Makamın farkını gör ki, (bak, ta) nereden nereyedir?*
[8] nes̱r: -A, -H, -N
[9] *Allah Teala'ya hamd ederek…*
[10] ṭıbāḳ-ı sipihre: ṭıbāḳ-ı sipihr N, ṭāḳ-ı sipihre Ö
[11] ʿālü'l-ʿāl: ʿāliyyü'l-ʿāl Ö
[12] ihtizāza: ihtizāz A
[13] cünbiş-i: -A
[14] iġtirāra der-kār eyledi, naẓm: iʿtizāza der-kār oldı A, iġtirāra der-kār eyledi H, N, iʿtizāza der-kār oldı, naẓm Ö
[15] ʿinād: murād Ö

(Nes̱r)[1]; (18) egerçi, merātib-i menāṣıb, kendi nefsinden[2] şerīfter idügi ve fīhi[3] naẓar degüldür. (19) Ammā sezāvārāneye[4] müṣādif olıcaḳ ʿaynı ile ḫāne-i zerrīn-i nigīn-i faṣṣ-ı yāḳūt-ı[5] [A 54a] (1) ābdārdan kesb itdügi revnaḳ-ı āḫere nāʾil ve nüsḫa-i maʿnāda[6] müfāraḳat-ı fāżıl-ı (2) daḳika-şināsāndan[7] isticlāb idecek şān ü şevket-i dīger ḥāṣıl (3) olacağı cāy-ı kelām degüldür. Ṭıynet-i[8] ṭayyibeñüzde merkūz ü müstekin olan vażʿ u ḥareket-i (4) ḫıredmendāne ʿāḳıbet cez̠b-i ṣadr-ı[9] cāh ü celāl idecegi[10] mübeyyen ve ceyb-i cibiliyyet-i[11] (5) celiyyeñüzde mūdaʿ[12] olan eṭvār-ı sülūk-ı muḥteremāne, bil-āḫere īrās̱-ı manṣıbe-i[13] (6) iḳbāl idecegi muʿayyen idi. Dürr-i ṣāfuñ, elbette bir gün ḳabūl-i sikke-i aʿyār[14] (7) idecegi nāṣiye-i [N 65a] istiʿdādında mürtesim ve nihāl-i ser-efrāzuñ[15] ʿāḳıbet dıraḫt-ı (8) sāyedār-ı demīde-bār[16] olacağı ḳuvvet-i neşv ü[17] nemāsından müncezim idi. El-minnetuʿllāhi (9) ki, birinüñ istiʿdād u iẓhār-ı naḳş-ı murād itdügi meşhūd ve beyża-i taṣavvur (10) u taḫmīnden[18] pervāz-ı ṭāʾir-i ümīd[19] ḳarīn-i vücūd oldı, (beyt)[20];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(11) ʿAlāmet-i es̱er oldı nişānesinde bedīd

---

1 nes̱r: -A, -N
2 nefsinden: nefsinde A, Ö
3 ve fīhi: vaḳıyye-i H, N
4 sezāvārāneye: sezāvārāne N, sezāvār yine Ö
5 yāḳūt-ı: ḳuvvet-i N
6 maʿnāda: müfīde A, N
7 -şināsāndan: şitābāndan A
8 ṭıynet-i: -A
9 cez̠b-i ṣadr: صد N
10 idecegi: idecek H
11 ceyb-i cibiliyyet-i: -N, cibiliyyet-i Ö
12 mūdaʿ: mevżūʿ H
13 manṣıbe-i: mannaṣa-i A, H, Ö
14 muʿayyen idi. Dürr-i … ḳabūl-i sikke-i aʿyār: muʿayyen idi. Zer-i ṣāfuñ elbette bir gün ḳabūl-i sikke-i iʿtibār H, -N, müteʿayyin idi. Zer-i ṣāfuñ elbet bir gün ḳabūl-i sikke-i iʿtibār Ö
15 ser-efrāzuñ: ser-firāzuñ Ö
16 sāyedār-ı demīde-bār: meybe-bār: sāyedār u meyve-bāre A, sāyedār u meybe-bār H, N
17 neşv ü: neşve A
18 taḫmīnden: toḫmından H, N
19 ümīd: ümīdümüzi N
20 beyt: -A, -H, -N

(12) Taḫallüf eylemedi[1] tīr-i ḳabża-i ümīd

(neṡr)[2]; (13) mizāc-ı[3] ʿadl ü inṣāf ḥummā-zede-i taʿaffünāt-ı cevr ü[4] ẓulm olmış iken[5] li'llāhi'l-ḥamd[6], cenāb-ı (14) maʿdelet-penāhuñ gibi bir ḥākim-i ḥekīm-mizācuñ maẓhar-ı tedbīr-i müşfiḳānesi olmaġla (15) ferāmūş-ı[7] nā-tüvānīden ser-ber-āverde-i ʿāfiyet[8] oldı. Ḳāfile-i luṭf u kerem, (16) bīm-i reh-zenān-ı naḫl ü[9] imsāḳdan ġıyābe-i ġār-ı kem-nāmīde iḫtifā itmiş iken[10] (17) Cenāb-ı Kerīmüñ gibi bir ḫātem-i devrānuñ ṭalīʿa-i[11] imdādı, feryād-res (18) olmaġla bī-pervā şāh-rāh-ı lā-übālīde iẓhār-ı āvāze-i derāya başladılar. (19) Faḳīr-i nā-murād[12], cevher-i ʿilm ü ʿirfān ve metāʿ-ı şiʿr ü inşā istīlā-yı fürū-māye [A 54b] (1)-gān-ı nā-ehl ve[13] [N 65b] istiḳlāl-i pest[14]-pāyegān-ı girīve-i cehl taḳrībī ile[15] peyġūle(2)-gerdān dūde-i kesād[16] ʿaynı ile zemistānda ḳāḳum[17] ve tābistānda semmūr (3) ve mātem-ḫānede ney ü ṭanbūr ve bezm-i[18] fussāḳda ḫayr u ṡevāb idi ve eydī-i[19] cühhālda (4) kitāb gibi bī-ḳadr ü[20] ḥürmet ve efkende-i derece-i ʿizzet olmış iken[21] el-minnetu'llāhi (5) ki,

---

[1] eylemedi: eyledi A
[2] neṡr: -A, -H, -N
[3] mizāc-ı: ferrāc-ı H, N
[4] ü: -A
[5] olmış iken: olmış-iken A, N
[6] *Hamd, Allah içindir.*
[7] ferāmūş-ı: افراش A, firāş-ı Ö
[8] ser-ber-āverde-i ʿāfiyet: ser-ber-āverde-i ʿāḳıbet H, sezā ber-āverde-i ʿāḳıbet N
[9] ü: -N
[10] itmiş iken: itmiş-iken N, Ö
[11] ṭalīʿa-i: ṣalʿa-i N
[12] nā-murād: nām murād A
[13] ve: ve ve N
[14] pest: püşt ü H, N, pest ü A
[15] taḳrībī ile: taḳrībīyle N, Ö
[16] kesād: güşāde A, H, güşād N
[17] ḳāḳum: -N
[18] bezm-i: bezm ü A
[19] ṡevāb idi ve eydī-i: ṡevāb idi A, ṡevāb vādī-i H, ṡevābda idi ve eydī-i N, ṡevāb ve eydī-i Ö
[20] ü: -A, -N
[21] olmış iken: olmışken A, olmış-iken H, N

ʿuhde-i[1] hüner-ḫᵛāh-ı ḳadr-şināsāneñüzde zümre-i[2] iʿtibār ü iştihārda şikenc-i[3] (6) küleh-gūşe-i ʿizz ü nāz göstermege başladı, (beyt)[4];

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

(7) Virmez ne ṭurur[5] maʿrifet erbābı mezāda

(8) Kālā-yı hüner şimdi ḫarīdār beni[6] buldı

(nes̱r)[7]; (9) destār-ı şirẕime-i idbār tezāḥüm-i (10) gürūh-ā-gürūh-ı iḳbālden zīr-i aḳdāmda (11) ṣad pāre ve kārvān-ı mūr-ı sitem-ḫurūşān[8], ḫurūş-ı cüyūş-ı[9] maʿdeletden şiʿāb-ı (12) seng-lāḫ-ı[10] ḫafāda āvāre oldılar. Bu şevḳ ile[11] sipihr-i berīn[12] zümre-i mihterān (13) ʿalemüñe[13] dāʿiye-i duḫūl ile ṭabl-ı ḫūrşīd ü māhı der-baġal itse maḥaldür. (14) Ārzū-yı ḫıdmet-i rikābuñla çarḫ-ı kühen-sāl, niṭāḳ-ı mecerreyi[14] der-miyān [N 66a] (15) ve muṭahhara-i ḳameri der-dest ve Cevzā-yı[15] çāpük-pāy-ı ḫoş-sīmā-yı tīġ-i (16) Mirrīḫ'i der-cenb ve kemer-i şāṭırāneyi[16] miyān-best[17] itse sezādur. Tevsen-i (17) ṭurfe-cünbiş-i gerdūn, ḳaṭār-ı cenībet ki, ilḥāḳ hevesiyle siper-i hāle der-püşt[18] (18) ve rikāb-ı ḫūrşīd der-miyān ve ʿinān-ı şihāb der-gerden ve şekīme-i (19) hilāl der-dāmen-i muntaẓır-ı çeşm-kūşe-i iltifātdur. Şemme-i bārgāh-ı āsmān yaʿnī [A 55a] (1) mihr-i dıraḫşān-ı felek-i zer-endūde-i serā-perde-i siyeh[19] sütūn ki[20], ser-fürū eylese ne māniʿdür? (2) Zīrā eḳall, eks̱ere tābiʿdür.

---

[1] ʿuhde-i: ʿahd-i H, Ö
[2] -şināsāneñüzde zümre-i: -şināsāneñüzde ẕirve-i H, Ö, -şināsānuñızda zümre-i N
[3] şikenc-i: شنج A
[4] başladı, beyt: başladı A, başladılar N, başladı, naẓm Ö
[5] ṭurur: virür H
[6] ḫarīdār beni: ḫarīdārını A, H, Ö
[7] nes̱r: -A, -H, -N
[8] ḫurūşān: fürūşān A, H, N
[9] ḫurūş-ı cüyūş-ı: ḫurūş-ı A, ḫurūşān-ı ḫurūş-ı cüyūş-ı N
[10] seng-lāḫ-ı: سنكلاه A, N, seng-lāḫa H
[11] şevḳ ile: şevḳle A, Ö, şevḳ-ile N
[12] berīn: zerrīn Ö
[13] ʿalemüñe: ʿalemiñe Ö
[14] mecerreyi: muḥammireyi H, N, micmereyi Ö
[15] ve Cevzā-yı: ve cevāzı A, H, N
[16] şāṭırāneyi: şāṭırānesi A
[17] -best: -pest H, N
[18] hevesiyle siper-i hāle der-püşt: hevāsıyla sipihr-i hāle der-best A, H, hevāsıyla siper-i hāle der-püşt N
[19] siyeh: se Ö
[20] sütūn ki: sütūn-ki A, N

Tūġ-ı cihān, fürūġ-ı şāne-i hilāle[1] dest-efrāz-ı (3) mübāhāt olsa baʿīd midür? Zīrā cenāb-ı devletüñüz gibi bir āṣaf-ı civān (4)-baḫtuñ pīşgāhından[2] şitābānlıḳ devletine[3] nāʾil olıncaya dek ḫuṭūṭ-ı şuʿāʿ-ı (5) ḳamer gibi mūy-ı maḥāsini sepīd olmışdur. Mehçe-i rāyāt-ı fetḥ, ḳurṣa-i (6) āfitāba[4] iṭāle-i zebān-ı müfāḫaret[5] itse ʿaceb midür[6] ki, ẕāt-ı kerīmāneñ[7] (7) gibi bir vezīr-i kār-dāna[8] ḳafādārlıḳ berekātından [N 66b] şaʿşaʿa-i zer-tārı, (8) lāṭmāt-ı rūzgār-ı muḫālifden āzād olmışdur. Raḳam-nigār-ı dārü'l-inşā-yı (9) ʿālem, fekk-i[9] kīse-i maʿnā idecek zamān zamān-ı[10] furṣat degül midür[11] ki, ḳudūm-ı (10) tehniyye-i cāhuña, bu ʿıḳdü'l-cevāhiri[12] nis̱ār idinceye[13] dek taḫliye-i ḫizāne-i müteḫayyile eylemişdür, (naẓm)[14];

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün[15]

(11) Ey himmetüñ ārāyiş-i erkān-ı vezāret

(12) Ve'y devletüñ ārāmiş-i[16] yek-rān-ı vezāret

(13) Yollar gözedüp sīnesin itmişdi güşāde

(14) Nūr-ı ḫıredüñ şemʿ-i nigehbān-ı vezāret

(15) Dest-i keremüñ sāḳiye-i[17] çeşme-i elṭāf

(16) Cevlān-geh-i iḳbālüñe meydān-ı vezāret

---

[1] hilāle: hilāl N

[2] pīşgāhından: pīşgāhında Ö

[3] devletine: devlete A

[4] mehçe-i rāyāt-ı fetḥ, ḳurṣa-i āfitāba: mehçe-i rāyāt-ı fetḥ it, furża -i āfitāba A, mehçe-i rāyāt-ı fetḥ it, ḳurṣa-i āftābe-i H, mehçe-i riʿāyāt-ı fetḥ it, ḳurṣa-i āfitāba N

[5] zebān-ı müfāḫaret: zebān-ı müfāḫirāt N, zamān-ı müfāḫaret H

[6] ʿaceb midür: ʿaceb-midür A, H, N

[7] kerīmāneñ: kerīmānuñ H

[8] vezīr-i kār-dāna: vezīr-i kār-dān-ı āṣaf-mis̱āle H, vezīrgāna N, Ö

[9] fekk-i: felek-i H

[10] zamān zamān-ı: zamān-ı A, H, N

[11] degül midür: degül-midür A, N

[12] ʿıḳdu'l-cevāhiri: ʿuḳdetu'l-cevāhiri A, ʿıḳdu'l-cevāhir H, N

[13] idinceye: idince H

[14] ḫizāne-i müteḫayyile eylemişdür, naẓm: ḫizāne-i müteḫayyile eylemişdür A, ḫizāne-i müteḫayyile itmişdür, naẓm-ı merġūb-ı tehniyye-nāme-i …H, ḫizāne eylemişdür, naẓm N

[15] *manzume*: -N

[16] ārāmiş-i: ārāyiş-i A, H

[17] sāḳiye-i: ṣāfiye-i N, Ö

(17) Ḥasret-keş idi mürde-i[1] bī-cān gibi cānı

(18) Buldı seni geldi yerine[2] cān-ı vezāret

(19) ʿAhdüñ şecer-i[3] ṣaḥn-ı çemen-ṣuffe-i devlet

[A 55b]

(1) Baḫtuñ gül-i şādān-ı[4] gülistān-ı vezāret

(2) Maʿmūre-i cāhuñla mümās[5] oldı şerefden

(3) Ṭāḳ-ı felege ẕirve-i[6] erkān-ı vezāret

(4) Seyyāre-i baḫtuñla ḳırān eyledüginden

(5) Kesb eyledi bir şān-ı diger şān-ı vezāret

(6) Elḳābuñ ile zeyn olalı ṣadr-ı evāmir[7]

(7) Bālāya ṣuʿūd eyledi ʿunvān-ı vezāret

(8) Hemvāre ola dest-i duʿā gibi güşāde

(9) İḳbālüñ içün pençe-i[8] fermān-ı vezāret

(nes̱r)[9]; (10) ṣad ḥamd ki, bu ʿaṣr-ı naṣr-efrūzda, cenāb-ı ʿālī-şānuña muvāzī vezīr-i (11) ser-efrāz ve bu s̱enā-güẕāra mümās̱il münşī-i maʿnā-ṭırāz ü taʿbīr-pervāz-ı[10] (12) endek-

---

[1] mürde-i: müjde-i Ö

[2] yerine: yine A, H, N

[3] şecer-i: sübḥa-i H

[4] şādān-ı: şād-āb-ı Ö

[5] mümās: maḥāsin A, H

[6] ẕirve-i: zerde-i H

[7] ṣadr-ı evāmir: ṣadrāzam H

[8] pençe-i: niçe H

[9] nes̱r: -A, -H, -N

[10] pervāz-ı: perdāz-ı Ö

yāb olduġı gibi bu[1] ḳumāş-ı tāze-naḳş-ı[2] hezār-reng üzre (13) nāme-i cihān-ārā-yı tehniyyet daḫı mebādī-i devlet-i ʿaliyyeden ilā-hāẕā'l-ān (14) bir āṣaf-ı ʿālī-baḫta, ṭırāz-ı celiyye-i[3] menḳabet olmaduġı, teʾs̱īrāt ü tevfīḳāt-ı (15) ilāhiyyedendür. Ḥālen tehniyyetü'l-ḳudūm-ı cāh-ı destūrāneñüz[4] içün aṣdiḳā-yı[5] (16) eṭrāfdan pīşgāh-ı saʿādetüñüze[6] müteveccih olan aḳsām-ı hedāyā vü tuḥaf (17) her ne ḳadar[7] nefāsetle muttaṣıf ise bile yine ʿāḳıbet ʿarṣa-i[8] telef ve sehm-i (18) zevāle hedef olacaġı[9] ve şöhret-i aḫbārınüñ nīm[10] merḥaleye (19) ʿadem-i vuṣūli[11] [N 67a] maʿlūmdur. Ammā, gencīne-i şehryār-ı maʿnādan henüz tāze [A 56a] (1) çıḳmış nev-hediyye-i ṣādıḳāne ki[12], muraṣṣaʿāt-ı taʿbīrāt-ı şeffāf[13] ve mücevherāt-ı (2) istiʿārāt-ı ṣāf-ender-ṣāf ile meşḥūndur. Zer-i nābı[14] henüz rīḫte-i (3) pūte-i fikr-i dīgerān olmamış[15] ve cevāhir-i sīr-ābı zaḫm-ı mis̱ḳab-ı endīşe-i (4) ġayr görmemişdür. İle'l-ebedi'l-ābād[16], ḳalāʾid-i ʿarāʾis-i[17] rūzgār ve pīrāye-i ṣaḥāyif-i (5) edvār ve zīver-i mecālis-i aḥrār ve[18] ser-māye-i maʿārif-perastān-ı her şehr (6) ve her diyāra revān olmaġın[19] evṣāf-ı kerīmāneñüzden[20], nūr-ı āfitāb (7) gibi her revzene-i idrāk vāye[21]-gīr ve revāyiḥ-i ʿıṭriyyāt gibi her meşāmm-ı ʿirfān (8) ḥiṣṣe-pezīr olmaġla hediyye-i ṣūriyye-i[22] ʿādiyye ile tefāvüti ve bu dāʿīlerinüñ (9) sāʾir hedāyā-firistān üzre rüchānı[23] temyīz-i ẕāʾiḳa-i inṣāfa ḥavāle

[1] bu: nev A, H, N
[2] -naḳş: -münaḳḳaş A, H, N
[3] celiyye-i: ḥaliyye-i Ö
[4] destūrāneñüz: destvānuñuz N
[5] aṣdiḳā-yı: ṣadaḳā-yı A
[6] saʿādetüñüze: saʿādetüñüzde H
[7] ne ḳadar: ne-ḳadar N
[8] ise bile yine ʿāḳıbet ʿarṣa-i: eylese bile yine ʿarża-i H, ise yine ʿāḳıbet ʿarża-i Ö
[9] olacaġı: olıcaġı N
[10] nīm: benüm A, Ö
[11] vuṣūli: ولی A
[12] ṣādıḳāne ki: ṣādıḳāneñüz Ö
[13] şeffāf: şiḳāḳ H
[14] zer-i nābı: زبابی A
[15] olmamış: ol-evvel olmamış A
[16] ile'l-ebedi'l-ābād: ilā-ebedi'l-ābād A: *Ebediyen.*
[17] ʿarāʾis-i: ārāyiş-i H, N
[18] aḥrār ve: aḥrāra A, iḥrāz ve H, N
[19] ve her diyāra revān olmaġın: ü diyār revān olmaġın N, ü diyār olmaġın Ö
[20] evṣāf-ı kerīmāneñüzden: o ṣıfāt-ı girānmāyeñüzden A, evṣāf-ı girānmāyeñüzden H, N
[21] vāye: dāye H, N
[22] ṣūriyye-i: hediyye-i N
[23] -firistān üzre rüchānı: -firistān üzre rüchān-ı A, H, -firistāne üzre rüchāt-ı N

olınmışdur. (10) Li'llāhi'l-ḥamdi, bu ʿuhde-i ḥaḳḳāniyyetde[1] minaṣṣa-ı rifʿat-ı cenāb-ı ʿālī-şāna[2] ve derece-i (11) müntehā-yı şiʿr ü[3] inşā, bu fāḳīr-i nā-tüvāna müsellem olduġı gibi ṣadr-ı belāġat (12) daḫı bu nāme-i refīʿü'l-ünvāna ḫāṣ idügi necāt-ı bāḳıyye-i[4] ḥudūd-ı iʿtirāżdur. (13) Mā-ḥaṣal icāle-i[5] kümeyt-i siyeh-sāḳ-ı[6] ḫāme ile [N 67b] ṣaḥrā-yı vesīʿü'l-ircā-yı[7] medḥ (14) ü s̱enāsınuñ (15) pāyānına vuṣūl-i āb-ı heft baḥri[8] (16) nīm ḳışr-ı[9] piste[10] ile peymūde ve rīk-i (17) beyābānı ser-engüştle şümürde itmeden[11] düşvārter olmaġın baʿd-ez-īn muḳteżā-yı[12] (18) ʿirfān-ı ḳarārgāh-ı ḳāfile-i ʿaṭf-ı ʿināndur. Cenāb-ı nasaḳ-baḫş-ı merātıb-ı kāʾināt (19) celle şānuhu, cāh-ı[13] bülend-destgāhuñuzı ṭavl-ı zamān gibi medīd-ber-medīd ve şān-ı vālā-nişānuñuzı[14] [A 56b] (1) ṭabaḳāt-ı eflāk[15] gibi mezīd-ender-mezīd ve ṭāʾir-i[16] rifʿatüñüzi, hem-bāl-i[17] hümā ve ḫıyābān-ı (2) ḳadr ü menziletüñüzi[18], hem-şāḫ-ı Sidre vü Ṭūbā ve[19] eyyām-ı saʿādet-encāmuñuzı, (3) hem-dūş-ı[20] Ḳadr ü Berāt ve cūybār-ı āmālüñüzi, hem-cūş-ı Nīl ü Fırat ve[21] nev-bahār-ı (4) devletüñüzi, iʿtidāl-i rabīʿī[22]-ṣıfat hemvāre gül-güşā-yı[23] maʿdelet ve nihāl-i (5) iḳbālüñüzi, tehī-kāmān-ı devrān üzre peyveste meyve-bār-ı[24] şefḳat (6) ü ʿināyet itmekden zāʾil eylemeye! Āmīn[1]. بحرمة من قال

[1] ʿuhde-i ḥaḳḳāniyyetde: ʿuhde-i ḥaḳḳānīde A, ʿahd-i ḥaḳḳāniyyetde Ö
[2] ʿālī-şāna: ʿālī-şān A, H
[3] şiʿr ü: şiʿr N, -Ö
[4] bāḳıyye-i: yāfte-i Ö
[5] mā-ḥaṣal icāle-i: ammā ḥāṣıl-ı icāle-i A, mā-ḥaṣal iḥāle-i H, N
[6] -sāḳ-ı: -sāf-ı H, N
[7] -ircā-yı: -erḫā-yı A, H, N
[8] āb-ı heft baḥri: āb-ı baḥri heft A, heft baḥri Ö
[9] ḳışr-ı: ḳaṣr-ı A, H
[10] piste: beste H, N
[11] şümürde itmeden: şümürd-i mātemden A, H
[12] muḳteżā-yı: muṣaffā-yı N
[13] cāh-ı: -A, -H, -N
[14] medīd-ber-medīd ve şān-ı vālā-nişānuñuzı: medīd-ber ve nişān-ı vālā-yı şānuñuzı A, medīd-ber-medīd ve şān-ı vālā-yı şānuñuzı N, medīd-ber-medīd ve şān-ı vālā-şānları H
[15] ṭabaḳāt-ı eflāk: ṭabaḳāt H
[16] ṭāʾir-i: ṭabaḳāt-ı N
[17] hem bāl-i: hem-bāl-i A, N, Ö
[18] ḳadr u menziletüñüzi: ḳadr-i menziletleri H, u menziletüñüzi N
[19] Sidre vü Ṭūbā ve: Sidre, ṬūbāA, Sidrevü Ṭūbā H, Sidre, Ṭūbāve N
[20] -encāmuñuzı, hem-dūş-ı: -encāmuñuzı, hem-rūşen-i A, -encāmuñuz, hem-dūş-ı N
[21] ve: -A, -H, -N
[22] rabīʿī: rabīʿ H
[23] hemvāre gül-güşā-yı: hemvār dil-güşā-yı H
[24] meyve-bār-ı: meyve-bāra N

كنت نبينا و آدم بين الماْ و الطين *Bi-ḥurmeti men ḳāle "Kuntu nebiyyen*[2] *ve Ādemu (7) beyne'l-mā'i ve'ṭ-ṭīn*[3] *".*

68. Müşārün İleyh Bāḳī Pāşā'nuñ Dīvān Efendisi Refīʿā Efendi'ye, Nābī Efendi'nüñ İrsāl Eyledügi Mektūb-ı Belāġat-maṣḥūbıdur[4]

(10) Benüm ʿizzetlü, ṣadāḳatlü, ḥaḳīḳatlü[5] oġlum, cānum, nūr-ı dīdem, Refīʿā Efendi[6] Ḥażretleri! Ḥużūr-ı (11) maʿārif-güster ve[7] ḫulḳ-ı nāzükterüñüze muvāfıḳ[8] selām-ı ḫulūṣ ve şīme-i şīrīnüñüze[9] (12) müşādif s̱enā-yı ḫuṣūṣ-ı şevḳ-nümā itḥāf żımnında[10], pursiş-i ḫāṭır-ı āyīne(13)-ṣıfatları te'diyesiyle[11] inhā-kerde-i pederī budur ki, bundan aḳdem henüz (14) āsitānede [T 51b] iḳāmetüñüz es̱nāsında vürūd iden nemīḳa-i enīḳañuz, vāṣıl (15) olup meṭāvī-i taʿbīrātından istişmām olınan rāyiḥa-i sūz u güdāzı (16) ve iḫlāṣuñuzuñ inʿikāsı[12], bu pederüñüzüñ eczā-yı vücūdın[13], üftāde-i nīrān-ı (17) muḥabbet-i cedīd eylemişdür, muʿammer olasız. Cenāb-ı muḥavvilü'l-aḥvāl, aḥsen-i vücūh (18) üzre teyessür-i telāḳī ile āb-pāş-ı kānūn-ı hicrān olmaḳ istidʿāsında(19)yuz[14]. Cenāb-ı Ḥaḳ, saʿādetlü āṣaf-ı kām-kār efendimüz ḥażretlerinüñ çemenzār-ı devletlerin [A 57a] (1) rūz-be-rūz ser-sebz ü şād-āb ve[15] dil-ḫᵛāhları üzre kām-yāb eyleye! Āmīn[16]. (2) İḥsān ü keremlerinden [N 68b] olan

---

[1] āmīn: -H

[2] *nebiyyen: nebiyyenā* H, N

[3] *"Adem su ile çamur arasında iken ben nebi idim* (Cânan, 1991: c. 12, s. 403-*Hadis)." diyenin hürmetine.*

[4] H 40a, N 67b, Ö 69a, T 51a, USA 45a: *Başlık* H: Müşārün ileyh Bāḳī Pāşā'nuñ Dīvān Efendisi Refīʿā Efendi'ye İrsāl Eyledügi Mektūb-ı Belāġat-meşḥūnıdur Ö

[5] ʿizzetlü, ṣadāḳatlü, ḥaḳīḳatlü: ʿizzetlü, ḥaḳīḳatlü A, N, T, USA

[6] Efendi: Çelebi Ö

[7] maʿārif-güster ve: maʿārifet-güster A, maʿārif-güstere N

[8] nāzükterüñüze muvāfıḳ: nāz-ı kemterüñüze muvāfıḳ A, H, USA, nāzükterüñüze mevāḳıf T

[9] şīme-i şīrīnüñüze: şemme-i şīrīnüñüze A, H, N, T, USA, şīme-i şerīfüñüze Ö

[10] itḥāf żımnında: itḥāf żımnda A, itḥāfı żımnında Ö

[11] te'diyesiyle: nādiyesiyle H, N, T, USA

[12] güdāzı ve iḫlāṣuñuzuñ inʿikāsı: güdāzı iḫlāṣuñuzuñ inʿikāsı A, güdāz iḫlāṣuñuz Ö

[13] eczā-yı vücūdın: eczā vücūdı A

[14] istidʿāsındayuz: istidʿāsınayuz A, N

[15] ser-sebz ü şād-āb ve: ser-sebze vü şād-āb ve A, sebzevāt ve H, ser-sebz ü şād-āb T, N

[16] āmīn: -Ö, -T

ʿaṭiyye-i kerīmāneleri[1] vāṣıl oldı, ʿömrleri mezīd ola. (3) Kendülerinüñ[2] luṭfına söz yoḳ, ammā ʿAbduʾr-raḥman gibi seng-i ḫārādan şeyʾ (4) ḥuṣūli, **Şeh-nāme**'de mesṭūr olan āhen ḳulleden Pervīz'inüñ[3] ve bün-i (5) çāhda[4], daḫme-i Efrāsiyāb'dan Şīrīn'üñ taḥṣīlinden[5] düşvārter olduġı (6) maʿlūm-ı devletleridür[6]. Cenāb-ı Ḥaḳ, ḥuṣūlin müyesser eyleye. Egerçi, Ḥasan Aġā[7], aña nisbet (7) mülāyim görinür ammā, şuʿūbetde o daḫı anuñla müşterek bulındı. Hele tütünümüz (8) göge çıḳmaduḳça āverde-i kīse-i taṣarruf itmek, būy-ı iştibāhdan ḫālī degüldür. (9) Benüm sulṭānum[8], saʿādetlü [T 52a] oġlum, semāḥatlü[9] āṣaf-bülend cenāb-ı efendimüzüñ[10] ḫāk-i ʿizzetlerine[11] (10) ber-mūceb-i taʿahhüd ve teḳāżā-yı iḫlāṣ, bir tehniyye-nāme-i ġarrāʾ, inşā ve irsāl[12] olınmışdur. (11) Manẓūr-ı dīde-i iltifātları[13] olmaḳ, ümīd olınur. Bi-ḥamdi'llāh, bu āna dek, bir vezīr-i ʿālī-şānuñ (12) cerīde-i menāḳıb-ı celīleleri nigāşte olduġı ve[14] bu faḳīri Cenāb-ı Ḥaḳ, bu (13) ḫıdmetde[15] istiḫdām eyledügi cāy-ı hezār şükr [N 69a] ü[16] sipāsdur. Benüm saʿādetlü (14) oġlum, Allāh teʿālā muʿammer eyleye. Saʿādetlü pāşā efendimüzden müşāhede olınan (15) muḥabbet ü iltifāt ü ikrām[17] ü iḥtirām ʿalima'llāh, āsitāneden dūr olaldan (16) berü bir kimesneden ʿöşr-i miʿşārı görülmemişdür. Ḥattā, āsitāneden ẓuhūr iden (17) muʿāmele-i[18] ġayret-keşān bile cümle[19] taḥrīk ü taʿrīżi ile[20] olduġı meczūmumdur[21]. Ancaḳ, Allāh inṣāf (18) vire, Ḥaleb'de

---

[1] ʿaṭiyye-i kerīmāneleri: ʿaṭabe-i kerīmāneleri H, ʿaṭiyye-i kerīmānları N, ʿaṭiyyeleri Ö
[2] kendülerinüñ: kendülerüñ A, H, N, Ö
[3] Pervīz'inüñ: پرويزينك T
[4] bün-i çāhda: dīn-i cāhda H, N, T
[5] Şīrīn'üñ taḥṣīlinden: Şīrīn'üñ taḥaṣṣülinden A, Şīrin'üñ taḥṣīlinden H, Ö, şīrüñ taḥṣīlinden N, T
[6] devletleridür: saʿādetleridür H
[7] aġā: -N
[8] sulṭānum: -A, -N, -Ö
[9] oġlum, semāḥatlü: -T
[10] cenāb-ı efendimüzüñ: -ḫiṭāb-ı efendimüz ḥażretlerinüñ Ö
[11] ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine A, H, N, Ö, T
[12] ġarrāʾ, inşā ve irsāl: inşā ve irsāl N, T, ġarrāʾ, irsāl ve inşā Ö
[13] henüz āsitānede iḳāmetüñüz … … Manẓūr-ı dīde-i iltifātları: -U; iltifātları: iltifāt Ö
[14] olduġı ve: olmaduġı ve A, olduġı T, USA
[15] ḫıdmetde: ḫiẕmetde T
[16] ü: -T, -USA
[17] iltifāt ü ikrām: ikrām ü iltifāt Ö
[18] iden muʿāmele-i: ider muʿāmele-i A, iden maḳāle-i Ö
[19] ġayret-keşān bile cümle: ġayrınuñ A, ġayret-keşān bile USA
[20] taʿrīżi ile: taʿrīfiyle T, N, taʿrīfle Ö, taʿrīżiyle USA
[21] meczūmumdur: meczūmdur N, T, USA

iken beynümüzde cereyān iden ṣāffu'ṣ-ṣāf-ı ülfeti[1] tekdīr (19) iden münāfıḳuñ Cenāb-ı Ḥaḳ, yüzin[2] siyāh eyleye. Yine kendülere münāfaḳati[3], şüste-i [A 57b] (1) ṣābūn-ı inṣāf buyurdılar. Ḥaḳḳumuzda ẓuhūr iden muʿāmele-i ḳadr-şināsı (2) ve elṭāf-ı ʿināyetleri, bir vechile inkār olınmaz. Farżā, faḳīr inkār eylesem ḫalḳ (3) inanmaz, tekẕīb eylerler[4]. ʿAlim'allāh, *ḫoş āmedī* [5], ṭamaʿkārāne degül beyān-ı ḥaḳīḳatdür. Zīrā (4) ṭabʿ-ı istiġnā-pesendi, vādī-i [T 52b] pest-i ṭamaʿa[6] tenezzül, bu pederüñüze ne mertebe emr-i ʿasīr (5) olduġı maʿlūmlarıdur. Ne ān ki[7], henüz zülfā-yı vezārete ġayrı[8] ṣāʿid ü īrādları, (6) icrā-yı mā-fī[N 69b]'ż-żamīr himmetine nā-müsāʿid iken yine seḫā ve keremleri[9], mezraʿa-i ümmīdümüze (7) bārān olmada idi[10]. Bu defʿa ḫāṭır-ḫᵛāh-ı cenāb-ı[11] devlet-cūyāna, iṭāre-i ṭāʾir-i[12] himmet (8) ü iḥsān idecegi[13] destgāh-ı miknet müyesser olmaġla be-her-ḥāl, baʿd-ez-īn (9) evvelden efzūn şāh-bāz-ı luṭf u kerem pervāza gelmemek olmaz. Kerem-i dīde(10)gān-ı kühen daḫı, tāze-ümmīde[14] düşmese olmaz. Saʿādetlü reʾīs efendi (11) oġlumuzuñ ibtidāʾ-ı riyāsetlerinde, "Ḳoca Efendi! Bundan ṣoñra taʿayyüş-i dünyeviyye (12) içün[15] fikr idecek yer ḳalmadı. Hemān baʿd-ez-īn döke ṣaça maṣraf idersin…" (13) diyü buyurduḳları kelimāt-ı şeker-rīzānuñ maʿnāsın yine kendüler cānibinden (14) ümmīd itmemek olmaz. Zīrā inṣāf budur ki, cenāb-ı ʿālīlerinde[16] olan (15) himmet ü ġayret, sāʾirde müşāhede olınmaz, Allāh teʿālā, dāʾim ü s̱ābit[17] eyleye. (16) Anlaruñ rütbe-i vezārete[1]

---

[1] ülfeti: ʿayn-ı ülfeti Ö
[2] yüzin: yüzin Ö
[3] kendülere münāfaḳati: kendüler münāfıḳı A, kendülere münāfıḳı Ö, kendüñüze münāfaḳati T, USA
[4] inanmaz, tekẕīb eylerler: tekẕīb eylerler A, H, Ö, tekẕīb iderler T, USA
[5] *ḫoş āmedī: ḫoş imdi* A, H, Ö, USA: *Hoş geldin.*
[6] ṭamaʿa: ṭamaʿ N
[7] ne an ki: an-ki T, USA, ne an-ki N
[8] zülfā-yı vezārete ġayrı: zelḳā-yı vezārete ġayrı H, T, USA, zelḳā-yı vezārete ġayr-ı N, zülfā-yı vezārete ġayr-ı Ö
[9] keremleri: keremlerden A
[10] olmada idi: olmadı N, T, USA
[11] -ḫᵛāh-ı cenāb-ı: -ḫāh-ı cenāb-ı N, -ḫᵛāh-ı cānib-i T, USA
[12] -cūyāna, iṭāre-i ṭāʾir-i: -cūyāna, iṭāre-i A, -meʾāba, iṭāre-i ṭāʾir-i Ö
[13] idecegi: idecek A, N, Ö
[14] ümmīde: ümmīd A
[15] dünyeviyye içün: dünyeviyyeden Ö
[16] ʿālīlerinde: ʿālī-şānda A
[17] sāʾirde müşāhede olınmaz, Allāh dāʾim ü s̱ābit: sāʾirden müşāhede olınmaz, Allāh teʿālā, dāʾim ü s̱ābit A, sāʾirde müşāhede olınmaz, Allāh dāʾim N, sāʾirde müşāhede olmaz, Allāh teʿālā, dāʾim ü s̱ābit Ö, sāʾirde müşāhede olınmaz, Allāh dāʾim T

vuṣūllerinden ṣoñra daġdaġa-i taʿayyüş derūnumdan bīrūn olup[2] (17) ḳarīb ü baʿīd, bizüm ḥiṣṣemüz, vāṣıl olmamaḳ emr-i muḥāldür. İn-şāʾa'llāhu (18) teʿālā, [N 70a] ḳarīben āsitānede, ḫāk-i pāylarına[3] [T 53a] mülāḳāt olınur. Ḥaleb'e[4] teşrīflerinden (19) berü[5] iki senedür kendi luṭfları, medār-ı maʿīşetümüz olup āsitāne cānibinden[6] [A 58a] (1) ẓuhūr iden daḫı kendülerüñ[7] taḥrīk ü teşvīḳinüñ[8] s̱emeresidür. Benüm oġlum, bu maḥalle (2) pāy-ı ḳalem-i müntehī olduġı maḥalde[9], "Eger taḥrīr itdügüñüz[10] mektūb, devletlü Bāḳī Pāşā (3) Ḥażretlerinüñ ṭaraf-ı şerīflerine[11] ise Dīvāne ʿAlī Aġā'ya[12] bir miḳdār sitem-gūne kelimāt (4) taḥrīr itseñüz vezīr-i müşārün ileyh ḥażretleri, ġāyet ḥaẓẓ iderler." dimekle fī-nefsi'l(5)-emr ki aña[13] muʿtād olan "ʿizzetlü, rifʿatlü" yerine bu kelimāt daḫı çespān-ı fehm (6) olınmaġın[14] ser-i ḳalemden bu maʿnā böyle[15] ser-zede oldı ki[16], belā, ne şübhe, (7) devletlü āṣaf-ı ʿālī-cenāb[17] ḥażretlerinüñ ṭayrān-ı hümā-yı iḥsānları emr-i[18] (8) muḥaḳḳaḳdur. Ancaḳ andan tersānem ki, henüz beyża-i endīşede, tekmīl-i aʿżā (9) mertebesine fāʾiz olmamaġla ol dīvāne-i bī-māl-i[19] bünyāduñ seng-i nifāḳ ile[20] (10) şikeste ve bāl ü peri güsiste[21] ola! Ne maḳūle dīvāne-i bī-bünyād[22] belki ḫabīs̱-i [N 70b] (11) māder-zād[23], İblīs-i ḥīle-sāz,

---

[1] vezārete: وزارته A
[2] derūnumdan bīrūn olup: derūndan bīrūn oldı Ö
[3] ḫāk-i pāylarına: ḫāk-pāylarına Ö
[4] Ḥaleb'e: Ḥaleb H
[5] berü: bir A, N, T, USA
[6] medār-ı maʿīşetümüz olup āsitāne cānibinden: medār-ı maʿīşetümüz olup āsitāne cānibden A, maʿīşetümüz olup āsitāne cānibinden N, medār-ı maʿīşetümüz oldı āsitāne cānibinden Ö
[7] kendülerüñ: kendilerinüñ H, kendilerüñT, kendülerinüñ N
[8] taḥrīk ü teşvīḳinüñ: taḥrīk ü teşvīḳüñ A, teşrīflerinüñ H, taḥrīk ü müteşevviḳinüñ T
[9] bu maḥalle pāy-ı ḳalem-i müntehī olduġı maḥalde: -H
[10] itdügüñüz: itdüñüz N
[11] şerīflerine: şerīflerinden Ö
[12] Aġā'ya: Aġā T
[13] *fī-nefsi'l-emr ki,* aña: *fī-nefsi'l-emr ki* A, H, *fī-nefsi'l-emr,* aña T, N: *Aynı zamanda, aynı durumda…*
[14] olınmaġın: olmaġın T
[15] bu maʿnā böyle: bu maʿnā ʾile T, maʿnā böyle N
[16] oldı ki: oldı-ki N, Ö
[17] ʿālī-cenāb: ʿālī-cāh USA
[18] hümā-yı iḥsānları emr-i: hümā-yı iḥsānları emr-i A, H, T, USA, iḥsānları N
[19] dīvāne-i bī-māl-i: dīvāneyi A, dīvāne-i bī- T, USA, Ö
[20] nifāḳ ile: nifāḳ-ile A, T, teġāfül H, Ö, USA
[21] ü peri güsiste: ü peri küşte A, H, ü peri küste N, T, peri küste USA
[22] bī-bünyād: bünyād A
[23] māder-zād: māder-zāt A

münāfıḳ-ı mekr-perdāz, mecnūn-ı[1] fitne-engīz, sefīh-i[2] melʿanet(12)-ḫīz, dürūġ-gūy-ı[3] herze-süḫan, nemīme-cūy-ı gende-dehen, ẕemmām-ı veliyyü'n-niʿmet[4], ḫod-kām-ı (13) bī-ḥaḳīḳat, bī-vefā-yı ʿālem-i vefā, ḫilāf-gūy-ı[5] herze-derā, ḫᵛīş-kām-ı nemek-be-ḥarām, [T 53b] (14) pāzeng-i ġulām-kelām, ibni vaḳt-i ebü'l-ḥiyel[6], aḫü'l-kiẕb-i cedd-i daġal, ẕübāb-ı kāse-i (15) töhmet, gende kirm-i lāşe-i töhmet[7], ḫum-pāre-i[8] bārūt-ı fesād, ḫamīre-i[9] lecc ü ʿinād, düşmen-i ḫānegī, āşinā-yı bī-gānegī, gürbe-i[10] vużūʾ-sāz-ı loḳma-i ribā, seg-i[11] temelluḳ-nümā-yı üstüḫᵛān-ı ġıdā[12], süḫan-çīn-i tīz-zebān, kīn-āgīn-i süḫan-ı beşīrān[13], mühre-bāz-ı şeş-der-i cenābet[14], manṣūbe-sāz-ı şaṭranc-ı ḫıyānet[15], kāmilü'l-mekr-i ḫudʿa-serā, nāḳıṣu'l-ʿużv-i engüşt-nümā, resen-tāb-ı mekīdet, āsiyāb-ı[16] ḫadīʿat, ḳullāb-endāz-ı iftirā, ḳallāş-ı sikke-rübā[17] vīrān-ken-i ḫan[e]dān-ı ʿiṣmet, dīvār-ken-i[18] kārgāh-ı ʿiffet, kec-revīş ve rāst[19]-nümā, ḥoḳḳa-bāz-ı şuʿbede-serā, dellāl-i[20] muʿāmelāt, vāsıṭa-i mübādelāt, bed-ḫᵛāh-ı ḫayr-ḫᵛāhān, pāy-gīr-i[21] dest-gīrān, [N 71a] düzd-i metāʿ-ı müddet[22], reh-zen-i kārvān-ı ülfet, keẕūb-ı kesbī, ḥasūd-ı ḥasbī, vesvās-ı ibni[23] ḫennās, kennās bin vesvās[24],

---

[1] mekr-perdāz, mecnūn-ı: mekrvāz, mecnūn-ı A, mekr-perdāz, cünūn-ı H, mekrvāz, cünūn-ı N, T, mekrvār, cünūn-ı USA
[2] sefīh-i: sefīne-i A, H, N, T, USA
[3] -gūy-ı: -būy-ı -A, -N, -T, -USA
[4] veliyyü'n-niʿmet: velī niʿmet A, veliyyü'n-niʿama USA, veliyy-i niʿmet N
[5] ḫilāf-gūy-ı: خلا كو USA
[6] ḥiyel: ḫayl H, N, T, USA
[7] gende kirm-i lāşe-i töhmet: -A, gende kirm-i lāşe-i himmet Ö
[8] ḫum-pāre-i: ḫamyāze-i A
[9] ḫamīre-i: ḫamīr-i T
[10] gürbe-i: girye-i N, T, USA
[11] ribā, seg-i: riyāsetüñ N
[12] üstüḫᵛān-ı ġıdā: süḫan-ı ġıdā T, süḫan-ı ġıdā-yı USA
[13] süḫan-ı beşīrān: süḫan-ı bī-şīrān H, süḫan-ı şīrān Ö, saḫt-ı beşīrān T, USA
[14] cenābet: cenāb-ı H, N, ḫabāʾiṯ Ö
[15] ḫıyānet: خنائث Ö
[16] resen-tāb-ı mekīdet, āsiyāb-ı: res-nāb-ı mekīd-i esbāb-ı H, resen-tāb-ı mekīd-i esbāb-ı N, resen-tāb-ı mekīd-i esbāb-ı T, USA
[17] -rübā: riyā N, T
[18] ḫandān-ı ʿiṣmet dīvār-ken-i: -H
[19] kec-revīş ve rāst: kec-reviş-i dirāset H, kec-reviş-i rāst Ö, kec-revīş dirāset T
[20] şuʿbede-serā, dellāl-i: şemīde-serā, dellāl-i A, T, USA, şuʿbede-serā olan H
[21] pāy-gīr-i: pāy-gīrān-ı Ö
[22] düzd-i metāʿ-ı müddet: dūẕ-ı metāʿ-ı meveddet H, zerd-i metāʿ-ı müddet N, düzd-i metāʿ-ı meveddet Ö, zerd-i metāʿ-ı müddet T, zer ü metāʿ-ı meveddet USA
[23] ḥasbī, vesvās-ı ibni: Ḥüseynī, vesvās-ı bin T, ḥasbī, vesvās-ı bin USA
[24] vesvās: يونواس Ö

rüʾūs-nejād, menḥūs-nihād, firāḳ-ı[1] şiḳāḳ-muʿtād ve[2] esīr-i kemīn-furṣat, forsa-i[3] sefīne-i saḳāmet, nuṭfe-i şīme-i şürūr, rīḫte-i piyāle-i şerr ü[4] şūr, zenberek-i sāʿat-i şeyṭanat, līḳa-i devāt-ı[5] melʿanet, esīr-i gelū-gīr-i[6] ḥārīṣ-şikem, furṣat-bīn-i dīnār ü direm, kemīn-gīr-i ʿuyūb, dest-endāz-ı cüyūb, [T 54a] vāriṡ-i şehādet-i zūr, vaṣī-i muḫallefāt-ı şürūr, āb-rīz-i zīrgāh[7], miftāḥ-ı gencīne-i günāh, ṭılsım-ı bend-i ʿaḳd-i bāzār, efsūn-ḫᵛān-ı bend-i şalvār, müflis-i mükellef-i ʿunvān, cāhil-i ḥuḳūḳ-ı bedān[8], żāyiʿ-sāz-ı cehd ü emek, fedā-ken-i nān u[9] nemek, bahāne-cūy-ı ṭuġyān, münkir-i inʿām ü iḥsān, kem-şükr ü pür-şikāyet[10], nedīm-i bed-ḥikāyet[11], devrān ḳadar bī-vaḳār[12], çarḫ ḳadar ġaddār, bühtān[13] ḳadar müfettin, iftirā ḳadar[14] nā-becā, nabż ḳadar ġammāz, ser-i nīşter[15] ḳadar zebān[16]-dırāz, müshil ḳadar ḫāne-perdāz, maraż ḳadar ziyānkār, ṣudāʿ ḳadar merdüm-āzār, līnet ḳadar mükṡir, ḳabż ḳadar[17] mümsik, ḥarāret ḳadar rāḥat-fersā, bürūdet [N 71b] ḳadar raʿşe-fermā, Ḥaleb sükkānından Çavuş ʿAlī Aġā! Benüm oġlum pāy-ı ḳalem bu maḥalle resīde olıcaḳ "Bārī[18] kendi bilmez ise[19] ḥuḳūḳ-ı nān u nemegi biz de mi bilmeyelüm[20]?" diyü dest-i inṣāf dāmen-gīr-i ḫāme-i ṭurfa[21]-ḥarekāt olduġından ġāyrı şaḫṣ-ı merḳūmü'l-ismüñ bu elḳāb-ı ṭurfa-niẓāma[1] istiḥḳāḳı

---

[1] firāḳ-ı: قراق Ö
[2] ve: -H, -N, -Ö, -T
[3] forsa-i: ḳurṣa-i H, N
[4] ü: -H, -N, -Ö, -T
[5] devāt-ı: ẕevāt-ı USA
[6] gelū-gīr-i: gelū N, T, USA
[7] zīrgāh: rīzgāh T, USA
[8] mükellef-i ʿunvān, cāhil-i ḥuḳūḳ-ı bedān: mükellef-i ʿunvān, ʿāmil-i ḥuḳūḳ-ı bedān H, ʿunvān, ʿāmil-i ḥuḳūḳ-ı bedān N, mükellef-i ʿunvān, cāhil-i ḥuḳūḳ-ı nedān Ö, mükellef-i ʿunvān, ḥāmil-i ḥuḳūḳ-ı bedān T, USA
[9] nān u: -T, -USA
[10] münkir-i inʿām ü iḥsān, kem-şükr ü pür-şikāyet: inʿām ü iḥsān, kem-şükr ü pür-şikāyet H, inʿām ü iḥsān, kem-şükr ü şikāyet N, münkir-i inʿām ü iḥsān, kem-siyer ü pür-şikāyet Ö, inʿām-ı iḥsān, kem-şükr ü pür-şikāyet T, ʿünvān iḥsān, kem-şükr ü pür-şikāyet USA
[11] bed-ḥikāyet: bilā-ḥikāyet N
[12] bī-vaḳār: bī-vefā
[13] bühtān: bahāne T, USA
[14] iftirāḳdur: iftirāḳdan USA
[15] ser-i nīşter: nīşter N, Ö
[16] zebān: ziyān T
[17] āzār, līnet ḳadar mükeṡṡer, ḳabż ḳadar: -N
[18] bārī: - Ö
[19] bilmez ise: bilmezse T, USA
[20] de mi bilmeyelüm: daḫı bilmeyelüm H
[21] ḫāme-i ṭurfa-: ḫāme-i T, USA

daḫı ʿālīter olmaġın, benüm yār-ı ḳadīm ve[2] ġam-ḫvār-ı dīrīnüm ʿAlī Aġā'nuñ yine baʿż-ı mertebe-i ḫulūṣı[3], bu gūne ḥarf-i nāzükāneye bādī olduġından faḳīr daḫı bu gerdiş-i[4] ḫayālde, minnet-keşīde[5] olmış mıdur? [T 54b] Bā-ḫuṣūṣ, şimdi nūr-ı dīdemüzden ʿazīz olan saʿādetlü Süleymān[6] Pāşā efendimüzüñ bir merkez-i maʿnīleri[7] ile ser-efrāz olmış iken aña iṭāle-i zebān-ı teşnīʿ, şarṭ-ı mürüvvetden dūr olduġundan fażla anlaruñ ve etbāʿlarınuñ[8] ḫārı bize gül ve zehri şeker menzilesindedür. Anlaruñ ednā seg-i[9] dergāhlarına iʿtirāż idene ʿadū-yı cān olduġumuz Ḫudā'ya ʿıyāndur. Bundan ṣoñra benüm cānum, oġlum ʿAlī Aġā'yı[10] fedā itmek niçe mutaṣavverdür? [N 72a] Ḥużūr-ı şerīflerine[11] Süleymān-ı zamānumuñ[12] ser-i pākinden ṣāf selām ve duʿāmuzı (16) iblāġ mercūdur. Bā-ḫuṣūṣ, Süleymān-ı zamānuma[13] kemāl-i teḳāżā-yı iḫlāṣ ile duʿālar (17) olınur. Cenāb-ı Ḥaḳ, ḳarīben kendülerüñ[14] küçük müʾeẕẕin eyleye[15]. خطّ كاتب بجاى مهر نست *Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy-ı mühr (18) bes est*[16].

---

[1] ṭurfa-niẓāma: niẓāma N
[2] ve: -H, -N, -T, -USA
[3] baʿż-ı mertebe-i ḫulūṣı: baʿż-ı mertebe-i ḫulūṣ H, naḳż-ı mertebe-i ḫulūṣ T, USA
[4] gerdiş-i: kirīş-i N
[5] -keşīde: -keş Ö
[6] olan saʿādetlü Süleymān: olan saʿādetlü N, Ö, Süleymān T, USA
[7] maʿnīleri: maʿiyyetleri H, T, USA, muḳīnleri N
[8] etbāʿlarınuñ: etbāʿlaruñ N
[9] ednā seg-i: adını senüñ H, N, T, ednā senüñ USA
[10] cānum, oġlum ʿAlī Aġā'yı: cānum ʿAliyy-i ʿālem-tābumı N, cānum, oġlum ʿAliyy-i ʿālem-tābumı Ö, oġlum ʿAlī Aġā'yı USA
[11] şerīflerine: şereflerine USA
[12] lecc ü ʿinād, düşmen-i … … şerīflerine Süleymān-ı zamānumuñ: -A
[13] zamānuma: zebānuma Ö
[14] kendülerüñ: kendülerin A
[15] eyleye: eyle USA
[16] *Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy-ı mühr bes est: Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy-ı mühr ni'st* H, *Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy ni'st* A, *Ḫaṭṭ be-cāy-ı mühr ni'st* N, *Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy bāḳī* T, USA: *Kâtibin yazısı mührün yerine geçer.*

69. Re᾽īsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ṭarafından Mūmā İleyhe Bir Re᾽s Bār-gīr-i H̱oş-seyr ü Şīrīn-reftār İrsāl Olındukdan Ṣoñra Teşekkürāne Gönderdügi Mektūbdur. Cevāb-ı Hediyye-i Esb[1]

(2) Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, nūr-ı[2] bāṣıra-i ümīdüm, efendi oğlum[3] ḥażretlerinüñ seng-i (3) rikāb-ı iḳbāllerine efsār-ı iftiḳār ile semend-i müzerkeş-i[4] sīne-bend-i s̱enā[5] (4) ve yek-rān-ı icābet-peyvend-i[6] duʿā [T 55a] ihdāsı zemīninde, kümeyt-i meydān-ı nūr-ı ḳalem-i[7] (5) fersūde-pā, bu vechile cevlānger-i[8] sāḥa-i inhā olınur[9] ki, benüm ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü nūr-ı dīdem[10], (6) efendi oğlum ḥażretleri! Eşref-i ezmānda [N 72b] nemīḳa-i ʿanber[11]-efşānuñuza maṣḥūb-ı (7) ṭavīle-i elṭāfuñuzdan bir esb-i perī-girdār-ı rūḥānī-reftār ihdāsıyla (8) bu piyāde-i naṭʿ-ı ḥumūli[12], ḫākden refʿ buyurmışsız. Ḥażret-i vāhibü'l-mürādāt (9) ve mālik-i ezimme-i[13] kā᾽ināt celle şānuhu, hemvāre bāre-i[14] iḳbāli zīr-i rān ve ʿinān-ı ʿināyetüñüzi[15] (10) peyveste-i rāh-ı cünbīde-i[16] dīvān-ı umūr-ı ḥācetmendān eyleye, āmīn, (ḳıṭʿa)[17];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(11) H̱oşā, semend-i mülāyim ki, ḥīn-i[18] reftārı

---

[1] H 42b, N 72a, Ö 72a, T 54b, USA 48a: *Başlık* H: Re᾽īsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ṭarafından Mūmā İleyhe Bir Re᾽s Bār-gīr-i H̱oş-seyr ü Şīrīn-reftār İrsāl Olındukda Teşekkürāne Gönderdügi Mektūbdur N, Ö

[2] nūr-ı: nūruhu USA

[3] efendi oğlum: oğlum N, T, USA

[4] müzerkeş-i: zer-keş-i Ö

[5] s̱enā: nis̱ār A

[6] peyvend-i: peyvende A

[7] meydān-ı nūr-ı ḳalem-i: meydān-nevred-i Ö

[8] vechile cevlānger-i: vechile cevlān-gīr-i A, vechile cevlānger-i Ö

[9] olınır: olur Ö

[10] ʿāṭıfetlü nūr-ı dīdem: nūr-ı dīdem A, ʿāṭıfetlü nūr-ı çeşmüm, cānum H, nūr-ı çeşmüm N, T, USA, ʿāṭıfetlü nūr-ı çeşmüm Ö

[11] ʿanber: ʿanberīn T, USA

[12] naṭʿ-ı ḥumūli: maṭlaʿ-ı ḥamūde H, ḳaṭʿ-ı ḥumūli N, ḳaṭʿ-ı ḥamūl-ı T, USA

[13] ve mālik-i ezimme-i: mālik-i ezmine-i A, ve mālik-i ezmine-i H, N, T, USA

[14] bāre-i: pāre-i H, N, bār-ı T, USA

[15] ʿināyetüñüzi: -A

[16] peyveste-i rāh-ı cünbīde-i: peyveste-i cünbīde-i A, cünbīde-i peyveste-i rāh-ı H, peyveste-i rāh-ı Ö

[17] āmīn, ḳıṭʿa: āmīn A, āmīn, rubāʿī Ö, ḳıṭʿa T, beyt USA

[18] mülāyim ki, ḥīn-i: mülāyim-ki, ḥīn-i N, melā᾽ike, ḥüsn-i T, USA

(12) Unıtdurur dil-i ʿuşşāḳa şīve-i yārı[1]

(13) Nigāhı ġamze-i cānān [gibi] tecessüs[2] ider

(14) Ḫırām-ı dil-keşine dil viren[3] giriftārı

(nes̱r)[4]; (15) ḫuṣūṣan çekīde-i ḫāme-i şīrīn-ḫırāmuñuz müfādı üzre kendi[5] azmūde-i (16) rükūb-ı şeref-maṣḥūbuñuz olduġı, ḳat ḳat ʿilāve-i neşāṭ olup ġalebe-i (17) ṣıfāt-ı ḥaḳīḳa-i müntaḫabāneñüzden[6] nāşī muʿāmele-i taḳdīm ve teʾdiye-i[7] resm-i īs̱ār, bu peder-i (18) nā-tüvānı[8], rāʾiż-i tekāver-i faṣṣ-ı[9] iftiḫār eylemişdür. Ḥażret-i ḥakīm-i çāre-sāz, ḳaṣr-ı żamīriñüzi[10] (19) dāʾimā cilvegāh-ı nesīm-i ihtizāz[11] eyleye. Tenāsüb-i aʿżā ve tevāfuḳ-ı sīmāsı ḫod [A 59a] (1) zencīr-i taḥrīr ile [T 55b] taḳayyüd-i[12] ġāʾile[N 73a]sinden vā-restedür, (naẓm)[13];

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

(2) Armaġān gitse olur Çīn'e hele taṣvīri

(3) Bu ḳadar ancaḳ olur ḥaḳ bu ki, ḥüsn-i sīmā[14]

(nes̱r)[15]; (4) her naʿli, āyīne-i rūy-ı[16] Şebdīz-i Ḫüsrev-i Pervīz ve her mūy-ı müjgānı, çeşm-i gül-gūn-ı Rüstem-i (5) pür-sitīz olmaġa şāyāndur. Ṭurre-i ḥavrā[17], rikāb-güzār-ı kemterīn,

---

[1] yārı: bārī USA
[2] cānān [gibi] tecessüs: cānān taḥsīn A, cānān tecessüs H, N, Ö cānāna tecessüs T, USA
[3] dil-keşine dil viren: dil-keşine dil virüp T, dil-i küşte dil virüp USA
[4] nes̱r: -A, -H, -N, -T, -USA
[5] -ḫırāmuñuz müfādı üzre kendi: -ḫırāmuñ müfādı üzre kendi A, -ḫırāmuñuz muʿtādı üzre kendi N, -ḥarāmuñuz muʿtādı üzre kendi T, -ḥarāmuñuz muʿtādı üzre kendü USA
[6] ḥaḳīḳa-i müntaḫabāneñüzden: ḥaḳīḳa-i müntaḫabāneden A, ḥaḳīḳate müntaḥibāneden H, N, T, ḥaḳīḳiyye-i müntaḫabāneñüzden Ö, ḥaḳīḳa-i müntaḥibāneden USA
[7] teʾdiye-i: nādiye-i T
[8] nā-tüvānı: nā-tüvān N
[9] faṣṣ-ı: -A, -Ö, -USA
[10] żamīriñüzi: ḫayruñuzı Ö
[11] ihtizāz: ihtizāze H, N, T
[12] taḳayyüd-i: taḳyīd-i Ö
[13] naẓm: -A, -N, -T, -USA
[14] sīmā: sīmāsı T, USA
[15] nes̱r: -A, -N, -T, -USA
[16] āyīne-i rūy-ı: āyīne-i A, -Ö
[17] ḥavrā: ḥūr T, N

tār-ı nāṣiye-i ʿanberīn[1] (6) ve kemer-i Cevzā, palān[2]-gerdān-ı sīne-bend-i sīmīni olmaḳ ednā evṣāfıdur, (beyt)[3];

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

(7) Beşer meftūn-ı eṭvārı melek ḥayrān-ı reftārı

(8) N'ola düşse ḫırām[4] itdükçe ḥayret zīr ü bālāya[5]

(neṣr)[6]; (9) maḥāsin-i bī-kerān-ı ṣūrīsinden ḳaṭʿ-ı naẓār, tīmārger-i Mıṣrī-nejād her ṣubḥ u mesā (10) endāmın ḫārīde-i miḥasse-i[7] tīmār itdükçe her bün-i mūyından tecrīḥ-i[8] ḥussād-ı bed-ḫᵛāh (11) ve tefrīḥ-i aṣdiḳā-yı nīk[9]-ḫᵛāh maḳūlesi, hezārān maʿānī-i daḳīḳa mütesāḳıṭ (12) olmadadur. Cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñuz gibi[10] bir nūr-ı dīde-i eʿālī[11] ve imāme-i subḥa-i[12] (13) ahālī, bu gūşe-güzīn-i peyġūle-i inzivāya ihdā[13] buyurmaġla bu raḫş-ı dil-ārā (14) daḫı şöhre-i efvāh-ı iʿtibār olacaġı[14], cerīde-i taḳdīr-i ḫudāvendīde[15] mesṭūr [N 73b] olmaġla (15) emsālinden imtiyāz içün aʿżā-yı ḫoş-nümāsı, gūyā cemīʿ-i (16) ecnās-ı maḫlūḳātuñ[16] müntaḫabāt-ı aʿżāsından[17] terkīb olınup cebhesi, (17) gebş-i Minā'dan ve çeşmi[18] āhū-yı [T 56a] Ḥarem'den ve gerden ü gīsūsı, ḥūrān-ı bihiştīden[19] (18) ve sīnesi,

---

[1] tār-ı nāṣiye-i ʿanberīn: tār-ı nāḥiye-i ʿanberīn A, tār-ı nāṣiye-i ʿanberīni N, nāz-ı nāṣiye-i ʿanberīni T

[2] palān: belān A, bilā Ö

[3] beyt: -A, -T, -N

[4] n'ola düşse ḫırām: ola düşse ḫırām A, n'ola düşse ḥarām N, T

[5] ḥayret zīr ü bālāya: ḥayret zīr ü belāya A, ḥayret zīr bālāya H, T, ḫayr zīr bālāya N

[6] neṣr: -A, -H, -N, -T, -USA

[7] mesā endāmın ḫārīde-i miḥasse-i: mesā endāmın ḫārīde-i maḥaṣṣe-i H, mesā endāmın ḫārīde-i maḥsene-i N, şām endāmın ḫārīde-i maḥaṣṣe-i Ö, mesā endāmın çār-pere maḥsene-i T, mesā endāmın ḫārīde-i maḥsene-i USA

[8] bün-i mūyından tecrīḥ-i: mevānīden tecrīḥ-i A, mūyından tecrīḥ-i H, mūyından taḫrīc-i N, mūyından tecrīḥ-i T, mevānīden tecrīḥ-i USA

[9] nīk-: nīgū- H

[10] kerīmü'ş-şānuñuz gibi: kerīmü'ş-şānuñuzı T

[11] eʿālī: ʿālī A

[12] subḥa-i: nüsḫa-i A

[13] ihdā: ehedd N

[14] efvāh-ı iʿtibār olacaġı: efvāh-ı iʿtibār bulacaġı A, ahālī iʿtibār olıcaġı N, efvāhı iʿtibār olacaġı T

[15] ḫudāvedīde: Ḫudā'da A, H, N, T, USA

[16] ecnās-ı maḫlūḳātuñ: ecnās-ı maḫlū[ḳātuñ] ecnās-ı maḫlūḳātuñ A

[17] aʿżāsından: aʿżāsında T

[18] çeşmi: çeşm T

[19] ḥūrān-ı bihiştīden: ḫūrā-yı bihiştīden N, ḥūrān-ı bihiştden T

siper-i[1] Ḳahramānīden ve şikemi, ḫum-ı ḫüsrevānīden ve püşti[2], serīr-i İskender(19)īden ve dest ü pāsı[3], sütūn-ı Çār-bāġ-ı Süleymānīden ve sırtı, ḫūbān-ı[4] [A 59b] (1) s̱enāverden ve bilekleri[5], gāv-ı zemīnden ve dümi, ṭāvus-ı cennetden ve kāse-i (2) sīmi[6], mey-ḫāne-i Cemşīd'den ve ḳuvveti, şīrden[7] ve postı, pelengden mürekkeb olduġı, aḳvā-yı (3) delāʾil[8] ve aḥkem-i berāhīn[9] ile imżā-kerde-i aṣḥāb-ı naẓardur.[10] Ḳāʿide-i külliye-i müstemirre-i (4) ʿālem üzre cemīʿ-i zamānda nevʿ-i hedāyā muḥīṭ-i eṭrāf-ı bilāddan[11] merkez-i dāʾire-i (5) cāh ü celāl-i āsitāne-i ḫilāfet[12]-penāh *ebbeda'llāhu ve ebḳāhu*[13] cānibine mütevārid ola(6)gelmişken[14] bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, meyāmin-i ẕāt-ı kerīmüñüz, ol ḳāʿideye münāfī (7) bu dāʿī-i ḳadīmi, āsitāne-i rifʿatüñüzden ihdā-yı raḫş-ı şevḳ ile[15] iḫtiṣāṣ [N 74a] (8) ü infirāda nāʾil buyurduġuñuz aʿlā-yı ṭabaḳāt-ı teşekkür ü[16] iftiḫārdur. Cenāb-ı (9) İlāhī, vücūd-ı kerīmüñüzi, maṣdar-ı muḫteraʿāt-ı elṭāf-ı İlāhī[17] eyleye. El-ḥaḳ, şimdiki ḥālet-i[18] (10) bī-tābī-i[19] pīrānemüze nisbet ile zīr-i rān-ı[20] nā-tüvānumuz olacaḳ[21] ḫuyūl maḳūlesinüñ[22] (11) ṣaḥīfe-i beyāż pīşānīsinde[23] التّأنى من الرّحمن *et-teʾennī mine'r-raḥmān*[24]

---

[1] siper-i: şīr-i A, sipihr-i N
[2] püşti: besti N
[3] serīr-i İskenderīden ve dest ü pāsı: serīr-i İskenderīdenden ve dest ü pāsı A, -Ö, serīr-i İskenderīden ve dest pāsı T
[4] sırtı, ḫūbān-ı: sırtı, cūyān-ı N, T, سرينى خوبان Ö
[5] bilekleri: bilekler N
[6] sīmi: sümi Ö
[7] şīrden: -A
[8] delāʾil: delāʾil delāʾil A
[9] berāhīn: pīrāhen N
[10] naẓardur: naẓardan T, USA
[11] bilāddan: belādan USA
[12] āsitāne-i ḫilāfet-: āşiyān-ı ṭalāḳat- A
[13] *ebbeda'llāhu ve ebḳāhu*: *eyyeda'llāhu ve'l-beḳāhu* A, *eyyeda'llāhu ve ebḳāhu* H, N, T, USA
[14] olagelmişken: ola gelmiş-iken A, Ö, USA, ola gelmişken T, N
[15] şevḳ ile: şevḳle A, H, Ö, T, USA, şevḳ-ile N
[16] teşekkür ü: teşekkür H, teşekküri T, USA
[17] elṭāf-ı İlāhī: elṭāf A, H, Ö
[18] ḥālet-i: ḥālde N
[19] bī-tābī-i: bī-tāb-ı N
[20] zīr-i rān-ı: زيران A, N, T, USA
[21] olacaḳ: olıcaḳ N
[22] maḳūlesinüñ: قبوله سنك H
[23] pīşānīsinde: pīşānīsinden H, pīşānında Ö, pīşānına T, USA
[24] *Telaşsız ve dinginlikle hareket etmek Allah'tandır.*

ve sevād-ı ḥāfiresinde[1] (12) العجلة من الشّيطان *el-ʿaceletu mine'ş-şeyṭān*[2] kelimātı, münaḳḳaş bulınmaḳ[3], zebūnī-i pīrānemüze evfaḳ bir maʿnā(13)dur. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, [T 56b] tamām cādde-i murāda[4] muvāfıḳ ḥarekāt-ı muʿtedileye[5] muvaffaḳ bulınmaġla, (naẓm)[6];

سبحانالله تمام سر تا پایش در قالب ارزوی من ریخته اند

(14) *Subḥāna'llāh temām-ı ser tā-pāyeş*

(15) Der-ḳālıb-ı ārzū-yı men rīḫte-end[7]

(Neṡr)[8]; (16) manẓūmın, ḥamāʾil-i gerden-i dil-ārāsı itdireyim. Şevḳ-i rükūbı, bu nā-tüvāna ārāmı ḥarām (17) idüp (naẓm)[9];

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

همچون شراب تلخ برکهای می پرست هر کوچهٔ که هست بعالم دویدن است

Hem-çun şerāb-ı telḫ-i be-reghā-yı[10] *mey-perest*

(18) *Her kūçeʾi ki hest*[11] *be-ʿālem-i devīden est*[12]

(Neṡr)[13]; (19) meʾāli üzre birḳaç gün āvāre-i mesīre-i[14] hevā olacaġumuz bī-iştibāhdur[15]. [A 60a] (1) Benüm nūr-ı dīdem, tekellüf[16] ber-ṭaraf, bu gūne bār-gīr-i ḫoş-nümāya[17] nāʾil

---

[1] ḥāfiresinde: ḥāfiresinden H

[2] *Aceleyle ve telaşla hareket etmek (ise) şeytandandır.*

[3] kelimātı, münaḳḳaş bulınmaḳ: kelimāt, münaḳḳaş olınmaḳ A, kelimātı, müntaḳış bulınmaḳ Ö

[4] murāda: murād A

[5] muʿtedileye: muʿtedile A, muʿtediliyye T, N

[6] naẓm: -A, -N, -T, -USA: *Bu metin, bir rübâîden alınmış olabilir.*

[7] *Der-ḳālıb-ı ārzū-yı men rīḫte-end*: *Der-ḳalb-i ārzū-yı men rīḫte-end* A, *Der-ḳālıb-ı ārzū-i men rīḫte-āned* T, *Der-ḳālib-i ārzū-i men rīḫte-end* USA: *Sübhanallah, onu baştan ayağa tamamen benim arzumun cesedi üzerine dökmüşler (Baştan ayağa onu tam benim istediğim kalıba dökmüşler.)*

[8] neṡr: -A, -N, -T, -USA

[9] naẓm: -A, -N, -T, -USA

[10] *şerāb-ı telḫ-i be-reghā-yı*: *şürb-i be-reghā-yı* A, *şerāb-ı telḫ-i perekhā-yı* N

[11] *her kūçeʾi ki, hest*: *ger kūçeʾi ki, hest* A, H, T, USA, *ger kūçeʾi ki,* be-hest N

[12] *devīden est*: *du āyed īst* A, *dūyed īst* H, N, T, USA: *Acı şarap ayyaşın damarlarında hızla yayıldığı gibi dünyada bulunan her sokakta koşuşturmaktadır.*

[13] neṡr: -A, -N, -T, -USA

[14] mesīre-i: seyr-i A

[15] bī-iştibāhdur: bī-iḫtiyārdur A, T, Ö, USA

[16] tekellüf: teklīf-i A

[17] ḫoş-nümāya: ḫoş-nümāna N

olmaduğumuz, (2) sizüñ daḫı[1] maʿlūmuñuzdur. [N 74b] Cenāb-ı Ḥaḳ, evlād-ı kirāmuñuz ile[2] muʿammer ü müstedām eyleye[3]. (3) باقى عمر مزيد باد *Bāḳī ʿömr mezīd bād*[4].

70. Bu daḫı Nābī Efendi'nüñ Gönderdügi Mektūbıdur[5]

Ḥażretlerinüñ leb-i edeb birle dīde-i ʿināyet-neyllerin taḳbīline tecāsür żımnında ʿarża-dāşte-i dāʿī-i ḥayātları budur ki, benüm oğlum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥāfıẓ-ı mülk-i melekūt ẕāt-ı rūḥānī-siriştlerin meknūn-ı meʾmen-i selāmet ü ʿāfiyet eyleyüp ẓıll-ı eşfāḳların mefāriḳ-i menhūfına mebsūṭ eyleye. Bende-i kerem-dīde-i ḳadīmleri Ḥacı Şaʿbān bendeleri, çend sāl muḳaddem mekāyid-i ḥussāda giriftār olup süfehā-yı nā-ḳabūl-i hem-şer-i hem-şehriyān-ı[6] ḥükkām-ı Rühā'ya kendülerin taḳrīblerin kendü ʿadem-i istiʿdādlarına ḥaml itmeyüp mücerred Şaʿbān Efendi bende gerek vücūdın ʿillet-i nāfiʿa taṣavvur itmeleriyle refʿ-i livāʾ-ı ḫuṣūmet idüp bilā-taʿyīn mādde muṭlaḳ yaramuzdur nāmıyla maḥżar itdükleri meşmūl-i ʿilm-i şerīfüñüz olmış idi. Ol zelzele-i hāʾileden[7] ḥaylī zaḥmet çeküp Ḥażret-i Allāh, vücūd-ı şerīfüñüzi hemvāre çāre-resān-ı derdmendān eyleye. Ol zelzelesinde maẓhar-ı cenāḥ-ı ḥimāyet-i ʿulyāñuz olmağla ḥālā ṣadr-ı aʿẓam daḫı ḫuṣemāsınuñ ağrāż-ı fāsidesine taḥṣīl-i iṭṭilāʿ buyurmaları sebebiyle ḥaḳḳında[8] [KM 88a] vārid olan fermān tenfīẕinde teʾḫīr buyurıldugı maʿlūm-ı devletüñüzdür. Baʿd-ı tefaḥḥuṣ-ı keyfiyyet-i aḥvāl içün vārid olan fermān-ı ʿālī mūcibince ḥüsn-i ḥālini ve aʿdāsınuñ aḳvāli ağrāża mübtenī olduğı maḥżar idüp yine ṭaraf-ı devlete ḥükkām ʿarżıyla irsāl olınmışdur. Lākin ḥussāddan yine cā-be-cā irtikāb-ı meşāḳḳ-ı sefer idüp ḫāk-i ʿizzete rū-māl-i şitāb eylemişdür. Şeref-yāb-ı būse-i ẕeyl-i kerīm olduḳda ḳadīmden ḥaḳḳında cereyān iden

---

[1] daḫı: -T, -USA
[2] kirāmuñuz ile: kirāmuñuzla A
[3] Cenāb-ı Ḥaḳḳ, evlād-ı kirāmuñuz ile muʿammer ü müstedām eyleye: -Ö
[4] ü müstedām eyleye, *bāḳī ʿömr mezīd bād*: eyleye. Āmīn, bāḳī T, eyleye, āmīn, bāḳī USA: *Bâkî, ömrün çok olsun.*
[5] KM 87b, BD1 57b
[6] hem-şehriyān-ı: hem-şeriyān-ı BD1
[7] hāʾileden: hāʾile KM
[8] ḥaḳḳında: ḥaḳḳında vārid KM

cūybār-ı ʿināyet ve merḥametleri mezraʿa-i āmāline kemā-fī'l-evveli, icrā buyurılmaḳ bābında luṭf u kerem cenāb-ı ʿālī-şānlarınuñdur.

71. Bu daḫı Dūstlardan Birine Yazılmışdur[1]

Ḥażretlerinüñ dīde-i mübārekleri kemāl-i taʿẓīm ile telsīm ve duʿā-i devlet ü ʿāfiyet-i vücūd-ı pür-cūdları taḳdīm żımnında ʿarż-dāşte-i dāʿī-i ḳadīm budur ki, benüm efendüm oğlum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳ ẕāt-ı bī-ʿadīlüñüzi āsīb-i[2] eyyāmdan selīmü'l-cenān eyleye. Bundan evvel ẓuhūr iden s̱emere-i himmet-i ʿaliyyeñüz ḥarameyn-i Ḥaleb ḫuṣūṣı-çün kirāren ber-vech-i tafṣīl-i taṣrīḥ ve evḳāt-ı ʿazīzüñüz tażyīʿ olınmış idi. Sinīn-i māżiyede beş yüz ġurūş cāʾize ve yüz ġurūş ḫarc ile ḥuṣūle gelürken bu ṭarafda yüz ġurūş miḳdārı fāʾide görinür, ammā iki yüz ġurūş zimem-i mümteniʿada bāḳī ḳalur. Ḫuddāmuñ s̱ıḳlet-i yek-sālesinden ġayrı meṣārif-i meʾkel-i yek-sāleleri daḫı bār-ı girān ve bu s̱ıḳletlerüñ rūḥı içün birāder-i dāʿīñüze hibe ve ḳaṣr-ı yed murād olındı. Ammā, fāʾide-i hīç-ā-hīçinden żarar-ı[3] pīç-ā-pīçi nümāyān, lākin cenābuñuzdan ve dūstān-ı uḫrādan maḥcūb oldıḳ. İtdügümüz insāniyyet ḥayfā żāyiʿ olup ḳadri bilinmedi, maʿnāların virmeden mużṭaribiz, maḳṣūd ʿalima'llāh, ẕüll-i ṭamaʿ degüldür. Ancaḳ ḳadr-i iḥsān żāyiʿ olmamaḳ maʿnāsınadur.

72. Bu daḫı Reʾīsü'l-küttāb iken Rāmī Efendi Ḥażretlerine İrsāl Olınmışdur[4]

(6) Ḥażretlerinüñ nādī-i devlet-meʾāb, saʿādet-destgāhlarına taʿẓīmāt-ı[5] (7) şāmile ve tekrīmāt-ı kāmile ile dāʾim-i[6] daʿavāt-ı icābet-peyvend[7] ve aḫaṣṣ-ı taḥiyyāt-ı (8) iṣābet-

---

[1] KM 88a
[2] āsīb-i: āsīb-i āsīb-i KM
[3] żarar-ı: żararı KM
[4] H 44a, Ö 74a, T 56b, USA 50a: *Başlık* A: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi'ye nüvişte būd T, USA
[5] -destgāhlarına taʿẓīmāt-ı: -destgāhlarına taʿẓīmen A, -destgāhları ṣavbına taʿẓīmāt-ı Ö
[6] dāʾim-i: etemm-i Ö, T
[7] -peyvend: -peyvende A

pesend ī̱s̱ārı żımnında maʿrūż-ı dāʿī-i devlet-cūyları budur[1] ki, (9) benüm nūr-ı dīdem, efendüm, oğlum[2] ḥażretleri! Nāḳil-i varaḳa-i ʿAbdu'r-raḥman Aġā, baʿż-ı (10) ḫuṣūṣuñ ḥuṣūli içün[3] ādamların ol ṭarafa[4] irsāl itmişlerdür. (11) İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ḫāk-i ʿizzete[5] rū-māl eyledüginde üzerinden[6] ḥüsn-i naẓar-ı ʿināyet(12)-es̱erüñüz [T 57a] dirīġ buyurmayup müşāhede-i ʿālem olan luṭf u keremi mezbūruñ (13) ḥaḳḳında daḫı ẓuhūra getürmek bābında luṭf u kerem[7] cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur, bāḳī[8].

73. Bu daḫı Taḥrīr Olınmışdur[9]

Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, ʿināyetlü nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, efendi oğlum ḥażretlerinüñ mevḳif-i āsitānelerine hezār şerm ü iʿtiẕār ile daʿavāt-ı icābet-peyvend ve taḥiyyāt-ı iṣābet-pesend ī̱s̱ārına müteʿāḳib ʿarża-dāşte-i dāʿī-i dīrīn budur ki, benüm devletlü, ʿināyetlü efendi oğlum ḥażretleri, Cenāb-ı Ḥāfıẓ-ı gencīne-i mümkināt celle şānuhu, gevher-i girān-bahā-yı ẕāt-ı kerīmüñüzi hemvāre ārāyiş-i ḫizāne-i iḳbāl ü ʿāfiyet eyleye. Āmīn. Çūḳadārları bendeñüzle mülaṭṭife-i ʿanber-āgīnüñüz vuṣūli tūtiyā-yı çeşm-i intiẓār olup duʿā-i ʿömr-ü devletüñüz tekrār ḳılınmışdur. Taḫallüf-i ṣanīʿa-i dil-ḫᵛāh-ı taḳdīre iḥāle olınmaḳ vesīle-i tesliyet ḳılınmışdur. Müfeccilesi merāḳī-i nā-memdūdeye ṣuʿūd itmekle ḥavṣala-i taḥammülümüzden ḫāric olmaġın taḫallüfinden mesrūr olmışuzdur. Nemīḳa-resān-ı duʿā ḳavlleri bu ṭaraflaruñ tefāṣil-i aḥvāline maṭlaʿ olmaġla ḳurāñuzda taṣmīm buyurılan mebāḳī-i ḫayrātuñ zamān-ı şürūʿın anlardan istiḫbār buyurasız.

---

[1] devlet-cūyları budur: devlet-cūylarıdur T, USA
[2] efendüm, oğlum: efendi oğlum Ö, efendi T, USA
[3] ḥuṣūli içün: ḥuṣūli-çün Ö, T, USA
[4] ol ṭarafa: ol-ṭarafa T, USA
[5] ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete Ö, T, USA
[6] eyledüginde üzerinden: eyledüginde A, itdüginde üzerinden H, itdüginde üzerinden Ö, eyledüginden üzerinden T, USA
[7] luṭf u kerem: luṭf, kerem A, Ö, luṭf u keremi H, ve kerem T, kerem USA
[8] kerīmü'ş-şānuñdur, bāḳī: kerīmüñdür A, kerīmü'ş-şānuñdur H, kerīmü'ş-şān ḥażretlerinüñdür Ö
[9] KM 89a

74. Bu daḫı Müşārün İleyh Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerine Gönderilmişdür[1]

(15) Ḥażretlerinüñ dīde-i devlet dīdeleri, leb-i taʿẓīm ü[2] edeble telṡīm ve duʿā-yı[3], (16) beḳā-yı devletleri, kemā-yenbaġī tetmīm ḳılınmaḳ ḫilālinde, ʿarża-dāşt-ı peder-i ṡenāver(17)leri budur[4] ki, ḥālā muḥāfıẓ-ı ḫıṭṭa-i[5] Şehbā olan saʿādetlü vezīr-i mükerrem ḥażretlerinüñ (18) ketḫüdālıġı ḫıdmetinde olan ruḳʿa-res-i ṡenā ʿAlī Aġā nefsinde bir müʾeddeb (19) ü kāmil bendeleri olup kendi ṭalebiyle iḫrāc ve merkez-i aṣliyyesine [A 60b] (1) iʿāde olınmaġla in-şāʾa'llāhu teʿālā, iḥrāz-ı şeref-i dāmen-būsuñuz ile[6] müstesʿad (2) olduḳda üzerinden ḥüsn-i naẓar-ı iksīr-eṡerüñüz dirīġ buyurmamaḳ bābında (3) luṭf u kerem ü iḥsān[7], cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur.

75. ʿĀrif Efendi Şām-ı Şerīf Ḳāḍısı Olduḳda Yazılmışdur[8]

(5) Fażīletlü, mekremetlü, semāḥatlü, ʿazīzüm, sulṭānum, efendi ḥażretlerinüñ kenāre-i[9] pīş-taḫta-i (6) fażl u ʿirfānlarına dest-i ikrām ile[10] vażʿ-ı şīşe-i pür-şükūfe-i ṡenā ve fetḥ-i (7) nüsḫa-i ḫamse-i dest-i duʿā żımnında lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri [T 57b] (8) dībāce-i risāle-i sūz u güdāz[11] ḳılınduḳdan ṣoñra ber-dāşte-i dil-beste-i (9) ṣādıḳları budur[12] ki, iḳtiżā-yı mekārim-i fıṭrīleri cānib-i[13] ḥāl-i ṡenāverīye (10) muḥarrik-i leb-i tefaḥḥuṣ olur ise[14] بحمده سبحانه و تعالى *bi-ḥāmdihi subḥānehu ve[15] teʿālā,* nihāl-i zindegānīmüz (11) olan

---

[1] H 44b, Ö 74a, T 57a, USA 50a: *Başlık* A: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi'ye nüvişte būd T, -N
[2] ü: -T, -USA
[3] ve duʿā-yı: duʿā T, USA
[4] ṡenāverleri budur: ṡenāveri budur Ö, ṡenāverleridür T, USA
[5] ḫıṭṭa-i: -T, -USA
[6] iḥrāz-ı şeref-i: eʿazz ü eşref-i T, USA
[7] ü iḥsān: -A
[8] H 44b, N 74b, Ö 74b, T 57a, USA 50b: *Başlık* Ö: ʿĀrif Efendi Şām-ı Şerīf Ḳāḍısı Olduḳda Nüviştedür USA
[9] kenāre-i: kenār-ı A, Ö
[10] ikrām ile: ikrāmla N
[11] u güdāz: güdāz T, USA
[12] dil-beste-i ṣādıḳları budur: ṣādıḳları budur A, N, dil-beste-i ṣādıḳāneleridür T, USA, Ö
[13] fıṭrīleri cānib-i: fıṭratları cānib-i H, fıṭrīleri cenāb-ı T, N
[14] olur ise: olursa H, T, USA
[15] *subḥānehu ve*: -T, -USA

çūpek-i[1] vücūd-ı nizār, āmed-şüd-i[2] enfās-ı verd ile[3] leb-be-leb-i şāhid-i ra(12)ʿnā-yı ḥayāt olup āteş-i iştiyāḳları ile mānende-i[4] duḫān-ı Yeñice (13) peyġūle-i lūle-i[5] ārzūda sūzān idügümüz bu bürde-i[6] ẕāʾiḳa-i şuhūd(14)larıdur. Muḳaddemen Ḥaleb-i Şehbā'ya nāmzed-i[7] teveccüh olacaġuñuz, resīde-i sāmiʿa-i (15) müştāḳānemüz [N 75a] olmaġla rūḥ-ı sebük-bār[8], āmāde-i istiḳbāl olmışken[9] (16) gerdiş-i cerīde-i taḳdīr ile ḫūrşīd-i ümīdümüz, cānib-i Şām'a munṣarif (17) olmaġla ḫaber-i[10] dil-firīb-i sābıḳ mānende-i[11] ṣubḥ-ı kāẕib vāsıṭa-i ẓulmet-i (18) yeʾs olduġı yine teʾs̱īr-i baḫt-ı siyāhumdan bilinmişdür, (beyt)[12];

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

تقدیر چنین بود چه تدبیر نمودیم　　　　تقدیر خدآ را که تواند که بدر کرد

Taḳdīr çunīn[13] (19) būd çe[14] tedbīr numūdīm

Taḳdīr-i Ḫudā-rā ki tevāned ki be-der-kerd[15]

(Nes̱r)[16]; ammā ḫitām-ı [A 61a] (1) müddet-i hicrānuñ ve sāʾil-i ḫafiyye[17] ile viṣāle-i inḳılābdan meʾyūs degülüz. Heme(2)-ḥāl[18], şaṭranc-ı ġāʾibāne-i muḥabbetleri, bāzīçe-i ser-engüşt-i ḫayālümüz olmaġla eshel-i vesāʾiṭ (3) ile bir menṣūbe-i mülāḳāt tertībi [T 58a]

---

1 zindegānīmüz olan çūpek-i: zindegānumuz olan A
2 *vücūd-ı nizār āmed-şüd-i: vücūdvār āmed-şüd-i* H
3 verd-ile: vürūdı ile A, zūd ile H, vürūd ile N, dūd ile Ö
4 iştiyāḳları ile mānende-i: iştiyāḳlarıyla mānende-i A, N, Ö, T, USA, iştiyāḳlarıyla ḫānende-i H
5 lūle-i: -H
6 idügümüz bu bürde-i: idügümüz bu perde-i H, idügümüz bu bürde-i Ö
7 Ḥaleb-i Şehbā'ya nāmzed-i: ḫıṭṭa-i Şehbā'ya nāmzed-i A, N, Ö, Ḥaleb-i Şehbā'ya nām-zede-i USA
8 sebük-bār: sebük-tāz N, Ö
9 olmışken: olmış-iken Ö
10 munṣarif olmaġla ḫaber-i: mutaṣarrıf olmaġla ḫaber-i A, munṣarif olmaġla ḫayr-ı T
11 mānende-i: mānend-i N
12 siyāhumdan bilinmişdür, beyt: siyāhumdan bilmişdür A, siyāhumdan bilinmişdür N, T, siyāhdan bilinmişdür, beyt USA
13 çunīn: cebīn N
14 çe: -Ö
15 *tevāned ki be-der kerd: tu ender ki be-der kerd* A: "*Ne tedbir ettik ki, takdir böyle oldu?/ Takdir öyle oldu ki, (hiçbir) tedbir alamadık.*" *veya* "*Ne tedbir aldıysak takdir böyleymiş, Allah'ın takdirini dışarıda bırakmaya kim güç yetirebilir ki?*"
16 nes̱r: -A, -N, -T, -USA
17 sāʾil-i ḫafiyye: resāʾil-i ḥaḳīḳa T, USA
18 heme-ḥāl: hem-ḥāl A

daẖı üstād-ı[1] kār-ẖāne-i ṣunʿuñ elṭāf-ı (4) ẖafiyyesinden müstebʿid[2] degüldür. Nāme-resān-ı iẖlāṣ-ı hem-diyārumuz, Şeyẖ Muṣṭafā (5) Mevlevī dāʾīleri ẖod[3] maḥāmid-i maẖdūmāne ve mekārim-i aṣīlānelerinden[4] şebān-rūz (6) zāviye-i dehānında idāre[5] itmekle bī-iẖtiyār tennūr[6]-bend-i semāʿ-ẖāne-i iştiyāḳ (7) ve küleh-pūş-ı sikke-ẖāne-i incizābları olduġumuza çarẖ-ı devvār[7] şāhiddür. Mekārim-i (8) ẕātīlerinden baʿde'l-yevm, belde-i Şehbā [N 75b] ve ẖıṭṭa-i Şām beyninde mütevārid olan (9) kārbānlar, ḳavāfil-i ṣubḥ u şām gibi varaḳ-ı mihrden ẖālī olmamaḳ çeşm-dāşt-ı (10) müştāḳānemüzdür. همواره رونق افزای سجّادۀ حکم ربّانی مستدام و مبارك باد *Hemvāre revnaḳ-efzā-yı seccāde-i ḥükm-i Rabbānī müstedām ü mübārek bād*[8]. بربّ العباد *Bi-rabbi'l-ʿubbād*[9].

76. Bu Daẖı Reʾīs iken Rāmī Efendi Ḥażretlerine Ricā-nāme İrsāl Olınmışdur[10]

(12) Benüm devletlü, saʿādetlü oġlum, efendi ḥażretleri! Vāsıṭa-i taḥrīk-i ḳademe-i[11] iẖlāṣ, (13) ḥālen ser-çeşme-i ʿAlī Beg bendeleri cānib-i Anāṭolı'ya güẕer-i memerrinden[12] Ḥalebü(14)'ş-Şehbā'ya[13] uġrayup çend-rūz iḳāmeti ḥasebiyle ve mülāḳāt-ı[14] ittifāḳı (15) vāḳıʿ olmaġın ʿaḳl[15] u sedād ve ḥüsn-i sülūk u istiʿdādı, meşhūd-ı[16] pederī (16) olduġından

---

[1] üstād-ı: inşād-ı T, USA, estār-ı N
[2] müstebʿid: müstebʿiddür N
[3] ẖod: ḥūr N, T, USA
[4] aṣīlānelerinden: aṣīlānelerin Ö
[5] dehānında idāre: dehānında āvāre A, dehānına idāre H, N, T, USA
[6] tennūr: tennūre A, H, N, T, USA
[7] devvār: دورا A, N
[8] *seccāde-i ḥükm-i Rabbānī müstedām ü mübārek bād: seccāde-i ḥükm-i Rabbānī bād A,* N, T, USA, *müccād-ı ḥükm-i Rabbānī olalar* Ö: *Daima Rabbanî hükmün seccadesinin parlaklığının arttırıcısı devamlı ve mübarek olsun.*
[9] *Bi-rabbi'l-ʿubbād*: -A, -N, -T, -Ö, -USA: *Kulların rabbine…*
[10] H 45b, Ö 75a, T 58a, USA 51a: *Başlık* A: Daẖı Reʾīsü'l-küttāb İken Rāmī Efendi Ḥażretlerine Ricā-nāmesidür T
[11] ḳademe-i: ḳādime-i H, T, USA
[12] güẕer-i memerrinden: güẕer-i mezīde A, H, memerrinde T, güẕer-i memerrinde USA
[13] Ḥalebü'ş-Şehbā'ya: Ḥaleb-i Şehbā'ya T, USA
[14] ve mülāḳāt-ı: mülāḳātı Ö, T, USA
[15] ʿaḳl: -A
[16] meşhūd-ı: meşhūr-ı A

ġayrı nemīḳa-i muḫliṣānemüzüñ[1] ḫāk-i ʿizzete[2] olan intisāb-ı ḳadīm ile (17) müẕekkir[3] ittiḫāẕ itmekle keşīde-i ṣaḥīfe-i taḥrīr ḳılınmışdur. Vāḳıʿa, bir uṣlı ve[4] müʾeddeb (18) ehl-i ʿırż [T 58b] bendeñüz olup kendi zīr-i livāsında olan ṭāʾifeden her (19) vechile mümtāz, belki ol ṭāʾifeden[5] şümār olınmayacaḳ mertebe ʿāḳil ü ʿāḳıbet-bīn [A 61b] (1) ü şāyeste-i naẓar-ı tertīb ü taḥsīn bendeleri olmağın manẓūr-ı naẓar-ı ʿināyet[6] (2) ü ḥimāyetleri buyurılmaḳ emrinde luṭf u iḥsān Cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur.

77. Bu daḫı Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerinüñ Pīşgāhına İrsāl Olınmışdur[7]

(4) Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü[8], nūr-ı dīdem, efendüm[9], oğlum, طال بقاه *ṭāle beḳāhu[10],* ḥażretlerinüñ nādī-i (5) mekārim-destgāhı[11], reyāḥīn-i duʿā vü s̱enā ile taʿṭīr olınduġı[12] ḫilālinde ʿarża-dāşte-i (6) dāʿī-i iḳbālleri[13] budur ki, cenāb-ı müʾellif-i nüsḫa-i tekvīn, ẕāt-ı maʿālī-nihāduñuzı, (7) peyveste-i maḥfūẓ-ı şīrāze-i inḫifāż eyleye! Āmīn[14]. Benüm saʿādetlü oğlum, nūr-ı dīdem, (8) efendi[15] ḥażretleri! Nāme-resān-ı niyāzmendī el-Şeyḫ[16] Aḥmed Mekkī Efendi dāʿīleri, (9) kemāl-i zühd ü[17] veraʿla müteḥaḳḳıḳ ve aḫlāḳ-ı marżiyye-i ilāhiyye[18] ile müteḫalliḳ-i ʿulūm-ı ẓāhire[19] ve bāṭına(10)da yegāne-i ʿaṣr ve

---

[1] muḫliṣānemüzüñ: muḫliṣānemüz A, muḫliṣānemüzi Ö
[2] ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete T
[3] ḳadīm ile müẕekkir: ḳadīmle mezkūr A, ḳadīm-ile müẕekkir USA
[4] uṣlı ve: uṣlı A, uṣlu ve Ö
[5] her vechile mümtāz, belki ol ṭāʾifeden: -T, -USA
[6] naẓar-ı ʿināyet: naẓar A, H, T
[7] H 45b, Ö 75b, T 58b, USA 51b: *Başlık* A: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerinüñ Pīşgāhına Taḥrīr T, USA
[8] Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü: devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü T, USA
[9] efendüm: -A, efendi Ö
[10] *ṭāle beḳāhu*: -Ö: *Ömrü uzun olsun.*
[11] -destgāhı: -destgāhları Ö
[12] olınduġı: -A, -H, -T, -USA
[13] dāʿī-i iḳbālleri: iḳbāl-cūyları Ö
[14] āmīn: -A, -USA
[15] nūr-ı dīdem, efendi: efendi A, -USA
[16] el-Şeyḫ: eş-Şeyḫ Ö, Şeyḫ T, USA
[17] ü: -U
[18] marżiyye-i ilāhiyye: marżiyye H, T, USA
[19] ẓāhire: ḳāhire A, ẓāhir H

ṣalāḥ u[1] taḳvāda ferīd-i dehr-i dāʿīñüzdür. Fażīletlü Şeyḫ Murād (11) Efendi'nüñ ḥabīb ü[2] maḥbūbı ve aḫ-ı uḫrevīleri ve ʿulūm-ı bāṭınada[3] rāzdārı (12) bir vücūd-ı mükerrem ü[4] ʿazīzleridür. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, manẓūr-ı şerīfüñüz olduḳda taʿrīf (13) ü tavṣīfümüz, feżāʾil ü maʿāliminden ḳāṣır olduġı meşhūd-ı[5] devletüñüz olur. (14) Muṭālebe-i[6] seniyye-i dünyeviyyesi[7] yoḳdur. Ancaḳ [T 59a] baʿż-ı kütüb-i nāfiʿa[8] istiḥṣāli (15) ḫulāṣa-i āmālidür. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, rūḥānīlerinden[9] istifāża buyurırsız. (16) Vāḳıʿ olan aḥvālinde, muʿāmele-i nevāziş ü ikrāmuñuz, ġāyet mevḳiʿinde (17) vāḳıʿ olur. Duʿā-yı ḫayr ve nefs-i himmetleriyle[10] iʿtibār olınacaḳ bir[11] ʿazīzdür. Bāḳī[12] (18) reʾy-i ẕāʾiḳa-i şühūd u ʿirfānuñuza[13] ḥavāle olınmışdur. باقی ايّام سعادت مزيد باد *Bāḳī eyyām-ı[14] saʿādet mezīd bād[15].*

78. [Bu] daḫı Rāmī Efendi Ḥużūrlarına İrsāl Olınmışdur[16]

[A 62a] (1) Ḥażretlerinüñ nādī-i ʿulyā ve sāḥa-i semā-sīmālarına[17] envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı mütenāsibe (2) ile maḳdūr tuḥfe-i daʿavāt ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı mütenāsıḳa[18] ile mevżūʿ-ı hediyye-i (3) taḥiyyāt īṣārı memerrinde, ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i maʿẕeret-ḫᵛāh[19] budur ki, benüm (4) devletlü efendi oġlum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḳuds-ı İlāhī, ẕāt-ı ʿināyet-i

---

[1] u: -A
[2] ḥabīb ü: ḥubb-ı T, USA
[3] bāṭınada: bāṭınadur A
[4] mükerrem ü: -Ö, -T, -USA
[5] meşhūd-ı: meşhūr-ı A
[6] muṭālebe-i: meṭālib-i Ö
[7] dünyeviyyesi: dünyevīsi Ö
[8] nāfiʿa: -T, -USA
[9] rūḥānīlerinden: rūḥānīyyetlerinden Ö
[10] nefs-i himmetleriyle: teneffüs-i himmetleriyle A, H, nefs-i meymenetlerinden Ö, teneffüs-i himmetleriyle T, teneffüs-i himmetleri ile USA
[11] olınacaḳ bir: olınacaḳ A, Ö, olacaḳ T, USA
[12] bāḳī: بای A
[13] ʿirfānuñuza: ḥarekātuñuza H, T, ḥarekātuñuz A, USA
[14] eyyām-ı: -A
[15] *Saadet günleri sürekli artsın.*
[16] H 46a, Ö 76a, T 59a, USA 52a: *Başlık* A: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥużūrına İrsāl Olındı T, USA
[17] semā-sīmālarına: sīmā-semālarına T, USA
[18] mütenāsıḳa: mütenāsife H, T, USA
[19] maʿẕeret-ḫᵛāh: maʿẕūret-ḫᵛāh USA

muʿtād(5)uñuzı hemvāre ārāyiş-i hestī eyleye[1]! Bāʿiş̱-i taḥrīk-i[2] berāʿa-i şermsārı, tüccār-ı Ḥaleb'den (6) Mīr-zāde Ḥüseyin Çelebi ʿāzim-i bendergāh-ı ʿuḳba oldı. Cenāb-ı Ḥaḳ, sizlere (7) ṭūl-i ḥayāt müyesser[3] eyleye! Muḳaddemen[4], müsāʿade-i ʿaliyyeñüz ile mālikāne taṣarrufında[5] (8) fāʾiz olduġı Zerzene Cezīresini[6] oġullarına ḳaṣr-ı yed ü ḥüccet itdirmegin, ḥālen (9) berāt içün cānib-i devlet-i ʿaliyyeye adam irsāl olınup bu peder-i vālā(10)-perverüñüzden[7] daḫı niyāzmend-i[8] nemīḳa-i şefāʿat[9] olduḳlarında [T 59b] ferʿ-i[10] bāb-ı (11) ricāya ictirā olındı. Taḫt-ı imkānda olan luṭfuñuz dirīġ[11] buyurılmaḳ bābında (12) luṭf u iḥsān Cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur.

79. Bu daḫı Rāmī Efendi'ye İsāle Olınmışdur[12]

(14) Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, efendi oġlum[13] ḥażretlerinüñ pīşgāh-ı maʿẕeret(15)-peẕīrlerine aḳsām-ı şerm[14] ü ḥicāb ile daʿavāt-ı bī-ġāyāt ve taḥiyyāt-ı ḫaclet(16)-simāt itḥāfı siyāḳında maʿrūż-ı bezm-revleri[15] budur ki, nāḳil-i nemīḳa-i şermnāki[16] ve (17) ʿaṭā-yı girān-sāyelerinden[17] Anṭākī Mūsā Efendi dāʿīleri, ser-çeşme-i ẓurūf-ı[18] (18) ḥurūfdan terṭīb-i demāġ eylemiş ve sevād-ı ḳuṣūr-ı[19] nesḫ-i naṣāyiḥle[20] ḳāniʿ olmış (19) dest ü

---

[1] eyleye: eyle H
[2] taḥrīk-i: -A, -H, -T, -USA
[3] müyesser: muḳadder Ö
[4] muḳaddemen: مقد H
[5] taṣarrufında: taṣarrufına H, Ö, T
[6] Zerzene Cezīresini: Zerzene Cerīdesini A, USA, revzene cerīdesini N, T
[7] vālā-perverüñüzden: dilā-perverüñüzden H, Ö
[8] niyāzmend-i: niyāzmendi H
[9] şefāʿat: şifā T, USA
[10] ferʿ-i: ḳarʿ-ı Ö
[11] luṭfuñuz dirīġ: luṭf bī-dirīġ Ö, luṭfuñuz bī-dirīġ T, USA
[12] H 46b, Ö 76b, T 59b, USA 52a: *Başlık* A: Mūmā İleyh Rāmī Efendi Ḥażretlerine Be-ṭarīḳ-i Ricā nüvişṭedür T
[13] saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, efendi oġlum: oġlum efendi Ö, -T, -USA
[14] şerm: شرب Ö
[15] bezm-revleri: bezmleri A, nerm-rūları Ö
[16] şermnāki: شركى A
[17] girān-sāyelerinden: girāne-sāyīlerinden T, USA
[18] ẓurūf-ı: ẓurūf u A, H, T, USA
[19] sevād-ı ḳuṣūr-ı: سوار قصور H
[20] naṣāyiḥle: naṣāyiḥler A

dehān-ı āb-keşān[1] zümresinden ṣalāḥ-ı ẓāhir[2] ile muttaṣıf [A 62b] (1) ve taḳvā-yı merʾiyye[3] ile mütekeyyif-i bī-āşinā-yı ʿilm ü[4] ʿamel-i dāʿīleri olup ḫᵛāhiş-i (2) cihet-i taʿayyüş, kendüye vāsıṭa-i ıżṭırāb olmaġın devlet-i ʿaliyye cānibine (3) şitāb idüp[5] dāʿīñüzden iltimās-nāme niyāzın[6], tīr-i hedef-i ihtimām idüp (4) her ḥarfi içün bu gūne niyāz ü[7] mülāzemet itmegin nemīḳa-i niyāz taḥrīrine ictirāda (5) ʿafvuñuza ittikā olındı. Cenāb-ı İlāhī, hemīşe bāb-ı iḳbālüñüzi, mülāzemet-i[8] ḥācetmendān (6) eyleye! Ḥuṣūl-i meʾmūl-i mümkinesi, vaẓīfe-i duʿāya taʿyīn[9] buyurılmaḳ, yine vesīle-i iktisāb-ı (7) s̱evāb idüginde şekk [T 60a] ü şübhe[10], istirāb buyurılmaḳ meʾmūldür[11]. باقی عزّ و دولت دائم باد *Bāḳī ʿizz ü devlet dāʾim bād*[12].

80. Bu daḫı Rāmī Efendi'ye İrsāl Olındı[13]

(9) Ḥażretlerinüñ reşkīn-sāz-ı Ḫavernaḳ-ı[14] serīr olan ferş-i nādī-i ḫaṭīrleri (10) sāḥasına dest-ḫoş-ı maḥfil-nişīnān-ı bālā olmaġa sezā olan şemmāme-i (11) ʿanberīn-nefḥa-i duʿā-yı[15] icābet-i intimāʾ ihdāsı maʿrażında[16] inhā-kerde-i peder-i vālā[17]-perverleri (12) budur ki, benüm saʿādetlü, mürüvvetlü[18] oġlum, efendi ḥażretleri! Raḳīme-res-i s̱enāverī el-Ḥāc[1]

---

[1] āb-keşān: āb-güşā T, USA
[2] ẓāhir: ẓāhire A, Ö
[3] taḳvā-yı merʾiyye: taḳvā-i merʾiyye A, taḳvā-yı mertebe H, USA, taḳvā-i mertebe T
[4] ü: -T
[5] idüp: -U
[6] niyāzın: niyāz-ı A
[7] bu gūne niyāz ü: bu gūne niyāza H, bir gūne niyāza Ö
[8] melāẕẕ-ı: mülāzemet-i A
[9] taʿyīn: taʿayyün T
[10] şekk ü şübhe: -H
[11] şekk ü şübhe, istirāb buyurılmaḳ meʾmūldür: istirāb buyurılmamaḳ mercūdur Ö, şekk ü şübhe, istirāb buyurılmamaḳ meʾmūldür USA
[12] *Bāḳī ʿizz ü devlet dāʾim bād*: *Bāḳī eyyām bād* A, *Bāḳī eyyām-ı saʿādet ü iḳbāl mübārek bād*, *Bi-rabbiʿl-ʿibād* H, *Bāḳī eyyām-ı ʿizz ü iḳbāl medīd bād* Ö: *Bâkî, yücelik ve mutluluk devamlı olsun.*
[13] H 47a, Ö 77a, T 60a, USA 52b: *Başlık* A: Rāmī Efendi Ḥażretlerine Ricā-nāme Żımnında Nüvişte Būd T, USA
[14] Ḫavernaḳ-ı: حوررونق H, T, USA
[15] duʿā-yı: duʿā T, USA
[16] maʿrażında: żımnda A
[17] vālā: dilā Ö
[18] mürüvvetlü: -T, -USA

(13) Ḥüseyin Aġā[2] bendeñüz, devletlü, saʿādetlü[3] Meḥmed[4] Pāşā Ḥażretlerinüñ etbāʿından (14) olmaġla meʾẕūnen[5] ṣıla-i raḥm ārzūsıyla rū-māl-i[6] ḫāk-pāy-ı saʿādete per-cünbān-ı[7] (15) şitāb olmışlardur[8]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, dāmen-būs-ı devlet-meʾnūslarıyla müstesʿad (16) olduḳda üzerinden ḥüsn-i naẓar-ı ʿināyet-es̱erleri bī-dirīġ buyurılmaḳ meʾmūldür. (17) Kendi[9] bende-i dīrīneñüzdür. Ẓāhir-i taʿrīfe de[10] ḥācet yoḳdur, hem[11] bizüm ve hem cenābuñuzuñ (18) çoḳ s̱ıḳletinde bulunduġı, muḥāṭ-ı ʿilm-i ʿālīleridür. Ol bābda luṭf u kerem (19) yine saʿādetlü[12] cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur. [A 63a]

81. Ṣubḥī Efendi'ye Teẕkīresidür[13]

(2) Ḥażretlerinüñ āyīne-i[14] rāsiḫü'l-erkān-ı iḳbālleri, hemvāre müstaḥkemü'l-esās (3) ve ṭāḳ-ı refīʿü'l-bünyān-ı[15] ʿizzetleri, ʿadīmü'l-indirāsları[16] [T 60b] olmaḳ daʿavātı miʿmār-ı kār(4)-ḫāne-i ezel ʿazze ve celle cenābından istidʿā siyāḳında ber-dāşte-i pederī budur ki, (5) firistāde buyurılan nemīḳa-i ʿanber-çekānuñuz vuṣūli[17] ḫāṭır-ı müştāḳumuzı, nāʾil-i[18] aʿlā-yı ṭabaḳāt-ı (6) neşāṭ idüp duʿā-yı ʿömr-ü devletüñüz[19] tekrār olınmışdur[20].

---

1 raḳīme-res-i s̱enāverī el-Ḥāc: raḳīme-rūşen-i s̱enāverī A, raḳīme-res-i s̱enāverī Moḥāç H, raḳīme-res-i s̱enā el-Ḥāc Ö, raḳīme-res-i el-Ḥāc T, USA
2 Aġā: -T
3 saʿādetlü: -T, -USA
4 Meḥmed: Ḥüseyin A, Ö
5 İzinli, diplomalı olarak
6 rū-māl-i: rū-māli A
7 per-cünbān-ı: pür-cenān-ı H
8 olmışlardur: olmışdur T, USA
9 kendi: kendü T, USA
10 ẓāhir-i taʿrīfe de: ẓāhiru't-taʿrīfe de A, ẓāhiren taʿrīfe de T, USA
11 yoḳdur, hem: yoḳ, hem A, Ö, yoḳdur USA
12 ol bābda luṭf u kerem yine saʿādetlü: ol-bābda luṭf u ʿināyet saʿādetlü A, luṭf u ʿināyet yine Ö, luṭf u kerem T, luṭf u kerem yine saʿādetlü USA
13 H 47a, N 75b, Ö 77b, T 60a, USA 53a: *Başlık* A: Ṣubḥī Aḥmed Efendi'ye Teẕkeredür Ö
14 āyīne-i: ebniye-i H, T, USA
15 -bünyān-ı: -beyān-ı H, -ʿünvān-ı Ö
16 ʿadīmü'l-indirāsları: ʿadīm-i indirāsları N
17 vuṣūli: vuṣūl-i Ö, T, USA
18 müştāḳumuzı, nāʾil-i: müştāḳumuzı A, müştāḳumuz, nāʾil-i H
19 devletüñüz: devletüñüzi N
20 olınmışdur: ḳılınmışdur A, N, Ö, ḳılınmışdur, bāḳī H

82. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür[1]

(8) Ḥażretlerinüñ pīşgāh-ı maʿālī-penāhlarına eşref-i ikrāmāt ve aṭyeb-i iʿẓāmāt ile (9) daʿavāt-ı maʿẕūrāne[2] ve taḥiyyāt-ı mecbūrāne itḥāfı[3] żımnında nermī-i rūy-ı bī-vāḳıʿa-ı (10) şermsārānemüz iḳtiżāsıyla ʿarż[4]-dāşt-ı maḥcūbānemüz[5] budur ki, benüm saʿādetlü (11) oğlum! Nemīḳa-i iʿtiẕār-res, ḳuluñuzdan evvel[6] taʿalluḳ-gerde-i naẓar-ı iltifātuñuz olmaḳ iddiʿāsında[7] (12) olup ḫāk-pāy-ı saʿādete[8] rū-māle şitābān olmağın cānib-i peder-i duʿā-güsterden (13) ḫᵛāhende-i[9] ves̱īḳa-i şefāʿat olmağla taḥrīrine cesāret[10] olındı. Mezāriʿ-i āmāl-i ḥācetmendān-ı[11] māye-i (14) irtivāʾ olan cūybār-ı ʿināyetlerinden şāyān-ı nīm-ḳaṭre-i teveccüh buyurılmaḳ bābında (15) luṭf u kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur[12].

83. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür[13]

(17) Ḥażretlerinüñ leb-i edeble çeşm-i münīrleri būs olınup mübārek [T 61a] ḫāṭır-ı şerefnākları (18) istiḳṣāsı[14] ẕeylinde maʿrūż-ı dāʿī-i devletleri [N 76a] oldur[15] ki, benüm oğlum! Cenāb-ı İlāhī (19) ḥażretleri, ẕāt-ı kerīmu'ṣ-ṣıfātuñuzı[16] minaṣṣa-i ʿizzetde muḳīm idüp sāye-i ʿināyetüñüzi [A 63b] (1) mefāriḳ-i devlet-cūyāndan zāʾil eylemeye. Āmīn[17]! Eşref-i evḳātda mülaṭṭife-i ʿināyet(2)-endūzları pertev-baḫş-ı bāṣıra-i intiẓārumuz olup

---

[1] H 47b, Ö 77b, T 60b, USA 53a: *Başlık* A: Rāmī Efendi Ḥażretlerine Şefāʿat-nāmesidür T
[2] maʿẕūrāne: müteʿaẕẕirāne A, T, USA
[3] itḥāfı: itḥāf T, USA
[4] ʿarż: ʿarża Ö
[5] maḥcūbānemüz: maḥbūbānemüz A, H, T
[6] ḳuluñuzdan evvel: ḳuluñuz evvelden A, Ö
[7] iddiʿāsında: istidʿāsında H, T, USA
[8] olup ḫāk-pāy-ı saʿādete: ḫāk-pāy-ı USA
[9] ḫᵛāhende-i: ḫᵛāhend-i A
[10] taḥrīrine cesāret: taḥrīr A
[11] ḥācetmendān-ı: ḥācetmendāna Ö
[12] u kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur: u iḥsān cenāb-ı kerīmü'ş-şānlarınuñdur Ö, kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur USA
[13] H 47b, N 75b, Ö 77b, T 60b, USA 53b: *Başlık* A: Rāmī Efendi Ḥażretlerine Ḍarāʿat-nāmesidür T, USA
[14] istiḳṣāsı: istiḳżāsı H, N, T, USA
[15] oldur: budur T, USA
[16] kerīmu'ṣ-ṣıfātuñuzı: kerīmu'ṣ-ṣıfātların T, kerīmu'ṣ-ṣıfātlarını USA
[17] āmīn: -N, -T, -USA

binā-yı[1] daʿavāt-ı ʿömr-ü devletüñüz (3) ez-ser-i iḫlāṣ teʾsīs[2] olınmışdur. باقى ايّام دولت متزايد باد *Bāḳī eyyām-ı devlet mütezāyid bād*[3].

84. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür[4]

(5) Ḥażretlerinüñ maʿrūż-ı[5] vālā-cenāb-ı iḳbāllerine şāyān-ı ikrāmāt-ı mütenāsibe (6) ve iclālāt-ı mütenāsıḳa[6] ile daʿavāt-ı icābet-endūd ve taḥiyyāt-ı iṣābet(7)-ālūd īs̱ārına müteʿāḳıb lāzıme-i iftiḳār-ı ẕihn-i[7] veḳḳādları teʾdiyesi[8] żımnında (8) ʿarża-dāşte-i dāʾī-i[9] ḳadīm budur ki, benüm nūr-ı dīdem ḥażretleri! Bāʿis̱-i taḥrīk-i yerāʿa-i[10] (9) ḫulūṣ, el-Ḥāc ʿAlī Aġā ḳulları[11] ḳadīmden gül-bāng-keş-i[12] mevkib-i iḳbālüñüz olmaġla (10) sezāvār-ı naẓar-ı iltifāt buyurıldugı meşhūd-ı edvārdur[13]. Ḥālā baʿż-ı aḥvāline[14] (11) temşiyet ümīdiyle āsitāne-i[15] devlet-i ʿaliyye cānibine mürācaʿāt ve ādemīsi[16] ḳulların (12) irsāl idüp bu dāʿī-i devletlerinden daḫı vesīle-cūy-ı nemīḳa-i şefāʿat (13) olmaġla tasṭīrine ictirā[17] olındı. ʿĀleme bez̠l-i envār iden āfitāb-ı (14) ʿināyet-i himmet-perverlerinden[18] [T 61b] ḥiṣṣe-yāb-ı ḥırmān buyurmaları[19], aḳreb istidʿāmızdur. Mezbūr (15) bendeleri me'lūf-ı muḫāṭaba ve mükātebeñüz olmaġla yine feyż-i mücellā-yı ʿināyetleriyle (16) muʿāmele

---

[1] binā-yı: tebādi T, USA
[2] teʾsīs: tersīl A, H
[3] *Bāḳī eyyām-ı devlet mütezāyid bād*: -A, -N, -Ö: *Devlet günlerin sürekli artsın.*
[4] H 47b, Ö 78a, T 61a, USA 53b: *Başlık* A: Bu Daḫı Rāmī Efendi'yedür Ki, Ẕikr Olınır H, Rāmī Efendi Ḥażretlerinedür T, USA
[5] maʿrūż-ı: -H, maʿraż-ı Ö, taʿarruż-ı T, USA
[6] mütenāsıḳa: mütenāsife H, T, USA
[7] ve taḥiyyāt-ı iṣābet-ālūd īs̱ārına müteʿāḳıb lāzıme-i iftiḳār-ı ẕihn-i: ve taḥiyyāt-ı iṣābet-enver īs̱ārına müteʿāḳıb lāzıme-i iftiḳār-ı ẕihn-i A, -H
[8] veḳḳādları teʾdiyesi: vaḳārları nādiyesi H, T
[9] dāʾī-i: -A, -H, -T, -USA
[10] taḥrīk-i yerāʿa-i: taḥrīr-i yerāʿa-i A, taḥrīk-i berāʿa-i H, T
[11] ḳulları: -H
[12] gül-bāng-keş-i: كلبانكش T, USA
[13] meşhūd-ı edvārdur: meşhūd-ı evrāddur A, N, rū-edādur H, T, USA
[14] aḥvāline: aḥvāle T, USA
[15] āsitāne-i: -T
[16] ve ādemīsi: vādīsi H
[17] tasṭīrine ictirā: şaṭrına icrā A, tasṭīrine icrā H, şaṭrına ictirā T
[18] himmet-perverlerinden: himmet-perverleri A, heme-perverlerinden T, USA
[19] ḥırmān buyurmaları: fermān buyurmaları A, ḥırmān buyurmamaları H, Ö

buyurılmadan ve bu peder-i ḫᵛāhişgerlerin[1] memnūn u maḥẓūẓ buyurılmaḳ[2], ẕāt-ı ʿālīlerinden mercūdur[3].

85. Bu daḫı Rāmī Efendi Ḥażretlerinüñ Bezm-i Dil-ārālarına Şāḫçe-i Duḫān İhdāsıyla İrsāl Eyledügi Mektūb-ı Belāġat-maşḥūbıdur[4]

(18) Ḥażretlerinüñ leb-i edeb ile[5] çeşm-i münevverleri būs olınduḳdan ṣoñra ʿarża(19)-dāşt-ı dāʿī-i ḳadīmleri budur[6] ki, cenāb-ı niẓām-baḫş-ı[7] mürekkebāt-ı māʾu[8] ṭīn [A 64a] (1) vücūd-ı maʿālī-siriştlerin hemvāre ārāyiş-i[9] müttekā-yı ʿizz ü temkīn eyleyüp (2) sāye-i kerīmānelerin[10] mefāriḳ-i aḫillādan zāʾil eylemeye. Āmīn[11]. Benüm devletlü[12], ʿināyetlü, (3) nūr-ı dīdem, efendi oğlum ḥażretleri, bir iki defʿa müteʿāḳıben niyāz-nāme-i şevḳ-i (4) ümīdle[13] taṣdīʿe cesāret olınmışdı[14]. [N 76b] Ḥālā nemīḳa-resān-ı duʿā, Çūḳa(5)dār Aḥmed Aġā ḳuluñuz bu ṭarafa geldükde muḳaddemā Şām-ı şerīfde muʿārefe-i sābıḳa(6)muz ḥasebiyle ziyāret-ḫāne-i pederīden fāriġ olmayup ḥüsn-i iḫlāṣlarından[15] (7) memnūn olmışuzdur. Merḥūm Silaḥdār Muṣṭafā Pāşā’nuñ[16] şöhret-i tāmme[17] ile (8) zebān-zed-i[18] tuḥfe-şināsān-ı ʿArabistān olan bir ābnūs duḫān (9) çıbuġın [T 62a] merḥūm müşārün

---

[1] buyurılmadan ve bu peder-i ḫᵛāhişgerlerin: buyurılmadan bu peder-i ḫāhişlerinden A, buyurılmadan bu peder-i ḫᵛāhişgerlerin Ö, ve bu peder-i ḫᵛāhişgerlerin T, USA
[2] u maḥẓūẓ buyurılmaḳ: buyurılmaḳ A, buyurmaḳ Ö
[3] ẕāt-ı ʿālīlerinden mercūdur: ricā olınır A, Ö
[4] H 48a, N 77a, Ö 78b, T 61b, USA 54a: *Başlık* H: Rāmī Efendi Ḥażretlerinüñ Bezm-i Dil-ārālarına Şāḫçe-i Duḫān İhdāsıyla İrsāl Eyledügi Mektūb-ı Belāġat-maşḥūbıdur T, USA
[5] edeb ile: edeble N, T, USA
[6] ḳadīmleri budur: ḳadīmleridür H, Ö, T, USA
[7] cenāb-ı niẓām-baḫş-ı: cenāb-ı baḫş-ı N
[8] māʾu: māʾī vü A, māʾ T, USA
[9] ārāyiş-i: -T, -N
[10] kerīmānelerin: kerīmānların N, girānmāyelerin Ö
[11] āmīn: -T, -USA
[12] devletlü: -T, -USA
[13] şevḳ-i ümīdle: şevḳ-āmīz ile Ö, şevḳ-i ümīdiyle N, T, USA
[14] olınmışdı: olındı H
[15] iḫlāṣlarından: iḫlāṣından T, USA
[16] Muṣṭafā Pāşā’nuñ: Muṣṭafā’nuñ USA
[17] şöhret-i tāmme: şöhret-nāme H, T
[18] zebān-zed-i: zebān-zede-i N, T, USA

ileyh, yādigār olmaḳ vechiyle[1] bu pederüñüze ihdā (10) buyurmışlar idi. Vāḳıʿan naẓīri nā-yāb[2] olmaḳ gerekdür. Dervīş (11) Buhārī-nām bir üstād çend māh[3] zaḥmetle ḥuṣūle getürdügi merḥūmdan[4] (12) mesmūʿdur. Tafṣīl-i aḥvāli[5] nemīḳa-resān ḳuluñuzuñ[6] daḫı ziyāde maʿlūmıdur. (13) Lākin şöhreti ẕātına yā ẕātı şöhretine ġālib olduġun bu duʿācuñuz (14) ḥükm idemem, ḥattā kirāren devletlü oġluma irsāl dāʿiyesi ḫāṭır-ı faḳīrden (15) ser-zede olmış iken[7] vilāyetden vilāyete, ihdāya lāyıḳ ve[8] cenāb-ı saʿādetlerinüñ (16) naẓar-ı nādir-pesendine [N 77a] muvāfıḳ düşmemek mülāḥaẓası bāʿis̱-i teʾḫīr olınmış idi[9]. (17) Aḥmed Aġā ḳuluñuz, o çıbuġuñ s̱ebāt ü[10] zevālinden pürsān olduḳda[11] (18) henüz āsūde-i ser-i mīḫ-i taʿẓīm olduġın[12] göricek "Meded! Devletlü reʾīs (19) efendi ḥażretlerine bundan aʿlā hediyye[13] olmaz, şāyed ḥaẓẓ iderler." diyü; [A 64b] (1) bendelerine daḫı mūcib-i naẓar-ı ʿināyetleri olınur, diyü[14] fuʾād-ı[15] şevḳümüzi taḥrīk (2) itmekle irsāle cesāret olındı. Bu pederüñüz vicdānuñda[16] şeyʾ-i nāçīzdür. Lākin (3) Cenāb-ı Ḥaḳ, belki derece-i[17] vech-i ḳabūle muvaffaḳ eyleye. Āmīn[18].

---

[1] vechiyle: vechile N, vechi Ö
[2] buyurmışlar idi. Vāḳıʿan naẓīri nā-yāb: buyurmışlar idi. Vāḳıʿan naẓīri tābān A, H, N, buyurmışlardı. Vāḳıʿan naẓīr tābān T, USA
[3] māh: mihr A, māha Ö
[4] merḥūmdan: merḥūm müşārün ileyhden N
[5] aḥvāli: aḥvāl N
[6] ḳuluñuzuñ: ḳuluñuzdan T, USA
[7] olmış iken: olmış-iken A, T, Ö, USA, olmışken N
[8] ve: -N
[9] olınmış idi: olınmışdur A, olınmışdı T, USA, olınmış-ıdı N
[10] ü: -N
[11] olduḳda: olınduḳda Ö
[12] olduġun: olduġın A, T
[13] hediyye: hedāyā N
[14] bendelerine daḫı mūcib-i naẓar-ı ʿināyetleri olınır, diyü: bendelerine daḫı mūcib-i naẓar-ı ʿināyetleri olur, diyü H, -N, -T, -USA, bendelerine daḫı mūcib-i naẓar-ı ʿināyetleri olur, diyü Ö
[15] fuʾād-ı: ḳuvvād-ı H, N, T
[16] pederüñüz vicdānuñda: pederüñüz vicdānında H, Ö, pederüñüzüñ vicdānuñda T, pederüñüzüñ vicdānında USA
[17] belki derece-i: derece-i H, -Ö
[18] āmīn: -H, -T, -USA

86. Bu daḫı Rāmī Efendi Cenābınadur[1]

(5) Ḥażretlerinüñ melāẕẕ-ı[2] ḥācetmendān-ı ʿālem[3] olan nādī-i muḥteremlerine şāyān (6) taʿẓīmāt-ı mutażarrıʿāne ve[4] tekrīmāt-ı mütevāżıʿāne[5] ile [T 62b] revāc-engīz-i bāzār-ı rūḥāniyyūn (7) olacaḳ kālā-yı nev-naḳş-ı daʿavāt-ı maṭbūʿa ve naḳl-i meclis-i ḳudsiyān[6] (8) olacaḳ[7] taḥiyyāt-ı tāze-taʿbīr maḳūlesi ihdā[8] ẕeylinde ʿarża-dāşt-ı peder-i ḫulūṣ(9)-perverleri budur ki, vesīle-i īṣāl, ruḳʿa-i ibtihāl-i Ḥaleb-i Nābī, Çeşmī(10)-zāde ʿAbdu'l-ḥalīm Efendi, ḥaḳ budur ki, cenāb-ı kerīmü'ş-şānlarınuñ daʿī-i bī(11)-iḫtiyārı[9] ve s̱enākār-ı cān-sipārları zümresinden[10] olup Ḥaleb'e geldükleri (12) eyyāmdan berü duʿā-yı devletüñüz, aḳdem-i umūrı ve zümre-i medāyiḥ ü[11] s̱enāñuz, (13) mültezim-i şuʿūrı olduġundan ġayrı ḳābiliyyet ü[12] istiʿdādı ve ḥüsn-i (14) ṭabīʿat-ı māder-zādı müsellim-i emcāddur. Maḥāsin-i ḫıṭṭa-i dil-nişīn ve leṭāfet-i (15) inşā-yı metīn vāṣıl-ı ḥayyiz-i[13] istiʿdāddur. Bu pederüñüze Şām u Ḥaleb'de[14] (16) olan ʿalāḳa-i iḫtiṣāṣı ḫod verā-yı taḥrīrdür. Ḥaḳḳında ḫāṣṣeten[15] naẓar-ı (17) iksīr-perverüñüzi[16] ricā iderüm. Her ne ḳadar naẓar-kerde-i ʿināyetüñüz[17] olur ise sezādur[18]. (18) İn-şāʾa'llāhu teʿālā[19], cenāb-ı kerīmüñ daḫı naẓar-ı ʿālīleri, ehl-i (19) istiḥḳāḳ tefaḳḳudında olduġı meşhūr-ı[20] dīde-i

---

[1] Ö 79a, T 62a, USA 54b: *Başlık* A: Rāmī Efendi Ḥażretlerine Çeşmī-zāde Tavṣiyesine Taḥrīrdür T, USA
[2] melāẕẕ-ı: mülāzım-ı A
[3] ḥācetmendān-ı ʿālem: ḥācetmendān Ö
[4] ve: -A
[5] mütevāżıʿāne: mütevāṣifāne A
[6] olacaḳ kālā-yı nev-naḳş-ı daʿavāt-ı maṭbūʿa ve naḳl-i meclis-i ḳudsiyān: -T
[7] olacaḳ: ola Ö, olıcaḳ T, USA
[8] maḳūlesi ihdā: maḳbūle ihdāsı A, maḳūle ihdā Ö
[9] bī-iḫtiyārı: bī-iḫtiyār Ö, T, USA
[10] zümresinden: zümresinde A
[11] zümre-i medāyiḥ ü: zemzeme-i Ö
[12] ü: -A
[13] metīn vāṣıl-ı ḥayyiz-i: metīn vāṣıl-ı ḥayyiz ve A, metīni vāṣıl-ı ḥayyiz-i Ö
[14] Ḥaleb'de: Ḥaleb'den A
[15] ḫāṣṣeten: ḫāṣṣe-i USA
[16] iksīr-perverüñüzi: iksīr-perverüñüz A, Ö
[17] her ne ḳadar naẓar-kerde-i ʿināyetüñüz: her ne-ḳadar naẓar-kerde-i ʿināyetüñüz A, ve naḳd-i naẓaruñuzda ʿināyetger T, ve naḳd-i naẓaruñuzda ʿināyetüñüz USA
[18] olur ise sezādur: olursa A, olur-ısa T, USA
[19] teʿālā: -T
[20] meşhūr-ı: meşhūd-ı Ö

taṣavvurumdur[1]. [A 65a] (1) Fī-nefsi'l[2]-emr, gül ü reyāḥīn isḳāsından ġayrı maḥalle ṣarf olınmaḳ daḫı[3] cūybār-ı (2) ʿināyete ġadr ve aġṣān-ı meyvedār terbiyesinden mā-ʿadā şeyʾe[4] ḥavāle olınmaḳ (3) pertev-i āfitāb-ı iltifāta ḥayf ʿadd[5] olınduġı cenāb-ı [T 63a] saʿādetüñ daḫı (4) taʿalluḳ-gerde-i ṭabīʿat-ı ʿaliyyesidür[6]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, şeref-yāfte-i būs-ı (5) enāmil-i feyż-nis̱ār olınduġında[7] ḫāṣṣeten mülāzımān-ı dergāh-ı cerīdesine (6) ilḥāḳ[8] ile dāʿīñüzüñ daḫı çerāġ-ı ümīdini fürūzān buyurmaḳ[9] bābında (7) luṭf u kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur[10].

87. Ḥalep Ḳāḍısı iken Fevt Olan Emru'llāh Efendi'nüñ Eytāmı Şefāʿatiyle Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ṣavbına Nüvīştedür[11]

(10) Ḥażretlerinüñ maʿrıż-ı[12] esḫā ve mevḳif-i esnālarına[13] taʿẓīmāt-ı kāmile (11) ve tekrīmāt-ı şāmile ile refʿ-i ʿarīża-i[14] duʿā żımnında ber-dāşte-i dāʿī-i dīrīn (12) budur ki, benüm devletlü, saʿādetlü[15] oġlum, efendi ḥażretleri! Ḫıṭṭa-i Ḥaleb'de muḳīm-i seccāde-i (13) şerīʿat olan Emru'llāh Efendi nā-murād bi-emri'llāhi teʿālā, [N 77b] ʿāzim-i maḥkeme-i kübrā-i[16] (14) uḫrā olmışlardur[17]. و كان امر الله قدراً مقدوراً *Ve kāne emru'llāhi*

[1] taṣavvurumdur: taṣvīrümdür A
[2] fī-nefsi'l: nefsü'l T, USA
[3] daḫı: -A
[4] terbiyesinden mā-ʿadā şeyʾe: terbiyesinden mā-ʿadā A, türbesinden mā-ʿadā şeyʾe T, USA
[5] ʿadd: -T, -USA
[6] ʿaliyyesidür: ʿulyāsıdur Ö
[7] olınduġında: olduġunda Ö, olduġundan T, USA
[8] ilḥāḳ: ḳayd T, USA
[9] buyurmaḳ: buyurılmaḳ T, USA
[10] kerīmü'ş-şānuñdur: kerīmü'ş-şānlarınuñdur Ö
[11] H 49b, N 77a, Ö 80a, T 63a, USA 55a: *Başlık* H: Ḥalep Ḳāḍısı İken Fevt Olan Emru'llāh Efendi'nüñ Eytāmı Şefāʿatiyle Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerine Ricā-nāmedür T, USA
[12] maʿrıż-ı: maʿrūż-ı T, USA
[13] esnālarına: āsitānlarına A
[14] ʿarīża-i: ʿarża-i A
[15] devletlü, saʿādetlü: saʿādetlü A, T, USA, devletlü N
[16] kübrā-i: kübrā-yı Ö, USA
[17] olmışlardur: olmışdur Ö

ḳaderen maḳdūra[1]. Ḥażret-i Bārī̄, cenāb-ı (15) saʿādete ʿömr-i ṭavī̄l iḥsān eyleye[2]! Lākin merḥūm düyūn-ı nā-maḥṣūreye (16) ibtilāsı[3] gibi emrāż-ı ʿādī̄deye mübtelā olmaġın geldügi günden berü[4] (17) daḫı firāş-ı[5] nā-tüvānī̄den ser-ber-āverde olmaḳ müyesser olmayup (18) tedbī̄r-i edā-yı deyn degül tedbī̄r-i taṣḥī̄ḥ-i bedene bile ḳudret bulamayup ʿāḳıbet (19) hücūm-ı leşker-i cān-güdāz u[6] emrāż, binā-yı terkī̄b-i vücūdın [T 63b] taḫrī̄b idüp [A 65b] (1) eytām u etbāʿı birbirine mütekāfil düyūn-ı vāfire[7] taḥtında esī̄r olduḳlarından (2) ġayrı[8] āsitāneye muʿāvedet[9] itdükleri ṣūretde zād-ı rāh ve kirāʾe-i (3) ḥammālden[10] bile ʿāciz[11] ü nā-tüvān, giryān ü biryān[12], pā-beste-i künc-i ġurbet[13] ü aḥzān (4) olup ḳalmışlardur. Eger dest-gī̄rī̄-i veliyyü'n- niʿam[14], ḥal-i perī̄şānlarına merḥamet-resān (5) olmaz ise[15] eṭfāl ü ʿıyāli, āsitāne-i devlete ʿavdet içün dereke-i[16] cerr (6) ü suʾāle nüzūldan ġayrı çāre bulamayup[17] āsitāneye vuṣūlleri taḳdī̄rinde (7) dest-i ġuramāda, ebeden giriftār-ı[18] şikenc-i zindān olacaḳları[19] emr-i muḥaḳḳaḳdur. Ḥaḳ (8) budur ki, bu nā-murādlara [N 78a] bu maḥalde çāre-sāzlıḳ[20] aḳvā-yı ḥasenāt ve aḳbel-i (9) taṣadduḳāt olacaġı lā-reybdür[21]. Ḥāllerine merḥameten[22], ḥālā aḥālī̄-i Ḥaleb ve ḥükkām-ı belde[23] (10)

---

1 و كان امر الله قدراً مقدوراً: و كان امر الله قدر مقدور A, H: *Allah'ın işi takdir edilmiş ve yerine gelmiştir.* Kur'ân-ı Kerim; Ahzab: 38.

2 eyleye: -T, -USA

3 ibtilāsı: mübtelāsı Ö

4 berü: beri A, H, N, T, USA

5 firāş-ı: ferāmūş-ı N

6 -güdāz u: -güẕār-ı A, H, N, T, USA

7 vāfire: vāfir H

8 ġayrı: -H

9 muʿāvedet: muʿāvenet A, T, USA

10 kirāʾe-i ḥammālden: kerāre-i ḥammālden H, N, T, USA, kerāre-i aḥmālden Ö

11 ʿāciz: ḥāciz A

12 ü biryān: -H

13 ġurbet: ʿazī̄met A

14 veliyyü'n- niʿam: evliyā-yı niʿam H, T, N, Ö, USA

15 olmaz ise: olmazsa A, H, T, Ö, USA

16 dereke-i: derece-i H, Ö

17 bulamayup: bulmayup A, T

18 giriftār-ı: girift-i A, N, T

19 olacaḳları: olıcaḳları N

20 çāre-sāzlıḳ: چارسالق T, USA

21 olacaġı lā-reybdür: olacaġı lā-büddür A, olıcaġı lā-reybdür N

22 merḥameten: merḥamet H, N, T

23 belde: beled Ö

südde-i veliyyü'n-niʿamīye ʿarż-ı ricā-yı[1] merḥamet itmişlerdür. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, yevm-i (11) fevtinden[2] tekmīl-i müddete dek eytāmına[3] ibḳā ḫuṣūṣında, cenāb-ı saʿādetüñüzüñ daḫı (12) ṣudūr-ı[4] mesāʿī-i müşfiḳānesi sebebiyle ḥiṣṣe-yāb-ı s̱evāb-ı bī-ḥisāb (13) olmaġa teveccüh-i eşrefüñüz[5] ṣudūrı, aḳdem mesʾūlātumuzdur. Merḥūmuñ evlād (14) ü[6] ʿıyālinüñ zükūr u inās̱ı, şebān-rūz ḫāne-i müstemendānemüze[7] mülāzım (15) olup [T 64a] ġam u endūhlarına[8] müşterek olmışuzdur. Ḥażret-i Ḥaḳ[9], bu nā-murād(16)laruñ endūhın, çend māhda sürūra taḥvīl eyleye[10]. Cenāb-ı saʿādet (17) ḥaḳḳında duʿā-yı ḫayrlarınuñ müşāhede-i teʾs̱īrine dīde-güşā-yı intiẓāruz[11]. باقی باد *Bāḳī bād*[12].

88. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür[13]

(19) Ḥażretlerinüñ mecrā-yı zülāl-i merāḥim ve mevrid-i cūybār-ı mekārim olan nādī-i [A 66a] (1) ʿināyet-i inṣāflarına[14] taʿẓīmāt-ı şāmile ve tekrīmāt-ı kāmile ile erḳā-yı daʿavāt-ı (2) icābet-peyvend[15] ve ezkā-yı taḥiyyāt-ı iṣābet-pesend īs̱ārı ḫilālinde ʿarża(3)-dāşt-ı[16] dāʿī-i devletleri budur[17] ki, benüm saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü[18] nūr-ı bāṣıra-i iftiḫārum,

[1] veliyyü'n-niʿamīye ʿarż-ı ricā-yı: veliyyü'n-niʿam ʿarż-ı ricā-yı A, veliyyü'n-niʿamīyeye ʿarż-ı ricā-yı H, veliyyü'n-niʿamiye ʿarż-ı ricāʾ-i N, veliyyü'n-niʿamīyeye ʿarż-ı ricāʾ-i T, veliyyü'n-niʿameye ʿarż-ı ricāʾ-i USA
[2] fevtinden: -A
[3] eytāmına: itmāmına A
[4] saʿādetüñüzüñ daḫı ṣudūr-ı: saʿādetüñ tez̠kīreci daḫı ṣudūr-ı A, saʿādetüñüzüñ daḫı ẓuhūr-ı Ö
[5] olmaġa teveccüh-i eşrefüñüz: olmaġla teveccüh-i eşrefüñüz A, olmaġa teveccüh-i eşrefüñüze T
[6] ü: -U
[7] müstemendānemüze: müstemendānede T, USA
[8] ġam u endūhlarına : ġam endūhlarına A, H, T, USA, ġam endūhın N
[9] Ḥaḳ: Allāh A, Ö
[10] eyleye: eyle A, N
[11] intiẓāruz: intiẓārdur A
[12] *Bāḳī bād*: -A, -T, -USA, bāḳī Ö: *Sürekli olsun.*
[13] H 50a, Ö 80b, T 64a, USA 56a: *Başlık* A: Rāmī Efendi Ḥażretlerine Şefāʿat Żımnında Ricā-nāmesidür T, USA
[14] inṣāflarına: ittiṣāflarına T, USA
[15] peyvend: peyvende A
[16] -dāşt-ı: -dāşte-i H
[17] devletleri budur: devletleridür A, T, USA
[18] saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü: saʿādetlü, ʿināyetlü A, devletlü, ʿināyetlü H, Ö, devletlü T, USA

(4) efendi oġlum[1] ḥażretleri! Cenāb-ı münşī-i devāʾir-i semāvāt ve müdebbir-i[2] umūr-ı (5) kāʾināt cellet ḳudretuhu[3] ḥażretleri, maṣdar-ı ḥasenāt ve mekmen-i ḫayrāt olan (6) vücūd-ı ahālī-nevāzların müttekā-yı ʿizz ü nāzda dāʾim ü s̱ābit eyleye! Āmīn[4]. Kendi (7) bāb-ı devlet-meʾābuñuz[5] müntesiblerinden ve maʿcūn-ı iltifāt-ı kerīmüñüz teşnedārlarından[6] (8) Diyār-ı Bekrī Ḥācı-zāde[7] Yūsuf Efendi, el-ḥaḳ[8], celāʾil ü ḫaṣāʾil ile ḥālī[9] ve (9) ve envāʿ-ı maʿārif ü feżāʾil[10] ile mālī meşāhīr-i fużelā ve eʿālī-i ʿulemādan müʾeddeb ü maʿmūr (10) ve ʿāḳil ü vaḳūr[11] dāʿīleri olup istiʿdād-ı ẕātīlerine[12] nisbet ile şeyʾ-i (11) yesīr ve nān-pāre-i cüzʾiyyesi[13] olan [T 64b] Diyār-ı Bekr'de vāḳıʿ Fātiḥ Meḥmed Pāşā tevliyetiyle (12) iktifāʾ[14] ve ʿillet-i maʿāş-ı ehl ü ʿıyāline medār üzre iken dest-zede-i taṣarruf-ı (13) nā-sezāyān olup bi'ż-żarūre, dāʿiye-i istibḳāʾ ve niyyet-i istiʿṭāʾ ile (14) südde-i ʿināyetüñüze ilticā memerrinden[15] belde-i Ḥaleb'e uġrayup bu peder-i s̱enāverüñüz ile[16] ʿaḳd-i (15) rābıṭa-i istīnās itmegin anlaruñ liyāḳat-ı ẕātı[17] ile nān-päresi (16) ve bāb-ı saʿādetüñüze intisāb ile cenābuñuzuñ ʿulüvv-i himmet ve ġalebe-i mekremet (17) ü şefḳatlerinden mīzān-ı[18] taḫmīn ve iʿtibārda vezn itdükçe ḥuṣūl-i meʾmūl-i[19] (18) cānibi, ṣūret-i sühūletde müşāhede olmaġın[20], anları zaḥmet-i ṭarīḳ (19) ve cenābuñuzı hem-dem-i ibrām-ı şefevī

---

[1] oġlum: -T, -USA
[2] müdebbir-i: müdebbirāt A
[3] *Onun şanı yücedir.*
[4] āmīn: -T, -USA
[5] devlet-meʾābuñuz: devlet-meʾābuñuza A, H, T, USA
[6] teşnedārlarından: neşʾedārlarından Ö
[7] Ḥācı-zāde: Çārcı-zāde A, H, Ḫāricī-zāde T, USA
[8] el-ḥaḳḳ: ancaḳ A
[9] ḥālī: ḫālī H
[10] maʿārif ü feżāʾil: muʿārefet A, maʿārif H, T, USA
[11] vaḳūr: merḳūm T, USA
[12] ẕātīlerine: ẕātlarına A
[13] cüzʾiyyesi: cüzʾīsi Ö, T, USA
[14] iktifāʾ: اتفا A
[15] memerrinden: memerrinde A, H, T, USA
[16] ile: -A, daḫı Ö
[17] ẕātı: ẕātiyye Ö
[18] mekremet ü şefḳatlerinden mīzān-ı: mekremet ü şefḳatlerinden mīzān u A, H, şefḳat ü mekremetlerin mīzān u T, USA
[19] itdükçe ḥuṣūl-i meʾmūl-i: itdükde ḥuṣūli meʾmūli A, itdükçe ḥuṣūli meʾmūli T, itdükçe ḥuṣūli meʾmūl-i USA
[20] olmaġın: olınmaġın H, Ö

olmaḳdan ṣıyānet ḳaṣdıyla luṭf u [A 66b] (1) keremüñüze iʿtimāden[1] ḥuṣūl-i merāmına taʿahhüd vechi ile[2] bu ṭarafda teʾḫīr ü tevḳīfe[3] (2) tecāsür olındı[4]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, tevliyet-i maʿhūdesiyle ednā teveccüh-i çāre-fermānuñuz[5] (3) iʿmāliyle anları iḥyā ve bu pederüñüzi, şermendelikden rehā buyurılmaḳ, nuḫbe-i āmālümüzdür[6]. (4) Bāḳī luṭf u[7] kerem, cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur.

89. Bu daḫı Ser-nāme-i Memdūḥdur[8]

Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü nūr-ı bāṣıra-i ümmīdüm, efendi oğlum دام مكرما *dāme mükerremen*[9], ḥażretlerinüñ leb-i edeble çeşm-i maʿālī-şināsları taḳbīli żımnında maʿrūż-ı dāʿī-i devletleri budur ki, ḥażret-i rābıṭ-bend-i daḳāyıḳ-ı imkān *cellet ʿaẓīmetühü*, ẕāt-ı şeref-perverlerin hemvāre ārāyiş-i maḳāṣir-i ʿizz ü emān eyleyüp ẓıll-ı medīd-i ʿināyetlerin mefāriḳ-i aṣdiḳādan zāʾil eylemeye. Āmīn. بحرمت اشرف المرسلين، بعذا *Bi-ḥurmeti eşrefi'l-murselīn, biʿuẕren*[10].

90. Mūmā İleyh Rāmī Efendi'ye İstişfāʿ Siyāḳında Niyāz-nāmesidür[11]

(6) Ḥażretlerinüñ nādī-i muḥabbet-niẓām ve mevḳiʿ-i[12] refīʿ-i mekremet-ittisām[13] vālā maḳāmlarına (7) eşmel-i[1] taʿẓīmāt [N 78b] ve ecmel-i tekrīmāt ile erḳā-yı [T 65a] daʿavāt-ı

---

[1] keremüñüze iʿtimāden: ekremüñüze iʿtimādiʿtimād A
[2] vechi ile: vechi H, vechiyle Ö
[3] tevḳīfe: tevfīḳe A, H, tevaḳḳufa Ö
[4] olındı: olınmışdur Ö
[5] çāre-fermānuñuz: fermānuñuz A
[6] buyurılmaḳ, nuḫbe-i āmālümüzdür: buyurmaḳ, nuḫbe-i āmānumuzdur Ö, buyurılmaḳ, āmālümüzdür T, USA
[7] luṭf u: -T, -USA
[8] KM 90a
[9] *Saygınlığı daim olsun.*
[10] *Gönderilmişlerin en şereflilerinin hürmetine, (hatalarımızdan dolayı) özür dileyerek…*
[11] H 51a, N 78a, Ö 81b, T 64b, USA 56b: *Başlık* T, USA: Bu Daḫı Mūmā İleyh Mīr-zādeyi İstişfāʿ İle Yazılmışdur H
[12] mevḳiʿ-i: mevḳif-i Ö
[13] -ittisām: -irtisām H, T, USA

ḥamīde ve ezkā-yı taḥiyyāt-ı pesendīde (8) ihdāsı żımnında[2], ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i bī-riyā budur ki, iḳtiżā-yı mekārim-i fıṭrīleri[3] (9) üzre şeref-i ʿināyet-i Rabbānīde olan żamīr-i enverleri, cānib-i pederi[4] aḥvāline (10) tevcīh-i naẓara-i istiḳṣā iderler ise[5] bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā, muḳīm-i zāviye-i ʿāfiyet (11) olup enfās-ı ḥayātı[6] maṣrūf-ı eṣnāf-ı duʿāları olduġuna[7] ʿālimu'ṣ-sırr ve'l-ḫafiyyāt[8], (12) vāḳıfdur.

Benüm devletlü, ʿināyetlü efendim[9], oğlum ḥażretleri! Nāme-resān-ı ḫulūṣ tüccārdan (13) Mīr-zāde el-Ḥāc[10] Muṣṭafā hem-civārumuz ve me'lūf olduġumuz dostlarumuzdan (14) olduġundan ġayrı ẕātında bir[11] ehl-i ʿırż u ʿāḳil dāʿīñüz olmaġla şeref-yāfte-i (15) dāmen-būsuñuz[12] olduḳda sezā-yı naẓar-ı[13] ʿināyet buyurılmaḳ bābında reʾy, Ḥāc Muḥammed dāʿīñüz[14] (17) gelmekle dāmen-i mükerreme rū-māl iderler[15]. Bu pederüñüze getürdügi rümmān-ı[16] dendānī-i (18) Rühāvī'den[17] yüz ʿaded enār teberrüken ve şifāʾen irsāle[18] cesāret olındı [N 79a] (19) ve bir miḳdār Rühā bulġurı ve yüz ʿaded Ḥaleb lūlesi[19] irsāl olınmaġla ümīddür ki, [A 67a] (1) enāruñ ekẟeri[20] selāmetle vāṣıl ola. Menbaʿ-ı cūybār-ı

---

[1] eşmel: -A
[2] żımnında: żımnda A
[3] fıṭrīleri: fıṭratları N
[4] cānib-i pederi: cenāb-ı pederi A, H, T, cānib-i peder Ö
[5] istiḳṣā iderler ise: istiḳżā iderler ise A, istiḳżā iderlerse N, istiḳṣā iderlerse T, USA
[6] ḥayātı: ḥayāt: A, N, T, USA
[7] olduġuna: olduġuna T
[8] ʿālimü's-sırr ve'l-ḫafiyyāt: ʿālimü'l-ḫafiyyāt A, Ö, T, USA
[9] ʿināyetlü efendim: -T, ʿināyetlü efendi N, ʿināyetlü efendi Ö, -USA
[10] el-Ḥāc: Ḥācı H, N
[11] dostlarumuzdan olduġundan ġayrı ẕātında bir: dostlarumuzdan olınduġından ġayrı zātında A, dostlarumuzdan olduġundan mā-ʿadā ẕātında bir H, dostlarumuzdan bir N, dostlarumuz olduġundan mā-ʿadā ẕātında bir T, USA
[12] dāmen-būsuñuz: dāmen-būs-ı şerīfüñüz A
[13] naẓar-ı: -A
[14] Muḥammed dāʿīñüz: Maḥmūd Ö
[15] mükerreme rū-māl iderler: mükerreme rūy-māl ider N, muḥtereme rū-māl iderler Ö
[16] pederüñüze getürdügi rümmān-ı: pederüñüz getürdügi zamān A, pederüñüz getürdügi rümmān-ı H, pederüñüze getürdügi rümmānī-i N, T, USA
[17] dendānī-i Rühāvī'den: dendān-ı Rühāviyye'den A, dendānī-i Rühāviyye'den H, Rühā'dan N, dendānī-i Rühāviyye'den Ö, dendān-ı Rühāvī'den USA
[18] irsāle: irsāl N, irsāline Ö
[19] ʿaded Ḥaleb lūlesi: ʿaded Ḥaleb lūʾlesi A, Ḥaleb lūlesi H, N, Ö, T
[20] ekẟeri: keẟri A

İbrāhīm ʿaleyhi's-selām, ile sīr-āb (2) olınmaġla ḫamīr-māye-i şifā vü ḫayr u bereket olduġı[1] برداً و سلاماً *berden ve selāmen*[2] naṣṣ-ı ḳadīmī ile[3] müs̱betdür, bāḳī.

91. ʿAmmī-zāde Ḥüseyin Pāşā Ḥażretlerinüñ Cānib-i Saʿādetlerine Taḥrīr Olınmışdur[4]

(4) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[5], veliyyü'n-niʿam, efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḥāşiye-i bisāt-ı (5) iḳbāllerine naḳş-zede-i[6] gül-būse-i s̱enāverī-i[7] ʿubūdiyyet ḳılınduġı ḫilālinde[8] (6) maʿrūż-ı dāʿī-i kemterīn budur ki, benüm ʿināyetlü, semāḥatlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum (7) ḥażretleri![9] Cenāb-ı Ḫudā-yı bī-enbāz, yek-tā-güher-i dürc-i ḫānevāde-i cāh ü[10] celāl olan (8) vücūd-ı mekārim-ālūduñuzı peyveste-i pīrāye-i vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı ṣadr-ı iḳbāl idüp (9) lemeʿān-ı[11] ḥasenātuñuzdan tīre-rūzān-ı siyeh-rūzgārı[12] hemvāre-i ḳarīrü'l-ʿayn (10) eyleye. Bu ʿabd-i kem-ḳadrüñ[13] bir müddetden beri maṭbaḫ-ı āmāli, nevāle-i iḳbālden ḫālī (11) ve [N 79b] kāse-i[14] ümīdi, māye-i ḥırmān ile[15] mālī olduġı kendi zuʿmumuzca[16] ġāyet bulup (12) resīde-i semʿ-i eşref olduġı[17] üzre saʿy-i aḥbāb ile maḳūle-i sedd-i ramaḳ[18] (13) iktisābına ʿāmme-i enāma şāmil olan ḫᵛānçe-i

---

[1] u bereket olduġı: u bereket olduġunı Ö, bereket olduġı T, USA
[2] *(Dedik ki, "Ey ateş! İbrahim'e karşı ol) serin ve güvenli.* Kur'ân-ı Kerim; Enbiya: 69.
[3] naṣṣ-ı ḳadīmī ile: naṣṣı A, Ö, naṣṣ-ı N
[4] H 51b, N 79a, Ö 82a, T 65b, USA 57a: *Başlık* A: ʿAmmī-zāde Ḥüseyin Pāşā Cānibine Niyāz-nāmesidür N, Ö
[5] Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: Saʿādetlü, semāḥatlü A
[6] bisāt-ı iḳbāllerine naḳş-zede-i: bisāt-ı iḳbāllerine naḳş-zāde-i A, iḳbālleri naḳş-zede-i N, bisāt-ı iḳbālleri naḳş-zede-i Ö, iḳbāllerine naḳş-zede-i T, iḳbālleri naḳş-zede-i USA
[7] s̱enāverī-i: s̱enāver-i A
[8] ḫilālinde: ḫilālde N
[9] benüm ʿināyetlü, semāḥatlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretleri: ʿināyetlü, semāḥatlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretleri Ö, -T, -USA
[10] ü: -T, -USA
[11] lemeʿān-ı: lemeʿāt-ı A, Ö
[12] -rūzgārı: -rūzgārdan H, N
[13] kem-ḳadrüñ: kemterüñ N
[14] kāse-i: ve kāse-i N
[15] māye-i ḥırmān ile: māʾī-i ḥırmān ile N, māye-i ḫarmān T, USA
[16] zuʿmumuzca: zuʿmumca T, USA
[17] semʿ-i eşref olduġı: semʿ-i eşref olduġı Ö, şemʿ-i eşref olduġı USA
[18] sedd-i ramaḳ: sırr-ı ramaḳ T

keremlerinden bu pīr-i nā-tüvāna münāsib (14) bir nān-pāre ile çerāġ u iḥyā buyurılmaḳ[1] bābında luṭf u kerem[2] devletlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[3] (15) veliyyü'n-niʿam efendüm ḥażretlerinüñdür[4].

92. Kibārdan Birine İrsāl Nüvişţedür[5]

(17) Saʿādetlü, semāḥatlü, reʾfetlü, fażīletlü efendüm, sulṭānum[6] ḥażretlerinüñ hem-revnaḳ-ı būstān[7]-serāy-ı (18) bihişt olan nādī-i feżāʾil-siriştleri, āġūş-ı taʿẓīm ile nis̱ārgāh-ı reyā(19)ḥīn-i teḥāyā ḳılınduġı ḫilālde, ferrāş-ı dest-i[8] duʿā [T 66a] ile bisāṭ-ı iḳbāllerin[9] [A 67b] (1) dīvān-ḫāne-i icābet-i Rabbānī basṭ eyledügi siyāḳında ʿarż-dāşt-ı dil[10]-ḫᵛāh-ı (2) ḳadīm budur ki, cānib-i[11] devām-cūy-ı saʿādetleri, melḥūẓ-ı girşme-i iltifāt buyurılur ise (3) بمنّه سبحانه *bi-mennihi subḥānehu*[12] henüz nemek-çeş-i nevāle-i ḥayāt olup duʿā-yı devletleri[13], vaẓīfe-i [N 80a] (4) evḳātumuz olduġı, vā-reste-i ḳayd-ı beyāndur, bāḳī[14].

---

[1] buyurılmaḳ: buyurılmaları A, Ö, buyurmaları H
[2] u kerem: u ʿināyet A, H, kerem N, u ʿaṭā Ö
[3] devletlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: ʿināyetlü A, N, Ö, T, USA, devletlü, semāḥatlü H
[4] veliyyü'n-niʿam efendüm ḥażretlerinüñdür: sulṭānum ḥażretlerinüñdür H, veliyyü'n-niʿam efendimüñdür N, Ö, T, USA
[5] H 51b, N 79b, Ö 82b, T 65b, USA 57b: *Başlık* A: Kibār-ı Ricāl-i Devletden Birine Duʿā-nāme Siyāḳında Taḥrīrdür T, USA
[6] Saʿādetlü, semāḥatlü, reʾfetlü, fażīletlü efendüm, sulṭānum: Saʿādetlü, semāḥatlü, fażīletlü efendüm, sulṭānum A, N, Ö, -H, Saʿādetlü, semāḥatlü, reʾfetlü efendüm, sulṭānum T, USA
[7] būstān: bostān H
[8] firāş-ı dest: ferāmūş-ı N, USA, firāş-ı T
[9] iḳbāllerin: iḳbāllerini T
[10] dil-: devlet- N
[11] cānib-i: cenāb-ı A
[12] *bi-mennihi subḥānehu*: *bi-mennihi teʿālā* A: *Eksikliklerden münezzeh olanın ihsanıyla…*
[13] devletleri: devletlerine A, H
[14] bāḳī: -A, -H, -N, -T, -USA

93. ʿAbdü'l-bāḳī Beg'üñ Mektūbına Taḥşiye ile Ẕihnī Efendi'ye Selām Taḥrīrinde[1]

(6) Benüm muḫliṣ-i ṣadīḳum ve mihrbān-ı şefīḳum, cānum[2] Ẕihnī Efendi Ḥażretleri! Pīşgāh-ı (7) maʿārif-endūze, tuḥfehā-yı dil-firūz ihdāsı ile pursiş-i ḫāṭırları teşmīm[3] siyāḳında (8) ber-āverde-i muḫliṣī[4] budur ki, bundan aḳdem çekīde-i ḳalem-i maʿānī-nis̱ārları olan (9) dostī-nāmeleri[5] dāmen-i āteş-efrūz-ı[6] ḥubb-ı ḳadīm olmışdı[7]. Lākin bir zamān (10) ġalebe-i remed seylān-ı mīz-āb-ı[8] ḫāmeye sedd-i āteş[9] olmaġın bu defʿa taḥşiye-i metn-i (11) iḫlāṣ ile iktifāmuzdan[10] istiʿfā olınur. Benüm ʿömrüm ḥaḳ budur ki, iştiyāḳum (12) iẓhārına ḥavṣala-i taʿbīr nā-tüvān olduġı[11] Ḫudā'ya ʿıyāndur, ammā ne çāre mülā(13)ḳāt-ı ṣūriyyeye[12] şimdilik ṣūret-i imkān nümāyān olmamaġla ḫod-kerde-i (14) ṣabūrī-i[13] żarūrī olmadan ġayrı çāremüz yoḳdur. Gāhīce varaḳ-pāre-i muḥabbetden (15) mirvaḥa-i[14] ḥarāret-i iştiyāḳ buyurmalarına revzen-güşā-yı çeşm-i intiẓār (16) olduġumuz muṭālebesiyle[15] tecdīd-i libās-ı vidd-i[16] ḳadīm buyurmaları (17) meʾmūldür, bāḳī[17].

---

[1] H 52a, Ö 82b, T 66a, USA 57b: *Başlık* A: ʿAbdü'l-bāḳī Beg'üñ Mektūbına Taḥşiye İle Ẕihnī Efendi'ye Selām Taḥrīrindedür Ö

[2] cānum: -Ö

[3] teşmīm: tetmīm A, H, Ö, USA

[4] muḫliṣī: muḫliṣ A

[5] maʿānī-nis̱ārları olan dostī-nāmeleri: maʿānī-i s̱enāverleri olan ve dest-nāmeleri A, maʿānī-nis̱ārları olan dest-nāmeleri H, T, maʿānī-nis̱ārları olan dost-nāmeleri USA

[6] āteş-efrūz-ı: āteş-fürūz-ı A

[7] olmışdı: olmış-ıdı A, Ö

[8] mīz-āb-ı: mīzān-ı T, USA

[9] sedd-i āteş: sedd Ö, siper-i āteş T, USA

[10] iktifāmuzdan: iktifāmuz T, USA

[11] olduġı: olduġı A

[12] ṣūriyyeye: ṣūrīye Ö, ṣūriyye T, USA

[13] ṣabūrī-i: ṣūrī-i T, USA

[14] muḥabbetden mirvaḥa-i: muḥabbetden taḥrīr-i mürevvice-i A, muḥabbetlerin mirvaḥa-i H, muḥabbetden mürevvice-i Ö, USA

[15] muṭālebesiyle: muṭālaʿasıyla T, USA

[16] libās-ı vidd-i: esāsı ve A, esās-ı vidd-i H

[17] bāḳī: *bāḳī mübārek bād* H, -T, -USA

94. Rikāb-ı Humāyūn Ḳaymaḳāmı Boz-oḳlı Muṣṭafa Pāşā Cānibine Yazılmışdur[1]

(19) Ḥażretlerinüñ ḥāşiye-i bisāṭ-ı dīvān[2]-ḫāne-i iḳbāllerine ṣūret-i ḍarāʿat ve ibtihāl [A 68a] (1) naḳş-ı tims̱āl ḳılınup farīża-i ẕimmet-i iḫlāṣumuz olan duʿā-yı ʿizz[3] ü devletleri, (2) dībāce-i evrād-ı seḥergāhī olduġı[4], ber-dāşte-i maʿrıż-ı muʿallā ḳılınduġı siyāḳında (3) cihān-āferīn ʿazze şānühü, vücūd-ı ʿadīmü'n-naẓīrlerin hemvāre viḳāyetü'l-ḥıfẓ-ı (4) kehfü'l-āmān eyleye! Āmīn[5]. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[6] delālet-i reh-ber-i[7] tevfīḳ-i Rabbānī ile[8] perveri(5)şgāh-ı ḳadīm olan dīvān-ḫāne-i bülend-ṭāḳ-ı iḳbāle sāye-endāz-ı maʿdelet (6) ü iḳbāl olduġuñuz beşāreti, beden-i nīm-mürdemüze ifāża-i ḥayāt-ı tāze[9] (7) eyledügi żamīr-i āfitāb-naẓīrüñüze[10] nā-pūşīdedür. Cenāb-ı kerīm-i çāre-sāz, maḳdem-i (8) saʿādet-tevʾemüñüzi niẓām-ı dīn ü devlete vāsıṭa-i meyāmin ve vesīle-i (9) ḫayr u birr[11] idecegi, meşhūd-ı aṣḥāb-ı ḳulūbdur. ʿAn-ḳarīb ẓuhūr-ı saʿādet (10) ü berekātı intiẓār-gerde-i çeşm-i[12] yaḳīnümüzdür. Ümīddür ki, duʿā-gū-yı ḳadīmī[13] olan (11) Nābī-i nā-tüvān ki, fütāde-i[14] ḫılāb-ı ʿacz ü ıżṭırārīdür, dest[15]-gīrligi dirīġ buyur(12)mayasız. Ḳatı çoḳ zamāndan berü āfitāb-ı devletüñüz ṭulūʿına ümīdvār olup (13) "Āyā, bahār-ı devletleri ne zamān güşāyiş olup[16] bu sermā-zede-i perīşānī, (14) yeñiden zamān-ı devletlerinde berg ü bāra[17] nāʾil ola?" diyü çeşm-i intiẓār żāyiʿ (15) olmaġı tecvīz buyurırsuñuz. [T 67a] Baʿd-ez-īn[18] kār-

---

[1] H 52b, Ö 82b, T 66b, USA 58a: *Başlık* A: Rikāb-ı Humāyūn Ḳāʾim-maḳāmı Boz-oġlı Muṣṭafa Pāşā Cānibine Yazılmışdur H, Ö

[2] dīvān-: revān- T, USA

[3] ʿizz: ʿömr Ö, T, USA

[4] olduġı: olduġı A, Ö

[5] āmīn: -T, -USA

[6] *bi-ḥamdi'llāhi teʿālā*: *bi-ḥamdihi teʿālā* Ö

[7] reh-ber-i: reh-i A

[8] ile: -A, -T, -USA

[9] ḥayāt-ı tāze: tāze ḥayāt A, T, USA

[10] -naẓīrüñüze: -naẓīrüñüz A

[11] ḫayr u birr: ḫayr-ı duʿā birr A, ḫayr u duʿā birr H, USA

[12] aṣḥāb-ı ḳulūbdur. ʿAn-ḳarīb … intiẓār-gerde-i çeşm-i: aṣḥāb-ı ḳulūbdur. … intiẓāruñuzda çeşm-i A, aṣḥāb-ı ḳulūbdur. ʿAn-ḳarīb … berekātı intiẓār-gerde-i Ö, -T, -USA

[13] ḳadīmī: ḳadīm A, H, Ö

[14] nā-tüvān ki, fütāde-i: nā-tüvān-ki, üftāde-i A, H

[15] ıżṭırārīdür, dest: ıżṭırābdur, der-dest- A, ıżṭırārdur, dest H, Ö, ıżṭırārīdür, der-dest- T, ıżṭırābdur, dest USA

[16] ne zamān güşāyiş olup: ne zamān güşāyiş bolup Ö, ne-zamān güşāyiş olup T, USA

[17] ü bāra: ü pāre H, bāra T

[18] baʿd-ez-īn: baʿdehü-ez-īn A

ḫāne-i iḳbālden ser-rişte-i āmālümüz, (16) münḳaṭıʿ olmadan özge çāremüz ḳalmaz. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, sāye-i devletlerinde (17) ekdār-ı güẕeşte, bi'l-cümle, cilā-kerde-i mıṣḳale-i[1] rūzgār olacağı bī-iştibāhīdür. (beyt)[2].

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

(18) Nābī-i dil-şüde bir eski duʿā[3]-gūyuñdur

(19) Lāyıḳ-ı şān-ı şerīfüñ ne ise eyle[4] gözet

95.1. Esʿad Beg'e İrsāl Olınmışdur[5]

Saʿādetlü, ʿināyetlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum beg efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i ders-ḫāne-i kārum[6] ve hem-kevkebe-i çehārum olan nādī-i bihişt-niẓām-ı maʿārif-ittisāmlarına ecmaʿ-i tekrīmāt-ı ṣādıḳa ve etemm-i taʿẓīmāt-ı lāyıḳaya merbūṭ aḥsen-i daʿavāt-ı serīʿü't-teʾs̱īr ve eblaġ-i s̱enā-ı[7] bedīʿü't-taʿbīr ihdāsı lāzıme-i merāsim-i pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleriyle teẕyīl olınur. Hemvāre maḥfaẓa-nişīn-i kitāb-ḫāne-i viḳāyetü'l-ḥıfẓ-ı rabbānī olalar. Benüm nev-mehçe-i iftiḫārum, beg efendi oğlum ḥażretleri her bār peyām-güẕārān-ı eyyāmdan ḳavāfil-i celāʾil-i feżāʾil[8] ve maḥāsin-i aḫlāḳ kārbān-serāy-ı sāmiʿa-i s̱enāverīye vāṣıl olduḳça dest-güşā-yı duʿā-i ġāʾibāne iken ḥālā İdlib[9] Mütevellīsi Aḥmed Aġā duʿācuñuz Ḥaleb'e gelüp ẕāt-ı kerīmüñüzüñ feżāʾil ü maʿārife iştiġāllerin naẓm u eşʿār ve eks̱er naʿt-ı şerīf-i [IB1 65a] seyyidü'l-ebrāra tevaġġulüñüz bābında[10] bu dāʿī-i ḳadīm ṭarafına teveccüh-i küllī ve inciẕāb-ı ṭabʿuñuzı naḳl idüp ḥattā baʿż-ı ās̱ār-ı müteberrikeñüzi cānib-i s̱enāverīye irsāl niyyetinde idügi ʿadem-i müsāʿade-i vaḳt irḫā-yı

---

[1] mıṣḳale-i: muṣayḳala-i H
[2] bī-iştibāhīdür, beyt: bī-iştibāhīdür A, bī-iştibāhdur, beyt Ö, bī-iştibāhdur T, bī-iştibāhdur, beyt USA
[3] duʿā: seg H
[4] lāyıḳ-ı şān-ı şerīfüñ ne ise eyle: lāyıḳ-ı şān-ı şerīfüñ ne ise öyle H, lāʾiḳ-i şān-ı şerīfüñ ne ise eyle USA
[5] IB1 64b, BD1 19a, MH1 39b: *Başlık* IB1: Köprüli-zāde Muṣṭafā Pāşā'nuñ Oğlı Esʿad Beg'e Bir Ḳaṣīde-i Beççe ile Taḥrīr Olınan Mektūbdur MH1
[6] kārum: ṭārem BD1, MH1
[7] s̱enā-ı: taḥiyyāt-ı BD1, MH1
[8] celāʾil-i feżāʾil: ḫilāl-i feżāʾil IB1, celāʾil-i ḫaṣāʾil MH1, celāʾil BD1
[9] İdlib: ازكب IB1
[10] bābında: peyāmında MH1

perde-i nisyān ve teʾḫīr idügin işʿār itmekle żamīr-i s̱enāverīde olan ṣādıḳa-i iḫlāṣ-ı ġāʾibāneye ḫamīr-māye-i teʾkīd ve istiḥkām olup başdan duʿā-yı vücūd-ı maʿārif-ālūduñuz iltizām olınmışdur. Maḳām-ı ʿizz ü rifʿatde muʿammer ü müstedām olasız. Ṭarafeynden vāḳiʿ olan ʿalāḳa-i irtibāṭ ve incizāb ṭarīḳ-i kesble vücūd-pezīr olmış maʿnālardan olmayup belki ʿalā-ṭarīḳi'l-edeb, ṣūret-yāb olan aḥvālümüzden idügini iḥtimālen baʿż-ı mertebe gūş-zed-i ʿaliyyeñüz olmaḳ gerekdür. Zīrā, مرحوم و مغفور لهما *merḥūmun ve maġfūrun le-humā*[1] ʿamm-ı büzürgvār-ı ʿālī-miḳdār gerek meclis-i ʿaliyyelerinde güẕārān iden nefāʾis-i evḳāt ve nāʾil olduġumuz elṭāf u iltifāt[2] derece-i bī-ḥadd ü iḥṣādur[3]. Merḳūm Firāḳī Süleymān Efendi ve Neylī Efendi ve Reʾīs Aḥmed Efendi ve sāʾirleriyle ʿamm-ı ʿālī-şānuñuz Aḥmed Pāşā merḥūm ḥażretlerinüñ meclis-i ʿālīlerinde sebḳat iden müẕākere-i eşʿār u maʿārif ve muḥāverāt u nikāt ü leṭāʾif taḥrīr olınsa bir kitāb-ı mufaṣṣal olur idi. Bu faḳīr bi'l-külliye[4] ʿamm-ı ʿālī-şān ve peder-i refīʿü'l-ʿünvānuñuzuñ müstaġraḳ-ı inʿām u iḥsānlarıyuz. Belki ile'l-ān, ser-māye-i taʿayyüşümüz anlaruñ tirāşe-i iḥsānlarıdur, ʿalima'llāh, her sene rūḥ-ı şerīflerine niçe defʿa ḫatm-i kelām itdirmek mültezimümüzdür. Bu tafṣīlātdan ʿazīzter bilüp duʿā-i ʿömr-i devletüñüz ehemm-i iştiġālümüzdür. Ḥālā, şevḳ-i teveccühüñüz bālāda olan çend beyt-i perīşān-niẓām ẓuhūrına bāʿis̱ olup pīşgāh-ı maʿārif-penāha ʿarż olınmışdur. Resīde-i derece-i ḥüsn ü ḳabūl buyurılmaḳ mesʾūldür. باقى ايام سعادت و رفعت باد *Bāḳī eyyām-ı saʿādet u rifʿat bād*[5].

95.2. Der-kenār Nüvişte[6]

Benüm devletlü, saʿādetlü beg efendüm, sulṭānum ḥażretleri, baʿż-ı ās̱ār-ı ʿaliyyeñüzle şeref-yāb olmaḳ çeşm-dāşt-ı intiẓārumuzdan lāzıme-i taḳrīżde ṣarf-ı iḳtidār olınmaḳ bāʿis̱-i iftiḫārumuzdur. باقى سعادت باد *Bāḳī, saʿādet bād*[1].

[1] *Rahmet ve mağfiret edilmiş iki kişi.*
[2] iltifāt: iltifāt-ı bīrūn MH1
[3] bī-ḥadd ü iḥṣādur: bī-ḥadd ü ḥaṣṣādur IB1
[4] bi'l-külliye: -meʾābuñuz IB1, BD1
[5] *Bâkî, saadet ve yücelik günleri olsun.*
[6] IB1 65b

96. Ṣāḥib-i Ẕihn-i Veḳḳād Nābī Üstād Mīr Esʿad'a İrsāl Eyledügi Ḳaṣīde[2]

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Elif ki encümen-i ḥarfde ser-āmeddür
Per-i Hümā-yı[3] saʿādet serindeki meddür

Ne deñlü ṣadr-nişīn-i ḥurūf[4] olursa yine
Ḥurūf-ı dīger ile rifʿati mümehheddür

ʿİbāret ü kelimāt-ı kitāb-ı ʿālemde
Ne deñlü[5] var ise terkīb aṣlı müfreddür

Suṭūr-ı nüsḫa-i taṣrīf-i ʿālemüñ seyr it
ʿAnāṣırı da rubāʿi vü hem mücerreddür

Bu ders-ḫāne-i ʿālemde zümre-i insān
Baḳılsa her biri bir nüsḫa-i mücelleddür

Ne deñlü māżī-i[6] efʿāli maṣdar-ı ṣunʿuñ
Köhenlenürse de müstaḳbeli müceddeddür

Hemīşe Zeyd n'ola ġālib olsa ʿAmr üzre
Ki Zeyd mertebe-i refʿ ile müʾeyyeddür

---

[1] *Bâkî, saadet olsun.*
[2] IB1 65b, IB2 113b
[3] per-i Hümā-yı: ser-ā-pā IB1
[4] ḥurūf: ḥarf IB1
[5] deñlü: gūne IB1
[6] māżī-i: maṣdar-ı IB1

ʿAceb ki sālim iken ʿaşḳ ḥarf-i[1] ʿilletden
Hevā-yı ʿillet-i ʿāşıḳ anuñla müşteddür

Ḥurūf u noḳṭa-i ebrū vü ḥāle eyle naẓar[2]
Mecāz ders-i ḥaḳīḳīye çünki ebceddür

Cemālin eyledi teʾkīd zülfi cānānuñ
Ki ġālibā kelime lām ile müʾekkeddür

İderse şedde[3] n'ola şāne ṣūretinde ẓuhūr
Ki rāy-ı[4] ṭurrası ol mehveşüñ müşeddeddür

H̬ulūṣ o[5] āfete lāzım ki ʿaşḳa bādīdür
H̬aber kelāmda çün mübtedāya müsneddür

Bu ıṣṭılāḥ-ı ʿulūm[6] üzre şiʿr-i tāze-zemīn
Ki nev-libās ile bir māh-rūy-ı gül-h̬addür

Zemīn-i[7] köhne-i bāġ-ı h̬ayāl-i Nābī'den
Hediyye-i naẓar-ı pāk-i Mīr Esʿad'dur

O mīr-i maʿrifet-endūz u däniş-ārā kim
H̬ışāli[8] āyīne-i ṣūret-i eb u ceddür

---

[1] ḥarf-i: -IB1
[2] ḥurūf u: ḥurūf-ı IB1
[3] şedde: şiddet IB1
[4] rāy-ı: rāh-ı IB1
[5] o: -IB1
[6] ʿulūm: zemīn IB1
[7] zemīn-i: zebān-ı IB1
[8] h̬ışāli: h̬ışāl IB1

İşitdüm eyleyüp evḳātını maʿārife ṣarf
Hemīşe meşġale-i naẓm ile muḳayyeddür

Zemīn-i şiʿrde itmiş taḫallüṣ-i hicrī
Ki rūz-ı vaṣl şeb-i hecr ile müşeyyeddür

Müdām naʿt-ı şerīfe tevaġġul üzre imiş
Ki naʿte ṣarf-ı nefes devlet-i muḫalleddür
[IB1 66a]
ʿAceb mi oldı ise zīr-i desti mülk-i[1] kemāl
Ḳalem-mis̱āl fünūn-ı hünerde ẕü'l-yeddür

Eyā emīr-i[2] güzīn ol emīr-i ʿilm ü hüner
Ki ʿilm cümle-i ās̱ārdan müʾebbeddür[3]

Olur mı herkese ḥüsn-i ṭabīʿat erzānī
Ṭabīʿat āyīne-i rūḥ-ı[4] feyż-i sermeddür

Hemān ele ḳalem al cūş-ı feyżi seyr[5] eyle
Ḳıyāṣ itme ki mecrā-yı feyż-mesneddür[6]

Ḫudā muʿammer ide ḫānedān-ı ʿizzetde
O nesl-i pāki ki biri birinden[7] erşeddür

---

[1] zīr-i desti mülk-i: zīr ü desti mülk ü IB1
[2] emīr-i: mīr-i IB1
[3] cümle-i ās̱ārdan müʾebbeddür: ās̱ārı cümleden müʾeyyeddür IB1
[4] āyīne-i rūḥ-ı: ise rūḥ u IB1
[5] feyżi seyr: feyż ser IB1
[6] feyż-mesneddür: feyżi müfsiddür IB1
[7] biri birinden: bir birisinden IB1

Hemīşe ola fürūzān çerāġ-ı iḳbāli
O dūdmān-ı ʿazīmüñ ki cūdı[1] bī-ḥaddur [A 68b]

97. Tersāne-i ʿĀmire Emīni Muṣṭafā Efendi Ṭarafına Firistāde Olan Mektūbdur[2]

(2) Saʿādetlü, mekremetlü, mürüvvetlü, semāḥatlü, ḥaḳīḳatlü[3], birāder-i ʿazīzüm[4], efendüm, oġlum, sulṭānum[5] yār-ı ḳadīm ve[6] (3) ġam-ḫvār-ı dīrīn, mihrbānum efendi ḥażretlerinüñ süllem-i sefīne-i deryā-peymā-yı[7] iḳbāllerine (4) pāy-ı duʿā ile irtiḳā ve bād-bānāsā hevā-yı s̱enālarında pā-ber-cā olduġumuz (5) inhāsıyla ber-dāşte-i devlet-ḫvāh-ı[8] bī-riyā budur ki, iḳtiżā-yı sevābıḳ-ı ülfet, (6) gāh gāh keştī-i endīşelerin ḫalīc-i suʾāl-i ḥāl-i s̱enāverīye[9] icrā itmek (7) vāḳıʿ olursa bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā[10], henüz zevraḳ-ı[11] nīm-şikeste-i vücūdumuz henüz lenger-endāz-ı[12] (8) sāḥil-i fenā olmayup şurṭa-i enfās-ı ḥayāt ile sevāḥil-i baḥr-ı zindegānīde (9) dāʾir olup cenāb-ı saʿādetlerine müteʿalliḳ aḥbāba mülāḳī olduġumuzda[13] (10) taḥrīk-i miḳẕāf-ı duʿāya der-kār olduġumuz[14] vā-reste-i minnet-i beyāndur. Benüm (11) ʿazīzüm efendüm[15]! Dostān-ı ḳadīmden ve[16] hem-ṣoḥbet ü ülfet [T 67b] ü muʿāşeret (12) olduġumuz[17] efendilerden cenāb-ı saʿādetüñüz baḳıyyeti'[s-]

---

[1] cūdı: cevri IB1
[2] H 53a, Ö 83b, T 67a, USA 58b: *Başlık* H: Tersāne-i ʿĀmire Emīni Olan Boz-oḳlı Muṣṭafā Beg Efendi Ṭarafına Nüvişte Ḳılınan Muḥabbet-nāme-i Ġarrādur BD2
[3] Saʿādetlü, mekremetlü, mürüvvetlü, semāḥatlü, ḥaḳīḳatlü: Saʿādetlü, mekremetlü, semāḥatlü, ḥaḳīḳatlü A, Ö, Saʿādetlü, mürüvvetlü, semāḥatlü, ḥaḳīḳatlü T, USA,
[4] birāder-i ʿazīzüm: birāder Ö
[5] efendüm, oġlum, sulṭānum: efendüm, sulṭānum A, efendüm, ʿazīzüm, sulṭānum Ö, -T
[6] ve: -A, -T, -USA
[7] deryā-peymā-yı: deryā-yı A
[8] devlet-ḫvāh-ı: -Ö
[9] ḥāl-i s̱enāverīye: s̱enāverīye T, USA
[10] ve teʿālā: -A, -Ö
[11] henüz zevraḳ-ı: rezzāḳ-ı A, zevraḳ-ı T, USA
[12] henüz lenger-endāz-ı: leşker-endāz-ı Ö, henüz leşker-endāz-ı T
[13] olduġumuzda: olduḳda Ö
[14] olduġumuz: olduġumuza T
[15] efendüm: efendi T, USA
[16] ve: -A
[17] olduġumuz: olduġumuz Ö

selef olmaġla peyk-i ḫāṭırumuz (13) ḥavālī-i[1] dāʾire-i devlete gerdān[2] olduḳça ḫāne-i saʿādetüñüze uġramamaḳ muḥāldür ve güẕār[3] (14) iden naḳş-ı ülfet mecmūʿa-i ḫāṭırdan maḥkūk[4] olmaḳ emr-i müstaḥīldür. (15) (beyt)[5];

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Sen unıtduñsa[6] beni luṭfuñla yād itdüklerüñ[7]

(16) Ben unıtmam ḫāṭır-ı vīrān şād itdüklerüñ[8]

(nes̱r[9]) (17) Her bār nüvīd-i ṣoḥbetüñüz, resīde-i sāmiʿamuz olduḳça ʿalima'llāh, iktisāb-ı meserret-i (18) tāze iderüz. Eger ḫulūṣ-nāmemüz vuṣūli[10] mümkün olsa her bār taṣdīʿe[11] taṣaddī (19) iderdüm. Hemān Ḥażret-i Allāh'uñ ḥıfẓ u[12] emānında olasız. İḳtiżā-yı taṣārīf-i [A 69a] (1) rūzgār ile (beyt)[13];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Felek düşürdi bizi bir ġarīb illere[14] kim (2)

Ne bir zebānumuz añlar ne[15] tercemān bulınur

(3) Ḥarekāt-ı seferiyyeye[16] tāb ü tüvānumuz mefḳūd olmaġla belde-i Ḥaleb'de gūşe(4)-güzīn-i ḳanāʿat oldıḳ[17]. Cenāb-ı Ḥaḳ, cümle ümmet-i Muḥammed'üñ encāmın ḫayra maḳrūn[18] (5) eyleye! Bu ṭarafa adamuñuz geldükde bir mektūb-ı şerīfüñüz ümīdvār oldum[1],

---

[1] ḥavālī-i: ḥavāle-i USA
[2] gerdān: gerdāne A
[3] ve güẕār: ve güẕer H, Ö, güẕār T, USA
[4] maḥkūk: محلوك H, T, USA
[5] müstaḥīldür, beyt: müsecceldür A, müsteḥabdur, beyt H, müsecceldür, beyt T,U
[6] unıtduñsa: unıtduñ A, T, USA
[7] itdüklerüñ: itdüklerin H
[8] ḫāṭır-ı vīrān şād itdüklerüñ: ḫāṭır-ı vīrānı şād itdüklerüñ A, bu dil-i nā-şādı şād itdüklerin H, Ö
[9] nes̱r: -A, -H, -T, -USA
[10] vuṣūli: velī A
[11] her bār taṣdīʿe: her bār taṣdīḳe A, bār taṣdīʿe H
[12] Allāh'uñ ḥıfẓ u: Allāh'uñ ḥıfẓ A, T, ilāhuñ ḥıfẓ USA
[13] beyt: -A
[14] illere: iller A
[15] ne: ne bir T, USA
[16] ḥarekāt-ı seferiyyeye: ḥarekāt-ı seferīyeye A, naẓm; ḥarekāt-ı seferiyyeye Ö
[17] olduḳ: olduḳda A
[18] maḳrūn: muvaffaḳ Ö

ammā ẓāhiren[2] (6) meşāğil-i umūr, vesīle-i nisyān olmışdur. Bundan ṣoñra çend saṭr bir varaḳ(7)-pāre ile talṭīf-i ḫāṭır-ı maḥzūn buyurılmaḳ ümīdindeyüz. Benüm saʿādetlü efendüm, (8) bundan ṣoñra girīzān olmaḳ besdür[3]. Dest ü[4] dāmenüñüz būs idenlerden [T 68a] (9) rütbe-i ʿaliyye-i defterdārīye iʿtilā[5] itmemiş ḳalmadı. Bundan ṣoñra siz[6] (10) daḫı rağbet buyurasız. Nice ümīd-i nühüftemüz zamān-ı şerīfüñüzde ḥuṣūle gelüp (11) eyyām-ı pīrīde dest-sāz-ı[7] himmetüñüz olan niʿamuñuz[8] ile taʿayyüş idelüm. Cenāb-ı (12) Ḥaḳ, ḫayr ile müyesser eyleye! باقى ايّام سعادت مترقّى باد *Bāḳī, eyyām-ı saʿādet müteraḳḳī bād*[9].

98. Bu daḫı Ser-nāme-i Dil-ārādur[10]

Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, mekremetlü oğlum efendi ḥażretlerinüñ dīde-i maʿālī-dīdeleri leb-i edeble taḳbīl olınduġı ḫilālde ʿarża-dāşte-i devletleri budur ki, benüm saʿādetlü efendi oğlum ḥażretleri, sevḳ-i levāzım-ı s̱evāb vaẓīfe-i iḫtiṣāṣumuz olmağla mādde-i ātiyede taḥmīl-i külfete ictirā olındı, *baʿde-ẕā*.

---

[1] oldum: olurum USA
[2] ẓāhiren: ẓāhir-i A
[3] besdür: pesenddür T, USA
[4] ü: -T, -USA
[5] defterdārīye iʿtilā: defterdārī iʿtilāya A, H, T, USA
[6] bundan ṣoñra siz: bundan ṣoñra size T, USA
[7] dest-sāz-ı: dest-sāle A
[8] niʿamuñuz: niʿmetüñüz T, USA
[9] *eyyām-ı saʿādet müteraḳḳī bād*: -A, -H, -T, -USA: *Bâkî, saadet günleri artsın.*
[10] KM 90b

99. Ḳonya’da Seccāde-nişīn Ḥażret-i Mevlānā-zāde Seyyid Bostān Efendi Ḥażretlerinüñ Ḥadīḳa-i Rūḥ-perverlerine Gönderilmişdür[1]

(15) Rāz-dān-ı[2] medāric-i melekūt, pā-zenān-ı[3] maʿāric-i lāhūt, [N 81a] maḥrem-i bārgāh-ı eḥadī ve[4] (16) maḥzen-i esrār-ı Ṣamedī[5]; ʿizzetlü, saʿādetlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü, mekremetlü[6] efendüm, sulṭānum, çelebi efendi ḥażretleri[7]! دام ظلال ارشاده على معارف الطالبين *Dāme ẓılāle irşādehu[8] ʿalā-mefārīḳi’ṭ-ṭālibīn[9]* (17) ḥażretlerinüñ ḥāşiye-i seccāde-i hidāyet-endūzlarına, gül-ābdan-ı dü-dīde-i (18) sirişk-āgīn[10] nihāde-i vażʿ-ı dervīşāne[11] ḳılınduğı zemīnde ḫāṭır-ı ilhām(19)-elīfleri pursiş-i pīş-saṭr-ı dībāce-i iḫlāṣ ḳılınduğı siyāḳda[12] ber-dāşte-i [A 69b] (1) s̱enāverī-i dīrīn[13] budur ki, benüm ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, mekremetlü, ʿizzetlü, mürüvvetlü efendüm[14], sulṭānum ḥażretlerine[15] cānib-i şerīfe olan[16] (2) incizāb-ı derūnumuz vā-reste-i ḳayd-ı beyāndur. Her bār niyāz-nāme irsāli taṣmīm(3)-kerde-i muḫliṣānemüz olduğı meşhūd-ı żamīr-i desīse-dānlarıdur[17]. Ancaḳ

---

[1] A69a-118a, H 53b-102a, N 80b, Ö 84b, T 68a-125a, USA 107b: *Başlık* H: Bu Ṣūretde Bir Daḫı Meşāyiḫ-i Ṭarīḳat-i Naḳşibendīden Diyār-ı Bekr’de Seccāde-nişīn, ʿAzīz-zāde Aḥmed Efendi Ḥażretlerine İsticlāb-ı Duʿāda Yazduġıdur Ö

[2] rāz-dān-ı: rāz-ı dārān-ı Ö

[3] melekūt, pā-zenān-ı: melekūt, nān-ı A, melekūt, bāz-bān-ı Ö, T, bāz-bān-ı USA

[4] ve: -H, -T, -N, -Ö, -USA

[5] Ṣamedī: Ṣamedānī A

[6] ʿizzetlü, saʿādetlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü, mekremetlü: ʿināyetlü, semāḥatlü, mekremetlü A, N, Ö, ʿināyetlü, semāḥatlü, mekremetlü H, ʿizzetlü, saʿādetlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü T, ʿizzetlü, saʿādetlü, mürüvvetlü USA

[7] ḥażretleri: Ḥıżr Ḥażretlerinüñ A, -T, -USA

[8] irşādihī: irşādi USA

[9] mefārīḳi’ṭ-ṭālibīn: maʿārifi’ṭ-ṭālibīn Ö, USA: *İrşadının gölgesi, talebelerinin bilgisi üzerinde daim olan.*

[10] sirişk-āgīn: sirişk-āyīn: A, T, eşk-āgīn N, Ö, USA

[11] dervīşāne: dervīşān N

[12] zemīnde ḫāṭır-ı ilhām- … iḫlāṣ ḳılınduğı siyāḳda: siyāḳda ḫāṭır-ı ilhām-elīfleri pursiş-i pīş-saṭr-ı dībāce-i iḫlāṣ ḳılınduğı zemīnde A, zemīninde N, zemīnde ḫāṭır-ı ilhām-elīfleri pursiş-i pīş-saṭr-ı dībāce-i iḫlāṣ ḳılınduğı siyāḳında Ö, siyāḳında ḫāṭır-ı ilhām-elīfleri pursişi saṭr-ı dībāce-i iḫlāṣ ḳılınduğı zemīninde T, siyāḳında ḫāṭır-ı ilhām-elīfleri pursişi saṭr-ı dībāce-i iḫlāṣ ḳılınduğı zemīninde USA

[13] s̱enāverī-i dīrīn: s̱enāver-i dīrīn N, T

[14] benüm ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, mekremetlü, ʿizzetlü, mürüvvetlü efendüm: ʿāṭıfetlü, mekremetlü, ʿizzetlü, mürüvvetlü A, ʿāṭıfetlü, mekremetlü N, ʿāṭıfetlü, mekremetlü, efendüm Ö, benüm ʿināyetlü, ʿizzetlü, mürüvvetlü efendüm T, benüm ʿināyetlü, mürüvvetlü USA

[15] ḥażretlerine: ḥażretleri cānib-i şerīfe T, ḥażretleri N, USA

[16] cānib-i şerīfe olan: cenāb-ı şerīfe olan A, cānib-i şerīfe T, N, olan Ö

[17] -dānlarıdur: -dānīleridür USA

taḥrīr-i (4) cevāb dāʿiyesiyle evḳāt-ı ʿazīzüñüzi[1] tażyīʿ ve ḳalb-i şerīfüñüzi (5) işġāl itmek vāhimesi[2], mâniʿ-i taḥrīr olmadadur[3]. Ez-cān [T 68b] u dil muḫliṣ ü[4] (6) s̱enāları ḫıdmetinde müteḫaṣṣıṣ olduġumuz[5] ḥasebiyle saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[6] efendimüñ daḫı (7) kārgāh-ı teveccüh-i bāṭınlarından bu dil-besteleri, ifrāz-ı ḥiṣṣe-i ġāʾile ile[7] ser(8)-efrāz[8] buyurılmaḳ, çeşm-dāşt-ı āmālümüzdür. Ümīddür ki, [N 81b] kāffe-i muḫliṣāne, keşīde (9) buyurılan simāṭ-ı vesīʿu'n-nevāl-i himmetden[9] bu dāʿīleri daḫı maḥrūm (10) buyurılmaya. باقى ايّام سعادت افزون و در سجّادهٔ ارشاد باد *Bāḳī eyyām-ı saʿādet efzūn ve der-seccāde-i irşād bād*[10].

100. Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi Ḥażretleri Mesned-i Aʿlā-yı Fetvāya Ṣāʿid Olduḳda Tehniyye-nāmesidür[11]

(13) Suṭūr-ı fetvā-yı rūḥ-baḫşāları, şīrāze-i niẓām-ı umūr-ı enām ve imżā-yı (14) fayṣal-fermāy-ı nigeh-rübāları, mühr-i[12] ḫazāʾin-i aḥkām-ı İslām olan ʿināyetlü, (15) mürüvvetlü, merḥametlü, semāḥatlü[13] veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ *mülteḳā'l-ebḥur-ı aḥsāb (16) u ensāb*[14] ve ḫizāne-i cevāhir-i feżāʾil ü[15] ādāb olan südde-i sidre[16](17)-

---

[1] ʿazīzüñüzi: ʿazīzeñüzi Ö
[2] vāhimesi: vāhime N
[3] olmadadur: olmaḳdadur USA
[4] u dil muḫliṣ ü: u dil muḫliṣ A, dil muḫliṣ N, USA
[5] olduġumuz: olduġumuz Ö
[6] saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: saʿādetlü, semāḥatlü A, semāḥatlü N, USA, semāḥatlü, ʿināyetlü Ö, T
[7] ġāʾile ile: ġāʾile A, N, Ö, USA, -H, ġāʾile-i M, ġāʾibe ile T, USA
[8] ser-efrāz: ser-firāz Ö
[9] himmetden: himmet-dān A
[10] *Bāḳī eyyām-ı saʿādet efzūn ve der-seccāde-i irşād bād*: *Bāḳī eyyām* H, *Bāḳī eyyām-ı saʿādet efzūn, der-seccāde-i irşād bād* Ö, *Bāḳī eyyām-ı hidāyet bād* T, USA: *Saadet günleri artsın ve irşat seccadesinde sürekli olsun.*
[11] H 54a, Ö 85b, T 68b, USA 60a: *Başlık* Ö: Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi Ḥażretleri Mesned-i Aʿlā-yı Fetvāya Ṣāʿid Olduḳda Tehniyye-nāme Taḥrīr Olınmışdur T, USA
[12] mühr-i: -T
[13] ʿināyetlü, mürüvvetlü, merḥametlü, semāḥatlü: ʿināyetlü, merḥametlü A, ʿināyetlü, merḥametlü, semāḥatlü H, Ö, ʿināyetlü, mürüvvetlü, semāḥatlü T, USA
[14] mülteḳā'l-ebḥur-ı aḥsāb u ensāb: mülteḳā'l-ebḥur-ı iḥsān u intisāb H, *Bu ifadelerin yakınında "Lisābından urmaḳ ve yapışmaḳ ey gezüpdür." ifadeleri yazılmıştır* T, mülteḳā'l-ebḥur-ı aḥsenāti USA
[15] ḫizāne-i cevāhir-i feżāʾil ü: ḫazāʾin-i cevāhir-i feżāʾil T, USA
[16] südde-i sidre-: südde-i H, sidre- T, USA

senālarına ki, ruḫām nuḳūş-ı būse-i[1] taʿẓīmden numūne-i mecmūʿa-i ḥakkāk[2] ve ʿaks-i (18) esirre-i cebīn-i tekrīmden hem-ḥāl-i ṣafaḥāt-ı saṭr-zede-i medāric-i eflākdür, iḥrāz-ı (19) nevbet-i furṣatla vażʿ-ı pīşānī-i ʿubūdiyyet siyāḳında, ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i [A 70a] (1) ḳadīm budur ki, mekārim-penāhā, merāḥim-destgāhā, kāviş-i ḫāme-i endīşe ile (2) ʿaynü'l-ḥayāt ve irādet-i maʿānī-i şāʿirāne ve taʿbīrāt-ı teşbīhāt-ı [T 69a] (3) münşiyāne inficārına[3] her ne ḳadar dest-res müyesser olsa yine ʿināyetlü, merḥametlü, (4) fażīletlü[4], efendümüñ ʿummān-ı fażl-ı bī-kerānına ve[5] bu ʿabd-i ṣādıḳuñ ḳulzüm-i iḫlāṣına (5) nisbet kāse-i dehen-i gül-ġonçede olan ḳaṭre-i şebnemden kemter olduġı (6) maʿlūm-ı maḳādīr-şināsān-ı ʿālemdür. Pīşgāh-ı fežāʾil-penāḥuñuza ʿarż-ı (7) inşāda[6] Kaʿbe-i Mükerremeye zemzem ve ḫazāʾin-i sulṭāniyyeye dīnār ü dirhem[7] (8) ihdāsından farḳı[8] yoḳdur. Ancaḳ ol ḫulāṣa-i ḫānedān-ı ʿilm ü kerem ve viḳāye-i (9) aḥvāl-i ümem, (naẓm)[9];

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Müftī-i devr ü[10] zamān mā-ḥaṣal-ı kevn ü mekān

Ṣūret-i cevher-i[11] cān maʿni-i (10) lafẓ-ı ʿālem

(Neṣr); cenābı[12] ile ṣadru'ş-şerīʿa-i ġarrā ve mesned-i maʿānī-fermāy-ı fetvā, (11) iktisāb-ı[13] şeref-i cedīd eyledügi nüvīdi[14] ḫıṭṭa-i kevn ü mekānı[15], şermsār-ı (12) sürūr itmek żımnında, bu dāʿī-i ḳadīmleri daḫı tā-be-leb müstaġraḳ-ı muḥīṭ-i (13) neşāṭ olmaġla

[1] būse-i: bu sene-i H
[2] mecmūʿa-i ḥakkāk: mecmūʿa USA
[3] ve taʿbīrāt-ı teşbīhāt-ı münşiyāne inficārına: taʿbīrāt-ı teşbīhāt-ı münşeʾāt inficārına A, ve teşbīhāt-ı taʿbīrāt-ı münşiyāne inficārına Ö, ve taʿbīrāt-ı teşbīhāt-ı münşiyāne infiḫāriye T, ve taʿbīrāt-ı teşbīhāne infiḫāriye USA
[4] ʿināyetlü, merḥametlü, fażīletlü: ʿināyetlü, fażīletlü Ö, T
[5] bī-kerānına ve: bī-kerāna A
[6] inşāda: inşāʾ Ö, T, USA
[7] dirhem: direm Ö, derāhim T, USA
[8] farḳı: farḳ A
[9] naẓm: -A, -T, -USA
[10] müftī-i devr ü: maʿnī-i devr A, müftī-i devrān ü H, T, müftī-i devr Ö, دورر USA
[11] cevher-i: her A
[12] neṣr; cenābı: cenāb A, cenābı T, USA
[13] iktisāb-ı: iktisābına H, Ö
[14] nüvīdi: nüvīd-i H, T, USA
[15] mekānı: mekān T, USA

teneffüs-i şākirāneden[1] maġlūb-ı ʿacz iken ol āsmān-ı (14) mecd ü ʿalā[2] bu ḫāksār-ı nā-çīzi ebr-pāre-i gevher-bār-ı[3] iltifātlarına sezā görüp (15) hümā-yı evc-i ʿināyet olan nāme-i āzādī[4]-baḫşāları, ḫāke tenezzülden (16) müstaġnī iken gūşe-i bām-ı faḳīrānemüze, sāye[5]-endāz-ı teşrīf olduġı, (17) ʿilāve-i inbisāṭ olıcaḳ ġalebe-i neşʾe-i[6] sürūr, bu ʿabd-i nā-çīzi [T 69b] dāʾire-i (18) şuʿūrdan dūr itmek mertebelere īṣāl idüp eger secde-i şükr (19) mā-beynine[7] taḫallülde müsāraʿat itmese būse-i taʿẓīm içün leb ü çeşm beyninde[8] [A 70b] (1) ẓuhūr iden ġavġā-yı taḳaddüm fayṣal bulmayup süṭūr-ı ʿanber-āgīni sefīne-i seyl-āb(2)-ḫorde-i eşk-i sürūr olmaḳ mertebelerine māniʿ olmış idi[9]. Ser-fetīl-i merdümek-i (3) nīm-mürdemüz, mişkāt-ı muḳaddes-i iltifātlarından şuʿle-rübā[10] ve ḫalvetkede-i beytü(4)'l-aḥzān-ı żamīrümüz, rayiḥa-i rūḥānī-i ʿināyetlerinden rūşenā olup cez̠r ü (5) medd-i[11] buḥeyra-i ḥayāt olan emvāc-ı enfās-ı müteʿāḳıbe, ṣafā-yı derūnla[12] (6) mecārī-i selsāl-i duʿālarına vaḳf-ı āmed-şüd ḳılınmışdur ve[13] cenāb-ı te'līf(7)-baḫş-ı eczā-yı kāʾināt celle şānuhu, nüsḫa-i tefsīrāt-ı ḥasenāt olan (8) ẕāt-ı maʿālī-ṣıfātuñuzı, muḥīṭ-i viḳāye-i Rabbānīsinde maṣūn idüp (9) cāh-ı fetvā-i bülend-şānı tā-be-ḥaşr vücūd-ı mekārim-nümūdlarıyla cilve-yāb-ı (10) mübāhāt eyleye! Egerçi, rütbe-i sāmiye-i[14] meşīḫat ile ḥażerāt-ı meşāyiḫ-i (11) İslām, tehniyyet olınmaḳ ʿādet-i meslūkedür[15]. Ammā şeref-i ḥaseb ü nesebī[16] (12) ve istiʿdād-ı[17] fażl u edebīden[18] fażla ʿilm-i Şüreyḥāne ve taḳvā-yı Ṭayfūrāne (13) ile zamān-ı şerīfüñüz fetvā ile taḳvāya vāsıṭa-i [T 70a] muḳārenet olmaġla

[1] şākirāneden: şākirān ile T, USA
[2] ü ʿalā: -A
[3] ebr-pāre-i gevher-bār-ı: ebr-pāre-i gevher-pāre-i H, ebr ü pāre-i gevher-bār-ı T
[4] āzādī: īrādī A
[5] bām-ı faḳīrānemüze, sāye-: eyyām-ı faḳīrānemüz, sāye- A, eyyām-ı faḳīrānemüze, sāye- H, bām-ı faḳīrānemüz, sāye- Ö, eyyām-ı faḳīrānemüze, sāye- T, eyyām-ı faḳīrānemüze, sāz USA
[6] neşʾe-i: teşneye A, T, USA
[7] mā-beynine: mā-beyne Ö
[8] beyninde: beynde A
[9] olmış idi: olmış-ıdı A, olmışdı T
[10] -rübā: riyā H, T
[11] medd-i: -A
[12] derūnla: derūn ile Ö
[13] ve: -Ö
[14] sāmiye-i: sāye-i A
[15] meslūkedür: meskūkedür A
[16] nesebī: neseb A, H, T, USA
[17] istiʿdād-ı: istiʿdād ü A, H, T, USA
[18] edebīden: edebinden A, edīnden H, T, USA

duʿā-yı (14) ʿömr-ü devletüñüzi, mesāʾil-i farīża-i ferāʾiżdān-ı himmet[1] ve ṣaḥāyif-i fetvā-yı[2] (15) dest-güşā-yı mesʾelet olmaġla ḥaḳ budur ki, mādde-i şerīfüñüzde merāsim-i[3] (16) tehniyye vü tebşīre mesned-i bülend-i fetvā daḫı eḥaḳḳ ve levāzım-ı tebrīke ol cāh-ı[4] (17) ʿālī daḫı[5] elyaḳdür. Cenāb-ı Ḥaḳḳ, manṣıb-ı[6] fetvāyı tecerrüʿ-i şūr-ābe-i firā(18)ḳuñuz[7] ile telḫ-kām olmadan meʾmūn eyleyüp[8] sāye-i hümā-sāyeñüzi, (19) mefāriḳ-i sevdā-zedegān-ı vilāmendānuñuzdan[9] zāʾil eylemeye! Āmīn. *Bāḳī fermān*[10]. [A 71a]

101. Ṣadr-ı ʿĀlī Çorlılı Devletlü ʿAlī Pāşā Cenābınadur[11]

(2) Devletlü, ʿināyetlü, saʿādetlü, merḥametlü, mürüvvetlü, semāḥatlü[12], ḳuṭb-ı dāʾire-i vezāret-i[13] ʿuẓmā ve şems-i (3) tābān-ı vekālet-i kübrā, veliyyü'n-niʿam, ʿaliyyü'l-himem, efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ dāmen-i (4) devletleri[14], naḳş-ı gül-būse-i taʿẓīm ile hem-reng-i bāl-i rūḥāniyān ve ġubār-ı südde-i (5) saʿādetleri, ās̱ār-ı cebīn-i tekrīm ile hem-sīmā-yı süllem-i[15] kerrūbiyān ḳılınduġı es̱nāda (6) maʿrūż-ı bende-i iḥsān-dīde-i ḳadīm oldur ki, benüm[16] devletlü, saʿādetlü, ʿizzetlü, ʿināyetlü, merḥametlü[17], veliyyü'n-niʿam[18] efendüm,

---

[1] farīża-i ferāʾiżdān-ı himmet: ferāʾiż-i farīżadan A, ferāʾiż-i farīżadan himmet T, USA
[2] fetvā-yı: fetāvā-i H
[3] merāsim-i: -H
[4] cāh-ı: -A
[5] daḫı: -A
[6] fetvā daḫı eḥaḳḳ … … Cenāb-ı Ḥaḳḳ, manṣıb-ı: fetvā daḫı eḥaḳḳ levāzım-ı tebrīke ol ʿālī elyaḳdur. Cenāb-ı Ḥaḳḳ, manṣıb-i H, fetvā daḫı eḥaḳḳ ve levāzım-ı tebrīke ol cāh-ı ʿālī daḫı elyaḳdur. Cenāb-ı Ḥaḳḳ, minaṣṣa-i Ö
[7] şūr-ābe-i firāḳuñuz: şūrāya felāketüñüz T
[8] eyleyüp: idüp Ö
[9] vilāmendānuñuzdan: vālāmendānuñuzdan H, USA
[10] *bāḳī fermān*: *Baḳī emr ü fermān efendimüñdür* Ö, *Bāḳī* T, USA
[11] H 55b, N 81b, Ö 86b, T 70a, USA 61b: *Başlık* H: Ṣadr-ı Aʿẓam ve Müşīr-i Efḫam Çorlılı Devletlü ʿAlī Pāşā Ḥażretlerinüñ Sāḥa-i Devletlerine ʿUbūdiyyet-nāmedür T, USA
[12] ʿināyetlü, saʿādetlü, merḥametlü, mürüvvetlü, semāḥatlü: saʿādetlü, merḥametlü, semāḥatlü A, T, USA, ʿināyetlü, merḥametlü, semāḥatlü N, ʿināyetlü, saʿādetlü, merḥametlü, mürüvvetlü, semāḥatlü Ö
[13] vezāret-i: -Ö
[14] devletleri: devletlerine N, T, USA
[15] hem-sīmā-yı süllem-i: hem-semā-yı süllem-i A, hem-sāye-i süllem-i H, N, T, USA
[16] oldur ki, benüm: oldur ki A, H, N, T, budur ki Ö
[17] devletlü, saʿādetlü, ʿizzetlü, ʿināyetlü, merḥametlü: ʿizzetlü, merḥametlü A, N, ʿināyetlü, merḥametlü Ö, devletlü, saʿādetlü, merḥametlü T, USA
[18] veliyyü'n-niʿam: -T

(7) sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı cihān-āferīn, cellet[1] ḳudretuhu, ferīde-i eṣdāf-ı ekvān (8) olan vücūd-ı ʿālī-şānuñuzı, evlād-ı kirāmuñuz ile[2] [T 70b] ṣadr-ı devletde muʿammer ü müstedām (9) eyleyüp sāye-i dıraḫt-ı iḳbālüñüzi, mefārik-i[3] memālik-i İslām'dan zaʾil eylemeye! Āmīn. بحرمة سيّد المقرّبين *bi-ḥurmeti seyyidi(10)'l muḳarrebīn*[4], bundan esbaḳ sefer-i humāyūna teveccüh-i ʿaliyyeñüz [N 82a] es̱nāsında bu ḫāksār-ı (11) kem-miḳdārı nūr-ı āfitāb-ı ʿināyetüñüz ve ḳaṭre-i seḥāb-ı semāḥatüñüz makāmında (12) olan muḫātaba-i kerīmāne ve mülaṭṭife-i āṣafāne-i iḥsānına sezā buyurılmaġla[5] ser-i (13) iftiḫārumuz, nüh felekden güẕār[6] idüp ilā-hāẕā'l-ān her ṣubḥ u mesāʾ, nüsḫā-i[7] (14) evrād-ı ezmān ve ḥırz-ı cān gibi çeşm ü rūyumuza[8] mālīde itdükden ṣoñra yine (15) destār-ı iftiḫārumuza[9] ʿalāmet-i siyādet gibi dest-i taʿẓīm ile ḥıfẓ itmede(16)yüz. Ḫuṣūṣan, mażmūnında ʿināyet buyurılmaḳ vaʿdi taṣrīḥ buyurılmaġla taʿdād-ı (17) eyyām-ı mevʿūda ṣarf-ı evḳāt ile duʿā-yı ʿömr-ü devletleri, evlād ü ʿıyāl ve giriftār-ı (18) dām-ı iḥtiyāc-ı perīşān-ḥāller ile[10] nefes-be-nefes edā olınduġı dīvān-ḫāne-i (19) İlāhīde naḳl-i duʿāya meʾmūr olan melāʾike-i kirāmuñ[11] şehādetleriyle müs̱betdür, bāḳī[12]. [A 71b]

102. Bu daḫı Āṣaf-ı Müşārün ileyh Ḥażretlerine Defʿa-i S̱ālis̱ede Gönderilmişdür[13]

(2) Devletlü, ʿināyetlü, mekremetlü, reʾfetlü efendüm, sulṭānum[1] ḥażretlerinüñ ʿatebe-i merfūʿ(3)u's-saḳf-ı ʿaṭā[N 82b]-ḫāne-i bihişt-iştimāllerinde ḫıdmet-i[2] cārūb-keş ḥavāle-i

---

[1] cellet: celle A, H, T
[2] kirāmuñuz ile: kirāmuñuzla A
[3] mefāriḳ-i: -A, -H, -N, -T, -USA
[4] *bi-ḥurmeti seyyidi'l muḳarrebīn*: *mucerredü'l-muḳarrebīn* A, H, -N, -T, -USA; *mucerredü'l-muḳarrebīn: (Padişaha) en yakınında bulunan maiyeti.*
[5] buyurılmaġla: buyurmaġla H, Ö, T
[6] güẕār: -H
[7] u mesāʾ, nüsḫā-i: u mesāʾ H, şām nüsḫā-i N
[8] ü rūyumuza: virdümüze N, T, USA, derūnumuza Ö
[9] itdükden ṣoñra yine destār-ı iftiḫārumuza: itdükden ṣoñra yine destār-ı iftiḫārumuz H
[10] -ḥāller ile: -ḥālleriyle A, N, -ḥālleri ile H, -ḥāllerine T, USA
[11] kirāmuñ: kerīmüñ A
[12] bāḳī: -T, -USA
[13] H 56a, N 82a, Ö 87b, T 70b, USA 62a: *Başlık* A: Āṣaf-ı Müşārün ileyh Ḥażretlerine ʿUbūdiyyet-nāmedür T, USA

(4) müjgān-ı dīde-i bī-ḳarār ve ṣaffu'n-niʿāl-i meṣāffgāh-ı cüyūş-ı āmāllerinde ruḫ-sūde-i [T 71a] (5) ibtihāl ü iʿtiẕār siyāḳında cihān-bahā-yı nām ü şānuñuzı[3], revācgāh-ı ʿālemde (6) hemīşe gerdān ve şīme-i[4] devlet ü iḳbālüñüzi, evc-i ʿizzetde hemvāre efzūn[5] (7) olmaḳ daʿavātı tetmīm ile[6] maʿrūż-ı ʿabd-i faḳīr budur ki:

103. Muḥāfıẓ-ı Baġdād iken Ḳalaylı Aḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ Pīşgāhına İrsāl Olınmışdur[7]

(9) Devletlü, mekremetlü, ʿināyetlü efendüm, sulṭānum[8] ḥażretlerinüñ ḫāk-pāy-ı burc-ı evliyā ile (10) hem-āġūş ve iksīr-i ḥayāt ile dūş-be-dūş[9] olan türāb-ı südde-i sidre(11)-sīmālarına[10] şaṭṭ-ı sirişk-i dīde-i taʿẓīm pāşīde ḳılınup devām-ı devlet ü (12) iḳbālleri içün[11] dest-i duʿā mānend-i[12] naḫl-i ḫurmā-yı engüşt-nümāy güşāde[13] ḳılınduġı (13) siyāḳında[14] maʿrūż-ı dāʿī-i kemterīn budur ki, benüm[15] devletlü, ʿināyetlü efendüm, sulṭānum ḥażretleri! (14) Cenāb-ı[16] ber-ārende-i nüh ḳıbāb[17] celle şānuhu, nüsḫā-i mecmūʿa-i [N 83a] iḳbālüñüzi[18], ḥarf-i ʿilletden (15) ṣaḥīḥ ü sālim idüp faṣṣ-ı ḫoş-naḳş-ı āmālüñüzi, peyveste[19] ber-vefḳ-i dil-ḫᵛāh (16) zīver-i ser-engüşt-i ḥużūr eyleye! Āmīn[20]. Bu ʿabd-i dil-beste-i

---

[1] Devletlü, ʿināyetlü, mekremetlü, reʾfetlü efendüm, sulṭānum: -N, -T, -USA
[2] ḫıdmet-i: ḫıẕmet-i T
[3] ü şānuñuzı: ü nişānuñuzı A, H, N, USA, nişānuñuzı T
[4] gerdān ve şīme-i: gerdān ve şemme-i A, kervān-ı ves̱īḳa-i N, gerdān-ı ves̱īḳa-i H, T
[5] efzūn: füzūn A, Ö
[6] tetmīm ile: tetmīmle A, H, Ö, T, tetmīm-ile N, USA
[7] H 56a, N 82b, Ö 87b, T 71a, USA 62a: *Başlık* A: Muḥāfıẓ-ı Baġdād-ı Bihişt-ābād İken Ḳalaylı Aḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ Pīşgāh-ı Saʿādetlerine ʿUbūdiyyet-nāmedür T
[8] Devletlü, mekremetlü, ʿināyetlü efendüm, sulṭānum: -H, -N, -T, -USA
[9] dūş-be-dūş: rūşen be-dūş A
[10] sidre-sīmālarına: südde-i sīmālarına H, sidre-i hümālarına T, USA
[11] ü iḳbālleri içün: iḳbālleri H
[12] mānend-i: mānende-i N
[13] güşāde: -Ö
[14] siyāḳında: siyāḳda N
[15] benüm: -A, -H, -N, -Ö
[16] cenāb-ı: -H
[17] nüh ḳıbāb: ḳıbāb A, N
[18] iḳbālüñüzi: iḳbālüñüz T, USA
[19] peyveste: cuyūşına A
[20] āmīn: -T, -USA

devlet[1]-ḫᵛāhları cānibine (17) ġalebe-i mekārim-i āṣafānelerinden tenzīl-i laḥẓa-i iltifāt buyurılur ise[2] بمنّه تعالى *bi-mennihi teʿālā*[3], (18) metāʿ-ı kem-ḳadr-i ḥayāt-ı müstemendānemüz[4], dest-fersā-yı zevāl olmayup her bār (19) cāme-i[5] evḳatumuz ʿināyetlü [T 71b] efendimüñ duʿā-yı devām-ı[6] devletlerine bir zebān-ı[7] gūyā olsa yine [A 72a] (1) edāsı, derece-i istiḥālededür[8]. Ḫāṣṣeten bende-i devlet-ḫᵛāhuñuz ve hevādār-ı ḳadīmüñüz, Muḥaṣṣıl (2) ʿAbdü'l-bāḳī Beg duʿācuñuzla şebān-rūz vird-i zebānumuz, ʿināyetlü efendimüñ (3) medāyiḥ-i cemīle ve duʿā-yı ḫayrlarıdur. ʿAla'l-ḫuṣūṣ, devletlü efendüm, āfitāb-ı evc-i devlet (4) ve şāh-bāz-ı bāzū-yı saʿādet iken bu ḫāksār-ı bī-iʿtibārlarına[9] taʿlīḳ-i (5) envār-ı iltifāt ve taḥrīk-i gūşe-i cenāḥ-ı ʿināyet buyurup[10] mülaṭṭife-i (6) ḥayāt-baḫşāları ki, numūne-i bāl-i hümā-yı devletdür. Merreten baʿde uḫrā, ser-i iḳbālümüzde[11] sāye-i (7) mekremet endāḫte [N 83b] itmekle farḳ-ı iḳbāl ü iftiḫarumuz, dāmen-i sipihre sāyīde (8) olup ġalebe-i şevḳ ü iḫlāṣdan nāşī devletlü[12] efendimüñ duʿā-yı ḫayrlarından (9) ḫālī[13] geçen evḳatumuzı, dūş-ı[14] ḥayāta bār ʿadd itmedeyüz. "Müfāvaża-ı kerīme(10)lerinden[15] sulṭānumsuz olan evḳāt ḥarām olsun." lafẓıyla luṭf u[16] iltifāt (11) buyurılmış. Allāh teʿālā muʿammer eyleye! Haḳḳ budur ki, sulṭānum ḥażretlerinüñ sāye-i saʿādetlerinden (12) tehī nūş[17] eyledügümüz şerbet-i ḥayāt, ʿAbdü'l-bāḳī Beg bendeñüz ile[18] bu duʿācuñuza nā-güvār (13) olduġı[19] Ḫudā'ya ʿıyāndur[20]. Elṭāf-ı ḫafiyye-i İlāhīden[1]

---

[1] devlet-ḫᵛāhları: dil-ḫᵛāhları N, Ö
[2] buyurılur ise: buyurılur-ısa T
[3] *bi-mennihi teʿālā*: *bi-mennihi* H, *bi-mennihi'llāhi teʿālā* T: *Allah Teala'nın ihsanıyla…*
[4] müstemendānemüz: müstemendānemüze USA
[5] cāme-i: ḫāme-i Ö
[6] duʿā-yı devām-ı: duʿā-yı A, devām-ı N, T, USA
[7] bir zebān-ı: bir zamān-ı A, birer zebān-ı USA
[8] istiḥālededür: istiḥāledür N
[9] ḫāksār-ı bī-iʿtibārlarına: ḫāksārı iʿtibārlarına N
[10] buyurup: buyurılup Ö
[11] iḳbālümüzde: iḳbālümüze A, T, USA
[12] devletlü: -T, -USA
[13] ḫālī: ḥālī USA
[14] dūş-ı: rūşen-i A
[15] kerīmelerinden: kerīmlerinden N, T
[16] u: -H
[17] nūş: -A
[18] bendeñüz ile: bendeñüzle A, H, N, Ö
[19] olduġı: olduġı Ö
[20] ʿıyāndur: ʿinādur T

müddet-i medīd[2], ḫāk-i ʿizzetleriyle[3] (14) imrār-ı evḳāt [T 72a] teyessürinde[4] ümīdvāruz. Egerçi buʿd-ı ṣūrī sebebiyle ẓāhiren devletlü[5] (15) efendümüñ meclis-i devletlerinden müfāraḳat-i ṣūrī nümāyāndur. Ammā evḳāt-ı şebān(16)-rūzumuz[6] efendimüñ ẕikr ü fikriyle güẕār[7] idüp bir nefes sulṭānumuñ ḫayālinden ḫālī[8] (17) olmamaġla gūyā hemān sulṭānumuñ meclis-i şerīflerinde[9], dāʾire-nişīn-i zānū-yı (18) edeb olmış mes̱ābesindeyüz. Cenāb-ı Ḫudā, cemīʿ-i taṣavvurātumuzı[10] ḳarīben taṣdīḳe (19) cilveger [N 84a] eyleye! Āmīn.

Devletlü[11], ʿināyetlü efendüm! Mekātīb-i[12] ʿaliyyeñüzüñ kelimāt-ı dil-peẕīr [A 72b] (1) ve taʿbīrāt-ı ʿālem-gīri ve leṭāfet ü nezāket-i maʿnā-yı mülūkāne ve selāset-i elfāẓ (2) ve ẓarāfet-i mezāyāları ile[13] derece-i nihāyetdedür. Medḥ ü taʿrīfi[14] mutażammın bir[15] duʿā-nāme taḥrīri, (3) taṣmīm olınmışken[16] sāʿī-nāme-berüñ ʿadem-i teʾḫīri icrā-yı mā-fī'ż-żamīre müsāʿid[17] (4) olamadı. Lākin ne deñlü[18] medḥ ü tavṣīf olınur ise[19] inşā iden münşī çelebiye (5) raciʿ olmaġla ḥaẓẓ itmeyeler, mülāḥaẓası olınmışdur. Zīrā ḫāṭṭ[20] taʿrīfine geldükde ḫāṭṭ-ı ʿanberīne (6) īhām[21] maʿnāsı çıḳmaġla kümeyt-i ḳaleme[22] bir miḳdār ʿinān-

[1] İlāhīden: İlāhiyyeden Ö
[2] medīd: serīr-i N, T, USA
[3] ḫāk-i ʿizzetleriyle: ḫāk-ʿizzet ile Ö
[4] teyessürinde: teʾsīrinde H, N, Ö, T
[5] devletlü: -T, -USA
[6] şebān-rūzumuz: şebān-rūz A, N, T
[7] güẕār: güẕer Ö, USA
[8] ḫālī: ḥālī USA
[9] şerīflerinde: şerīflerinden N
[10] taṣavvurātumuzı: taṣavvurātumuz A
[11] āmīn, devletlü: -T, -USA
[12] mekātīb-i: mekātib-i A, Ö, T, USA
[13] mezāyāları ile: mezāyālar-ile A, mezāyālaruña H, N, T, USA, mezāyāları Ö
[14] nihāyetdedür, medḥ ü taʿrīfi: nihāyetdedür, medḥ taʿrīfi A, nihāyetdedür, medḥ ü taʿrīfde H, N, Ö, nihāyetde, medḥ tefrīḳi T, nihāyetde, medḥ ü taʿrīfi USA
[15] bir: bu T, N
[16] olınmışken: olınmış-iken Ö, USA
[17] müsāʿid: müsāʿide A, H, N, T, USA
[18] ne deñlü: ne-deñlü N, Ö, T, USA
[19] olınır ise: olınırsa A, Ö, T, USA
[20] olınmışdur, zīrā ḫāṭṭ: olmışdur, zīrā ḥaẓẓ A, olınmışdur, zīrā ḥaẓẓ H, N, T, USA
[21] taʿrīfine geldükde ḫāṭṭ, ʿanberīne īhām: taʿrīfin-geldükde ḥaẓẓ, ġayrıya ibhām A, taʿrīfine geldükde ḥaẓẓ, ġayrıya īhām H, N, taʿrīfine geldükde ḥaẓẓ, ġayrı īhām T, taʿrīfine geldükde ḥaẓẓ, ġayr-ı īhām USA
[22] ḳaleme: ḳılmaġa H, T, USA

keş-i belāġat olmışdur[1]. İẕnleri (7) ṣudūrı işāret buyurılur ise bundan ṣoñra[2] vādī-i medḥ ü taʿrīfde[3] (8) cevlān olınur, bāḳī[4].

104. Rāmī Efendi Ḥummā-zede Olduḳda Yazılmışdur[5]

[T 72b] (10) Ḥażretlerinüñ ḥāşiye-i bisāṭ-ı iḳbāllerine[6] vażʿ-ı şīşe-i pür-şükūfe-i ḫoş āmedī (11) ẕeylinde ber[N 84b]-dāşte-i teraḳḳī-ḫᵛāh-ı ʿizzetleri budur ki, egerçi miḥan-ı seferiyye taḳarrübi (12) ile[7] pursiş-i ḫāṭırları[8], lāzıme-i rüsūm-ı ʿādī[9] olduġı ḳarār-dādedür. Ammā (13) ḫāne-i ʿālī-binā-yı[10] terkībleri, ḥavālegāh-ı ʿavārıż-ı ḥummeyyāt olmaḳ sebebiyle (14) ehemm-i żarūriyyāt olmaġla pīş-res-i kārvān-ı iştiyāḳ ḳılınur. Hemīşe (15) dārū-yı şifā-ḫāne-i ʿināyet-i ilāhiyye ile bāliġ-i mertebe-i ʿāfiyet olmadan (16) dūr olmayasız. Saʿādetlü teẕkere-i s̱ānī[11] ḥażretlerinüñ Çūḳadārı[12] İsmāʿīl (17) bendeleri lisānından[13] bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[14], sencīde-i pīrāhen-i ʿāfiyet olduḳları ḫaberi (18) merḳūmdan istimāʿ olınmaġla[15] keştī-i ḫāṭırumuz, telāş-ı mevce-i ıżṭırābdan[16] (19) vā-reste olup lākin bahāne-i marīżāne ile saʿādetlü Bāḳī Beg Ḥażretlerinüñ [A 73a] (1) pend-i ḫayr-ḫᵛāhāneleri ile kār-bend[17] olup maʿreke-i ḫūn-bār-ı[18] peygāre-gīr[1] olduġuñuz, reʾy-i (2) rindānuñuza[2] ḥaml

[1] belāġat olmışdur: mümānaʿat olmışdı A, mümānaʿat olmışdur H, N, T, USA
[2] buyurılur ise bundan ṣoñra: buyurılursa bundan ṣoñra H
[3] taʿrīfde: taʿrīfden N, taʿrīfinde Ö
[4] bāḳī: -A, -H, -N, -Ö
[5] H 57a, N 84a, Ö 88b, T 72a, USA 63a: *Başlık* A: Rāmī Efendi Ḥummā-zede Olduḳda Duʿā-yı Şifā Żımnında Taḥrīrdür T, USA
[6] iḳbāllerine: iḳbāline A, H, N, T, USA
[7] taḳarrübi ile: taḳarrübiyle T, taḳrībiyle N, Ö, USA
[8] ḫāṭırları: ḫāṭır A
[9] ʿādī: ḥādī H
[10] ʿālī-binā-yı: ḫālī binā-yı A
[11] teẕkere-i s̱ānī: teẕkīre-i Nābī A, H
[12] çūḳadārı: çūḳadār N
[13] lisānından: lisānen N
[14] teʿālā: -A, -H, -N, -T, -USA
[15] merḳūmdan istimāʿ olınmaġla: İsmāʿīl Aġā'dan istimāʿ olmaġla A, N, istimāʿ olınmaġla Ö
[16] ıżṭırābdan: ıżṭırāb A
[17] pend-i ḫayr-ḫᵛāhāneleri ile kār-bend: bend-i ḫayr-ḫᵛāhāneleri ile kār-bend H, bend-i ḫayr-ḫᵛāhānları ile kār-bend N, pend-i ḫayr-ḫᵛāhāneleri ile kār-ı ser Ö, bend-i ḫayr-ḫᵛāhānları ile kār-bend T, pend-i ḫayr-ḫᵛāhānları ile kār-bend USA
[18] ḫūn-bār-ı: خونبار N, T

olınmışdur. Cenāb-ı İlāhī, yegāne-i kevkeb-i burc-ı imkān olan (3) ẕāt-ı nāzenīnüñüzi[3] maṭlaʿ-ı iḳbālden ve bu peder-i müşṭāḳa irāʾetden[4] muḳaddem, kevkeb-i (4) ḥayātumuzı, mütevārī-i maġrib-i fenā itmemek, elṭāf-ı ḫafiyye-i İlāhīden der-ḫᵛā(5)stdur, bāḳī[5].

105. Bu daḫı Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi Cānibine Yazılmışdur[6]

(7) ʿİnāyetlü, semāḥatlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum[7] ḥażretlerinüñ dāmen-i deryā-bār-ı (8) sāḥa-i iḳbāllerine mevc-i dürer ve ārzū-yı eşk-bār resānīde[8] ḳılınup sezā-yı (9) gūş u[9] gerden-i icābet[10] olacaḳ leʾālī-i daʿavāt endāḫte-i sāḥil-i semāvāṭ (10) ḳılınduġı ḫilālde[11] ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i dīrīneleri budur ki, cenāb-ı terkīb(11)-bend-i[12] nüsḫa-i āferīniş celle şānuhu, bihterīn-i kelime-i[13] ṣaḥīfe-i kāʾināt olan vücūd-ı (12) mekārim-nümūdların taṣrīfāt-ı eyyāmdan maṣūn idüp hemvāre (13) ṣadr-ı vālā-yı dārü'l-iftā-yı[14] muʿallāda müstedām eyleye! Āmīn[15]. Benüm saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü (14) veliyyü'n-niʿam[16]

---

[1] peygāre-gīr: bī-kāre-gīr H, N, T
[2] rindānuñuza: rindāneñüze Ö
[3] nāzenīnüñüzi: nāzenīnüñ T, USA
[4] müşṭāḳa irāʾetden: müşṭāḳ-ı irādetden USA
[5] bāḳī: -A, -N, -Ö
[6] A 73a-A 131a, H 57b-H 114a, Ö 89a, T 73a-T 140b, USA 63b-U 121a: *Başlık* A: Şeyḫü'l-islām *Sellemehu's-selāmu* (*Allah ona esenlik versin.*) Meḥmed Ṣādıḳ Efendi Ḥażretleri Pīşgāh-ı Fażīlet-penāhlarına Ricā-nāme Siyāḳında Taḥrīrdür T
[7] ʿİnāyetlü, semāḥatlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum: -H, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum T, -USA
[8] mevc-i dürer ve ārzū-yı eşk-bār resānīde: mevc-i dürer ve ārzū-yı eşk-bār pürsānīde A, fevc-i dürer ve ārzū-yı eşk-bār resānīde H, fevc-i dürer-i eşk-bār resānīde N, fevcdār-ı eşk-bār resānīde Ö, mevc ü ārzū-yı eşk-bār resānīde USA
[9] sezā-yı gūş u: serā-yı gūş T, USA
[10] gerden-i icābet: gerdūn-ı ʿarāyiş-i icābet A, gerden-i ecānib H, gerden-i ʿarāyiş-i icābet Ö, gerdūn-ı ʿarāyiş-i icābet T, gerdūn-ı icābet USA
[11] ḫilālde: ḫilālinde T, USA
[12] dīrīneleri budur ki, cenāb-ı terkīb-bend-i: dīrīnleri budur ki, cenāb-ı terkīb-bende-i A, dīrīneleri budur ki, terkīb-bend-i H, dīrīneleridür ki, cenāb-ı terkīb-bend-i T, USA
[13] kelime-i: -U
[14] ṣadr-ı vālā-yı dārü'l-iftā-yı: dārü'l-iftā-yı A, T, maṣdaru'l-iftā-yı Ö
[15] āmīn: -T, -USA
[16] benüm saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü veliyyü'n-niʿam: benüm ʿināyetlü, semāḥatlü veliyyü'n-niʿam A, Ö, benüm ʿināyetlü T, USA

efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Ḳudemā-yı[1] ẕevī'l-buyūt-ı Şehbā'dan (15) Müvaḳḳaʿ-zāde Esʿad Efendi'nüñ[2] ābā vü ecdādı, ʿināyetlü efendümüñ müntesibān-ı[3] (16) ḫānevāde-i ʿizzetlerinden olup kendileri[4] daḫı ḥiṣṣe-i ʿubūdiyyet-i mevrūs̱e(17)sinden ġayrı ʿināyetlü[5] sulṭānum ḥażreleri, mesned-i dāru'ş-şerʿ-i Şehbā'ya (18) sāye-endāz-ı iclāl olduḳları eyyāmda[6], silk-i ġulāmān-ı ḫāṣṣeye[7] insilāk (19) şerefine fāʾiz olup beyne'l-ems̱āl intisāb-ı dergāh-ı āsmān-ʿayāruñuz [A 73b] (1) ile[8] mübāhī geçinür iken[9] el-ḥamdu li'llāhi teʿālā[10], şimdi sulṭānumuñ şecere-i ḳadīmü'l-aṣl-ı (2) devletleri, [T 73b] bār-āver[11] olup sāye-nişīn-i intiẓār olan bendeleri[12], ḥavṣala-i (3) istiʿdādına münāsib ḥiṣṣe-i meyve-i[13] merām ile şīrīn-kām[14] idecek zamānlar[15] (4) ẓuhūra gelmekle bu dāʿīlerinüñ nāme-i[16] şefāʿatin dāmen-i ricā[17] gibi bāz (5) itmekle[18] niyāzmend olduḳlarına bināʾen küstāḫāne[19] taḥrīk-i dıraḫt-ı himmete (6) cesāret olındı. Bāḳī kerem ü iḥsān; saʿādetlü, semāḥatlü, mekremetlü (7) sulṭānum ḥażretlerinüñdür[20].

---

[1] sulṭānum ḥażretleri! Ḳudemā-yı: sulṭānum ḥażretleri! Ḫidemāt-ı A, sulṭānum! Ḫidemāt-ı T, Ḳudemā-yı USA

[2] Müvaḳḳaʿ-zāde Esʿad Efendi'nüñ: Esʿad Efendi bendelerinüñ USA, Müvaḳḳaʿ-zāde Aḥmed Efendi'nüñ Ö

[3] müntesibān-ı: müntesebāt-ı A, H, T, USA

[4] kendileri: kendüleri H, USA

[5] ġayrı ʿināyetlü: -H, -USA

[6] eyyāmda: eyyāmdan A, T, USA

[7] ḫāṣṣeye: ḥiṣṣeye A, H, T, ḥiṣṣeye-ye USA

[8] ʿayāruñuz ile: ġubāruñuzla H, ʿayāruñuzla USA

[9] geçinür iken: geçinürken A, H, Ö, T, USA

[10] *el-ḥamdu li'llāhi teʿālā*: *bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā* A, H, T, USA, *bi-ḥamdi'llāhi teʿālā* Ö: *Hamd Allah Te'ala içindir.*

[11] bār-āver: bād-āver H

[12] bendeleri: bendelerin Ö, T

[13] meyve-i: mīve-i Ö

[14] şīrīn-kām: şīrīngāh A

[15] zamānlar: zamānları USA

[16] dāʿīlerinüñ nāme-i: dāʿīleri Nābī A, dāʿīlerinüñ Nābī T, USA

[17] ricā: ber-cā T, USA

[18] itmekle: itmegi A, T, USA

[19] olduḳlarına bināʾen küstāḫāne: olduḳlarına bināʾen kestāne A, olduḳları bināʾen küstāḫāne USA

[20] Bāḳī kerem … sulṭānum ḥażretlerinüñdür: Bāḳī luṭf u kerem; semāḥatlü, mekremetlü sulṭānumuñdur Ö, Bāḳī T, USA

106. Rāmī Efendi Reʾīsü'l-küttāb Olduḳda Taʿbīrāt-ı Dil-peẕīr ile İrsāl Eyledügi Tesvīd ve Ġāyet Bī-naẓīr Tehniyyet-nāmedür ki, Beyān Olınur[1]

(10) Merdümek-i heft perde-i[2] çeşmümden eʿazz ü ekrem[3] ve naḳdīne-i ʿömr-i girān-māyemden[4] (11) eşref ü aḳdem; saʿādetlü, mekremetlü[5], vālā-menziletlü oġlum, ümīdgāhum[6], ʿālī-cāhum, (12) efendüm[7] ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i mısṭar-ı rüʾūs olan mesned-i saʿādet(13)-meʾnūsları pāyına[8] peyveste nerdübān-ı mevzūn-pāye-i pençe-i fermān (14) pīşgāhında heyʾet-i mütevāżıʿāne ve tehniyyet-gūyāne ile imżā-yı (15) benefşe-sīmā-yı mübārek bād keşīde ḳılındugı zemīnde, nihāl-i ḫāme-nümā (16) bu reng üzre terbiye-i nev-bāve-i inhā budur[9] ki, benüm ser-māye-i ḥayāt (17) ve vesīle-i mübāhātum, kerīmü'ş-şānum, oġlum, efendi ḥażretleri! Bir rūz-ı (18) fīrūz ki, ġurre-i ʿĪd-i[10] Nevrūz, kāse be-kef gedā-yı āsitān idi. (19) Nā-gāh [T 74a] ḫarābe-i ber-hem-zede-i binā-yı vücūd-ı nizārumuz dāʾiresinde[11], sinīn-i [A 74a] (1) çendīnden berü süpürde-i gerd-i[12] nisyān ve ārāmişgeh-i[13] būm-ı ḥırmān olan (2) endūhkede-i [N 85b] ḫāṭırumuz kilīdi[14], ḫod-be-ḫod būsegāh-ı miftāḥ-ı ġayb olup (3) ḳuvvet-i[15] nesāʾim-i rūḥāniyle derīçe-i[16] sır hem-ḥāl-i girībān-ı ṣubḥ oladüşdi. (4) Ferş-i dil-keşinde ḫiẕmet-i rüft ü rūb[17] içün merġūle-i

---

[1] H 58a, N 85a, Ö 90a, T 73b, USA 64a: *Başlık* H: Rāmī Efendi Reʾīsü'l-küttāb Olduḳda Taʿbīrāt-ı Dil-peẕīr ile İrsāl Eyledügi Ġāyet Bī-naẓīr Tehniyyet-nāmedür Ö
[2] perde-i: -H
[3] ekrem: ekremüm H
[4] girān-māyemden: girān Ö, T, girān-māyeden USA
[5] mekremetlü: -H
[6] ümīdgāhum: gāhum H
[7] ʿālī-cāhum, efendüm: ʿālī-cāhum, efendi H, Ö, USA, efendi T
[8] pāyına: bābına A, T
[9] bu reng üzre terbiye-i nev-bāve-i inhā budur: bu reng üzre terbiye-i bu bāve-i inhā budur A, nev reng üzre terbiye-i nev-bāde-i inhā budur H, bu reng üzre terbiye-i nev-bāde-i inhā budur N, T, bu reng üzre terbiye-i nev-bāde-i inhādur Ö
[10] ʿīd-i: ʿīd ü A, Ö
[11] dāʾiresinde: dāʾiresinden N
[12] çendīnden berü süpürde-i gerd-i: çendīdeden berü süpürde-i gerd-i A, T, cedīdeden berü süpürde-i gerd-i H, N, çendīdeden berü süpürde-i gerde-i USA
[13] ārāmişgeh-i: ارمسكه A, H, T, USA, ارمشكه N
[14] kilīdi: kilīd N, T, USA
[15] ḳuvvet-i: ḳuvve-i A
[16] derīçe-i: derece-i A
[17] ḫiẕmet-i rüft ü rūb: ḫıdmet-i reft-i durūb H,T,U, ḫıdmet-i reft-i cārūb N

ġavānī-i cinān ile[1] (5) gülāle-i müşgīn-i ḥavrā miyānında ẓāhir olan ġavġā-yı keş-me-keş revzen-i sāmāndan (6) vezān olan bād-ı sünbül-bīz-i[2] bihişt hezār daḳāyıḳ-ı taʿbīrāt-ı nerm-tār-ı bend ile (7) güçle muʿāḳade-i tevfīḳe muvaffaḳ olabildi. Ferrāşān-ı çāpük-dest-i ġaybī[3] zemīn-i dil-nişīne (8) bu[4] gūne bisāṭ-ı bedīʿu'n-naḳş-ı inbisāṭ güsterde eylediler ki, rīş-i cān, (9) rişte-i ḥāşiyesin fetīl-i merhem-ālūd gibi[5] der-āġūş idüp naḳş-ı (10) nigār-ı saḳf-ı[6] mīnū ẕevḳ-ı temāşāsıyla nīm-rāhda ḥayrān ve güşāde(11)-dehān ḳaldılar. Fevvāreleri, ruḫsāre-i[7] Bircīs ü Nāhīd'e[8] pā-zede-i gül-āb (12) ve[9] sāḥa-i semāda viʿā-yı Cedy[10] u Ḥameli sīr-āb eylediler. Bu tertīb-i nā-būd (13) ve tezyīn-i nā-nümūd ile kühen-ḫarābe-i[11] żamīrümüzüñ ḥikmet-i taʿbīrinde ḥayrān[12] ve netīce-i (14) kāra nigerān [N 86a] iken nā-gāh mübeşşirān-ı[13] [T 74b] dīvān-ḫāne-i iḳbāl, birbirin pā-māl (15) ṭarīḳıyla[14] āsitāne-i sāmiʿa-i müştāḳānemüzde[15] āvāze-i ṭabl-ı beşāreti, (16) günbed-i[16] gerdūna īṣāl eylediler ki, cān-ı nā-tüvān[17], rāh-ı gūşdan istiḳbāle (17) şitābān ve serāʾir-i[18] aḥvālden pürsān olduḳda bu naġme ile zemzeme-pīrā-yı[19] (18) müjde-bād oldılar ki, (beyt[20]);

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

مژده ای دل که بهار چمن افروز آمد	شب برفت از سر سرما زده کان روز آمد

---

[1] cinān ile: cinān-ile A, T, USA, cenābetle N
[2] sünbül-bīz-i: sünbül-i neyyir-i A, H, N, T, USA
[3] ferrāşān-ı çāpük-dest-i ġaybī: ferrāşān-ı ʿaynī A, ferrāş-ı çāpük-dest-i ʿaynī T, ferrāşān-ı çāpük-dest-i ʿaynī N, USA
[4] bu: bir Ö
[5] merhem-ālūd gibi: merhem-ālūdı A
[6] saḳf-ı: şefḳat-ı A
[7] ruḫsāre-i: ruḫsār-ı H, N, T, USA
[8] Nāhīd'e: Nāhīd'i A, N, Ö
[9] ve: -T
[10] viʿā-yı Cedy: duʿā-yı vecdi H, N, duʿā-yı Cedy T
[11] -ḫarābe-i: -ḫazāne-i N
[12] taʿbīrinde ḥayrān: ü taʿbīrinde ḥayrān A,Ö, ü taʿbīrinde ḫīzān N
[13] nā-gāh mübeşşirān-ı: nā-gāh müyessirān-ı A, mübeşşirān-ı H
[14] ṭarīḳıyla: ṭarīḳ ile Ö
[15] müştāḳānemüzde: müştāḳānemüze Ö
[16] beşāreti günbed-i: beşāret-i günbed-i A, H
[17] ki, cān-ı nā-tüvān: cān-ı nā-tüvānumuza H, ki, cān-ı nā-tüvāna Ö
[18] serāʾir-i: serīr-i A
[19] istiḳbāle şitābān ve serāʾir-i aḥvālden pürsān olduḳda bu naġme ile zemzeme-pīrā-yı: -H, -Ö
[20] müjde-bād oldılar ki, beyt: müjde-bād oldılar A, H, müjde-yād oldılar ki N, müjde-bād oldılar ki T, USA

Müjde ey dil[1] ki bahār-ı çemen-efrūz āmed[2] (19)

Şeb be-reft ez-ser-i sermā-zedegān rūz[3] āmed

(nes̱r[4]) bi-ḥamdi'llāh, nevāṣī-i[5] [A 74b] (1) siyeh-i ser-nüvişt-i evrāḳ sepīde-i bāmdād-ı murād[6] ile münevver ve girībān-ı çāk(2)-ḫorde-i aḳlām, ʿabīr-i tebşīr ile muʿaṭṭar oldı ve cebhe-i kelimāt, rīk-i zer-efşān (3) ile hem-nigār-ı ruḫsāre-i ʿarūs ve ḫavātim-i taʿbīrāt-ı bedāyiʿ-i[7] istiʿārāt (4) ile hem-cilve-i düm-i ṭāvus oldı. Ḳaṭāyiʿ-i ḥurūf-ı ʿanber-rīze-i[8], micmere-i ẕevḳ-ı (5) derārīden[9] nefṭ-ı sipend-i āteş-i şevḳ olup vażʿ-ı nā-hemvāre-i devrān-ı[10] (6) kenāre-i evrāḳ gibi bürīde-i miḳrāṣ-ı nisyān ve üftāde-i zīr-i pāy-ı[11] ḫiẕlān (7) ḳaldı. Bir maḥbereden[12] muḥassināt-ı elfāẓ-ı sencīde burc-ı Delv'den lāmiʿ (8) olan māh-ı münīr-engīz-i Kenʿānī-ṣıfat, tesḫīr-i Zelīḫā-yı mezāyāya der-kār [N 86b] ve nāy-ı (9) rengīni[13], ṣarīr-i ḫāme-i münşiyāne-naġamāt-ı ḫurūş-engīz ile ḫānḳāh-ı[14] çār-gūşe-i (10) evrāḳı, semāʿ-ḫāne-i külehdārān-ı[15] maʿānī itmege medār oldı. Ṣufūf-ı[16] (11) mevc-ender[T 75a]-mevc-i maḥāsin-i inşā, süṭūr-ı berevāt-ı humāyūn gibi libās-ı (12) zer-nigār ile cilveger ve ḳavālib-i pīç-ender-pīç-i ferāʾid-i imlā[17] bālā-yı ʿarāʾis-i (13) maʿnāda ṭuġrā-yı müẕehheb gibi muraṣṣaʿ[18] ve mücevher oldı. Metāʿ-ı feṣāḥat, (14) zīver-i revācgāh-ı ibtidāʿ ve

---

[1] ey dil: ānīd H, N, T, USA

[2] āmed: āmed mıṣraʿ H

[3] rūz: dūr T; Beytin manası: *Ey gönül, müjde! Çemenleri yeşerten bahar geldi. Soğuktan üşümüş kimselerin başındaki gece bitti, gün geldi.*

[4] neṡr: -A, -H, -N, -T, -USA

[5] nevāṣī-i: tevāṣī-i H

[6] bāmdād-ı murād: bāmdād H, bād-ı murād-ı midād N, T, USA

[7] bedāyiʿ-i: bedīʿ-i A, H, N, Ö, USA

[8] ʿanber-rīze-i: ʿanber-rīz-i T, USA

[9] derārīden: ẕerārīden H, Ö, T

[10] nefṭ-ı sipend-i āteş-i şevḳ olup vażʿ-ı nā-hemvāre-i devrān-ı: -N, nefṭ-ı sipend-i āteş-i şevḳ olup vażʿ-ı nā-hemvār-ı devrān-ı Ö

[11] pāy-ı: ü bālā-yı H, Ö

[12] maḥbereden: muḫbire-i dil-şād-ı A

[13] nāy-ı rengīni: nādī-i rengīni N, T, USA, nāy-ı rengīn Ö

[14] ḫurūş-engīz ile ḫānḳāh-ı: ḥurūs-engīzle ḫānḳāh-ı A, ḥurūs-engīz ile ḫānḳāh-ı H, T, ḥurūs-engīzle ḫānḳāh-ı N, ḫurūş-engīz ile Ö

[15] külehdārān-ı: külehdārāna H, T, USA, külehdān-ı Ö

[16] itmege medār oldı, ṣufūf-ı: itmege midād oldı, ṣufūf-ı N, itmeklige medār oldı, ṣufūf-ı Ö, itmege medār oldı, ṣuḳūf T

[17] imlā: imlā-yı Ö

[18] muraṣṣaʿ: merżaʿ USA

cevāhir-i belāġat-ı pīrāye-i[1] mürsele-i iḫtirāʿ ola(15)caḳ zamānlar[2] geldi diyü tertīb-i nesīb-i ġarīb eyledüklerinde bu mest-i (16) raḥīḳ-i[3] ihtizāz bu ebyātuñ īżāḥı ve bu işāretüñ[4] ifṣāḥı emrinde (17) dest[5]-efrāz-ı niyāz olduġum görüp bu yüzden perde-ber-endāz-ı[6] muḥaddere-i rāz (18) oldılar ki[7], ey pā-beste-i dām-ı intiẓār! Zamān-ı medīdden berü rīşte-i[8] (19) āmāl-i bedel-i mākū-yı bī-ḳarār-ı ṭaleb olduġuñuz ḳumāş-ı ḫoş-reng-i [A 75a] (1) kārgāh-ı murād endāze-i ḫayyāṭ-ı ʿināyetle bālā-yı niyāzuñuza[9] çesbān düşüp (2) ve peyġūle-i[10] teng ü tār-ı ārzūmendīde pervānesi olduġuñuz şemʿ ehl-i (3) enfās-ı ṣādıḳāne berekātında[11] fürūzān olup ḥālen [N 87a] nādire-i zamān[12] ve ferīde-i (4) eṣdāf-ı ekvān, maşrıḳ-ı envār-ı[13] maʿārif, seḥāb-ı nīsān-ı ʿavārif, ser-āmed-i (5) inşā-ṭırāzān-ı[14] nev-īcād, ṣadr-ārā-yı maʿmūre-i süḫan-ābād, ḳıble-i[15] küttāb-ı (6) aḥkām, neḳāve-i aṣḥāb-ı aḳlām, maḫdūm-ı nesīb ü ḥasīb[16] ve ciger-pāre-i (7) lebīb ü edīb, Ḥażret-i [T 75b] Rāmī Efendi, سلّمه الله تعالى *sellemehu'llāhu teʿālā*[17], cāẕibe-i istiʿdād-ı (8) māder-zād ile aʿlā-yı merātib-i ḫᵛācegān-ı dīvānī ve esnā-yı[18] menāṣıb-ı (9) ḳalem-rev-i ḫāḳānī[19] olan rütbe-i ʿulyā-yı riyāsete bi'ṭ-ṭarīḳ ve'l-istiḥḳāḳ[20] revnaḳ(10)-efzā-yı teşrīf olmaġla ṣadr-ı riyāset, mütefaḳḳid-i reh-i[21]

[1] pīrāye-i: pīrāne-i A, H, T, USA, pīrāye-i vesīle-i Ö
[2] olacaḳ zamānlar: olıcaḳ zamānlar H, Ö, T, olıcaḳ zamānları USA
[3] diyü tertīb-i nesīb-i ġarīb eyledüklerinde bu mest-i raḥīḳ-i: diyü tertīb-i nişīb-i ġarīb eyledüklerinde bu mest-i raḥīḳ-i H, Ö, T, -N
[4] işāretüñ: işārātuñ A, Ö
[5] dest: dest dest USA
[6] olduġum görüp bu yüzden perde-ber-endāz-ı: olduġum görüp o yüzden perde-ber-endāz-ı N, olduġum görüp bu yüz perde-endāz-ı T, olduġum görüp bu yüz perde-endāz-ı USA
[7] muḥaddere-i rāz oldılar ki: muḥaddere oldılar ki A, muḥaẕẕire-i rāz oldılar ki H, T, USA, muḥaẕẕire-i rāz oldılar N
[8] berü rīşte-i: berī rīşe-i A, berī rīşte-i H, berī rīşe-i N, berü rīşe-i T
[9] niyāzuñuza: niyāz-gūne N, T, USA
[10] çesbān düşüp ve peyġūle-i: -N
[11] berekātında: berekātından N
[12] zamān: -A
[13] maşrıḳ-ı envār-ı: maşrıḳ-enver-i A, müşerref-i envār-ı H, N, T, USA
[14] inşā-ṭırāzān-ı: نشا-ṭırāzān-ı A, T
[15] ḳıble-i: ḳıla A, N, T
[16] nesīb ü ḥasīb: ḥasīb ü nesīb Ö
[17] *Allah Teala ona esenlik versin.*
[18] esnā-yı: ustā-yı A, H, N, Ö, T
[19] ḫāḳānī: خانى A
[20] ve'l-istiḥḳāḳ: ve'l-istiḥḳāḳ ve H, N, Ö, T, USA
[21] mütefaḳḳid-i reh-i: mefḳad-ı reh-i H, USA, mefḳad-ı reh-i T

güm-kerde-yāb-ı mest-i (11) iʿtizāz-ı[1] ve mütaṣaddī-i ihtizāz olup der-ḥāl ḳalem ser-çeşme-i devātdan[2] (12) tecdīd-i vużūʾ ile seccāde-i evrāḳ üzre secde-i şükre[3] ser-endāz (13) ve enāmil-i ʿUṭārid-i āsmānī[4] اعط القوس لراميها *aʿṭi'l-ḳavse li-rāmīhā*[5] mażmūnı ile perdāz[6] oldılar (14) diyü dāmān-ı sāmiʿa-ı cānı pür-güher-i tebşīr itdüklerinde eşk-i nā-geh[7] ẓuhūr-ı (15) sürūrdan ceyb ü kenār-ı ḥasretiyāna[8] meze-i süfre-i cevher-fürūşān gibi[9] nümāyiş (16) bağladı. الحمد لله ثمّ الحمد لله *El-ḥamdu li'llāh s̱umme el-ḥamdu li'llāh*[10] [N 87b] (beyt)[11];

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Gördük güşāyiş-i gül-i maḳṣūdı[12] ṣolmadın

(17) Ser-menzil-i murāda irişdük yorılmadın

(Nes̱r); el-ḥaḳ, bu[13] peyām-ı ḥayāt(18)-efrūz[14] ki, nefes-i ʿĪseviyle tār u pūd menzilesindedür. Bu girīve-nişīn-i (19) beytü'l-aḥzān-ı ḥirmānuñ[15] dīde-i ġam-dīdesinden būy-ı pīrāhen-i Yūsuf [A 75b] (1) ʿamelin[16] tecdīd eyledügi beyān-ı vāḳıʿ mertebesinden bile[17] eṣdaḳdur. Bu peder-i pīrüñ şūr-ābe-i (2) telḫ-i ḥayātı, kāviş-i sirişt-i[18] taḳdīr ile bu āna dek rīzān olmamaḳ, mücerred köhne-bahār-ı (3) zindegānīde [T 76a] nihāl-i āmālinüñ bir vechile bār-āver olacağın görmek içün mevḳūf-ı (4) buḳʿa-i teʾḫīr idügi[19] müteʿayyin oldı. (beyt);

---

[1] iʿtizāz-ı: iʿtiẕār H, T, USA
[2] devātdan: devrāndan A, devātda N
[3] secde-i şükre: secde-i şükr-i A, sencīde-i şükr-i H, N, T, USA, sencīde-i şükre Ö
[4] *āsmānī*: *āsmān* M
[5] *Yayı, okçuya ver.*
[6] mażmūnı ile perdāz: mażmūnı ile pervāz H, T, USA, mażmūnıyla pervāz N
[7] eşk-i nā-geh: eşk-nā-geh A, H, N, T
[8] ḥasretiyāna: ḥasretiyān H, N, T, USA
[9] fürūşān gibi: fürūşān A, H, N, Ö, T, USA
[10] *Hamd Allah içindir, sonra hamd (yine) Allah içindir.*
[11] *s̱umme el-ḥamdu li'llāh* beyt: -A, *s̱umme el-ḥamdu li'llāh* naẓm Ö
[12] maḳṣūdı: maḳṣūd T
[13] nes̱r; el-ḥaḳ, bu: ancaḳ, bu A, el-ḥaḳ N, el-ḥaḳ, bu T, USA
[14] -efrūz: -efzūn A
[15] ḥırmānuñ: ḫarmānuñ N
[16] ʿamelin: ġamın A
[17] būy-ı pīrāhen-i … vāḳiʿ-i mertebesinden bile: bile N, būy-ı pīrāhen-i … vāḳiʿ-i mertebesinden T
[18] sirişt-i: ser-sünnet-i T, USA
[19] idügi: itdügi Ö

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

(5) İtdi es̱er göñüldeki sūz u güdāzumuz

(6) Ṣad şükr geçdi naḳd-i sirişk-i niyāzumuz

(Nes̱r); (7) bu[1] dest-i sāḫte-i nevāle-rīz-i elṭāf-ı Rabbānī olan ḥıżr-ı[2] ʿināyet (8) muḳabilinde secde-güẕār-ı[3] şükr-i Bārī içün ser-tā-ser aʿżā-yı ḫᵛā(9)hişger-i manṣıb-ı pīşānī ve tamām-ı ḥavvās u ḳuvā-ı terāküm-i neşāṭla dest (10) ü[4] dehānından rübāyende-i[5] ḫāṣṣe-i ḫandānī olmışlardur. Vāḳıʿan, bu intihā-yı merātib-i (11) mübeşşer[6] içün ḫazāʾin-i şükre her ne ḳadar dest-bürd-i[7] tārāc olmaḳ olınur (12) ise[8] yine ber-vefḳ-i[9] dil-ḫᵛāh lemʿa-i şükre ẓafer[10] nā-müyesserdür. [N 88a] Zīrā[11] ḫudāvend-i kerīm, ārzū-yı (13) çend-sālemüzi naḳd-i der-ceyb itdüginden ġayrı cenāb-ı şerīfüñüz gibi (14) ḳābiliyyet-i baḫt ve maʿrifet-i ṣarfden[12] mürekkeb ve ʿaḳl-ı maḥż ve ʿilm-i taṣavvurdan (15) muḫammer[13], mekārim-i aḫlāḳ ve maḥāsin-i eşfāḳ ile yegāne-i āfāḳ[14] bir cevher-i kem-yābı (16) ṣarrāf-ı maḳādīr-senc-i[15] rūzgār żāyiʿ itmeyüp şāyān-ı istiʿdādı (17) olan rütbe-i sāmiyeye īṣāl eyledügi[16] dahı mūcib-i taḥşiye-i mütūn-ı teşekkür (18) ider. Ḥażret-i nasaḳ-baḫş-ı tertīb-i vücūd celle şānuhu, rütbe-i ʿaliyyeñüzi vücūd-ı (19) şerīfüñüz ile żımn-ı[17] ferāʾiżde müstetir-i vācibāt gibi saʿd-ender-saʿd[18] ve [A 76a] (1) āġūş-ı ṣıyāmda muḫtefī ḳadr gibi mübārek-ender-

[1] (beyt); İtdi es̱er … … niyāzumuz (Nes̱r); bu: İtdi es̱er göñüldeki … sirişk-i niyāzumuz; bu A, (beyt); İtdi es̱er … niyāzumuz; bu H, bu N, T, USA, İtdi es̱er göñüldeki … niyāzumuz (Nes̱r); bu Ö

[2] olan ḥıżr-ı: olan ḥażret-i A, olan ḫıżr-ı Ö, ḥıżr-ı T, USA

[3] -güẕār-ı: -güẕārī-i H, N, Ö

[4] ü: -T

[5] rübāyende-i: zebānīde-i H, USA, zebānīde-i T, N

[6] mübeşşer: mübeşşere A

[7] ne ḳadar dest-bürd-i: ne-ḳadar dest-bürd-i A, ne-ḳadar destyār-ı T, N, ne ḳadar destyār-ı H, Ö, USA

[8] olınır ise: olınırsa N, olursa Ö

[9] ber-vefḳ-i: -A

[10] ẓafer: -T, -USA

[11] zīrā: زير A

[12] ṣarfden: ṣadefden H, T, USA

[13] ve ʿilm-i taṣavvurdan muḫammer: ʿilm-i mutaṣavverden mücemmer A, ve ʿilm-i mutaṣavverden mücemmer H, ʿilm-i mutaṣavverden mücemmer T, USA, ʿilm-i mutaṣavverdür muḫammer N

[14] eşfāḳ ile yegāne-i āfāḳ: eşfāḳla yegāne-i āfāḳ A, eşfāḳla yegāne-i āfāḳa N

[15] -senc-i: -Ö

[16] īṣāl eyledügi: īṣāle eyledügi N, īṣāl eyledügi Ö

[17] żımn-ı: ṣaḥn-ı A

[18] saʿd-ender-saʿd: saʿd N

mübārek idüp ṣalāt-ı [T 76b] pençgāh(2)āsā fātiḥasın ḳarīn-i[1] muḳaddimetü'l-ḫayr-ı[2] ḥamd ü s̱enā itdügi gibi ḫātimesin daḫı zemīn-i[3] ḳaʿde-i (3) emn ü selām eyleye! Āmīn. بحرمة رحمة العالمين *Bi-ḥurmeti raḥmeten li'l-ʿālemīn*[4]. Sāye-i ʿināyet-i[5] Ḥafīẓ ve Selām (4) ḥażerde saḳf-ı bām ve seferde ḳubbe-i ḫıyām gibi farḳ-ı ʿizzetüñüzde viḳāyeger[6] ola. (5) Cenāb-ı kerīmu'ş[N 88b]-şānuñuz daḫı bu ʿaṭiyye-i ilāhiyyenüñ edā-yı şükri içün pā-der(6)-gil-māndegān-ı iḥtiyācdan kemend-i iḥsān ve[7] dil-ḫastegān-ı lā-ʿilācdan dārū-yı (7) dermānı[8] dirīġ buyurmamaḳ ümīd olınur. Dest-gīri-i bī-kesān-ı belā-gerdān (8) ṣadaḳa-i[9] cāh ü celāl ve çāre-sāzī-i derdmendān[10] zekāt-ı ʿizz ü iḳbāl idügi (9) meşhūd-ı bāṣıra-ı ʿilm ü[11] ʿirfānuñuzdur. Bu peder-i ciger-sūzuñuz daḫı aḳṭār-ı arāżī-i (10) muḳaddese-i feṭānetden[12] enfās-ı ḳudsiyye ve aḥvāl-i[13] maʿneviyye ricālinden cenāb-ı (11) şerīfüñüz ve[14] veliyyü'n-niʿam-ı ʿālem, āṣaf-ı zamān, ṣadr-ı[15] ṣudūr-ı devrān; devletlü, ʿināyetlü (12) efendimüz ḥażretleri içün[16] isticlāb-ı nefes-i himmet ve istiḥṣāl-i duʿā-yı (13) ʿömr-ü[17] devlet itdügümüz ġāʾile-i sümʿa ve riyādan muʿarrā maʿnā(14)dur[18]. باقى هميشه دوست بكام و با عيش صفا بر دوام باد *Bāḳī hemīşe dūst be-kām ve bā-ʿayş-ı ṣafā ber-devām bād*[19].

---

[1] ḳarīn-i: -A
[2] muḳaddimetü'l-ḫayr-ı: muḳaddime-il-ḫayr-ı A
[3] zemīn-i: rehīn-i H, N, T, USA
[4] Āmīn. *Bi-ḥurmeti raḥmetin el-ʿālemīn*: -T, -USA: *Alemlere rahmetin hürmetiyle…*
[5] ʿināyet-i: -Ö
[6] ʿizzetüñüzde viḳāyeger: ʿizzetüñüzde viḳāyeñüz HÖ, ʿizzetde viḳāyeñüz N, ʿizzetde viḳāyeger USA
[7] iḥsān ve: iḥsānı ve H, Ö, iḥsānı N, T, USA
[8] dermānı: dermān T, USA
[9] ṣadaḳa-i: ṣadaḳāt-ı Ö
[10] çāre-sāzī-i derdmendān: çāre-sāzī-i derdmende A, çāre-sāzī-i dermān-ı derdmendān USA
[11] ü: -T
[12] feṭānetden: fiṭānından A, N, Ö, T
[13] aḥvāl-i: aḥvāli T
[14] ve: -A, -N, -T, -USA
[15] ṣadr-ı: ṣadr u A, H, Ö
[16] ḥażretleri içün: içün N, T, USA, ḥażretleri-çün Ö
[17] ü: -N
[18] maʿnādur: ماعنير T
[19] *bāḳī hemīşe dūst be-kām ve bā-ʿayş-ı ṣafā ber-devām bād*: *hemīşe dostī be-kām ve ʿayş u ṣafā ber-devām bād* A, *bāḳī hemīşe dūş be-kām ve bā-ʿayş u ṣafā ber-devām bād* H, *hemīşe dostī be-kām ʿayş u ṣafā ber-devām bād* N, *hemīşe dūst be-kām bā-ʿayş u ṣafā ber-devām bād* Ö, *bāḳī hemīşe dūş be-kām ve ʿayş-ı ṣafā ber-devām bād* T, USA: *Bâkî, her zaman dostlar isteklerine ulaşsın; ve (ömürleri) eğlence ve mutlulukla devam etsin.*

107. Reʾīs iken Bu daḫı Rāmī Efendi'ye İrsāl Olınmışdur[1]

(16) Saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü[2], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz ü[3] mükerrem-i ser-tācum, oġlum[4], [T 77a] efendi ḥażretlerinüñ (17) maḳām-ı ʿālīlerine şāyān taʿẓīmāt u tekrīmātı[5] muḥtevī daʿavāt-ı bāhirü'l-berekāt (18) ihdāsı żımnında ʿarża-dāşt-ı dil-ḫᵛāhı[6] budur ki, benüm ʿināyetlü, mürüvvetlü, merḥametlü[7] efendüm, oġlum, sulṭānum[8] ḥażretleri! (19) Eşref-i aḥyānda mülaṭṭife-i girāmīleri Bāḳī Beg dāʿīlerinüñ Ḥüseyin-nām çūḳadārı ile[9] vāṣıl [A 76b] (1) olduḳda resm-i suṭūrı semāvāt-ı mübāhāta mirḳāt-ı ʿurūc olmışdur. Ḥażret-i (2) Allāh[10] ẕāt-ı bī-mis̱ālüñüzi maḥfūẓ-ı viḳāye-i emān eyleye! Meṭāvī-i kerem-nāmelerinde[11] (3) işāret buyurılan mādde ki, devletlü, ʿināyetlü, merḥametlü[12] veliyyü'n-niʿam, ṣadr-ı aʿẓam efendimüz[13] (4) ḥażretlerinüñ ḫāk-pāy-ı devletlerine taḥrīrinüñ taḳṣīridür. Vāḳıʿan, ehemm-i umūrumuz, (5) ol[14] ʿarż-ı ḥāl olup ve muḳaddemen taḥrīr daḫı olınmışken[15] İbrāhīm bendeñüzüñ (6) ḥareketi, tā-be-hengām vāḳıʿ telāş ile teslīm olınmayup birkaç gün ṣoñra (7) bu ṭarafda mānend-i[16] pīş-taḫta-i nisyān olduġı

---

[1] H 60b, Ö 93a, T 76b, USA 67a: *Başlık* A: Rāmī Efendi Cānibinedür Ö, -T, -USA

[2] Saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü: Saʿādetlü, mekremetlü A, Saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü Ö, Saʿādetlü, mürüvvetlü T, USA

[3] ü: -A, -T, -USA

[4] oġlum: -T, -USA

[5] tekrīmātı: tekrīmāt-ı A, H, T, USA

[6] ʿarża-dāşt-ı dil-ḫᵛāhı: ʿarża-dāşt-ı devlet-ḫᵛāhı Ö

[7] ʿināyetlü, mürüvvetlü, merḥametlü: ʿināyetlü, merḥametlü A, Ö, ʿināyetlü, mürüvvetlü T

[8] efendüm, oġlum, sulṭānum: efendüm, oġlum A, efendi, oġlum Ö, efendüm, sulṭānum T, USA

[9] dāʿīlerinüñ Ḥüseyin-nām çūḳadārı ile: Ḥüseyin-nām çūḳadārla A, dāʿīlerinüñ Ḥasan-nām çūḳadārıyla Ö, dāʿīlerinüñ Ḥüseyin-nām çūḳadārıyla USA

[10] Allāh: ilāh T, USA

[11] kerem-nāmelerinde: kerem-nāmelerinden A

[12] ʿināyetlü, merḥametlü: merḥametlü, ʿināyetlü T, USA

[13] ṣadr-ı aʿẓam efendimüz: efendimüz, ṣadr-ı aʿẓam T

[14] taḳṣīridür, vāḳıʿan, ehemm-i umūrumuz, ol: taḳṣīridür, vāḳıʿan, ehemm-i umūrumuz, o Ö, taḳṣīrdür, vāḳıʿan, umūrumuz, ol T, taḳṣīridür, vāḳıʿan, umūrumuz, ol USA

[15] taḥrīr daḫı olınmışken: taḥrīr daḫı olınmış-iken A, daḫı taḥrīr olınmış-iken H, USA, taḥrīr daḫı olınmış-iken Ö, daḫı taḥrīr olınmışken T

[16] gün ṣoñra bu ṭarafda mānend-i: gün ṣoñra mānende-i A, günden ṣoñra bu ṭarafda mānde-i H, gün ṣoñra bu ṭarafda mānde-i Ö

nümāyān olıcaḳ dendān-ı nedāmet leb-i (8) teʾessüfümüzi[1], mecrā-yı ḫūn-ı gül-gūn eyledi. Ammā ne çāre mürġ-i furṣat, pervāzā (9) gelmiş bulunup īṣāle imkān olamamışdur, bāḳī[2].

108. Dībāce-i Mektūb-ı Merġūb el- Rāmī Efendi'ye[3]

(11) Oğlum efendi[4] ḥażretlerinüñ kenār-ı ufuḳ-sā-yı nişīmen-i semālarına[5], nevāle-i ifṭāriyye-i [T 77b] (12) duʿā mis̱āl, hilāl-i Şevvāl nihāde ḳılınduğı zemīnde[6], maʿrūż-ı peder-i vālā[7]-güsterleri (13) budur ki, bī-dimāġī-i rūzedārı, fekk-i[8] dehān-ı taʿbīre müsāʿid ve kīse-i taḫliyye-i (14) müteḫayyile[9], mühür-zede-i imsāk bulınmağla müʾez̠z̠in-i ḫoş-ṣarīr-i ḳalem, mināre-i penc-pāye-i (15) enāmili, ṣāʿid olamaduğından iʿtiẕār-ı ṭarīḳ ile[10] ḳandīl-i şuʿūr nā-sūḫte; bu maḳāl-i bī-meʾāl-i (16) nā-efrūḫte ile āvīḫte-i derīçe-i beyān ḳılınur ki[11]…

109. Ḫᵛāce-i Ḥażret-i Şehryārī, es-Seyyīd Feyżu'llāh Efendi'nüñ Erżurūm'dan Āsitāneye Geldükde Nüviştedür ki, Ẕikr Olınur[12]

(19) Saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü, mekremetlü, ʿināyetlü[13], veliyyü'n-niʿam, efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i pīş-ṭāḳ-ı [A 77a] (1) sipihr-i berīn olan

---

[1] teʾessüfümüzi: teʾessüfümüz A, H, T, USA
[2] bulunup īṣāle imkān olamamışdur, bāḳī: bulınup īṣāl mümkin olamamışdur Ö, bulınup īṣāle imkān olamamışdur, bāḳī USA
[3] H 61a, Ö 93b, T 77a, USA 67b: *Başlık* A: Dībāce-i Mektūb Ö, -T, USA
[4] oğlum efendi: oğlum H, -T, -USA
[5] semālarına: sīmālarına Ö
[6] zemīnde: zemīninde T
[7] vālā: dilā Ö
[8] rūzedārı, fekk-i: rūzedārı, fekk-ü H, rūzde-dārı, fekk-ü T, USA
[9] müteḫayyile: -Ö, -T, -USA
[10] iʿtiẕār-ı ṭarīḳ ile: bir ṭarīḳ-ile A, iʿtiẕār-ı ṭarīḳ-ile T, USA
[11] nā-efrūḫte ile āvīḫte-i derīçe-i beyān ḳılınur ki: nā-efrūḫte ile āvīḫte-i derīçe-i beyān ḳılınur A, nā-fürūḫte ile āvīḫte-i beyān ḳılınır ki Ö, efrūḫte ile āvīḫte-i derīçe-i beyān ḳılınır ki T, USA
[12] H 61a, N 89a, Ö 93b, T 77b, USA 67b: *Başlık* H: Ḫᵛāce-i Ḥażret-i Şehryārī, es-Seyyīd Feyżu'llāh Efendi'nüñ Erżurūm'dan Āsitāneye Teşrīfleri Es̱nāsında Nüvişte ve İrsālidür T
[13] Saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü, mekremetlü, ʿināyetlü: Saʿādetlü, semāḥatlü, mekremetlü, ʿināyetlü A, N, Saʿādetlü, semāḥatlü, mekremetlü Ö, Saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü T, USA

südde-i maʿālī-esāslarına[1], mālişgāh-ı ruḫsāre-i ḍarāʿat (2) ḳılınduġı siyāḳında[2] maʿrūż-ı ʿabd-i ḳadīm budur ki, cenāb-ı peyvende[3]-baḫş-ı kāf (3) u nūn, kelime-i tāmme-i[4] nüsḫa-i funūn olan vücūd-ı kerīmlerin peyveste-i dībāce-i dīvān-ı[5] (4) ʿizzet idüp sāye-i devlet ü[6] ʿināyetlerin bu ṣaḥīfe-i ʿubūdiyyetlerinde[7] elif-i müstaḳīm (5) gibi[8] pā-ber-cā olan bende-i nizārları farḳından meddāsā[9] zāʾil eylemeye! Āmīn. Benüm[10] semāḥatlü, (6) ʿināyetlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Sāḥa-i maḍīḳü'l-ercā-yı[11] hicrānda (7) dü-engüşt-i yeʾs [T 78a] ü ümīd ile şebān u rūzān[12] müdāvere eyledügümüz الحمد لله ثمّ الحمد لله *el-ḥamdu li'llāh s̱umme el-ḥamdu li'llāh*[13], (8) destyārī-i[14] ṣavlecān-ı taḳdīr ile[15] kenāre-i āmālümüzde[16] cilveger-i istiʿdād olup (9) āfitāb-ı ümīdümüz ṭāliʿ ve necm-i baḫtumuz saṭıʿ olmaġla ʿināyetlü efendüm ḥażretlerinüñ daḫı[17] feżāʾil[N 89b]-meşḥūn[18] ẕāt-ı kerīmleri, cez̠be-i şurṭa-i ʿināyet ile sāḥil-i (10) salṭanat cānibine bād-bān-güşā-yı iḳbāl olduḳları, ḳarʿ-ı mesāmiʿ-i intiẓārumuz[19] (11) itmekle baḥr-ṣıfat, nesīm-i inşirāḥ ile kef-zenān[20] ve ḫurūşān-ı duʿā-yı[21] devlet-i rūz(12)-efzūnlarına[22] vaḳf-ı lisān u cenān olmışdur. Mekremetlü efendüm ḥażretlerinüñ daḫı muḳteżā-yı (13) ṣıdḳ-ı mevāʿīdleri üzre mezraʿ-ı[23]

---

[1] -esāslarına: -esāsları A, T, USA
[2] siyāḳında: siyāḳda N, Ö
[3] peyvende-: peyvend- Ö, T, USA
[4] tāmme-i: -A, nāme-i H, N, T
[5] dīvān-ı: -Ö
[6] ü: -T, -USA
[7] ʿubūdiyyetlerinde: ʿubūdiyyetlerinde ve H
[8] gibi: -H
[9] nizārları farḳından meddāsā: nizārları farḳından mehsā A, nizārları farḳından mehāsā H, nejādları farḳından mehāsā N, nejādları farḳından meddāsā Ö, nizārları farḳında meddāsā T, nizārları firḳatde meddāsā USA
[10] benüm: -A, -H, -N, -Ö
[11] maḍīḳü'l-ercā-yı: maḍīḳü'l-irḫā-yı N
[12] şebān u rūzān: şebān rūzān A, H, N, şebān-rūz T, USA
[13] s̱ümme el-ḥamdu li'llāh: -T: *Hamd Allah içindir, sonra hamd (yine) Allah içindir.*
[14] destyārī-i: -N, -T, -USA
[15] taḳdīr ile: taḳdīr-ile A
[16] āmālümüzde: āmālümüze N, Ö
[17] ümīdümüz ṭāliʿ ve necm-i baḫtumuz saṭıʿ olmaġla ʿināyetlü efendüm ḥażretlerinüñ daḫı: -A, -H, -N, -T, -USA
[18] meşḥūn: meşḥūna T, USA
[19] mesāmiʿ-i intiẓārumuz: sāmiʿa-ı intiẓār A, mesāmiʿa-ı intiẓārumuz N, USA
[20] inşirāḥ ile kef-zenān: inşirāḥla kef-zenān A, inşirāḥ ile kef-zebān H, USA, inşirāḥla kef-zebān N
[21] duʿā-yı: -A, -H, -N, -T, -USA
[22] rūz-efzūnlarına: rūzlarına A
[23] mezraʿ-ı: murġzār-ı Ö

kiştzār-ı emelde iştirāk ḳabūl (14) buyurduḳları[1] bendelerin hengām-ı ḫurremīde[2] daḫı ḫāṭır-ı eşreflerinden süpürde-i enbār-ı[3] (15) hicrān ve ḥavāle-i seng-i nisyān buyurmamaḳ bābında; emr ü fermān, ʿināyetlü efendüm[4], sulṭānum (16) ḥażretlerinüñdür.

110. Defterdār İsmāʿīl Efendi'ye Nān-pāre Ricāsına Yazılmışdur[5]

(18) Devletlü, saʿādetlü, mürüvvetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḫāk-i ḳadem-i iksīr-tevʾemlerine, (19) nis̱ār-ı rīk-i[6] suṭūr-ı cebīn-i ʿubūdiyyet ḳılınduġı siyāḳında, duʿā-yı devām-ı[7] ʿömr-ü devletleri [A 77b] (1) edāsıyla maʿrūż-ı dāʿī-i ḳadīm budur ki, ʿināyetlü [N 90a] efendüm, sulṭānum! Cenāb-ı Ḫudā-yı (2) bī-çūn, vücūd-ı kerīmüñüzi āfāt[8] u inḳılābdan meʾmūn idüp cemīʿ-i [T 78b] dil-ḫᵛāhuñuza[9] (3) vuṣūl muvaffaḳ eyleye! Bu dāʿī-i kemterīn, bundan aḳdem luṭf-ı[10] ʿālem-şümūlüñüzden (4) bir ḥiṣṣe-i muḫtaṣara şāyān buyurılup Ḥaleb'de vāḳıʿ mekīl-i ḫınṭa[11] muḳāṭaʿası-nām (5) bir gūşt[12]-pāre ile mürġ-i dil-i gürisnemüzi, ṭuʿme-ḫᵛār-ı[13] iltifāt buyurmış (6) idiñüz. Ḫuṣūṣan, kendi sāye-i memdūde-i[14] devletüñüzde rütbe-i vasaṭ iḥsān (7) buyurılmaġla bu bilād-ı baʿīdede kendi sāye-i ʿalem-i

---

[1] buyurduḳları: buyurduḳlarında N
[2] ḫurremīde: ḥaremīde H, N, T, USA
[3] enbār-ı: enbāz-ı H, T, USA
[4] efendüm: -A, -N, -Ö
[5] H 61b, N 89b, Ö 94a, T 78a, USA 68a: *Başlık* Ö: Defterdār İsmāʿīl Efendi'ye Nān-pāre Ricāsına Yazıldı T, USA
[6] nis̱ār-ı rīk-i: rīk-i Ö, nis̱ār-ı yek T
[7] siyāḳında, duʿā-yı devām-ı: siyāḳında, duʿā-yı A, siyāḳda, duʿā-yı devām-ı H, siyāḳda, duʿā-yı N, Ö, siyāḳında, devām-ı T, USA
[8] āfāt: evḳāt T, USA
[9] dil-ḫᵛāhuñuza: dil-ḫᵛāhuñuz A, dil-ḫᵛāhuñuzı N
[10] luṭf-ı: luṭf u T, N
[11] mekīl-i ḫınṭa: fülān A, fülān muḳāṭaʿası H, fülān ḫıṭṭa N, -Ö
[12] gūşt: geşt H
[13] ṭuʿme-ḫᵛār-ı: ṭuʿme-i ḫūra A, H, N, T, USA
[14] memdūde-i: maḥdūde-i H

mekremetüñüzde teʿaddī-i[1] āb-ı ıżṭırābdan (8) āsūde olduġumuza[2] teşekkürdeyüz. Lākin benüm devletlü efendüm, sulṭānum[3] ḥażretleri! (beyt)[4];

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

(9) Olmış ṭutalum meyve-i ümmīd resīde

(10) Murġān-ı belā ḳor mı anı itmege[5] çīde

111. Muṣāḥib Pāşā Ketḫüdāsı Çalıḳ Meḥmed Aġā Çavuş-başı iken Yazılmışdur[6]

(12) Ḥażretlerinüñ nādī-i devlet-āyīn ve sāḥa-i bülend-temkīn-i ʿizz ü iḳbāllerine (13) mebānī-i taʿẓīmāt-ı celiyye üzre müstaḥkem ve ḳavāʿid-i tekrīmāt-ı cezīle üzre mürtesem[7], (14) daʿavāt-ı icābet-pesend ve taḥiyyāt-ı ṣadāḳat-peyvend[8] itḥāfı ẕeylinde mübārek (15) ḫāṭır-ı enverleri pursişi dībāce-i nāme-i tefḫīm ḳılınduḳdan ṣoñra ber-dāşte-i (16) nīk-ḫᵛāh-ı ḳadīm budur ki, benüm saʿādetmendüm[9] ʿālī-ḳadr[10] ḥażretleri! Cenāb-ı (17) Ḥaḳ, cemīʿ-i umūruñuzı, ḫayr u birre ḳarīn-i ḥuṣūl eyleyüp rūz-be-rūz medāric-i (18) ʿizz ü ʿalāya irtiḳālar[11] müyesser eyleye! Bundan aḳdem bu leb-güşā-yı duʿā-yı iḳbālüñüzi[12], (19) mülaṭṭife-i dāʿī-nevāzlarıyla [T 79a] yād ve[13] ḫāṭır-ı vīrānemüzi[14] ābād buyurduġuñuz taḳrībiyle[15] [A 78a] (1) yenābīʿ-i meveddet-i ḳadīm, temevvüce gelüp bī-iḫtiyār duʿā-yı

---

[1] teʿaddī-i: baʿdı A, N, T, USA
[2] olduġumuza: olduġumuz N, T, USA
[3] efendüm, sulṭānum: sulṭānum A, H, efendüm N
[4] beyt: -A, -N
[5] itmege: itmekle T
[6] H 62a, Ö 94b, T 78b, USA 68b: *Başlık* Ö: Muṣāḥib Pāşā Ketḫüdāsı Çalıḳ Aġā Çavuşbaşı İken Taḥrīrdür USA
[7] mürtesem-i: nesīm-i A
[8] ṣadāḳat-peyvend: ṣadāḳat-peyvende A
[9] saʿādetmendüm: saʿādetlü efendüm A
[10] ʿālī-ḳadr: ʿālī-vaḳārum T, USA, ʿālī-vaḳār Ö
[11] irtiḳālar: intiḳāle A, irtiḳāle H, T
[12] leb-güşā-yı duʿā-yı iḳbālüñüzi: leb-güşā-yı duʿā-yı iḳbāllerini Ö, güşā-yı duʿā-yı iḳbālüñüzi T, USA
[13] -nevāzlarıyla yād ve: -nevāzlarıyla yād T, -nevāzgeriyle yād ve USA
[14] vīrānemüzi: dīvānemüzi T, USA
[15] taḳrībiyle: taḳrīb ile T

devletüñüze taḥrīk-i şefe-i ḍarāʿat (2) olınmışdur[1]. Muʿammer ü müstedām[2] olasız. Erbāb-ı ʿizz ü cāhuñ muḳteżā-yı mekārim-i aḫlāḳı, (3) vaḳıʿan budur ki, merātib-i ʿulyāya ṣuʿūd es̱nāsında peyġūle-i inzivāda muʿtekif (4) olan aḥbāb-ı ḳadīmi ferāmūş buyurmayalar. Sinīn-i māżiyede daḫı bu saʿādet-ḫᵛā(5)huñuzuñ[3] yine meclis-i ʿāliyyede ḫayr ile zebān-güẕār buyurduġuñuz aḫbārı, resīde-i (6) sāmiʿa-ı ibtihācumuz olmaġla duʿā-yı[4] ḫayruñuz iltizām olınmış idi[5]. Baʿd-ez-īn (7) yine cerīde-i ḫāṭır-ı ʿāṭırdan ferāmūş buyurmayup müsāʿade-i evḳāt müyesser (8) olduḳda ḥarf-i vefādārī-i maʿānīsi[6] mutażammın; varaḳ-pāre-i müsteḥaḳḳ-nevāzların (9) bī-dirīġ buyurmaḳ bābında luṭfları dirīġ buyurmamaḳ[7] ümīdindeyüz. (10) باقى ايّام سعادت و رفعت دائم باد *Bāḳī eyyām-ı saʿādet ü rifʿat dāʾim bād*[8].

112. ʿUlemādan Birine Nüvişţedür[9]

(12) Ḥażretlerinüñ revnaḳ-şiken-i nüzhetgāh-ı ḳuds olan meclis-i firdevs-iştimālleri ṣavb-ı (13) şeref-evbine, ṣafā-yı ḳalbden münbaʿis̱ neẓāʾif-i edʿiyye-i[10] rūḥānī ve şerāʾif-i (14) es̱niye-i cāvidānī itḥāfıyla ḫāṭır-ı feyż-maẓāhirleri levāzım-ı taʿẓīm ü tekrīm ile istıḳṣā[11] (15) olınmaḳ siyāḳında, nümūde-i[12] muḫliṣ-i müteḫaṣṣıṣları budur ki, benüm saʿādetlü, mürüvvetlü [T 79b] efendüm, sulṭānum[13] (16) ḥażretleri! Tefaḳḳūd-ı aḥvāl ile ser-efrāz[14] buyurılur ise bi-ḥamdi'llāhi subḥānehu ve teʿālā[15], vücūd-ı (17) ẓıllī[1] ḥilye-i ṣıḥḥat ile

---

[1] şefe-i ḍarāʿat olınmışdur: şuḳḳa-i ḍarāʿatı olınmışdur Ö, şefe-i ḍarāʿat olmışdur T, USA
[2] ü müstedām: -T, -USA
[3] saʿādet-ḫᵛāhuñuzuñ: saʿādet-ḫᵛāhuñuzı A, Ö, USA
[4] duʿā-yı: duʿā-ı A
[5] olınmış idi: olınmış-ıdı Ö, T, USA
[6] maʿānīsi: maʿnāsı H, maʿānīsini Ö
[7] luṭfları dirīġ buyurmamaḳ: luṭfları dirīġ buyurmamaḳ bābında A, luṭflarını dirīġ buyurmamaḳ Ö
[8] *bāḳī eyyām-ı saʿādet ü rifʿat dāʾim bād*: *bāḳī* A, USA, *bāḳī hemīşe mübārek bād* H, *Bāḳī ed-duʿā* T: *Saadet ve yükselme günleri daim olsun.*
[9] H 62b, Ö 95a, T 79a, USA 69a: *Başlık* A: ʿUlemādan Baʿżına Ḫulūṣ-nāme Siyāḳında Taḥrīr Olındı T, USA
[10] edʿiyye-i: dāʿiye A
[11] istıḳṣā: istiḳṣār A
[12] nümūde-i: nümūne-i A, H, T, USA
[13] mürüvvetlü efendüm, sulṭānum: sulṭānum A, mürüvvetlü sulṭānum efendi Ö
[14] -efrāz: -firāz Ö
[15] *bi-ḥamdi'llāhi subḥānehu ve teʿālā*: *bi-ḥamdi'llāhi teʿālā* A, *bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā* Ö, *bi-ḥamdihi teʿālā* USA: *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan Allah'a hamd ile.*

mütaḥallī[2] olup Cenāb-ı niʿme'l-meʾāblarınuñ[3] eẕkār-ı cemīlelerinde (18) zinde-i cünbān olduġumuz[4], ṭabʿ-ı ʿālīlerine ẓāhir ve āşikārdür[5]. Luṭflarından meʾmūldür ki, (19) muḫliṣ-i ḳadīmlerin derūn-ı pür-nūrlarından dūr buyurmayup gāh u bī-gāh[6] aḫbār-ı [A 78b] (1) ṣıḥḥātlerine[7] müşʿir, müfāvaża-ı ʿanberīnleriyle tervīḥ-i ḫāṭır buyurıla, bāḳī[8].

113. ʿĀrif Feyżu'llāh Efendi Cenāblarına Nüviştedür[9]

(3) Ḥażretlerinüñ ḥużūr-ı ʿālī-mevfūrları ṣavb-ı muḥabbet-evbine[10] hezār gūne şevḳ (4) ü ġarām[11] birle cevāhir-i duʿā-yı[12] iṣābet-pīrā ve zevāhir-i s̱enāhā-yı[13] icābet-ārā ihdāsı (5) żımnında ṣaḥīfe-i ṭabʿ-ı enverleri, [N 90b] suʾāli, ḫulāṣa-i cerīde-i[14] āmāl ḳılınur. Hemvāre, (6) murabbaʿ-nişīn-i çār-bāliş-i kām-rānī ve ṣadr-efrūz-ı kāşāne-i şādmānī[15] olmadan (7) ḫālī olmayalar. Cānib-i muḫliṣi suʾāli tecvīz[16]-kerde-i żamīr-i münīrleri olur ise حمدًا لواهب العطايا *ḥamden li-vāhibi(8)'l-ʿaṭāyā*[17], henüz zānū-zede-i seccāde-i ʿāfiyet olup[18] bu belde-i mübārekde[19] maḥall-i duʿā (9) olan mevāżıʿ-ı rūḥāniyyede farīża-i ẕimmetümüz olan duʿā-yı ḫayrlarına ṣarf-ı evḳāt-ı[20] (10) eyyām u leyāli[1] ḳılınduġı, in-şāʾa'llāhu teʿālā[2], ḳalb-i

---

[1] ẓıllī: ẓıll-ı A, H, Ö
[2] mütaḥallī: mütaḫallī H, T, USA
[3] -meʾāblarınuñ: -meʾābuñ Ö
[4] zinde-i cünbān olduġumuz: zinde-i cünbān olduġumuz Ö, cünbān olduġumuz T
[5] āşikārdur: āşikāredür Ö
[6] gāh u bī-gāh: gāh bī-gāh T, gāh be-gāh USA
[7] ṣıḥḥātlerine: ṣıḥḥātlerin Ö
[8] buyurıla, bāḳī: buyurıla A, buyuralar, bāḳī Ö, T, USA
[9] H 62b, N 90a, Ö 95b, T 79b, USA 69b: *Başlık* A: ʿĀrif Efendi Cenāblarına Berā-yı Ḫulūṣ-nāme Nüvişte Būd T, USA
[10] -evbine: -evine N
[11] ü ġarām: ġarām H
[12] duʿā-yı: duʿāhā-yı Ö
[13] s̱enāhā-yı: s̱enā-yı A
[14] suʾāli, ḫulāṣa-i cerīde-i: suʾāl-i ḫulāṣa-i cerīde-i A, suʾāli, ḫulāṣa-i cedīde-i N, T, USA
[15] ṣadr-efrūz-ı kāşāne-i şādmānī: ṣadr-efrūz-ı kāşāne-i dāmānı A, ṣudūr-efrūz-ı kāse-i şādmānī T, ṣadr-efrūz-ı kāse-i şādmānī USA
[16] cānib-i muḫliṣi suʾāli tecvīz: cānib-i muḫliṣi suʾāl-i tecvīz A, cenāb-ı muḫliṣi suʾāl-i tecevvüz H, cānib-i muḫliṣi suʾāl-i tecevvüz N, T, USA
[17] *Hediye verene hamd olsun ki...*
[18] seccāde-i ʿāfiyet olup: seccādede ʿāfiyet A, seccādede ʿāfiyet olup N, T
[19] mübārekde: mübārekede A, Ö, USA
[20] evḳāt-ı: -A

āgāhlarına ʿāʾiddür. [T 80a] Hemān, Allāh teʿālā (11) Ḥażretleri, cümlemizüñ müşkilātın teshīl idüp şāne-i ecel[3], gīsū-yı ʿömri(12)müzi perīşān eylemeden bir daḫı şeref-i mülāḳāt ile[4] dil-şād eyleye! Āmīn (13) ve cānib-i[5] muḫliṣ-i müştāḳların cerīde-i ḫāṭır-ı mihr-ās̱ārdan sütürde-i ḳalem-tırāş-ı (14) ferāmūşī buyurmayup vāridīn vuḳūʿında taḥrīk-i yerāʿa-i[6] iltifāt (15) buyurmalarından istinkāf buyurmayalar[7]. باقى عزّ و سعادت كلشن ايّام باد *Bāḳī ʿizz ü saʿādet, gülşen-i (16) eyyām bād*[8].

114. Vüzerā-yı ʿİẓāmdan Olan Ḳapudan Pāşāya Gönderilmişdür[9]

(18) Benüm devletlü, saʿādetlü, mekremetlü sulṭānum[10] [N 91a] ḥażretlerinüñ cerīde-i deryā-yı himmetleri, (19) sāḥil-i ʿizz ü devlet olan sāḥa-i saʿādetlerine emtiʿa-i gūn-ā-gūn-ı ṣıdḳ [A 79a] (1) u[11] taʿẓīm ile meşḥūn sefāʾin-i daʿavāt-ı icābet-maḳrūn icrā olınduġı (2) siyāḳında[12] ber-dāşte-i dāʿī-i ḳadīm budur ki, iḳtiżā-yı telāṭum-ı ḳulzüm-i keremlerinden (3) sāḥil-i ḥāl-i[13] dāʿīleri, ḥavālegāh-ı nīm-mevce-i suʾāl buyurılsa[14] bi-ḥamdihi subḥānehu teʿālā[15], kenāre(4)-nişīn-i yemm-i[16] ʿāfiyet olup cūybār-ı zebān deryā-yı bī-kerāne-i[17] duʿā

---

[1] u leyāli: -A, u leyāl N
[2] teʿālā: -A, -N
[3] idüp şāne-i ecel: idüp sāye-i ecel N, idüp şāne Ö, şāne-i ecel USA
[4] mülāḳāt ile: mülāḳātlarıyla A, Ö, mellāḳlarıyla N
[5] āmīn ve cānib-i: āmīn ve cenāb-ı A, cānib-i T, USA
[6] yerāʿa-i: berāʿa-i H, N, T
[7] buyurmayalar: buyuralar T, USA
[8] *Bāḳī ʿizz ü saʿādet, gülşen-i eyyām bād*: *Bāḳī* N,T, USA, -Ö: *Zaman gülşeninin izzet ve saadeti daim olsun.*
[9] H 63a, N 90b, Ö 96a, T 80a, USA 70a: *Başlık* A: Deryā Ḳapudanı, Vezīr-i Arisṭū-naẓīr Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür T, USA
[10] benüm devletlü, saʿādetlü, mekremetlü sulṭānum: devletlü, saʿādetlü, mekremetlü sulṭānum A, benüm saʿādetlü, devletlü, mekremetlü sulṭānum N, saʿādetlü, devletlü, mekremetlü sulṭānum Ö, -T, -USA
[11] ṣıdḳ u: ṣad T, USA
[12] siyāḳında: siyāḳda A, N, Ö
[13] ḥāl-i: -A
[14] nīm-mevce-i suʾāl buyurılsa: nīm-mevce-i suʾāl buyurılur ise H, nīm-mevce-i suʾāl buyurılur ise N, Ö, T, USA
[15] subḥānehu teʿālā: teʿālā A, subḥānehu ve teʿālā H, subḥānehu T, N, Ö, USA: *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan(Allah)a hamd ile.*
[16] yemm-i: -N, -T
[17] deryā-yı bī-kerāne-i: deryā-i bī-kerāne-i H, deryā-yı bī-kerān-ı N

vü (5) s̱enālarına peyveste ḳılınduġı[1] baḥr-ı ʿilm-i şāmilleri[2] muḥīṭdür. Devletlü, saʿādetlü efendüm[3] (6) sulṭānum ḥażretleri! Āvāze-i āṣafāneñüz ve ṣīt ü[4] ṣadā-yı mümās̱il-i kerīmāne(7)ñüz, mesāmiʿ-i āfāḳı leb-rīz ü māl-ā-māl itmegin bu dāʿī-i ṣıdḳ-āzmā ṭaraf-ı (8) şerīfüñüze ġāʾibāne dil-beste-i ʿubūdiyyet olup bir ṭārīḳ ile[5] iẓhār-ı mā-fi(9)'ż-żamīr-i iḫlāṣ ve kesb-i rābıṭa-i iḫtiṣāṣa[6] [T 80b] vesīle-cūy-ı furṣat iken (10) muḥāfıẓ-ı ḫıṭṭa-i Ḥaleb, vezīr-i mükerrem, saʿādetlü, devletlü[7] Caʿfer Pāşā ḳarındaşuñuz (11) ḥażretlerine vārid olan mülaṭṭife-i ʿaliyyeñüz meṭāvīsinden āfitāb-ı ʿināyetüñüz (12) dıraḫşān [N 91b] olup ʿizzetlü Aḥmed Efendi dāʿīñüz içün iẓhār buyurılan (13) muʿāmele-i müşfiḳāne ve muṭālebe-i müteşevviḳāneñüz[8] bi'l-cümle devlet-ḫᵛāhuñuz[9] (14) ḫāṣṣeten bu dāʿī-i[10] ḫulūṣ-endīşüñüzi müceddeden tecdīd-i zemzeme-i[11] duʿāya vaḳf (15) eylemişdür. Allāh muʿāmmer ü müstedām ve ḥuṣūl-i meṭālib ile hemvāre şād-kām eyleye! (16) Āmin[12]. Ḳadr-şināslıḳ ve ḥuḳūḳ-endīşlik mürāʿātı ancaḳ olur ve[13] ġāyet (17) maḥallinde vāḳıʿ oldı. Egerçi, devletlü vezīr-i müşārün ileyh ḳarındaşuñuz ḥażretleri, (18) Aḥmed Efendi dāʿīñüzüñ kemāl mertebe ḳadrin bilüp vücūdın dāʾire-i devletlerine (19) ser-māye-i ḫayr u bereket buyurırlar idi. Bir sāʿat müfāraḳatları rıżā-dāde-i[14] ʿalāḳa-i muḥabbetleri [A 79b] (1) degül idi. Lākin Aḥmed Efendi dāʿīñüz, pīr ü[15] bī-tāb olup meşāḳḳ-ı (2) seferiyye ve metāʿib-i rükūb u nüzūlden ṣıyānet buyurduḳlarından ġayrı (3) sulṭānumuñ daḫı şevḳ ü raġbetlerin[16] ve ḥüsn-i teveccüh ü muḥabbetlerin müşāhede[17] (4) buyurmalarıyla

---

[1] ḳılınduġı: ḳılınduġına Ö
[2] şāmilleri: şāhid-i A, N, T, USA, şāhidi H
[3] saʿādetlü efendüm: saʿādetlü A, N, efendüm T, -USA
[4] ü: -U
[5] ṭārīḳ ile: ṭārīḳ-ile A, T, USA
[6] iḫtiṣāṣa: iḫtiṣāṣ H, N, Ö, T, USA
[7] devletlü: -A, -H, -N, -T, -USA
[8] müteşevviḳāneñüz: teşviḳāneñüz A
[9] devlet-ḫᵛāhuñuz: devlet-ḫᵛāhlaruñuzı A, devlet-ḫᵛāhuñuzı N, Ö
[10] ḫāṣṣeten bu dāʿī-i: ḫāṣṣe-i bu dāʿīñüz A
[11] zemzeme-i: zümre-i A, H, N, T, USA
[12] şād-kām eyleye, āmin: şām u kām eyleye N, şād-kām eyleye USA
[13] ve: -N
[14] rıżā-dāde-i: -A
[15] dāʿīñüz, pīr ü: dāʿīñüzi, pīr ü H
[16] raġbetlerin: raġbetlerüñ A
[17] müşāhede: müşāhed A

memnūniyyet mertebeleri bile nümāyān olmışdur. Ḫuṣūṣan [N 92a] maḫdūmları[1] (5) bendeñüze kemāl-i taʿalluḳ u iʿtimādları olmaġın bir[2] vechile müfāraḳata [T 81a] ruḫṣat, (6) nā-meʾmūl idi. Ammā, devletlü sulṭānumuñ ḫāṭır-ı şerīflerin kendü[3] rıżālarına (7) taḳdīm buyurup[4] peder-i pīrden tefrīḳi tecvīz buyurmayup maʿiyyetle ruḫṣat-ı (8) inṣırāf erzānī buyurdılar. Bu dāʿīñüz daḫı Aḥmed Efendi dāʿīñüze maḫdūmı (9) bendeñüze küllī ʿalāḳa-i ülfet kesb itmekle ġāyet mesrūr oldum[5]. Allāh teʿālā, (10) ʿömr-ü devletüñüzi efzūn eyleye! Eger[6] baʿd-ez-īn bu dāʿīñüz, cerīde-i bendegāna (11) ilḥāḳ buyurılduġı mutażammın kerem-nāme-i iltifātları ile[7] ser-efrāz buyurılmaḳ (12) lāyıḳ görilür ise ol bābda[8] luṭf u iḥsān, (13) mürüvvetlü[9] efendimüñdür.

115. Mīr-i Mīrān ʿAbdu'l-bāḳī Pāşā Cānibinedür[10]

(15) Saʿādetlü, mekremetlü, ḥaḳīḳatlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, oġlum pāşā-yı kerīmu'ş-şān (16) ḥażretlerinüñ hem-ḥāl-i bihişt olan nādī-i mīnū-siriştlerine, rābıṭa-i iḫlāṣ ve żabıṭa-i iḫtiṣāṣ[11] (17) ile żamīme-i [N 92b] evrād-ı ḳudsiyān olmaġa[12] şāyān daʿavāt-ı tāze-taʿbīr ve taḥiyyāt-ı serīʿu(18)'t-teʾs̱īr ḫilālinde, lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri edāsıyla inhā-kerde-i (19) pederī budur ki… [A 80a]

[1] maḫdūmları: maḫdūmlar aġu A, maḫdūmları aġu H, N, T, USA
[2] olmaġın bir: olmaġla bu N
[3] şerīflerin kendü: şerīflerin kendi A, Ö, şerīfüñüzin kendi N
[4] buyurup: buyurmayup N
[5] oldum: olurum USA
[6] eger: -N, -T, -USA
[7] iltifātları ile: iltifātlarıyla Ö, T, USA
[8] görilür ise ol bābda: görilürse ol bābda A, görilür ise ol-bābda N, T, USA
[9] mürüvvetlü: -N, -USA
[10] H 64a, N 92a, Ö 111a, T 81a, USA 71a: *Başlık* A: Mīr-i Mīrān ʿAbdu'l-bāḳī Pāşā Ṭarafına Taḥrīr Olınan Dībācedür T, USA
[11] ve żabıṭa-i iḫtiṣāṣ: -A
[12] olmaġa: olmaġla A

116. Ṣadr-ı Aʿẓam, Vezīr-i Mükerrem Ḥażretleri Cānibine Nüvişṭedür[1]

(2) Baʿd edā-yı[2] merāsim-i tekrīmāt-ı bendegāna ve levāzım-ı taʿẓīmāt-ı[3] kemterāna ol cenāb-ı ʿālī-şān-ı[4] (3) refīʿü'l-mekān ḥażretlerinüñ ʿizz-i ḥużūr-ı fāʾiżu'n-[5]nūrları [T 81b] ṣavbına maʿrūż-ı (4) bende-i dāʿī budur ki, ḥālen cāẕibe-i luṭf-ı[6] sübḥānī ve sābıḳa-i fażl-ı[7] Ṣamedānī (5) ẓuhūr idüp āfitāb-ı devlet ve māh-tāb-ı saʿādet[8] maṭlaʿ-ı ṭavāliʿ-i pādişāhīden (6) ṭalʿat gösterüp ol cenāb-ı ʿālī-şān ḥażretlerinüñ ẕāt-ı saʿādet(7)-nişān ve[9] vücūd-ı mekremet-şānlarıyla[10] ṣadr-ı ʿālī-ḳadr, müzeyyen ü müşerref[11] olduġı (8) ḫaber-i meserret-eẟer, bu[12] bende-i ḫāliṣü'l-iʿtiḳādlarına[13] irişdükde ḥāṣıl olan (9) behcet ü sürūr vaṣf-ı ḳalem ve naḳş-ı raḳam birle[14] tasṭīr olınmaḳ ḥadd-i imkānda (10) degüldür. Cenāb-ı ḥażret-i melik-i [N 93a] müsteʿān ve ḫālıḳ-ı ins ü cān[15] dergāhından (11) mercūdur ki, ol ẕāt-ı şerīf ve ʿunṣur-ı laṭīf[16], dāʾimā mesned-i ʿizzetde dāʾim (12) ü bāḳī ve maḳarr-ı devlet ü saʿādetde ḳāʾim olasız, bāḳī[17].

---

[1] H 64a, N 92b, Ö 97a, T 81a, USA 71a: *Başlık H*: Ṣadr-ı Aʿẓam, Vezīr-i Mükerrem Ḥażretlerine Ḍarāʿat-nāme Siyāḳıdur T, USA
[2] edā-yı: edā-i A, H, N, Ö
[3] taʿẓīmāt-ı: taʿẓīm-i A, H, N
[4] ʿālī-şān-ı: ʿālī-şāna T, USA
[5] ʿizz-i ḥużūr-ı fāʾiżu'n-: ʿizz-i ḥużūr-ı fāʾizu'n- A, ʿizz ü ḥużūr-ı fāʾizu'n- H, N, T, USA, ʿizz ü ḥużūr-ı fāʾiżu'n- Ö
[6] luṭf-ı: -T, -USA
[7] fażl-ı: fażl-u H
[8] saʿādet: saʿādetlü A
[9] ve: -U
[10] -şānlarıyla: -şānlarına H, N, T, USA
[11] müzeyyen ü müşerref: ḳarīn ü müşerref A, N, T, ḳarīn müşerref USA
[12] bu: -T, -USA
[13] iʿtiḳādlarına: iʿtiḳādları A
[14] birle: ile A
[15] ḫālıḳ-ı ins ü cān: ḫālıḳ-ı ins cān A, ḫāliḳü'l-ins ve'l-cān Ö
[16] ve ʿunṣur-ı laṭīf: ve ʿıṭr-ı laṭīf A, H, -N, -T, -USA
[17] ü bāḳī ve maḳarr-ı devlet ü saʿādetde ḳāʾim olasız, bāḳī: ü bāḳī ve maḳarr-ı devlet ü saʿādetde ḳāʾim olasız A, ve maḳarr-ı devlet ü saʿādetde ḳāʾim olalar, bāḳī Ö, ve maḳarr-ı devlet ü saʿādetde ḳāʾim olalar N, USA, ve maḳarr-ı devlet saʿādetde ḳāʾim olalar T

117. Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi Ḥażretlerine Firistāde Duʿā-nāmedür[1]

(14) Fażīletlü, semāḥatlü, merḥametlü, saʿādetlü, mekremetlü[2] efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ rifʿat-ı[3] ẕātiyye (15) ile münferidü'l-ittiṣāf[4] olan nādī-i gerdūn-ḳadr-ı vālāları[5] mālişgāh-ı cebīn-i (16) taʿẓīm ḳılınduġı siyāḳında[6] ber-dāşte-i s̱enā-güẕārī[7] budur ki, duʿā-yı (17) devletüñüz, ehemm-i aḥvālümüz olduġı, ḳabūl-ı[8] iştibāh itmedüginden[9] ġayrı ḥaḳ (18) budur ki, rāḥat u[10] miḥnet-i seferiyyeye tercīḥ ü iḫtiyār[11] buyurılduġından reʾy-i (19) iṣābet-endīşüñüz, ḥavālegāh-ı hezār mezraʿa-ı taḥsīn ḳılınmışdur. [T 82a] Hemān[12] [A 80b] (1) mesned-i ʿāfiyetde müstedām olasız; benüm saʿādetlü, semāḥatlü[13] efendüm, sulṭānum (2) ḥażretleri! Nemīḳa-resān-ı niyāzmendī Şeyḫ Muḥammed Efendi dāʿīñüz, hengām-ı ṭufū(3)liyyetümüzde zānū-zede-i pīşgāh-ı taʿallümi olduġumuz[14] ḫᵛācemizüñ maḫdūmlarıdur. (4) Pederleri, Rühā[15] Müftīsi merḥūm Maḥmūd Efendi, bu diyārlaruñ Mīr-zā-cān u[16] Ḫalḫālī'si (5) menzilesinde[17] maḳṣad-ı ṭullāb bir ʿazīz idi. Bunlar daḫı ḥavādiṣāt-ı sinnde, ekẟer (6) mevāddı pederinden ve ʿUlemā-yı Medāris-i Ekrād'dan[18] görmiş ve ḫaylīce taḥṣīl-i[19] biżāʿe-i dāniş (7) itmiş duʿācuñuzdur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, iḥrāz-ı şeref-i

---

[1] H 64b, Ö 97b, T 81b, USA 71b: *Başlık* A: Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi Cānibine Firistāde Ḳılınan Duʿā-nāmedür T

[2] fażīletlü, semāḥatlü, merḥametlü, saʿādetlü, mekremetlü: fażīletlü, saʿādetlü, mekremetlü A, Ö, fażīletlü, semāḥatlü, merḥametlü T, USA

[3] rifʿat-ı: riḳʿat-ı A, H, T

[4] ittiṣāf: inṣāf A

[5] vālāları: -A

[6] siyāḳında: siyāḳda A, Ö

[7] s̱enā-güẕārı: s̱enā-güẕārları T, USA

[8] aḥvālümüz olduġı, ḳabūl-ı: aḥvālümüz olduġı A, aḥvālüñüz olduġı USA

[9] itmedüginden: itmedüginden T, USA

[10] u: -Ö

[11] ü iḫtiyār: -Ö

[12] hemān: hemān mesned-i ʿā A

[13] saʿādetlü, semāḥatlü: saʿādetlü H, semāḥatlü T, USA

[14] taʿallümi olduġumuz: taʿlīmi olduġumuz H, taʿlīmi olduġumuz Ö

[15] Rühā: -H

[16] u: -A, -T, -USA

[17] menzilesinde: menzilesine H

[18] Ekrād'dan: ikrāmdan A

[19] taḥṣīl-i: -T

dāmen-būsuñuz[1] muvaffaḳ (8) olduḳda kūre-i[2] imtiḥāndan tamāmü'l-ʿıyār[3] ẓuhūr idecegi melḥūẓdur; añlarum, (9) sulṭānum daḫı maḥẓūẓ[4] olursız ve āfitāb-ı terbiyye-i ʿaliyyeñüze liyāḳatin (10) müşāhede buyurırsız[5]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā[6] nesīm-i āmāli (11) vezān olduġı[7] hengāmlarda, āsitāne-i saʿādetüñüze[8] nāʾil-i merām buyurılmaḳ[9] (12) ricāsından ġayrı aḥbābuñuzdan[10] daḫı vesīle-i merāmına çāre-cūy-ı ḥuṣūl (13) olmaġa himmet-i ʿaliyyeñüz ricā iderüm. Bir maṭlab-ı müteʿayyini yoḳdur. Teḳāżā-yı żarūret-i (14) taʿayyüş, irtikāb-ı müteşāʿiriyyeti[11] müʾeddī olmışdur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ʿavdet-i (15) sefer[12] ḫilālinde, reʾīs efendi oġluñuzdan baʿż-ı mertebe-i vaẓīfe-i maḥlūl ile (16) kām-revā[13] itmek daḫı luṭf u keremüñüze vā-bestedür. Ḥāṣılı[14], Cenāb-ı [T 82b] Ḥaḳ'dan[15] (17) mezbūruñ kilīd-i gencīne-i merāmını fetḥe sulṭānumuñ zebān-ı şerīfin taʿyīn buyurmaḳ (18) niyāzındayuz. باقى الدعا *Bāḳī ed-duʿā*[16].

118. Ṣadr-ı ʿĀlī Mektūbcısı Fetḥi Efendi'ye Nüviştedür[17]

[A 81a] (1) ʿİzzetlü, saʿādetlü, birāder-i sütūde-gevherüm, ʿazīzüm, cānum[18], Fetḥu'llāh'um Efendi Ḥażretlerinüñ merciʿ-i (2) rüʾūs-ı küttāb ve melāẕẕ-ı ahālī-i aḥbāb

---

[1] -būsuñuz: -būsuñuza Ö
[2] kūre-i: küre-i A, Ö, gürūh-ı H, T
[3] tamāmü'l-ʿıyār: tāmmü'l-ʿıyār Ö
[4] maḥẓūẓ: maḥfūẓ A
[5] buyurırsız: buyurırsuñuz USA
[6] in-şāʾa'llāhu teʿālā: in-şāʾa'llāhu teʿālā, devletlü sulṭānum gibi A, H, Ö
[7] olduġı: olduġı Ö
[8] saʿādetüñüze: saʿādetüñüzde A
[9] buyurılmaḳ: buyurmaḳ Ö, T, USA
[10] aḥbābuñuzdan: cenābuñuzdan Ö
[11] müteşāʿiriyyeti: müteşāʿirāneyi H, T, USA, müteşāʿiriyyete Ö
[12] sefer: seferiyye A
[13] maḥlūl ile kām-revā: maḥlūl ile kām-rev H, T, USA, maḥlūle ile kām-revā Ö
[14] ḥāṣılı: ḥāṣıl A
[15] Ḥaḳḳ'dan: Ḥaḳḳ'dan mez- A
[16] *Bāḳī ed-duʿā*: *Bāḳī* A, *Bāḳī ʿömr ü devlet müstedām bād* Ö
[17] H 65a, N 93a, Ö 98b, T 82b, USA 72a: *Başlık* Ö: Ṣadr-ı ʿĀlī Mektūbcısı Fetḥi Efendi'ye Ḫulūṣ-nāme Siyāḳıdur T, USA
[18] sütūde-gevherüm, ʿazīzüm, cānum: sütūde-gevherüm, ʿazīzüm H, sütūde-güherüm, ʿazīzüm, cānum Ö

olan nādī-i[1] pür-āb ü tābına[2] şāyān (3) tekrīmāt-ı mütenāsibe ve taʿẓīmāt-ı mütenāsiḳaya[3] mebnī etemm-i daʿavāt-ı ḫulūṣ-peyvend[4] (4) ve eḫaṣṣ-ı taḥiyyāt-ı muḫāṭab-pesend itḥāfı[5] żımnında, pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri taḳdīmiyle (5) inhā-kerde-i rifʿat-ḫᵛāhı budur ki, bizüm ʿazl ü naṣb u teraḳḳī vü tenezzülden āsūde (6) olan aḥvālümüzden istiḫbār lāyiḥa-i ḫāṭırları olur ise bi-ḥamdihi subḥānehu ve[6] teʿālā, henüz (7) ceẕr ü medd-i buḥayra-i enfāsumuz[7], ber-ḳarār olup meşāġil-i umūrdan, faḳaṭ dāʿiyye-i[8] (8) aḥbābdan ġayrı ḥiṣṣe-i muʿayyenemüz[9] olmaduġı, leḥāẓe-i ʿirfānuñuzdur, (beyt)[10];

Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl

اكر پرسى از حال من يكنفس　　　　من و ترك اميد و دفع هوس

(9) Eger pursi ez-ḥāl-i men yek-nefes

(10) Men u[11] terk-i ummīd ve defʿ-i heves[12]

(neẕr) [13]; [N 93b] (11) benüm saʿādetlü birāderüm[14], ʿazīzüm, cānum efendi ḥażretleri! Müddet-i ṭavīleden berü[15] (12) āmed-şüd-i rābıṭa-i mürāselāta vāsıṭa-i infiṣām ve żavābıṭ-ı ʿalāḳa-i sī[16]-sāleye (13) vesīle-i inḫirām olan ḫabīs-i[17] nemek-be-ḥarāmuñ cenābuñuz [T 83a] ḥaḳḳında eyledügi ḥarekāt-ı (14) münāfıḳāne ve sülūk-i müstaḳīmānesi, bi-ḥamdi'llāh, beynümüzde ḳadīmden cārī olagelen (15) cūybār-ı iḫlāṣuñ yine mecrā-yı ezeliyyesine bāʿis-i cereyān olup eṭvār-ı ḫıyānet(16)-siriştinden[18] şikāyeti mutażammın

[1] nādī-i: -Ö
[2] pür-āb u tābına: berāt u nāb ile A, pür-tābānına ve şāyān ile H, pür-āb u nāb ile N, pür-āb u tāb-ile T, USA
[3] taʿẓīmāt-ı mütenāsiḳaya: taʿẓīmāt-ı mütenāsife N, taʿẓīmāt-ı mütenāsiye T, taʿẓīmāt-ı mütenāsibe USA
[4] ḫulūṣ-peyvend: ḫulūṣ-peyvende A
[5] itḥāfı: itḥāf T, USA
[6] subḥānehu ve: -A
[7] medd-i buḥayra-i enfāsumuz: medde buḥayra-i iltifātumuz A, medde buḥayra-i enfāsumuz H, N, T, USA
[8] dāʿiyye-i: edʿiyye-i Ö
[9] muʿayyenemüz: müteʿayyenemüz A, maʿniyyemüz H, N, T, USA
[10] beyt: -A, -H, -N, -T
[11] u: -A, -H, -N, -T, -USA
[12] *Eger bir kez benim halimi sorarsan, ben ümidi terketmiş ve hevesi kovmuşum.*
[13] neẕr: -A, -H, -N, -T, -USA
[14] saʿādetlü birāderüm: saʿādetlü birāder-i A, Ö, birāder-i T, USA
[15] berü: beri H, N, T, berāy-ı USA
[16] sī: se A, H
[17] inḫirām olan ḫabīs-i: incizām olan ḫubs-i A, inḫirām olan ḫubs-i H, N, T, USA
[18] ḫıyānet-siriştinden: ḫıyāneti siriştden T, USA

rukʿa-i sūznākuñuz vürūdı, muḫliṣüñüzüñ (17) daḫı evrāḳ-ı[1] ṣabrına şerāre-efgen-i ıżṭırāb olduġı, vā-reste-i ḳayd-ı irtiyābdur. (18) Bu āteş, cenābuñuza henüz teʾs̱īr itmiş, ammā muḫliṣüñüzi her[2] ḫırmen zamānı sūḫte-i (19) nār-ı ġayret olduġumuz[3] āferīnende-i mezraʿa-i hest-nümāya[4] ʿıyāndur. Benüm ʿizzetlü birāderüm[5]! O maḳūle [A 81b] (1) ʿayār-ı ḥīlekārdan bu muʿāmele-i ġaddārāneden ġayrı ne gūne ḥālet, tevaḳḳuʿ olınur? (2) Lākin cenābuñuz seng-i ḫārāyı[6], yāḳūt-ı nāb ve ḫaz̤ef[7]-pāre-i kem-ḳadri dürr-i sīr-āb iʿtiḳād(3)ıyla[8] evvelā zīver-i ḳılāde-i[9] iʿtibār itmek dāʿiyyesine düşdügüñüz[10] naz̤ar-ı ṣayrafī-i (4) ḳıymet-şināsāneñüzle tevfīḳ[11] olınmayacaḳ bir maʿnā iken bizümle sebḳat (5) iden mā-cerā-yı müflicyānesinde der-i devletde cenābuñuzdan ġayrı aḥbābumuz bi'l-külliye (6) teḳāżā-yı ġayretle muʿāmele-i iʿtirāż tażmīminde iken cenābuñuzuñ[12], ḥimāye ve iltizāmda (7) infirād ve baʿż-ı mecālis-i ʿulyāda[13] terfīʿ ve tervīc ḳaṣdıyla bu muḫliṣ-i dīrīni (8) fedā itmek mertebeleri daḫı tecvīz-kerde-i ṭabīʿat-ı raʿnā oldı [T 83b] ve miḥekk-i s̱übūta (9) ḳarīn[14] bir müddeʿā idi. İnṣāf! İnṣāf! (beyt)[15];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(10) Felek bir ehl-i derūnuñ kebāb ider cigerin[16]

(11) Bir iki cāhili görse żiyāfet eyleyecek

---

[1] evrāḳ-ı: revāḳ-ı A, H, N, T, USA
[2] muḫliṣüñüzi her: muḫliṣüñüzi H, muḫliṣüñüz her Ö
[3] olduġumuz: olduġı T, USA
[4] mezraʿa-ı hest-nümāya: mest-nümāya H
[5] ʿizzetlü birāderüm: ʿazīzüm A, H, Ö
[6] seng-i ḫārāyı: seng-ḫārāyı Ö
[7] yāḳūt-ı nāb ve ḫaz̤ef: yāḳūt u ḫaz̤ef A, yāḳūt-ı nāb ve ḫarḳ- H
[8] iʿtiḳādıyla: iʿtiḳād ile A, H, Ö
[9] evvelā zīver-i ḳılāde-i: olan zīver-i ḳılāde-i A, evvelā zīver-i felāda T, evvelā zīver-i felādan USA
[10] düşdügüñüz: düşdüñüz H
[11] -şināsāneñüzle tevfīḳ: -şināsānuñuzla tevfīḳ A, USA, -şināsāneñüzle tevḳīf T
[12] cenābuñuzuñ: cenābuñuz A, Ö
[13] mecālis-i ʿulyāda: mecālis-i ʿulyāda duʿāya H, mecālisde duʿāya T, USA
[14] ḳarīn: ḳarīb A, Ö
[15] İnṣāf! İnṣāf! Beyt: İnṣāf! İnṣāf: A, İnṣāf! İnṣāf! Naz̤m Ö, İnṣāf! Beyt T, USA
[16] cigerin: cigerüñ A, H, N, T, USA

(Neş̱r); (12) beytini[1] taḥrīr maḳāmına getürmiş idiñüz. Hele biz żarar-ı[2] māliyyesin görmedük bī-edebānesin (13) çekdik, lākin cenābuñuza ıżrārı, ekṡer-i nāsuñ[3] meşhūdıdur. Baʿż-ı müteḫaṣṣinān-ı[4] (14) ḳallāʿ-dīde maḥallinde düşmene ḳalmasun, niyyeti[5] ile ḫazīne ve cebe-ḫānesin[6] iḥrāḳ (15) itdükleri gibi bu daḫı dest-i taṣarrufında intizāʿ idenler, lez̠z̠et-yāb-ı taṣarruf (16) olmasunlar, mülāḥaẓasıyla ḳurāñuzı[7] bir mertebe taḫrīb ve mübtelā-yı duyūn-ı bī-taḳrīb (17) itmiş ki, derdmend-i ḳarye-i[8] Ḥayyān bir daḫı müşāhede-i rūḥ-ı ḥayāt itmek baʿīdü(18)'l-iḥtimāldür. Benüm birāderüm, cānum zamān-ı[9] şelvār be-kevn-i çevgān be-dest iki üç (19) pāre-i mıṣrı şevḳ ile[10] dūçār olduġı erāẕil ü esāfile gül-bang-rev-i bī-meʾāl-i[11] [A 82a] (1) çavuşān[12] olmaḳ, ʿādet-i me'lūfeden olan rez̠ālet-perver ve fürū-māye-i bī(2)-nāmūsa ḳarye ve maḥṣūl ü[13] emvāl iʿtimād itmenüñ köpegi ḳaṣṣāb dükkānına ve[14] fāre(3)yi nigehbān-ı maḫzen itmeden farḳı yoḳdur[15]? Kendi ṣunʿuñuzuñ[16] żararıdur. Yine cenābuñuza ʿāʾid (4) oldı, (nażm)[17];

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[18]

هرکه بدرا پرورد آخر از و باید شکست　　　محتسبرا بر سر خم بوی می آور شکست

(5) Her[19] *ki bed-rā pervered āḫir ez u bāyed şikest*

(6) Muḥtesib-rā ber-ser-i ḫum būy-ı mey-āver şikest[1]

---

[1] neş̱r; beytini: beyti A, T, USA
[2] getürmiş idiñüz, hele biz żarar-ı: getürmiş idiñüz, hele biz żarūr-ı A, getürmiş idiñüz, hele biz żavr-ı Ö, getürmişdiñüz, hele biz żarar-ı T, getürmişdiñüz, hele bir żarar-ı USA
[3] ıżrārı, ekṡer-i nāsuñ: ıżrārı, ekṡer-i nāsiküñ A, H, T, USA, ıżrār, ekṡer-i nāsuñ Ö
[4] müteḫaṣṣinān-ı: müteḫaṣṣışān-ı A, H, T, USA
[5] ḳalmasun, niyyeti: ḳalmayup beyti A
[6] ḫazīne ve cebe-ḫānesin: ḫazīne-ḫānesin A
[7] ḳurāñuzı: ḳarāruñuzı A
[8] itmiş ki, derdmend-i ḳarye-i: itmiş-ki, derdmend-i ḳarye-i A, itmiş-ki, der-derdmend-i ḳariyye-i T, itmiş-ki, der-derdmend-i ḳarye-i USA
[9] cānum zamān-ı: cānum H, zamān-ı T, USA
[10] şevḳ ile: şevḳ-ile H, T, USA
[11] -rev-i bī-meʾāl-i: -zed-i bī-meʾāl-i Ö
[12] çavuşān: çavuşāne H, Ö
[13] ḳarye ve maḥṣūl ü: ḳarye ve maḥṣūl A, ḳurā ve maḥṣūl H, ḳurā ve maḥṣūl ü Ö, ḳarīn ve maḥṣūl ü T, USA
[14] dükkānına ve: u nāna H, Ö
[15] yoḳdur: nedür A, N, T, USA
[16] ṣunʿuñuzuñ: żayʿuñuzuñ Ö
[17] oldı, nażm: oldı A, ola T, ola, nażm USA
[18] *Manzume*: -T
[19] her: meh A, H, T

سر نا کسان[را] بر افراختن	وز آنان امید بهی داشتن

سر رشته خویش گم کردن است	به جیب اندرون مار پروردن است

Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl

(7) Ser-i nā-kesān[2] [-rā] ber-efrāşten

(8) Ve'z ānān[3] umīd-i bihī dāşten

(9) Ser-i rişte-i[4] ḫᵛīş gum-kerden est

(10) Be-ceyb-enderūn mār[5] perverden est[6]

(Nes̱r)[7]; (11) hele[8] bi-ḥamdi'llāh, tīzcek müteyaḳḳıẓ olup tedārikin gördiñüz. [T 84a] Bu ṭarafda aḥbābuñuz mümkin (12) olduġı mertebe taʿmīrine kūşiş idüp vekīlüñüz[9] daḫı niyyet-i taʿmīrdedür[10]. Allāh (13) teʿālā, müddeʿāsın ḳarīn-i s̱übūt eyleye! Āmīn. Benüm birāderüm[11], ġāyet ʿacele üzre teṣādüf (14) itdi. ʿAfvuñuz meʾmūldür. باقی رفعت باد *Bāḳī rifʿat bād*[12].

---

[1] *Her kim kötüyü beslerse sonunda ondan zarar görür. Mey kokusu muhtesibi küpün başında kendinden geçirir.*

[2] *ser-nā-kesān: ser-tā-zebān* H, Ö, T, *ser-i tāziyāne, harekelidir TS2*

[3] *ve'z ānān: ve'z īşān* H, Ö, T

[4] *ser-i rişte-i: sirişte-i* H, T

[5] *-enderūn mār: -enderūn mā* H, T, USA, *-endūden mā* Ö

[6] *Soysuzları yüceltmek ve onlardan iyilik ummak, ipin ucunu kaçırmaktır; koynunda yılan beslemektir.*

[7] nes̱r: -A, -T

[8] Naẓm, *Her ki, bedr-i … … perverd n'ist*, nes̱r; hele: hele USA

[9] vekīlüñüz: vekīlüñüze H, T

[10] taʿmīrdedür: taʿmīrde A, USA

[11] benüm birāderüm: -T, USA

[12] *bāḳī rifʿat bād: bāḳī* A, Ö, -T, -USA; Benüm ʿizzetlü birāderüm! O maḳūle … … ʿAfvuñuz meʾmūldür. *Bāḳī rifʿat bād:* -N: *Yükselme sürekli olsun.*

119. Ser-kār-dih-i Ricālden Birine Nüviştedür[1]

(16) Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü sulṭānum[2] ḥażretlerinüñ dīvān-ḫāne-i bülend-āsitāneleri[3] (17) ṣavbına, envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı[4] ḫāliṣāne ve aḳṣām-ı tekrīmāt-ı ṣādıḳāne ile daʿavāt-ı (18) serīʿü'l-ḳabūl ve taḥiyyāt-ı vesīʿü'l-ḥuṣūl[5] niṣārı ẕeylinde, maʿrūż-ı dāʿī-i (19) ḳadīmleri budur ki, bu[6] dāʿīlerinüñ cenāb-ı āsitāne-i saʿādete ʿazīmeti, mesmūʿ-ı[7] [A 82b] (1) saʿādetüñüz olduḳda gerekdür ki, ḳaṭʿā ḫāṭırda degül iken saʿādetlü, ṣaḥib-i devlet[8] (2) ḥażretleri, muḫlişüñüzüñ ʿināyet ü[9] iḳdāmları sebebiyle dāʾire-i devlet-i ʿaliyyede, (3) baḳıyye-i ḳısmetümüz daḫı cerīde-i taḳdīrde mesṭūr olmaġın ḥālā āsitāne-i devletde (4) ḫıdmet-i duʿāñuzda ṣubḥ u şām müdāvemet ḳılınduġı[10] żamīr-i münīrüñüze ʿıyāndur. Allāh (5) teʿālā, dāʾim eyleye! Āmīn[11].

120. Erbāb-ı Devletden Birine Nüviştedür[12]

(7) Saʿādetlü, mürüvvetlü, merḥametlü[13] efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ mevḳif-i[14] refīʿ-i ʿizz ü iclāl ve mevḳiʿ-i (8) menīʿ-i[15] devlet ü iḳbāllerine kemāl-i taʿẓīm ve nihāyet-i tekrīm ile kārgāh-ı iḫlāṣda mensūc-ı (9) perniyān-ı girān-ḳadr-ı daʿavāt-ı ḳarīnü'l-icābe ve

---

[1] T 84a, USA 73b: *Başlık* A: Bu Daḫı Bir Dībāce-i Maṭbūʿadur Ki, Maḥall ile Taḥrīr Olınır T, Bu Daḫı Bir Dībāce-i Maṭbūʿadur Ki, Maḥalliyle Taḥrīr Olınır USA
[2] Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü sulṭānum: -T, -USA
[3] -āsitāneleri: -āsitānları A
[4] ṣavbına envāʿ taʿẓīmāt-ı: -T
[5] ve taḥiyyāt-ı vesīʿü'l-ḥuṣūl: -T, -USA
[6] dāʿī-i ḳadīmleri budur ki, bu: -T, -USA
[7] mesmūʿ-ı: mesmūʿı A
[8] ṣaḥib-i devlet: ṣaḥib-devlet T
[9] ü: -U
[10] ḳılınduġı: olınduġı A
[11] Allāh teʿālā, dāʾim eyleye! Āmīn: -T, -USA
[12] H 67a, Ö 100a, T 84a, USA 73b: *Başlık* A: -Ö, Bu Daḫı Bir Elḳāb-ı Merġūbedür Ki, Maḥalliyle Tesvīd-i İrsāl Olındı T, USA
[13] saʿādetlü, mürüvvetlü, merḥametlü: saʿādetlü, merḥametlü A, H, Ö, saʿādetlü, mürüvvetlü T, USA
[14] mevḳif-i: mevḳiʿ-i Ö
[15] iclāl ve mevḳiʿ-i menīʿ-i: iclāl ve mevḳiʿ-i menbaʿ-ı H, iclāl ve mevḳif-i menbaʿ-ı Ö, celāl ve mevḳiʿ-i menbaʿ-ı T, celāl ve mevḳiʿ-i menīʿ-i USA

perniyān-ı ʿālī-ḳıymet-i taḥiyyāt-ı müsteṭāb[1] (10) itḥāfı siyāḳında [T 84b] maʿrūż-ı dāʿī-i devletleri budur[2] ki, benüm merḥametlü, mürüvvetlü[3] sulṭānum (11) ḥażretleri! Eger[4] kes̱ret-i meşāġil-i devlet ü iḳbāl ḫilālinde cānib-i dāʿī-i (12) maḫṣūṣları, żamīr-i enverlerine furṣat-yāb-ı[5] düḫūl olmaḳ müyesser olur ise[6] bi-ḥamdihi (13) subḥānehu ve teʿālā, egerçi, kenāre-nişīn-i ḫᵛān-ı ʿāfiyet olup ibtidā[7] sulṭānumuñ (14) duʿā-yı devletlerine ḥalāvet-baḫş-ı ẕāʾiḳa-i merām olduġumuz lā-reybdür. Lākin mevkib-i (15) humāyūn[8], āsitāne-i devletde muḳīm iken sulṭānumuñ meclis-i şerīf-i üns(16)-baḫşāları ile[9] defʿ-i ġam idüp dostān-ı ḳadīmümüz olan bendelerüñüz ile (17) defʿ-i[10] elem itmekle ālām-ı rūzgārı ferāmūşa[11] medār bulurdıḳ. Ḥālen, sulṭānumuñ (18) meclis-i tesliyet-fermālarından[12] mehcūr olmaġla bi'ż-żarūre, künc-i inzivāya ḳadem-keşīde-i ʿuzlet (19) olmaḳ mensī olan[13] ġumūm u hümūmuñ ʿavdetine[14] bāʿis̱ olup ġāʾile-i ḳıllet-i īrād ve kes̱ret-i [A 83a] (1) maṣārif daḫı ʿilāve-i ālām-ı me'lūfemüz olduġı[15], żamīr-i daḳīḳa-şināslarına[16] nümāyāndur. (2) Ancaḳ, ʿan-ḳarīb Ḥażret-i Allāh celle şānuhu, ḥuṣūl-i murād ile[17] āşiyān-ı ḳadīme ʿavdet[18] (3) müyesser idüp müştāḳāna[19] peyġūle-i bī-kārī[20], ḳarīrü'l-ʿayn itmek ümīdi, vesīle-i (4) tesliyetdür. Rabbü'l-ʿālemīn, ṣıḥḥat u ʿāfiyet ile ḳarīben ʿavdet müyesser idüp[21] (5) ās̱ār-ı mesāʿī-i elṭāfuñuz ile żamīrümüzde merkūz[22] olan ümīdlerümüzüñ[1] [T 85a] daḫı ḥuṣūlin

[1] müsteṭāb: müsteṭābe Ö, T, USA
[2] devletleri budur: devletleridür T, USA
[3] merḥametlü, mürüvvetlü: merḥametlü A, Ö, mürüvvetlü T, USA
[4] eger: eks̱er T, USA
[5] furṣat-yāb-ı: furṣat-yāb daḫı H, Ö, T, USA
[6] olur ise: olursa A, Ö
[7] ibtidā: -A
[8] humāyūn: hemān T, USA
[9] üns-baḫşāları ile: üns-baḫşālarıyla Ö, T, USA
[10] defʿ-i: vāḳiʿ-i A
[11] ferāmūşa: ferāmūş A, T, USA
[12] tesliyet-fermālarından: tesliyet-fermānlarından A
[13] mensī olan: mensiyy-i A, H
[14] ʿavdetine: ʿavdet A
[15] me'lūfemüz olduġı: me'lūfemüz oldı H, me'lūfe olduġı USA
[16] -şināslarına: -şināsāna H
[17] ile: eyleye USA
[18] ʿavdet: vuṣūl Ö
[19] müştāḳāna: müştāḳān A, Ö, T, USA
[20] bī-kārī: peykārı H, T
[21] idüp: -U
[22] merkūz: mezkūr A

müyesser (6) eyleye! Āmīn[2]. Saʿādetlü sulṭānum ḥażretleri! Bu dāʿī-i ḫāliṣlerin, gūşe-i żamīr-i enverden (7) dūr buyurmayup gāh-bī-gāh[3] nemīḳa-i iltifātlarıyla tefrīḥ-i żamīr buyurmaları bābında (8) luṭf u iḥsān, sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

121. Aḥbāb-ı Ṣadāḳat-güẕārdan Birine Nüviştedür[4]

(10) Saʿādetlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü, mekremetlü sulṭānum[5] ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i ʿizz ü rifʿat (11) olan pīşgāh-ı saʿādetlerine, envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı ṣādıḳane ve eṣnāf-ı tekrīmāt-ı (12) ḫāliṣāne ile[6] daʿavāt-ı müstecābe ve taḥiyyāt-ı müsteṭābe niṣārı siyāḳında ʿarża(13)-dāşt-ı s̱enāver-i[7] ḳadīmleri budur ki, benüm devletlü, saʿādetlü, mürüvvetlü[8] sulṭānum ḥażretleri! Bu dāʿī-i (14) ḳadīmleri, bir müddetden berü[9] gūşe-güzīn-i ʿuzlet iken cānib-i Rūm'da olan (15) baḳıyye-i ḳısmetümüz iḳtiżāsıyla saʿādetlü, ʿināyetlü ṣādr-ı[10] ʿālī-ḳadr ḥażretleri, muḫliṣüñüzi[11] (16) cāẕibe-i ʿināyetleriyle āsitāne-i saʿādete[12] rūy-māl ve meclis-i[13] ʿulyāda tecdīd-i inşirāḥ-ı (17) bāl itmek şerefine nāʾil olduġumuzda, saʿādetlü sulṭānum ṭarafına olan rābıṭa-i (18) ezeliyye ve ʿalāḳa-i ḳadīme-i[14] külliye iḳtiżāsı üzre ṭaraf-ı şerīfe duʿā-nāme taḥrīr itmek (19) ārzūsında olup ḥattā Çaḳırcı-başı ʿİvaż Aġā bendeñüz ile[15] bu ḫuṣūṣ müẕākere [A 83b] (1) olınmış iken ve[16] ṭaraf-ı

---

[1] ümīdlerümüzüñ: ümīdlerümüz A
[2] āmīn: -T, -USA
[3] gāh-bī-gāh: gāh-be-gāh USA
[4] H 67b, Ö 100b, T 85a, USA 74b: *Başlık* A: -Ö, Vüzerā-yı ʿİẓāmdan Saʿādetlü Meḥmed Pāşā Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür T, USA
[5] Saʿādetlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü, mekremetlü sulṭānum: -T, -USA
[6] ile: -A
[7] s̱enāver-i: s̱enāverī A
[8] devletlü, saʿādetlü, mürüvvetlü: saʿādetlü A, devletlü, saʿādetlü Ö
[9] berü: beri A, H, T, USA
[10] ʿināyetlü ṣādr-ı: ṣāḥib-i T, ḥubb-ı USA
[11] muḫliṣüñüzi: muḫliṣüñüz Ö
[12] āsitāne-i saʿādete: āsitāna H, āsitān-ı saʿādete Ö
[13] meclis-i: mecālis-i Ö
[14] ḳadīme-i: -Ö
[15] bendeñüz ile: bendeñüzle A, H
[16] olınmış iken ve: olınmış-iken ve A, USA, olmış-iken H, Ö, olınmışken ve T

şerīfe [T 85b] müteveccih olan[1] adam düşdükde ḫaber virmek içün sipāriş (2) olınmışken[2] meger Ḳāsım Aġā bendeñüzüñ ḫāk-pāy-ı rifʿatüñüze teveccühlerin anlar da (3) bu muḫliṣüñüz de[3] ḫaberdār olamaduġından[4] ʿaẓīm şermende iken nā-gāh çūḳa(4)dār bendelerüñüz ile[5] iltifāt-nāme-i ʿaliyyeleri vārid olup bu ḫuṣūṣda (5) sulṭānum bizi taḳdīm buyurduġuñuzdan[6] nāşī ḥicābumuz, ḳat ḳat ziyāde olup (6) duʿā-yı ʿömr-ü devletüñüzde bī-iḫtiyār olmışuzdur[7]. Cenāb-ı Ḥaḳ, vücūd-ı şerīflerin, (7) āfāṭ ü[8] ekdārdan maṣūn idüp ve meṭālib ü[9] maḳāṣıduñuzı ḥuṣūle maḳrūn (8) eyleye! Āmīn[10]. Baʿd-ez-īn iltifāt-nāme-i ʿaliyyeleri ile[11] çeşm-i ümīdümüzi rūşen (9) buyurmaḳ bābında luṭf u kerem sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

122. Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Cenāblarına Ḥamevī ʿAlī Efendi Tavṣiyesidür[12]

(11) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, nur-ı bāṣıra-i [N 94a] ibtihācum, ʿazīzüm, mükerremüm, oġlum[13], sulṭānum ḥażretlerinüñ (12) merciʿ-i niyāzmendān ve mültecā-yı[14] ḥācetmendān olan dīvān-ḫāne-i refīʿü'l-er(13)kānlarına şāyān envāʿ-ı tevāżuʿ u taʿżīm ve aḳsām-ı tażarruʿ u tekrīm ile cebhe(14)-pīrā-yı[15] cerīde-i iltifāt ü icābet olmaġa lāyıḳ ruḳūm-ı daʿavāt-ı kāmile ve[16] revnaḳ(15)-efzā-yı ṣaḥīfe-i iṣābet olmaġa[17] muvāfıḳ rüsūm-ı

[1] olan: -A, -Ö, -T, -USA
[2] olınmışken: olmış-iken H, USA, olınmış-iken Ö
[3] muḫliṣüñüz de: muḫliṣüñüz-de A, T
[4] olamaduġından: olamaduġumuzdan Ö, USA
[5] bendelerüñüz ile: bendeñüzi-ñüzle A, bendelerüñüz-ile USA
[6] buyurduġuñuzdan: buyurduġuñuz Ö
[7] olmışuzdur: olmışdur USA
[8] ü: -T
[9] idüp ve meṭālib ü: meṭālib T, USA
[10] āmīn: -T, -USA
[11] ʿaliyyeleri ile: ʿaliyyeleriyle Ö, T, USA
[12] H 68a, N 93b, Ö 101b, T 85b, USA 75a: *Başlık* Ö: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi'ye Ḥamevī ʿAlī Efendi Tavṣiyesine Taḥrīrdür T
[13] nur-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīzüm, mükerremüm, oġlum: nur-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz ü mükerrem oġlum N, Ö, -T, -USA
[14] mültecā-yı: mültecā-i T, melceʾ-i USA
[15] -pīrā-yı: -pīrāye-i N
[16] ve: -T, -USA
[17] lāyıḳ ruḳūm-ı daʿavāt-ı kāmile; ve revnaḳ-efzā-yı ṣaḥīfe-i iṣābet olmaġa: -N

taḥiyyāt-ı şāmile nis̱ārı żımnında (16) ʿarża-dāşt-ı [T 86a] dāʿī-i dīrīn budur ki, benüm devletlü, saʿādetlü, mürüvvetlü[1] sulṭānum ḥażretleri! (17) Nemīḳa-resān-ı s̱enāverī-i dāʿī-i ḳadīmleri[2], Ḥamevī ʿAlī Efendi dāʿīleri, cāẕibe-i ʿināyet-i[3] (18) ilāhiyye ile ṣavb-ı cenābe-i[4] devlete[5] ʿazīmete meʾẕūn olmaġa es̱nā-yı[6] ʿubūrda Ḥaleb'e (19) uġrayup çend-rūz ṣoḥbetleriyle muġtenim ve h̲āṭır-ı pīrānemüz neşʾe-i ülfetleriyle h̲urrem [A 84a] (1) olduġı[7] es̱nāda egerçi bi-ḥamdi'llāh, cenāb-ı saʿādetüñ āvāze-i h̲aṣāʾil-i memdūḥe(2)siyle mesāmiʿ-i āfāḳ memlū idügi[8] cāy-ı iştibāh degül ammā, ʿAlī Efendi dāʿīlerinüñ (3) ṭaraf-ı eşrefe, rābıṭa-i h̲āṭırlarınuñ kemāl-i istiḥkāmından [N 94b] nāşī ʿalima'llāh, mecālis (4) ü maḥāfilde, ser-māye-i enfās ü evḳātın cenāb-ı saʿādetüñüzüñ maḥāsin ü medāyiḥine (5) ʿalā-ṭarīḳi'l-ḥaṣr, ṣarf itdüginden bu peder-i h̲ulūṣ-perverüñüz[9] dah̲ı ġāʾibāne (6) ẕāt-ı kerīmu'ṣ-ṣıfātuñuza dil-beste olup ez-dil ü[10] cān, duʿā-yı ʿömr-ü devletüñüzde (7) bī-ih̲tiyār olmışuzdur[11]. Ẕāt-ı ʿālī-şānuñuzı, muṭlaḳ Ḥażret-i Ḥaḳ, mesned-i[12] (8) ʿizzetde pāyidār ve merkez-i emn ü ʿāfiyetde[13] umūr-ı h̲ayriyyeye[14] tevfīḳ ile üstüvār (9) eyleye! Āmīn[15]. Ḥālen, muṭlaḳā cenāb-ı saʿādetüñüzüñ ārzū-yı mülāḳātı, ṭāʾir-i żamīrine[16] (10) cenāḥ olup h̲āk-pāyuñuza şevḳ-i rū-māle pervāza gelmişdür. Rabṭ-ı h̲āṭırı[17] [T 86b] (11) mücerred cenāb-ı saʿādetedür. Ṭaraf-ı şerīfe olan ih̲tiṣāṣ-ı ḳadīmden nāşī (12) manẓūr-ı naẓar-ı ʿināyet buyurılmaḳ niyāzında bizüm taʿrīf ü iltimāsumuz, lafẓ-ı[18] bī-gāne (13)

---

[1] devletlü, saʿādetlü, mürüvvetlü: devletlü, saʿādetlü A, H, Ö, T
[2] ḳadīmleri: dīrīnleri Ö
[3] ʿināyet-i: -A
[4] cenābe-i: cünāne-i Ö
[5] dāʿī-i ḳadīmleri, Ḥamevī … … ṣavb-ı cenābe-i devlete: -H
[6] olmaġa es̱nā-yı: olmaġla es̱nā-yı A, Ö, olmaġla es̱nāda N
[7] olduġı: olduġı Ö
[8] āfāḳ memlū idügi: āfāḳa memlū idügi N, āfāḳ memlū idügi Ö
[9] peder-i h̲ulūṣ-perverüñüz: pederüñüz N
[10] ez-dil ü: ez-dil A
[11] devletüñüzde bī-ih̲tiyār olmışuzdur: devletüñüze bī-ih̲tiyār olmışuzdur A, devletüñüzde bī-ih̲tiyār olmışdur T
[12] mesned-i: mesnede-i A
[13] ʿāfiyetde: ʿāḳibde A, ʿāfiyet N
[14] h̲ayriyyeye: h̲ayr-ı bīd-i T, USA
[15] āmīn: -T, -USA
[16] ṭāʾir-i żamīrine: ṭāʾir-i żamīrine T, USA
[17] h̲āṭırı: h̲āṭır H, T, USA
[18] taʿrīf ü iltimāsumuz, lafẓ-ı: taʿrīf-i iltimāsumuz, lafẓ-ı H, taʿrīf ü iltimāsumuz N, iltimāsumuzı T, USA

maḳāmında olup ṣudūr-ı muʿāmele-i ikrām ü iltifātuñuz[1] ġayruñ taʿrīfine muḥtāc[2] (14) olmayacağına ḳuvvet-i ḳalbümüzden nāşī ıṭnāb u taṣdīʿinden ictināb olınmışdur[3]. (15) باقى عزّت باد *Bāḳī ʿizzet bād*[4].

123. Teẕkire-i S̱ānī Nādirī Aḥmed Efendi Ṭarafına Nüvişṭedür[5]

(17) ʿİzzetlü, rifʿatlü, meveddetlü, fażīletlü, maʿrifetlü[6] efendi ḥażretlerinüñ manẓūme-i fażl u[7] ʿirfān (18) olan nādī-i maʿārif-āmīzleri, zīver-dih-i[8] cevāhir-i girān-ḳadr-ı daʿavāt-ı ḫāliṣe (19) ve pursiş-i ḫāṭırları, dībāce-i risāle-i ḫulūṣ ḳılınduḳdan ṣoñra inhā-kerde-i [A 84b] (1) muḫliṣānemüz budur ki, ṭaraf-ı muḥiblerine olan hevādārī-i ġāʾibāneleri (2) üzre tefaḥḥuṣ-ı ḥāl-i muḫliṣlerine tevcīh-i bāl buyurılur ise[9] bi-mennihi subḥānehu ve[10] teʿālā (3) eczā-yı mevādd-ı cism-i[11] nizār şīrāzedār-ı ṣıḥḥat u ʿāfiyet (4) olup[12] kelimātları, bülbül-i taḥsīnlerine manẓūme-i meveddet ḳılınduğı (5) resīde-i derece-i vużūḥdur. Ẕāt-ı fażīlet-siriştleri, ḳabā-pūş-ı (6) fażl u maʿrifet ve ṣandūḳa-i derūn-ı meşḥūnları, leb-ā-leb-i cevāhir-i dāniş (7) ü ehliyyet olduğı, sābıḳan efvāh-ı aḥbābdan gūş-zedümüz[13] olmağla cenāblarına (8) kesb ü taʿalluḳ [T 87a] olınmış iken[14] ḥālen nihāl-i ʿalāḳamuz, bār-āver olup (9) āvīḫte-i gerden-i Pervīn olmaġa şāyān leʾālī-i[15] naẓm-ı dil-pesendleri ki, (10)

---

[1] iltifātuñuz: iltifātuñuzuñ N, T, USA
[2] muḥtāc: ḥācet T
[3] olınmışdur: olmışdur N, olındı Ö
[4] *bāḳī ʿizzet bād*: *bāḳī* H, T, USA, -N, -Ö: *Bâkî, izzet olsun.*
[5] H 69a, Ö 102a, T 86b, USA 75b: *Başlık* A: Teẕkere-i S̱ānī Nādī Aḥmed Efendi Ṭarafına Ḫulūṣ-nāmedür T, USA
[6] ʿİzzetlü, rifʿatlü, meveddetlü, fażīletlü, maʿrifetlü: ʿİzzetlü, fażīletlü, maʿrifetlü A, H, Ö, ʿİzzetlü, rifʿatlü, meveddetlü T, USA
[7] u: -T, -USA
[8] zīver-dih-i: zīver-zede-i H, T, USA
[9] buyurılur ise: buyurılursa A
[10] subḥānehu ve: -T, -USA: *Eksikliklerden münezzeh olan Allah Teala'nın ihsanıyla…*
[11] cism-i: çeşm-i H, T, USA
[12] ṣıḥḥat u ʿāfiyet olup: ṣıḥḥat olup ve ʿāfiyet olup A
[13] gūş-zedümüz: gūş-zedemüz A, H, N, T, USA
[14] olınmış iken: olınmışken T, olınmış-iken USA
[15] olmaġa şāyān leʾālī-i: olmaġla şāyān lāle-i A, H, olmaġla şāyān leʾālī-i N

ṣayrafī-i[1] ḫurde-şinās müşāhede-i luṭf-ı[2] sīmāsında rehīn-i (11) ḥayret olur, bu muḫlişlerine[3] keşīde-i rişte-i intiẓām idüp ihdā[4] buyurmışlardur[5]. (12) Ol şāhid-i nev-ḫırām-ı dūdmān-ı belāġatuñ ṣafā-yı maḳdemi; feżā-yı derūnı (13) bahāristān-ı inşirāḥ eyleyüp kemāl-i diḳḳat ile müṭālaʿasına[6] tevcīh-i nigāh (14) olınduḳda hezār şīve vü[7] nāz ve ḥüsn-i bī-endāze müşāhede olınup[8] (15) ḫāṭır-ı daḳīḳa-bīn firīfte-i ḥüsn-i bahāsı ve esīr-i zülf-i ʿanber-efşāsı (16) olmışdur. Vāḳıʿan, her[9] beyt-i nezāket-nümūnı, ebrū-yı müşgīn-i cebhe-i (17) belāġat ve her[10] mıṣraʿ-ı mevzūnı, mevce-i deryā-yı feṣāḥat ve her noḳṭa-i rengīni, (18) naḳş-ı[11] perde-i sarāy-ı maʿānī ve her lafẓ-ı nemekīni[12], cemāl-i şāhid-i rūḥānī (19) olup iṭṭilāʿ-ı ḥüsn-i keder-güẕārı[13] taḳrībiyle cāy-dih-i sīne-i taḥsīn [A 85a] (1) ve cenāb-ı şerīflerinüñ ṭabʿ-ı cevāhir-fürūş u hüner-perverlerine ḥavṣala-i (2) taḳrīrden bīrūn[14] āferīn olmışdur. Baʿde'l-yevm, yine ās̱ār-ı ṣoḥbetleriyle[15] cānib-i (3) muḫlişlerine īṣāl-i meserret buyurmaları mültemesdür. همیشه در مسند فضیلت و عرفان قرین دوام باد *Hemīşe der-mesned-i (4) fażīlet u ʿirfān ḳarīn-i devam bād*, bāḳī[16].

[1] dil-pesendleri ki, ṣayrafī-i: dil-besteleri ki, ṣayrafī-i A, dil-pesendleri ki, ṣarfī-i T, USA
[2] luṭf-ı: luṭf u A, H, T, USA
[3] muḫlişlerine: muḥibblerine Ö, T, USA
[4] keşīde-i rişte-i intiẓām idüp ihdā: keşīde-i intiẓām idüp ihdā A, H, rişte-i enẓām idüp ihdā T
[5] buyurmışlardur: buyurmışlar T, USA
[6] diḳḳat ile müṭālaʿasına: vaḳit ile müṭālaʿasına H, diḳḳat ile müṭālaʿasında Ö
[7] vü: -T
[8] olınup: olınır A, olup H
[9] her: bir A, H, T, USA
[10] her: -A, -H, -T, -USA
[11] rengīni, naḳş-ı: rengīn, naḳş-ı A, rengīn H
[12] nemekīni: temkīni H, T
[13] iṭṭilāʿ-ı ḥüsn-i keder-güẕārı: iṭṭilāʿ-ı ḥüsn-güẕārı A, ḥüsn-i iṭṭilāʿ-ı keder-güẕārı Ö
[14] bīrūn: -A
[15] yine ās̱ār-ı ṣoḥbetleriyle: nev-ās̱ār-ı sıḥḥatleriyle Ö
[16] *Hemīşe der-mesned-i fażīlet u ʿirfān ḳarīn-i devam bād*, bāḳī: *Hemīşe der-mesned-i fażīlet u ʿirfān ḳarīn bād* A, *Hemīşe der-mesned-i fażīlet u ʿirfān ḳarīn bād*, bāḳī H, *Hemīşe der-mesned-i fażīlet u ʿirfān ḳarīn-i devam bād* Ö, bāḳī T, USA: *Her zaman fazilet ve irfan tahtında daim olsun.*

124. Vezīr-i Aʿẓam Ḥażretlerinüñ Ṭarafına Nüvişṭedür[1]

[T 87b] (6) Saʿādetlü, devletlü[2], kāffe-i cihāna[3] merḥametlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ gūşe-i bisāṭ-ı (7) devletleri, leb-i taʿẓīm ü tefḫīm ile būs olınup duʿā-yı imtidād-ı eyyām-ı saʿādet(8)-encāmları muḳaddime-i cerīde-i ʿubūdiyyet ḳılınduḳdan ṣoñra maʿrūż-ı ʿabd-i kemterīn budur ki, (9) Ḥażret-i Ḫudā-yı cihān-āferīn celle şānuhu vücūd-ı pür-cūd-ı himmet-ālūdların[4], ṣadr-ı (10) bülend-i iḳbālde müstedām idüp rütbe-i ʿaliyye-i ṣadāret-i ʿuẓmāların, mübārek ü mesʿūd (11) ve ẓıll-ı reʾfet ü devletlerin, mefāriḳ-i enām üzre memdūd idüp evtād-ı (12) ḫıyām-ı ʿizz ü iḳbāllerin, ṣaḥrā-yı saʿādetde s̱ābit ve toḫm-ı maʿdelet ü[5] mekremetlerin, (13) mezraʿa-i devletde s̱ābit eyleye! Āmīn. Bu bende-i ḫāliṣü'l-bālleri, nüvīd-i mübeşşirān-ı[6] (14) saʿādetden iktisāb-ı ḥayāt-ı cedīd eyleyüp külāh-ı neşāṭ u[7] iftiḫārumuz, rübūde-i (15) ḳubbe-i āsmān olmışdur. Bu dāʿī-i derūnīlerinüñ[8] ḫafāyā-yı aḥvāli, bi'l-cümle, āfitāb-ı[9] (16) fehm-i ʿālem-tāblarına rūşen olmaġın riyāż-ı aḥvālümüzüñ ser-sebz ü[10] ḫurrem olması, (17) ʿināyetlü sulṭānumuñ īs̱ār-ı seḥāb-ı ʿināyetlerine muvaffaḳ olmaġla bu hengām-ı (18) ʿacz ü[11] nā-tüvānīde dest-gīrī buyurıla. Zīrā ḥal-i pür-melāl, ġāyet mükedderü'l-bāl (19) olmışdur. Münāsib görildügi nān-pāreyi iḥsān[12] ile gūşe-i[13] ferāġatda [A 85b] (1) duʿā-yı ʿömr-ü devletlerine kemā-fī'l-

---

[1] H 69b, Ö 103a, T 87a, USA 76b: *Başlık* A: -H, Ṣadāret-i ʿUẓmā ve Vekālet-i Kübrā Ḥażretlerine Nān-pāre Ricāsına T, USA

[2] saʿādetlü, devletlü: devletlü, saʿādetlü T, USA

[3] cihāna: cihāniyāna Ö, T, USA

[4] vücūd-ı pür-cūd-ı himmet-ālūdların: vücūd-ı pür-cūd-ı himmet-ālūdelerin A, vücūd-ı ber-cūd-ı hemīşe ālūdların T, USA

[5] ü: -T, -USA

[6] -bālleri, nüvīd-i mübeşşirān-ı: -bālleri, nüvīd-i müyessirān-ı A, -bālleri, nūmīd-i mübeşşirān-ı H, -bāllerin, nüvīd-i mübeşşirān-ı USA

[7] u: -H

[8] derūnīlerinüñ: derūnīlerüñ H, T, USA

[9] bi'l-cümle, āfitāb-ı: -T, -USA

[10] ser-sebz ü: ser-sebze-i A

[11] ü: -T, -USA

[12] nān-pāreyi iḥsān: nān-pāre T, USA

[13] mefāriḳ-i enām üzre memdūd … … nān-pāreyi iḥsān ile gūşe-i: -U

evveli, taʿyīn buyurılmaḳ [T 88a] bābında luṭf u iḥsān; (2) devletlü, saʿādetlü[1] efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñdür, bāḳī[2].

125. ʿUlemādan Birine Nüviştedür[3]

(4) ʿİzzetlü, saʿādetlü, ḳarındaşum efendi ḥażretlerinüñ numūne-i bihişt olan nādī-i (5) devlet-ḳarīnleri ṣavbına mezraʿa-i ḫāṭırdan ser-zede olmış sünbüle-i ser(6)-ber-keşīde-i daʿavāt-ı ṣāfiyāt-ı icābet-āyāt ḫūşe-kerde-i ḫarmengāh-ı (7) icābet ḳılınduġı siyāḳda[4], merāsim-i pursiş-i ḫāṭır-ı enverleri mürāʿāt olınduḳdan (8) ṣoñra inhā-kerde-i devlet-cūylarıdur ki, eger laḥẓa-i żamīrleri, cānib-i muḫliṣīye[5] (9) müteveccih olur ise[6] bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[7], muḥāṭ-ı ʿilm-i cihān-şümūlleri üzre evḳāt-ı (10) ḥayāt-ı duʿā-yı evliyā-yı niʿama[8] ṣarf olınmaḳ żımnında, cenāb-ı uḫuvvet-meʾāblarınuñ (11) gerdiş-i evḳāt-ı s̱enāverlerinde[9], eyyām-ı cünbān-ı duʿā itdügümüz lā-reybdür. Aḫbār-ı (12) meserret-baḫşālarına dīde-güşā-yı intiẓār iken bir ḳıṭʿa-i mülaṭṭife-i girāmīleri[10] (13) vürūd bulup mażmūn-ı ḥaḳīḳat-nümūnında istifsār olınduġı[11] üzre (14) mecālis-i evliyā-yı niʿamda bu muḫliṣüñüzi[12], zebān-güẕār buyurıldugından nāşī (15) sāḥa-i żamīrde nābit ü s̱ābit[13] olan şecere-i muḥabbet-i ḳadīmlerin[14] rīşe(16)dār ve bār-āver olup ḫulūṣ üzre duʿāları içün dest-i iḫlāṣ[15] ber-dāşte-i (17) bārgāh-ı Kibriyā ḳılınmışdur. Vāḳıʿan, bu ḳadar eyyāmdan beri [T 88b] beynümüzde cereyān iden (18) ḥuḳūḳ-ı sābıḳanuñ daḫı muḳteżāsı budur. Ḥażret-i

[1] saʿādetlü: -A
[2] bāḳī: -T; mefāriḳ-i enām üzre memdūd idüp … … efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñdür, bāḳī: -Ö
[3] T 88a, USA 77a: *Başlık A*: Meḥmed Pāşā Dīvān Efendisi Şefīḳ Muṣṭafā Efendi Ṭarafına Taḥrīrdür T
[4] siyāḳda: siyāḳında T
[5] muḫliṣīye: muḫliṣiyye T
[6] olur ise: olursa A
[7] *bi-ḥamdi'llāhi teʿālā: bi-ḥamdihi teʿālā* A
[8] evliyā-yı niʿama: evliyā-yı el-niʿama T
[9] s̱enāverlerinde: s̱enālarında T
[10] girāmīleri: kerīmīleri T
[11] olınduġı: olduġı T
[12] niʿamda bu muḫliṣüñüzi: niʿamīde bu muḫliṣlerin T
[13] ü s̱ābit: -T
[14] ḳadīmlerin: ḳadīmleri T
[15] iḫlāṣ: ḫalāṣ A

Allāh, ʿan-ḳarīb, ṣıḥḥat[1] (19) u ʿāfiyet ile ʿavdeti[2] muvaffaḳ ve mülāḳāta nāʾil[3] eyleye! Āmīn. Cānib-i devlet-ḫᵛāhlarına[4] [A 86a] (1) cerīde-i ḫāṭırdan mensī buyurılmayup menşūr-ı mesāmiʿamuzı[5], tevḳīʿ-i aḫbār-ı ṣıḥḥatlarıyla (2) tezyīn buyurmaları der-ḫᵛāstdur[6]. باقی همواره ایّام صفا بردوام باد *Bāḳī hemvāre eyyām-ı ṣafā, ber-devām bād*[7].

126. Meşāyiḫ-i Aʿẓāmdan Birine Nüviştedür[8]

(4) Muḳtedā-yı ḥilyedārān-ı veraʿ ü[9] taḳvā, pīşvā-yı ḫᵛāstgārān-ı[10] fevz ü hüdā, reh-nümā-yı (5) sālikān-ı rāh-ı Ḫudā[11], mürşid-i āgāh-ı ʿārif bi'llāh, velāyetlü, kerāmetlü, ʿālī-himmetlü efendüm[12], (6) sulṭānum ḥażretlerinüñ[13] gūşe-i seccāde-i şerīfe-i[14] irşād-pīrāyeleri[15], şifāh-ı edeb (7) ile taḳbīl ü telsīm[16] ve merāsim-i ʿubūdiyyet ü iḫlāṣ-ı[17] kemā-huve'l-vācibu taḳdīm olınup (8) nefes-i muḳaddes[18] meded-reslerinden istifāża ve istimdāddan ṣoñra[19] maʿrūż-ı (9) devām-cūy-ı[20] ʿināyet-i muʿtādları oldur ki, meclis-i rūḥāniyyet-i mūnislerinden dūrī-i[21] (10) ṣūrī ile müfāraḳat vuḳūʿından beri, (beyt)[22];

---

[1] ṣıḥḥat: ṣıḥḥat u A
[2] ʿavdeti: -T, -USA
[3] mülāḳāta nāʾil: mülāḳāt müyesser A
[4] devlet-ḫᵛāhlarına: devlet-cūylarına A
[5] sāmiʿamuzı: mesāmiʿamuzı T
[6] der-ḫᵛāstdur: der-ḫᵛāstedür A
[7] *hemvāre eyyām-ı ṣafā, ber-devām bād*: -A: *Bundan başka, safa günleri hep devam etsin.*
[8] H 70a, N 95a, Ö 104b, T 88b, USA 77b: *Başlık* A: -Ö, Meşāyiḫ-i Ṣūfiyyeden ʿĀrif Efendi Ḥażretlerine Nüviştedür T, USA; *Hemīşe Cām-ı Merām Ber-devām Bād: Her zaman istek kadehi devamlı olsun.*
[9] ü: -A, -T
[10] muḳtedā-yı ḥilyedārān-ı veraʿ ü taḳvā, pīşvā-yı ḫᵛāstgārān-ı: -Ö
11 Ḫudā: Ḫudā-yı T
[12] efendüm: -T, -N, -Ö, -USA
[13] ḥażretlerinüñ: -T, -USA
[14] şerīfe-i: -N, -T, -USA
[15] -pīrāyeleri: -pīrāyları N, T, USA
[16] taḳbīl u telsīm: telsīm ü taḳbīl Ö
[17] ü iḫlāṣ-ı: -U
[18] muḳaddes: muḳaddes, nefs-i zekiyye-i A, H, N, USA, muḳaddes zekiyye-i T
[19] istimdāddan ṣoñra: istimdādından ṣoñra Ö
[20] devām-cūy-ı: ve'l-cūy-ı A
[21] dūrī-i: dūrī ve H, N, T, USA
[22] müfāraḳat vuḳūʿından beri, beyt: müfāraḳat vuḳūʿından beri A, -N, müfāraḳat vuḳūʿından berü, beyt Ö, beyt T, USA

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Daḫı ben şimdi bildüm rūzgāruñ (11) n'eydügin[1] ey dil,

Bilinmezmiş ṣafā-yı vaṣl-ı yār ile[2] geçen demler

(nes̱r[3]) (12) müşʿir-i ḥālümüz olmışdur. Lākin efzāyiş-i ḳurb-ı maʿnevī telāḳīsi olmaḳ, Vāhibü'l-āmālden (13) müstedʿādur. Ve'l-ḥāṣıl, benüm saʿādetlü, mekremetlü[4] sulṭānum āsitān-ı feyż[5]-bünyānlarından bu çāker-i (14) dil-rīş[6] [T 89a] daḫı ḳadīmden kemer-beste-i ʿubūdiyyet [N 95b] ve dāmen der-miyān-ı ḫıdmet-i mülāzemet olmaġla (15) himmet-i bī-hem-tālarından[7] mesʾūldür ki, mehbiṭ-i envār-ı hüdā[8] ve Ṭūr-ı tecellā-yı maʿnā olan żamīr-i (16) ḳudsī-münīrlerinden dūr ve endāḫte-i[9] berāziḫ-i ferāmūşī buyurmayup ḥüsn-i teveccüh (17) ve duʿā-yı[10] ḫayr-ı icābet-es̱erleriyle ẓāhiren ve bāṭınen terbiyye buyurılmaḳ meʾmūldür, bāḳī[11].

127. Pīrā-yı Ṭarīḳat-ı ʿAliyyeden ʿAzīz Efendi Ḥażretlerine *Nüvişte Būd*[12]

Mütefāʿilün feʿūlün mütefāʿilün feʿūlün

ببرای صبا پیامی بکل از فغان بلبل و اذا سئلت منّی فکما رایتنی قل

(18) *Be-bur ey[13] ṣabā peyāmī be-gül ez-fiġān-ı bülbül*[14]

Ve iẕā suʾilte minnī fe-kemā raʾaytenī[1] *ḳul*

---

[1] n'eydügin: n'eydügin A, Ö
[2] vaṣl-ı yār ile: vaṣl-ı yār-ile A, Ö, T, USA, yār ile N
[3] nes̱r: -A, -H, -N, -T, -USA
[4] saʿādetlü, mekremetlü: saʿādetlü A, H, Ö, -T, -USA
[5] āsitān-ı feyż-: āsitānı feyż- A, āsitān-ı H
[6] bünyānlarından bu çāker-i dil-rīş: bünyānlarında bu çāker-i rīş-i A, bünyānlarında bu cārūb-keş-i dil-rīş Ö
[7] bī-hem-tālarından: hem-tālarından USA
[8] envār-ı hüdā: envār-ı Ḫudā A, enver-i hüdā N
[9] -münīrlerinden dūr ve endāḫte-i: -münīrlerinden dūr endūḫte-i A, -mesīrlerinden dūr endūḫte-i Ö
[10] ve duʿā-yı: ve duʿāʾ-i A, duʿā-yı T, USA
[11] meʾmūldür, bāḳī: meʾmūldür N, T, USA, mercūdur, bāḳī Ö
[12] H 70b, Ö 105a, T 89a, USA 78a: *Başlık* H: -A, -Ö
[13] *be-bur ey*: *pīrā-yı* H, T
[14] *bulbul*: *bulbul ḳul* A

(Nes̱r)[2]; ḳuṭb-ı āfāḳ-ı (19) ġavs̱-ı[3] ʿuşşāḳ, Cüneyd-sīret-i Bāyezīd-menḳabet, Ferīdü'd-dehr, vaḥīdü'l-ʿaṣr, ʿārif ü fāżıl[4], [A 86b] (1) mürşid-i kāmil, ʿazīz-i ekrem-i vālā-şānum, mekremetlü, velāyetlü[5] sulṭānum ḥażretlerinüñ āsitān-ı feyż(2)-āşiyānlarından cebīn-zede-i tebcīl ve gūşe-i seccāde-i şerīfe-i irşād-ʿunvānları, (3) leb-i ḍarāʿat ü ādāb ile taḳbīl olınup mürebbī-dih-i nüfūs-ı ehl-i sülūk (4) olan nefes-i muḳaddeslerinden ẓāhiren[6] ve bāṭınen istifāża ve[7] istimdāddan ṣoñra ʿarīża-i (5) ʿabd-i[8] faḳīr-i nā-murād oldur ki, sevḳ-ı sāʾiḳ-i[9] taḳdīr ile meclis-i rūḥāniyyet[10]-mūnislerinden (6) dūrī-i ṣūrī vuḳūʿından beri (beyt)[11];

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Ġarībüñdür anı ḫoş ṭut efendüm işte (7) ben gitdüm[12]

Göñül dirler ser-i kūyuñda bir dīvānemüz ḳaldı

[T 89b] (nes̱r[13]) nevā-yı (8) ḥazīnī ile dem olmaz ki, ʿandelib-i dil ü[14] cān, nevk-i ḫār-ı ḥasretden nālān (9) ve[15] cāẕibe-i ḳullāb-ı muḥabbet ile berīd-i[16] teveccüh ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden[17] pūyān olmaya, (mıṣraʿ)[18] (10);

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

---

1 *fe-kemā raʾaytenī: fe-keʾenne-mā raʾaytumā* A, H, T, USA; Beytin manası: *Ey bâd-ı saba! Güle, bülbülün figanından (benden) bir haber götür? Benden sorulduğunda beni nasıl gördüysen öyle söyle.*

2 nes̱r: -A, -T, -USA

3 ġavs̱-ı: ġavṣ-ı A, H, ġūşe-i T, USA

4 ü fāżıl: ü vāṣıl A, T, USA, fāżıl Ö

5 mekremetlü, velāyetlü: velāyetli, mekremetli A, Ö

6 ẓāhiren: ẓāhir A

7 ve: -A

8 ʿabd-i: -T

9 sāʾiḳ-i: sābıḳ-ı A, H, T, USA

10 meclis-i rūḥāniyyet-: nefs-i Ö

11 dūrī-i ṣūrī vuḳūʿından beri beyt: dūrī-i ṣūrī vuḳūʿından beri A, H, T, dūrī-i ṣūrī vuḳūʿından berü Ö, dūrī ve ṣūrī vuḳūʿından beri beyt USA: *Birrî Mehmed Dede'nin beytidir* (Çağlı, A.; Özdingiş, V. 2004. s. 45).

12 efendüm işte ben gitdüm: efendi işte biz gitdük Ö

13 nes̱r: -A, -H, -T, -USA

14 olmaz ki, ʿandelib-i dil ü: olınır ki, ʿandelib-i dil T, USA

15 ve: -T, -USA

16 ḳullāb-ı muḥabbet ile berīd-i: ḳullāb-ı miḥnet ile berīd-i A, H, ḳuvvet-i muḥabbet ile berīd-i Ö, ḳullāb-ı muḥabbet ile bir yer T, USA

17 ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden: ṭaraf-ı bāhirü'ş-şerīflerinden A, bāhirü'ş-şerīflerinden T, bāhirü'ş-şereflerinden Ö, -USA

18 olmaya, mıṣraʿ: olmasa A, T, USA, olmasına, mıṣraʿ Ö

Uçardum bulsam ammā n'eyleyim bāl ü perüm yoḳdur[1]

(Neṡr); lākin bu ş̱īve-i[2] irāde-i ezeliyye (11) mūriṡ-i tezāyüd-i ḳurb-ı maʿnevī olmaḳ niyāzı, ḥāşiye-i nüsḫa-i[3] evrādumuzdur. (12) Vāṣıl olduḳları ser-rişte-i[4] ḥaḳīḳat ḥürmetine çāker-i[5] kem-ḳadr-ı dil-rīşleri, (13) nihāde-i berzaḫ-ı nisyān ve fütāde-i varṭa-i ḫüsrān buyurılmayup[6] ẕeyl-i (14) cerīde-i ferīde-i żamīr-i ḳudsī[7]-mesīrlerinden nām-ı[8] ḥaḳīr-i keṡīrü't-taḳṣīrleri[9] manẓūr ve aḥyānen (15) ḥüsn-teveccühleri ile maẓhar-ı naẓar-ı[10] iksīr-eṡerleri buyurılmaḳ, vā-beste-i[11] himmet-i ʿaliyyeleri olmaġla (16) taḥrīk-i silsile-i istimdād içün imlā-yı ʿubūdiyyet-nāme-i ricā-nāme[12] ile küstāḫāne (17) taṣdīʿe ictirāʾ[13] olındı. Hemvāre, ārāyiş-i ḫānḳāh-ı irşād ve kām-baḫş-ı (18) erbāb-ı evrād olalar[14]. باقى ايّام سعادت دائم باد *Bāḳī eyyām-ı saʿādet dāʾim bād*[15].

128. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür[16]

[A 87a] (1) Saʿādetlü, mürüvvetlü, mekremetlü, devletlü[17], nūr-ı çeşmüm, ser-māye-i mübāhātum, ibtihācum ve iftiḫārum, efendi oġlum[18] ḥażretlerinüñ (2) nādī-i vālālarına

[1] ü perüm yoḳdur: perüm yoḳdur A, T, perüm yoḳ USA
[2] neṡr; lākin bu ş̱īve-i: lākin bu ş̱īve-i A, H, lākin pūşīde-i T, USA
[3] nüsḫa-i: -U
[4] ser-rişte-i: sirişte-i H
[5] çāker-i: çār T, USA
[6] buyurılmayup: buyurılmaḳ H, T, USA
[7] ḳudsī: ḳuds- H, T, USA
[8] nām-ı: eyyām-ı A
[9] -taḳṣīrleri: -taḳṣīr A, T, USA
[10] -teveccühleri ile maẓhar-ı naẓar-ı: -teveccühleri ile maẓhar-ı A, -teveccühleriyle maẓhar-ı naẓar-ı Ö, T, USA
[11] vā-beste-i: -A
[12] -nāme: -nümā USA
[13] ictirāʾ: icrā A
[14] olalar: ola A
[15] *Bâkî, saadet günleri dâim olsun.*
[16] H 71a, N 95b, Ö 105b, T 89b, USA 78b: *Başlık* Ö: Nābī Efendi İbtidā Şām Defterdārlıġı ile Ḥuṣūl-i Merām Olup Rāmī Efendi Ḥażretlerine Şām-ı Şerīfe Vuṣūlüne Taḥrīrdür T
[17] Saʿādetlü, mürüvvetlü, mekremetlü, devletlü: Saʿādetlü, mekremetlü, devletlü A, N, Ö, Saʿādetlü, mürüvvetlü T, USA
[18] mübāhātum, ibtihācum ve iftiḫārum, efendi oġlum: ibtihācum ve iftiḫārum, efendi oġlum A, N, ibtihācum, efendi oġlum Ö, mübāhātum, efendi T, USA

şāyeste rüsūm-ı tekrīm ile ḫıṭṭa-i Şām'da[1] [T 90a] cereyān iden cūybārdan (3) bisyār[2] dāʿvāt-ı serīʿatü'l-es̱er ve fevākih-i riyāż-ı Ṣāliḥiyye'den ābdārter[3] taḥiyyāt-ı feyż-güster[4] (4) itḥāfına müteʿāḳıb ʿarża-dāşt-ı peder-i devlet-ḫᵛāh budur ki, benüm nūr-ı dīdem, ʿālī-cāh-ı (5) bülend-cenāb efendi oġlum! Allāh teʿālā[5] muʿammer eyleye. S̱emere-i himmet-i ḥaseneñüz olan Şām-ı (6) şerīfe vāṣıl olduḳdan ṣoñra muḥāṭ-ı ẕihn-i veḳḳādları[6] ola ki, ḥālen tamāmī-i dü[7]-ʿālemde (7) gūşe-i ḳanāʿat[8] ve kem-nāmīden[9] ġayrı [N 96a] meʾmen-i āsāyiş yoḳ imiş[10]. Sinīn-i māżiyyede (8) bir defʿa[11] daḫı cenāb-ı kerīmden Şām Defterdārlıġı ḫᵛāstkār olduġumuzda[12] ṭaraf-ı (9) şerīfüñüzden "Eger ol ṭarafuñ iḫtilāl-i[13] aḥvāli, maʿlūmuñuz olsa ṭalebkār olmazdıñuz." (10) buyurduġuñuz maḥż-ı kerāmet imiş. Ammā bundan ṣoñra çāre yoḳ, niyāz ü[14] ibrāmumuz (11) ile vāḳıʿ olduḳdan ṣoñra[15] ne ḥāl ise zehr-ābe-i muḫtell[16] nūş idüp pīşānī-i (12) ḥālde[17], iẓhār-ı girih-i melāl[18] itmemege muḥtācız. ʿĀleme sirāyet iden perīşānlıḳdan (13) bu ṭarafa daḫı ḥiṣṣe-i vāfire iṣābet itmekle muḳāṭaʿātı[19] ber-hem-zede-i dest-i ġāretgerāna[20] (14) giriftār olmaġın ḥālen ʿarż

---

[1] Şām'da: Şām N, T, USA
[2] cūybārdan bisyār: cūybārter Ö
[3] ābdārter-i: ābdār-ı N
[4] feyż-güster: feyż-i kes̱īr A
[5] teʿālā: -T, -USA
[6] veḳḳādları: vaḳārları H, N, Ö, T
[7] dü: -T, -USA
[8] ḳanāʿat: ḳanāʿati Ö
[9] kem-nāmīden: kem-nāmından N
[10] yoḳ imiş: yoġmış A, H, N, yoġ-imiş Ö
[11] bir defʿa: bir de A
[12] defterdārlıġı ḫᵛāstkār olduġumuzda: defterdārlıġı ḫᵛāstkār olduġumuzda A, H, defterdārlıġı ḫᵛāstkār olduġumuzdan N, defterdārlıġını ḫᵛāstkār olduġumuzda Ö, defterdārlıġı ḫᵛāstkār olduġumuzdan T, defterdārlıġını ḫᵛāstkār olduġumuzda USA
[13] şerīfüñüzden "Eger ol ṭarafuñ iḫtilāl-i: şerīflerinden "Eger ṭarafuñ iḫtilāli H, şerīfüñüzden "Eger ol-ṭarafuñ iḫtilāl-i T
[14] niyāz ü: -H
[15] olduḳdan ṣoñra: olduḳda T
[16] muḫtell: maḥall N, T, USA
[17] pīşānī-i ḥālde: bünyānī-i ḥālde A, N, T, USA, pīşānī-i H
[18] girih-i melāl: -kerde-i melāl A, girih-i H
[19] vāfire iṣābet itmekle muḳāṭaʿātı: vāfir iṣābet itmekle muḳāṭaʿa-yı A
[20] dest-i ġāretgerāna: dest-i āġāz-ı tekrār A

olan[1] defter mūcibince ṭoḳuz biñ ġurūşı[2] serīʿan ḥavāle (15) buyurılmaġa ṣarf-ı himmet olınmaḳ[3] temennā olınur.

129. Nābī Efendi Defʿa-i S̱āniyede Şām Defterdārlıġı ile Be-kām Olmaġla Teşekkürāne Reʾsü'l-küttāb Rāmī Efendi Cānibine Nüviştedür[4]

(18) Saʿādetlü, mürüvvetlü, mekremetlü, ʿināyetlü[5], ser-māye-i iftiḫārum ve ibtihācum[6], ümīdgāhum, vālā-cāhum, (19) nūr-ı [N 96b] dīdem, efendi oġlum ḥażretlerinüñ südde-i mekārim-penāhlarına şāyān tekrīmāt-ı [A 87b] (1) ḥamīde ve taʿẓīmāt-ı pesendīdeye mübtenī[7] daʿavāt-ı mütevātire ve teḥāyā-yı mütekās̱ire[8] itḥāfı (2) ʿaḳībinde ʿarża-dāşt-ı devām-ḫᵛāhı budur ki, benüm devletlü, ʿināyetlü[9] efendi oġlum (3) ḥażretleri! Aṭyeb-i evḳātda Aḥmed Beg bendeleri yediyle iltifāt-nāme-i ʿaliyyelerinde (4) mülāzım-ı[10] fermān-ı ʿālī-şān, manṣıb-ı dil-ḫᵛāhı ve ʿilāve-i bālā-pīrā-yı[11] ḫilʿat-ı girān-bahā-yı (5) mülūkāna vuṣūli, bu dāʿīñüzi[12] derecāt-ı mirḳāt-ı şādmānīye fāʾiz ve iʿlā-yı (6) ṭabaḳāt-ı ihtizāz[13] ü ibtihāca ḥāʾiz[14] eyledüginüñ beyān-ı neşāṭında[15] kālā-yı taʿbīrāt (7) ḳāṣırdur. Benüm nūr-ı dīdem, el-ḥāḳḳ, ḳangı[16] lisān ile iẓhār-ı teşekkür idecegümde pā-zede-i (8) ḥāyret oldum.

---

[1] olan: olınan Ö
[2] biñ ġurūşı: yüz ġurūşı N, biñ ġurūş Ö
[3] ṣarf-ı himmet olınmaḳ: ṣarf olınmaḳ A, ṣarf-ı himmet olmaḳ Ö
[4] H 71b, N 96a, Ö 106a, T 90b, USA 79a: *Başlık* H: Nābī Efendi Defʿa-i S̱āniyede Şām Defterdārlıġı ile Be-kām Olmaġla Teşekkürāne Rāmī Efendi Ḥażretlerine Nüvişte Būd T, USA
[5] saʿādetlü, mürüvvetlü, mekremetlü, ʿināyetlü: saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü A, N, Ö, saʿādetlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü T, USA
[6] iftiḫārum ve ibtihācum: iftiḫār u ibtihāc N, iftiḫār u ibtihācum Ö
[7] pesendīdeye mübtenī: pesendīdeye mebnī A, N, pesendīde mübtenī T
[8] mütekās̱ire: müteşekkire A, N, T, USA
[9] ʿināyetlü: -T, -USA
[10] iltifāt-nāme-i ʿaliyyelerinde mülāzım-ı: iltifāt-nāmelerinde mülāzım-ı A, iltifāt-nāme-i ʿaliyyelerinde mütelāzim-i H, N, T, USA
[11] bālā-pīrā-yı: bālā-yı N, bālā-yı pīrā-yı Ö
[12] dāʿīñüzi: dāʿīlerin H, dāʿīñüze T, USA
[13] ihtizāz: ihtizār A, ihtirāz H
[14] ḥāʾiz: fāʾiz A, cāʾiz T, USA
[15] neşāṭında: neşāṭından N
[16] ḳangı: ḳanḳı Ö

Allāh teʿālā, ber[1]-vech-i dil-h̬ᵛāh mesned-i devletde müstaḳarr idüp ʿömriñi[2] mezīd (9) eyleye. Ḥuḳūḳ-ı ezeliyye mürāʿātında ser-i mū taḳṣīr buyurmadıñuz ve mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ idenlerüñ (10) cümlesine bu emrde tefevvuḳ buyurdıñuz. Manṣıb-ı merḳūm evāʾilde[3], on kīseden (11) mütecāviz [T 91a / N 97a] cāʾize ile[4] müyesser olmaduġı maʿlūmumdur[5]. H̬uṣūṣan, nice[6] müddet (12) mülāzemet-i ebvāb ile būse-kārī-i eyādī[7] vü eẕyāl ile neyl-i müteʿassir[8] olduġı dah̬ı (13) meşhūdumdur. On iki seneden berü zehr-ābe-i ʿazl[9] demāġ-ı ümīdümi, çāk (14) çāk[10] ve ḥayvānāt-ı ḳadr nā-şināslar[11] beyninde mehçe-i ārām u ḳarārumı[12] müşrif-i (15) helāk itmiş iken[13] böyle mah̬alde bu gūne kerem-i[14] ʿaẓīm, h̬āric-i h̬ayṭa-i terḳīmdür. Cenāb-ı Ḥaḳ, seni[15] (16) muʿammer eyleye. Farżā faḳīr, ol rütbede[16] bulınsam bu luṭfa maṣdar olmayacaġımı[17] muʿterifüm. H̬uṣūṣan, (17) ʿilāve-i ikrām olan postīn-i girān-bahā ki[18], mah̬ṣūṣ ġālebe-i ih̬lāṣuñuzdan münbaʿiṡdür[19]. (18) Faḳīr, bu ḳadar dāʾire-i devletde zuʿmumuzca nāzendeligümüz eyyāmında, devletüñ (19) zamān-ı[20] refāhiyyetinde böyle kürk-i āb-gīnedāra bālā-yı ārzūmuz nāʾil olmamışdur. [A 88a] (1) Bu gūne muʿāmele-i dest-gīrāne ve elṭāf-ı rengīn-i müşfiḳānenüñ[21] böyle genc-i ḥamūlde (2)

---

[1] ber-: pür H
[2] ʿömrüñi: ʿömrüñüzi USA
[3] evāʾilde: evāʾilinde A, H, N, T, USA
[4] mütecāviz cāʾize ile: mütecāviz cāʾize eyleye A, tecāvüz cāʾize ile T, USA
[5] olmaduġı maʿlūmumdur: olmaduñuz manṣıb-ı merḳūm-ı maʿlūmumdur A
[6] nice: niçe Ö, USA
[7] būse-kārī-i eyādī: būse-kārī-i ābādī N, bu sene kārī-i ābādī T, USA
[8] ve eẕyāl ile neyl-i müteʿassir: ve eẕyālle neyl-i müteʿassir A, ve eẕyālle müteʿassir H, USA, *ve edeben li'llāh* müteʿassir N, T: *ve edeben li'llāh: Allah'a saygının gereği olarak.*
[9] berü zehr-ābe-i ʿazl: berü zehr-ābe-i hezl Ö, beri zehr-ābe-i ʿazl T, USA
[10] çāk çāk: çāk-çāk Ö, çāk u çāk T, USA
[11] ḳadr nā-şināslar: ḳadr-şināslar H, Ö, T, USA, ḳadr-şināslıḳ N
[12] u ḳarārumı: u ḳarārı A, Ö, ḳarārumı T, USA
[13] itmiş iken: itmişken T, itmiş-iken A, N, USA
[14] kerem-i: kerīm-i N
[15] seni: -U
[16] rütbede: rütbe T, USA
[17] olmayacaġımı: olmayacaġı A
[18] girān-bahā ki: girān-bahā-yı N
[19] ġālebe-i ih̬lāṣuñuzdan münbaʿiṡdür: ʿaliyye-i ih̬lāṣuñuzdan münbaʿiṡdür A, ġālebe-i ikrāmuñuzdan münbaʿiṡdür Ö, ġālebe-i ih̬lāṣuñuzdan mebʿaṡdur T
[20] zamān-ı: zamān-ı zamān-ı A
[21] müşfiḳānenüñ: müşeffiḳānenüñ N

ẓuhūrı, cümle ahālī-i[1] Ḥaleb'i, ser-mest-i ḥayret; ḫuṣūṣan bir iki [N 97b] ḥasūd-ı bed-vücūdı, sūḫte-i (3) āteş-i nekbet idüp bu peder-i bī-kesāne ve ʿācizāne naẓarı[2] ile müşāhede idenler (4) bi-ḥamdi'llāh, ol ḫilʿat-i mübāreküñ ḫāṣiyyet-i cāẕibe-i dāmeni teʾs̱īriyle[3] bi'l-cümle, būse(5)gāh-ı taʿẓīm itmişlerdür. Ṭaraf-ı şerīfüñüzden böyle [T 91b] elṭāfuñ ẓuhūrına Aḥmed Beg (6) bendeñüzüñ ḫıdmet-i[4] naḳli vāḳıʿ olmaġla ḫilʿat ü manṣıba ikrāmen ve elṭāfuñuza kemāl-i (7) mertebe sürūra bināʾen zamān-ı devletümüzde[5] ḳalmış bir nīm-müstaʿmel ḳafā kürkümüz var (8) idi ve ser-māye-i iḥtişāmumuz ancaḳ o idi. Luṭfuñuz olan semmūr-ı nevüñ (9) lisān-ı ḥālinden (naẓm)[6];

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

مرغى چو هواى دل من كشته شكارت   شكرانهٔ اين صيد تهى كن قفسى چند

Murġī çu hevā-yı[7] dil-i men geşte şikāret

(10) Şukrāne-i īn ṣayd tehī kon ḳafesī[8] çend

(Nes̱r); zemzemesini[9] istimāʿ itmekle bī(11)-iḫtiyār, Aḥmed Beg bendeñüze[10] ilbās olınmışdur. Ḥażret-i Allāh, hemīşe böyle[11] (12) merkez-i elṭāfda cenābuñuzı dāʾim eyleye. Nāme-resānuñ taʿcīli[12] ve daġdaġa-i ḥareketümüz (13) teṣādüfī bu maḥalleri, ber-vech-i[13] dil-ḫᵛāh [N 98a] taḥrīre mecāl muḥāldür[14]. Şimdi taḥrīrsüz bile (14) ḥālümüz maʿlūmuñuzdur[15]. Benüm nūr-ı dīdem, ciger-pārem, efendi ḥażretleri! Mażmūn-nāme-i

---

1 ahālī-i: ehl-i A, H
2 naẓarı: naẓar H
3 teʾs̱īriyle: teʾes̱s̱üri ile A, teʾs̱īr ile H, Ö, T, USA
4 bendeñüzüñ ḫıdmet-i: bendelerüñ ḫıdmet-i A, bendeñüzüñ USA
5 devletümüzde: devletümüzden A, T, USA
6 semmūr-ı nevüñ lisān-ı ḥālinden naẓm: semmūruñ lisān-ı ḥālinden A, N, semmūr-ı nevüñ lisān-ı ḥālinden H, USA, nevüñ ḥālinden T
7 murġī çu hevā-yı: murġī-i cevāhirī T, murġī-i cevāhiri, beyt USA
8 *şukrāne-i īn ṣayd tehī kon ḳafesī*: *şukrāne-i īn ṣayd tehī kon ḳafes* H, *şükrān-ı īn ṣayd tehī kon ḳafesī* N, *şukrāne-i īn ṣād tehī kon ḳafes* T, *şukrāne-i īn ṣād tehī kon ḳafesī* USA; Beytin manası: *Benim gönlümün hevası gibi bir kuş, senin avın oldu. Bu avın şükrü (olarak) birkaç kafesi boşalt (azad et).*
9 nes̱r; zemzemesini: zemzemesin A, N, nes̱r; zemzemesin Ö, zemzemesini T, USA
10 bendeñüze: bendeñüz A, T
11 böyle: beyle A
12 resānuñ taʿcīli: resānuñ taʿcīl A
13 -vech-i: -vefḳ-i Ö
14 mecāl-i muḥāldür: mecāldür A
15 maʿlūmuñuzdur: maʿlūmdur T, USA

(15) kerīmeñüzde[1] işāret buyurılan işāret-i ḫayr-ḫᵛāhānuñuz[2], bi'l-cümle, gūş-vāre-i semᶜ-i[3] (16) ḳabūl ḳılınmışdur. Ḥażret-i Allāh'dan ricā iderüm ki[4], size bi'l-cümle, mūcib-i şermsār ola(17)caḳ[5] ḥareketden faḳīri ṣıyānet idüp mūcib-i[6] iftiḫār u teşekkür olacaḳ[7] sülūka (18) muvaffaḳ eyleye! Melḥūẓuñuz olan ḥāletden şimdi pederüñüzde es̱er ḳalmamışdur. Her şeyʾüñ (19) ġavrını karışdıracaḳ dimāġumuz daḫı ḳalmadı[8]. Ṭabanca gördüklerümüzden ḫod elüñ [A 88b] (1) acıdı, "Ḥelāl eyle!" [T 93a] dimege ḳarār virmişüzdür. İn-şāʾa'llāhu teᶜālā, sinīn-i sābıḳada[9] (2) olan meslekden yek ser-i mū ṭaraf-ı[10] ifrāt ü tefrīṭe inḥirāf[11] itmeyüp على شرط عدم الغفله *ᶜalā(3)-şarṭi ᶜademi'l-ġafle*[12] ol maṣlaḥātı göre-gelenlere tefvīż ve ᶜavāʾid-i muᶜtādesiyle (4) ᶜalā-ṭarīḳi'l-istiġnā ḳanāᶜatdür[13] ve rābıṭa-bend-i[14] [N 98b] ḥüsn-i[15] ülfet olmaḳ muṣammemdür. Allāh teᶜālā[16], (5) muvaffaḳ eyleye! Āmīn[17].

---

[1] kerīmeñüzde: kerīmüñüzde N, Ö

[2] işāret-i ḫayr-ḫᵛāhānuñuz: işāret-i ḫayr-ḫᵛāhāneñüz A, işārātuñ ḫayr-ḫᵛāhānuñuz N, işārāt-ı ḫayr-ḫᵛāhāneñüz Ö

[3] semᶜ-i: şemᶜ-i A

[4] ricā iderüm ki: ricā iderüm-ki A, N, T, ricā ricā iderüm ki USA

[5] olacaḳ: olıcaḳ N

[6] mūcib-i: mūris̱-i A, N

[7] olacaḳ: olıcaḳ N

[8] ḳalmadı: ḳalmasa H

[9] sābıḳada: sābıḳamuzda A, sābıḳa H

[10] ṭaraf-ı: ṭaraf ṭaraf-ı A, H, N, T, USA

[11] tefrīṭe inḥirāf: tefrīṭ inḥirāf H, N, Ö, T, tefrīṭ USA

[12] *Gaflet olunmamak şartıyla…*

[13] ḳanāᶜatdür: ḳanāᶜat A, Ö, USA

[14] rābıṭa-bend-i: rābıṭa-i bende-i A, rābıṭa-bende-i H, Ö, revābıṭa-i bend-i N, rābıṭ-ı bend-i T, USA

[15] ḥüsn-i: ḥüsn ü A, H, N, T, USA

[16] teᶜālā: -N

[17] āmīn: āmīn *bi-ḥurmeti Muḥammedu'llāhi ᶜaleyhi ve selem* بحرمت محمد الله عليه و سلم A, H, -Ö

130. Şehbā’da Fāriġü’l-bāl-i ʿAzlinden Ṣoñra Āsitāneye Gelmek Ḳaṣdiyle Tevḳīʿī Süleymān Pāşā’ya Nüviştedür[1]

(8) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, devletlü sulṭānum[2] ḥażretlerinüñ nüsḫa-i minaṣṣa-ı ḫuld-ı[3] berīn olan (9) pīşgāh-ı vālā-terīnleri[4] kenāresine, resm-i İstānbūliyān üzre dest-i (10) tevāżuʿ u taʿẓīm[5] ile vażʿ-ı şükūfedān-ı daʿavāt ve berg-i sebz-i[6] taḥiyyāt ʿaḳībinde (11) ʿarża-dāşt-ı[7] dāʿī-i dīrīn budur ki, benüm nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, sulṭānum ḥażretleri! (12) Ẓāhiren keyfiyyet-i ʿazīmetümüz[8], resīde-i sāmiʿa-ı ʿaliyyeñüz olmışdur. Dāʿiye-i ʿazm, bi’l-külliye (13) maḥkūk-i[9] cerīde-i niyyet iken dā᾿ire-i nüzhet-ābād-ı Rūm’da meknūn olan (14) baḳıyye-i āb ve dāne[10] incizāb-ı nā-gürīzāneye[11] bahāne olmışdur[12];

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

(15) Mürġ-i dil uçdı żabṭına tedbīr ḳalmadı

(16) Şehr-i Ḥaleb’de müddet-i te᾿ḫīr ḳalmadı

(17) Naḳl itdi Rūm’a ḳısmetümüz dāye-i[13] ḳader

(18) Şehbā’da şimdi nūş idecek şīr ḳalmadı[14].

---

[1] H 73a, N 98b, Ö 107b, T 92a, USA 80b: *Başlık* A: Nābī Efendi, Firāġ-ı ʿAzlinden Ṣoñra Şehbā’dan Āsitāneye Gelmek Ḳaṣdiyle Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Ḥażretlerine Gönderdügi Ḍarāʿat-nāmedür T, USA

[2] Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, devletlü sulṭānum: Saʿādetlü, ʿināyetlü, devletlü sulṭānum A, Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, devletlü sulṭānum -N, -T, -USA, Saʿādetlü, semāḥatlü, devletlü, ʿināyetlü sulṭānum Ö

[3] minaṣṣa-ı ḫuld-ı: minaṣṣa-ı ḫulde A

[4] -terīnleri: -nüzhetleri A, H, N, T, USA

[5] tevāżuʿ u taʿẓīm: tevāżuʿ taʿẓīm A, taʿẓīm N, tevāżuʿ USA

[6] ile vażʿ-ı şükūfedān-ı daʿvāt ve berg-i sebz-i: ile vażʿ-ı şükūfeden daʿvāt ve berg-i sebze-i A, şükūfedān-ı daʿvāt ve berg-i sebze-i T, USA

[7] ʿarża-dāşt-ı: ʿarża-dāşte-i Ö

[8] ʿazīmetümüz: ʿazlümüz A, H, N, T, USA

[9] *Tamamen anlatılmış olan.*

[10] dāne: dāye A

[11] nā-gürīzāneye: girīzāna A, nān-ı girīzān H, N, nān-ı girīzāna T, USA

[12] bahāne olmışdur: żabṭ-ı tedbīr ḳalmadı A, H, N, T, USA, bahāne olmışdur, rubāʿī Ö

[13] itdi Rūm’a ḳısmetümüz dāye-i: itdi Rūm’a ḳısmetümi dāne-i A, itdi Rūm’a ḳısmetini dāye-i H, itdi-Rūm’a ḳısmetümi dāye-i N, itdi Rūm’a ḳısmetümi dāye-i T, USA

[14] Şehbā’da şimdi nūş idecek şīr ḳalmadı: -N

(neşr[1]) [T 92b] (19) El-ḥāletu hāẕihi[2], cilvegāh-ı ḳadīmümüz olan āsitāne-i devlete bu hengām-ı pīrānede[3] [A 89a] [N 99a] (1) ḫırām ve[4] daʿavāt-ı evliyā-yı niʿama ihtimām olınmadadur. Tefāṣīl-i aḥvālümüz, (2) nemīḳa-resān-ı duʿā bendeñüzden[5] saʿādetlü ṣādr-ı ʿālī-pederüñüz ḥażretlerinüñ ḥālā ṭaraf-ı şerīfe müteveccih olan[6] ketḫüdā-yı (3) sābıḳları el-Ḥācı[7] ʿAlī Aġā bendeñüz taḳrīrinden muḥāṭ-ı[8] ıṭṭılāʿ-ı ʿaliyyeñüz olur[9]. Bāḳī (4) luṭf u kerem, mürüvvetlü[10] sulṭānum ḥażretlerinüñdür, bāḳī[11]. Bi-ḥamdi'llāh, saʿādetlü, devletlü ṣadr-ı aʿẓam muḫliṣüñüzüñ [Ö 108b] ḳat ḳat inʿām ü ikrāmlarına müstaġraḳız. Ḥaleb'de ve maṣārif-i ṭarīḳde olan luṭflarından ġayrı taʿyīn buyurduḳları āsitāne-i āşiyānemüzi bizden muḳaddem derūnī ve bīrūnī, firāş ü bisāṭ-ı girān-ḳıymetlerle tezyīn ve envāʿ-ı ẕaḫāʾir ile memlū ve nemekīn buyurup esnā-yı ʿīdde dāḫilī ve ḫāricī etbāʿ ve ahālī-i ḥarem bendelerüñüzi aḳmişe vü elbise-i vāfiye ile telvīn ve biñ ġurūş maṣārif-i ʿīdiyye içün iḥsān ve evvel-i ḳudūmumuzda ve esnā-yı ʿīdde bu faḳīrüñüze ve Ebü'l-ḫayr bendeñüze mükerrer elbise ve kürkler iḥsānıyla ser-i ibtihācumuzı resīde-i ẕirve-i ʿilliyyīn buyurmışlardur. Ḫuṣūṣan, devletlü, saʿādetlü Silaḥdār ʿAlī Pāşā muḫliṣüñüzüñ ḳat ḳat luṭf-ı iltifātlarına bir mertebe müstaġraḳ olmışuzdur ki, ḥavṣala-i taḥrīre nā-güncīdedür. Bisāṭ-ı müzeyyen ile esb-i bī-bedel ve esnā-yı ʿīdde derūnī ve bīrūnī dībā vü ḫaṭāyīler ile mükemmel boġçelerden ġayrı her iki günde bir gāh sarāylarında şeref-yāb-ı ṣoḥbet gāh yalılarında ʿaḳd-ı encümen-i ülfet olınmadadur. Ḥaḳ budur ki, (beyt);

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

یکدهان خواهم بپهنای فلك　　　تابه كويم وصف ان رشك ملك

Yek-dehān ḫᵛāhem be-pehnā-yı felek

---

[1] neşr: -A, -H, -N, -T, -USA
[2] *Hal budur, durum bu şekildedir.*
[3] āsitāne-i devlete bu hengām-ı pīrānede: āsitān-ı devlete bu hengām-ı pīrānede H, āsitāne-i devletde pīrāne Ö
[4] ḫırām ve: pīrānede ḫırām ve A, H, N, T, pīrānede ḫırām ile Ö, bir anda ḫırām ve USA
[5] -bendeñüzden: -bendeñüz A, USA, -bendüñüz H, -bendeñüze T, N
[6] ḥālā ṭaraf-ı şerīfe müteveccih olan: -A, -H, -N, -T, -USA
[7] el-Ḥācı: el-Ḥāc A, H, T, USA, Ḥācı Ö
[8] taḳrīrinden muḥāṭ-ı: taḳrīrinden muḥāṭ u A, T, USA, neferinde muḥāṭ-ı H
[9] ıṭṭılāʿ-ı ʿaliyyeñüz olur: ıṭṭılāʿ olınır A, H, N, T, USA
[10] luṭf u kerem, mürüvvetlü: mürüvvetlü A, luṭf u kerem H, N, T, USA
[11] bāḳī: -A, -N, -Ö, -T, -USA

Tā-be-gūyem vaṣf-ı ān reşk-i melek[1]

(Nes̱r); ẕāt-ı ḥamīde ve ṣıfāt-ı pesendīdeleri mā-verā-yı ḥadd-i taḥrīrdür. [Ö 109a] Bu s̱enāverüñüze olan ʿalāḳa-i muḥabbetleri intihā-yı derecededür. Her bār sulṭānumuñ s̱enāları ārāyiş-i meclis-i şerīfleridür, benüm sulṭānum, eyālet-i Ḥalebü'ş-Şehbā, saʿādetlü sulṭānuma teveccüh eyledüginde ḳalb-i faḳīr, cānib-i Şehbā'ya vaḳf-ı āmed-şüd olduġı sulṭānumuñ daḫı żamīr-i enverlerinden müstedeldür. Bu mādde daḫı tekrār zebān-güẕār olmadadur. Ḫāk-ı ʿizzete endāze-i şevḳ ü iḫlāṣum ḳadar duʿā-nāme taḥrīrine duʿā-nāme-resānuñ pā-der-rikāb-ı istiʿcāl olduġı vāsıṭa-i iʿtiẕār-ı ʿafvuñuz mercūdur. Bāḳī luṭf u kerem sulṭānumuñdur. Benüm devletlü efendüm, sulṭānum ḥażretleri dīvān-ı Ḥaleb'üñ Çavuşlar Ketḫüdāsı Bekir Aġā ḳuluñuz ṣāḥib-i evvel olup ve saʿādetlü ṣadr-ı ʿālī-ḳadr muḫlişüñüzüñ ḳadīmī etbāʿından olmaġla müsāʿade-i ʿaliyyeñüz niyāz olınur. Bu duʿācuñuzuñ hem-şehrīmüz ve ḥadd-i ẕātında ḥarekāt ü taʿbīrātından maḥẓūẓ olacaġuñuz bende olmaġla müsāʿade-i ʿaliyyeñüz niyāz olınur. Tafṣīl-i aḥvāli bende-i ḳadīmüñüz Genç ʿAlī Efendi lisānından maʿlūm-ı saʿādetüñüz olınur. Birāder Ḥacı İbrāhīm bendeñüz ḫod maḫṣūṣ sulṭānumuñ duʿācısı olmaġla muḥtāc-ı niyāz buyurmayacaġuñuz meczūmumdur. Hele muḥāsebe-i güẕeşte żımnında ṣudūr iden muʿāmele-i nā-meʾmūl içün iẓhār-ı [Ö 109b] rencīşi pes-endāḫte-i teġāfül idelüm. Ancaḳ ʿaṭiyye-i sālifeñüz olan ʿıtḳ-ı iḥsānıyla ẓāhiren nevāziş buyurılmışdur. Hemān, ancaḳ Cenāb-ı Ḥaḳ, vücūd-ı kem-yābuñuzı ekdār-ı nā-dil-ḫᵛāhdan zīr-i bustān-ı ʿināyetde āsūde eyleye! Āmīn. باقى ايّام عمر و دولت بر مديد باد *Bāḳī eyyām-ı ʿömr ü devlet ber-medīd bād*[2].

---

[1] *Meleklerin bile kıskandığı o (zatı) methedebilmek için felek genişliğinde bir ağız istiyorum.*

[2] Bi-ḥamdi'llāh, saʿādetlü, devletlü ṣadr-ı aʿẓam muḫlişüñüzüñ … … *Bāḳī eyyām-ı ʿömr ü devlet ber-medīd bād*: -A, -H, -N, -T, -USA; *Ömür ve devlet günleri devam üzre olsun.*

131. Müşārün İleyhden Mektūb-ı Mezbūra Bu Ḥabeşī-zāde Müsveddesiyle Yazılan Cevābdur[1]

Saʿādetlü, meveddetlü, rifʿatlü peder-i ekremüm efendi ḥażretlerinüñ kārgāh-ı zer-tār-ı maʿārif ü kemāl olan nādī-i dāniş-āmūzları ki, fi'l-ḥaḳīḳa reşk-sāz-ı eşcāʿ-ı büleġā ve ḥased-kerde-i zümre-i fuṣeḥādur. Bendergāh-ı icabetde[2] tamġā-yı ḳabūle aḥrā perend-tāza naḳż-ı duʿā ve emtiʿa-i gūn-ā-gūn-ı s̱enā ile māl-ā-māl ḳılındugı ḥālde pursiş-i ḫāṭır-ı feyż-intimāları pīş-rev-i ḳavāfil-i süṭūr ḳılınup reşk-i şeb-çerāġ ve[3] bedīʿ ü beyān olan żamīr-i bāhirü'l-lemeʿānlarına[4] nümūde-i muḫliṣ-i ḫāliṣü'l-cenān budur ki, benüm saʿādetlü peder-i ekremüm ḥażretleri! Muḳaddemā şehr-i Şehbā'da[5] çend müddet riyāż-ı ṣoḥbetlerinden gül-çīn-i behcet iken vażʿ-ı servī-i sipihr-i[6] pür-kīnden ẓuhūr iden[7] ṣarṣar-ı endūh u miḥnet tefriḳa-endāz-ı bahār-ı cemʿiyyet olduḳda gāh meştā-yı Erzenü'r-rūm'da peyġūle-nişīn-i ġumūm ve gāh vādī-i sümūm-ı Kerkük'de teb-zede-i hümūm olduġumuz hengām-ı iftirāḳlarında daḫı ḫayāli pez̲īrā-yı jeng-i yeʾs itmeyüp iḥtimāl-i ḫayāl-i[8] dūr-ā-dūr ile kelām-ı cevāhir-niẓāmlarına ser-ber-gūş bir ṭabaḳçe-i pür-leʾāl olmaḳ dil-i zāruñ eʿaẕẕ-ı meṭālibi idi. Li'llāhi'l-ḥamd[9], gül-i ġonce-i emel nesīm-i luṭf-ı lem-yezel ile[10] güşāyiş-pez̲īr olup devletlü, ʿināyetlü ṣāḥib-i devlet ḥażretlerinüñ bu defʿa daḫı ṣabā-yı feraḥ-fezā-yı himmetleri müteheyyic-i[11] dürer-i deryā-yı fesīḥü'l-ercā-yı reʾfetleri mütemevvic olmaġla şehr-i Ḥaleb'e ʿavd u ḳufūl ile vuṣūl müyesser olmışdur. Ancaḳ bu zehr-ābe-çeş-i[12] ālām şerbet-i ḫoş-güvār-ı müvānesetleri ile[13] şīrīn-kām olmaḳ ārzūları daḫı sāġār-ı ümmīd-i leb-

---

[1] HK 45a, MK2 86a, TS1 86b: *Başlık* TS1: Müşārün İleyhden Mektūb-ı Mezbūra Bu Ḥabeşī-zāde Ḳulları Müsveddesiyle Yazılan Cevābdur MK2

[2] icabetde: icabetden TS1

[3] ve: -TS1

[4] bāhirü'l-lemeʿānlarına: bāhirü'l-emʿānlarına HK, TS1

[5] Şehbā'da: Şeheb'de MK2

[6] sipihr-i: -TS1

[7] iden: -HK, -TS1

[8] ḫayāl-i: aḫyāli HK, TS1

[9] Li'llāhi'l-ḥamd: Allāhu'l-ḥamd TS1

[10] ile: -HK, -TS1

[11] müteheyyic-i: mühtecc-i HK

[12] -ābe-çeş-i: -ābe-i ceyş-i TS1

[13] müvānesetleri ile: müvānesetler ile HK, TS1

rīz-i sürūr-ı gūn-ā-gūn itmiş iken ẕāt-ı bülend-himmetleri āşiyān-ı devlete bāl-güşā-yı ʿazīmet olduḳları peyām-ı ṣıdḳ-iḥtivāsı esnā-yı rāhda feverān-ı dehān-ı s̱iḳāt olmaġla fevāḳ-ı taḥassür-i gelū-gīr-i[1] şevḳ-i derūn olmışdur. Ḥabeşī-zāde s̱enākāruñuz daḫı bezm-i Niẓāmī-pesendlerinde[2] ẕāt-ı Cāmī-mānendleri ile hem-ḳadeh-i ülfet-i germ-ā-germ olmaḳ ārzūsında iken sebū-yı ümmīdi[3] seng-i fütūr ile meksūr olmaġın, (beyt);

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Ne reng-i rūyı var ne neşʾe-i ṣahbā-yı nābı[4] var

Tehī gördük dirīġā sāġar-ı billūrı[5] Şehbā'yı

terānesiyle sīne-kūb-ı teʾessüf iken bu es̱nāda vürūd iden[6] mektūb-ı vāḳiʿü'l-kürūblarından bi-lüṭfi'llāhi teʿālā, riyāż-ı āmīnelerinde ser-zede-i ẓuhūr olan nihāl-i temennādan ber-vefḳ-i merām mīve-çīn-kām olup gerek devletlü ṣāḥib-i devlet ḥażretlerinüñ ve gerek saʿādetlü, mekremetlü ḳāʾim-maḳām pāşā[7] ḥażretlerinüñ ḳulzüm-i keremlerinden gencīne-i taḫayyüle güncāyiş mertebesinden evfer ʿaṭiyye-i kerīmānelerine maẓhar olduġuñuzı ās̱ār-ı micmere-i[8] ʿanber-nis̱ār ve edḫine-i erḳām-ı müşgīn-bāruñuz ile ġāliye-sā-yı demāġ-ı ibtihācumuz olmışsız, cenāb-ı vāhibü'l-āmāl, ẕāt-ı ʿadīmü'l-mis̱āllerin hemīşe zīver-i devlet-serā-yı[9] iḳbāl eyleyüp mirʾāt-ı ṭabʿ-ı ṣāfların mişḳala-i ḳuvvet-i ḳudsiyye ile cilā-yāfte eylemek rütbesinden zāʾil eylemeye. Lākin cerīde-i muḥabbetlerinden müfredāt üzre taʿdād olınup ber ü nevāl-i evliyā-yı niʿamdan terkīb-yāfte olan maʿcūn-ı neşāṭ-efzūd ve ġam-fersūd ile neşʾe-yāb iken yine defātir-i ʿatīḳi pīş-nihād-ı[10] ḫayāl-i nihād iderek *"Hele muḥāsebe-i güẕeşte żımnında olan muʿāmele-i nā-meʾmūl içün iẓhār-ı rencīşi pes-endāḫte-i teġāfül idelüm."* diyü taḥrīr buyurmañuz rīş-i dil-i zāra bir gūne daḫı nemek-pāş-ı ıżṭırār olmışdur. Bālā-nişīn-i minaṣṣa-i istiġnā olan ẕāt-ı bī-hemtālarıyla hengām-ı müfāraḳatdan berü

---

[1] gelū-gīr-i: gelū-ger-i HK, TS1
[2] -pesendlerinde: -pesendinde HK, TS1
[3] ümmīdi: ümmīd TS1
[4] neşʾe-i ṣahbā-yı nābı: teşne-i ṣahbā-yı bāḳī TS1
[5] billūrı: billūr-ı MK2
[6] vürūd iden: vürūd HK, TS1
[7] pāşā: pāşā efendimüz MK2
[8] micmere-i: muḥayyire-i TS1
[9] devlet-serā-yı: devletleri TS1
[10] ʿatīḳi pīş-nihād-ı: ʿatīḳ-i pīş- HK, ʿatīḳ-i pīşiş-i TS1

tevārüd iden mektūblaruñuzdan[1] muḥāsebe-i maʿhūde taḥtında cürm-i nā-kerdemüz içün seng-i yaḫ-beste-i serzenişleri vāḳiʿ olduḳça sūziş-i taḥassür ü[2] iftirāḳdan müştaʿil olan nāʾīre-i derūna bir miḳdār āb-efşān-ı[3] tesliyet olduġı ḥaḳḳā ki, cā-yı teşekkürümüzdür. Muḳaddemā sünūḥ iden tevbīḫāt maʿnā-yı āḫere ḥaml olınur idi. Ḥālā, evliyā-yı niʿam efendilerümüzüñ iḥsānları taʿdādı ile şükr-i firāvānuñuz ol mülāḥaẓaya daḫı imkān ḳomayup ancaḳ ādemānuñuza taṭarruḳ-ı fütūrdan ictināb ile irtiḳāb olınduġı maʿlūmumuz oldı. Tedvīn-i dīvān-ı feṣāḥat-ʿünvānuñuzdan ṣoñra perveriş-yāfte-i ṭabʿ-ı dür-pāşları olan ās̱āruñuz daḫı dürretü't-tāc-ı mecmūʿa-i mübāhāt ḳılınmaḳ içün cüst ü cūsına ihtimām olınduḳda Muṣṭafā bendeñüzüñ dest-res bulduġı[4] derārī-i eşʿār ʿala't-tertīb mezbūr bendelerine taḥrīr itdirilüp başḳa **Dīvān** olmaġla ser-levḥa-i dil-geşte terḳīm olınan ʿünvānuñ bir ṣūreti ḥāmil-i varaḳa-i meveddet ile pīşgāh-ı ʿirfān-penāhuñuza firistāde ḳılınmışdur. باقی نماند انکه نخواهد بقای تو *Bāḳī ne-māned ān-ki ne-ḫᵛāhed beḳā-yı tū*[5].

132. Der-kenār Nüvişte Ḥamevī ʿAlī Efendi Ḥaḳḳında Laṭīfedür[6]

(6) Benüm saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum ḥażretleri[7]! ʿAlī Efendi bendeñüzi sulṭānuma[8] taʿrīfe (7) ḥācet yoḳ, zīrā meclis-i şerīfüñüzde imrār-ı evḳāt itmekle nüsḫa-i vücūdına kemāl (8) mertebe taḥṣīl-i[9] iṭṭilāʿ buyurduġuñuz muḥaḳḳaḳdur. Ancaḳ şimdi ḫāk-pāylarına rū-māl (9) itdükde baʿż-ı aḥbābuñuza taʿrīf lāzım geldükde lisānuñuz mükerrer yurulmayup[10] hemān (10) duʿā-nāme ḥāşiyesin göstermekle iktifā itmek içün taḥrīr olınmışdur. Mes̱elā, mezbūr (11) bendeñüzüñ[11] vücūdı, bir şehre beñzer ki, içinde cāmiʿler

---

[1] mektūblaruñuzdan: mektūblaruñuzda MK2
[2] taḥassür ü: taḥassür-i MK2
[3] -efşān-ı: -feşān-ı MK2
[4] bulduġı: bulduġı dürr-i HK, TS1
[5] *Bundan sonra, senin bekanı istemekten başka bir şey kalmadı.*
[6] H 73b, N 99a, Ö 109b, T 92b, USA 81a: *Başlık* A: Der-kenār Nüvişte Ḥamevī ʿAlī Efendi Ḥaḳḳında Laṭīfe-gūydur T, USA
[7] ḥażretleri: ḥażretlerinüñ N
[8] sulṭānuma: sulṭānum A
[9] taḥṣīl-i: -Ö
[10] yurulmayup: buyurılmayup H, T, USA
[11] mezbūr bendeñüzüñ: mezbūruñ N

ve medreseler ve ṭabīb (12) dükkānları [N 99b] vardur ve daḫı sāz u[1] söz çalınur ḳahve-ḫāneler de var ve sāʾir (13) şehre lāzım olan mevāżıʿuñ cümlesi mevcūd, zühhād ü ʿubbād ile ṣoḥbet (14) itse zühd ü taḳvāda anlara ġalebe idecegi muḥaḳḳaḳdur. Lākin anlaruñ taḳlīd ise [T 93a] (15) bunlaruñ zühd ü[2] taḳvāsı taḥḳīḳ mertebesinde idügine[3] bu duʿācuñuz şehādet (16) iderüm. Medārisde mütedāvil olan cemīʿ-i fünūnuñ mesāʾil-i meşhūresin bile[4] (17) ifādeye ḳudret-i ṭabīʿī[5] daḫı muḥaḳḳaḳdur. Şiʿr ü inşāda ḫod ḳuvvet-i[6] kāmilesi, (18) beyāndan müstaġnīdür ve mūsıḳīnüñ daḳāyıḳ-ı naġamāt ve şuʿab-ı maḳāmātından[7] (19) Ebu'n-Naṣr-ı Fārābī[8] ḳadar muvaffaḳ[9] olup erbāb-ı sāza tāziyāne-i teʾdīb [A 89b] (1) uracaḳ ḳadar ve[10] taḥrīk-i mıżrāb yollarında taʿlīm ve tel ḳırduḳları maḥalleri (2) tefhīm idecek mertebe ehliyyeti muḳarrerdür ve[11] tefāṣīl-i ṭıbb u ḥikmet ve teşḫīṣ-i emrāż (3) u[12] ʿillet ve tedbīr-i müdāvā-yı ʿāfiyetde ve[13] ḫavāṣṣ-ı menāfīʿ-i müfredāt ü mürekkebātda (4) Buḳrāṭ u Cālīnūs u Arisṭū ve İbn-i Sīnā'ya [N 100a] ḫāmis idügi bī(5)-iştibāhdur. Sāʾir fünūn ve tevārīḫ-i mülūk-ı[14] pīşīn ve aḫbār-ı ḳudemā vü selāṭīn (6) ve ġarāʾib-i ḥikāyāt ü aḫbār ve leṭāʾif-i muḍḥike-i bī-şümār ve naṣāyiḥ-i ās̱ār (7) ve ḍurūb-ı ems̱āl maḳūlelerinde iḥāṭa-ı[15] ṭabʿ-ı lücce-i ems̱ālden[16] ḫāric bir kelām (8) olmamaḳ aġleb iḥtimāldür. Kütüb-i semāviyye-i ḳadīmenüñ daḳāyıḳ-ı maʿnāsına[17] (9) ahālīsinden ziyāde vāḳıf idügi maḥall-i ḳīl ü ḳāl degüldür. Çāşnī-i (10) ṣoḥbet-i rūḥ-baḫşāsı, vāsıṭa-i defʿ-i[18] ġam ve ülfet ü ṣoḥbet

---

[1] vardur ve daḫı sāz u: var ve daḫı sāz A, var ve daḫı sāz u N, Ö
[2] ü: -U
[3] idügine: idüginde Ö
[4] meşhūresin bile: meşhūdesin A, meşhūresin H, Ö, T, USA, meşhūdesin bile N
[5] ṭabīʿī: ṭabʿı A
[6] ḫod ḳuvvet-i: ḫod ḳudret-i A, ḫadd ü ḳudret-i T, USA
[7] maḳāmātından: maḳāmātında A, H, N, Ö
[8] Ebu'n-Naṣr-ı Fārābī: Ebū Naṣr-ı Fārābī H, N
[9] muvaffaḳ: müdaḳḳiḳ Ö
[10] ve: -N, -T, -USA
[11] ve: -Ö
[12] u: -T, -USA
[13] müdāvā-yı ʿāfiyetde ve: müdāvī-i ʿāfiyetde A, N, T, USA
[14] ve tevārīḫ-i mülūk-ı: tevārīḫ-i A, N, T, tevārīḫ-i mülūk-ı USA
[15] maḳūlelerinde iḥāṭa-ı: maḳūlelerinden iḥāṭa-ı T, maḳūlelerinden USA
[16] ems̱ālden: mis̱ālden A, Ö
[17] maʿnāsına: maʿānīsine Ö
[18] -baḫşāsı, vāsıṭa-i defʿ-i: -baḫşāsı, vāsıṭa-i defʿ ü A, -baḫşā-yı vāsıṭa-i defʿ-i N

ile güẕār (11) iden [T 93b] evḳāt ṣoḥbet-i bihişt ḳadar mükerrem idügi şāʾibe-i[1] iştibāhdan (12) ʿārīdür. Eks̱er-i erbāb-ı ṭabīʿat, nevʿan[2] bī-vefā ve aḥbābını fedāya mübtelā idügi (13) muḳarrer iken inṣāf budur ki, ʿAlī Efendi dāʿīñüz[3], bu maḳūle ṣıfāt-ı (14) ẕemīmeden ʿārī ve kemāl-i istiḳāmetle muttaṣıf ve ġam-ḫᵛār-ı vefādār ve ḫayr(15)-ḫᵛāh-ı kāmil ve ġayret-keş-i müteḥammil duʿācuñuz idügi[4] imżā-kerde-i aṣḥab-ı (16) ḫıreddür[5]. Ḥālen saʿādetlü, devletlü vezīr-i fāżıl ve āṣaf-ı kāmil ü deryā(17)-dil[6] destūr-ı bī-muʿādil [N 100b] silaḥdār pāşā ḥażretleri[7] birāderüñüz ile (18) hem-zānū-yı ṣoḥbet ve hem-zebān-ı[8] encümen-i üns ü ülfet olduġuñuz[9] mesmūʿumuz (19) olmaġla anlaruñ in-şāʾa'llāhu teʿālā[10], meşhūd-ı naẓar-ı daḳīḳa-şināsları olduḳda [A 90a] (1) *Allāhu aʿlem,* ġāyet[11] manẓūr-ı naẓar-ı iʿtibārları olup sulṭānumuñ taʿrīfin[12] (2) taṣdīḳ ve taʿbīrde taḥḳīḳ buyuracaḳları, āyīne-i taṣavvur-ı faḳīrānemüze cilve(3)-nümādur. Ḥażret-i Allāh, anları da ve sulṭānumı da[13] merkez-i devletde ḳarīn-i emn (4) ü[14] ʿāfiyet ve maḥfūẓ-ı viḳāye-i ḥıfẓ u selāmet eyleye! Āmīn. باقی ايّام عزّ و سعادت مزيد باد *Bāḳī eyyām-ı ʿizz ü (5) saʿādet mezīd bād*[15].

---

[1] şāʾibe-i: sāye-i A
[2] nevʿan: -Ö
[3] dāʿīñüz: dāʿīñüze T, USA
[4] -keş-i müteḥammil duʿācuñuz idügi: -keş-ü müteḥammil duʿācuñuz idügi A, N, T, USA, -keş-i müttaḥil duʿācuñuz idügi H, -keş ü müteḥammil duʿācuñuz idügi Ö
[5] ḫıreddür: ḫurdedür A
[6] -dil: -dil ve H
[7] ḥażretleri: -H, -Ö
[8] ṣoḥbet ve hem-zebān-ı: -N
[9] ü ülfet olduġuñuz: ü ülfet eyledüğüñüz H, ülfet olduġuñuz T, USA
[10] teʿālā: -A, -N
[11] ġāyet: -Ö
[12] sulṭānumuñ taʿrīfin: sulṭānum taʿrīfin A, sulṭānumuñ taʿrīż H, N, T, USA
[13] anları da ve sulṭānumı da: anları-da sulṭānumı-da A, anların-da sulṭānumı-da T, anları-da ve sulṭānumı-da N, USA
[14] ü: -T, -USA
[15] *Bāḳī eyyām-ı ʿizz ü saʿādet mezīd bād*: *Bāḳī eyyām-ı saʿādet mezīd bād* A, N, *Bāḳī ʿizz ü saʿādet mezīd bād* Ö, -T, -USA: ***Bâkî, izzet ve saadet günleri (sürekli) artsın (çok olsun).***

133.1. Ser-nāme-i Dīgerān-ı Merġūbe[1]

(7) Saʿādetlü, semāḥatlü, devletlü, ʿināyetlü[2], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum[3], sulṭānum ḥażretlerinüñ (8) erfaʿ-ı maḳāṣıd-ı ʿizz ü iclāl ve erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i yümn ü[4] iḳbāl olan [T 94a] sāḥa-i saʿādet-mesāḥa-i (9) cāh ü[5] celāllerine şāyān taʿẓīmāt-ı celīle ve tekrīmāt-ı cezīle ile daʿavāt-ı (10) dūş-be-dūş-ı[6] icābet ve taḥiyyāt-ı zānū-be-zā[N 101a]nū-yı ḍarāʿat nis̱ārı żımnında (11) ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i dil-rübūdeleri budur ki, cānib-i[7] ḥāl-i dāʿī-i ṣıdḳ(12)-āyīn lāyiḥa-i żamīr-i āfitāb-cebīnleri olur ise[8] bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā[9] (13) henüz peyġūle-i nişīn-i ʿāfiyet olup mecālis ü maḥāfilde duʿā-yı bī-riyā ve (14) sitāyiş ü[10] s̱enāları ehemm-i aʿmālümüz idügine żamīr-i enverleri şühūddur[11]. Bāḳī (15) luṭf u kerem, sulṭānum ḥażretlerinüñdür[12].

133.2. (*Başlıksız*)[13]

Saʿādetlü, mekremetlü oğlum ʿazīzüm aġā-yı kerīmü'ş-şān ḥażretlerinüñ ḥużūr-ı şeref-mevfūrlarına iʿzāz ü iḥtirām-ı tāmmla daʿavāt-ı müstecābe ve taḥiyyāt-ı müsteṭābe ihdāsından ṣoñra ḫāṭır-ı ʿāṭırları istifsārıyla inhāʾ-i muḫliṣī budur ki…[1]

---

1 H 74b, N 100b, Ö 110a, T 93b, USA 82a: *Başlık* A: -N, -Ö, Bu Daḫı ʿUbūdiyyet-nāme Siyāḳında Taʿbīrāt-ı Nev ile Tezyīndür T

2 ʿināyetlü: -Ö

3 nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum: -T, -USA

4 ü: -T, -USA

5 saʿādet-mesāḥa-i cāh ü: cāh ü A, N, cāh T, USA

6 dūş-be-dūş-ı: be-dūş-ı A, H, N, T, USA

7 ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i dil-rübūdeleri budur ki, cānib-i: ʿarża-dāşte-i dāʿī-i dil-rübūdeleri budur ki, cānib-i Ö, ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i dil-rübūde budur ki T, ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i dil-rübūdeleri budur ki USA

8 olur ise: olursa Ö, USA

9 ve teʿālā: -N, -Ö, -T, -USA: *Eksikliklerden münezzeh olan Allah Teala'nın ihsanıyla…*

10 duʿā-yı bī-riyā ve sitāyiş ü: bī-riyā sitāyiş ü A, H, N, bī-riyā sitāyiş T, USA

11 şühūddur: meşhūddur A, meşhūdıdur H

12 bāḳī luṭf … ḥażretlerinüñdür: luṭf u kerem, sulṭānum ḥażretlerinüñdür A, bāḳī H, bāḳī luṭf u kerem, saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür Ö, bāḳī kerem, sulṭānum ḥażretlerinüñdür T, USA

13 *Başlıksız olarak verdiğimiz bu metni, önceki metnin devamı olarak verdik. Ancak bu ifadeler, yeni bir mektubun baş kısımları ya da bir önceki mektubun devamında gelen yeni bir hususla ilgili yazılmış ve eksik bırakılmış bir metin olarak da değerlendirilebilir.*

134. Ser-nāme-i Dīgerān-ı Teẕkere-i Merġūbedür[2]

(17) Benüm devletlü sulṭānum ḥażretleri! Bu duʿā-nāme taḥrīr olınduġı gün[3] saʿādetlü (18) silaḥdār pāşā muḫliṣüñüz ḥażretleri, bu dāʿīñüzi[4] sarāy-ı ʿālīlerine daʿvet (19) buyurup es̱nā-yı[5] vedāʿda kemāl-i muḥabbet ü iltifātlarından kendi bisāṭ-ı [A 90b] (1) maḫṣūṣlarıyla müretteb[6] bir bār-gīr-i mevzūn ve bir esb-i ḫoş-nümūn iḥsān (2) buyurmışlardur. Hep bu iltifāta[7] vāsıṭa, sulṭānumuñ ibtidā taʿrīf ü te'līfleri (3) olup ve istimāʿından maḥẓūẓ[8] u münbasiṭ olacaġuñuz melḥūẓıyla (4) küstāḫāne [N 101b] taḥrīre[9] cesāret olınmışdur, bāḳī[10].

135. Ser-nāme-i Merġūbedür[11]

(6) Ḥażretlerinüñ meclis-i şerīf-i fażīlet-medārları, dest-i taʿẓīm ile [T 94b] leb-rīz-i cevāhir-i (7) girān-ḳadr-ı duʿā ḳılınduḳdan ṣoñra[12] āyīne-i ṣūret-i ilhām olan dil-i (8) bī-muʿādilleri pursişi[13] muḳaddime-i netīce-i[14] iḫlāṣ ḳılınduġı siyāḳında[15] (9) ber-dāşte-i iḳbāl-ḫᵛāhları[16] budur ki, cānib-i muḫliṣi istiḫbārına ilḳā-yı[1] (10) aḥibbā-yı aʿdā[2]-sīret ile

---

[1] Saʿādetlü, mekremetlü oġlum … inhā'-i muḫliṣī budur ki: -A, -H, -N, -Ö, -T, -USA: HK 46b, MK2 88a, TS1 88b

[2] H 74b, N 101a, Ö 109b, T 94a, USA 82b: *Başlık* A: Der-kenār Nüvişt-i İrsāl-şüden-i Rāmī Efendi Ḥażretleri T, USA

[3] olınduġı gün: olınduġı günden A, N, olınduġı günde H, Ö

[4] ḥażretleri, bu dāʿīñüzi: -Ö

[5] es̱nā-yı: es̱nā'-ı A, N, ve es̱nā-yı Ö

[6] maḫṣūṣlarıyla müretteb: maḫṣūṣları ile A, H, N, maḫṣūṣlarıyla T, USA

[7] bu iltifāta: bu elṭāfuñ iltifāt A, bu elṭāf u iltifāta Ö, bu elṭāfuñ iltifāta USA

[8] ve istimāʿından maḥẓūẓ: ve istimāʿından maḥfūẓ A, istimāʿından maḥẓūẓ T, USA

[9] melḥūẓıyla küstāḫāne taḥrīre: mülāḥaẓasıyla küstāḫāne ʿarż u taḥrīrine Ö

[10] olınmışdur, bāḳī: olınmışdur N, -Ö, olındı T, USA

[11] H 75a, Ö 111b, T 94a, USA 82b: *Başlık* A: -Ö, Silaḥdār Pāşā Dīvān Efendisi Şefīḳ Efendi Cānibine Ḫulūṣ-nāmedür T, USA

[12] ḳılınduḳdan ṣoñra: ḳılınduġı A

[13] pursişi: pursiş H, T, USA

[14] netīce-i: pençe-i A

[15] siyāḳında: siyāḳda A, Ö

[16] iḳbāl-ḫᵛāhları: iḳbāl-ḫᵛāhı Ö

āvīḫte olan perde-i[3] bürūdet mānīʿ olmayup muʿāmele-i (11) sābıḳaları üzre tefaḥḥuṣ-ı ḥāl-i rāz buyurılur ise[4] bi-ḥamdi'llāh, nemek-çeş-i ḫᵛān-ı (12) ṣıḥḥāt olup cenābları bizden ḳaṭʿ-ı peyvende-i iltifāt buyurılursa (13) da[5] biz yine ser-rişte-i ḫulūṣların[6] muḥkem żabṭ idüp ol vechile medḥ ü s̱enāları (14) ile[7] her bār zebān-ı meveddet-beyāna[8] ilbās-ı ḫilʿat-ı tāze olınduġı (15) muḥāṭ-ı idrāk-i aḥibbādur. Benüm efendüm, sulṭānum bu mücmelātuñ mufaṣṣalātı[9] budur ki, (16) cenāb-ı ʿālīleri, devletlü efendimüz ḥażretleri ile taḥṣīl-i rābıṭa-i[10] intisāb (17) itdükleri eyyāmda irsāl buyurılan[11] duʿā-nāmeleri ile ḥālen bu[12] iḳbāl(18)-cūyları daḫı endāḫte-i peyġūle-i nisyān buyurılup[13] bir mektūb-ı nevāziş(19)-āmīzleriyle[14] yād buyurılur idi. Bir müddetden ṣoñra silsile-i maḥābbet ü iltifāta [A 91a] (1) bi'l-külliye inḳıṭāʿ virilüp cünbiş-i şāhid-i ḫoş-ḫırām-ı meveddete sekte-i taʿṭīl (2) ʿārıż olduġı ġālibā aḥibbā ṣūretinde bed-ḫilḳatān-ı[15] İblīs-ṭıynetüñ bu muḫlişleri (3) lisānından [T 95a] çeşme-i muḥabbeti tekdīr[16] idecek kelimāt-ı nā-hemvāre naḳl itmelerinden neşʾet (4) itmek gerekdür ki[17], vāḳıʿā, cenāb-ı şerīflerinüñ es̱er-i ṭabʿ-ı bülendleri olan manẓūme-i (5) ġarrā[18], devletlü efendimüz ḥażretlerinüñ[19] meclis-i ʿālīlerine ihdā olınmaġla bu s̱enākārları

---

[1] ilḳā-yı: ilḳāʾ-ı A
[2] aʿdā: ihdā A, H, T, USA
[3] perde-i: -A
[4] rāz buyurılur ise: rāz buyurılursa A, zār buyurılursa Ö
[5] peyvende-i iltifāt buyurılursa da: peyvend-i iltifāt buyurılursa da A, USA, peyvende-i iltifāt buyurdılar ise de Ö
[6] biz yine ser-rişte-i ḫulūṣların: yine sirişte-i ḫulūṣların A, biz yine sirişte-i ḫulūṣların H, T, yine biz ser-rişte-i ḫulūṣları Ö
[7] s̱enāları ile: s̱enālarıyla Ö, T
[8] -beyāna: -beyān A, H, T, USA
[9] sulṭānum bu mücmelātuñ mufaṣṣalātı: bu mücmelātuñ mufaṣṣalātı A, bu maḥallātuñ mufaṣṣalātı H, bu maḥallātuñ mufaṣṣalı Ö, sulṭānum bu maḥmilātuñ mufaṣṣalātı T, USA
[10] ḥażretleri ile taḥṣīl-i rābıṭa-i: ḥażretleriyle T, USA
[11] buyurılan: olınan T, USA
[12] duʿā-nāmeleri ile ḥālen bu: duʿā-nāmeleriyle be-her-ḥāl bu A, Ö, duʿā-nāmeleriyle be-her-ḥāl H, duʿā-nāmeleri ile ḥālen T, USA
[13] buyurılup: buyurılmayup Ö
[14] -āmīzleriyle: -āmīzleri ile H, USA
[15] bed-ḫilḳatān-ı: bir ḫilḳatān-ı USA
[16] tekdīr: tekrīr A
[17] ki: -A, -Ö
[18] ġarrā: ve ġarrā A
[19] efendimüz ḥażretlerinüñ: efendimüzüñ T, USA

daḫı (6) meclis-i mezbūr ḫademesinden ve ḳāfile-i naẓm-ı dünbāle-revlerinden[1] olduġumuz ḥasebiyle (7) manẓūme-i merḳūmenüñ taʿrīfinde[2] taḳṣīr olınmaḳ töhmeti isnād olınsa daḫı münāsebetden (8) ḫālī degüldür. Cenāblarınuñ bu muḫlişlerine olan inḥirāfına[3] bundan ġayrı bir sebeb-i (9) ẓāhir, taḫayyül olınmamışdur. Zīrā bir ḳaṣīdelerinde, raḫş taʿrīfine[4] irḫā-yı ʿinān (10) olup[5] şuʿarāda mücerred ṭabīʿat-ı şiʿriyye memdūḥ degül māye-i ʿilm ü fażl olmad(11)ıḳça tamġā-pezīr-i iḥsān olamaz[6] diyü nükteler īrād olınduġı[7] yalıñız bu muḫlişüñüzüñ istidlāli ile degül, belki (14) meclis-i veliyyü'n-niʿamīde ḳaṣīde-i merḳūmenüñ hengām-ı ḳırāʾatinde[8] mevcūd olanlaruñ (15) taṣdīʿi[9] imżā-yı işbāt olmışdur. Eger vāḳıʿan bize inḥirāfuñuz öyle bir taṣavvur-ı[10] (16) ġayr-ı vāḳıʿ sebebi ile[11] olmış ise ṣafḥa-i ḫāṭırdan ol ḫayāli izāleye saʿy eyleyesüz ki, (17) muḫlişlerinüñ tezyīf-i[12] kelām-ı aḥibbā ṣıfatı ile ittiṣāfı nā-mevcūd[13] idügine (18) devletlü efendimüz vāḳıfdur. Farżā, meclis-i veliyyü'n-niʿamīye[14] maʿrūż olan [T 95b] āsār-ı şuʿarāyı (19) inṣāfāne leb-cünbān-ı[15] iʿtirāż olınmaḳ şānumuzdan olduġı taḳdīrde [A 91b] (1) devletlü efendimüz ḥażretlerinüñ[16] meşreb-i ʿālīleri öyle degüldür ki, bu maḳūle vażʿa[17] cesāret (2) iden ḫuddāmuñ kelimātın[18] sāmiʿa-i ʿaliyyelerine alup irāʾet-i ṣūret-i rıżā eyleyeler ve bu (3)

---

[1] dünbāle-revlerinden: dünbālelerinden H, T, USA
[2] taʿrīfinde: taʿrīfinden USA
[3] inḥirāfına: inḥirāfa H, T
[4] taʿrīfine: taʿrīże Ö
[5] olup: olınup Ö
[6] iḥsān olamaz: iḥsān olmaz T, USA, istiḥsān olamaz Ö
[7] olınduġı: olınduġı ḫiṭābına ẓāhiren bu şenākārlarından ġayrı bir kimesneye sezāvār degüldür ve ol ṭaʿna tīrleri muṭlaḳ bu muḫlişleriyle ḥavāle olınduġı A, olınduġı ḫiṭābına ẓāhiren … … bu muḫlişüñüz yine ḥavāle olınduġı H, olınduġı ḫiṭābına ẓāhiren … … bu muḫlişlerine ḥavāle olınduġı Ö, olınduġı T, USA
[8] ḳırāʾatinde: firāḳında H
[9] taṣdīʿi: taṣdīḳi A, Ö
[10] bir taṣavvur-ı Ö, T, USA: bir taṣvīr-i A, taṣavvur-ı H
[11] sebebi ile: sebebiyle A, Ö
[12] tezyīf-i: tezeyyüf-i A, H
[13] ittiṣāfı nā-mevcūd: ittiṣāf-ı mevcūd USA
[14] veliyyü'n-niʿamīye: veliyyü'n-niʿamiyye T, USA
[15] leb-cünbān-ı: leb-i ḥavbān-ı A, H, Ö
[16] efendimüz ḥażretlerinüñ: efendimüzüñ A, USA
[17] vażʿa: vażʿ A
[18] kelimātın: kelimātuñ T, USA

muḫlişleri[1] daḫı ol nā-dānlardan[2] degülüz ki, maʿrūż olan ās̱ār gerek[3] gevher ve gerek ḫazef[4] (4) maḳūlesinden olsa daḫı (mıṣraʿ)[5];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilātün

دلا زبان ادب جز بآفرين مكشايى

Dilā[6] zebān-ı edeb cüz be-āferīn me-küşāyī[7]

(nes̱r)[8]; mefhūmından (5) taḫāşī[9] idüp vuḳūʿına muṭābıḳ taʿrīf ile kendümüze[10] is̱bāt-ı ṣıfāt-ı ẕemīme-i (6) reşk ü ḥased eyleyeyüz[11]. Luṭf idüp muḫlişlerini öyle[12] bī-ḥaḳīḳat ebnā-yı bī-vefā-yı (7) zamāne meşrebinde iʿtiḳād[13] buyurmayup bu iʿtimād[14] ile cebīn-i ḫāṭıra[15] çīn-i inḥirāf (8) ʿārıż olmış ise maḥv eyleyesüz. Biz[16] ġāʾibāne bi-ḥamdi'llāh, bir ṣıddīḳ-i bülend-iḳtidāra nāʾil (9) olduḳ diyü mecālis-i ʿālīlerde[17] müẕākere-i ẕāt-ı sütūdelerin ser-māye-i mübāhāt (10) iderken bī-sābıḳa-i[18] sebeb mücerred ẓann ile yāḫūd, baʿż-ı ebālīse-i bed-meşreb (11) ilḳāsiyle binā-yı muḥabbete raḫne-i iḫtilāl īṣāl itmek cenāb-ı şerīflerinüñ dānişlerine (12) şāyān degüldür. باقى ايّام سعادت دائم باد *Bāḳī eyyām-ı saʿādet dāʾim bād*[19].

---

[1] muḫlişleri: muḫlişüñüzi A, H, N
[2] nā-dānlardan: ناودانلرندن H, T, USA
[3] ās̱ār gerek: ās̱āruñuzuñ A, H, T, USA
[4] ve kürk-i ḫazef: gevher ḥarf-i A, H, T, USA
[5] olsa daḫı mıṣraʿ: olsa daḫı A, USA, ola daḫı H, T
[6] dilā: -T, -USA
[7] *-kuşāyī*: *-kuşāy* Ö, T: *Ey gönül, edep dilini "âferin" (sözünden) başkasıyla açmayasın.*
[8] nes̱r: -A, -H, -T, -USA
[9] taḫāşī: taḥāşī Ö
[10] kendümüze: kendimüzi Ö
[11] eyleyeyüz: eyleyevüz Ö
[12] muḫlişlerini öyle: muḫlişleri eyle A, H, muḫlişleri öyle T, USA,
[13] bī-vefā-yı zamāne meşrebinde iʿtiḳād: bī-vefā-i zamān meşrebinde iʿtiḳād A, zamāne meşrebinde iʿtiḳād Ö, bī-vefā-i zamāne meşrebinde iʿtibār T, bī-vefā zamāne meşrebinde iʿtibār USA
[14] iʿtimād: iʿtiḳād A, H
[15] ḫāṭıra: ḫāṭır A, H
[16] biz: bize A
[17] diyü mecālis-i ʿālīlerde: mecālis-i ʿālīlerde A, diyü mecālis-i ʿāliyede Ö, diyü meclis-i ʿālīlerde T, USA
[18] iderken bī-sābıḳa-i: iderken mecālis-i sābıḳa-i A
[19] *Bāḳī eyyām-ı saʿādet dāʾim bād*: *Bāḳī* H, -Ö, -T, -USA: *Bâkî, saadet günleri devamlı olsun.*

136. Balṭacı Vezīr-i Mükerrem Meḥmed Pāşā'yadur[1]

(14) Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü sulṭānum ḥażretlerinüñ dīvān-ḫāne-i bülend[T 96a]-esās (15) ve bārgāh-ı felek-mümāsları sāḥasına[2] envāʿ-ı tażarruʿāt-ı mütenāsiḳa[3] ve aḳsām-ı (16) tevāżuʿāt-ı mütevāfiḳe ile dest-āvīz-i daʿavāt-ı icābet-peyvend[4] ve berg-i (17) sebz-i[5] taḥiyyāt-ı melāʾik-pesend nis̱ārı[6] ẕeylinde maʿrūż-ı dāʿī-i kerem-dīde(18)leri budur[7] ki, saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü[8] sulṭānum ḥażretlerini[9] Cenāb-ı Ḥaḳ, ẕāt-ı (19) kerīmu'ṣ-ṣıfātuñuzı[10] mesned-i saʿādetde dāʾim idüp sāye-i devletüñüzi, hemīşe ser-i [A 92a] (1) aḥbāba vāsıṭa-i şādmānī ve aʿdā-yı bed-nihāda[11] ser-māye-i ḫiẕlān ü perīşān[12] (2) eyleye! Āmin. ʿOs̱mān ḳuluñuzuñ bundan aḳdem mektūb-ı muḥabbetleri vārid olup (3) sābıḳan iḥsānuñuz olan dört senelik[13] mālı āb-ı ḥayāt[14] ser-çeşme-i iḥsānuñuz ile[15] (4) cerīde-i ṭalebden şüste buyurup[16] yaʿnī żamīr-i enverüñüzde [N 102a] irsāli merkūz olan (5) revġana bedel emvāl-i merḳūme iḥsānıyla maṭbaḫ-ı āmālümüzi taʿmīr buyurduġuñuzı (6) işrāb buyurmaġla[17] yeñi başdan duʿā-yı ʿömr-ü devletleri iltizām-ı[18] farīża-i evḳāt (7) ʿadd

---

[1] H 76b, N 101b, Ö 113a, T 95b, USA 84a: *Başlık* A: Balṭacı Meḥmed Pāşā Ḥażretlerine Żarāʿat-nāme Siyāḳında Tesvīddür T, USA

[2] -mümāsları sāḥasına: -mümāsları sāḥasında A, -mesāsları sāḥasına Ö, -mümāsları sāḥnesine T

[3] mütenāsiḳa: mütenāfise H, T, mütenāsife N

[4] -peyvend: -peyvende A

[5] sebz-i: sebze-i A

[6] nis̱ārı: s̱enāveri A

[7] kerem-dīdeleri budur: kerem-dīdeleridür H, N, Ö, T, USA

[8] saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü: saʿādetlü, devletlü N, devletlü T, USA

[9] ḥażretlerini: ḥażretleri Ö

[10] kerīmu'ṣ-ṣıfātuñuzı: kerīmu'ṣ-ṣıfātuñuz N

[11] ber-nihāda: bed-nihād H, N

[12] perīşān: perīşānī Ö

[13] dört senelik: der-senelik N, T, USA

[14] ḥayāt: ḥayātdan A, H

[15] iḥsānuñuz ile: iḥsānuñuzla N, Ö

[16] ṭalebden şüste buyurup: ṭıbbdan şüste idüp A, ṭalebden şüste buyurmayup H, N

[17] āmālümüzi taʿmīr buyurduġuñuzı işrāb buyurmaġla: aʿmālümüzi taʿmīr buyurduġuñuz işrāb buyurılmaġla N, āmālümüzi taʿmīr buyurduġuñuz işrāb buyurmaġla Ö, āmālümüzi taʿmīr buyurduġuñuzı işrāb buyurılmaġla T, USA

[18] devletleri iltizām-ı: devletüñüzi iltizām-ı N, devletleri Ö

olınmışdur. Cenāb-ı Rabbü'l-ʿālemīn, hemvāre iḳtidār-ı luṭf u kerem mertebelerinden[1] (8) zāʾil eylemeye! Āmīn, bāḳī[2].

137. Ser-nāme-i Dīgerān-ı Merġūbedür[3]

(10) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, fażīletlü[4] nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, mīr-i[5] muḥterem sulṭānum ḥażretlerinüñ (11) merciʿ-i dühāt-ı[6] fażīletmendān ve melāẕẕ-ı küfāt-ı[7] sühan-şināsān olan nādī-i fežāʾil(12)-ʿunvānlarına taʿẓīmāt-ı müştāḳāne [T 96b] tekrīmāt-ı dil-bendāne ile meʾs̱ūre-i serīʿü(13)'t-teʾs̱īr-i daʿavāt-ı kes[8]-ne-dīde ve manẓūme-i rengīn-taʿbīr-i taḥiyyāt-ı nā-şenīde (14) nis̱ārı lāzıme-i pursiş-i żamīr-i āfitāb-nāẓīrleriyle[9] tetmīm-i ẕeylinde ber-dāşte-i (15) dāʿī-i dil-i ṣāfterīnleri[10] budur ki, muḳtežā-yı seciyye-i kerīmeleri[11] üzre (16) hevā-yı tefaḥḥuṣ-ı ḥāl-i dāʿīleri[12], iṭāre-i ḥamāme-i ḫayāl buyurılur ise bi-ḥamdihi (17) subḥānehu[13] sefīne-i zelzelenāk-ı vücūd-ı nizār, ḥimāye-i bād-bān-ı enfās ile[14] cūybār-ı (18) ḥayātda henüz cereyān ve murġān-ı zebān, bāl ü per-i emvāc-ı müteʿāḳibe-i duʿālarıyla ṭayrān (19) üzre idügi mirʾat-ı żamīr-i tābnāk-ı nūr-pāşlarına nümāyāndur. Benüm nūr-ı dīdem, [A 92b] (1) sulṭānum! Bundan aḳdem Çūḳadār İbrāhīm Aġā[15] bendeleriyle varaḳā-i iltifāt-nāme-i (2) ʿaliyyeleri kenāre-i bām-ı ārzūya nāzil[16] ve meʾāl-i neşāṭ-baḫşāsına iṭṭilāʿ (3) ḥāṣıl olmışdı. Ol ḥālde şuʿūr-ı żābıṭa-i[17] bendeleri

---

[1] mertebelerinden : mertebelerinden mā-sāʾirden A, H
[2] āmīn, bāḳī: bāḳī A, āmīn Ö, T, USA
[3] Ö 113b, T 96a, USA 84b: *Başlık* A: -Ö, Meḥmed Pāşā-zāde Yūsuf Beg Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür T, USA
[4] saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, fażīletlü: saʿādetlü, semāḥatlü, fażīletlü A
[5] ibtihācum, mīr-i: iftiḫārum, emīr-i Ö
[6] dühāt-ı: dehān-ı T
[7] küfāt-ı: s̱iḳāt-ı küfāt-ı nüsḫa-i T, s̱iḳāt-ı USA
[8] kes-: -keş USA
[9] āfitāb-nāẓīrleriyle: āfitāb-nāẓīrleri ile A
[10] ṣāfterīnleri: tezyyünleri A, tezyīnleri T, USA
[11] seciyye-i kerīmeleri: sebḥiyye-i keremleri T, USA
[12] dāʿīleri: dāʿīlerine Ö, T, USA
[13] *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan Allah'a hamd ile…*
[14] enfās ile: enfās-ile T, USA
[15] aġā: -T, -USA
[16] nāzil: nār-ı dil A, nāl T, USA
[17] olmışdı. Ol ḥālde şuʿūr-ı żābıṭa-i: olmış idi. Ol belde-i şuʿūr-ı żābıṭī A, olmış-ıdı. Ol ḥālde şuʿūr-ı żābıṭī Ö

ṭarafından ṭaraf-ı eşrefe (4) ʿāzim olmaġla cenāb-ı ʿālīlerine duʿā-nāme taḥrīr olınmaġla ve[1] ḥālen çūḳadār bendeleri (5) rū-māl-i[2] südde-i ʿālīlerine rāhī olmaġla tecdīd-i rābıṭā-i iḫlāṣa[3] cesāret olındı. (6) Sābıḳan, ṣadr-ārā-yı Rūm olan saʿādetlü[4], fażīletlü Ḫalīl Efendi Ḥażretleri (7) ile[5] eṡnā-yı mülāḳātuñuzda ṭaraf-ı dāʿīlerinden iblāġ-ı duʿāya [T 97a] vekāletüñüz ricā olınur. (8) Çend-rūz mizāc-ı ʿalīl-i pīrānemüz, nevʿan pāymāl-i inḥirāf olmaġla ihdāya sezā (9) maʿānī-i tāzeye muvaffaḳ olamaduġumuzdan ancaḳ iki ġazel-i şikeste ihdā olınmışdur. (10) باقی ايّام سعادت باد *Bāḳī eyyām-ı saʿādet bād*[6].

138. Muʿīd Aḥmed Efendi'ye Diyār-ı Bekr Ḳażāsına İbtilāsına[7]

(12) Fażīletlü, ḥaḳīḳatlü, rifʿatlü[8], birāder-i dīrīn[9] ve ġam-ḫᵛār-ı pīşīnüm efendi ḥażretlerinüñ hem-reng-i[10] bihişt-i (13) berīn olan meclis-i[11] feżāʾil-āyīnleri ṣavbına, tekrīmāt-ı bī-resmāne[12] ve taʿẓīmāt-ı (14) bī-tekellüfāne[13] ile daʿavāt-ı müştāḳāne ve taḥiyyāt-ı münceẕibāne ihdāsı ile lāzıme-i[14] (15) pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri[15] edāsından ṣoñra inhā-kerde-i dil-beste-i (16) ḳadīm budur ki, benüm ʿizzetlü birāderüm, cānum efendi ḥażretleri! Diyār-ı Bekr cānibinden[16] mütevārid (17) olan ḳavāfilden mektūb

---

[1] olınmaġla ve: olınmaġla A, olınmamaġla Ö, ve T, USA
[2] rū-māl-i: rūy-ı dil-i A
[3] iḫlāṣa: iḫlāṣına T
[4] saʿādetlü: -Ö
[5] Efendi Ḥażretleri ile: Efendimüz Ḥażretlerinüñ ile A, Efendimüz Ḥażretleriyle Ö, Efendi Ḥażretleriyle T, USA
[6] *Bāḳī eyyām-ı saʿādet bād*: *Bāḳī* Ö, T, USA: *Bâkî, saadet günleri olsun.*
[7] H 77a, N 102a, Ö 114a, T 97a, USA 85a: *Başlık* A: Muʿīd Aḥmed Efendi Diyār-ı Bekr Ḳażāsına İbtilāsında İken Gönderilmişdür N
[8] Fażīletlü, ḥaḳīḳatlü, rifʿatlü: Fażīletlü, ḥaḳīḳatlü A
[9] dīrīn: dīn A
[10] hem-reng-i: -A, همريك T
[11] meclis-i: nādī-i Ö
[12] bī-resmāne: bī-resīmāne H, N
[13] bī-tekellüfāne: tekellüfāne A
[14] ihdāsı ile lāzıme-i: ihdāsıyla lāzıme-i A, ihdāsı ile Ö
[15] nāzükterleri: nāzükterīnleri A, Ö
[16] cānibinden: cānibden A

ümīdiyle[1] peyk-i ḫayālümüz, istiḳbāl itdükçe[2] tehī(18)-dest ʿavdet itdüklerinden [N 102b] ġayrı gümrükçiler[3] peyk-i ḫayālümüzi, raḳīb ṣūretinde[4] (19) istiḳbāl itmege[5] müʾeddī olmadadur. Cenābuñuz, Diyār-ı Bekr gibi ḳarīb maḥalde bulunduġuñuz [A 93a] (1) taḳrībi ile heftede bir mektūbuñuz[6] vürūdı meʾmūl iken bu muʿāmele-i iştiyāḳ (2) kendi mīzān-ı iştiyāḳumuzla[7] bu minvāl üzre muvāzene olınurken [T 97b] ḫilāf-ı (3) meʾmūl vażʿ-ı teġāfül-gūneñüze[8] bir maʿnā virmemişüzdür. Ez-cümle, meşāġil-i umūr-ı meşrūʿa (4) ve cūşiş-i mecārī-i maḥṣūlāt ġāʾileleri, māniʿ[9] olmaḳ mülāḥẓaları ḫāṭıra (5) gelür. Ammā ṭarafumuzda olan şevḳümüze, bu māddeler tercīḥ olınmaḳ ḫāṭıra gelmez. Siz(6)den ecānib gibi hediyye ümīdi, ber-ṭaraf olduğı maʿlūmuñuzdur. Mertebe-i (7) ʿaliyye-i mevleviyyete[10], māniʿ-i tenezzül-i ḳalb-i şerīf olmanuñ daḫı vaḳti yoḳ. Zīrā el-ḥamdu li'llāhi[11] (8) teʿālā, Mıṣr u Baġdād u Erżurūm[12] u Şām'dan vüzerā-yı ʿālī-şān bile bu dāʿīleri (9) ṭarafından mekātīb-i ʿināyet ü[13] iltifāt ḳaṭʿın tecvīz itdükleri yoḳdur. Ṭrabuzon[14] (10) gibi mesāfeden Fāʾiḳ Efendi birāderüñüz şimdiye dek üç defʿa mektūbı gelüpde (11) cenābuñuzuñ[15] birden ziyāde gelmedi. [N 103a] El-ḥaḳ, maḥall-i[16] taʿaccüb ü taṣavvurımuza muṭābıḳdur. (12) Bir miḳdār bī-dimāġlıġuñuza ve bir miḳdār[17] taʿbīr tedārikinde ẓuhūr idecek (13) telāşuñuza ḥaml olınmadan[18] ġayrı bir vecih

[1] ḳavāfilden mektūb ümīdiyle: ḳavāfileden mektūb ümīdiyle A, ḳāfileden mektūb ümīdiyle N, ḳavāfilden mektūb ümīd ile T
[2] itdükçe: itmekle N
[3] gümrükçiler: کمچیلر A
[4] ṣūretinde: ṣūretle A
[5] itmege: itdükçe N
[6] mektūbuñuz: mektūb N
[7] iştiyāḳumuzla: iştiyāḳumuz ile A, T, USA
[8] teġāfül-gūneñüze: teġāfül göz göre H, teġāfül gūna göre T
[9] māniʿ: -T, -N
[10] mevleviyyete: mevleviyyet A, N, Ö
[11] el-ḥamdu li'llāhi: bi-ḥamdi'llāhi Ö
[12] Erżurūm: ʿArż-ı Rūm A, Ö
[13] mekātīb-i ʿināyet ü: mekātib-i ʿināyet ü A, mekātib-i ʿināyet T, USA
[14] Ṭrabuzon: Ṭrabzān A
[15] birāderüñüz şimdiye … mektūbı gelübde cenābuñuzuñ: birāderüñüzüñ şimdiye dek üç defʿa mektūbı gelüp cenābuñuzuñ A, birāderüñüzüñ N, birāderüñüzüñ şimdiye dek üç defʿa mektūbı gelübde cenābuñuzuñ Ö
[16] gelmedi, el-ḥaḳ, maḥall-i: gelmedi, ancaḳ maḥall-i A, gelmedügi el-ḥaḳ, maḥall-i Ö, gelmedügi el-ḥaḳ T, gelmedügi el-ḥaḳ, maḥall-i USA
[17] miḳdār: miḳdārı A
[18] olınmadan: olınmadadur N

bulamamışuzdur[1]. Ḫoş şimdi, in-şāʾa'llāhu (14) teʿālā, baʿde'l-infiṣāl[2] bu ṭarafa[3] uġramañuz ümīdiyle tesliyet bulmadayuz. Diyār-ı Bekr'e (15) ʿāzim ḳāfileden nāme-resān-ı dāʿīlerine mülāḳī olup bir muḫtaṣār varaḳa taḥrīrine (16) dek güç ile[4] teʾḫīr itdirilmegin böyle bī-tekellüfāne taḥrīre[5] irtikāb olınmışdur. [T 98a] (17) باقى ايّام فضيلت متمادى باد *Bāḳī eyyām-ı fażīlet mütemādī bād*[6].

139. Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Mühürdārı Kör ʿAlī Aġā'ya İnşāʾ-i Pesendīdesidür[7]

(19) Saʿādetlü, mekremetlü, ḥaḳīḳatlü[8], nūr-ı dīdem, oġlum, cānum, ʿazīzüm! Sābıkān bizüm ketḫüdālıġumuz[9] gibi [A 93b] (1) hem aġā ve[10] hem efendi ḥażretlerinüñ hem-sāye-i baḥr-ı ḥaḳīḳat ve hem-āġūş-ı sāḥil-i maʿrifet olan (2) meclis-i ünsā-üns-i vefā-siriştleri[11], tekrīmāt-ı resmiyyesüz sūz-ı derūn ile eyyām-ı ṣıyāmda (3) emvāc-ı enfās-ı ṭayyibe-i rūzedārāndan[12] [N 103b] bīrūn daʿavāt-ı gerdūn-şikāf (4) ve şebāngāh-ı māh-ı rūzede[13], mecāmiʿ-i İslām'da çehre-fürūz-ı iştiʿāl[14] olan ḳanādīl-i (5) āteşīn-ruḫsārdan efzūn taḥiyyat-ı ḫulūṣ-ı ittiṣāf niṣārı[15], tebrīk-i eyyām-ı (6) şerīf ve pursiş-i ḫāṭır-ı laṭīfleriyle tezyīl[16] ü tetmīm olınur. Hemvāre şām-ı (7) rūze gibi ġarīḳ-i niʿmet ü ʿāfiyet ve ṣubḥ-ı

---

[1] bulamamışuzdur: bulmamışuzdur H, N
[2] baʿde'l-infiṣāl: baʿde'l-infiṣām N
[3] ṭarafa: ṭarafda N
[4] taḥrīrine dek güç ile: taḥrīrine dek güç-ile N, T, USA, taḥrīr idinceye dek güçle Ö
[5] taḥrīre: taḥrīr A, H, N, Ö, USA
[6] *Bāḳī eyyām-ı fażīlet mütemādī bād*: *Bāḳī eyyām-ı ʿizzet bād* A, *Bāḳī eyyām bād* H, -N, *Bāḳī hemvāre eyyām-ı fażīlet dāʾim bād* Ö, -USA: *Bâkî, fazilet günleri devamlı olsun.*
[7] H 77b, N 103a, Ö 115a, T 98a, USA 85b: *Başlık* H: -Ö, Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Mühürdārı Kör Aġā'ya İnşā-yı Pesendīdesidür USA
[8] saʿādetlü, mekremetlü, ḥaḳīḳatlü: saʿādetlü, mekremetlü T, USA
[9] bizüm ketḫüdālıġumuz: biz ketḫudā A
[10] ve: -A, -N
[11] olan meclis-i ünsā-üns-i vefā-siriştleri: meclis-i ünsā-üns-i vefā-siriştleri A, N, mecālis-i ünsā-üns-i vefā-siriştleri H, meclis-i ünsā-üns-i vefā-siriştlerin T, USA
[12] rūzedārāndan: روزه درانذن H, USA
[13] rūzede: rūzde N, Ö, USA
[14] iştiʿāl: iştiġāl A, H, N, T, USA
[15] ittiṣāf niṣārı: inṣāf niṣārı H, N, USA
[16] laṭīfleriyle tezyīl: laṭīfleri ile tezyīn A, laṭīfleri ile tezyīl N, laṭīfleriyle tezlīl T, USA

ʿīdāsā cūşiş-geh-i neşāṭ u refāhiyyet (8) olasız. Peyām-ı meserret-bāḫşā-yı ʿāfiyetleri[1] mutażammın nemīḳa-i ḫāṭır-güşāları ġurre-i Şevvāl (9) gibi nigeh-güẕār-ı çeşm-i intiẓār iken vuṣūl-ı müfāvaża-i[2] rengīn-meʾālleri sebeb-i şehr(10)-āyīn-i ḳalb-i ḥazīn olduġından ġayrı çend-rūz sābıḳan muḥāfıẓ-ı Erżurūm[3], (11) vezīr-i kerīmü'ş-şān, saʿādetlü, devletlü[4] İbrāhīm Pāşā Ḥażretlerinüñ Ḥabeşī-zāde (12) inşāsıyla bir nevāziş-nāme-i dil-ārāları vārid olup ḥikmeten bir şeb, aʿyān-ı (13) Ḥaleb'den [T 98b] ve ḥālā muḥāfıẓ-ı ḫıṭṭa-ı Şehbā saʿādetlü, ʿizzetlü, semāḥatlü, devletlü[5], vezīr-i bī-naẓīr, ʿaẓīmu(14)'l-ḳadr-i vālā-şān ḥażretlerinüñ etbāʿından muḫliṣ-ḫānemüzde çend nefer-i süḫan-dān-ı (15) daḳīḳa-şinās, ārāyiş-i ṣoḥbetümüz bulınmaġla taʿbīrāt-ı inşā-yı[6] Ḥabeşī'ye [N 104a] mānend-i ney (16) ü[7] mūsīḳār yek-zebān-ı taḥsīn olduḳları esnāda cenāb-ı şerīfüñüzüñ sünbülistān-ı (17) süṭūr-ı cūybār-ı ḫulūṣından[8] nümāyān benefşezār-ı naḳş-ı ḥurūfı[9], seḥāb-ı ṣıdḳ u[10] teveccühinden (18) sīr-āb[11], nāme-i müşgīn-niḳāb-ı rengīn-ḫiṭābları tevārüd idedüşüp (19) revāyiḥ-i mezāyā-yı nāzükterīn ile taʿṭīr-i meşāmm-ı demāġ-ı nuẓẓār itmekle bu ṭarafda[12] bī[A 94a] (1)-iḫtiyār gülbang-ı zemzeme-i istiḥsān-ı cenābuñuz ṭarafına taḥvīl eyledügi taṣarrufāt-ı ḥükm-i İlāhiyye[13] (2) ḥaml olınmışdur. Ḥamevī ʿAlī Efendi s̱enāverüñüzüñ[14] bu ṭarafda eyyām-ı iḳāmetlerinde anlarla (3) ve Ḫalīl Aġā ve Necīb Çelebi[15] s̱enāverlerüñüz ile eks̱er evḳātda[16] nemek-i şīrāze-i cemʿiyyetümüz, cenābuñuzuñ[17] ser-i rişte-i (4) maḥāmid-i evṣāf ve maḥāsin-i aḫlāḳı olduġı, cenābuñuzuñ daḫı mirʾāt-ı żamīrine ʿaks (5)

---

[1] ʿāfiyetleri: ʿāfiyetlerin T, N, Ö, USA
[2] müfāvaża-i: tefāvüża-i A
[3] muḥāfıẓ-ı Erżurūm: Erżurūm vālīsi Ö
[4] devletlü: -T, -USA
[5] saʿādetlü, ʿizzetlü, semāḥatlü, devletlü: ʿizzetlü, semāḥatlü, devletlü A, saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü Ö, -T, -USA, ʿizzetlü, semāḥatlü N
[6] bulınmaġla taʿbīrāt-ı inşā-yı: bulınmaġla taʿbīrāt-ı inşā-ı H, N, bulınmalarıyla taʿbīrāt-ı inşā-yı Ö
[7] ü: -T, -USA
[8] ḫulūṣından: ḫulūṣdan N, USA
[9] benefşezār-ı naḳş-ı ḥurūfı: naḳş-ı ḥurūfı A, benefşezār-ı ḥurūfı H, USA, benefşezār-ı ḥurūf T
[10] u: -N, -T, -USA
[11] sīr-āb: tīz-āb USA
[12] demāġ-ı nuẓẓār itmekle bu ṭarafda: demāġ-ı niẓār itmege bu ṭarafda A, niẓār itmekle H
[13] İlāhiyye: İlāhīye A, Ö
[14] s̱enāverüñüzüñ: s̱enāverlerüñüzüñ Ö
[15] s̱enāverüñüzüñ bu ṭarafda eyyām-ı iḳāmetlerinde anlarla ve Ḫalīl Aġā ve Necīb Çelebi: -N, -T, -USA
[16] s̱enāverlerüñüz ile eks̱er evḳātda: s̱enāverlerüñüz ile eks̱er evḳāt N, Ö, s̱enāverüñüz ile eks̱er evḳātda T, USA
[17] cenābuñuzuñ: -A

olacağı[1] cezm-gerde-i yaḳīnümüzdür. ʿAlī Efendi muḫlişüñüzüñ ticāret-i[2] tenāvül-i rūzesi (6) ile çend-rūz muḳaddem cānib-i āsitān-ı devlete reh-gerde-i ʿazīmet olmağın[3] ḳıṭʿa-i (7) rengīn-meʾāl-i ġarībeyi[4], cenābuñuz lisānından ḳarīben anlara taḥrīr ve irsāl mültezem-i (8) ʿuhde-i taṣmīmdür. باقى ابواب اميد كشاده و اسباب عيد اماده باد *Bāḳī ebvāb-ı umīd [T 99a] guşāde ve esbāb-ı ʿīd āmāde*[5] *bād.* بربّ العباد *Bi-rabbi'l-ʿibād*[6].

140. Şeyḫü'l-islām Ḥażretlerine Nüviştedür[7]

(10) Ḥażretlerinüñ āsmān-ı nühümden bülendter ve riyāż-ı ḫuldden aṣfā vü enver[8] olan nādī-i (11) ʿaẓīmü'ş-şān ve mevḳiʿ-i[9] menbaʿ-ı vesīʿü'l-erkānlarına[10] şāyān envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı (12) kāmile ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı şāmile ile zīver-i gūş-ı icābet olmağa muvāfıḳ ferāʾid-i (13) daʿavāt-ı nā-süfte ve ārāyiş-i ʿarāʾis-i[11] ṣadāḳat olmağa[12] lāyıḳ mervārīd-i taḥiyyāt-ı (14) nā-güfte nis̱ār olınduḳdan ṣoñra ʿarża-dāşt-ı[13] dāʿī-i dīrīn ve s̱enāver-i pīşīnleri[14] (15) budur ki, benüm cānum, efendüm[15], ḳatı çoḳ müddetden berü[16] çeşm-dūz-ı ufḳ-ı intiẓār ve ṣubḥ-ı ṭulūʿa ümīd(16)vār olduğumuz ḫūrşīd-i ümīdümüz dıraḫşān ve devāʾir-i āfāḳa[17] nūr-efşān olup (17) bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[18], ber-ḥaseb-i ārzū-yı devlet[19]-ḫᵛāhān-ı ḫayr-endīş mesned-i bülend-i fetvā-yı (18) ẕāt-ı bī-naẓīrleri ile ārāyiş, ṣadr-ı

---

[1] olacağı: olıcağı N
[2] muḫlişüñüzüñ ticāret-i: muḫlişüñüzüñ tecārib-i Ö, muḫlişüñüz ticāret-i T, USA
[3] olmağın: -N
[4] ġarībeyi: ġarībe-i T, USA
[5] güşāde ve esbāb-ı ʿīd āmāde: güşād A: *İfadenin manası: Bâkî, ümit kapıları açık ve bayram (neşesini yaşatacak) sebepleri hazır olsun.*
[6] *Bi-rabbi'l-ʿibād:* -A, -N, -Ö: *Kulların Rabbi(nin inayeti) ile*; *Bi-rabbi'l-ʿubbād: Kulların rabbine.*
[7] H 78b, Ö 116a, T 99a, USA 86b: *Başlık* A: Mesned-ārā-yı Fetvā Olan Ṣādıḳ Efendi Ḥażretlerine T, USA
[8] enver: envār A, USA
[9] mevḳiʿ-i: refīʿ-i A
[10] vesīʿü'l-erkānlarına: vesīʿü'l-erkānları ṣavbına A
[11] ārāyiş-i ʿarāʾis-i: ārīş-i ġarāʾis-i A, H, T, USA
[12] muvāfıḳ ferāʾid-i daʿavāt-ı nā-süfte ve ārīş-i ʿarāʾis-i ṣadāḳat olmağa: -T, -USA
[13] olınduḳdan ṣoñra ʿarża-dāşt-ı: olınduḳdan ṣoñra ʿarża H
[14] pīşīnleri: ber-nişīnleri A
[15] cānum efendüm: cānum A, T, efendüm Ö, -H, -USA
[16] berü: beri H, T, USA
[17] āfāḳa: āfāḳ H
[18] *Hamd Allah tealayadır.*
[19] ber-ḥaseb-i ārzū-yı devlet: pür-ḥaseb-i ārzū-yı dil- H, mūcib-i ārzū-yı devlet T, USA

refīʿü'l-ḳadr-ı meşīḫat-ı İslāmiyye vücūd-ı nādirü(19)'l-ʿadīlleri ile kesb-i derece-i ʿulyā eyledügi āvāzesi, sāmiʿamuzı numūne-i [A 94b] (1) dervāze-i bihişt itmekle bu müjde-i ʿuẓmā ve beşāret-i kübrā ḳudūmına ḳaṭarāt-ı sirişk-i (2) meserret[1] rīzān ve aġnām-ı ġumūm ve endūh ḳurbān[2] ḳılınmışdur. ʿİnāyetlü, semāḥatlü[3] sulṭānum ḥażretlerinüñ (3) duʿācısı bī-şümār[4] ve ümīdvār-ı [T 99b] ʿināyet ü iḥsānları hezārān ü hezār ammā[5] bu (4) dāʿīleri cümleden aḳdem va'llāhu aʿlem[6] sulṭānumuñ daḫı niyyet ü ḥimāyet ü[7] ʿināyetlerinde (5) sāʾirden ehemm ü elzem olduġuna iʿtiḳād-ı ṣādıḳānemüz müstaḥkem olmaġın kemāl-i şevḳ (6) ü iḫlāṣ ile binā-yı rāsiḫü'l-erkān-ı ʿömr-ü devletleri metīn ve sāye-i[8] cenāḥ-ı ḥimāyet (7) ü ʿināyetleri bizüm gibi devām-ḫᵛāhān-ı iḳbāl-i saʿādetüñüz mübīn olmaları duʿāları (8) vaẓīfe-i mültezime-i evḳāt-ı şebān-rūz[9] olduġuna binā-yı[10] żamīr-i enverüñüz eṣdaḳ-ı (9) şuhūddur.

141. Vezīr-i Aʿẓam Teberdār Meḥmed Pāşā Ketḫüdāsı Kel Yūsuf Efendi'ye ve Ḳapucı-başı ʿOs̱mān Ketḫüdā Cenāblarına ʿUbūdiyyet-nāme[11]

(11) Saʿādetlü, mekremetlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü[12] nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz-i mükerrem, aġā-yı ʿālī-şān[13] (12) oġlum ḥażretlerinüñ ḥużūr-ı saʿādet-ās̱ār-ı bülend-ʿayārları[14] ṣavbına, envāʿ-ı (13) taʿẓīmāt-ı müştāḳāne ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı münceẕibāne

[1] ḳaṭarāt-ı sirişk-i meserret: fıṭrāt-ı sirişk-i meserret AT, ḳaṭarāt-ı sirişk-i ḥasret Ö
[2] ḳurbān: ḳārbān A, H
[3] semāḥatlü: -A, -T, -USA
[4] bī-şümār: pīşgāh A
[5] hezārān ü hezār ammā: hezārān hezār ammā A, H, USA, hezārān ü hezār T, USA
[6] ve Allāhu aʿlem: ve T, -USA
[7] daḫı niyyet ü ḥimāyet ü: niyyet ü ḥimāyet T, USA
[8] sāye-i: sāʾir A, H, T, USA
[9] şebān-rūz: şebān-rūze A, Ö
[10] binā-yı: bināʾ-i A, -T, -USA
[11] H 79a, N 104b, Ö 116b, T 99b, USA 87a: *Başlık* A: Vezīr-i Aʿẓam Teberdār Meḥmed Pāşā Ketḫüdāsı ve Kel Yūsuf Efendi Ḳurabāsı ʿOs̱mān Ketḫüdā Cenāblarına ʿUbūdiyyet-nāmesidür Ö
[12] Saʿādetlü, mekremetlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü: Saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü A, N, Ö, Saʿādetlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü T, USA
[13] ʿālī-şān: zī-şānum A
[14] ʿayārları: ʿayārı USA

ile daʿavāt-ı (14) icābet-peyvend[1] ve taḥiyyāt-ı rūḥānī-pesend nis̱ārı[2] żımnında mübārek (15) ḫāṭır-ı ḫaṭīr-i mekārim-semīrleri tefaḥḥuṣı[3] taḳdīm olınur. Hemvāre viḳāyetü'l-emn-i[4] (16) ḥıfẓ-ı Bārī'de kām-bīn ü kām-rān[5] olasız. Benüm nūr-ı dīdem, saʿādetlü, (17) devletlü[6] aġā-yı kerīmü'ş-şān oġlum[7] ḥażretleri! İnḳılāb-ı dolāb-ı felek(18) eczā-yı ʿālemi, ʿala'l-ḫuṣūṣ, efrād-ı nevʿ-i Benī Ādem'i [T 100a] gāh pest ve gāh bülend (19) ve gāh tehī ve[8] gāḥ sūdmend idegeldügi meşhūd-ı ẕihn-i derrākūñüzdür. Ḥükemā [A 95a] (1) ve ʿulemā, istifrāġ-ı imtilā-yı[9] devleti, ṭūl-i ḥayāta[10] şerbet-i ṣāfī ʿadd (2) eylemişdür[11] ve rifʿat-i ātiyeye[12] devā-yı nāfiʿ idügi muḥaḳḳaḳdur. Bi-ḥamdi'llāh, (3) berzaḫ-ı miḥneti[13] [N 105a] ʿubūr idüp feżā-yı vüsʿat-ābād-ı[14] rifʿat ü niʿmete (4) vażʿ-ı ḳadem eyledügin in-şāʾa'llāhu teʿālā[15], baʿde'l-yevm eyyām-ı sālifemüzden efzūn[16] dere(5)cāt-ı rifʿat ü[17] devlete elṭāf-ı İlāhiyyeden telāḳī-i[18] mükāfāt ẓuhūrı (6) emr-i muḥaḳḳaḳdur. Benüm nūr-ı dīdem, sulṭānum cenābuñuzuñ[19] ġam u sürūrında[20] müşterek idügümüz (7) Ḥaḳḳ'a ʿıyāndür, ḳalb-i şerīfüñüz[21] buña şāhid-i sādıḳdur[22]. Bā-ḫuṣūṣ, devleltü, saʿādetlü[23], (8) āṣaf-ı ṣāf-derūn ḥażretleri, bu ṭarafa teşrīf buyurduḳları günden (9) berü[24] eẕkār-ı cemīleñüzden ḫālī[1] bir

---

[1] icābet-peyvend: icābet-peyvende A
[2] pesend nis̱ārı: pesende nis̱ārı A, pesend Ö
[3] ḫaṭīr-i mekārim-semīrleri tefaḥḥuṣı: ḫaṭīr-i mekārim-semīrleri tefaḥḥuṣ u A, N, USA, ḫaṭīr-i mekārim-siyerleri tefaḥḥuṣ u H, mekārim-semīrleri tefaḥḥuṣ u T
[4] viḳāyete'l-emn-i: viḳāye-i el-emn-i A, N
[5] kām-rān: kām-rānī N
[6] devletlü: -T, -USA
[7] oġlum: -T, -USA
[8] ve: -T
[9] imtilā-yı: ibtilā-yı A, H, T, USA, ibtilā-ı N
[10] ḥayāta: ḥayāt N
[11] eylemişdür: eylemişlerdür A, itmişlerdür Ö
[12] rifʿat-i ātiyeye: rifʿat-i āyīneye A, rifʿat ise āyīne-i H, rifʿat-i āyīne-i N, rifʿat ise T, USA
[13] miḥneti: miḥnet Ö
[14] feżā-yı vüsʿat-ābād-ı: ḳażā-yı vüsʿat-ābād ve H, N, ḳażā-yı vüsʿat-ābād-ı T
[15] eyledügin in-şāʾa'llāhu teʿālā: eylediñüz in-şāʾa'llāhu A, eylediñüz in-şāʾa'llāhu teʿālā N, Ö
[16] sālifemüzden efzūn: sālifemüzden A, sālifeden efzūn N, Ö, T, USA
[17] ü: -Ö
[18] telāḳī-i: telāḳī ve A, H, N, T, USA
[19] nūr-ı dīdem, sulṭānum cenābuñuzuñ: nūr-ı dīdem cenābuñuzuñ A, N, Ö, sulṭānum cenābuñuz T, USA
[20] sürūrında: sürūrından A, H, N, T, USA
[21] ġam u sürūrından … … ḳalb-i şerīfüñüz: -T, -USA
[22] buña şāhid-i sādıḳdur: şāhid-i sādıḳdur A, buña şāhid-i sadaḳdur N, T, USA
[23] devleltü, saʿādetlü: devleltü Ö, T, USA
[24] buyurduḳları günden berü: buyurduḳları günden beri A, H, buyurduḳlarından berü T, USA

meclis güẕār itmeyüp cenāb-ı (10) şerīfüñüze olan ʿalāḳa-i ṣādıḳāneleri, zebān-ı[2] ḳalemle edā mertebe(11)sinden bīrūndur. Cenābuñuzuñ fikrini[3] kendi umūrlarına taḳdīm ü tercīḥ (12) buyurduḳları muḥaḳḳaḳdur. Ḥattā ibtidā, Ḥaleb'e teşrīfleri gün istiḳbāllerine[4] (13) şitābān olduġumuzda ibtidā-yı[5] mülāḳātumuzda yedek bir siyāh bār-gīr(14)lerin zīr-i rān-ı peder-i nā-tüvāna[6] ikrāmen keşīde buyurup lisānen ʿOs̱mān Aġā (15) oġlumuzuñ bizde mühim[7] yādigārlarından [N 105b] bu ḳaldı. Sizüñ süvār olmañuz, anlaruñ (16) daẖı rıżā-yı ẖāṭırını isticlāb[8] itmekdür, diyü es̱nā-yı taḳrīrlerinde[9] [T 100b] çeşm-i ḥaḳīḳat(17)-bīnlerinden ḳaṭarāt-ı eşk-i firāḳ[10] tereşşuḥ itmegin bu pederüñüze daẖı sirāyet (18) idüp bī-iẖtiyār ikimüz daẖı giryān olmışuzdur. Cenāb-ı Ḥaḳ[11], anları da ve (19) sizi de muʿammer eyleye. Āmīn[12]. Cenāb-ı fettāḥ-ı mefāliḳ-i umūr[13], żamīr-i enverüñüzi ṣuver-i [A 95b] (1) dil-ẖᵛāh ile leb-rīz-i sürūr eyleye! Bundan aḳdem mekārim-i ʿaliyyelerinden niyāzmend (2) olduġumuz[14] seḥāb-ı ḳaṭre-zen-i merām ufḳ-ı Şehbā'dan dıraẖşān olup (3) Meḥmed Aġā ḳuluñuza[15] lisānen sipāriş ve bu ṭarafa iḥāle buyurılmaġla saʿādetlü, devletlü (4) Meḥmed[16]

---

[1] cemīleñüzden ẖālī: ḥamīdeñüzden ẖālī A, cemīlüñüzden ẖālī H, N, cemīleden T, cemīleden ẖālī USA
[2] ṣādıḳāneleri, zebān-ı: ṣādıḳāneleri, ziyāde A, ṣıdḳları, zebān-ı N
[3] fikrini: fikri A, H, N, T, USA
[4] istiḳbāllerine: istiḳbālleri A
[5] ibtidā-yı: ibtidā-ı A, N, T, USA
[6] bār-gīrlerin zīr-i rān-ı peder-i nā-tüvāna: bār-gīrlerin zīr-i rān-ı peder-i nā-tüvān A, bār-gīrlerin zīr-i peder-i nā-tüvāna H, bār-gīrlerinden zīverān-ı peder-i nā-tüvāna T, bār-gīrlerinden zīr-i rān-ı peder-i nā-tüvāna USA
[7] aġā oġlumuzuñ bizde mühim: aġā oġluñuzuñ bizde H, aġānuñ bizde N, aġā oġluñuzuñ bizde mühim Ö, aġā oġlumuzuñ bizde T, USA
[8] rıżā-yı ẖāṭırını isticlāb: rıżā-yı ẖāṭırlarını isticlāb H, rıżā-yı ḥālini isticlāb T, rıżā-yı ḥālini USA
[9] es̱nā-yı taḳrīrlerinde: es̱nā-yı tarīḳlerinde H, Ö, es̱nāʾ-i taḳrīrinde N
[10] -bīnlerinden ḳaṭarāt-ı eşk-i firāḳ: -bīnlerinden fıṭrāt-ı eşk-i firāḳ A, -bīnlerinden fıṭrāt-ı eşk-i firāḳı H, N, -bīnlerinde fıṭrāt-ı eşk-i firāḳı T, USA
[11] Ḥaḳ: Fettāḥ-ı mefāliḳ N
[12] Cenāb-ı Ḥaḳ, anları da ve sizi de muʿammer eyleye. Āmīn: Cenāb-ı Ḥaḳ, anları-da sizi-de muʿammer eyleye. Āmīn A, N, -Ö, Cenāb-ı Ḥaḳ, anları-da ve sizi-de muʿammer eyleye T, USA
[13] fettāḥ-ı mefāliḳ-i umūr: Ḥaḳḳ N
[14] olduġumuz: olduġumuz Ö
[15] ḳuluñuza: ḳuluñuz A
[16] devletlü Meḥmed: devletlü N, Meḥmed T, USA

Pāşā Ḥażretleri s̱enāverüñüze[1] bu muʿāmele-i müttehịdāne[2] ve yek-cihetāne-i[3] ve bī-tekellüfāne(5)lerinden[4] ziyāde memnūn u maḥẓūẓlardur, bāḳī[5].

142. Vezīr-i Aʿẓam Gürcī Süleymān Pāşā Ḥażretlerinüñ Mührdārına[6]

(7) Maʿrifetlü, ḥaḳīḳatlü, necābetlü oġlum, cānum mühürdār aġā ḥażretlerinüñ ḥużūr-ı nezāket(8)-nümā ve leṭāfet-intimālarına, şevḳ-i tām ve incizāb-ı muḥabbet-fercām ile cenābuñuza (9) vuṣūlden muḳaddem cerīde-i ḳabūle mesṭūr olan daʿavāt-ı muḥabbet-engīz (10) ve ṣaḥīfe-i sāmiʿañuzdan evvel āvīze-i gūş-ı ḳudsiyān olmaġa (11) sezā taḥiyyāt-ı leṭāfet-āmīz ihdāsı, pursiş-i ḫāṭıruñuz ile[7] tezyīl siyāḳında (12) inhā-kerde-i pederī budur ki, benüm cānum el-ḥaḳ, cenābuñuza[8] olan ʿalāḳa-i derūnumuzuñ[9] [T 101a] (13) şuhūdı arasında yine cenābuñuzdan eṣdaḳ ve edā-yı şehādet-i (14) iḫlāṣumuza cümleden cenābuñuza elyaḳ[10] olduġı imżā-kerde-i ḫāṭır-ı hevesnāküñüz(15)dür. Muḳteżā-yı ḫulūṣuñūzuñ[11] teʾs̱īrātından nāşī bir ḥālet-i ġarībe-i ittifāḳiyye (16) vāḳıʿ olmaġın taḥrīri münāsib görildi. Ḫulāṣa-i maḳāl budur ki, Ḥamevī ʿAlī Efendi (17) oġlumuz ile muḫliṣ-ḫānede hem-zānū-yı[12] mücāleset-i ṣoḥbet olduġumuz ḥālde (18) devletlü, saʿādetlü[13], āṣaf-ı kerīmü'ş-şān, vezīr-i memdūḥü'l-ḫıṣāl Süleymān Pāşā (19) Ḥażretlerinüñ maḥāmid-i evṣāf-ı ʿaliyye ve maḥāsin-i aḫlāḳ-ı seniyyeleri müẕākeresi, [A 96a] (1) ārāyiş-i evḳātumuz olup bu siyāḳda cenābuñuzuñ ẕikr-i cemīlleri daḫı metn-i ṣoḥbet-i (2) meclise ḥāşiye ve[14]

---

[1] s̱enāverüñüze: s̱enāverüñüz A, N, Ö
[2] müttehịdāne: müncezibāne N, mütteḫiẕāne H, Ö
[3] yek-cihetāne-i: yek-cihetānelerinden A,U, yek-cihānelerinden H, N, yek-cihānlarından T
[4] ve bī-tekellüfānelerinden: -N, -T, -USA
[5] memnūn u maḥẓūẓlardur, bāḳī: memnūn, bāḳī A, memnūnlardur N, memnūnlardur, bākī Ö
[6] H 80a-H 119b, Ö 117b, T 100b, USA 88a: *Başlık* T, USA: Gürcī Süleymān, Vezīr-i Aʿẓam Süleymān Pāşā Ḥażretlerinüñ Mühürdārına H
[7] ḫāṭıruñuz ile: ḫāṭıruñuzla A
[8] el-ḥaḳ, cenābuñuza: ancaḳ cenābuñuz A
[9] derūnumuzuñ: derūnumuz H
[10] iḫlāṣumuza cümleden cenābuñuza elyaḳ: iḫlāṣumuza cümleden cenābuñuz elyaḳ A, H, iḫlāṣumuza cümleden cenābuñuz esbaḳ Ö, iḫlāṣumuz cümleden cenābuñuza elyaḳ T, USA
[11] ḫulūṣuñūzuñ: ḫulūṣuñūz USA
[12] -ḫānede hem-zānū-yı: -ḫānede hem-zānū H, -ḫānemüzde hem-zānū-yı Ö
[13] saʿādetlü: -T, -USA
[14] ḥāşiye ve: ḥāşiyedür H, T, USA

ḫᵛān-ı niʿmete ṣalata menzilesinde taʿbīr[1] olınup ʿala'l-ḫuṣūṣ, (3) ḥālā āṣaf-ı ʿālī-şān, vezīr-i āṣaf-nişān, ʿālimterīn-i vüzerā-yı enām[2] ve (4) fāżılterīn-i destūr-ı kerem[3]; fażīletlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, semāḥatlü[4] ḳāʾim-maḳām-ı (5) maʿālī-ittisām, Silaḥdār[5] ʿAlī Pāşā يسر الله ما يريد وما يشأ *yessera'llāhu mā-yurīdu ve mā-yeşāʾu*, ḥażretleri[6] daḫı ārāyiş-i (6) zīr-i ḳubbe-i dīvān-ı saʿādet[7] olmaġın beynlerinde eks̱er eyyām ü leyālde[8] şīrāze-i (7) soḥbet ü ülfet münʿaḳid[9] olduḳça cenābuñuza rūz-ı ʿīd ve leyle-i Ḳadr mertebe(8)leri nümāyān olup iki gülistān-ı muṭarrā beyninde nesīm-i çāpük-ḫīz mes̱ābe(9)sinde pūyān[10] ve iki ṣaḥīfe miyānında olan engüşt-i [T 101b] işāret (10) menzilesinde cünbān itdügüñüz[11] müẕākereleri dermiyān ve pīçīde-i ser-engüşt-i (11) zebān ḳılınduġı es̱nāda ḥikmet-i Bārī nemīḳa-i ḫulūṣ-āmīzüñüz vuṣūl bulup (12) mefhūm-ı meserret-lüzūmında[12] tamām ḳālıb-ı taṣavvurumuza[13] muṭābıḳ iki düstūr-ı (13) kerīmü'ş-şānuñ mücāleset ü müʾānesetleri ve[14] es̱nā-yı ṣoḥbetlerinde bu dāʿīlerin (14) zebān-güẕār-ı ʿināyet buyurduḳları, taḥrīr ve tebşīr olınmaġla intihā-yı[15] merātib-i (15) sürūra nāʾil olup duʿā-yı ʿömr-ü devletlerine müceddeden[16] şürūʿ olınduġından ġayrı cenābuñuza[17] (16) ḳarīben neşʾe-i[18] kerāmet daḫı müyesser[19] olduġına taʿaccüb ü istiġrāb olınmışdur. (17) Bizüm ʿayniyle müẕākeremüzi

---

[1] taʿbīr: taʿbiye A, H, Ö

[2] āṣaf-nişān, ʿālimterīn-i vüzerā-yı enām: āṣaf-ı şān, ʿālīterīn-i vüzerā-yı enām Ö, āṣaf-nişān, ʿālimterīn-i vüzerā-yı eyyām T, USA

[3] kerem: ekrem A

[4] fażīletlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, semāḥatlü: fażīletlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü A, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, semāḥatlü T, USA

[5] ḳāʾim-maḳām-ı maʿālī-ittisām, Silaḥdār: Silaḥdār ḳāʾim-maḳām-ı maʿālī-ittisām A, ḳāʾim-maḳām-ı maʿālī-ittisām Ö, ḳāʾim-maḳām-ı maʿālī-irtisām Silaḥdār T, USA

[6] *yessera'llāhu mā-yurīdu ve mā-yeşāʾu*, ḥażretleri: ḥażretlerinüñ T, USA: *Allah her ne istediyse onu ona kolay kılsın.*

[7] dīvān-ı saʿādet: dīvān-ı saʿādetlü A, saʿādet Ö

[8] leyālde: leyālīde A, Ö

[9] münʿaḳid: münʿaḳide A

[10] pūyān: pūyā T, USA

[11] itdügüñüz: eyledügüñüz Ö

[12] -lüzūmında: -lüzūmına Ö

[13] taṣavvurumuza: ḳuṣūrumuza T, USA

[14] müʾānesetleri ve: müʾānesetleri H, müʾānesleri ve USA

[15] intihā-yı: -H

[16] ʿömr-ü devletlerine müceddeden: ʿömr-ü devletleri edʿiyyesine müceddeden H

[17] olınduġından ġayrı cenābuñuza: olındı cenābuñuz A, olınduġından ġayrı cenābuñuz T, USA

[18] neşʾe-i: nüşte-i A, USA, neşme-i H

[19] müyesser: yine olduġına H

keşf ü taṣdīḳ itmek, ḳuvvet-i ḳudsiyyeden ġayrıya (18) ḥaml olınmayacaġı bedīhīdür. Lākin ġarībe budur ki, henüz mektūb-ı nezāket-üslūbuñuz elden[1] (19) düşmeyüp ve pes ü pīş ve ẓahr u baṭnına nigerān[2] iken ʿala'l-ḫuṣūṣ, mühr-i maʿkūsu[A 96b](1)'r-resm-i uʿcūbe-nümā ve taʿaccüb-fermānuñuza[3] ʿAlī Efendi pederüñüz ile envāʿ-ı maʿnālar virüp (2) ḥattā istiḫrāc-ı ḥurūf-ı maʿkūse-i maḳṭūʿası, muḳābele-i hezāra muḥtāc (3) olup bu siyāḳda niçe laṭīfeñüz[4] icrā olınurken "ʿAcabā āsitāne ṭarafına (4) ʿāzim kimesne var mıdur, bir laṭīfe-gūne mektūb[5] ile maḫdūma ḥarf(5)-endāzlıḳ[6] itsek." lafẓını, ʿalima'llāh, tamām edā itmemiş iken[7] nā-gāh nemīḳa[T 102a]-resān (6) Çūḳadār Ḫalīl Beg[8] mūze be-pā ve[9] tīr-keş be-miyān ẓuhūr idüp meger muḳaddemen (7) ʿAlī Efendi'ye buluşup[10] anlar mektūb taḥrīrine şurūʿ itmiş bulunup[11] lākin (8) bu pederüñüze ʿale'l-ʿacele, bu meveddet-nāmeyi taḥrīr idinceye[12] dek nıṣf-ı sāʿat (9) güç ile[13] tevḳīf olınmışdur. Müşārün ileyh[14] ḥażretlerine maḫṣūṣ duʿā-nāme (10) taḥrīrine müsāʿade-i vaḳt olmaduġından iblāġ-ı duʿāya vekāletüñüz (11) meʾmūldür. باقى عزّت افزون باد *Bāḳī ʿizzet efzūn bād*[15].

143. Erbāb-ı Devletden Birine Firistāde Olınmışdur[16]

(13) Ser-levḥa-i mecmūʿa-i mekārim ve dībāce-i cerīde-i maḫādīm, kevkeb-i ufḳ-ı cāh ü celāl ve[1] (14) neḳāve-i ḫānevāde-i[2] fażl u kemāl, nūr-ı bāṣıra-i iftiḫārum[3] ve ibtihācum,

---

[1] nezāket-üslūbuñuz elden: şerīfüñüz oldan A, şerīfüñüz elden Ö
[2] ü pīş ve ẓahr u baṭnına nigerān: ü pīş ve ẓahr u baṭna nigerān A, H, pīş ve ẓahr u baṭna tekrār T, USA
[3] -fermānuñuza: -fermāñuza A, Ö
[4] laṭīfeñüz: luṭfuñuz A, H, T, USA
[5] laṭīfe-gūne mektūb: laṭīf mektūb-ı gūne A
[6] ḥarf-endāzlıḳ: ḥurūf-endāzlıḳ Ö
[7] ʿalima'llāh, tamām edā itmemiş iken: ʿalima'llāh, edā itmemiş-iken Ö, ʿalima'llāh, tamām itmemiş iken T, tamām itmemiş iken USA
[8] beg: -A
[9] mūze be-pā ve: bendeñüz piyāde ve A, H, mūze be-pā Ö
[10] buluşup: bulışup Ö, T, USA
[11] bulunup: bulınup Ö
[12] idinceye: idince A
[13] güç ile: güçle Ö, güç-ile T, USA
[14] ileyh: ileyhümā Ö, USA
[15] meʾmūldür, bāḳī ʿ*izzet efzūn bād*: meʾmūldür. *Bāḳī ʿizzet dāʾim bād* Ö, mercūdur T, USA: *Bâkî, izzet artsın.*
[16] H 81a, Ö 119a, T 102a, USA 89a: *Başlık* A: Ṣūret-i Āḫer H, -Ö, -T, -USA

maḫdūm-ı ʿālī-şānum[4] (15) ḥażretlerinüñ hem-reng-i[5] nüsḫa-i bihişt olan nādī-i maʿālī-siriştlerine sezā (16) taʿẓīmāt-ı lāyıḳa ve tekrīmāt-ı mütevāfiḳa ile pīrāye-i ārāyiş-i icābet[6] olmaġa (17) şāyān[7], kālā-yı daʿavāt-ı icābet-peyvend[8] ve mühür[9]-zede-i gencīne-i ṣadāḳat (18) olmaġa çesbān, leʾālī-i melāʾik-pesend taḥiyyāt[10] ihdāsı, hem-dest-i (19) mirʾāt-ı ḫūrşīd olan ḫāṭır-ı ḫaṭīrleri pursişi ile teẕyīl ʿaḳībinde [A 97a] (1) ʿarża-dāşt-ı dil-teşne-i iḫlāṣları budur ki, şebān-rūz revzene-i çeşm ü[11] gūş, (2) vürūd-ı nesīm-i peyām-ı ʿāfiyetlerine güşāde iken elṭaf-ı[12] evḳātda maḥż-ı mekārim-i (3) fıṭrīlerinden nāşī firistāde buyurılan kerem-nāme-i behcet-fermāları [T 102b] vürūd(4)ı çemen-i pejmürde-i żamīri, ifāża-ı ṭarāvet-i tāze ile hem-hāl-i gülşen-serā-yı ḫuld-ı berīn (5) itmişdür, (beyt)[13];

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Ey nāme sen ol māh-liḳādan mı[14] gelürsin?

(6) Ey hüdhüd-i ümmīd Sabā'dan mı[15] gelürsin?

(neṡr[16]) mażmūnıyla dīde-i sürūra mālīde (7) ve dürer-i[17] duʿāları, silk-i tār-ı[18] enfāsa keşīde ḳılınmışdur. (beyt)[19];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(8) Baḳılsa yoḳ yine[1] mektūb yārdan ġayrı

---

[1] u celāl ve: u iclāl A, celāl H, u celāl T, USA, u celāl ve Ö
[2] ḫānevāde-i: خانوده A, T
[3] iftiḫārum: iftiḫār A, H, Ö
[4] ʿālī-şānum: ʿālī-şān H
[5] hem-reng-i: -H
[6] ārāyiş-i icābet: ʿarāʾis-i icābet H, Ö, ʿarāʾis-i iṣābet T, USA
[7] şāyān: çesbān H
[8] icābet-peyvend: icābet-peyvende A
[9] mühür: hem A, T
[10] melāʾik-pesend-i taḥiyyāt: taḥiyyāt-ı melāʾik-pesend Ö
[11] ü: -A
[12] elṭaf-ı: luṭf-ı A
[13] beyt: -A, -H, -Ö, - T
[14] māh-liḳādan mı: bāġ-ı vefādan-mı A, T, bāġ-ı vefādan mı H, USA
[15] Sabā'dan mı: Sabā'dan-mı A, Ö, T
[16] neṡr: -A, -H, -T, -USA
[17] ve dürer-i: ve verd-i H, T, ve vürūd-ı USA
[18] silk-i tār-ı: mülk-i A, mülk-i tār-ı H
[19] beyt: -A, -H, -Ö, - T

(9) Şemīm-i pīrehen-i Yūsuf'uñ viren ḫaberin[2]

(neşr[3]) bu sürūr żımnındaki (10) sitemden[4] cūşīdeter sirişk-i şevḳle Baba Boġazından mütevātir nesīm-i (11) enfāsla duʿā-yı ẕāt-ı saʿādet-meʾābların[5] nigāşte-i cerīde-i evḳāt (12) ḳılınmışdur. Benüm nūr-ı dīdem, ḥaḳ[6] budur ki, cenāb-ı maʿālī-niṣābla taḥṣīl-i rābıṭa-i üns (13) ü[7] ülfet ve kesb-i ʿalāḳa-i ḫulūṣ itdügümüz müddetden berü[8] bir vechile ṭaraf-ı şerīfüñüz(14)den[9] ferāmūş olınmamışdur. Ancaḳ bī-tābī-i pīrāneden[10] ġayrı ṭaraf-ı şerīfe (15) müteveccih kimesneye daḫı mülāḳī olamaduġumuzdan taḥrīr-i ḫulūṣ-nāmede[11] taḳṣīrümüz (16) muḥaḳḳaḳdur. باقى عمر مزيد باد *Bāḳī ʿömr mezīd bād*[12].

144. Fāʾiḳ Efendi Ṭarafına Nüviştedür[13]

(18) ʿİzzetlü, fażīletlü[14] birāder-i eʿazzüm, Fāʾiḳ Efendi Ḥażretlerinüñ meclis-i muḥteremlerine envāʿ-ı (19) iştiyāḳ u inciẕāb ile daʿavāt-ı müstecābe ve taḥiyyāt-ı[15] müsteṭābe iblāġı [A 97b] (1) żımnında[16] pursiş-i [N 106a] ḫāṭır-ı nāzükterleri mürāʿātıyla inhā-kerde-i [T 103a] muḫlişī[17] budur ki, ṭaraf-ı (2) aḥvālümüzden[18] istiḫbāra şitābān

---

[1] yine: -A
[2] ḫaberin: ḫaberüñ A, ḫayruñ H, ḫayrın T
[3] neşr: -A, -H, -T, -USA
[4] sitemden: şemmden H, Ö, T, USA
[5] saʿādet-meʾābların: saʿādetlerin T, saʿādet-meʾābları Ö
[6] ḥaḳḳ: -A
[7] -niṣābla taḥṣīl-i rābıṭa-i üns ü: -niṣāb ile taḥṣīl-i rābıṭa-i üns ü Ö, -niṣābla rābıṭa-i üns T, -niṣāb ile rābıṭa-i üns USA
[8] berü: beri A, T, USA
[9] şerīfüñüzden: şerīfüñüz H, Ö
[10] pīrāneden: pīrāne Ö
[11] -nāmede: نامده- H
[12] *Bāḳī ʿömr mezīd bād*: *bāḳī* A, -H, -T, *Bāḳī eyyām-ı saʿādet medīd bād* Ö, -USA: *Bâkî, ömr(ünüz) uzun olsun.*
[13] H 82a, N 105b, Ö 120a, T 102b, USA 90a: *Başlık* A: Fāʾiḳ Efendi Ṭarafına Ḫulūṣ-nāme-i Belāġat-üslūbdur T, USA
[14] fażīletlü: -T, -USA
[15] müstecābe ve taḥiyyāt-ı: -H
[16] żımnında: żımnda A
[17] maḫlaşı: maḫlaṣ A
[18] ṭaraf-ı aḥvālümüzden: ṭarafumuzdan N

olınursa[1] bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā[2] vücūdumuz, niʿam-ı ʿāfiyetle (3) muġtenim olup evḳāt-ı şebān-rūzumuz, ez̠kār-ı ḥamīdeñüz ile güz̠erān olmada(4)dur[3]. Benüm birāderüm, nāḳil-i muḥabbet-nāme[4] ḳadīmī dostumuz ʿizzetlü ʿAbdu'r-raḥīm[5] Beg s̠enākārları (5) ol ṭarafa[6] rāhī olmaġın in-şāʾa'llāhu teʿālā, vuṣūlinde mābeynüñüzde olan (6) ülfet-i ḳadīmeye[7] riʿāyeten düşen ḫuṣūṣında[8] muʿāvenet buyurasız. Ẓuhūra gelen (7) müsāʿade-i dostānuñuzdan[9] derūnī maḥẓūẓ oluruz. Kendüler ile[10] olan (8) ülfet ü muḥabbet, otuz yıllıḳ maʿlūmuñuzdur. Devletlü reʾīs efendi oğlumuz (9) ḥażretlerini, Allāh teʿālā, devletle muʿammer eyleye! Anlaruñ daḫı ḳadīmī bende-i kerem-dīdelerindendür. (10) Cenābuñuz muḳaddemen[11] Ḥaleb'de iken her bār "Āh[12], ʿAbdu'r-raḥīm Beg ele girer mi?" diyü ḥaḳḳında (11) sūz u güdāz[13] eyledüklerüñüzi bilürüm. Ẕātında ḫod efżal-i ümerā ve aʿlem-i mīrān-ı livā[14] (12) bir vücūd-ı fāżıl u mükerremdür. Eyālet ü[15] ḥükūmeti [N 106b] tefvīż[16] böyle ʿāḳil ü fāżıl kimesneye (13) şāyāndur. Hem taʿmīr-i bilāda[17] saʿy ider ve hem kendi[18] maʿmūr olur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, (14) ḥīn-i mülāḳātda, ḥaḳḳında ṣarf-ı maḳdūr idüp devletlü efendi oğlumuz[19] (15) ḥażretlerine daḫı maḫṣūṣ niyāzumuzı ʿarż[20] eyleyesüz. Bu maḳūle ehl-i istiʿdāda (16) dest-gīrlik, müstevcib-i[21] [T 103b] devlet-i dāreyn idügi

---

[1] istiḫbāra şitābān olınırsa: istiḫbār şitābān olınırsa A, istiḫbāra şitābān olursa N, istiḫbāra şitābān olınır ise Ö, istiḫbāra şitābān olur ise T, USA

[2] bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā: bi-ḥamdi'llāhi teʿālā A

[3] güz̠erān olmadadur: güz̠ārān olmadadur, siyyemā A, güz̠erān olmadadur, siyyemā N, Ö

[4] muḥabbet-nāme: duʿā-nāme T, USA

[5] ʿizzetlü ʿAbdu'r-raḥīm: ʿizzetlü er-Raḥīm A, ʿizzetlü ʿAbdu'r-raḥman N, ʿAbdu'r-raḥīm Ö

[6] s̠enākārları ol ṭarafa: s̠enāverleri ol ṭarafa A, s̠enākārları ol-ṭarafa Ö, T, USA

[7] ḳadīmeye: ḳadīmiyye N, T, USA

[8] ḫuṣūṣında: ḫuṣūṣ A

[9] dostānuñuzdan: dostāneñüzden Ö

[10] kendüler ile: kendülerle A, Ö

[11] cenābuñuz muḳaddemen: muḳaddemen cenābuñuz Ö

[12] āh: -A, -T, -USA

[13] sūz u güdāz: söz güz̠ār A, N, T, USA, söz ve güz̠ār H

[14] ḫod efżal-i ümerā ve aʿlem-i mīrān-ı livā: ḫod efżal-i emīr ve aʿlem-i emīrān-ı livā A, H, -N, ḫod efżal-i ümerā ve aʿlem-i emīrān-ı Ö

[15] ü: -A, -N, -Ö

[16] ḥükūmeti tefvīż: ḥükūmet tefvīżi Ö

[17] bilāda: bilād T, USA

[18] ve hem kendi: hem kendi H, Ö, ve hem kendü T, USA

[19] efendi oğlumuz: efendimüz oğlum H, efendimüz oğlumuz Ö, efendimüz T, USA

[20] daḫı maḫṣūṣ niyāzumuzı ʿarż: ʿarż-ı niyāz N

[21] müstevcib-i: mūcib-i A

muḥtāc-ı ʿarż degüldür. (17) Allāh teʿālā, ḫayr ile muvaffaḳ eyleye! Āmīn[1]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ḳarīben bir ḫayr-ı ḫaber ile[2] mesrūr (18) buyurmañuz meʾmūldür. باقی عزّ و رفعت دائم باد *Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*[3].

145. Bostān Efendi-zāde Çelebi Efendi Ḥażretlerinedür[4]

[A 98a] (1) Saʿādetlü, fāżīletlü, ḥaḳīḳatlü, şemʿa-i[5] dūdmān-ı kerāmet ve neḳāve-i[6] ḫānedān-ı velāyet; (2) ʿazīz[7]-zādem, sulṭānum ḥażretlerinüñ meclis-i refīʿ-i esnā ve maḥfil-i menīʿ-i aṣfālarına[8] (3) tekrīmāt-ı kāmile ve taʿẓīmāt-ı şāmile ile[9] hediyye-i daʿavāt-ı icābet-pesend ve tuḥfe-i taḥiyyāt-ı (4) rūḥānī-peyvend[10] nis̱ārı, lāzıme-i tefaḥḥuṣ-ı żamīr-i[11] ṣafā-pezīrleri ile tezyīl siyāḳında (5) ber-dāşte-i dil-dāde-i ḳadīmī budur ki, derīçe-i sāmiʿa-ı iştiyāḳ, vürūd-ı ḳāfile-i (6) aḫbār-ı ʿāfiyetlerine güşāde iken ebrek-i aḥyānda nemīḳa-i ʿināyetleri żımnında[12] pīçīde-i (7) dest-i iltifāt[13] buyurılan teberrük-i ḫānevāde-i velāyetleri vuṣūli[14] çeşm-i iʿtibārumuza (8) pīrāhen-i Yūsuf ʿamelin iẓhār itmekle duʿā-yı mültezem-i ḳadīme müʾeddā-i tekrār olınmışdur[15]. (9) Cenāb-ı Ḥaḳ, ḫānedānuñuzı hemvāre maʿmūr ve ḫāṭır-ı enverüñüzi peyveste mesrūr[16] eyleye! (10) Āmīn. باقی همیشه در سجادۀ ارشاد باد *Bāḳī*[17] *hemīşe der-seccāde-i irşād bād*[1].

---

[1] Allāh teʿālā, ḫayr ile muvaffaḳ eyleye! Āmīn: ḫayr ile muvaffaḳ eyleye! Āmīn N, -Ö, Allāh teʿālā, ḫayr ile muvaffaḳ eyleye T, USA

[2] ḳarīben bir ḫayr-ı ḫaber ile: ḳarīben ḫayr-ı ḫaber ile A, H, ḫayrla ḳarīben Ö, bir ḫayr-ı ḫaber-ile T, bir ḫayr-ı ḫaber ile USA

[3] *Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*: *Bāḳī eyyām-ı ʿizzet bād* A, *bāḳī* H, N, -T, -USA: *Bâkî, izzet günleri olsun.*

[4] H 82b, Ö 120b: *Başlık* A: Bostān-zāde Çelebi Efendi'yedür Ö

[5] şemʿa-i: semʿa-i A, H

[6] neḳāve-i: ifāde-i A, H

[7] ʿazīz: ʿazīz ü ʿazīz Ö

[8] aṣfālarına: āṣafānelerine A, H

[9] ile: -A, -H

[10] -peyvend: -peyvende A

[11] żamīr-i: -Ö

[12] żımnında: żımnda A

[13] dest-i iltifāt: dest Ö

[14] velāyetleri vuṣūli: vilāyetleri fużūlī A

[15] olınmışdur: ḳılınmışdur A, olmışdur Ö

[16] mesrūr: sürūr Ö

[17] bāḳī: -A

146. Rāmī Efendi Ḥażretlerinedür[2]

(12) Saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, oğlum, ʿazīz ve[3] muḥterem sulṭānum ḥażretlerinüñ (13) erfaʿ-ı mecālis-i ʿaliyye ve eşref-i maḥāfil-i celiyye olan nādī-i refīʿü'ş-şānları ṣavbına (14) envāʿ-ı tekrīmāt ve aḳsām-ı taʿẓīmāt[4] ile cevāhir-i daʿavāt-ı melekūt-peyvend[5] (15) ve zevāhir-i taḥiyyāt-ı rūḥānī-pesend niṡārı żımnında[6], ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i dīrīnleri (16) budur ki, cenāb-ı niẓām-baḫş-ı kārgāh-ı Tekvīn celle şānuhu, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, mürüvvetlü (17) merḥametlü, revnaḳ-dād-ı mesned-i[7] ṣadāret-i ʿuẓmā ve revnaḳ-baḫş-ı[8] ṣadr-ı vekālet-i kübrā (18) efendimüz ḥażretlerinüñ ẕāt-ı kerīmu'ṣ-ṣıfātların hemvāre mesned-i saʿādetde dā'im ve[9] (19) tevfīḳ u iḳbāli südde-i rifʿatlerine mülāzım eyleye! Bu dāʿī-i nā-tüvān-ı kühen-sāli [A 98b] (1) ṣadaḳa-ı ʿināyetleri ile iḥyā ve nān-pāre-i faḳīrāne[10] iḥsān ve ibḳā ile vaḳf-ı (2) ḫıdmet-i duʿā buyurduḳlarını[11] ḥāvī kerem-nāme-i ʿaliyyeleri, ʿizzetlü silaḥdār aġā (3) oğlumuz bendeleriyle vāṣıl ve ḥuṣūl[12] içün cenāb-ı saʿādetlerinüñ daḫı (4) mesāʿī-i[13] cemīleleri ṣudūrına iṭṭilāʿ-ı pederī[14] ḥāṣıl olduḳda metn-i duʿā-yı (5) āṣafī cenāb-ı şerīfüñüzüñ[15] daḫı duʿāları taḥşiye[16] ve baʿde'l-yevm levāzım-ı (6) maḥmedet-i ṡenāları[17] temşiye olınmaḳ taṣmīm-kerde-i niyyet-i ṣādıḳānemüzdür. Cenāb-ı (7) Ḥaḳ, merkez-i rifʿatde, muʿammer ü müstedām eyleye!

---

[1] *Bâkî, her zaman irşad seccadesinde olsun.*
[2] H 82b, Ö 183a: *Başlık* A: Rāmī Efendi'yedür Ö
[3] ve: -H
[4] taʿẓīmāt: tekrīmāt H
[5] -peyvend: -peyvende A
[6] żımnında: żımnda A
[7] revnaḳ-dād-ı mesned-i: revnaḳ-dādmend-i H
[8] revnaḳ-baḫş-ı: pīrāye-baḫş-ı Ö
[9] ve: -A, -H
[10] ve nān-pāre-i faḳīrāne: vezān-ı pāre-i faḳīrāne H, ve nān-pāre-i faḳīrānemüz Ö
[11] duʿā buyurduḳlarını: duʿālarını Ö
[12] ḥuṣūl: ḥuṣūli Ö
[13] mesāʿī-i: sāʿī-i H
[14] pederī: ideri H
[15] şerīfüñüzüñ: şerīflerinüñ Ö
[16] taḥşiye: *bi-ḫaşyeti* A, H
[17] maḥmedet-i ṡenāları: Muḥammed ṡenāverī A, H

Baʿde'l-yevm daḫı manẓūr-ı dīde-i (8) ʿināyet ve meşmūl-i[1] levāḥiz-i luṭf u mürüvvet buyurılmaḳ bābında (9) kerem, saʿādetlü[2], devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür[3].

147. Bu daḫı Erbāb-ı Devletden Birine Nüvişteдür[4]

(11) Ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı medāric-i ʿizz ü iḳbāl ve emnaʿ-ı maʿāric-i fażl u kemāl (12) olan encümen-i maʿālī-iştimāl ve nüzhetgāh-ı mekārim[5]-iḥtimālleri sāḥasına (13) envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı ḫāliṣāne ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı ṣādıḳāne ile dāru(14)'l-icābe-i Rabbānīye[6] vāṣıl-ı bī-tevaḳḳūf daʿavāt-ı icābet-peyvend[7] (15) ve bālā-ḫāne-i rūḥānīye maḥrem-i[8] bī-tekellüf taḥiyyāt-ı iṣābet[N 107a]-pesend (16) ihdāsı ẕeylinde żamīr-i āfitāb-naẓīrlerine inhāʾ-ı muḫliṣ-i[9] ṣadāḳat-semīrleri (17) budur ki, nemīḳa-resān-ı s̱enāverī, ṣudūr-ı sālifeden Süleymān Pāşā(18)-zāde Ḳapucı-başı Yūsuf Beg bendeleri, devlet-i ʿaliyyenüñ baʿż-ı (19) ḫidemātıyla bu ṭarafa[10] meʾmūr olup s̱emere-i şecere-i mürüvvetleri olan [A 99a] (1) maʿṣūm-ı nev-resīdeleri[11] meşaḳḳat-ı ḥareket-i serīʿa-ı menziliyyede bile istiṣḥāb (2) itmeleriyle[12] bu muḫliṣ-i s̱enā-güẕārları sebebinden istinṭāḳa[13] leb-cünbān-ı taʿaccüb (3) ü istiġrāb olduġumuzda cevābında ġıyābumuzda ḫāne-i faḳīrānemüzde terbiyye ve taġdiye(4)sine mütaṣaddī olacaḳ[14] muʿtemed kimesnemüz olmayup [T 104a] ve bu āna dek

---

[1] meşmūl-i: şumūl-i A
[2] saʿādetlü: -A
[3] sulṭānum ḥażretlerinüñdür: sulṭānumuñdur Ö
[4] H 83a, N 106b, Ö 174a, T 103b, USA 90b: *Başlık* A: Süleymān Pāşā-zāde Ḳapucı-başı Yūsuf Beg İçün Nüvişteдür N, -Ö, ʿAlī Pāşā Ḥażretlerine Silaḥdārlıġı Āvānında Taḥrīr-i Şefāʿat-nāmedür T, USA
[5] nüzhetgāh-ı mekārim: نزهتكارم A
[6] dārü'l-icābe-i Rabbānīye: dārü'l-icābe-i Rabbāniyye N, T, dārü'l-icābet-i Rabbānīye Ö, dārü'l-icābet-i Rabbāniyye USA
[7] icābet-peyvend: icābet-peyvende A
[8] rūḥānīye maḥrem-i: rūḥāniyyete maḥrem-i N, rūḥāniyyeye maḥrem-i T, rūḥāniyyeye maḥrūm-i USA
[9] āfitāb-naẓīrlerine inhāʾ-ı muḫliṣ-i: āfitāb-naẓarlarına inhāʾ-ı muḫliṣ-i A, āfitāb-naẓīrleri inhā-yı muḫliṣi H, āfitāb-naẓīrlerine inhāʾ-ı muḫliṣi N
[10] ḫidemātıyla bu ṭarafa: ḫuddāmıyla bu ṭarafa A, ḫidemātıyla bu ṭaraflara Ö
[11] -resīdeleri: -resīdelerin A, T, USA, -resīdelerini Ö
[12] itmeleriyle: itmeleri ile A
[13] sebebinden istinṭāḳa: sebebinden Ö
[14] taġdiyesine mütaṣaddī olacaḳ: taġdiye mütaṣaddī olacaḳ A, taġdiyesine mütaṣaddī olıcaḳ N, taʿdiyesine mutaṣaddır olacaḳ Ö, taġdiyesine mütaṣaddī olıcaḳ T, USA

enderūn-ı (5) humāyūn-ı şehryārīye[1] çerāġ idecek vesīleye daḫı[2] muvaffaḳ olamaduġından (6) iẓhār-ı ḥasret[3] bu s̱enāverüñüzden istimdād-ı vedīʿa-ı[4] himmet itmegin bu s̱enā(7)ver-i ḫulūṣ-perverī[5] daḫı saʿādetlü cenāb-ı ʿālīñüzden bu meʾmūlüñ (8) ḥuṣūline çeşm-dāşt-ı ḥüsn-i [N 107b] iʿtimād olmaġla[6] taḥrīr-i nemīḳa-i şefāʿata (9) ictirā olınmışdur[7].

148. Ḫalīl Pāşā Dāmādı Rāġıb Efendi'ye Nüviştedür[8]

(11) Benüm ʿizzetlü, ḥaḳīḳatlü[9] oġlum Rāġıb Efendi Ḥażretleri! Tekellüfāt-ı resmiyye ve taʿbīrāt-ı (12) ḳābiliyyeden muʿarrā ḫulūṣ ile iblāġ-ı taḥiyyāt-ı yek-cihetāne ve ihdā-yı[10] teslīmāt-ı (13) ṣāf-ṣıfatāne pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri ile tez̠yīl żımnında inhā-kerde-i (14) pederī budur ki, çūḳadāruñuz yediyle müfāvaża-ı dostāneñüz[11] vuṣūli tecdīd-i (15) ʿalāḳa-i sābıḳa ve[12] taḥrīk-i rābıṭa-i ḳadīmeye[13] müʾeddī olmışdur. Sipāriş buyurılan (16) ḳurāñuz aḥvālinüñ[14] tafṣīli Ḥasan bendeñüzden istiḫbār buyurılur ise sene-i māżiye(17)de ʿAlī Efendi'ye[15] tefvīż içün istiṣvāb-ı taḥrīr olınduġı muḥaḳḳaḳ ehl-i ḳurānuñ (18) iltimāsına mebnī taṣvīb olınmış idi[16]. Egerçi ṣūret-i istibṭā vāḳıʿ olmış (19) ammā bir şey fevt olmaz. Yine[17] bu sene daḫı ehl-i ḳurāñuz andan ġayrısın[18] żabṭına cevāz göster-[A 99b](1)-

---

[1] şehryārīye: şehryārī A, N
[2] vesīleye daḫı: vesīle daḫı N, vesīleye Ö,
[3] ḥasret: ḥayret ve T, USA
[4] vedīʿa-ı: z̠erīʿa-i Ö, dirīġe-i T, USA
[5] ḫulūṣ-perverī: ḫulūṣ-perver T, N, Ö, USA
[6] iʿtimād olmaġla: iʿtimād olınmaġla T, USA, iʿtimādları olmaġla N
[7] şefāʿata ictirā olınmışdur: şefāʿata müʾeddī-i ictirā olınmışdur A, H, N, şefāʿata müʾeddī-i ictirā olındı T, USA
[8] H 83b, N 107b, Ö 121a, T 104a, USA 91a: *Başlık* A: Rāġıb Efendi'ye Sipāriş-i Ḳurā Żımnında Niyāz-nāmesinüñ Cevābıdur T
[9] ḥaḳīḳatlü: -T, -USA
[10] iblāġ-ı taḥiyyāt-ı yek-cihetāne ve ihdā-yı: belāġ-ı taḥiyyāt-ı yek-cihāne ve ihdāsı A
[11] dostāneñüz: dostāneler H, dostānuñuz N, T, USA
[12] ve: -T, -USA
[13] ḳadīmeye: ḳadīmiyyeye N
[14] aḥvālinüñ: aḥvāli pek A, N, T, USA
[15] efendiye: efendi N
[16] olınmış idi: olınmış-ıdı A, Ö, T, olınmışdur N, USA
[17] yine: -Ö
[18] ehl-i ḳurāñuz andan ġayrısın: ehl-i ḳurānuñ ġayrısın A, ehl-i ḳurāñuz andan ġayrısınuñ Ö, ḳurāñuz andan ġayrısın T, USA

medüklerinden[1] Ḥasan bendeñüzden istiʿlām [T 104b / N 108a] buyurasız. Mektūb-ı merġūbuñuzda umūr-ı[2] (2) ḳurādan ḫāric-i maʿārif ü leṭāʾife[3] dāʾir ve maʿānī ve[4] mażāmīne müteʿalliḳ taʿbīrāt (3) olmaduġına taʿaccüb olınmışdur. Bu pederüñüz sinīn-i keṡīreden berü[5] kendi umūrumuza (4) şuʿūr u iṭṭilāʿumuz olmayup ḳaṭʿā, dāʾire-i ḥaḳīrānemüzde vāḳıʿ olan dād ü (5) sitede[6] müdāḫaleden münḳaṭıʿ olup mücerred evḳātumuz kitābetden[7] ġayrı meşġale ile (6) mürūr itmegin[8] şimdi ḫāṭıruñuz içün ḳurā meṣāliḥine müteʿalliḳ birḳaç kelime leb[9](7)-cünbān-ı ıżṭırār olmışdur. Bī-dimāġī-i[10] pīrāne, bizi umūr-ı dünyevīden[11] taḫlīṣ (8) itmişdür. Ḥasan bendeñüzden "Bir defʿa senüñ aġzuña[12] yaḳışur. ʿAceb İstānbūl'uñ[13] (9) tāze-bestelerinden bilür misüñ?" diyü suʾāl vāḳıʿ olmış idi[14], bilürüm (10) size bizi faṣl itse gerekdür. Ammā pīşīn[15] ḥelāl olsun, cenābuñuza (11) birḳaç ġazelcik taḥrīri[16] muṣammem idi. Ammā mizācum ġāyet perīşān ve hengām-ı (12) taḥrīri teng[17] olmaġla ʿizzetlü Dürrī Efendi oġlumuza birḳaç [N 108b] ġazel taḥrīr olınmışdur. (13) Rāġıb iseñüz andan istinsāḫ idesüz. Anlar-ıla teklīfüñüz olmaduġı[18] (14) maʿlūmdur[19]. Hem-civār oġlumuz Süleymān Aġā-zāde Meḥmed Aġā[20] ile mülāḳāt vāḳıʿ

[1] cevāz göstermedüklerinden: جسترمدكلرندن N, cevāz göstermedüklerin Ö
[2] umūr-ı: āḫir A, -USA
[3] leṭāʾife: leṭāfet T, USA
[4] ve maʿānī ve: ve maʿānī-i H, N, Ö, maʿānī-i T, USA
[5] berü: beri A, H, N, T, USA
[6] u sitede: سندد A, u senede H
[7] kitābetden: kitābından A, H, N, T
[8] itmegin: itmemegin Ö, USA
[9] kelime leb-: kelime A, kelimeye leb- Ö, USA
[10] olmışdur, bī-dimāġī-i: olmışuzdur, be-dimāġī-i A, olmışuzdur, bī-dimāġī-i Ö, olmışdur, bī-dimāġ-ı T, olmışuzdur, bī-dimāġ-ı USA
[11] umūr-ı dünyevīden: umūr-ı dünyeviyyeden A, Ö, USA
[12] bir defʿa senüñ aġzuña: bir defʿa senüñ aġzuña Ö, bu defʿa senüñ aġzına T, bir defʿa senüñ aġzına USA
[13] İstānbūl'uñ: İstanbūl'uñ USA
[14] misüñ diyü suʾāl vāḳıʿ olmış idi: misüñ diyü suʾāl vāḳıʿ olmış-ıdı N, Ö, misin diyü suʾāl vāḳıʿ olmışdı T, USA
[15] itse gerekdür, ammā pīşīn: eylese gerekdür, ammā pīşīn A, itse gerekdür, ammā peşīn USA
[16] taḥrīri: -Ö
[17] taḥrīri teng: taḥrīrinüñ A
[18] anlar-ıla teklīfüñüz olmaduġı: anlar ile teklīfümüz olmaduġı N, T, USA, anlarla teklīfüñüz olmaduġı Ö
[19] ʿizzetlü Dürrī Efendi … teklīfümüz olmaduġı maʿlūmdur: -H; maʿlūmdur: maʿlūmumdur Ö
[20] Meḥmed Aġā: Meḥmed A, -Ö

olduḳda (15) selām-ı müştāḳānemüz iblāġından memnūnuz ve[1] ġam-ḫᵛār-ı[2] ḳadīmümüz, birāderüñüz Muṣṭafā (16) Çelebi'ye daḫı[3] selām olınur. Ḳurāñuzı anlara tefvīż idüp bir müddet bu ṭarafa gönderseñüz[4] [T 105a] (17) hem kendüler[5] bu diyāruñ hevāsından iḥtimālen tāzelenür hem bize hediyye-i ʿaẓīme[6] (18) itmiş olursız. Egerçi ṣūret-yāb olacaḳ[7] maʿnā degül ammā birḳaç gün (19) bu sevdā ile[8] tecdīd-i heves ḳaydına düşmek içün taḥrīr olınmışdur. Hemvāre [A 100a] (1) ʿizzetde müstedām olasız. Mektūbuñuz eʿazz-i[9] meṭālibümüzdür[10].

149. Bu daḫı Diyār-ı Bekr Vālīsine Birecikli Şeyḫ-zāde Ricāsınadur[11]

(3) Devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü, mekremetlü sulṭānum[12] ḥażretlerinüñ sütūn-ı serā-perde-i iclāllerine[13] (4) dest-i taʿẓīm ile medd-i ṭınāb-ı duʿā ve sāye-i maẓalle-i[14] iḳbāllerine bāzū-yı tekrīm ile (5) basṭ-ı visāde-i s̱enā siyāḳında ʿarż-ı dāʿī-i bī-riyāları budur[15] ki, bāʿis̱-i nemīḳa-i niyāz(6)mendī [N 109a] Şeyḫ-zāde duʿācuñuzuñ evveli ve āḫir-i[16] tefāṣīl-i aḥvāli bi'l-cümle, maʿlūm-ı ṭabʿ-ı[17] ṣafā(7)perverüñüz olmaġın[18] tekrīr-i taḥrīr ile reʾs-i şerīfüñüz

[1] Hem-civār-ı oġlumuz … … iblāġından memnūnuz ve: -T, -USA, Hem-civār-ı oġlumuz … … iblāġından memnūnuz Ö
[2] memnūnuz ve ġam-ḫᵛār-ı: memnūn olavuz (اولوز) ġam-ḫᵛār-ı A
[3] daḫı: -T
[4] bir müddet bu ṭarafa gönderseñüz: bu ṭarafa gönderirseñüz Ö, bir müddet bu ṭarafa gönderüñüz T, bir müddet bu ṭarafa göndüresüz USA
[5] kendüler: kendiler T
[6] iḥtimālen tāzelenür hem bize hediyye-i ʿaẓīme: iḥtimālen tāzelenür hem bize hediyye-i ʿaẓīm A, iḥtimālen tāzelenür hem hediyye-i ʿaẓīm Ö, iḥtimāl tāzelenür hem bize hediyye-i ʿaẓīme T
[7] olacaḳ: olıcaḳ N, T, USA
[8] sevdā ile: sevdāyile A
[9] eʿazz-i: eʿazz ü A, T, N
[10] Hem-civār-ı oġlumuz Süleymān … mektūbuñuz eʿazz-i meṭālibümüzdür: -H
[11] H 85b, N 108b, Ö 122a, T 105a, USA 92a: *Başlık* A: -H, Diyār-ı Bekr Vālīsi Devletlü Yūsuf Pāşā Ḥażretlerine Şeyḫ-zādeye Birecik Muḳāṭaʿası Ricāsına ʿUbūdiyyet-nāmedür T, USA
[12] Devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü, mekremetlü sulṭānum: -N, -T, -USA
[13] iclāllerine: iclālleri A
[14] sāye-i maẓalle-i: sāye-i muẓlime-i A, N, sāʾir muẓlime-i T, USA
[15] bī-riyāları budur: bī-riyālarıdur T, USA
[16] evveli ve āḫir-i: evvel ve āḫir-i Ö, evvelen ve āḫir-i T, USA, evvel āḫir-i N
[17] bi'l-cümle, maʿlūm-ı ṭabʿ-ı: bi'l-cümle, maʿlūm-ı Ö, maʿlūm-ı ṭabʿ-ı T, USA
[18] ṣafā-perverüñüz olmaġın: ṣafā-pez̲īrüñüz olmaġın A, USA, ṣafā-perverüñüzdür N

taṣdīḳʿe[1] ḥācet yoḳdur. Ḥālen (8) الغريق يتشبّث بكلّ حشيش *el-ġarīḳu yeteşebbeṣu bi-kulli ḥaşīşin*[2] mefhūmı üzre kemāl-i ḥayret ü[3] żarūretden nāşī (9) ne emre şürūʿ ideceginde[4] mütereddid ve ne maṣlaḥata tevessül ideceginde müteḥayyir oldugundan[5] (10) عاقبت الامر بالضّروره *ʿāḳıbetu'l-emri bi'ż-żarūre*[6] āsitāne-i devlet ṭarafına taṣmīm-i ʿazīmet niyyetiyle bu ṭarafa (11) vuṣūlinde ḥālā muḥāfıẓ-ı ḫıṭṭa-i Şehbā, saʿādetlü, devletlü[7] Meḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ (12) Cenāb-ı Ḥaḳ, vücūd-ı [T 105b] ʿālī-şānların ārāyiş-i minaṣṣa-ı devām ü[8] beḳā eyleye! Cenāb-ı saʿādetüñüze (13) olan kemāl-i[9] ʿalāḳa-i muḥabbet ve iḫlāṣlarından nāşī ġāʾibāne ġayretüñüzi çeküp (14) bu maḥalde nām-ı şerīfüñüze tefevvüh olınmaḳ, meşreb-i himmetlerine muvāfıḳ düşmemegin[10] (15) bir vechile ʿazīmete ṣūret-i rıżā[11] göstermediler. Ammā Şeyḫ-zāde duʿācuñuz ki[12], żarūret-i külliyye (16) vü[13] tehī-dest ü perīşānlıġına iṭṭilāʿından nāşī ṭarafına ḫayr-ḫᵛāhlıḳ niyyeti ile bu ḫuṣūṣa[14] merhem(17)-sāz-ı ʿināyet olmaḳ emrinde bu duʿācuñuz ve Abāza[15] [N 109b] Meḥmed Aġā ile müẕākere ve[16] "Bu ḫuṣūṣda (18) reʾy nedür?" diyü istişāre buyurduḳlarında bu duʿācuñuz daḫı kendi zuʿm-ı żaʿīf ve[17] ʿaḳl-ı saḫīfüm üzre (19) müşāhede-i reʾy-i ṣavāb itdügümüz[18] maʿnāyı, ḫāk-pāy-ı saʿādetlerine bu vechile ʿarż [A 100b] (1) u inhā eyledik. Mūmā ileyh duʿācuñuz daḫı bir Ocaḳ-zāde, saʿādetlü Yūsuf Pāşā (2) Ḥażretlerinüñ ḳadīmī iḥsān-dīde-i duʿācılarındandur[19] ve müddet-i keṣīreden beri ḫıdmetlerine (3) müştaġil ve[1] niçe sevābıḳ-ı

---

[1] taṣdīḳʿe: taṣdīḳe A

[2] *bi-kulli: kulle* A, N, T, USA: *Suya düşen çer çöpe yapışmaya çalışır. "Denize düşen yılana sarılır" atasözünün karşılığıdır.*

[3] ü: -A

[4] şürūʿ ideceginde: şürūr idecegine N

[5] oldugundan: olduġuna T, USA

[6] *İşin neticesi, zorunludur.*

[7] saʿādetlü, devletlü: devletlü T, USA

[8] ü: -N, -T, -USA

[9] cenāb-ı saʿādetüñüze olan kemāl-i: saʿādetüñüz olan kemāl-i A, cenāb-ı saʿādetüñüze olan N

[10] düşmemegin: düşmegin A, Ö, T, USA

[11] rıżā: külliye N

[12] duʿācuñuz ki: duʿācuñuzuñ N, Ö, T, USA

[13] külliye vü: -N

[14] niyyeti ile bu ḫuṣūṣa: ile bu ḫuṣūṣa A, niyyeti ile bu ḫuṣūṣda N, niyyetiyle bu ḫuṣūṣa Ö, T, USA

[15] duʿācuñuz ve Ābāza: duʿācuñuz ve Āyāz T, USA, duʿācuñuza ve Āyāza N

[16] aġā ile müẕākere ve: ile müẕākere ve A, aġā ile müẕākere N

[17] kendi zuʿm-ı żaʿīf ve: kendi zuʿm-ı żaʿīf A, kendü zuʿm-ı żaʿīf ve Ö

[18] müşāhede-i reʾy-i ṣavāb itdügümüz: müşāhede itdügümüz reʾy-i ṣavāb-ı T, USA

[19] iḥsān-dīde-i duʿācılarındandur: iḥsān-dīdelerindendür A

luṭf u keremlerine müstaġraḳ olagelmişdür. Şimdi Yūsuf (4) Pāşā Ḥażretlerinüñ cūybār-ı ʿināyetleri, nevʿan Şeyḫ-zāde duʿācuñuzuñ mezraʿa-ı āmālinden (5) münḳaṭıʿ ve būstān-ı taʿayyüşi[2], bi'l-külliye, [T 106a] ḫuşksār[3] olmaġla, el-ʿaṭş-gūyāne ne tedbīre (6) tevessül ideceginden mużṭarr[4] u müteḥayyirdür. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[5], saʿādetlü Yūsuf Pāşā Ḥażretleri, (7) birāderüñüz ile teklīfüñüz yoḳdur[6]. Ve min-kulli'l-vucūh, saʿādetlü[7] sulṭānumdan dirīgleri (8) nā-mutaṣavverdür ve reʾy-i şerīfüñüze muḫālefetleri[8] daḫı muḥāldür. Ṭaraf-ı şerīfüñüzden işāret (9) ü[9] iltimās buyurılup Birecik İskelesi ve Surūc Muḳāṭaʿalarından birisin[10] (10) sāʾire virildügi [N 110a] üzre tefvīż buyursalar Şeyḫ-zāde bu[11] żarūretden (11) bir miḳdār teneffüs itmekle yeñi başdan maḫṣūṣ duʿācıları zümresine mülḥiḳ olur. (12) İḳtiżā iden ḫıdmetleri[12] itmāmında daḫı taḳṣīr itmez diyü[13] sevḳ ve terġīb itdügümüz (13) kendilerinüñ[14] daḫı mülāḥaża-i ḫayr-ḫᵛāhlarına muṭābıḳ düşmegin sulṭānuma[15] olan ḥüsn-i (14) iʿtiḳādlarından ve reʾy-i ʿālīlerin bilā-tereddüd tecvīz ü tenfīẕ buyuracaġuñuza[16] ḳuvvet-i (15) ḳalblerinden nāşī ṣarāḥaten ḥuṣūline taʿahhüd ṭarīḳiyle mūmā ileyhi[17] tesliyet ve ṭaraf-ı şerīfüñüze (16) taḥrīr-i nemīḳa-i ṣıdḳ u ḫulūṣ ü[18] muḥabbet buyurmışlardur. Saʿādetlü sulṭānum ḥażretleri, iki[19] (17) āṣaf-ı ʿālem-gīr ve iki vezīr-i

---

[1] beri ḫıdmetlerine müştaġil ve: beri ḫıdmetlerine müştaġil A, N, berü niçe ḫıdmetlerine müştaġil ve Ö, beri ḫıdmetlerinde müştaġil T, USA

[2] taʿayyüşi: taʿayyüş-i A, Ö

[3] ḫuşksār: ḫāksār A

[4] ideceginden mużṭarr: ideceginde mużṭarr N, Ö ideceginden mużṭarib T, USA

[5] teʿālā: -A, -N, -T

[6] Ḥażretleri birāderüñüz ile teklīfüñüz yoḳdur: Ḥażretleri birāderüñüz ile teklīfüñüz yoḳ A, Ḥażretlerinüñ birāderleriyle teklīfüñüz yoḳ N, birāderüñüz ile teklīfüñüz yoḳdur Ö, Ḥażretleri birāderüñüz ile teklīf yoḳ T, Ḥażretleri birāderüñüz ile teklīf yoḳ USA

[7] saʿādetlü: -T, -USA

[8] Bu Daḫı Diyār-ı Bekr Vālīsine … ve reʾy-i şerīfüñüze muḫālefetleri: -H

[9] ṭaraf-ı şerīfüñüzden işāret ü: şerīfüñüzden işāret ü H, ṭaraf-ı şerīfüñüzden işāret T, USA

[10] birisin: birisi T, USA

[11] bu: bu ṣūretde A

[12] ḫıdmetleri: ḫiẕmetleri T

[13] taḳṣīr itmez diyü: taḳṣīrātumuz ve bu T

[14] kendilerinüñ: kendülerüñ A, kendülerinüñ Ö, USA

[15] sulṭānuma: sulṭānum A

[16] buyuracaġuñuza: buyuracaġuñuz A

[17] ileyhi: ileyh N, Ö

[18] ḫulūṣ ü: -A, -Ö, -T, -USA

[19] iki: iken A

muḫāleṣet-semīr beyninde bizüm gibi pes-pāyelerüñ[1] ricā (18) vü niyāzı, bī-maḥal ve kār-sāzlıḳ derecesinden ḳāṣır u muʿaṭṭal olduġı, ẓāhir [T 106b] (19) ü hüveydādur. Ancaḳ ḥużūr-ı şerīfüñüzde ḳadīmden küstāḫlıġa[2] meşḳümüz olduġından [A 101a] (1) nāşī saʿādetlü, devletlü[3] āṣaf-ı müşārün ileyh ḥażretlerinüñ ser-i mübārekleri içün[4] Şeyḫ-zāde (2) duʿācuñuza renciş-i ḫāṭıruñuz daḫı var ise[5] ʿafv buyuracaġuñuza ve[6] işāret [N 110b] buyurduḳları (3) muḳāṭaʿātdan[7] birin meccānen bilesince iḥsān idecegüñüze[8] iʿtimāden ḥużūr-ı saʿādetlerinde[9] (4) cesāret itdügümüz reʾy-i ṣavābdan bu duʿācuñuzı şermende buyurmamañuza[10] ümīdvārız. (5) Bāḳī iḥsān ü kerem devletlü[11] sulṭānumuñdur.

150. Bu daḫı Rāmī Efendi Beglikçi iken Yazılmışdur[12]

(7) ʿİzzetlü nūr-ı dīdem[13], oġlum, cānum efendi[14] ḥażretlerinüñ sütūn-ı ḫayme-i iḳbāllerine taʿlīḳ-i[15] (8) fānūs-ı s̱enā āvīḫte ḳılınduġı siyāḳda[16] ber-āverde-i muḫliṣ-i müştāḳ budur ki, benüm oġlum, iki gözüm (9) nūrı! Bir[17] iki defʿa nemīḳa-i ḫāṭır-zidāñuz vuṣūli bāl-i[18] rīḫtemüze cenāḥ-ı şevḳ olmışdur. (10) Lākin tekellüf ber-ṭāraf[19] dūşīze-i efkārumuzdan

---

[1] pes-pāyelerüñ: pest-pāylaruñ H, N, T, USA
[2] şerīfüñüzde ḳadīmden küstāḫlıġa: şerīfüñüze ḳadīmden Ö, şerīfüñüze ḳadīmden küstāḫlıġa T
[3] devletlü: -T, -USA
[4] mübārekleri içün: mübārekler içün A, Ö, mübārekleri T, USA
[5] var ise: var-ısa A
[6] ve: -T, -USA
[7] muḳāṭaʿātdan: muḳāṭaʿātdur T, USA
[8] idecegüñüze: buyuracaġuñuza Ö
[9] saʿādetlerinde: saʿādetde Ö
[10] buyurmamañuza: buyurmamañuz T, USA, buyurmañuza N
[11] iḥsān ü kerem devletlü: iḥsān ü kerem A, Ö, luṭf u kerem N, luṭf u kerem devletlü T, USA
[12] H 85b, N 110b, Ö 123b, T 106b, USA 93a: *Başlık* A: Rāmī Efendi Beglikçi Olduġı Es̱nāda Ḫulūṣ-nāmesidür T, USA
[13] nūr-ı dīdem: -T, -USA
[14] cānum efendi: -N, efendi T, USA
[15] taʿlīḳ-i: -Ö
[16] āvīḫte ḳılınduġı siyāḳda: ḳılınduġı siyāḳda A, N, ḳılınduġı siyāḳında H, āvīḫte ḳılınduġı siyāḳında Ö, ḳılınduġı siyāḳında T, USA
[17] iki gözüm nūrı, bir: gözüm nūrı, bir A, iki gözüm bir N, T, USA, iki gözüm Ö
[18] -zidāñuz vuṣūli bāl-i: -zāduñuz vuṣūli H, -zedeñüz vuṣūli bāl-i N, T, USA, -zidāñuz vuṣūli dil-i bāl-i Ö
[19] ber-ṭāraf-ı: ber-ṭārafdur USA

żarūrī refʿ-i ḥicāb lāzım gelmegin (11) şikāf-ı revzene-i ḫāmeden[1] bu vechile ilmāʿ-ı gūşe-i ruḫsār ḳılınur ki, ʿillet-i mizācumuz (12) evvelden[2] maʿlūm-ı ṭabīb-i ʿirfānuñuzdur ki, hevā-yı seyr-i Rūm'a[3] çendān sāzgār degüldür. (13) Hele mizācumuz, neşʾe-i mülāḳātuñuza[4] fedā olsun [N 111a] (14) vaṣluñdan[5] gelecek inbisāṭı [T 107a] fikr itdükçe (mıṣrāʿ);

(15) Ben ṣabr iderüm, velī göñül[6] ṣabr itmez.

müşāhede-i dīdāruñuza olan ḳuvvet-i[7] incizāb, (16) żaʿf-ı mizācumuza[8] perde-keş-i nisyān olmadadur. Benüm iki gözüm! Şebān-rū(17)z, ʿaḳl ü fikrümüz, ṭarafuñuza[9] birḳaç biñ kerre[10] sefer itdüginden mā-ʿadā bir gice geçmez ki, nāʾil-i müşāhede-i (18) cemālüñüz olmayup[11] ʿalima'llāh, gāh ṣūret-i muʿānaḳada ve[12] gāh ṣūret-i mücālese(19)de ve[13] gāh ṣūret-i muḫāṭabada ve gāh[14] müşāʿarede ve gāh hem-ʿinān ü hem-pā görilmededür. Cenāb-ı [A 101b] (1) Allāh[15], ḫayr ile vuḳūʿa muvaffaḳ eylemek mesʾūldür. ʿİzzetlü Fāʾiḳ Efendi birāderümüze taḥrīr idecegümüz (2) ʿaynıyla[16] bu kelimāt olmaġın tekrīrinden[17] teḥāşī olınup selām-ı iştiyāḳ ihdāsıyla iktifā (3) olınmışdur[18].

---

[1] ḫāmeden: ḫāneden H
[2] mizācumuz evvelden: mizācum evvelden A, mizācumuz USA
[3] seyr-i Rūm'a: seyr ü seyr-i Rūm A, seyr-i Rūm Ö, T, USA
[4] mizācumuz, neşʾe-i mülāḳātuñuza: mizācum, nüşte-i mülāḳātuñuza H, N, T, USA, mizācumuz, nüşte-i mülāḳāta Ö
[5] vaṣluñdan: felekden Ö
[6] velī göñül: göñül Ö
[7] dīdāruñuza olan ḳuvvet-i: dīdāruñuza olan ḳuvve-i A, dīdāruñuz olan ḳuvvet-i H, Ö
[8] mizācumuza: mizācumuz T, USA
[9] fikrümüz ṭarafuñuza: fikrüm ṭarafuñuza Ö, T, USA
[10] biñ kerre: bir kerre A
[11] cemālüñüz olmayup: cemālüñüz olmayayuz A, cemālüñüz olmayavuz Ö, cemālüñüze olmayup USA
[12] muʿānaḳada ve: maʿāziḳada ve H, N, muʿānaḳada Ö
[13] mücālesede ve: mücālesede ve N, mücālesede Ö
[14] gāh: -N, -Ö
[15] Allāh: Ḥaḳḳ T, USA
[16] idecegümüz ʿaynıyla: idecegümüz ʿaynı A, idecegümüz ʿaynı ile N, idecegüm ʿaynıyla Ö
[17] tekrīrinden: tekrīr A, tekrārından Ö
[18] iştiyāḳ ihdāsıyla iktifā olınmışdur: iştiyāḳ-āmīz ile iktifā olınmışdur A, H, N, iştiyāḳ-āmīz ile iktifā oldı T, iştiyāḳ-āmīz ile iktifā olındı USA

151. Bāḳī Pāşā Dīvān Efendisi Enīs Çelebi'ye Nüvişte-i Merġūbedür[1]

(5) Benüm cānum[2] oġlum, ḥużūr-ı şerīfe ḥavṣala-i eẕhāna nā-güncīde[3] selām-ı iştiyāḳ-āmīz ihdāsı (6) siyāḳında pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri[4] mürāʿātıyla[5] inhā-kerde-i muḫlişī[6] budur ki, (7) benüm cānum, nemīḳa-resān ʿAlī[7] Çelebi lisānından selām-ı ḥasret-i ittīsāmuñuz[8] vuṣūli, tehyīc-i[9] (8) mādde-i iftirāḳ idüp ġarīb-i vaṭan gibi eşk-bār-ı inkisār olmışızdur. Eger aḥvā(9)lümüz pursişi[10] gūşe-güẕār-ı ḫāṭır olınursa (beyt)[11];

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

(10) Göñül bir cām-ı jeng-ālūda döndi köhne-rūzında [T 107b]

(11) Zamān ile[12] aña āyīne-i ʿālem-nümā dirken

(Neṡr); muṭābıḳ-ı ḥālümüzdür, (beyt)[13];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

دل رميدهٔ ما شكوه از وطن دارد   عقيق ما دل پر خونی از يمن دارد

Dil-i[14] (12) remīde-i mā şekve ez-vaṭan dāred

(13) ʿAḳīḳ-i mā dil-i[15] pür-ḫūnī ez-Yemen dāred

---

[1] H 86a, Ö 124a, T 107a, USA 93b: *Başlık* A: Bāḳī Pāşā Dīvān Kātibi Enīs Çelebi'ye Nüviştedür Ö
[2] cānum: -A, -H, -T, -USA
[3] nā-güncīde: güncīde A, H, T, USA
[4] nāzükterleri: nezāketnākları A, nezāketler H, نارك تباكلرى T, USA
[5] mürāʿātıyla: mürāʿāt H
[6] muḫlişī: muḫliş A
[7] ʿAlī: -Ö
[8] selām-ı ḥasret-i ittīsāmuñuz: selām ve ḥasret-i ittīsāmuñuz H, selām-ı meserret-i irtisāmuñuz T, USA
[9] tehyīc-i: behīc-i USA
[10] pursişi: pursiş A, Ö, T, USA
[11] olınırsa beyt: olınırsa A, olur ise beyt T, USA
[12] zamān ile: zamān-ile A, H, Ö, T
[13] Neṡr; muṭābıḳ-ı ḥālümüzdür, beyt: muṭābıḳ-ı ḥālümüz A, muṭābıḳ-ı ḥālümüzdür, naẓm-ı merġūb H, muṭābıḳ-ı ḥālümüzdür, beyt T, USA
[14] dil-i: der-dil-i A, T, USA
[15] mā dil-i: mā dürr-i T, USA: Beytin manası: *Bizim ürkmüş gönlümüzün vatandan şikâyeti vardır. Bizim akikimizin yüreğinin kanla dolu olması, Yemen'den kaynaklanmaktadır.*

(Nes̱r)[1]; (14) benüm cānum, eger daḫı tafṣīl-i ḥālüm istiʿlām murād olınur ise[2] ʿaynıyla Tekfūr Sarāyı'nda (15) zīr-i ġubārda mükedder ve pā-zede-i[3] ʿavām olan elmās nümūnesi olmışuzdur. ʿAn-ḳarīb, (16) Cenāb-ı Ḥaḳ, mıṣḳale-i elfāẓına[4] maẓhar eyleye! ʿAynıyla nevādirāt ile[5] māl-ā-māl bir köhne (17) mecmūʿa-i bī-mis̱āle dönmişüzdür ki, şīrāzesi yoḳ ve[6] cildi perīşān, kenārı pejmürde (18) lākin (beyt)[7];

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Virmez sipihr kimseye ser-māye-i[8] murād

(19) Tā sıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda[9] [A 102a] (neṣr[10]); (1) in-şāʾa'llāhu teʿālā, elṭāf-ı Rabbānīden bād-ı ḫazān-ı[11] ḥayātda bir nev[12]-bahār ümīdindeyüz. Cenāb-ı (2) Ḥaḳ ʿan-ḳarīb, bu zaḫm-ı hicrāna[13] merhem-i telāḳī iḥsān olınmaḳ müyesser eyleye! باقی همیشه غنجۀ مرام کشاد باد *Bāḳī hemīşe (3) ġonce-i merām küşād bād*[14].

---

[1] nes̱r: -A, -T, -USA
[2] olınır ise: olınırsa A, Ö
[3] ve pā-zede-i: pā-zede-i H, T, USA
[4] Ḥaḳḳ mıṣḳale-i elfāẓına: mıṣḳale-i elṭāfına A
[5] ʿaynı ile nevādirāt ile: ʿaynıyla nevādirāt T, ʿaynıyla nevādirāt ile USA
[6] ve: -A, -Ö
[7] beyt: -A
[8] kimseye ser-māye-i: kimesneye ser-māye-i A, H, kimesneye şīrāze-i Ö
[9] sıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda: sıḳılmayınca mengene-i ıżṭırābda H, Ö, sıḳılmayınca mengene-i ıżṭırābında T, USA
[10] nes̱r: -A, -H, -T, -USA
[11] bād-ı ḫazān-ı: -A, bād-ı ḥizān-ı H, T, bār-ı ḫᵛān-ı USA
[12] nev-: köhne-: A, H, T, USA
[13] hicrāna: hicrānda T, USA
[14] *Bāḳī hemīşe ġonce-i merām güşād bād*: *Bāḳī hemīşe ġonce-i merām güşāde bād* Ö, -T, -USA: *İstek goncası her zaman açsın.*

152. Vezīr-i Aʿẓam Mühürden İnfiṣālinden Ṣoñra Yazılmışdur[1]

(5) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü sulṭānum[2] ḥażretlerinüñ erḳā-yı maʿāric-i cāh ü iclāl[3] (6) ve aʿlā-yı medāric-i ʿizz ü iḳbāl olan dīvān-ḫāne-i refīʿü'l-esās ve vesīʿü'l-(7)ifżāllerine merātib-i ʿādīden mütemāyiz taʿẓīmāt-ı cezīle ve merāḳī-i meslūkeyi[4] (8) mütecāviz tekrīmāt-ı cemīle ile bāzār-ı ḳudsiyānda sūziş-engiz-i [T 108a] revāc-ı[5] tāze (9) olmaġa şāyān metāʿ-ı nev-ẓuhūr-ı daʿavāt-ı bī-endāze ve pīrāye-i nuḫūr-ı[6] ḫūr olmaġa (10) çesbān nüsḫa-ı taḥiyyāt-ı nev-şīrāze ihdāsı żımnında ḥāl-i dāʿī-i dīrīn taʿalluḳ(11)-gerde-i pursiş-i luṭf-āferīn olursa[7] bi-mennihi subḥānehu, terkīb-i cism-i nizār ber-ḳarār[8] (12) ve duʿā-yı ʿömr-ü devletleri ehemm-i iştiġāl-i[9] dil-i zār idügi vā-reste-i ḥudūd-ı imkāndur[10]. (13) Aḫbār-ı cānib-i aʿlālarına sāmiʿa-güşā-yı intiẓār iken tātār ḳulları yediyle (14) vārid olan ʿināyet-nāme-i ṣafvet-baḫşāları tevārüdi, mirʾāt-ı żamīr-i faḳīre[11] mūriṣ-i (15) incilāʾ ve ġubār-ı teşvīşden vāsıṭa-i rehā olup taḫdīş-i[12] ḫāṭırdan rehā-yāb[13] (16) olmışuzdur. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[14], zirve-i aʿlāʾ ve[15] ḳulle-i ʿuẓmā-yı umūrdan sühūlet (17) ü selāmet ile nüzūl ve yine ʿizz ü[16] devlet ile maḳām-ı emn ü āsāyişe vuṣūl, kemāl-i (18) luṭf-ı ẕü'l-minen[17] ve muḳteżā-yı sülūk-ı müstaḥsenleri olduġı[18] bī-iştibāḥdur. (19) El-ḥamdu li'llāhi

---

[1] H 86b, Ö 124b, T 107b, USA 94a: *Başlık* A: Vezīr-i Aʿẓam Meḥmed Pāşā, Mührden İnfiṣālinden Ṣoñra Taḥrīrdür T, USA

[2] Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü sulṭānum: -T

[3] erḳā-yı maʿāric-i cāh ü iclāl: erfaʿ-ı maʿāric-i cāh ü iclāl A, erḳā-yı maʿāric-i cāh ü celāl Ö, erḳā-yı maʿāric-i cāh iclāl T, USA

[4] meslūkeyi: meskūkeyi Ö

[5] ḳudsiyānda sūziş-engiz-i revāc-ı: ḳudsiyānda sūziş-engiz-i zevāc-ı H, ḳudsiyānda sūriş-engiz-i revāc-ı Ö, ḳudsiyāndan sūziş-engiz-i revāc-ı T, USA

[6] pīrāye-i nuḫūr-ı: pīrāne-i nuḫūr-ı A, pīrāye-i buḫūr-ı H, Ö, T, USA

[7] olursa: olur ise H, Ö

[8] ber-ḳarār: bī-ḳarār H, T, USA

[9] ü devletleri ehemm-i iştiġāl-i: devletleri ehemm-i iştiġāl-i A, ü ʿizzetleri ehemm-i işġāl-i Ö

[10] imkāndur: inkārdur A, Ö

[11] faḳīre: faḳīr T, USA

[12] bolup taḫdīş-i: olup taḫdīş-i A, H, T, USA

[13] rehā-yāb: رهاب T, USA

[14] bi-ḥamdi'llāhi teʿālā: bi-ḥamdi'llāh Ö, bi-ḥamdihi teʿālā T, USA

[15] aʿlāʾ ve: aʿlāʾī A, aʿlāʾī ve H, T, aʿlāyı Ö

[16] ʿizz ü: ʿizz A, ʿizzet ü Ö

[17] luṭf-ı ẕü'l-minen: luṭfa ẕü'l-metn A, luṭfa ẕü'l-metīn H, T, luṭfa ẕü'l-minen Ö, luṭf-ı ẕü'l-metn USA

[18] olduġı: olduġı Ö

teʿālā[1], ʿibāret-i kitāb-ı kerīmüñüzden ṣafā-yı ḫāṭır-ı şerīfüñüz[2] istidlāl [A 102b] (1) olınmaġla ḥiṣṣedār-ı müşāreket-i meserret olmışuzdur. Cenāb-ı Ḥaḳ, baʿde'l-yevm, ṭūl-ı ḥayāt (2) ile itmām-ı[3] niʿmet muḳadder eyleye! Āmīn. Mefhūm-ı nemīḳa-i ʿanberīn-āgīnüñüzde Ḳapucı[4] Ḥasan Aġā dāʿīñüze (3) sipāriş buyurılan otāḳ-ı muḳarnes-niṭāḳa[5] mektūb-ı şerīfüñüz vürūdından ṣoñra[6], [T 108b] (4) mübāşeret olınmışdur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, kitāba maḥalli geldükde dil-ḫᵛāh-ı āṣafānelerinden (5) aḥsen-i naẓm-ı ebyāta şurūʿı[7], maḥall-i tereddüd degüldür. Lākin ẓāhiren bu ebyātuñ cāʾizesi, (6) **Ḫayr-ābād** cāʾizesi gibi süpürde-i kīse-i nisyān olmaḳ[8] muḥtemeldür. Hele aña baʿż-ı reh-zen ḥālī[9] (7) ẓuhūr eyledügi gūş-zedümüzdür[10]. Anuñ daḫı nemīḳa-i kerīmüñüz[11] ile tafṣīl ü terḳīmini yazandan[12] (8) ġayrı bu cāʾizeyi üsārā-yı Gürciyān'dan[13] nev-āmede bir Gürcī-beççe ile ṣulḥ üzre oluruz[14]. (9) Hemān Cenāb-ı İlāhī, ṣafā-yı ḫāṭıruñuzı[15] efzūn eyleye! Ṭaraf-ı şerīfüñüze, mīzān-ı (10) ḫulūṣumuza[16] şāyeste duʿā-nāme taḥrīrine nāme-ber[17] tātār bendeñüzüñ[18] taʿbīrāt-ı dil-peẕīri ḳālıb-ı maʿāniyye (11) mesbūk ve[19] sikke-i taḥsīn ile meskūk[20] olmaġın muḫliṣüñüze māye-i şevḳ olmış idi[21]. (12) İn-şāʾa'llāhu teʿālā, vaḳt-i

---

[1] El-ḥamdu li'llāhi teʿālā: El-ḥamdu li'llāh Ö
[2] ḫāṭır-ı şerīfüñüz: ḫāṭır-ı şerīfüñüze Ö, şerīfüñüz T, USA
[3] ile itmām-ı: *İfade lekelendiginden okunamamaktadır* A, -la tamām-ı Ö
[4] ʿanberīn-āgīnüñüzde Ḳapucı: ʿanber-āgīnüñüzde Ġavrī Ö
[5] muḳarnes-niṭāḳa: miḳrāṣ-niṭāḳa A, muḳarnes-niṭāḳ H, T, USA
[6] vürūdından ṣoñra: vürūddan ṣoñra H
[7] şurūʿı: şurūʿ Ö
[8] olmaḳ: olınmaḳ H
[9] ḥālī: -H
[10] gūş-zedimizdür: gūş-zedemizdür T, USA
[11] kerīmüñüz: kerīmeñüz Ö
[12] terḳīmini yazandan: terḳīmi yazandan A, H, USA, terḳīmi bāzından T
[13] üsārā-yı Gürciyān'dan: ümerā-i Gürcistān'dan A, T, USA, ümerā-i Gürcistān H,
[14] üzre oluruz: üzre A, oluruz Ö, T
[15] Cenāb-ı İlāhī, ṣafā-yı ḫāṭıruñuzı: İlāhī, ṣafā-yı ḫāṭıruñuzı A, T, USA, İlāhī, ṣafā-yı ḫāṭıruñuz Ö
[16] şerīfüñüze, mīzān-ı ḫulūṣumuza: şerīfüñüze, mīzān-ı ḫulūṣumuz A, şerīfe, mīzān-ı ḫulūṣumuza Ö
[17] duʿā-nāme taḥrīrine nāme-ber: duʿā-nāme-ber A, duʿā-nāme taḥrīrine nāme H
[18] tātār bendeñüzüñ: tātāruñ H
[19] maʿāniyye mesbūk ve: maʿāniyye mesbūk A, maʿnāya mesbūk H, T, maʿāniyyeye mesbūk USA
[20] meskūk: meşkūk H
[21] olmış idi: olmış-ıdı A, Ö, olmışdı T, USA

vāsiʿde[1] icrā-yı ḥaḳḳ-ı iştiyāḳ olınur. Bāḳī hemvāre (13) fermān sulṭānum ḥażretlerinüñdür[2].

153. Ser-nāme-i Merġūbe[3]

(15) Saʿādetlü, fażīletlü, ḥaḳīḳatlü[4], pertev-i bāṣıra-i ḥayātum, efendüm[5] ḥażretlerinüñ nemekīnter-i mecālis-i [N 111b] (16) feżāʾil ve dil-nişīnter-i mecāmiʿ-i efāżıl olan nādī-i bihişt-sīmā ve encümen-i (17) rūḥ-baḫşālarına ikrāmāt-ı[6] müteşevviḳāne-i bī-ḳarārāne ve iḥtirāmāt-ı münceẕibāne-i bī-iḫtiyārāne ile[7] (18) cerīde-pīrā-yı rūḥāniyān olmaġa[8] şāyān daʿavāt-ı zūd-teʾs̱īr ve maḥālle-ārā-yı (19) ḳudsiyān olmaġa çesbān taḥiyyāt-ı tāze-taʿbīr ihdāsı mürāʿāt-ı lāzıme-i pursiş-i [A 103a] (1) żamīrleri ile teẕyīl żımnında[9] inhā-kerde-i s̱enāverī budur ki, ilā-āḫirihi[10].

154. Ser-nāme-i Merġūbe-i Nev-āḫer[11]

(3) Benüm saʿādetlü, fażīletlü, birāder-i eʿazzüm[12] ve ekremüm, efendi ḥażretleri! Rüsūm-ı iḫlāṣ (4) ile meclis-i şerīf-i maʿālī-niẓām leb-rīz-i[13] daʿavāt-ı ḫulūṣ-ittisām ḳılınduġı zemīnde (5) lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı bī-nedīd ve ḳāʿide-i tebrīk-i eyyām-ı ʿīd mürāʿātından ṣoñra (6) inhā-kerde-i s̱enāverī budur ki, peyām-ı[14] ʿāfiyet-i ẕāt-ı memdūḥu'ṣ-ṣıfātlarına

---

[1] vāsiʿde: evsaʿda USA
[2] sulṭānum ḥażretlerinüñdür: sulṭānumuñdur
[3] H 87b, N 111a, Ö 125b: *Başlık* A: Ser-nāme-i Merġūbedür Ö
[4] Saʿādetlü, fażīletlü, ḥaḳīḳatlü: Saʿādetlü, fażīletlü Ö
[5] efendüm: efendi N, Ö
[6] ikrāmāt-ı: kerāmāt-ı N
[7] ile: -A
[8] olmaġa: olmaġla A
[9] żımnında: siyāḳında A
[10] ilā-āḫirihi: -N, -Ö
[11] H 87b, N 112b, Ö 126a: *Başlık* A: Ser-nāme-i Laṭīfe N
[12] birāder-i eʿazzüm: birāder-i eʿazz N, aḫ-i eʿazz Ö
[13] maʿālī-niẓām leb-rīz-i: maʿālī-niẓāmlarına Ö
[14] inhā-kerde-i s̱enāverī budur ki, peyām-ı: -N

çeşm(7)-dūz-ı teraḳḳub iken aḥsen-i[1] evḳātda nemīḳa-i ʿaliyye ve hediyye-i behiyyeleri vürūdı, miftāḥ-ı (8) inşirāḥ-ı ḫāṭır olup duʿā-yı [N 112a] beḳā-yı saʿādetleri ḥāşiye-i metn-i evḳāt (9) ḳılınmışdur. Muʿammer olasız, bāḳī[2].

155. Ser-nāme-i Dīger[3]

(11) Efendi ḥażretlerinüñ meclis-i ḫaṭīr-i vācibü't-tevḳīri[4], leb-rīz-i daʿavāt-ı serīʿü't-teʾ(12)s̱īr ḳılınup lāzıme-i tefaḥḥuṣ-ı żamīr-i münīrleri, ḥavāle-i gerden-i taʿbīr[5] ḳılınduḳdan ṣoñra ber(13)-dāşte-i s̱enāver-i nā-güzīrleri budur ki, ebrek-i[6] evḳātda müfāvaża-i ʿaliyyeleri[7] (14) ile ḳaysı-ı leb-endūde-i Ḳayṣeriyye hediyyeleri[8] vürūdı, talṭīf-i ẕāʾiḳa-i[9] (15) sürūr eylemişdür. باقى باد *Bāḳī bād*[10].

156. Ser-nāme-i Dīger[11]

(17) Saʿādetlü, mekremetlü, mürüvvetlü, nūr-ı dīde-i iftiḫārum, aġā-yı kerīmü'ş-şān oġlum ḥażretlerinüñ (18) ḥużūr-ı lāmiʿü'n-nūrlarına envāʿ-ı teveccühāt-ı bāṭıniyye ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı ẓāhiriyye (19) ile cerīde-i icābet-i Rabbānīde[12] bilā-tevaḳḳuf nāʾil-i derece-i ḳabūl olacaġı[13] daʿavāt-ı [A 103b] (1) serīʿü'l-vuṣūl nis̱ārından ṣoñra ḫāṭır-ı[14] āyīne-sīmālarına baʿż-ı tefaḥḥuṣ-ı[15] mürāʿāt ile ʿarża(2)-dāşt-ı[1] ḫulūṣ-perverī budur ki…

---

[1] çeşm-dūz-ı teraḳḳub iken aḥsen-i: çeşm-dūz-ı müteraḳḳib iken A, H, şeb rūz müteraḳḳib iken N
[2] bāḳī: -A, -H, -N
[3] H 88a, N 112a, Ö 126a: *Başlık* A: Ser-nāme-i Laṭīfe H, Ö
[4] vācibü't-tevḳīri: vācibü't-tevḳīrleri H, N, vācibü't-tevḳīr Ö
[5] ḥavāle-i gerden-i taʿbīr: ḥavāle-gerden N
[6] nā-güzīrleri budur ki, ebrek-i: nā-gürīzleri budur ki, ebrek-i A, Ö
[7] ʿaliyyeleri: *İfade lekeli olduğundan net değildir* A
[8] ḳayṣeriyye hediyyeleri: ḳayṣeriyyeleri A, ḳayṣeriyye hedāyāsı Ö
[9] ẕāʾiḳa-i: ẕāʾiḳa-i ʿaliyyeleri A, H
[10] *bāḳī bād*: -A, bāḳī Ö: *Sonsuza kadar yaşasın.*
[11] Ö 126b
[12] Rabbānīde: Rabbāniyyede Ö
[13] olacaġı: olacaḳ Ö
[14] ḫāṭır-ı: ḫāṭır-ı tābnāk-i Ö
[15] tefaḥḥuṣ-ı: -A

157. Ser-nāme-i Merġūbe[2]

(4) Saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü, devletlü, ʿināyetlü[3] sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i felek-i heftümīn olan (5) dīvān-ḫāne-i meymenet-āyīnleri sāḥasına ġāyet-i[4] şevḳ ü ġarām[5] ve intihā-yı (6) merātib-i taʿẓīm ü[6] iḥtirām ile lāzıme-i cebhe-sāyī-i[7] ikrām ve ḳāʿide-i edā-yı duʿā-yı (7) ʿömr[8] ü devletleri tekmīl ü itmām [T 109a] olınmaḳ siyāḳında ʿarża-dāşte-i dāʿī-i bī-riyāları (8) budur[9] ki, benüm ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü sulṭānum ḥażretleri! [N 112b] Cenāb-ı Ḥaḳ[10], nüsḫa-i nādire-i ḥüsn-i[11] ḫaṣlet ve yek-tā(9)-güher-i maʿden-i mekremet olan ẕāt-ı pesendīde-ṣıfātların[12], viḳāye-i ḥıfẓ-ı Ṣamedānī'sinde[13] (10) ekdār-ı rūzgārdan maṣūn ve eyyām-ı saʿādet ve iḳbāllerin rūz-be-rūz[14] efzūn (11) eyleye! Āmīn. Bundan aḳdem[15] ġalebe-i mekārim-i āṣafānelerinden[16] ʿināyet buyurılan (12) iltifāt-nāme-i ʿaliyyeleri vuṣūl-i çeşm-i[17] Yaʿḳūb-ı ḥazīne, būy-ı pīrāhen-i Yūsuf (13) gibi nūr-baḫşā-yı

---

[1] -dāşt-ı: -dāşte-i peder-i Ö

[2] H 88a, N 112a, Ö 126b, T 108b, USA 95a: *Başlık* Ö: Saʿādetlü Meḥmed Pāşā Ḥażretlerine Ṭarz-ı Maṭbūʿ Duʿā-nāme-i Belāġat-nāmedür USA

[3] Saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü, devletlü, ʿināyetlü: Saʿādetlü, semāḥatlü, devletlü A, Saʿādetlü, semāḥatlü, devletlü, ʿināyetlü N, Ö, Saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü T, USA

[4] dīvān-ḫāne-i meymenet-āyīnleri sāḥasına ġāyet-i: -N

[5] ü ġarām: ü iġrām A, ġarām T, USA

[6] ü: -T, -USA

[7] -sāyī-i: -sāʾī-i A, N

[8] edā-yı duʿā-yı ʿömr: edā-yı duʿā-yı ve ʿömr N, edāyī-i ʿömr Ö, duʿā-yı ʿömr T

[9] dāʿī-i bī-riyāları budur: dāʿī-i bī-ārāmları budur A, ʿabd-i müstehāmları budur Ö, dāʿī-i bī-riyālarıdur T, USA

[10] benüm ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳḳ: benüm sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳḳ A, benüm ʿināyetlü sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳḳ H, N, USA, -Ö, benüm ʿāṭıfetlü sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳḳ T

[11] ḥüsn-i: ḥüsn ü H

[12] -ṣıfātların: -ṣıfātları N, Ö

[13] Ṣamedānī'sinde: Ṣamedānī'de A, Ö

[14] ve iḳbāllerin rūz-be-rūz: ve iḳbāllerin rūz A, H, N, iḳbāllerin rūz T, USA

[15] aḳdem: efendüm N

[16] āṣafānelerinden: āṣafānlarından N

[17] vuṣūl-i çeşm-i: vuṣūli çeşm-i A, N, vuṣūli cism-i H, vuṣūli çeşm-i Ö

meserret ü iftiḫār olup gāh rūy-ı taʿẓīme[1] sāyīde ve gāh (14) gül-būse-i şevḳ ile çeşm-i ārzūya mālīde ḳılınup (beyt)[2];

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

دل از نشاطنامۀ لطفت چو کودکان صد بار خوانده و دکر از سر کرفته است

(15) Dil ez-neşāṭ-nāme-i luṭfet[3] çu kūdegān

(16) Ṣad bār[4] ḫᵛānde vü diger ez-ser-girifte est[5]

(neṣr[6]); (17) mefhūmı üzre duʿā-yı ʿömr-i devletleri ile[7] beraberce muḳābele ḳılınmışdur, bāḳī[8].

158. Rāmī Efendi'yedür[9]

(19) Saʿādetlü, devletlü, mekremetlü, nūr-ı[10] bāṣıra-i ümīdüm, sulṭānum[11] ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı [A 104a] (1) mevāḳiʿ-i ʿizz ü rifʿat ü devlet ve evsaʿ-ı mecārī-i ḫayr u bereket[12] olan nādī-i keṣīrü'l-meymenetleri[13] (2) ṣavbına envāʿ-ı tażarruʿāt-ı ʿācizāne ve aḳsām-ı tevāżuʿāt-ı[14] pīrāne ile daʿavāt-ı [N 113a] icābet(3)-encām ve taḥiyyāt-ı ṣadāḳat-niẓām niṣārı ʿaḳībinde ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i müstehāmları (4) budur ki, benüm nūr-ı dīdem

---

[1] rūy-ı taʿẓīme: rūyumuza Ö

[2] beyt: -A, -N

[3] *luṭfet: luṭf A*

[4] *bār: pāre* H, *pār* T, USA

[5] *Ṣad pāre ḫᵛānde ve diger ez-ser-girifte est. Ṣadr-ı pāre ḫᵛānde ve diger ez-ser-girifte est A, Ṣadr-ı pāre ḫᵛānde-i ve diger ez-ser-girift est* N*: Gönül, senin lutfunun neşe bahşeden mektubundan dolayı çocuklar gibi şendir. (Gönül, o mektubu) yüz defa okudu ve (onu) tekrar baştan aldı.*

[6] neṣr: -A, -H, -N, -T, -USA

[7] ʿömr-i devletleri ile: devletleri ile A, devletlerine T, USA

[8] bāḳī: -A, -N, -Ö

[9] H 88b, N 112b, Ö 127a, T 109a, USA 95b: *Başlık* Ö: Rāmī Efendi Ḥażretlerine Duʿā-nāme Siyāḳında Taḥrīrdür T, USA

[10] nūr-ı: pür-nūr-ı A, USA, ber-nūr-ı H, N, T

[11] saʿādetlü, devletlü, mekremetlü, nūr-ı bāṣıra-i ümīdüm, sulṭānum: -N, -T, -USA

[12] bereket: berāt A

[13] keṣīrü'l-meymenetleri: keṣīrü'l-yümn-i himmetleri N

[14] tevāżuʿāt-ı: tevāżuʿāne N

semāḥatlü, ʿināyetlü sulṭānum[1] ḥażretleri! Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, [T 109b] mekārim-i aḫlāḳ ve ṣīt ü ṣadā-yı merāḥim ü[2] (5) eşfāḳuñuz, mesāmiʿ-i cihāniyānı[3] memlū itmegin duʿā-yı devletüñüzde[4] bī-iḫtiyār olmışuzdur. (6) Cenāb-ı kerīm-i lem-yezel[5], eyyām-ı ḥayāt-ı saʿādet-meʾābuñuzı[6] efzūn ve mirʾāt-ı ḫāṭır-ı (7) tābnāküñüzi ġubār-ı ekdārdan maḥrūs u maṣūn eyleye! Āmīn, bāḳī[7].

159. Erżurūm Muḥāfıżı Saʿādetlü İbrāhīm Pāşā Ḥażretlerine[8]

(9) Devletlü, merḥametlü, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü[9] sulṭānum ḥażretlerinüñ nüsḫa-i[10] firdevs-i (10) berīn olan nādī-i mekārim-āyīnlerine ʿalāḳa-i iḫlāṣ ve dāʿiye-i iḫtiṣāṣdan (11) nāşī tekellüfāt-ı taʿbīrāt-ı inşā-fürūşāneden[11] sāde ve ṭumṭurāḳ-ı teşbīhāt ü[12] (12) istiʿārāt-ı şāʿirāneden efzūn[13] daʿavāt-ı icābet-peẕīr ve taḥiyyāt-ı serīʿü(13)'t-teʾs̱īr edāsı ḫilālinde bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, niʿmet ü[14] ʿāfiyet ile muġtenim ve duʿā-yı ʿömr (14) ü devletleri mültezim olduġını[15] beyāndan ṣoñra maʿrūż-ı dāʿī-i bī-riyāları budur[16] ki, (15) benüm devletlü, semāḥātlü[17] sulṭānum ḥażretleri! Çend-rūz dūḫte-i meymenet-endūzuñuz naḳl iden (16) kārbān[18] ile ḫāk-i ʿizzete[1] duʿā-nāme irsāl olınmışdur[2]. Birḳaç günden ṣoñra

---

[1] semāḥatlü, ʿināyetlü sulṭānum: -A, semāḥatlü, sulṭānum T, USA
[2] ü: -A, -T, -USA
[3] cihāniyānı: cihān-bān A, H, cihān-bānı N, T
[4] devletüñüzde: devletüñüze H, N
[5] lem-yezel: yezel A
[6] saʿādet-meʾābuñuzı: saʿādet-meʾālüñüzi Ö
[7] bāḳī: -N, -Ö, -T, -USA
[8] H 88b, Ö 127b, T 109b, USA 95b: *Başlık* N: Erżurūm Muḥāfıżı İbrāhīm Pāşā Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür T, USA
[9] Devletlü, merḥametlü, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü: Devletlü, merḥametlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü A, H, Devletlü, merḥametlü, saʿādetlü, ʿāṭıfetlü T, USA
[10] nüsḫa-i: -T
[11] tekellüfāt-ı taʿbīrāt-ı inşā-fürūşāneden: teklīfāt-ı taʿbīrāt-ı inşā-fürūşāneden A, tekellüfāt-ı taʿbīrāt-ı inşā-fürūşāndan T, USA
[12] ü: -A
[13] efzūn: āzāde A, Ö
[14] ü: -Ö, -T, -USA
[15] olduġunı: olınduġı Ö, olduġı T, USA
[16] dāʿī-i bī-riyāları budur: dāʿīleridür T, USA
[17] semāḥātlü: -T, -USA
[18] kārbān: kārvān A, Ö

(17) bu ṭarafa sāʿī gelüp yine Erżurūm'a[3] pā-cünbān-ı müsāraʿat olmaġın tekrīr-i (18) taḥrīre[4], tecvīz-gerde-i müctehid-i iḫlāṣ olmışdur[5]. Duʿā-nāme-i evvel ile ġālibā ʿinān-ı (19) ḫāk-i ʿizzete[6] vāṣıl olup iṡbāt-ı müddeʿā-yı ḫulūṣa [T 110a] şāhidin[7] menzilesinde vāḳıʿ [A 104b] (1) olur[8]. Lākin luṭf idüp ṭamaʿumuza ḥaml buyurmayup ḫulūṣumuza ḥaml buyurılmaḳ[9] (2) ricā olınur. Lākin benüm saʿādetlü[10] sulṭānum! Ḥaḳ budur ki, vaʿd-i kerīmüñüze bināʾen, Gürcī(3)-beççe-i maʿhūd ḥālā[11] Erżurūm'dan Ḥaleb'e müteveccih olan ḥarīr kārbānınuñ[12] arasında (4) bir teng-i ḥarīr gibi lāmiʿ olacaġı iʿtiḳād üzre[13] maḳṭūʿü'l-ḥükm olmaġın (beyt)[14];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(5) Be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-ı nefes rāst söyle ey dem-i[15] ṣubḥ

Ne gün gelür ḫaberüñ var mı (6) āfitābumdan

(neṡr); beyti vird-i zebān[16] ve nefes-be-nefes peyk-i ḫayāl, cānib-i kārbāna[17] (7) şitābān iken sāʿī-i[18] sābıḳü'ẕ-ẕikr ile Şūrbacı-zāde[19] Meḥmed Çelebi bendelerinüñ (8) bir[20] mektūbı gelüp in-şāʾa'llāhu teʿālā, ḳarīben irsāl olınmaḳ ümīddür, (9) diyü taḥrīr itmegin peyk-i ḫayālümüzüñ[21] menzil-i āmed-şüdi ḳarīb iken (mıṣraʿ)[1];

---

[1] ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete A, H, Ö, T, USA
[2] olınmışdur: olınmış-ıdı Ö, olınmışdı T, USA
[3] Erżurūm'a: ʿArż-ı Rūm'a A
[4] tekrīr-i taḥrīr: tekrār-ı taḥrīre A, H
[5] olmışdur: olmamışdur A
[6] ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete Ö, T, USA
[7] ḫulūṣa şāhidin: ʿulüvv-şān Ö
[8] olur: olurlar Ö
[9] buyurılmaḳ: buyurmaḳ Ö
[10] saʿādetlü: -Ö, -T, -USA
[11] -beççe-i maʿhūde ḥālā: -beççe-i maʿhūd ḥālā A, H, T, USA, -peççe-i maʿhūde ḫān-ı Ö
[12] kārbānınuñ: kārvānınuñ Ö
[13] iʿtiḳād üzre: iʿtiḳād-ı ārzūda H, Ö
[14] beyt: -A, -USA
[15] dem-i: dem ü H
[16] neṡr; beyti vird-i zebān: beytini vird-i zebān A, H, beytini vird ü zebān T, beytini vürūd-ı zebān USA
[17] kārbāna: kārvāna H, Ö
[18] sāʿī-i: mesāʿī-i T, USA
[19] Şūrbacı-zāde: ile Şūre-zāde A, H, USA, ile Şūre-zād T
[20] bir: -T
[21] ḫayālümüzüñ: ḫayālümüz H

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Güşāde (10) ġonce-i dil ḳaldı[2] bir bahāra daḫı

(Nes̱r)[3]; mefhūmı üzre rū-nümā olup derdmend[4] peyk-i ḫayāl, (11) bu eyyām-ı şitāʾda Erżurūm'uñ[5] kuhsār-ı berḳ-endūdın[6] ṭayy iderek sermā(12)-zede-i ıżṭırāb olup elden ve[7] ayaḳdan çıḳmaḳ mertebelerine gelmegin bu ḫidmet (13) muḳābelesinde bir boġāz kürk daḫı żamīme-i iḥsān olmaḳ sevdāsında (14) dil-beste olmışdur. Bedel-i teʾḫīr nāmına murābaḥa-i tüccār beyninde ḳāʾide-i muḳarrere[8] (15) olduġı Şūrbacı-zāde bendeñüzüñ[9] maʿlūmıdur, bāḳī[10].

160.1. Yigirmi Sekiz Efendi'ye Ricā-āmīz Taḥrīr Olınmışdur[11]

Benüm pertev-i şemʿa-i ḥayātum, semāḥatlü, mekremetlü aġā-yı melek-ḫıṣālüm[12] ancaḳ bihişt-i[13] iştiyāḳ-ı tāmmla daʿavāt-ı icābet-nižām nis̱ārı żımnında inhā-kerde-i pederī budur ki, umūr-ı dünyeviyye içün s̱ıḳlet itmek çendān rıżā-dāde-i ḫulūṣumuz degüldür, ammā bir kimesnenüñ ibrāmı ḥudūd-ı muʿtādeyi[14] tecāvüz itmegin s̱ıḳlete cesāret olındı, mefhūmı budur ki, Diyār-ı Bekr Alayı Begligi ḥālā tevcīhe imkān var mıdur? Olduġı ṣūretle[15] cāʾize-i muʿtādesi ne ṣūretle[16] olur ve cenābuñuz ḥuṣūle taʿahhüd buyurırsız[17]. Hele kendü

---

[1] mıṣraʿ: -A,[mısr]aʿ T
[2] güşāde ġonce-i dil ḳaldı: güşād-ı ġonce-i dil ḳaldı A,Ö, güşāde ġonce-i dil ḳalmadı H, T, USA
[3] nes̱r: -A, -T, -USA
[4] rū-nümā olup derdmend: derdmend A, T, USA
[5] Erżurūm'uñ: ʿArż-ı Rūm'uñ A, Ö
[6] -endūdın: -endūzın T, USA
[7] ve: -A, -Ö
[8] ḳāʾide-i muḳarrere: muḳarrere T, muḳarrer USA
[9] Şūrbacı-zāde bendeñüzüñ: Şūre-zāde bendeñüzüñ A, Şūre-zāde bendelerinüñ H, T, USA
[10] bāḳī: -Ö, -T, -USA
[11] IB2 161b, KM 63a, MH1 66b, BD1 41b: *Başlık* KM: Tez̠kere-i merġūb: Bu daḫı ṣāḥib-i z̠ihn-i viḳāddan ricā-āmīz Yigirmi Sekiz Efendi'ye taḥrīr olınmışdur IB2
[12] -ḫıṣālüm: -ḫıṣāl KM, MH1
[13] bihişt-i: bihişt-āyīne-i IB2
[14] muʿtādeyi: muʿtāde-i KM, MH1
[15] ṣūretle: ṣūretde IB2
[16] ṣūretle: miḳdār IB2
[17] buyurırsız: buyurır mısız IB2

taʿahhüdüñüzden ġayrı ṭālibī̄n var mı[1]? Saʿādetlü ketḫüdā beg pederüñüz ṭarafından istiḫbār [KM 63b] ve bu pederüñüze iḫbār buyurmaḳ ricā iderüm. Ḥadd-i[2] imkānda olduġı ṣūretle[3] ṭālibī̄n olan maḥalline ḥavāle idelüm. Varup ḥuṣūline saʿy eylesün. Reh-i rāst ne ise edā ve istirżā eylesün. Benüm nūr-ı dī̄dem! Taġyī̄r-i mizācum ṣūret-i hezeyānda[4] olan taḳrī̄r-i perī̄şānı taḥrī̄rden istidlāl buyurup ḥemmās şerbetine dest-res mümkin ise bir miḳdārcıḳ irsālinden minnetdār olurum. باقی دولت در ترقی باد من العبد القدیم یوسف نابی *Bāḳī̄ devlet der-teraḳḳī̄ bād, mine'l-ʿabdi'l-ḳadī̄mi Yūsuf Nābī̄*[5].

160.2. Ḫāmiş-i Tezkere[6]

Benüm nūr-ı dī̄dem kendi mizāc-ı perī̄şānuma ve sāʾir aḥbāba tefeʾül ḳaṣdıyla dünki gün bir tārī̄ḫcik vaḳiʿ olmaġla ḥużūra ihdā olındı, (tārī̄ḫ);

Mefʿūlü mefāʿilün feʿūlün

Bu sāl-i ḫuceste-fāla Nābī̄

Reh-yāb olamaz melāl-i desti

Bī̄-naḳṣ u ziyād geldi zī̄rā

Tārī̄ḫine lafẓ-ı ten-dürüstī̄ (1124)

161. Vezī̄r-i Aʿẓam ʿAmmī̄-zāde Ḥüseyin Pāşā'yadur[7]

(17) Devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[8] veliyyü'n-niʿam, ṣāḥibü'l-cūd ve'l-himem, [T 110b] efendüm, (18) sulṭānum, اداماالله بالاقبال *edāma'llāhu bi'l-iḳbāli* [1]

[1] var mı: -IB2
[2] ḥadd-i: ḥadd ü IB2
[3] ṣūretle: ṣūretde IB2
[4] hezeyānda: -BD1
[5] *Bâkî, devletin yükselsin, (bu dua veya mektup) eski kulunuz Yusuf Nâbî'dendir.*
[6] IB2 162a, KM 63b, MH1 67a
[7] H 89b, N 113a, Ö 128b, T 110a, USA 96b: *Başlık* A: Vezī̄r-i Aʿẓam ʿAmmī̄-zāde Ḥüseyin Pāşā Ḥażretlerine ʿArżı-ḥāldür T, USA
[8] devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü: saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü A, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü N, Ö, devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü T, USA

ḥażretlerinüñ seng-i rikāb-ı ḳamer-cenāblarına[2] (19) licām-ı iʿtiẕār ve ʿinān-ı iftiḳār ile ʿarż-ı maṭāyā-yı gerdūn-neverd-i daʿavāt-ı[3] [A 105a] (1) rūḥānī-peyvend ve sūḳ-ı semend-i[4] āsmān-gerd-i taḥiyyāt-ı[5] melāʾik-pesend zemīninde (2) ʿarża-dāşt-ı[6] selāmet-ḫᵛāh [N 113b] budur ki, ḥażret-i kerīm-i çāre-sāz, ṣadr-ı ṣudūr-ı (3) āfāḳ olan ẕāt-ı kerīmü'l-aḫlāḳların ber-ṭıbḳ-ı dil-ḫᵛāh-ı ārāyiş-i ṣadr-ı dīvān-ı (4) ʿadl ü[7] iḥsān ve naẓar-ı memālik-perverlerin ḳalem-rev-i İslām'a vesīle-i āsāyiş-i (5) emn ü āmān eyleye! Āmīn[8]. Ser-cūş-ı yenbūʿ-ı ʿāṭıfetlerinden bu dāʿī-i nā-tüvāna (6) iḥsān buyurduḳları hezār dīnār-ı eşref, kūze-i[9] sürūra vāsıṭa-i (7) ġaleyān ve kīse-i şuʿūra vesīle-i feverān[10] olup kendi ʿıyāl-i muḫliṣüñüz[11] (8) maḳūlesinden olan ahālī-i[12] ḫāne-i faḳīrānemüzi duʿā-yı ʿömr-ü[13] devletleri edā(9)sında[14] hem-dehān-ı ittifāḳ olduḳları, muḥtāc-ı teklīf-i[15] beyān degüldür. Cenāb-ı (10) muḳaddes-i İlāhī, ʿömr-i ṭabīʿī mertebesine dek vücūd-ı ʿazīziñüzi[16] merkez-i inʿām (11) u iḥsānda s̱ābit ve bu faḳīrüñüzüñ ḥadīḳa-i āmālin reşāşe-i feyż-i ʿināyetüñüz (12) ile nābit[17] eyleye! Āmīn[18]. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, umūr-ı devlet-i inṣāfuñuz[19] ile kemāl-i (13) şöhret ve[20] ḥimāyet-i nāmūs-ı salṭanat ve muḥāfaẓa-i umūr-ı[21] memleketde

[1] *Allah onun ikbalini açık kılmıştır.*
[2] ḳamer-cenāblarına: ḳamer-ḳıbāblarına H, T, USA, cenāblarına N
[3] daʿavāt-ı: taḥiyyāt-ı Ö
[4] -peyvend ve sūḳ-ı semend-i: -peyvende ve şevḳ-ı semende A
[5] taḥiyyāt-ı: daʿavāt-ı Ö
[6] ʿarża-dāşt-ı: ʿarż-dāşt-ı N
[7] ü: -T, -USA
[8] āmīn: -A, -N, -T, -USA
[9] eşref, kūze-i: eşref, kūre-i N, T, USA, eşrefi kūze-i Ö
[10] feverān: fevvārān T
[11] kendi ʿıyāl-i muḫliṣüñüz: kendi ʿıyāli muḫliṣüñüz A, kendi ʿıyāl-i maḫṣūṣuñuz H, kendü ʿıyāl-i maḫṣūṣañuz Ö
[12] maḳūlesinden olan ahālī-i: maḳūlesinden olan ihāle-i N, maḳūlelerinden olan ahālī-i Ö
[13] faḳīrānemüzi duʿā-yı ʿömr-ü: faḳīrānemüzi duʿā-yı ʿömr-ü A, H, Ö, faḳīrānemüze duʿā-yı T, faḳīrānemüz duʿā-yı USA
[14] edāsında: edāsından T, N
[15] teklīf-i: tekellüf-i H, Ö, T, USA
[16] ʿazīziñüzi: ʿazīzüñi H
[17] ve bu faḳīrüñüzüñ ḥadīḳa-i āmālin reşāşe-i feyż-i ʿināyetüñüz ile nābit: ve bu faḳīrüñüzüñ ḥadīḳa-i emānı resā ser-i feyż-i ʿināyetüñüz ile s̱ābit A, H, -N, -T, -USA
[18] āmīn: -Ö
[19] inṣāfuñuz: ittiṣāfuñuz Ö
[20] ve: -T, -USA
[21] muḥāfaẓa-i umūr-ı: muḥāfaẓa-i emr-i A, muḥāfıẓ-i umūr-ı N

buyurduġuñuz (14) diḳḳat[1] āvāzeleri az müddetde çār-cihet-i āfāḳa fevḳa mā-yeteṣavver şāyiʿ (15) olup [T 111a] ẓulme bir vechile rıżāñuz olmaduġı[2] [N 114a] ḫavāṣṣ u ʿavāmuñ vird-i zebānı[3] (16) olmışdur. Ṣaḥīfe-i ʿālemde[4] maḥv-ı āṡār-ı ẓulm ve bedʿ-i mebānī-i meşkūke-i[5] eslāfdan (17) ḫayrlu olduġı[6] maḥall-i iştibāh degüldür. Ḥażret-i[7] müyessirü'l-meʾārib teysīr eyleye! Āmīn[8]. (18) Benüm saʿādetlü, semāḥatlü[9] veliyyü'n-niʿam efendüm[10], sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳ Ḥażretlerinüñ[11] iḥsānına (19) ḥamd olsun. Ser-efrāz-ı[12] cihān, ḫıdmet-i ʿaliyyelerine intisāb ile müfāḫaret [A 105b] (1) itmededürler. Bu faḳīrüñüzüñ[13] daḫı ḥiṣṣesine düşen *ʿani'ẓ-ẓahri'l-ġaybi* [14], ḫıdmet-i (2) duʿā idügi lā-reybdür[15]. Ancaḳ, ḫıdmet-i ṣūriyye-i bedeniyyeye dest-i şevḳümüz (3) nā-resā olmaġla bir taḳrīb ile vesīle-cūy-ı furṣat iken ḥālā muḥāfıẓ-ı (4) ḫıṭṭa-i Ḥalebü'ş-Şehbā[16], vezīr-i ṣaf-żamīr, saʿādetlü Yūsuf Pāşā Ḥażretleri duʿācuñuzuñ[17] (5) ḫak-ı ʿizzete birḳaç reʾs esb-i ḫoş-peyker irsāli[18] ṣadedinde iken (6) sulṭānumuñ zīr-i rān-ı[19] ʿināyetlerine şāyān olmaḳ üzre bu dāʿīñüz (7) ile reddiyet buyurduḳları atları[20], bu duʿācıları taḥsīn ü taḫṣīṣ idüp (8) gīsū ve[21] gerden [N 114b] ü çeşm ü dehānlarından[1] mālīş ü nevāziş iderek (9) ol ḳadarca

---

[1] diḳḳat: vaḳt H, N, T, USA
[2] olmaduġı: olmaduġı N
[3] vird-i zebānı : vird ü zebānıT, USA
[4] ʿālemde: ʿālemden A, N, Ö
[5] meşkūke-i: meslūk-i A, meslūke-i H, N, T, USA
[6] eslāfdan ḫayrlı olduġı: eslāfda ḫayrlu olduġı A, eslāfda ḫayrlu olduġı H, N, eslāfda ḫayr olduġı T, USA
[7] Ḥażret-i: Ḥıżr-ı bārī-i A
[8] müyesserü'l-meʾārib-i teysīr eyleye āmīn: müyesser eyleye āmīn A, müyesserü'l-meʾārib-i teysīr eyleye eyleye āmīn N, müyesserü'l-meʾārib-i teysīr eyleye T, USA
[9] saʿādetlü, semāḥatlü: semāḥatlü A, Ö, saʿādetlü N, T, USA
[10] efendüm: -A, -Ö
[11] Ḥaḳḳ Ḥażretlerinüñ: Ḥaḳḳ'uñ A, Ö, T, USA
[12] -efrāz-ı: -efrāzān-ı Ö
[13] müfāḫaret itmededürler, bu faḳīrüñüzüñ: mefāciret itmededürler, bu faḳīrüñüzüñ A, müfāḫaret itmededürler, bu faḳīrüñüzüñ N, müfāḫaret itmededürler, bu faḳīrüñ Ö, müfāḫaret itmededürler, bu faḳīrüñüzüñ T, USA
[14] *Gaipten desteklenerek…*
[15] idügi lā-reybdür: idügi bilā-reybdür Ö
[16] Ḥalebü'ş-Şehbā: Ḥaleb A, Ö
[17] duʿācuñuzuñ: duʿācuñuz A, Ö
[18] -peyker irsāli: bār-gīr irsāli A, beygir irsāli H, beygirān irsāli N, -peyker irsāl T, USA
[19] zīr-i rān-ı: vezīrān-ı A, zīr-i H, zīr-i dān-ı T, USA
[20] dāʿīñüz ile reddiyet buyurduḳları atları: dāʿīñüz ile müşāhede buyurduḳları anları H, duʿācuñuz ile reddiyet buyurduḳları atları N, T, USA, dāʿīñüz ile müşāhede buyurduḳları atları Ö
[21] gīsū ve: gīsū-yı ve N, gīsū-yı T, USA

mīr-āḫūrlıġuñuz ḫıdmetine neyl ile[2] kām-yāb olmaḳ müyesser (10) olmışdur. Müşārün ileyh duʿācuñuzuñ atları[3], meydān-ı iḫlāṣ-ı ʿubūdiyyetde (11) sebḳatlarınuñ[4] numūnesi, ʿināyet [T 111b] ü ḥüsn-i ḳabūle sezā buyurılmaḳ bābında (12) luṭf u iḥsān; devletlü, semāḥatlü[5], saʿādetlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü veliyyü'n-niʿam, efendüm[6], sulṭānum ḥażretlerinüñdür[7].

162. Ser-nāme[8]

(14) Saʿādetlü, mekremetlü, ḥaḳīḳatlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, oġlum, sulṭānum, pāşā-yı (15) bülend-himmet ḥażretlerinüñ ḥużūr-ı saʿādet-niẓām ve ḥaḳīḳat-enāmlarına[9] (16) envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı müteşevviḳāne ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı müştāḳāne ile (17) daʿavāt-ı ṣadāḳat-āmīz ve taḥiyyāt-ı muḫāleṣet-engīz itḥāfı ʿaḳībinde (18) lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı miḥnet[10]-keşīde ve tefaḥḥuṣ-ı żamīr-i ʿazīmet[11]-çeşīde(19)leri taḳdīm olınur. Hemvāre, ḥıfẓ-ı emānī-i[12] Ḫudā'da āsūde-i zīr-i sāyebān-ı emān[13] [A 106a] (1) olasız. Āmīn. Aḫbār-ı sürūr[14]-baḫşā-yı ʿāfiyetlerine şebān-rūz, sāmiʿa-ı intiẓārumuz āmāde ve[15] (2) çeşm-i ümīdümüz güşāde iken nā-gāh bir vaḳt-i saʿīdede[16] mektūb-ı merġūbuñuz (3) vāṣıl ve müjde-i cenābuñuza ve[17] tafṣīl-i aḥvālüñüze nemīḳa-resān bendeñüz lisānından (4) kemāl-i

---

[1] dehānlarından: dehenlerinden Ö
[2] ḫıdmetine neyl ile: ḫiẕmetinde hele H, Ö, ḫiẕmetine neyl ile T
[3] atları: -H
[4] sebḳatlarınuñ: seyflerinüñ A
[5] semāḥatlü: merḥametlü Ö, -T, -USA
[6] saʿādetlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü veliyyü'n-niʿam, efendüm: -A, -N, -Ö
[7] sulṭānum ḥażretlerinüñdür: sulṭānumuñdur Ö
[8] H 90b, Ö 129b: *Başlık* A: -Ö
[9] enāmlarına: ittisāmlarına Ö
[10] miḥnet: muḥabbet A, H
[11] ʿazīmet-: ġurbet- Ö
[12] hemvāre, ḥıfẓ-ı emānī-i: hemvār, ḥıfẓ-ı dāmen-i A
[13] sāyebān-ı emān: sāyebān A
[14] āmīn aḫbār-ı sürūr: -A
[15] ve: -A
[16] saʿīdede: saʿīdde Ö
[17] cenābuñuza ve: cenābuñuz A

iṭṭilāʿ ḥāṣıl olduḳda dünyālar bizüm olup müceddeden taḥṣīl-i neşʾe-i[1] (5) sürūr olınmışdur. Ḫuṣūṣan, mektūb-ı merġūbuñuzda bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, devletlü, saʿādetlü (6) ḫān-ı ʿālī-şān efendimüzüñ[2] kemāl-i mertebe, ġarīḳ-i niʿam-ı iltifāt ü ikrāmları ve manẓūr-ı (7) naẓar-ı ʿināyet ü iḥtirāmları olduġuñuzı ve evḳāt-ı şerīfüñüz ṣafā-yı ḫāṭırla[3] (8) güẕār itdügini taḥrīr ve beyān buyurduġuñuzdan[4] sürūrumuz, ḳat kat mütezāyid (9) olmışdur. باقى دولت دائم باد *Bāḳī devlet dāʾim bād*[5].

163. Ser-nāme-i Dīger[6]

(11) Devletlü, saʿādetlü, ʿāṭıfetlü, semāḥatlü[7], veliyyü'n-niʿam, efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ gūşe-i[8] bisāṭ-ı (12) fetḥ u iḳbālleri[9], refte-i cārūb-ı müjgān ve duʿā-yı beḳā-yı ẕāt-ı kerīmu'ṣ-ṣıfātları, (13) muḳaddime-i evrād-ı rūzān u şebān ḳılındugı siyāḳda ʿarż-ı ḥāl-i[10] ʿabd-i dāʿī-i dīrīn-i (14) nā-tüvān[11] budur ki, benüm efendüm, sulṭānum ḥażretleri[12]! Cenāb-ı Ḫudā-yı lā-yezāl, ʿināyet-i (15) ezeliyyesin devletlü efendimüñ ḥuṣūl-i meṭālib-i derūnlarına ẕerīʿa-ı[13] ḥāl (16) ve sipihr-i iḳbāllerin, efrūḫte-i[14] neyyir-i aʿmāl eyleyüp ḥālā taṣmīm-i ʿazm (17) buyurılan sefer-i ẓafer-es̱erde naḳş-ı ālūdeye ṣavletleri[15] dāġ-ı sīne-i aʿdā (18) ve[16] pīşgāh-ı şikāf-ı nāvek-i[1] dil-dūzların, mezraʿa-ı āmānī-i düşmene bārān-ı

---

[1] neşʾe-i: teşne-i H
[2] efendimüzüñ: efendimüz ḥażretlerinüñ Ö
[3] ve evḳāt-ı şerīfüñüz ṣafā-yı ḫāṭırla: evḳāt-ı şerīfüñüz ṣafā-yı ḫāṭırlar H, ve evḳāt-ı şerīfüñüz ṣafā-yı ḫāṭır ile Ö
[4] buyurduġuñuzdan: buyurduġuñuz H
[5] *Bāḳī devlet dāʾim bād*: *Bāḳī mübārek bād* H, -Ö: *Bâkî, devlet sonsuza kadar (var) olsun.*
[6] Ö 130a, T 111b, USA 97a: *Başlık* A: -Ö, Müşārün ileyh Ḥażretleri Sefere ʿAzīmetleri Hengāmında Taḥrīrdür T, USA
[7] Devletlü, saʿādetlü, ʿāṭıfetlü, semāḥatlü: saʿādetlü, semāḥatlü A, saʿādetlü, ʿāṭıfetlü, semāḥatlü Ö, devletlü, saʿādetlü, ʿāṭıfetlü T, USA
[8] gūşe-i: -Ö
[9] fetḥ u iḳbālleri: iḳbālleri A, fetḥ u iḳbāllerin T, USA
[10] siyāḳda ʿarż-ı ḥāl-i: siyāḳda ʿarż-ı ḥāl-i Ö, siyāḳında ʿarż-ı ḥāl-i USA
[11] dāʿī-i dīrīn-i nā-tüvān: dīrīn-i nā-tüvān A, T, USA, dāʿī-i dīrīn-i Ö
[12] ḥażretleri: ḥażretlerinüñ A
[13] ẕerīʿa-ı: vedīʿa-ı A, T, USA
[14] efrūḫte-i: efzūn dūḫte-i A
[15] ṣavletleri: ve ṣavletlerin A, ṣavletleri Ö, vuṣūllerin T
[16] aʿdā ve: aʿdāda ve A, aʿdā USA

belā idüp (19) ʿan-ḳarīb, tevārüd-i aḫbār-ı sārre-i[2] fetḥ u ẓafer ḳılup sükkān-ı memālik-i İslām'ı, şādān [A 106b] (1) eyleyüp şemşīrlerin bār-āver-i fetḥ-i bilād ve rūz-nāme-i emānīlerin mevsūm-ı[3] mes̱ūbāt-ı (2) cihād idüp ber-vefḳ-i ḥuṣūl-i ḫāṭır yine āsitāne-i ḳadīmlerine maṣḥūb-ı[4] tevfīḳ-i (3) iclāl ile ʿavdet müyesser idüp bi'l-cümle, üftādegān-ı [T 112a] peyġūle-i ḥasret olan bende(4)lerin ġubār-ı mürekkeb-i devletleri ile[5] ḳarīrü'l-ʿayn eyleye, āmīn! Evḳāt-ı mektūbede[6] duʿā-yı fütūḥ-ı (5) leşker-i İslām farż-ı ʿayn ve ẕimmet-i ʿubūdiyyetümüzde deyn olduġundan ḳaṭʿ-ı naẓar ḫāṣṣeten, (6) mekremetlü sulṭānumuñ vicha-i[7] ʿazīmet-i ṣādıḳāneleri mes̱mer-i ḥüsn-i es̱er ve meftaḥ-ı fetḥ ü[8] ẓafer (7) olmaḳ duʿāları, cümle-i vācibātdan ʿadd olınduġı ʿālemü's-serāʾire[9] pūşīde degüldür. (8) Benüm[10] mekremetlü efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Bu ʿabd-i meksūrü'l-bāllerin manẓūr-ı iḥsān-ı teveccüh ü ʿināyet[11] (9) buyurılmaḳ bābında fermān-ı mürüvvet ü iḥsān[12]; devletlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

164. Rāmī Efendi'ye İrsāl Olınmışdur[13]

(11) Saʿādetlü, semāḥatlü efendüm, sulṭānum[14] ḥażretlerinüñ sāḥa-i[15] mīnū-nümā-yı fażl-ārāları ki[16], (12) inḥinā-fermā-yı[17] ḳāmet-i bālā-yı ḳudsiyāndur[18], leb-i taʿẓīm ile leb-rīz-i

---

[1] nāvek-i: tāruñ A
[2] sārre-i: seyyāre-i A, Ö
[3] mevsūm-ı: rüsūm-ı A, mersūm-ı Ö, T
[4] ḳadīmlerine maṣḥūb-ı: ḳadīmlerine maṣḥūbī-i Ö, ḳadīmelerine maṣḥūbī-i T, USA
[5] mürekkeb-i devletleri ile: mürekkeb-i devletleriyle A, mevkib-i devletleriyle Ö, T, USA
[6] āmīn, evḳāt-ı mektūbede: evḳāt-ı mektūbe A, evḳāt-ı mektūbede T, USA
[7] vicha-i: vech-i A, T, USA
[8] ü: -A, -T, -USA
[9] serāʾire: serāʾir USA
[10] benüm: -A, -T, -USA
[11] manẓūr-ı iḥsān-ı teveccüh ü ʿināyet: manẓūr-ı liḥāẓa ü ʿināyet A, manẓūr-ı iḥsān-ı teveccüh-i ʿināyet Ö, manẓūr-ı liḥāẓa-i teveccüh-i ʿināyet T, USA
[12] mürüvvet ü iḥsān: ü mürüvvet ü iḥsān A, Ö, ü mürüvvet iḥsān T, USA
[13] H 91a, N 114b, Ö 130b, T 112a, USA 98a: *Başlık* A: Rāmī Efendi'ye Nüvişteдür H
[14] Saʿādetlü, semāḥatlü efendüm, sulṭānum: -N, -T, -USA
[15] sāḥa-i: -H
[16] fażl-ārāları ki: fażl-ārālaruña A, H, N, T, USA
[17] inḥinā-fermā-yı: inḥinā-fermā-yı yümn-i T
[18] ḳāmet-i bālā-yı ḳudsiyāndur: ḳāmet-i bālā-yı ḳudsiyān N, bālā-yı ḳudsiyāndur Ö

ʿıḳdü'l-leʾāl-i (13) s̱enā ḳılınup[1] revzene-i bālā-ḫāne-i feżāʾil ü maʿānī olan ḫāṭır-ı nāzükterleri[2] (14) pursişi ser-levḥa-i dībāce-i niyāz ḳılınduġı ḫilālde, ber-dāşte-i rifʿat-cūyları (15) budur ki, benüm mekremetlü sulṭānum ḥażretleri! Nesīm-i cihān-gerd-i żamīrleri, vīrānezār-ı aḥvāl-i (16) dāʿī-i dīrīnlerine daḫı güẕār itmek müyesser olur ise bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā[3] (17) henüz nemek-çeş-i [N 115a] nevāl-i ʿāfiyet olup eczā-yı ber-hem-zede-i[4] vücūdumuz, rābıṭa-i[5] (18) ḫayālleriyle [T 112b] mürtebiṭ ve zebān-ı cenānumuz, ḥarf-i duʿālarıyla[6] muḫteliṭ olduġı, vā-reste-i (19) minnet-i beyāndur. Ḥażret-i Ḥaḳ[7], ʿan-ḳarīb, mülāḳāta nāʾil eyleye! Dārü'l-ḳabūl-i İlāhīden [A 107a] (1) tenzīl olan nevāle-i āmāl[8], gāh telḫ ve gāh şīrīn gāh turş ve[9] gāh nemekīn olduġı, ẕāʾiḳa-i (2) ʿirfānlarına nümāyāndur, (beyt[10])

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün[11]

درغم آباد فلك رخنهٔ آزادی نیست   بنما خاطر آزاده کدامست آنجا

Der-ġam[12]-ābād-ı felek raḫne-i[13] āzādī n'ist

(3) Be-numā ḫāṭır-ı āzāde kudām est āncā [14]

(nes̱r)[15]; teṣārīf-i rūzgār gine güẕār-ı ḥavālī-i (4) taṣavvurumuza[16] gerdān olmayacaḳ bir firḳat-i[17] dūr-ā-dūra esīr eyledi ki[18], inḥilāli yine (5) vā-beste-i nāḫun-ı taḳdīrdür. (beyt)[1];

---

[1] ʿıḳdü'l-leʾāl-i s̱enā ḳılınup: ʿıḳdü'l-leʾāl-i s̱enā ḳılınduḳda H, ʿıḳd-ı s̱enā ḳılınduḳda N
[2] maʿānī olan ḫāṭır-ı nāzükterleri: maʿānī olan ḫāṭır-ı tāzeterleri A, maʿālī olan ḫāṭır-ı nāzükterleri N
[3] bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā: bi-mennihi teʿālā Ö
[4] ber-hem-zede-i: ber-hem-civār-zede-i H, T, USA, hem-civār-zede-i A, ber-hem-ḫᵛār-zede-i N,
[5] vücūdumuz rābıṭa-ı: vücūdumuz rābıṭ-ı A, vücūd rābıṭa-ı Ö
[6] cinānumuz, ḥarf-ı duʿālarıyla: ḥayātumuz, ḥarf-ı duʿālarıyla H, T, ḥayātumuz, ḥarf-ı duʿāları USA
[7] Ḥaḳḳ: Allāh N, Ö
[8] āmāl: emān H, N, T
[9] şīrīn gāh turş ve: turş ve A, şīrīn ve H, N, T, USA
[10] beyt: -A, -H, -N, -T, -USA
[11] *manzume*: -N, -T, -USA
[12] *der-ġam*: *derd ġam* A, *derd u ġam* H
[13] *raḫne-i*: *raḫte-i* H
[14] *be-numā ḫāṭır-ı āzāde kudām est āncā*: *binā-i ḫāṭır-ı āzāde kerāmet-i ilticā* H*: Feleğin gam dıyarında kurtuluş için bir gedik bulunmaz. Burada özgür bir gönül göster, nerdedir?*
[15] nes̱r: -A, -H, -N, -T, -USA
[16] taṣavvurumuza: taṣavīrümüze A
[17] olmayacaḳ bir firḳat-ı: olmıcaḳ bir firḳat-ı N, T, olmıcaḳ bir vaḳt-i USA
[18] eyledi ki: iki A

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Ne sendendür ne bendendür ne çarḫ-ı kīneverdendür[2] (6)

Bu derd-i ser ḫumār-ı neşʾe-i cām-ı ḳaderdendür[3].

Cenāb-ı Ḥażret-i[4] Ḥaḳ, endāze-i (7) firāḳı mertebesi telāḳī-i viṣāle müyesser[5] eyleye! Āmīn, bāḳī[6].

165. Mūmā İleyh Ḥażretlerine Nüviştedür[7]

Saʿādetlü, mürüvvetlü, fażīletlü, mekremetlü[8] peder-i (8) ekremüm[9], sulṭānum efendi[10] ḥażretlerinüñ bendergāh-ı dāniş olan nādī-i girāmī-i Firdevs(9)āsāları, leb-rīz-i kālā-yı girān-bahā-yı daʿavāt-ı iḫlāṣ-āmīz ḳılınup ser-çeşme-i (10) ḥüsn-i idrāk olan ḫāṭır-ı[11] ḫaṭīrleri, pursişi ṭalīʿa-ı ḳāfile-i suṭūr-ı[12] (11) iḫlāṣ ḳılınduḳdan ṣoñra numūde-i dil-beste-i ġāʾibāneleri budur ki, ḫāṭır-ı (12) şerīfden ser-zede olmış meveddet-i ṣādıḳāneleri üzre cānib-i (13) s̱enāveri[13], manẓūr-ı çeşm-i istiḫbār buyurılur ise[14] bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā[15] [T 113a] eczā-yı (14) vücūd ṣīrāzedār-ı ṣıḥḥat olup kelimāt-ı s̱enāları, pīrāye-i[16] ṣaḥīfe-i evḳāt (15) olduġı, iḥāṭa-i żamīr-i derrākleridür[17]. Benüm efendüm, sulṭānum[18]!

---

[1] beyt: -A, -N, -T, -USA
[2] sendendür ne bendendür ne çarḫ-ı kīneverdendür: senden ne bender-i çarḫuñ kīne devrindendür A
[3] Bu derd-i ser ḫumār-ı neşʾe-i cām-ı ḳaderdendür: Bu derd-i ser ḫumār teşne-i cām-ı ḳaderindendür A, Budur ser ḫumār-ı neşʾe-i cām-ı ḳaderdendür N, Budur ser bā-ḫumār-ı teşne-i cām-ı ḳaderdendür T, USA
[4] Ḥażret-i: -T, -USA
[5] telāḳī-i viṣāle müyesser: telāfī-i viṣāl H, telāḳī-i viṣāl A, N, T, USA
[6] bāḳī: -A, -Ö, -T, bāḳī ʿizz ü devlet H, -USA
[7] H 91b, Ö 131b, T 112b, USA 98a: *Başlık* H: -A, -Ö, Ṣūret-i Merġūb H
[8] saʿādetlü, mürüvvetlü fażīletlü, mekremetlü: saʿādetlü, fażīletlü, mekremetlü A, H, Ö, saʿādetlü, mürüvvetlü T,
[9] fażīletlü, mekremetlü peder-i ekremüm: -T, -USA
[10] efendi: -A, -H, -T, -USA
[11] ḥüsn-i idrāk olan ḫāṭır-ı: ḥüseyn-i idrāk olan ḫāṭır-ı A, ḥüsn ü idrāk olan żamīr-i Ö
[12] suṭūr-ı: suṭūr u Ö
[13] s̱enāveri: s̱enāverleri Ö, T, USA
[14] buyurılur ise: buyurılursa A, Ö
[15] subḥānehu ve teʿālā: teʿālā Ö
[16] pīrāye-i: pīrāne-i H, T, USA
[17] derrākleridür: idrāklerindür A, H
[18] sulṭānum: -T, -USA

Āvīḫte-i gūş-ı devrān (16) olmaġa şāyān manẓūme-i[1] ʿadīmü'n-naẓīrleri müṭālaʿasından nāşī ʿalāḳa-i (17) muḥabbetlerine esīr olmışken[2] nevāziş-i muḫlişleri mülāḥaẓasıyla firistāde (18) buyurılan mektūb-ı belāġat-füsūnları ve ḫuṣūṣan hediyye-i behiyyeleri vuṣūli[3], (19) ḳalb-i ḫulūṣ-medārumuzı[4] kemend-i iştiyāḳlarına şikār itmişdür. Ḥażret-i Allāh[5] celle [A 107b] (1) şānuhu[6], kārgāh-ı ʿirfān olan ẕāt-ı kerīmānelerin hemvāre pīrāye-i dūş-ı ḥayāt (2) eyleyüp yine gūş-ı iştiyāḳumuzı, leẕẕet-yāb-ı güftār-ı sükker-bārları olduġı[7] gibi çeşm-i (3) intiẓārumuz[8] daḫı ḥiṣṣemend-i müşāhede-i dīdār-ı żiyā-medārları olmaḳ duʿāsı, dergāh-ı Ḥaḳḳ'a[9] (4) manẓūr-ı dīde-i ümmīdümüzdür. باقى عزّت باد *Bāḳī ʿizzet bād*[10].

166. Maḳtūl-zāde ʿAlī Pāşā Ḥażretlerine Nüviştedür[11]

(6) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü, ser-tāc-ı ibtihācum, iftiḫārum[12] veliyyü'n-niʿam-zāde-i kerīmü'ş-şānum[13], (7) sulṭānum ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i cāh ü iclāl[14] ve emnaʿ-ı maḳāṣıd-ı ʿizz ü iḳbāl olan (8) dīvān-ḫāne-i [N 115b] bülend-esās-ı[15] āsmān-mümāslarına envāʿ-ı tevāżuʿāt-ı ṣādıḳāne ve[16] (9) aḳsām-ı tażarruʿāt-ı ḫāliṣāne ile hediyye-i maḥāfil-i ḳudsiyān olmaġa aḥrā[17] [T 113b] ferāʾid-i[18] (10) daʿavāt-ı icābet-peyvend[19] ve

---

[1] manẓūme-i: manẓara-i Ö
[2] olmışken: olmış-iken Ö, USA
[3] vuṣūli: vuṣūl-i A
[4] ḫulūṣ-ı medārumuzı: medārumuzı T, USA
[5] Ḥażret-i Allāh: Cenāb-ı Ḥaḳḳ USA
[6] celle şānuhu: -T, -USA
[7] sükker-bārları olduġı: şeker-bārları olduġı Ö, sükker-bār olduġı T
[8] intiẓārumuz: intiẓārumuza T, USA
[9] Ḥaḳḳ'a: Ḥaḳḳ'da H, Ö, T, USA
[10] *Bāḳī ʿizzet bād*: -A, -H, -Ö, -USA: *Bâkî, yücelik olsun.*
[11] H 91b, N 115a, Ö 132a, T 113a, USA 98b: *Başlık* A: Maḳtūl-zāde ʿAlī Pāşā Ḥażretlerinedür H, Ö, Maḳtūl-zāde ʿAlī Pāşā Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür N, Maḳtūl Muṣṭafā Pāşā-zāde ʿAlī Pāşā Ḥażretlerinedür T, USA
[12] iftiḫārum: -H, -N, -T, -USA
[13] -şānum: -şān A, H, Ö
[14] u iclāl: celāl T, u celāl H, N, Ö
[15] esās-ı: āsāyiş-i A
[16] ve: -A
[17] aḥrā: icrā-yı A, H, N, T, USA
[18] ferāʾid-i: ferāʾide-i A
[19] -peyvend: -peyvende A

tuḥfe-i mecālis-i rūḥāniyān olmaġa sezā mürvārīd-i[1] (11) taḥiyyāt-ı ḥavrā-pesend nis̱ārı[2] siyāḳında ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i mūris̱leri[3] (12) budur ki, benüm saʿādetlü, mekremetlü, semāḥatlü[4] sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳḳ celle şānuhu, cevher-i yek-tā-yı[5] (13) ṣadef-i devlet ve kevkeb-i nūr-baḫşā-yı burc-ı saʿādet olan vücūd-ı şerīfüñüzi (14) ġavāʾil-i rūzgārdan maṣūn ve āyīne-i cihān-tāb-ı żamīr-i enverüñüzi ġubār-ı ekdārdan (15) meʾmūn eyleye! Āmīn[6]. Bu dāʿī-i ṣāf-nihād ġāʾibāne sulṭānumuñ dāʿī-i ḫulūṣ(16)-perveri[7] ve maḥāmid-i aḫlāḳ-ı āṣafāneñüz istimāʿ itdükçe bī-iḫtiyār s̱enā-güsteri[8] (17) olup bir duʿā-nāme-i faḳīrāne ile is̱bāt-ı ḫulūṣ-ı ḳadīm itmegi çoḳdan (18) taṣmīm idüp lākin şerm ü ḥicāb, nevʿan[9] sedd-i mümānaʿat göstermekle bāʿis̱-i (19) taḥrīr-i taḳṣīr olmış idi[10]. Ḳarīben, bu ṭarafda baʿż-ı bendelerüñüzüñ lisānen bu duʿācuñuz[11] [N 116a] ḥaḳḳında iẓhār-ı [A 108a] (1) muḥabbet ve nām-ı[12] faḳīrānemüz zebān-güẕār-ı raġbet buyurılduġı tebşīr olınmaġla[13] dīde-i mübāhātumuz, (2) leb-rīz-i nūr ve[14] sāmiʿa-ı iftiḫārumuz, gencīne-i sürūr[15] olmışdur. Cenāb-ı[16] Ḥażret-i Ḥaḳḳ, sāye-i ʿināyet (3) ü iltifātuñuzı mefāriḳ-i duʿā-gūyāndan zāʾil eylemeye! Āmīn. بحرمة اشرف المرسلين *Bi-ḥurmeti eşrefi'l-mürselīn*[17], (4) rābıṭā-i muḥabbet-i ḳadīme[18] cāẕib olduġı ḥālā ʿināyetlü sulṭānumuñ bu dāʿīleri (5) ḥaḳḳında ġāʾibāne ẓuhūr [T 114a] iden iltifāt-ı ʿaliyyelerinden nümāyān olmışdur. Egerçi

[1] mürvārīd-i: ferīde-i A, mezāʾid-i H, T, USA, ferāʾid-i N
[2] ḥūrā-pesend nis̱ārı: ḫūrşīd-i s̱enāverī A
[3] mūris̱leri: mevrūs̱ları A, Ö, T
[4] saʿādetlü, mekremetlü, semāḥatlü: saʿādetlü, mekremetlü A, H, N, saʿādetlü T, USA
[5] cevher-i yek-tā-yı: cevher-i yek-tā A, H, N, T, gevher-i yek-tā USA
[6] ekdārdan meʾmūn eyleye, āmīn: kederden meʾmūn eyleye, āmīn A, H, Ö, ekdārdan meʾmūn eyleye N, T, USA
[7] dāʿī-i ḫulūṣ-perveri: daḫı ḫulūṣ-perverin H, N, T, USA, dāʿī-i ḫulūṣ-perverin Ö
[8] s̱enā-güsteri: güsteri A
[9] ü ḥicāb, nevʿan: ü ḥicābT, ḥicāb USA
[10] taḥrīr-i taḳṣīr olmış idi: taḥrīr-i taḳṣīr olmış idi A, H, N, taḳṣīr-i taḥrīr olmışdı T, USA
[11] bendelerüñüzüñ lisānen bu duʿācuñuz: bendelerüñüzüñ A, bendelerüñüzüñ lisānen bu duʿācuñuzuñ H, bendelerüñüz lisānen bu duʿācuñuzuñ N, kimesnelerüñüzüñ lisānen bu duʿācuñuzuñ T, USA
[12] nām-ı: enām-ı A
[13] raġbet buyurılduġı tebşīr olınmaġla: raġbet buyurılduġı tebşīr olmaġla A, ġayb buyurılduġı tebşīr olınmaġla N, T
[14] ve: -A, -N, -Ö, -T
[15] gencīne-i sürūr: gencīne H
[16] cenāb-ı: -A, -H, -N, -T, -USA
[17] *Bi-ḥurmeti eşrefi'l-mürselīn: Bi-ḥurmeti seyyidi'l-mürselīn* H, -N, -T, -USA: *Gönderilmiş olanların en şereflisinin hürmetine.*
[18] ḳadīme: ḳadīm A, H, N, T, USA

(6) bu duʿācuñuz, merḥūm Muṣāḥib Pāşā'nuñ ḫıdmetlerinde perveriş bulmışuzdur[1]. Ammā, (7) anlar merḥūm u maġfūrun leh[2] peder-i ʿālī-güherüñüz ile cism-i vāḥid menzilesinde olmaġla[3] mā-beynlerinde (8) bu duʿācuñuz cemīʿ-i esrār-ı[4] ḫafiyyelerine maḥrem ve iḳtiżā iden umūrı içün ḫıdmet-i (9) iblāġında bu dāʿīñüzi taʿyīn[5] olmaġla heftede birḳaç defʿa ḫāk-pāylarına rūy(10)-māl[6] idüp mecālis-i ṣoḥbetde ḫod-ārāyiş-i encümen-i iltifātları bu duʿācuñuz[7] olmaġla peder-i bülend(11)-aḫterüñüzden müşāhede olınan ʿaṭāyā ve[8] [N 116b] kerem-i ḥadden efzūn ve ḳıyāsdan bīrūndur[9]. (12) باقى عزّت و دولت دائم باد *Bāḳī ʿizzet ü devlet dāʾim bād*[10].

167. Defterdār İsmāʿīl Efendi Defʿa-i Ūlāsında Yazılmışdur[11]

(14) ʿİnāyetlü, ʿizzetlü, saʿādetlü, semāḥatlü[12] oġlum, sulṭānum efendi[13] ḥażretlerinüñ nādī-i ʿālī-ṣavbına[14], yemm-i (15) mütelāṭım-ı[15] żamīr-i muḫāleṣet-semīrden ser-zede mürvārīd-i girān-ḳādr-ı daʿavāt-ı zākiyye-i icābet(16)-be-dūş itḥāfı siyāḳında nüsḫa-i celīle-i kitāb-ḫāne-i ādāb olan ḫāṭır-ı ʿāṭırları (17) istiḫbārı[16] dībāce-i risāle-i şevḳ ü ġarām ḳılınduḳdan ṣoñra ber-āverde-i devām-cūy-ı (18) rifʿātleri budur ki, eger benān-ı[17] żamīr-i cerīde-güşā-

---

1 ḫıdmetlerinde perveriş bulmışuzdur: ḫıdmetlerinde perveriş olmışuzdur Ö, ḫiẕmetlerinde perveriş bulmışuzdur T

2 maġfūrun leh: maġfūr T, USA

3 olmaġla: olmalarıyla Ö

4 esrār-ı: انهرار N

5 iblāġında bu dāʿīñüzi taʿyīn: iblāġında bu dāʿīñüz taʿyīn N, T, USA, iblāġda bu dāʿīñüz müteʿayyin Ö

6 rūy-māl: rū-māl Ö, N, T, USA

7 iltifātları bu duʿācuñuz: ülfetde bu dāʿīñüz Ö

8 ʿaṭāyā ve: ʿaṭā-yı A, ʿaṭāyā-yı N, T, USA

9 efzūn ve ḳıyāsdan bīrūndur: bīrūn ve ḳıyāsdan efzūndur Ö

10 *Bāḳī ʿizzet ü devlet, dāʾim bād*: -N, -Ö, -T, -USA: *Bâkî, izzet ve devlet devamlı olsun.*

11 H 92b, N 116b, Ö 133a, T 114a, USA 99b: *Başlık* A: Şaḳḳ-ı Evvel Defterdār İsmāʿīl Efendi Ḥażretlerine Nüviştedür T, USA, Derfterdār İsmāʿīl Efendi'ye yazılmışdur N, Defterdār-ı Evvel İsmāʿīl Efendi'ye Defʿa-i Ūlāsında Yazılmışdur Ö

12 ʿināyetlü, ʿizzetlü, saʿādetlü, semāḥatlü: ʿizzetlü, saʿādetlü, semāḥatlü A, N, Ö, ʿināyetlü, saʿādetlü, semāḥatlü T, USA

13 sulṭānum efendi: sulṭānum A, N, T, USA

14 ʿālī-ṣavbına: duʿāları ṣavbına A, ṣavbına N

15 mütelāṭım-ı: telāṭum-ı USA

16 ḫāṭır-ı ʿāṭırları istiḫbārı: ḫāṭırları istiḫbārı ve A

17 benān-ı: bünyān-ı A

yı serāʾirleri[1] rūz-nāmçe-i ḥāl-i devlet-ḫᵛāhīden[2] (19) istiʿlām-ı muḥabbet [T 114b] u s̱īḳa-i ḥāli ḫāme[3]-cünbān-ı ʿāṭıfet olur ise[4] bi-mennihi subḥānehu [A 108b] (1) ve teʿālā, mezraʿa-i ḫuşk-i vücūd tereşşuḥ-ı feyyāżе-i ʿāfiyet[5] ile ḫurrem olup maḥṣūl-i kişt(2)-zār-ı enfās dest-i ʿāmil-i s̱enālarına teslīm olınduġı[6], cerīde-i żamīrlerine nigāştedür. Benüm (3) saʿādetlü oġlum, sulṭānum[7] ḥażretleri! Leyl ü nehār, cānib-i evliyā-yı niʿamdan[8] nüvīd-i meserret (4) tevārüdine[9] [N 116a] müteraḳḳib iken bir rūz-ı fīrūzda cenāb-ı rifʿat-niṣābları, mesned(5)-ārā-yı[10] defterdārī olduḳları mübeşşirān-ı[11] neşāṭ-baḫşā-yı ġaybden āvīze-i sāmiʿa-i (6) imtinān olmaġın ʿalima'llāh, kendimüze[12] vuṣūli mertebesinden efzūn iktisāb-ı meserret (7) ü inbisāṭ olup ḫān-ḳāh-ı dil-i maḥzūndan ġam u ekdār rūfte-i cārūb-ı[13] istibşār (8) olmışdur. Vāḳıʿan, ẕāt-ı sencīde-ṣıfātuñuz, maṣdar-ı ḫayr-ı vücūd olmaḳ meʾmūldür[14]. Bir vücūd-ı (9) mükerremsüz, ʿala'l-ḫuṣūṣ, riʿāyet-i ḥāl-i eslāfa taḳayyüd ü ihtimām eylemek daḫı[15] (10) şīme-i ḥaseneñüze şāyestedür. Ḥażret-i Rabbü'l-ʿālemīn ḥażretleri, ḥıfẓ u[16] emānında (11) maṣūn olup ve[17] her umūruñuzı tevfīḳe maẓhar eyleye[18] ve rütbeleri daḫı meymūn (12) u mübārek eyleyüp ber-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh-ı evḳāt-ı kām-rān müyesser eyleye, āmīn[19]. (13) Bu s̱enāver-i ṣamīmlerini[1] mülaṭṭife-i dil-nevāzāneleri ile[2] tefrīḥ-i

[1] cerīde-güşā-yı serāʾirleri: cerīde-i serāʾirleri N, T, USA
[2] devlet-ḫᵛāhīden: devlet-ḫᵛāhdan A
[3] ḥāli, ḫāme-: ḥāli ḫāme- H, ḥāl-i ḫāme- N, ḥāli Ö, ḫāli cāme- T, USA
[4] olur ise: olursa A, Ö
[5] ʿāfiyet: ʿāṭıfet H
[6] olınduġı: olduġı A
[7] sulṭānum: -T, -USA
[8] niʿamdan: niʿamīden Ö
[9] tevārüdine: tevātürine A
[10] mesned-ārā-yı: mesned-i USA
[11] mübeşşirān-ı: mübeşşirāt-ı Ö
[12] kendimüze: kendimüz Ö, kendümüze T, USA
[13] rūfte-i cārūb-ı: refte-i cārūt-ı A, refte-i cārūb-ı H, refte-i çārūb-ı N, T, USA
[14] meʾmūldür: meʾmūl T, USA
[15] daḫı: -T
[16] -ʿālemīn ḥażretleri, ḥıfẓ u: -ʿālemīn ḥażretleri, ḥıfẓ A, H, -ʿālemīn, ḥıfẓ N, -ʿālemīnüñ, ḥıfẓ u Ö, -ʿālemīnüñ, ḥıfẓ T, USA
[17] maṣūn olup ve: maṣūn olup A, maṣūn N, olup Ö, maṣūn ve T, USA
[18] tevfīḳe maẓhar eyleye: tevfīḳine maẓhar eyleye A, T, USA, tevfīḳe maẓhar Ö
[19] ve rütbeleri … … eyleye, āmīn: -T, Āmīn ve rütbelerini daḫı meymūn u mübārek eyleyüp ber-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh-ı evḳāt-ı merāmı müyesser eyleye N, ve rütbelerin daḫı mübārek u meymūn eyleyüp ber-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh-ı evḳāt-ı kām-rānī müyesser eyleye, āmīn Ö, ve rütbelerini daḫı meymūn u mübārek eyleyüp ber-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh-ı evḳāt-ı merāmı müyesser eyleye USA

żamīr buyurılduġından (14) ṣoñra hengām-ı pīrī ve bī-ṭāḳatī[3] [T 115a] eṡnāsında pençe-i dāmen-gīr-i[4] maṣārifden taḫlīṣe (15) bir żamīme-i nān-pāre-i münāsible dil-cūyların[5] ile'l-ebed mesrūr buyurasız. (16) باقى عزّ و رفعت دائم باد *Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*[6].

168. Aḥbābdan Birine Teẕkīredür[7]

(18) ʿİzzetlü, muḥabbetlü ḳarındaşum, sulṭānum[8] ḥażretlerinüñ[9] vaḳt-i şerīfleri, hemīşe sürūr-ı[10] [N 117b] (19) nā-maḥṣūra maḳrūn ve ʿizz ü devletleri[11] efzūn ve meclīsleri, reşk-āver-i ḫuld-ı berīn [A 109a] (1) ola. Benüm saʿādetlü[12] birāderüm, efendüm, sulṭānum! Müddet-i medīdedür[13] ki, dīdār-ı behcet(2)-āṡārlarıyla dil-i ġam-dīde ḳarīn[14] olmaduġından nāşī ṣoḥbet-i ḫāṣü'l-ḫāṣlarına olan (3) ġalebe-i ārzū, güncāyiş-peẕīr-i[15] ḥavṣala-i taḥrīr ü imlā degüldür. Ḥaḳ budur ki, mirʾāt-ı żamīr-i ṡenā(4)-muʿtādlarında[16] ṣūret-nümā olan ḫulūṣ-ı meveddet, in-şāʾa'llāhu teʿālā, ẕāt-ı melāʾik(5)-ṣıfātlarınuñ daḫı ḳalb-i żiyā-güsterlerinde cilveger[17] olduġı muḳarrerdür. Teşrīf-i (6) ḳudūmuñuz ile ḫarāb-ābād-ı derūnı taʿmīr buyurmaġa himem-i bī-hem-tāları der-kār buyurıla, (mıṣraʿ)[18];

---

[1] ṡenāver-i ṣamīmlerini: ṡenāveri ṣaḥīḥlerini A, ṡenāver-i ṣamīmleri Ö
[2] -nevāzāneleri ile: -nevāzānlarıyla T, -nevāzlarıyla N, Ö, USA
[3] bī-ṭāḳatī: bī-ṭāḳat Ö
[4] pençe-i dāmen-gīr-i: niçe her dem-gīr-i A, N, T, USA, niçe her dīger H
[5] dil-cūyların: devlet-cūyların A, H, Ö
[6] *Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*: *Bāḳī hemīşe ʿizz ü saʿādet bād* H, bāḳī N, T, *Bāḳī eyyām-ı ʿizz ü rifʿat ber-mezīd bād* Ö, -USA: *Bâkî, izzet ve yücelik devamlı olsun.*
[7] H 93b, N 117a , Ö 133b, T 115a, USA 100a: *Başlık* A: Aḥbāb-ı Ẕü'l-iḥtirāmdan Fāʾiḳ Efendi Daʿvet Żımnında Tezkeredür T, USA
[8] ʿİzzetlü, muḥabbetlü ḳarındaşum, sulṭānum: -T -N, -USA
[9] ḥażretlerinüñ: ḥażretleri Ö
[10] sürūr-ı: mesrūr-ı A
[11] ü devletleri: devletleri A, ü devletlerin USA
[12] ola, benüm saʿādetlü: olasız, benüm saʿādetlü N, ola, benüm T, USA
[13] efendüm, sulṭānum, müddet-i medīdedür: efendi sulṭānum, müddet-i medīdedür A, efendi, müddet-i medīddür T, efendi, müddet-i vāfiredür USA
[14] dil-i ġam-dīde ḳarīn: ve ġam-dīde ḳarīn A, dīde-i ġam-dīdemüz ḳarīr Ö
[15] -peẕīr-i: Yezīd N
[16] -muʿtādlarında: -muʿtādlarından N
[17] cilveger: cilve-kerde A
[18] bī-hem-tāları der-kār buyurıla, mıṣraʿ: bī-hem-tāları der-kār buyurıla A, H, N, hümā-hem-tāları der-kār buyurıla, mıṣraʿ Ö, bī-hem-tāları der-kār buyurılur ise T, USA

Mefᶜūlü mefāᶜīlü mefāᶜīlü feᶜūlün

(7) Teşrīfüñ[1] ile dīdemüzi eyle münevver

(neṡr[2]); mıṣdāḳınca bāḳī mürüvvet-cenāblarınuñ ᶜaṭf-ı (8) ᶜināyetlerine[3] ḥavāle olınmışdur, (beyt[4]);

Fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün

Gelmedi bir dem ḳanāᶜat baḳmadan ruḫsāruña

(9) Ḥāṣılı dünyāya ṭoydıḳ ṭoymadıḳ ruḫsāruña[5]

169. Aḥbābdan Birine[6]

[N 118a] (11) Saᶜādetlü, meveddetlü[7] ḳarındaşum ḥażretlerinüñ ser-levḥa-i nüsḫa-i evḳāt ve hem-rütbe-i [T 115b] ᶜīd ü nev(12)-rūz-ı eyyām-ı[8] ḥayāt add olınan sene-i māżiyyede cenāb-ı uḫuvvet-meᵓāb ve[9] saᶜādetlü ḫān-ı ᶜālī-şān (13) ḥażretleri ile[10] nümūne-i bihişt-i berīn olan sāḥa-i dil-nişīn-i Saḳız'da gāh Ḥasan (14) Pāşā Baġçesi'nde ve sarāyında ve gāh Mezamorṭa[11] Sarāyı'nda ve gāh Mührdār Ḳalᶜası[12] (15) ve gāh çeşme-i nev-peydā-yı muḫlişde sāz u söz ve esbāb-ı[13] keder-sūz ile ᶜaḳd-i meclis-i üns (16) ü ülfet ve ṭarḥ-ı encümen-i ᶜayş ü[14] ᶜişret itdügümüz ḫilālde tüfeng-endāzlar (17) ve küşti-gīrler[1] ve bāzīçe-

---

[1] teşrīfüñ: teşrīfüñüz A
[2] neṡr: -A, -H, -N, -T, -USA
[3] bāḳī mürüvvet-cenāblarınuñ ᶜaṭf-ı ᶜināyetlerine: mürüvvet-cenāblarınuñ ᶜaṭf-ı ᶜināyetlerine A, bāḳī mürüvvet-cenāblarınuñdur, ᶜaṭf-ı ᶜināyetlerine N, bāḳī mürüvvet-cenāblarınuñdur, ᶜaṭf-ı ᶜinānlarına Ö, bāḳī mürüvvet-cenāblarınuñ ᶜaṭf-ı ᶜinānlarına USA
[4] beyt: -A, -H, -N, -T, -USA
[5] ṭoydıḳ ṭoymadıḳ ruḫsāruña: doydıḳ ṭoymadan ruḫsāruña A, ṭoydıḳ ṭoymadıḳ dīdāruña Ö
[6] H 93b, N 117b, Ö 134a, T 115a, USA 100b: *Başlık* A: Bu Daḫı Ḫoş Edādur N, -Ö, - T, -USA
[7] Saᶜādetlü, meveddetlü: saᶜādetlü A, N, T, USA
[8] ü nev-rūz-ı eyyām-ı: ü nūr-ı zebān-ı A, nev-rūz-ı eyyām-ı T, USA
[9] uḫuvvet-meᵓāb ve: ve A, uḫuvvet-meᵓāb T, USA
[10] ḥażretleri ile: ḥażretleriyle A, N, T, USA
[11] Mezamorṭa: Mezamorta A, H
[12] Mührdār Ḳalᶜası: Mührdār Ḳullesi A, T, USA
[13] muḫlişde sāz u söz ve esbāb-ı: maḥallinde sāz u söz ve āsiyāb-ı A, muḫlişīde sāz u söz ve āsiyāb-ı N, Ö, T, USA
[14] ᶜayş ü: -Ö

i ṭomāḳ-ı[2] faṣılları bā-ḫuṣūṣ küçük mü᾿eẕẕīn bendelerinüñ (18) ṣaḥn-ı germ-ābede zamān ü mekāna münāsib [mısr]aᶜ;

Müstefᶜilün müstefᶜilün müstefᶜilün müstefᶜilün

Ḥammām içinde dil-beri görmez gözi (19) külḫen görür[3]

(Neṡr); ilāhīleri ve Şükrī Çelebi bendelerinüñ, (naẓm)[4];

[A 109b]

Feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün

(1) Bir yanar yoḳ benüm içün cigerümden ġayrı[5]

(2) Bir acır mı bulınur yārelerümden ġayrı

(neṡr[6]) (3) maᶜnāları ḫāṭır-ı muḫliṣīye ḫuṭūr ve[7] naẓīre-i meclis-i Bayḳarā[8] olan çāşnī-i dil-ārā (4) ve nūr-ı cemāl-i cān-fezā ve leẕīẕ güftār-ı şekerāsāları yegān yegān[9] cilvegāh-ı ḫayāle [N] mürūr (5) itdükçe bu sene ol ẕevḳ ü[10] ᶜişretden ve ol ṣoḥbet-i[11] pür-leṭāfetden maḥrūm olduġumuza (6) ᶜalima'llāh, ḳaṭarāt-ı sirişk-i ḥasret girībānumuzda[12] mevc-i deryā ṣūretin göster(7)dügine[13] iḫtirāᶜ-gerde-i muḫliṣī olan çeşme-i cārī, hem şāhidümüz ve[14]

---

[1] itdügümüz ḫilālde tüfeng-endāzlar ve küşti-gīrler: itdüklerümüz ḫilālde tüfeng-endāzlara ve küşt-gīri A, N, itdügümüz ḥālde tüfeng-endāzlara ve küşt-gīr H, itdüklerümüz ḫilālde tüfeng-endāzlar ve küşt-gīrler Ö, itdüklerümüz ḫilālinde tüffeng-endāzlara ve küşt-gīri T, itdüklerümüz ḫilālinde tüfeng-endāzlara ve küşt-gīri USA

[2] ṭomāḳ-ı: ṭamaḳ-ı A, H, N, T, USA

[3] ṣaḥn-ı germ-ābede zamān ü mekāna münāsib [mısr]aᶜ; ḥammām içinde dil-beri görmez gözi külḫen görür: ṣaḥn-ı germ-ābede zamān ü mekāna münāsib; ḥammām içinde dil-beri görmez gözi külḫān görür A, -T, -USA

[4] neṡr; ilāhīleri ve Şükrī Çelebi bendelerinüñ, naẓm: ilāhīleri ve Şükrī bendelerinüñ A, ilāhīleri ve Şükrī Çelebi bendelerinüñ N, -T, -USA

[5] Bir yanar yoḳ … … bulınır yārelerümden ġayrı: Bir acır mı bulınır yārelerümden ġayrı / Bir yanar yoḳ benüm içün cigerümden ġayrı: Ö

[6] neṡr: -A, -H, -N, -T, -USA

[7] muḫliṣīye ḫuṭūr ve: muḫliṣiyye ḫuṭūr ve N, USA, muḫliṣlerine ḫuṭūr ve Ö, muḫliṣiyye ḫuṭūr T

[8] Bayḳarā: bī-ḳarār A, H, T, USA

[9] leẕīẕ-i güftār-ı şekerāsāları yegān yegān: leẕīẕ-i güftār-ı şekerāsāları yegān A, leẕā᾿iẕ-i güftār-ı şekerāsāları yegān yegān Ö, leẕīẕ-i güftārāsāları yegān yegān T

[10] ü: -Ö

[11] ṣoḥbet-i: -T, -USA

[12] girībānumuzda: gūyānumuzda T, USA

[13] gösterdügine: gösterdüginden USA

[14] cārī, hem şāhidümüz ve: cārīlerüm şāhidümüzdür Ö

hem vekīlümüzdür. (8) Bu sene daḫı saʿādetlü[1] ʿAlī Pāşā Ḥażretleri ḳarındaşuñuz ile emākin-i merḳūmede[2] (9) ol maḳūle ṣoḥbetler[3] vuḳūʿında bu muḫliṣ[4] daḫı [T 116a] endāḫte-i sāḥil-i nisyān buyurılmamaḳ (10) meʾmūldür, bāḳī[5].

170. Rāmī Efendi'yedür[6]

(12) Saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü, devletlü, nūr-ı çeşmüm, efendüm, oğlum[7] ḥażretlerinüñ nādī-i (13) ʿināyet-endūzlarına eşref-i ikrāmāt-ı ṣadīḳāne ve elṭaf-ı iḥtirāmāt-ı (14) ḥarīfāne ile etemm-i[8] daʿavāt-ı icābet-żamīn ve eḫaṣṣ-ı teslīmāt-ı ḫulūṣ-temkīn (15) īs̱ārı, ḳavāʿid-i pursiş-i żamīr-i feyż-pezīrleriyle tevşīḥ żımnında[9] ʿarża(16)-dāşt-ı peder-i devlet-ḫᵛāh budur[10] ki, ḥamāme-i ḥarem-i[11] ʿāṭıfet olan nigāh-ı istiḫbār(17)ları, maṭār-ı aḥvālümüzde[12] per-güşā-yı ʿināyet olur[13] ise bi-mennihi subḥānehu āsūde(18)-nişīn-i burc-ı ʿāfiyet olup pāşīde-i nemīḳa-i[14] mekremetleri olan dāne-i (19) erzāḳ-ı iltifātları ile[15] eczā-yı veẓāʾif-i duʿā-yı şükr-āmīze ṣarf-ı[16] evḳāt [A 110a] (1) olınduğı, meşhūd-ı ẕāʾiḳa-i ʿilm-i[17] ʿālīleridür. Benüm nūr-ı dīdem, devletlü efendi[18] ḥażretleri! (2) Bundan esbaḳ daḫı pīşgāh-ı

---

[1] saʿādetlü: -T, -USA
[2] ḳarındaşuñuz ile emākin-i merḳūmede: ḳarındaşuñuzla emākin-i merḳūmeden A, ḳarındaşuñuzla emākin-i merḳūmede N
[3] ol maḳūle ṣoḥbetler: o maḳūle ṣoḥbetler A, N, ol maḳūle ṣoḥbet Ö, ol-maḳūle ṣoḥbetler USA
[4] muḫliṣ: muḫliṣi A, Ö
[5] buyurılmamaḳ meʾmūldür, bāḳī: buyurılmamaḳ meʾmūldür, A, Ö, buyurılmaḳ meʾmūldür N
[6] H 93-1a, Ö 134b, T 116a, USA 101a: *Başlık* A: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerine Raḳḳa Vālīsi Muṣṭafā Pāşā Ahālī-yi Eyālet-i Raḳḳa'ya Muʿīn ve Eşḳiyā-yı Bed-ḫᵛāhāna Mühīn ve Ehl-i ʿIrża Ḥimāyet ü Ṣıyānet Buyurıḳların Tavṣīf Żımnında Ricā-nāmedür T, USA
[7] saʿādetlü, mekremetlü, … çeşmüm, efendüm, oğlum: saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü, devletlü, nūr-ı çeşmüm, efendi oğlum Ö, -T, -USA
[8] iḥtirāmāt-ı ḥarīfāne ile etemm-i: iḥtirāmāt-ı ḥarīfāne ile temme A, iḥrāmāt-ı ḥarīḳāne ile etemm-i H
[9] feyż-pezīrleriyle tevşīḥ żımnında: feyż-pezīrleri ile tevşīḥ żımnda A, feyż-pezīrleri ile tevşīḥ żımnda H
[10] ʿarża-dāşt-ı peder-i devlet-ḫᵛāh budur: ʿarża-dāştlarıdur T, USA
[11] ḥarem-i: ḫurrem-i N, حام T, USA
[12] maṭār-ı aḥvālümüzde: maṭār-ı aḥvālümüze H, Ö, maṭār-ı aḥvālümüzden T, USA
[13] olur: olınır T, USA
[14] nemīḳa-i: ḳabża-i A, Ö
[15] ile: -T, -USA
[16] ṣarf-ı: ḍarb-ı A
[17] ʿilm-i: ʿālem-i A, H, T, USA
[18] efendi: oğlum Ö, -T

devlete tasṭīr olmış idi. Ḥālā yine[1] ġalebe-i iḫlāṣ (3) muḥarrik-i tekrīr-i taḥrīr oldı. Ḥālā muḥāfıẓ-ı Eyālet-i Raḳḳa; devletlü, saʿādetlü[2] āṣaf-ı kār(4)-dān, vezīr-i ʿālī-şān Muṣṭafā Pāşā Ḥażretleri muḫlişüñüzüñ bir vaḳt-i tefriḳa[3](5)-āmīzde, Raḳḳa [T 116b] Eyāletine taʿyīn ve taḫṣīṣ buyurılduġı maḥż-ı ḥikmet-i Rabbānī ve ilhām-ı (6) İlāhī ile ʿayn-ı iṣābet-i vükelā-yı salṭanat olduġuna[4] şübhe ḳalmadı. Ṣīt (7) ü ṣadā-yı yeʾs ü[5] saṭvet ve ḳuvvet-i ḳāhire-i şān ü şevketleri, eşḳiyāyı (8) iskān u Aʿrābuñ ẓahrların[6] şikest idüp ehl-i ʿırż-ı mesākīn-i (9) bilād sāye ve ḥimāyelerinde[7] āsūde ve fāriġü'l-bāl olmaları ile[8] duʿā-yı devlet (10) ü salṭanata iştiġāl itmişlerdür. Vāḳıʿan mekārim-i aḫlāḳ ve maḥāsin-i eşfāḳ (11) ve merḥamet-i żuʿafā-perverleri[9], intihā-yı merātibde olup ehl-i ʿırż ve[10] ʿulemā vü ṣuleḥā (12) vü meşāyiḫ ve erbāb-ı istiḥḳāḳ-ı على اختلاف طبقاتهم *ʿalā-iḫtilāfi ṭabaḳātihim*[11] inʿām ü ikrām (13) ü iḥsān ü hezār[12] iltifātlarına maẓhar ve eşḳiyā[13] ve eşirrā ḳahr u teʾdīb-i ḥakīmāne(14)leri ile ḫāke[14] berāber ve niẓām-ı memleket ve tensīḳ-i umūr-ı raʿiyyetde daḳīḳa (15) fevt itmemişlerdür. Ḫuṣūṣan, devlet-i ʿaliyye cānibinden işāret buyurılan (16) ḫidemāt-ı ʿaliyyenüñ tenfīẕ ü[15] temşiyetinde tecvīz-i teʾḫīr itmeyüp elyaḳ-ı vücūh (17) üzre itmām-ı ḫıdmete[16] bezl-i mechūd buyurduḳları ʿāleme meşhūddur. Ez(18)-cümle, Ḥüseyin ile Ṭāhir ġavġāsı sebebiyle fitne-i ʿArab bālā-gīr ve eşḳiyā-yı (19) ser-keşān-ı iskān ḫod ʿafārīt-i[17] zencīr-güsil gibi āmāde-i nehb ü ġāret [A 110b / T 117a] (1) ü müteheyyiʾ-i[18]

---

[1] olmış idi, ḥālā yine: olmış-ıdı, ḥālā yine A, olınmış-ıdı, ḥālā Ö, olınmışdı, ḥālā yine T, USA
[2] Eyālet-i Raḳḳa; devletlü, saʿādetlü: eyālet; devletlü, saʿādetlü H, eyālet; devletlü, T, USA
[3] bir vaḳt-i tefriḳa-: bu evḳāt-ı teferruḳ A, H, T, USA
[4] olduġuna: olduġunda T, USA
[5] ü: -A, -T, -USA
[6] Aʿrābuñ ẓahrların: ʿArābuñ ẓuhūrların A, H, ʿArābuñ ẓahrların N
[7] sāye ve ḥimāyelerinde: sāye-i ḥimāyelerinde T, USA, sāye-i ḥimāyetlerinde Ö
[8] olmaları ile: olmalarıyla A, T, USA
[9] -perverleri: -pervāneleri H, Ö, T, USA
[10] ʿırż ve: ʿırż A, Ö, T, USA
[11] *Tabakatlarının ihtilafi üzerine…*
[12] hezār: -A, -Ö, -T
[13] eşḳiyā: eşḳiyā-yı T, USA
[14] ḥakīmāneleri ile ḫāke: ḥakīmāneleri ile ḫāk H, ḥakīmāneleriyle ḫāke T, USA
[15] ü: -T, -USA
[16] itmām-ı ḫıdmete: itmāma Ö, T, USA
[17] iskān ḫod ʿafārīt-i: ḫod ʿāriyyet-i A
[18] ġāret ü müteheyyiʾ-i: ġāret ü müteheyyiʾ vü müteheyyiʾ-i A, ġāret ü müntehī-i T, ġāret müntehī-i USA

teferruḳ u ḫasāret iken meyāmin-i ḥüsn-i tedbīr ve cemʿ-i leşker ü tedmīrleri[1] (2) sebebiyle mār-ı zaḫm-ḫorde gibi çār u[2] nā-çār ḫazīde-i sūrāḫ-ı iṭāʿat (3) olmaḳ ṣūreti bağladı. ʿArab ṭāʾifesi ile[3] muḥārebāt-ı ʿadīde idüp (4) Deyr[4] Ḳalʿasına dek sevḳ-i ʿasker idüp Bağdād'a irsāli mühim olan (5) buğdāy sefāʾinüñ[5] mecrā-yı Fırat'da ʿaḳd-i cemʿiyyet-i mümānaʿat iden ʿUrbān (6) eşirrāsınuñ beyninde icrā[6] ve irsāle himmet buyurup iki[7] (7) aydan mütecāviz irtikāb buyurduḳları miḥnet ü meşaḳḳat, ḳābil-i taḥrīr (8) olmaḳ mertebesinden dūrdur. Mādde-i nizāʿ olan Ṭāhir-i ḫabīṣüñ żabṭ-ı (9) ʿUrbān'a liyāḳat ü istiʿdādı *vechen mine'l-vücūh*[8] ḳābiliyyeti olmış (10) olaydı ve kendi içün çekilen zaḥmetde kendi daḫı maʿan bulınmış[9] olaydı (11) ve ʿUrbān[10], anuñ reʾy, ḳavlinde cüzʿī[11] iʿtimādları ve taḥt-ı ḥükūmetine cemʿ (12) olmaḳ mümkin[12] olaydı, anı daḫı emāretinde[13] taḳrīr idecekleri muḥaḳḳaḳ (13) idi. Lākin Ṭāhir'üñ ḳavli ve[14] fiʿli, bir vechile muʿtemed olmayup ve żabṭ-ı[15] (14) ʿUrbān'a taṣarruf-ı ʿaḳliyesi[16] olmaduğından ḥālā ṣūret-i maʿḳūle[17] ifrāġ (15) ve der-i devlete cümle Aʿrābuñ[18] ve ahālī-i eṭrāf maḥżar u ʿarż irsāl[19] itmişlerdür. Muḳaddemen daḫı (16) cānib-i[20] saʿādete taḥrīr ve irsāl olınmışdı ki, Ṭāhir'üñ bir[21] vechile

---

[1] ḥüsn-i tedbīr ve cemʿ-i leşker ü tedmīrleri: tedbīr ve cemīʿ-i leşker ü tedbīrleri A, ḥüsn-i tedbīr ve cemīʿ-i leşker ü tedmīrleri H, Ö, ḥüsn-i tedbīr ve cemʿ-i leşker ü tedmīrleri T, ḥüsn ü tedmīrleri USA

[2] u: -U

[3] ṭāʾifesi ile: ṭāʾifesiyle T, USA

[4] Deyr: دبر H, T, وبُرْ Ö

[5] sefāʾinüñ: sefāʾinin A, sefāʾin Ö

[6] beyninde icrā: beyninde icrā-yı A, beyninden icrā Ö

[7] iki: iken A

[8] *Vecihlerden biri olarak; her ne suretle olursa olsun..*

[9] ve kendi içün çekilen zaḥmetde kendi daḫı maʿan bulınmış: ve kendi içün çekilen zaḥmete kendi daḫı bulınmış H, -T

[10] olaydı ve ʿUrbān: ve ʿUrbān A, T, USA, olaydı ve ʿUrbānuñ H, Ö

[11] cüzʿī: cezā-yı A

[12] mümkin: -H

[13] emāretinde: ʿimāretinde H

[14] Ṭāhir'üñ ḳavli ve: Żāhirüñ ḳavl ü A, Ṭāhir'üñ ḳavl ü Ö, USA

[15] ve żabṭ-ı: ʿArabāna H, -Ö, żabṭ-ı T

[16] ʿaḳliyesi: ʿaḳlīsi H, Ö, USA

[17] maʿḳūle: maḳūlesi T, USA

[18] Aʿrābuñ: Aʿrāb Ö

[19] eṭrāf maḥżar u ʿarż irsāl: eṭrāf maḥżarlar A, eṭrāfuñ maḥżar u ʿarż irsāl H, T, USA, eṭrāf maḥżar u ʿarżlar Ö

[20] daḫı cānib-i: cenāb-ı Ö, daḫı cenāb-ı T, USA

[21] olınmışdı ki, Ṭāhir'üñ bir: olınmış-ıdı ki, Żāhirüñ bir A, olınmışdı-ki, Ṭāhir'üñ her T

(17) tesḫīr-i aʿdāya liyāḳati yoḳdur [T 117b] daḫı bir[1] dīvāne-i lā-yaʿḳil maḳūlesidür. ʿArab (18) gibi bī-çāre ve bī-ḳayd ṭāʾifeyi zencīr-i[2] tedbīrden ġayrı ile żabṭ u taṣarruf (19) muḥāldür[3] ve iskān ṭāʾifesi daḫı Aʿrābuñ sebebiyle tesḫīr olınmaġa muḥtācdur. Hele[4] [A 111a] (1) bi-ḥamdi'llāh, cemīʿ-i daḳāyıḳ-ı umūra[5] vezīr-i müşārün ileyh ḥażretlerinüñ vuḳūf u şuʿūrı (2) kemālindedür. Bolayki, bir[6] niẓām-ı küllī bulıncaya dek bu devletlü, bu diyārdan gitmeye. Benüm nūr-ı (3) dīdem! Bizüm gibi gūşe-güzīn-i ʿuzlet olmış adama tedbīr-i umūr maḳūlesi buʿd-ı mesāfe(4)den[7] nā-münāsib görinür. Lākin vaṭanumuz Rühā ve meskenümüz Ḥaleb olup bu diyāruñ (5) gerek rāḥatında ve gerek miḥnetinde[8] ḥiṣṣemüz olmaġla müşārün ileyhüñ niẓām-ı umūr-ı dīn ü devletde (6) ve terbiye-i raʿiyyetde ḥareket-i ḥaḳḳānīlerine[9] ve iḳtiżāsı üzre mesāʿī-i[10] müdebbirānelerine (7) iṭṭilāʿ-ı[11] faḳīrānemüz küllī olmaġla nefsü'l-emr bildügümüz bī-iḫtiyār taḥrīr olınmışdur[12]. (8) Siz oġlumuzdan daḫı müşārün ileyhüñ der-i devlete müteʿalliḳ umūrlarını, ḫāṣṣeten iltizām (9) ve ḥuṣūline bezl-i iḳdām[13] u ihtimām buyurmañuz ricā iderüm. Ḫuṣūṣan, cenābuñuza olan (10) teveccüh-i bāṭınī ve ʿalāḳa-i derūnīleri, mā-verā-yı ḥadd-i[14] taḥrīrdür. Gerek bu pederüñüze[15] ve (11) gerek Rühā'da[16] olan etbāʿumuza ve birāder el-Ḥāc Maḥmūd Aġā'ya itdükleri (12) ikrām ü iltifāt ü ʿināyet ü[17] ḥamiyyetleri bī-nihāyedür. Allāh teʿālā dāʾim eyleye[18]! Her vechile (13) memnūn-ı luṭflarıyuz. [T 118a] Cenāb-ı şerīfüñüz[1] daḫı bu

---

[1] daḫı bir: daḫı A, ve Ö
[2] zencīr-i: bī-zencīr-i A
[3] ġayrı ile żabṭ u taṣarruf muḥāldür: ġayrıyla żabṭ-ı taṣarruf muḥāldür A, ġayrı ile żabṭ u taṣarruf mecāldür T, USA
[4] hele: -Ö
[5] umūra: umūrda T, USA
[6] u şuʿūrı kemālindedür. Bolayki, bir: şuʿūrı kemālindedür. Bolayki, bir A, u şuʿūrı kemālindedür. Bolayki Ö
[7] buʿd-ı mesāfeden: buʿd-ı mesāfe A
[8] miḥnetinde: miḥnetde A
[9] terbiye-i raʿiyyetde ḥareket-i ḥaḳḳānīlerine: terbiye-i raʿiyyetde ve ḥareket-i ḥaḳḳānīlerine A, terbiye-i raʿiyyetde ḥareket-i ḥaḳḳāniyyetlerine Ö
[10] mesāʿī-i: müsāʿade-i H, T, USA
[11] iṭṭilāʿ-ı: ıṭlāḳ-ı A
[12] bildügümüz bī-iḫtiyār taḥrīr olınmışdur: bildügümüzi bī-iḫtiyār taḥrīr eylemişüzdür Ö
[13] iḳdām: aḳdem A
[14] derūnīleri, mā-verā-yı ḥadd-i: derūnları, mā-verā-yı ḥadd ü A, derūnīleri, mā-verā-yı ḥadd ü H
[15] bu pederüñüze: bu pederüñüz A, pederüñüze Ö, bu pederüñüzüñ T
[16] Rühā'da: Rühā H
[17] ü iltifāt ü ʿināyet ü: ü iltifāt ü ʿināyet Ö, iltifāt ü ʿināyet ü T, USA
[18] Allāh teʿālā dāʾim eyleye: Allāh dāʾim eyleye A, Ö, -T, -USA

muʿāmele-i dostānelerine[2] (14) muḳābil cān u dilden muʿāmele-i muḫliṣānede[3] taḳṣīr buyurmamaḳ ümīdindeyüz. (15) El-ḥaḳ[4], dostlıḳ idecek devletlüdür ki[5] naẓīri bulınmaz bütün vilāyetümüz ahālīsi (16) duʿā-yı ḫayrlarında bī-iḫtiyār olmışlardur[6]. Cenāb-ı İlāhī, herkesi[7] (17) ilüñden dūr itmeye! باقی عزّت دائم باد *Bāḳī ʿizzet dāʾim bād*[8].

171. Bu daḫı Rāmī Efendi Cenāblarınadur[9]

(19) Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, nūr-ı çeşmüm, ser-māye-i iftiḫār u ibtihācum efendi oğlum[10] ḥażretlerinüñ eşref-i[11] sāḥa-i [A 111b] (1) mekārim olan nādī-i ʿulyā-yı feżāʾil-sīmālarına aḳṣā-yı[12] tekrīmāt-ı niyāzmendāne (2) ve erḳā-yı taʿẓīmāt-ı ʿizzet-ḫᵛāhāneye[13] maṣḥūb, etemm-i daʿavāt-ı icābet-peyvend[14] (3) ve eḫaṣṣ-ı taḥiyyāt-ı ṣadāḳat-pesend īs̱ārı ẕeylinde ʿarża-dāşt-ı[15] dāʿiyāne budur ki, (4) nemīḳa-i pür-şermsārı[16] sābıḳan muḥāfıẓ-ı ḫıṭṭa-i Āmid, saʿādetlü Çelebi[17] Yūsuf Pāşā (5) Ḥażretleri muḫliṣüñüzüñ[18] dīvān efendiligi ḫıdmetiyle[19] şeref-yāb olan Muḥammed Efendi bende(6)ñüzüñ [N 119a] reh-güẕeri[20], belde-i Şehbā'ya düşüp bu pederüñüz ile çend-rūz

---

[1] şerīfüñüz: şerīfüñüze Ö
[2] dostānelerine: dostānlarına T, USA
[3] muḫliṣānede: muḫliṣlerine de A
[4] ümīdindeyüz, el-ḥaḳ: ümīdindeyüm, ancaḳ Ö, ümīdindeyüm, el-ḥaḳ T, USA
[5] devletlüdür ki: devletlü H, T, USA
[6] duʿā-yı ḫayrlarında bī-iḫtiyār olmışlardur: duʿā-yı ḫayrlarında bī-iḫtiyār olmışuzdur Ö, duʿā-yı ḫayrında bī-iḫtiyār olmışlardur T, USA
[7] herkesi: herkesüñ umūrını A, H, T, USA
[8] *bāḳī ʿizzet dāʾim bād*: *bāḳī hemvāre mesned-i rifʿat bāḳī bād* Ö, -T, -USA: *Sonsuz yücelik devamlı olsun.*
[9] H 95a, N 118b, Ö 137a, T 118a, USA 103a: *Başlık* A: Yūsuf Pāşā Dīvān Efendisinüñ Tavṣiye Żımnında Rāmī Efendi'ye Taḥrīrdür T, USA, Rāmī Efendi Ḥużūrlarına N, Rāmī Efendi'yedür Ö
[10] saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, … … ibtihācum efendi oğlum: saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, nūr-ı dīdem, efendüm, oğlum A, -N, -T, -USA
[11] eşref-i: müşerref-i N, T, USA, şeref-i Ö
[12] aḳsā-yı: aḳsām-ı A, H, N, T, USA
[13] ʿizzet-ḫᵛāhāneye: ʿizzet-ḫᵛāhāniyye N
[14] icābet-peyvend: icābet-peyvende A
[15] -dāşt-ı: -dāşte-i Ö
[16] nemīḳa-i pür-şermsārı: nemīḳa-ber-i şermsārı A, Ö, USA
[17] Çelebi: -T, -USA
[18] muḫliṣüñüzüñ: muḫliṣüñüz A
[19] ḫıdmetiyle: ḫiẕmetiyle T, USA
[20] -güẕeri: -güẕārı Ö

rābıṭa(7)-bend-i[1] ülfet olup evvelden daḫı āsitāne-i[2] maʿālī-penāhuñuza intisāb (8) ile mübāhī olan zümre-i küttābdan maʿdūd bendeñüz olmaġla iḥrāz-ı şeref-i (9) rū-māl-i dāmen-i ḳarīnü'l-ifḍālüñüze[3] muvaffaḳ olup sāḥa-i pehnā-yı[4] āmāl-i (10) ḥācetverāna [T 118b] basṭ-ı şuʿāʿ-ı[5] ʿināyet iden şārıḳ-ı[6] iltifātuñuzdan (11) ḥiṣṣesine düşdügi[7] ḳadar nīm lemʿa-i mürüvvetüñüzden[8] tehī-dest ḳalmamaḳ bābında luṭf u[9] (12) kerem, cenāb-ı kerīmü'ş-şān ḥażretlerinüñdür[10]. *Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*[11].

172. Bu daḫı Rāmī Efendi Ḥażretlerine Nüvişte[12]

(14) Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, nūr-ı dīdem, ser-māye-i iftiḫār u[13] ibtihācum, efendi oğlum (15) ḥażretlerinüñ leb-i edeb ile[14] dīde-i ḥaḳīḳat-bīnleri būs olınduḳdan ṣoñra (16) maʿrūż-ı dāʿī-i ḳadīmleri budur ki, benüm nūr-ı dīdem! Cenāb-ı İlāhī, vücūd-ı [N 119b] mekremetüñüzi[15] evlād-ı (17) kirāmuñuz ile muʿammer idüp sāye-i ʿināyetüñüzi, mefāriḳ-i ḥācetmendān-ı ʿālemden (18) zāʾil eylemeye[16]! Āmīn. Bundan aḳdem[17] Muḥaṣṣıl ʿOs̱mān Aġā ādemīsi ile Mevḳūfātī Yūsuf Efendi[18] (19) cānibinden duʿā-nāme irsāl velākin vuṣūlinde iştibāhdan taḫallī müyesser olmamaġın [A 112a] (1) tekrār-ı taṣdīʿe cesāret

---

[1] pederüñüz ile çend rūz rābıṭa-bend-i: pederüñüzle çend rūz rābıṭa-bendi A, pederüñüzle çend rūz rābıṭa-bend-i H, N
[2] āsitāne-i: āsitān-ı A, H, N, Ö
[3] ḳarīnü'l-ifḍālüñüze: dīnü'l-ifḍālüñüze H, ḳarīnü'l-ifḍāl T, USA: *En faziletli olmanın yakınlığı (en faziletli olan kişiliğiniz).*
[4] pehnā-yı: پنهای H, N, T, USA
[5] ḥācetverāne-i basṭ-ı şuʿāʿ-ı: ḥācet ve dāne-i basṭ-ı şifāʿ-ı H, ḥācet ve dāne-i basṭ-ı şuʿāʿ-ı N, T
[6] ʿināyet iden şārıḳ-ı: ʿināyet-i yemmden şārıḳ-ı H, ʿināyet iden meşāriḳ-i T, USA
[7] düşdügi: döşetdügi N
[8] nīm lemʿa-i mürüvvetüñüzden: benüm olmaġa mürüvvetüñüzden A
[9] luṭf u: -A, -N, -Ö
[10] kerīmü'ş-şān ḥażretlerinüñdür: kerīmü'ş-şānuñdur A, N, Ö
[11] *Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*: -A, -T, -USA: *İzzet ve yüceliğiniz daim olsun.*
[12] H 95b, N 119a, Ö 137a: *Başlık* A: Bu Daḫı Rāmī Efendi'yedür N, Ö
[13] u: -A
[14] edeb ile: edeb birle A, edeble N
[15] vücūd-ı mekremetüñüzi: و mükerremüñüz A, vücūd-ı mükerremüñüzi Ö
[16] ḥācetmendān-ı ʿālemden zāʾil eylemeye: rūzgārdan meʾmūn eyleye N
[17] aḳdem: evvel A, Ö
[18] Mevḳūfātī Yūsuf Efendi: Mevḳūfātī Yūsuf A, Mevḳūfī Yūsuf Efendi N

olındı. Ammā bāṭın-ı duʿā-nāmeye[1] pīçīde Hāşim-zādenüñ tefaḥḥuṣ-ı (2) ḫānemüzi[2] nāṭıḳ sekiz yüz ġurūş içün ḥüccetüñ ṣūreti ve nā-murād-meşrebüñ (3) berāt vaẓīfesin[3] iden ʿabdi bizüm emekdār, derdmend Ḥācı İbrāhīm ile (4) baʿżı bendelerüñüze[4], medār-ı taʿayyüş niyeti ile Ḥaleb'üñ pes-mānde muḳāṭaʿalarından[5] (5) taḥmīṣ ve ḫān-ı zeyt ve bende[6] ḳadīmden bu ṭarafda ḳalem-i vāḥid (6) olmaḳ üzre żabṭ olınur idi. ʿAdem-i ḫarīdārdan bu āna dek tevekkelīce[7] (7) yüz ġurūş muʿaccele ile ʿarż olınup irsāl ve luṭf u[8] keremüñüzden berātınuñ (8) irsāline iḥāle-i[9] teveccüh-i ʿālī ricāsındayuz. Eger ʿarż u[10] duʿā-nāme vāṣıl (9) olmadı [N 120a] ise Yūsuf Efendi'den[11] muṭālebe ricā olınur. Şeh-bender ʿAbdu'r-raḥman, (10) berātumuzda muṣarraḥ ʿAmīretü'l-Cemel[12] mezraʿasın zūr u şirret ile ḳaṣr-ı yed itdirüp[13] (11) lākin bi-ḥamdi'llāh, ḥücceti berāt olınmaġla ṣūret-i[14] berāt-ı inʿāmda yine mesṭūr bu(12)lınmaġın ʿAbdu'r-raḥman ile münāzaʿaya taḥammüli olmaduġından[15] yine edebsüzlük ile kendi[16] żabṭ (13) eyledi. Senede yüz ġurūş ḥāṣıl olınurken[17] seksen ġurūşların aldı. (14) O cānibde[18] ḳaṭʿ-ı nizāʿ içün tenbīh ve bu cānibde bir ekīde-i żabṭ-ı fermānı ricā[19] (15) olınur. Benüm nūr-ı dīdem! S̱emere-i dest-i ʿināyetleri olan inʿām-ı māl-ı ḳurā (16) yüz on senesinde[20] vāḳıʿ ve senevī mālı inʿām olınmışdur, lafẓı muṣarraḥ (17) olup yüz on bir lafẓına ʿudūl, naḥven ve ṣarfen ve şerʿan[21] ve ʿaḳlen ve resmen ve

---

1 ammā bāṭın-ı duʿā-nāmeye: bāṭın-ı duʿā-nāme A, ammā bāṭın-ı duʿā-nāme H, bāṭın-ı duʿā-nāmeye Ö
2 ḫānemüzi: ḫānumuzı N
3 vaẓīfesin: vaẓīfesi A
4 baʿżı bendelerüñüze: baʿż-ı bendelerüñüz A, H, baʿż-ı bendelerüñüze N
5 muḳāṭaʿalarından: muḳāṭaʿalarından taḫmīn-i A
6 bende: penbe A, H, N
7 tevekkelīce: tevekkülce A, ḳalmaġla tevekkelīce Ö
8 olınup irsāl ve luṭf u: olınup irsāl ve luṭf A, H, N, alınup irsāl ve luṭf u Ö
9 iḥāle-i: icāle-i H, imāle-i Ö
10 ʿarż u: ʿarż-ı N
11 Efendi'den: Efendi'ye neden A
12 ʿAmīretü'l-Cemel: ʿAmīretü'l-Cemīl H
13 şirret ile ḳaṣr-ı yed itdirüp: şarṭ ile ḳaṣr-ı yed itdirdüp A, şirret ile ḳaṣr-ı yed itdirdüp H, N
14 berāt olınmaġla ṣūret-i: -Ö
15 münāzaʿaya taḥammüli olmaduġından: münāzaʿa taḥammül olmaduġından A, münāzaʿaya taḥammüli olamaduġından N, münāzaʿaya taḥammül olınamaduġından Ö
16 kendi: -A, -N
17 olınırken: olur iken Ö
18 o cānibde: o cānibden N, ol cānibde Ö
19 bir ekīde-i żabṭ-ı fermānı ricā: perākende żabṭ-ı fermānı ricā N, H, bir ekīd-i żabṭ-ı fermānı niyāz Ö
20 senesinde: senesine N, senesinden Ö
21 ve şerʿan: -A, -H, -N

ḳānūnen (18) bir vechile bī-mesāġ iken bu cānibde muḥaṣṣıl bizümle münāziᶜ olmaġla[1] luṭf (19) u keremüñüzden ya bir fermān ve yāḫūd bir mektūb[2] ile tenbīh buyurılmaḳ mā-beynde[3] çeşm-dāşt-ı [A 112b] (1) intiẓārı[N 120b]muzdur[4]. Zīrā yüz on mālı içün teḳāżā-yı ṭaleb bizi bī-ḳarār itmişdür. (2) Hele Ḥaremeyn āḫere tevcīh olındugından memnūn oldıḳ. Zīrā cāʾize-i inᶜām olmaduġı (3) taḳdīrde elli ġurūş[5] nefᶜi olurdı. O da hezār zaḥmetle ḫoş eyü oldı. Lākin yazıcı[6] (4) efendi Ġavrī Ḥasan Aġā'ya mektūbında cāʾizeyi yüz ġurūş[7] taḥrīr eyledükleri, (5) çeşm-güẕārumuz olduḳda nevᶜan infiᶜāl āsārı ẓuhūr eyledi ki[8], ol ḳadarca tenzīl[9] (6) bizüm ḥaḳḳumuzda ẓuhūr eylemedi. Ḫoş, saġ olsunlar, hemān Cenāb-ı Ḥaḳḳ, sizüñ (7) vücūduñuzı, āsīb-i melālden ḫıfẓ eyleye. Sāye-i ᶜināyetüñüzde ne ḥāl ise taᶜayyüş (8) iderüz. Ziyāde żarūretümüz olduġı ḥālde[10] cenābuñuzdan istifāde ve istiġāse[11] ḥāżırumuzdur. (9) Hemān hemīşe maḥfūẓ-ı[12] viḳāye-i Rabbānīde olasız. *Bāḳī devām-ı ᶜömr ü devlet bād*[13].

173.1. Ḳubūrī-zāde Çelebi'ye Yazılmışdur[14]

Benüm rūḥ-ı muṣavverüm, gözüm nūrı, egerçi cenābuñuza bu zaḥmeti virmek ḫaric-i dāʾire-i uṣūl ve muḫalif-i perde-i ḳānūn maḳūlesidür[15]. Fe-emmā kendi iḳrāruñuz yedümüzde temessükdür. Luṭf idüp bu gice meclisümüzi reşk-sāz-ı bezm-i Bayḳarā ve

---

[1] münāziᶜ olmaġla: münāzaᶜa olmaġla N, münāziᶜ olmaġın Ö
[2] ve yāḫūd bir mektūb: ve yāḫūd bir mektūbuñuz N, yāḫūd bir mektūbuñuz Ö
[3] mā-beynde: -N, -Ö
[4] bir mektūbuñuz ile tenbīh buyurılmaḳ çeşm-dāşt-ı intiẓārumuzdur: *İfade mükerrer yazılmıştır* N
[5] olmaduġı taḳdīrde elli ġurūş: olmaduġı taḳdīrde elli A, olduġı taḳdīrde elli ġurūş H
[6] yazıcı: tārīḫci H
[7] yüz ġurūş: -H
[8] çeşm-güẕārumuz olduḳda nevᶜan infiᶜāl āsārı ẓuhūr eyledi ki: -H
[9] ol ḳadarca tenzīl: ol-ḳadarca tenzīl A, ol-ḳadarca tenezzül N
[10] ḥālde: zamān Ö
[11] ve istiġāse: -A
[12] hemān hemīşe maḥfūẓ-ı: hemān A, hemīşe N
[13] *Bāḳī devām-ı ᶜömr ü devlet bād*: -N, -Ö: *Ömür ve devletin devamı bâkî olsun.*
[14] HK 87b, MK2 83a, TS1 83a, MH1 66b: Ḳubūrī-zāde Efendi'ye Yazılmışdur MH1
[15] ḳānūn maḳūlesidür: ḳānūn-ı maᶜḳūldür MK2, ḳānūn-ı maᶜḳūl degüldür MH1

maḫsūd-ı Zühre-i zehrā buyurasız, bu daḫı mūmā ileyhe teẕkeredür[1]. Benüm aḥsen-i evṣāf ile memdūḥum, in-şāʾa'llāhu teʿālā, teşrīfüñüz ile müntaẓır-ı ṣoḥbet olan aḥbābuñuzı memnūnü'l-fuʾād buyurmaları niyāz olınur. Cümle ḥāżır-ı meclis aḥbāb daḫı ricā iderler, bāḳī[2].

173.2. Ve Le-hu Teẕkeredür[3]

İḥāle-i[4] ḫulūṣ-güster ve iştiyāḳ-perverüñ meclis-i neşāṭ-engīz-i bisāṭ-āmīze maḥżar birle inhā budur ki, iki olan üç olmaḳ ḳāʿidesi üzre daḫı bu gice teşrīfleri meʾmūldür. ʿAla'l-ḫuṣūṣ, ḳuvvet-i sāmiʿa icābet-i cümleden ziyāde derīçe-güşā-yı bāb-ı liḳādur.

174. Bu daḫı Teẕkeredür[5]

Devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü, mekremetlü nūr-ı didem efendi oġlum ḥażretlerinüñ nādī-i refīʿü'ş-şānlarına envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı şāmile ve tekrīmāt-ı kāmile ile etemm-i daʿavāt-ı icābet-āmīz ve eḫaṣṣ-ı taḥiyyāt-ı iṣābet-engīz itḥāfı żımnında ʿarża-dāşte-i dāʿī-i ḳadīmleri budur ki…

175. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür[6]

(11) Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü, [N 121a] nūr-ı dīdem, ʿazīz ü muḥterem, ʿālī-cāhum, efendüm[7], oġlum (12) ḥażretlerinüñ leb-i edeb ile çeşm-i merāḥim-peymāları

[1] maḫsūd-ı Zühre-i zehrā buyurasız, bu daḫı mūmā ileyhe teẕkeredür: maḥmūd-ı Zühre-i zehrā buyurasız HK, MK2, TS1
[2] bāḳī: -HK, -MH1
[3] HK 87b, MK2 83a, TS1 83a, MH1 66b: Ve le-hu Teẕkeredür: Teẕkere MH1
[4] iḥāle-i: icāle-i MH1
[5] HK 87b, TS1 83b
[6] H 96b, N 120b, Ö 138b: *Başlık* A: Rāmī Efendi'ye Nüvişteḍür Ö
[7] efendüm: efendi N, Ö

būs[1] olınduḳdan ṣoñra maʿrūż-ı (13) dāʿī-i devletleri budur[2] ki, Cenāb-ı Ḥafıẓ-ı semāvāt ü[3] arżīn, ḫayr-ı maḥż-ı ʿālemiyān olan ẕāt-ı (14) kerīmānelerin mükedderāt-ı[4] ʿālemden maṣūn idüp sāye-i ʿināyetlerin[5] mefāriḳ-i niyāz(15)-mendān-ı ʿālemden zāʾil eylemeye! Āmīn. Benüm devletlü, ʿināyetlü[6] nūr-ı dīdem, efendüm, oğlum, ḥālā[7] muḥāfıẓ-ı Şām (16) Ḥażretleri ṭarafından cānib-i[8] şerīfe īṣāli muʿayyen on[9] kīse Ḥaleb'de poliçe içün (17) Şām tüccārından tātār ile irsālde bu pederüñüzüñ maʿrifetin żamm itmişlerdür[10]. (18) Allāh selāmet ile vuṣūlin müyesser eyleye! Yaḳınca yerlerden poliçeñüzden bir miḳdār ḥavāle-i (19) maṣraf-ı pederī buyurılmaġa ḳatı çoḳdan çeşm-dāşte-i intiẓār oluruz. Ammā, bu ḫayāl ḥavālī-i [A 113a] (1) ḫāṭırumuzı ṭolaşup bir defʿa sizüñ ḥavālī-i żamīrüñüzi dolaşmaduġından (2) kendi[11] ḫayāl-i fāsidümüzden cenābuñuza şikāyete[12] muḥtāc olduḳda hemān hemīşe mesned-i[13] (3) devletde dāʾim olasız. Size olan daḫı bizümdür, ne ḥāl ise çoḳdan[14] girifte-i ḳanāʿat (4) oldıḳ, ammā [N 121b] sizüñ dāʾireñüz vāsiʿ olmaġla[15], maṣrafuñuz daḫı çoḳ īrāda mevḳūfdur[16]. (5) Allāh ziyāde eyleye. Benüm nūr-ı dīdem! Bizüm[17] berātumuzda mesṭūr olan on[18] ġurūş māllu ʿAynü(6)'l-cemel Mezraʿasını[19], Şeh-bender ʿAbdu'r-raḥman-ı ḫabīs̱, teġallüben żabṭ itmededür. Şimdi (7) geldükde muḥaṣṣıl

[1] -peymāları būs: bī-māları būs H, bī-māları N
[2] budur: oldur Ö
[3] Cenāb-ı Ḥafıẓ-ı semāvāt ü: benüm nūr-ı dīdem A
[4] kerīmānelerin mükedderāt-ı: kerīmānları mükedderāt-ı A
[5] ʿināyetlerin: ʿināyetleri N
[6] ʿināyetlü: -A, -H, -N
[7] efendüm, oğlum, ḥālā: efendi oğlum A, efendüm, oğlum H, N, efendi oğlum, ḥālā Ö
[8] cānib-i: cenāb-ı Ö
[9] on: olan A, olan on Ö
[10] itmişlerdür: itmemişlerdür Ö
[11] ḫayāl ḥavālī-i ḫāṭırumuzı ṭolaşup bir defʿa sizüñ ḥavālī-i żamīrüñüzi dolaşmaduġından kendi: ḫāṭırumuzı ṭolaşup bir defʿa sizüñ aḥvāli żamīrüñüzi dolaşmaduġından kendi A, -N, ḫayāl ḥavālī-i żamīrüñüzi dolaşmaduġından kendi Ö
[12] fāsidümüzden cenābuñuza şikāyete: fāsidemüzden cenābuñuza şikāyete H, fāsidümüzden cenābuñuza temessükātına N, fāsidümüzden cenābuñuza şikāyete Ö
[13] muḥtāc olduḳda hemān hemīşe mesned-i: muḥtāc olduḳ hemān müsnede-i A, muḥtāc olduḳ hemān mesned-i H, muḥtāc olduḳda hemān mesned-i N, muḥtāc olduḳ hemān hemīşe mesned-i Ö
[14] çoḳdan: ḫod A, H, N
[15] olmaġla: -N
[16] īrāda mevḳūfdur: īrāddan mevḳūfdur A
[17] bizüm: -A, -H, -N
[18] olan on: olan A, H, N, on Ö
[19] ʿAynü'l-cemel Mezraʿası'nı: ʿAynü'l-cemīl Mezraʿası A, ʿAynü'l-cemīl Mezraʿası'nı H

aġāya berāt itdirdüm, dimiş. Vāḳıʿ ise mālikāne şurūṭına (8) muḫālif[1] bizüm aṣl-ı berātumuz olmaduḳça[2] berāt olınmaḳ nice mutaṣavverdür. Ġālibā, muḳaddemen (9) nıṣf-ı ḳurāyı da[3] bizüm Ebü'l-ḫayr'a ḳaṣr-ı yed itdügümüzde aṣl-ı[4] berātı, cenāb-ı saʿādete (10) īṣāl itmiş idik[5]. Aña küttāb yedi ile bilmem nereden[6] ẓafer bulup berāt itdir(11)dügin[7] baʿż-ı kimesne naḳl eyledi. Bu maḳūle mekīdet, o ḫabīs̱den müstabʿad[8] (12) degüldür. Benüm devletlü oğlum! İki yüz[9] ġurūş ḥāṣıl olur Canlıca Mezraʿamuz hemān (13) odur, o daḫı o ḫabīs̱üñ dāmına giriftār oldı. Lākin[10] benüm nūr-ı dīdem! Bu melʿūne(14)-reng hemān in-şāʾa'llāh, vaʿd-i kerīmüñüz olan ḫaṭṭ-ı humāyūn yerine[11] bir vaḳt-i münāsibde (15) temlīk [N 122a] buyurılup[12] mülk-nāme-i humāyūn arasına dāḫil olduḳdan ṣoñra (16) anuñ berātı laġv olur. Ḥażret-i Allāh ḫayr ile[13] muvaffaḳ eyleye. Benüm iki gözüm, (17) bir şey degül, ammā Ḥaleb kārbānıyla cenāb-ı saʿādete yüz ʿaded lüʾle ve rümmān-ı (18) Rühāvī teberrüken ve şifāʾen ve bir miḳdār bulġūr-ı[14] Rühāvī Emīr Oğlı el-Ḥāc Muṣṭafā (19) ile irsāle[15] cesāret olındı. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ḳarīben vuṣūli[16] müyesser olur. [A 113b] (1) Mübārek bād. Benüm saʿādetlü oğlum! Ḫaylī zamān oldı. Mübārek[17] ḳalemüñüz, raḳam-ı ʿanberīn[18] ile dīde-i intiẓār (2) u iftiḫārumuzı ḳarīr itmek müyesser olmadı. Allāh, māniʿin ḫayra taḥvīl eyleye. Kes̱ret-i iştiġāl, (3) bahāne-i ḫāṭır[19] olduġun bilmez degülüm[1]. Lākin

---

[1] muḫālif: muḫālefet N
[2] olmaduḳça: olmaduḳca N
[3] ḳurāyı da: ḳurāda da N, ḳurāda Ö
[4] aṣl-ı: vāṣıl-ı A
[5] itmiş idik: itmiş-idik A, N, Ö
[6] yedi ile bilmem nereden: yediyle bilmem nereden A, yediyle bilmem nerden N, yediyle bilmem bize de Ö
[7] itdirdügin: itdirdiñüz A, H, itdirdügini N
[8] müstabʿad: müstaʿid H, N
[9] iki yüz: iki-yüz A, N, Ö
[10] lākin: -A, -H, -N
[11] vaʿd-i kerīmüñüz olan ḫaṭṭ-ı humāyūn yerine: vaʿd-i kerīmüñüz olan humāyūn-ı berine H, N, vaʿdüñüz olan ḫaṭṭ-ı humāyūn yerine Ö
[12] temlīk buyurılup: temlīk buyurılursa A, temlīke himmet buyurılur ise Ö
[13] ile: eyleye A
[14] bulġūr-ı: billūr-ı H
[15] el-Ḥāc Muṣṭafā ile irsāle: el-Ḥāc Muṣṭafā ile irsāl A, Ḥācı ile irsāle Ö
[16] vuṣūli: vuṣūl Ö
[17] saʿādetlü oğlum, ḫaylī zamān oldı, mübārek: oğlum, zamān oldı, mübārek A, oğlum, ḫaylī zamān oldı H, oğlum, ḫaylī zamān oldı, mübārek N
[18] ʿanberīn: ʿanberīni Ö
[19] eyleye, kes̱ret-i iştiġāl, bahāne-i ḫāṭır: eyleye, kes̱ret-i işġāl, bahāne-i ḫāṭır A, eyleye, kes̱ret-i iştiġāle, bahāne-i ḫāṭır H, eyle, kes̱ret-i iştiġāl, bahāne-i ḫāṭır N, eyleye, kes̱ret-i iştiġāl, bahāne-i ḥāżır Ö

bu faḳīr o degülüm ki, bu bahāne ile tesliyet bulam ve cenāb-ı (4) saʿādet daḫı[2] o ḳabīlden degüldür ki, iştiyāḳuñuza ṣabr olına. Luṭf idüp üç (5) dört ayda bir, kendi mübārek ḳalemüñüz ile yüzümüze ve gözümüze[3] sürüp taʿvīẕ-i cān (6) ve taḳviye-i cenān itmek içün dirīġ buyurmamañuz ricā olınur. Allāh teʿālā, dāʾim (7) eyleye[4]. Cenābuñuzuñ taḥrīrin yüzine sürmege, [N 122b] müştāḳuñ nihāyeti yoḳ, velākin[5] bizüm ḥālümüz (8) başḳadur. Biz ʿizz ü cāhuñuz içün rū-māl dāʿiyesinde degülüz. Ancaḳ, ʿahd-i ḳadīm yādı ile (9) ḥayāt-ı cedīd kesb içün[6] ümīdvāruz. Kendi elüñüz ṭoḳunduġı[7] maḥalden bu pīrligümüzde (10) ʿalima'llāh, tāze-neşve-i ḥayāt kesb idecegümüzi, būy-ı pīrāhen-i Yūsuf, dide-i (11) Yaʿḳūb'a[8] eyledügi feyż māddesinden[9] istidlāl buyurılmaḳ, ricā olınur. (12) Bāḳī[10].

176. Vezīr-i Mükerrem İbrahim Pāşā Erżurūm'da iken Ḫaber-i Muvḥiş Żuhūr itdükden Ṣoñra Ḥabeşī-zāde'ye Gönderdügi Mektūbdur[11]

(16) Benüm ʿizzetlü, mekremetlü, ḥaḳīḳatlü nūr-ı dīdem[12], oġlum ḥażretleri! Nādī-i maʿārif-endūze[13] (17) iştiyāḳ-ı tāmm ile daʿavāt-ı ṣādıḳa ihdāsı żımnında ber-dāşte-i[14] pederī (18) budur ki, ṭaraf-ı Erżurūm'a kārbān[15] ḫurūcı, baʿde'l-maġrib istimāʿ olınmaġın[16]

---

[1] degülüm: degilüz Ö
[2] daḫı: -Ö
[3] ve gözümüze: gözümüze A, -Ö
[4] Allāh teʿālā, dāʾim eyleye: -N
[5] velākin: lākin A, Ö
[6] yādı ile ḥayāt-ı cedīd kesb içün: yādıyla ḥayāt-ı cedīd kesb içün A, N, Ö
[7] ṭoḳunduġı: ṭutduġı A
[8] pīrāhen-i Yūsuf, dide-i Yaʿḳūb'a: pīrā-yı Yūsuf, dide-i Yaʿḳūb A, pīrāhen-i Yūsuf, dide-i Yaʿḳūb H,N
[9] feyż māddesinden: feyż māddesinde A, ḳamīṣ māddesinden Ö
[10] ricā olınur, *bāḳī*: *bāḳī Ḫudā yāver bād* Ö: *Allah her zaman yardımcı olsun.*
[11] H 97b, N 122b, Ö 140a, T 118b, USA 103b: *Başlık* T, USA: Bu Faḳīr, Ḥabeşī-zāde-i Kebīr Vezīr-i Mükerrem İbrāhīm Pāşā Ḥażretlerine Erzenü'r-rūm'da iken Ḫaber-i Mūḥiş, Nābī Ẓuhūrından Ṣoñra Ḫabīr Olup Gönderilmişdür A
[12] nūr-ı dīdem: -T, -USA
[13] nādī-i maʿārif-endūze: nādiye-i maʿārif-endūze N, nādī-i maʿārif-endūze-i USA
[14] ṣādıḳa ihdāsı żımnında ber-dāşte-i: ṣādıḳa ihdāsı żımnda ber-dāşte-i A, ṣādıḳāne ihdāsı żımnında ber-dāşte-i N
[15] Erżurūm'a kārbān: ʿArż-ı Rūm'a kārbān A, Erżurūm'a kārvān Ö
[16] istimāʿ olınmaġın: istimāʿ olmaġın H, ismāʿ olmaġın T

[A 114a] (1) ʿacele ile bu varaḳ-pāre-i muḫtaṣara taḥrīr ve[1] gök meydānına hengām-ı ʿaşāda irsāl olınmışdur. [N 123a] (2) Devletlü āṣaf-ı ʿālī-cenāb[2] ḥażretlerinüñ ḫāk-i ʿizzetlerine[3] duʿā-nāme taḥrīrine imkān-ı (3) vaḳt olmaduġından iʿtiẕāra vekāletüñüz niyāz[4] iderüm. Benüm nūr-ı dīdem! Bu ʿacele ile irtikāb-ı (4) taḥrīrüñ[5] ḥikmeti, devletlü āṣaf-ı kerīmü'ş-şān ḥażretlerinüñ[6] żamīr-i enverlerin keder-i beyhūde(5)den ṣıyānet ḳaṣdıdur. Zīrā, Rebīʿü'l-āḫirüñ on birinci çihār-şenbe güni, (6) hengām-ı ṣoḥbetde baʿż-ı bed-gūylar[7], bu faḳīrüñ عياذاً بالله تعالى *ʿıyāẕen-bi'llāhi Teʿālā*[8], bāġçede ḫaber-i[9] intiḳālin işāʿa (7) itmekle [T 119a] tamāmen nās miyānında tevātür mertebesine bāliġ olup niçe kimesneler[10] adam (8) gönderüp, tefaḥḥuṣ itdirüp ḥattā etbāʿumuzdan maḥallāt-ı baʿīdede bulınanlar, serīʿan (9) müctemiʿ olup bi-ḥamdi'llāh, dürūġ idügi müşāhede[11] olınmaġla kimi teşekkür ve[12] kimi taʿaccüb itdügin[13] (10) bu pederüñüze istişʿār idüp ḥaḳīḳatin tefaḥḥuṣından ṣoñra mażmūnına[14] vāḳıf (11) olmaġla ʿaẓīm taʿaccüb olınup in-şāʾa'llāhu teʿālā, ṭūl-i ḥayāta müʾeddī olmaḳ maʿnāsıyla [N 123b] (12) kesb-i tesliyet olınmışdur. Ḥikmet-i Bārī, bu kārbānuñ[15] ḫurūcı o güne müṣādif[16] (13) itmegin me-bādā ahālī-i kārbān[17], devletlü āṣaf-ı ʿālī-şān ḥāżretlerinüñ[18] ve cenāb-ı (14) şerīfüñüzüñ ve sāʾirleri[19], bu ḫaber-i kāẕible tekdīr itmemek içün bi-ṭarīḳi't-taʿcīl[20] taḥrīr (15) olındı. İn-şāʾa'llāhu

---

[1] varaḳ-pāre-i muḫtaṣara taḥrīr ve: varaḳ-pāre-i muḫtaṣar taḥrīr ve A, varaḳ-pāre-i muḫtaṣara taḥrīr T, USA
[2] -cenāb: -cāh H
[3] ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine A, H, N, Ö, T, USA
[4] niyāz: ricā Ö
[5] taḥrīrüñ: taḥrīk H, taḥrīr Ö
[6] ḥażretlerinüñ: ḥażretleri T, USA
[7] ṣoḥbetde baʿż-ı bed-gūylar: ṣoḥbetde baʿż-ı bed-gūlar A, N, Ö, ṣubḥda baʿż-ı bed-gūylar T, USA
[8] *Teʿālā*: -A, -H, -N, -T, -USA: *Allah Te'âlâ'ya sığınarak (Allah Te'âlâ korusun!).*
[9] bāġçede ḫaber-i: bāġçede A, bāġçe ḫaber-i N, USA
[10] kimesneler: kimesne T
[11] idügi müşāhede: idügi müşāhede A, Ö
[12] ve: -Ö
[13] itdügin: itdügin A, T, USA
[14] tefaḥḥuṣından ṣoñra mażmūnına: tefaḥḥuṣdan ṣoñra mażmūna A, H, N, T, USA
[15] kārbānuñ: kārvānuñ Ö, kārbān USA
[16] müṣādif: müṣādife A, H, N, T
[17] kārbān: kārvān Ö
[18] ḥāżretlerinüñ: ḥāżretleri A, ḥāżretlerini Ö
[19] cenāb-ı şerīfüñüzüñ ve sāʾirleri: cenāb-ı şerīfüñüzüñ ve sāʾirlerini A, cenābuñuzuñ ve sāʾirleri N, T, USA, cenābuñuzı ve sāʾiri Ö
[20] bi-ṭarīḳi't-taʿcīl: ber-ṭarīḳ-i taʿcīl Ö: *Aceleyle (en acil bir şekilde*).

teʿālā, ṣoñı ḫayrdur[1]. Devletlü āṣaf-ı (16) ʿālī-cenāb ḥażretlerine[2] iblāġ-ı duʿāya vekālet buyurasız[3]. Bizüm **Ḫ'āce Tārīḫi** (17) nüsḫası, dāʾire-i āṣafīde sehven[4] gitmek ve gitmemek üzre iştibāh olınmışdur[5]. (18) Anda ise ṭaleb itmezüz. Ancaḳ iḫbārı[6] mercūdur. Yüzden ziyāde ġazel (19) ḥāżırdur, irsāl[7] olınur. باقى الدعا *Bāḳī ed-duʿā* [8], bi-ḥamdi'llāh, mizācumuzda daḫı öyle ʿateh[9] yoḳdur. [A 114b] (1) O maʿnāyı daḫı virmiş idük, bāḳī[10].

177. Muḥāfıẓ-ı ʿArż-ı Rūm Destūr-ı Maʿālī-mersūm Silaḥdār İbrāhīm Pāşā Cenāblarına Gürcī-beçҫe Niyāzıyla İrsāl Eyledügi Nāme-i Merġūbedür[11]

(4) Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü[12], [N 124a] ḳurre-i dīde-i aʿālī ve pür-şār-ı maʿālī, sulṭānum (5) ḥażretlerinüñ nüsḫa-i bihişt-i berīn ve tebrīk-i naḳş-ı ʿilliyyīn olan dīvān-ḫāne-i (6) maʿālī-āyīn-i ahālī-nişīnleri bārgāhına[13] vażʿ-ı şükūfedān-ı reng-ā-reng-i duʿā ve niṡār-ı[14] (7) cevāhir-i gūn-ā-gūn-ı ṡenā ẕeylinde ʿarża[15]-dāşte-i dāʿī-i bī-riyāları budur ki, taʿbīrāt-ı (8) tekellüf-āmīz-i resmiyye-i meşhūre ile ḫıdmet-kārī-i[16] duʿā maḳāmında olduğumuz (9) beyānı istiʿcāl-ı duʿā-nāme-resāndan nāşī ṭayy[17]-gerde-i lisān-ı

---

[1] ḫayrdur: ḫayrdur, in-şāʾa'llāhu teʿālā A, H, N, Ö
[2] ʿālī-cenāb ḥażretlerine: ʿālī-cenāb ḥażretleri N, ʿālī-cāh ḥażretlerine T, USA
[3] buyurasız: buyurırsız N
[4] dāʾire-i āṣafīde sehven: sehv-i dāʾire-i āṣafīye A, sehven dāʾire-i āṣafīde Ö
[5] olınmışdur: olmışdur T, USA
[6] iḫbārı: iḫbār T, USA
[7] irsāl: irsāli N
[8] *Bāḳī ed-duʿā*: -H, bāḳī N, -Ö
[9] daḫı öyle ʿateh: daḫı eyle ʿateh A, daḫı öyle ʿillet H, öyle ʿateh N, ʿateh T, USA
[10] maʿnāyı daḫı virmiş idük , bāḳī: maʿnāyı daḫı virmiş-idük A, N, maʿāīʾi daḫı virmiş-idük Ö, maʿnāyı virmiş idük, bāḳī H, maʿnāyı virdük T, USA
[11] H 98b, N 123b, Ö 140b, T 119b, USA 104a: *Başlık* A: Muḥāfıẓ-ı Erzenü'r-rūm Destūr-ı Maʿālī-rüsūm Silaḥdār İbrāhīm Pāşā Cānibine Gürcī-peçҫe Niyāzıyla İrsāl Eyledügi Nāme-i Merġūbedür Ö
[12] Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü: devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü, عا T, USA
[13] maʿālī-āyīn-i ahālī-nişīnleri bārgāhına: maʿālī ahālī-nişīnleri pāygāhına A, maʿālī-āyīn-i ahālī-nişīnleri pāygāhına Ö
[14] niṡār-ı: ṡenā A
[15] ʿarża: ʿarż USA
[16] meşhūre ile ḫıdmet-kārī-i: meşhūre ile ḫıdmet-güẕārī-i A, Ö, meşhūde ile ḫıdmet-güẕārī-i N, meşhūre ile ḫiẕmet-kārī-i T
[17] ṭayy-: ṭayyiʾ- A, H, N, T, USA

iḫtiṣār ḳılınduġı (10) iʿtiẕār u istiʿfādan ṣoñra[1] benüm nūr-ı bāṣıra-i mübāhātum[2] sulṭānum (11) ḥażretleri berīd-i ḫayāl-i iştiyāḳ şebān-rūz muḳīm-i südde-i saʿādetüñüz olduġı (12) şehādet-gerde-i żamīr-i enverüñüzdür. Ḫuṣūṣan, saʿādetlü[3], devletlü āṣaf-ı kerīmü'ş-şān[4], (13) ṣadr-ı sābıḳ, cemīlü'l-ḥāl ve'l-maḳāl, vezīr-i ṣāḥib-kemāl Meḥmed Pāşā Ḥażretleri (14) muḫliṣüñüz, ḫıṭṭa-i Ḥaleb'i[5] teşrīf itdükleri eyyāmdan berü[6] eks̱er evḳātda maḥāmid-i (15) fıṭriyye ve maḥāsin-i ẕātiyye ve mekārim-i aḫlāḳ-ı [N 124b] cemīleñüz, zīver-i mecālis-i güft (16) ü şenīde ḳılınmaġla[7] sulṭānum ḥaḳḳında olan ʿalāḳa-i iḫlāṣ ve rābıṭa-i [T 120a] (17) ṣıdḳ u vidādları ḥadd ü beyāndan güẕerāndur[8]. Cenāb-ı Ḥaḳḳ, anları[9] da ve (18) sulṭānumı daḫı viḳāye-i ḥıfẓ-ı Rabbānīde[10] bāliġ-i niṣāb-ı zindegānī ve vāṣıl-ı (19) derece-i kām-rānī eyleye! Āmīn. Benüm nūr-ı bāṣıra-i ḥayātum[11], sulṭānum ḥażretleri! Ḫayli zamān oldı[12], [A 115a] (1) seḥāb-ı ʿināyet-nāme-i āṣafānelerinden[13] nāʾil-i reşeḥāt-ı iltifāt olamadıḳ[14]. Egerçi, (2) ḫıṭṭa-i Erżurūm mesāfe-i baʿīde olduġı[15] nevʿan ḫāṭır-ı müştāḳa[16] tesliyet (3) olmadadur. Ammā, bir iki defʿa ol ṭarafdan kārbān[17] tevārüd idüp iltifāt(4)-nāme-i ʿaliyyeñüze[18] ümīdvār iken yine ẓuhūr itmedüginden[19] dil-i intiẓār-keşīde(5)müz, kelimāt-ı tesliyete[20] daḫı firīfte olmaḳ mertebelerinden ḳalmışdur. Ḫuṣūṣan, (6) mükerreren tebşīr-i ḳudūmı, lisān-ı vaʿd ile zīver-i gūş-ı intiẓārumuz olan (7) Gürcī-

---

[1] istiʿfādan ṣoñra: istifsārdan ṣoñra A, H, T, USA N
[2] nūr-ı bāṣıra-i mübāhātum: -T
[3] saʿādetlü: -T, -USA
[4] kerīmü'ş-şān: kerīmü'l-ḫıṣāl Ö
[5] Ḥaleb'i: Ḥaleb'e A, H, N, T, USA
[6] berü: beri A, H, N, T, USA
[7] şenīde ḳılınmaġla: şenīd ḳılınmaġla N, USA, şenīd ḳılmaġla T
[8] u vidādları ḥadd ü beyāndan güẕerāndur: vidādları ḥadd ü beyāndan güẕerāndur H, N, u vidādları ḥadd-i beyāndan güẕerāndur Ö, vidādları ḥadd ü beyāndan güẕārāndur T, vidādları ḥadd ü pāyāndan güẕārāndur USA
[9] anları: anların A, H, N, T, USA
[10] viḳāye-i ḥıfẓ-ı Rabbānīde: viḳāyetü'l-ḥıfẓ-ı Rabbānīde A, H, N, viḳāyetü'l-ḥıfẓ-ı Rabbānīsinde Ö
[11] nūr-ı bāṣıra-i ḥayātum: -T, -USA
[12] ḥażretleri! Ḫayli zamān oldı: ḥażretleri! Ḫayli zamāndur A, Ḫayli zamān oldı T, خيل zamān oldı USA
[13] āṣafānelerinden: āṣafānlarından N
[14] reşeḥāt-ı iltifāt olamadıḳ: reşeḥāt olamadıḳ A
[15] Erżurūm mesāfe-i baʿīde olduġı: ʿArż-ı Rūm mesāfe-i baʿīde olduġı A
[16] ḫāṭır-ı müştāḳa: ḫāṭıra müştāḳa N, USA, ḫāṭır-ı müştāḳa māye-i Ö, ḫāṭır-ı müştāḳāna T
[17] bir iki defʿa ol ṭarafdan kārbān: bir iki defʿa ol ṭarafdan kārvān Ö, iki defʿa ol ṭarafdan kārbān T, USA
[18] iltifāt-nāme-i ʿaliyyeñüze: iltifāt-nāme-i ʿaliyyeñüz Ö
[19] itmedüginden: itmedüginden T, USA
[20] tesliyete: tesliyet A

beççe-i[1] maʿhūdenüñ ümīd-i ḳudūmiyle ḫayālümüz her kārbānı istiḳbāl[2] [N 125a] (8) itdükçe muḥaṣṣıl-ı Ḥaleb[3], peyk-i ḫayālümüzi, naẓar-ı reḳābetle[4] istiḳbāl itmededür. Ammā[5], Allāhu aʿlem, (9) Gürcī-beççe-i[6] maʿhūduñ ṣıfātı, kendinüñ[7] bu ṭarafa vuṣūlinden muḳaddem gelmek iḥtimāli (10) ġālib görinür. Ammā, ümīdvārum ki, bu duʿā-nāme vuṣūlinden muḳaddem Gürcī(11)-beççe[8], bu ṭarafa vāṣıl olmaġla şermendelik, bu duʿācuñuz cānibine rāciʿ ola. (12) Āmīn[9].

178. (*Başlıksız*)[10]

[T 120b] Benüm saʿādetlü[11] sulṭānum! Hengām-ı müfāraḳatden ṣoñra ās̱ār-ı faḳīrāne(13)müz ẓuhūr itdi. Ammā, ʿacele ile[12] cümlenüñ taḥrīrine müsāʿade olmamaġla çend-rūz (14) bāġçe-i faḳīrānede[13] güşāyiş-i ḫāṭır s̱emeresi olan çend ġazel, ḫāk-i ʿizzete (15) ihdā[14] olındı. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ḳarīben tamāmı daḫı ʿarż olınur. Benüm (16) devletlü, ʿināyetlü[15] sulṭānum! Egerçi suʾāl-i[16] küstāḫānedür, ammā dirīġ buyur(17)mayup[17] defʿ-i şübhe içün taḥrīri irtikāb[18] olındı. Bizüm **Ḫ**v**āce Tārīḫi** (18) nüsḫası bu ṭarafda bulınamayup baʿż-ı[19] ḫuddām bendelerüñüz yā[20] sulṭānumuñ miyāne-i

---

[1] -beççe-i: -peççe-i A, Ö
[2] kārbānı istiḳbāl: kārbānı istiḳbāle A, kārvān istiḳbāl Ö, kārbān istiḳbāl T, USA
[3] muḥaṣṣıl-ı Ḥaleb: muḥaṣṣıl A
[4] reḳābetle: raḳḳāṣıyla H, refāḳatiyle T, USA
[5] ammā: -A, -Ö, -T, -USA
[6] -beççe-i: -peççe-i A, Ö
[7] maʿhūduñ ṣıfātı, kendinüñ: maʿhūdenüñ kendinüñ A, maʿhūduñ ḫayāli, kendinüñ Ö, maʿhūdınuñ ṣıfātı, kendinüñ T, maʿhūdenüñ ṣıfātı, kendünüñ USA
[8] -beççe: -peççe A, Ö
[9] āmīn: -T, -USA
[10] Mest-i cezbe-i ḥaḳīḳat … … iderler, bāḳī bād: -A, -H, -N, -Ö, -T, -USA
[11] saʿādetlü: -N, -Ö, -T, -USA
[12] ile: -A, -Ö
[13] bāġçe-i faḳīrānede: bāġçede T, USA
[14] ḫāk-i ʿizzete ihdā: ḫāk-i ʿizzete ihdāsı A, ḫāk-ʿizzete ihdā H, N, Ö, T, USA
[15] devletlü, ʿināyetlü: -T, -USA
[16] suʾāl-i: suʾāli N
[17] dirīġ buyurmayup: -N, -Ö, -T, -USA
[18] taḥrīri irtikāb: irtikāb taḥrīr A, Ö
[19] bulınamayup baʿż-ı: bulınmayup baʿż-ı A, bulınmayup bizüm Ö
[20] bendelerüñüz yā: bendelerüñüz A, H, N, T, USA, bendelerüñüzüñ yā Ö

(19) kütübindeʿ[1] yāḫūd dīvān efendisi oğlumuz ḳuluñuzda sehven bile[2] gitmek [A 115b] (1) iḥtimāli maʿnāsını virmeleriyle[3] bu duʿācuñuzı [N 125b] taḥrīr-i vuḳūʿ ile[4] vā-reste-i (2) ḥadd-i iştibāh buyurmaḳ bābında luṭf u iḥsān ve emr ü[5] fermān devletlü, saʿādetlü[6] sulṭānum (3) ḥażretlerinüñdür. باقى ايّام سعادت *Bāḳī eyyām-ı saʿādet*[7].

179. Der-kenār[8]

(5) ʿİzzetlü, maʿrifetlü[9] dīvān efendisi oğlumuz bendelerine teblīġ-i selām-ı pederānemüz[10], (6) vā-reste-i mekārim-i āṣafāneleridür[11]. Bizüm Ebü'l-ḫayr bendeñüz, leb-i edeble dāmen-i (7) devletüñüzi taḳbīl iderler. Mest-i cez̠be-i[12] ḥaḳīḳat ve müstaġraḳ-ı baḥr-ı[13] vaḥdet (8) Şeyḫ İsmāʿīl duʿācuñuza taḥrīr buyurduġuñuz selāmı, teblīġ[14] ü tefhīm itdügümüz(9)de ʿaẓīm mesrūr u münşeriḥü'l-bāl[15] [T 121a] olup kemāl-i teveccühāt ile duʿā-yı (10) ḫayrlar iderler[16] ve taḥrīrin emānet itmişlerdür[17]. Benüm devletlü sulṭānum ḥażretleri[18], (11) vezīr-i müşārün ileyh ḥażretlerine tārīḫler[19] ġāyet dil-pezīr vāḳıʿ olmışdur.

---

[1] kütübinde: kütübde T, USA
[2] bile: -T, -USA
[3] maʿnāsını virmeleriyle: maʿnāsı virmeleriyle A, H, N, T, USA, maʿnāsı virmeleri ile M
[4] vuḳūʿ ile: vuḳūʿ-ile H, Ö, USA
[5] buyurmaḳ bābında luṭf u iḥsān ve emr ü: buyurmaḳ bābında iḥsān ve emr ü A, H, N, buyurmamaḳ bābında luṭf u iḥsān ve emr ü T, buyurmamaḳ bābında luṭf u iḥsān ve emr USA
[6] devletlü, saʿādetlü: -A, devletlü T, USA
[7] *Bāḳī eyyām-ı saʿādet*: -A, -N, -Ö, -T, -USA;
Benüm saʿādetlü sulṭānum … … Bāḳī eyyām-ı saʿādet: -AE
[8] H 99b, N 125b, Ö 142a, T 120b, USA 105a: *Başlık* A: Der-kenār Nüviştedür H, Der-kenār Nüvişte N, Der-kenār Nüvişte Būd Ö, Nüvişte-i Der-kenār Ber-mutażammın-ı Selām T, USA
[9] ʿizzetlü, maʿrifetlü: -T, -USA
[10] teblīġ-i selām-ı pederānemüz: tebellüġ-i selām-ı pederānemüz A, teblīġ-i selām-ı pederānumuz H, N, USA, tebellüġ-i selām-ı pederānumuz T
[11] vā-reste-i mekārim-i āṣafāneleridür: vā-beste-i mekārim-i āṣafānlarıdur N, vā-beste-i mekārim-i āṣafāneleridür Ö, T, USA
[12] cez̠be-i: cizye-i A
[13] baḥr-ı: baḥr u N
[14] teblīġ: tebellüġ A, H
[15] *Gönlü ferahlatan…*
[16] ḫayrlar iderler: ḫayrlar idüp Ö, ḫayr iderler USA
[17] ve taḥrīrin emānet itmişlerdür: ve taḥrīrin emānet eylemişlerdür Ö, -T, -USA
[18] devletlü sulṭānum ḥażretleri: sulṭānum T, USA
[19] tārīḫler: tārīḫüñüz H, N, T, USA

(12) Ṭabʿ-ı şerīfüñüz maḥẓūẓ olıcağı mülāḥaẓasıyla taḥrīr olındı[1]. Müşārün ileyh ḥażretleri (13) muḫliṣüñüzüñ eyyām-ı ṣadāretlerinde ve [N 126a] Erżurūm'da[2] olan sevābıḳ-ı elṭāflarından (14) ġayrı Ḥaleb'e[3] teşrīf itdükleri eyyāmdan berü[4] nev-be-nev müteʿāḳıben maẓhar-ı envāʿ-ı (15) elṭāf ü iḥsānları[5] olduğumuzdan nāşī bī-iḫtiyār vādī-i[6] s̱enālarında daḫı bülbül[7] (16) olmışuzdur. Cenāb-ı Ḥaḳḳ, anları daḫı ve[8] cenāb-ı saʿādetüñüzi daḫı[9] (17) muʿammer eyleye! Āmīn[10].

180. Mūṣul Vālīsi Vezīr-i Mükerrem Çelebi Yūsuf Pāşā Ḥażretleri Ḥaleb Vālīsi iken Kerem ü ʿİnāyetlerine Me'lūf Olmaġla Cānib-i Mūṣul'a Īṣāl Eyledügi Duʿā-nāmedür[11]

[A 116a] (1) Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü[12] sulṭānum ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı mecālis-i ʿālem ve efżal-i (2) mevāḳiʿ-i luṭf u[13] kerem olan dīvān-ḫāne-i refīʿü'l-erkānlarına[14] envāʿ-ı taʿżīmāt-ı[15] (3) müştāḳāne ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı ṣādıḳāne ile daʿavāt-ı icābet-ās̱ār ve taḥiyyāt-ı (4) iṣābet[16]-şiʿār nis̱ār olındukdan ṣoñra maʿrūż-ı dāʿī-i ṣadāḳatkārları budur[17] ki, [N 127b] (5) eger ḥāl-i dāʿīleri, dā'ire-i[18] żamīr-i enverlerine

---

[1] ṭabʿ-ı şerīfüñüz maḥẓūẓ olıcağı mülāḥaẓasıyla taḥrīr olındı: ṭabʿ-ı şerīfüñüz maḥfūẓ olacağı mülāḥaẓasıyla taḥrīr olındı A, ṭabʿ-ı şerīfüñüz maḥẓūẓ olıcağı mülāḥaẓasıyla taḥrīr olındı N, ṭabʿ-ı şerīfüñüz maḥẓūẓ olacağı mülāḥaẓasıyla taḥrīr olındı Ö, -T, -USA
[2] ṣadāretlerinde ve Erżurūm'da: ṣadāretlerinde ve ʿArż-ı Rūm'da A, ṣadāretinde Erżurūm'da N, T, USA
[3] Ḥaleb'e: Ḥaleb'i Ö
[4] berü: beri A, H, N, T, USA
[5] elṭāf ü iḥsānları: elṭāf ü iḥsānları daḫı cenāb-ı saʿādetüñüzüñ H, N, elṭāf iḥsānları daḫı cenāb-ı saʿādetüñüzüñ T, USA
[6] vādī-i: vāde-i A
[7] daḫı bülbül: bülbül A, T, Ö, USA
[8] anları daḫı ve: anların-da N, anları T, anları daḫı Ö, anları ve USA
[9] daḫı: -A, -Ö, -T, -USA
[10] āmīn: -A
[11] H 99b, N 126a, Ö 142b, T 121a, USA 105b: *Başlık* H: Mūṣul Vālīsi Vezīr-i Mükerrem Çelebi Yūsuf Pāşā Ḥażretleri Ḥaleb Vālīsi İken Kerem ü ʿİnāyetlerine Me'lūf Olmaġla Cānib-i Mūṣul'a Īṣāl Eyledügi Mes'ele-nāmeleridür Ö
[12] saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü: devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü T, USA
[13] efżal-i mevāḳiʿ-i luṭf u: fażl-ı mevāḳiʿ-i luṭf u A, aḥsen-i mevāḳiʿ-i luṭf u Ö, efżal-i mevāḳiʿ-i luṭf T, USA
[14] refīʿü'l-erkānlarına: refīʿü'l-erkānlarına kemāl-i N
[15] taʿżīmāt-ı: teslīmāt-ı A, H, N, T, USA
[16] iṣābet: ve iṣābet A
[17] ṣadāḳatkārları budur: ṣadāḳatkārlarıdur N, USA
[18] dā'ire-i: dā'iri Ö

lāyiḥ[1] olur ise bi-ḥamdi'llāhi subḥānehu ve teʿālā[2], henüz (6) āsūde-i künc-i ʿāfiyet olup duʿā-yı ʿömr-ü devletleri, [T 121b] ehemm-i āmālümüz idügi[3] żamīr-i (7) enverlerine nümāyāndur[4]. Benüm saʿādetlü, devletlü[5] sulṭānum ḥażretleri[6]! Her bār ṭaraf-ı (8) şerīfe ʿāzim kimesne bulınmamaġla ḫāk-i ʿizzete[7] duʿā-nāme taḥrīrinde ḳuṣūrumuz muḥaḳḳaḳdur. (9) Lākin ʿalima'llāh, maḥāsin-i[8] aḫlāḳ ve mekārim-i evṣāfuñuz bir vechile ḫāṭırumuzdan gitmeyüp (10) cemīʿ-i mecālis ü maḥāfilde[9] medḥ ü s̱enā ve ḫayr u[10] duʿāñuz, iltizām olınduġına Ḫudā (11) şāhiddür. Ḥattā, Ḥaleb'e teşrīf iden[11] vüzerā-yı bülend-ḳadr birāderlerüñüz, ʿacabā saʿādetlü (12) Yūsuf Pāşā Ḥażretleri, Nābī Efendi'ye ne gūne muʿāmele[12] ikrām itmek (13) gerekdür. Belki, cümleye tercīḥ vechi[13] üzre medḥ ü s̱enālarında bu[14] mertebe ıṭnāb iderler, (14) diyü reşk ü[15] ḥased dāʿiyelerine düşmededür. Ḥattā, baʿż-ı vüzerā, lisānen (15) "Sizüñ ḳalbüñüzi Yūsuf Pāşā Ḥażretleri ne[16] ġarīb tesḫīr idüp lisānuñuzı ḥamd[17] (16) ü s̱enālarına bu mertebe vaḳf itmişdür[18]." diyü taʿrīż [N 127a] iderler. Cenāb-ı Vāhibü'l(17)-āmāl[19], ʿömr-ü devletlerin efzūn eyleyüp hemvāre nevāle-çīn-i ḫvān-ı[20] iḥsānları (18) olmaḳdan bizi daḫı dūr eylemeye. Ḳarīb ü baʿīd, luṭf u keremlerin[21] temennādan berī (19) olmaḳ emr-i[1] muḥāldür. باقى هميشه ايّام سعادت افزون باد *Bāḳī hemīşe eyyām-ı saʿādet efzūn bād*[2]. [A 116b]

---

[1] lāyiḥ: lāyıḳa A
[2] *bi-ḥamdi'llāhi subḥānehu ve teʿālā: bi-ḥamdi'llāhi teʿālā* A, *bi-ḥamdihi subḥānehu* H, N, Ö
[3] āmālümüz idügi: aʿmālümüz idügi N, āmālümüz idügine Ö
[4] enverlerine nümāyāndur: enverleri şühūddur Ö
[5] saʿādetlü, devletlü: -U
[6] saʿādetlü, devletlü sulṭānum ḥażretleri: sulṭānum T
[7] ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete A, H, N, Ö, T, USA
[8] maḥāsin-i: mecālis-i A
[9] mecālis ü maḥāfilde: mecālisde ve maḥāfilde H, mecālisde N, T, USA
[10] ḫayr u: ḫayr T, N, Ö, USA
[11] iden: -T, -USA
[12] muʿāmele: muʿāmele ile A
[13] belki, cümleye tercīḥ vechi: ki, cümleye tercīḥ A, cümleye tercīḥ vechi N, ki, cümleye tercīḥ vechi T, USA
[14] bu: -A
[15] reşk ü: şekk ü A, reşk iderek Ö
[16] Ḥażretleri ne: ne Ö, Ḥażretlerine USA
[17] lisānuñuzı ḥamd: duʿā A, H, N, T, USA
[18] itmişdür: itmişlerdür Ö, itmişüzdür T, USA
[19] *Vāhibü'l-āmāl: Vāhibü vedūdü'l-āmāl* A: *İstekleri, talepleri veren (yerine getiren)…*
[20] -çīn-i ḫvān-ı: çünīn ḫayr-ḫvāh-ı A, -çīn-i ḫayr-ḫvān-ı H, N, T, USA, -çīn-i ḫān-ı Ö
[21] keremlerin: keremüñüzi Ö

181. Ḥażret-i Celāle'd-dīn-i Rūmī *Eyyede Bi's-sırri*, Evlād-ı Kirāmlarından Seccāde-nişīn-i İrşād Maḫdūm-ı Kerāmet-āyīn Ṣadre'd-dīn Çelebi Ḥużūrlarına Firistāde İki Külāh-ı Nemedīn Deryūzesine Sezā Der-hevā-yı Ārzū Olmaġla Ḥuṣūl içün Niyāz-nāmesidür ki, Ẕikr Olınur[3]

(5) Gevher-i maʿden-i velāyet, menbaʿ-ı dūdmān-ı[4] kerāmet, nihāl-i bāġ-ı rāz-ı[5] ṣıdḳ u sedād, s̱emere-i (6) şecere-i feyż ü irşād, dürr-i yek-tā-yı[6] eṣdāf-ı eslāf-ı kirām, mevc-i yegāne-i (7) menbaʿ-ı evṣāf-ı ʿiẓām, ʿināyetlü, kerāmetlü, saʿādetlü[7] çelebi efendi[8] *eṭāla'llāhu beḳāhu*, ḥażretlerinüñ (8) ġubār-ı āsitān-ı[9] ʿināyetleri, tūtiyā-yı dīde-i cān ve rīşe-i ḥāşiye-i bisāṭ-ı saʿādetleri, (9) şāne-zede-i müjgān-ı ḫūn-ābe[N 127b]-çekān[10] ḳılınmaḳ vechi üzre ḫıdmet-i çehre(10)-sāʾī-i[11] duʿā ve sirişk-pāşī-i gevher-i s̱enā edāsı siyāḳında ʿarża-dāşte-i[12] (11) dāʿī-i feyż-gīrleri[13] budur ki, benüm ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü çelebi efendüm[14], sulṭānum ḥażretleri! (12) Cenāb-ı Nesaḳ-baḫş-ı Kārgāh-ı Mülk ü[15] Melekūt celle şānuhu, nuḫbe-i āṣfiyā-yı[16] (13) ʿālem ve ḫalefu'ṣ-ṣıdḳ-ı ḫānedān olanları mükerrem iden[17] ẕāt-ı memdūḥu'ṣ-ṣıfātuñuzı, (14) hemvāre ārāyiş-i seccāde-i hidāyet ve ḳıble-i

---

[1] emr-i: -A, -H, -N, -T, -USA

[2] Bāḳī hemīşe eyyām-ı saʿādet efzūn bād: -N, -T, -USA: *Bâkî, her zaman saadet günleri çok olsun.*

[3] H 100a, N 127a, Ö 143a, T 121b, USA 106a: *Başlık* A: Ḥażret-i Celāle'd-dīn-i Rūmī *Eyyede Bi's-sırri'l-ḳayyūmī,* Evlād-ı Kirāmlarından Seccāde-nişīn-i İrşād Maḫdūm-ı Kerāmet-āyīn Ṣadre'd-dīn Çelebi Ḥużūrlarına Firistāde İki Külāh-ı Nemedīn Deryūzesine Ser-der-hevā-yı Ārzū Olmaġla Ḥuṣūl İçün Niyāz-nāmesidür Ö

[4] menbaʿ-ı dūdmān-ı: dūdmān-ı H, menbaʿ-ı devr-i zamān-ı N

[5] bāġ-ı rāz-ı: bāġzār-ı T, USA

[6] yek-tā-yı: yek-tā T, USA

[7] saʿādetlü: -A, -N, -T, -USA

[8] efendi: efendüm Ö

[9] āsitān-ı: āsitāne-i A, Ö

[10] ḫūn-ābe-çekān: cūyāna çevgān A, ḫūn-ābe-i çevgān H, N, T, USA

[11] ḫıdmet-i çehre-sāʾī-i: ḫıdmet-i çehre-sā-yı H, N, T, USA, ḫıdmet-i ḫademe-i çehre-sā-yı Ö

[12] -dāşte-i: -dāşt-ı Ö

[13] dāʿī-i feyż-gīrleri: dāʿī-i feyż-güẕārları A, N, Ö, feyż-gīrleri T, feyż-i kederleri USA

[14] ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü çelebi efendüm: ʿāṭıfetlü çelebi efendüm N, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü çelebi efendi T, USA

[15] mülk ü: felek ü A, H, felek T, USA

[16] āṣfiyā-yı: āṣfā-yı A, H, N, T, USA

[17] ḫānedān olanları mükerrem iden: ḫānedān-ı evlādān-ı mükerrem olan Ö

ṭālibān-ı ʿināyet eyleye! Āmīn. Āsitāne(15)-būsī-i ecdād-ı[1] ʿiẓāmuñuza olan şevḳ-i inciẕābumuz, ḥavṣala-i söz ü ḳalem ü[2] raḳam (16) olduġı taʿbīrāt-ı [T 122b] āteşīn-i niyāz-nāmeden[3] yaḳīnüñüz olur, (mıṣraʿ[4]);

Uçardum, bulsam (17) ammā n'eyleyim bāl ü[5] perüm yoḳdur

(neṡr); lākin żaʿf-ı pīrī bu faḳīri ol[6] devletden maḥrūm (18) itmegin sulṭānumdan ḫāṣṣeten niyāzmendüm[7] ki, bir gün muvācehe-i ecdād-ı ʿiẓāmuñuzda (19) قدّسنالله تعالى بسرّهم الاعلى *ḳaddesena'llāhu teʿālā bi-sırrıhimi'l-aʿlā*[8]*,* maḫṣūṣ bu ʿabd-i faḳīr ṭarafından ruḫ-sūde-i mevḳif-i[9] niyāz [A 117a] (1) olup [N 128a] ḫᵛān-ı[10] bī-dirīġ-i feyż ü iḥsānlarından bir loḳma-i kemterīn-i[11] rūḥānī ricāsına (2) dest-efrāz-ı ricā[12] olasız. Luṭf u iḥsān idüp dirīġ buyurmayasız. Zīrā (3) ecdād-ı ʿiẓāmuñūz ḥużūrında yine kendi ciger-pāreleri olan sulṭānumuñ ricāsı[13], (4) cümleden müʾeṡṡirdür ve bir gün daḫı luṭf u[14] iḥsān idüp buyurup[15] cedd-i māderüñüz, Cenāb-ı[16] Ḳudvetu(5)'l-muḥaḳḳiḳīn[17], Ṣadre'd-dīn Ḳonevī Ḥażretlerinden[18] ve bir gün daḫı Şems-i Tebrīzī Ḥażretlerinden قدّس الله اسرارهما *ḳuddise(6)'llāhu esrāruhumā*[19], bu niyāzumda vekāletle bu faḳīri[1] şermende-i iḥsān

---

[1] āsitāne-būsī-i ecdād-ı: āsitāne-būsī-i ecdād ü A, H, āsitān-būsī-i ecdād ü Ö
[2] ü ḳalem ü: ḳalem A, T, USA, ü ḳalem H, N, ḳalem ü Ö
[3] niyāz-nāmeden: niyāz-ı nā-maʿdūd N
[4] mıṣraʿ: -A, -H, -N, -T, -USA
[5] ü: -N, -T, -USA
[6] neṡr; lākin żaʿf-ı pīrī bu faḳīri ol: lākin żaʿf-ı pīrī bu faḳīri o A, lākin żaʿf-ı pīrī bu faḳīri ol H, lākin żaʿf-ı pīrī bu faḳīri o N, neṡr; lākin żaʿf-ı pīrī bu faḳīri o Ö, lākin żaʿīf-i pīrī bu faḳīri ol T, USA
[7] ḫāṣṣeten niyāzmendüm: ḫāṣṣeten niyāz olınır Ö, niyāzmendüm T, USA
[8] *ḳaddesena'llāhu teʿālā bi-sırrıhimi'l-aʿlā*: *ḳaddesena'llāhu teʿālā yesserehummu'l-aʿlā* N: *Onun sırrıyla yüce Allah bizi arındırsın.*
[9] mevḳif-i: mevḳūf-ı Ö
[10] olup ḫᵛān-ı: olınup iḫvān-ı A, olınup ḫᵛān-ı H, Ö
[11] kemterīn-i: -H
[12] -efrāz-ı ricā: -efrāz A, H, N, T, USA
[13] ciger-pāreleri olan sulṭānumuñ ricāsı: ciger-pāreleri olan sulṭānumuñ niyāzı Ö, ciger-pāreñüzi olan sulṭānumuñ ricāsı USA
[14] müʾeṡṡirdür ve bir gün daḫı luṭf u: müʾeṡṡir bir gün daḫı luṭf N, müʾeṡṡirterdür ve bir gün daḫı luṭf u Ö, müʾeṡṡirdür ve bir gün daḫı luṭf T
[15] buyurup: -A, -H, -N, -T, -USA
[16] Cenāb-ı: -A, -H, -T, -N
[17] *Ḳudvetü'l-muḥaḳḳiḳīn: Ḳudvetü'l-muḥaḳḳiḳīn* A: *Hakikati arayanların modeli.*
[18] Ḥażretlerinden: -A, -N, -T, -USA
[19] Ḥażretlerinden *ḳuddisa'llāhu esrāruhumā:* Ḥażretlerinden *ḳuddise sırruhumā Ö*

buyurasız. (7) Derūn-ı dilden ve cān u göñülden sūz u güdāz[2] ile niyāza Cenāb-ı İlāhī, muvaffaḳ eyleye! Āmīn. Bende-zāde (8) Ebü'l-ḫayr Muḥammed Emīn[3] dāmen-i pāküñüze rū-māl iderler. On iki sinninde ve sekiz (9) yaşında[4] ṭıfl başına muvāfıḳ gelecek iki ʿaraḳıyyecigi dest-i ḫilāfetle (10) tekbīr buyurup ve bir iki[5] gice daḫı teberrüken merḳad-ı şerīfe-i ecdād-ı [T 123a] kirām pūşīde(11)leri[6] taḥtında istifāża-i rūḥāniyetden ṣoñra bir münāsib kimesne ile irsāli[7] (12) iḥsān buyurılmaḳ ricā [N 128b] olınur[8]. Bāḳī luṭf u kerem, semāḥatlü sulṭānum (13) ḥażretlerinüñdür[9].

182. Merḥūm Muṣāḥib Pāşā Müntesiblerinden Şāʿir-i Ġarrā Yūnus Beg'üñ Ḫayr-ḫalefi Olan Dervīş Ṣāliḥ Beg'üñ Āvān-ı Ẕī-ʿavāmīde iken Nābī Efendi Ṭaraflarına Eks̱er Mükātebāt, Vāḳıʿ Olmaġla Ṭarafına Yazılmışdur[10]

(17) ʿİzzetlü, ḥaḳīḳatlü, fażīletlü ʿazīzüm[11], ġam-ḫᵛār-ı ḳadīmüm, mīr-i ṣūrī[12] dervīş-i ḥaḳīḳī (18) Ṣāliḥ Beg Efendi ḥażretlerinüñ meclis-i feyż-ittisām-ı[13] rūḥānī-niẓāmlarına incizāb-ı (19) küllī ve irtibāṭ-ı ḥaḳīḳīden[14] nāşī āb-ı iḫlāṣ ile sirişte ḫamīre-i[15] duʿā ve midād-ı ṣıdḳ-ıla [A 117b] (1) nüvişte raḳīme-i s̱enā ihdāsı, mirʾāt-ı dest-i vāridāt-ı[16] ġayb

---

[1] niyāzumda vekāletle bu faḳīri: niyāzmende vekāletle bu faḳīri N, niyāzumda vekāletle bu faḳīrüñüzi Ö, niyāzumda vekāletle bu faḳīr T, niyāzmende vekāletle bu faḳīr USA
[2] ve cān u göñülden sūz u güdāz: sūz u güẕār A, Ö, ve cān u göñülden sūz u güẕār H, ve cān u göñülden sūz güdāz N, sūz güẕār T, USA
[3] āmīn, bende-zāde Ebü'l-ḫayr Muḥammed Emīn: āmīn N, bende-zāde Ebü'l-ḫayr Muḥammed Emīn Ö
[4] yaşında ve sekiz yaşında: sinninde ve sekiz sinninde A, H, N, T, USA
[5] ve bir iki: ve iki A, bir iki USA
[6] ecdād-ı kirām pūşīdeleri: ecdād u ikrām pūşīdeleri A
[7] irsāli: irsāl N, T, USA
[8] olınır: -U
[9] Bāḳī luṭf u kerem, semāḥatlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür: -T, -USA, Bāḳī kerem, semāḥatlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür N
[10] H 101a, N 128b, Ö 144a, T 123a, USA 107a: *Başlık* Ö: Merḥūm Muṣāḥib Pāşā Müntesiblerinden Şāʿir-i Ġarrā Yūnus Beg'üñ Ḫayr-ḫalefi Olan Dervīş Ṣāliḥ Beg'üñ Āvān-ı Ẕī-ʿavāmīde İken Nābī Efendi Ṭarafına Eks̱er Mesābiʿāt-ı Mükātebāt, Vāḳıʿ Olmamaġla Ṭarafına Yazılmışdur A
[11] fażīletlü ʿazīzüm: fażīletlü ʿazīz N, ʿazīz T, USA
[12] mīr-i ṣūrī: mīrī-i ṣūrī A, mīrī-i ṣūrī ve H, N, T, USA
[13] -ittisām-ı: -irtisām-ı A
[14] ḥaḳīḳīden: ḥaḳīḳatden N, T, USA
[15] ḫamīre-i: taʿmīre-i T, USA
[16] dest-i vāridāt-ı: dest ve irādet-i A, N, T, USA, dest ve irādāt-ı H

olan ḫāṭır-ı melekūt(2)-peyvendleri pursişi[1] ile tetmīm ü teẕyīl olınur[2]. Peyveste-i zānū-zede-i mesned-i vücūd (3) ve dest-āverde-i[3] niʿam-ı şuhūd olasız. Nüsḫa-i s̱enāverīde idāre-i[4] varaḳ istiḫbār buyurılur ise (4) bi-mennihi subḥānehu, henüz ġarīḳ-i raḥmet-i raḥmet-i ḥayāt olup dest ü[5] pā-zen-i [N 129a] emvāc-ı (5) enfüs ü āfāḳ ve ġavṭa-ḫor-ı[6] miyāne-i baḥreyn-i ḳuyūd u ıṭlāḳ[7] olmaḳ vechi üzre (6) güẕāriş-i [T 123b] evḳāt olmadadur. Toḫm-ı[8] zemīn-nişīnüñ nesīm-i bahāra iştiyāḳı (7) ḳadar peyām-ı ʿāfiyetlerine[9] ārzūmend iken nemīḳa-i ṣıdḳ-āyīn-i ḫāṭır-güşāları (8) vürūdı, varaḳ-ı tūtiyā ḳadar[10] tenvīr-i dīde-i żamīr ve çeşm-i iştiyāḳı ḳarīr[11] eylemişdür. (9) Mis̱āl-i muḳayyed ile müsemmā olan ʿālem-i ḫayālde ḥālet-i[12] iftirāḳ reʾy-i fāsid ve neseb-i (10) iżāfiyye-i iʿtibāriyyeden maʿdūd[13] olan ḳurb u buʿd çār-sūy-ı vaḥdetde (11) metāʿ-ı kāsid olmaġla beynümüzde ʿārıż olan[14] buʿd-ı ṣūrī maḥż-ı ḳurb (12) idügi dil-i[15] ḥaḳīḳat-şināslarına nā-pūşīdedür, [mısr]aʿ;

جداکئ من و تو داخل جدایی نیست

(13) *Cudāgī-i men u tu dāḫil-i cudāyī nīst*[16]

---

[1] melekūt-peyvendleri pursişi: melekūt-peyvendeleri pursişi A, melekūt-peyvendleri pursiş T

[2] teẕyīl olınır: tenzīl olınır A, N, T, tenzīl olınırsa H

[3] ve dest-āverde-i: رده A, dūst-āverde-i H

[4] idāre-i: āvāre-i T, USA

[5] raḥmet-i ḥayāt olup dest ü: ḥayāt olup dest ü A, H, N, ḥayāt olup dest T, USA

[6] enfüs ü āfāḳ ve ġavṭa-ḫor-ı: enfüs ü āfāḳ ve ġavṭa-ḫor-ı A, H, nefs ü āfāḳ ve ġavṭa-ḫor-ı N, nefs-i āfāḳ ve ġavṭa-ḫor-ı T, nefs-i āfāḳ ve ġavṭa-ḫor-ı USA

[7] ıṭlāḳ: aḫlāḳ N

[8] güẕāriş-i evḳāt olmadadur, toḫm-ı: güẕāriş-i evḳāt olınmadadur, toḫm-ı A, güẕāriş-i evḳāt olmada ḳalem-i N, -Ö, güẕāriş olmadadur, toḫm-ı USA

[9] zemīn-nişīnüñ nesīm-i bahāra iştiyāḳı ḳadar peyām-ı ʿāfiyetlerine: zemīn-nişīnüñ nesīm-i bahāra iştiyāḳı ḳadar N, -Ö

[10] ārzūmend iken nemīḳa-i ṣıdḳ-āyīn-i ḫāṭır-güşāları vürūdı, varaḳ-ı tūtiyā ḳadar: ārzūmend iken nemīḳa-i ṣıdḳ-āyīn-i ḫāṭır-güşāları vürūdı, varaḳ-ı tūtiyā-yı ḳadar A, H, -N

[11] ve çeşm-i iştiyāḳı ḳarīr: ve çeşm-i iştiyāḳı ḳarye A, çeşm-i iştiyāḳı ḳarīr T, USA

[12] müsemmā olan ʿālem-i ḫayālde ḥālet-i: semm olan ʿālem-i ḫayālde ḥālet-i H, T, semm olan ḫayālde ḥālde N

[13] iżāfiyye-i iʿtibāriyyeden maʿdūd: ṣāfiyye-i iʿtibāriyyeden maʿdūd A, iżāfiyye-i iʿtibāriyyeden mevrūd Ö

[14] olmaġla beynümüzde ʿārıż olan: olınmaġla bizde ʿārıż olan A, olınmaġla beynümüzde ʿārıż olan H, olmaġla beynümüzde ʿārıż Ö

[15] idügi dil-i: idügi dil-i A, idügi żamīr-i Ö

[16] *Cudāgī-i men u tu dāḫil-i cudāyī nīst:* -N, -T, -USA: *Benimle senin ayrılığımız, ayrılığa dahil değildir. / İkimizin ayrılığı, ney'in ayrılığının içindedir.*

(neşr); (14) baʿd-ez-īn yine īṣāl-i[1] peyām-ı ʿāfiyetleri ile[2] (15) tecdīd-i libās-ı müsemmāt buyurmaları meʾmūldür.

Der-kenār Nüviştedür:[3]

Saʿādetlü, devletlü[4] vezīr-i kerīmü(16)'ş-şān Meḥmed Pāşā Ḥażretleri[5] ne mertebe[6] şermende-i ikrām u iltifātları olup (17) ve ne mertebe[7] maḫṣūṣ duʿācıları olduġumuz beyāndan müstaġnīdür[8]. Ṭarafeynden (18) ʿalāḳa-i iḫlāṣ[9] müstaḥkem olmaġla ʿaḳl u fikri, anlar[10] ṭarafında olduġına żamīr-i enver(19)leri şāhīddür[11]. Ancaḳ ʿalima'llāh, [N 129b] mizācumda[12] ġalebe-i sevdādan teġayyür-i küllī olmaġla [A 118a] (1) ḫāk-i ʿizzetlerine[13] maḫṣūṣ duʿā-nāme taḥrīrine[14] ḳudretüm olmayup tehī göndermege daḫı ḥicāb (2) māniʿ olmaġın[15] ṭaraf-ı dāʿīlerinden iblāġ-ı duʿāya bu defʿa vekālet buyurmañuz [T 124a] mercūdur. (3) باقى هميشه ا رايش محراب اباد باد *Bāḳī hemīşe ārāyiş-i miḥrāb ābād bād*[16].

183. Bu daḫı Cenāb-ı Riyāset-penāh Ḥażret-i Rāmī Efendi Ṭaraflarına Nüviştedür[17]

Saʿādetlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü, nūr-ı bāṣıra-i iştiyāḳum, cān-ı ʿazīzüm, efendi oġlum ḥażretlerinüñ sütūn-ı ḫayme-i rifʿatlerine taʿlīḳ-i fānūs-ı duʿā ve medd-i ṭınāb-ı s̱enā

---

[1] neşr baʿd-ez-īn yine īṣāl-i: baʿdehü-ez-īn yine īṣāl-i A, baʿd-ez-īn yine īṣāl-i H, T, USA, baʿd-ez-īn yine īṣāle-i N

[2] ʿāfiyetleri ile: ʿāfiyetler ile A, ʿāfiyetleriyle Ö, ʿāfiyetlerine T, USA

[3] S2 124b

[4] devletlü: -T, -USA

[5] kerīmü'ş-şān Meḥmed Pāşā Ḥażretleri: kerīmü'ş-şān Meḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ A, mükerrem Meḥmed Pāşā-yı Kār-dān Ḥażretlerinüñ N, kerīmü'ş-şān Meḥmed Pāşā-yı Kār-dān Ḥażretlerinüñ Ö

[6] ne mertebe: ne-mertebe A, N, T, Ö, USA

[7] ne mertebe: ne-mertebe A, N, T, Ö, USA

[8] beyāndan müstaġnīdür: beyān-ı iştibāh yokdur N

[9] iḫlāṣ: aḫlāḳ A

[10] fikri, anlar: fikr anlar A, N, Ö, USA, fikr ile H

[11] şāhīddür: şāhīd H

[12] mizācumda: mizācumuzda H

[13] ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine A, H, N, Ö, T, USA

[14] taḥrīrine: taḥrīr A

[15] göndermege daḫı ḥicāb māniʿ olmaġın: göndermege daḫı ḥicāb māniʿ olmaġla N, gönder daḫı ḥicāb māniʿ olmaġın T, USA

[16] *bāḳī hemīşe ārāyiş-i miḥrāb, ābād bād*: *bāḳī hemīşe ārāyiş-i miḥrāb bād* A, H, N, Ö: *Bâkî, ikbal günleri daim olsun.*

[17] BD2 33A

ḳılınmaḳ siyāḳında bihterīn-i nüsḫa-i fenn ve mekārim-i aḫlāḳ olan ḫāṭır-ı ʿāṭır-ı nāzükterleri pursişine idāre-i ser-engüşt ü zebān ḳılınur. Hemvāre, ʿUṭāridāsā ārāyiş-i dīvān-ı ʿizzet ü iʿtibār ve nāme-ṣıfat aṭlas-pūş-ı ʿāfiyet ü iftiḫār olmaḳ ṭarīḳinde ber-ḳarār olasız. Āmīn! Benüm saʿādetlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü, nūr-ı bāṣıra-i iştiyāḳum, cān-ı ʿazīzüm, efendi oğlum ḥażretleri! Bir dem-i fīrūz-tevʾemdeki ṭāvūs-ı mülemmaʿ-bāl-i ḫūrşīd-i dıraḫşān, kenāre-i bām-ı kitābe-i sipihr-i zeberced-fām-ı vālāda āşiyān-gīr-i ārām ile bedīd ü pertev-efşān olduğı hengām-ı ḫuceste-irtisāmda şāhid-i aṭlas ḳabā-yı nemīḳa-i nezāket-perverleri vesāṭet-i berīd-pezīr-i dīdār-ı leṭāfet-kirdār ile ʿişve-nümā-yı ser-i sāḥa-i ẓuhūr ve cilve-güẕār-ı meclā-yı fāʾiżi'l-ḥubūr olmaġla, (beyt);

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Ḫoşā ol nāme-i ser-beste kim dil-dārdan geldi

Henüz açılmaduḳ bir ġoncedür gülzārdan geldi

zemzemesiyle āġūş-güşā-yı taʿẓīm olaraḳ ibtidā-yı irāʾeti hezār ṣad hezār şifāh-ı şevḳ ü tekrīm ile taḳbīl ü telṣīm ve intihā-yı fetḥ ü ḳırāʾati māʾide-i çeşm ve cebhe-i tefḫīm olınup her ḥurūf-ı leṭāfet-żurūfı keşīde-i zer-tār-ı şuʿāʿ-ı intiẓār ve bāʿiṣ-i tezāyüd-i ibtihāc-ı derūn u iftiḫārumuz olmaġla ber-muʿtād-ı ḳadīm, ẕikr-i cemīl ve maḥmedet-i ṣenā-yı bī-ʿadīlleri tekrārına ibtidār olınduğı iʿlāmı vesīle-i ʿarż-ı ḫulūṣ-ı muṣādaḳat-şiʿārumuz olmışdur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ledā-şerefi'l-vuṣūl[1], cenāb-ı devlet-meʾāblarınuñ nüvīd-i behcet-āṣār-ı ṣıḥḥat ü ʿāfiyetleri vürūd-ı şeref-nümūdından dıraḫt-ı köhne-sāl-i vücūd-ı pīrāneme mānende-i bahār resīde-i īrāṣ-ı ṭarāvet-i meserret ve baḫşāyiş-i ḥażret ü nażretle iktisāb-ı şevḳ ü ġarām-ı bī-pāyān eylememüz sāḥa-i mirʾāt-ı ṭabʿ-ı ʿāʾinlerinde daḫı cilve-güẕār idügi vā-reste-i taḥrīr ü beyān olmaġla (beyt);

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

كلك مشكين تو روزئ ز ما ياد كند   ببرد أجر دو صد بندهٔ ا زاد كند

Kilk-i muşgīn-i tu rūzī-i ze-mā yād koned

[1] *Varıp teşrif ettiğinde…*

Be-bered ecr-i du ṣad bende-i āzād koned[1]

müfādına mā-ṣadaḳ gāh-be-gāh eşġāl-i umūr-ı devletden furṣat-yāb-ı vaḳt-i ḫāliye buyurıldukça ās̱ār-ı ḫāme-i ʿanberīn-i mürüvvet-ḳarīnleri olan nemīḳa-i dil-keş-i enīḳa-i belāġat-meşḥūnları ki, manṣıb-ı muḥabbet ü meveddetlerine muḳarrer nāme-i humāyūndur. Cānib-i dāʿī-i iḫlāṣ-rāʿīlerine irsāl ve mübtehicü'l-bāl buyurmaları tevaḳḳuʿ-gerde-i ḫulūṣ-iştimālümüzdür, (beyt);

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Mirʾāt-ı Sikender gibidür tabʿ-ı laṭīfüñ

Bāḳī ne diyem[2] olmaya maʿlūm-ı şerīfüñ

184. Ser-nāme-i Mektūb[3]

(11) Saʿādetlü, semāḥatlü, fażīletlü, reʾfetlü[4], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, veliyyü'n-niʿam-zādem, beg[5] efendüm, (12) oğlum, sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i dārü'l-inşā-yı Bircīs ve hem-derece-i[6] (13) debīristān-ı ʿUṭārid-i aḥkām-nüvīs olan nādī-i efāżıl-ı celīs ü feżāʾil(14)-enīslerine[7] tebḫīr-i meşāmm-ı rūḥāniyyeyi icrā-yı[8] ʿabīr-i daʿavāt-ı kes-nedīde[9] (15) ve tezyīn-i ʿamāʾim-i ḳudsiyāna[10] sezā ezhār-ı taḥiyyāt-ı kes-neçīde nis̱ārı[11] (16) lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleriyle tez̠yīl ʿaḳabinde[12] ʿarża-dāşte-i daʿī-i (17) dīrīn

---

[1] *Senin misk kokulu kalemin bizi hatırladığı gün; iki yüz köle azat etmmiş gibi sevap alır.*

[2] diyem: *"diyem ki" olarak yazılmıştır, vezin dolayısıyla metne "diyem" olarak alınmıştır* BD2

[3] H 103a, Ö 146a, T 125b, USA 109a: *Başlık* A: -Ö, Vezīr-i Mükerrem Meḥmed Pāşā-zāde Muṣṭafā Beg Ḥażretlerine T, USA

[4] saʿādetlü, semāḥatlü, fażīletlü, reʾfetlü: saʿādetlü, semāḥatlü, fażīletlü A, Ö, saʿādetlü, semāḥatlü, reʾfetlü T, USA

[5] beg: -A

[6] Bircīs ve hem-derece-i: Bircīs hem-derece-i A, ber-celīs ve hem-derece-i H, USA, ber-celīs hem-rütbece T

[7] -enīslerine: -enīsler USA

[8] rūḥāniyyeyi icrā-yı: rūḥāniyāne aḥrā Ö

[9] -nedīde: -dīde ve A, dīde T

[10] ḳudsiyāna: ḳudsiyān T, USA

[11] nis̱ārı: nis̱ārını T, USA

[12] nāzükterleriyle tez̠yīl ʿaḳabinde: nāzükterleri tez̠yīl ʿaḳabinde A, nāzükterleriyle tez̠yīl ʿaḳībinde Ö, nāzükterleriyle tez̠yīl ʿaḳībinde T, nāzükterleri ile tez̠yīl ʿaḳībinde USA

budur ki, Cenāb-ı Ḥaḳḳ, ḫānedān-ı ḳadīm ve[1] dūdmān-ı kerīmüñüzi maʿmūr ve (18) ārāyiş-i ḫānedānuñuz olan birāderān-ı kerīmü'ş-şān ve[2] cenāb-ı fażīlet(19)-nişānuñ vücūd-ı maʿālī-ālūdların āfāṭdan dūr ve żamīrlerin hemvāre mesrūr [A 119b] (1) eyleye! Ve bu daʿī-i ḳadīm ġarīḳ-i niʿam-ı[3] āb u niʿmetüñüz olmaġla peyām-ı ʿāfiyetüñüze[4] gūş(2)-güşā-yı intiẓār iken esʿad-ı evḳātda nemīḳa-i enīḳa-i feṣāḥat-maḳrūn (3) ve belāġat[T 126a]-meşḥūnlaruñuz[5] tenvīr-i çeşm-i ümmīd ve eyyāmumuzı ʿīd eylemişdür. باقی ایّام عزّ و دولت باد *Bāḳī eyyām-ı (4) ʿizz ü devlet bād*[6].

185. Ser-nāme-i Merġūbe[7]

(6) Saʿādetlü, mürüvvetlü, mekremetlü efendi ḥażretlerinüñ mecmaʿ-ı erbāb-ı maʿārif ü kemāl (7) olan nādī-i ḥaḳīḳat-perverleri, ṣunūf-ı teḥāyā-yı bī-intihā ile mürāʿāt (8) olınur[8]. Ḫāṭır-ı [N 131a] şerīfleri, suʾāl-i cümleye taḳdīm olınduḳdan ṣoñra[9] ʿarża-dāşt-ı (9) s̱enāverī[10] budur ki, Ḥaḳḳ ʿalīmdür ki, ās̱ār-ı cemīletü'l-iʿtibārlarına teraḳḳīmüz ser-ḥadd-i pāyāna (10) irmiş iken[11] esʿad-ı āvānda mektūb-ı bedīʿü'l-üslūbları vārid ve (11) mefhūmı[12] maʿlūm-ı bendegī olduġı gibi esbāb-ı ḥuṣūl-i merāmlarına teşebbüs̱[13] (12) olındı. باقی ایّام باد *Bāḳī eyyām bād*[14].

---

[1] ve: -A
[2] kerīmü'ş-şān ve: kerīm T, USA
[3] ve bu daʿī-i ḳadīm ġarīḳ-i niʿam-ı: bu daʿī-i ḳadīm ġarīḳ-i A, H, T, bu daʿī-i ḳadīm ġarīḳ-i niʿam-ı Ö, ve bu daʿī-i ḳadīm ġarīḳ-i USA
[4] ʿāfiyetüñüze: ʿāfiyetüñüz T, USA
[5] ve belāġat-meşḥūnlaruñuz: belāġat-meşḥūnlaruñuz H, T, USA, ve belāġat-meşḥūnuñuz vuṣūli Ö
[6] *Bāḳī eyyām-ı ʿizz ü devlet bād*: *Bāḳī mübārek bād* H, *Bāḳī eyyām-ı devlet ü ʿizzet müteraḳḳī bād Ö, Bāḳī* T, USA: *Bâkî, yücelik ve devlet günleri olsun.*
[7] H 103b, N 130b, Ö 146a: *Başlık* A: Ṣūret-i Dīger H, -N, -Ö
[8] olınır: olınup N, Ö
[9] suʾāl-i cümleye taḳdīm olınduḳdan ṣoñra: suʾāl-i taḳdīm olınduḳdan ṣoñra N, suʾāli taḳdīminden ṣoñra Ö
[10] s̱enāverī: s̱enāver-i ḳadīmleri Ö
[11] pāyāna irmiş iken: pāyāna irmişken A, Bābān'a irmiş iken H, pāyāna irmiş-iken Ö
[12] ve mefhūmı: olup mefhūm-ı A, H, N
[13] teşebbüs̱: nişīb A
[14] *Bāḳī eyyām bād*: -N, -Ö: *Bâkî, günler (güzel) olsun.*

186. Vezīr-i Aʿẓam iken Çorlılı Merḥūm ʿAlī Pāşā'ya Olan ʿArż-ı Ḥāldür ki, Dībācesi Naḳl Olınur[1]

(14) Ḥażret-i ḫallāḳ-ı cihān ve rezzāḳ-ı ins ü[2] cān, cellet ʿaẓametuhu, devletlü, saʿādetlü[3], (15) semāḥatlü, ʿināyetlü, merḥametlü, veliyyü'n-niʿam, ʿaliyyü'l[4]-himem, efendüm, sulṭānum, دام محفوظا *dāme maḥfūẓan*[5], (16) ḥażretlerinüñ ẕāt-ı ʿadīmü'l-mis̱āl ve[6] vücūd-ı pür-cūd-ı kerīmü'l-ḫıṣāllerin peyveste-i (17) ārāyiş-i ṣadāret-i ʿuẓmā ve[7] pīrāye-i visāde-i vekālet-i kübrā idüp sāye-i[8] (18) saʿādet-meʾābların ḥavza-i memālik-i İslām üzre mümtedd[9] ü müʾeyyed ve mebānī-i (19) ʿömr-ü devletlerin müstaḥkem ü meşeyyed eyleye. Āmīn. [N 131b] بحرمة اشرف المرسلين *Bi-ḥurmeti eşrefi'l-murselīn*[10]. ʿArż-ı ḥāl-i [A 120a] (1) ʿabd-i kühen-sāl-i bī-mecāl budur ki, bundan aḳdem bu dāʿī-i nā-tüvānī[11] ḥaḳḳında bāb-ı (2) ʿināyet ü iḥsānları güşāde ve muṭālebe-i muḥaṣṣılīnden āzāde[12] buyurılmaġla duʿā-yı (3) ʿömr-ü devletleri żamīme-i evrād ḳılınmışdur[13]. Lākin tevḳīr-i ḫazāʾin-i[14] beytü'l-māl ḫuṣūṣında (4) olan himmet-i memdūḥa-i ʿulyālarından nāşī yā māl-i ḳadīmiyle ḳabūl ve[15] yāḫūd (5) ḳaṣr-ı yed içün irsāl-i berāt ḫuṣūṣında.

---

[1] N 131a, Ö 167a: *Başlık* A: Vezīr-i Aʿẓam İken Çorlılı Merḥūm ʿAlī Pāşā'ya Olan ʿArż-ı Ḥāl Dībācesi Naḳl Olınır N, Ṣadr-ı Aʿẓam Çorlılı ʿAlī Pāşā Ḥażretlerine ʿArż-ı Ḥālidür Ö

[2] ḥażret-i ḫallāḳ-ı cihān ve rezzāḳ-ı ins ü: ḥażretlerinüñ ḫallāḳ-ı cihān ve rezzāḳ-ı ins A, ḥażret-i ḫallāḳ-ı cihān ve rāzıḳ-ı ins ü Ö

[3] devletlü, saʿādetlü: devletlü A, N, saʿādetlü Ö

[4] ʿaliyyü'l: seniyyü'l N, Ö

[5] *(Allah) onu korusun.*

[6] ve: -A, -N

[7] ve: -A

[8] sāye-i: -N

[9] mümtedd: memdūd Ö

[10] *Bi-ḥurmeti eşrefi'l-mürselīn*: -T: *Resullerin en şereflisinin hürmetine…*

[11] nā-tüvānī: nā-tüvān N, Ö

[12] güşāde ve muṭālebe-i muḥaṣṣılīnden āzāde: güşāde ve muṭālebe-i muḥaṣṣılīnden āzād N, güşād muṭālebe-i muḥaṣṣılīnden āzād Ö

[13] ḳılınmışdur: ḳılınmışdı A

[14] tevḳīr-i ḫazāʾin-i: tevḳīr-i ḫazīn-i A, tevfīr-i ḫazāʾin-i N

[15] ve: -Ö

187. Bu daḫı Müşārün İleyh Çorlılı ʿAlī Pāşā'ya Mālikāne Ḫuṣūṣı içün ʿArż-ı Ḥālidür[1]

Ḥażret-i Ḫālıḳ-ı bī-çūn cellet ḳudretuhu; saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü veliyyü'n-niʿam efendüm sulṭānum ḥażretlerinüñ medār-ı emn ü āmān olan vücūd-ı ʿadīmü'n-naẓīrlerin ṣadr-ı saʿādetde maṣūn u meʾmūn ve düşmen-i bed-ḫᵛāhların maḳhūr u ser-nigūn eyleye, āmīn! Ġalebe-i merḥamet ü inṣāflarından nāşī bu ʿabd-i bī-dermān-ı nā-tüvānları ḥaḳḳında ebvāb-ı şefḳat ü ʿināyetleri güşāde buyurılup muḳāṭaʿa-i taḥmīṣ ḫuṣūṣında muḥaṣṣıllaruñ muṭālebe-i lā-yuṭāḳlarından beşāret-i ḫalāṣumuzı mutażammın iḥsān buyurılan fermān-ı ʿālī-şān ʿaynı ile ḥüccet-i ʿıtḳ menzilesinde bu pīr-i nā-tüvān duʿācuñuzı nāʾil-i ḥayāt-ı cedīd idüp ʿalima'llāh evlād ü ʿiyālümüz ile bükāʾ-i sürūr ile baḳıyye-i ʿömrümüz mürüvvetlü, merḥametlü sulṭānumuñ duʿā-yı ʿömr-ü devletlerine vaḳf olınmışdur. Mürüvvet-i ism-i şerifüñüze maḫṣūṣ olduġı kelām-ı meşhūruñ mefhūmuñ icrā buyurdıñuz. Cenāb-ı Ḥaḳḳ, devletlü sulṭānumı daḫı viḳāye-i Rabbānīsinde mekāyid-i bed-ḫᵛāhdan maṣūn eyleye, āmīn. İḥsān buyurılan emr-i cihān-muṭāʿda muḳāṭaʿa-i taḥmīṣ baʿde'l-yevm, yā māl-i ḳadīmiyle ḳabūl yāḫūd ḳaṣr-ı yed içün berātumuz irsāl olınmaḳ fermān olınmaġın imtis̱ālen li'l-emri'l-ʿālī, ḥālen berātumuz irsāl olınmışdur. Eger ḳadīmiyle ḳabūl ider bulınur ise Allāh mübārek eyleye. Lākin ṭālib bulınmayup muḥaṣṣıllar ʿuhdesinde ḳalmaḳ iḳtiżā ider ise ol bābda daḫı emr ü fermān devletlü sulṭānumuñdur. ʿAlima'llāh, māl-i ḳadīmī degül māl-i ḳarār-dādesi olan beş biñ ġurūş tamāmen istīfā olınamaduġı Ḫudā'ya ʿıyān ve ʿāmmenüñ maʿlūmıdur. Ancaḳ eslāf-ı kirāmuñuz eyyāmından berü bu faḳīr duʿācuñuzuñ köhne esbābına cereyān idegelen māʾ-i nā-çīzüñ reşeḥāt-ı cüzʾiyyesiyle terṭīb-i şifāh iden birḳaç nā-murād u iḫtiyār u emekdār ḳuluñuz ḫuşk-leb ḳalacaḳlarından ġayrı muḥaṣṣıllaruñ nehr-i ʿamīḳine daḫı çendān-ı imdād-ı tefāvüti olmayacaġı merḥametlü, şefḳatlü sulṭānumuñ muḥāṭ-ı ʿilm-i daḳīḳa-şināsları olduḳdan ṣoñra ol bābda emr ü fermān devletlü efendimüñdür.

---

[1] *Mektup*: USA 35b

188. (*Başlıksız*)[1]

Saʿādetlü, mekremetlü, meymenetlü nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum ʿazīz ü muḥterem efendi oğlum ḥażretlerinüñ nādī-i rūḥānī-niẓām ve pīşgāh-ı saʿādet-ittisāmlarına tekellüfāt-ı ʿādiye ve taʿbīrāt-ı resmiyyeden ʿārī iḫlāṣ ü iḫtiṣāṣla daʿavāt-ı serīʿü't-teʾs̱īr ve taḥiyyāt-ı bedīʿü't-taʿbīr nis̱ārı ḫilālinde ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i nāzükterleri budur ki, باقی ایام سعادت مدید باد برب العباد *Bāḳī eyyām-ı saʿādet medīd bād, bi-rabbi'l-ʿibād*[2].

189. Nādī Aḥmed Efendi Ḥażretlerine Berāy-ı Teşekkür Duʿā-nāmesidür[3]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ḥaḳīḳatlü, ṣadāḳatlü (6) ġayret-keş-i ṣādıḳāne ve dest-gīr-i ġāʾibāne, benüm ʿizzetlü ʿazīzüm ve[4] muḥteremüm, efendüm, sulṭānum[5] (7) ḥażretlerinüñ[6] hem-rütbe-i dārü'l-inşā-yı Bircīs ve hem-derece-i debīristān-ı ʿUṭāri(8)d[-i aḥkām]-nüvīs olan nādī-i eʿālī-enīs ve ahālī-i celīslerine[7] ḥadd-i muʿtādı müteʿaddī (9) tekrīmāt-ı mesrūrāne ve resm-i maʿhūdı mütecāviz taʿẓīmāt-ı teşekkürāne ile tebḫīr-i meşāmm-ı (10) rūḥāniyāna aḥrā[8] ʿabīr-i kes-ne-dīde ve tezyīn-i ʿamāʾim-i ḳudsiyāna sezā ezhār-ı taḥiyyāt-ı kes-ne-çīde[9] nis̱ārı ʿaḳabinde ʿarża-dāşte-i[10] dāʿī-i kerem-dīde(11)leri budur[11] ki, Ḥażret-i Īzid-i bī-zevāl, vücūd-ı bī-hemtāñuzı[12] viḳāye-i Rabbānīsinde maṣūn (12) eyleye. İḳtiżā-yı cevāhir-i aṣālet ve lāzıme-i seciyye-i[13] ġayret ü şefḳatüñüz üzre (13) mücerred es̱er-i terbiyye-i ʿaliyye ve s̱emere-i ḥimāye-i seniyyeñüz olan taḫlīṣ-i muṭālebāt-ı muḥaṣṣılīn

---

[1] *Mektup*: HK 49a, MK2 90b
[2] *Kulların rabbi(nin yardımı) ile bâkî, saadet günleri uzun olsun.*
[3] H 103b, Ö 167b, T 126a, USA 109b: *Başlık* H: -A, -Ö
[4] ġāʾibāne, benüm ʿizzetlü ʿazīzüm ve: ġāʾibāne, ʿizzetlü ʿazīzüm A, ġāʾibānem, ʿazīz ü Ö, ġāʾibāne, benüm ʿazīz T, USA
[5] muḥteremüm, efendüm, sulṭānum: muḥterem sulṭānum efendi Ö
[6] ḥażretlerinüñ: ḥażretlerinüñ nādī-i rūḥānī-niẓām ve saʿādet-ittisāmlarına Ö
[7] hem-rütbe-i dārü'l-inşā-yı … olan nādī-i ʿālī-enīs ve ahālī-i celīslerine: -Ö
[8] rūḥāniyāna aḥrā: rūḥāniyāna ecri H, rūḥāniyān ecri T, USA
[9] ve tezyīn-i ʿamāʾim-i ḳudsiyāna sezā ezhār-ı taḥiyyāt-ı kes-neçīde: -A, -H, -T, -USA
[10] ʿaḳabinde ʿarża-dāşte-i: ḫilālinde ʿarża-dāşt-ı Ö, ʿaḳībinde ʿarża-dāşte-i T
[11] kerem-dīdeleri budur: kerem-dīdeleridür T, USA
[12] bī-hemtāñuzı: bī-hemālüñüzi A, N, T, USA, bī bī-hemālüñüzi H
[13] ve lāzıme-i seciyye-i: seciyye-i H, ve lāzıme-i seciyyet-i USA

(14) ve ḥüccet-i iʿtāḳ-ı dāʿī-i ḥazīn olan[1] fermān-ı sābıḳ-ı ʿināyet-āyīn pāyānında (15) taṣrīḥ buyurılan yā māl-i ḳadīm ile[2] ḳabūl yāḫūd ḳaṣr-ı yed-i taḫyīrine[3] bināʾen bundan (16) aḳdem berāt-ı ḳadīm irsāl olınduḳdan ṣoñra ġāʾile-i efkār-ı maʿīşet-i evlād ü[4] (17) ʿıyāl ile gāh elli senelik [T 126b] emekdārcıḳlarumuzı tefrīḳ ve gāh ehl ü[5] ʿıyālümüzi (18) taḫfīf-i taṣavvurātına giriftār[6] ve baʿde'l-yevm, tecerrüd-i küllī ve ʿuzlet-i ḥaḳīḳīye ḳarār üzre (19) ḳalb-i ḥazīn, esīr-i keş-me-keş-i yeʾs ü[7] ümmīd iken nā-gāḥ merāḥim-i ʿaliyye-i āṣafāneden [A 120b] (1) ʿizzetlü silaḥdār aġā oġlumuz, īṣāl-i berāt-ı cedīd ile libās-ı ümmīdümüzi[8] tecdīd (2) itmegin nāʾil-i sürūr-ı ʿīd olup eşk-i ḫūn-ālūd-ı duʿā mezraʿa-i[9] ʿömr-ü devletlerine (3) icrā olınmışdur, bāḳī[10].

190. Ser-nāme[11]

ʿİzzetlü, saʿādetlü, mekremetlü oġlum, cānum, ʿazīzüm efendi ḥażretlerinüñ hem-sirişt-i çemenzār-ı encümen-i bihişt olan nādī-i rūḥānī-niẓāmlarına incizāb-ı tāmm u iḥtirām ile daʿavāt-ı meʾs̱ūre ve taḥiyyāt-ı meks̱ūre nis̱ārı lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı ṣıdḳ-müʾes̱s̱irleri tetmīm siyāḳında ber-dāşte-i peder-i vālālarıdur ki, bundan esbaḳ ālūd olduġumuz ālām-ı perīşānī ve baʿdehu iḥsān-ı āṣafī ile nāʾil olduġumuz sürūr u şādmānī cenāb-ı şerīfe daḫı baʿż-ı mertebe taʿbīrāt-ı tāze ve taḳrīrāt-ı nev-āġāze ile taḥrīr taṣmīm olınmış idi[12].

---

[1] taḫlīṣ-i muṭālebāt-ı muḥaṣṣılīn ve ḥüccet-i iʿtāḳ-ı dāʿī-i ḥazīn olan: taḫlīṣ-i muṭālebāt-ı muḫliṣīn … ḥazīn olan A, N, T, taḫlīṣ-i muṭālebāt-ı muḥaṣṣılın … ḥazīn olan H, -USA
[2] ḳadīm ile: قدى H
[3] taḫyīrine: taḥrīrine A, Ö, tebḫīrine H
[4] ü: -T, -USA
[5] ü: -A, -T, -USA
[6] giriftār: -T, -USA
[7] esīr-i keş-me-keş-i yeʾs ü: keş-me-keş-i yeʾs ü A, keş-me-keş-i yeʾs T, USA
[8] ümmīdümüzi: ümmīdümüz T, USA
[9] eşk-i ḫūn-ālūd-ı duʿā mezraʿa-i: eşk-i ḫūn-ālūd-ı duʿā-yı mezraʿa-i A, eşk-i ḫūn-ālūde-i duʿā-yı mezraʿa-i H, eşk-i ḫod ālūd-ı duʿā-i mezraʿa-i Ö, eşk-i ḫūn-ālūde-i duʿā-yı T, USA
[10] olınmışdur, bāḳī: olınmışdur Ö, olmışdur, bāḳī T
[11] Ö 168a, MH1 66a: *Başlık* MH1: -Ö
[12] olınmış idi: olınmış-ıdı Ö

191. ʿAlī Pāşā Kātibi Refīʿā Çelebi'ye Nüvişteḍür[1]

(5) ʿİzzetlü, ḥāḳīḳatlü[2], maʿrifetlü oġlum, cānum Refīʿā-yı refīʿü'l-ḳadr efendi[3] ḥażretlerinüñ nādī-i ḥaḳāyıḳ(6)-rüsūm-ı maʿārif-lüzūmları ṣavbına melābis-i taʿbīrāt-ı iştiyāḳ ile cilveger olup[4] ve (7) ḳavālib-i kelimāt-ı ārzūmend ile rūḥ-perver āşūb-engīz-i mecālis-i rūḥāniyān[5] (8) ve daġdaġa-baḫş-ı mecāmiʿ-i ḳudsiyān olmaġa şāyān, şevāhid-i mihr-ruḫsār-ı[6] daʿavāt (9) ve ġavānī-i gül-çehre-i taḥiyyāt īṣāli[7], ʿilāve-i pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri [N 132a] ile (10) tetmīm-i ḫitāmında inhā-kerde-i pederī budur ki, cenābuñuz bilād-ı baʿīdede bulınmaġla (11) ṭaraf-ı muḫliṣī[8] bu mertebe ferāmūş olınduġına[9] yine cenābuñuza olan ʿalāḳa-i ḳadīmemüz (12) ṭarafuñuzdan ʿöẕr[10]-ḫᵛāhlıġa vekālet itmededür. Seciyye-i ṣādıḳāneñüz ile [T 127a] muʿāmele-i (13) müteġāfilāneñüz[11] beynini tevfīḳ itmek egerçi ḫaylīce[12] müteʿassir maʿnādur, ammā bu meşġāle (14) taḳrībiyle cenābuñuzı ferāmūş itmege[13] sebeb olduġundan nāşī yine vāḳıʿ (15) olan muʿāmelāt-ı teġāfül-gūneñüzden memnūn olmadayuz. Bi-ḥamdi'llāh[14], āmed-şüd-i (16) ḳavāfil münḳāṭıʿ olmayacaḳ diyāra[15] geldiñüz. Bundan ṣoñra inḳıṭāʿ-ı resāʾil-i (17) muvālāt[16]-engīz tecvīz-kerde-i ḫāṭırı-ı[17] ḫulūṣ-endīşüñüz olmayacaġı imżā-kerde-i (18) berāʿa-i yaḳīnümdür. Ḥattā, ibtidā vārid olan[18] kārbān ile nemīḳa-i ḫulūṣumuzuñ[1] ẓuhūrı, (19) nigāşte-i cerīde-i

---

[1] H 104a, N 131b, Ö 146b, T 126b, USA 110a: *Başlık* A: ʿAlī Pāşā Dīvān Efendisi Refīʿā Çelebiye Taḥrīrdür T, USA, ʿAlī Pāşā Kātibi Refīʿā Çelebi'ye Nüvişte N
[2] ḥāḳīḳatlü: -A, -H, -N, -T, -USA
[3] efendi: -A, -H, -N, -T, -USA
[4] olup: -A, -Ö, -T, -USA
[5] rūḥāniyān: rūḥāniyyāna N
[6] olmaġa şāyān, şevāhid-i mihr-ruḫsār-ı: olmaġla şāyān, şevāhid-i mihr-ruḫsār-ı A, olmaġa şāyān, şevāhid-i mihr-ruḫsāre-i T, USA
[7] īṣāli: īṣāl-i T, USA
[8] muḫliṣī: muḫliṣ A
[9] olınduġına: bulınduġına H
[10] ʿöẕr-: ġadr- H
[11] müteġāfilāneñüz: müteġāfilāne A
[12] ḫaylīce: ḫaylīçe T
[13] itmege: itmemege A, H, N, T, USA
[14] *bi-ḥamdi'llāh: el-ḥamdu li'llāhi* A
[15] münḳāṭıʿ olmayacaḳ diyāra: nā-münḳāṭıʿ olacaḳ diyāra A, Ö, münḳāṭıʿ olıcaḳ diyārda N
[16] muvālāt: مولات T, USA
[17] ḫāṭırı-ı: -Ö
[18] olan: olacaḳ A, Ö

intiẓār-ı taḫayyülümdür[2]. Benüm, cānum, ḫıṭṭā-pīrāy muḥāfıẓ-ı Şehbā, vezīr-i [A 121a] (1) kerīmü'ş-şān, āṣaf-ı ḫātem-nişān, devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü[3], pāşā-yı bülend-ʿunvān ḥāżretlerinüñ[4] (2) baʿż-ı ḫidemātıyla silaḥdārları [N 133b] aġā oġlumuzuñ ol ṭarafa ʿazīmetleri vuḳūʿı[5] taḥrīr-i (3) meveddet-nāmeye vesīle-i furṣat bilüp[6] ancaḳ ʿadem-i müsāʿade-i[7] vaḳt ber-vech-i tafṣīl taḥrīre[8] (4) ṣūret-nümā-yı imkān olmamaġla[9] bu varaḳa-i muḫtaṣara ile bu defʿa żarūrī iktifā (5) olınmış idi[10]. Ḥattā, saʿādetlü, devletlü[11] vezīr-i ʿālī-şān ʿAlī Pāşā-yı kār-dān (6) ḥażretlerinüñ ḫāk-i ʿizzetlerine[12] daḫı bir duʿā-nāme[13] taḥrīri, taṣmīm-gerde-i ṣıdḳ-endīşüm[14] iken (7) tengī-i meydān-ı müddet[15] ruḫṣat-dāde-i taḥrīr olmamaġla ġāʾibāne ḫıdmet-i duʿālarıyla (8) ḳanāʿat iḫtiyār olınup [T 127b] ʿarż-ı duʿā-yı ṣādıḳāneye cenābuñuz tevkīl olınmışdur[16]. (9) Tehniyye-i velādetinde[17] bulınduġuñuz nūr-ı dīde-i ciger-pāremüz[18] Ebü'l-ḫayr, cenāb-ı şerīfe ġāʾibāne kemāl-i iştiyāḳ (10) ile duʿālar iderler. Müstaġraḳ-ı envāʿ-ı[19] luṭf u iḥsānı olduġumuz مرحوم و مغفور له *merḥūmun ve maġfūrun le-hu*[20]*,* Bāḳī (11) Pāşā'nuñ Cenāb-ı Ḥaḳḳ, ḫᵛābgāhın ravża-i[21] bihişt eyleye. Anlar cānibinden Ebü'l-ḫayr'uñ (12) tehniyye-i velādeti içün getürdügüñüz hediyye-i[22]

---

[1] ḫulūṣumuzuñ: ḫulūṣuñuzuñ Ö, T, USA
[2] taḫayyülümdür: taʿlīmdür A
[3] saʿādetlü, ʿināyetlü: saʿādetlü A, Ö, -T, -USA
[4] ḥāżretlerinüñ: -A, -H, -N, -T, -USA
[5] vuḳūʿı: vuḳūʿın Ö
[6] bilüp: bulup A
[7] ʿadem-i müsāʿade-i: عاده A
[8] taḥrīre: taḥrīr A
[9] olmamaġla: olmamaġın Ö
[10] olınmış idi: olınmış-ıdı Ö, olınmışdı T, USA
[11] saʿādetlü, devletlü: devletlü, saʿādetlü Ö, devletlü T, USA
[12] ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine A, H, N, Ö, T, USA
[13] bir duʿā-nāme: nāme USA
[14] -endīşüm: -endīşim N
[15] müddet: meveddet Ö
[16] cenābuñuz tevkīl olınmışdur: cenābuñuzı tevkīl eylemişüzdür Ö
[17] tehniyye-i velādetinde: tehniyye-i A
[18] dīde-i ciger-pāremüz: dīdemüz H, N, Ö, T, USA
[19] envāʿ-ı: -A
[20] merḥūmun ve maġfūrun le-hu: merḥūmun H, T, USA: *Ona rahmet ve mağfiret olsun…*
[21] ḫᵛābgāhın ravża-i: ḫᵛābgāhın Ö, ḫᵛābgāhuñ ravża-i T
[22] velādeti içün getürdügüñüz hediyye-i: velādeti içün gördügüñüz hediyye-i H, velādeti içün gönderdüġüñüz hedāyā-yı Ö

girān-ḳadrı istimāʿ itmekle yine hediyyeñüzi[1] (13) ümīdvār olmışlardur. [N 133a] Cenābuñuz aʿlemdür, ġaraż anlaruñ ṭamaʿ-ı ṭıflānesini[2] beyāndur, bāḳī[3].

192. Dürrī Efendi'ye Muḥabbet-nāmesidür[4]

(15) Saʿādetlü, ḥaḳīḳatlü, mekremetlü, nūr-ı bāṣıra-i mübāhātum, oğlum, ʿazīzüm, cānum[5] efendi ḥażretlerinüñ (16) naẓīre-i evvelīn-i **Şeh-nāme**-i[6] ʿirfān, yaʿnī numūne-i cemʿiyyetgāh-ı ʿUnṣurī vü Ferruḫī (17) vü ʿAscedī vü Firdevsī-i zamān olan nişīmen-i maʿārif-ʿunvānlarına, envāʿ-ı tekrīmāt-ı (18) müştāḳāne ve aḳsām-ı taʿẓīmāt-ı müncez̠ibāne ile ārāyiş-i ṣafḥa-i icābet[7] olmaġa (19) şāyān manẓūme-i daʿavāt-ı mütenāsıḳa ve zebān-ı[8] süḫan-şināsān-ı [A 121b] (1) semāvāt-ı dirāyet[9] olmaġa çesbān taḥiyyāt-ı mütevāfiḳe ihdāsı lāzıme-i pursiş-i żamīr-i (2) tābnākları ile[10] tetmīm ʿaḳībinde inhā-kerde-i peder-i vālā-perverleri budur[11] ki, benüm saʿādetlü, (3) mekremetlü oğlum, cānum bir müddetden berü āmed-şüd-i müfāvażāta[12] inḳıṭāʿ ʿārıż [T 128a] olduġı-çün[13] (4) bu pederüñüz ṭarafına teveccüh idecek ʿitābuñ bir miḳdārı daḫı cenāb-ı şerīf ṭarafına teveccüh (5) idicegi[14] yine mīzān-ı inṣāfuñuza iḥāle olınur[15]. Ḫuṣūṣan bizüm ṭarafumuzda

[1] hediyyeñüzi: hediyyeñüz A, N, Ö
[2] anlaruñ ṭamaʿ-ı ṭıflānesini: anlaruñ ṭamaʿ-ı ṭıflānesi A, H, T, USA, onlaruñ ṭamaʿ-ı ṭıflānesi N,
[3] bāḳī: -A, -Ö
[4] H 105a, N 133a, Ö 147b, T 127b, USA 111a: *Başlık* A: Dürrī Efendi Cānibine Muḥabbet-nāme-i Belāġat-i ʿAllāmesidür T, USA, Dürrī Efendi'ye Muḥabbet-nāmesidür N, Ö
[5] nūr-ı bāṣıra-i mübāhātum, oğlum, ʿazīzüm, cānum: pertev-i bāṣıra-i mübāhātum, oğlum, ʿazīzüm, cānum Ö, -T, -USA
[6] naẓīre-i evvelīn-i Şeh-nāme-i: naẓara-i evvelīn-i meclis-i şāhāne-i A, H, naẓīre-i evvelīn-i meclis-i şāhāne-i N, T, USA
[7] icābet: iṣābet A
[8] zebān-ı: zebān-zed-i Ö
[9] dirāyet: dārāt A
[10] tābnākları ile: tābnāklarıyla Ö, T
[11] vālā-perverleri budur: dilā-perverleri budur Ö, vālā-perverleridür T, USA
[12] müfāvażāta: müfāvażā-i H, N, USA
[13] olduġı-çün: olmaġın Ö
[14] idecek ʿitābuñ bir miḳdārı daḫı cenāb-ı şerīf ṭarafına teveccüh idicegi: idecek ʿunnāb, bir miḳdārı daḫı cenāb-ı şerīf ṭarafına teveccüh idicegi A, H, idicegi N, T, idecek ʿitābuñ bir miḳdārı daḫı cenāb-ı şerīf ṭarafına teveccüh idecegi Ö, idecegi USA
[15] olınır: olınup N, T, USA

olan envāʿ-ı (6) ʿillet-i[1] [N 133b] pīrāne ve teʿāruż-ı bī-dimāġāne nevʿan vesīle-i iʿtiẕār olınur[2], ammā bi-ḥamdi'llāh, cenāb-ı (7) şerīf cānibinde ḳuvvet-i ṭabīʿat[3] ve şevḳ-i şebāb ber-ḳarār iken bilmem cenābuñuza ne gūne ve[4] ne maḳūle (8) girīve-i iʿtiẕāra[5] iltica buyurırsız. Devlet-i ʿaliyye cānibinden mütevārid olan kimesnelerden[6] saʿādetlü (9) Dürrī Efendi oġlumuzuñ mektūbları[7] var mı, diyü istifsāra irsāl itdügümüz ḫuddām (10) bendelerüñüz[8] cevāb-ı yeʾs ile geldükçe anlardan şermsār olmadayuz. Ḫuṣūṣan, cenā(11)buñuzuñ ve ʿizzetlü Saʿdī Efendi oġlumuzuñ ās̱ār-ı tāzelerine olan iştiyāḳumuz (12) nev-be-nev müteżāʿif olmadadur. Tāze es̱erlerüñüzden ḥiṣṣedār olmamaġla gāh ü (13) gāh saʿādetlü, devletlü[9], muḥāfıẓ-ı Şehbā, vezīr-i ʿālī-şān pāşānuñ sinī-i zer-dūz(14)ları dāʾiresinde[10] olan ḳaṣīde-i nemekīn-i sinī-redīf[11] muṭālaʿası ile kesb-i (15) ẕāʾiḳa-i ḥalāvet ve bu taḳrīb ile cenābuñuzuñ eẕkār-ı cemīlesiyle taḥṣīl-i çāşnī-i (16) muḥabbet[12] itmekle tesliyet-yāb olmadayuz. Hele baʿde'l-yevm, bu[13] mertebe müddet-i teġāfül, (17) taṭvīl buyurılmamaḳ [N 134a] meʾmūldür. باقى سرماي اكدار پاى كذار باد *Bāḳī, sermā-yı ekdār pāy-guẕār[14] bād.* [T 128b]

[1] envāʿ-ı ʿillet-i: envāʿ-ı ʿilāc-ı Ö
[2] olınır: -T, olur N, USA, olup Ö
[3] şerīf cānibinde ḳuvvet-i ṭabīʿat: şerīfe cānibinde ḳuvvet-i ṭabīʿat N, şerīf cānibinden ḳuvvet-i ṭabīʿat Ö, şerīf cānibinde ḳuvvet T, USA
[4] cenābuñuza ne gūne ve: cenābuñuz A, Ö, T, USA
[5] iʿtiẕāra: iʿtiẕār A, N, iʿtiẕāra ammā H
[6] kimesnelerden: -A
[7] mektūbları: mektūbı Ö
[8] bendelerüñüz: bendelerüñüze H, T
[9] tāze es̱erlerüñüzden … saʿādetlü devletlü: tāze es̱erlerüñüzden ḥiṣṣedār olmamaġla gāh gāh saʿādetlü devletlü Ö, tāze es̱erlerüñüzden ḥiṣṣedār olmamaġla gāh ü gāh devletlü T, saʿādetlü devletlü N
[10] zer-dūzları dāʾiresinde: zer-dūzları dāʾiresinden A, zer-dūzeleri dāʾiresinde N
[11] nemekīn-i sinī-redīf: temkīn sinī-redīf H, T, USA, nemekīn ruʾyet Ö
[12] muḥabbet: ṣoḥbet N, Ö, T, USA
[13] -yevm, bu: -yevm yevm A
[14] *sermā-yı ekdār pāy-guẕār*: *sermā-yı ekdār* A, *ser-māye-i ekdār pāy-guẕār* H, N, T, USA: *Bâkî, keder soğukları geçsin.*

193. Ser-nāme-i Merġūbedür[1]

(19) Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[2], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum[3], efendi oġlum ḥażretlerinüñ eşref-i mecālis-i [A 122a] (1) iḳbāl ve erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i iclāl olan dīvān-ḫāne-i refīʿü'l-esās-ı maʿālī-niẓāmlarına (2) aḥrā[4] ḳavāʿid-i taʿẓīmāt-ı şāmile ve levāzım-ı tekrīmāt-ı kāmile ile[5] hediyye-i encümen-i ḳudsiyān (3) olmaġa muvāfıḳ[6] gül-deste-i daʿavāt-ı icābet-peyvend ve dest-āvīz-i ḫalvetkede-i[7] (4) rūḥāniyān olmaġa lāyıḳ şemmāme-i taḥiyyāt-ı kerrūbī-pesend nis̱ārı ẕeylinde ʿarża[8](5)-dāşte-i dāʿī-i kühen-sālleri budur ki, benüm saʿādetlü, devletlü zehre-i[9] riyāż-ı mübāhātum, efendi (6) oġlum, sulṭānum[10] ḥażretleri! Cenāb-ı niẓām-baḫş-ı dāʾire-i kāʾināt celle şānuhu, ḥażretleri, (7) vücūd-ı mekārim-ālūduñuzı[11] mesned-i rifʿatde ḳāʾim ve ḥall-i ʿuḳde-i cerīde-i iḳbāle[12] (8) müdāvim idüp ḳalem-i mükerremüñüzi[13] hemvāre merhem-baḫş-ı sīne-i ʿarż-ı ḥāl-i[14] ḥācetmendān ve imżā-yı (9) ʿināyet-fermānuñuzı[15] peyveste ḳuvvetü'ẓ-ẓahr-ı berāt-ı fermān olmaḳ merkezinden (10) zāʾil eylemeye. Āvāze-i maḥāsin-i evṣāf u maʿānī-i[16] aḫlāḳuñuz sāmiʿa-i āfāḳı leb-rīz (11) itmegin ġāʾibāne duʿā-yı ʿömr-ü devletüñüz farīża-ı gerden-i evḳāt ḳılınmışdur. Birāder-i[17] (12) sütūde-güherüñüz, saʿādetlü aġā oġlumuz bu ṭarafa teşrīf eyledügi günden berü[18] bir (13) mertebe kesb-i ʿalāḳa-i [T 129a] ülfet ü ittiḥād olınmışdur

---

[1] Ö 148b, T 128b, USA 111b: *Başlık* A: -Ö, -T, -USA
[2] saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: saʿādetlü, semāḥatlü Ö, saʿādetlü, ʿināyetlü T, USA
[3] nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum: -T, -USA
[4] aḥrā: icrā T, USA
[5] ile: -H
[6] muvāfıḳ: -H
[7] ḫalvetkede-i: خلوصتكدهٔ A, خلدتكدهٔ Ö
[8] kerrūbī-pesend nis̱ārı ẕeylinde ʿarża: -gerd-i bī-pesende nis̱ār ẕeylinde ʿarża A, -gerd-i bī-pesend nis̱ār ẕeylinde ʿarża T, kerrūbī-pesend nis̱ār ẕeylinde ʿarż USA
[9] saʿādetlü, devletlü zehre-i: saʿādetlü zehre-i T, USA
[10] sulṭānum: -T, -USA
[11] -ālūduñuzı: -ālūdeñüzi A
[12] ʿuḳde-i cerīde-i iḳbāle: ʿaḳd-i cerīde-i iḳbāle Ö
[13] mükerremüñüzi: mekremetüñüzi Ö
[14] ʿarż-ı ḥāl-i: -A, -T
[15] -fermānuñuzı: -fermāñuzı Ö
[16] u maʿānī-i: u maʿālī-i Ö, maʿānī-i T, USA
[17] ḳılınmışdur birāder-i: ḳılınmış-ıdı birāder-i Ö, ḳılınmışdı birāder-i T, ḳılınmışdı ber-āver-i USA
[18] berü: beri A, T, USA

ki, beyānı[1] ḥavṣala-i taʿbīrden ḫāricdür. (14) Bu peder-i s̱enāver, fi'l-aṣl[2], ḫāk-i İstānbūl'a dil-beste olduġumdan ġayrı aġā oġlumuz gibi (15) vücūd-ı melek-ḫıṣāl böyle diyār-ı bāʿīdede ele girüp ḫuṣūṣan evāʾilde[3] gördügümüz (16) ṣoḥbetlerüñ eks̱erinden ḫaberdār ve me'luf olduġumuz aḥbāb-ı güẕeştenüñ aḥvālleri (17) ile āşinā olmalarıyla ḫāṭır-ı meksūra[4] żamm-ı sürūr itmekden ḫālī degüllerdür. Ümīddür ki, (18) bu dil-beste-i ġāʾibānelerin endāḫte-i kīse-i nisyān itmeyüp reşḥa-i ḫāme-i (19) kerīmānelerin neşrinden[5] ḥiṣṣe-yāb buyura, bāḳī luṭf u kerem sulṭānumuñdur[6]. [A 122b]

194. Ser-nāme-i Dīgerān[7]

(2) Ḥaḳīḳatlü, muḥabbetlü, ṣadāḳatlü, meveddetlü[8], hem-zānū-yı encümen-i muḥabbetüm[9] ve hem-pehlū-yı liḥāfe-i ülfetüm[10], (3) cānumdan ʿazīzüm ve ḥayātumdan leẕīẕüm efendüm[11] ḥażretlerinüñ sīne-i ḫūbāndan münevver ve[12] ruḫsāre-i (4) meh-rūyāndan[13] nāzükter olan meclis-i dil-ārālarına miyāne-i dü-ʿaşḳ-bāzda (5) mürtebiṭ sūz u güdāzdan[14] efzūn ġaleyān-ı nāʾire-i şevḳ ile ḫırmen-i[15] duʿā-yı firḳat(6)-ālūd ve dāmen-i sirişk-i s̱enā-yı[16] ḫūn-ālūd nis̱ārından ṣoñra āyīne-i İskenderīden muṣaffā (7) olan ḫāṭır-ı şerīfleri suʾāli[17]

---

[1] olınmışdur ki beyānı: olınmışdur ki beyān-ı A, olmışdur ki binā-yı T, USA
[2] fi'l-aṣl: -A, -T, -USA
[3] evāʾilde: āvānuñda A
[4] meksūra: meksūr A
[5] kerīmānelerin neşrinden: kerīmānelerinden Ö, T, USA
[6] buyura, bāḳī luṭf u kerem sulṭānumuñdur: buyuralar, bāḳī luṭf u kerem cenāblarınuñdur Ö, buyuralar T, USA
[7] H 105b, Ö 149a, T 129a, USA 112b: *Başlık* A: Ṣūret-i Āḫer-i Merġūb H, -Ö, -T, -USA
[8] ḥaḳīḳatlü, muḥabbetlü, ṣadāḳatlü, meveddetlü: ḥaḳīḳatlü, ṣadāḳatlü, meveddetlü Ö
[9] muḥabbetüm: muḥabbetüm ve himmetlü A
[10] hem-pehlū-yı liḥāfe-i ülfetüm: hem-pehlū-yı liḥāfe-i A
[11] efendüm: -A, -Ö, -T, -USA
[12] ḫūbāndan münevver ve: ḫūbān münevver ve A, ḫūbāndan münevver H
[13] meh-rūyāndan: mihrbāndan A, mihrübāndan H, T, USA
[14] -ʿaşḳ-bāzda mürtebiṭ sūz u güdāzdan: -ʿaşḳ-bāzde-i mürtebiṭ sūz u güẕārdan H, -ʿişve-bāzda mürtebiṭ sūz güẕārdan T, USA
[15] ḫırmen-i: ḫırmen ḫırmen-i H, Ö, T
[16] dāmen-i sirişk-i s̱enā-yı: dāmen-i sirişk-i A, H, dāmen dāmen-i sirişk-i Ö, T, USA
[17] şerīfleri suʾāli: şerīfüñüzi suʾāl-i A, şerīfleri suʾāl-i H, şerīfleri suʾāline T, USA

ḥavāle-i lisān-ı nigāh ḳılınur[1]. [T 129b] Hemvāre, mānende-i (8) dil-berān-ı vuṣlat-dāde āġūş-ı selāmetde āsūde[2] ve zānū-yı ʿāfiyetde ġunūde[3] olasız. İḳtīżā-yı (9) āmīziş-i nihānī-i[4] ezelī ve pīçiş-i pinhānī-i ḳadīmī üzre bu zehr-āb-ḫorde-i firḳatleri (10) ve ḫumār-keşīde-i bezm-i ülfetlerinüñ pursiş-i ḥāl-i derūnına āmed-şüd-i sefīr-i ḫayāl der(11)-kār buyurılur ise bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[5], gül-bün-i beden nihāl-i bihişt gibi sīr-āb-ı (12) çeşme-i zindegānī ve ʿāfiyet ü ḳāmet-i[6] Ṭūbā-ḫırāmumuzı cilveger-i[7] ṣaḥn-ı (13) kām-rānī vü[8] selāmetdür. Ammā, cenāb-ı leṭāfet-meʾābuñuz gibi bir yār-ı ġam-ḫᵛār ve ṣıddīḳ-i ʿişve(14)-kāruñ ālūde-i ḫumār-ı[9] firāḳı olduġumuzdan nāşī sāḥa-i[10] ḫāṭırumuz, ruḫsāre-i ḫaṭṭ(15)-āverde gibi ġubār-ı endūhdan sāde ve āyīne-i żamīrümüz, gerd-i[11] ekdārdan āzāde olduġı (16) cenābuñuzuñ daḫı mirʾāt-ı aḥvāllerine ḥavāle olınmışdur. Şebān-rūz, sefīne-i[12] dil-i bī-ḳarār(17)umuz, bāzīçe-i emvāc-ı ıżṭırāb ve gūşt[13]-pāre-i ḳalb-i ḥazīnümüz āteş-i firāḳda (18) mānend-i[14] kebāb vaḳf-ı inḳılāb iken bir vaḳt-i ṣafā-güster ve bir[15] dem-i ẕevḳ(19)-perverde dest-i berīd-i ʿināyetleri[16] ser-ā-pā nüsḫa-i firāḳ ve ḥurūf-be-ḥurūf[17] mecmūʿa-i [A 123a] (1) iştiyāḳ olan mektūb-ı dil-āşūbuñuz vāṣıl olup ʿırḳ-ı[18] muḥabbetümüzi cünbişe (2) ve mādde-i ruṭūbetümüzi [T 130a] cūşişe getürüp (mıṣraʿ)[19];

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Añılmaz mı ṣafā-yı vaṣl-ı yār ile geçen demler

---

[1] ḳılınur: ḳılınırsa Ö
[2] āsūde: -A, -H, -T, -USA
[3] ġunūde: -A
[4] āmīziş-i nihānī-i: āmīzişe nihānī-i A
[5] *bi-ḥamdi'llāhi teʿālā*: *el-ḥayy, Allāh teʿālā* A, *bi-ḥamdi'llāh* Ö
[6] ve ʿāfiyet ü ḳāmet-i: ve ʿāfiyet ü iḳāmet-i A, ʿāfiyet ü ḳāmet-i T
[7] -ḫırāmumuzı cilveger-i: -ḫırāmumuzı cilve-gerde-i A, -ḫırāmumuz cilveger-i Ö
[8] vü: -T, -USA
[9] ḫumār-ı: ḫumārı T, USA
[10] sāḥa-i: -T
[11] gerd-i: -A, -T
[12] sefīne-i: baḳıyye-i A
[13] gūşt-: kesb-i A, gürisne- H, T, USA
[14] mānend-i: mānendi A
[15] bir: -A, -H, -T, -USA
[16] dest-i berīd-i ʿināyetleri: dest-i berīd-i ʿināyetle H, T, USA, dest-burde-i ʿināyetle Ö
[17] ḥurūf-be-ḥurūf: ḥarf-be-ḥarf H, Ö, USA
[18] dil-āşūbuñuz vāṣıl olup ʿırḳ-ı: dil-i esed vāṣıl olup ġarḳ-ı H
[19] mıṣraʿ: -A, -T, -USA

(neşr)[1]; (3) mefhūmınca yalıñız dīdeden degül sā᾿ir aʿżāmuzdan bile seyl-āb-ı ḥasret ü[2] (4) ḥayret, fevvārevār rīzān olmışdur. Cenāb-ı Ḥaḳḳ, telāḳīsin[3] iḥsān eyleye. Bu (5) ber-hem-zede-i[4] firāḳ-ı aḥbāb olan Nābī-i dil-kebāba gāh gāh varaḳçe-i tesliyet(6)-baḫşālarıyla nemek-rīzānī olmaları mültemesdür[5]. باقى همواره ذوق و عشرت باد *Bāḳī hemvāre ẕevḳ u ʿişret bād*[6].

195. Meḥmed Emīn Ḥażretlerinüñ Ḥużūrlarına Nüvişteḍür[7]

(8) Meşfūḳ-ı ṭabʿ-ı edā-şināsları olduġum ʿizzetlü ve rifʿatlü birāder-i ʿazīzüm Meḥmed (9) Emīn Efendi[8] Ḥażretlerinüñ taʿdād-ı ḫaṣā᾿il-i ḥamīdelerinden[9] efzūn daʿavāt-ı muḫāleṣet(10)-nümūn ihdāsı siyāḳında ṭaraf-ı dāʿīlerinden istīnbā[10] tecvīz buyurılur ise (naẓm)[11];

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

(11) İtsün ḳıyās nāmedeki pīç ü tābdan[12]

(12) Āgāh o şūḫ ḥāl-i ġulām kemīneyi[13]

---

[1] neşr: -A, -T, -USA
[2] ḥasret ü: -Ö
[3] telāḳīsin: telāfīsin H
[4] ber-hem-zede-i: behrem-zede-i H, T
[5] -rīzānī olmaları mültemesdür: -rīz olmaları mültemesdür Ö, -rīz-i mültemesdür T, USA
[6] *Bāḳī hemvāre ẕevḳ u ʿişret bād*: *Bāḳī eyyām bād* A, *bāḳī* Ö: *Bâkî, her zaman zevk ve eğlence (çok) olsun.*
[7] H 106b, N 134a, Ö 150a, T 130a, USA 113a: *Başlık* A: Aḥbābına Nüvişte N, -Ö, -T, -USA
[8] ve rifʿatlü birāder-i ʿazīzüm Meḥmed Emīn Efendi: ve rifʿatlü birāder-i ʿazīzüm Meḥmed Emīn A, rifʿatlü birāderüm, ʿazīzüm Meḥmed Emīn N, rifʿatlü birāder-i ʿazīzüm Meḥmed Emīn Ö, birāder-i ʿazīzüm efendi T, USA
[9] ḥamīdelerinden: ḥamīdelerinde A
[10] istīnbā: istīnāf A, H, N, T, USA
[11] naẓm: -A, -H, -N, -T, -USA
[12] İtsün ḳıyās nāmedeki pīç ü tābdan: İtsün ḳıyās nāmedeki pīç ü tābumdan A, H, N, Ö, İtsün ḳıyās nāmede key pīç ü tābdan T, İtsün ḳıyās nāmede key pīç ü tābdan USA
[13] āgāh o şūḫ ḥāl-i ġulām-ı kemīneyi: āgāh o şūḫ ḥāl-i ġulām kimesneyi H, T, USA, aña o şūḫ ḥāl-i ġulām-ı kemīnemi N

(Neşr)[1]; fehvāsı üzre hicrān-ı (13) bī-āmān, bu ḥaḳīr-i nā-tüvāna bir mertebe[2] ẓulm itmededür[3] ki, seng şīşeye, āteş penbeye, (14) zāhid bādeye, rustāyī naġmeye bu ẓulmi itmeye ve iştiyāḳ-ı mülāḳāt-ı[4] şerīfüñüz, bir gūnedür ki, (15) maḫmūr şerāba, ser-ḫoş kebāba[5], sermā-ḫorde āfitāba bu gūne ārzūmend[6] olmaya! (16) Niyāzmenddür[7] ki, ḥużūr gibi ġaybetde[8] daḫı keyfüñüze riʿāyet eyleye[9]! [T 130b] Bu cānibden[10] iġmāż-ı (17) ʿayn itmeyüp aḥbāba taḥrīr buyurılan mektūblaruñuzda "Filāna daḫı selāmlar ide(18)rüz." dimeden ḫālī olmayasız. بالنّبیّ واله العالی *Bi'n-nebiyyi ve ālihi'l-ʿālī*[11] ʿizzetlü Vānī Ḥasan Aġā'ya manẓūm (19) u menşūr duʿālar ve selāmlar iderüz[12]. Ümīddür ki, rütbe-i ḳabūl [N 135b] bula ve fażīletlü ʿÖmer Efendi'ye[13] [A 123b] (1) taḥḳīḳen ve taḳlīden selāmlar ve duʿālar iderüz[14]. Meʾmūldür ki, maʿrūż-ı ḳabūle[15] düşe ve rifʿat-meʾāb (2) ʿAṭṭār Çelebi muḥibbüñüz elfu ilfu'd-dāʿī ziyāde duʿāñuza[16] istiḳāmet üzre olup duʿālar (3) ʿarż iderler ve feṣāḥatlü[17] birāderüñüz Muṣṭafā Çelebi'ye ʿaded-i īrāddan efzūn[1] dāʾire-i maṣrafdan (4)

---

[1] neşr: -A, -N, -T, -USA
[2] ḥaḳīr-i nā-tüvāna bir mertebe: faḳīr-i nā-tüvān bir mertebe A, ḥaḳīr-i nā-tüvāna bir mertebe, bir mertebe USA
[3] itmededür: itmekdedür T
[4] bu ẓulmi itmeye ve iştiyāḳ-ı mülāḳāt-ı: ve iştiyāḳ-ı mülāḳāt-ı A, bu ẓulmi itmeye ve iştiyāḳ-ı Ö
[5] şerāba ser-ḫoş kebāba: şerāb ser-ḫoş kebāb A
[6] sermā-ḫorde āfitāba bu gūne ārzūmend: ser-māye-ḫorde āfitāba ārzūmend A, sermā-ḫorde āfitāba bu gūne ārzūda Ö, sermā-ḫorde āfitāba ārzūmend USA
[7] niyāzmenddür: niyāzmendüm A, niyāzmendüz N, Ö
[8] gibi ġaybetde: kimi ġaybde A
[9] eyleye: ile Ö
[10] cānibden: cānibinden T
[11] *Nebi ve onun yüce dostları için…*
[12] dimeden ḫālī … Vānī Ḥasan Aġā'ya manẓūm u menşūr duʿālar ve selāmlar iderüz: dimeden ḫālī … Vānī Ḥasan Aġā'ya manẓūr u menşūr duʿālar ve selāmlar iderler A, dimeden ḫālī … Vānī Ḥasan Aġā'ya manẓūm u menşūr duʿālar ve selāmlar iderler H, dimeden ḫālī olmayasız. ʿİzzetlü Vānī Ḥasan Aġā'ya manẓūm u menşūr duʿālar ve selāmlar iderler Ö, dimeden ḫālī olmayasız. ʿİzzetlü Vānī Ḥasan Aġā'ya manẓūm u menşūr duʿālar ve selāmlar iderüz T, USA, -N
[13] ve fażīletlü ʿÖmer Efendi'ye: ve fażīletlü ʿÖmer Efendi A, N, fażīletlü ʿÖmer Efendi H, ve ḥaḳīḳatlü ʿÖmer Efendi daḫı Ö, ve ʿÖmer Efendi'ye T, USA
[14] selāmlar ve duʿālar iderüz: selāmlar ve duʿālar iderler A, Ö, selām ve duʿālar iderler H, selāmlar iderüz USA
[15] meʾmūldür ki, maʿrūż-ı ḳabūle: meʾmūldür ki, maʿrūż-ı ḳabūl A, H, meʾmūldür maʿraż-ı ḳabūle N, meʾmūldür ki, maʿraż-ı ḳabūle Ö
[16] elfu elfu'd-dāʿī ziyāde duʿāñuza: elfu'd-dāʿī ziyāde duʿāñuzda A, ülfetü't-dāʿī ziyāde duʿāñuza H, USA, elfu'd-dāʿī ziyāde duʿāñuza N, T
[17] duʿālar ʿarż iderler ve feṣāḥatlü: duʿālar ʿarż iderler ve feṣāḥatli A, ʿarż u duʿālar iderler ve feṣāḥatlü H, duʿāları ʿarż iderler ve feṣāḥatlü N

bīrūn ʿarż-ı iştiyāḳ iderler[2]. Raḳam-ṭırāz-ı ṣaḥāʾif-i dostī, Kātib ʿAbdu'r-raḥman Efendi (5) muḫlişleri, bī-riyā ve bī-imlā[3] selāmlar iderler ve duʿācuñuz Ḳahveci-zāde[4] Seyyid Muḥammed egerçi (6) telḫ-kāmī-i afyon-ı firāḳdan günden güne[5] ḥoḳḳa-i berş-miṡāl ḳalıp tehī itmededürler. Lākin yine[6] (7) meydān-ı muḥabbetde ḳara pehlivānlara duʿāñuz ḫıdmetinde[7] muḳaddem olduğı maḫfī degüldür. (8) Ṣadāḳatlü, Kel Aʿyān ise[8] bir gūne duʿāñuza müciddür ki, başını[9] ḳaşımağa eli degmez ve şīrāze(9)-bend-i cerīde-i vidād Ṣaḥāf Seyyid ʿAlī Çelebi[10] daḫı duʿāñuz ḫıdmeti çesbānında olduğuna (10) bināʾen bī-ḥadd selāmlar iderler[11] ve bürīde-gīsū Ṣaçlı-zāde Aḥmed Çelebi ḫulūṣ üzre (11) selāmlar iderler[12]. Hemān Cenāb-ı Ḥaḳḳ'dan cümle aḥibbā[13] mutażarrıʿdur ki, (12) ʿan-ḳarīb, muḥaṣṣalü'l-merām-ı [N 135a] mülāḳāt müyesser eyleye. انّه على ما يشأ قدير *İnnehu ʿalā-mā yeşāʾu ḳadīrun*[14] باقى عزّ و رفعت دائم باد *Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*[15].

---

[1] Muṣṭafā Çelebi'ye ʿaded-i īrāddan efzūn: Velī Çelebi ʿaded-i īrāddan efzūn ve Ö, Muṣṭafā'ya ʿaded-i īrāddan efzūn T, USA

[2] maṣrafdan bīrūn ʿarż-ı iştiyāḳ iderler: maṣrafdan bīrūn ʿarż-ı iştiyāḳ ider T, N, maṣrūfdan bīrūn ʿarż-ı iştiyāḳ iderler USA

[3] muḫlişleri bī-riyā ve bī-imlā: muḫlişüñüzi bī-riyā ve bī-imlā A, efendi bī-riyā ve bī-imlā Ö, -T, -USA

[4] iderler ve duʿācuñuz Ḳahveci-zāde: iderler ve duʿācuñuz Ḳahveci-başı A, T, USA, ider ve duʿācuñuz Ḳahveci Ö

[5] firāḳdan günden güne: firāḳından günden güne A, H, N, T, USA

[6] itmededürler, lākin yine: itmededür, lākin A, T, USA, itmededürler, lākin N, itmededür, lākin yine Ö

[7] pehlivānlara duʿāñuz ḫıdmetinde: pehlivānlanup duʿāñuz ḫıdmetinde A, Ö, USA, pehlivānlanup duʿāñuz ḫiẕmetinde T

[8] ṣadāḳatlü, Kel Aʿyān ise: ṣadāḳatlü, Kel Aʿyān A, T, USA, ṣadāḳatli, Kel Aʿyān N

[9] duʿāñuza müciddür ki, başını: duʿāñuz müciddür ki, başı A

[10] Ṣaḥḥāf Seyyid ʿAlī Çelebi: Ṣaḥḥāf Seyyid ʿAlī A, Ö, Ṣaḥāʾif Seyyid ʿAlī Çelebi H, N, Ṣaḥāʾif Seyyid ʿAlī T, USA

[11] daḫı duʿāñuz ḫıdmeti çesbānında olduğuna bināʾen bī-ḥadd selāmlar iderler: daḫı duʿāñuz ḫıdmeti ḥasebātında olduğuna bināʾen bī-ḥadd selāmlar iderler H, T, ḫulūṣ üzre selāmlar ider N, daḫı duʿāñuz ḫıdmeti ḥisābında olduğuna bī-ḥadd selāmlar iderler USA

[12] ve bürīde-gīsū Ṣaçlı-zāde Aḥmed Çelebi ḫulūṣ üzre selāmlar iderler: -N, -T, -USA

[13] Cenāb-ı Ḥaḳḳ'dan cümle aḥibbā: Ḥażret-i Allāh *subḥānehu ve teʿālā*dan cümle aḥbāb A, Ḥażret-i Allāh *subḥānehu ve teʿālā*dan cümle aḥibbā N, Allāh *subḥānehu ve teʿālā*dan cümle aḥibbā Ö, Cenāb-ı Ḥaḳḳ'dan cümle aḥbāb T, USA

[14] *O, her ne dilediyse ona güç yetirendir.*

[15] *İnnehu ʿalā-mā yeşāʾu ḳadīrun, bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*: *İnnehu ʿalā-mā yeşāʾu ḳadīrun, bāḳī* A, Ö, -T, -USA: *İzzet ve yücelik sürekli devamlı olsun.*

196. Bu daḫı Meḥmed Emīn'e Nüvişţedür[1]

(14) ʿİzzetlü ve rifʿatlü ve mürüvvetlü[2] birāder-i ʿazīzüm Meḥmed Emīn Çelebi[3] Ḥażretlerinüñ gūşe-i destār-ı (15) iʿtibārlarına ki, lemʿa-zen-i ṣafā-yı ṣubḥ-ı ṣādıḳdur, dāmen dāmen[4] gül-i āl-i gülşen-serāy-ı muḥabbet (16) dest-i[5] iʿzāz ile pāşīde ḳılınduḳdan ṣoñra ṭaraf-ı[6] bī-iştibāhları sezā-yı (17) istinṭāḳ buyurılur ise el-ḥamdu li'llāhi teʿālā[7], henüz ḥücre-nişīn-i beden ki, cāndur, (18) nevā-yı sāmiʿa-pīrā-yı beḳā ile vecd-i[8] ḥāl mülāḥaẓa buyurıla. Benüm birāderüm bu sene-i mübārek(19)de ʿAbdu'l-laṭīf Çelebi ile birḳaç gice būstānda ḳalup her bār aġā ḥażretlerinüñ ve[9] ẕikr-i cemīlüñüz ve ʿaḳībince duʿā-yı ḫayrlaruñuz meẕkūr olurdı. ʿAzīz ḳavunlaruñ ḥalāveti bir mertebe idi ki gūyā[10] [A 124a] (1) Ḫᵛāce[11] Ḥafıẓ Ḳara Oġlanuñ ḥaḳḳında dimişdür, (mıṣraʿ)[12];

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست

(2) *An siyeh-çerde ki şīrīnī-i ʿālem bā-ū'st*[13]

(Neşr); (3) ve ḳara[14] incīr ise sūre-i ve't-tīn benüm ṣıfatumdur (4) dirken[15] yine cenābuñuz bile olmamaġla būstānuñ ḳavunları Ebū Cehl ḳarpuzı (5) gibi māye-i telḫ-kāmī-i aḥbāb

---

[1] H 106-1a, Ö 151a: *Başlık* A: -Ö
[2] ʿİzzetlü ve rifʿatlü ve mürüvvetlü: ʿİzzetlü rifʿatlü meveddetlü Ö
[3] Çelebi: -Ö
[4] lemʿa-zen-i ṣafā-yı ṣubḥ-ı ṣādıḳdur, dāmen dāmen: ṭaʿne-zen-i ṣafā-yı ṣubḥ-ı ṣādıḳdur, dāmen-i A, H
[5] muḥabbet dest-i: muḥabbet ve mest-i A, H
[6] ṭaraf-ı: ṭaraf-ı dāʿī-i Ö
[7] teʿālā: -H
[8] -pīrā-yı beḳā ile vecd-i: -serāy-ı beḳā ile vecd ü A, -pīrā-yı beḳā ile vecd ü H
[9] ḥażretlerinüñ ve: ḥażretlerinüñ A, H, -Ö
[10] ẕikr-i cemīlüñüz ve ʿaḳībince duʿā-yı ḫayrlaruñuz meẕkūr olurdı. ʿAzīz ḳavunlaruñ ḥalāveti bir mertebe idi ki gūyā: -A, -H
[11] Ḫᵛāce: cenābuñuz Ḫᵛāce A, cenābuñuzuñ Ḫᵛāce H
[12] mıṣraʿ: -A
[13] *O kara yağız ki, alemin (bütün güzel) tadı ondadır.* (Hâfız)
[14] neşr; ve ḳara: ve ḳara A, H, neşr; vefret-i Ö
[15] sūre-i ve't-tīn benüm ṣıfatumdur dirken: sūre-i el-tīn benüm ṣıfatumdur ve bir gün A, sūretu't-tīn benüm ṣıfatumdur dirken H, sūre-i ve't-tīn benüm ṣıfatumdur dirken Ö

olmaḳ degül belki neşāṭuñ daḫı mestāne-ḫırāmı (6) Mecnūn'uñ reftārı gibi nemeksüz olduġı[1] bī-iştibāhdur.

197. Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür[2]

(19) Ḥażretlerinüñ sāḥa-i ʿizz ü iḳbāllerine envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı ṣādıḳāne ve[3] aḳsām-ı [A 125a] (1) tekrīmāt-ı mütevāżıʿāne[4] [N 136b] ile derece-i ḳabūle mūṣıl olacaḳ[5] daʿavāt-ı serīʿü't-teʾs̱īr (2) ve ʿālem-i ḳudsīde maḳbūl olacaḳ[6] taḥiyyāt-ı ʿıṭr-pezīr nis̱ārı ḫilālinde maʿrūż-ı[7] dāʿī-i (3) nā-güzīrleri[8] budur ki, benüm devletlü, saʿādetlü[9] sulṭānum ḥażretleri! Eger bu dāʿī-i dīrīne(4)leri cānibinden idāre-i dīde-i ṭuġrā-yı iltifāt ü[10] istiḫbār buyurılur ise el-ḥamdu li'llāhi[11] (5) teʿālā, henüz beyża-i vücūd-ı nejād[12] şikest olmayup ḳafes-i cism-i nizārumuz[13], (6) sābıḳan elif-mis̱āl iken ḥālā zülfe[14] gibi ṣūret-nümā-yı lām olup berāt-ı (7) ḥayātumuzda olan suṭūr-ı enfās-ı daʿavāt-ı şehryārīden ṣoñra cenāb-ı (8) saʿādet-nişānuñ maʿānī-i[15] duʿālarına keşīde ḳılınduġı żamīr-i münīrlerine[16] nā-pūşīde(9)dür. Ẕāt-ı kerīmu'ṣ-ṣıfātlarından müşāhede olınan muḥabbet ü ikrām u iltifātları[17], (10) bir vechile ferāmūş olınmayup şām u seḥer, duʿā-yı ʿömr-ü devletleri[18] ve s̱enā-yı bülend(11)-

---

[1] nemeksüz olduġı: nemek-siyer olduġı Ö
[2] H 107b, N 136a, Ö 152b, T 132a, USA 114b: *Başlık* Ö: Tevfīḳī Süleymān Pāşā Ḥażretlerine Mektūb A, Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Ḥażretlerine Duʿā-nāme Ẕikr Olınır H
[3] ve: -A
[4] mütevāżıʿāne: mütevāfıḳa Ö
[5] olacaḳ: olacaġı T, olıcaḳ N
[6] daʿavāt-ı serīʿu't-teʾs̱īr ve ʿālem-i ḳudsīde maḳbūl olacaḳ: -N, -T, -USA
[7] nis̱ārı ḫilālinde maʿrūż-ı: s̱enāveri ḫilālinde maʿrūż-ı A, nis̱ārı ḫilālinde H, N, T, USA
[8] nā-güzīrleri: nāz-ı güzīrleri A, nā-gürīzleri T, USA
[9] devletlü, saʿādetlü: saʿādetlü, devletlü Ö
[10] cānibinden idāre-i dīde-i ṭuġrā-yı iltifāt ü: cānibinden idāre-i ṭuġrā-yı iltifāt ü A, cānibine idāre-i varaḳ-ı ṭuġrā-yı iltifāt Ö
[11] el-ḥamdu li'llāhi: bi-ḥamdi'llāh Ö
[12] nejād: nizār A, Ö
[13] ḳafes-i cism-i nizārumuz: nefs-i çeşm-i zārumuz H, N, T, USA
[14] zülfe: zülf A
[15] maʿānī-i: maʿālī A, H, N, T, USA
[16] żamīr-i münīrlerine: żamīrlerine N
[17] olınan muḥabbet ü ikrām u iltifātları: olınan muḥabbet ü ikrām u iltifāt N, olan muḥabbet ü ikrām u iltifāt T, USA
[18] devletleri: devlet Ö

himmetleri, vaẓīfe-i evḳātumuz idügi Ḫudā'ya ʿıyāndur. [T 132b] Ḥużūr-ı saʿādete her bār (12) duʿā-nāme irsāliyle re'sʾ-i şerīflerin[1] taṣdīʿe şerm ü ḥicāb māniʿ olmaġın (13) mühürdār çelebi oġlumuza taḥrīr itdügümüz mekātībde[2] bu dāʿīñüz [N 137a] ṭarafından ḫāk-pāy-ı (14) saʿādete edā-yı merāsim-i rū-māle[3] tevkīl ve tavṣiye olınduġınuñ ʿarż u iblāġından[4] (15) taḳṣīr itmemek gerekdür[5]. باقى همواره غرق باد *Bāḳī hemvāre ġarḳ bād*[6].

198. Ser-nāme-i Merġūbe[7]

(17) Saʿādetlü, semāḥatlü, fażīletlü nūr-ı mehçe-i ibtihācum, ʿazīzüm, efendüm efendi[8] ḥażretlerinüñ (18) maḫzen-i bezāyiʿ-i[9] maḥāmid-i evṣāf ve maṣdar-ı yenābīʿ-i[10] mekārim-i aḫlāḳ olan (19) nādī-i refīʿü'l-ḳadrlarına[11] taʿẓīmāt-ı vāfiye ve tekrīmāt-ı kāfiyeye[12] maḳrūn [A 125b] (1) daʿavāt-ı kāmile ve taḥiyyat-ı şāmile niṡārı żımnında maʿrūż-ı dāʿī-i bī-iḫtiyār(2)ları budur ki, nemīḳa-resān-ı[13] ṡenāverī Şeyḫ Ḥüseyin dāʿīleri[14], biżāʿe-i āsāyiş-i dāmānın[15] (3) metāʿ-ı emānīsine fedā ve mezāriʿ-i āmālin nehr-i ferāḫ-ı Fırat'ından[16] isḳā idegelmiş (4) dāʿīleri olup ḥālā inḳılāb-ı muḫālif-gūne-i dolāb-ı ḳader

---

1 şerīflerin: şerīfüñüzin A

2 oġlumuza taḥrīr itdügümüz mekātībde: oġlumuza taḥrīr itdügümüz mekātibde A, oġlumuz taḥrīr itdügümüz mekātibde USA

3 rū-māle: rū-māl H

4 olınduġınuñ ʿarż u iblāġından: olduġınuñ ʿarż u iblāġında H, olduġunuñ ʿarż-ı iblāġında Ö, olınduġınuñ ʿarż u iblāġında T, olınduġınuñ ʿarż-ı iblāġında USA

5 gerekdür: gerekdürler T, USA

6 *Bāḳī hemvāre ġarḳ bād*: bāḳī H, N, T, USA, -Ö: *Bâkî, her zaman (mutluluğa) gark (olmuş) olsun.*

7 H 108a, Ö 153a, T 132b, USA 115a: *Başlık* A: Ṣūret-i Dīger H, -Ö, Re'īsü'l-küttāb Rāmī Meḥmed Efendi Ḥażretlerine Şefāʿat-nāmedür T, Re'īsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerine Şefāʿat-nāmedür USA

8 Saʿādetlü, semāḥatlü, fażīletlü nūr-ı meh-çe-i ibtihācum, ʿazīzüm, efendüm efendi: Saʿādetlü, semāḥatlü, fażīletlü nūr-ı meh-çe-i ibtihācum, ʿazīz ü mükerrem efendi H, Saʿādetlü, semāḥatlü, fażīletlü nūr-ı meh-çe-i ibtihācum, ʿazīz ü mükerrem Ö, -T, -USA

9 maḫzen-i bezāyiʿ-i: bezāyiʿ-i H, T

10 yenābīʿ-i: bezā'iʿ-i A

11 -ḳadrlarına: -ḳadīrlerine A

12 kāfiyeye: kāfiye T, USA

13 żımnında maʿrūż-ı dāʿī-i bī-iḫtiyārları budur ki, nemīḳa-resān-ı: żımnda maʿrūż-ı dāʿī-i bī-iḫtiyārları budur ki, nemīḳa-i şān-ı A, H, -T, -USA

14 ṡenāverī Şeyḫ Ḥüseyin dāʿīleri: ṡenāverī Şeyḫ Ḥüseyin A, ṡenā Şeyḫ Ḥüseyin dāʿīleri Ö, ṡenā Şeyḫ Ḥüseyin T, USA

15 dāmānın: dāmān Ö

16 ferāḫ-ı Fırat'ından: Fırat'ından A, T, USA, ferāḫ-ı Fırat'dan Ö

iḳtiżāsıyla (5) būstān-ı aḥvāline ʿārıż olan cefāyı[1] terṭīb dāʿiyesiyle maḳsim-i erzāḳ-ı[2] (6) ḥācetmendān olan devlet-i ʿaliyye ebbedehu'llāhu[3], cānibine teveccüh-i veche ḍarāʿat (7) idüp cenāb-ı saʿādete vesīle-i iktisāb-ı şeref-i vuṣūl olmaḳ edā(8)sıyla[4] bu dāʿīñüzden şefāʿat-cūy olmada ibrāmı ḥadd-i muʿtādı[5] tecāvüz (9) itmegin [T 133a] küstāḫāne taḥrīre ictirāʾ[6] olındı. Ḳısmet-ḫāne-i ezeliyyeden[7] muʿayyen olan (10) ḥiṣṣe-i lāyıḳasınuñ ẓuhūrı, cerīde-i taḳdīrde miftāḥ-ı nefes-i şerīfüñüze (11) mevḳūf[8] maʿnā ise müsāʿade ile muṣāb olacaġuñuz[9] daḫı muḥaḳḳaḳ idügi mirʿāt-ı[10] (12) żamīr-i ḥaḳīḳat-şināsuñuza nā-pūşīdedür. Ol bābda luṭf u kerem cenāb-ı (13) kerīmü'ş-şānuñdur[11].

199. ʿAbdü'l-bāḳī Pāşā Merḥūm Sābıḳan Birḳaç Müddet Vezīr-i Aʿẓam Tekfūr-ṭaġī[12] Muṣṭafā Pāşā'ya Ketḫüdā Olup Velvele-ārā Olduḳda Ümīd-i Nevāzişle Nābī Efendi Ṭarafından Yazılan Mektūb-ı Merġūbedür[13]

(17) Saʿādetlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü beg efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i (18) ʿizz ü ʿalā[14] ve emnaʿ-ı mecāmiʿ-i mecd ü s̱enā[15] olan sāḥa-i bihişt-sīmā-yı nādī-i ʿulyā(19)larına envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı mütevāżıʿāne ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı müştāḳāne ile [A 126a] (1) taʿṭīr-i demāġ-ı rūḥāniyāna çesbān[16] ʿıṭr-ı şāhī-i taḥiyyāt-ı tāze-taʿbīr nis̱ārı (2)

---

[1] aḥvāline ʿārıż olan cefāyı: emvāline ʿārıż olan cefā-yı Ö
[2] erzāḳ-ı: ارزواق A
[3] *eyyedehu'llāhu*: *ebbedehu'llāhu* H, -T, -USA
[4] şeref-i vuṣūl olmaḳ edāsıyla: şeref-i vuṣūl olmaḳ dāʿiyesiyle Ö, şeref olmaḳ dāʿiyesiyle T, USA
[5] -cūy olmada ibrāmı ḥadd-i muʿtādı: -cūy olmada ibrāmı ḥadd-i maʿnā-yı A, olmada ibrāmı ḥadd-i muʿtādı Ö, -cū olmada ibrāmı ḥadd-i muʿtādı T, USA
[6] ictirāʾ: icrā A
[7] ḳısmet-ḫāne-i ezeliyyeden: ḳısmetine ezelīden A, ḳısmet-ḫāne-i ezelīde Ö
[8] mevḳūf: vuḳūf A
[9] muṣāb olacaġuñuz: muṣāb olacaġuñuzda T, olacaġuñuzda USA
[10] idügi mirʿāt-ı: idügi A, idügi mirʿāt-ı Ö
[11] Ol bābda luṭf u kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur: -T, -USA
[12] ṭaġī: ṭaġlı Ö
[13] H 108a, N 137a, Ö 153b, T 133a, USA 115b: *Başlık* A: ʿAbdu'l-bāḳī Pāşā Merḥūm Birḳaç Müddet Vezīr-i Aʿẓam Tekfūr-ṭaġī Muṣṭafā Pāşāya Ketḫüdā Olup ve Lūle-ārā Olduḳda Ümīd-i Nevāzişle Nābī Efendi Münāfī Ḳāʿide-i Ḥikmeti Īrād İderek Taḥrīr İtdügi Mektūb-ı Belāġat Üslūbıdur T, USA
[14] ʿalā: aʿlā H, N
[15] s̱enā: esnā Ö
[16] rūḥāniyāna çesbān: rūḥiyyāna çesbān A, H, N, T, USA

ḫilālinde ʿarża[1]-dāşte-i dāʿī-i ḳadīm[2] budur ki, benüm saʿādetlü, samāḥatlü, mürüvvetlü beg[3] (3) efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Egerçi ḥālā zebān-güẕār-ı ḫāme-i iẕʿān idecegüm maʿnā ser-be-ser (4) meʾāl-i küstāḫī ile[4] memlū ve ṭarḥ-ı rüsūm-ı ādāb ile dūş-be-dūş ve rū-be-rū idügi[5] [N 137b] (5) muḥaḳḳaḳdur. Maḥāmid-i fıṭriyye ve mekārim-i celiyyeñüze [T 133b] istināden taḥrīre ictirāʾ olındı[6]. Ḫulāṣa-i (6) teşbīb budur ki, eger[7] çeşm-i inṣāfla cerāyid-i sinīn-i māżiye[8] imrār-ı naẓar buyurılur ise (7) Allāhu aʿlem[9], dāʾire-i devlet-i ʿaliyye ricālinden bu dāʿīñüzden sābıḳa-i[10] ġam-ḫᵛār-ı ṣıddīḳüñüz (8) olmamaḳ gerekdür[11]. Niçe māh ü sāl ve eyyām ü leyāli[12] ṣūret-yāb olan ṣoḥbet-i yek-cihetāne (9) ve ülfet-i ḫāliṣāneñüzüñ[13] çāşnī-i ḥalāveti, ʿalima'llāh, henüz ẕāʾiḳa-i cānda cāy-gīr (10) idügi[14] ʿālimu's-sırr ve'l-ḫafiyyāt'a[15] ʿıyāndur. Ḥaḳīḳat-i ḥāl, bu minvāl üzre iken bu müddetden (11) beri[16] bu dāʿī-i dīrīn, bi'l-külliye, endāḫte-i beyābān-ı teġāfül buyurılup[17] bir varaḳ-pāre-i (12) nevāziş yāḫūd lisānen bir selām ile yād buyurmamaġla[18] meşreb-i ḥaḳāyıḳ-sirişt-i (13) ḥuḳūḳ-şināsuñuz beynini tevfīḳden müteḫayyir olmışuzdur[19]. Egerçi, mīzān-ı

---

[1] ʿarża: ʿarż N
[2] ḳadīm: nā-güzīrleri A, T, USA, dīrīn-i nā-gürīzleri Ö
[3] saʿādetlü, samāḥatlü, mürüvvetlü beg: saʿādetlü, samāḥatlü, mürüvvetlü beg A, samāḥatlü, mürüvvetlü beg N, Ö, mürüvvetlü T, mürüvvetlü beg USA
[4] meʾāl-i küstāḫī ile: ḫāk-i küstāḫī ile A, H, N, ḫāk-i küstāḫī T, USA
[5] ādāb ile dūş-be-dūş ve rū-be-rū idügi: ādābla rūşen be-dūş ve rū-be-rū idügi A, ādābla dūş-be-dūş ve rū-be-rū idügi H, N, T, ādāb ile dūş-be-dūş ve rū-be-rū idügi Ö, ādābla dūş-be-dūş rū-be-rū idügi USA
[6] celiyyeñüze istināden taḥrīre ictirāʾ olındı: celiyyeñüze istinād taḥrīre ictirāʾ olındı A, cebeliyyeñüze istināden taḥrīre ictirāʾ olınmışdur Ö
[7] eger: egerçi Ö
[8] māżiye: māżiyeye Ö
[9] Allāhu aʿlem: ʿalima'llāh Ö
[10] dāʿīñüzden sābıḳa-i: duʿācuñuzdan sābıḳter-i Ö
[11] gerekdür: gerekdür ki Ö
[12] māh ü sāl ve eyyām ü leyāli: māh sāl ve eyyām ü leyāli A, māh ü sāl ve eyyām leyāl N, māh ü sāl eyyām leyāl Ö, māl ü sāl ve eyyām ü leyāl T, māh ü sāl ve eyyām ü leyāl USA
[13] -cihetāne ve ülfet-i ḫāliṣāneñüzüñ: -cihāne ve ülfet-i ḫāliṣāneñüzüñ A, -cihetāne ve ülfet-i ḫāliṣānelerüñ Ö
[14] idügi: olduġı Ö
[15] *ʿālimu's-sırr ve'l-ḫafiyyāta*: *ʿālimu'l-ḫafiyyāta* A, Ö, T, USA
[16] beri: berü A, Ö, USA
[17] buyurılup: buyurup T, USA
[18] buyurmamaġla: buyurılmamaġla Ö
[19] beynini tevfīḳden müteḫayyir olmışuzdur: beynini tevfīḳde müteḫayyir olmışuzdur A, beytini tevfīḳde müteḫayyir olmışuzdur H, beynini tevfīḳden müteḫayyir olup N, beynini tevfīḳde müteḫayyir olmışuzdur Ö, USA, beynini tevfīḳde müteḫayyir olmışuzdur T

inṣāfla (14) vezn olınur ise ve[1] muʿātebe-i ḫulūṣ-āmīz ʿaynı ile[2] ḥarf-be-ḥarf bu dāʿīñüz ṭarafına (15) daḫı vārid olacaġına muʿterifüm. Lākin bu maḥalde [N 138a] bir daḳīḳa var ki, bu faḳīrüñüzüñ[3] gūşe-i (16) ʿuzlet ü inzivāda maḳūle-i ḫāk ve Allāh teʿālā dāʾim eyleye, cenāb-ı saʿādetüñüz[4], (17) bi-ḥamdi'llāh, maḳam-ı ʿulüvv ü[5] ʿizzetde hem-rütbe-i eflāk olmaġla be-her-ḥāl cānib-i āsmāndan (18) ifāża-i seḥāb-ı ʿināyet, vāḳıʿ olmaduḳça cānib-i zemīnden [T 134a] tevaḳḳuʿ-ı[6] ḥarekāt-ı (19) nebātāt, münāfī-i ḳāʿide-i ḥikmet olduġı bu faḳīrüñ[7] ṭarafından lisānen iʿtiẕār[A 126b](1)-dur. Lākin yine ʿāḳıbet, (beyt)[8];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

باسمان سر افراز ناز ميزيبد　　　　بخاكسار فروتن نياز ميزيبد

Be-āsmān-ı ser-efrāz nāz mī-zībed

(2) Be-ḫāksār-ı furū-ten niyāz mī-zībed[9]

(neşr); mesʾelesine[10], ʿamel-i ḥükm-kerde-i ḳāżī-i (3) iḫlāṣ olmaġın bu maḳūle sebze-i ḫod-rūy-ı zemīn-i ḫuşksār[11] ṣūretinde taʿbīrāt-ı yābise-i (4) küstāḫāne ile taḥrīr-i duʿā-nāmeye ictirāʾ[12] ve kelimāt-ı bī-tekellüfāne-i lāʾubālīyānede olan (5) ḥarāretümüzden istiʿfā[13] olındı. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, cenāb-ı saʿādetüñüz ṭarafından (6) bundan on ḳat[14] ziyāde muʿātebāt u muʾāḫeẕātı mutażammın[15] ʿināyet-nāme-i (7) rūḥ-baḫşāları vürūdına çeşm-

---

[1] olınur ise ve: olınur ise A, H, olınursa N, T, USA
[2] ʿaynı ile: ʿaynıyla T, USA
[3] faḳīrüñüzüñ: faḳīrüñüz Ö
[4] saʿādetüñüz: şerīfüñüz N
[5] ü: -T, -N, -Ö, -USA
[6] tevaḳḳuʿ-ı: -N
[7] faḳīrüñ: faḳīrüñüz Ö
[8] ʿāḳıbet beyt: ʿāfiyet A, N, ʿāḳıbet naẓm Ö, -H, -T, -USA
[9] *Bu başı dik olan asumana naz yakışır. Mütevazi toprağa da niyaz yakışır.*
[10] neşr; mesʾelesine: mesʾelesine A, H, mesʾelesi N, T, USA, neşr; mesʾelesi Ö
[11] sebze-i ḫod-rūy-ı zemīn-i ḫuşksār: sebze-i ḫod zemīn-i ḫuşk-bār A, sebze-ḫord rūy-ı zemīn-i ḫuşk-bār H, N, sebze-ḫord rūy-ı zemīn-i ḫuşksār Ö, sebz-ḫord rūy-ı zemīn-i ḫuşk-bār T, USA
[12] -nāmeye ictirāʾ: -nāme ictirāʾ A
[13] istiʿfā: istiġfār A, H, N, T, USA
[14] ḳat: ḳat T, USA
[15] mutażammın: mutażammına Ö

dāşt-ı niyāz ve beyne'l-aḳrān[1], [N 138b] ser-māye-i faḫr-ı mübāhātum (8) olıcaġı[2] mā-lā-kelāmdur. باقی عزّت باد *Bāḳī ʿizzet bād*[3].

200. Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Ḥażretlerinüñ Mühürdār-ı Nezāket-kirdārı ʿAlī Aġā Cānibine Taḥrīr Olınup Bir Miḳdār Serzeniş Yollu Aḥvāl Be-dīdār Olmaġla Mühürdār Aġāda Bes Noḳṣān Var iken Böyle Şāʿir-i ʿĠarrāya Taʿarruż itmesi Aġrebdür, Binā'en-ʿaleyh, Taḥrīr Olındı[4]

(13) Benüm ḥaḳīḳatlü, ʿizzetlü[5] nūr-ı dīdem, oġlum, mühürdār çelebi! Ḥużūr-ı leṭāfet[6]-mevfūra (14) iştiyāḳ-ı tāmm ile daʿavāt-ı ġayr-ı maḫṣūra ithāfı lāzıme-i pursiş-i ḫāṭırları ile[7] (15) tetmīm ʿaḳībinde inhā-kerde-i pederī [T 134b] budur ki[8], bizüm bir ḫıdmet-i maḫṣūṣumuz żımnında[9] bizüm (16) Muṣṭafā-nām çūḳadārumuz ile irsāle[10] āmāde olduġı es̱nāda ḳā'imeñüz vāṣıl (17) ve inşirāḥ-ı derūnī[11] ḥāṣıl olmışdur. Ḥattā, kes̱ret-i kitābetden bu defʿā size taḥrīr (18) bir[12] nemīḳaya ṭāḳatum olmamaġla saʿādetlü Süleymān Pāşā'ya olan duʿā-nāmede[13] (19) selām ile iktifā itmiş idüm[14]. Lākin andan ṣoñra ḳāʿimeñüz gelmekle bu varaḳa-i [A 127a] (1) cevāb[15] [N 139a] taḥrīr olındı. Mażmūn-ı mektūbuñuzda

---

[1] niyāz ve beyne'l-aḳrān: niyāz beyne'l-aḳrān A, niyāz beyne'l-aḳrān ser-māye-i N, niyāzuz beyne'l-aḳrān Ö
[2] mübāhātum olıcaġı: mübāhāt olacaġı N, mübāhātum olacaġı T, Ö, USA
[3] *bāḳī ʿizzet bād*: -N, -T, -USA, *bāḳī eyyām-ı ʿizz ü saʿādet mezīd bād* Ö: *Bâkî, yücelik olsun.*
[4] H 109a, N 138b, Ö 155a, T 134a, USA 116b: *Başlık* A: Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Mühürdārı, Nezāket-kirdārı ʿAlī Aġā Cānibinden Vürūd İden Ḳā'imeden Bir Miḳdār Serzeniş Yollu Aḥvālinden Be-dīdār Olmaġla Böyle Şāʿir-i ʿĠarrāya Taʿarruż İtdüginden Taʿzīrāne Naṣāyiḥ-i Pederāne-i Ḳā'imenüñ Cevāb-ı Bā-ṣavābıdur USA
[5] ḥaḳīḳatlü ʿizzetlü: ḥaḳīḳatlü H, T, USA, ʿizzetlü ḥaḳīḳatlü Ö
[6] ḥużūr-ı leṭāfet-: ḥużūra leṭā'if- T, USA
[7] ithāfı lāzıme-i pursiş-i ḫāṭırları ile: ithāfı lāzıme-i pursiş-i ḫāṭırları A, ittiḥāfı lāzıme-i pursiş-i ḫāṭırları ile N
[8] budur ki: -H
[9] bizüm bir ḫıdmet-i maḫṣūṣumuz żımnında: bir ḫıdmet-i maḫṣūṣumuz żımnda A, nebr-i ḫıdmet-i maḫṣūṣumuz żımnında H, bir ḫıdmet-i maḫṣūṣumuz żımnında N, Ö, bizüm maḫṣūṣumuz żımnında T, USA
[10] -nām çūḳadārumuz ile irsāle: -nām çūḳadārumuz ile irsāl A, -nām çūḳadārumuzı irsāle H, çūḳadārumuz irsāle N, çūḳadārumuzı irsāle Ö, çūḳadārı irsāle T, çūḳadārı irsāl USA
[11] vāṣıl ve inşirāḥ-ı derūnī: vuṣūl ve inşirāḥ-ı derūnī H, vāṣıl ve inşirāḥ-ı derūn Ö
[12] bir: -T, -N, -Ö, -USA
[13] duʿā-nāmede: duʿā-nāmeden olan A
[14] itmiş idüm: itmiş-idüm A, N, Ö, itmişdüm T
[15] varaḳa-i cevāb: varaḳa-i cevāb cevāb N, varaḳaya cevāb Ö, varaḳa T, USA

olan sūz u güdāz[1] ve ṣıdḳ-ı ḫulūṣuñuz (2) müşāhedesinden nāşī içinde bir taʿbīrüñüz ki[2], bir ḳanṭār nūş-dāru ile hażm olınmazdı[3]. (3) “Bir raḫt şerīdi iltimās olınmış ʿadem-i müsāʿade-i vaḳt tedārik (4) ü irsālinde teʾḫīr iḳtiżā eylemişdür[4]. Lākin ʿādetüñüze muġāyirdür ve ʿömrüñüzde (5) bu gūne teklīf-i mā-lā-yuṭāḳa dūçār olmamışsuñuzdur.” diyü taḥrīr itmişsüz. Behey (6) yādgār-ı şīvedār[5] maḫdūm! Bi-ḥamdi’llāh, yigirmi, otuz sene miḳdārı dāʾire-i (7) devlet-i ʿaliyyede nāʾil olduġumuz emvāl ü eşyāyı[6], cümle cenābuñuz gibi çelebi[7] maḫdūmlara (8) ve ālüfte yārāna[8] ve zümre-i iḫvān u[9] dervīşāna ṣarf itdügümüzi cenābuñuz görmedi ise[10] (9) bi-ḥamdi’llāh, görenlerden[11] çoḳ kimesne mevcūddur. Anlardan istiḫbār idesüz. Senevī (10) kendü[12] ḫuddāmumuzdan fażla [T 135a] otuz, ḳırḳ ḳadar şuʿarā ve küttāb ve ʿulemā ve meşāyiḫ ve sāʾir (11) ḫᵛānendegāna[13] bi’t-tamām yıllıḳların viregelmiş idük. ʿArż-ı tefāḫür degüldür[14], “Farażā [N 139b] (12) ġayret itseñüz ne lāzım gelür.” diyü taḥrīr eyledügüñüze[15] cevābdur. Benüm cānum, “Bu (13) eyyām-ı pīrīde[16] müşārün bi’l-benān olup seḫā vü keremüñüz, cerīde-i ʿālemde mesṭūr[17] (14) olmañuza sebebdür.” dimişsüñüz[18]. Bu ḳadar müddet itdügümüz beẕl ü isrāflar[19] (15) ferāmūş olınduḳdan ṣoñra bir mekrūh Ḥaleb şerīdi ile mi kesb-i iştihār ide(16)cegiz?

---

1 sūz u güdāz: sūz güẕār A, T, USA, sūz u güẕār H, N
2 taʿbīrüñüz ki: taʿbīrüñüz A, taʿbīrüñüz-iki N
3 nūş-dārū ile hażm olınmazdı: nūş-dārū ile ḥażm olınmaz oldı A, nūş-dārū ile hażm olınmaz oldı N, nūş-dārū ile hażm olınmaz olındı Ö, nūş-dār ile hażm olınmazdı T, USA
4 irsālinde teʿḫīr-i iḳtiżā eylemişdür: irsālinden teʿḫīr-i iḳtiżā eylemişdür H, N, irsālinden teʿḫīr-i iḳtiżā itmişdür T, USA
5 itmişsüz, behey yādgār-ı şīvedār: itmişsüz, behey yādgār-ı şīve-kār T, itmişsüñüz, behey yādgār-ı şīve-kār USA
6 eşyāyı: eşyā-yı N, eşyā Ö
7 Çelebi: -A
8 ālüfte yārāna: ülfet-i yārāna A, H, T, USA, ülfet-i yārān ile N
9 iḫvān u: iḫvān Ö, T, USA
10 itdügümüzi cenābuñuz görmedi ise: itdügümüz görmedi ise A, itdügümüzi cenābuñuz görmediyse Ö, T, USA
11 görenlerden: görenler T, USA
12 kendü: kendi A, Ö, USA
13 ḫᵛānendegāna: ḫᵛānendegān A, H, N
14 ʿarż-ı tefāḫür degüldür: ʿġarażı tefāḫür degüldür A, ġaraż tefāḫür degüldür N, Ö, ʿarż-ı tefāḫür degül T, USA
15 eyledügüñüze: itdügümüzde H, itdügüñüzde Ö, eyledügüñüz T, USA
16 pīrīde: pīrde N, T, USA
17 mesṭūr: mesṭūr iken N, Ö
18 dimişsüñüz: dimişsüz Ö
19 ü isrāflar: ü isrāfla A, isrāflar T, USA

Bizden meʾmūl olan[1] ās̱ār-ı maʿārif maḳūlesidür. Yoḫsa metāʿ-ı dünyeviyye[2] (17) maḳūlesi degüldür. Bi-ḥāmdi'llāhi teʿālā[3], maʿārif ḫuṣūṣında olan şöhretümüz bize kifāyet (18) ider. Bir nā-çīz Ḥaleb şerīdinden ḥāṣıl olacaḳ[4] şöhret bize lāzım degüldür. (19) Benüm cānum, bundan ġayrı naḥv u ṣarf-fürūşluḳ[5] sevdāsına düşüp henüz [A 127b] (1) **ʿAvāmil** oḳıyan eṭfāluñ nāʾil olduġı ليت زيداً طائر *Leyte-Zeyden ṭāʾirun*[6] taʿbīrini taḥrīr itdügüñüzden (2) ġayrı[7] gūyā ʿaẓīm müşkil iʿtiḳādıyla ʿaḳībinde meʾāli[8] temennīdür, diyü maʿnāsı bile[9] tefsīr ü taḥrīr (3) buyurılmış[10]. Ḥażret-i Ḥaḳḳ fażluñuzı efzūn eyleye! Ṭoġrısı[11] fażluñuzdan müstefīd (4) oldıḳ. Behey benüm[12] cānum, ʿallāme maḫdūmum! Bārī [N 140a] bunı taḥrīr iderseñüz[13] ṣaḥīḥce taḥrīr buyuruñ. [T 135b] ليت زيداً طائر *Leyte(5)-Zeyden ṭāʾirun*[14] kelimātını ليت زيدٌ طائرٌ *Leyte-Zeydun ṭāʾirun*[15] taḥrīr idüp Zeyd'üñ ḥālet-i naṣbını müşīr olan (6) elifini taḥrīr itmeyüp derdmend Zeyd'i[16] ḥālet-i naṣbından ʿazl buyurmışsız[17]. Hele (7) biz o ḳaydda degülüz. Ammā, ġayrı görenler naḥvde daḫı noḳṣān üzre olduġuñuza ḥaml (8) iderler[18]. Hele bu mecmūʿını hażm idelüm. Ammā[19], behey inṣāfsız maḫdūm! Bir şeyʾ-i cüzʾī ṭalebinde henüz[20] (9) ʿaṭā ve iḥsānuñuzdan ḳanġısı[21] ẓuhūr idecegi teyaḳḳun[22]

---

[1] olan: -A, -H, -N, -T, -USA
[2] dünyeviyye: dünyevī Ö
[3] teʿālā: -Ö
[4] olacaḳ: olıcaḳ N
[5] u ṣarf-fürūşluḳ: -fürūşluḳ N, T, USA
[6] *Keşke Zeyd kuş olsa!*
[7] taʿbīrini taḥrīr itdügüñüzden ġayrı: taʿbīrini taḥrīr itdügüñüzden ġayr A, taʿbīrini itdügüñüzden ġayrı H, N, Ö, T
[8] meʾāli: muḥāli A, Ö
[9] maʿnāsı bile: maʿnāsını ile A, maʿnāsını bile Ö
[10] tefsīr ü taḥrīr buyurılmış: taḳrīr ü taḥrīr buyurmışsız Ö
[11] fażluñuzı efzūn eyleye! Ṭoġrısı: fażluñuzı efzūn eyle! Ṭoġrısı A, -N
[12] benüm: -A, -H, -N, -T, -USA
[13] iderseñüz: -señüz A, idersüñüz USA
[14] *Keşke Zeyd kuş olsa!*
[15] *Keşke Zeyd kuş olsa!*
[16] Zeyd'i: leyte ḥarfin A, H, N, T, ḥarfin USA
[17] naṣbından ʿazl buyurmışsız: naṣbını ʿazl buyurmamışsız N, naṣbından ʿazl buyurmamışsız H, T, USA
[18] noḳṣān üzre olduġuñuza ḥaml iderler: noḳṣānuñuza ḥaml iderler N, T, USA, noḳṣānuñuza ḥaml eylediler Ö
[19] ammā: -Ö
[20] henüz: -A
[21] ḳanġısı: ḳanġısın Ö
[22] idecegi teyaḳḳun: idecegin müteyaḳḳin A, idecegin teyaḳḳun H, Ö, T

itmeden ḳāʾimeñüzde (10) Lākin Ḥaḳḳ teʿālānuñ ḳudretine bir şeyʾ[1] ḥāʾil olmaz, "Ṭaşdan āb cereyān itdirür[2]." (11) taʿbīriyle bu pīr-i nā-tüvānı, seng menzilesine tenzīl itmegi[3] ḳangı meẕhebden istiftā (12) itdiñüz ve[4] bu taʿbīri sen inṣāf eyle[5] nice hażm idelüm? Ol[6] ṭarafda olan (13) kibār u ṣıġārdan bir[7] tecvīz ider bulınur ise[8] biz daḫı ḳabūl idelüm. Lākin[9], bilürüm, (14) bu maʿnālaruñ birisi ḳaṣda muḳārin olmayup bizümle bī-tekellüfüñüzden[10] ve kendi sāde levḥligüñüzden[11] maḥẓūrātında [N 140b] (15) mülāḥaẓa itmeden laṭīfe ḳaṣdıyla taḥrīr itmişiñüzdür[12]. Biz daḫı aña bināʾen laṭīfe(16)-āmīz muʾāḫeẕāt ile iktifā eyledik. Yoḫsa ʿan-ḳaṣd[13], taḥrīr itmiş olaydıñuz (17) ẓuhūr idecek taʿbīrāt ve nikāt-ı muʾāḫeẕāt u muʿātebāt, ḥavṣala-i ıṣṭıbār(18)uñuzdan ḫāric olur idi[14]. Bu mertebe iṭāle-i [T 136a] ser-rişte-i leṭāʾifi daḫı cenābuñuz ile[15] (19) evliyā-yı niʿam ve aḥibbā beyninde vāsıṭa-i leṭāʾif ārzūsıyla güft ü şenīd-i[16] muḥabbet ü iltifāt [A 128a] (1) olmaḳ ḳaṣdıyladur, ḫāṭır-mānde olmayasız, bāḳī[17].

---

[1] cüzʾī ṭalebinde henüz ... ... teʿālānuñ ḳudretine bir şeyʾ: -U
[2] ḥāʾil olmaz, ṭaşdan āb cereyān itdirür: ḥāṣıl olmaz, ṭaşdan āb cereyān itdirür USA
[3] itmegi: itmedügi T
[4] itdiñüz ve: itdiñüz H, eylediñüz Ö
[5] eyle: eyleye N
[6] ol: o Ö
[7] kibār u ṣıġārdan bir: kibār u ṣıġārdan biri A, ṣıġār u kibārdan bir N, T, USA
[8] bulınur ise: bulınursa H, T
[9] lākin: -A, -H, -N, -T, -USA
[10] bī-tekellüfüñüzden: bī-tekellüfligüñüzden A, Ö
[11] ve kendi sāde levḥligüñüzden: -A, -N, -T, -USA
[12] itmeden laṭīfe ḳaṣdıyla taḥrīr itmişüñüzdür: itmedin laṭīfe ḳaṣdıyla taḥrīr itmişiñüzdür A, itmeden laṭīfe ḳaṣdıyla taḥrīr itmişsüz Ö
[13] ʿan-ḳaṣd: ʿan-ḳaṣdı A
[14] olur idi: olurdı Ö, T, USA
[15] leṭāʾifi daḫı cenābuñuz ile: leṭāʾifi daḫı cenābuñuzla A, N, leṭāʾif daḫı yine cenābuñuz ile Ö
[16] güft ü şenīd-i: güft-i A, güft şenīd-i T, USA
[17] bāḳī: -A, -N, -Ö

201. Ser-nāme-i Merġūbedür[1]

(3) Saʿādetlü, mekremetlü, ḥaḳīḳatlü nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīzüm[2], beg efendüm ḥażretlerinüñ menbaʿ-ı[3] (4) zülāl-i fażl u iḳbāl[4] ve maṭlaʿ-ı envār-ı maʿālī-ās̱ār ve meyāmin-i iḳbāl olan encümen-i (5) bihişt-mis̱āllerine tekrīmāt-ı kāmile ve[5] taʿẓīmāt-ı şāmile ve[6] mecāmiʿ-i ḳudsiyān olmaġa (6) şāyān daʿavāt-ı zūd-teʾs̱īr[7] ve kitābe-i bālā-ṭāḳ-ı maḳāṣıd-ı rūḥāniyān olmaġa (7) çesbān taḥiyyāt-ı tāze-taʿbīr nis̱ārı[8] ḫilālinde ber-dāşte-i dāʿī-i nā-güzīrleridür[9] ki, (8) benüm saʿādetlü nūr-ı bāṣıra-i mübāhātum, beg[10] efendüm ḥażretleri, bu dāʿī-i gūşe-güzīn (9) ḫānedān-ı ʿaẓīmü'ş-şānuñuzuñ iḥsān-dīde-i dīrīn ve perverde-i niʿam-ı sālifīn[11] (10) olduġum taḥrīr ve taʿrīfe muḥtāc olmaduġı muḥāṭ-ı ʿilm-i yaḳīnüñüzdür. Bināʾ-ber-īn meserret (11) ü neşāṭuñuzda[12] iştirākum derece-i [T 136b] iştibāḥdan vā-restedür. Bi-ḥamdi'llāh, umūr-ı vekālet-i (12) kübrā, merkez-i ḳadīmine rāciʿ olup devletlü, ʿināyetlü[13] oġlum, ekmel-i vüzerā-yı[14] ʿālī-ḳadr (13) ve efḍal-i vükelā-yı ṣāḥib-ṣadr, efendimüz ḥażretleri, teşrīf-i ṣadr-ı saʿādet (14) buyurduḳlarından[15] nāʾil olduġumuz neşʾe-i[16] sürūr, elsine-i aḳlām ile beyān mertebe(15)sinden dūrdur. Ḫāk-i ʿizzetlerine tehniyye[17]-nāme-i faḳīrāne taḥrīri ile evḳāt-ı ʿazīz(16)lerin[1] tażyīʿ ve reʾs-i

---

[1] Ö 156b, T 136a, USA 118a: *Başlık* A: -Ö, Tekfūr-ṭaġī Muṣṭafā Pāşā Ḥażretleri, Ṣadr-nişīn-i Vezāret ve Aʿẓam-ı Umūr-ı Vekālet ile Şeref-yāb Olduḳda Ketḫüdāları ʿAbdü'l-Bāḳī Beg'e Tehniyye-i Vezārete Mutażammın Ḍarāʿat-nāmeye Māniʿ-i Şerm Ḥicābı Mübeyyen-i İʿtizār ve Rūy-māl-i Ḳudūmların Vekālete Ricā-nāmedür T, USA

[2] nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīzüm: nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz ve muḥterem Ö, -T, -USA

[3] menbaʿ-ı: yenbūʿ-ı A, T, USA

[4] iḳbāl: efżāl A, Ö

[5] ve: -A

[6] ve: ile Ö

[7] daʿavāt-ı zūd-teʾs̱īr: daʿavāt-zede-i teʾs̱īr A

[8] nis̱ārı: -A, -T, -USA

[9] nā-güzīrleridür: nā-gürīzleri budur Ö

[10] bāṣıra-i mübāhātum, beg: bāṣıra-i mübāhātum A, dīde-i mübāhātum, beg Ö

[11] dīrīn ve perverde-i niʿam-ı sālifīn: dīrīnleri T, USA

[12] meserret ü neşāṭuñuzda: meserrāt ü neşāṭuñuzda Ö, meserret ü neşāṭuñuzdan T, meserrāt ü neşāṭuñuzdan USA

[13] ʿināyetlü: -T, -USA

[14] ekmel-i vüzerā-yı: aʿlem-i vüzerā-yı Ö

[15] buyurduḳlarından: buyurduḳlarında A

[16] neşʾe-i: nüşte-i T, USA

[17] ḫāk-i ʿizzetlerine tehniyye: ḫāk-ʿizzetlerine tehniyyet Ö, ḫāk-ʿizzetlerine tehniyye T

mübāreklerin taṣdīʿe şerm ü[2] ḥicāb mānīʿ olmaġın, in(17)-şā'a'llāhu teʿālā[3], bir vaḳt-i münāsibde bu dāʿī-i ḫāliṣü'l-ḫāṣları[4] ṭarafından ḫāk-i (18) ḳudūmlarına[5] vażʿ-ı cebhe-i ḍarāʿat ve edā-yı ḳāʿide-i tehniyyeye cenāb-ı saʿādetüñüz ve(19)kālet buyurmañuza niyāzmend olduġumuzdan ġayrı[6].

202. Bu daḫı Bir Dūsta Yazılmışdur[7]

ʿİzzetlü, meveddetlü efendimüz[8] ḥażretlerinüñ [A 128b] (1) meclis-i dāniş-medār ve feżāʾil-şiʿārları ālūde-i gül-berg-i iḫlāṣ ḳılınup maṣdar-ı (2) ṣīġa-ı fażīlet olan ḫāṭır-ı ḫaṭīrleri, tefaḳḳudı mürāʿātından ṣoñra inhā-yı[9] (3) muḫliṣāne budur ki, derīçe-i żamīrleri, suʾāl-i[10] cānib-i muḥabbetlerine[11] güşāde olur ise (4) bi-mennihi subḥānehu kitābe-i vücūd resmdār-ı sıḥḥat olup ḫane-i dilden naḳş-ı muḥabbetleri[12] (5) ġubār-ı mübāʿadetleriyle[13] zāʾil olmamışdur. Cānib-i dāniş-penāhlarına olan (6) mertebe-i ʿalāḳa-i meveddetümüz, iḥāṭa-i ḳalb-i fehīmlerinde[14] olmaġın minnet-keş-i beyān degüldür (7) ve[15] ḫaber-i meserret[T 137a]-be-dūş-ı ʿāfiyetleri daḫı resānende-i[16] nıṣf-ı leẕẕet-i mülāḳāt (8) idügi lā-reybdür. Bināʾen-ʿaleyh, eyyām-ı müfāraḳatdan[17] berü ḫāme-i münşiyān-ı taḳdīr ile (9) ṣaḥīfe-i evḳātlarına s̱ebt olınan ḥavādis̱-i vāḳıʿāt[18], ber-vech-i tafṣīl, hemvāre[1] (10) ḳāfile-i

---

[1] taḥrīri ile evḳāt-ı ʿazīzlerin: taḥrīr ile evḳāt-ı ʿazīzlerin A, taḥrīri ile evḳāt-ı ʿazīzelerin T
[2] taṣdīʿe şerm ü: taṣdīḳe şerm ü A, taṣdīʿe şerm T, USA
[3] teʿālā: -T
[4] ḫāliṣü'l-ḫāṣları: ḫāṣu'l-ḫāṣları A, Ö
[5] ḫāk-i ḳudūmlarına: ḫāk-ḳudūmlarına T, USA
[6] buyurmañuza niyāzmend olduġumuzdan ġayrı: buyurmañuza niyāz olduġumuzdan ġayrı A, buyurmañuz niyāzındayum Ö
[7] H 111a, Ö 157a, T 136b, USA 118b: *Başlık* H: -A, -Ö, -T, -USA
[8] efendümüz: efendi Ö
[9] tefaḳḳudı mürāʿātından ṣoñra inhāʾ-i: pursiş-i mürāʿātından ṣoñra inhā-yı A, H, T, USA
[10] derīçe-i żamīrleri, suʾāl-i: derece-i żamīrleri, suʾāl-i A, derīçe-i żamīrleri suʾāli Ö
[11] muḥabbetlerine: muḥibblerine Ö, T, USA
[12] vücūd-ı resmdār-ı sıḥḥat olup ḫane-i dilden naḳş-ı muḥabbetleri: -T, -USA
[13] mübāʿadetleriyle: mübāʿadetleri A, H, mübāhātlarıyla Ö
[14] fehīmlerinde: fehmlerinde A
[15] ve: -T, -USA
[16] resānende-i: resānīde-i Ö
[17] müfāraḳatdan: maḳām-ı riḳḳatden A
[18] vāḳıʿāt: vāḳıʿā A, veḳāyiʿ Ö

aḫbār-ı ṣıḥḥatleri buyurıldıḳda[2] münşeriḥ oluruz. باقى در مسند سعادت باد *Bāḳī der-mesned-i (11) saʿādet bād*[3].

203. Bu Mektūb-ı Belāġat-intisāb-ı Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi, Manṣıb-ı Riyāsetden ʿAzl Olınup Āsitānede Mekṡi Fermān Olınduḳda Tesliyet-nāme Taḥrīr ve İrsāl Olınmışdur[4]

(15) Saʿādetlü oġlum, cānum, ʿazīzüm, efendi ḥażretlerinüñ nādī-i sāmīlerine inhā-yı [N 141a] (16) merātib-i şevḳ ü incizāb ile daʿavāt-ı ḫayriyye ihdāsı siyāḳında ḫāṭır-ı şerīfleri, (17) pursişi[5] mürāʿātıyla ʿarża-dāşt-ı peder-i ciger-sūz budur ki, benüm nūr-ı dīdem! (18) Cereyān-ı ḳalem-i taḳdīr, levḥa-i naḳş-ı infiṣālüñüzi tasṭīr eyledügi aḫbārından (19) muḳteżā-yı ġalebe-i[6] beşeriyyet ile dil-gīr olmamaḳ muḥāldür. Lākin ḥaḳīḳat-i aḥvāle [A 129a] (1) naẓar ile cemīʿ-i ezimme-i umūr yed-i ḳudret-i mutaṣarrıf-ı[7] ḥaḳīḳī, celle şānuhuda olmaġla taḥtında hezār ḥükm (2) ü menāfiʿ mütesettir olduġun[8] teyaḳḳun itmekle cenāb-ı ḥakīm ü ʿalīme tefvīż-i umūr ile [T 137b] (3) iḥrāz-ı mertebe-i teslīm ü rıżā olınmışdur, (beyt)[9];

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

اندر ين كاركاه كن فيكون　　　　كلّ امر بوقته مرهون

Ender-īn kārgāh-ı kün fe-yekün

---

[1] hemvāre: hem-rāh-ı H, USA
[2] buyurıldıḳda: buyurduḳlara H
[3] *Bāḳī der-mesned-i saʿādet bād*: *Bāḳī saʿādet bād* A, -H, -Ö; *Bâkî, saadet dayanağı olsun.*
[4] H 111a, N 140b, Ö 157b, T 137a, USA 119a: *Başlık* Ö: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Meḥmed Efendi, Manṣıb-ı Riyāsetden ʿAzl Olınup Āsitānede Mekṡi Fermān Olınmaġla Teselliyetine Mutażammın Nābī Efendi'nüñ İrsāl İtdügi Mektūb-ı Belāġat-üslūbıdur T, USA
[5] pursişi: pursiş-i H, T, USA
[6] ġalebe-i: ʿaliyye-i A
[7] ezimme-i umūr yed-i ḳudret-i mutaṣarrıf-ı: ezimme-i umūr yed-i ḳudret-i A, ezimme-i umūr, ḳudret-i mutaṣarrıf-ı Ö, ezmine-i umūr, ḳudret-i mutaṣarrıf-ı T, USA
[8] ü menāfiʿ mütesettir olduġun: ü menāfiʿ müsettir olduġun A, ü menāfiʿ müstetir olduġun Ö, menāfiʿ müstetir olduġun USA, menāfiʿ mütesettir olduġun T
[9] beyt: -A, -N, -T, -USA

(4) Kulli emrin bi-vaḳtihi merhūn[1]

Benüm nūr-ı dīdem! Aḥvāl-i kevn, cümle (5) teḳābülāt ü[2] taḳallübāt üzre mebnī olduġı maʿlūmuñuzdur. Elbette her ḍīḳ ü[3] vüsʿat ve nūr (6) u[4] ẓulmet ve maraż u ṣıḥḥat ve żaʿf u ḳudret ve taṣarruf u ʿuṭlet[5] ve ʿazl u naṣb (7) ile mā-lā-yetenāhī[6] eṭvār-ı kevniyyeden birbirini[7] müstelzimdür. وای نعیم لا یکدره الدّهر *Ve eyyu naʿīm, lā-yükeddirihu(8)'d-dehr*[8] devr-i Ādem'den[9] ilā[N 141b]-yevminā hāẕā, ḳāʿide-i ilāhiyye bu resm üzre cārī ola(9)geldügi bedīhiyyātdandur, (mıṣraʿ)[10].

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Yek-nesaḳdur[11] renc ü rāḥat ḥüzn ü şādī böyle(10)dür[12]

(nes̱r)[13]; meʾālī ḫod evvelden maʿlūm-ı şerīfüñüzdür. Lāḳin, benüm iki gözüm teḳāżā-yı ṭabīʿat-ı (11) beşeriyyeden niʿmet-i mefḳūde ʿaḳībinde ıżṭırābdur[14], ammā taḥṣīl-i biżāʿe-i[15] ʿirfān-ı (12) mücerred, böyle maḥaller içündür ve cāhil ile ʿārifüñ[16] imtiyāzı, böyle umūrda[17] ẓuhūr ide(13)gelmişdür. Zīrā taṣarruf-ı mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳīnüñ olduġın görüp

---

[1] *Ender-īn kārgāh-ı kün fe-yekün / Külli emrin bi-vaḳtihi merhūn: Ender-īn kārgāh-ı kün fe-yekün / Külli emrin bi-evḳātihi merhūn* A, H, -N, -T, -USA: *"Kün fe-yekün" (Allah'ın ol demesiye her şeyin oluverdiği) bu (dünya) tezgahında, bütün işler (gerçekleşecekleri) vakte merhumdur/bağlanmıştır.*

[2] teḳābülāt ü: -A

[3] elbette her ḍīḳ ü: elbette her ḍīḳi A, her ḍīḳ ü N

[4] u: -T, -USA

[5] ʿuṭlet: ʿillet A, ġaflet Ö

[6] mā-lā-yetenāhī: مایتناهی N

[7] birbirini: birini N

[8] *Ve eyyu naʿīm, lā-yükeddiruhu'd-dehr*: *ve eyyu naʿīm, lā-tukeddiruhu'd-dehr* N, *reʾā naʿīm, lā-yükeddirihu'd-dehr* T, USA: *Ve ey uyuyan! Dünya (zaman) seni kederlendirmesin. (Feleğin belâ ve musibetlerle bulandırmadığı bir müreffeh yaşantı yoktur. Hangi müreffeh yaşantı vardır ki, felek onu belâ ve musibetlerle bulandırmasın.)*

[9] Ādem'den: *"elif-dal"in yer değişimi* A

[10] bedīhiyyātdandur, mıṣraʿ: bedīhiyyātdandur A, N, Ö, T, USA, bedīhiyyātındandur mıṣraʿ H

[11] -nesaḳdur: -nesidür H, N, T, -nesebdür Ö, USA

[12] Yek-nesaḳdur renc u rāḥat ḥüzn ü şādī böyledür: Yek-nesaḳdur renc u rāḥat ḥüzn şādān böyledür T, -USA

[13] nes̱r: -A, -H, -N, -T, -USA

[14] mefḳūde ʿaḳībinde ıżṭırābdur: maḳṣūde ʿaḳībinde ıżṭırābdur A, mefḳūd ʿaḳībinde ıżṭırābdur H, mefḳūd ʿaḳībinde ıżṭırārīdür N

[15] biżāʿe-i: biżāʿ-ı A, N, T, USA

[16] ve cāhil ile ʿārifüñ: ve cāhil ile ʿārifüñ A, Ö, T, USA, cāhil ile ʿurefānuñ N

[17] umūrda: emrde H, umūra T, USA

ve ʿibādına[1] (14) erḥam u eşfaḳ olduġın mülāḥaẓa idüp ve her[2] muʿāmele-i ḳahriyye żımnında hezār (15) elṭāf-ı ḫafiyye olduġın[3] bilmekle müsterīḥ olmaḳdur, (naẓm)[4];

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

(16) ʿĀḳil ne şād olur bu cihānda ne ġam çeker

(17) Cāhil hemīşe şād olayın dir elem[5] çeker

(neşr); bu[6] (18) kevnde sürūr ve ġam nā-pāyidār fi'l-aṣl, meserrāt[7] ṣūretinde görinen miḥnetdür[8]. [T 138a] (19) Ve illā, faḳīr ve ġanīnüñ ḫulāṣa-i[9] aḥvāli, yevmiyye bir iki defʿa şibʿ ve germ ü serdinden[10] maṣūn [A 129b] (1) olacaḳ[11] mertebe libāsdur. Lā-ġayr, rızḳ-ı maḳdūrī[12] budur. Sāʾir [N 142a] meksūbāt ü temellükātı[13] (2) cümle ʿāriyyet ve iʿtibārātındandur[14]. Sīm ü zer ālāt-ı iʿtibārīdür[15]. Ancaḳ faḳīrüñ rāḥatı (3) ve ġanīnüñ miḥneti mużmerdür. Ṣūret-i ẓāhirde, kevne naẓar olınsa[16] ʿaksi merʾīdür. Ammā[17] bāṭına (4) naẓar olınsa tehniyye-i[18] ʿazl-i naṣbdan ensebdür. Be-taḫṣīṣ nümāyiş-i ʿaṣra nisbetle benüm nūr-ı (5) dīdem, cemīʿ-i daġdaġa-i mülāḥaẓāt-ı vehmiyyeden ḫāṭır-ı şerīfüñüzi taḫliyeye himmet (6) buyurasız. النّاس مجزيّون باعمالهم انّ خيراً فخير و انّ شرّاً فشرّ *En-nāsu mecziyyūne bi-aʿmālihim inne-ḫayren[19] fe-ḫayrun ve inne-şerren fe-şerrun[1]. (7)* Bi-

---

[1] ḥaḳīḳīnüñ olduġın görüp ve ʿibādına: ḥaḳīḳatüñ olduġın görüp ve ʿibādete A, N, ḥaḳīḳatüñ olduġın görüp ve ʿibādına T
[2] her: -N
[3] olduġın: olduġun Ö
[4] naẓm: -A, -N, -T, -USA
[5] olayın dir elem: olayum dir elem A, olayın dir elemüm N, T
[6] neşr; bu: -A, bu H, N, T, USA, neşr Ö
[7] ve ġam-ı nā-pāyidār fi'l-aṣl, meserrāt: ve ġam-ı nā-pāyidār fi'l-aṣl meserret Ö, ġam-ı nā-pāyidār fi'l-aṣl, meserrāt T, USA
[8] meserrāt ṣūretinde görinen miḥnetdür: meserret ṣūretinde görinür miḥnetde A
[9] ḫulāṣa-i: -A, -H, -N, -T, -USA
[10] germ ü serdinden: kerem ü sürūrdan H, N, T, USA
[11] olacaḳ: olıcaḳ N, olacaġı Ö
[12] maḳdūrī: muḳadderī A, N
[13] temellükātı: tekemmülātı A, H, tekemmülāt N, T, USA
[14] ʿāriyyet ve iʿtibārātındandur: ʿāriyāt iʿtibārındandur N, ʿāriyyet ve iʿtibārātdandur Ö, ʿāriyyet iʿtibārātındandur T, ʿādet-i iʿtibārātındandur USA
[15] sīm ü zer ālāt-ı iʿtibārīdür: sīm ü zer ālāt-ı iʿtibāriyyedür Ö, -N, -T, -USA
[16] ẓāhirde, kevne naẓar olınsa: ẓāhirde N, T, USA, ẓāhirede, kevne naẓarāna Ö
[17] ammā: -A, -H, -N, -T, -USA
[18] tehniyye-i: -A, -H, -N, -T, -USA
[19] *ḫayren*: *ḫayre* T

ḥamdi'llāhi teʿālā[2], tamām mertebe naṣbuñuzda kimesnenüñ[3] māl ü ʿırżına müteʿalliḳ sūʾ-i ḳaṣda[4] (8) maṣdar olmadıñuz ki, o ṣūretlerde mücāzāta[5] şāyeste olasız. Belki, tamām-ı ḫalḳ-ı (9) Ḫudā'ya merḥamet ve şefḳat ve luṭf u[6] ʿināyet üzre muʿāmele eylediñüz. Görile(10)cek yine bunlaruñ[7] s̱emerātıdur. Ancaḳ bilā-ṭaleb ü zaḥmet, rütbe-i riyāsete iʿtilādan (11) ġayrı mücāzāta sezā ḥāletüñüz yoḳ. Ānuñ mücāzātı ʿazldür, ġayrı degüldür. Anı (12) daḫı[8] ḫod gördiñüz. Baʿd-ez-īn, keder diyecek ḥālet yoḳdur ki, buña imżā buyurasız[9]. (13) Ve tavṭīn-i nefs eyleyesüz[10]. Zīrā mīzān-ı ʿadl-i İlāhī, kār-ḫāne-i vücūdda der-kār(14)dur. [N 142b] Hīç kimseye[11] ẓulm yoḳdur. Sizüñ cenābuñuzdan bu[12] yüzden [T 138b] ḫāṭırum mütesellīdür. Cemīʿ-i (15) ḫalḳuñ, ẓāhir ü bāṭına[13] ʿārıż olan aḥvāl-i mülāyim ve ġayr-ı[14] mülāyim cümle ḫod rişte-i (16) vücūd-küşteleridür.

پیچیده شود بپای هرکس عملش

Pīçīde şeved be-pāy-ı[15] her kes ʿameleş

Ümīdüm budur ki, nāsa (17) mużırr olacaḳ[16] aʿmāl-i nā-şāyesteye maṣdar degülsüz ki, zaḥmetle mücāzāt olınasız. (18) Elem üzre olmayasız. Lākin benüm nūr-ı dīdem! Ẓāhir budur ki, ḥudūd-ı erbaʿīne bāliġ olup (19) belki tecāvüz eylediñüz. Baʿde'l-yevm, menāṣıb-ı fāniye-i dünyeviyyenüñ nuḳūş-ı taʿalluḳı[17], levḥa-i [A 130a] (1) dilden izāleye[18]

---

[1] *İnsanlar amelleriyle karşılık bulurlar. Eğer iyilik yaparlarsa iyilik; kötülük yaparlarsa kötülük bulurlar. (Hadis)*
[2] teʿālā: -A, -H, -N, -T, -USA
[3] kimesnenüñ: kimsenüñ Ö
[4] ḳaṣda: ḳaṣd T, USA
[5] mücāzāta: mücāzāt T, USA
[6] u: -T
[7] bunlaruñ: bunlar Ö
[8] daḫı: -T, -N, -Ö
[9] keder diyecek ḥālet yoḳdur ki, buña imżā buyurasız: keder diyecek ḥālet yoḳdur ki, imżā buyurırsız A, keder diyecek ḥālet yoḳdur buña buyurırsız H, keder diyecek yoḳdur buña imżā buyurasız N, görilecek yoḳdur buña imżā buyurırsız T, görilecek yoḳdur buña imżā buyurırsız USA
[10] ve tavṭīn-i nefs eyleyesüz: ve tavaṭṭun eyleyesüz H, -N, -T, -USA
[11] kimseye: kimesneye A, T, USA
[12] sizüñ cenābuñuzdan bu: cenābuñuzdan N, cenābuñuzdan bu T, USA
[13] bāṭına: bāṭınına N, T, USA
[14] ġayr-ı: ġayrı A, N
[15] *be-pāy-ı: piyā-yı* N; beytin manası: *Herkesin yaptığı iş, (kendi) ayağına dolaşır.*
[16] olacaḳ: olıcaḳ N
[17] taʿalluḳı: taʿalluḳ T, USA
[18] izāleye: ezeliye N

himmet buyurup künc-i ḳanāʿat ü inzivāya teveccühle baḳıyye-i evḳāt (2) taḥṣīl-i vesīle-i ilāhiyyeye ṣarf olınsa maʿḳūl[1] degül midür? Vaḳt-i ʿazīze mālik (3) olup devlet-i dāreyne vuṣūl muḳteżā-yı ḳalb-i selīm degül midür? Bir[2] ẓıll-ı (4) bī-ḳarār mes̱ābesinde olan dünyā-yı fānīnüñ[3] şikārından ʿāḳıbet bād-be-dest (5) olmadan ġayrı ne ḥāṣıldur? Mā-ḫalaḳe le-hu[4] insān ḫod bu degüldür ki[5], görülmedük (6) bir şey ḳalmadı. Zirve-i ṭarīḳ-i ʿulyāya daḫı[6] [N 143a] vāṣıl oldıñuz. Ārzūmend ola(7)caġuñuz[7] mertebe ḳalmadı. Menāṣıb-ı dīvāniyyeden ḳanġısına naẓar olınsa mütevaṣṣıl (8) olduġuñuz rütbenüñ mādūnıdur[8]. [T 139a] Rütbe-i mezbūrenüñ tekrārında[9] ḫod çendān (9) ḥalāvet olmaz bir manṣıbuñ ki, vesvese-i ʿazl-i kemīninde āmāde olan[10] (10) zamān-ı taṣarrufında ne lez̠z̠et olsa gerekdür? Belki, ʿayn-ı miḥnetdür. Eger bahār-ı[11] devlet-i güẕeşte (11) iʿādesine dil-bestelik var ise bi'l-külliye, görinen merātib ü iʿtibārātı, (12) endāḫte-i fenā-yı nisyān idüp künc-i ʿuzlet ü ḳanāʿatde pāy-dāmen-çīnlik (13) cāʾiz ise[12] bir iki dervīş-i süḫan-dān ve bundan aşāġa[13] birḳaç (14) ḫıdmetkāra ve birḳaç nisvāna[14] ḥaşr idüp (naẓm)[15];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(15) Cevāb-ı pursiş-i āsāyiş-i cihān Nābī

(16) Ḫarābezār-ı[16] ḳanāʿatde bī-nişānlıḳdur

---

[1] ilāhiyyeye ṣarf olınsa maʿḳūl: ilāhiyyeye ṣarf olınsa maʿḳūle A, İlāhīye ṣarf olınsa maʿḳūle N, İlāhīye ṣarf olınsa maʿḳūl Ö

[2] bir: bu A, N, Ö

[3] fānīnüñ: fāniyyenüñ N

[4] *Allah'ın onun için yarattığı şey, yaratılmışlar.*

[5] ki: -A, -T, -USA

[6] ṭarīḳ-i ʿulyāya daḫı: ʿulyā-yı ṭarīḳe daḫı A, ṭarīḳe daḫı H, ṭarīḳ-i ʿulyāya Ö

[7] olacaġuñuz: olıcaġuñuz N

[8] mādūnıdur: maʿdenidür H

[9] tekrārında: tekrārından A, T, USA

[10] olan: ola ne H, ola Ö

[11] belki, ʿayn-ı miḥnetdür, eger bahār-ı: ʿayn-ı miḥnetdür, eger bahār-ı A, belki, ʿayn-ı miḥnetdür, eger bahārda H

[12] pāy-dāmen-çīnlik cāʾiz ise: pāy-dāmencik cāʾiz olursa A, pāy-dāmen-çīnlik cāʾiz olursa H, pāy-dāmenlicek cāʾiz ise N, T, USA

[13] süḫan-dān ve bundan aşāġa: süḫan-dānı ve bundan aşāġa H, N, süḫan-dān ve bundan aşāġı Ö

[14] birḳaç ḫıdmet-kāra ve birḳaç nisvāna: birḳaç ḫıdmet-kāra ve nisvāna A, birḳaç nisvāna, birḳaç ḫıdmet-kāra N, birḳaç ḫiẕmet-kāra ve birḳaç nisvāna T

[15] naẓm: -A, -H, -N, -T, -USA

[16] -zār-ı: zer-i A

(neşr)[1]; (17) me᾽ālin destūr-ı ʿamel itmeyecek mümkin ise (18) ʿāfıyet-i[2] dü-cihānī bunuñ taḥtındadur. من اصبح فى داره معافا فى بدنه امنا فى سربه مالكا قوت يومه فكانّما ملك الدّنيا بحذافيرها *Men-eṣbaḥa fī-dārihi, muʿāfen fī(19)-bedenihi, āminen*[3] *fī-sirbihi*[4]*, māliken ḳūte*[5] *yevmihi, fe-ke-ennemā meleke'd-dunyā bi-ḥeẕāfīrihā*[6][A 130b] (1) ḫulāṣa-i esrār-ı mesālik-i ʿuḳalā, bu maʿnādur. Mādūnı laġvdur. Lākin[7], bu niyet (2) ḥavāşī ve etbāʿuñuzuñ muṭālebesine[8] [N 143b] nā-mülāyim olmaġla ve baʿż-ı ṣoḥbetüñüze[9] me'lūf (3) olanlaruñ meşrebine nā-muvāfıḳ düşmekle menʿine[10] saʿy iderler. Ammā, siz[11] kendiñüze nāfiʿin (4) bilürsüz[12]. Benüm nūr-ı dīdem! Ḥālā hengām-ı ʿazlüñüzde pervānelik [T 139b] ṣūretinde (5) bulınanlar yine[13] rāyiḥa-i ümīd iledür. Belki, yine maḳām-ı aṣliyyesine[14] rucūʿ eylese (6) de vesīle-i ḥuṣūl-i maṭlūb idinevüz[15] mülāḥaẓasıyladur. Ve illā maḳṭūʿu(7)'l-emel olsa bir nefes ṭurmazlar[16]. Bu pederüñüz bu nişīb ü firāzı[17] birḳaç (8) defʿa görmekle azmāyiş-i gūn-ā-gūn ḥāṣıl olmışdur. Faraża, ʿalāḳañuz (9) cānibinde[18] bu ẓann dāʿiyesiyle ʿazīmet buyurılur ise devlet-perver olan (10) yanaşma ḫuddāmuñuzdan daḫı vefā me᾽mūl degül midür? Belki memlūkānuñ[19] Türkçe ögre(11)nenleri bile ser-der-hevā[20] olurlar. Bu

---

[1] neşr: -A, -H, -N, -T, -USA
[2] ʿāfıyet-i: ʿāḳıbet-i H, N, T
[3] *muʿāfen fī-bedenihi, āminen*: *muʿāfen fī-bedenihi, emmā* N, T, USA, *maʿānen fī-bedenihi, āminen* Ö
[4] *-sirbihi*: *-bedenihī sirbihī A*
[5] *-sirbihi, māliken ḳūte*: *-bedenihī sirbihī, māliken ḳūte* A, *-sirbihi, māliken ḳuvvete N*
[6] *bi-ḥiẕāfīrihā: bi-ḫiẕāfīhī* T, USA: *(Ey iman edenler!) Sizden biri kendi evinde, bedeninde herhangi bir hastalık olmadan selametle sabahlar ve o günkü azığı da yanında bulunursa dünya bütünüyle onun olmuş gibidir. (Hadis)*
[7] lākin: belki Ö
[8] ḥavāşī ve etbāʿuñuzuñ muṭālebesine: ḥavāşī etbāʿuñuzuñ muṭālebesine A, -ḫᵛāşī ve etbāʿuñuzuñ muṭālebesine H, N, -ḫᵛāşī ve etbāʿuñuzuñ meṭālibine Ö, -ḫᵛāşī etbāʿuñuzuñ muṭālebesine T, USA
[9] ṣoḥbetüñüze: ṣoḥbetüñüzle Ö
[10] menʿine: menʿe A, N
[11] ammā, siz: -A
[12] bilürsüz: bilürüm N, T, bilür USA
[13] bulınanlar yine: bulınanlar T, USA
[14] yine maḳām-ı aṣliyyesine: maḳām-ı aṣliyyesine N, yine maḳām-ı aṣlīsine Ö, USA
[15] eylese de vesīle-i ḥuṣūl-i maṭlūb idinevüz: eylese de vesīle-i ḥuṣūl-i maṭlūb idineyüz A, H, N, T, USA, eyleye de vesīle-i ḥuṣūl-i maṭlūb idinevüz Ö
[16] olsa bir nefes ṭurmazlar: ise ṭur nefes ṭurmazlar A, olsalar bir nefes ṭurmazlar Ö
[17] bu: -A, -H, -N, -T, -USA
[18] cānibinde: cānibinden N, Ö
[19] degül midür, belki memlūkānuñ: degüldür belki memlūkānuñ H, N, degüldür belki memlūkātuñ Ö, degül midür memlūkānuñ T, USA
[20] ser-der-hevā: sürūr-ı hevā H, N, T

pederüñüz ʿAcemī Gürcī-zādeleri alup[1] (12) libās ve ṭaʿāmı yanumuzda görmiş maḳūlesi olmaduḳça müsterīḥ olamadum. (13) Hele ṣadedden[2] çıḳar gibi oldıḳ, ammā maḳṣūd olan maʿnā daḫı ḫāric [N 144a] ez-ṣaded-i (14) kelām żımnında mużmerdür. Allāh teʿālā ḫayrlusın iḥsān eyleye, āmīn[3].

204. Ser-nāme-i Dīger[4]

(9) ʿİnāyetlü, merḥametlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ kenāre-i pīş-taḫta-i cāh ü celāllerine (10) taʿẓīm ü tekrīm ile vażʿ-ı şükūfedān-ı duʿā vü s̱enā[5] siyāḳında ber-dāşte-i niyāz(11)-mend[6] budur ki, semāḥatlü, ʿināyetlü efendüm, sulṭānum! Nemīḳa-resān-ı[7] şermsārī, ʿulemā-yı (12) ʿAyntāb'dan fülān[8] efendi dāʿīlerinüñ āsitāne-i devlet-i girāmīlerine rābıṭa-i intisāb-ı (13) faḳīrānesi olduġından ġayrı bu duʿācuñuzla ḥuḳūḳ-ı çil sāle ülfeti olup (14) ḥālā derdmend-i ʿurża-i nevāʾib-i ṣūrī vü maʿnevī ve hedef-i meṣāʾib-i ẓāhirī vü (15) bāṭınī olduġundan mā-ʿadā ḥālet-i ʿacz u ʿamā ve medār-ı zindegānīsi olan cihāt ü (16) emlāki dest-zede-i mekkārān-ı ġadr-endūz olmaġla bi'l-ıżṭırāb, şiddet-i (17) şitāda üftān ü ḫīzān südde-i ʿināyet-meʾāba şitābān olmışdur. Her vechile (18) şāyeste-i merḥamet olduġuna kendi ḥāl-i perīşānı şāhiddür. Bu maḳūle (19) nā-murāda[9] dest-gīrlik müstevcib-i ṭūl-i ḥayāt ve müntic-i rifʿat ü[10] derecāt olduġı [A 132b] (1) ʿilm-i cihān-şumūla nā-maḫfī[11] olmaġın derdmendi ḥuṣūl-i āmāli ile iḥyā buyurmaḳ (2) emrinde luṭf u kerem semāḥatlü, ʿināyetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

---

[1] alup: olup A
[2] olamadum, hele ṣadedden: olamadum, hele ṣadrından A, olamadıḳ, hele ṣadedden Ö
[3] ḫayrlusın iḥsān eyleye, āmīn: ḫayrlusın iḥsān eyleye A, ḫayrlısın iḥsān eyleye, āmīn Ö
[4] A 132a, H 114b, Ö 161a, TS2 105a, Z 106b: *Başlık* A (*A 132a'dan devam*): Ṣūret-i Āḫer-i Merġūb H, Bu Daḫı Devletden Birine Nüviştedür TS2, Bu Daḫı Kibārdan Şefāʿat İçün Taḥrīr Eyledügi Z
[5] vü s̱enā: -A
[6] niyāzmend: niyāzmendī H, TS2
[7] resān-ı: -H
[8] ʿAyntāb'dan fülān: ʿālī-tābdan fülān H, ʿAyntāb'dan Ö
[9] nā-murāda: nā-merde Ö
[10] ü: -A, -H, -N, -T, -USA
[11] nā-maḫfī: nā-muḫtefī Ö

205. Ser-nāme-i Merġūbe "Re᾽sü'l-küttāb ʿAcem Ebū Bekr Efendi'ye Nüviştedür"[1]

(18) Devletlü, ʿināyetlü, re᾽fetlü, fażīletlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ[2] ḫāmeāsā engüşt-i mekārim-siriştlerine rū-māl ve zemīn-i[3] meclīs-i efāżıl[T 143b] (19)-nişīnlerine sirişk-i dīde-i iştiyāḳ seyyāl ḳılınduġı siyāḳında[4] maʿrūż-ı [A 132a] (1) dāʿī-i dīrīn-i[5] kemterīn budur ki, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü efendüm, sulṭānum[6] Ḥażret-i Ḫudāvend-i bī-çūn[7] ẕāt-ı bī-hemtāñuzı[8], hemvāre (2) pīrāye-i ṣadr-ı riyāset idüp[9] cāh-ı refīʿ-i riyāseti, vücūd-ı feżā᾽il-nümūdı(3)ñuz[10] ile müfāḫaretden ḫālī olmaya[11]. Bu dāʿī-i [N 146a] dīrīn ʿavā᾽iḳ-i eyyām iḳtiżāsı ile bilād-ı baʿīdede bulınup iki defʿa ḥamāme-i[12] tebrīk, cānib-i muʿallālarına iṭāre olınmışken[13] gūşe-i revāḳ-ı dīvān-ḫāne-i rifʿatlerine ṣuʿūda bāl-i ḳudret bulamaduġı yine[14] bu faḳīrüñ żaʿf-ı bāl-i ṭā᾽ir-i baḫtlarından bilinmişdür. Lākin gerek nāme-i niyāzumuz vāṣıl olsun olmasun, istiḥkām-ı revābıṭ-ı üns-i ḳadīm ile te᾽kīd olınmaḳ mertebelerinden müstaġnī olduġı, melzūm-ı ḳalb-i faḳīrānemüzdür[15]. ʿĀmme-i aḥbāba bezl-i mekārim ile müsellem olan ẕāt-ı (5) ḫayyir dāʿī-i dīrīn olan Nābī-i[16] perākende-ḥālden istimsāk-ı[17] elṭāf itmeyecegi, maʿlūm-ı (6) ʿālemdür. Benüm ʿināyetlü efendüm,

---

[1] A 131b-133a, H 114b-116a, N 144a-145b, Ö 162b, T 142a, USA 123b: *Başlık* A (*A 131b'den devam*): Re᾽īsü'l-küttāb ʿAcem Ebū Bekir Efendi Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür T, USA, Bu Daḫı Kibārdan Birine Yazılmışdur N

[2] devletlü, ʿināyetlü, … sulṭānum ḥażretlerinüñ: ḥażretlerinüñ A, devletlü, ʿināyetlü, fażīletlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ N, devletlü, ʿināyetlü, re᾽fetlü efendüm ḥażretlerinüñ T, devletlü, ʿināyetlü, re᾽fetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ USA

[3] ve zemīn-i: -A, zemīn-i T, USA

[4] siyāḳında: siyāḳda A, N

[5] dīrīn-i: -A, -USA

[6] semāḥatlü, ʿāṭıfetlü efendüm, sulṭānum: -A1, -N, -T, -USA

[7] Ḥażret-i Ḫudāvend-i bī-çūn: Ḥażret-i Ḫudāvend içün A, H, N, T

[8] bī-hemtāñuzı: bī-hemtāların A

[9] riyāset idüp: riyāset eyleyüp A

[10] feżā᾽il-nümūduñuz: feżā᾽il-i nev-dīdeñüz A, feżā᾽il-nümūduñuzı T

[11] olmaya: eylemeye A, Ö

[12] ḥamāme-i: ḥamāme-nāme-i H, T, USA

[13] olınmışken: olınmış-iken Ö, USA

[14] bulamaduġı yine: bulamaduġından H, N, USA, bulamaduġına T

[15] Bu dāʿī-i dīrīn-i ʿavā᾽iḳ-i … … olduġı, melzūm-ı ḳalb-i faḳīrānemüzdür: -A

[16] dāʿī-i dīrīn olan Nābī-i: dīrīn olan nāme-i A, T, USA, dāʿī-i dīrīni olan nāme-i N

[17] -ḥālden istimsāk-ı: -ḥālden imsāk-ı A, ḫākden imsāk-ı H, T, USA, ḫāk-i imsākden N

sulṭānum ḥażretleri! Tefāṣīl-i[1] aḥvālümüz, tā dībāceden miṣbāḥ-ı żamīrüñüze[2] rūşen (7) olmaġın muḥtāc-ı şerḥ[3] degüldür. Vaṭanumuz istirāḥata çesbān olmamaġla żarūrī Ḥaleb'e muhāceret[4] [T 143a] sünnet-i İbrāhīmiyyeye *ʿaleyhi's-selām*[5] mütābaʿat olındı. Ammā anda da ḍīḳ-i maʿāş-ı faḳīrüñüzi, āteş-zede[6] itmegin [N 146b] birḳaç pāre ḳaryenüñ mīrīsi[7] muḥaṣṣıla teslīm şarṭıyla bu dāʿīñüze iḥsān ricāsıyla ḫāk-i ʿizzete[8] ilticā olınmışdur. Erbāb-ı taḥrīr ü ʿibāretüñ[9] melceʾi sulṭānumdur[10]. Ḫuṣūṣan[11], bende-i ḳadīmüñ Nābī-i nā-şāda dest-gīr(8)lik şān-ı[12] şerīfe vāsıṭa-i terāḳḳī idügi nümāyāndur. Lākin benüm sulṭānumı taṣdīʿden[13] oġlumuz Rāmī Efendi bendeñüzüñ mektūbında tafṣīl olınmışdur. Bu bende-i nā-kāma bu[14] maḥalde Ḫıżr-ṣıfat meded-reslikden teḥāşī buyurılmayup Mesīḥāsā iḥyā buyurmadan tecānüb buyurmamaḳ bābında luṭf, kerem[15] sulṭānumuñdur[16].

206. Rāmī Pāşā Mıṣr Vālīsi Olduḳda Tehniyye-nāmesidür[17]

(4) Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[18] ser-tāc-ı[19] ibtihācum, sulṭānum ḥażretlerinüñ (5) dīvān-ḫāne-i baʿīdü'l-ġavr-ı raṣīnü'l-esāslarına pīş-ṭāḳ-ı[1] muʿallā-revāḳ-ı (6) felek-

---

[1] sulṭānum ḥażretleri, tefāṣīl-i: sulṭānum ḥażretleri, tafṣīl-i A, sulṭānum, tafṣīl-i N, sulṭānum, tefāṣīl-i Ö, T, USA
[2] tā dībāceden miṣbāḥ-ı żamīrüñüze: dībāce-i miṣbāḥ-ı żamīrüñüz A, H, N
[3] muḥtāc-ı şerḥ: muḥtāc A
[4] muhāceret: muhāceretde Ö, T, USA
[5] İbrāhīmiyyeye *ʿaleyhi's-selām*: İbrāhīmiyyeye H, N, T, USA, *ʿaleyhi's-selām* İbrāhīmiyyeye Ö
[6] maʿāşir-i faḳīrüñüzi, āteş-zede: maʿāş-ı faḳīrüñüzi, āteş-zede H, N, T
[7] pāre ḳaryenüñ mīrīsi: ḳaryenüñ mīrīsi H, N, T, USA, pāre ḳaryenüñ mīrīsini Ö
[8] ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete H, N, Ö, T, USA
[9] ü ʿibāretüñ: ü ʿayārınuñ H, ʿibāretüñ N, USA, ʿayārınuñ T
[10] Vaṭanumuz istirāḥata çesbān … … ʿibāretüñ melceʾ-i sulṭānumdur: -A
[11] ḫuṣūṣan: ḫāṣṣe-i A
[12] şān-ı: -H
[13] benüm sulṭānumı taṣdīʿden: sulṭānumı taṣdīʿden Ö, benüm sulṭānum taṣdīʿden T, USA
[14] bu: böyle Ö
[15] kerem: -Ö, -T, -USA
[16] terāḳḳī idügi nümāyāndur … … luṭf, kerem sulṭānumuñdur: teraḳḳīdür A, teraḳḳīdür, bāḳī hemīşe H, terfīdür N
[17] A 132b, H 115a, Ö 161b, T 141a, USA 122b: *Başlık* A: Rāmī Meḥmed Pāşā Ḳıbrīs'den Baʿde'l-ʿazl Mıṣr Vālīsi Olduḳda Nābī Efendi Ṭarafından Tehniyye-nāmesidür T, USA
[18] saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü: saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü Ö, devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü T, USA
[19] ser-tāc-ı: tāc-ı ser-i A, Ö, T, USA

mümāsları sāḥasına dest-i tevāżuʿ ve taʿẓīmle[2] Rūd-ı Nīl'den cūşende(7)ter ve Baḥr-ı İskenderiyye'den ḫurūşendeter zülāl-i daʿavāt-ı sükkerīn ve selsāl-i (8) taḥiyyāt-ı nemekīn pāşīde ḳılınduġı zemīnde ʿarża-dāşte-i[3] Yaʿḳūb-ı ḥazīnleri (9) budur ki, [T 141b] iḳtiżā-yı revābıṭ-ı iḫlāṣ ve istiḥkām-ı ḳavāʿid-i iḥtirām u[4] iḫtiṣāṣ (10) üzre cānib-i müştāḳ-ı hicr-azmālarına iʿāde-i sefīr-i[5] tefaḳḳud buyurılur ise (11) bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā[6], henüz muḳīm-i ʿuzletkede-i ʿāfiyet olup duʿā-yı ḥavṣala-i keşīde(12)müz biżāʿe-i müzcāt-ı duʿālarıyla memlū idügi peymūde-i keyl-i evfā-yı[7] ʿirfānlarıdur. (13) Revzen-i ḳaṣru'l-ʿayn-ı intiẓārumuz, hübūb-ı nesīm-i ʿināyet-i Rabbānīye güşāde (14) lākin bulāḳ-ı[8] dīdemüz tevārüd-i sefāʾin-i aḫbār-ı şādmānīye āmāde iken (15) bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, teʾyīd-i[9] İlāhī ve ʿināyet-i pādşāhī ile ġayābeti'l-cubb-i[10] tengnā-yı[11] Ḳıbrīs'den serīr-i (16) ʿizzet-maṣīr-i Mıṣr'a taḥvīl buyurduḳları aḫbārı, cān-ı hicrān-çeşīdeye ʿamel-i[12] pīrāhen ve dīde-i ḥayātumuz (17) rūşen idüp bu ṣūret-i meserret-baḫşā müşāhedesinden[13] ḥarīm-i sīne(18)müzde müctemiʿ olan nisvāndan[14] vesāvis-i fāside, turunc-ı ḫāṭır-ı ḫūn-ālūdu(19)muzdan[15] sikkīn-i ḥayretle ḳaṭʿ-ı yed-i ümmīd eylemişdür. Bu ḳaḥṭ-ı[16] sāl-i melālde, ḫazāʾin-i [A 133a] (1) elṭāf-ı İlāhīden[17] āmede-i dest-i āmāl olan nuḳūd-ı nā-maʿdūde-i[18] sürūr-ı mīzān-ı ḳıyāsa (2) güncāyişden mürtefiʿ ve ekyās-ı iltimāsa[19] nā-

---

[1] baʿīdü'l-ġavr-ı raṣīnu'l-esāslarına pīş-ṭāḳ-ı: baʿīdü'l-ġavr-ı arḍayne'l-esāslarına pīş-ṭāḳ-ı H, T, USA, arḍayn-i esāslarına pīş-tāḳ A

[2] ve taʿẓīmle: ve taʿẓīme A

[3] ʿarża-dāşte-i: ʿarża-dāşt-ı Ö

[4] iḥtirām u: iḥtirām A, ibrām-ı Ö, ehrām u H, ehrām T, USA

[5] hicr-azmālarına iʿāde-i sefīr-i: hicr-azmālarına iʿāde-i sefer-i A, hicr-i ezmānlarına iʿāde-i sefīne-i T, USA

[6] ve teʿālā: -A

[7] keyl-i evfā-yı: keyl-i erḳā-yı T, USA

[8] lākin bulāḳ-ı: līkin ve bulāḳ-ı A, ve bulāḳ-ı Ö, bulāḳ-ı T

[9] teʾyīd-i: teʾbīd-i A, H, T

[10] ʿināyet-i pādşāhī ile ġayābeti'l-cubb-i: ʿināyetü'l-ḥubb-i A: *(Hz. Yusuf'un atıldığı) kuyunun dibi.* Kur'ân-ı Kerim; Yusuf: 10, 15.

[11] tengnā-yı: teng-pāy-ı A, H, T, USA

[12] aḫbārı, cān-ı hicrān-çeşīdeye ʿamel-i: cān-çeşīdeye ʿamel-i A

[13] müşāhedesinden: müşāhedesinde A, H

[14] müctemiʿ olan nisvān-ı: müctemaʿa olan nisvāndan Ö, müctemiʿ nisvān-ı T

[15] ḫāṭır-ı ḫūn-ālūdumuzdan: ḫāṭır-ı ḫᵛān-ālūdemüzden A, H, T, USA, ḫūn-ālūdumuzdan Ö

[16] eylemişdür, bu ḳaḥṭ-ı: eylemişdür, bu maḥaṭṭ-ı H, itmişdür, bu ḳaḥṭ-ı Ö

[17] elṭāf-ı İlāhīden: İlāhiyyeden Ö

[18] nā-maʿdūde-i: -A, nā-maʿdūd ve Ö

[19] iltimāsa: iltimās A

müttesiᶜ olmaġla ḫarīdārī-i şükri rişte-i (3) pīr-zen-i[1] evhāmdan güsteterdür[2]. فحمداً ثم حمداً *Fe-ḥamden s̱ümme ḥamden*[3], Cenāb-ı [T 143a] Ḫudāvend-i vedūd celle şānuhu, (4) mübārek ü mesᶜūd ve ᶜahd ü[4] maᶜdelet-perverlerin memālik-i[5] ümmü'd-dünyāya ḫayrü'l-ᶜuhūd (5) eyleye! Āmīn[6]. Vaẓīfe-i muᶜtāde-i şebān-rūzumuz[7] üzre hemīşe emānī-i ḫayriyye(6)leri[8] mānende-i Yūsuf-ı ṣıddīḳ hem-āġūş-ı Zelīḫā-yı[9] taḥḳīḳ ve miḳyās-ı[10] maḳāṣıd-ı (7) nāfīᶜaları cūşiş-i āb-ı birke-i murād ile vāṣıl-ı aᶜlā-yı medāric-i tevfīḳ (8) olup mezāriᶜ-i āmālleri[11], reşāşe-i ḫalīc-i ᶜināyet ile peyveste-sebz[12] (9) ü ter ve besātīn-i mecāmiᶜ-i[13] iḳbālleri, rükūᶜ ve sücūdda sebz-i aġṣān[14] ile hemvāre (10) ezher olmaḳ duᶜāları zebānumuzda ünbūbe-i ney-şekker gibi mükerrer ve dāne-i pirinc üzre (11) olan naḳş-ı iḫlāṣ gibi ṣaḥīfe-i dilde mużmerr olduġı minnet-keş-i ḳalem-i beyān (12) degüldür. İn-şāʾa'llāhu teᶜālā[15], zamān-ı saᶜādetüñüzde[16], ṣaḥīfe-i şarḳiyye vü ġarbiyye nüsḫa-i (13) Mıṣriyye resīde ve[17] derece-i niẓām ve mesāᶜī-i ᶜādile-i himmetleriyle[18] müretteb mehāmm-ı (14) rāh-ı Beytü'l-ḥarām ve sebīlü'l-ᶜallām olmaġla[19] dergāh-ı kerīm-i çāre-sāzdān (15) müstedᶜāyuz[20]. Bende Yūsuf Nābī[21]. [A 134a]

---

[1] pīr-zen-i: pīre-zen-i Ö
[2] güsteterdür: güsistedür Ö
[3] *Hamd, sonra yine hamd (şükür) olsun.*
[4] ü: -Ö, -T
[5] memālik-i: memālik-i eyyām-ı eyyām-ı: T, USA
[6] āmīn: -T, -USA
[7] -rūzumuz: -rūzemuz A
[8] ḫayriyyeleri: ḫayrları T, USA
[9] Zelīḫā-yı: Zelīḫā H
[10] miḳyās-ı: miḳbās-ı T
[11] āmālleri: aᶜmāllerin T, USA
[12] peyveste-sebz: pey-nüviste-i sebze A, pey-nüviste-i sebz N
[13] besātīn-i mecāmiᶜ-i: maḥācc-ı besātīn-i A, USA, mecāmiᶜ-i besātīn-i H, cāmiᶜ-i besātīn-i T
[14] ve sücūdda sebz-i aġṣān: ve sücūda sebze-i aᶜżā A, ve sücūda sebze-i aᶜżā H, secde-i sebze-i aᶜżā T, sebze-i aᶜżā USA
[15] Allāh teᶜālā: Allāhu'l-kerīm A
[16] saᶜādetüñüzde: saᶜādetüñüz A, H, T, USA
[17] ve: -A, -H, -T, -USA
[18] himmetleriyle: himmetleri A, Ö
[19] olmaġla: olmaġa Ö, T, USA
[20] müstedᶜāyuz: müstevᶜīyüz H, T
[21] Bende Yūsuf Nābī: -T, -USA

207. Meşāyiḫ-i ʿİzāmdan ʿÖrf-i Ḫalvet Maḥmūd Efendi'ye[1]

(2) Ārāyiş-i ʿibādet-ḫāne-i feyż-ābād ve pīrāye-i seccāde-i ifāża vü[2] irşād, kerāmetlü, (3) fażīletlü, kerāmet-meʾāb ve ʿināyet-muʿtādum[3], sulṭānum [N 147a] ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i bālā-ḫāne-i (4) melekūt ve hem-derece-i dārü'l-ʿulyā-yı raḥamūt olan[4] nādī-i feyż-irtisām ve maḥfel-i (5) ḳudsī[5]-niżāmlarına çemen-ṣuffe-i zemīn-i ḍarāʿat-āyīn-i iḫlāṣdan demīde[6] ve hevā-yı (6) nev-bahār-ı ṣıdḳla resīde, reyḥān-deste-i daʿavāt-ı [T 144b] ḫāliṣe ve taḥiyyāt-ı ṣāliḥe (7) itḥāfı żımnında revzene-i şāh-rāh-ı mevārid-i ġaybī[7] olan żamīr-i ilhām-peẕīrlerine tefaḥḥuṣ muḳaddime-i (8) dāʿiye-i niyāzmendī ḳılınur[8], hemvāre gūşe-i miḥrāb-ı ʿāfiyetde muḳīm olmaları eşref-i (9) istidʿā-yı muḫliṣānemüzdür[9]. Ṭaraf-ı eşreflerinden tevārüd-i aḫbār-ı ṣıḥḥate sāmiʿa-güşā-yı (10) teraḳḳub iken ebrek-i aḥyānda[10] meveddet-nāme-i kerīmāneleri vāṣıl ve[11] aʿlā-yı derecāt-ı (11) inşirāḥa vuṣūl[12] ḥāṣıl olmışdur. Ḫuṣūṣan, meṭāvī-i ʿibārāt ve mezāyā-yı kitābetde (12) taʿbīr[13] buyurılan maʿānī-i işārāt ḳurṭa-i[14] bināgūş-ı intibāhumuz olmaġın, ās̱ār-ı levḥa-i (13) fāʾiżü'l-berekātları, inḫilāl-i ʿuḳde-i taḳdīre[15] ḥavāle olınmışdur. Cenāb-ı İlāhī[16], (14) cümleye ebvāb-ı ḫayr u iḥsānı güşāde[17] ve esbāb-ı [N 147b] emānī-i müʾminīni[18] āmāde eyleye. (15) Baʿde'l-yevm, yine[19] mehebb-i nesāʾim-i füyūżāt olan ḳalb-i enverlerinden dūr ve ḳavāfil-i (16)

---

[1] H 116b, N 146b, Ö 163b, T 143a, USA 124a: *Başlık* A: Caʿfer Pāşā Ṭarafından Şām-ı Şerīfde Şeyḫ Murād'a Taḥrīr Olınmışdur, Bā-tesvīd-i Nābī Ö
[2] ve pīrāye-i seccāde-i ifāża vü: pīrāye-i seccāde-i ifāża vü H, Ö, ve pīrāye-i seccāde-i ifāża T, USA
[3] ve ʿināyet-muʿtādum: ʿināyet-muʿtādum A, N, ʿināyet-muʿtād T, USA
[4] raḥamūt olan: raḥmet olan A, raḥamūt H
[5] ḳudsī: ḳuds T, USA
[6] demīde: remīde A, H, N, T, USA
[7] şāh-rāh-ı mevārid-i ġaybī: şāh-rāh-ı mevārid-i ʿaynī Ö, şāh-reh-i mevārid-i ġaybī USA
[8] ḳılınur: budur ki H, N
[9] muḫliṣānemüzdür: muḫliṣānemüz ve A, faḳīrānemüzdür Ö
[10] aḥyānda: aḥyāndan USA
[11] kerīmāneleri vāṣıl ve: kerīmānları vāṣıl N, girāmīleri vāṣıl Ö
[12] vuṣūl: -Ö
[13] taʿbīr: taʿbiye Ö
[14] ḳurṭa-i: farṭ-ı A, farṭa-i H, N, T
[15] taḳdīre: taḥrīre T, USA, taḳdīrde N
[16] cenāb-ı İlāhī: cenāb-ı muḳaddes-i İlāhī A, Ö
[17] güşāde: güşād N
[18] emānī-i müʾminīni: müʾminīni T, müʾmini USA
[19] yine: -T, -USA

duʿā-yı icābet-pezīrlerinden āyende-i münāsib vuḳūʿında resāʾil-i feyż(17)-baḫşālarından mehcūr buyurmayup bundan ṣoñra revābıṭ-ı dostī, beynümüzde (18) iḫtiṣāṣ-ı ṭarīḳ[1] üzre müstaḥkem ve ser-rişte-i meveddet muḥkem ve[2] duʿā-yı ḫayrları (19) mültezem olmaḳ ricā olınur. باقى ايّام هدايت و ارشاد متمادى باد *Bāḳī eyyām-ı hidāyet ü irşād mütemādī bād*[3]. [A 134b / M 142a]

208. İbrāhīm Efendi Şām Ḳāḍısı iken İrsāl Eyledügi Nüvişt-i Daʿvet-nāmesidür[4]

(2) Saʿādetlü, ʿizzetlü[5], fażīletlü, semāḥatlü, sulṭānum efendi ḥażretlerinüñ hem-çāşnī-i bezm-i bihişt (3) olan maḥfel-i mīnū-niẓāmlarına taʿẓīmāt-ı cezīle ve tekrīmāt-ı cemīle ile daʿavāt-ı müştāḳāne (4) ve taḥiyyāt-ı müncezibāne ihdāsına müteʿāḳib ʿarża-dāşte-i s̱enāver-i dīrīn[6] budur ki, (5) benüm fażīletlü, saʿādetlü, semāḥatlü[7] sulṭānum ḥażretleri! Bundan aḳdem nemīḳa-i ʿabīr-çekānları[8] (6) vürūdı [N 148a] māye-i inşirāḥ-ı derūn ve būy-ı dil-cūsı ḫafaḳān-ı hicrāna[9] nevʿan māye-i (7) sükūn olmışdur. Ḫıṭṭa-i Şām'dan infiṣālüñüz ḫaberi vaʿd-i kerīmüñüz üzre muḳaddime-i (8) mülāḳāt olmaḳ mülāḥaẓasıyla, [rubāʿī][10];

(ahreb)

انصاف بده اى فلك مينافام زين هر دو كدام خوبتر كرد خرام
خورشيد جهانتاب تو از جانب صبح يا ماه جهان كرد من از جانب شام

---

[1] beynümüzde iḫtiṣāṣ-ı ṭarīḳ: beynümüzde iḫtiṣāṣ ṭarīḳi N, Ö, T, beynümüzdedür iḫtiṣāṣ ṭarīḳi USA
[2] ve: -T
[3] *Bāḳī eyyām-ı hidāyet ü irşād mütemādī bād*: *Bāḳī eyyām-ı hidāyet ü irşād bād* A, -H; *Bâkî, hidayet ve irşat günleri devamlı olsun.*
[4] H 117a, N 147b, Ö 164a, T 144a, USA 124b: *Başlık* A: İbrāhīm Efendi Şām-ı Şerīf Ḳāḍısı İken Baʿde'l-infiṣāl, Āsitāneye Ḥīn-i ʿAzīmetde Güẕergāhları, Ṭarīḳ-i Ḥaleb'den ve Çend Müddet Şehbā'da İḳāmet ve Ṭārd-ı Firḳat İdüp Dīdārlarıyla Mülāḳāt Niyāzıyla Nābī Efendi Taḥrīr ve Şām'a Gönderdügi Mektūbdur T, USA
[5] saʿādetlü, ʿizzetlü: saʿādetlü A, H, N, T, USA, ʿizzetlü Ö
[6] ʿarża-dāşte-i s̱enāver-i dīrīn: ʿarż-dāşte-i s̱enāver-i dīrīn A, USA, ʿarż-dāşte-i s̱enāverī-i dīrīn N, ʿarża-dāşte-i s̱enāverī Ö, ʿarż-dāşte-i s̱enāver-i dīn T
[7] fażīletlü, saʿādetlü, semāḥatlü: fażīletlü, saʿādetlü A, H, T, USA, fażīletlü N, fażīletlü, semāḥatlü Ö, -T
[8] aḳdem nemīḳa-i ʿabīr-çekānları: aḳdem nemīḳa-i ʿanber-çekānları A, Ö, nemīḳa-i ʿanber-çekānları N
[9] dil-cūsı ḫafaḳān-ı hicrāna: dil-cūsı ḫafaḳān-ı hicrān A, dil-cūy-ı ḫafaḳān-ı hicrāna H, N, T, USA
[10] [rubāʿī]: -A, -N, -T, -USA, beyt H, Ö

İnṣāf be-deh[1] *ey felek-i mīnā-fām*

(9) Z'īn her du kudām ḫūbter kerd ḫırām[2]

(10) Ḫūrşīd-i cihān-tāb-ı tu[3] *ez-cānib-i ṣubḥ*

(11) Yā māh-ı cihān-gerd-i men[4] *ez-cānib-i şām*

(Nes̱r)[5]; (12) ḳıṭʿası bedel-i eẕkār ve çeşm-i ümīd, vaḳf-ı ser-rāh-ı intiẓār olmadadur. Benüm (13) fażiletlü efendüm! Bilürüm[6], ālūde-i evhām-ı [T 144b] bī-meʾāl olan ḫuddām[7] beyhūde kelām-ı ḳāfile-i (14) ṣurreden taḫallüf olınursa bir daḫı öyle[8] bir cemʿiyyet-i kes̱ret-niẓām ḳanda ele girer, (15) diyü cenābuñuzı cānib-i[9] āsitāneye teşvīḳden ḫālī degüllerdür[10]. Ammā Ḥaleb daḫı bender-i ʿaẓīm (16) olmaġla ḳāfile-i ṣurreden[11] evfer senede niçe kārbānlar[12] vāḳıʿ olur. Ḥālā (17) muḥaṣṣıl-ı sābıḳ Muṣṭafā Aġā muḫliṣüñüz daḫı o maḥallerde bu ṭarafdan ḥareket (18) üzredürler. Rüfeḳā-i[13] bī-ḥisāb müctemiʿ olacaḳları[14] bī-iştibāhdur. Bu s̱enā(19)-kāruñuz on sekiz sene ḳadar nār-ı firāḳa sūzān iken ḳurb-ı mesāfeye [A 135a / N 148b] (1) teşrīfüñüzden tecdīd-i ümīd-i mülāḳāt itmiş iken[15] yine dest-gezā-yı efsūs olmaḳ (2) cenābuñuz daḫı[16] ke-ẕālik, ḥiṣṣedār-ı ḥasret ḳalmaḳ ʿala'l-ḫuṣūṣ, Ḥaleb gibi eşher-i[17] büldān-ı (3) ʿālem bir ḫıṭṭa-i[18] dil-ārā temāşāsından fażla

---

[1] *be-deh*: ایده A, H, N, T, USA

[2] *ḫırām*: *ḥarām* H, N, T

[3] tu: -N, çu USA

[4] gerd-i men: gerd T: *Ey mina renkli felek, insaf et! Bu ikisinden hangisi daha iyi salınarak yürüyor? Senin sabah yönünden (doğudan) cihanı aydınlatan güneşin mi yoksa benim akşam cihetinden (batıdan) cihanı dolanan ayım mı? (Ali Şîr Nevâî)*

[5] nes̱r: -A, -N, -T, -USA

[6] fażiletlü efendüm, bilürüm: fażiletlü efendüm, bilür N, efendüm, bilürüm T, efendüm, bilür USA

[7] evhām-ı bī-meʾāl olan ḫuddām: اوهال olan ḫuddām A, evhām-ı bī-meʾāl olan ḫuddāmuñ T, USA

[8] öyle: eyle A, olmaya T, USA

[9] cenābuñuzı cānib-i: cānib-i A, cenābuñuzı T

[10] teşvīḳden ḫālī degüllerdür: teşvīḳden ḫālī degülüzdür H, teşevvuḳden ḫālī degüllerdür Ö, teşvīḳden ḫālī degüldür USA

[11] ṣurreden: āḫirden A

[12] kārbānlar: kārvānlar Ö

[13] üzredürler, rüfeḳā-i: üzredürler, rüfeḳā-yı H, Ö, üzredürler, rüfeḳā-i T, üzredürler, rüfeḳā-i USA

[14] müctemaʿ olacaḳları: olıcaḳları N

[15] itmiş iken: itmişken USA

[16] efsūs olmaḳ cenābuñuz daḫı: efsūn olmaḳ cenābuñuz daḫı H, efsūs olmaḳ daḫı cenābuñuz N, Ö

[17] gibi eşher-i: şehr-i A, eşher-i N, T, USA

[18] ḫıṭṭa-i: ḫıṭṭa-i Ḥaleb-i H, N

muḥāfıż-ı ḫıṭṭa-i Ḥaleb[1], vezīr-i mükerrem[2], saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü[3] (4) Meḥmed Pāşā Ḥażretleri[4] muḫliṣüñüz daḫı bizden ziyāde teşrīfüñüze müteşevvıḳ olup (5) her bār, ẕikr-i cemīlüñüzi ārāyiş-i meclis-i āṣafāneleri itmededür[5]. İn-şāʾa'llāhu (6) teʿālā, niyyet-i ṣādıḳa-i sābıḳa[6] üzre bu ṭarafa taḥrīk-i zimām-ı teveccüh buyurılmaḳ (7) eʿazz emānī-i[7] müştāḳānemüzdür, (beyt)[8];

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Muntaẓır cümle aḥibbā[9] müteraḳḳib yārān

(8) Seni gözler seni [T 145a] ey ḳıble-i ehl-i[10] ʿirfān

(nes̱r[11]); (9) cenāb-ı şerīf içün muḫliṣ-ḫāneye[12] ḳarīb bir ḫāne-i dil-ārā daḫı ḥāżır u āmā(10)dedür[13]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, üç ay ḳadar hevā-yı germā-yı ʿArabistān, tebdīl-i (11) libās-ı iʿtidāl-i ḥarīfī idinceye dek basṭ-ı bisāṭ-ı ḳālīçe-i[14] istirāḥat buyur(12)ursuñuz. Cümle aḥibbā-yı Ḥaleb, memnūn olacaḳları[15] [N 149a] bī-iştibāhdur. Ḥażret-i (13) Allāh, ḫayr müyesser eyleye, āmīn, (naẓm)[16];

[1] fażla muḥāfıż-ı ḫıṭṭa-i Ḥaleb: -A, fażla muḥāfıż-ı Ḥaleb T, USA
[2] mükerrem: kerīmü'ş-şān A, Ö
[3] saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü: devletlü, saʿādetlü Ö, -T, -USA
[4] Ḥażretleri: -T, -USA
[5] āṣafāneleri itmededür: āṣafāneleri itmededürler A, Ö, āṣafānları itmededürler N
[6] ṣādıḳa-i sābıḳa: sābıḳa-i ṣādıḳa Ö
[7] emānī-i: āmālī-i A, Ö, ü emānī-i H, N, T, USA
[8] beyt: -A, -N, naẓm Ö
[9] aḥibbā: aḥbābuñuz A, aḥbāb N
[10] ehl-i: -T
[11] nes̱r: -A, -H, -N, -T, -USA
[12] muḫliṣ-ḫāneye: muḫliṣāneye A, H
[13] ḥāżır u āmādedür: ḥāżır u āmād N, ḥāżır u āmādedür T
[14] ḥarīf idinceye dek basṭ-ı bisāṭ-ı ḳālīçe-i: ḥarīṣ idinceye dek bisāṭ-ı ḳālīçe-i A, N, ḥarīfi idinceye dek basṭ-ı ḳālīçe-i H, ḥarīf idinceye dek basṭ-ı bisāṭ-ı Ö, ḥarīf idinceye dek bisāṭ-ı ḳālīçe-i T, USA
[15] buyurırsuñuz, cümle aḥibbā-yı Ḥaleb, memnūn olacaḳları: buyursañuz, cümle aḥbāb-ı Ḥaleb, memnūn olacaḳları A, buyurırsuñuz, cümle aḥibbā-yı Ḥaleb, memnūn olıcaḳları N
[16] Ḥażret-i Allāh, ḫayr müyesser eyleye. Āmīn, naẓm: Ḥażret-i Allāh, ḫayr müyesser eyleye. Āmīn A, H, Ḥażret-i Allāh, müyesser eyleye. Āmīn N, Ḥażret-i Allāh ḫayr müyesser eyleye, naẓm Ö, -T, -USA

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

(14) Şevḳümüz ḥavṣala-i ḫāmeye[1] ṣıġmaz Nābī

(15) Anı vā-beste-i hengām-ı mülāḳāt idelüm

(neşr)[2]; (16) ʿizzetlü Ḥüseyin Çelebi'ye ve sāʾir ḫuddām-ı S̱üreyyā-niẓāma selām[3] olınup cümlesinden (17) imāle-i ḫāṭıruñuza ihtimām ḳılınmışdur[4]. باقى عزّت باد *Bāḳī ʿizzet bād*[5].

209. Ṣūret-i Merġūb[6]

ʿİzzetlü, ḥaḳīḳatlü, maʿrifetlü[7] cān-ı ʿazīzüm[8], pāre-i kebedüm Aḥmed Efendi Ḥażretlerinüñ cūşişgāh-ı zülāl-i maʿārif olan nādī-i rūḥānī-niẓāmlarına, iştiyāḳ-ı tām ve incizāb-ı heme-hengām ile daʿavāt-ı icābet-fercām ve taḥiyyāt-ı meveddet-ittisām[9] ihdāsı żābıṭa-i pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleriyle[10] itmām siyāḳında, benüm ḥaḳīḳatlü[11] birāderüm, cānum! Ḫaylī zamāndur bu dil-dādeñüz cānibini endāḫte-i zāviye-i nisyān itdügüñüzden nāşī bu muḫliṣüñüz daḫı cenābuñuzuñ taḥṣīl-i[12] keyfiyyet-i aḥvālinden biżāʿa-yāb-ı[13] ḥırmān olmadayuz. Egerçi, bu gūne muʿāmele-i teġāfül cevāzına müftī-i ḥaḳīḳat ṭarafeyne daḫı fetvā[14]-dāde-i taṣvīb olmayacaġı bedīhīdür, ammā cenābuñuzda ḳuvvet-i şuʿūr ber-ḳarār ve ḳudret-i kitābet bu muḫliṣüñüzden ziyādece üstüvār[15] olmaġla ḳāḍī-i inṣāf

---

[1] ḫāmeye: nāmeye USA
[2] neşr: -A, -H, -N, -T, -USA
[3] ḫuddām-ı s̱üreyyā-niẓāma selām: ḫuddāma S̱üreyyā-niẓām selāmlar A, ḫuddāma S̱üreyyā-yı niẓām selām H, N, T, USA
[4] imāle-i ḫāṭıruñuza ihtimām ḳılınmışdur: imāle-i ḫāṭıruñuzı ihtimām ḳılınmışdur N, imāle-i ḫāṭıruñuza ihtimām ricā olınır Ö
[5] *Bāḳī ʿizzet bād*: *Bāḳī ʿizz ü rifʿat bād* H, *bāḳī* T, USA, *bāḳī bād* N, -Ö: *Bâkî, yücelik olsun*.
[6] H 124b, Ö 165a, USA 136b: *Başlık* H: -Ö, Şām-ı Şerīfde Sābıḳan Receb Pāşā Dīvān Efendisi Aḥmed Efendi'ye Taḥrīrdür USA
[7] ʿizzetlü, ḥaḳīḳatlü, maʿrifetlü: ʿizzetlü, maʿrifetlü USA
[8] cān-ı ʿazīzüm: ʿazīzüm H, Ö
[9] -ittisām: -irtisām USA
[10] nāzükterleriyle: nāzükterüñüz ile USA
[11] ḥaḳīḳatlü: -U
[12] taḥṣīl-i: taḥṣīli USA
[13] biżāʿa-yāb-ı: biżāʿa-i H, USA
[14] fetvā-: -H, -Ö
[15] üstüvār: üstüvāra Ö

ḥużūrında mürāfaʿa iḳtiżā eylese[1] cürm-i taḳṣīri cenābuñuza ḥükm idecegi muḥaḳḳaḳdur[2]. Ḥattā, ḳāḍıya mürācaʿatsızca[3] kendi ḳāḍī-i ṭabīʿatuñuz bu māddeyi[4] ḥükmde aña müsābaḳat idecegi vażıḥdur. Hele mażā mā-mażā[5] baʿde'l-yevm telāfī-i mā-fātda tecvīz-i teraḳḳī[6] buyurmamaḳ çeşm-dāşt-ı teraḳḳub-ı müştāḳānemüzdür. Nemīḳa-resān-ı muḫliṣī dil-bestegān-ı dīrīnüñüzden Dervīş ʿAlī Çelebi s̱enāverüñüz ḥālā vezīr-i āṣaf-rā düstūr-ı bī-hemtā[7] ṣadr-ı aʿẓam devletlü, saʿādetlü[8] pāşānuñ müntesibīn-i südde-i saʿādetlerinden olup Şām hem kendi vaṭanı ve hem ḫazīne-i Şām'da[9] baʿżı vežāʾifi olmaġla ṭaraf-ı şerīfe ʿāzim olup taḥrīr-i meveddet-nāmeye vesīle vāḳıʿ olmaġın güẕāşte-i ḳālıb-ı taḥrīr olındı[10]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ḥuṣūl-i merāmına müsāʿadelerüñüz ve kendüye dil-nevāzlıḳlaruñuz icrāsından[11] ġayrı vuṣūl-i meveddet-nāmeyi işāret buyurmañuz meʾmūldür. Birāder ve Ebü'l-ḫayr muḫliṣüñüz kemāl-i ḫulūṣ u iştiyāḳ ile selām ve duʿālar iderler. Benüm cānum, vāḳıʿan tafṣīl-i aḥvālüñüze taḥṣīl-i[12] iṭṭilāʿa müştāḳuz. Şimdiki ḥālde[13] ne manṣıbda ve ne ʿālemde olduġuñuzı ve[14] mertebe-i ḥużūr u sürūruñuzı[15] elbette taḥrīr eyleyesüz. Bu mertebe ferāmūş itdügüñüzden ṣafā-yı ḫāṭıruñuz istidlāl iderüz. Ammā kendi ḳalemüñüz[16] ile mūris̱-i iṭmīnān-ı ḫāṭırumuz olacaġı ẓāhirdür. Yoḫsa bir tāze enīs peydā olınup[17] o meşġale ile bu ṭaraf ferāmūş[18] olındı. Ṭoġrısı naġme-i girift-i ʿāşıḳāne ile naġamāt-ı

---

[1] eylese: eylese bizüm H, Ö, USA
[2] idecegi muḥaḳḳaḳdur: ideceginde iştibāh yoḳdur Ö
[3] mürācaʿatsızca: mürācaʿatsız Ö
[4] ṭabīʿatuñuz bu māddeyi: ṭabīʿüñüz bu māddeyi H, ṭabīʿüñüz bu mādde-i USA
[5] mażā mā-mażā: mażā mażā USA
[6] telāfī-i mā-fātda tecvīz-i teraḳḳī: telāfī-i mā-fātda tecvīz-i terāḳī H, USA, telāḳī-i mā-fātda tecvīz-i teraḳḳī Ö
[7] vezīr-i āṣaf-rā düstūr-ı bī-hemtā: āṣaf-rā düstūr-ı bī-hemtā H, āṣaf-rā düstūr-ı bī-hümā USA
[8] devletlü, saʿādetlü: devletlü USA
[9] Şām'da: Şām'dan USA
[10] olındı: ḳılınduġı H, ḳılındı USA
[11] icrāsından: iḥrāsından H, Ö
[12] taḥṣīl-i: -H, -Ö
[13] ḥālde: -ḥālde Ö
[14] ve: ne H, ve ne USA
[15] ḥużūr u sürūruñuzı: sürūr ve H, sürūr ve ḥużūruñuzı Ö
[16] ḳalemüñüz: -H, -USA
[17] ẓāhirdür, yoḫsa bir tāze enīs peydā olınup: ẓāhirdür, yoḫsa bir tāze peydā olınup H, ẓāhir, yoḫsa bir tāze enīs peydā olup Ö, ẓāhir, yoḫsa bir tāze peydā olınup USA
[18] ferāmūş: ferāmūşī Ö

nāzükānelerüñüze ve taʿbīrāt-ı[1] dil-güşāñuza ve müşāhede-i dīdāruñuza ʿalima'llāh, çeşm ü gūşumuz leb-rīz-i iştiyāḳdur. Suʾāl iden aḥibbāya selāmumuz iblāġı meʾmūldür, bāḳī[2].

210. Merḥūm Muṣāḥib Muṣṭafā Pāşā'dan Şeyḫ Vānī Efendi Ḥażretlerine Nüvişteḍür[3]

Fażīletlü, diyānetlü efendi ḥażretlerinüñ dārü'l-ifāde-i ʿaliyyelerine risāle-i ṣıdḳ-maḳāle-i ḫāṭırda s̱ebt olınmış duʿā-yı iḫlāṣ-āmīz ihdā olınup nüsḫa-i nāme-i ḥikmet-i[4] İlāhī olan żamīr-i żiyā-güsterleri istiḳṣāsı[5] mürāʿātından ṣoñra münhā-yı dil-beste-i ʿāfiyet-cūyları budur ki, tefaḳḳud-ı ḥāl-i muḫlişleri āşinā-yı mirʾāt-ı żamīr-i muṣaffāları olur ise bi-mennihi subḥānehu, meyāmin-i enfās-ı müteberrikeleriyle cism-i[6] nizār merāḥ-ı ʿālemde ṣaḥīḥ ü sālim olup daʿavāt-ı şehryārī vü s̱enālarıyla evḳāt-güẕār olınduġı mütevārī-i perde-i iştibāh degüldür. Çeşm-i cāna, māye-i rūşenāyī olan dīdār-ı feyżnāklerinden bir müddetden berü dūr ve zīver-i sāmiʿa olan gevher-i şehvār-ı[7] kelimāt-ı pend-āmīzlerinden[8] mehcūr olduġumuz ġam-ı[9] ıżṭırāb-resānı zelzele-endāz-ı binā-yı ʿīş ü ḥużūrumuz olup çeşm ü gūş-ı iştiyāḳ-ı ümīdümüz ile ol dīdār ü[10] güftārdan āyā ne zamān istifāża-i nūr-ı[11] sürūr eylemek müyesser olur diyü rū-be-rāh iken bir dem-i ḫurremde mektūb-ı belāġat-maṣḥūbları vuṣūli ṣahbā-yı ġubār-ı ḫāṭır-ı ḥazīn olup māye-i ḥuṣūli neşʾe-i cāvīd-i meserret[12] olmışdur, (beyt)[13];

---

[1] nāzükānelerüñüze ve taʿbīrāt-ı: nāzükānelerüñüz ve taʿbīr-i H, USA

[2] Suʾāl iden aḥibbāya selāmumuz iblāġı meʾmūldür, bāḳī: -U

[3] MK2 69a, Ö 166a, MH1 21a: *Başlık* Ö: Muṣāḥib Muṣṭafā Pāşā cenāblarından Şeyḫ Vānī Efendi ṣavbına nüvişte olan ḫulūṣ-nāmeleridür MK2, Muṣāḥib-i şehryārī Muṣṭafā Pāşādan Şeyḫ Vānī Efendi'ye irsāl olınan müsveddesidür MH1: *Bu mektup, Nâbî'nin Münşeât'ının içindedir. Ancak başlıktan mektubun Nâbî'ye ait olmadığı anlaşılmaktadır.*

[4] iḫlāṣ-āmīz ihdā olınup nüsḫa-i nāme-i ḥikmet-i: iḫlāṣ-āmīz ihdā olınup nüsḫa-i ḫāme-i MK2, iḫlāṣ-ı ümīd ihdā olınup nüsḫa-i ḫāme-i ḥikmet-i Ö, iḫlāṣ-ı āmīn ihdā olınup nüsḫa-i nāme-i ḥikmet-i MH1

[5] istiḳṣāsı: istiḳżāsı M, istiḳṣāmını Ö

[6] cism-i: çeşm-i MH1

[7] şehvār-ı: şāhvār-ı MH1

[8] pend-āmīzlerinden: pend-āvīzlerinden Ö

[9] ġam-ı: ġam u Ö

[10] ü: -MK2

[11] nūr-ı: nūr u MH1

[12] cāvīd-i meserret: meserret-i cāvīd Ö, MH1

[13] *Rübâîden iki mısra olduğu düşünülmektedir.*

این نامه که مایهٔ نشاط و طربست　　　　افزونئ عهد خوشی را سبب است

İ̄n nāme ki, māye-i neşāṭ u ṭarab est

Efzūnī-i ʿahd-i ḫoşī-rā sebeb est[1]

(nes̱r); ḥaḳḳā ki, ḳālıb-ı pür-şevḳ bir mertebe leb-rīz-i meserret olmışdur ki, min-baʿdi ġam u[2] endūha mecāl-i güncāyiş ḳalmamışdur. ʿAlima'llāh, kimyā-yı[3] kitāb-ḫāne-i fażl u idrāk olan nüsḫa-i nādire-i ẕāt-ı memdūḥü'l-ḫıṣālleri ḳalb-i muḫlişlerine bir mertebe taʿalluḳ-efgen-i meveddet olmışdur ki, bu mertebe buʿd-ı ṣūrī ile ṣaḥīfe-i ḫāṭırdan ḥarf-i meveddetleri sütürde[4] olmaḳ ʿadīmü'l-iḥtimāldür. Lākin nevāziş-nāme-i sürūr-pāşlarından mücerred sāmiʿa-i iştiyāḳ-ālūd ḥiṣṣemend olup dīde-i[5] ārzūmendümüz bāḳi ḳalup anuñ daḫı mektūb-ı feżāʾil-meşḥūnlarından[6] taʿyīn buyurduḳları zamān-ı ferḫunde-deme vā-beste ḳılınmışdur. ʿAn-ḳarīb, ol ümniyye-i[7] ʿaḳībe daḫı ṣūret-peẕīr olması dergāh-ı Ḥaḳḳ'dan mesʾūldür.

211. Mektūbī-i Ketḫüdā-yı Ṣadr-ı ʿĀlī Ṣubḥī-zāde Feyżu'llāh Efendi'ye İrsāl Eyledügi Laṭīfe-āmīz Nāmedür[8]

(19) ʿİzzetlü, maʿrifetlü, ḥaḳīḳatlü[9] oġlum, cānum, nūr-ı dīdem[10], Feyżu'llāh'um Efendi Ḥażretlerinüñ [A 135b] (1) encümen-i müzeyyen-i gülşen-nümālarına[11], iştiyāḳ-ı tām ve inciẕāb-ı mā-lā-kelām ile ṭabʿ-ı (2) nāzükterlerine şāyān, daʿavāt-ı serīʿü't-teʾs̱īr ve nihād-ı

1 *Neşe ve coşkunun kaynağı olan bu mektup, mutluluk zamanının artmasına vesiledir.*
2 u: -MK2
3 kimyā-yı: kem-yāb-ı Ö
4 sütürde: ser-zede Ö
5 dīde-i: ḥiṣṣe-i dīdār-ı MH1
6 -meşḥūnlarından: -meşḥūnlarında MH1
7 ferḫunde-deme vā-beste ḳılınmışdur. ʿAn-ḳarīb, ol ümniyye-i: ferḫundedür vā-beste ḳalmışdur. ʿAn-ḳarīb, ol ümniyye-i MK2, ferḫunde-deme vā-beste ḳılınmışdur. ʿAn-ḳarīb, ol āyīne-i Ö
8 H 118a, N 149a, Ö 168a, T 145a, USA 125b: *Başlık* H: Mektūbī-i Ketḫüdā-yı Ṣadr-ı ʿĀlī Ṣubḥī-zāde Feyżu'llāh Efendi'ye İrsāl Eyledügi Laṭīfe-nāmedür Ö
9 ʿİzzetlü, maʿrifetlü, ḥaḳīḳatlü: ʿİzzetlü, maʿrifetlü T, USA
10 cānum, nūr-ı dīdem: -H, -Ö
11 -nümālarına: -nümāları A

leṭāʾif[1]-perverlerine (3) çesbān taḥiyyāt-ı bedīʿü't-taʿbīr ihdāsı lāzıme-i pursiş-i ḫāṭırları[2] ile tetmīm (4) ü tenẕyīl-i[3] ḫitāmında inhā-kerde-i peder-i muḥabbet-perverleri oldur ki, benüm nūr-ı dīdem! (5) Cenābuñuz ile olan rābıṭa-i[4] [N 149b] muḥabbet-i ḳadīme, bir vechile infiṣām-peẕīr olmayup [T 145b] (6) ekṡer evḳātda ḳavāfil-i fikr ü ḫayālüñüz, ribāṭe-i ḫāṭır-ı şevḳ-endūdumuza[5] (7) vürūddan ḫālī olmaduğı ve bu ṭaraflara āmed-şüd idenlerden peyām-ı ʿāfiyetüñüz (8) istifsār ile tecdīd-i sürūr itdügümüz Ḫudā'ya ʿıyāndur. Ḫuṣūṣan, şūḫī-i (9) ṭabʿ ve[6] nezāket-i fıṭrat-ı ẕātuñuz ḫāṭıra geldükçe deryā-yı iştiyāḳa temevvüc[7] (10) ẓuhūr idüp ḥattā Ḥisār Yalısında merḥūm pederüñüz ile ve sizüñ (11) Memişçik ile itdügümüz ṣoḥbetlerüñ çāşnīsi ḥālā demāġumuzda cāy-gīrdür. (12) Lākin çāre ne, güneh be-gerden-i pīrī ki, bizi[8] ol leẕāʾiẕ-i ṣoḥbetden maḥrūm itmişdür. (13) Lākin[9], benüm nūr-ı dīdem! Bizde olan ʿalāḳa-i muḥabbet, cenābuñuzda[10] daḫı olduğı (14) maʿlūmumdur. Zīrā[11], taʿalluḳ-ı ḫāṭır ṭarafında olmaduḳça inciẕāb olmaḳ[12] muḥāldür. Ancaḳ, (15) bu āna dek bizi varaḳ-pāre-i āşināyī ile yād buyurmaduġuñuza[13] taʿaccüb ü istiġrābdan daḫı (16) ḫālī degülüz. Bu teġāfülüñüze [N 150a] bir sebeb ḫāṭıra[14] gelemeyüp ancaḳ bāzīçe-i (17) şeş-derde[15] cenābuñuzı heftelerle aralıġa ḳomayup ġalebe-i külliye ile sizi (18) pīç ü tāba düşürdügümüzden[16] ḥāṣıl olan ʿuḳde-i ḫāṭıruñuz, henüz (19) ber-cā

[1] serīʿü't-teʾṡīr ve nihād-ı leṭāʾif: bedīʿu't-teʾṡīr ve nihād-ı leṭāfet N, serīʿü't-teʾṡīr ve nihād-ı leṭāfet Ö
[2] ḫāṭırları: ḫāṭır-ı ḫāṭīrleri Ö
[3] tenẕyīl: tenzīl A, H, N, T, USA
[4] muḥabbet-perverleri … ile olan rābıṭa-i: muḥabbet-perverleri oldur ki, benüm nūr-ı dīdem! Cenābuñuza olan rābıṭa-i N, muḥabbet-perverleri budur ki, benüm nūr-ı dīdem! Cenābuñuzla olan rābıṭa-i Ö, muḥabbet-perverleridür oldur ki, benüm nūr-ı dīdem! Cenābuñuz ile olan rābıṭa-i T, -USA
[5] ribāṭe-i ḫāṭır-ı şevḳ-endūdumuza: ribāṭ-ı ḫāṭır-ı şevḳ-endūdumuza A, Ö, ribāṭe-i ḫāṭır-ı şevḳ-endūdumuz T, USA
[6] şūḫī-i ṭabʿ ve: şūḫī-i ṭabʿ A, H, N, T, USA, şevḳ-i ṭabʿ ve Ö
[7] iştiyāḳa temevvüc: iştiyāḳa temevvücüñüz A, iştiyāḳda temevvücler Ö, iştiyāḳ temevvüc T, USA
[8] bizi: -N
[9] ṣoḥbetden maḥrūm itmişdür, lākin: ṣoḥbet-i aḥibbādan maḥrūm itmişdür, ammā Ö
[10] cenābuñuzda: cenābuñuzda da A
[11] maʿlūmumdur, zīrā: meczūmumdur, zīrā Ö
[12] ṭarafından olmaduḳça inciẕāb olmaḳ: ṭarafında olmaduḳça inciẕāb olmaḳ H, T, USA, ṭarafından olduḳça inciẕāb olmamaḳ emr-i Ö
[13] -pāre-i āşināyī ile yād buyurmaduġuñuza: -pāre-i āşināyī ile yād buyurmaduġuñuz A, -pāre irsāli ile yād buyurmaduġuñuza H, Ö
[14] daḫı ḫālī degülüz, bu teġāfülüñüze ḫāṭıra: ḫālī degülüz, bu teġāfülüñüze ḫāṭıra ḫāṭır A, ḫālī degülüz, teġāfülüñüzde ḫāṭıra N, ḫālī degülüz, bu teġāfülüñüze ḫāṭıra T, USA
[15] şeş-derde: şeş-derede H, şeş-derce Ö
[16] düşürdügümüzden: düşürdügümüzden H

olduġından ġayrı bir maʿnāya ḥaml idememişüzdür. Ẕimmetüñüzde bāḳī [A 136a] (1) ḳalan bāzīçelerümüzi[1] [T 146a] cümle cenābuñuza hibe eyledik. Baʿde'l-yevm, ḫāṭır-ı şerīfüñüzi taṣfiye (2) buyurasız. Benüm[2] iki gözüm, Feyżu'llāh'um Efendi[3] Fetḥī-zāde s̱enāverüñüz, bu ṭarafa (3) gelüp ʿaynı ile[4] cenābuñuzuñ daḫı bu pederüñüze olan şevḳ ü incis̱ābın[5] ve savābıḳ-ı (4) ülfet ü ṣoḥbetleriyle cenāb-ı saʿādetüñüz[6] daḫı leb-ālā-yı ṣıdḳ u iḫlāṣ (5) olduḳların[7] taḳrīr itmekle ʿalima'llāh, ʿalāḳa-i ḳadīmemüz tāzelenüp sirişk-i ḥasretle bī(6)-iḫtiyār kārbān-ı duʿā reh-rev-i bālā-ḫāne-i icābet[8] ḳılınmışdur. ʿAla'l-ḫuṣūṣ, ʿırḳ-ı aṣl[9] ve nesl-i (7) kerīm-i nūr-ı dīde-i iftiḫārumuz, devletlü, saʿādetlü ketḫüdā-yı[10] ʿālī-şān, ḥażret-i ṣadāret(8)-penāhī cenāblarınuñ ḫıdmet-i [N 150b] kitābetleriyle şeref-yāb olduġuñuz[11] istimāʿ (9) itmekle sürūr-ber-sürūr[12] ve neşāṭ-ber-neşāṭ kesb olınup el-ḥamdu li'llāh, nūr-ı dīdelerümüz[13], (10) merkez-i saʿādetde olduḳlarına Cenāb-ı Ḥaḳḳ'a şükrler ve devām-ı beḳāsı içün[14] duʿālar (11) olınmadadur. Ḥażret-i Ḥafīẓ ü Selām, anları da ve cenābuñuzı da viḳāye-i ḥıfẓ-ı Rabbānīsinde, (12) ekdārdan maḥrūs u maṣūn eyleye! Āmīn. Ḥālā, küstāḫāne, devletlü ketḫüdā-yı mükerrem (13) ḥażretlerinden bir ḫuṣūṣ niyāz olınmışdur. Duʿā-nāmemüzde tafṣīli maʿlūmuñuz (14) olur[15]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, cenāb-ı saʿādetlerine teẕekkür[16] ve ḥuṣūline himmet-i (15) ʿaliyyelerinden[17] ricāda bu pederüñüze

---

[1] bāzīçelerümüzi: bāzīçelerümüzi N
[2] şerīfüñüzi taṣfiye buyurasız, benüm: şerīfüñüz taṣfiye buyurasız A, şerīfüñüzi taṣfiye buyurasız N, Ö, T
[3] Feyżu'llāh'um Efendi: Feyżu'llāh'um Efendüm H, Efendi T, USA
[4] ile: -N, -T, -USA
[5] ü incis̱ābın: incis̱ābuñuz A, ü incis̱ābuñ T, USA
[6] ü ṣoḥbetleriyle cenāb-ı saʿādetüñüz: ü ṣoḥbetler beyānıyla cenāb-ı saʿādetüñüz A, ü ṣoḥbetleriyle cenāb-ı saʿādetüñüzüñ Ö, vaṣıyyetler beyānıyla cenābuñuz T, USA
[7] u iḫlāṣ olduḳların: u iḫlāṣ olduḳların A, u iḫlāṣ olduḳları N, iḫlāṣ olduḳların T, USA
[8] kārbān-ı duʿā reh-rev-i bālā-ḫāne-i icābet: kārbān-ı duʿā reh-rev-i bālā-ḫāne A, kārbān-ı duʿā dehr ü bālā-ḫāne-i icābet H, kārvān-ı duʿā dehr ü bālā-ḫāne-i icābet Ö, kārbān-ı duʿā dehr ü bālā-ḫāne-i icābet USA
[9] aṣl: aṣīl N, Ö
[10] saʿādetlü ketḫüdā-yı: ketḫüdā-yı T, USA
[11] ḫıdmet-i kitābetleriyle şeref-yāb olduġuñuz: ḫıdmet-i kitābetleriyle şeref-yāb olduġuñuzı A, ḫıdmet-i kitābetlerinde şeref-yāb olduġuñuzı Ö, ḫiẕmet-i kitābetleriyle şeref-yāb olduġuñuz T
[12] sürūr-ber-sürūr: sürūr u sürūr N
[13] dīdelerümüz: dīdem A
[14] beḳāsı içün: beḳāsı-çün A, N, Ö, T, USA
[15] duʿā-nāmemüzde tafṣīli maʿlūmuñuz olur: duʿā-nāmemüzde tafṣīl-i maʿlūmuñuz olur A, H, N, T, USA, duʿā-nāmeden tafṣīli maʿlūmuñuz olınır Ö
[16] teẕekkür: teẕkīr Ö
[17] ʿaliyyelerinden: ʿaliyyelerin N, Ö

[T 146b] yāver olmaḳ ricā olınur. Emānetu'llāhdur[1], saʿādetlü (16) reʾīs efendi ḥażretlerinüñ meclis-i ʿālīlerine duʿāmuz iblāġına[2] vekāletüñüz (17) ve ḍīḳ-i vaḳtden nāşī maḫṣūṣ duʿā-nāme taḥrīriyle[3] taṣdīʿe taḳṣīrümüzden (18) iʿtiẕāra daḫı vekāletüñüz niyāzumdan ma-ʿadā, mādde-i merḳūmede[4] anlardan daḫı (19) çeşm-dāşt-ı niyāz olduġumuzı [N 151a] ḳabūl ve ḥüsn-i teveccühüñüz[5] mercūdur. Bu pederüñüzüñ [A 136b] (1) hediyye-i[6] muʿtādesi olan emtiʿa-i nev-ẓuhūr, ʿālem-i maʿnādan çend ġazel-i tāze-zemīn (2) ihdā[7] olınmışdur. Emtiʿa-i müstaʿmele-i fāniyeden naẓar-ı[8] iʿtibāruñuzda ḳabūle (3) şāyānter olacaġı[9] in-şāʾa'llāhu teʿālā, imżā-gerde-i yaḳīndür. باقی باد *Bāḳī bād*[10].

212. Mīr-zā Efendi Ḥażretlerine Ḳamāniçe Ḳāḍısı iken İrsāl Olınur[11]

(5) Efendi ḥażretlerinüñ ṣūreten menbaʿ-ı fażl u ʿirfān ve maʿnen[12] fiten-i buḥrān olan (6) meclis-i laṭīflerine yine kendilerinüñ[13] ḥavṣala-i ṣıdḳ ve endāze-i ḫulūṣlarına muvāfıḳ (7) duʿā vü s̱enā ihdāsı siyāḳında hezār mesāʾil-i müteḫālife ve aḳvāl-i mütenāḳısayı (8) muḥtevī nüsḫa-i heyʾet-nümūdār[14] olan ḳalb-i mütelevvinleri tefaḫḫuṣından ṣoñra nümūde-i (9) s̱enāverī budur[15] ki, dest-i irādet-i bī-ʿillet ve yed-i[16] miʿmār-ı ḳudret ile binā-yı [N 151b] (10) ḫilḳatümüz, erkān-ı ṣıdḳ u[17] ḫulūṣ üzre nihāde [T 147a] olduġına bināʾen niçe[1]

---

[1] yāver olmaḳ ricā olınur, emānetu'llāhdur: yār olmaḳ ricā olınur, emānetu'llāhdur A, yāver olmaḳ ricā olınur H, USA, yāver olmaḳ olınur, emānetu'llāhdur N, yāver olmaḳ olınur T
[2] iblāġına: iblāġında N
[3] taḥrīriyle: taḥrīri ile A, taḥrīr ile N
[4] merḳūmede: merḳūme A
[5] ḳabūl ve ḥüsn-i teveccühüñüz: teblīġ-i ḥüsn-i teveccühüñüz A,H,T,U, teblīġ-i ḥüsn-i teveccühüñüzi N
[6] hediyye-i: *İfadede mürekkep dağılmıştır* A
[7] ihdā: ihdāsı A, H, Ö
[8] naẓar-ı: naẓar-ı naẓar-ı USA
[9] şāyānter olacaġı: şāyān olıcaġı N
[10] *bāḳī bād*: *bāḳī* A, *bāḳī ʿömr-i ʿazīz mümted bād* Ö, -T, -USA: *Sonsuza kadar olsun.*
[11] H 120b, N 151a, Ö 169b, T 146b, USA 127a: *Başlık* A: Mīr-zā Efendi Ḥażretlerine Ḳamāniçe Ḳāḍısı İken Yazılmışdur Ö, Mīr-zā Efendi Ḳamāniçe Ḳāḍısı İken Gönderdügi Mektūbdur T, USA
[12] u ʿirfān ve maʿnen: u ʿirfān ve maʿnā A, H, ʿirfān ve maʿnā N, ʿirfān ve maʿnen T, USA
[13] kendilerinüñ: kendülerinüñ A, H, Ö
[14] heyʾet-nümūdār: heyʾet-i nümūnedār Ö
[15] s̱enāverī budur: s̱enāverīdür T, USA
[16] yed-i: yedihi A, bu T, USA, yed-i ḳudret-i N
[17] u: -A, -N

müddet hevā-yı (11) germā-yı müfārakatleri çekilüp nesīm-i āsāyiş-resān-ı ḫaber-i ʿāfiyetlerine[2] revzen(12)-güşā-yı çeşm-i intiẓār olup bā-ḫuṣūṣ, cenāḥ-ı himmetleri, gūşe-i bām-ı ḳaṣr-ı merāma pervāz (13) itdügi[3] eyyāmdan bu āna dek mektūblaruñuz[4], mürġ-i per ü bāl-riḫte gibi herkese vāṣıl (14) olduḳça bu rifʿat-cūyları[5] bir selām-ı muḥabbet-encāmlarına şāyeste görilmeyüp hem-āġūş (15) olduḳları, ʿarūs-ı[6] murāduñ taḥṣīl-i viṣālinde cümleden efzūn dāmen be-miyān (16) olduġumuz ferāmūş olduġından şīşe-i ḳalb-i ḥazīne[7] hezār inkisār mutaṭarriḳ (17) olmış iken[8] nā-gāh bir mektūb-ı ser-be-mührleri vāṣıl olmaġın nīşter-i teġafüllerinden[9] (18) ḥāṣıl olan zaḫm-ı inkisāra merhem olmaḳ ümīdiyle minṭaḳa-i kīsesine nāḫun-ı (19) ārzū ile güşāde virildükde, (beyt)[10];

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Bülendī merhemüñ keyfiyyeti ey yār-ı bī-pervā

[A 137a] (1) Bu merhemden yine ol zaḫma ḳāʾildür dil-i şeydā

(Neṡr)[11]; (2) maḳālı üzre ümīd-i cevāhir ile istirāḳ-ı [N 152a] (3) ṣandūḳa-i mār-perverān[12] itmişe dönüp derūn-ı mektūbda hezār efʿā-i süḫan-ı zehr-feşān nümāyān olmaġın ārzū-yı[13] muḳāseme-i ḥiṣṣe-i ẕevḳ içün müctemiʿ olan (4) ḥavāss u ḳuvā her biri bir cānibe girīzān olmışlardur, (beyt)[14];

---

[1] olduġına bināʾen niçe: olduġına binā-yı nice H, T, USA
[2] ḫaber-i ʿāfiyetlerine: ḫaber-i ʿāfiyetler A, ḫayr-ı ʿāfiyetlerine N, USA
[3] himmetleri, gūşe-i bām-ı ḳaṣr-ı merāma pervāz itdügi: himmetleri, gūşe-i bām-ı merāma pervāz itdükleri A, himmetle gūşe-i bām-ı ḳaṣr-ı merāma pervāz itdükleri Ö
[4] mektūblaruñuz: mektūbuñuz A
[5] -cūyları: -cūyların A
[6] ʿarūs-ı: -T
[7] ḥazīne: ḫazīne N, Ö
[8] olmış iken: olmışken T, olmış-iken A, N, Ö, USA
[9] teġafüllerinden: nifāḳlarından N, Ö
[10] güşāde virildükde, beyt: güşāde virildükde A, USA, güşād virildükde N, güşād virildükde, beyt Ö
[11] neṡr: -A, -N, -T, -USA
[12] mār-perverān: mār-ı pervāne A
[13] derūn-ı mektūbda hezār … nümāyān olmaġın ārzū-yı: -A, -N, -T, -USA
[14] beyt: -A, -N, -USA, naẓm Ö: *Rubâ'îden alınmış iki mısradır.*

(ahreb)

کر باده چنین شده خماری بهتر   زین مرهم یاره زخمداری بهتر

(5) Ger bāde çunīn şude ḫumārī bihter

(6) Z'īn [T 147b] merhem-i yāre[1] zaḫm-dārī bihter

(nes̱r)[2]; (7) āferīn, benüm efendüm, ḫāṭır-nevāzī vü[3] dost-sāzī ise ancaḳ olur. Bu ḫıyānet, (8) bir niçe şey'e[4] rāciᶜ olmaḳ vehmiyle ol ḥoḳḳa-i zehr-āgīne bir miḳdār tiryāḳ baḳıyye(9)sinden daḫı ġaflet itmeyüp[5] bu gūne erbāb-ı maᶜārifüñ[6] meclislerinden dūr (10) oldıḳ, diyü gendüm-nümā ve cev-fürūşlıġa[7] āġāz idüp çīn ü cebīn-i te'essüf[8] göster(11)mişsüz. Ammā öyle degüldür, sizüñ hemān[9] bu meclise iştiyāḳuñuz, nā'il-i merām olıncaya (12) dek ve bu āsitānede ārāmuñuz, pervāze-i müstaᶜid olacaḳ[10] bāl ü per kesb ide(13)cek mertebe olduġı, o[11] bizüm muḥāṭ-ı fehmümüz olduġı gibi devletlü, veliyyü'n-niᶜam efendimüzüñ (14) daḫı maᶜlūm-ı ᶜilm-i ᶜalem-ārālarıdur, bāḳī[12].

Lākin mektūb-ı nezāket-maṣḥūbuñuzda bu muḫlişüñüze[13] rind (15) olmaḳ üzre tavṣīf ve cenābuñuzı, zühd ile taᶜrīf buyurup cenābuñuzı (16) kemā-yenbaġī, añlayan aḥbābuñ iᶜtiḳādların fesāda[14] saᶜy eylemişsüz. Ammā biz bu taᶜrīfe (17) rażıyuz. Aṣḥāb-ı ḥaḳīḳat naẓarında, ẕemm ü medḥ ne ṭarafdan idügi[15] hüveydādur. (18) "Ḳultu mā-fīhī"den[16]

---

[1] *yāre: tāze* A, H, N, T, USA: Beytin manası: *Eğer bade böyle olursa sarhoşluk daha güzeldir. Yaranın merheminden yara daha iyidir.*

[2] nes̱r: -A, -H, -N, -T, -USA

[3] vü: -N, -T, -USA

[4] bu ḫıyānet, bir niçe şey'e: ḫıyānet, bir niçe şey'e A, bu ḫıyānet, bir niçe şīşe N, T

[5] baḳıyyesinden daḫı ġaflet itmeyüp: taᶜbiyesinden daḫı ġaflet itmeyüp H, taᶜbiyesinden daḫı ġaflet olınmayup Ö

[6] erbāb-ı maᶜārifüñ: erbāb-ı maᶜārif H, iyāb-ı maᶜārifüñ T

[7] cev-fürūşlıġa: cevher-fürūşlıġa A, H, N, T, USA

[8] çīn ü cebīn-i te'essüf: çünīn te'essüf A, çīn-i cebīn-i te'essüf N, çīn-i cebīn-i Ö

[9] öyle degüldür, sizüñ hemān: öyle degüldür ki, sizüñ hemān Ö, sizüñ T, USA

[10] olacaḳ: olıcaḳ N, T, USA

[11] idecek mertebe olduġı o: idecek mertebe oldıġı A, Ö, idecek-imüz olduġuñuz T, idecegümüz olduġuñuz USA

[12] ᶜilm-i ᶜalem-ārālarıdur, bāḳī: ᶜilm-ārālarıdur A, ᶜilm-i ᶜalem-ārālarıdur Ö, T, USA

[13] muḫlişüñüze: muḫlişlerin Ö, muḫlişlerüñ T, USA

[14] iᶜtiḳādların fesāda: iᶜtiḳādlarını ifsāda Ö

[15] medḥ ne ṭarafdan idügi: medḥ ne ṭarafda idügi A, ḳadeḥ ne ṭaraflara idügi Ö

[16] *Daha önce söylediğim gibi.*

muḳaddem, “felāḥ” lafẓı irtikāb olınduġına istiġrāb olınmışdur. (19) Ġālibā rindān-ı ḥaḳīḳat bu kār-ḫāne-i ḥikmetüñ mübtedāʾın[1] taḥḳīḳ idüp şāyeste-i [A 137b] (1) dergāh-ı eḥadiyyet [T 148a] olıcaḳ[2] ʿubūdiyyete sāʿī olduḳlarına ʿadem-i iṭṭilāʿından ġayrı (rubāʿī)[3];

(Ahrem)

ای برتو سجود زاهدان وقت نماز وی طاعت رندان بتو هنگام نیاز

گر اهل حقیقت است و گر راه مجاز هرکس بزبانی بتو میگوید راز

(2) Ey ber-tu sücūd-ı zāhidān vaḳt-ı nemāz

(3) V’ey ṭāʿat-i rindān be-tu hengām-ı niyāz

(4) Ger ehl-i ḥaḳīḳat est ü ger[4] rāh-ı mecāz

(5) Her kes be-zebānī be-tu mī-gūyed[5] rāz

(neşr)[6]; (6) mefḫumına ʿadem-i ıṭṭılāʿından[7] nāşī rind ü zāhide işbāt-ı[8] teżādd buyurmışsız. (7) Andan ġayrı bu s̱enākārların[9] felek-ḫilḳat diyü yād buyurmışsız. Cenābuñuz (8) kendi iʿtiḳādı üzre ʿālim-i ʿālem[10] ve ehl-i fażīlet geçinürken[11] felegüñ bu kār(9)-ḫānede ḥiṣṣe-i taṣarrufı olmayup ol daḫı gūy-ı çevgān-ı ḳażā vü ḳader olduġunı[12] (10) selb eyledügüñüzden ḳaṭʿ-ı naẓar devletlü efendimüz ḥażretleri ṭarafından nāzil (11) olan mektūb-ı laṭīfüñ kelimātından āzürde olup bu muḫlişlerini[13] dīvār-ı (12) üstüvār ḳabīlinden ʿadd idüp el-meʾmūr maʿẕūr iken hedef-i nāvek-i ciger-dūz (13) ṭaʿn olmaḳ ḳangı

---

[1] mübtedāʾın: meydān A

[2] olıcaḳ: ola A, olacaḳ Ö

[3] iṭṭilāʿından ġayrı rubāʿī: iṭṭilāʿından ġayrı A, T, iṭṭilāʿdan ġayrı rubāʿī Ö, iṭṭilāʿından ġayrı beyt USA

[4] *ü ger*: *ve* A, T, USA, *ez tu* Ö

[5] *mī-gūyed*: *mī-girīd* A, Ö, T, USA: *Ey, namaz vakti, zahitlerin kendisine secde ettiği ve ey, niyaz vaktinde rintlerin kendisine itaat ettiği (Allah)! İster hakikat ehli olsun, ister mecaz yoluyla olsun, herkes bir dille sırrını sana söylüyor.*

[6] neşr: -A, -H, -T, -USA

[7] ıṭṭılāʿından: ıṭṭılāʿdan Ö

[8] işbāt-ı: s̱ebāt-ı A

[9] s̱enākārların: s̱enākārlarınuñ A, H, s̱enākārlarına T, USA

[10] kendi iʿtiḳādı üzre ʿālim-i ʿālem: kendi iʿtiḳādı üzre ʿālim A, T, USA, kendü iʿtiḳādı üzre ʿālim H, kendi iʿtiḳāduñuz üzre ʿālim-i ʿālem Ö

[11] ve ehl-i fażīlet geçinürken: ve ehl-i fażīlet geçinüp A, ehl-i fażīlet geçinürken H, ve ehl-i hüner geçinürken T, USA

[12] olduġunı: olduġı H

[13] muḫlişlerini: muḫlişüñüzi A, muḫlişlerin Ö

mezhebe[1] sezāvārdur. Efendimüzüñ mektūbları, muṭlaḳ ḳaṣd-ı (14) iltifāt idügi[2] ẓāhirdür. Her bār, gül-çīn-i bāġ-ı iltifāt olmaḳ müyesser iken (15) bir[3] defʿa lezzet-i āzār-ı ḫār-ı ʿitāb görilse ne lāzım gelür? Ḫuṣūṣan, efendimüzüñ (16) Ḥaḳḳ teʿālā, vücūd-ı kem-yābların[4] muʿammer eyleye. Bi-ḥamdi'llāh, süḫan-şinās ve daḳīḳa-dānlıḳ (17) ile ʿalem ve eṣnāf-ı[5] fażl u ʿirfān ile müsellem [T 138b] ve dāniş ü hünerde ser-bülend iken (18) mażmūn-ı mektūb bi-ʿaynihi kendi taḳrīr-i dil-pezīrleri[6] olup mertebe-i rıżālarından bīrūn ve[7] (19) bir ḥarf taḥrīrine meʾẕūn olduġumuzı aʿlā bilürsüz ve bir mektūb ki, tamġā-yı nigīn-i kem-yābları[8] [A 138a] (1) olmaduḳça[9] sikke-pezīr-i iʿtibār olmayacaġına vuḳūf yetişdirmek gereksüz. Bu maʿnālara[10] (2) iṭṭılāʿdan ṣoñra miyānede āviḫte olan perde-i muṣāfātı[11], varaḳ-pāre-i nā-ḳabūl (3) gibi çāk ve ṭarafeynden münʿaḳid[12] olan ḥabl-i metin muvāneseti[13] rişte-i ṣad-pāre-i şuʿbede[14](4)-bāz gibi ḳarīn-i infikāk itmek neden lāzım gelmişdür[15]? Mirʾāt-ı taḳdīrde cenābuñuz (5) ile ṣūret-i ülfet müşāhede olınduġı[16] günden bu āna gelince ʿalāḳa-i ülfete (6) infiṣām virecek bir fiʿle maṣdar olmayup ser-rişte-i[17] ülfetüñ bize düşen (7) ṭarafını, ʿāḳilāne żabṭ itdügümüz cümlenüñ maʿlūmıdur. Lākin binā-yı ülfet, ibtidā (8) sizüñ ṭarafuñuzdan raḫne[18]-pezīr olduġına siz daḫı muʿterif olmaḳ gereksüz. (9) Bu muḫlişleri daḫı tīşe-i ser-tīz-i ḫāme-i şerāre-rīzi ele alup numūne-i naḳş(10)-ber[19]-āb olan binā-yı esās-ı ṣadāḳat-ı ġayr-ı s̱ābitetü'l-aṣllarınuñ ġubārını (11)

---

[1] mezhebe: mezhebde A, H, USA, mezhebden T
[2] muṭlaḳ ḳaṣd-ı iltifāt idügi: ḳaṣd-ı iltifāt idügi T, USA
[3] bir: bu Ö
[4] kem-yābların: kimyāların A, kām-yābların USA
[5] eṣnāf-ı: iżāf-ı: A, H, T, USA
[6] -pezīrleri: -pezīr A
[7] rıżālarından bīrūn ve: rıżālarından bīrūn A, rıżālarında bīrūn ve T, USA
[8] tamġā-yı nigīn-i kem-yābları: kimyāları A
[9] olmaduḳça: olduḳça A
[10] maʿnālara: maʿnālarda A
[11] muṣāfātı: mużāfātı H, T, USA
[12] ṭarafeynden münʿaḳid: ṭarafeynde münʿaḳid A, ṭarafeynden muʿteḳid Ö, T, USA
[13] ḥabl-i metin muvāneseti: cebel-i metīn muvāneseti H, ḥabl-i metīn muvāneseti Ö, T, USA
[14] şuʿbede: şuʿbeden A
[15] gelmişdür: gelmiş-idi Ö
[16] cenābuñuz ile ṣūret-i ülfet müşāhede olınduġı: cenāblarıyla ṣūret-i ülfet müşāhede olınduġı H, cenāblarıyla ṣūret-i ülfet müşāhede olınduġı Ö, cenāblarıyla ṣūret müşāhede olınduġı T, USA
[17] ser-rişte-i: sirişte-i H
[18] raḫne: rişte: A, H, T, USA
[19] ber-: pür H, Ö, T, USA

sürme-i Keyvān itmek āsān idi. Ammā bu defʿa ḥüsn-i müsāmaḥa ile termīmi taṣvīb (12) görilür[1]. Bir daḫı müşāhede-i nāvek-i [T 149a] ṭaʿna[2] ṣudūrına teʾḫīr olınmışdur. Lākin (13) cenābuñuz ṭarafından meşāmm-ı iʿtiḳādumuza rāyiḥā-i ʿadāvet gelmek meʾmūl degül iken (14) binā-yı vaṣf-ı hünerümüz ṣādedinde[3] الفضل ما شهدت به الاعدا *el-fażlu mā-şehidet bihi'l-aʿdā*[4] kelāmını īrād idüp (15) kendi lisānuñuz ile ʿadāvetümüz ittiṣāfına[5] iʿtirāf eylemişsüz. Bu kelāmdan (16) biz daḫı ṣıdḳuñuza şehādet iderüz. Vāḳıʿā, ol[6] ṭarafda düşmenlerümüzüñ ḥareketi (17) muḥaḳḳaḳ ve ġayretümüz daḫı anlardan aḫẕ-u intiḳām idügi[7] muḳarrerdür. Cenāb-ı (18) Bārī, muvaffaḳ eyleye. Bir iki kerre[8] ḳaṣd ile ihdā olınan bıçāḳ irsāli (19) maḥẕūrına īṣāl-i[9] fehm olınmaduğı maḥall-i istiġrābdur. Melfūẓī ve maʿnevī[10] [A 138b] (1) ḳaṣdlaruñuz maʿlūm, ammā mezbūr bıçağı gördükde hemān sizi görmiş gibi oldıḳ[11]. (2) Zīrā bīrūnı ber-vech-i[12] muʿtād mücellā vü ṣāf belki āyīneāsā müşāhede-i ṣūrete[13] (3) daḫı ḳābil ammā derūnı ālet-i ḳāṭiʿe ile memlū ve ḫārici sīm, dāḫili āhen[14] ve ẓāhiri (4) sefīd ve bāṭını siyāh olmaġla vücūh ile[15] erbāb-ı nifāḳuñ bi-ʿaynihi numūnesi[16] (5) vāḳıʿ olmış diyü bu[17] ṣıfāt-ı mezkūreden nāşī kemer-i intiḳāma aṣılacaġına daḫı (6) istiḥḳāḳı muḳarrer[18] iken müşāhedesiyle cenābuñuza[19] ḳaṭʿ-ı iştiyāḳ olınup (7)

---

[1] termīmi taṣvīb görilür: tedmīmi taṣvīb görilür H, T, termīmi taṣvīb görilüp Ö
[2] nāvek-i ṭaʿna: nādān-ı ṭaʿna A, H, T, nāvek-i ṭaʿn Ö
[3] binā-yı vaṣf-ı hünerümüz ṣādedinde: binā-i hünerümüz ṣādedinde A, binā-yı vaṣf-ı hünerümüz żıddında Ö, binā-yı hünerümüz ṣādedinde T
[4] *Fazilet düşmanın da şehadet ettiğidir.*
[5] ittiṣāfına: inṣāfına H, T, USA
[6] şehādet iderüz, vāḳıʿā, ol: şāhid oluruz, vāḳıʿā, o A
[7] aḫẕ-u intiḳām idügi: aḫẕ-ı intiḳām idügi A, H, Ö
[8] kerre: defʿa A, -Ö
[9] īṣāl-i: īṣāli USA
[10] melfūẓī ve maʿnevī: melfūẓ u maʿnevī A
[11] oldıḳ: olduḳ H, oluruz T, USA
[12] ber-vech-i: ber-veche-i H
[13] ṣūrete: ṣūriyye Ö
[14] āhen: āmīn H
[15] ve bāṭını siyāh olmaġla vücūh ile: bāṭını siyāh olmaġla vücūh ile A, H, Ö, ve bāṭını siyāh olmaġla vücūhla T
[16] bi-ʿaynihī numūnesi: bi-ʿaynihī numūnesine A, numūnesi T, USA
[17] olmış diyü bu: olmış diyü A, H, olmış bu T, USA, olmışdur bu Ö
[18] aṣılacaġına daḫı istiḥḳāḳı muḳarrer: aṣılacaġı daḫı istiḥḳāḳı muḳarrer Ö, aṣılacaġına daḫı istiḥḳāḳı mükerrer T, USA
[19] cenābuñuza: cenābuñuzda A, cenābuñuzdan Ö

ġınā-yı mülāḳāta nāʾil olmışdur[1]. Hemvāre [T 149b] miyān-ı aḥbābda bu ṣūret ile[2] (8) görinmekden ḫālī olmayasız[3].

213. Köprüli-zāde Muṣṭafā Pāşā Merḥūmuñ Oġlı Esʿad Beg'e Yazılmışdur[4]

(10) Saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü[5] pertev-i nūr-ı[6] bāṣıra-i ḥayātum ve gül-i destār-ı mübāhātum olan[7] (11) beg efendüm ḥażretlerinüñ mülteḳā'l-ebḥur-ı cāh ü[8] celāl ve cemīʿü'l-cevāmiʿ-i[9] fażl u kemāl olan (12) pīşgāh-ı maʿālī-destgāhlarına ki[10], nüsḫa-i tehẕīb-i ekābir-i edīb[11] ve maḳāṣıd-ı (13) aḳṣā-yı efāẓıl-ı lebībdür, envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı kāfiye ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı (14) ṣāfiye ile dest-i cevherī-i iḫlāṣ ile ḳāmūs-ı ḥaḳīḳatden müstaḫrec (15) dürer-i daʿavāt ve maṭāliʿ-i ṣafvetden ṭavāliʿ ġurer-i[12] taḥiyyāt niṣārına müteʿāḳib (16) żavʾ-ı miṣbāḥ-ı bāmdād[a][13] ṭaʿne-zen-i naḳż olan[14] şemsü'l-maʿārif-i ḫāṭır-ı (17) tābnākları pursişi[15] dībāce-i ṣaḥīfe-i iḫlāṣ ve muḳaddime-i münye-i[16] iḫtiṣāṣ (18) ḳılınur. Cenāb-ı Ḥaḳḳ, ḫulāṣa-i kütüb-ḫāne-i[17] ādāb ve enmūzec-i fenn ü rüşd ü[18] ṣavāb olan (19) vücūd-ı ekmel-i cūd[19]-endūdların viḳāye-i ḥıfẓ-ı ṣāmedānīsinde[20] ʿavāmil-i ekdār [A 139a]

---

[1] olmışdur: olmışuzdur Ö, USA
[2] ṣūret ile: ṣūretde Ö
[3] Lākin mektūb-ı nezāket … … görinmekden ḫālī olmayasız: -N
[4] H 123a, N 152b, Ö 172b, T 149b, USA 129a: *Başlık* A: Köprüli-zāde Muṣṭafā Pāşānuñ Maḫdūm-ı ʿĀlī-ḳadr-i Maʿārif-perver ve Dāniş-i Hüner Esʿad Beg Ḥażretlerine Nābī Efendi *Li-ecli'l-münāsebeti* لاجل المناسبه Esāmī-i Kütüb Teẕekküriyle Nüviştedür T
[5] saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü: saʿādetlü, semāḥatlü A, H, N, saʿādetlü T, USA
[6] nūr-ı: -Ö, -T, -USA
[7] olan: -Ö
[8] ü: -A
[9] cemīʿü'l-cevāmiʿ-i: cemʿü'l-cevāhir-i Ö
[10] ki: -T
[11] edīb: ve edīb Ö
[12] ġurer-i: ġadr-ı H
[13] bāmdād[a]: bāhirde A, H, T, bāhire N, bāmdād-ı Ö, bāhirede USA
[14] naḳż olan: taʿarruż-ı A, H, N, T, USA
[15] ḫāṭır-ı tābnākları pursişi: ḫāṭır-ı tābnākları pursiş-i A, H, ḫāṭırları pursişi T, USA
[16] münye-i: mīne-i H, N
[17] kütüb-ḫāne-i: kitāb-ḫāne-i Ö
[18] enmūzec-i fenn ü rüşd ü: enmūzec-i fenn rüşd ü H, Ö, enmūzec-i fenn ü rüşd T, nümūzec-i fenn ü rüşd USA
[19] cūd: dūd Ö
[20] ḥıfẓ-ı ṣāmedānīsinde: rabbānīde Ö

(1)-dan ve taṣrīfāt-ı[1] ʿillet-āmīz-i rūzgārdan meʾmūn [T 150a] eyleye! Āmīn[2]! Eger bu[3] medrese-nişīn-i (2) ḥamūl ve ders-ḫᵛan-ı müntehā-yı uṣūl duʿācıları naḥvine ṣarf-ı[4] (3) kelimāt-ı [N 153a] istiḫbār ve ḥavāle-i lemeʿān-ı[5] naẓra-i istifsār buyurılur ise bi-ḥamdihi subḥānehu (4) ve teʿālā[6], binā-yı mizāc-ı żaʿf-peymā[7] henüz merāḥ-ı ʿālemde ṣaḥīḥ ü sālim olup ḫıdmet-i[8] (5) duʿā-yı ʿömr-ü devletleri[9], dīde-i maḳṣūd idügi ṭabʿ-ı keşşāf ve ẕihn-i mū-şikāf-ı Beyżāvī(6)-envārlarına[10] nā-pūşīdedür. Ḫayr u berekāt-ı şems-i ẕātlarına[11] idāre-i ʿuṣāre-i usṭurlāb-ı[12] (7) intiẓār ve muṭālaʿa-i ṣaḥāʾif-i mevāḳiʿu'n-nücūm-ı leyl ü nehār üzre iken eşref-i (8) āvānda[13] ve esʿad-ı ezmānda[14] nā-gāh eczā-yı ḥücerāt-ı muḳanṭarāt-ı ġaybden taḳvīm-i[15] (9) beşāret-fermā-yı kerem-nāme-i şifā-baḫşāları nāzil ve telvīḥ ü tavżīḥ ü işāret (10) ü[16] fürūʿ ve uṣūl-i ems̱ile vü nikātına ber-ṭıbḳ-ı[17] ḳānūn iṭṭılāʿ-ı s̱enāverī ḥāṣıl (11) olduḳda bī-iḫtiyār menār-ı zebānumuz, meşāriḳ-i mebārıḳ-ı duʿālarıyla tenvīr[18] ve mecālis-i (12) **Şeh-nāme**-i evḳāt ṣūret-i[19] s̱enālarıyla taṣvīr olınmışdur[20]. Cenāb-ı Ḥaḳḳ, ol mafḫar-ı eşbāh u (13) naẓāʾir[21] ve ol nuḫbe-i meʾās̱ir[22] ü mefāḫir olan ẕāt-ı sütūde-

---

[1] ekdārdan ve taṣrīfāt-ı: ekdārdan ve taṣarrufāt-ı A, T, USA, ekdārdan ve taʿrīfāt-ı N, ekdār ve taṣrīfāt-ı Ö
[2] āmīn: -A, -H, -N, -T, -USA
[3] bu: -A, -H, -N, -T
[4] müntehā-yı uṣūl duʿācıları naḥvine ṣarf-ı: müntehā-yı naḥvine duʿālarıyla nümūn-ı ṣarf-ı A, müntehā-yı uṣūl duʿāları nümūn-ı ṣarf-ı H, N, müntehā-yı uṣūl duʿāları nümūne-i ṣarf-ı T, USA
[5] lemeʿān-ı: lemʿa-i Ö
[6] *ve teʿālā*: -A, -N, -Ö
[7] -peymā: bīmār Ö
[8] ḫıdmet-i: ḫiẕmet-i T, N
[9] duʿā-yı ʿömr-ü devletleri: duʿāları A, N, T, USA
[10] -envārlarına: -enverlerine Ö
[11] ḫayr u berekāt-ı şems-i ẕātlarına: ḫayr ḥarekāt-ı şems-i ẕātlarına A, ḫayr u berekāt-ı şems-i ẕātīlerine N, ḫayr berekāt şems-i ẕātlarına T, ḫayr u berekāt u şems-i ẕātlarına USA
[12] ʿuṣāre-i usṭurlāb-ı: ʿiṭāret-i usṭurlāb-ı A, ʿiżāde-i suṭurlāb-ı Ö
[13] āvānda: āvān Ö
[14] ezmānda: zamānda T, USA
[15] taḳvīm-i: taḳdīm-i A
[16] ü telvīḥ ü tavżīḥ ü işāret ü: ü telvīḥ ü tavżīḥ ü işārāt ü N, ü telvīḥ ü tavżīḥ işārāt Ö, telvīḥ tavżīḥ ü işāret ü T, telvīḥ ü tavżīḥ ü işāret ü USA
[17] vü nikātına ber-ṭıbḳ-ı: nikātına ber-vefḳ-i ṭıbḳ-ı A, vü nikātına ber-vefḳ-i ṭıbḳ-ı H, nikātına ber-ṭıbḳ-ı T, USA
[18] tenvīr: tenvīre N
[19] ṣūret-i: ṣūver-i Ö
[20] olınmışdur: olmışdur T, USA
[21] eşbāh u naẓāʾir: iştibāh u naẓāʾire N
[22] meʾās̱ir: meʾs̱er A, H, N, T, USA

ṣıfātlarından[1] mirḳāt-ı (14) saʿādetde muḳīm ve imrār-ı nefeḫāt-ı tecelliyāt ile minhāc-ı ʿāfiyetde[2] (15) müstedīm eyleye. Ḥaḳḳā ki, mālik-i her kenz-i hüner [KM50b] ve ṣāḥib-i ḥüsn-i siyer[3] olan ṭabʿ-ı yek-tāları[4], (16) rütbe-i ʿulüvv-i ṭıynetde[5] [N 153b] hem-reng-i Ṣāʾib ü ʿUrfī vü Selīm ve ās̱ār-ı muṭavvel ü[6] muḫtaṣar-ı şiʿr ü inşāda (17) S̱ālis̱ Vaṣṣāf u Kelīm olmaġın[7] ḳalb-i Fehīm ve[8] ẕihn-i müstaḳīmleri, sezā-yı nis̱ār-ı cevāhir-i taḥsīn (18) ve seciyye-i ġayb-bīn-i gerdūn-nişīnleri şāyān-ı pāy-endāz-ı emtiʿa-i hezār (19) āferīndür[9]. Tedḳīḳāt-ı **Maḳāmāt-ı Ḥarīrī**, ibrīşim-i bārīk-tār-ı[10] ḫayāllerine peyvend ve ṭabʿ-ı [A 139b] (1) gürisne-i eyyām-ı[11] niʿmetu'llāh, ās̱ār-ı nemekīnleriyle ḫursend idügi müsellem-i[12] çāşnī-şināsān-ı maṭbaḫ-ı (2) ʿirfān ve mecmaʿ-ı ʿaliyye-i ẕāʾiḳa-dārān-ı[13] devrāndur. Henüz sepīde-i seḥer-i ṭabīʿatlarınuñ (3) evāʾil-i ẓuhūrı ve meṣābīḥ-i ās̱ārlarınuñ mebādī-i inbisāṭ-ı[14] nūrı iken kevkebe-i (4) fürūġ-ı[15] ṭabʿ-ı bülendleri, **Mīzān-ı Şaʿrānī**-i şuʿarā-yı sābıḳa[16] ve sevād-ı raḳīme-i es̱er-i ḫāme-i (5) Aḫteri[17]-fürūġları luġāt-ı ʿArabiyyede fāʾiḳ idügi[18] ḥükm-kerde-i mesāḥa-i hendeseyān-ı (6) rūzgār olmışdur. Ḫuṣūṣan, ḥālā[19] ḥükm-fermā-yı ḫıṭṭa-i Şehbā, vezīr-i melek-ḫıṣāl, āṣaf-ı (7) sābıḳ[20], devletlü, saʿādetlü Meḥmed

---

[1] sütūde-ṣıfātlarından: sütūde-ṣıfātların Ö, sütūdelerin T, USA
[2] muḳīm ve imrār-ı nefeḫāt-ı tecelliyāt ile minhāc-ı ʿāfiyetde: muḳīm ve ebrār-ı muḳīm imrār-ı nefeḫāt-ı tecelliyāt ile minhāc-ı ʿāḳıbetde A, muḳīm ve imrār-ı nefeḫāt-ı tecelliyāt ile minhāc-ı ʿāḳıbetde H, T, USA, -N
[3] ḥüsn-i siyer: ḥüsn-i sipihr A, H, N, T, USA
[4] yek-tāları: yek-tāların Ö
[5] ṭıynetde: ṭıynetden H, N, Ö
[6] ü: -A, -H, -N, -T, -USA
[7] ve āṣār-ı muṭavvel-i muḫtaṣar-ı şiʿr ü inşāda s̱ālis̱ Vaṣṣāf ve Kelīm olmaġın: -N, -T, -USA
[8] ḳalb-i Fehīm ve: Fehīm ve A, ḳalb-i Fehīm N, T, USA
[9] āferīndür: ḳarīndür T, USA
[10] ibrīşim-i bārīk-tār-ı: ibrīşim-i tār-ı yek-tār-ı A, USA, ebr-şiyem-i tār-ı yeke-tāz H
[11] eyyām-ı: es̱ām-ı H, -N, -T, -USA
[12] nemekīnleriyle ḫursend idügi müsellem-i: nemekīnleriyle ḫursend idügi A, temkīnleriyle ḫursend idügi H, USA, nemekīnleriyle ḫursend idügi N, T
[13] mecmaʿ-ı ʿaliyye-i ẕāʾiḳa-dārān-ı: müctemaʿ-ı ʿaliyye-i ẕāʾiḳa-dārān-ı A, mecmaʿ-ı ʿaliyye-i ẕāʾiḳa-dirān-ı H, mecmaʿ-ı ġalebe-i ẕāʾiḳa-dārān-ı N, mecmaʿa-i ḥilye-i ẕāʾiḳa-dārān-ı Ö
[14] inbisāṭ-ı: inbisāṭı T, USA
[15] fürūġ-ı: fürūʿ-ı USA
[16] sābıḳa: sābıḳ A, Ö
[17] ḫāme-i Aḫteri-: ḫāme-i Aḫteri ve H, Aḫteri ve N, Ö, Aḫteri- T, USA
[18] luġāt-ı ʿArabiyyede fāʾiḳ idügi: naʿt-ı ġarībede fāʾiḳ idügi A, ṣıfāt-ı ġarībede fāʾiḳ idügi H, T, USA, ṣıfāt-ı ġarbiyye ve daḳāyıḳ idügi N
[19] ḥālā: -A, ḥāliyā N, Ö
[20] āṣaf-ı sābıḳ: āṣaf-ārā-yı ṣadr-ı sābıḳ A, āṣaf-rā ṣadr-ı sābıḳ Ö

Pāşā muḫliṣüñüzüñ[1] bu ṭarafda revnaḳ(8)-baḫş-ı teşrīf olduġı eyyāmdan berü nüsḫa-i maḥāmid-i evṣāfuñuzı, çend bār devr buyurup[2] (9) bu [N 154a] s̱enāverüñüzüñ es̱er-i ḫāme-i Rabbānī olan risāle-i s̱enāñuza taḳrīż[3]-nüvis-i taṣdīḳ (10) ve imżā-keş-i taḥḳīḳ olmadadur ki, Cezīre-i Sāḳız'da[4] ṣūret-yāb olan (11) müdāvere-i[5] nüsaḫ-ı ṣoḥbet ve müẕākere-i fenn-i ülfetden nāşī peder-i ṣulbīden[6] efzūn[7], (12) cenāb-ı şerīfe taʿlīḳ buyurmışlardur. [T 151a] Ḥażret-i Bārī, anları da ve cenābuñuzı daḫı devlet ile (13) muʿammer eyleye[8] ve neşʾe-yāb-ı mülāḳāt-ı mükerrer eyleye! Āmīn[9]! Benüm nūr-ı dīdem, beg efendüm[10], (14) sulṭānum ḥażretleri! Teşḥīẕ-i[11] ẕihn-i tābnāk ve talṭīf-i ṭabʿ-ı derrākūñüz[12] ḳaṣdiyle (15) bu zemīn-i tāze-ferāġ[13], tamām kümeyt-i[14] ḫāmeye cilve-i türk-tāz gösterecek meydān (16) idügi ḥīn-i şurūʿ-ı taḥrīrde reh-güẕār-ı[15] rāʾiż-i ḫayālde nümāyān oladüşdi[16]. (17) Ammā yine kendüñüzden[17] tengī-i vaḳt ve[18] istiʿcāl-ı nāme-resān ile[19], bilā-tesvīd ser-i ḳalemden (18) nıṣf sāʿat müddetde şevḳ-i muḫāṭabe-i dil-ārāñuz ile ṣūret-yāb-ı ẓuhūr (19) olmışdur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, nāʾil-i rifʿat-i vuṣūl ve fāʾiz-i derīçe-

[1] saʿādetlü Meḥmed Pāşā muḫliṣüñüzüñ: Meḥmed Pāşā muḥibbüñüz ḥażretleri Ö, Meḥmed Pāşā muḫliṣüñüzüñ T, USA
[2] bār devr buyurup: bār devr buyurmayup A, māh devr buyurmayup H, N, māh devr buyurup T, māh devr buyurup USA
[3] s̱enāñuza taḳrīż: s̱enā-kerde taḳrīż A, s̱enāñuza taʿrīż-i N
[4] olmadadur ki, Cezīre-i Sāḳız'da: olmadadur ki, Cezīre-i misāfirde H, N, T, USA, olmadadur, Cezīre-i Sāḳız'da Ö
[5] müdāvere-i: endāze-i A, H
[6] ṣulbīden: ṣulbden A, H
[7] ve imżā-keş-i taḥḳīḳ olmadadur … nāşī peder-i ṣulbīden efzūn: -N, -T, -USA
[8] devlet ile muʿammer eyleye: muʿammer eyleye A, devlet ile muʿammer Ö
[9] āmīn: -A, -N, -T, -USA
[10] beg efendüm: -T, -USA
[11] teşḥīẕ-i: teşḫīẕ-i T, N, Ö
[12] derrākūñüz: derrākleri T, USA
[13] tāze-ferāġ: ferāġ-ı tāze A, H, N, T, USA
[14] kümeyt-i: kemmiyet-i N, T, USA
[15] reh-güẕār-ı: reh-güẕārı N
[16] oladüşdi: düşdi A
[17] kendüñüzden: güneh be-kerden-i H, N, T
[18] ve: -N, -T, -USA
[19] -resān ile: -resāna ki A, -resān ki H, N, T, USA

i[1] ḳabūl [A 140a] (1) olduġı işāret buyurılmaḳ me᾽mūldür. Bāḳī kerem, ẕāt-ı ʿālīlerinüñdür[2].

214. Saʿādetlü Āṣaf İbni[3] Āṣaf, Silaḥdār İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri, Vālī-i Ḫıṭṭa-i Ḥalebü'ş-Şehbā[4] iken Enderūn Aġālarından Maḥmūd Aġā-nām Siyāh ʿArab[5], Nābī Efendi Geldükde Ḫıdmetine Me᾽mūr Olup[6] Çehre-i Bī-nūrından Nābī Efendi Şikāyet Eyledükçe Müşārün İleyh Pāşā Ḥażretleri[7], Laṭīfe-şinās Ḳaṣd-ı Mizāc Birle Mezbūrı daḫı Ziyāde Taslīṭ idüp[8] Temāşāsında iken Ḥaleb'den Maʿzūl[9] Olup (A 142b) Kerkük'e Me'mūr Olduḳlarında Esnā-yı Rāhda Mezbūr ʿArabuñ Lisānından Dīvān[10] Efendisi Olan Ḥabeşī-zāde Müsveddesiyle ʿAlā-ṭarīḳi'l-laṭīfe, Nābī Efendi'ye İrsāl Eyledügi Mektūbdur[11] ki, Vuṣūlinde Mūmā İleyh, Nābī Efendi Mektūb-ı Mezbūrı[12] Tamām Şerḥ ü Beyān birle Cerb-nāmesidür[13]

[N 170b] (5) S̱ıḳlet-i ḳarīn, kes̱āfet-i rehīn, ḫabās̱et-āgīn yaʿnī Maḥmūd-ı[14] Nemrūd-dīde-i bed[15]-āyīnüñ ḥużūr-ı (6) melʿanet-ālūd-ı kerāhet-nümūdları ṣavbına envāʿ-ı nefrīn ü dūş-nām ve aḳsām-ı cürūb[16] (7) u iştitām iblāġından ṣoñra ser-cünbān-ı[17] lā-ḥavle-gūyān iʿlām

[1] fā᾽iz-i derīçe-i: fā᾽ize-i derīçe-i A, fā᾽iz-i derece-i Ö
[2] Bāḳī kerem, ẕāt-ı ʿālīlerinüñdür: bāḳī H, Bāḳī hemīşe kerem, ẕāt-ı ʿālīlerinüñdür Ö, -T, -USA
[3] ibni: bin T, USA
[4] Ḫıṭṭa-i Ḥalebü'ş-Şehbā: Ḥaleb T, USA
[5] siyāh ʿArab: siyāh ʿArabī T, sipāh-ı ʿArabī USA
[6] ḫıdmetine me᾽mūr olup: ḫiẕmetine me᾽mūr alup A, ḫiẕmetine me᾽mūr olup H, T, ḫıdmetine me᾽mūr alup N
[7] ḥażretleri: -A, -N, -T, -USA
[8] taslīṭ idüp: taslīṭ eyleyüp N, Ö, taṣallut idüp T, USA
[9] maʿzūl: ʿazl T, USA
[10] dīvān: dīvān dīvān A
[11] mektūbdur: mektūbıdur T, USA
[12] efendi mektūb-ı mezbūrı: mektūbı mezbūrı N, efendi mektūb-ı mezkūrı T, USA
[13] H 132b, N 170a, Ö 187b, T 165a, USA 143a: Cerb-nāmesidür: Cerb-nāmesidür Ki, Ẕikr Olınur, Ṣūret-i Mektūb-ı Mezbūr H, Cerb-nāmesidür Ki, Nüvişte Būd T, USA, nāmesidür N
[14] yaʿnī Maḥmūd-ı: yaʿnī Meḥmed ü A, yaʿnī Meḥmed Ö, Maḥmūd-ı T, Maḥmūd ü USA
[15] -dīde-i bed: -dīde-i A, N, -nümūd-ı bed H, Ö, bed būd T, USA
[16] ü dūş-nām ve aḳsām-ı cürūb: dūş-nām ve aḳsām-ı cerb H, ü düşnām ve aḳsām-ı cürūb Ö, dūş-nām ve aḳsām-ı cürūb T
[17] -cünbān-ı: cināsān-ı A

olınur ki, senüñ (8) gibi iç aġāsı nāmında seg-levend-i[1] ʿifrīt-endāmuñ ḫıdmet-i[2] s̱ıḳlet(9)-nümāsından ve çehre-i nā-pāk-ı ġas̱eyān-engīz-i murdārından ḫalāṣ olduġumuza mesrūr (10) u ḫandān ve defʿ-i maraż-ı hāʾil itmiş ḳadar şādān iken ve senden muṭlaḳā (11) ṭarafumuzı[3] ferāmūş ve bizi ḫāṭır-ı[4] cehennem-mis̱ālüñden[5] iḫrāc itmeden ġayrı tevaḳḳuʿumuz[6] (12) yoġ iken eyyām-ı müfāraḳat bir hefte miḳdārı mürūr itmeden ve zelzele-i müşāhede-i (13) ṣūret-i[7] türş-āverüñ henüz bir ḫoşça sükūn bulmadan iltizām-ı mā-lā-yelzem vechi (14) üzre es̱nā-yı ṭarīḳde bir mektūb-ı uʿcūbe[8]-niẓāmuñ gelüp vāṣıl olup (15) çend-rūz nāʾil olduġumuz ṣafā-yı ḫāṭıra yine[9] mūris̱-i ġubār ve müʾeddī-i ekdār olmışdur. Cenāb-ı[10] (16) Ḥaḳḳ, ḫᵛān-ı ber-ḫōrdārīden[11] [T 166a] bī-naṣīb eyleye! [N 171a] Āmīn. بحرمة قلوب المنكسرين *Bi-ḥurmeti ḳulūbi'l-münkesirīn*[12] ḫātimesinde, (17) cevāb ricāsında olduġın iʿlām itdüginden nāşī ḥavāle-kerd-i[13] sufre-i ʿibāret (18) olan seg-i zebān-dırāz-ı[14] temelluḳ-nümādan bir pāre üstüḫᵛānı[15] dirīġ itmek (19) tecvīz-gerde-i meşreb-i himmet olmamaġın mektūb-ı ḳabīḥü'l-üslūbuñ ṣarf-ı enfās u [A 143a] (1) evḳāt ile[16] teʾessüf-künān, tamāmen şerḥ ü irsāl olınmışdur. Erżurūm'da Mühr-ken Mosis'e[17] (2) muḳaddemen taḥrīr olınan mektūb-ı encümen-āşūb naẓīresine sen daḫı nāʾil olmaġla (3) Mosis rütbesine[18] irtiḳā egerçi, saña ser-māye-i iftiḫārdur. Ammā, derdmend (4) Mosis[19]

---

[1] seg-levend-i: seg-levende A
[2] ḫıdmet-i: ḫiẕmet-i T
[3] ṭarafumuzı: ṭarafumuza A
[4] ḫāṭır-ı: -T, -N
[5] -mis̱ālüñden: -mis̱ālinden A, H
[6] tevaḳḳuʿumuz: tevḳimüz USA
[7] ṣūret-i: -T, -N
[8] uʿcūbe: ʿucbe A
[9] ḫāṭıra yine: ḫāṭır yine T, USA
[10] cenāb-ı: -A
[11] ber-ḫūrdārīden: ber-ḫūdārīden T, USA
[12] *Bi-ḥurmeti ḳulūbi'l-münkesirīn*: *Bi-ḥurmeti'l-münkesirīn A, bi-hürmetihī ḳulūbi'l-münkesirīn* USA: *Kalbi kırılmışların hürmetine.*
[13] -kerd-i: -kerde-i H, Ö, T, USA
[14] seg-i zebān-dırāz-ı: reşk-i zebān-dırāz-ı A, sekt-i zebān ve rāz-ı H, sekt-i zebān N, T, USA
[15] üstüḫᵛānı: üstüḫᵛān Ö
[16] u evḳāt ile: evḳātla A, N, T, USA, evḳāt ile H
[17] mühr-ken Mosis'e: mühr-ken Mosis'e A, N, T, USA, مهركن موسيه H
[18] olmaġla Mosis rütbesine: olmaġla Mosis rütbesinde A, olmaġla Mosis'i rütbesine H, olmakla Mosis rütbesine T
[19] Mosis: Mosis'i H

gibi bir hünermendi senüñ gibi nādāna[1] derecede teşrīk itmekle (5) ol nā-murādı, ālūde-i neng ü[2] ʿār itdügümüzden şermsārız. فلا حول ولا قوّة الّابالله *Fe-lā-ḥavle ve lā-ḳuvvete (6) illā bi'llāh*[3].

215. Bāḳī Pāşā Etbāʿından Sābıḳan Ḳasṭamonı Mütesellimi Olan Ḫalīl Aġā'nuñ Baʿż-ı Nā-hemvār Ḥareketinden Nābī Efendi İġḍāb Olmaġla Hezl-āmīz Taḥrīr itdügi Mektūbdur[4]

Dānişli, nümāyişli, ḫaḳīḳatli, cünbişli[5] birāder-i cān-ı ber-ā-berüm yaʿnī şükūh-ı devlet-i eyyām-ı ḥüsnden ṣoñra bir zamān Baġdād ve Baṣra rūz-nāmelerinde cild-i ebrī-miṣāl keşīde-kenār-ı iftiḫār itmekle[6] beyne'l-aḳrān ḳarīn-i imtiyāz[7] olan Ḫalīl Efendi baʿdehu, Şām ve[8] Ḳasṭamonı memālikinde ḳaṭʿ-ı merātib-i ḥukūmet ve ṭayy-ı merāḥil-i[9] ʿaẓīmetle ser-efrāz olan Ḫalīl Aġā Ḥażretlerinüñ[10] meclis-i şeṭāret-āmīz ve beşāret-engīzlerine[11] Ḳasṭamonı fuḳarāsınuñ eşk-i çeşminden efzūn[12] daʿavāt-ı serīʿatü'l-eṣer ve āsitāne-i devlet maḥāllātından[13] cenābuñuzı cüst-cū eyleyen şükāt-ı perīşān-maḳālüñ ʿarż-ı ḥālleri ṣafaḥātına güncāyiş mertebesinden bīrūn teslīmāt-ı meveddet-güster ihdāsı siyāḳında pursiş-i ḫāṭır-ı vesvesenākleri mürāʿātiyle numūne-i muḥabbetkārları budur ki, peyām-ı selāmuñuz[14] çeşm-dūḫte-i teraḳḳub iken [N 158a] mektūb-ı dil-āşūbuñuz vāṣıl oldı, meʾāline [T 154b] iṭṭılāʿından[15] muḳaddem irsāli[1] muṭlaḳā ḫulūṣuñuza ḥaml olınmış iken[2]

---

[1] gibi nādāna: nādānı H, gibi nādānı N, Ö, T, USA
[2] neng ü: neng ü A, teng ü H, N, teng T, neng USA
[3] *Fe-lā-ḥavle ve lā-ḳuvvete illā bi'llāh*: *Lā-ḥavle ve lā-ḳuvvete illā bi'llāh T, USA: Güç ve kuvvet ancak Allah'a mahsustur.*
[4] H 127a, N 157b, Ö 177a, T 154a, USA 133a: *Başlık* T: Bāḳī Pāşā Etbāʿından Sābıḳan Ḳasṭamonı Mütesellimi Olan Ḫalīl Aġā'ya Hezl-āmīz Yazduġı Mektūbdur H, N
[5] ḫaḳīḳatli, cünbişli: ḫaḳīḳatli H, N, T, USA, cünbişli Ö
[6] iftiḫār itmekle: iftiḫār H, N, T, USA
[7] ḳarīn-i imtiyāz: mümtāz Ö
[8] ve: -H
[9] ḥukūmet ve ṭayy-ı merāḥil-i: ve ṭayy-ı merāḥil-i N, ḥukūmet ve ṭayy-ı merdāric-i Ö
[10] Aġā Ḥażretlerinüñ: Aġānuñ USA
[11] engīzlerine: engīzine N, T, USA
[12] efzūn: füzūn Ö
[13] maḥāllātından: maḥāllātında Ö
[14] selāmuñuz: selāmetüñüze Ö
[15] meʾāline iṭṭılāʿından: meʾāline iṭṭılāʿdan USA, mefhūmına iṭṭılāʿdan Ö

derūnında ṣafā-beste olan suṭūr-ı bī-hendese ve perākende[3]-ḥurūf ki, Yādgār-oġlı-nām[4] düzd-i bī-sāmānuñ ālāyından numūnedür. Memerr-i sedd-i peyk, naẓar ḳılınduḳda[5] ser-ā-pā taʿbīrātı, cenābuñuzuñ taḳrīrātı gibi bī-ser ü bī-pā[6] müşāhede olınduġından ġayrı hezār renc ü[7] taʿab ile ḳavālib-i elfāẓından[8] bir miḳdār ġubār-ālūde ve[9] pejmürde suḳāṭa-i maʿnā ve künāse-i mā-lā-yaʿnī[10] dökindisi ve meʾāl süpürindisi[11] cemʿ olınduḳda anlar daḫı çirk-ābe-i iftiḫār ve ḳāẕūrāt-ı[12] mübāhāt ile ālūde ẓuhūr itmegin yine ḫiffetüñüze ḥaml olınmışdur. Mürāselāt ü mükātebātuñ vaṣfı[13], ġālibā teʾsīs-i mebānī-i muḥabbet içün olup beyān-ı devlet ü ḥaşmet içün olmaduġı ẓāhiren maʿlūmuñuz degüldür. Ammā[14], ġālibā, ḥavṣala-i ḥażmuñuz[15] taḥammül etmeyecek baʿż-ı müzaḫrefāta[16] dest-res bulmaḳ gerek, sen ki, Diyār-ı Bekr ḫalḳına iẓhār ile [N 158b] ḳanāʿat itmeyüp āvāze-i devlet ü s̱ervetüñ diyār-ı[17] Ḥaleb'e daḫı ġulġule-endāz olmaḳ sevdāsına giriftār olmışsız. Benüm cānum[18]! Mektūbuñuzda "Kimesneye[19] iḥtiyācum ḳalmadı, ol ṭarafa varsam da[20] [T 155a] size bār olmam." meʾāli[21] telmīḥ olınmış. Ẓālim, bilürüm[22], bu maḳūle kelimāt-ı mütefāḫirāneye[23] çoḳdan ārzūmend idüñ. Ġālibā, evāʾilde ḥasret-keş olduġın[24] baʿż-ı eşyā-yı müflis-firībe[1]

[1] irsāli: irsāl T, USA
[2] olınmış iken: olınmışken USA
[3] perākende-: perīşān- Ö
[4] -nām: -H, -N, -T
[5] sedd-i peyk, naẓar ḳılınduḳda: sedd-i peyk, naẓar ḳılınduḳdan N, peyk, naẓar ḳılınduḳda Ö
[6] bī-ser ü bī-pā: ser ü pā H, ser ü bī-pā N, T, USA
[7] olınduġından ġayrı hezār renc ü: olandan ġayrı hezār renc ü Ö, olınduġından ġayrı hezār renc T
[8] elfāẓından: elfāẓdan Ö
[9] ve: -H
[10] mā-lā-yaʿnī: mā-lā-yaʿnī maʿnā H, T, USA
[11] meʾāl süpürindisi: meʾāl süprindisi Ö, māʾ süpürindisi T, USA
[12] ve ḳāẕūrāt-ı: viḳāye-i durrāt-ı H
[13] vaṣfı: vażʿı H, Ö
[14] olmaduġı ẓāhiren maʿlūmuñuz degüldür, ammā: olduġı ẓāhiren maʿlūmuñuz degüldür H, olmaduġı ẓāhiren maʿlūmuñuz degül-midür Ö, olmaduġı ẓāhiren maʿlūmuñuz degüldür T, USA
[15] ḥażmuñuz: hażmuñuz H, N
[16] baʿż-ı müzaḫrefāta: baʿż-ı müzaḫrefāt A, USA, baʿż-ı müzaḫrefāna N, müzaḫrefāt T
[17] diyār-ı: Diyār-ı Bekr N
[18] olmışsız, benüm cānum: olmış, benüm N
[19] kimesneye: kimseye Ö
[20] varsam da: varırsam da Ö, varsam-da USA
[21] olmam meʾāli: olmam N, T, olamam USA
[22] bilürüm: bilmem H, N, T, USA
[23] mütefāḫirāneye: mütefāḫirāt N
[24] olduġın: olduġuñ Ö, USA

nāʾil olmışa beñzersin ki, Diyār-ı Bekr yārānlarına her bār söyleyerek taḥṣīl-i meşḳ itmişsüñüz ki[2], ās̱ārı bu ṭarafa münʿakis oldı. Ḥattā Arnavud-zāde Muṣṭafā Aġā'nuñ[3] daḫı bir mektūbı vārid oldı. Anlar daḫı göz göre, cenābuñuzuñ devlet-i kāẕibesine[4] şehādet eylemişlerdür. Cenāb-ı Ḥaḳḳ[5], ol Müselmānı bu şehādetden şermende eylemeye[6]! Hele āsitāne-i devlet görmeyen baʿż-ı yārān-ı sāde-dil, iki kirli Türk oğlanı ile üç bār-gīr, dört reʾs ṭopal ve saḳaṭ ḳaṭırı, esbāb-ı devlet ḳıyās itseler baʿīd degüldür[7], ammā Muṣṭafā Aġā daḫı ol iʿtiḳādda[8] olmaḳ emr-i ġarībdür[9]. Lākin bu māddede iʿtiḳād-ı[10] fāsid olduġı cāy-ı iştibāh degüldür, kelāmı hezl ü istihzā olduġuñ imżā eyleyesüz[11]. Esbāb-ı iḫtişām olmaḳ iʿtiḳādiyle mālik olduġuñ[12] eşyāyı, keşf mertebesinde ferāsetle bu ṭarafda[13] ġāʿibāne defter itmek mümkündür. Zīrā cenābuñuzuñ devlete ḥavṣala-i istiʿdādı ve rūzgāruñ cenābuñuza müsāʿadesi muʿtādları mücerrebümüzdür. (mıṣraʿ)[14];

كيرم كه خدا جامه دهد كو اندام

Gīrem ki, Ḫudā cāme dehed kū endām[15]?

(Nes̱r)[16]; mıṣraʿı meşhūr olmasa [T 155b] bu maḥalle taḥrīri[17] münāsib idi. Hele esbāb-ı[18] ḥaşmetüñüzden bir yaldızlı legen, ibriḳ[19] emr-i muḳarrerdür, degmede andan aʿlāsı yoḳdur.

---

[1] müflis-firībe: müflis-ḳarībe H, T, müflise-ḳarībe N
[2] Diyār-ı Bekr yārānlarına her bār söyleyerek taḥṣīl-i meşḳ itmişsüñüz ki: -T, -USA
[3] Arnavud-zāde Muṣṭafā Aġā'nuñ: Arnabūd-zāde Muṣṭafā Aġā'muzuñ N, Arnavud-zāde Muṣṭafā Aġā'muzuñ Ö
[4] cenābuñuzuñ devlet-i kāẕibesine: devlet-i kāẕibeñüze Ö
[5] eylemişlerdür. Cenāb-ı Ḥaḳ: eylemişlerdür. Allāh teʿālā N, itmişlerdür. Allāh teʿālā Ö
[6] eylemeye: eyleye H, N, T
[7] ḳıyās itseler baʿīd degüldür: ḳıyās itseler baʿīd degül H, N, T, USA, ʿadd itseler baʿīd degüldür Ö
[8] daḫı ol iʿtiḳādda: ol iʿtiḳādda N, Ö, T, ol iʿtiḳātda USA
[9] ġarībdür: baʿīddür H
[10] iʿtiḳād-ı: iʿtiẕārı Ö
[11] ü istihzā olduġuñ imżā eyleyesüz: istihzā olduġın imżā eylesüz H, ü istihzā olduġın imżā eyleyesüz Ö, ü istihzā olduġuñ imżā eylesüz T
[12] olmaḳ iʿtiḳādiyle mālik olduġuñ: olduġuñ H, olmaḳ iʿtiḳādiyle mālik olduġuñ Ö
[13] ṭarafda: ṭarafa H
[14] mıṣraʿ: -H
[15] *Tutalım; Allah elbise verdi, beden nerede?*
[16] nes̱r: -T, -USA
[17] maḥalle taḥrīri: maḥalde taḥrīr H, T, USA
[18] hele esbāb-ı: -U
[19] ibriḳ: -U

O daḫı[1] yollarda ḫalḳa göstermek içün būstāna āmed-şüd iderek[2] yāldızdan muʿarrā olup Süveyḳa(?) Ḥammāmı'nuñ ṭāşlarına dönmişdi[3]. Ṣafā bunda kun-zādenüñ ṭıynetinden[4] dağdağa-i maʿṣiyet zāʾil olur ise[5] cenābuñuzdan daḫı ġāʿile-i iflās ber-ṭaraf olur. Eyyām-ı ġınāñuzuñ imtidādı, būstān faṣlınuñ āḫirine müntehī olur ise[6] ġanīmetdür. Faṣl-ı būstān maṣārif içün ḳaṭār-ı çār-şümāruñuzı[7] fürūḫt itdügüñüz, bu ṭarafda şuyūʿı devletüñüze olan ḥüsn-i iʿtiḳādlarumuzı[8] müteġayyir ve ḫāṭırumuzı mütekeddir itmişken[9] bu ṭarafda baʿż-ı aḥibbāñuz bize[10] gelüp bu māddenüñ aṣlı yoḳdur, iʿtimād itmeñüz. Ḳasṭamonı'dan şükūh ü ʿaẓīmetle[11] ibtidā geldügi eyyāmda ḳaṭār içün aʿyān-ı şehrden niyāzmend-i şaʿīr olup ḫarvār-ı ümmīdi kīse-i taṣavvurī gibi[12] tehī rücūʿ itmekle ḫırmen-i medārı ber-bād[13] idüp daḫı ol zamān, zīver-i bāzār itmişdi[14], diyü taḥḳīḳ eylediler. العهدة على الرّاوى *El-ʿuhdetu ʿalā'r-rāvī*[15]*,* benüm cānum! Birdebir[16] oğlı ile ẓāhiren reşk-dāde-i gülgeşt-i bihişt [T 156a] olan būstān faṣlınuñ[17] ẕevḳ-i gūn-ā-gūn ve ʿālem-i reng-ā-renge müstaġraḳsın. El-ḥāḳ[18], ol ẕevḳ[19] içün her mūy-ı bedenümüz, bir zebānü'l-ḥased-gū olmaḳdadur[20]. Lākin āyā[21] veliyy-i niʿmet, cenābuñuz mıdur yoḫsa Ḥācı Ḥüseyin midür? Birüñüz mütesellim-i[22] ʿālī-bāḫt ve

---

[1] o daḫı: ol-daḫı Ö
[2] ḫalḳa göstermek içün būstāna āmed-şüd iderek: -T
[3] Süveyḳa(?) Ḥammāmı'nuñ ṭāşlarına dönmişdi: Süveyḳa(?) Ḥammāmı'nuñ ṭaşlarına dönmişdi H, Süveyḳa(?) Ḥammāmı'nuñ ṭāşlarına dönmişdür Ö, Süveyḳ(?) Ḥammāmı'nuñ ṭaşlarına dönmişdi T, USA
[4] bunda kun-zādenüñ ṭıynetinden: bunda iken zādenüñ ṭıynetden H, T, USA, bu kun-zādenüñ ṭıynetden Ö
[5] olur ise: olursa T, USA
[6] olur ise: olursa T, USA
[7] maṣārif içün ḳaṭār-ı çār-şümāruñuzı: maṣārif içün ḳaṭār-ı çār-müşāruñuzı H, maṣārif içün ḳaṭār-ı çār-müşāruñuzı T, USA
[8] iʿtiḳādlarumuzı: iʿtiḳādlarumuz H, T, USA
[9] itmişken: itmiş-iken Ö, USA
[10] aḥibbāñuz bize: aḥbābumuza H, T, aḥbābuñuz bize USA
[11] ü ʿaẓīmetle: ü ʿaẓmetle Ö, USA, ʿaẓīmetle T
[12] gibi: -T
[13] ber-bād: yād T, USA
[14] itmişdi: itmiş-idi H, Ö, USA
[15] *Sorumluluk raviye aittir.*
[16] birdebir: perde H
[17] faṣlınuñ: faṣlınuñ ve H
[18] müstaġraḳsın. El-ḥāḳ: müstaġraḳ, lākin: H
[19] gūn-ā-gūn ve ʿālem-i reng-ā-renge müstaġraḳsın. El-ḥāḳ, ol ẕevḳ: -T, -USA
[20] bir zebānü'l-ḥased-gū olmaḳdadur: berter zebānü'l-ḥased-gū olmaḳdadur H, bir zebānü'l-ḥased-gū olmadadur Ö, zebānü'l-ḥased-ger olmaḳdadur USA
[21] āyā: -Ö
[22] mütesellim-i: müsellim-i H, -T, -USA,

birüñüz aʿyān-ı tüccār-ı pāy-tāẖt geçinür iken[1] yine rütbe-i süflā-yı ḥarīfāneye daẖı tenezzül eylediñüz[2]. Maṣraf-ı yek-rūze her gün bir adam ṭarafından görilmek daẖı ḥarīfāne envāʿındandur. Yoẖsa bir mīrāṡ-ẖūre-i nā-kām ve[3] nev-devlet ve heveskār-ı iḥtişām-ı bī-çāreyi kelimāt-ı[4] [N 159a] dil-firīble dām-ı müdāheneye[5] düşürüp mā-melekin ṣarf itdirüp ve ẖānumānına[6] icrā-yı seyl-āb-ı nezāket mi itmedesüz? Benüm cānum, laṭīfede ẖoşdur. Ammā cenāb-ı şerīfe[7] iştiyāḳum, mā-verā-yı ḥadd-i taṣavvurdur. Ṭoġrısı bu cāniblere ʿazīmetüñüzden münşeriḥü'l-ẖāṭır oluruz. Ḫuṣūṣā kim[8], kendi ḳavlüñüzce bārī maṣrafuñuzı daẖı[9] bize çekdirmeyesüz. Ḥażır müft-i yārānı kim istemez?[10] Lākin ekṡer vesīle-i iştiyāḳ budur ki, āsitānede ekṡer girībānuñuz, giriftār-ı ser-pençe-i żarūret olduġı ḥāllerde teʾeddüb-i żarūrī[11] iḳtiżā idecek mecālisde hele[12] kelām-ı bī-niẓām ve maḳāl-i bī-miṡālüñüz[13], türrehāt-ı mecānīn ve heẕeyān maḥmūmından perīşān[14] iken şimdi ẖod kendi zuʿmuñuzca ser-mest-i raḥīḳ-i devlet geçinüp ve kelāmuñuz mīzān-ı redd ü[15] ḳabūle çekecek erbāb-ı [T 156b] iḥtisāb daẖı nā-yāb iken āyā ne maḳūle elfāẓ-ı beyhūde, güftār-ı bī-ṣaded[16] ve ẖiṭāb-ı bī-taḳrīb ṣudūr idüp bendegān-ı Ḫudā'ya[17] bālādan peste muʿāmele-i fevḳānī ve ḥarf-endāz-ı kibārāne-i[18] ʿālī-şānī ḳaydına düşdükçe ne gūne iẓhār-ı ḥarekāt-ı lā-yaʿḳılāne itdügüñ[19] [N 159b] müşāhede itmege iştiyāḳum saña olan iştiyāḳumdan

---

[1] geçinür iken: geçinürken Ö, USA
[2] ḥarīfāneye daẖı tenezzül eylediñüz: ḥarīfāneye daẖı tenezzül eyledügüñüz H, T, USA, ḥarīfāneye mi tenezzül eylediñüz Ö
[3] -ẖūre-i nā-kām ve: -ẖūre-i nā-kāma H, T, -ẖᵛāre-i nā-kām ve Ö, -ẖūre-i nā-kām USA
[4] olmaḳ emr-i ġarībdür … … iḥtişām, bī-çāre-i kelimāt-ı: -N
[5] müdāheneye: müdāhenesine H, N, T, USA
[6] ṣarf itdirüp ve ẖānumānına: ṣarf itdirmekle ve ẖānumāna Ö, ṣarf itdirüp ve ẖānumānına T, itdirüp ve ẖānumānına USA
[7] cenāb-ı şerīfe: cenābuñuza Ö
[8] kim: -T
[9] daẖı: -N
[10] Ḥażır müft-i yārānı kim istemez: -Ö
[11] āsitānede ekṡer girībānuñuz, … … ḥāllerde teʾeddüb-i żarūrī: -N, -T, -USA
[12] hele: bile Ö
[13] bī-miṡālüñüz: bī-miṡālüñüze T, USA
[14] maḥmūmından perīşān: maḥmūmiyyetden perīşān N, maḥmūmiyyetden perīşānter Ö, محمومیندن تر T, USA
[15] kelāmuñuz mīzān-ı redd ü: kelāmuñuz mīzān-ı redd N, kelāmuñuzı mīzān-ı redd ü Ö, kelāmuñuza mīzān-ı redd T, USA
[16] güftār-ı bī-ṣaded: güftārı ṣaded N
[17] Ḫudā'ya: ẖuddām Ö
[18] kibārāne-i: güẕārāne N, T, USA
[19] itdügüñ: itdüginüñ H

efzūndur. Hele devletüñüze[1] ḳāʾil olalum. Ammā neyleyem, Ẕihnī Çelebi ḳadar sāḫte-vaḳār, şermsār ve[2] ʿaẓamet iẓhārına ḳādir olmayacaġuñ nümāyāndur. İşte nāmı şaḥne-i ḳarye-i iflās iken ol[3] gūne ḫırām-ı devletmendāne[4] ve evżāʿ-ı kibārāne göstermekdür. Ancaḳ[5] bu şīve-i maḫdūmāne ve neşve-i[6] maġrūrānesin mülāḥaẓa itdükçe yārān-ı Āmid'üñ ḥāllerine hem ḫande ve[7] hem girye idecek yerler gelür. Hele anuñ aḥvāli ṭursun. Gelelüm yine[8] cenābuñuzuñ aḥvāline: Ẓāhiren[9], mütesellim-i vaḳt[10] İskender Pāşā-zāde ile hem-zānū-yı mücālese-i iḫtilāṭ olduḳça Şām ve[11] Ḳasṭamonı'da güẕārān[12] iden leẕāʾiẕ-i evḳāt-ı ḥukūmet ḫāṭıra gelüp āh-ı[13] cān-kāh-ı bī-iḫtiyār ile[14] künc-i āteşkede-i żamīrüñde[15] muḫtefī olan dūd-ı ḥasreti[16], ehl-i meclise ilḥāḥ itmeden ḫālī olmamaḳ gereksüz ki[17], lākin bu ḥasedkārān-ı deryā-dil [T 157a] vādīleridür. Cenābuñuzuñ[18] bir miḳdār kem-ḥavṣala ve[19] bī-hażm olmaġla taʿẓīmüñüzde taḳṣīr olınan [N 160a] mecālisde zemzeme-i senc-i merātib-i tefāḫür olup "Be cānum, meger bizde mütesellim[20] olmadıḳ mı? Ve yāḫūd[21] mütesellimlik bir şey[22] mi imiş?" maʿnāları, leb-i[23] mübāhātuñuzda tereşşuḥ itdügine yaḳīnüm vardur. Benüm cānum, çend-rūz[24] ḥukūmet-i ḫıṭṭa-i Şām ile siyādetde ṣıḥḥat-i

---

[1] devletüñüze: devletine H, devletüñe Ö, T, USA
[2] ve: -T, -USA
[3] nāmı şaḥne-i ḳarye-i iflās iken ol: nāmını saḫte-i ḳarye-i iflās iken ol H, nāmını şaḥne-i ḳarye-i iflās iken o N, nāmını şaḥne-i ḳarye-i iflās iken ol T, USA
[4] devletmendāne: devletmendān H
[5] ancaḳ: el-ḥaḳ Ö
[6] neşve-i: ʿişve-i Ö
[7] ve: -Ö
[8] yine: -Ö
[9] ẓāhiren: ẓāhir T, USA
[10] vaḳt: -Ö
[11] ve: -T
[12] güẕārān: güẕerān Ö, T, USA
[13] ḥukūmet ḫāṭıra gelüp āh-ı: ḥukūmetde N, T, USA
[14] -iḫtiyār ile: -iḫtiyār-ı dile H, N, T, USA
[15] żamīrüñde: żamīrinde N, USA
[16] ḥasreti: ḥasret Ö
[17] ki: -Ö, -T, -USA
[18] cenābuñuzuñ: cenābuñuz Ö
[19] ve: -T, -USA
[20] mütesellim: müsellim T, USA
[21] ve yāḫūd: yāḫūd H, N, T, USA
[22] şey: iş Ö
[23] leb-i: leb leb T, USA
[24] -rūz: -rūze H, N, T

nesebüñüzi is̱bāt itmiş oldıñuz? Zīrā sābıḳan Şām'da telvīs̱-i mesned-i ḥukūmet eyleyen Yezīd'üñ[1], cenābuñuzı kendi maḳāmında müşāhede itdükçe[2] āteş-i sūzān olmaġla maʿnen Āl-i Resūl'üñ intiḳāmın[3] almış oldıñuz. Bu ṭarafda istimāʿ olınduġı üzre āsitānede cenābuñuzı bulmayan Ḳasṭamonı fuḳarāsı, Diyār-ı Bekr'e[4] tecemmüʿ itmegin mütesellim dīvān-ḫānesi ziḥām-ı[5] şükātdan şimdi āsitāneye müşābih olduġı menḳūldür. Ḳadīmden Diyār-ı Bekr'e küçük İstānbūl didüklerinüñ maʿnāsı daḫı zamān-ı devletüñüzde ẓāhir oldı. Ammā, nefʿi yine[6] cenābuñuza ʿāʾid olacaġında iştibāh yoḳdur. Zīrā būstānlarda şebān-geh gürīzān olmañuz vehminden pāsbān[N 161b]-mis̱āl eṭrāfuñuzı iḥāṭa itmeleriyle devletüñüzde sāʾir yārān bile vesīle-i ḫᵛāb-ı rāḥat [T 157b] olduḳları menḳūldür. Muḳaddemen, Ḳasṭamonı'da ittikā-yı visāde-i ḥukūmet buyurduġuñuz eyyāmda ahālīsi dehen[7]-güşā-yı taʿaccüb olup birbirlerine sübḥāna'llāh, biz ʿurūḳ-ı ḫāk-i tīreden maʿden-i nuḥās cereyānında[8] ḥikmet-i kāmile-i İlāhiyyeye[9] ḥayrān iken şimdi mütesellim aġāmuzuñ vücūd-ı kūh-vaḳārından maʿden-i sīm feverān eylemek[10] ḳat ḳat māye-i taʿaccüb degül midür ki, dü-desti cīb ü baġalına[11] sāyīde itdükçe ḳabża ḳabża çil[12] aḳçe ile meclisi māl-ā-māl itmededür, bu sikke-i ḫāme-i vücūdından[13] rīzān olan ḳışr-ı ḥikkeyi çil[14] aḳçe taṣavvur itdükleri yine ol kūteh[15]-naẓarān-ı nā-ḫurde-bīnüñ ḫarriyyetlerine[16] ḥaml olınmışdur.

---

[1] Yezīd'üñ: Yezīd-i pelīdüñ rūḥ-ı ḫabīs̱i Ö
[2] kendi maḳāmında müşāhede itdükçe: kendü maḳāmında müşāhede itdükde Ö, kendi müşāhede itdükçe T, USA
[3] maʿnen Āl-i Resūlüñ intiḳāmın: maʿnā Āl-i Resūlüñ intiḳāmuñ H, maʿnā Āl-i Resūlüñ intiḳāmın N
[4] -bekr'e: -bekr'de Ö
[5] ziḥām-ı: zuḫām-ı H, N, T, USA
[6] nefʿi yine: yine nefʿi Ö
[7] dehen: ẕihn N
[8] tīreden maʿden-i nuḥās cereyānında: tīrden maʿden-i nuḥās-ı cihānīde H, T, USA, tīreden maʿden-i maʿden-i nuḥās cereyānında N
[9] İlāhiyyeye: İlāhiyye N
[10] eylemek: itmek Ö
[11] dü-desti cīb ü baġalına: dü-desti ḥabīb ü baġalına H, T, dü-dostı ḥabīb ü baġalına N, dü-dest cīb ü baġaluña Ö
[12] çil: çil T, aḳ-çil USA
[13] itmededür, bu sikke-i ḫāme-i vücūdından: itmede, bu sikke-i ḫāne-i vücūdından N, itmededür, diyü sikke-i ḫāne-i vücūduñdan Ö
[14] çil: -H, -N, -T, -USA
[15] kūteh: gūne H, N, T
[16] ḫarriyyetlerine: ḥazīnlerine H, N, T, ḫazīnlerine USA

Benüm rūḥum[1], ʿazīzüm! Ebyāt ü eşʿārı[2] ve tekellüfāt-ı inşā ile cenābuñuza mektūb[3] taḥrīr itsek de olurdı. Lākin şimdilik mertebeñüzüñ taḥammüli[4] yoḳ degül idi. Ammā cāʾiz ki, baʿż-ı elfāẓın maʿnīsin suʾāl içün baʿż-ı [N 162a] kimesnelere ya teẕkere ya lisānen ḫıdmet-kār gönderdügüñüzi[5] zamāne ḫalḳı yine ʿādet-i me'lūfe üzre aḳçe istiḳrāżı içün gönderirsüz[6], ḳıyās itmesünler diyü cenābuñuzı[7] ṣıyānet ḳaṣd olınmışdur. Benüm cānum, taḥrīk-i ser-rişte-i[8] muḥabbet içün taḥrīr olınan baʿż-ı leṭāʾifden āzürde[T 158a]-ḫāṭır olmamañuz meʾmūldür. Bir meveddet-nāme resmi taḥrīrine[9] niyyet itmiş iken zebān-ı ḳalem-i nādire-dāndan[10] bu maḳūle maʿānī-i[11] leṭāʾif-āmīz tereşşuḥ idedüşdi. Dīde-i inṣāf ile naẓar olınsa cenābuñuzuñ sebük-rūḥlıġınuñ[12] teʾs̱īridür ve nevʿan saña ser-māye-i mübāhāt olacaġı[13] hüveydādur. Vaʿde-i ihdā-yı ḳavun ile bizi şīrīn-kām-ı ümīd[14] itmişsüz, (mıṣraʿ)[15];

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Her vaʿde-i dürūġına biñ yıl zamān[16] virür

(nes̱r)[17]; mıṣraʿı, emr-i muḳarrerdür. Ḳadīmden vaʿde-i kerīmüñüz ile vefānuñ[18] mā-beyni günāh ile tevbe ḳadar baʿīddür. Meger[1] şimdi devletle teġayyür-i meşreb[2] buyurmışsız.

---

[1] rūḥum: rūḥ-ı Ö, T, USA
[2] eşʿārı: eşʿār T, USA
[3] mektūb: -Ö
[4] lākin şimdilik mertebeñüzüñ taḥammüli: şimdilik mertebeñüzüñ taḥammüli H, T, şimdilik rütbeñüzüñ taḥammüli N, lākin şimdilik rütbeñüzüñ taḥammüli Ö, şimdilik mertebeñüzüñ taḥammül USA
[5] ya teẕkere ya lisānen ḫıdmet-kār gönderdügüñüzi: ya teẕkere ya lisānen ḫiẕmet-kār gönderdügüñüzi H, ya teẕkere ya lisānen ḫıdmet-kār gönderdiñüz N, teẕkere ya lisānen ḫiẕmet-kār gönderdügüñüzi T, teẕkere ya lisānen ḫıdmet-kār göndürdügüñüzi USA
[6] me'lūfe üzre aḳçe istiḳrāżı içün gönderirsüz: me'lūf üzre aḳçe istiḳrāżı içün gönderirsüz H, N, me'lūfe üzre aḳçe istiḳrāż içün gönderir Ö, me'lūfe üzre aḳçe istiḳrāżı içün göndürirsüz USA
[7] itmesünler diyü cenābuñuzı: itmeye diyü cenābuñuzı H, N, USA, itmeye diyü cenābuñuza T
[8] ser-rişte-i: sirişte-i H
[9] taḥrīrine: taḥrīrine T
[10] nādire-dāndan: nādire-zebān H, nādireden N, nā-dırāzdan T, USA
[11] maʿānī-i: laṭīf H
[12] sebük-rūḥlıġınuñ: sebük-rūḥlıġuñ N, rūḥlıġınuñ USA
[13] olacaġı: olıcaġı N
[14] şīrīn-kām-ı ümīd: şīr-nigāh-ı ümīd H, T, USA, şīr-nigāh-ı N
[15] mıṣraʿ: -N, [mısr]aʿ Ö
[16] yıl zamān: yıl emān Ö
[17] nes̱r: -H, -N, -T, -USA
[18] vefānuñ: evḳātuñ H, N, T, USA

Müddet-i medīdeden berü[3] ḳavun-ı sükkerīn-i Āmidiyye'ye[4] leb-teşne olup müẕākeresi [N 162b] zebān-güẕār olduḳça āb-ı dehānumuz mānend-i Cūy-ı Şaṭṭ seyyāl olduġın[5] bilürsüz. Şimdi ḫod ḳārīb[6] mesāfeye geldik. Bundan ṣoñra irsāli endāḫte-i reyḥānzār-ı bostān[7] ḳılınursa İstānbūl'da Allāh muʿīnüñ olsun[8]. باقى اسباب حشمت نافروخته باد *Bāḳī esbāb-ı ḥaşmet nā-furūḫte bād*[9].

216. Bāḳī Pāşā Muḳaddemen Muḥaṣṣıl-ı Şehbā Olup ʿAzlinden Ṣoñra Sūziş-i İftirāḳ ile Giryān Olan Nābī-i Miḥnet-dīde İẓhār-ı Ḥüzn-i Derūn birle Yazduġı Mektūb-ı Leṭāfet-meşḥūnıdur[10]

[T 159b] Saʿādetlü, mürüvvetlü, nūr-ı dīdem[11], oġlum, ʿazīzüm, iki gözüm, beg efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ṭabaḳāt-ı bihiştden girāmīter olan sāḥa-i encümen-i ʿulyālarına tenaḫḫuḥ-ı mütelāşiyāne-i maʿhūde ile hem-āġūş-ı daʿavāt-ı firāḳ-āmīz-i [N 163a] icābet-be-dūş[12] ihdāsı żımnında maʿrūż-ı daʿī-i hicrān-keşleri budur ki, benüm nūr-ı dīdemden girān-māyeter, beg efendüm, mū-be-mū aḥvālümüz, kendimüzden[13] ziyāde mesbūḳ-ı ḳālıb-ı iṭṭılāʿuñuz olmaġla rüsūm-ı ʿādiyye pursiş-i aḥvāl taʿbīrātı, ṭayy[14] olınduḳdan ṣoñra ḫāme-i firāḳ, çeşm-i ḫūn bār[15], ṭarīḳ-i nefsü'l-emr üzre bu vechile reftār ider ki, niçe

---

[1] baʿīddür, meger: baʿīd idi, meger N, baʿīd idi Ö
[2] teġayyür-i meşreb: taġyīr Ö
[3] berü: beri H, N, T, USA
[4] Āmidiyye'ye: ümmīdine H, N, T, USA
[5] olduġın: olduġı N
[6] ḳārīb: ḳurb-ı H, Ö, T, USA
[7] bostān: şebān H, N, T, USA
[8] olsun: ola Ö
[9] *Bāḳī esbāb-ı ḥaşmet nā-furūḫte bād*: *Bāḳī esbāb-ı ḥaşmet-nümā furūḫt bād* H, N, T, USA: *Bâkî, haşmet sebepleri (vasıtaları) satılmamış olsun.*
[10] H 130b, N 162b, Ö 181a, T 159a, USA 137b: *Başlık* Ö: Bāḳī Pāşā Muḳaddemen Muḥaṣṣıl-ı Şehbā Olup ʿAzlinden Ṣoñra Sūziş-i İftirāḳla Giryān Olan Nābī Muḥabbet-i Dīde-i İẓhār-ı Ḥüzn-i Derūn Birle Taḥrīr İtdügi Mektūb-ı Merġūbıdur T
[11] dīdem: dīde-i ġam-dīdem Ö
[12] -be-dūş: -be-dūş-be-dūş USA
[13] kendimüzden: kendümüzden H
[14] ṭayy: -Ö
[15] ḫūn-bār: ḫūnyār N

müddetden berü[1] raḥīḳ-i ṣoḥbet-i ricāl-i devletden maḥrūmiyyete taḥṣīl-i meşḳ itmişken bilmem nerden[2] geldiñüz hep buʿd-ı zamān taḳrībiyle ferāmūşumuzda[3] olan çāşnī-i ṣoḥbetleri ḫāṭıra getürdiñüz. Ḫuṣūṣan, cenābuñuzuñ ṣoḥbetinde olan çāşnī-i ḥalāvet-i tāze ile mütekeyyif olup bu gūne neşʾe[4]-yāb-ı neşāṭ olmışdıḳ. Ḫumār-ı pīşīn[5] ü pesīn, bi'l-külliye, tevbe-i bahār-dīde gibi nesyen mensiyyen olmış idi[6]. Ammā aña daḫı çeşm-i zamāne-i ġaddār[7], iṣābet idüp hümā-yı şīrīn-pervāz-ı[8] vücūduñuzı elden çıḳarup [T 160a] çeşm-bāz-ı ḥayret olup ḳaldıḳ. Gūyā bir ruʾyā-yı rūḥ-efzādan [N 163b] bīdār olup ol ḫayāl ile dil-i sevdā-perest vaḳf-ı zānū-yı ḥayret oldı, (naẓm)[9];

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Dem-i viṣāl geçer neşʾe-i şerāb[10] gibi

Ḳalur gözüñde o demler[11] ḫayāl-i ḫᵛāb gibi

(Nes̱r); bilmem, bu ʿālemde[12] mücerred hedef-i nāvek-i hicrān olmaḳ içün mi geldük? Bu pīrlikde bu derd-i çāre[13]-sūza bizi niçün giriftār eylediñüz, daḫı cenābuñuzuñ ʿazmiyle ṣubḥ-ı Ḥaleb-dīdemüz[14] şām olup derd-şināsī-i ʿālemden[15] ẓalām olduġından üç defʿa ḫānemüzden çıḳmaḳ vāḳıʿ oldı. Ol daḫı bi'ż-żarūrī[16], fażīletlü Yaḥyā Efendi Ḥażretlerinüñ ḫāṭırları içün[17] olmışdur. Aṣlā meclis-i ʿālemden[18] lez̠z̠et-yāb olmadan ḳaldum[19]. Ol daḫı bu diyār ṣoḥbetlerinden dāʿiye-i telez̠z̠üz̠ itmek taḥt-ı revāncı-başıdan nikāt-ı ʿUrfī vü Ṣāʾib

[1] berü: beri H, T, USA
[2] itmişken bilmem nerden: itmiş-iken bilmem nerden N, itmiş-iken bilmem nereden Ö, USA
[3] ferāmūşumuzda: ferāmūş Ö
[4] neşʾe-: teşne- H, nüşte- N
[5] olmışdıḳ, ḫumār-ı pīşīn: olmış-ıdıḳ, ḫumār-ı pīşīn N, Ö, olmışdıḳ, ḫumār-ı peşīn T
[6] olmış idi: olmış-ıdı T, N, Ö, USA
[7] çeşm-i zamāne-i ġaddār: zamāne-i ʿiẕār T, zamāne-i ġaddār USA
[8] şīrīn-pervāz-ı: şīrīn-pervāze-i H, N, T, USA
[9] naẓm: -N, -T, -USA
[10] neşʾe-i şerāb: teşne-i serāb H, N, T, USA
[11] gözüñde o demler: gözümde o demler Ö, gözüñde dem-be-dem T, USA
[12] nes̱r; bilmem, bu ʿālemde: bilmem, bu ʿālemde N, T, USA, nes̱r; bilmem, bu ʿāleme Ö
[13] çāre-: cān- H, Ö, USA
[14] ʿazmiyle ṣubḥ-ı Ḥaleb-dīdemüz: ʿazmiyle ṣubḥ-ı Ḥaleb-dīdemüze Ö, ʿazīmle ṣubḥ-ı Ḥaleb-dīdemüz USA
[15] derd-şināsī-i ʿālemden: ve rū-şenāʾī-i ʿālem H, Ö, derd-şināsī-i ʿālem T, USA
[16] ol daḫı bi'ż-żarūrī: ol daḫı bi'ż-żarūre N, o daḫı bi'ż-żarūre Ö
[17] ḫāṭırları içün: ḫāṭır içün H, Ö, ḫāṭırı içün N
[18] ʿālemden: ʿālemde T, USA
[19] ḳaldum: ḳaldıḳ Ö

ümmīd[1] itmeden farḳı yoḳdur. Ammā n'eyleyim? Ben daḫı niçe idecegüm, bilmem. Ṭaraf-ı devlet-i ʿaliyyeye teveccüh itmege vücūdımuñ tāb ü tüvānı yoḳ. Żarūrī künc-i ʿuzletde pāy-be-dāmen-i miknet[2] olmadan ġayrı çāre nedür? Mā-ḥaṣal, cenābuñuzuñ [N 164a] vücūdıyla gülşen görinen Ḥaleb, şimdi[3] numūne-i dūzaḫ görinür oldı[4]. Fetḥī Efendi'nüñ ḫānesi ṭarafına ḫayālümi gönderemem[5]. [T 160b] Ammā bī-ḫaberāne ḫayālüm anda olan meclis-i şerīfüñüzi, pīş-i naẓarumda taṣavvur idüp yine[6] anuñla eglenmedeyüm. Allāh teʿālā, ḫayrlar iḥsān eyleye[7]! Tersānum ki, refte refte ġalebe-i firāḳ-ı dil-i maḥzūna īrās̱-ı cunūn eyleye! Behey beg efendüm! Cenābuñuz[8] ile eyyām ü leyāl, ṣoḥbetümüz saʿādetlü efendi oġlumuzuñ ve devletlü, fażīletlü[9] efendinüñ cümle-i eẕkārı, mādde-i neşāṭ u inbisāṭumuz olan ẕāt-ı kerīmeleri ve[10] kelimāt-ı leṭāʾif-i cān-perverleri, müẕākeresiyle güẕār[11] idüp ve bu vesīle ile[12] gūyā anlaruñ cümlesiyle bir yerde hem-ṣoḥbet olmış ıdıḳ[13]. Dīdemüz, cenābuñuzuñ cemālinden maḥrūm olduġı gibi sāmiʿamuz daḫı anlaruñ ẕikrinden maḥrūm olduġı[14], bundan ṣoñra faḳīr Nābī ne gūne soḥbetden mütelezẕiẕ olsun. Bu maʿnāları daḫı bir kenāra ḳoyalum. Yā beg efendüm, sulṭānum! Cenāb-ı şerīfüñüzüñ[15] ḳangı leṭāfetin ferāmūş idelüm? Ol sīmā-yı ḫūb[16], [N 164b] ol lehçe-i şīrīn, ol[17] şīve-i güftār unudılur[18] mı? ʿAlima'llāh, kirāren müẕākere olınmışdur[19]. Reʾīs efendi oġlumuñ

---

[1] nikāt-ı ʿUrfī vü Ṣāʾib ümmīd: ʿUrfī vü Ṣāʾib ümmīd H, N, T, USA, nikāt-ı ʿUrfī vü Ṣāʾib suʾāl Ö
[2] be-dāmen-i miknet: dāmen-i meskenet Ö
[3] şimdi: -T, -USA
[4] oldı: -H, -N, -T, -USA
[5] gönderemem: göndermem H, N, göndüremem USA
[6] şerīfüñüzi, pīş-i naẓarumda taṣavvur idüp yine: şerīfüñüz, pīşīn naẓarında taṣvīr idüp yine H, şerīfüñüz, pīş-i naẓarında taṣvīr idüp yine N, şerīfüñüzi, pīş-i naẓarumda taṣavvur idüp Ö, şerīfüñüz, peşīn naẓarında taṣvīr idüp yine T, USA
[7] Allāh teʿālā, ḫayrlar iḥsān eyleye: -T, -USA
[8] cenābuñuz: cenāb-ı şerīfüñüz Ö
[9] ve devletlü, fażīletlü: devletlü N, T, USA
[10] ẕāt-ı kerīmeleri ve: -N, -T, -USA
[11] güẕār: güẕer Ö
[12] ile: -N, -T, -USA
[13] olmış ıdıḳ: olmış-ıdıḳ N, Ö, T, USA
[14] olduġı gibi sāmiʿamuz … … ẕikrinden maḥrūm olduġı: olduġı gibi sāmiʿamuz daḫı anlaruñ ẕikrinde maḥrūm oldı H, olduġı gibi sāmiʿamuz daḫı anlaruñ ẕikrinden maḥrūm oldı Ö, oldı T, USA
[15] cenāb-ı şerīfüñüzüñ: cenābuñuzuñ USA
[16] ḫūb: ḫoş N
[17] ḫūb, ol lehçe-i şīrīn, ol: ḫūb, lehçe-i şīrīn, ol N, Ö, T, USA, ḫūb, ol-lehçe-i şīrīn, o H
[18] unudılur: unudılur H, N
[19] ʿAlima'llāh, kirāren müẕākere olınmışdur: -T, -USA

lehçe-i nemekīn[1] ve taʿbīr-i ḫoş-āyīnüñ[2] sāmiʿa-i faḳīrānede olan defʿi, ġayrı[3] tefevvuḳ ḳabūl ider degüldür. Cenābuñuzuñ daḫı lehçesi anlara muḳtedī vü[4] mütābiʿ olmaġla leẕẕet-i güftāruñuza dil-besteligüm andandur. Ya ol ṣoḥbetler germ-ā-germ-i leṭāʾif-āmīz-i naġme-engīzleri mi[5] ferāmūş ideyim? Ya ol naṣāyiḥ-i müşfiḳāne[6] ve maḥall-i ekdārda[7] tesliyet-i ġam-ḫᵛārāneleri mi [T 161a] ferāmūş ideyim? Ya ol ikrām-ı bedeniye ve ihdāʾ-i māliyyeleri mi ferāmūş ideyim[8]? Ya benüm içün ġāʾibāne[9] baʿż-ı ḳadr-şināslar ile olan mücādeleleri mi ferāmūş ideyim? Bu ṭarafda baʿż-ı kibāra[10] ber-vech-i iştirāk müdāheneler idüp meclisden çıḳduḳdan ṣoñra yolda faṣl itdüklerümüzi[11] mi ferāmūş ideyim? Yāḫūd ẓāhir ü bāṭın ṭaraflarından mütevellid olan taʿaṣṣub u mücādeleleri mi unudayum? Yāḫūd vüzerā ve ʿulemā-yı eslāfdan baʿżınuñ ṭarafdārlıḳları ġavġalarıyla sizüñle ceng-i zergerī itdüklerümüzi mi ferāmūş ideyim?[12] Yā Mellā[13] Murtażā'nuñ es̱nā-yı imāmetinde[14] ḥadd-i iʿtidālden tecāvüz ile ardına ve[15] öñine taʿdīl-i erkānla[16] bizden fevāʾit-i ṣalātüñ aḫẕ-ü intiḳām itdüklerini mi unudayum[17]. Ya cānumdan ʿazīzüm, oğlum! Maʿrifetden mürekkeb ve ḥüsn-i ḫulḳ ile müʾeddeb, güher-pāre-i[18] [N 165a] girān-ḳıymet ve cevher-i nā-yāb-ı melek-ḫaṣlet, Refīʿā Çelebi'nüñ firāḳını ve cevher-i nābını[19] mı ferāmūş ideyim[20]? Beg efendüm! Tekellüf ber-ṭaraf, Refīʿā size Allāh emāneti olsun. Evlādum ḳadar ʿalāḳa-i

[1] nemekīn: temkīn H
[2] -āyīnüñ: -āyīninüñ Ö
[3] ġayrı: ġayr-ı H, T, USA
[4] muḳtedī vü: muḳtedī H, N, T, USA, müftedī vü Ö
[5] naġme-engīzleri mi: naġme-i engīzleri-mi N, T
[6] müşfiḳāne: müştāḳāne H, N, T, USA
[7] ekdārda: ekdārdan T, USA
[8] Ya ol ikrām-ı bedeniye ve ihdāʾ-i māliyyeleri mi ferāmūş ideyim: -H, -N, -T, -USA
[9] içün ġāʾibāne: içün Ö, çün ġāʾibāne N
[10] kibāra: kibār Ö
[11] ṣoñra yolda faṣl itdüklerümüzi: ṣoñra yolda faṣl itdükleri N, ṣoñra faṣl itdükleri T, faṣl itdükleri USA
[12] Yāḫūd ẓāhir ü bāṭın … … itdüklerümüzi mi ferāmūş ideyim?: -N, -T, -USA
[13] Mellā: Monlā N, Ö
[14] imāmetinde: -N, -T, -USA
[15] ve: -N
[16] taʿdīl-i erkānla: taʿdīl ile N, T, USA
[17] itdüklerini mi unudayum: itdükleri unudayum H, N, T, USA, itdüklerini mi ferāmūş ideyim Ö
[18] müʾeddeb güher-pāre-i: meveddet gehi pāre H
[19] ve cevher-i nābını N: -Ö, -T, -USA
[20] firāḳını ve cevher-i nābını mı ferāmūş ideyim: firāḳın-mı ferāmūş H

derūnum vardur. ʿAla'l-ḫuṣūṣ, şeh-süvār-ı meydān-ı ḥarb u[1] kīn ve yāḳūt-pāre-i nigīndān-ı[2] ḫāme-i zerrīn Abāza Ḥasan Aġācıġuñ daḫı[3] Şeyḫ Ebū-bekr yollarında cilve-i Rüstemāne[4] ve şīve-i şeh-süvārānesin gördükçe (beyt)[5];

Müfteʿilün fāʿilün müfteʿilün fāʿilün

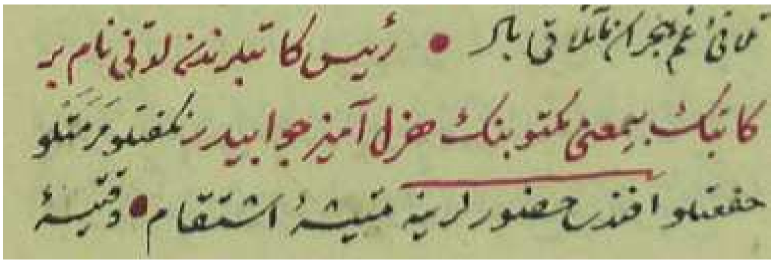
بر فرس تیزرو هر که ترا دید گفت　　　　برگ گل سرخ را باد کجا می برد

Ber-feres-i tīz-rev her ki tu-rā dīd guft

Berg-i gul-i surḫ-rā bād kucā mī-bered?[6]

(Neşr); maʿnāların[7] ḫayāl itdügümüz, bir vechile ferāmūş olınur degüldür. Hemān Cenāb-ı Ḥaḳḳ, mülākāt iḥsān eyleye. Āmīn[8].

217. Reʾīs Kātiblerinden Ledünnī-nām Kātibüñ Bī-maʿnā Mektūbınuñ Nābī Efendi, Elḳāb-ı ʿAdīm-maʿnā-i Hezl-āmīz Taḥrīr ve Cevāb-ı Mektūb-ı B[ī]-maʿnāsı Olmaḳ Üzre İrsāl Eyledügi Mektūbdur[9]

رئیس کاتبلرندن لدنی نام بر
کاتبک بی معنی مکتوبنک هزل آمیز جوابیدر

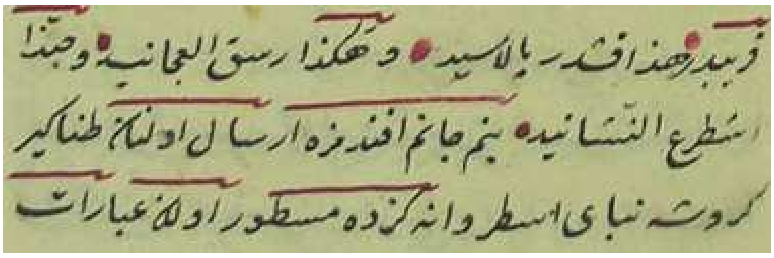
[1] ḥarb u: جرب H
[2] nigīndān-ı: نکیدان N
[3] daḫı: -T, -USA
[4] cilve-i Rüstemāne: cilve-resīmāne H
[5] -süvārānesin gördükçe beyt: -süvārānesin gördükçe N, -süvārānesin gördükçe naẓm Ö, -süvārāne gördükçe beyt T, USA
[6] *Hızlı giden atın üzerinde seni gören herkes (şöyle) dedi: Kırmızı gül yaprağını rüzgar nereye götürüyor?*
[7] neşr; maʿnāların: maʿnāların A, T, USA, maʿnāların N
[8] Ḥaḳ, mülākāt iḥsān eyleye, āmīn: Allāh, mülākāt iḥsān eyleye, āmīn N, Allāh, mülākāt müyesser eyleye Ö, Ḥaḳ, mülākāt iḥsān eyleye T, USA
[9] N 165a, Ö 184a, T 164b, USA 142a, TS2 122b: *Başlık* A: Reʾīs Kātiblerinden Ledünnī-nām Kātibüñ Bī-maʿnā Mektūbınuñ Hezl-āmīz Cevābıdur Ö

استكام • ايله مسنكات سريعه • ودرنسات دجيمه • اشعافيدن
صكره اكر جنكوبه ششمانه لرى خاسوبه اقدانه اولمغه نكاريى
نسا بد ايدر ايسه بجمع تعالى شيرادنكود منخانه عوددده مستود
اولوب سندانه مشقورات دسعن كرو واندر صنقه
سرقو لرينه وشقه قنار نساقوت آكين رازبه نونالرى نكام

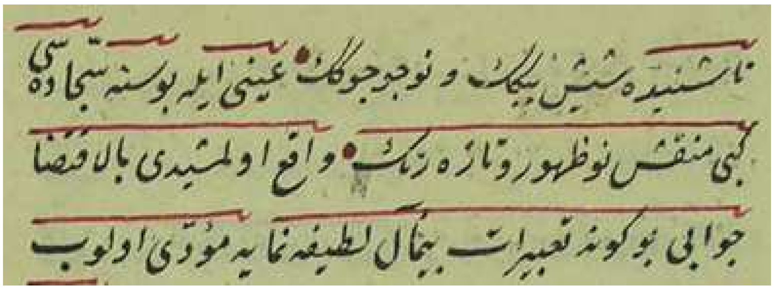
ايدوب اسقراى كناسوم شربناق اصعفاظ تماقى الدوت
اولمشدر انصاف بودركه نداقيج شيمابه شنبوقه لرى
البز نماق نفنفه مشمراز اولمق رتبه لرى بوزنه عنام
مسترقيدر غزل يعنى كادنشلبندك سته نورجيه كندر •
قنار يوج كبورث مرجون اسمريذدر • شيكنابا اسباريق

اكسو دارجزابود • نسادون وترفنكانه شمطاق قيندزدر •
مخانشوراه انفانوق كسفن بيده ونفتوز • فشوك نسمه جوذفاتى
عسنويذدر • قنافت سيده اسعاعشن ناشوشه عجزوث •
مباقين قيوذ نوده شمشيره بوذدر • اسقتافاي فرلنكارث
تمناروت فشارك • سنفتوزه اوانس ارجنون كودنيذدر •

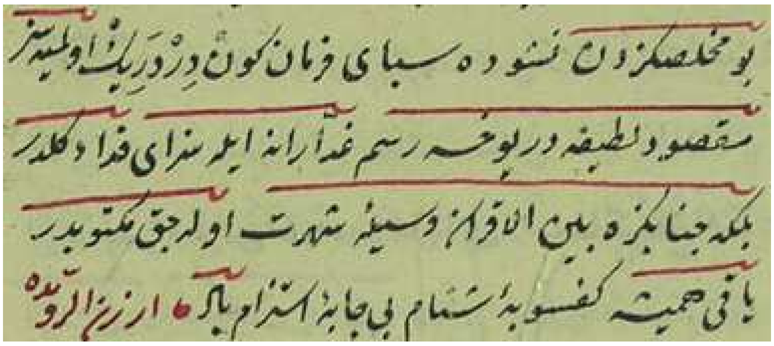
سماج ترسوقودن قطع نظر مشابل كشكات عورجادن
كشكنبون بمعاندر • شفسكانه زاقوت ايسه بهرحال
باسيكيه كركوبه مشاقات خندلات اولمق مشبتعانى لاشور

زبید زهد افندی یا لاسید • و هکذا رسم العجائب • وحبذا
ستطرع النشائید • بنم جانم افندیزه ارسال اولنان ظنا کیر
کروشه نبای اسطر وانه کزده مسطور اولان عبارات

ناشنیده شیش پیلک و نوجوجوک • عینی ایله بوسنه سجاده سی
کبی منقش نوظهور و تازه رنک • واقع اولمشیدی بالاقتضا
جوابی بو کونه تعبیرات بیمآل لطیفه نمایه مؤدی اولوب

بو مخلصکزدن نشوه ده سبای فرمان کون درد ریک اولمیه سز
مقصود لطیفه در یوخسه رسم غدارانه ایله سزی فدا دکلدر
بلکه جنابکزه بین الاقران وسیله شهرت اوله جق مکتوبدر
باقی حمیته کفسو به شمام بی جابه اشتراو باکره • ارزن اروده

ʿAyniyle Bosna seccādesi gibi münaḳḳaş-ı nev-ẓuhūr-ı tāze-reng vāḳıʿ olmış idi. Bi'l-iḳtiżā, cevābı daḫı bu gūne taʿbīrāt-ı bī-meʾāl-i [N 166a] laṭīfe-nümāya müʾeddī olup bu muḫliṣüñüzde siyā-yı[1] fermān-ı kevn-i derd-i rīg olmayasız. Maḳṣūd laṭīfedür, yoḫsa resm-i ġaddārāne ile sizi fedā degüldür. Belki cenābuñuza beyne'l-ahālī, vesīle-i şöhret olacaġı[2] mektūbdur.

[1] muḫliṣüñüzde siyā-yı: muḫliṣüñüzden neşvde Sebā-yı N, muḫliṣüñüzden neşvde Sebā-yı T, muḫliṣüñüzden neşvde semā-yı USA

[2] olacaġı: olıcaġı N

218. Fevāʾid-i Zekāt-ı Nevādir Gevher-keş-i Silk-i Belāġat Olan Ḫāme-i ʿAnberīn-cāmelerine İḫtiṣāṣ Bulan Saʿādetlü Nābī Efendi Merḥūmuñ Maġnīsāvī Birrī Efendi Merḥūmuñ Bülbüliyye-nām Teʾlīf-i Muṭfīlerine Olan Taḳrīż-i Kem-yābdur[1]

Bārek'allāh, Birrī-i rengīn-es̱er, perveriş-baḫşā-yı murġān-ı hüner, naġme-pīrā-yı neyistān-ı vücūd, ṣūret-ārā-yı gülistān-ı şühūd, bülbül-i destān-serā-yı naġme-zen, ṭūṭī-i ḫoş-lücce-i şeker-şiken, ḫāme-i şūḫı ṣarīr-engīz-i nāz, tercemān-ı bülbül ü[2] ṭūṭī-i rāz, el-ḥaḳ bu nüsḫa-i nādire-i dil-pezīr ki, maḳāṣıd ü mebāḥis̱i lisān-ı bülbül-i şeydā ve ṭūṭī-i gūyādan ṣūret-i münāḳaşa vü münāfesede beyān-ı esrār-ı ḥaḳīḳat ve maḳām-ı muʿāraża[3] vü münāzaʿada keşf-i ḳınāʿ-ı ʿarāʾis-i ḥikmet itmek üzre müretteb bir teʾlīf-i mühez̠z̠eb ve eczāʾ-i müteḳābile-i aḥvāl-i ʿālemden muḫammer bir dārū-yı mürekkebdür[4]. Bir şāhid-i dil-ārādur ki, ruḫsār-ı[5] ṣaḥāʾifinde olan evṣāf-ı ṭūṭī-i gūyā ʿārıż-ı ḫūbānda[6] olan ḫaṭṭ-ı sebz menzilesinde ve menḳabet-i bülbül-i şeydā dehān-ı dil-berānda olan zebān-ı ḥarf-endāz mes̱ābesinde neşʾe[7]-baḫş-ı çeşm ü gūş-ı ʿuşşāḳdur. Tār-ı süṭūrı ṭuyūr-ı taʿbīrāta ḳafes-i müşgīndür ki, āb u medād ve dāne-i nuḳaṭla māl-ā-māl ve pīç ü ḫam-ı şāḫsār-ı ḥurūf u kelimātı bülbül ü ṭūṭī-i maʿānīye kürsī-i ḳīl ü ḳāl ve minaṣṣa-ı nizāʿ u cidāldır. Sevād-ı ṣaḥāʾifi mānende-i ṣūfī-i muraḳḳaʿ-pūş maʿmūre-i vīrāne-nümā ve ẓāhiri ẓulmet-ālūd ve bāṭını leb-rīz-i āb-ı beḳādur. Beden-i ṭūṭīsinde olan cāme-i çemeni reh[MK1 14b]-āverd-i ḳāfile-i bahār ve ḳāmet-i bülbülinde olan ḫırḳa-i ḫākisteri hediyye-i dest-i rūzgārdur. Āyīne-i ṭūṭī-i ḫod-bīn āb-ı ḫuşk ve āyīne-i bülbül-i ġamgīn āteş-i terdür. Heyʾet-i ṭūṭī-i sebz-pūş gūyā destār-ı kafeṣi suṭūr-ı kelimāta ʿalāmet-i sebz-i siyādet ve bülbül-i sincābī-pūş micmere-i maḳālāta tūde-i ḫākister-i muḥabbetdür. Belki, zümürrüdī ve hevāyī der-ābgīne-i revzendür ki, çār-çūbe-i pencere-i ḳafes-i suṭūrda cāy-gīr olmışlar, gūyā birisi berg-i sebz-i dervīşān ve birisi türāb-ı merḳad-i ʿāşıḳāndur. Yāḫūd iki şāʿir-i rengīn-edādur

1 MK1 13b, MH1 73b
2 ü: -MK1
3 muʿāraża: muʿārażada MK1
4 mürekkebdür: mürekkeb MK1
5 ruḫsār-ı: ruḫsāre-i MK1
6 ḫūbānda: ḫūbāndan MK1
7 neşʾe: neşve MK1

ki, birisi sebzī birisi ġubārī taḫalluṣ itmişler, ikisinüñ maṭlūb u maʿşūḳı yek-dīgerle āmīziş-i muʿānaḳa-i ülfet ü iḫtilāṭ itseler nev-āmedegān-ı bezm-i ʿirfāna gül-be-şeker ve teb-zedegān-ı mihr-i cān u hevāya gül-i mükerrer ṣūretin gösterirler. Kendüler ḫod birbiriyle hem-āġūş-ı muṣāfāt u ittiḥād olsalar defʿ-i sermā-yı vaḥşet içün yeşil ṣūfa ḳaplanmış postīn-i sincābī şekline girerler. Bülbül-i bī-ḳarār rāmişger-i dāʾire-i verd-i muṭarrā ve ṭūṭī-i şeker-ḫᵛār-ı ḫażrā mecmaʿü'l-baḥreyn-i lafẓ u maʿnādur. Kelīm-i bülbül şecere-i gülden müşāhede-i tecelliyāt-ı āteşīn ile mesrūr ve dīvār-ı suṭūr dest-i ṭūṭī-i ḫażrā ile maʿmūr olmış. Dil-ḫastegān-ı firāş-ı cehl ü nā-bīnāyān-ı ʿamā-yı ḍelāle [MK1 15a] şāfī ve kāfī zümürrüdīn ve yāḳūt-ı kebūddān terkīb olınmış maʿcūnü'l-cevāhiri ve kuḥl-i rūşenāyīdür. Mā-ḥaṣal būstān-ı nev-geşte-i tāze-ber pāy-ı nigāhla geşt ü güẕār ve memerr-i naẓar-ı iʿtibār olınduḳda bāġ-bānı olan bir nev-zemīne güşāyiş-i leb-i āferīn ve nis̱ār-ı gül-berg-i taḥsīn ḳılınmışdur. جزاه الله خيراً و برا *Cezāʾehu'llāhu ḫayren ve berren*[1],

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Zebān-ı bülbül-i nālān u[2] ṭūṭī-i süḫandānı

Girenler fehm iderler[3], gülsitān u şekkeristānı (el-ḥaḳīr Yūsuf Nābī[4])

219. (*Başlıksız*)[5]

Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ pīşgāh-ı bārgāh-ı ẓafer-penāhlarına ḳavāfil-i taʿẓīmāt-ı niyāzmendāne ile gerdūne gerdūne ẕaḫāʾir-i gūn-ā-gūn-ı daʿavāt-ı müstecāba ve ḳaṭār kaṭār müftiyyāt-ı taḥiyyāt-ı müsteṭāba pīş-keş ḳılındugı siyāḳda maʿrūż-ı dāʿī-i devletleri budur ki, ḥażret-i ḳādir-i bī-çūn ve cenāb-ı Ḫudāvend-i kāf u nūn celle şānuhu, mevrid-i zülāl-i mekārim olan vücūd-ı bülend-ḳadrların mükedderāt-ı şevāʾib-i nevāʾibden ḫāne-i refīʿü'l-erkān-ı viḳāye-i rabbānīsinde

[1] *Allah onu hayır ve iyilikle mükafatlandırsın.*
[2] u: -MH1
[3] iderler: iderler kim MK1
[4] el-ḥaḳīr Yūsuf Nābī: Ketebehü'l-ʿabdi'l-faḳīr Yūsufu'ṣ-s̱ānī MK1
[5] MH1 74a

āsūde-i emn ü emān idüp sāye-i elṭāfların mefāriḳ-i devlet-ḫᵛāndan zāʾil eylemeye. Bundan aḳdem sāʿī ile duʿā-nāme-i müstemendānemüz ḫāk-ı ʿizzete firistāde ḳılınmış idi. Ḥālā ḥüccet-i iḫlāṣumuz olan tehniyye-nāme-i ṣadaḳ-miʿyār-ı merfūʿ-ı südde-i saʿādet-medārları ḳılınup bizüm Ḥācı İbrāhīm ḳuluñuzuñ dāmen-i eşrefe rū-māle şevḳ-i ʿaẓīmi olmaġla irsāl olındı. Kendü ʿabd-i kerem-dīdeñüzdür. Suḳāṭa-i ḥüzn-i iḥsānlarıyla ḥavṣala-i ümīdi memlū buyurılmaḳ bābında ʿināyet sulṭānumuñdur. Allāh teʿālā sulṭānumı ṭūl-i ʿömr ile muʿammer eyleye. Sulṭānumdan meşhūd olan himmet ü mürüvvet bu ʿaṣrda kimseye maḫṣūṣ degüldür. Vücūd-ı şerīfüñüzi mülāḥaẓa itdükçe va’llāhu’l-ʿaẓīm, daġdaġa-i taʿayyüş derūnumdan zāʾil olur, ammā ne buyurursız, ol ḳaṣīde-i maʿhūde hemān böyle naḫl-i bī-s̱emer gibi ḳalur gider mi, yoḫsa āsumān-ı salṭanatdan yine bārān-ı iḥsān ümīdiyle ṭūl-i emele dil-bend olayum mı? Allāh endāḫte-i ṭāḳçe-i teġāfül oldı gibi ḥayf ü ṣad ḥayfā ve şevḳ-i āteşīnle ol sūz u güdāz ve ol taʿbīrāt-ı ḥaḳāyıḳ-endūz ve ol maʿānī-i ḫayāl-ender-ḫayāl ve ol mezāyā-yı meʾāl-ender-meʾāl-i dil-sūza ki, ʿavātıḳ-ı ʿaḳīm gibi netīce tevlīdine muvaffaḳ olamadı. Benüm efendüm, in-şāʾa’llāhu teʿālā, ol ʿaṭiyye-i fāʾiteyi sulṭānumuñ himmet-i ʿaliyyesi iḥyā idecegi maḥall-i iştibāh degüldür. Emr ü fermān ve luṭf u iḥsān ʿināyetlü efendümüñdür. *Mine’l-ʿabdi’d-dāʿī Yūsuf Nābī.*

220. (*Başlıksız*)[1]

Ḥażretlerinüñ rīşe-i ḥāşiye-i bisāṭ-ı saʿādet-menāṭları şāne-zede-i müjgān-ı sirişk-ālūd-ı niyāzmendī ḳılındugı siyāḳda maʿrūż-ı devām-ḫᵛāh-ı iḳbālleri budur ki, cenāb-ı peyvend-baḫş-ı terkīb-i kāʾināt celle şānuhu ḥażretleri, nüsḫa-i endek-yāb-ı vücūd-ı eşreflerin şīrāze-i iḳbāl ile peyveste-i maḥfūẓ-ı viḳāye-i ʿāfiyet idüp sāye-i ʿināyetlerin Memālik-i İslām ve mefāriḳ-i enāmdan zāʾil eylemeye, āmīn! *Bi-ḥurmeti Ṭaha ve Yāsīn*, sulṭānumuñ vücūd-ı ʿazīzi bu dāʿīlerinüñ ḳuvvet-i ḳalbi ve cümle meʾlūf oldugumuz iḫvān u ebnāmuzuñ velī-niʿmeti oldugı ḥasebiyle leyl ü nehār mevāżiʿ-i şerīfe ve evḳāt-ı ṭayyibede duʿā-yı devletleri ehemm-i aʿmālümüz ʿadd olındugından ġayrı maẓānn-ı enfās-ı ḳudsiyye

[1] MH1 74a

olan ṣuleḥā-yı sālikīn ve ʿulemā-yı ʿāmilīnden efendüm içün isticlāb-ı duʿā-yı ḫayr olınmaḳdadur. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, memālik-i İslāmiyyede duʿā-yı ḫayruñuzdan ḫāli kimesne daḫı yoḳdur. ʿİbādu'llāha olan merāḥim ü eşfāḳuñuz āvāzesi āfāḳa münteşir olmaġın ʿāmme-i müʾminīn daʿavāt-ı ḫayruñuzda bī-iḫtiyār olmışlardur. Meşküvve-i[1] envāʿ-ı ʿulūm olan żamīr-i iksīr-ʿayārlarına żiyā[2]-fürūşluḳ ḳaydına düşmek meşʿale-i ʿālem-tāb-ı āfitāba çerāġ-ı dūd-endūd-ı āsiyāb ʿarż itmeden farḳı yoḳdur. Ancaḳ tecdīd-i iḫtiṣāṣ içün küstāḫāne taḥrīr-i duʿā-nāmeye cesāret olınmışdur. Ẓuhūr-ı naḳş-ı murāddan muḳaddem bī-reng-i rumūzda irāʾet buyurılduġı ḳaṣāʾid-i muṭanṭana bir ḳaṣīde-i perīşān-niẓām ḫāk-ı ʿizzete faḳīrāne firistāde ḳılındı. Şān-ı saʿādet-nişānuñuza şāyān olan muʿāmele-i elṭāf emrinde efendüm aʿlemdür. Nevbet-i luṭf u iḥsān bu dāʿīñüze gelmek daḫı ḳarīb olmaḳ gerekdür. Eger lāyıḳ görilür ise in-şāʾa'llāhu'l-ʿazīzü'l-kerīm, aʿmāl-i muʿammā-güşāyı āmāl-i faḳīrlerinde ḥarf-i pāyīn-şānuñ bir ṣūretin bālāsına naḳl ve kelime-i inşānuñ ser-tācın heyʾet-i nīm-ḫalḳada pāyına naʿl itmekle bu ʿabd-i bī-nişānların vālā-nişān buyurmaḳ bābında kerem ʿināyetlü efendümüñdür. من الداعی با لخیر یوسف نابی *Mine'd-dāʿī bi'l-ḫayri Yūsuf Nābī*[3].

ز خوان کرم شد همه بهر مند　　　　کرسنه نمانده جزاین دردمند

Z'-ḫᵛān-ı kerem şüd heme behremend

Gürisne ne-mānde cüz īn derdmend[4]

221. Nābī Efendi'nüñ Büyük Teẕkereci ʿAbdu'llāh Efendi'ye Gönderdügi Mektūb Ṣūretidür ki, Ẕikr Olınur[5]

Saʿādetlü, rifʿatlü ḳarındaşum, sulṭānum ḥażretlerinüñ evc-i mihr-i himem ü iḳbāl ve burc-ı māh-ı cāh u iclāl olan sāḥa-i sipihr-miẟālleri ferş-i ẟüreyyā-naḳş-ı ḫulūṣ-ı maḫṣūṣ ile

---

[1] meşküvve-i: "mişkāt" olarak değerlendirilebilir.
[2] *İfade siliktir.*
[3] *Hayırla duacı Yusuf Nâbî'den. Bu manzume, bir rübâîden alınmış olabilir.*
[4] *Herkes kerem sofrasından nasiplendi. Bu dertliden başka aç kalmadı.*
[5] MK1 64a

ārāste ḳılınup ol emtiʿa-i baḳıyye-i niyāzmendī ki, nesīc-i kār-ḫāne-i iḫlāṣ ve maḥbūb-ı bendergāh-ı iḫtiṣāṣdur. Eṭbāḳ-ı tekrīm ü iştiyāḳ birle pīşgāh-ı vālālarına taḳdīm ḳılınduḳdan ṣoñra ber-dāşte-i dāʿi-i ḫāliṣü'l-fuʾād budur ki, ber-muḳteżā-yı ʿādet-i kerīme dil-nevāzı istiḳṣā-yı mā-fi'ż-żamīre tevcīh-i ḫāṭır-ı ḫaṭīr-i feyż-semīrleri buyurılursa الحمد لولى الحمد *el-ḥamdu li-veliyyi'l-ḥamd*[1], henüz māʾide-i ḥayāt der-pīş ve eyyām-ı zindegānīyi teşvīş olup izdiyād-ı aʿdād-ı ʿömr-ü devlet ve imtidād-ı evḳātü'l-bāl-i rifʿatleri iftitāḥ-ı ḫitām-ı kār ve żamīme-i evrād-ı eẕkārumuz idügi żamīr-i rūşenlerine ḫafī vü setīr buyurılmaya. Es̱er-i ẕalik, benüm ʿizzetlü birāderüm efendi ḥażretleri gönderilen esīr maṭlūbumuzuñ tamām żıddı olmaġla bir żarar żımnında āyā ḳatı dāhimesini[2] eger taḫdīş-i ḫāṭır eyledi. Ammā, kemāl-i mertebe żaʿf u hüner elinden defʿ-i ḫaṭveye ḳudreti olmayan nā-murādı töhmet-i ibāḳat ile ithām, ḳurı aġaca ḳan sürmekdür ve ṭumar-ı inṣāf u mürüvveti düzmekdür diyü baʿż-ı aḥibbā tesliyet-baḫş olup ḫayra sevḳ eylemeleriyle in-şāʾa'llāhu teʿālā, İstānbūl'da Süleymāniye Tāb-ḫānesine irsāl olınmaġla iḥrāz-ı ecr-i cezīle niyyet olınmışdur. Gerçi s̱evābsız gider, ammā bizde dilā ülfeti ḳalur. باقى در مسند سرير عافيت مستدام باد *Bāḳī der-mesned-i serīr-i ʿāfiyet müstedām bād*[3].

222. من المخلص عن صميم القلب نابى *Mine'l-muḫliṣi ʿAn-ṣamīmi'l-ḳalb Nābī*[4]

Benüm saʿādetlü, mekremetlü oġlum, ʿazīzüm efendi ḥaretlerinüñ semend ü lāʾim-i ser-i s̱enā pīş-keş-i mevkib-i ʿizzetleri ḳılınduġı siyāḳında ber-dāşte-i s̱enāverī budur ki, bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, intiẓār-keşān-ı peyġūle-i hicrānuñ ṣubḥ-ı ümīdleri ufḳ-ı ʿināyet-i İlāhiyyeden lāmiʿ ve ḫūrşid-i emelleri ṭāliʿ olup devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü veliyyü'n-niʿam, āṣaf-ı Cem-ḥaşem efendimüze ṣadāret-i ʿuẓmā istiḳbāl eyledügi nevīd-i beşāret-baḫşāsı mübeşşirān-ı iḳbālden çār-cihet-i āfāḳa müjde-resān-ı ḥayāt olmaġın bu ʿabd-i dāʿīleri daḫı nāʾil-i sürūr-ı cāvid olup Anṭākiyye'de ḫak-ʿizzetlerine rūy-māl içün her çend ihtimām eyledüm, ammā żaʿf-ı pīrī ve fıḳdān-ı esbāb-ı ḥareket bizi ol devlete muvaffaḳ

[1] *Hamd sahibine hamd olsun.*
[2] āyā ḳatı dāhimesini: "ibāḳatı vāhimesini" olabilir.
[3] *Devamlı afiyet tahtında oturur halde olsun.*
[4] MK1 64b: *Kalbî en samimî duygularımla, Nâbî.*

idememegin ḫak-pāy-ı devletlerine rū-māl-i tehniyyet içün siz oğlumuzı tevkīl ve edāʾ-i ḫıẕmet-i iṭālet içün kemāl-i mertebe niyāzmendiyüz. Cenāb-ı İlāhī, ʿināyetlü efendimüzüñ ṣadr-ı ʿālī teşrīflerin mübārek ve mesʿūd ve ẓılāl-i iḳbāllerin mefāriḳ-i enām üzre vāsıṭa-i fütūḥāt-ı müteraḳḳibe olacaḳ vezīr-i ʿālī-nām şīr, anlaruñ vücūd-ı mesʿūdları olmaḳ ki, ümīd-gāh-ı cihāniyāndur, ʿan-ḳarīb, meydān-ı ẓuhūrda cilveger ola, āmīn. ذالك فضل الله يؤ تيه من يشاء *Ẕālike faḍlu'llāhi yuʾtīhi men yeşāʾu*[1], benüm devletlü oğlum, cenāb-ı şerīfüñüzüñ teẕkerecilikleri mübārek ola, ẓāhir-i perān-ı kitābdan olan Nābī Efendi pederüñüzüñ iḳtiżā iden umūrı baʿde'l-yevm der-ʿuhde-i rütbe-i himmetüñüz olmaḳ muḳteżā-yı ʿalāḳa-i cennetīdür. Egerçi, pā-der-rikābsız, ammā üç dört saṭr es̱er-i ḫāme-i ḫoş-ḫırāmuñuzla bu pederüñüzi mesrūr buyurmaḳ niyāz olınur. Benüm saʿādetlü oğlum, Allāh emāneti Beglikçi Rāmī Efendi oğlumuzla istiḥkām-ı zevāʾid-i muḥibbüñüz niyāz iderüm. Cenāblarınuñ evvelden ḥuḳūḳ u ülfetleri muḳarrerdür. Ammā tecdīd-i rüsūm-ı muḥabbet ehemm-i āmālümüzdür. Devletlü, ʿināyetlü āṣaf-ı aʿẓem efendüm ḥażretlerinüñ daḫı naẓar-ı ahālī-perverlerine vāsıṭa olmañuz niyāz iderüm. باقى منىّ الدّعاء *Bāḳī, minnī ed-duʿā*[2].

223. Ḫātem-i Şuʿarā-yı Devrān Güzīde-i Nükte-perverān-ı Zamān Pīr-i Merḥūm Nābī Efendi'nüñ Laṭīfesinden Baʿżıdur[3]

Saʿādetlü, devletlü, mekremetlü, peder-i ʿālī-şānum, sulṭānum[4] ḥażretlerinüñ cilvegāh-ı fetḥ ü ẓafer ve mütażammın-ı ās̱ār-ı pür-ʿiber olan meclis-i şerīf-i firdevs-ḥāletlerine āmīḫte-i şükr ü[5] minnet ve āvīḫte-i gerden-i[6] icābet olan daʿavāt-ı mevfūre-i melek-sīmā ve taḥiyyāt-ı ġayr-ı maḥṣūre-i ḫulūṣ-āşinā itḥāf u ihdāsından ṣoñra maẓhar-ı sūr-ı ġayret-i dīn-i mübīn ve ḥimāyetgāh-ı esbāb-ı şevket-i rūy-ı zemīn olan żamīr-i enver-i himmet-

---

[1] *Bu Allah'ın fazlıdır, onu dilediğine verir.* Kur'ân-ı Kerim; Cuma: 4; Maide: 54.
[2] *Bâkî, benden dua…*
[3] MK1 83b, MH1 57b: *Başlık* MK1: Muṣāḥib Muṣṭafā Pāşā ṭarafından Köprüli-zāde Aḥmed Pāşā merḥūm Ḳandiye'yi fetḥ ü tesḫīr itdükde Nābī Efendi müsveddesiyle irsāl olınan mektūbdur MH1
[4] saʿādetlü, devletlü, mekremetlü, peder-i ʿālī-şānum, sulṭānum: -MK1
[5] ü: -MH1
[6] āvīḫte-i gerden-i: āvīḫte-i gerdūn-ı MK1

perverleri istifsārı pīş-rev-i[1] ḳavāfil-i duʿā-yı devlet ḳılınup[2] güşāyiş-i cebīn-i himmet ve nümāyiş-i cemāl-i fetḥ u nuṣret ile[3] āfitābāsā şaʿşaʿa-pāş-ı feżā-yı devlet ü saʿādet ve ārāyiş-i minaṣṣa-i ṣıḥḥat u ʿāfiyet olmaları daʿavātı istidʿā olınur[4]. Kerem-i māder-zādları üzre istiḫbār-ı ḥāl ve fāṭır-ı[5] ṣadāḳat-meʾāllerine tevcīh-i bāl-i[6] ʿālü'l-ʿāl buyurılursa bi-ḥamdi'llāhi'l-meliki'l-müteʿāl, niʿmet-i[7] ṣıḥḥat ile müreffehü'l-ḥāl olup gerden-i[8] ʿubūdiyyetümüze elzem ü ehemm olan şevketlü, kerāmetlü efendimüz şehryār-ı ʿālem-penāh[9] ḥażretlerinüñ daʿavāt-ı ʿömr-ü devlet-i ebed-peyvendleri siyāḳında saʿādetlü peder-i ʿālī-şānumuñ daḫı daʿavāt-ı ʿömr-i[10] ṣıḥḥat-ı ẕāt-ı mükerrem ve imtidād-ı ʿömr-ü devlet-i beḳā-tevʾemleri iltizām olınduġı żamīr-i ḥāl-şināslarına ḥavāle olınmışdur. Şām u seḥer ṭaraf-ı ʿālīlerinden ḫaber-i ḫayr-es̱er vürūdına dīde be-rāh-ı teraḳḳub iken maġbūṭe ḳadr ü ʿīd bir vaḳt-i saʿīdde Çavuşbaşı İbrāhīm Aġā ḳulları[11] ser-be-ser aʿżā vü endām ve ḥareket ü ārāmından ʿalāmet-i fetḥ u ẓafer[12] istidlāl olınur resmiyle[13] vāṣıl olup nūş-dārū-yı ḫastegān-ı intiẓār olan ḫaber-i sārre-i[14] fetḥi müşʿir mektūb-ı ẓafer-nümūn-ı ḫayr-maḳrūnları īṣālde[15] ġalebe-i neşʾe-i sürūr-ı s̱enā-ḫᵛānların bī-gāne-i şuʿūr olacak mertebelere īṣāl idüp ḥattā vücūd-ı zār-ālūdumuz[16] żaʿīf-i ḥummā iken ser-māye-i ifāḳat olmışdur, (beyt[17]);

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

زین بشارت در چمن هر که که می آید نسیم　　　　می نهد اشجار سرها بر زمین شکران را

---

[1] pīş-rev-i: tebşīr-i MH1
[2] ḳılınup: ḳılınır hemvāre MH1
[3] ile: -MH1
[4] olmaları daʿavātı istidʿā olınır: olalar, āmīn MH1
[5] ve fāṭır-ı: vefādār-ı MH1
[6] bāl-i: meʾāl-i MH1
[7] niʿmet-i: niʿmet ü MH1
[8] gerden-i: birüñüzden MK1
[9] ʿālem-penāh: ʿālem MH1
[10] daḫı daʿavāt-ı ʿömr-i: daʿavāt-ı MH1
[11] ḳulları: -MH1
[12] ẓafer: ẓafer ü MK1
[13] resmiyle: -MH1
[14] sārre-i: şādī ve MK1
[15] -maḳrūnları īṣālde: -maḳrūnların īṣāl-i MH1
[16] zār-ālūdumuz: nejād-ālūd MH1
[17] beyt: -MK1

Z'īn beşāret der-çemen her geh ki mī-āyed nesīm

Mī-nehed eşcār serhā ber-zemīn şükrān rā[1]

Ḥażret-i Allāh celle şānuhu, ġazāñuzı[2] mübārek eyleyüp menbaʿ-ı nīgū-kārī olan vücūd-ı şerīflerin peyveste-i ʿāmme-i İslām'a vāsıṭa-i ḥuṣūl-i sürūr eyleye, āmīn. Maḥsūd-ı mülūk-i cihān olan öyle bir[3] ḳalʿa-i metīn-i sipihr-āyīnüñ vuḳūʿ-ı fetḥi mertebe-i maḥālde[4] manẓūr iken ḫaber-i tesḫīr-i ḥayret[5]-resānı ne mertebe mūcib-i neşāṭ u şādmānī idüginüñ taʿbīri ṭāḳat-i ḥavṣala-i ḳalemden ḫāricdür. Bir ḥiṣār-ı āhenīn-i saḫt-ı bünyād ki, elsine-i[6] ʿālemde metānet ile ḍarb-ı mes̱el ve şiddet-i ḥiṣānet ile bī-bedel olup derūnı erbāb-ı cidāl ve esbāb-ı ḳıtāl ile māl-ā-māl olduġundan mā-ʿadā cümle-i aʿdā-yı[7] denīnüñ mīzān-ı imtiḥānı iken bu gūne düşmen-i dīni[8] taʿcīz ü tedmīr ve ber-vefḳ-i meʾmūl ḳabż ü tesḫīr olındugı pīrāye-i dībāce-i kütüb-i tevārīḫ olmaḳ mertebesine iḥrāz itdügi mütevārī-i[9] perde-i iştibāh degüldür. Hengām-ı[10] ẓuhūr-ı devlet-i ʿaliyyeden bu āna dek bunuñ gibi ḥisār-ı üstüvār ve ḳalʿa-i[11] gerdūn-kirdār dāḫil-i ser-pençe-i tesḫīr olmaduġı maʿlūm-ı zemānedür, sāl-i veḳāyiʿ beyninde[12] ancaḳ peder-i ʿālī-şānumuñ żamīr-i münīrlerinde iʿānet-i dīn-i İslām ve ḫāṭır-ı ḫaṭīrlerinde teʾyīd ü taḳvīt-i ʿarż-ı devlet-i[13] pādişāh-ı İslām muḥtevī vü[14] muḳarrer olmaġın *lehü'l-ḥamdu*[15], s̱emere-i niyyet-i ḫāliṣeleri ẓuhūr idüp yādigār-ı levḥa-i rūzgār ve tā-ṣubḥ-ı ḳıyāmet efvāh-ı enāmda tekrār olacaḳ fetḥ-i ʿaẓīm-i cihān-pesend ve ġazā-yı ekber-i bī-mānende[16] maẓhar olup sikke-i mermerde ḳazımaḳ kelām-ı meşhūrınuñ

---

[1] *ber-zemīn şükrān rā*: *sebz z'īn şükrāne rā* MK1*: Bu müjdeden dolayı çemende her rüzgar estiğinde ağaçlar başını şükran için yere koyar. (Selmân-ı Sâvecî)*

[2] ġazāñuzı: ġazāñuz MH1

[3] bir: -MH1

[4] mertebe-i maḥālde: rütbe-i mecālde MK1

[5] tesḫīr-i ḥayret: muḫbir ḫaberin MK1

[6] bünyād ki, elsine-i: bünyādedür ki, eline MK1

[7] aʿdā-yı: aʿlā-yı MK1

[8] dīni: dīn MK1

[9] mertebesine iḥrāz itdügi mütevārī-i: mertebesin iḥrāz itdügi minnetdārī-i MH1

[10] hengām-ı: -MK1

[11] ve ḳalʿa-i: -MK1

[12] zemānedür, sāl-i veḳāyiʿ beyninde: zemān-ı kühen-sāl-i veḳāyiʿ-i beyndür MK1

[13] devlet-i: -MK1

[14] İslām muḥtevī vü: enām muḥaḳḳaḳ ve MH1

[15] olmaġın *lehü'l-ḥamdu*: olmaġla *li'llāhi'l-ḥamd* MH1: *Ona hamd olsun.*

[16] bī-mānende: bī-mānend MK1

mażmūnını[1] is̱bāt eylemişlerdür. Hemān dergāh-ı ber-ārende-i ḥācetmendān[2] ʿan-ḳarīb rikāb-ı humāyūn-ı şevket-maḳrūn ile kām-yāb olup eyyām-ı[3] güẕeştede çekilen firḳat-i ṭarafeyn muḫill ve tezāḥum-ı[4] seferiyye ḥużūra mübeddel olup muḳābele-i[5] zaḥmet-i eyyām-ı ihtimāmda müşāhede-i dīdār-ı pādişāh-ı enām ile ḳarīrü'l-ʿayn olmaḳ çeşm-dāşt-ı tażarruʿumuz ve ehemm-i dāʿiye-i aʿmālümüz olduġı āferīnende-i mezraʿa-i hestīye ʿıyāndur, bāḳī[6].

224. (*Başlıksız*)[7]

Saʿādetlü, devletlü ve mürüvvetlü ve ʿāṭıfetlü, veliyyü'n-niʿam, efendüm, sulṭānum[8] ḥażretlerinüñ kenār-ı ḳalīçe-i devlet-serāy-ı muʿallāları būse-dāde-i leb-i taʿẓīm ü ikrām ḳılınduḳdan ṣoñra ʿarż-ı ḥāl-i bende-i ḫulūṣ-āyīn budur ki, Ḥażret-i Allāh celle şānuhu, bārgāh-ı ʿizz ü iclālleri hemvāre güşāde ve esbāb-ı devlet ü iḳbāllerin āmāde idüp sāye-i saʿādet, māye-i[9] ʿināyetlerin mefāriḳ-i ʿālemiyāndan ve[10] ḫāṣṣeten bu bende-i ḫāliṣleri farḳından zāʾil eylemeye, āmīn[11]! Benüm merḥametlü efendüm, sulṭānum ḥażretleri, bu ʿabd-i[12] kemterīnlerinüñ daḳāʾiḳ-i aḥvāli[13] ve tefāṣil-i āmāli, mū-be-mū devletlü, saʿādetlü[14] efendümüñ mirʾāt-ı şühūdında cilveger olup evāʾil-i ḥālde bi'd-defeʿāt tevcīh-i ẕihn-i ʿālī buyurmaġla[15] keyfiyyet-i ḥāl-i faḳīrlerine ve żarūret-i mażāʾiḳamuza taḥṣīl-i[1]

---

[1] mażmūnını: mażmūnın MH1
[2] ḥācetmendān: ḥācātdān MH1
[3] eyyām-ı: -MK1
[4] firḳat ṭarafeyn-i muḫill ve tezāḥum-ı: zaḥmet ü firḳat ṭarafın seḫl ü mezāḥim-i MK1
[5] ḥużūra mübeddel olup muḳābele-i: ḥużūr mübeddel olup muḳātele-i MK1
[6] ehemm-i dāʿiye-i aʿmālümüz olduġı āferīnende-i mezraʿa-i hestīye ʿıyāndur, bāḳī: eʿazz āmālümüzdür MH1
[7] HK 70b, MK1 88a,
[8] Saʿādetlü, devletlü ve mürüvvetlü ve ʿāṭıfetlü, veliyyü'n-niʿam, efendüm, sulṭānum: -MK1
[9] māye-i: ve pīrāye-i MK1
[10] ʿālemiyāndan ve: ʿālemiyān üzre MK1
[11] āmīn: -MK1
[12] ʿabd-i: -MK1
[13] aḥvāli: aḥvāl HK
[14] mū-be-mū devletlü, saʿādetlü: mū-be-mū saʿādetlü HK, devletlü MK1
[15] buyurmaġla: buyurup HK

ıṭṭılāʿ idüp cūşiş-i deryā-yı[2] merḥametlerinden nāşī mevāʿid-i kerīmeleri ile[3] tesliyet buyurmışlar idi. Bināʾ-ber-īn bu bendeleri[4] daḫı leyl ü nehār bu şeb-i deycūr-ı miḥnetden ḫalāṣ olmaḳ ümīdiyle saʿādetlü sulṭānumuñ ẓuhūr-ı ṣubḥ-ı iḳbāl ve ṭulūʿ-ı āfitāb-ı iclāllerine çeşm ber[5]-dāşte-i intiẓār olup peyġūle-i ḥüzn ü endūh iḫtiyār olınmış idi. Ḥālā bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, miftāḥ-ı meṭālib-i ʿālemiyān ve ḳılāde-i[6] umūr-ı cihāniyān; devletlü, mekremetlü[7] sulṭānumuñ yed-i müʾeyyedlerine müsellem olup nesīm-i ʿināyet-i Rabbānī dil-ḫᵛāhı üzre vezān oldı. Bu bendeleri gibi hezār üftāde-i peyġūle-i nisyān bendelerinüñ[8] iktisāb-ı ser-māye-i ḥayāt itmesini sulṭānumuñ ednā naẓar-ı ʿināyetlerine vā-bestedür. Ümīddür ki, evvelden öyle geldügüñüz luṭf[9] u iḥsān yine der-kār buyurılup münāsib görilen nān-pāre ile bu bendelerin iḥyā buyurmaḳ ve icrā-yı[10] zülāl-i merḥamet ile mezraʿa-i ümīdümüzi[11] ser-sebz ü ḫürrem eylemek aḳṣā-yı niyāzumuzdur. Ol bābda fermān efendümüñdür, Nābī[12].

225. Rāzī'nüñ Ḫalṭiyyātı Budur[13]

(Vezin?)[14]

Elā ey[15] nesīm-i rāz-ı kilkil terāne-i kilkile ḥicāb eyler

Manṭıḳı çāk çāk idüp bī-lisān keşf-i rāz eyler

---

[1] ḥāl-i faḳīrlerine ve żarūret-i mażāʾiḳamuza taḥṣīl-i: ḥāl ve żarūret-i mażāʾiḳa faḳīrlerine taḥṣīl-i taḥṣīl-i MK1

[2] deryā-yı: riyā-yı HK

[3] kerīmeleri ile: kerīme ile HK

[4] bendeleri: bende-i ḫāliṣleri HK

[5] ber: pür HK

[6] ḳılāde-i: taḳlīd-i MK1

[7] devletlü, mekremetlü: devletlü MK1, mekremetlü HK

[8] bendelerinüñ: dāʿīlerinüñ HK

[9] öyle geldügüñüz luṭf: idegeldügüñüz ʿināyet HK

[10] icrā-yı: eczā-yı MK1

[11] ümīdümüzi: ümīdi HK

[12] ol bābda fermān efendimüñdür, Nābī: bāḳī, ʿināyet sulṭānumuñdur HK

[13] HK 72b, MK2 114a; Bu metnin girişinde yer alan manzume, başlıktan anlaşıldığı kadarıyla Râzî'nindir .

[14] *Bu manzumenin aruz vezniyle yazılmadığı düşünülmektedir.*

[15] ey: ey ey HK

Lāciverdī ferşüñ üzre o aḫterī āyīneler

İncilā-yı cām-ı dilden seyr eyler seyyāreler

Yine bezm-i elesti dil-i ʿuşşāḳa nāle-i ṣabā eyler

Vādī-i bülbülāne ne[1] ḫoş kilkilāne naġme vü feryād eyler

Bu sīne-i rāz ṣandūḳa-i ḫātem ü[2] imżāyı

Açup kilkilā defter-i dil-ḫūnı gül-i dīvān eyler

Aḳan dil-i ḫūn mıdur seyl-āb-ı reng-i ruḫsār mıdur

Kevs̱er-i dilden bāde-i eşʿārı gül-gūn eyler

Ṭūṭī-i feyż-i zamān çehre-i sāḳīden

Rāz-ı engüşt dem-i mīz-āb-ı kilki selsāl eyler

"Elā" ḥarf-i tenbīhdür ve lafẓ-ı *"ey"* ḥarf-i nidā. Bunlar ile rāz-ı nesīme ḫiṭāb ü nidā olınup men lehu'l-feyżi ve'l-merām[3] olan *"kilkile"* taʿbīrinden ināle-i merām müsāʿadesinden ḥüsn-i terbiye vü niyāz üzre ʿarż-ı merām taḥrīrinden berāy-ı ḫaclet ve nükūl-i cünbān iḳlīminde rāz-ı nāme ḳāṣıdı nesīm-i ṣabāya ḫāmenüñ taḳṣīrāt ve teʾessüfi iẓhāren ve istimdāden nidā olınup derūnında nihān olan ḥüzn ü elemi teḥassür ü[4] ifşā ṣadedinde *"Elā ey nesīm"* diyü ḫāme maẓhar-ı nesīm-i feyż ile[5] fıḳra-i s̱ānīnüñ taḥrīr ve taḳrīrine şürūʿ olındı ve lafẓ-ı *"kilkil"* aṣlında ḫāme-i kilk idi. Sevḳü'l-kelām, maġżü'l-merām ve meserret-i maḳām berāy-ı تسارع الذهن من الفياض الى حفظ الواردات *tesāruʿu'ẕ-ẕihni mine'l-feyyāḍi ilā-ḥıfẓi'l-vāridāt*[6], lafẓ-ı ḫāme terk ve kelime-i ātiyye olan "kilkil"e riʿāyet-i seciʿ içün kilkil[7] āḫirine ḥarf-i lām getürilüp "kilkil" oldı kilkil ü bülbül gibi ve dāʿiye-i sirişte-i

---

[1] ne: -HK

[2] ḫātem ü: ḫātem-i MK2

[3] Men le-hu'l-feyḍi ve'l-merām: mine'l-feyḍi ve'l-merām HK

[4] ü: -HK

[5] ile: -MK2

[6] *Zihinin, bol bol feyiz veren (Allah)'den gelen varidat (ilham)ı muhafaza etmeye süratle yönelmesi.*

[7] Bu kelime metinde "kilkil" şeklinde yazılmışsa da "kilk'in" şeklinde olması gerekir.

derūnī iẓhār ve ḫoş-ı tekellümāne içün ḥarf-i lāma elif getürilüp *"kilkile"* oldı bülbülā ve kilkilā[1] gibi. Yine murād-ı ḫāme kilkdür ve tilke'l-iʿtibārāt erbāb-ı lisāna maḫṣūṣdur. Yaʿnī fehm ü irādet ve licām ü dārī-i niʿamiye ibhām olandur. Ey vāḳıf-ı esrār! Vuḳūf-ı ġavr-ı esrār kemāl ile olmaḳ ḳanda ola? Zīrā و ما اوتيتم من العلم الا قليلا *ve mā ūtītum mine'l-ʿilmi illā ḳalīlā*[2] buyurılmışdur. Tevfīḳ ü ʿināyet ü taḳaddesden ne[3] mertebe maẓhar olmış ise ol mertebe nümāyān-ı esrār ve āşinā ola dimekdür (beyt);

کس نماید جم از حقیقت واردات حلّ الهی مظهران باشد که یابد فیض از عنایت الهی

(Vezin?)

Kes nümāyed Cem ez-ḥaḳīḳat-i vāridāt-ı ḥall-i İlāhī

Maẓhar-ı ān[4] *bāşed ki yābed feyż ez-ʿināyet-i İlāhī*[5]

Yaʿnī Ḫudā-yı müteʿāl ḥażretlerinüñ kenz-i ʿuyūn-ı feyż ü irādeti ġavrına kimse vāḳıf olmaz. Yaʿnī bir[6] ferdüñ, cevlān-ı ṭabʿı idrāk idemez. Meger kim, tevfīḳ ü ʿināyet-i İlāhīye mażhar olmış ola. Zīrā nihān-ı esrār daḫı ḫazāʾin-i ġaybdendür[7];

[8] بران مقتضا ابیاتر ا قلمرو بما شده است

Ber-ān muḳteżā ebyāt-rā ḳalem-rev be-mā şude est

(beyt[9]);

برین رو قلم از تدبیر اوستاد ما نو پرور نیازی کن ز عین ملال ما

Ber-īn rū ḳalem ez-tedbīr-i ūstād-ı mā

Nev-perver niyāzī kun ze-ʿayn-ı melāl-i mā[1]

---

[1] ve kilkilā: -HK
[2] *Size ancak ilmin az bir kısmı verildi.* Kur'ân-ı Kerim; İsra: 85.
[3] ne: -HK
[4] *ān: īn* MK2
[5] *İlahî dairenin feyzinin hakikatinden başka kimse bulamaz. İlahî inayetten feyz alan, (ancak) ona mazhar olur.*
[6] bir: -HK
[7] ġaybdendür: ġaybdendür beyt MK2
[8] *Ber-ān muḳteżā ebyāt-rā ḳalem-rev-i be-mā şude'est.* -MK2; *Bundan dolayı beyitler eğemen olduğumuz ülke olmuştur.*
[9] *Bu mısra, bir rübâîden alınmış olabilir.*

(beyt);

ای یار غم همه ازین تو تأسفی نیافت   نیش و نوش کنم که از منبع ناب ست

(Vezin?)

Ey yār ġam heme ez-īn tu teʾessüfī ne-yāft

Nīş u[2] *nūş kunem ki ez-menbaʿ-ı nāb est*[3]*; beyt;*

(Vezin?)

Yelerek dileyen ṭurmaz seḥerī gelür ṣabā

Söyle jāleyi ġonçe-i ḫande ḫāmeye Rāzī'ye[4]

Maṭlaʿ beytinüñ fıḳra-i s̱ānīsi evvelüñ taḳrīriyle nevʿan nümāyān olmaġla beyāndan ḳalem-i istiġnā reft-i rümmān ve eṭrāfından murād ḫoş ḫürrem[5] bāġ içre envāʿ-ı fevākih ve enhār-ı māʾ-i revān dil-āvīz terāne-i murġāt ve şevḳ-āmīz-i sīmā-reng-i zemān ve ṣanev-ber-ḫırām-ı nihāl tebessüm-i ʿārıż-ı ġılmān ve merām-ı leṭāfet-edā ṭūṭī-i ʿaks-i tekellümāt āyīne-i çehre-nümā sāḳī terbiyesiyle feyż bulan vāridāt-ı nihān[6] esrāruñ ẓuhūrına bāʿis̱ ü bādī olmaġla فان قولنا *fe-inne ḳavlenā*[7] "rāz-ı engüşt"[8] ilā-āḫirihi, بدأ فيض واردات من المفهوم الاوّل *bedeʾe fayżu vāridāt mine'l-mefhūmi'l-evveli*[9], ḥāṣıl-ı maʿnā; ʿalāḳa-i engüşt-i iʿānetiyle irem-i mīz-āb gibi leṭāfetde ḫāmeden nihān vāridāt-ı feyż ve seylān eyler, dimekdür ve lafẓ-ı "selsāl" be-maʿnā revān ve lafẓ-ı revāndan selsāl ʿudūline bāʿiṣ selsāl irem-i mīz-āb ḫavāṣṣındandur ve revān ise ġayrıdan bulınduġından bu maḳāmda müşebbehün bihüñ ḫāṣṣeten lāzımesi müşebbehde ẕikr ü is̱bāt ve ṣafā-yı leṭāfetde müşebbehün bih menziline tenzīlen ḫāme-i kilk ile irem-i mīz-āb muʿāmelesi olınup müşebbehün bih maḫṣūṣ olmayan lafẓ-ı revān terk ve selsāl īrādına ʿillet-i ġāʾiye budur. Fi'l-ḥaḳīḳa, selsāl dil-i tenge inşirāḥ

---

[1] *Bu yüzden kalem, bizim üstadımızın tedbirinden yeni bir sıkıntımızın aynısı gibi bize bir niyaz eyledi.*

[2] *nīş u: nīşe-i* HK, MK2

[3] *Ey sevgili! Bunların hepsi kederdir, sen (bundan dolayı) her şeyden gam(lanıp) üzülme. Saf şarabın kaynağından olan (içkileri) içip eğleneyim.*

[4] rāziye: rāʾiye MK2

[5] ḫürrem: ḥarem-i HK

[6] nihān-ı: inhā-i MK2

[7] *Muhakkak (ki) sözümüz budur.*

[8] "rāz-ı engüşt" sözümüz

[9] *İlk mefhumdan itibaren bana yoğun bir şekilde ilham geldi.*

u ṣafā vü leṭafet īrādına bādī olduġı gibi ke-ẕālik nihān esrāruñ feyż-i vāridātına[1] ve naḳş-ı evrāḳa ve efşān-ı ezhān-ı sāmiʿine ve ḳalbe ṣafā ve leṭāfet-āmīze ḫāme dāḫı müʾeddī olduġundan irem-i mīz-āba teşbīh olınup müşebbehün bih muʿāmelesiyle muʿāmele olındı, (beyt);

(Vezin?)

Açamaz ġam-ı ebrūdan ḫāme ʿaynın neylesün

Dehen-i[2] nūna düşmiş noḳṭa-i ḫāl[3] ḫāme-i rāzdan

(beyt);

رسمی خامه کند حال عنبر بر صحیفه   برای ان دیده نم خون اشکبار شده

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Resmī ḫāme kuned ḫāl-i ʿanber ber-ṣaḥīfe

Berāy-ı ān dīde-i nem ḫūn-ı eşk-bār şude[4]

Ve erbāb-ı lisāna ḫāme-i kilk iʿānetiyle feyż-i ẓuhūr iden vāridātı sāmiʿ ḥīn-i istimāʿında ifāde vü evrād ānuñ ʿalāḳa-i engüşte iḥtiyāc ve tevaḳḳufı[5] sāmiʿ intiḳāl ve tebādür ider ve be-her-ḥāl hem-rāz şeyʾeynin beyninde mevcūddur ve engüştden ʿalāḳa ve ḫāmeden ifāde meʾḫūzdur ve ṭaraf-ı ʿalāḳa lāzım ve ṭaraf-ı ifāde melzūm… و لهما اللزوم فاللزوم اعم من ان يكون منها اعم و اخص فاللزوم الا خص لانه بدون تصور العارفين يوجد بطرف الملزوم فقط و لانه كلما تحقق الافادة يتحقق العلاقة و ليس على العكس فالعقل يجزم الملازمة بينهما موجودا فالملازمة منها ظهور الواردات بالافادة اى بعون القلم فحاصلها هو كون المتكلم الناسخ متلذذا و مرّة حين ظهور الواردات بلطافة على صفاء القلب *ve le-huma'l-luzūmu fe'l-luzūmu eʿammu min en yekūne minhā eʿammu ve eḫaṣṣu fe'l-luzūmü'l-eḫaṣṣu li-ennehu bidūni taṣavvuri'ṭ-ṭarafeyni*[6] *yūcedū bi-ṭarafi'l-melzūmi faḳaṭ ve li-ennehu küllemā taḥaḳḳaḳa'l*[7]*-ifādetu yeteḥaḳḳaḳü'l-ʿalāḳatu ve leyse ʿala'l-ʿaksi fe'l-*

---

[1] feyż-i vāridātına: feyż ü irādetine MK2
[2] dehen-i: dāmen-i MK2
[3] noḳṭa-i ḫāl: noḳṭa MK2
[4] *Kalem, sahifenin üstüne anber (kokulu) benin bir resmini çizdi. Bu yüzden o yaşlı gözden kan dökülür oldu.*
[5] tevaḳḳufı: tevḳīfi HK
[6] *taṣavvuri'ṭ-ṭarafeyni*: *taṣavvuri'l-ʿārifīne* MK2
[7] *taḥaḳḳaḳa'l*: *taḥḳīḳü'l* HK

ʿaḳlu yeczimü'l-mülāzemete beynehumā mevcūden fe'l-mülāzemetu minhā ẓuhūrü'l-vāridāti bi'l-ifādeti; ey bi-ʿavni'l-ḳalemi feḥāṣiluhā huve kevnü'l-mütekellimi en-nāsiḫi mütelez̠z̠iz̠en ve murreten ḥīne ẓuhūri'l-vāridāti bi-leṭāfetin ʿalā-ṣafāʾi'l-ḳalbi[1], nitekim ez-cümle mütekellim-i dil-dār veyā dil-ārā z̠ikr eylese[2] ḳalb-i mütekellimde *ḥaḳīḳaten ev mecāzen* emr-i ʿaşḳdan dāʿiye-i ser-rişte var idügi be-her-ḥāl dehen-i sāmiʿa tebādür ider. تم الكلام على ما حضر الوجه *Temme'l-kelāmu ʿalā-mā-ḥaḍara'l-vechu*[3].

(Vezin?)

O demde dil-dārī-i rāz-ı raḳam bülbülāne-ṣıfat

Medḥ gülzārında pervāz eyleyüp zemzemeler eyler[4]

Teklīf-i zerrīn-i hilāl-i ḫoş-ı sāḳīden

Dil-ārāyı keşf-i kilkilā dil-sūza cinān eyler

Çeşm-i bīmār-ı dil-sūze bezmin[d]e ney-i nālān-ı ḫāmesi

Cinān-ı būy-ı rāzı nesīm-i seḥerveş ifşā eyler

226. Mecānīn-i Evvābīnden Bir Ṭurfe Şaḫṣ-ı Ġarīb-heyʾet Rāzī Taḫallüṣiyle Ḫand-baḫş-ı Erbāb-ı Ülfet Zuʿmınca Şāʿir Bir Şaḫṣ-ı Nādir Ẓuhūra Gelüp Ḳaṣīde Diyü Eyledügi Taʿbīrāta Taḳrīżdür[5]

Ḫoşā ḳaṣīde-i ġarībü'ṭ-ṭarḥ-ı ṭurfe-zemīn ki, kelimāt-ı tāze-ẓuhūrı ṭuruḳ-ı maʿrūfe-i süḫanverāndan dāmen-çīn ve zevārıḳ-ı ḫavārıḳ-ı ebyāt-ı ʿacībātı sücūd-ı ḳadīme-i

---

[1] *Her ikisi (ifade ve ifadenin anlamı) birbiri için gereklidir. Bu gereklilik, onlardan her birinin daha genel ve daha özel olmasından daha kapsayıcı bir şeydir. Gerekliliği sağlayan daha özel olandır. Çünkü, iki taraf tasavvur edilmezse sadece lazım olunan taraf (ifade) kalır. İfade ne zaman gerçekleşirse alaka (anlam) da gerçekleşir. Ancak bunun tersi doğru değildir. Akıl, her ikisi arasındaki gerekliliği ortaya çıkarır. Bu konulardaki gereklilik, akla gelenlerin ifade edilmek suretiyle ortaya çıkarılmasıdır. Yani, kalemin yardımıyla ortaya çıkan şudur ki, hatıra gelen şeyler tüm saydamlığıyla kalbin paklığına yansır. (Böylece) yazıcı/konuşucu (bundan) lezzet alır ve elem duyar.*

[2] eylese: ile HK

[3] *Bulunduğu hal üzere söz sona ermiştir.*

[4] zemzemeler eyler: zemzemeleriyle MK2

[5] HK 74a, MK2 115b, MH1 72a: *Başlık* HK: Ḳużātdan meşhūd-ı elsine-i enām, Rāzī-nām bir şaḫṣ-ı hez̠eyān-güftār-ı bī-maʿnā-kelāmuñ ḳaṣīde-i uʿcūbe-i bī-intiẓāmına Nābī Efendi'nüñ taḳrīẓ-i hezl-engīzidür MH1

evzāndan[1] kenāre-nişīndür. Bir nevāle-i nev-çāşnī-i nā-güvārdur ki, māye-i leẕẕet olacaḳ nemegi güẕāşte-i mümalaḥa-i nisyān ve bir ġarībü't-terkīb ve nā-şinīde tertībdür ki, cüz'-i a'ẓamı olan cevher-i ma'nā esīr-i hāven-i ġaflet ü hevān olmış buġāt-ı luġāt-ı dil-ḫırāşīdesi mānend-i sālikān-ı nev-heves-i pīrān-ı ṭarīḳat-ı luġaviyyūndan henüz gūş-ı irādetine sırr-ı esmā telḳīn olınmamış ve elfāẓ-ı ġilāẓ-ı nā-terāşīdesi mānend-i muraḳḳa'-pūşān-ı bārid-nefes terbiyye-i mürşid-i 'irfānla derece-i tehẕīb-i aḫlāḳa fā'iz olamamış ḳāmet-i mezāyāsına ḳabā-yı elfāẓ nā-çespān ve terāzū-yı evzānla sencīdelikden dāmen-efşān olmış, (naẓm[2]);

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Bu kilīm-i ṭurfe-bāf olsa degül cāy-ı 'aceb
Devr-i çarḫuñ yādigārı rūzgāruñ nādiri

Eylemiş rişte 'acūz-ı ṭab'-ı Rāzī[3] vechi vār
Reşkden fersūde olsam[4] peşm-i maġz-ı Sāmir'i

Ābdān-ı ta'bīrāt-ı nā-mütenāsiḳası[5] melābis-i irtibāṭdan 'ārī ve sitārāt-ı kelimāt-ı ġayr-ı mütenāsibesine 'avā'iḳ-i ma'ānī nā-mütevārīdür. Bir nesīc-i[6] müşevveş-nümādur ki, i'tilāf-ı[7] bī-ḥicābāne ve iḫtilāṭ-ı bī-şermāneden nāşī naẓmla neẕri hem-reng-i ṣūret-i ittiḥād olup beynlerinden 'alā'im-i farḳ ü imtiyāz ber-ṭaraf olmış ve bir nemed-i bī-bahādur ki, elvān u[8] nuḳūş-ı Türkāne ve 'Arabāne ve 'Acemānesi isti'māl-i melābis-i yek-dīgerde ṭarḥ-ı tekellüfāt eylemiş sevā'im-i 'ibārātı selāsil-i irtibāṭdan sāde ve bahā'im ü vuḥūş-ı kelimātı dām-ı[9] üns ü iḫtilāṭdan āzādedür.

---

[1] dāmen-çīn ve zevārıḳ-ı ḫavārıḳ-ı ebyāt-ı 'acībātı sücūd-ı ḳadīme-i evzāndan: -HK, -MK2
[2] naẓm: beyt HK, MK2
[3] Rāzī: zārı HK
[4] olsam: olsa HK, MH1
[5] ābdān-ı ta'bīrāt-ı nā-mütenāsiḳası: nā-mütenāsiḳası HK, ābdān-ı ta'bīrāt-ı nā-mütenāsifesi MK2, MH1
[6] nesīc-i: nesc-i MH1
[7] i'tilāf-ı: itlāf-ı MH1
[8] elvān u: eyvān u MK2, elvān MH1
[9] dām-ı: dāmen-i MH1

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Her biri bir cānibe meyl eylemiş taʿbīrler

Ṣūret ü maʿnāsını żabṭ idemez zencīrler

taʿbīrāt-ı bī-meʾāli ṣuffe-i cāme-ken-i germ-ābede meşhūr[1] olan elbise-i ḫāliyeāsā ebdān-ı rūḥ-āmīz-i maʿānīden muʿarrā ve elfāẓ-ı bī-niẓāmı türrehāt-ı sükkān-ı dāru'ş-şifā gibi māl ü mezāyādan müberrādur. Ḳāmāt-ı maṣāriʿ ü ebyātı ḳudūd-ı eşcār-ı hīmezār gibi ṣūret-i tesāvī vü tevāfuḳdan dūr ve ḳavāfī vü redāʾifi mānende-i ṣaffü'n-niʿal-i mecāmiʿ kimi ḫurd ve kimi büzürg eşkāl-i muḫtelife ve elvān-ı ġayr-ı müʾtelife ile meşhūd u manẓūr olmadadur ve ṣafaḥātında mesṭūr olan maṣāriʿ ü ebyāt ve şürūḥ u işārāt[2], sāḥa-i ḳahve-ḫānede vāḳiʿ maḳāʿid ü mevāżiʿde heyʾet-i muḫtelife ve üslūb-ı müteḫālife ile[3] ṭavāʾif-i Türk ü Hind ü ʿArab u ʿAcem gibi bī-sābıḳa-i teʿāruf u tenāsüb ve bī-rābıṭa-i dāniş-i elsine vü luġāt u ıṣṭılāḥāt encümen-gīr-i ḫalḳa-i mücālese-i ittifāḳī bulınur ise[4] birbirlerine nigāh-ı ḥayret-i nā- āşināyāne[5] ve neẓẓāre-i ecnebiyyāne-i müsteşḳilāne itmededürler. Nāẓım-ı maẓūme-i ḫande-fermā, Mevlānā Rāzī-i maʿārif-fersā, bu faḳīrden niyāzmend-i imżā-yı taḳrīẓ ü taḥsīn olduġuna bināʾen ḥadd-i imkānda olduġı ḳadar taḫliyye-i enbān-ı aḳdār[6] ve taḫdīş-i mesāmiʿ-i efkār ḳılınmışdur. Ġavānī-i saḳṭa-i[7] ʿibārātınuñ ḫırām-ı lā-übāliyānesine idāre-i naẓra-i istiġrāb ü ḥayret ve mefāʿīl-i muvaẓẓafa-i[8] fıḳarātınuñ cilve-i bī-şermāne ve bī-bākānesine icāle-i[9] nigāh-ı taʿaccüb ü ʿibret iden ʿurefā vü ẓurafādan[10] ser-i bī-sāmān-ı nes̱rine nis̱ārı ile dürr-i taḥsīn ve[11] emvāc-ı şūr-ābe-i naẓmına icrā-yı ḫār u ḫas-ı pesend ü āferīni dirīġ buyurmamaları meʾmūldür.

---

[1] meşhūr: meşhūd HK, MK2

[2] işārāt: işārātı MH1

[3] ile: -MK2

[4] mücālese-i ittifāḳı bulınır ise: mecālisine ittifāḳı bulınup MK2

[5] nā-āşināyāne: nā-āşiyāne MH1

[6] aḳdār: iḳtidār MK2

[7] saḳṭa-i: muḳsiṭe-i HK, MK2

[8] muvaẓẓafa-i: موطفه MH1

[9] icāle-i: iḥāle-i MK2

[10] ʿurefā vü ẓurafādan: ʿirfān ü ṭarfādan MK2

[11] nis̱ārı ile dürr-i taḥsīn ve: nis̱ārıyla dürr-i taḥsīn ve MK2, nis̱ārı ile dürr-i taḥsīn MH1

227. Merḥūm Şeyḫü'l-islām Seyyid Feyżu'llāh Efendi'nüñ Maḫdūmlarına Mekke-i Mükerreme Ḳāḍısı iken Baʿż-ı Laṭīfe'i Müştemil Gönderdügi Mektūbdur[1]

Ey çeşm-i çerāġ-ı dūdmān-ı Nebevī, ve ey müntaḫab-ı sülāle-i Murtażavī, ey maḥkemesi naẓargeh-i Beyt-i İlāhī, pīşīn-i ufḳ-ı Şerīʿat-i Muṣṭafavī, ʿaynü'l-ḳużātü'l-mevālī, ḳıbletü'l-vülātü'l-eʿālī, ḫaṭīb-i Minber-i ʿArafāt, üştür-süvār-ı numūne-i Meydān-ı ʿAraṣāt, imāme-i sübḥa-i maḥfel-keşān-ı tevfīḳ, muḳtedā-yı lebbeyk-gūyān-ı mevḳif-i taḥḳīḳ, şemʿ-i pervānegān, sepīd-per-i iḥrām-ber-dūşān, merdümek-i ṣaff-ı ahẕāb-ı ḫūn-ābe-fürūşān, pīş-ḳadem-i niyāzmendān-ı dergāh, ẕirve-pīrā-yı cīl-i raḥmet-penāh, ḳalb-i kenīse-i meydān-ı maʿrifet, bālā-nişīn-i daʿvetiyān-ı żiyāfet-ḫāne-i raḥmet,

(Vezin?)

Merkez-i muḥīṭ-i emvāc-ı ḥaccin,

Noḳṭa-i dā'ire-i يأتونها من كل فج *ye'tūnehā min-kulli feccin*[2]

Eʿnī; saʿādetlü, semāḥatlü, fażīletlü maḫdūm-ı feżā'il-penāh sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-niẓām-ı maḥāfil-i rūḥāniyān ve hem-revnaḳ-ı mecālis-i ḳudsiyān olan nādī-i āsumān-nişānlarına nerdübān-ı mütenāsıḳatü'd-derecāt-ı taʿẓīmāt-ı şevḳ-āmīz ve mirḳāt-ı mütenāsibetü'l-iḳdām-ı tekrīmāt-ı sūz-engīz bālā-yı bihiştiyāna libās-ı ʿīdiyāne olmaġa şāyān ḳumāş-ı tāze-ẓuhūr-ı daʿavāt-ı ṣādıḳāne ve zīb-i buḥūr-ı ḥūriyān olmaġa sezā cevāhir-i bülend-ḳadr-i taḥiyyāt-ı müştāḳāne īs̱ārına müteʿāḳıb nūrāniyyetde hem-ḥāl-i sāḥa-i ḥarem ve ṣafvetde hem-reng-i zülāl-i zemzem olan ḫāṭır-ı tābnākleri pursişi dībāce-i risāle-i şevḳ u niyāz ḳılınduḳdan ṣoñra ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i kerem-dīdeleri budur ki, hem-cūş-ı enhār-ı rabve-pīrā-yı Şām olan cūybār-ı żamīrleri ġalebe-i emvāc-ı ʿ ināyetden riyāż-ı pursiş-i cān-ı s̱enā-güẕārlarına cereyān iderse bi-mennihi subḥānehu, dıraḫt-ı hem-ḫuşk-ı ḥayātumuz feyyāże-i teveccüh-i rūḥ-baḫşāları berekātında tecdīd-i libās-ı ṭarāvet idüp aġṣān-ı enfās-ı şebān-rūzumuz mīve-feşān-ı duʿā-yı devlet ve s̱enā-yı ṣoḥbetleri olduġı bāġbān-ı taḳdīre ʿıyān ve ẕā'iḳa-i ʿirfānlarına nümāyāndur. Benüm nūr-ı çeşmümden eʿazz

[1] MH1 72b

[2] *Oraya her yönden gelirler. Hac suresi 27. ayet şöyledir:* يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ

maḫdūmum, ʿālī-şānum ḥażretleri maḳdem-i şeref-tevʾemüñüzden ḫıṭṭa-i Ḥalebü'ş-Şehbā çend rūze numūne-i cennetü'l-meʾvā olmaġla numūne-i şekeristān-ı Mıṣr olan meclis-i neşāṭ-fermālarından ḫᵛān-ı ḥayātumuzda müşāhede olınan çāşnī-i ḥalāvet bir mertebe cāy-gīr olmış ki, in-şāʾa'llāhu teʿālā, bir iki seneden ṣoñra ümīdvār olduġumuz hengām-ı mülāḳāta dek ġıdā-yı rūḥ ve ẕaḫīre-i ḥayātumuz olmaġa kāfīdür. Eger ṭabīb-i ḫayāl-i ṣoḥbet-i şifā-baḫşuñuz terkīb-i müdāvā-yı tesliyet itmese nevāle-i zehr-āgīn-i firāḳ bu nā-tüvānuñuzı ferāmūş-ı ecfānda hem-ḥāl-i çeşm-i bīmār-ı ḫūbān idecegi cezm-gerde-i nabż-şināsān-ı taḥḳīḳdür. Ancaḳ firāḳuñuzla şehr-i Ḥaleb, çeşm-i iʿtibārumuzda şām-ı ġarībān olduġı ḳanādīl-i Emeviyyeden rūşendür. Bu cānibde ruḫṣat-yāfte-i bezm-i iltifātuñuz olan mütesellim aġā bendelerinüñ ḥasret-i ġubār-ı ḳademüñüz ile meyl-i nigāhları sürmedān-ı ḫıṭṭā-i tūtiyā-fām-ı şām vaḳf-ı āmed-şüd olup ḫāme-i āh-ı ḥasretle kitābe-i icābet-ḫāne-i āsumāna duʿā-yı devletüñüzi inşāʾ itmededürler. Bā-ḫuṣūṣ müteşāʿir-i nā-şenīde-edā Muḥaṣṣıl Meḥmed Aġā bendeñüzüñ taʿbīrāt-ı kes-ne-dān u kes-ne-gūylarıyla ṣaḥīfe-i evḳāta s̱ebt itdükleri manżūme-i duʿā defter-nüvisān-ı aʿmāle vāsıṭa-i ḫande-i istiġrāb olduġı meşhūd-ı sāmiʿa-i ʿirfānuñuzdur. Hemān cenāb-ı nesaḳ-baḫş-ı kār-ḫāne-i imkān ḥırzü'l-emān-ı bāzū-yı ʿalem-rev-i ʿirfān olan vücūd-ı şerīfleri gāh zīr-i muşammaʿ-ı sāyebān ve gāh bāzū-bend-i taḫt-ı revān-ı ḥıfẓ-ı emānda vāṣıl-ı ḥarem-i şerīfü'l-erkān idüp istīfā-yı maḳāṣıd u istikmāl-i māddīden ṣoñra cūy-ı ʿulyā-cūy-ı ṣāfī-nihāduñuzı muḥīṭ-i feżāʾil olan veliyyü'n-niʿam peder-i vālā-himem ḥażretlerine mülāḳāt ile kām-yāb eyleye, āmīn! Ṭaraf-ı eşrefe olan mīzān-ı sūziş-i micmere-i iḫlāṣuma şāyān ʿanberīn taʿbīrāt ile meşḥūn duʿā-nāme taḥrīrine tengī-i vaḳt ve taʿcīl-i nāme-berān müsāʿid olmaduġından mā-ḥażar, nevāle-i muḫliṣāne tekellüfāt-ı żiyāfet-i devletmendāne üzre iḳtiṣārda müsāmaḥa-i kerīmānelerine iltica olındı. Bāḳī, luṭf u kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şān refīʿü'l-ʿunvānuñdur. *Mine'd-dāʿi'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī.*

228. Nābī Efendi'nüñ Baʿż-ı Esāmī-i Lāleyi Mutażammın Mektūb-ı İʿcāz-üslūbıdur[1]

Bālā-nişīn-i erīke-i envāʿ-ı maʿārif olan saʿādetlü efendüm, sulṭānum **çelebi** efendimüz ḥażretlerinüñ meclis-i **dil-firīb**leri ṣavbına riyāż-ı cinānda cūy-ı vidd ü ṣafā ile neşv ü nemā-yāfte olan şecere-i mīvedār-ı ḥubb u iḫlāṣuñ s̱imār-ı bī-ḥisābı, āb-ı nīsān-ı ṣadāḳat ile ṣadī dil-i bī-ġilde perveriş-yāfte olan leʾālī-i girān-bahā-i taʿalluḳ ve iḫtiṣāṣuñ nā-yābı hediyye-i behiyye-i mecālis-i ʿālīleri ḳılınup **tūtiyā-yı çeşm**-i ʿalīlüm olan ḫāk-pāy-ı iksīr-teʾs̱īrlerine çehre-fersāyī-i ʿubūd-ı taḳdīm olınup **gül-ġonçe**-i bāġçe-i fażl-ı İlāhī olan żamīr-i ṣāfī ve ṭabʿkede-i münāfīleri ṭarāvet-fermā-yı nesīm-i istiḳṣā ve nev-şükūfe-i **çemen-efrūz**-ı bāġ-ı ṭabʿ-ı **dil-pesend**leri istişmām olınup cenāb-ı müs̱īrü's-seḥāb hemvāre **ferīd**-i cihān ve **ser-āmed**-i dūdān olan ẕāt-ı **ʿālī-şān**larını **āşūb**-ı cihāndan viḳāye idüp hemīşe **ser-efrāz**-ı aḳrān ve **mümtāz** ü **müsellem**-i cihān olmaları daʿavāt[ı] pīş-nihād-ı aʿmāl ḳılınduḳdan ṣoñra inhā olınur ki, ol-ṭaraf-ı bāhirü'ş-şerefden aḫbār-ı sārre-i selāmet ve **tuḥfe-i feraḥ-fezā**-yı peyām-ı ʿāfiyetleriyle **peyk-i ṣabā**-yı çāpük-pā vezānına dīde-i dil ü cān muntażır u nigerān iken bir vaḳt-i saʿd-iḳtirānda **gülşen-ṭırāz**-ı gülzār-ı dil-i muḫliṣān ve **gülistān-ı ādā**-yı semenzār-ı ḫāṭır-ı dūstān olan nevāziş-nāme-i **dil-nişīn**leri teşrīf-i iḳbāl-ḫᵛāh-ı bī-iştibāhları ḳılup ʿamele-i ḥavāss yegān yegān merāsim-i taʿẓīm ü iclāli edādan ṣoñra ẓurūf-ı ḥurūfında taʿbiye buyurılan cevāhir-i kelimāt-ı şāhvārı zīver-i sāmiʿa-i ḳabūl u iẕʿān tekrār u teẕkār ḳılınmışdur. Hemvāre serv-i **gülşen-i zīb**-i vücūd-ı **lā-naẓīr**leri zībende-ḫırām-ı ḫıyābān-ı iḳbāl ü saʿādet olup dūd-ı çerāġān-ı **gülşen-efrūz**-ı kerem u ʿināyetleri sāyebān-ı mefāriḳ-i aʿyān olmaların iḥyā olmaya ḥaḳ budur ki, niçe zamāndur serv-i **bālā-ḳad** zībende-ḫırām-ı ḫayālleri cilveger-i mirʾāt-ı derūnumuz olmayup **elmās-pāre**-i ḥiber-dūz-ı firḳat-ı **dil-sūz**larıyla mecrūḥü'l-fuʾād eylerken hele el-ḥamdü li'llāh, ḥaḳḳ-ı **yek-merdī**-i nūşī-i şerbet-i dāru'ş-şifā-yı nevāzişleriyle **şīrīn**-meẕāḳ ve bīmārī-i intiẓārdan şifā-yāb olup **yeñi dünyā**ya gelmişe dönmişdür. Mercūdur ki, aḥyānen **cenāḥ-ı Sīmurġ** olan mektūb-ı **bedīʿ-endām** ile yād u **dil-şād** buyuralar.

[1] IB2 111a

229. Müşārün İleyh Nābī Efendi Ḥażretlerinüñ Taʿbīrāt-ı Maḥāsin ile İmlāʿ Buyurduḳları İnşā-yı Ġarrā ve Nemīḳa-i Zībādur[1]

Saʿādetlü, semāḥatlü, necābetlü, neẓāfetlü sulṭānum mīr-i ʿālī-cāh ḥażretlerinüñ cilvegāh-ı şāhidān-ı mecd ü iḳbāl olan pīşgāh-ı maʿālī-iştimālleri ṣavbına perverde-i dāye-i iḫlāṣ ve terbiyyet-kerde-i āġūş-ı muṣādiḳat ve iḫtiṣāṣ olan maḥābīb-i dil-firīb-i daʿavāt-ı ḫāliṣāt-ı icābet-nümā ve ġavānī-i dil-keş-i aġānī-i teslīmāt-ı muḫāliṣāt-ı iṣābet-intimā mütḥaf u mühdā ve merāsim-i pursiş-i ḫāṭır-ı ʿāṭır-ı nezāket-perverleri ʿalā-vechi't-taʿẓīm merʿī vü müʾeddī ḳılınduġı siyāḳda hemvāre gül-çīn-i gül-bün-i ḥubūr u şādımānī ve mürabbaʿ-nişīn-i mesned-i iḳbāl u kām-rānī olmaları daʿavātıyla ʿarża-dāşt-ı iḫlāṣkār-ı bī-mirāları budur ki, benüm saʿādetlü, semāḥatlü, necābetlü, neẓāfetlü sulṭānum mīr-i ʿālī-cāh ḥażretleri cenāb-ı mekremet-meʾābларına ḳadīm olan ʿalāḳa-i derūn-ı ḫulūṣ-meşḥūnumuz mübteġāsınca şebān-rūz rātibe-i ʿuhde-i ḫāliṣānemüz olan istizāde-i eyyām-ı ʿömr-ü iḳbālleri duʿālarına muvāżibet ü ibtidār ve evṣāf-ı cemīl ve s̱enāhā-yı cezīlleri tekrār ḳılınup peyām-ı sāʾire-i ʿāfiyet [ü] saʿādetlerine revzen-güşā-yı çeşm-i intiẓār iken iş-bu ḫilāl-i fīrūz-iştimālde ṭaraf-ı zāhirü'ş-şereflerinden irsāl buyurılan şāhid-i aṭlas-pūş-ı nemīḳa-i leṭāfet-güsterleri bir çīn-i ṭarab-efzāda resīde-i ser-ḫānevāde-i vuṣūl olmaġla cihān cihān vesīle-i ibtihāc-ı derūn-ı ḫulūṣ-şümūlümüz olup ebrū-yı dil-cūy-ı maṭlaʿ-ı ġarrāsından zülf-i ʿanber-būy-ı maḳṭaʿ-ı muṭarrāsına resīde olıncaya degin imrār-ı zer-tār-ı şuʿāʿ-ı enẓār olınduḳda her mū-yı dil-āvīz-i mażāmīn-i leṭāfet-engīzinden ṣad hezār şīve-i rūḥānī ve her tār-ı şīrīnkār-ı mefāhīm-i nezāket-vesīminden bī-şümār cilve-i vicdānī muʿāyene-i ḫulūṣānemüz olduġundan nāşī revāyiḥ-i fevāyiḥ-i nevāziş ve iltifāt-ı mekārimānelerinden ẕāʾiḳa-yāb-ı ḥubūr ve iktisāb-ı neşve-i sürūr-ı nā-maḥṣūr eyledügümüze bināʾen eẕkār-ı cemīl ve edʿiye-i ḫayriyyeleri tekrīrine mübāderet ḳılınduġı ʿarż u iʿlām ve be-taḫṣīṣ tecdīd-i merāsīm-i ibrāz-ı ṣıdḳ u ḫulūṣ-ı tāmmumuzı ḥāvī raḳīme-i muḫāleṣet-nümā taḥrīrine ibtidār ve merfūʿ-ı pīşgāh-ı mekārim-şiʿārları ḳılındı. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, *ledā-esʿadi'l-vürūd*, bundan böyle daḫı cānib-i dil-rübūde-i mekārim-i

[1] BD2 37a

aḫlāḳ ve teşne-i zülāl-i iştiyāḳların reşeḥāt-ı nāvdān-ı kilk-i gevher-bārlarıyla irvā ve reyyān ve peyām-ı sāʾire-i ṣıḥḥat u ʿāfiyetlerin īmā ve işʿār birle beden-i nīm-mürde-i iftirāḳumuza ifāża-i ḥayāt-ı cāvidān buyurmaları çeşm-dāşt-ı tevaḳḳūʿ u mütemennā-yı ḫulūṣānemüzdür. باقى هميشه نهال شجرۀ آمال رسيدۀ طاق اقبال باد بحرمت نون و الصاد *Bāḳī hemīşe nihāl-i şecere-i āmāl resīde-i ṭāḳ-ı iḳbāl bād. Bi-ḥurmeti nūn ve'ṣ-ṣād*[1].

230. Naḳş-bend-i Kārgāh-ı İʿcāz Ṭarḥ-efgend-i Ṭāḳ-ı Bālā-ḫāne-i Süḫan-sāz-ı Aʿyün Ḥażret-i Nābī Efendi'nüñ Ḫāme-i Gevher-bārları Olan Muḥabbet-nāme-i Belāġat-ṭırāz-ı Şīrinkārlarıdur ki, Keşīde-i Zer-tār-ı İmlāʾ Ḳılındı[2]

Verd-i raʿnā-yı gül-bün-i iḳbāl ve nihāl-i bālā-yı ḥadīḳa-i nīk-ḫıṣāl; saʿādetlü, necābetlü, neẓāfetlü efendüm, sulṭānum mīr-i sütūde-şiyem ḥażretlerinüñ revnaḳ-şiken-i nüzhetgāh-ı ʿilliyyīn olan pīşgāḥ-ı necābet-penāh-ı saʿādet-ḳarīnleri ṣavb-ı ḫuceste-evbine dest-āvīz-i berīd-i ḥarem-serāy-ı icābet olmaġa sezā gül-deste-i muṭarrā-yı daʿavāt-ı ṭayyibāt-ı ḫāliṣāt-nümā ve sünbül-ceste-i teslīmāt-ı zākiyāt-ı muḫāleṣet-intimā itḥāf u ihdā ve ʿıṭr-ı şāhī-i ṭabʿ-ı müsteṭāb-ı semāḥat-iḥtivāları ʿalā-vechi'l-iḫlāṣ ser-engüşt-i taʿẓīm ile sūde-i ebrū-yı dil-āvīz-i dūşīzegān-ı iftiḫāṣ u istinbā ḳılınduġı siyāḳda hemvāre bānū-yı benefşe-mūy-ı āmālleri cilveger-i ser-i sāḥa-i iḳbāl ve şāhid-i dil-cūy-ı maḳāṣıd u merāmları hem-ḫāne-i viṣāl buyurılmaḳ edʿiye-i meʾs̱ūresini taḳdīm ile ʿarża-dāşt-ı beḳā-ḫᵛāh-ı müstedīmleri budur ki, benüm saʿādetlü, necābetlü, neẓāfetlü efendüm, sulṭānum mīr-i sütūde-şiyem ḥażretleri! İḳtiżā-yı ḳavāʿid-i revābıṭ-ı iḫlāṣ ve istiḥkām-ı mebānī-i vidd ü iḫtiṣāṣ üzre pursiş-i ḥāl-i zār-ı bīmār-ı iftirāḳları içün ḥavāle-i nīm-nigāh-ı iltifāt-ı istinṭāḳ buyurılmaḳ tecvīz ü şāyān görilür ise الحمد لاحسن الخالقين *el-ḥamdu li-aḥseni'l-ḫāliḳīn*[3] mürġ-i nizār-ı rūḥ-ı revān henüz lāne-i bedenden rem-gerde-i ḥayāt olmayup şāḫsār-ı tende āşiyān-gīr-i ārām olmaḳdan nāşī şebān-rūz mānende-i mürġ-i isḥaḳ zemzeme-i iştiyāḳ ve demdeme-i iftirāḳlarıyla evṣāf-ı bī-hemtā-yı cemīl ve maḥmedet-i s̱enāhā-yı cezīlelerinde velvele-sāz-ı

[1] *Bâkî, her zaman emeller ağacının fidanı ikbal takına ulaşmış olsun. Nun ve sadın hürmetine.*
[2] BD2 38b
[3] *En güzel şekilde yaratana hamd olsun.*

āfāḳ olmaġla cānib-i teb-zede-i ḥummā-yı firḳat ve zehr-āb-ḫūrde-i hicr ü ḥasretleri mensī buyurılmamaḳ ümniyyesiyle tecdīd-i merāsim-i ibrāz-ı ṣıdḳ u ḫulūṣ ve ṭaviyyetümüze mübāderet ḳılındı. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ledā-şerefi'l-vuṣūl, ber-minvāl-i muḥarrer ṭaraf-ı müştāḳānemüzi mirʾāt-ı ṭabʿ-ı gītī-nümā-yı leṭāfet-intimālarından pes-mānde-i hicr ü ḥırmān buyurmayup aḥyān-be-aḥyān reşeḥāt-ı kilk-i ʿanberīn-i ʿināyet-ḳarīnleriyle inṭıfā-yı nāʾire-i gelū-sūz-ı iştiyāḳ ve indifāʿ-ı ḥarāret-i teb-i iftirāḳ buyurılmaġla vāṣıl-ı neşāṭ-ı nīm-telāḳ buyurmaları ḫulāṣa-i meʾmūl ü der-ḫᵛāst ü mesʾūlümüzdür. باقى همواره عروس دوشيزۀ كام در آغوش و رام دائم باد *Bāḳī hemvāre ʿarūs-ı dūşīze-i kām der-āġūş ve rām dāʾim bād*[1].

Rubāʿī-i Raʿnā Ẕeyl-i Muḥabbet-nāme Nüvişte Būd:[2]

(Ahrem)

Maḳṣūre-i ʿizzetde hemīşe var ol
Gülzār-ı emānīde gül-i bī-ḫār ol
Ser-sebz ḳılup dıraḫt-ı baḫtuñ Mevlā
Sen sāye-i rifʿatüñde ber-ḫurdār ol

231. Şīr-i Meydān-ı Veġā, Peleng-i ʿArża-süḫā, Vezīr-i Pür-dil-i Ṣāf-şiken ü Şems-ārā, Saʿādetlü, Devletlü Arṣlān Meḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ Dīvān Efendisi Rāsiḫ Efendi Pāşā-yı Müşārün İleyhden Münşī-i Merḳūma Ṣūret-i Şekvede Gelen Mektūbuñ Cevābına Taḥrīr itdügi Tesliyet-nāmedür[3]

Benüm oġlum şīrīn-edā vü rengīn-pāsūḫ yaʿnī Mevlānā Rāsiḫ Efendi şāyeste-i iḫlāṣ ṭarafın ve erzān-ı iḫtiṣāṣ cānibin olan hediyye-i selām-ı ṣıdḳ-irtisām[4] ẕeylinde lāzıme-i pursiş-i nāzükterleri mürāʿātından ṣoñra reşeḥāt-ı ḫāme-i iştiyāḳdan ser-zede olan meʾāl-i maḳāl-i

---

[1] *Bâkî, isteğin el değmemiş gelini her zaman kucakta ve boyun eğen olsun.*
[2] BD2 39b
[3] Ö1 40b, *Bu metin, kısmen "Ol Pīr-i Żaʿīf-i Bister-nişīn-i Ferāmūş-ı Bīmārī Olmaġla Ḥıẕḳa-i …" başlıklı metnin bir parçası olarak görünmektedir.*
[4] ṣıdḳ-irtisām: ṣıdḳ u irtisām Ö1

ārzūmendī budur ki, emvāc-ı ḳulzüm-i ḫulūṣ [u] ḫuṭūṭ-ı kiştzār-ı maʿārifüñüz olan resāʾil-i müteʿāḳibeñüz derūnı ṣudūrına mevḳūf olmaġla küstāḫāne ʿarż-ı ḥāle cesāret olındı.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

O şāh-ı ḥüsne söyleñ āḫiret ḥaḳḳın ḥelāl itsün

Dilinde var ise refʿ-i ġubār-ı infiʿāl itsün

āḫir-i maḳālümüz olmaḳ iḥtimāldür. لا ييأسو من روح الله *lā-yeyʾesū min-ravḥi'llāhi*[1] ile ümidgāhumuz sulṭānumuñ teveccüh-i derūnīleridür. Bī-şuʿūrāne bu taḥrīrāt ʿafv buyurılmaḳ mercūdur. Manẓūr-ı şerīfüñüz olsam bu mertebeyi itmezdiñüz. Bāḳī iḥsān, devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

232. Āṣaf-ı Dilīr-i Ṣaf-ārā, Vezīr-i Ṣalābet-güster-i Meydān-ı Veġā, Vekīl-i Muṭlaḳ-ı Pādişāh-ı Cihān-penāh, Meḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ Pīşgāh-ı Nuṣret-destgāhlarına Es̱nā-yı Sefer-i Humāyūnda Taḥrīr ve İrsāl Olınmışdur[2]

Ḫiyām-ı sidre-ḳıyām-ı cāh ü celāl ve sürādiḳāt-ı simāt-ı semā-yı ʿizz ü iḳbāl ki, derūnında ḳāmet-efrāz olan sütūn-ı mevzūn, fānūs-ı şebistān-ı ġazāda şemʿ-i bāhirü'ż-żiyādur ki, melāʾike-i fetḥ-i nuṣret pervāne-i cān-sipārı ve ferāzende-i pertev olan gūy-ı zer-endūd hümā-yı āsmān-ı cihān-ı veġāda mihr-i ʿālem-ārā ki, ḳulūb-ı sipāh ve raʿiyyet zerrāt-ı bī-ḳarārı olup sāyebān-ı şevketi aṭnāb-ı ḫulūd ile küngüre-i ʿarş-ı aʿlāya mesdūd ve ẓıll-ı ẓelīl-i ʿāṭıfet-i reʾfeti mefāriḳ-i cemīʿ-i ümem ve kāffe-i Benī Ādem üzre mehdūd[3] olmışdur. Mülāzımān-ı dergāh-ı ʿālī-şān ve müdāvimān-ı ḫiẕmet-i āsitānı olan şīrān-ı zırıh-pūş-ı ṣalābet-şiʿār ve dilīrān-ı deryā-ḫurūş-ı düşmen-şikāruñ velvele-i nevbet-i iştihār ve ṭanṭana-i ṣīt ü ṣadā-yı gīr-dārından kāḫ-ı ṣımāḫ-ı düşmen-i rezm belki nüh ḳubbe-i kār-ḫāne-i ʿālem ser-ā-pā ṭolmışdur. لا زال محروسة بعناية الملك المتعال الى انفصال سلسلة الايام و الليال *lā-*

[1] *Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin.* Kur'ân-ı Kerim; Yusuf: 87.
[2] Ö1 70b
[3] memdūd: mehdūd Ö1

zāle maḥrūseten bi-ʿināyeti'l-meliki'l-müteʿāli ilā-infiṣāli silsileti'l-eyyāmi ve'l-leyāl[1] pīşgāh-ı nuṣret-penāh ve sāḥa-i felek-mesāḥa-i ẓafer-destgāhı ki, müzdaḥim-i cibāh-ı cebābire-i iḳbāl ve müteleṡṡam-ı şifāh-ı şehr-yārān-ı ẕü'l-iḳbāldür ki, ḫāk-i şerefnākine çehre-i ibtihāl rū-māl ve kuḥli'l-cevāhir-i ġubār-ı ʿizzet-medārından dīde-i cāna iktiḥāl olınduḳdan ṣoñra maʿrūż-ı ʿabd-i muḫliṣ-i devlet-ḫᵛāh-ı bī-iştibāh-ı müteḫaṣṣıṣ oldur ki, eger nesīmāt-ı meskenetü'l-fütūḥāt-ı himmetleri nehc ve deryā-yı fesīḥü'l-ercā-yı ʿināyetleri temevvüc ḳılınup ḳaṭre-i iltifāt-ı şerīf bu ẕerre-i bī-vücūdı teşrīf iderse bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā, mizāc-ı żaʿf-imtizāc-ı dağdağa-i iḥtiyāc-ı ʿilācdan berī ve gül-berg-i lisān ve ġonce-i cebān-ı şebnem-i kerem-i vāhibü'n-niʿam ile reyyān ü ṭarī olup mehçe-i rāyāt-ı nuṣret-āyāt-ı ḥażret-i āṣaf-cāhı ser-i ʿalem-i mihr-i ʿālem-ārā ile benüm ve şefe-i livā-yı şevketü'n-nevā-yı cenāb-ı penāhı revāḳ-ı sipihr-i muḳarnes üzre serā-perde-i çarḫ-ı aṭlas ile berāber ve ṭūġ-ı pür-fürūġınuñ[2] kelāle-i müşg-bār-ı ʿıṭr-efşān ʿurża-i meydān olduḳça ceyb-i dāmen-i kāʾināt muʿaṭṭar ve debdebe-i kūs-ı neberd ve ṣadā-yı kerre-nāy-ı bī-kārı ġulġule-endāz-ı zemīn ü āsmān olduḳça ṭuyūr-ı[3] ervāḥ-ı ʿadū farṭ-ı bīmle cānib-i caḥīme tīz-rev olup bi'l-cümle iʿlā-yı aʿlām-ı dīn-i İslām ve tedmīr-i cemāhīr-i ʿabede-i aṣnām itmekle ḳıbletü'l-iḳbāl-i cümle-i enām ve Kaʿbetü'l-āmāl-i ḫavāṣṣ ü ʿavām manẓūr-ı ḫātem-i enbiyā ve maḳbūl-i ḥażret-i ẕü'l-celāli ve'l-ikrām olmalarınuñ daʿavāt-ı fāʾiḳa-i icābet-rehīn ve tażarruʿāt-ı rāfiḳa-i isticābet-ḳarīn اناء الليل و اطراف النهار *ānāʾe'l-leyli ve eṭrāfe'n-nehāri*[4] lisān-ı şākir ve cenān-ı ẕākir ile tekrār olınup rūz u şeb beḳā-yı ʿömr-ü devletleri muḳarrer belki tekrār-ı enfāsla *ānen fe-ānen mükerrerun*, ḥażret-i ḫudāvend-i bī-mānend-i kār-sāz ve cenāb-ı pādişāh-ı pür-şeref-i ʿadīmü'l-intibāh-ı bende-nevāz recā-yı vāṡıḳ ve ümīd-i ṣādıḳdur ki, nāvek-i duʿā-yı meslūbü'r-riyā hedef-i icābet-i ilāhiyyeye vāṣıl ve netāyic-i tedbīrāt-ı seferiyye ve ḥażeriyyeleri iken vücūh üzre kemā-yenbaġī ḥāṣıl olup hemvāre raḫş-ı devlet zīr-i rān ve sehm-i saʿādet der-kemān-ı efser-i vezāret ber-ser ve oṭāġe-i ṣadāret ber-ser olup ʿāmme-i

---

[1] *Yüce melikin inayeti ile (onun makamı) günler ve geceler zincirinin koptuğu (güne, yani kıyamete) kadar muhafaza olunsun.*

[2] -fürūġınuñ: -fürūʿınuñ Ö1

[3] ṭuyūr-ı: ṭanbūr-ı Ö1

[4] *Gece vakitleri ve gündüz uçları.* Kur'ân-ı Kerim; Taha: 130. (*Ayetin içerisinden bazı lafizlar alınmıştır).*

ḥarekāt [u] sekenātları muvāfıḳ-ı taḳdīr-i bī-taġyīr-i İlāhī ve kāffe-i aḳvāl ü efʿālleri maẓāhir-i celiyye-i feyż-i nā-mütenāhī ola, bāḳī.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

جاه و جلالت مخلد باد شوکت بر قرار   عز و اقبالت مؤبد باد حشمت پایدار

Cāh u celālet muḫalled bād şevket ber-ḳarār

ʿİzz ü iḳbālet müʾebbed bād ḥaşmet pāyidār[1]

233. Münşī-i Merḳūm Ṭarafından Devletlü, ʿİṣmetlü Ḫadīce Sulṭān Cānibine Yazılmışdur[2]

Saʿādetlü, devletlü, ʿiṣmetlü Rābiʿa-mis̱āl, Zehrā-ḫıṣāl efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ paşmaḳ-ı şafaḳ-cālarına envāʿ-ı taʿẓīm ü tekrīmle rūy-māl-i duʿā-irtisām encāmında maʿrūż-ı dāʿiye-i müstehāmları budur ki, Allāh subḥānehu ve teʿālā, ol ṣadef-i dürr-i yek-tā-yı mecd ü iḳbāl olan ẕāt-ı mekārim-iştimāllerin ḫaṭālardan maṣūn ve sāye-i ʿiṣmet-māyelerin üzerümüzden s̱ebāt ve devāma maḳrūn ide. Āmīn! Benüm saʿādetlü, ʿiṣmetlü efendüm, sulṭānum bu diyār-ı celīlü'l-iʿtibārda leyl ü nehār naḳd-i vaḳtümüz şükr-i sevābıḳ-ı niʿam-ı celiyye-i sulṭānīleri ile maṣrūf u istimāʿ-ı aḫbār-ı meserret-medār-ı ʿāfiyetlerine biñ cān ile…[3]

Devletlü, ʿināyetlü efendimüz ḥażretlerinüñ aġālarından el-Ḥāc ʿÖmer Aġā meʾmūren āsitāne-i saʿādet-nişāna revāne olmaġla duʿā-nāme-i sadāḳat-meşḥūn taḥrīre mażmūn-ı hediyyeden tehī olmamaġ içün iḫlāṣ-ı ḳadīmemüz muḳteżāsınca inżimām-ı şerm ü ḥicāb ile ihdā-yı meclis-i cennetü'l-meʾvāları ḳılınmışdur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ledā-şerefi'l-vuṣūl, kemāl-i kerem ü luṭf-ı sulṭānīlerinden meşmūl-i naẓar-ı ḳabūl buyurup bu dāʿiye-i

---

[1] *Senin makamın ve büyüklüğün ebedî, şevketin (ise) yerinde (sabit) olsun. İzzetin ve ikbalin devamlı, haşmetin (de) payidar olsun.*

[2] Öl 71b, Metinde bahsedilen Hadice Sultan muhtemelen Musahip Mustafa Paşa'nın eşidir.

[3] *Metin eksik haldedir.*

dil-dādelerin mübārek ḫāṭır-ı feyż-ā-feyż-i kerīmānelerinden iḫrāc buyurılmamaḳ bābında luṭf u kerem devletlü, ʿiṣmetlü sulṭānumuñdur.

234. (*Başlıksız*)[1]

ʿİzzetlü peder-i ʿālī-ḳadrüm, efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḳıblegāh-ı nükte-perverān ve destgāh-ı maʿānī-i beyān ve meṭāfgāh-ı ʿişve-bāzān, fevc-ā-fevc-i şāhid-i kerrūbiyān olan nişīmengāh-ı ḫalvet-ḫāne-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣlarına ki;

Feʿūlün, feʿūlün, feʿūlün, feʿūl

بكردش كند نسر طائر طواف

Be-gerdiş kuned nesr-i ṭāʾir ṭavāf[2]

ʿunvānıyla muṣavver ve ülfetgāh-ı feyż-baḫşā-yı ṣıdḳ-iḫtiṣāṣları ümīd-i dāmen-i dil-i mey-keşdür. Cā īn-cā'st, manṭūḳına maẓhardur. Hezār bār ez-rūy-ı şevḳ ü ġarām eyle ḫūnīyāna taḥassür ü iftirāḳdan ʿaks-pezīrüfte-i derārī-i daʿavāt-ı āfitāb-tāb-ı mercānī-nümā īlāʾ żımnında ḫulāṣa-i nüsḫatü'l-ʿirfān olan ṭabʿ-ı ʿālīleri suʾāli şāh beyt-i ḳaṣīde-i āmāl ḳılınduḳdan ṣoñra bu vechile rāyet-i naḳş-ı nigīn-i derūn ḳılınur. Niçe zamān idi, bāġbān-ı himmetleri perverişkārī-i seḥāb-ı rabīʿ-i teveccühleriyle ser-sebz-i riyāż-ı ümmīdümüzde reşḥa-i يأس ما يأس *yeʾise mā-yeʾis*-i[3] nīsān-ı saʿy-i mevfūr ve āvān-ı medīd idi ki, ʿuḳde-güşāyende-i ṭılsımāt-ı umūr-ı maṣʿūb-inkişāf-ı merām olan pārsā-yı himmet-i vālā-töhmetleri pāy-bürdī-i duʿā-yı serīʿü't-teʾs̱īr-i seḥergāhlarına ṣarf-künende-i naḳdine-i mā-ḥaṣal maḳdūr idi. و اىّ رجاء خاب عند كريم *Ve eyyu ricāʾin ḫābe ʿinde kerīmin*[4] el-ḥamdu li'llāhi teʿālā, el-ḥāletu hāẕihi, ḫadeng-i berḳ-i enfās-ı ṭayyibeleri merkez-ārā-yı ṭabla-i icābet olmaġla ṣadā-dārī-i tevfīḳ ü ʿināyet-i bārī,

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

---

[1] Öl 72a

[2] *Nesr-i tâ'ir (Kartal Burcu'nun T şeklindeki iki hattının kesiştiği noktada yer alan, batı yönünde görülen parlak yıldız) dolaşmakla, tavaf ediyor.*

[3] *Ümitsizliğe kapılan kapılmıştır…*

[4] *Ve hangi istek cömertin yanında kabul edilmemiş ki?*

هر ناوك دعا كه كشادند اهل راز   از بازوى نياز همه بر هدف رسيد

Her nāvek-i duʿā ki güşādend ehl-i rāz

Ez-bāzū-yı niyāz heme ber-hedef resīd[1]

zemzemesin ṣımāḫ-ı resīde-i şühūdumuz idüp şehr-i Receb'üñ on dördünci yevm-i āẕīne gencīne-i ḥükm-i Yezdānī olan ḳarīḥa-i humāyūn-ı şehryārīden eyālet-i Erżurūm ile cevāhir-i iltifāt-ı girān-ḳıymet ḳılāde-bend-i kümeyt-i tīz-rev-i himmet ve keşīde-i zīr-i rān-ı memerr ḳılınup bu ḫumār-ālūde-i sülāfe-i müānislerine tefvīż olındı. Muḫliṣ-i ḫulūṣ-ı cān-sipārī birle ḫᵛāstkār-ı feyż-i kirdgārız ki, bāʿis̱-i ārāmiş-i enām olacaḳ ḫidemāt-ı seniyye-i ḫüsrevāna iḥrāz ile ecr-i cezīl ve ṣavlecān-ı tevfīḳ ile sāḥa-i derūnhā-yı ʿālemde rübāyendegī-i gūy-ı tengnā-yı sünūḥ ola, āmīn! Bu es̱nāda nebāt-ı mümessek-terkībden ḫoş-güvār mektūb-ı müzīlü'l-kürūbları ẕāʾiḳa-baḫş-ı vuṣūl olup ʿaḳīde-pāre-i sükkerīn-i elfāẓı demāġ-güẕār-ı idrāk olduḳda neşʾe-yāb-ı keyf-i dü-bālā olmışuz. Baʿd-ez-īn, ney-şeker-i ʿāmme-i iʿcāz-ı żarīrleriyle iẕāḳa-i keyfe şarāb-ı mükerrer-i taʿbīrden dest-keş-i teḥāşī olalar. باقى محبت بهر مراد كه دارد رسيده باد *Bāḳī maḥabbet be-her murād ki dāred resīde bād*[2].

235. Anṭākiyye'de Ẓuhūr iden Āşūb u Fitnenüñ Defʿ ü Refʿine Ḥaleb Vālīsi Efendimüz İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri, Meʾmūren ʿAzīmet ve Edā-yı Ḫıdmet-i Meʾmūreleri, Ṣavb-ı Devlete ʿArżdan Ṣoñra Ḥaleb'e ʿAvdetleri Es̱nāsında Bu Ḥaḳīre Yazduġı Mektūbdur ki, Naḳl Olınur[3]

(5) ʿİzzetlü, saʿādetlü, nūr-ı bāṣıra-i iştiyāḳum, cān-ı ʿazīzüm[4], efendi oġlum ḥażretlerinüñ sütūn-ı (6) ḫayme-i rifʿatlerine[1] taʿlīḳ-i fānūs-ı duʿā ve medd-i ṭınāb-ı s̱enā siyāḳında

---

[1] *Sır ehlinin niyaz pazusu (vasıtasıyla) saldığı her dua oku, mutlaka hedefine ulaşmıştır.*

[2] *Bâkî, muhabbet (olsun), her ne murad varsa (ona) erişsin.*

[3] H 102b, N 129b, Ö 145a, T 124b, USA 108a: *Başlık* Ö: Anṭākiyye'de Ẓuhūr İden Āşūb Fitnenüñ Defʿ ü Refʿine Ḥaleb Vālīsi İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri Meʾmūren ʿAzīmet ve Edā-yı Ḫıdmet-i Meʾmūrları Ṣavb-ı Devlete ʿArż ve Ṣoñra Ḥaleb'e ʿAvdetleri Es̱nāsında Dīvān Efendisi Ḥabeşī-zāde'ye Be-ṭarīḳ-i Teşekkür Tesvīd ve İrsāl Olınan Ḫulūṣ-nāme-i Pīr Nābī-i Merḥūmdur T

[4] ʿazīzüm: ʿazīz T, USA

bihterīn-i (7) nüsḫa-i fenn-i aḫlāḳ olan ḫāṭır-ı nāzükterleri pursişine [N 130a] idāre-i ser-engüşt-i (8) zebān ḳılınur[2]. Hemvāre, ʿUṭāridāsā ārāyiş-i[3] dīvān-ı ʿizzet ü iʿtibār (9) ve nāme[4]-ṣıfat aṭlas-pūş-ı ʿāfiyet ü iftiḫār olmaḳ ṭarīḳinde ber-ḳarār (10) olasız. Benüm saʿādetlü, mekremetlü, efendi oġlum, ʿazīzüm[5], cānum [T 125a] ḥażretleri! Ḥaḳ budur ki, (11) ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[6], āṣaf-ı refīʿü'ş-şān-ı bülend-cenāb ḥażretlerinüñ ḫıṭṭa-i (12) Şehbā'ya teveccüh-i[7] ʿālīleri tebşīrinden ḥāṣıl olan sürūr u ḥubūruñ[8] (13) edā-yı teşekküri ve beyāna şāyān taʿbīrāt-ı[9] kelimāt mecmūʿa-i imkānda nā-yāb olmaġın[10] (14) ḳalem-miṣāl bāz-gūn ve devāt-ṣıfat beste-i zencīr-i cünūn ve mektūb-mānend (15) dest-i ḥayretde zebūn olmışdur[11]. El-ḥamdu-li'llāh[12], nihāl-i āmālümüz, bār-dāde ve müşāhede-i (16) ümmīdümüz, ber-ṭıbḳ-ı meʾmūl rū-güşāde olduġı meşhūd-ı[13] dīde-i intiẓārumuz olmaḳ (17) müyesser oldı. Ḥażret-i Rabbü'l-ʿālemīnden[14] muḳaddem meymenet-tevʾemlerin māye-i (18) ḫayr u[15] bereket idüp zamān-ı saʿādetlerinde hem kendüler[16] ve hem ahālī-i Ḥaleb, saʿādetlü efendüme[17] (19) şādān u ḫandān olmaları [N 130b] mercūdur. Evvelā, vārid olan ʿināyet-nāme[A 119a](1)-leri, taʿbīrātınuñ żımnında şemm[18] olınan rāyiḥa-i sūz u güdāzuñuzdan[19] cānib-i (2) pederīye[20] olan inciẕāb u iştiyāḳuñuz istidlāl olınmış idi[1]. Lākin

---

1 sütūn-ı ḫayme-i rifʿatlerine: ḫayme-i rifʿatlerine A, H, N, ḫayme-i rifʿatlerin T, USA
2 engüşt-i zebān ḳılınır: engüşt ü zebān ḳılınduġı A, engüşt ü zebān ḳılınır H, N, T, USA
3 ʿUṭāridāsā ārāyiş-i: ʿUṭārid-i āsāyiş-i H, N, T, USA
4 ve nāme: ve ḫāme T, USA, nāme N
5 mekremetlü, efendi oġlum, ʿazīzüm: efendi oġlum T, USA
6 ʿāṭıfetlü: -T, -USA
7 teveccüh-i: teveccüh-i teveccüh-i Ö
8 ḥubūruñ: cevrüñ USA
9 teşekküri ve beyāna şāyān taʿbīrāt-ı: teşekkür ve beyāna şāyān taʿbīr-i A, T, USA, teşekküri ve beyāna şāyān taʿbīr-i H, şükr ü beyānına şāyān taʿbīrāt-ı Ö
10 nā-yāb olmaġın: nā-yāb olmaḳ A, nāyān olmaġın USA
11 -mānend dest-i ḥayretde zebūn olmışdur: -mānendi dest-i ḥayretden zebūn olmışdur A, -mānend dest-i ḥayretde zebūn olmışuzdur Ö
12 el-ḥamdu-li'llāh: bi-ḥamdi'llāh Ö
13 meşhūd-ı: meşhūr-ı N, USA
14 ʿālemīnden: ʿālemīn A, H, N, T, USA
15 -tevʾemlerin māye-i ḫayr u: -tevʾemlerini māye-i ḫayr N, -tevʾemlerin māye-i ḫayr T, USA
16 zamān-ı saʿādetlerinde hem kendüler: zebān-ı saʿādetlerinde hem kendüler A, zamān-ı saʿādetlerinde kendüleri H, zamān-ı saʿādetlerinde hem kendiler Ö, T, USA
17 saʿādetlü efendime: -A, -H, -Ö, -T, -USA
18 taʿbīrātınuñ żımnında şemm: taʿbīrātınuñ żımnda şemm A, taʿbīrātuñ żımnında şemm-i edā H
19 sūz u güdāzuñuzdan: sūz u güdāzuñuz H, sūz güdāzuñuzdan T, USA
20 pederīye: pederiyyeye T, USA, pederiyye H, N

s̱āniyen (3) maḫṣūṣ-ı raḳīme-i ḫulūṣ-engīzüñüz, ḳalb-i faḳīre bir mertebe māye-i bī-çāre olmışdur ki, (4) taḥrīri[2] mā-verā-yı ḥadd-i imkāndadur. Ṭarafeynde olan emvāc-ı vedd o mertebe[3] degüldür ki, (5) iki üç menzil mesāfeye ve[4] büṭūn-ı evrāḳa güncāyiş-pez̠īr ola. ʿAla'l-ḫuṣūṣ, teşekkürden (6) ʿarża-i[5] şevḳe [T 125b] el degmez oldı. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ḳuṣūrları lisānen tekmīl olınur, (beyt)[6];

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

(7) Şevḳümüz ḥavṣala-i ḫāmeye[7] ṣığmaz Nābī

(8) Anı vā-beste-i hengām-ı mülāḳāt idelüm

(9) باقی همیشه ایّام اقبال باد *Bāḳī hemīşe eyyām-ı iḳbāl bād*[8].

236.1. Ṭūṭī-i Şekeristān-ı Belāġat Vezīr-i Arisṭū-fıṭnat Rāmī Meḥmed Pāşā Muḥāfıż-ı Ḳāhire iken İrsāl Eyledügi Mektūblarına Cevāb Olmaḳ Üzre Sāʾilāne İnşāsıdur ki, Z̠ikr Olınur[9]

(10) Benüm devletlü, saʿādetlü, reʾfetlü, fażīletlü[10] pertev-i bāṣıra-i āmālüm, efendüm, sulṭānum[11] ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i revnaḳ-ı bihişt (11) olan nādī-i ʿanber-siriştlerine

---

[1] iştiyāḳuñuz istidlāl olınmış idi: iştiyāḳuñuz istidlāl olınmışdur A, iştiyāḳuñuz istidlāl olınmış-ıdı H, Ö, istidlāl olınmışdı T, USA

[2] māye-i bī-çāre olmışdur ki, taḥrīri: bī-çāre o olmışdur ki, taḥrīri A, māye-i bī-çāre olmışdur ki, taḥrīr H, T, USA, māye-i bī-çāregī olmışdur ki, taḥrīri Ö

[3] o mertebe: ol-mertebe Ö

[4] mesāfeye ve: mesāfeden Ö

[5] ʿarża-i: ʿarż-ı Ö

[6] lisānen tekmīl olınır, beyt: lisānen tekmīl olınır A, N, T, tekmīl olınır, beyt Ö

[7] ḫāmeye: nāmeye A, T, N

[8] *Bāḳī hemīşe eyyām-ı iḳbāl bād*: *Bāḳī hemīşe eyyām-ı iḳbāl küşāde vü efzūn bād* Ö, -T, -USA: *Bâkî, her zaman ikbal günleri olsun.*

[9] H 106-1b, N 135a, Ö 151b, T 131a, USA 113b: *Başlık* Ö: Ṭūṭī-i Şeker-mestān-ı Belāġat, Vezīr-i Arisṭū-fıṭnat Rāmī Meḥmed Pāşā, Ḥāfıẓ-ı Mıṣr-ı Ḳāhire İken İrsāl Eyledügi Mektūblarına Cevāb Olmaḳ Üzre Sāʾilāne İnşāsıdur Ki Z̠ikr Olınur N

[10] Benüm devletlü, saʿādetlü, reʾfetlü, fażīletlü: benüm saʿādetlü, fażīletlü A, benüm saʿādetlü, fażīletlü N, saʿādetlü, fażīletlü Ö, devletlü, saʿādetlü, reʾfetlü T, USA

[11] efendüm, sulṭānum: efendi A, N, efendüm H, N, T

ġalebe-i inciẕāb-ı[1] müteşevviḳāneden nāşī rüsūm-ı tekellüfāt-ı (12) ʿādiyyeden ʿārī[2] daʿavāt-ı icābet-pesend ihdāsı żābıṭa-i[3] pursiş-i feżāʾil-semīrleri (13) ile tezyīl[4] siyāḳında ber-dāşte-i s̱enāverleri budur ki, peyām-ı devā[5]-baḫşā-yı ʿāfiyetlerine (14) derīçe-i[6] sāmiʿa-i müştāḳāne, ḫamyāze-keş-i intiẓār[7] iken tercemān-ı maḥkeme-i[8] Ḥaleb bende(15)leriyle firistāde buyurılan mülaṭṭife-i meserret-engīzleri, yenbūʿ-ı ḫulūṣ-ı ḳadīme, (16) vāsıṭa-i taḳviyet-i inficār-ı cedīd olup kiştzār-ı[9] duʿālarına evvelden [N 135b] efzūn idāre-i (17) siḳāye-i zebān olduġı[10], ẕāʾiḳa-i ʿirfānlarına ḥavāle olınmışdur.

236.2. Der-kenār Nüviştedür[11]

ʿİzzetlü, fażīletlü S̱ābit[12] (18) Efendi Ḥażretlerinüñ ās̱ār-ı ḫāme-i müşg-bārları olan eşʿār-ı dil-ārā, neşʾe-baḫş-ı[13] (19) ḫāṭır-ı maʿnā-perestümüzdür[14]. Lākin ṭabīʿat-ı şūḫ-sirişk, bu maḥalde ḫāṭırına [A 124b] (1) bir maʿnā-yı laṭīfe[15]-engīz ʿārıż [T 131b] olmaġın ṭoġrısı taḥrīrini fevt (2) üzerine tercīḥde[16] bī-ḳarār olduġundan ʿinān-ı ḳalemi żabṭa iḳtidārı olmayup[17] küstāḫāne (3) vādī-i taḥrīre sülūk itmişdür. Ḫulāsa-i teşbīb budur ki, Mıṣr'a

---

[1] ʿanber-siriştlerine ġalebe-i inciẕāb-ı: ʿanberīn-siriştlerine ġalebe-i inciẕāb-ı N, T, USA, ʿanber-siriştlerine ġalebe-i inciẕābāt-ı Ö

[2] tekellüfāt-ı ʿādiyyeden ʿārī: teklīfāt-ı ʿādiyye ʿārī A, teklīfāt-ı ʿādiyyeden ʿārī H, gül-fām-ı ʿādiyyeden cārī T, USA

[3] żābıṭa-i: rābıṭa-i A

[4] tezyīl: tenzīl A, H, N, T, USA

[5] s̱enāverleri budur ki, peyām-ı devā: s̱enāverleri budur ki, peyām-ı revā- A, s̱enāverī ki, peyām-ı rāḥat- Ö, s̱enāverleridür ki, peyām-ı revā- T, USA

[6] derīçe-i: derece-i A

[7] ḫamyāze-keş-i intiẓār: ḫamyāze-keş Ö

[8] maḥkeme-i: meḥekke N, -USA

[9] kiştzār-ı: کشترا A, کشتراد T, USA

[10] siḳāye-i zebān olduġı: neḳābe-i zebān olduġı A, N, T, USA, naḳāre-i zebān olduġı H, siḳāye-i zebān olduġı Ö

[11] *Başlık* H: -A, -N, -Ö, -T, -USA: H 106-1b, N 135b, Ö 152a, T 131a, USA 114a

[12] ʿizzetlü, fażīletlü S̱ābit: ʿizzetlü, fażīletlü nāʾib A, fażīletlü S̱ābit T, USA

[13] dil-ārā, neşʾe-baḫş-ı: dil-ārāsına baḫş-ı A, dil-ārā, teşne-i N, T, USA

[14] -perestümüzdür: -perestümüzedür A, -perestümüz Ö

[15] ḫāṭırına bir maʿnā-yı laṭīfe: ḫāṭır bir maʿnā-yı laṭīf A

[16] ṭoġrısı taḥrīrini fevt üzerine tercīḥde: ṭoġrısı taḥrīrini tercīḥde ḳavli ḳırḳı üzerine tercīḥde A, ṭoġrısı taḥrīrini tercīḥde ḳavli ḳırḳı üzerine tercīḥde N, ṭoġrısı taḥrīrini tercīhde T, ṭoġrısı taḥrīrini tercīhde tercīḥde USA

[17] iḳtidārı olmayup: iḳtidār bulmayup Ö, iḳtidār olmayup T, USA

teveccühüñüz eyyāmından (4) berü hediyye-i Mıṣriyye ṭamaʿından[1] taḫliye-i maḥzen-i taṣavvur idemeyüp lākin Mıṣr'dan īṣāli ḳarīn-i ʿusret (5) olmaġla ve[2] İstānbūl'a vuṣūlüñüzde be-her-ḥāl bir kārbān ile irsāli muḥaḳḳaḳ olmaḳ[3] üzre (6) tesliyet-baḫş-ı müteḫayyile olup Ḥaleb Mollāsı efendinüñ teveccühi[4], istimāʿ olınduḳda (7) ḫod be-her-ḥāl, anlar ile irsāl olınacaġı, cezm-gerde-i ḳuvvet-i ṭāmiʿamuz iken (8) nā-gāh şeker-i Mıṣriyye'ye[5] bedel, S̱ābit Efendi'nüñ eşʿārıyla iktifā [N 136a] buyurılduġı (9) ṭoġrısı bir tedbīrdür ki, hem anları ve[6] hem bizi şīrīn-kām-ı[7] tesliyet buyurmada is̱bāt-ı (10) nezāket buyurduġuñuzdan minnetdār olmışuzdur. Benüm nūr-ı dīdem rūz-ı vürūd-ı (11) nemīḳañuzuñ ferdāsına ʿazīmete āmāde reh-rev[8] bulınmaġın beyne'l-ġurūb ve(12)'l-ʿaşā[9], bu varaḳa-i muḫtaṣara[10] taḥrīrine furṣat-ı imkān olup ḳarīben ser-zede-i ẓuhūr (13) olmış çend ġazel-i sāde, meclis-i şerīfe firistāde ḳılınmışdur. S̱ābit (14) Efendi Ḥażretlerinüñ ās̱ārıyla muvāzeneye irtiḳā müyesser olduġı taḳdīrde (15) birbirine muḳābil ʿadd buyurılur ise yine hediyye-i Mıṣriyye'den[11] [T 132a] ẕimmet bāḳī ḳalmış (16) olur. Cenāb-ı şerīfüñüzde olan **Dīvān'**dan ḫāric ṣoñra[12] ẓuhūr itmiş (17) yüzden mütecāviz ġazel olmaḳ gerekdür. باقی مناب عزت باد *Bāḳī menāb-ı ʿizzet bād*[13].

---

[1] eyyāmından berü hediyye-i Mıṣriyye ṭamaʿından: eyyāmında berü hediyye-i Mıṣriyye A
[2] īṣāli ḳarīn-i ʿusret olmaġla ve: īṣāli ḳarīn-i ʿusret olmaġla Ö, īṣāle ḳarīn-i ʿusret olmaġla T, USA
[3] kārbān ile irsāli muḥaḳḳaḳ olmaḳ: kārbān ile irsāli muḥaḳḳaḳ A, kārbānla muḥaḳḳaḳ olmaḳ N, Ö, kārbān ile muḥaḳḳaḳ olmaḳ T, USA
[4] -baḫş-ı müteḫayyile olup Ḥaleb Mollāsı efendinüñ teveccühi: -baḫş olup Ḥaleb Mollāsı efendinüñ teveccühi A, -baḫş-ı mütecelliye olup Ḥaleb Monlāsı efendinüñ teveccühleri Ö
[5] şeker-i Mıṣriyye'ye: şeker-i Mıṣriyye A, sükkeri Mıṣriyye'ye N, T, USA, sükker-i Mıṣrīye Ö
[6] tedbīrdür ki, hem anları ve: tedbīrdür ki, hem anları A, N, tedbīr ile hem anları Ö
[7] şīrīn-kām-ı: şīr-i hengām-ı H, N, T, seyr-i hengām-ı USA
[8] ferdāsına ʿazīmete āmāde reh-rev: firistāde-i ʿazīmet āmāde reh-rev A, ferdāsında ʿazīmete āmāde reh-rev Ö
[9] beyne'l-ġurūbi ve'l-ʿaşāʾi: beyne'l-ġarbi ve'l-ʿaşāʾi T, beyne'l-maġribi ve'l-ʿaşāʾi USA: *Akşamla yatsı arası…*
[10] muḫtaṣara: muḫtaṣar A
[11] yine hediyye-i Mıṣriyye'den: yine Mıṣriyye der- A, H, N, Mıṣriyye der- Ö
[12] ṣoñra: ṣoñra ṣoñra N
[13] *bāḳī menāb-ı ʿizzet bād*: *bāḳī eyyām-ı devlet ü saʿādet bād* H, *bāḳī* N, *bāḳī mekremet ziyāde bād* -T, -USA: *Bâkî, yüce makamın (daimî) olsun.*

237. Ser-nāmeye Nüvişte[1]

(16) ʿİzzetlü, saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum[2] ḥażretlerinüñ nādī-i devlet-medār ve[3] encümen-i saʿādet(17)-āsārlarına merāsim-i tebcīl ü taʿẓīm ve ḳavāʿid-i tefḫīm ü tekrīmi muḥtevī, daʿavāt-ı ṣāliḥāt-ı (18) icābet-āyīn ve taḥiyyāt-ı zekiyyāt-ı ṭaviyyet-rehīn [T 140a] ihdāsı żımnında[4] ḫāṭır-ı ʿāṭır-ı (19) ṣafvet-müʾes̱irleri istiḫbārına cesāretden[5] ṣoñra ber-dāşte-i dāʿī-i [A 131a] (1) devlet-ḫᵛāh-ı ḳadīm budur ki, benüm saʿādetlü sulṭānum! Perde-i bāzīçe-i ṣūret-i eyyāmdan (2) ẓāhir olan naḳş-ı nā-meʾmūl tevārüdinden nāşī ḳulub-ı kāffe-i İslāmiyān[6], (3) ālūde-i ġubār-ı endūh ü ālām olup ḫuṣūṣan[7] cenāb-ı saʿādetleri ṭarafından (4) ḫāṭır-ı maḥzūnumuz, rehīne-i teşvīş ü ıżṭırāb iken nā-gāh mülaṭṭife-i girāmīleri (5) vürūdı, girībān-ı cānı, şaḥne-i saḫt-gīr-i[8] hücūm pençesinden taḫlīṣ[9] idüp (6) ẕāt-ı kerīmü'ş-şānlarınuñ ve ekser evliyā-yı niʿam ve aḥibbānuñ[10] şükrāne-i ṣıḥḥat (7) u selāmetleri-çün gūsfend-i ġam u elem ḳurbān olınup şükr-güẕārī-i ʿaṭā-yı (8) Bārī içün cebīn-i niyāz, sūde-i ḫāk-i dergāh-ı Ḫudā-yı bī-enbāz[11] ḳılınmışdur. (9) Benüm saʿādetlü[12] sulṭānum! Bu cūybār-ı keder-āmīzüñ vürūdı, (10) mecrā-yı taḳdīr-i ezelī idügi hüveydādur,

[1] H 113b, Ö 160b, T 139b, USA 121a: *Başlık* A: -Ö, Ketḫüdā-yı Ṣadr-ı ʿĀlī ʿOs̱mān Aġā Cānibine Ḫulūṣ-nāmedür T, USA
[2] ʿİzzetlü, saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum: -T, -USA
[3] -medār ve: -medār T, -medāra USA
[4] żımnında: żımnda A
[5] cesāretden: ḫasāretden H, cesāretinden T, USA
[6] ḳulub-ı kāffe-i İslāmiyān: ḳalb-i kāffe-i İslāmiyān Ö, ḳulub-ı kāffe-i İslāmiyāna T, USA
[7] ḫuṣūṣan: -Ö
[8] şaḥne-i saḫt-gīr-i: saḫtger-i A, saḫt-gīr-i H, T, USA
[9] taḫlīṣ: taḥṣīl A
[10] ve aḥibbānuñ: aḥibbānuñ A, aḥbābuñ H, Ö
[11] Ḫudā-yı bī-enbāz: Ḫudā-yı bī-niyāz A, H, bī-enbāz Ö
[12] saʿādetlü: -H, -Ö, -T, -USA

(beyt)[1];

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

تقدیر چنین بود چه تدبیر نمودیم   تقدیر خدا را که تواند که بدر کرد

(11) *Taḳdīr çunīn būd çī*[2] *tedbīr numūdīm*

(12) *Taḳdīr-i Ḫudā-rā ki tevāned ki*[3]*, be-der-kerd*

(Nes̱r)[4]; (13) dārü'n-nevāl-i Ḫudāvendīden mütenezzil[5] olan nevāl-i āmāl gāh telḫ ve gāh şīrīn, gāh[6] turş ve gāḥ (14) nemekīn olduġı, ẕāʾiḳa-i ʿirfānlarına [T 140b] nümāyāndur, (beyt)[7];

Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl

زمانه به نیك و بد آبستن است   ستاره کهی دوست وکه دشمن است

(15) *Zamāne be-nīk ü bed ābisten est*

(16) *Sitāre gehī dūst u*[8] *geh düşmen est*

(nes̱r)[9] (17) lākin bu gūne muʿāmele-i bāz-gūne-i taḳdīr müntic-i hezār emānī ve bu maḳūle şikest-i (18) ṣūret-i müstelzim-i envāʿ-ı fütūḥ u şādmānī idügi lā-reybdür.

---

[1] ezelī idügi hüveydādur, beyt: ezel idügi hüveydādur A, ezel idügi hüveydādur, beyt H, ezelī idügi hüveydādur, beyt Ö, ezel idügi hüveydādur, beyt T, USA

[2] *çī*: -H

[3] *tevāned ki: tevānend* Ö: *Takdir böyleymiş, nasıl bir tedbirde bulunalım? Allah'ın takdirini (ne) engelleyebilir ki?*

[4] nes̱r: -A, -H, -T, -USA

[5] mütenezzil: münezzil T, USA

[6] gāh telḫ ve gāh şīrīn, gāh: gāh A, gāh telḫ ve gāh T, USA

[7] beyt: -A, -USA

[8] u: -A, -T, -USA: *Zaman iyiye (de) kötüye (de) gebedir. [Talih] yıldızı bazen dost bazen (de) düşmandır. (Nizâmî)*

[9] nes̱r: -A, -H, -T, -USA

238. Erżurūmī Mosis-nām Naṣrānīnüñ Müteşāʿirāne Vādī-i İnşāda Nābī Efendi'ye İrsāl Eyledügi Mektūbuñ Cevābı Taḥrīrdür[1]

[T 161b] (4) Naḳḳāş-ı ṣanem-ḫāne-i heves-ārāyī[2], ḥakkāk-ı nigīn-fersā-yı süḫan-pīrāyī, ṣūret-ger-i[3] (5) ṣalībkede-i fużūlī[4], zünnār-perest-i meftūl-i nā-ḳabūlī, ser-āmede-i[5] zergerān-ı ṣanʿat(6)-güẕār, engüşt-nümā-yı mühr-kenān-ı ṭurfe[6]-nigār, dostumuz Mosis[7], يسّرالله له الاسلام و الايمان *yessera'llāhu lehü'l-İslāmu (7) ve'l-īmān*[8]uñ dükkānçe-i istiʿdād ve pūte-i ḳābiliyyetine[9] sebīke-i saḫt-ḳıvām-ı muḫāṭabāt-ı (8) zerrīn ve ḳurāża-i tünd-fercām-ı taʿbīrāt-ı sīmīn, mīz-āb-ı [N 166b] tīz-āb-rīz-i ḳalemdān-ı (9) midād-ı fīrūzende-i nefes-i[10] vā-pesīn-i āteşīn ile bu ḳālıb üzre ifrāġ (10) ve icrā olınur ki, ʿaḳīḳ[11]-pāre-i peyām-ı ʿāfiyetlerine nigīndān-ı sāmiʿa āmāde (11) iken nā-gāh vesāṭet-i dellāl-i murād-engīz-i[12] ḫaber-ber-i[13] berīd-i sebük-seyr-i kebūter-per (12) birle mektūb-ı ser-be-mühr-i dil-āşūbları ki, nümūne-i şemʿ-i[14] kilīsā-fürūz-ı Naṣārādur[15]. (13) Resīde oldukda kīse-i aṭlās-ı felek-fāmı gūyā[16] rişte-i Meryem ve sūzen-i (14) ʿĪsā ile dūḫte ve mūm-ı mühri, nefes-i germ-i

---

[1] N 166a, Ö 185a, T 161a, USA 139b: *Başlık* T, USA: ʿArż-ı Rūmī Mosis-i Naṣrānīnüñ Müteşāʿirāne Vādī-i İnşāda Nābī Efendi İrsāl Eyledügi Mektūbuñ Cevābıdur A

[2] -ārāyī: -ārā-yı N

[3] -pīrāyī, ṣūret-ger-i: -pīrā-yı ṣūret-gīr-i A, USA, -pīrā-yı ṣūret-ger-i N, -pīrāyī, ṣūret-gīr-i T

[4] fużūlī: fuṣūlī T

[5] -āmede-i: -āmed-i Ö, T, USA

[6] ṭurfe: ṭarafına A

[7] Mosis: Mosis T

[8] *Allah ona İslam'ı ve imanı nasip etsin.*

[9] ḳābiliyyetine: ḳābiliyyet A, T, USA

[10] ḳalemdān-ı midād fürūzende-i nefes-i: ḳalemden midād fürūzende-i naḳş-ı A, ḳalemden midād fürūzende-i nefes-i N

[11] icrā olınır ki, ʿaḳīḳ: eczā olınırken ʿaḳīḳ N, eczā olınır ki, ʿatīḳ T, eczā olınır ki, ʿaḳīḳ USA

[12] vesāṭet-i dellāl-i murād-engīz-i: vesāṭet-i dellāl-i mezād-engīz-i N, dellāl-i mezād-engīz-i Ö, vesāṭet-i dil-i mezād-engīz-i T, USA

[13] -ber-i: -Ö

[14] kebūter-per birle mektūb-ı ser-be-mühr-i dil-āşūbları ki, nümūne-i şemʿ-i: kebūter birle mektūb-ı ser-be-mühr-i dil-āşūbları nümūne-i şemʿ-i A, kebūter birle mektūb-ı ser-be-mühr-i dil-āşūbları ki, nümūne-i şemʿ-i N, USA, -T

[15] Naṣārādur: Naṣārīdür A, T, USA

[16] gūyā: كو A, N, USA, ger T

Mesīḥā ile efrūḫte idi. Miḳrāṣ-ı[1] (15) enāmil ile pīç ü ḫamına güşāde virildükde evvelā[2], [mısr]aʿ[3];

Būy-ı küfr mī-āyed[4]

rāyiḥası meşāmm-ı (16) ḥużżārı[5], hem-ḥāl-i kilīsā-yı kündür-ālūd[6] itdükden ṣoñra derecāt-ı nerdübān-ı (17) şiken-ber-şiken üzre[7] ṣaff-beste-i tertīb olan kārvān-ı ġubār[T 162a]-endūd-ı (18) suṭūrından istikşāf-ı bevāʿis̱-i aḥvāl olınduḳda beyān-ı cevāb-ı[8] (19) ṣāfīden ʿaczleri nümāyān olup ḫᵛāce-i bendergāh-ı ʿirfān ve ʿallāme-i kitāb-ḫāne-i [A 141b] (1) dāniş ü burhān yaʿnī ḫıred-i ḫurde-dān[9] cenābına ilticā ve dest[N 167a]-sāḫte-i zergerāne(2)leri[10] olan levḥ-i muraṣṣaʿkār-ı mīnā-naḳş-ı her heft-nümā ṣayrafī-i cevher-şinās-ı ḳıymet-fermālarına[11] (3) ʿarż ve inhā olınduḳda ḥoḳḳa-i dehen ü[12] istiġrābın ḫātem-i engüşt-i taʿaccüb iderek, “Subḥāna(4)’llāh ne münāsebeti var, [mısr]aʿ[13];

لفظ انجیل کجا معنئ اشعار کجا

Lafẓ-ı İncīl kucā, maʿnī-i eşʿār kucā[14]

(nes̱r); hīç[15] bu āna dek bīʿa-ı pisḳoposī (5) ve ṣavmaʿa-ı Baṭlamyūsī kārgāhlarında eşʿār-ı Ṣāʾib ü ʿUrfī nuḳūşını mutażammın bu gūne (6) bir metāʿ-ı ġarību’n-nesīc[16] ẓuhūrı ḳatʿā, endāze-zede-i[17] sāmiʿa-i taḫmīn ü ḳıyās olduġı (7) yoḳdur, didiler[18]. Ṣaḥīfe-i sīm-gūne-i

---

[1] miḳrāṣ-ı: miḳrāż-ı USA
[2] pīç ü ḫamına güşāde virildükde evvelā: pīç ü ḫamına güşād virildükde o A, pīç-i zaḫmına güşāde virildükde evvelā N, pīç ü ḫamına güşād virildükde evvelā Ö
[3] [mısr]aʿ: -N, -Ö, -T, -USA
[4] küfr mī-āyed: küfri ebed N, T: *Küfür kokusu gelir.*
[5] ḥużżārı: ḥiṣārı N, T, USA
[6] -ālūd: -ālūde A
[7] şiken-ber-şiken üzre: şiken üzre N, şiken-ber-şiken Ö
[8] cevāb-ı: -T, -USA
[9] ḫurde-dān: ḫurdemendān N, T, USA
[10] zer-gerāneleri: zergerānları A
[11] -fermālarına: -fermānına A
[12] ḥoḳḳa-i dehen: ḫalḳa-i dehān u Ö
[13] [mısr]aʿ: -A, -N, -T, -USA
[14] kucā: gibi A: *İncil’in lafzı nerde, şiirin manası nerde?*
[15] nes̱r; hīç: hīç A, USA, -N, -T
[16] *-nesīc*: *-netīc* T
[17] endāze-zede-i: endāzeden A
[18] olduġı yoḳdur, didiler: olduġını yoḳdur A

varaḳ üzre sevād-ı ḳalem-kārī[1] menzilesinde rüsūm-ı ḫaṭṭ-ı (8) girih-gīr-i ḥakkākānesine ne buyurırsız, didüm. Taʿaccüb-i dü[2]-bālā ile nehār-ı ʿīd-i ṣalībde (9) sāḥa-i deyrde[3] müctemiʿ olmış ṣufūf-ı Naṣārādan[4] farḳı yoḳdur, didi. Hele, hendese-i (10) cevāhir-i ḥurūfı inkār olınmaz, didüm. Ser-cünbān-ı[5] istihzā ile Ḫaḳānī-i Şirvānī'nüñ [mısr]aʿ[6];

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

فلك كجروتر است از خطّ ترسا

(11) *Felek kec-revter est ez-ḫaṭṭ-ı tersā*[7]

(neşr); mıṣraʿı[8] [T 162b] niçe [N 167b] idelüm. Her saṭrı silsile-i aʿnāḳ[9](12)-intiẓār iken ebyāt-ı[10] tenāsüb-i hemvārı[11] ḳatı müşkildür, didi. "Yā kelimāt-ı (13) münşiyāne ve taʿbīrāt-ı belīġānesine söz nedür?" didüm. Tebessüm-künān, her kelime-i siyeh(14)-rūyı bir berhemen-i bornos-pūş gibi zevāyā-yı[12] riyāżetkede-i süṭūrda ser(15)-be-zānū-yı inzivā kendi zuʿmınca gūyā ʿālem-i maʿnā[13] cānibine çeşm-güşā-yı süveydā olmışlardur, (16) didi[14]. Ya niẓām-ı süṭur-ı memdūdesine ne diyelüm, didüm. (17) Bī-tevaḳḳuf, erġanūn-ı mehību'ṣ-ṣadā-yı deyr-i Naṣṭūrā[15] kendisidür, didi. Midād-ı (18) ẓulmet-nihādı ḫaylīce berrāḳ degül midür, didüm. Sergīn-i Ḫar-ı ʿĪsā ve şāşe-i[16] gūsāle-i (19) Sāmirī ve gil-i Ermenī'den mürekkeb olduġı cāy-ı noḳṭa-i iştibāh degüldür, didi. [A 141a] (1) Her ne ise böyle bir[17] Tersā-zāde-i tāze-sāluñ vādī-i şiʿr ü inşāda[1] bu gūne (2) tek-ā-pūsı, sezā-yı

---

[1] -kārī: -kār A
[2] dü: devr-i A
[3] deyrde: dīdede USA
[4] ṣufūf-ı Naṣārādan: ṣufūf-ı Naṣārīden N, T, USA, ṣaff-ı Naṣārādan Ö
[5] ser-cünbān-ı: siyer-cünbānı A, ser-cünbānı N, T, USA
[6] Şirvānī'nüñ [mısr]aʿ: Şirvānī'nüñ A, N, T, USA
[7] *Felek, Hristiyan güzelinin saçından daha eğri gidişlidir.*
[8] neşr; mıṣraʿı: mıṣraʿın A, mıṣraʿı N, neşr; mıṣraʿın Ö, mıṣraʿını T, USA
[9] aʿnāḳ: iʿtināḳ N, T, USA
[10] ebyāt-ı: iṣbāt-ı N, T, USA
[11] hemvārı: hemvāre A
[12] bornos-pūş gibi zevāyā-yı: prens-i pūş gibi zevāyā-yı A, prens-i pūşı gibi zevāyā-yı N, prens-i pūşı zevāyā-yı T, bornos-pūşı revāyā-yı USA
[13] ʿālem-i maʿnā: ʿālem T, USA
[14] gūyā ʿālem-i maʿnā cānibine çeşm-güşā-yı süveydā olmışlardur, didi: -A, -N
[15] deyr-i Naṣṭūrā: deyr-i Nasṭūr A, deyr-i Nasṭūrā N, T, USA
[16] ḫar-ı ʿĪsā ve şāşe-i: ḫar şāşe-i N, T, USA
[17] bir: -N, -T, -USA

taḥsīn ü āferīn degül midür, didüm. Taʿaccüb-i ḥālüñ vardur[2]. شكوفۀ كلخن وخضراء د من *Şukūfe-i (3) külḫen ḫażrāʾ-i dimen*[3] ḍarb-ı mes̱elinüñ [N 168a] maʿnāsı, beyne'n-nās, mensī[4] olmamaḳ (4) içün gūyā ẓuhūr itmiş bir nüsḫa-i ġarībedür, didi. Egerçi, kim[5] meyve-i eşʿārı, (5) nevʿan nīm-ḫām[6] ve nevāle-i inşāsı[7] bir miḳdār nā-puḫte ve nā-tamāmdur. Lākin maʿnīsi[8] (6) mā-lā-kelām degül midür, didüm. Behey yādgār! Eger nāḳūsdan[9] naġme-i īmān ü tevḥīd [T 163a] (7) ve[10] beyżа-i surḫden mākiyān-ı berrān ümīd olınursa bunuñ daḫı şiʿr ü (8) inşāsından maʿnī-i tāze meʾmūldür, didi. Ne ġarībdür ki, zūr-ı zencīr-i (9) tekellüfle[11] ṭavīle-i suṭūrı ḫayl-i maʿānīyi rabṭ itse daḫı[12] cilve-i leṭāfetden (10) bī-behre görinür, didüm. Ḫande-künān, benüm cānum mevrid-i[13] uḳnūm-ı ʿİbrī ve mevḳıf-ı (11) Süryānī olagelmiş dehān ü zebānda[14] ıṣṭılāḥāt-ı şiʿr ü inşā (12) ʿaynı ile[15] kām nā-kām, kilīsāya[16] düşmiş Ehl-i İslām gibi perīşān-ḥāl ve ber-hem-zede(13)-bāl[17] olacaġın bilmez misin, didi. Münşiyān-ı zamān ve şuʿarā-yı devrān, (14) şiʿr ü inşāsı[18] gibi muvāzeneye[19] şāyān mıdur, didüm. Ḳahḳaha-i müteʿaccibāneye güşād[20] (15) virüp [N 168b] behey yādgār! Bu tecāhül-gūne suʾāl ile maḳṣūduñ bizi (16) iġżāb mıdur? Hīç meşāmmında cüzʾī rāyiḥa-i ʿirfān[21] olan ʿanber ile göñlüñi (17) terāzū-yı[1] tesāvīde sencīde ider mi? Yāḫūd

---

[1] tāze-sāluñ vādī-i şiʿr ü inşāda: sālde vādī-i şiʿr ü inşāya A, tāze-sāle vādī-i şiʿri ü inşāda N, tāze-sāluñ vādī-i şiʿr ü inşāya Ö, sāle vādī-i şiʿr ü inşāda T, USA
[2] vardur: var T, USA
[3] *Külhanın çiçeği, mezbelenin sakini (gibidir).*
[4] mensī: münşī A
[5] didi. Egerçi, kim: Egerçi, kim A, Ö, Egerçi, N, didi. Egerçi, T, USA
[6] nīm-ḫām: nīm-ḫānum A
[7] inşāsı: inşā-yı A
[8] maʿnīsi: maʿānīsi A, N
[9] eger nāḳūsdan: اكر ناقون A, nāḳūsdan N
[10] ve: -T, -N
[11] tekellüfle: tekellüfler A
[12] maʿānīyi rabṭ itse daḫı: maʿānī-i rabṭ itse de Ö
[13] ḫande-künān, benüm cānum mevrid: ḫande-künān, be cānum mevrid A, Ö, ḫande-künān, benüm cānum mevride-i N, ḫand-künān, benüm cānum mevrid USA
[14] zebānda: zebān T
[15] ʿayni ile: ʿayniyle T, USA
[16] nā-kām-ı kilīsāya: -A
[17] ber-hem-zede-bāl: ber-hem-zede-i meʾāl N, Ö, T, USA
[18] inşāsı: inşā A
[19] muvāzeneye: mevāzīne N, T, USA
[20] güşād: güşāde USA
[21] ʿirfān: ʿirfānī Ö

şuʿle-i mihr-i cihān-tāba (18) Çerāġ-ı Īlyā ve[2] Ḳandīl-i Ḳumāme'yi muḳābil ʿadd ider mi, didi[3]. ʿAcabā bunuñ şiʿr ü inşāsı, puḫte(19)lenmege ne maḳūle dārū-yı tedbīr mülāḥaẓa idersüz, didüm. Ḫande-künān didi ki[4], evvelā vādī-i [A 141b] (1) şiʿr ü inşādan perhīz cümleden[5] aḳdem-i mühimmātdur. [T 163b] Zīrā her ne gūne[6] tedbīr olınsa yine küfr-endūd[7] (2) olan ṭabīʿatden ser-zede olmış şiʿr ü inşā, rāyiḥa-i bürūdet-i kāfiriyye(3)den[8] muʿarrā olmaḳ muḥāldür. Farażā, ber-muḳteżā-yı ḫilāf-ı[9] taʿarruf, dāʿiye-i (4) şöhret-i şāʿiriyye ile sāʾir Tersāyāndan imtiyāz sevdāsından (5) geçmezse bārī şiʿr ü inşāsı nevʿan ḥalāvet kesb itmek içün (6) bir maʿcūn-ı ġarībü't-terkīb istiʿmāline żarūrī muḥtācdur, didi[10]. Eczā-yı (7) terkībden pürsān olınduḳda Heyākil-i [N 169a] Sebʿada ḳudemā-yı baṭāriḳenüñ[11] (8) istiḥdās̱ itdükleri afaroz[12] nüsḫaların ezüp ṣuyın içdükden (9) ṣoñra çelīpāsın gūh-ı seng-i sel-ḫāne ile berāber saḥḳ idüp üzerine[13] (10) ʿūdu'ṣ-ṣalīb ve buḫūr-ı[14] Meryem'den bir miḳdār iżāfe idüp Şeb-i (11) Yeldā'da ṣalīb-endāz olduḳları āb ile taḫmīr idüp Çañlı Kilīsānuñ (12) āb-ḫānesinden ḳırḳ nefer ḳıssīs-i kūfte-ḫᵛār-ı ḫūk[15]-girdāruñ fażlasın (13) żamīme idüp ve yigirmi yedi çepel ṭolusından ser-ḫoş olmış[16] emred-i (14) kāfirüñ ġas̱eyānın ḳarışdırup Şemmās ve Yūḫannā mezārlarında yanan (15) ḳandīl[17] paçavraları dühnin alup Ḥavāriyyūn ḥimārınuñ[18] neslinden (16) ḳalmış ṭoḳuz ḥimāruñ[19]

---

[1] terāzū-yı: -Ö
[2] Īlyā ve: ile ve A, ile N, T, USA
[3] didi: -A
[4] ḫande-künān didi ki: خنده دی که A, ḫande-künān zebān didi ki N, T, USAḫande-zenān didi ki Ö
[5] perhīz cümleden: -A
[6] gūne: ḳadar N
[7] -endūd: -endūde A
[8] kāfiriyyeden: kāfiriyyetden Ö
[9] ḫilāf-ı: muḫālif-i A, ḫālif-i N, T, USA
[10] didi: -N, -T, -USA
[11] baṭāriḳenüñ: baṭāriḳe T, USA
[12] afaroz: afaros A, afaros N, afaros, *harekelidir* T, USA
[13] üzerine: üzerine Ö
[14] buḫūr-ı: cevher-i T, N
[15] ḳırḳ nefer ḳassīs-i kūfte-ḫᵛār-ı ḫūk: ḳırḳ nefer ḳassīs-i kūfte-ḫᵛār-ı ḫᵛāk A, farḳ nefer ḳassīs-i kūfte-ḫᵛār-ı ḫūk N, farḳ nefer ḳassīs-i kūfte-ḫor-ı ḫᵛāk T, ḳırḳ nefer ḳassīs-i kūfte-ḫor-ı ḫᵛāk USA
[16] olmış: -T, -USA
[17] mezārlarında yanan ḳandīl: mezārlıḳlarında yanan ḳandīl N, USA, mezārlarında yanan ḳanādīl Ö
[18] ḥimārınuñ: ḫimārınuñ N, T, USA
[19] ḥimāruñ: ḫimāruñ A, N, T, USA

sergīnin Mosḳov Ḳırālınuñ bevli ile yoġırup (17) Leh Ḥaṭmānınuñ[1] ḳārūresi içinde taḳṭīr [T 164a] idüp ve[2] Heykel-i Rūm Çeşme(18)sinüñ çirk-ābından ḫamīr-māye şeklinde ṭarḥ idüp ve[3] kendi kārgāhı (19) eczāsından bir miḳdār būre[4] ve yigirmi dirhem nişādır ve [N 169b] iki[5] yüz dirhem [A 142a] (1) tīz-āb ile[6] ışladup yüz dirhem süm-pāre ile bu[7] mecmūʿı Ḳumāme'de reʾīs-i (2) baṭāriḳa[8] oġlınuñ āb-rīzi içinde Şeb-i Mīlādda yanan odın[9] (3) baḳiyyesiyle ḳaynadup Deyr-i Buḥayrā'da üsḳuf-ı Yūnān'uñ vaḳf eyledügi (4) zeyt küpi[10] içinde ḥıfẓ idüp Paşḳalya Gicesi yanan mum pāre(5)siyle aġzın[11] mühürleyüp her pāzār güninde onar dirhem istiʿmāl itmedükçe (6) erbāb-ı çögürden[12] ʿĀşıḳ Vārṭān ile Mecnūnī ḥalāvetine vāṣıl olmaḳ (7) iḥtimāli yoḳdur. Yā iẕn-i şerīfüñüz ile bu taʿbīrātı[13] bir mektūb-ı muḥabbet[14] ile (8) kendüye iʿlām idelüm mi, didüm. Bu mektūbı[15] aña irsāl itmek ʿayni ile (9) şeb-pereye teklīf-i temāşā-yı ḫurşīd itmekden farḳı yoḳdur, didi. (10) Maḳṣūd, laṭīfe-i şāʿirānedür ve ḳadr-ı laṭīfeyi yine siz bilürsüz ve size ser-māye-i (11) iftiḫār olmaḳ üzre mülāḥaẓa olınup bu mertebe laṭīfeye[16] irḫā-yı ʿinān (12) olındı. Bunuñ içün ḫāṭır-mānde olmayasız. Siz[17] mektūbuñuzda her kime irsāl-i [N 170a] (13) selām itdiñüz ise muḫālif-i

---

[1] ḥaṭmānınuñ: ḫuṭemānınuñ A, T, USA, ḥaṭmānuñ N
[2] ve: -A, -N, -T, -USA
[3] ve: -Ö
[4] būre: nūre Ö
[5] iki: ve iki N
[6] ile: -A
[7] bu: -T, -N
[8] reʾīs-i baṭāriḳa: reʾs-i baṭrīḳ A
[9] mīlādda yanan odın: mīlādede yanan odun A, mīlādda yanan odun Ö
[10] Buḥayrā'da üsḳuf-ı Yūnān'uñ vaḳf eyledügi zeyt küpi: Baḫīrā'da üsḳuf-ı Yūnān'uñ vaḳf eyledügi zeyt küpi N, Baḫīrā'da üsḳuf-ı Yūnān'uñvaḳf eyledügi zeyt küli T, Baḫīrā'da üsḳuf-ı būyānuñ vaḳf eyledügi zeyt küli USA
[11] aġzın: -A
[12] istiʿmāl itmedükçe erbāb-ı çögürden: istiʿmāl itmedükçe erbāb-ı geçüren A, erbāb-ı çögürden N
[13] taʿbīrātı: taʿbīrāt A
[14] mektūb-ı muḥabbet: mektūb T, USA, mektūbı N
[15] mi, didüm, bu mektūbı: didüm, bu mektūb A
[16] laṭīfeye: laṭīfe T, USA
[17] siz: -A, -N, -Ö

dī̇n [T 164b] olmaġın ḳabūlinde tereddüd itmişlerdür[1]. (14) Ammā yine taḥsī̇n ü āferī̇nleri kemāldedür. قلم اینجا رسید و سرشکسته باد *Ḳalem ī̇n-cā resī̇d u ser-be-şikest*[2].

239. Bāḳī̇ Pāşā Dī̇vān Efendisi Enī̇s Efendi'ye Gürcī̇-beççe İltimāsiyle Çār Pāre İʿtibār ve Her Bir Pāresin Bir Aḥbābına Ḥavāle Żımnında Be-ṭarī̇ḳ-i Leṭāʿif-üslūb-ı Nezāket-maʿārif, Nābī̇ Efendi Tesvī̇d ve Enī̇s Efendi'ye Gönderdügi Mektūbdur[3]

ʿİzzetlü, rifʿatlü, ḥaḳī̇ḳatlü oġlum, cānum, [N 154b] enī̇süm[4], Meḥmed Efendi Ḥażretlerinüñ ḥużūrlarına[5] ḳāfilegāh-ı rifʿatlerine kārvān kārvān[6] kālā-yı teng-ā-teng-i şevḳ ü ġarām itḥāfı [T 151b] żımnında pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri, iʿtimād-ı iḫlāṣ-ı serī̇r[7] ḳılınduḳdan ṣoñra inhā-kerde-i peder-i mihr-perverleri budur ki, benüm oġlum, yār-ı cānum, aḥvālümüzden[8] tecessüs-gerde-i rehdār-ı istiḫbār olınur[9], bi-mennihi teʿālā, tār-ı[10] ḥarī̇r-i enfās, henüz teng-i bedenden güsiste olmayup bender-i[11] Ḥaleb'de pā-beste-i kārgāh-ı iḳāmet[12] olduġumuz āmed-şüd-i mākū-yı aḫbārdan nümāyāndur. Çend māh muḳaddem, Rāmī̇ Efendi oġlumuzuñ tevārüd iden mekātī̇binüñ[13] birinde cenābuñuzuñ saʿādetlü Bāḳī̇ Aġā oġlumuzuñ ḫıdmetleriyle cānib-i[14] Erżurūm'a teveccühüñüzi taḥrī̇r idüp ḥattā üç[15] defʿa mektūblarınuñ teʾḫī̇rin[16] cenābuñuzuñ fıḳdānıyla taʿlī̇l idüp

---

[1] ḳabūlinde tereddüd itmişlerdür: ḳabūlinde tereddüd olmışlardur A, ḳabūlde tereddüd itmişlerdür T, USA
[2] *resī̇d u ser-be-şikest: resī̇d u ser-şikeste bād USA, resī̇de ve sirī̇şk'este bād* N, T: *Kalem buraya erişti ve (kalemin) ucu kırıldı.*
[3] H 125a, N 154a, Ö 174b, T 151a, USA 130b: *Başlık* T: -N, -Ö
[4] enī̇süm: enī̇sim N
[5] ḥużūrlarına: -H, -N, -Ö
[6] kārvān: kārvān-ı kār-dān N, T, USA, kārvān kārvān Ö
[7] iʿtimād-ı iḫlāṣ-ı serī̇r: duʿā ve iḫlāṣ-ı serī̇r H, iʿmād-ı iḫlāṣ Ö
[8] yār-ı cānum aḥvālümüzden: aḥvālümüzden N, T, USA, bār-ḫāne-i aḥvālümüz Ö
[9] rehdār-ı istiḫbār olınır: dī̇dār-ı istiḫbār olınırsa H, zehdār-ı istiḫbār olınır N, rehdār-ı istiḫbār olınırsa Ö, rehdār-ı istiḫbār olınır ise USA
[10] tār-ı: -H, nār-ı N
[11] teng-i bedenden güsiste olmayup bender-i: teng-küsiste olup bender-i H, küste olmayup bender-i N, teng-küsiste olmayup bend-i T, teng-i bedenden güsiste olmayup bend-i USA
[12] kārgāh-ı iḳāmet: kārgāh Ö
[13] mekātī̇binüñ: mekātibinüñ T, USA
[14] ḫıdmetleriyle cānib-i: ḫıdmetleriyle N, ḫiẓmetiyle T, ḫıdmetiyle USA
[15] üç: o Ö
[16] teʾḫī̇rin: teʾḫī̇rin N

kendülerinüñ ġalebe-i iştiġāli[1], mānīʿ-i tafṣīl olup bir bižāʿevār-ı ḥüsn-i taʿbīre[2] daḫı muvāfıḳ olamaduḳlarından[3] iʿtiẕār itdüklerinden cenābuñuz[4] Erżurūm'da cilveger olduḳları, tamġā-zede-i yaḳīnümüz olmış idi. Bināʾ-ber-īn ol ṭaraflarda[5] vārid olan ḳāfileden ünsüñüz şemm[6] [N 155a] olınup peyām-ı ʿāfiyetüñüz istiḫbār olınmada idi[7] ve ber-nāme-i mihr-engīz vuṣūline revzene-i[8] çeşm-i ümīd güşāde[9] iken vāḳıʿan, ber-ṭıbḳ-ı melḥūẓ-ı mülaṭṭife-i ḫoş meʾālüñüz, naḳş-ı ḳurʿa-taṣvīrüñi[10] Velī Çelebi [T 152a] vesāṭetiyle[11] vāṣıl olup demāġ-ı ārzūda sükker-i[12] neşāṭ-ı mükerrer olmışdur. Muʿammer olasız. Ḥaḳ budur ki, cenābuñuzı görmege iştiyāḳum[13] ḥavṣala-sūz-ı taḥrīrdür. Ḫuṣūṣan, saʿādetlü[14] Bāḳī Aġā oġlumuza nādī-i[15] dil-besteyüz. Eks̱er sevdügümüz dostlarumuz ile me'lūf olmalarıyla kendilerle gūyā ülfet-i ṣūrī vāḳıʿ[16] olmış ḳadar ʿalāḳa-i bāṭınamuz vardur. Kendiler[17] daḫı bizüm ġıyābumuzda böyle olduġı cezm-gerde-i yaḳīnümüzdür. Cenāb-ı İlāhīden muvānese-i ṣūriyye vuḳūʿı daḫı der-ḫᵛāstdur. Biz daḫı bu diyārda basṭ-ı[18] ḥaṣīr-pāre-i iḳāmet üzre iken merḥūm vezīr ʿOs̱mān Pāşā'nuñ ketḫüdāları[19] Aḥmed Aġā, muḥaṣṣıl-ı Ḥaleb olup bu cānibe[20] teşrīf itmeleriyle āsitāneye varmış ḳadar inbisāṭ-ı ḫāṭır kesb olınmışdur ve kendüler[21] vücūd-ı [N 155b] bī-bedel olduḳlarından māʿadā güzīde-i

[1] iştiġāli: işġāli Ö
[2] bir bižāʿevār-ı ḥüsn-i taʿbīre: bu bižāʿedār-ı ḥüsn-i taʿbīre Ö, bir bižāʿevār-ı ḥüsn-i taʿbīrde T, USA
[3] daḫı muvāfıḳ olamaduḳlarından: daḫı muvaffaḳ olmaduḳlarından N, muvāfıḳ olmaduḳlarından Ö
[4] cenābuñuz: cenābuñuzuñ Ö
[5] ṭaraflarda: ṭaraflardan T, USA
[6] ḳāfileden ünsüñüz şemm: ḳāfileden ünsüñüz şetm A, H, ḳāfilelerden ünsüñüz şemm Ö
[7] olınmada idi: olınmadadur N
[8] revzene-i: daḫı revzene-i Ö, rūze-i T, USA
[9] güşāde: -güşā-yı N
[10] meʾālüñüz, naḳş-ı ḳurʿa-taṣvīrüñi: āmālüñüz, naḳş-ı ḳurʿa-taṣvīrüñi N, meʾālüñüz, naḳş-ı ḳurʿa taṣavvur gibi Ö, meʾālüñüz, naḳş-ı ḳurʿa-taṣavvuruñı T, naḳş-ı ḳurʿa-taṣavvuruñı USA
[11] vesāṭetiyle: vāsıṭatiyle T, USA
[12] ārzūda sükker-i: ārzūda şeker-i Ö, āzürde sükker-i T, USA
[13] iştiyāḳum: müştāḳum N
[14] saʿādetlü: -Ö
[15] oġlumuza nādī-i: oġlumuza nā-dīde-i H, Ö, T, USA, oġlumuzuñ nādī-i N
[16] kendilerle gūyā ülfet-i ṣūrī vāḳıʿ: kendülerle gūyā ülfet-i ṣūrī vāḳıʿ H, kendilerle gūyā ülfet-i ṣūrī N, Ö, T, USA
[17] kendiler: kendüler H, kendilerle Ö
[18] basṭ-ı: -N, -T
[19] ketḫüdāları: ketḫüdāsı saʿādetlü Ö
[20] cānibe: cānibine T
[21] ve kendüler: kendüler N, T, USA, kendiler Ö

ehl-i dilān-ı zamāne Meḥmed[1] Aġā oġlumuz ve ʿankebūt-ı mührdārī Aḥmed Efendi daḫı pençe-i aṣḥāb-ı süḫan ve erbāb-ı naġme, çelebiler dāʾirelerinde olmaġla rūzgār-ı āsitānenüñ müntaḫab u mümtāzların bize dest-āvīz eyledi. Rūzgāruñ bu şīvesinden memnūn oldıḳ. Ekṡer evḳātumuz ʿayş ü ṣoḥbet ile güẕerāndur[2]. Saʿādetlü Bāḳī Aġā oġlumuzla anlaruñ ʿalāḳa-i yek-cihetānları[3] sebebiyle gūyā anlar daḫı [T 152b] bu meclisde ḥāżırlardur. Benüm ʿizzetlü, rifʿatlü[4] oġlum, saʿādetlü, teẕkere-i sābıḳ[5] Fażlı Efendi birāderümüz, ol cānibde bedel-i baʿż mine'l-küll[6] ḫiẕmetiyle[7] meşġūl olduḳları mesmūʿdur. Anda iseler duʿā-yı iştiyāḳ-āmīz iblāġı meʾmūldür. ʿAlāḳa-i muḥabbet ve ḥuḳūḳ-ı ülfetümüz baḥiṡden[8] ḫāricdür ve naẓīri kem-yāb bir vücūd-ı mükerremdür ki, aṣdiḳā-yı ʿālemden ve ʿuḳelā-yı rūzgārdan bir ẕāt-ı ḫayyirdür. Hemīşe müstedām olalar. Cemīʿ-i merātib-i ẕātları[9] bedel-i iştimāl olmaḳ müsellem degül[10] iken böyle bedel-i ġalaṭa tenzīl-i[11] nefs itdükleri daḫı delālet-i[12] ʿaḳla ṡemere-i reʾy-i derūnlarıdur[13]. [N 156a] Benüm oġlum, ġalebe-i ḫulūṣdan nāşī mektūb-ı merġūbeñüzde Ḥaleb'de[14] iḳāmetüñüzde iştibāhumuz, hediyye irsālinüñ teʾḫīrine bāʿiṡ oldı, mażmūnı işāret buyurılmış, vuṣūlinüñ nıṣfı miḳdārı memnūn oldıḳ. Laṭīfe-i maḳūlesinüñ[15] mürāselāt olmaġın resm-i istīẕāna mürāʿātından ṣoñra ber-āverde-i ḫāme-i bezle-gūy budur ki, ol[16] cāniblerüñ hediyyesi ya boġaz kürk[17] ya ġulām-ı Gürcī-nejād olup iki ḳısma münḥasır olduġı maʿrūfdur[18]. Bunlaruñ

---

[1] olduḳlarından māʿadā güzīde-i ehl-i dilān zamāne Meḥmed: -N, -T, -USA
[2] güẕerāndur: güẕārāndur N, USA
[3] yek-cihetānları: çend-cihetāneleri Ö
[4] ʿizzetlü, rifʿatlü: rifʿatlü H, N, -T, -USA
[5] sābıḳ: -H, -N, -T, -USA
[6] *mine'l-küll*: *mine'l-mekeli* H, T
[7] ḫiẕmetiyle: ḫidemātıyla N, ḫidmetiyle Ö
[8] baḥiṡden: neciṡden H, N, necīṡden T
[9] merātib-i ẕātları: mirʾāt-ı ẕātuñuzı H, merātibe-i ẕātları Ö
[10] müsellem: müsellem degül Ö
[11] ġalaṭa-i tenzīl-i: ġalṭā-i tenzīl-i H, USA, ġalaṭa-i tenezzül-i Ö
[12] delālet-i: velāyet-i Ö
[13] derūnlarıdur: dūr-bīnleridür H, Ö, derūnīleridür USA
[14] merġūbeñüzde Ḥaleb'de: merġū- merġūbeñüzde N, merġūbuñuzda Ḥaleb'de Ö, merġūbeñüzde T, merġūbuñuzda USA
[15] maḳūlesinüñ: maḳūle-i seng-i Ö
[16] -gūy budur ki, ol: -gūy o N, -gū budur ki, ol Ö
[17] kürk: güvāruñ USA
[18] maʿrūfdur: maṣrūfdur T, USA

mādūnınuñ istīẕān[1] ü iʿlāma taḥammüli yoḳdur. Şimdi bizüm cānibümüzden güẕār ü taʿyīn ü taṣrīḥ olmaḳ[2] [T 153a] lāzım geldükde beyāzca[3] boġaz olsun, torbasına[4] tenezzül eylemek ʿasīr görinür. Zīrā sūḳī elfāẓ irtikābı nefse girān teklīf görinür. Ammā, hediyye-i dil-ḫᵛāh suʾāl olınursa sīm-ten ve ḫoş-endām, siyeh-çeşm ü ebrū ve[5] çār-deh sāle ġulām-ı Gürcī-nejāddan ġayrı[6] āġūş-ı taṣavvurda cāy-gīr olur yoḳdur. Lākin anı daḫı cenābuñuza teklīf mertebe-i inṣāfdan [N 156b] baʿīddür. Egerçi kitābet-i[7] bāc ü ḫarāc żımnında emr-i cüzʾī ʿadd olınduġı ṣūretde bile defʿaten teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmek ḥāl[8]-nā-şināslıḳ ʿalāmetidür. Ancaḳ bu emrde[9] bu gūne tedbīr ḫāṭıra gelür ki, o cānibde[10] dört ḫāliṣ ü ṣādıḳ dostumuz bulınmaġla imece ṭarīḳiyle ḫırḳa-i dervīşān[11] gibi her pāresi bir ḳapudan cemʿ olmaḳ üzre ber-vech-i iştirāk bir bende-i ḫoş-nümā irsāline ittifāḳ eyleyeler. Fażlı Efendi'müz ve Bāḳī Aġā'muz ve cenābuñuz ve bizüm Fāʾiḳ Efendi daḫı ol ṭarafda ḳarīb olmaġla bu çār-dostuñ ittifāḳiyle bir ġulām-ı serv-endām intāc eyleyeler. Lākin aʿżā[12] cihetiyle tevzīʿ olınursa ser ü desti[13] Fażlı Efendi'müzüñ ve sīne ve ẓahrı Bāḳī Aġā'muzuñ ve sürīnleri[14] cenābuñuzuñ ve ayaḳları [T 153b] Fāʾiḳ Efendi'nüñ ḥiṣṣesine düşmek[15] bedīhīdür ve eger ʿanāṣır cihetiyle tevzīʿ olınursa ābı, Fażlı Efendi'müzüñ ve āteşi, Bāḳī Aġā'muzuñ ve bādı, cenābuñuzuñ ve ḫākı Fāʾiḳ Efendi'nüñ pāyına düşecegi mütebādirdür. Eger aḫlāṭ [N 157a] cihetiyle tevzīʿ olınursa dem-i germi Fażlı Efendi'müzüñ ve sevdāsı Bāḳī Aġā'muzuñ ve ṣafrāsı cenābuñuzuñ ve balġamı Fāʾiḳ Efendi'nüñ ḥiṣṣesine iṣābet idecegi ẓāhirdür ve[16] eger ṭabāyiʿ cihetiyle tevzīʿ olınursa ruṭūbeti Fażlı Efendi'müzüñ ve ḥarāreti Bāḳī

---

[1] mādūnınuñ istīẕān: mādūnınuñ muḳaddem istīẕān Ö, mādūnınuñ istīẕān T, USA
[2] olmaḳ: olınmaḳ Ö
[3] beyāzca: beyāżca Ö, T
[4] torbasına: tevriyesine H, T, tevbesine N,
[5] ve: -H, -N, -T, -USA
[6] -nejāddan ġayrı: -nejād ġayr-ı H, T, USA, -nejāddın ġayr-ı N
[7] kitābet-i: kitābet ü N
[8] ḥāl-: ḥālā N
[9] emrde: murādā Ö
[10] o cānibde: ol-cānibde Ö
[11] imece ṭarīḳiyle ḫırḳa-i dervīşān: eʾimme-i çār ṭarīḳ ile ḫırḳa-i dervīşāne H, T, USA
[12] aʿżā: ʿaḳd H
[13] desti: dūsti H
[14] sürīnleri: ser-bīnleri N, T
[15] düşmek: düşecegi Ö
[16] ve: -H, -N, -T, -USA

Aġā'muzuñ ve yübūseti cenābuñuzuñ ve bürūdeti Fā'iḳ Efendi'nüñ ḥiṣṣesine iṣābet idecegi müteʿayyindür[1] ve eger terbiye-i fuṣūl cihetiyle tevzīʿ olınursa bahārı Fażlı Efendi'müzüñ ve tābistānı[2] Bāḳī Aġā'muzuñ ve ḫazānı cenābuñuzuñ ve zemistānı Fā'iḳ Efendi'nüñ ḥiṣṣesine düşecegi nümāyāndur[3]. El-ḥāṣıl, benüm oġlum ġarażˈ[4] laṭīfedür. Bu taḳrīb ile böyle zemīn-i tāze-kūhsār-ı[5] ḫāṭırdan ser-zede oldı. Maḳṣūd teşḫīẕ-i[6] ḫāṭır-ı dostāndur. Anlaruñ peyām-ı ʿāfiyetleri bize hediyyedür. Baʿd-ez-īn iṭāre-i kebūter-i mürāselātdan[7] ḫālī olmamañuz me'mūldür. Ṭrabizon cānibine gider bulınursa Fā'iḳ Efendi'ye mektūbumuzuñ[8] me'ālin[9] ifāde buyurasız. İn-şā'a'llāhu teʿālā, [T 154a] tekmīl-i müddetden ṣoñra bu cānibe ʿazīmetlerine intiẓārumuz[10] işʿār eyleyesüz. *Bāḳī bādā bād*[11].

240. Nābī Efendi S̱ābit Efendi'ye Taḥrīr Eyledügi Mektūbdur[12]

Saʿādetlü, fażīletlü birāder-i eʿazz ü ekremüm efendi ḥażretleri hediyye-i bārgāh-ı melekūt olmaġa sezā tuḥfe-i ḫoş-ḳumāş-ı duʿā ihdāsı żımnında ʿarża-dāşte-i dil-bestegī budur ki, bir reh-rev lisānıyla selāmuñuz vuṣūl-i nesīm-i çemen-i ḫāṭır olup duʿāñuz tekrīr olınmışdur. Bu ḥāle naḳd-i vaḳt-i s̱emere-i evḳātumuz olan baʿż-ı eşʿārı nemīḳa-resān çelebi efendi oġlumuz istiṣḥāb itmeleriyle in-şā'a'llāh, manẓūruñuz olduḳda istiḥsān buyurılan zemīne tetabbuʿla teşrīf buyurılur ise memnūn oluruz. Ḳarīben **Ḫayr-ābād**-nām bir ḥikāyecik naẓm olınup ṭaraf-ı āsitāneye irsāl itdügümüzde cenābuñuzdan ve baʿż-ı aḥbābdan taḳrīẓ niyāzı Fā'iḳ Efendi'ye taḥrīr olınmış idi. Cenāb-ı saʿādetüñüz ol eyyāmda es̱nā-yı rāhda bulınduġuñuzdan nāşī ġālibā resīde-i naẓar-ı enverüñüz olmadı. Nüsḫa-i

---

[1] iṣābet idecegi müteʿayyindür: düşecegi nümāyāndur N, Ö
[2] Fażlı Efendümüzüñ ve tābistānı: Fā'iḳ Efendi'nüñ ve tābistānı N, Fażlı Efendümüzüñ ve ḥarāreti USA
[3] düşecegi nümāyāndur: iṣābet idecegi muʿayyendür N, iṣābet idecegi müteʿayyendür Ö
[4] ġarażˈ: -U
[5] böyle zemīn-i tāze-kūhsār-ı: zemīn-i tāze-kūhsārı N, zemīn-i tāze-kūhsār-ı T, USA
[6] teşḫīẕ-i: تشخيد N, Ö, T
[7] mürāselātdan: mürselātdan N
[8] me'mūldür. Ṭrabzon cānibine gider bulınursa Fā'iḳ Efendi'ye mektūbumuzuñ : -N, -T, -USA
[9] me'ālin: me'ālen H, N, T, USA
[10] intiẓārumuz: intiẓārumuzı Ö
[11] *bāḳī bādā bād: bāḳī bādā bād (Bâkî, rüzgar olsun.)* H, N, *bāḳī bādā bād, Bi'n-nebiyyi ve ālihi'l-emcād (Peygamber ve kıymetli ehliyle (kalınız.)* Ö, -T, -USA
[12] KM 109a

merḳūme daḫı çelebi efendide vardur. Manẓūr-ı naẓar-ı ḳumāş-pesendüñüz olduḳda bir taḳrīẓle teşrīfüñüz niyāz iderüm. Ebü'l-ḫayr bendeñüze vāsıṭa-i şevḳ u şaġaf ve ʿayn-ı şeref olmaḳ melḥūẓdur. Ekser ḳaṣāʾid ü eşʿāruñuzı Ḫalīl Aġā bu ṭarafa getürmekle her gün muṭālaʿasıyla tenvīr-i çeşm-i iʿtibār idüp ṣadā-yı taḥsīni [KM 109b] āsmāna peyveste itmedeyüz. Benüm saʿādetlü efendüm taḥrīr-i varaḳ-pāre-i ḫulūṣ ʿaḳībinde birḳaç Fārisī beyt ṭabīʿatinden ser-zede olmaġın ḥużūra ʿarż idilmişdi, ebyāt-ı Nābī;

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

افتاده كى ز طينت من كم نميشود　　كر بعد مرك برك خشك شوم بوريا شوم

جير كسور داعيهٔ خلقت نيست　　كر بعد مرك خشك شوم بورياشوم

تكميل نقص لازمهٔ اهل همّت نيست　　كر بعد مرك كرد شوم بورياشوم

چشم كشاده لازمهٔ اهل همّت است　　كر بعد مرك حبه شوم توتيا شوم

بي رنك عشق رنك دكر را چه اعتبار　　كر بعد مرك مهره شوم كهربا شوم

Uftādegī ze ṭıynet-i men kim nemī-şeved
Ger baʿd-ı merg berg-i ḫuşk şevem būriyā şevem[1]

Cīr kusūr dāʿiye-i ḫilḳat n'ist
Ger baʿd-ı merg ḫuşk şevem būriyā şevem[2]

Tekmīl-i naḳṣ lāzıme-i ehl-i himmet n'ist
Ger baʿd-ı merg-i gird şevem būriyā şevem[3]

Çeşm guşāde lāzıme-i ehl-i himmet est
Ger baʿd-ı merg ḥabbe şevem tūtīyā şevem[4]

Bī-reng-i ʿaşḳ reng-i diger rā çe iʿtibār
Ger baʿd-ı merg mühre şevem kehribā şevem…[1]

---

[1] *Benim yaratılışımdan düşkünlük gitmez (azalmaz). Eğer ölümden sonra yaprak olursam hasır olurum.*

[2] *"Cīr kusūr" yaratılış daiyesi değildir. Eğer ölümden sonra kurursam hasır olayım.*

[3] *Eksikliğin tamamlanması (giderilmesi), himmetin gereği değildir. Eğer ölürsem toz olursam hasır olayım.*

[4] *Açılmış göz, himmet ehli için gereklidir. Ölümden sonra habbe olursam tutiya olayım.*

241. Ḫᵛāceler ile Eṭfāl Beyninde Nizāʿı Ḥāvī Ṣoḥbet[2]

Sebeb-i taḥrīr-i ves̱īḳa-i leṭāʾif[3] ve mūcib-i tasṭīr-i nemīḳa-i ẓarāʾif[4] budur ki, medīne-i ṣabāvetde vāḳıʿ maḥalle-i ṭufūliyyet sākinlerinden[5] bāʿż-ı kūdekān-ı nev-resīde meclis-i ʿirfāna ḥāżır olup bu siyāḳ üzre basṭ-ı maḳāl ve keşf-i serīde-i ḥāl eylediler ki, bizler bir gürūh eṭfāl-i nā-dīde-i ʿālem olup ṭāʾir-i ervāḥumuz, feżā-yı[6] ıṭlāḳı ber-vech-i dil-ḫᵛāh ṭayarān[7] iderken nā-gāh dāne-i ḳażā ile dām-ı taḳdīre esīr olup bir zamān aṣlāb-ı ābā-yı ʿulvī ve erḥām-ı ümmehāt-ı süflī zindānlarda, Yūsuf-mis̱āl[8], pā-beste-i imhāl olup[9] bir müddet daḫı düzd-i töhmet-ālūde-i bī-günāh mes̱ābesinde meclis-i ṣulb-i pedere giriftār olıcaḳ ṣu yolından[10] ferce-i ḫalāṣ tevaḳḳuʿ itdügümüz ṭuyulmaġla[11] bizi bir zamān daḫı raḥm-i māder nāmında olan ḳanlu ḳuyuya indirüp[12] ol zindān-ı teng ü tārda selāsil ü aġlāl ü[13] ʿurūḳ u aʿṣābla ez-ser tā-kādem muḳayyed[14] ü maġlūl olup [N 179b] ṭoḳuz ay miḳdārı ol künc-i şīme-i miḥnetde nevāle-i ḫūn-ı cigerle ser-be-zānū-yı tengnā-yı ıżṭırār iken nā-gāh bir gün küşāyiş-i derīçe-i merām müyesser olup (mıṣraʿ);

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Yolda[15] zencīrin sürer dīvāne şeklin baġlamış

---

[1] …: Temmet. KM: *Aşkın renksizi başka renge niye itibar etsin? Ölümden sonra yuvarlak bir cisim olursam kehriba olayım.*

[2] N 179a, Ö 194b: *Başlık* N: Eṭfāl ile Ḫᵛāce Efendilerüñ Beynlerinde Olan Nizāʿ ve Muḫāṣemātuñ Meṣāliḥe Ḥüccetidür Ki, Ṣūreti Taḥrīr Olındı Ö

[3] leṭāʾif: leṭāfet N

[4] nemīḳa-i ẓarāʾif: ẓarāʾif N, żarāfet Ö, *derkenarda "ẓarāʾif" yazılmıştır* Ö

[5] sākinlerinden: sākinānlarından N

[6] feżā-yı: ḳażā-yı N

[7] dil-ḫᵛāh ṭayarān: dil-ḫᵛāh N

[8] -mis̱āl: -mis̱l N

[9] olup: -N

[10] ṣu yolından: صولندن N

[11] ṭuyulmaġla: ṭuyulmaġ-ıla Ö

[12] indirüp: indürüp Ö

[13] ü: -Ö

[14] ez-ser tā-kādem muḳayyed: ser tā-be-kādem muḳaddem N, ser tā-be-kādem muḳayyed Ö

[15] mıṣraʿ; yolda: -N

mażmūnınca[1] saḥā-i vücūda vażʿ-ı ḳadem idüp istişmām-ı nesīm-i ḥayāt ile teneffüs ve miḥen-i sālifeden necāt bulduġumuza[2] secde-i şükr ve girye-i sürūra der-kār iken dāye-i mihrbān[3] ṣūret-i şefḳatde bizi ḳat ḳat meclis-i ḳımāṭuma[4] pīçīde idüp bizler ise "Yā Rāb! Bu ne ṭāliʿ-i maʿkūsdur ki, (beyt)[5];

(Ahreb)

Ol mürġ-i cefā-perver gibi[6] müdām
Dāma düşerüz[7] ḳafesden āzād olsaḳ[8]"

diyü bükā-yı iştikāya dem-sāz olduḳça[9] ser-i pistānın bize mühr-i[10] dehān idüp liḥāfe-i ḳımāṭa[11] bizi ḥabs itdügi gibi feryādumuz daḫı sūrāḫ-ı gelūmuzda muḥtebes eyledi. Anuñla daḫı ḳanāʿat itmeyüp iki ṭāḳ ve[12] bir sütūnlu gehvāre taʿbīr olınur bir ḫāne-i zelzelenāk-ı pā-der-hevāda[13] esīr-i firāş idüp ḳat ḳat rīsmānlar ile bend eyledi[14]. Mā-ḥaṣal cevre[15] ṣabra [N 180a] ve miḥnete şükrden ġayrı bu derde dārū-yı ʿilāc olmaduġın bilmek ile[16] żarūrī gülistān-ı cemālümüzde ġonce-i lebümüz bir bir[17] gül-ḫande-i tebessüm olduġun göricek bendlerümüze küşāyiş virüp gāh āġūş-ı nevāzişde mekīn[18] ve gāh dūş-ı iltifātda ḫoş-nişīn itmege başladı. Ammā yine[19] hemān girye-i ṭıflāniye āġāz itdügümüz gibi yine muʿāmele-i elṭāfın cevre tebdīl ve zindān-ı maʿhūdede beste-i silsile-i ḳuyūd eyledi. el-ḥāṣıl, (mıṣraʿ);

---

1 şeklin baġlamış, mażmūnınca: şeklinde N
2 bulduġumuza: bulduġumun Ö
3 mihrbān: nā-mihrbān N
4 ḳımāṭuma: ḳımāṭ Ö
5 beyt: -N; *Azmî-zâde Hâletî'nin rubâ'îsinden iki mısradır.*
6 -perver gibi: -perverüz ki Ö
7 düşerüz: düşüp ne zamān bu N
8 olsaḳ: oluruz N
9 olduḳça: olduḳça Ö
10 mühr-i: mühr ü Ö
11 ḳımāṭa: ḳımāṭ Ö
12 ve: -Ö
13 hevāda: hevā Ö
14 bend eyledi: -N
15 cevre: cevre ve N
16 bilmek ile: beklemekle N, bilmek-ile Ö
17 lebümüz bir bir: leb-rīzümüz Ö
18 mekīn: -Ö
19 yine: -N

Böyledür[1] aḥvāl-i ʿālem, gāhī ṣādī gāhī[2] ġam

vefḳince ʿarṣa-i ʿālemde üftān[3] ü ḫīzān ol ḥālle sürinüp ve yuvarlanup tā aña dege[4] ki, gūşt-pāre-i mercān-reng-i maḫrūṭī-sīmā yaʿnī zebān-ı ḥurūf-peymāmuzda ḳudret-i güftār ve pāy-ı pergār-sīmāmuzda[5] ḳuvvet-i reftār be-dīdār oldı, andan ṣoñra ās̱ār-ı muḳaddemāt-ı tekālīfe nevʿan istiʿdād ẓuhūr itmekle peder ü māderlerümüz[6] olan şeker-pāre-i tezvīr ile demāġ-ı ümmīd ḥalāvet-baḫş olaraḳ sünnet-i seniyye-i ḫitān levāzımına [N 180b] şurūʿ idüp cerrāḥ-ı[7] ḫūn-feşān, cellād-ı bī-amān gibi tīġ-i bürrānın der-kār idüp evvelā[8] şerīʿat kesdügi parmaḳ acımaz, diyerek şeker-pāre-i firīb ile demāġumuza şeker ezüp bu ḫıdmet żımnında taḳye ḳapmaḳ sevdāsına düşüp āşiyāne-i zihārumuzda[9] henüz yumurṭadan çıḳmış cürre[10] şahin başından üsküfin alıcaḳ, kīr-i bīçāre-i dīvānevār ser-bürehne[11] olup fevvārevār dīdesinden ḫūn revān olup henüz niçe müddetden ṣoñra ḥoḳḳā-i laʿlīn-i ʿarūsdan icrā idecegi ḫūn ber-vech-i pīşīn burnından gelüp tīġ-i sitem-i rūzgārdan şikāyet içün başına küller ṣavurup lākin yine[12] bu zaḫma taḥammül idemeyüp şişüp ḳabarmaġa başladı. ʿĀḳıbet ol kīr-i[13] remīdenüñ başına torba aṣılmaġla güc ile żabṭ olınup ne ḥāl ise ol cerāḥatden rehā-yāfte olıcaḳ kürre-i kīrde olan ḫāne-i ḥaşefe[14] ʿaynı ile ġāşiyesi alınmış [N 181a] eger ḫānesine dönüp bir mertebeden ṣoñra ʿuḳde-i düşvār ve emr-i müşkil ḳalmadı. Tamām ʿīş ü ḥużūr olıcaḳ[15] demler geldi, diyü āmāde-i hevā olmaḳ taṣavvurında iken meger peder-i ḫayr-ḫ^{v}āh ve ḫayr[16]-endīş bu mürġ-i hevāya ḥurūf-ı nuḳaṭden dām ü dāne tertīb itmek muḳaddemātına başlayup taʿdād-ı maḥāsin-i taʿallüm-ḫāneyi bī-zebān-güẕār-ı

[1] böyledür: böyle N
[2] gāhī ṣādī gāhī: gāh ṣādī gāh Ö
[3] vefḳince ʿarṣa-i ʿālemde üftān: vaḳfınca ʿarṣa-i ʿālemde āfitāb N
[4] ve yuvarlanup tā aña dege: yuvarlanup tā aña dek N
[5] ḳudret-i güftār ve pāy-ı pergār-sīmāmuzda: -N
[6] ü māderlerümüz: māderlerümüz N, ü māder Ö
[7] cerrāḥ-ı: çerāġ-ı N, Ö
[8] evvelā: ol N
[9] zihārumuzda: zihārumuzdan Ö
[10] çıḳmış cürre: cürre N, cevre çıḳmış Ö
[11] ser-bürehne: bürehne Ö
[12] ṣavurup lākin yine: ṣarup lākin N
[13] kīr-i: kīre-i N
[14] ḥaşefe: ḫaşefe, ḫaşfe N
[15] olıcaḳ: olacaḳ Ö
[16] ve ḫayr: -N

tekrār itmekle pā-der-kār oldı ki, “Anda niçe hem-sinn ü hem-sāl ve aḳrān ü ems̱āl-i eṭfālle her gün hem-zānū-yı encümen-i cemʿiyyet ve sebāḳ-dāşt-ı ṣaḥīfe-i ḳırāʿat olup ʿilm ü maʿrifet ve merātib-i ḥüsn-i[1] ḫaṭṭ u kitābet bāliġ-i ġayrı taḥṣīl-i ser-māye-i devlet-i ṣūrī vü maʿnevī itmek ne saʿādetdür!” diyerek kelimāt-ı terġīb ve taʿbīrāt-ı şevk-engīz ile bir gün bizi üstād-ı dil-sitān-ı taʿlīmüñ gūşedārī-i riḥlede beste-i çār-mīḫ-i irtibāṭ eylediler. İbtidā-yı[2] emrde ḳurb-ı mektebe vuṣūlde āvāne-i sāmiʿamuza istiḳbāl idüp[3] dāḫil-i enderūn olıcaḳ mekr-i eṭfāl-i nev-āmedeye ḫalḳa-i mektebān ʿaynı ile ḫalḳa-i dām-ı kebūter, ṭıfl-ı āvāre-i [N 181b] reme-i[4] ḥammām olduġı müteʿayyin oldı[5], ammā ne çāre? (mıṣraʿ)[6];

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

مرغ زيرك چن بدام افتد تحمل بايدش

Murġ-ı zīrek çün be-dām üfted taḥammül bāyedeş[7]

Mefhūmınca pāy-ı ṣabrı dāmen-i firāra[8] pīçīde idüp maḥall-i ʿaṣra çeşm-güşā-yı intiẓār olmadan[9] ġayrı çāre mülāḥaẓa olınmamışdur. كان ما كان مضى ما مضى الحالة هذه *Kāne mā-kāne, meżā mā-meżā, el-ḥāletu hāẕihī*[10], ḫulāṣa-i iddiʿāmuz budur ki, evāʾil-i bahār-ı ḥayātumuz künc-i peyġūle-i mektebde güẕār idüp “Gül[11] gibi ḫandān olacaḳ maḥalde, bīm-i ġaḍab-ı muʿallimden ġonce-ṣıfat āb-beste ḳalup nesīm-i ṣabā gibi sür-der-hevā geşt ü güẕār idecek zamānlarda ḥabāb gibi mekteb ḳapusında maḥbūs[12] olup” muʿallim ḳısmı ḫod ẕātında her ne ḳadar aṣlında melek-ḫıṣāl ise de[13] yine eṭfāl naẓarında ʿifrīt-ṣıfat görinmekle[14] taʿlīm

[1] ḥüsn-i: ḥüsn ü Ö
[2] ibtidā-yı: ibtidā-ı N
[3] ḳurb-ı mektebe vuṣūlde āvāne-i sāmiʿamuza istiḳbāl idüp: -N
[4] reme-i: ve meh-i N
[5] oldı: olduġı N
[6] mıṣraʿ: -N
[7] *üfted taḥammül bāyedeş*: *üft taḥammül yābedeş* N: *Akıllı kuş, tuzağa düştüğünden dolayı tahammül etmelidir.*
[8] firāra: ḳarāra Ö
[9] intiẓār olmadan: intiẓār olmada N, iʿtibār olmadan Ö
[10] *Olan oldu, geçen geçti, işte hal bu haldir.*
[11] gül: gül Ö
[12] maḥbūs: müclis N
[13] aṣlında melek-ḫıṣāl ise de: melek-ḫıṣāl ise Ö
[14] görinmekle: görinmek-ile Ö

içün ḥużūrına varduḳda żarūrī istiʿāẕe olduġı[1] cümle mihnet-keşān-ı mektebüñ maʿlūmıdur. Ḫuṣūṣan ki, ẕātında ġażabnāk u bī-merḥamet olup taʿlīm-i eṭfāl olmayınca demāġında[2] daḫı yübūset virmekle[3] berḳ-ı sūzende ve āteş-i fürūzende [N 182a] olduġundan ġayrı "Menkūḥesine daḫı maġlūb olup ol ʿacūzden[4] çekdügi eziyyetüñ intiḳāmın bu bī-çārelerden almaġa der-kār olup" bā-ḫuṣūṣ, muḳābele-i taʿlīmde peder ü[5] māderümüz, ṭarafından meʾmūl eyledügi riʿāyet-i dil-ḫᵛāhı üzre ẓuhūr itmedügi żamīme-i ṭabīʿīsi olmış iken pederümüz daḫı ibtidā-i teslīmde taʿlīme ġāyet-i ḥırṣından mekteblerde müstaʿmel "Eti senüñ, kemügi benüm!" diyü ṣūfiyāne taʿbīrini[6] daḫı eylemiş ola[7]. Ḫᵛāce efendilerümüz, ḫod ġalebe-i ḥırṣından ve ġażablarından mecāz ile ḥaḳīḳat beynini farḳa ḳadīr olmayup gerçekden bizümle ceng ü sitīz idüp evḳātumuz bu[8] felāketle güẕār itmededür ve elif gibi ḫidmetinde ḳāʾim ve ha gibi dü-çeşmle işāretine mülāzım ve dāl gibi ḳāmetümüz ādāb-ı ʿubūdiyyetde ḫam ve ʿayn[9] gibi ʿaynumuz pür-nem iken yine lām-elif-ṣıfat ayaġumuz falaḳadan inmeyüp eṭfāl-i maḥalle atlara süvār olduḳça[10] bizler ḳara ḳaṭır [N 182b] nāmında falaḳaya süvār oluruz ve anlar cirīd oynaduḳça biz[11] cirīdüñ ṭabanumuzda oynaduġın görürüz. Ammā bu ḳadar miḥnet ü meşaḳḳata nıṣf-ı nehār-ı ḫamīs şavḳıyla taḥammül olınurdı, (beyt)[12];

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Ne ʿaceb tīz geçer ẕevḳ [u] sürūr-ı eyyāmı

İrmedin nıṣf-ı nehārı irişür aḫşāmı

[1] olduġı: olınduġı Ö
[2] demāġında: demāġına N
[3] virmekle: virmek-ile Ö
[4] ʿacūzden: ʿacūzeden Ö
[5] ü: -N
[6] taʿbīrini: taʿbīri Ö
[7] eylemiş ola: -Ö
[8] bu: böyle Ö
[9] ʿubūdiyyetde ḫam ve ʿayn: ʿubūdiyyet ḫam ve ġayn Ö
[10] olduḳça: olduḳça Ö
[11] biz: -Ö
[12] beyt: -N

ḳavlince nıṣf-ı nehār[1] zamān-ı vuṣlaṭ gibi ġāyet serīʿu'z-zevāl ve yevm-i cumʿa daḫı (mıṣraʿ);

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

فكر شنبه تلخ دارد جمعهٔ اطفالرا

Fikr-i şenbe telḫ dāred cumʿa-i eṭfāl rā[2]

mıṣdāḳınca[3] fikr-i şenbe ile telḫ u pür-melāl geçmekle[4] āzādelik leẕẕetinden maḥrūm ḳaldıḳ. Eslāf-ı muʿallimīn bu ḫuṣūṣda riʿāyet-i şarṭ-ı iʿtidāl olmayup[5] heftede bize her vechile ġadr eylemişlerdür diyü bu[6] ḫuṣūṣda ḥaḳīḳati üzre keşf ü suʾāl olınup heftede bir gün żamīme olmaḳ maṭlubumuzdur diyü iddiʿā eyledüklerinde esātiẕe-i ṭıflān[7] meclis-i murāfaʿaya iḥżār olınup istintāḳ-ı keyfiyyet-i aḥvāl ve "Bir gün daḫı[8] żamīme-i cumʿa vü ḫamīs[9] olınmaḳ mertebe-i imkān[10] mıdur?" diyü ʿalā-ṭarīḳi'r-recā, suʾāl olındukda, muʿallimīn-i fażl-āyīn cevāblarını[11] [N 183a] ḳālıb-ı ḥikmete bu vech üzre[12] ifrāġ eylediler ki; üstādān-ı selef bu resmi ḳānūn-ı ḥikmet üzre vażʿ idüp riʿāyet-i şurūṭ-ı hürtmetde taḳṣīr itmemişlerdür. Ancaḳ kūdekān-ı nā-dīde-rūzgāruñ şuʿūrları olmamaġla[13] daʿvā-yı bī-maʿnīye[14] şurūʿ itmişlerdür. Muʿalimīnüñ bu taḳrīrleri beyyināt-ı ʿaḳliyyedür[15] ve berāhīn-i ḥikemiyye ile temhīd olınmaḳ[16] iltimās olındukda evvelā terkīb-i ʿunṣurī ile istişhād idüp didiler ki:

---

[1] nehār: ḫamīs N
[2] *Şenbe (cumartesi) endişesi, çocukların cumasını zehir eder.*
[3] mıṣraʿ; *Fikr-i şenbe telḫ dāred cumʿa-i eṭfāl rā,* mıṣdāḳınca: -N
[4] geçmekle: geçmek-ile Ö
[5] olmayup: itmeyüp yine Ö
[6] eylemişlerdür diyü bu: eylemişlerdür diyü Ö, olmışdur diyü bu Ö
[7] ṭıflān: ṭıfl-ı enver N
[8] daḫı: -Ö
[9] ḫamīs: ḫamis N
[10] imkān: imkānda Ö
[11] cevāblarını: cevāblarının N
[12] ḥikmete bu vech üzre: ḥikmet üzre bu vechile Ö
[13] olmamaġla: olmamaḳ ile Ö
[14] bī-maʿnīye: bī-maʿnāya Ö
[15] ʿaḳliyyedür: ʿaṭiyyedür N
[16] olınmaḳ: olmaḳ Ö

Anāṣır dört ḳısm iken bād ü āb ü türāb ü nār ṣūret-i ḳuyūtda s̱ābit olup ancaḳ hevā ṣūret-i ıṭlāḳda cilveger olmaġla[1] taḳsīm-i ḥikmet üzre dörtde bir ıṭlāḳ vāḳıʿ olmaġın bu ḥisāb üzre heftede bir buçuḳ gün ıṭlāḳ olınmaḳ ḥaḳḳ-ı sarīḥleridür. Belki tedkīk olınsa beş buçuḳ günde bir buçuḳ gün vāḳıʿ olur. Bir niçe sāʿat kendülere[2] ziyāde ḥürmet olınmışdur.

Vāḳıʿan, bu tevcīhler[3] ḳarīn-i ḥüsn-i ḳabūl-i ḥużżār olduḳdan ṣoñra[4] muʿallimīn [N 183b] vech-i āḫer üzre daḫı[5] temhīd-i mebānī-i müddeʿāya şurūʿ eylediler ki, sāʾir erbāb ḥırfetden[6] muʿallim-i ṣınāʿat taʿlīm[7] iden eṭfāl-i Müslimīn ancaḳ yevm-i cumʿada ıṭlāḳa nāʾil olup[8] ol daḫı gāh müyesser olur[9] gāh olmaduġı cümlenüñ maʿlumıdur. Bunlaruñ taʿlīmi eşref-i ʿulūm olduġı ecilden[10] şeref-i tilāvet-i Ḳurʾān berekātında[11] anlardan fażla nıṣf-ı gün daḫı kendülere riʿāyet olınmışdur. Eṭfāl-i Yehūd u Naṣārā daḫı ancaḳ sebt ü bāzārda muṭlaḳ olduḳları[12] bu maʿnāyı müʾeyyiddür[13]. Bu cevāb-ı ḥikmet temām niṣāb-ı ḳarīn-i ḳabūl olduḳdan ṣoñra üstādān-ı daḳīḳa-dān dönüp maḳām-ı daʿvāda ḳıyām idüp didiler ki: “Bu eṭfālüñ recā-yı żamm itdükleri ol zamānda müsellem olur ki, eyyām-ı üsbūʿı, tamāmen mülāzemet-i mektebde firār itmede sābit-ḳadem olalar. Bunlar evvelā gāh temāruż idüp gāh peder, māderine nāz idüp gāh hem-sāyemüzde ve gāh[14] aḳrabāmuzda sūr u[15] żiyāfet oldı [N 184a] ve gāh ḫānemüzde libās yıḳarlar ve yāḫūd müsāfir gelmiş idi ve yāḫūd civārumuzda ve aḳrabāmuzda fülān kimse[16] sefere giderdi yā seferden gelmiş idi[17]

---

[1] olmaġla: olmaġ-ıla Ö
[2] kendülere: kendilerine Ö
[3] tevcīhler: teveccühleri N
[4] ḥüsn-i ḳabūl-i ḥużżār olduḳdan ṣoñra: ḥüsn ü ḳabūle iḥżār olduḳdan ṣoñra N, ḥüsn-i ḳabūl olınduḳdan ṣoñra Ö
[5] daḫı: -Ö
[6] ḥırfetden: ḥırefinden N
[7] taʿlīm: -N
[8] nāʾil olup: olınup Ö
[9] olur: olup Ö
[10] olduġı ecilden: olduġından Ö
[11] Ḳurʾān berekātında: ḳırāʿat berekātında N, Ḳurʾān berekātıyla Ö
[12] muṭlaḳ olduḳları: ıṭlaḳ olınduḳları Ö
[13] maʿnāyı müʾeyyiddür: معنا بى مئويّدر N
[14] ve gāh: ve Ö
[15] sūr u: sūr-ı Ö
[16] civārumuzda ve aḳrabāmuzda fülān kimse: civār-ı aḳrabāmuzda fülān kimesne Ö
[17] seferden gelmiş idi: gelürdi Ö

diyü birer bahāne-i cüzʾī ile firār idüp ve bunlardan mā-ʿadā gāh[1] Nevrūz ve gāh Berāt ü Ḳadr ve gāh muḳaddemāt-ı aʿyād bahāneleriyle niçe günler daḫı āzād olup gāh alaylar temāşāsı ve gāh ḥuccāc teşyīʿleri ve gāh ḫatm-i Kelāmu'llāh iden eṭfāl taḳrībiyle[2] āzād olmaları daḫı niçe ḫāṭıra gelmez bahāne-i ṭıflāne ile firār itmeleri, bi'l-cümle ḥisāb olınursa heftede iki yā üç gün ancaḳ mektebe mülāzemet itmiş olurlar. Bi'l-cümle, bu bahāneleri[3] defʿ idüp müstemirren ve tamāmen heftede müdāvim olurlarsa biz daḫı ol[4] nıṣf-ı ḫamīsi żamm idelüm[5], didüklerinde, eṭfāla "Siz ne dirsüz, bu ḳavle rāżı mısız?" diyü istinṭāḳ olınduḳda, vāḳıʿā ḫᵛāce efendilerüñ taḳrīrleri vāḳıʿa muṭābıḳ ve[6] evvelden cārī olagelen resm-i ḳadīm kendülere muvāfıḳ olduğın añlayup [N 184b] az ṭamaʿ çoḳ żarar ideceklerini[7] cāzim olmaġıla yine ādet-i sābıḳa üzre[8] ḫᵛāce efendiler ile heftede bir buçuḳ güne ḳarār virmek üzre[9] muṣālaḥaya biñ cān ü dilden rāżī olmaları ḥadd-i[10] ḳadīm tecāvüz olınmamaḳ vechi üzre[11] muṣālaḥaya ḥükm birle mā-vaḳaʿa[12] bi'ṭ-ṭaleb ketb ü taḥrīr[13] olındı…[14]

---

[1] cüzʾī ile firār idüp ve bunlardan mā-ʿadā gāh: cüzʾī ile firār idüp bunlardan mā-ʿadā N, cüzʾiyye ile firār idüp ve bunlardan mā-ʿadā gāh Ö
[2] taḳrībiyle: taḳrīble Ö
[3] bahāneleri: bahānelerin Ö, bihānların N
[4] ol: -Ö
[5] idelüm: idelim Ö
[6] ve: -N
[7] ideceklerini: ideceklerin Ö
[8] üzre: üzre heftede bir buçuḳ güne ḳarār virmek Ö
[9] heftede bir buçuḳ güne ḳarār virmek üzre: -N
[10] ḥadd-i: ṣıdḳ-ı N
[11] vechi üzre: üzre ol-vecihle Ö
[12] birle mā-vaḳaʿa: -N
[13] ketb ü taḥrīr, *(metnin sonunda Arapça bir ifade: Fi's-seneti'l-fülāniye fi'ş-şehri'l-meşhūre fi'l-yevmi'l-maʿhūde mine'l-hicreti Ö)*: ketb N
[14] … … Ḥāc Ebū-bekr, غفر الله له و لوالدهما و الجميع المئمنين و المئمنات *Ġafera'llāhu le-hu ve li-vālidihimā ve li-cemīʿi'l- muʾminīne ve'l-muʾmināt:* -N, -Ö, *Derkenarda "Nābī merḥūmuñ vefātı tārīḫi rıżāi'llāhi ʿaleyh: Zelīḫā-yı cihāndan çekdi dāmen Yūsuf Nābī; sene 1124" yazılmıştır* Ö; *Allah ona, onun anne-babasına ve bütün müminlere mağfiret eylesin.*

242. Metn-i Mektūb-ı Maʿhūd[1]

Ve bu bendelerine kemāl-i mertebe-i şevḳ ve muḥabbetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḫāk-pā-yı saʿādetlerine: Ḥāşā, (8) s̱ümme ḥāşā, lafẓ-ı şevḳ ü[2] muḥabbet, ṣaḥīfe-i ʿālemde ẓuḥūr idelden [N 171b] berü senüñ gibi (9) kerīhü'l-liḳā ve[3] bed-sīmāya kimse[4] ṣārf itmemişdür. Saña muḥabbet itmek degül[5] seni (10) ʿadāvet ṭarīḳiyle daḫı[6] ḫāṭıra getürüp telvīs̱-i ḫāne-i ḫayāl[7] itmek ḫaṭādur. [T 166b] (11) *Şīve-i dil-berān-ı Kerkük'den efzūn daʿavāt-ı muḥabbet-nümūn ihdāsından (12) ṣoñra*: Ḫāk-i cehennem-ḫīz-i Kerkük'e isnād-ı[8] dil-berān itmekden fażla ḫaṭā-ber-ḫaṭā iftirā-yı[9] (13) *şīve-i dil-berān* iden yārānuñ Kerkük'de vāḳıʿ Gürgür[10] Baba didükleri kūh-ı āteşnāk, (14) zebān-ı ḳalemin[11] sūzān eyleye! Āmīn[12]. Ġūl-siriştān-ı bed-üslūb-ı Kerkük'e lafẓ-ı "*şīve*"yi (15) sezā gören yādgār

---

[1] A 143a, H 133b, N 171a, Ö 188b, T 166a, USA 144a: *Başlık* Ö: Metn-i Mektūb-ı Maʿhūd, Saʿādetlü Ḥaḳīḳatlü N: *Bu metinde Nâbî kendisine gelmiş bir mektuba cevap vermiştir. Söz konusu mektup şudur. Bu bendelerine kemāl-i mertebe-i şevḳ ve muḥabbetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḫāk-pā-yı saʿādetlerine şīve-i dil-berān-ı Kerkük'den efzūn daʿavāt-ı muḥabbet-nümūn ihdāsından ṣoñra āteş-i firāḳumuzdan mükedder olan ṭabʿ-ı laṭīfleri suʾāl olınır. Benüm saʿādetlü sulṭānum! Keyfiyyet-i ḥālümüzden suʾāl olınırsa es̱nā-yı rāhda birḳaç güne beliyyeye dūş olmış iken duʿāñuz berekātiyle ḫalāṣ oldık. Evvelā Sürgi Ṭaġından mürūr es̱nāsında bir yüksek uçurum yerden atumuzuñ ayaḳları sürçüp düşmege ḳarīb olmış iken duʿāñuz berekātiyle ḫalāṣ oldık. Baʿdehu bir nehr-i ʿaẓīmden ʿubūr iderken atumuzuñ ḳolanı gevşek olmaġla egerçi devrilüp ṣuya ġarḳ olmamuza bir ramaḳ ḳalmış iken himmet-i ʿaliyyeñüz Ḫıżır yetişüp ḫalāṣ oldıḳ ve bir ṣaḥrāda mızrāḳ oyunı es̱nāsında bir bed-baḫt sekbān atını żabṭ idemeyüp yed-i menḥūsından mızrāḳı benüm āyīne-mis̱āl sīneme ḳarşu ḫınzīr gibi ḥavāle idüp helāk olmamuza bir ramaḳ ḳalmış iken yine duʿā-yı ḫayruñuz berekātiyle kendisi zīr ü zeber olup biz ḫalāṣ oldıḳ. Lākin bunlardan müşkil bir belāya daḫı dūş oldum ki, sizden ketm itsem bī-vefālıḳ itmiş olurum, taḥrīr itsem ḥicāb iderüm. Lākin şarṭ-ı muḥabbet yine ketm itmeyüp hezār şerm ü ḥicāb ile taḥrīr itmekdir. Benüm Efendüm! Güzeller-nām menzilde ṣabāḥa ḳarşu kendi ḫᵛābgāhumda hezār nāz u şīve ile mış mış uyurken ruḳabāñuzdan biri şuṣekārlıḳ(?) (SÇ) hevesiyle cāme-ḫᵛābuma girüp gülistān-ı cemālümden būse-çīn olup kār-ı maʿhūde mübāşerete dest-dırāz olmış iken ḫᵛābumdan bīdār olup mezkūre leked-kūb-i pāy-ı istiġnā olmışuzdur. Egerçi bu taḥrīrden āteş-i iştiyāḳuñuz her ne ḳadar germ olursa da yine ʿārıż-ı tābnākümüzi ḫayāl itdükçe tesellī bulmañuz emr-i muḳarrerdir.*

[2] ü: -N

[3] -liḳā ve: -liḳā-yı A, N, T, USA

[4] kimse: kimseye A, kimesne Ö, USA

[5] degül: -Ö

[6] daḫı: -N, -T, -USA

[7] ḫāne-i ḫayāl: ḫayāl-i ḫāne A, N, T, USA

[8] Kerkük'e isnād-ı: Kerkük'e üstād-ı A, T, Kerkük'de üstād-ı H, Ö, Kerkük'de vāḳiʿ üstād-ı N

[9] ḫaṭā-ber-ḫaṭā iftirā-yı: ḫaṭā-ber-ḫaṭā-yı iftirā-yı H, Ö, ḫaṭā-yı iftirā-yı T, USA, ḫaṭā-i iftirāḳ-ı N

[10] Gürgür: Gür A

[11] ḳalemin: ḳalem USA

[12] āmīn: -T

ʿacabā ẖūbān-ı pālūde-beden-i[1] İstānbūl'a ne taʿbīr alıḳomışdur. (16) Yā lafẓ-ı "şīve"yi ẖilāf-ı mevḳiʿde[2] istiʿmāl itmekle dīvān-ı ḥaşrde ol (17) lafẓ-ı nāzenīnüñ dest-i feryādından niçe taẖlīṣ-i girībān idebilür? (18) O mavṭın-ı Ekrād-ı bed-nihād[3] olan melʿanet-ābād-ı rekīk-bünyāddan kerb ü keder ü (19) keselden ġayrı ḥālet nā-meʾmūl idügine nām-ı nā-muvafıḳında[4] olan üç [A 143b] (1) kāf [N 172a] kāfī; ẖuṣūṣan nıṣf-ı evveli[5] "ker" olmaḳ ḳaṭʿā istimāʿına ʿadem-i cevāza işāret-i (2) vāfīdür. *Āteş-i firāḳumuzdan[6] mükedder olan ṭabʿ-ı laṭīfleri suʾāl olınur*. (3) Hem tabʿı leṭāfetle tavṣīfden ṣoñra hem senüñ gibi ġūl-ı beyābān[7]-ḳıyāfetüñ (4) firāḳına sūzān itmek tenāḳuṣ maḳūlesi idügi bedīhīdür, zīrā laṭīf (5) olan ṭabīʿat senüñ gibi guhrāb-ı(?)[8] [T 167a] beyābānī-muḥabbete[9] maḥal olmaz ki, ṣoñra firāḳ (6) iḳtiżā eyleye[10]. Senüñ firāḳūñ dil-berān-ı mevzūn-sīmānuñ viṣālinden[11] leẕīẕter ve[12] maʿcūn-ı (7) müleyyin ḳadar ṭabʿa nāfiʿ olduġı aṣḥāb-ı ṭabāyiʿ-i laṭīfenüñ mücerrebidür. Cenāb-ı[13] Ḥaḳḳ, senüñ[14] (8) firāḳuñ niʿmetinden bizi dāʾimā maḥrūm itmeye[15]. *"Benüm saʿādetlü (9) sulṭānum! Keyfiyyet-i ḥālümüzden suʾāl olınursa":* استغفرالله و اتوب اليه *Estaġfiru'llāh ve etūbū (10) ileyhi* ki[16], seni ẖāṭıra getürüp ḥālüñden[17] suʾāl eyleyem. Seni ẖāṭıra getürmek, (11) müʾeddī-i istiʿāẕe ve mūcib-i istiġfārdur ve[18] cemīʿ-i vesāvis-i fāside (12) ve[19] evhām-ı muvaḥḥişe, seni tefekkürden ehvendür. Farażā, ṣıḥḥatüñi ẖaber [N 172b] vireceklerine müteyaḳḳın (13) olsam zebānuma getürüp ḥālüñden suʾāl[20]

---

[1] pālūde-beden-i: bāde-beden-i H, Ö, N, pālūd-beden-i T, USA
[2] şīveyi ẖilāf mevḳiʿde: şīve-i ẖilāf mevḳiʿinde A, şīve-i bī-ẖilāf mevḳiʿinde N
[3] Ekrād-ı bed-nihād: Ekrād-nihād A
[4] nā-muvafıḳında: nā-muvafaḳatda A, nā-muvafıḳdan H, muvafaḳatda N, muvafıḳında Ö, T, USA
[5] evveli: evvel N
[6] firāḳumuzdan: iftirāḳumuzdan T, N
[7] beyābān-: beyābānı Ö
[8] guhrāb-ı(?): كهراب
[9] muḥabbete: muḥabbetine A, N, Ö
[10] eyleye: eyle T
[11] viṣālinden: ẖayālinde A, N, ẖayālinden Ö
[12] ve: -T, -USA
[13] cenāb-ı: -A
[14] senüñ: ẖayālinde leẕīẕ senüñ A
[15] itmeye: eyleye A
[16] ki: -A, -Ö: *Allah'a sığınırım ve ona tevbe ederim.*
[17] ḥālüñden: ḥālinden USA, -Ö
[18] ve: -A, -H, -N, -T, -USA
[19] ve: -U
[20] suʾāl: -T, suʾāl eyleyem N, -USA

itmeyecegüm Ḫudā'ya ʿıyāndur. *"Es̱nā-yı*[1] *(14) rāhda birḳaç gūne*[2] *beliyyeye dūş olmış iken*[3] *";* زادهاالله وابقاه *zādeha'llāhu ve ebḳāhu*[4] bu tefevvüh (15) eyledügüñ fāl-i bedüñ[5] ʿan-ḳarīb vech-i taḥḳīḳe[6] vuḳūʿı, elṭāf-ı ḫafiyye-i İlāhiyyeden[7] müstedʿādur. (16) *Duʿāñuz berekātiyle ḫalāṣ oldık*; eger duʿāmda[8] teʾs̱īr olaydı menzil-i evvelde bār-gīr (17) fışḳısı gibi bedenüñi süpürde-i ḫāk iderdük. Lākin[9], el-ḥamdu li'llāhi teʿālā, Cenāb-ı Ḥaḳḳ[10], bu arā(18)żī-i muḳaddeseyi cīfe-i[11] cism-i beden-i murdāruñdan[12] ṣiyānet eyledi. *Evvelā Sürgi (19) Ṭaġı'ndan mürūr es̱nāsında bir yüksek [T 167b] uçurum yerden atumuzuñ ayaḳları* [A 144a] (1) *sürçüp düşmege ḳarīb olmış iken*[13] *duʿāñuz berekātiyle ḫalāṣ oldık*; (2) ẓāhiren Cenāb-ı Ḥaḳḳ, süvār olduġuñ derdmend[14] ḥayvāna merḥamet idüp her rūz bār-ı beden-i (3) nā-pāküñi[15] çeküp būy-ı bedüñden müteʾez̠z̠ī olduḳdan ṣoñra ʿāḳıbet ḫalāṣ (4) ile mükāfāt olduġı muḳteżā-yı ʿadl-i Rabbānīdür ve ol z̠irveden üftān[16] olduġuñ taḳdīrce [N 173a] (5) eczā-yı beden-i sergīn-āgīnüñ ol ḥayvān-ı bī-günāhuñ dem ü[17] laḥmı ile āġişte ve (6) ʿurūḳ u[18] aʿżāsiyle āmīḫte olmaḳ lāzım gelmekle ġıdā-yı kilāb ü sibāʿ (7) olduġı[19] zamānda daḫı ol ḥayvān-ı bī-zebānı[20] iki ḳat ʿaẕābdan ṣıyānet-i İlāhī (8) żımnında[21] senüñ daḫı cān-ı ḫabīs̱üñ necāt bulduġı cāy-ı iştibāh degüldür. (9) *Baʿdehu bir nehr-i ʿaẓīmden ʿubūr iderken atumuzuñ*[22] *ḳolanı gevşek olmaġla eger[i]*[1] *devrilüp (10) ṣuya ġarḳ olmamuza bir*

---

[1] es̱nā-yı: es̱nāʾ-i USA
[2] gūne: gün USA
[3] olmış iken: olmışken A, T, olmış-iken N, Ö, USA
[4] *Allah onu arttırsın ve bâkî kılsın.*
[5] fāl-i bedüñ: fāl A
[6] vech-i taḥḳīḳe: vech-i taḥaḳḳuḳa N, derece-i taḥḳīḳe Ö
[7] ḫafiyye-i İlāhiyyeden: ʿaliyye-i İlāhiyyeden A, ḫafiyye-i İlāhīden N, Ö
[8] duʿāmda: duʿāda A, H, N, T, USA
[9] lākin: -A, -H, -N, -T, -USA
[10] Cenāb-ı Ḥaḳḳ: -N, -T, -USA
[11] cīfe-i: -N
[12] beden-i murdāruñdan: murdāruñdan H, bed-būyuñdan Ö
[13] olmış iken: olmışken T, olmış-iken H, N, USA
[14] derdmend: -A, -N, -T, -USA
[15] bār-ı beden-i nā-pāküñi: bārından nā-pāküñi A, bār-ı beden-i nā-pākini T, USA
[16] ve ol z̠irveden üftān: ol z̠irveden ḫalāṣ A, T, USA, ve ḫalāṣ H, N
[17] ü: -A
[18] u: -N, -T, -USA
[19] olduġı: olduġuñ Ö
[20] bī-zebānı: zebānı A, N
[21] żımnında: żımnda A
[22] ʿaẓīmden ʿubūr iderken atumuzuñ: ʿaẓīmden ʿubūr iderken atumuz A, ʿaẓīmde ʿubūr iderken atumuzuñ N

ramaḳ ḳalmış iken[2] himmet-i ʿaliyyeñüz Ḫıżır yetişüp (11) ḫalāṣ oldıḳ. (12) Bu faḳīrüñ himmetinde ḳuvvet-i[3] imdād olaydı ol maḥalde melekü'l-mevte imdād iderdüm, (13) lākin el-ḥamdu li'llāhi teʿālā, vāḳıʿ olmamış eger ol[4] ṣuya ġarḳ olmaḳ devletine nāʾil olayduñ[5], (14) egerçi rūy-ı zemīn çirk-i vücūduñdan ḫalāṣ olurdı, [T 168a] ammā[6] lākin ḳıyāmete dek (15) ol ābuñ cenābeti çıḳmayup ġayrıları daḫı derece-i taṭhīrden sāḳıṭ olduġından (16) mā-ʿadā derūnında bulınan māhīlerüñ ġıdāsı olup gūştı[7] menbaʿ-ı emrāż-ı (17) gūn-ā-gūn olup baʿd-ez-īn[8] ol ābdan saḳy olınan mezrūʿātı [N 173b] (18) tenāvül idenlerden ẓuhūr iden evlādı[9] cümle bed-çehre vü bed-nümā[10] ve maraż u ḥikke ve cüẕẕāma (19) mübtelā olurlardı. *Ve[11] bir ṣaḥrāda mızrāḳ oyunı esnāsında bir bed-baḫt sekbān* [A 144b] (1) *atını żabṭ idemeyüp yed-i menḥūsından mızrāḳı benüm[12] āyīne-misāl sīneme ḳarşu ḫınzīr* (2) *gibi ḥavāle idüp helāk olmamuza bir ramaḳ ḳalmış iken[13] yine duʿā-yı ḫayruñuz* (3) *berekātiyle kendisi zīr ü zeber olup biz[14] ḫalāṣ oldıḳ.* ʿĀḳıbet, senüñ gibi ḫınzīrüñ (4) sebeb-i helāki öyle[15] bir varṭa-i hevlnāk olacaġı emr-i[16] muḳarrerdür, ammā bolayki, ḳarīben müjde-i (5) vuḳūʿı ile ol ṭarafda bulınan vücūdlaruñ daḫı[17] naẓarları çehre-i

---

[1] eger[i]: egerçe A, H, Ö, T, USA, eger N
[2] ḳalmış iken: ḳalmışken T, ḳalmış-iken A, N, Ö, USA
[3] ḳuvvet-i: ḳuvvet ü A, H, N, T, USA
[4] melekü'l-mevte imdād … vāḳıʿ olmamış eger ol: melekü'l-mevte imdād iderdüm, lākin *bi-ḥamdi'llāh*, vāḳıʿ olmamış eger A, ol N, melekü'l-mevte imdād iderdüm, lākin *el-ḥamdu li'llāh* ki, vāḳıʿ olmamış eger ol Ö, melekü'l-mevte imdād iderdüm, lākin el-ḥamdu li'llāhi teʿālā, vāḳıʿ olmamış eger T, USA
[5] olayduñ: olurduñ H, N
[6] ḫalāṣ olurdı, ammā: olaydı H, rehā bulurdı, ammā Ö
[7] ġıdāsı olup gūştı: ġıdāsı olup gūştī-i A, N, T, USA, ġıdāsı olup H, gūştı Ö
[8] baʿd-ez-īn: baʿdehu-ez-īn A
[9] idenlerden ẓuhūr iden evlādı: idenlerden ẓuhūr iden evlād-ı H, idenlerden ẓuhūr iden evlād-ı N,T,U, idenlerüñ evlādı Ö
[10] ve bed-nümā: -A, -H, -N, -T, -USA
[11] cüẕẕāma mübtelā olurlardı ve: cüẕẕāma mübtelā A, cüẕẕāma mübtelā olurlar H, cüẕẕāma mübtelā olurlardı ve N, cüẕẕāma mübtelā olurlardı Ö
[12] menḥūsından mızrāḳı benüm: menḥūsından mızrāḳı A, menḥūsında olan mızrāḳı benüm Ö
[13] ḳalmış iken: ḳalmış-iken A, Ö, USA, ḳalmışken T
[14] ḫayruñuz berekātiyle kendisi zīr ü zeber olup biz: ḫayruñuz ile kendisi zīr ü zeber olup A, ḫayruñuzla kendüsi zīr ü zeber olup biz Ö, ḫayruñuz berekātiyle kendisi zīr zeber olup biz T, ḫayruñuz berekātiyle kendisi zīr zeber olup biz USA
[15] öyle: eyle A
[16] olacaġı emr-i: olacaġı A, Ö, olıcaġı emr-i N
[17] daḫı: -Ö

murdāruñdan[1] ḫalāṣ (6) ola. Ġālibā, ol mızrāġuñ ḥarbesine bir ṣāḥib-i ṭabīʿatuñ eli ṭoḳunmaḳ gerekdür ki[2], (7) senüñ sīne-i murdāruña taʿalluḳ itmege tenezzül itmemişdür. Sen ṭurırken ḫınzīr (8) gibi taʿbīri[3] saña mızrāḳ [T 168b] ḥavāle iden şeh-bāza ḥavāle olınmaġa çār-mez̠hebde (9) mesāġ yoḳdur. Ḫınzīr lafẓı tamām boyuña [N 174a] biçilmiş ḳaftānuñdur. Ol ism-i şāyegān (10) saña[4] ıṭlāḳ olınmaduġı ṣūretde bir kimesneye[5] şāyān görilmeyüp ism-i bī(11)-müsemmā gibi muʿallaḳ ḳalurdı[6]. Lākin baʿde'l-yevm, ism-i ḫınzīrüñ saña nisbeti sebebiyle o nāmı (12) anlar[7] daḫı ḳabūl idecegi maḥall-i iştibāhdur. Hele o ṭursun, ammā[8] naḳş-ı ġarīb (13) bu ki, sīne-i murdār-ı bed-kirdāruñı āyīne-mis̠āl diyü[9] āyīnecilik taʿbīri taḥrīr itmişsin[10]. (14) O taʿbīr, cemīʿ-i aṣḥāb-ı naẓaruñ[11] mirʾāt-ı ḳulūbına vāsıṭa-i inkisār olmışdur. Lākin ʿacabā[12] (15) senüñ sīne-i tezek-endūdına[13] müşābih āyīne bulınur mı diyü bāzār-ı endīşede[14] (16) çoḳ cüst-cū eyledüm, maymūnlar dübüründen ve[15] uyuz bār-gīrlerüñ yāġırından (17) ġayrı ḫāṭıra[16] gelmedi. Ammā anlar daḫı bī-mūy[17] olmaġla sīne-i ormān-nümūn-ı ġırbāl(18)-nümāyişüñe[18] muvāfıḳ düşmedi. ʿĀḳıbet, kenīf sāḥalarında ve çuḳurlarda (19) müctemiʿ olmış çirk-āb-ı bed-būy-ı müteʿaffinden[19] ġayrı müşābih bulamadum. Ammā ol [A 145a] (1) daḫı çend-rūz teʾs̠īr-i

---

[1] murdāruñdan: murdārından A
[2] ki: -N
[3] ṭurırken ḫınzīr gibi taʿbīri: durırken ḫınzīr gibi taʿbīri A, ṭurırken ḫınzīr gibi taʿbīr H, T, USA
[4] ḳaftānuñdur, ol ism-i şāyegān saña: ḳaftānuñdur, ol ism-i şāyegān saña A, Ö, esbābuñdur, ol ism-i şāyegān saña H, ḳaftānuñdur, ol ism saña N, esbābuñdur, ol sañaT, USA
[5] olınmaduġı ṣūretde bir kimesneye: olınmamadadur, bir kimesneye N, olınduġı ṣūretde bir kimseye Ö
[6] ḳalurdı: ḳalur A, N, Ö
[7] o nāmı anlar: ol nāmı ol murdārlar Ö
[8] ammā: -A, -H, -N, -T, -USA
[9] bu ki, sīne-i murdār-ı bed-kirdārıñı āyīne-mis̠āl diyü: bu ki, sīne-i ḫarvār-ı kirdār gibi āyīne-mis̠āl ve bu A, bu ki, sīne-i ḫārvārlar dārını āyīne-mis̠āl diyü H, bu ki, sīne-i ḫarvār-ı kirdārıñı āyīne-mis̠āl N, bu ki, sīne-i ḫarvār-ı kirdārını āyīne-mis̠āl diyü T, budur ki, sīne-i ḫarvār-ı kirdārını āyīne-mis̠āl diyü USA
[10] itmişsin: itmezsüñ A, itmişsün H, itmiş senüñ N
[11] naẓaruñ: naẓar A
[12] ʿacabā: -Ö
[13] -endūdına: -endūduña A, N, Ö
[14] endīşede: endīşe cüst ve A, endīşede cüst ve H
[15] maymūnlar dübüründen ve: -Ö
[16] bār-gīrlerüñ yāġırından ġayrı ḫāṭıra: bār-gīr bāġrından ġayrı ḫāṭır A, bār-gīr yāġırından ġayrı ḫāṭıra H, N, T, USA
[17] anlar daḫı bī-mūy: ol-daḫı bī-mū Ö
[18] -nümāyişüñe: -nümāyişine H,T,U
[19] müteʿaffinden: müteʿaffininden USA

āfitāb ile ḳābil-i taṭhīr olur[1]. Lākin senüñ sīne-i murdār-ı[2] (2) māder-zāduñ āteş-i [N 174b] dūzaḫ ile bile ḳābil-i taṭhīr olmayacağı[3] mülāḥaẓa ve[4] ol (3) teşbīhe daḫı māniʿ olmışdur. Ammā, saña mızrāḳ [T 169a] ḥavāle iden şeh-bāz, kendisi (4) zīr ü zeber oldı. Didügüñ[5] nevʿan iʿtimād cāʾizdür. Zīrā senüñ çehre-i şom (5) u nā-pāküñi gören ol[6] ḳadarca ġalṭān olmaġla[7] ḫalāṣ olduġına hezār şükrler itsün[8]. (6) *Lākin bunlardan müşkil bir belāya daḫı dūş oldum ki[9], sizden ketm itsem bī-ve(7)fālıḳ[10] itmiş olurum, taḥrīr itsem ḥicāb iderüm. Lākin şarṭ-ı[11] muḥabbet yine ketm itmeyüp (8) hezār şerm ü ḥicāb ile taḥrīr itmekdür. Benüm Efendüm! Güzeller-nām menzilde ṣabāḥa[12] ḳarşu (9) kendi ḫᵛābgāhumda hezār nāz u şīve ile mış mış uyurken ruḳabāñuzdan[13] (10) biri ṣuṣekārlıḳ(?) hevesiyle cāme-ḫᵛābuma[14] girüp gülistān-ı cemālümden būse(11)-çīn olup[15] kār-ı maʿhūde mübāşerete dest-dırāz olmış iken[16] ḫᵛābumdan (12) bīdār olup meẕkūre leked-kūb-i pāy-ı[17] istiġnā olmışuzdur*; bu maḳūle (13) efʿāl-i kerīhe vü ḳayʾ[18]-engīzüñ ketmi ve ifşāsı [N 175a] daḫı birbirinden efzūn[19] melʿanet ü ḫabāṡet (14) olduġı ẓāhir ammā Cenāb-ı Ḥaḳḳ[20], mesāmiʿ-i Müslimīni, bu maḳūle taʿbīrāt-ı (15) fāḥişeden ḥıfẓ eyleye. Āmīn. N'olaydı[21] Cenāb-ı

---

[1] olur: olmaya N
[2] murdār-ı: murdāruñ A, N
[3] ḳābil-i taṭhīr olmayacağı: ḳābil-i taṭhīr olur mı diyü N, taṭhīr-i ḳābil olmayacağı T, USA
[4] mülāḥaẓa ve: mülāḥaẓa A, mülāḥaẓası Ö
[5] ü zeber oldı, didügüñ: zeber oldı, didügüñ A, T, USA, ü zeber oldı, didügüñe Ö
[6] u nā-pāküñi gören ol: u nā-pākini gören ol A, u nā-pāküñi gören o N, USA, u nā-pākiñi gören ol Ö, u nā-pākini gören o T
[7] olmaġla: olmaġa N
[8] şükrler itsün: şükrler eylesün Ö, şükr itsün T, USA
[9] oldum ki: oldum-ki A, T
[10] bī-vefālıḳ: bī-vefālıḳ A
[11] şarṭ-ı: be-şarṭ-ı T, USA
[12] ṣabāḥa: ṣabāḥ N
[13] mış mış uyurken ruḳabāñuzdan: mış mış uyurken rüfeḳāmuzdan A, mış-mış uyurken ruḳabāñuzdan T, USA
[14] -ḫᵛābuma: ḫāyme A
[15] būse-çīn olup: būse-i çünīn alup A, būse-i çünīn olup N, Ö
[16] mübāşerete dest-i dırāz olmış iken: mübāşerete dest-i rāz olmış-iken A, mübāşerete dest-i dırāz olmış-iken H, Ö, USA, mübāşeret dest-i dırāz olmış-iken N, mübāşerete dest-i dırāz olmışken T
[17] meẕkūre leked-kūb-i pāy-ı: meẕkūrelikde kūb-i pāy-ı A, meẕkūre leked-kūb-i H, T, USA, mezbūrelige kūb-i pāy-ı N
[18] kerīhe vü ḳayʾ: kerīhe A, kerīhe ḳayʾ H, N, kerīheyi ḳayʾ T, USA
[19] daḫı birbirinden efzūn: daḫı birbirinden efzūndur N, birbirinden efzūn T, USA
[20] Ḥaḳ: Rabbu'l-ʿālemīn A, N, Ö
[21] āmīn, n'olaydı: āmīn, n'olındı N, n'olaydı T, USA

Ḥaḳḳ, yalıñız bize degül cümle[1] dünyāya (16) seni bī-vefā idüp bir sāʿat muḳaddem cān-ı ḫabīs̱üñi zebāniyān-ı siyāsetgerān-ı (17) dūzaḫ ile[2] hem-āġūş ve cīfe-i [T 169b] bed-reng-i bedenüñi, zīr-i liḥāf-ı ḫākde ṭuʿme-i (18) mār u mūr u mūş eyleye. Āmīn[3]. Bu muʿāmele-i çirkīn Güzeller Menziline müṣādif olduġı[4] (19) sāʾir güzellere nisbet ile[5] güzel ammā senüñ çehre-i sergīn-endūduña nisbetle[6] [A 145b] (1) baʿde'l-yevm çirkīnler menzili olup şeʾāmet-i[7] çehre-i murdāruñ ol menzile daḫı sirāyet idüp (2) taġyīr-i ism ü şöhret itdügi emr-i[8] muḳarrerdür. Gelelüm mış mış[9] uyurken taʿbīrine, ḥayfā (3) vü dirīġā ki, senüñ bīnī-i nā-mevzūn ve dehān-ı kendīde[10] būyuñ ḳālıbına şāyān olan (4) ol taʿbīr-i nāzenīni, sārbānlar[11] çizmesi ḳoncından bedter[12] olan senüñ burnuñ[13] [N 175b] (5) delüklerine ve ṣarmsāḳ hāvanından gendeter olan aġzuña[14] nisbet itmenüñ ʿaynı (6) ile[15] sehven kenīf sūrāḫına altun düşürmek ile aṣlā[16] farḳı yoḳdur. Senüñ (7) uyumañ[17] tamām ḫᵛāb-ı ḫınzīr[18] ile ḫor ḫor, belki ġavġā-yı kilāb-ı lāşe-ḫᵛār[19] gibi (8) ḫır-ḫır olmaḳdan ṣoñra kime lāyıḳ

---

[1] bize degül cümle: bizi degül cümle A, bize degül tamām-ı Ö

[2] zebāniyān-ı siyāsetgerān-ı dūzaḫ ile: zebāniyān-ı siyāsetgerān-ı dūzaḫ eyleye N

[3] ṭuʿme-i mār u mūr u mūş eyleye, āmīn: ṭamaʿa-i mār u mūş eyleye, āmīn A, ṭuʿme-i mār u mūş eyleye, āmīn H, ṭamaʿa-i mār u mūş eyleye N, ṭuʿme-i mār u mūr u mūş eyleye idi Ö, ṭuʿme-i mār u mūş eyleye T, USA

[4] olduġı: olduġı ordū-yı muʿaskerde Ö

[5] nisbet ile: nisbet-ile N, nisbetle Ö, T, USA

[6] -endūduña nisbetle: -endūduña nisbet-ile N, -endūdına nisbetle T, USA

[7] şeʾāmet-i: -A, -N, -T

[8] idüp taġyīr-i ism ü şöhret itdügi emr-i: idüp taġyīr-i ism-i şöhret itdügi emr-i A, N, eyleyüp taġyīr-i ism ü şöhret itdügi emr-i Ö, idüp taġyīr-i ism ü şöhret itdügi emr ü T

[9] mış mış: mış-mış T

[10] ki, senüñ bīnī-i nā-mevzūn ve dehān-ı kendīde: ki, senüñ gibi nā-mevzūn dehān-ı güzīde A, ki, senüñ bīnī-i nā-mevzūn ve dehān-ı güzīde H, ki, senüñ nā-mevzūn ve dehānuñ güzīde N, ki, senüñ bīnī-i nā-mevzūn ve dehān-ı kende Ö, senüñ bīnī-i nā-mevzūn ve dehān-ı kendīde T, ki, senüñ bīnī-i nā-mevzūn ve dehān-ı güzīde USA

[11] sārbānlar: sārbānlaruñ T, N, Ö

[12] bedter: beter A, berter N

[13] senüñ burnuñ: senüñ burnın N, bu rengüñ Ö

[14] ve ṣarmsāḳ hāvanından kendeter olan aġzuña: ve ṣarmsāḳ hāvanından beter olan aġzuña A, ve ṣarmsāḳ ḫᵛānından kende-būter olan aġzuña H, ve ṣarmsāḳ hāvanından kende-i berter olan aġzuña N, ve ṣarmsāḳ hāvanından kende-būter olan aġzuña Ö, ṣarmsāḳ hāvanında kendeter olan aġzına T

[15] ʿaynı ile: ʿayniyle T

[16] düşürmek ile aṣlā: döşemek ile aṣlā H, düşürmeden aṣlā Ö, düşürmek ile T

[17] uyumañ: uyumaḳ H

[18] ḫınzīr: ḫınzīrī A, N, Ö

[19] lāşe-ḫᵛār: lāş A, lāşe-ḫor T

olur. Bī-şezārlarda olan ṣadā-yı ḫār(9)ḫār-ı erre-i neccārān[1] senüñ ḫᵛābuña nisbetle żarṭa-i[2] dübürān[3] ḳadar mevzūn (10) olduġına senüñ[4] bıyıḳlaruñ iki şāhiddür. Ruḳabāñuzdan biri ʿibāreti (11) نعوذ بالله من ذالك *neʿūẕu bi'llāhi min-ẕālike*[5], bir vechile hażm olınur[6] degüldür. Behey mekrūh-ı bed-liḳā! [T 170a] Kūh-ı (12) Ḳāf'uñ ʿifrītlerinden ve zindān-ı Süleymān guhrāblarından(?)[7] ve cān bin cān[8] sekbānlarından (13) saña tenezzül idüp meyl itmiş bulınur mı ki[9], Benī Ādem, ol çehre-i ġirbāl-miẖālüñe meyl (14) eyleye. "*Cāme-ḫᵛābum*" taʿbīrine daḫı efsūs u dirīġ ki, köpek yataġı ve ayu ini ve ḳara cānavār delügi[10] kimüñ içündür. Anlar bile senüñ yataġuña nisbet olduġın[11] işitseler baʿde[N 176a]'l-yevm, ḫāne-bī-zār olup żarūrī ʿuzlet iḫtiyār idecekleri emr-i[12] muḥaḳḳaḳdur. *Gülistān-ı cemālümden būse-çīn olmaḳ* ʿibāretinüñ daḫı ḥāline ḥayfā vü vā-veylā ki[13], ormanistān-ı rīş ü bürūt ve ʿaynü'l-ḳaṭrān-ı[14] dīde ve çengelistān-ı ḳuvvetde[15] müjgānın adın gülistān-ı cemāl ḳomanuñ daʿvācısı yalıñız ben degül cümle aṣḥāb-ı süḫan ve[16] ḫūbān-ı gül-çehre-i nāzük-beden olmaġla bu taʿbīrāt-ı nāzenīnüñ ḫūn-ı nā-ḥaḳḳına giren[17] maḫdūmı, Cenāb-ı Ḥaḳḳ[18], anlaruñ inkisārından ḥıfẓ eyleye ve bu taʿbīrāt-ı[19] dil-peẕīrüñ lafẓ u[20] maʿnāsından ve

---

[1] ḫārḫār-ı erre-i neccārān: ḫār-ḫārāne-i itticārān A, ḫār-ḫāre-i neccārān H, N, USA
[2] nisbetle żarṭa-i: nisbetle ẓorṭa-i A, nisbet ile ṭaraṭ-ı H, USA, nisbetle ṭaraṭ-ı N, nisbet ile ẓorṭa-i T
[3] dübürān: dil-berān H, N, Ö, T, USA
[4] olduġına senüñ: olmaduġına senüñ A, olmaduġına senüñ iki H, olmaduġına senüñ iki N, olmaduġına senüñ Ö, olduġına senüñ iki T, olmaduġına senüñ iki USA
[5] *neʿūẕu bi'llāhi min-ẕālik* : *neʿūẕu bi'llāhi* N: *Bundan Allah'a sığınırız.*
[6] olınır: olur A
[7] guhrāblarından(?): كهرابلرندن
[8] cān: -A
[9] bulınır mı ki: بور مى كه A
[10] cānavār delügi: cānver delügi H, Ö, T, USA, cānavār N
[11] nisbet olduġın: nisbetle olduġın H, N, USA, nisbet olınduġın Ö
[12] ʿuzlet iḫtiyār idecekleri emr-i: ʿuzlet idecekleri emr-i N, iḫtiyār-ı ġurbet idecekleri Ö
[13] vü vā-veylā ki: vā-veylā N, vü vā-veylā Ö, vā-veylā ki USA
[14] bürūt ve ʿaynü'l-ḳaṭrān-ı: bürūdet ve ʿaynü'l-ḳaṭrān-ı H, N, bürūt ve ʿaynü'l-ḳaṭar-ı Ö, bürūdet ʿaynü'l-ḳaṭrān-ı T, USA
[15] ḳuvvetde: ḳuvvetde-i, *Derkenarda "funda(?); çalı süpürgesi olup der-saʿādetde savāḳı süpürürler." yazılmıştır* Ö
[16] ve: -H, -N, -T, -USA
[17] nā-ḥaḳḳına giren: نا كيرن N
[18] Ḥaḳḳ: -H
[19] ve bu taʿbīrāt-ı: ve bu taʿbīr-i H, bu taʿbīr-i N, Ö, bu taʿbīrāt-ı T, USA
[20] u: -H

teşbīh ü[1] isti῾āresinden şermende olmayup irtikāb-ı taḥrīr eyledügi maḥall-i ta῾accüb[2] ü istiġrābdur. تجاوزالله عن سيّأتهم *Tecāveza'llāhü ῾an-seyyi᾿ātihim*[3] iki düm-i ḥurūs-ı[4] gūh-ālūddan bed[5]-nümāyendeter olan ḳaşlaruñ ve Prūt Köprisinüñ[6] kemerlerinden [T 170b] saḫt u bed-nümā olan bıyıḳlaruñ ve Ṣıçan Ovasınuñ[7] tarlasından nümūneter olan çehrenüñ ve Şāh-mārān Ḳal῾asınuñ zindānından nişān viren aġzınuñ ol gözi ḳızmış muġlim-i rū-siyāh[8], ῾acabā neresinden būse-çīn olmaḳ[9] gerekdür ki, bu ṣıfatla[10] [N 176b] muttaṣıf olan çehre-i murdāruñdan būse-çīn olmaġı salḫānede necāset yalamaġa meşḳı[11] geçmiş köpeklerden ġayrı irtikāb itmek nā-muḥtemeldür. Leked-kūb-i pāy-ı istiġnā didügüñ ẓāhiren eşek depmesinüñ [USA 148a][12] ıṣṭılāḥīsi[13] olmaḳ gerekdür ve[14] ve ṣūṣakārlıḳ hevesiyle kār-ı ma῾hūde dest-dırāz[15] olmış iken didügüñ nev῾an i῾timāda ḳarībdür[16]. Zīrā ῾ālemde ne eşek siken[17] gidiler vardur. Ṭā᾿ife-i Çingāne[18] ayuları ve fellāḥ-ı Mıṣr timsāḥları taṣarruf itdüklerine[19] şimdi i῾timād eyledüm. Teḳāżā-yı ġaleyān-ı şehvetle[20] iḥtimāldür bir bed-

---

[1] ü: -H, -N

[2] eyledügi maḥall-i ta῾accüb: eyledügi maḥall-i ta῾accüb ta῾accüb N, eyledügi maḥall-i ta῾accüb Ö

[3] *Allah onların günahlarını affetsin.*

[4] ḥurūs-ı: ḫırs-ı Ö

[5] bed: -T, -USA

[6] ve Prūt Köprisinüñ: ve Prūt Köprisinüñ N

[7] Ṣıçan Ovasınuñ: صجالر اوه سنك N

[8] aġzınuñ ol gözi ḳızmış muġlim-i rū-siyāh: -N, aġzınuñ ol gözi ḳızmış muġlim-i siyeh-rū Ö, aġzınuñ ol gözi ḳızmış mu῾allim-i rū-siyāh USA

[9] olmaḳ: olmaġı N

[10] ki, bu ṣıfatla: böyle N, bu ṣıfatlarla Ö

[11] olmaġı salḫānede necāset yalamaġa meşḳı: olmaġı salḫānede necāset yalamaġa meşḳı H, Ö, olmaġı salḫānda necāset yalamaġa meşḳı N, olmaġı salḫānede necāset yalamaġı meşḳı T, olmaḳ salḫāne ne de necāset yalamaġı meşḳı USA

[12] *Bu sayfanın derkenarında (U 148a) aşağıdaki matla beytiyle başlayan ve toplam beş beyitten oluşan bir manzumeye yer verilmiştir:*
Mefā῾īlün mefā῾īlün mefā῾īlün mefā῾īlün
Ḥakīm-i muṭlaḳuñ olmasa ger bir işde taḳdīri
Muḳīd olmaz hezār erbāb-ı re᾿y-i tedbīri

[13] depmesinüñ ıṣṭılāḥīsi: depmesinüñ ıṣṭılāḥcısı H, N, T, USA, depmesi dimenüñ ıṣṭılāḥīsi Ö

[14] ve: -Ö, -USA

[15] kār-ı ma῾hūde dest-dırāz: kārı ma῾hūdı mübāşerete dest-dırāz N, kār-ı ma῾hūdı mübāşerete dest-dırāz Ö, kār-ı ma῾hūde dest-ṭırāz USA

[16] i῾timāda ḳarībdür: i῾timādı cā᾿izdür H, N, T, USA

[17] siken: yef῾alleyen Ö

[18] Çingāne: Çingāneler T, Cengāneler USA

[19] timsāḥları taṣarruf itdüklerine: timsāḥı taṣarruf itdügine Ö

[20] ġaleyān-ı şehvetle: ġalebān-ı şöhret ile H, ġaleyān-ı şöhret ile N, ġaleyān-ı şöhretle T, USA

nihād ve[1] bed-nejād irtikāb itmiş ola[2]. Ammā anı daḫı ʿaḳl, bir vechile tecvīz itmez. Zīrā ne ḳadar ḥayvānāt-ı[3] berrī ve baḥrī ve ḥimār-ı ünsī vü vaḥşī ve sibāʿ u bahāʾim var ise cümlesinüñ[4], senüñ çehre-i bī-nūruñdan müstaḥsen ve ḳıyāfetüñden[5] mevzūn olduġı, cāy-ı ḳīl ü ḳāl degüldür. Bir şaḫṣuñ ne ḳadar dīg-i şehveti [T 171a] ġaleyān[6] ve tennūr-ı iştihāsı feverān eylese[7] senüñ bürūdet-i sīmā-yı zemherīrāneñi, [N 177a] taḫayyül itdügi[8] sāʿat, cereyān-ı şehvete mādde-i[9] incimād, belki baʿde'l-yevm, mādde-i rücūliyyetden sāḳıṭ u maḥrūm olacaġı[10] muḥaḳḳaḳdur. Eger kendüñ muʿtāda[11] muḫālif maḳʿad-ı melʿūnuñ ṭarafından ruʾyāda ṣūret-i bāz-gūn üzre müstaʿmel olduñ ise hey derdmend, ol daḫı senüñ ḫayālüñdür[12]. Yoḫsa bunda[13] dil-berān-ı mevzūn-ı bī-şümār var iken şeyṭān gibi bir ḥarīf[14] ʿālem-i ruʾyāda bir ṣūrete temes̱s̱ül itdügi ṣūretde ḥāşā, senüñ gibi bir[15] ḳabīḥ-manẓarı ṭaṣarruf itmege irtikāb eyleye! Hele İblīs-i pür-telbīs[16] [USA 148b][17] bile ẓurafā-yı ʿālemüñ ḫavf ü iʿtirāżından bu neng ü[18] ʿārı ḳabūl itmek iḥtimāli yoḳdur[19]. *Egerçi bu taḥrīrden āteş-i iştiyāḳuñuz her ne ḳadar[20] germ olursa da bu (15) taḥrīrātdan āteş-i ġażabdan ġayrı[1] germ*

---

[1] bir bed-nihād ve: bed-nihād H, N, T, USA
[2] Nihād-ı bed-nejād irtikāb itmiş ola: -N
[3] ḥayvānāt-ı: -Ö
[4] cümlesinüñ: cümlesi N, Ö, T
[5] bī-nūruñdan müstaḥsen ve ḳıyāfetüñden: bī-nūrından mütaḥassin ve ḳıyāfetinden H, bī-nūruñdan mütaḥassin ve ḳıyāfetüñden N, T, USA
[6] şehveti ġaleyān: şöhreti ġalebān H, N, T, şehveti ġalebān USA
[7] feverān eylese: fürūzān olsa H, N, T, USA
[8] -sīmā-yı zemherīrāneñi, taḫayyül itdügi: -sīmā-yı zemherīrān ki, taḫayyül itdügi H, N, -sīmā-i zemherīrān ki, taḫayyül itdügi T, USA
[9] şehvete mādde-i: şöhrete mādde-i H, N, T, şehvete māye-i Ö
[10] olacaġı: olıcaġı N, evlād olacaġı Ö
[11] muʿtāda: muʿtād-ı N
[12] ḫayālüñdür: ḫayālüñden N
[13] bunda: -T, -USA
[14] ḥarīf: ḥarīf ü ẓarīf Ö
[15] bir: -H, -N, -T, -USA
[16] İblīs-i pür-telbīs: İblīs N, T, USA
[17] *Bu sayfanın derkenarında (U 148b) aşağıdaki beyit yazılmıştır:*
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Ḥakīm-i muṭlaḳuñ olmasa ger bir işde taḳdīri
Muḳīd olmaz hezār erbāb-ı reʾy-i [tedbīri]
[18] ḫavf ü iʿtirāżından bu neng ü: ḫavf ü iʿtirāżından bu tenüñ H, şevḳ-i iʿtirāżından bu tenüñ N, ḫavf-ı iʿtirāżından bu tenüñ T, USA
[19] Cāme-i ḫᵛābum taʿbīrine … … itmek iḥtimāli yoḳdur: -A
[20] taḥrīrden āteş-i iştiyāḳuñuz her ne ḳadar: taḥrīrātdan āteş-i iştiyāḳuñuz her ne-ḳadar N, taḥrīrātdan āteş-i iştiyāḳuñuz her ne ḳadar Ö, T, USA

olur yoḳdur. Yine ʿārıż-ı tābnākümüzi (16) ẖayāl itdükçe[2] *tesellī bulmañuz emr-i muḳarrerdür.* El-ḥamdu li'llāh, senüñ gibi necs-i bārān-zededen[3] ẖalāṣ (17) olduġumuz şükrānesi[4] dāʾire-i āṣafīde olan aḥbābumuzuñ firāḳına daẖı ser-māye-i (18) tesellī [N 177b] olmadadur. Ẓahr-ı mektūbda olan mühr-i ġarību'r-resm-i ʿacību'l-ẖattuñ Kerkük [T 171b] Gūristānında bulınan seng-i mezār naḳşından ve ẖırmenler üzerine başılan taḥta resmī tamġāsı ve Eflāḳ ve Boġdān ḳapu ketẖüdālarınuñ deyn[5] temessüklerinde olan mühründen[6] ve necāset ile ālūde olmış pençe-i kilābuñ zemīn üzerine[7] başduġı naḳşından[8] ve kilīsā dīvārlarına[9] Ẕimmīlerüñ ḳızıl yumurṭa boyasıyla pençeleri resminden farḳı maʿlūm degül, tamām içinde olan[10] ḥurūf u erḳāmı, çehre-i bī-nūrınuñ (19) ḳālıbına[11] başılmış طابق النّعل بالنّعل *ṭābeḳa'n-naʿlu bi'n-naʿli* [12] olduġuna taʿaccüb olmışdur[13]. Seyr idenler kimi uyuz bār-gīrlerüñ[14] ṣaġrısında olan dāġdur ve kimi Kerkük odıncılarınuñ eşegi yāġırıdur. Kimisi daẖı birḳaç it sikine[15] ve yāẖūd eşek sikine[16] yapışmış arı lāşeleridür, diyü ḥükm idüp lākin[17], ʿāḳıbet bu gönderdügüñ[18] mektūb şuhūd-ı zūr ile iṡbāt olınmış ḥüccet-i müzevvere olmaġla sürīn-i varaḳada dāġ-ı teşhīr [USA 150a][19] olınmışdur. Bunuñ üzerine olduġın[1] imżā

---

[1] da bu taḥrīrātdan āteş-i ġażabdan ġayrı: da bu taḥrīrātdan āteş-i ġażabdan ġayr-ı A, bu taḥrīrātda āteş-i ġażabdan ġayrı N
[2] ẖayāl itdükçe: ẖayāl ẖayāl itdükçe H, ẖayāl itdükde T, N, Ö, USA
[3] gibi necs-i bārān-zededen: gibi necisi yārān-zedin A, gibi baẖş-ı bārān-zededen H, gibi necis-bāzān-zededen Ö, USA, necs-i bāzān-zededen T
[4] şükrānesi: teşekkürānesi A
[5] deyn: -H, -N, -T, -USA
[6] mühründen: mühürden H, N, T, USA
[7] üzerine: üzre Ö
[8] ve necāset ile ālūde olmış pençe-i kilābuñ zemīn üzerine başduġı naḳşından: -T, -USA
[9] dīvārlarına: dīvārında Ö, dīvārına T, USA
[10] mühr-i ġarību'r-resm, … … tamām içinde olan: -A
[11] ḳālıbına: ḳabına beñzer A
[12] *Ayak izi ayak izine uygun geldi. Bütün detaylarıyla, tıpatıp, aynı…*
[13] olmışdur: olınmışdur Ö
[14] bār-gīrlerüñ: bār-gīrüñ N
[15] sikine: kīrine Ö
[16] sikine: kīrine Ö
[17] ḥükm idüp lākin: cezm idüp lākin T, cezm idüp USA
[18] gönderdügüñ: göndürdügüñ USA
[19] *Bu sayfanın derkenarında (U 149a) şu ifadelere yer verilmiştir:*
Ruviye innehu mektūbun fī-cenāḥi'l-cerādi bi-hāẕihi'l-kelimāti
"Rivayet edilir ki; bu (metin), çekirgelerin kanatlarında bu kelimelerle yazılmış olan bir metindir."
Naḥnu cunūdün mine'l-cenādi …
Selleteṭ'allāhu ʿala'l-ʿibādi *Li-taẖrībi'l-ḳurā ve'l-bilādi*

itmişlerdür. Ey [N 178a] mekrūh-ı bed-sirişt! Saña[2] ne gūne bed-duʿā ideyim ki, senüñ sirāyet-i şeʾāmetüñden[3] nāşī itdügüñ ḫidemāt-ı[4] s̱ıḳlet-āmīzlerüñ ḥikāyesi, fażīletlü monlā efendi ve ʿizzetlü muḥaṣṣıl aġā lisānından muḥāfıẓ-ı Ḥaleb, devletlü, saʿādetlü[5] ʿAbdī Pāşā Ḥażretlerinüñ meclis-i şerīflerinde [T 172a] daḫı müẕākere olınmaġla[6] senden biñ beter iki kibritī bıyıḳlı, ġūl-ı beyābān ṣūretli[7], dīv-peyker şaḫṣ, ḫıdmetümüzde bī-ṣabr u şekīb ve[8] saña raḳīb olmışlardur. Egerçi, köpek-i murdār, gitdüñ; yerüñi boş ḳoymaduñ. Birden beter iki[9] ẓuhūr eyledi. Ammā anlaruñ yanında file nisbet ile deve ve ḫınzīre nisbet ile[10] ayu ḳadar nevʿan[11] insana yaḳın olmaḳ[12] iḥtimālüñ vardur. Ammā, laʿnet be-her se taʿbīri [A 146a] (1) üçüñüze daḫı erzānīdür. Eger ʿāruñ ve ġayretüñ[13] var ise sen ol ṭarafda ġayretüñden çatlayup ve[14] (2) bu ṭarafdaki, ʿāşıḳlarumuz daḫı āteş-i ʿaşḳumuza taḥammül idemeyüp ḳarīben sūzān-ı (3) belā olurlar ise üçüñüzden birden[15] [N 178b] ḫalāṣ olmış oluruz. نعم المطلوب و نعم المأمول و نعم المسئول *Niʿme'l-maṭlūbu ve niʿme(4)'l-meʾmūl ve*

Bu ḥikāyeti Veysī**Hata! Yer işareti tanımlanmamış.** Efendi merḥūm taḥrīr eylediler ki, Baba Ṭaġında nāʾib ü ḳāḍı iken bed-muḥaṭ-ı ʿaẓīm olup ve muḥiṭe mūcib olan daḫı civāruñ kes̱reti olmaġla جرادك birinüñ ḳanādında ḥurūf-ı muḳaṭaʿāt-ı ʿiyālden ẕikr olınan ebyāt terkīb olınduḳda bir ḳıṭʿa ḥāṣıl oldı, (ḳıṭʿa):

Naḥnu cundun mine'l-ecnādi *Ve Selleteṭa'llāhu ʿala'l-ʿibādi*

Li-kes̱reti'ẓ-ẓulmi ve'l-fesādi *Li-taḫrībi'l-ḳurā ve'l-bilādi*

Kıtanın manası: *"Biz ordulardan bir orduyuz. Zulmün ve fesadın çokluğundan dolayı şehir ve ülkelerin tahribi için Allah kullar üzerine saldırdı."*

Şu beyitte de kâtip kendisi için dua istemektedir:

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Kātibine her kim eylerse duʿā
İde maḥşerde şefāʿat Muṣṭafā

[1] olduġın: olduġuñ olduġun Ö, -T

[2] saña: -Ö

[3] sirāyet-i şeʾāmetüñden: sirāyet ü şeʾāmetüñden Ö, T, USA, ü şeʾāmetüñden H, sirāyet ü şemāmetüñden N

[4] itdügüñ ḫidemāt-ı: itdügüñ ḫiẕemāt T

[5] muḥāfıẓ-ı Ḥaleb, devletlü, saʿādetlü: saʿādetlü, devletlü muḥāfıẓ-ı Ḥaleb H, N, Ö

[6] olınmaġla: olmaġla H, N, T, USA

[7] ṣūretli: ṣıfatlu Ö

[8] ḫıdmetümüzde bī-ṣabr u şekīb ve: ḫıdmetümüzde bī-ṣabr u şekīb Ö, ḫiẕmetümüzde bī-ṣabr u şekīb ve T

[9] iki: ikisi Ö

[10] nisbet ile deve ve ḫınzīre nisbet ile: nisbetle deve ve ḫınzīre nisbetle Ö, T, nisbet ile deve ve ḫınzīre nisbetle USA

[11] başılmış *ṭābiḳu'n-naʿlu bi'n-naʿli* … … ayu ḳadar nevʿan: -A

[12] olmaḳ: -A

[13] ʿāruñ ve ġayretüñ: ʿār u ġayretüñ N, ġāruñ ve ġayretüñ Ö

[14] ġayretüñden çatlayup ve: çatlayup A, ġayretüñden çatlayup Ö, T

[15] olurlar ise üçüñüzden birden: olurlarsa üçüñüzden A, olurlar ise üçüñüze birden H, olurlarsa üçüñüzden birden Ö, olurlarsa üçüñüze birden T, USA

ni'me'l-mes'ūl[1]. باقی برکون مقدّم سر نکون درکۀ نیران باد *Bākī bir gün muḳaddem (5) ser-nigūn-ı dereke-i nīrān bād. (6) Temmet*[2].

---

[1] *Ne güzel amaç ve ne güzel emel ve ne güzel istek…*

[2] temmet: temmetü'l-kitāb H, -N, *bi-rabbi'l-'ibād, sene 1154* Ö, 1176, ġurre-i M[uḥarrem] USA: *Kulların rabbinin yardımıyla.*

Nüshanın sonunda T 173a-b'de şu ifadelere yer verilmiştir: تمّت هذه المنشأت مرحوم یوسف نابی غفر الله ذنوبی حرّر اضعف العباد و قلیل البضاعة و الرّشاد *Temmet hāẕihi'l-**Münşe'āt**u merḥūm Yūsuf Nābī, ġafera'llāhu ẕunūbī, ḥarrerehu eḍ'afu'l-'ibād ve ḳalīlu'l-biḍā'eti ve'r-reşādi. el-Ḥāc Muḥammed Ṣādıḳ, iş-bu **Münşe'āt-ı Nābī**'yi ḫaṭṭ-ı mā-yuḳra' ile taḥrīr ve ḳālıb-ı üslūb-ı teẕkīre birle tasṭīr idüp manẓūr-ı re'fet ve maḳrūr-ı 'ayn-ı 'ināyet buyurılan iḫvān-ı kirām-ı ẕevi'l-iḥtirāmdan ricā ve vā-beste-i luṭflarıdur ki, bu 'abd-i nā-çīz-i pür-melāl nisyāndan mürekkeb ve libās-ı envā'-ı ḳuṣūr ile müretteb olmaḳ ḥasebiyle ḳālıb-ı imlā ve ṭarḥ-ı taḥrīr-i inşāda vāḳı' olan ḳuṣūrın 'afv ve küsūrın tamāma resīde buyurduḳlarından ṣoñra bir Fātiḥa-i şerīfe ile yād ve du'ā-yı ḫayr ile şād u ābād iden mü'mini Ḥażret-i Cenāb-ı Rabbü'l-'ibād ve Ḫālıḳü'l-murād, kām-bīn ü kām-yāb ve ber-vefḳ-i merām ber-murād eyleye! Āmīn.* بحرمة سورة نور تحریراً فی غرّة ربیع الاوّل لسنة سبع و ستین و مائه و الف سنه ۱۱۶۷ *Bi-ḥurmeti sūreti Nūr, taḥrīren fī-ġurreti Rebī'i'l-evvel, li-seneti seb' ve sıttīn ve mi'e ve elf, sene 1167 (Nur suresinin hürmetine, (T nüshası) 1167 senesinin Rebi'i'l-evvel ayının birinci gününde yazıldı.)*

Nüshanın sonunda USA 150b'de şu ifadelere yer verilmiştir: Ez-tārīḫ-i vefāt-ı Nābī-i merḥūm güfte-i Vehbī Efendi:

Zelīḫā-yı cihānda çekdi dāmen Yūsuf Nābī

Kendi kelām-ı belāġat-niẓāmlarından ṣudūr iden tārīḫ-i vefātları olan

Nābī be-ḥużūr āmed, sene 1124

Üsküdār-ı meşhedistānda Ḳaraca Aḥmed Ḥażretlerinüñ ṭaşcılarından nehc cāddeden cānib-i yesāra meyl ve yüz ẕirā' miḳdārı imtişā(?)-yı seyl olınduḳda eṡer-i merḳad-i ruḫām cümleden şān-ı ma'rifeti gibi mürtefī' olup ziyāretine ḫ'āhişger olan erbāb-ı ḳulūbı dest ber-dāşte-i du'āya da'vet itmededir. Raḥmetu'llāhi 'aleyh

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün

Göz göz itdüm dāġ ḳoydum şerḥa çekdüm sīneme

Tā görenler dāġumı tārīḫüm itsünler ḫayāl

*Merḥūm mūmā ileyh Nābī'nüñ velādetleri tārīḫi olmaḳ üzre ṡebt-i cerīde-i **Münşe'āt**'a mübāderet olındı. Sene 1055, vefātları 1124, 'ömr-i 'azīzlerinüñ müddeti 69 sene.*

5. SONUÇ

Bugüne kadar yapılmış bilimsel çalışmaların çoğunda, Nâbî'nin özellikle manzum eserleri çalışılmıştır. Doğal olarak o, bir *şair* olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmada Nâbî'nin şairliği yanında *nâsirlik/münşîlik* yönü de ortaya çıkarılmıştır. Oldukça hacimli olan Dîvân'ı ile ahlâkî ve didaktik özelliği ile dikkat çeken Hayrî-nâme (Hayriyye) adlı mesnevi, Nâbî'yi bir şair olarak üne kavuşturmuştur. Oysaki o; yazmış olduğu mensur eserleriyle de yaşadığı dönemi ve sonrasını etkilemiş ve Klâsik Dîvân Edebiyatında önemli izler bırakmış bir edebî kişiliğe sahiptir. Bunun en büyük delillerinden biri, yurt içi ve yurt dışı kütüphanelerinde yüz elli beş nüshası bulunan ve yazıldığı dönemde elden ele dolaşan Münşeât adlı mensur eserdir. Bu çalışmada, Nâbî'nin münşîliğini her yönüyle ortaya koyan bu eser ele alınıp incelenmiş ve varılan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

1. Münşeât nüshaları ile ilgili detaylı bir inceleme yapılmış ve bu nüshaların iki ana metne dayandığı tespit edilmiştir. Bununla beraber hicrî 1117 tarihli en eski Münşeât nüshasının, Nâbî (ölüm 1124) tarafından görülmüş ve tashih edilmiş olabileceği düşünülmektedir.

2. Nüshalarla ilgili yapılan detaylı incelemenin sonunda bu nüshaların, çeşitli yer ve zamanlarda, geniş bir coğrafya ve büyük bir zaman dilimi içinde farklı kişiler tarafından istinsah edildiği anlaşılmıştır.

3. Hiçbir nüshanın, Münşeât'ın bu çalışmada kurulmuş olan karşılaştırmalı metnine göre tam olmadığı tespit edilmiştir.

4. Münşeât'ın müstakil bir eser olarak yazılmadığı, Nâbî'nin farklı zamanlarda çeşitli vesilelerle yazdığı mensur ve kısmen de manzum metinlerin, sonradan derlenip toparlanması neticesinde oluşturulduğu anlaşılmıştır.

5. Münşeât nüshalarından anlaşıldığı kadarıyla iki yüz kırk iki mektup Nâbî'ye aittir. Yaklaşık yüz (100) mektup ise dil ve üslûp bakımından Nâbî'nin üslûbunu

çağrıştırmaktadır. Ancak bu mektuplar, Nâbî'ye ait olmayabilir düşüncesinden dolayı karşılaştırmalı metne alınmamış ve incelemeye tabi tutulmamıştır.

6. Nâbî hem iyi bir inşâ yazarı hem de inşâ hususunda çevresindekileri eğiten meşhur bir üstattır. Bu yüzden yöneticilik yıllarında çevresinde bulunan âlim, şair, mûsıkîşinâs ve hatta şair şeyhlerle önemli dostluklar kurmuş ve onları çeşitli yönlerden desteklemiştir. Münşeât'tan anlaşıldığı kadarıyla Nâbî; hamiyetli, cömert, dost canlısı bir kişidir. Yazdığı mektuplarda geçen mübâlağalı övgü ifadeleri, devrindeki insanlara verdiği önemi ortaya koymaktadır.

7. Nâbî, nesirdeki üstün kabiliyetini, bir mananın birçok değişik şekilde ifade edilebileceğini gösteren Münşeât'ın başındaki on beş metinle ispatlamıştır.

8. Sade, orta, süslü ve ağdalı nesir açısından bakıldığında Nâbî'nin, dil ve anlatım bakımından orta nesrin temsilcisi olduğu söylenebilir. Ancak bazı mektuplardaki süslü ve ağdalı ifade tarzı, onu süslü nesir üslûbuna da yaklaştırmaktadır.

9. Nâbî'nin Münşeât'ında manzum mektup türününe ait örnekler vardır. Bu durum manzum mektup yazıcılığının, XVIII. asırdaki durumunu göstermesi bakımından önemlidir.

10. Bazı mektupların içindeki Türkçe olmayan manzum metinler, Nâbî'nin Arapça ve Farsçayı şiir yazacak derecede iyi bildiğini göstermesi açısından önemlidir.

11. Münşeât'ta mektuplaşmayla birlikte hediyeleşmenin de oldukça yaygın olduğu anlaşılmıştır. Bu hediyeler, XVII.-XVIII. yüzyılda insanların nelere rağbet ettiğini göstermektedir. At başta olmak üzere hizmetçi, çeşitli yiyecekler, değerli taşlar, güzel kokular, kıymetli araç ve gereçlerin yanında değerli kitapların da mektuplarda sıkça istenen ve gönderilen hediyeler olduğu görülmüştür. Hatta Urfa ve Halep taraflarından gönderilen nar, bulgur gibi yiyecekler bile hediyelik eşya kategorisine dahil edilmiştir. Bu durum, bir yönüyle dönemin sosyal hayatına da ışık tutmakta, insanlar arasındaki iletişimin hediyeler üzerinden oldukça geliştiğini göstermektedir. Bununla beraber Münşeât'tan bazı mektupların sadece gönderilen hediyeleri tanıtmak amacıyla yazıldığı anlaşılmaktadır.

Münşeât, Nâbî'nin hem sosyal hayatı hem de edebî kişiliği hakkında çok önemli bilgiler içeren edebî metinler bütünüdür. Bu eserin ortaya çıkarılıp ilim dünyasına tanıtılması, hem Nâbî hem de XVII.-XVIII. yüzyıl edebiyat araştırmalarına ışık tutması açısından önemlidir. Münşeât'ın hazırlanması, şimdiye kadar yapılmış Nâbî okumalarının yeniden ele alınmasını sağlayabilir. Çünkü bu metin, yazarın daha iyi anlaşılabilmesi için adeta ipuçları içermektedir. Bu durumda özellikle Nâbî'nin eserleri üzerinden yeni bir metinler arası okumanın yapılması önem arz etmektedir.

6. ÖZEL ADLAR DİZİNİ

7. KAYNAKÇA

Abdülkadiroğlu, Abdulkerim. (1999). *İsmail Beliğ: Nuhbetü'l-Âsâr li-Zeyl-i Zübdeti'l-Eş'âr*. Ankara: AKM Yayınları.

Abdülvehhâb-ı Şa'rânî. (2012). *Mîzânü'l-Kübrâ: Dört Hak Mezhebin Büyük Fıkıh Kitabı ve Tasavvufî Yorumları*. İstanbul: Furkan Yayınları.

Afacan, Serhan. (2011). Devletle Yazışmak: Türkiye-İran Sosyal Tarihçiliğinde Dilekçeler. *Türkiyat Mecmuası*. c. XXI. Bahar. 1-29.

Ahmet Midhat Efendi. (2003). *Bütün Eserleri, Romanlar XVI: Eski Mektuplar, Altın Âşıkları, Mesâil-i Muğlaka, Jön Türk*. (Hazırlayanlar: Çoruk, Ali Şükrü; Andı, M. Fatih; Yetiş, Kâzım). Ankara: TDK Yayınları.

Akkuş, Metin. (1995). Yusuf Nâbî'de İnsan Tipi ve Özeleştiri. *Atatürk Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. S. 3. 197-203.

Aksoyak, İsmail Hakkı. (2006). Gelibolulu Mustafa Âlî'nin Menşeü'l-İnşâ'sı. *TÜBAR*. c. XIX. S. Bahar. 225-244.

Aksoyak, İsmail Hakkı. (2007). *Gelibolulu Mustafa Âlî, Menşeü'l-inşâ*. Ankara: Bizim Büro Yayınları.

Akyüz, Kenan; Beken, Süheyl; Yüksel, Şedit; Cunbur, Müjgân. (1958). *Fuzûlî: Türkçe Dîvân*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Ali Emîrî Efendi. (1328). Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid. İstanbul.

Almaany. (2013). *Kâmûs ve Mu'cem…*. Erişim Tarihi: 08 Eylül 2013. http://www.almaany.com.

Alper, Ömer Mahir. (1999). İbn Sînâ: Eserleri. *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XX, 337-345). İstanbul: TDV Yayınları.

Ambros, Edith Gülçin. (2011). Şair Nâbî Bibliyografyası. (Çeviren: Reyhan Keleş). *Atatürk Üniversitesi. İlahiyat Fakültesi Dergisi.* S. 35. 247-252.

Amîd, H. (1387). *Ferheng-i Amîd.* Tahran-İran: Müessese-i İntişârât-ı Emîr Kebîr.

Aytaş, Gıyasettin; Karakuş Aktan, Eda Nur. (2012). Çocuk Edebiyatı ve Eğitimi Açısından Hayriyye. *GEFAD/GUJGEF.* c. XXXII. S. 2. 537-555.

Bakkal, Ali. (2009). *Şair Nâbî Sempozyumu.* Şanlıurfa: Şanlıurfa Belediyesi. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü.

Batislam, H. Dilek. (2013). Tokatlı Ebubekir Kânî'nin Münşeât'ında "Üslûp" Yerine Kullanılan Kelimeler. *TÜBAR.* c. XXXIII. S. Bahar-2013. 45-60. *(VI. Uluslararası Türk Dil Kurultayı (20-25 Ekim 2008). Kurultay Bildirisinin Makalesi. Ankara: TDK.)*

Battal, Abtullah. (1997). *İbn-i Mühennâ Lûgati.* Ankara: TDK Yayınları.

Bektaş, Ekrem. (2008). Nâbî'nin "Bu" Redifli Gazeline Urfalı Şairler Tarafından Yapılan Tahmis ve Yazılan Nazireler. *Gazi Türkiyat (Türklük Bilimi Araştırma Dergisi).* S. 3. 51-66.

Bilkan, Ali Fuat. (1997). *Nâbî Dîvânı I-II.* İstanbul: MEB Yayınları.

Bilkan, Ali Fuat. (1998). *Nâbî: Hikmet, Şair, Tarih.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Bilkan, Ali Fuat. (2006). *Nâbî'nin Klâsik Şiirdeki Yeri.* Kaya, Ahmet (Editör). Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu: Prof. Dr. Abdülkadir Karahan'a Armağan. Şanlıurfa Belediyesi, Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları. s. 113-119.

Bilkan, Ali Fuat. (2007). *Nâbî: Hayatı, Sanatı, Eserleri.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Cânan, İbrahim. (1991). *Kütüb-i Sitte: Muhtasarı Tercüme ve Şerhi.* c. XII. Ankara: Akçağ Yayınları.

Coşkun, Menderes. (2004). Son Klâsik Dönem: Nesir. Tural, Sadık. (Proje Başkanı). *Türk Dünyası Edebiyat Tarihi V.* Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları. s. 552-590.

Coşkun, Menderes. (2007). *Sözün Büyüsü: Edebî Sanatlar*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Coşkuner, Fahrettin. (2004) Gazneliler Döneminde Nesir. *Nüsha.* S. 13. 45-53. Erişim Tarihi: 07 Eylül 2013. http://www.doguedebiyati.com.

Çağlı, Adnan; Özdingiş, Vicdan. (2004). *Bülbüliyye: Birrî Mehmed Dede*. İzmir: Akademik Kitabevi Yayınları.

Çakır, Ömer. (2006). Türk Edebiyatında "Taziyetnâme". *TÜBAR*. c. XIX. S. Bahar. 269-291.

Çaldak, Süleyman. (2004). *Nergisî ve Nihâlistân'ı (İnceleme-Metin)*. Malatya: Özserhat Yayıncılık.

Çapan, Pervin. (2005). *Mustafa Safayî Efendi: Tezkire-i Safâyî (Nuhbetü'l-Âsâr min Fevâ'idi'l-Eş'âr) İnceleme-Metin-İndeks*. Ankara: AKM Yayınları.

Dağlar, Abdülkadir. (2012). Türk Edebiyatında "Taziyetnâme". *Milli Folklor*. S. 95. 83-95.

Dallog. (2013). *Osmanlı Sadrazamları, Sadâret Tarihleri ve Müddeti*. Erişim Tarihi: 30 Haziran 2013. http://www.dallog.net/kurumlar/sadrazam.htm.

Daş, Abdurrahman. (2003a). *Osmanlılarda Münşeât Geleneği ve Hoca Saadeddin Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Münşeâtı.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Daş, Abdurrahman. (2003b) Hoca Sadeddin Efendi'nin Hayatı ve Eserleri. *Selçuk Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi.* S. 14. 165-208. Erişim Tarihi: 07 Eylül 2013. http://www.turkiyat.selcuk.edu.tr.

Daş, Abdurrahman. (2004). Türkiye Selçukluları ve Osmanlı Dönemine Ait Münşeât Mecmualarının Tarihî Kaynak Olarak Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi. İlahiyat Fakültesi Dergisi.* c. XLV. S. 2. 205-218. Erişim Tarihi: 07 Eylül 2013. http://dergiler.ankara.edu.tr.

Derdiyok, İ. Çetin. (1997). Eski Edebiyatımızdan Günümüze Mektuplarda Biçim. *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.* S. 415. 665-671.

Develioğlu, Ferit. (2006). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat.* (26. Baskı). Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

Dilçin, Cem. (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü.* Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Dilçin, Cem. (2009). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi.* Ankara: TDK Yayınları.

Diriöz, Meserret. (1994). *Nâbî Divanı (Eserlerine Göre Nâbî).* İstanbul: Fey Vakfı Yayınları.

Kuran-ı Kerim Türkçe Meali. (2013). (Hazırlayanlar: Subaşı, Necdet; Yüksel, Ebubekir; Menekşe, Ömer). Diyanet İşleri Başkanlığı. Erişim Tarihi: 07 Eylül 2013. http://www.kuranikerim.com/mdiyanet.htm.

Doğan, Mehmet. (1996). *Büyük Türkçe Sözlük.* (11. Baskı). İstanbul: İz Yayıncılık.

Durmuş, İsmail. (2000). İnşâ (Edebî Tür Olarak İnşâ: Arap Edebiyatı). *İslâm Ansiklopedisi.* (c. XXII, 334-337). İstanbul: TDV Yayınları.

Durmuş, İsmail. (2002). Üslûp. *İslâm Ansiklopedisi.* (c. XLII, 383-385). İstanbul: TDV Yayınları.

Durmuş, İsmail. (2007). Nesir. *İslâm Ansiklopedisi.* (c. XXXIII, 6-8). İstanbul: TDV Yayınları.

Durmuş, Mustafa. (2012). Klâsik Osmanlı Nesrinde Aliterasyon. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic.* c. VII. S. 1. 995-1004.

Erdoğan, İsmail. (2010). "El-Bulga Fi'l-Hikme" Adlı Eseri Bağlamında Muhyiddin İbn Arabî'nin Vahiy Anlayışı. *Fırat Üniversitesi. İlahiyat Fakültesi Dergisi.* Elazığ. c. XV. S. 2. s. 27-45. Erişim Tarihi: 20 Eylül 2013. http://portal. firat.edu.tr.

Ergüzel, M. Mehdi. (2009). *İbn-i Nasuh Paşa: Pârs-nâme.* Ankara: TDK Yayınları.

Furat, Ahmet Subhi. (1996). *Arap Edebiyatı Tarihi.* İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Gençtürk Demircioğlu, Tülay. (2010). Ali Şîr Nevâyî'nin Dîvânlarında Mektuplaşma: Âşıktan Sevgiliye, Sevgiliden Âşığa. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. V. S. 3. 146-176.

Gibb, E. J. Wilkinson. (1999). *Osmanlı Şiir Tarihi I-II-III-IV-V*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Gök, Nejdet. (2008). Osmanlı Beratları Kapsamında Diplomatika İlmi veya İlm-i İnşâ. *Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. s. 20. 731-746.

Gökçe, Recep. (2006). *Eski Türk Edebiyatında Mektup ve Bir Mecmû'a-i Münşeât (İnceleme-Metin-Tıpkı Basım)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gökyay, Orhan Şaik. (1974). Tanzimat Dönemine Değin Mektup. *Türk Dili: Mektup Özel Sayısı*. Ankara. S. 274. 17-87.

Gölpınarlı, Abdulbâki. (1963). *Mevlânâ Celâleddîn: Mektuplar*. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri-Yeni Matbaa.

Görgün, Tahsin. (2000a). İnşâ (Dilbilimi Terimi Olarak İnşâ). *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XXII, 339-341). İstanbul: TDV Yayınları.

Görgün, Tahsin. (2000b). İnşâ (Fıkıh). *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XXII, 341-342). İstanbul: TDV Yayınları.

Gülhan, Abdülkerim. (2012). Bir İnşâ-i Merğûb'dan Hareketle XVIII. Yüzyılda Yazışma ve Sözleşme Örnekleri. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları, Journal of Language and Literature Studies*. İstanbul. S. 5. 9-42.

Gültekin, Hasan. (2007). *Türk Edebiyatında İnşâ: Tarihî Gelişim-Kuram-Sözlük ve Metin*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Haksever, Halil İbrahim. (1996). *Eski Türk Edebiyatında Münşeâtlar ve Nergisî'nin Münşeât'ı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Haksever, Halil İbrahim. (2001). Veysî ve Nergisî'nin Karşılıklı Mektupları. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. II. S. 2. 179-184.

Haksever, Halil İbrahim. (2009). Münşeâtlarda Yer Alan Tarihî Bilgiler. *Uşak Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi*. c. II. S. 1. 24-31. Erişim Tarihi: 01 Ekim 2013. http://sosyaldergi.usak.edu.tr.

Haksever, Halil İbrahim. (2011a). Ahmed-i Dâ'î'nin Teressülü. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. VI. S. 1. 1265-1273.

Haksever, Halil İbrahim. (2011b). Nâbî Münşeât'ında Mizahî İfadeler ve Râmî Paşaya Yazdığı Mizahî Mektup. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. VI. S. 2. 33-38.

Haksever, Halil İbrahim. (2013). Nâbî Münşeât'ında Biyografik Bilgiler. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. VIII. S. 1. 1599-1606.

Hızlı, Mefail. (2008). Osmanlı Medreselerinde Okutulan Dersler ve Eserler. *Uludağ Üniversitesi. İlahiyat Fakültesi Dergisi*. c. XVII. S. 1. 25-46. Erişim Tarihi: 07 Eylül 2013. https://dosya.sakarya.edu.tr.

İnalcık, Halil. (2005). *Şair ve Patron: Patrimonyal Devlet ve Sanat Üzerinde Sosyolojik Bir İnceleme*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.

İnce, Adnan. (2005). *Tezkiretü'ş-Şu'arâ: Sâlim Efendi*. Ankara: AKM Yayınları.

İnce, Ömer. (2009). Toplumsal Hayatın Münşeât Geleneğindeki İzleri. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic.* c. IV. S. 2. 634-653.

İz, Fâhir. (1996). *Eski Türk Edebiyatında Nesir*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Kabalcı Yayınevi. *Dizin (Tarihsiz)*. Erişim Tarihi: 04 Eylül 2013. http://www.kabalciyayinevi.com.

Kaçalin, Mustafa. (2013). *Osmanlı Nesrinin Dili*. Türk Dil Kurumu TDK. Erişim Tarihi: 07 Eylül 2013. http://www.tdk.gov.tr.

Kadıoğlu, İdris. (2005). *Diyarbakırlı Lebîb: Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı*. Malatya: Dicle Üniversitesi. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Yayınları.

Kadıoğlu, İdris. (2010). Diyarbekir "Encümen-i Dânişi"nin Üstad Şairi Âgâh ve Devrindeki Şairler Üzerindeki Etkisi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (DUSBED)*. Kasım. S. 4. s. 35-45.

Kanar, Mehmet. (1998). *Büyük Sözlük: Farsça-Türkçe*. İstanbul: Birim Yayıncılık.

Kanar, Mehmet; Kurtuluş, Rıza. (2000). İnşâ (Fars Edebiyatı). *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XXII, 337-338). İstanbul: TDV Yayınları.

Kanar, Mehmet. (2013). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Beirut: Librairie Du Liban. Erişim Tarihi: 08 Eylül 2013. http://www.sevde.de/ OsmanliTurkcesiSozlugu.pdf.

Karahan, Abdülkadir. (1947). Nâbî'nin El Yazısı, İmzası, Mührü ve Sûrnâme'sine Dâir. *TDED*. c. II. S. 1/2. 133-140.

Karataş, Evren. (2012). Mektup Roman Tekniği ve Türk Romanından İki Örnek: Mektup Aşkları ve Kedi Mektupları. *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Volume 7/4. 2173-2192.

Kaya, Güven. (2007). Eski Türk Edebiyatında Manzum Mektup Türü ve Pâre Pâre Ahmet Çelebi ile Lâmiî Çelebi Arasındaki Manzum Mektuplaşma. *Atatürk Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. S. 32. 115-126.

Kefeli, Emel. (2002). *Anlatım Tekniği Olarak Mektup*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Kılıç, Atabey; Dağlar, Abdülkadir; Tanyıldız, Ahmet; Paksoy, Kezban; Gümüş, Zehra (Hazırlayanlar). (2010). *II. Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu (Prof. Dr. İsmail Ünver Anısına), 15-16 Mayıs 2008, Kayseri, Bildiriler.* Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları.

Kılıç, Atabey; Dağlar, Abdülkadir; Tanyıldız, Ahmet (Hazırlayanlar). (2011). *III. Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu (Prof. Dr. Cem Dilçin Anısına), 13 Şubat 2009, Kayseri, Bildiriler*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları.

Kocakaplan, İsa. (1992). *Açıklamalı Edebî Sanatlar*. İstanbul: MEB Basımevi.

Koçak, İnci. (1982). Al-Harîrî'nin Makâmât'ındaki Bazı Atasözleri ve Deyimler. *Ankara Üniversitesi. Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi*. c. XXX. S.1-2. 185-192. Erişim Tarihi: 22 Ekim 2013. http://dergiler.ankara.edu.tr.

Kortantamer, Tunca. (1984). Nâbî'nin Osmanlı İmparatorluğunu Eleştirisi. *Tarih İncelemeleri Dergisi II*. 83-116. Erişim Tarihi: 30 Eylül 2013. http://www.egeweb2.ege.edu.tr .

Mazıoğlu, Hasibe. (2011). *Fuzûlî Üzerine Makaleler*. Ankara: TDK Yayınları.

Mehmed Mağnîsâvî. (öl. 1128/1616). *Bülbül-i Gülzar-ı Vecd*. Manisa İl Halk Kütüphanesi. No: 45 Hk 5181/1.

Mengi, Mine. (1991). *Dîvân Şiirinde Hikemî Tarzın Büyük Temsilcisi: Nâbî*. Ankara: AKM Yayınları.

Mermer, Ahmet; Koç Keskin, Neslihan. (2005). *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.

MKDB(Millî Kütüphane Daire Başkanlığı). (2001). *Türk Atasözleri ve Deyimleri I.* İstanbul: MEB Basımevi.

Mutçalı, Serdar. (1995). *Arapça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Dağarcık Yayınları.

Mütercim Âsım Efendi. (2009). *Burhân-ı Katı.* (Hazırlayanlar: Öztürk, Mürsel; Örs, Derya). İstanbul: TDK Yayınları.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. (1052-1124/1642-1712). *Münşe'ât.* Süleymaniye Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu. No: 34 Sü-Tarlan 91.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşe'ât.* Manisa İl Halk Kütüphanesi. 45 Hk 5272.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşe'ât.* Manisa İl Halk Kütüphanesi. 45 Hk 2774.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşe'ât.* Süleymaniye Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu. No: 34 Sü-Tarlan 140.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşe'ât.* Milli Kütüphane. Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi. 06 Hk 4266.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşe'ât.* Tercüman Gazetesi Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: Y-202.

Nâbî. (1641 or 2-1712). *Münşeât-ı Nâbî Efendi.* Harvard College Library. Houghton MS Turk 30. 011453767.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî.* Süleymaniye-Atıf Efendi Koleksiyonu. No: 34 Atf 2282/2.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Almanya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: Ms. or. oct. 1595 Staatsbibliothek, Berlin.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî.* Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: 3933.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî.* Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi. No: 21 Hk 1718.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi. No: 21 Hk 567.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Nâbî Münşeât'ı.* Ali Emiri Koleksiyonu. No: 36 Ae Edebiyat 405.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî Efendi.* Ali Emiri Koleksiyonu. No: 34 Ae Edebiyat 402.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî Efendi.* Ali Emiri Koleksiyonu. No: 35 Ae Edebiyat 404.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî Efendi.* Ali Emiri Koleksiyonu. No: 34 Ae Edebiyat 403.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât'tan.* Ali Emiri Koleksiyonu. No: 34 Ae Arabi 4363/5.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi. No: 05 Ba 1551/9.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları. No: S. H. M. H. K. Yz. 390.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları. No: S. H. M. H. K. Yz. 391.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları. No: S. H. M. H. K. Yz. 392.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları. No: S. H. M. H. K. Yz. 384/2.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* İBB Türkçe Yazmaları. No: K. 691/1.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* İBB Türkçe Yazmaları. No: O. 62/1.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* İBB Türkçe Yazmaları. No: O. 80/3.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* İBB Türkçe Yazmaları. No: K. 16/6.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Konya İl Halk Kütüphanesi. No: 42 Kon 3445.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Gaziantep İl Halk Kütüphanesi. No: 42 Kon 3466/4.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: Yz. A 410.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî Efendi.* Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 5317.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî.* Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 4801.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî.* Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 3708.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 2211.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 3554/18.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî.* Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 8314.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Süleymaniye-Nuruosmaniye Koleksiyonu. No: 34 Nk 4299.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi. No: 06 Hk 1323.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Kübra (Külliyat).* Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi. No: Râşid Efendi 1273/4.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: R. 1054.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: R. 1053.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: R. 1051.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: R. 1052.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: H. 847.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî Efendi.* Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: B. 173.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: H. 848.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Süleymaniye-Mehmet Asım Bey Koleksiyonu. No: 34 Ma 481/1.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî Efendi.* Manisa İl Halk Kütüphanesi. No: 45 Hk 5274.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Beyazıt Devlet Kütüphanesi. No: V4114.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Beyazıt Devlet Kütüphanesi. No: B 5879.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: 482.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Mevlana Müzesi Türkçe Yazmaları. No: 2174.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* İzmir Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: 1655/1.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî.* İzmir Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: 1041.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Manisa Akhisar Zeynelzade Kolksiyonu. No: 45 Ak Ze 182.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât.* Kitabhane-i Melik Türkçe Yazmaları. No: 3670.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî (Külliyat).* Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 4354/1.

Okumuş, Sait. (2011). Klâsik Türk Edebiyatında XV. ve XVI. Yüzyıl Nesir ve Nâsirlerine Bakış. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi.* c. IV. S. 18. 86-118.

Okuyucu, Cihan. (2013). *Nâbî: Mütefekkir Bir Şairin Romanı.* İstanbul: Sütun Yayınları.

Osmanlı Devleti. (2013). *Osmanlı Devleti.* Erişim Tarihi: 30 Haziran 2013. http://www.osmanli-devleti.com.

Osmanlıca-Türkçe Sözlük (2013). *Osmanlıca-Türkçe Sözlük, Lûgat, Eski Ölçü Birimleri Dönüştürücü.* Erişim Tarihi: 08 Eylül 2013. http:// www.osmanlicaturkce.com.

Özarslan, Ersin. (2007). Harf İnkılâbından Önce Neşredilmiş Türkçe İnşâ, Kitâbet ve Münşeât Kitapları. *Atatürk Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi.* c. XIV. S. 34. 63-78.

Özmen, Mehmet. (2001). *Ahmed-i Dâ'î Dîvânı (Metin-Gramer-Tıpkı Basım) I-II.* Ankara: TDK Yayınları.

Pakalın, Mehmet Zeki. (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-II.* İstanbul: MEB Yayınları.

Pala, İskender. (1991). *Ansiklopedik Dîvân Edebiyatı Sözlüğü.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Parlatır, İsmail. (2000). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü II.* Ankara: Yargı Yayınevi.

Redhouse, J. W.; Wells, C. (1880). *Redhouse's Turkish Dictionary, In Two Parts, English and Turkish And Turkish and English*. London: B. Quaritch.

Redhouse, J. W. (1890). *A Turkish And English Lexicon: Shewing in English The Signification of The Turkish Terms*. Beirut: Librairie Du Liban.

Sâmî, Şemseddîn. (1317). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: İkdâm Matbaası.

Saraç, M. Ali Yekta. (1996). *Edebiyat Terimleri: Istılâhât-ı Edebiyye.* İstanbul: Risale Yayınları.

Saraç, M. Ali Yekta. (2000). *Klâsik Edebiyat Bilgisi: Belâgat.* İstanbul: Risale Yayınları.

Sarı, İsa. (2011). *Osmanlıca-Türkçe Sözlük*. Erişim Tarihi: 26 Eylül 2011. http://www.isa-sari.com/osmanli-turkcesi-osmanlica-transkripsiyon-alfabesi.

Savran, Ömer. (2006). *Nâbî'nin Şiirlerinde Döneminin Sosyal Eleştirisi*. Kaya, Ahmet (Editör). Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu: Prof. Dr. Abdülkadir Karahan'a Armağan. Şanlıurfa Belediyesi, Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları. s. 103-111.

Selçuk, Bahir. (2009). Nergisî'nin Meşâkku'l-Uşşâk'ında Osmanlı Toplum Hayatından Yansımalar. *Bilig*. s. 49. Bahar. 161-176.

Sezen, Tahir. (2006). *Osmanlı Yer Adları (Alfabetik Sırayla)*. Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları.

Steingass, F. (2005). *A Comprehensive Persian-English Dictionary*. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Şener, Hasan. (2013). Nâbî'nin Şiirlerinde Halep. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi*. c. II. S. 4. 187-196.

Şener, Hasan. (2013). Hayriye-i Nâbî'de Aktarılan Değerler. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. VIII. S. 1. 2501-2524.

Şentürk, Ahmet Atillâ. (2013). *Osmanlı Şiiri Antolojisi*. İstanbul: YKY.

Tanpınar, Ahmet Hamdi. (1997). *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi.* İstanbul: Çağlayan Kitabevi.

Tanyeri, M. Ali. (1999). *Örnekleriyle Dîvân Şiirinde Deyimler.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Törenek, Mehmet. (1999). Mektuplar, Mektuplaşmalar. *Atatürk Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi.* S. 11. 161-171.

Tuğluk, İbrahim Halil. (2010). XVII. Yüzyıla Ait Harekeli İki Metinde Bazı İmlâ Özellikleri. (Haz. Kılıç vd.). *II. Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu (Prof. Dr. İsmail Ünver Anısına), 15-16 Mayıs 2008, Kayseri, Bildiriler.* Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları. s. 358-374.

Tunç, Semra. (2005). Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan 1985 Numaralı Şiir Mecmûası. *Selçuk Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Dergisi.* S. 18. 11-87.

Türk Dil Kurumu. (2013). *Büyük Türkçe Sözlük.* Erişim Tarihi: 08 Eylül 2013. http://www.tdk.gov.tr.

Uzun, Mustafa. (2000). İnşâ (Türk Edebiyatı). *İslâm Ansiklopedisi.* (c. XXII, 338-339). İstanbul: TDV Yayınları.

Uzun, Mustafa. (2007). Münşeât. *İslâm Ansiklopedisi.* (c. XXXII, 18-20). İstanbul: TDV Yayınları.

Ünver, İsmail. (2008). Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic.* c. III. S. 6. 1-46.

Yılmaz, Mehmet Şakir. (2006). *"Koca Nişancı" Of Kanuni: Celalzade Mustafa Celebi, Bureaucracy And "Kanun" in The Reign of Suleyman The Magnificent (1520-1566).* A Ph. D. Dissertation. Ankara: Bilkent University. The Institute of Economics and Social Sciences.

8. ÖZGEÇMİŞ

Ben Adnan Oktay. 1976 yılında altı çocuklu bir ailenin dördüncü çocuğu olarak Elazığ-Maden ilçesine bağlı bir köyde doğdum. İlk, orta ve lise eğitimimi Elazığ'ın farklı okullarında tamamladım. 1996 yılında İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne girdim. 2000 yılında mezun oldum. Aynı yıl Milli Eğitim Bakanlığında öğretmenlik görevine ve İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında yüksek lisans programına başladım ve bu programdan "Üsküplü İshak Çelebi Dîvânında Sosyal, Kültürel ve Tarihsel Doku" adlı tezle mezun oldum. 2009 yılında Milli Eğitim Bakanlığındaki öğretmenlik görevimden istifa ederek Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde araştırma görevlisi olarak göreve başladım. Ayrıca 2009 yılı güz döneminde Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalında doktora programına başladım. Buradan "Nâbî'nin Münşeât'ı: İnceleme-Metin" adlı tezle mezun oldum. Halen Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde görev yapmaktayım. 09/01/2014.

e-mail: adnanoktay3@hotmail.com; adnanoktay3@gmail.com